

صحیفه رضویه ویرایش جدید

مشخصات کتاب

سرشناسه : علی بن موسی (ع) امام هشتم ۱۵۳؟ - ۲۰۳ق.

عنوان قراردادی : الصحیفه الرضویه. فارسی - عربی

عنوان و نام پدیدآور : صحیفه رضویه : مجموعه ارزنده ای از نمازها دعاها و زیارت هایی که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده ... / تالیف مرتضی مجتهدی سیستانی؛ ترجمه محمد ظریف / ویراستار : میرزا محمد مهدی حق شناس

مشخصات نشر : قم: الماس ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری : ۷۴۴ ص.

شابک : ۶۰۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۵۳-۳۹-۵

یادداشت : فارسی - عربی.

یادداشت : کتابنامه: ص. ۷۳۷ - ۷۴۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : علی بن موسی (ع) امام هشتم ۱۵۳؟ - ۲۰۳ق. -- کتاب های دعا و غیره

موضوع : قرآن. برگزیده ها -- ترجمه ها

موضوع : دعاها

موضوع : زیارتنامه ها

موضوع: نمازهای مستحب

شناسه افزوده: مجتهدی سیدمرتضی ۱۳۳۳ - گردآورنده

شناسه افزوده: ظریف محمد ۱۳۳۵ - مترجم

رده بندی کنگره: BP/۲/۲۶۷/ع/۸۵ ص ۴۱/۳۰۴۱۳۸۷

رده بندی دیویی: ۷۷۲/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۱۷۲۷۴۷۵

ص: ۱

اشاره

صحیفه رضویه: مجموعه ارزنده ای از نمازها دعاها و زیارت هایی که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده ...

تالیف مرتضی مجتهدی سیستانی؛ ترجمه محمد ظریف.

ص: ۲

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ۳

قسمتی از زیارت حضرت امیر المومنین صلوات الله علیه:

يَا أَنْوَارَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ الَّتِي لَا تُطْفَأُ

ای نورهای جاویدان الهی در زمین او که خاموش نمیشود

يَا عِيُونََ اللّٰهِ فِي خَلْقِهِ

ای دیدگان خداوند در میان آفریدگان

أَنَا مُنْتَظِرٌ لَأْمْرِكُمْ مُتَرَقِّبٌ لِدَوْلَتِكُمْ مَعَكُمْ

من در انتظار امر شما و فرا رسیدن حکومت شما هستم من با شما هستم

لَا مَعَ غَيْرِكُمْ إِلَيْكُمْ

نه با غیر شما

لَا إِلَىٰ عَدُوِّكُمْ

و نه با دشمنان شما

آمَنْتُ بِكُمْ وَبِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ

من به شما ایمان دارم و به آنچه بر شما نازل شده است

وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ عَدُوِّكُمْ

(۱) بحار الانوار: ۱۰۰/۳۴۵ الصحيفة المباركة الهدية: ۵۴

ص: ۴

فهرست مطالب

هشت سوره از قرآن

سوره «یس» ... ۲۵

سوره «الرّحمن» ... ۳۲

سوره «إنسان» ... ۳۵

سوره «قدر» ... ۳۸

سوره «زُلزِلت» ... ۳۸

سوره «عادیات» ... ۳۹

سوره «نصر» ... ۴۰

سوره «کافرون» ... ۴۰

مقدمه

سخنانی پیرامون حرم حضرت امام رضا علیه السلام با پیگیری اعداد و ارقام ... ۴۱

از «صفر» تا «یک دلی» ... ۴۱

ص: ۵

«دو زیارت» و «دو حرم»! ... ۴۲

موالید «سه گانه» ... ۴۳

«چهار گوشه ضریح» ... ۴۴

«پنج گنج انسان» ... ۴۵

برتر از «شش طاق پادشاهی» ... ۴۶

«قبله هفتم» ... ۴۷

«امام هشتم» ... ۴۸

«نُه فلک» ... ۴۹

«معصوم دهم» ... ۴۹

«یازده اختر فروزان» ... ۴۹

«امام دوازدهم» ... ۴۹

«سیزده بار» هدایت و رحمت ... ۵۰

«چهارده معصوم علیهم السلام» ... ۵۰

القبایی درباره حرم و آداب زیارت ... ۵۱

چند نکته دیگر ... ۵۶

گفتار حضرت امام رضا علیه السلام درباره کارشکنی های دشمنان اهل بیت علیهم السلام ... ۵۸

بمب گذاری در حرم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۵۹

آیا بمب گذار حرم را می شناسید؟! ... ۶۱

راهنمایی حضرت امام رضا علیه السلام درباره شناخت افراد ... ۶۶

دوستان منافق ... ۶۸

عظمت حرم حضرت امام رضا علیه السلام در کلام آن بزرگوار ... ۶۹

توسل به اهل بیت علیهم السلام ... ۷۱

فضیلت نماز در حرم ائمه علیهم السلام ... ۷۲

فضیلت زمین نجف کربلا و طوس ... ۷۲

دعا در حرم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۷۴

«هشت» روایت از معصومین علیهم السلام درباره ثواب زیارت امام هشتم علیه السلام ... ۷۵

ص: ۶

«هشت» روایت از امام هشتم علیه السلام درباره ثواب زیارت آن حضرت ... ۷۹

چه کسانی زیارتشان پذیرفته می شود؟ ... ۸۵

گوشه ای از اخلاق و رفتار حضرت امام رضا علیه السلام ... ۸۹

هدیه حضرت امام رضا علیه السلام ... ۹۰

درس حضرت امام رضا علیه السلام به نیازمندان و هشدار آن حضرت به ثروتمندان ... ۹۱

سلام و پیام حضرت امام رضا علیه السلام به دوستان خویش ... ۹۲

خدّام حضرت امام رضا علیه السلام ... ۹۳

کودک باایمان در خدمت حضرت امام رضا علیه السلام ... ۹۴

درسی از این روایت ... ۹۶

یک بحث مهمّ اخلاقی ... ۹۷

مرگ شخصی بهتر است یا حیات همگانی؟! ... ۹۸

اشعار دعبل در خدمت امام رضا علیه السلام ... ۱۰۰

گریستن حضرت امام رضا علیه السلام برای امام زمان ارواحنا فداه ... ۱۰۱

حضرت امام رضا علیه السلام و گریه اهل آسمان و زمین برای امام زمان ارواحنا فداه ... ۱۰۴

دعای حضرت امام رضا علیه السلام برای امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تعالی فرجه ... ۱۰۵

فرمان حضرت امام رضا علیه السلام به دعا نمودن برای امام زمان عَجَلُ اللَّهِ تعالی فرجه ... ۱۰۶

دو نقطه مشترک در امام رضا علیه السلام و امام زمان ارواحنا فداه ... ۱۱۰

۱ - بحث اقامه برهان و دلیل ... ۱۱۰

۱ - حضرت امام رضا علیه السلام و اقامه برهان و دلیل ... ۱۱۰

نمونه دیگری از بحث های حضرت امام رضا علیه السلام با دانشمندان بزرگ آن زمان ... ۱۱۶

۲ - امام زمان ارواحنا فداه و اقامه برهان و دلیل ... ۱۲۶

۲ - رأفت و مهربانی ... ۱۲۷

۱ - رأفت و مهربانی حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۲۷

جنازه یک شیعه و حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۲۸

جوان گنهگار ولی از دوستان حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۲۹

۲ - مهربانی و رأفت امام زمان عَجَل الله تعالی فرجه ... ۱۳۱

ص: ۷

یک جریان بسیار مهمّ یا مهربانی امام رضا علیه السلام و امام زمان عَجَل الله تعالی فرجه

به دو جوان مسیحی ... ۱۳۲

بخش اوّل

هشت نماز زیارت

۱ - نماز اوّل ... ۱۴۱

۲ - نماز دوّم ... ۱۴۲

۳ - نماز سوّم ... ۱۴۲

۴ - نماز چهارم ... ۱۴۲

۵ - نماز پنجم ... ۱۴۳

۶ - نماز زیارت به نیابت از عده ای از افراد ... ۱۴۴

۷ - نماز زیارت به نیابت از شخص خاص ... ۱۴۵

۸ - نماز زیارت در سفر نیابتی ... ۱۴۵

بخش دوم

هشت نماز حاجت

۱ - نماز حاجت در حرم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۴۷

۲ - نماز حاجت یا نماز رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است ... ۱۴۸

۳ - نماز حاجت از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۴۹

۴ - نماز دیگر برای حاجت از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۵۰

۵ - نیز نماز دیگر برای حاجت از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۵۱

۶ - نماز حاجت در روز جمعه از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۵۲

۷ - نماز حاجت در روز جمعه به گونه دیگر ... ۱۵۴

۸ - نماز حاجت (مخصوص ازدواج) که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است ...

۱۵۵

ص: ۸

بخش سوّم

هشت نماز از حضرت امام رضا علیه السلام

۱ - نماز حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۵۷

۲ - نماز حضرت امام رضا علیه السلام به روایت دیگر ... ۱۵۷

۳ - نیز نماز حضرت امام رضا علیه السلام به روایت دیگر ... ۱۵۸

۴ - نماز استخاره ... ۱۵۹

۵ - نماز استخاره به گونه دیگر ... ۱۵۹

۶ - نماز استسقاء یا طلب باران ... ۱۶۰

۷ - نماز هنگام سفر ... ۱۶۱

۸ - نماز جناب جعفر طیار ... ۱۶۲

ثواب نماز جناب جعفر طیار در حرم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۱۶۴

بخش چهارم

هشت روایت از حضرت امام رضا علیه السلام

درباره نماز در روزهای معین

- ۱ - نماز شب و صبح و روز جمعه ... ۱۶۷
 - ۲ - نافله های روز جمعه ... ۱۶۷
 - ۳ - نماز نافله و فریضه ظهر جمعه ... ۱۶۸
 - ۴ - نماز جمعه عید فطر و قربان ... ۱۶۸
 - ۵ - نماز شب نیمه شعبان ... ۱۶۹
 - ۶ - نماز در روز ششم ماه مبارک رمضان ... ۱۷۰
 - ۷ - نمازهای رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در ماه مبارک رمضان ... ۱۷۰
 - ۸ - نماز و دعای روز اوّل محرم ... ۱۷۲
- علّت تشریح نمازهای واجب ... ۱۷۵
- علّت تشریح تعداد رکعت های نمازهای واجب ... ۱۷۶
- ص: ۹
- علّت تشریح تعداد تکبیر در اوّل نمازهای واجب ... ۱۷۷
- علّت تشریح حمد و سوره و تسبیحات اربعه در نمازهای واجب ... ۱۷۸
- علّت تشریح ذکر رکوع و سجود ... ۱۷۸

عَلَّت تشریح تعداد رکوع و سجود ... ۱۷۸

عَلَّت تشریح تعداد تکبیر در نماز میّت ... ۱۷۹

عَلَّت تشریح نمازهای واجب و نافله ... ۱۸۰

بخش پنجم

هشت دعا در قنوت نمازها

۱ - دعا در قنوت نمازها ... ۱۸۱

۲ - دعای دیگر در قنوت نمازها ... ۱۸۲

۳ - دعای قنوت حضرت امام رضا علیه السلام در نماز جمعه ... ۱۸۲

۴ - دعای قنوت در نماز عید فطر و قربان ... ۱۸۳

۵ - استغفار در قنوت نماز وتر ... ۱۸۴

۶ - دعا در قنوت نماز وتر ... ۱۸۵

۷ - دعای قنوت حضرت امام رضا علیه السلام برای رفع گرفتاری و نجات از شرّ ستمگران ... ۱۸۶

۸ - دعای قنوت در نماز کسوف ... ۱۸۸

بخش ششم

هشت دعا و ذکر از ادعیه و اذکار

بعد از نمازهای واجب

۱ - دعای بعد از نماز صبح ... ۱۸۹

۲ - دعا بعد از هر نماز واجب برای درخواست روزی ... ۱۹۱

۳ - ذکر «یا رَحْمَن یا رَحِیم» بعد از هر نماز ... ۱۹۲

ص: ۱۰

۴ - ذکر بعد از نماز صبح ... ۱۹۲

۵ - ذکر دیگر بعد از نماز صبح ... ۱۹۳

۶ - ذکر بعد از نماز صبح و نماز مغرب ... ۱۹۳

۷ - ذکر بعد از نماز عصر ... ۱۹۴

۸ - ذکر دیگر بعد از نماز عصر ... ۱۹۴

بخش هفتم

هشت دعا از ادعیه بعد از نمازهای مستحبّ

۱ - دعا بعد از نماز جناب جعفر طیار ... ۱۹۵

۲ - دعای فرَج بعد از نماز حاجت ... ۱۹۶

۳ - دعای حضرت امام رضا علیه السلام پس از هشت رکعت نماز شب ... ۲۱۰

۴ - دعا پس از نماز در مقام جبرئیل علیه السلام ... ۲۱۱

۵ - دعا پس از نماز زیارت به نیابت از دیگران ... ۲۱۲

۶ - دعا پس از نماز زیارت به نیابت از شخص خاص ... ۲۱۲

۷ - دعا پس از نماز زیارت در سفر نیابتی ... ۲۱۳

۸ - دعا پس از نماز زیارت حضرت امام رضا علیه السلام از راه دور در بیست و پنجم ذیقعدہ ...

۲۱۴

بخش هشتم

هشت دعا در سجده

۱ - دعای طلب خیر در سجده ... ۲۱۵

۲ - دعا در سجده پس از نماز ظهر ... ۲۱۶

۳ - ذکر سجده شکر ... ۲۱۷

۴ - ذکر دیگر سجده شکر ... ۲۱۷

۵ - دعای حضرت امام رضا علیه السلام در سجده ... ۲۱۸

۶ - دعا در سجده نماز ... ۲۱۹

۷ - دعا در سجده سهو ... ۲۲۰

ص: ۱۱

۸ - دعای سجده هنگام مشکلات ... ۲۲۰

بخش نهم

هشت دعا از دعاهای هر روز

۱ - دعای مهمی برای اداء حقوق خداوند ... ۲۲۱

۲ - دعای ایّام غیبت که حضرت امام رضا علیه السلام به خواندن آن دستور داده اند ... ۲۲۲

دعای ایّام غیبت به روایتی دیگر ... ۲۲۸

۳ - دعا برای محشورشدن با حضرت امام رضا علیه السلام ... ۲۳۶

۴ - دعای محشور شدن با اهل بیت علیهم السلام ... ۲۳۶

۵ - دعای توبه هنگام شنیدن اذان صبح و مغرب ... ۲۳۷

۶ - دعای هر روز بعد از اقامه و قبل از نماز ... ۲۳۷

۷ - دعای ساعت هشتم هر روز ... ۲۳۸

۸ - دعای دیگر در ساعت هشتم هر روز ... ۲۳۹

بخش دهم

هشت عمل عبادی در رابطه با ایّام هفته

۱ - نماز هدیه به حضرت امام رضا علیه السلام در روز یکشنبه ... ۲۴۱

۲ - زیارت حضرت امام رضا علیه السلام و ... در روز چهارشنبه ... ۲۴۳

۳ - زیارت دیگر حضرت امام رضا علیه السلام در روز چهارشنبه ... ۲۴۴

۴ - طلب حاجت در روز پنجشنبه ... ۲۴۶

۵ - دعا پس از غسل روز جمعه ... ۲۴۶

۶ - دعای حضرت امام رضا علیه السلام در روز جمعه ... ۲۴۷

۷ - صد مرتبه صلوات در روز جمعه ... ۲۴۸

۸ - صلوات در عصر جمعه ... ۲۴۹

جواز شعر خواندن در شب جمعه و ماه مبارک رمضان ... ۲۴۹

ص: ۱۲

بخش یازدهم

هشت ماه و اعمال عبادی آن ها

۱ - ماه مبارک رمضان

حضرت امام رضا علیه السلام و نقل خطبه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم درباره ماه مبارک

رمضان ... ۲۵۱

فضیلت ماه مبارک رمضان در گفتار حضرت امام رضا علیه السلام ... ۲۵۴

دعای مهمّ در سحرهای ماه مبارک رمضان ... ۲۵۵

نکته ای درباره جریان ولایتعهدی حضرت امام رضا علیه السلام ... ۲۵۹

دعای حضرت امام رضا علیه السلام هنگام ولایتعهدی ... ۲۶۲

پانزدهم ماه مبارک رمضان ... ۲۶۴

فضیلت شب های قدر ... ۲۶۶

۲ - ماه شوال

اعمال روز عید فطر ... ۲۶۷

رفتن حضرت امام رضا علیه السلام برای خواندن نماز عید فطر ... ۲۶۸

۳ - ماه ذی القعدة

ولادت حضرت امام رضا علیه السلام ... ۲۷۲

روز ششم و بیست و سوم ذی القعدة ... ۲۷۴

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در روز بیست و سوم ذی القعدة ... ۲۷۵

فضیلت روز بیست و پنجم ذی القعدة ... ۲۷۵

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در روز بیست و پنجم ذی القعدة (دحو الأرض) ... ۲۷۶

۴ - ماه ذی الحجّه

دعای روز عرفه ... ۲۷۸

نماز عید قربان ... ۲۷۹

فضیلت روز عید غدیر ... ۲۸۰

کلام حضرت امام رضا علیه السلام درباره خطبه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر ...

۲۸۲

ص: ۱۳

۵ - ماه محرم الحرام

گفتار حضرت امام رضا علیه السلام درباره ایام عاشورا ... ۲۹۶

روز عاشورا ... ۲۹۸

لعن بر یزید و پیروان او لعنة الله عليهم ... ۲۹۸

دعای حضرت فاطمه علیها السلام در روز قیامت ... ۲۹۹

۶ - ماه صفر

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در روز شهادت آن حضرت ... ۳۰۱

کیفیت شهادت و دفن حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۰۱

روایت دیگر درباره شهادت حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۰۷

۷ - ماه رجب

ثواب روزه در ماه رجب ... ۳۱۶

ثواب زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در ماه رجب ... ۳۱۸

زیارت رجبیه ... ۳۱۹

۸ - ماه شعبان

ثواب روزه و استغفار در ماه شعبان ... ۳۲۱

ثواب روزه و صدقه در ماه شعبان ... ۳۲۲

دعا در هر روز ماه شعبان ... ۳۲۲

نماز و... در شب نیمه شعبان ... ۳۲۳

زیارت امام حسین علیه السلام در روز نیمه ماه رجب و نیمه ماه شعبان ... ۳۲۳

دعا در روزهای آخر ماه شعبان ... ۳۲۴

بخش دوازدهم

هشت دعا برای حفظ شدن از گرفتاری ها

۱ - دعای توجّه به خداوند در بازار برای حفظ نفس ... ۳۲۵

۲ - دعا برای حفظ شدن از انواع بلا ... ۳۲۶

۳ - دعا برای حفظ شدن از گرفتاری در سفر ... ۳۲۶

ص: ۱۴

۴ - دعا برای حفظشدن در سفر در ساعت مخصوص به حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۲۷

۵ - دعا برای حفظشدن از گرفتاری هنگام خروج از منزل ... ۳۲۹

۶ - دعای دیگر هنگام خارج شدن از منزل ... ۳۲۹

۷ - دعا برای حفظشدن در شب ... ۳۳۰

۸ - تسبیح حضرت زهرا علیها السلام و «آیه الکرسی» برای حفظشدن از گرفتاری ها ... ۳۳۱

بخش سیزدهم

هشت دعا برای نجات از گرفتاری ها

۱ - دعا برای برطرف شدن گرفتاری های مهم ... ۳۳۳

۲ - دعای دیگر هنگام گرفتاری های سخت ... ۳۳۸

۳ - دعا برای برطرف شدن هر درد و مرض ... ۳۳۹

۴ - دعای دیگر برای برطرف شدن هر درد و مرض ... ۳۳۹

۵ - دعا برای رهایی از چشم خوردگی ... ۳۴۰

۶ - دعا برای برطرف شدن سحر ... ۳۴۰

۷ - دعا برای برطرف شدن تب ... ۳۴۱

۸ - دعا برای پیدا شدن گمشده ... ۳۴۲

بخش چهاردهم

هشت دعا برای نجات از شرّ ظالم

۱ - نفرین دشمنان ... ۳۴۳

۲ - دعا برای غلبه بر دشمن و ناراحتی های دیگر ... ۳۴۳

۳ - دعای حجاب و حفظ شدن از شرّ دشمنان ... ۳۴۴

۴ - دعا برای وارد شدن بر کسی که انسان از شرّ او می ترسد ... ۳۴۵

۵ - دعا برای برطرف شدن شرّ ظالم ... ۳۴۶

۶ - دعای دیگر برای نجات از شرّ ظالم ... ۳۴۸

ص: ۱۵

۷ - دعا برای سرکوب شدن دشمن و برطرف شدن ناراحتی های دیگر ... ۳۴۹

۸ - دعا برای غلبه بر ظالم ... ۳۵۰

بخش پانزدهم

هشت حرز از حضرت امام رضا علیه السلام

۱ - حرز حضرت امام رضا علیه السلام یا رقعة الجیب ... ۳۵۱

۲ - حرز دیگری نیز به نام رقعة الجیب ... ۳۵۴

۳ - حرز دیگری از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۵۶

۴ - حرز دیگر از حضرت امام رضا علیه السلام برای برطرف شدن بیماری ... ۳۵۷

۵ - حرز دیگری از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۵۸

۶ - حرز حضرت امام رضا علیه السلام و... ۳۶۹

۷ - حرز دیگر از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۷۱

۸ - حرز برای حفظ از شر دشمنان اهل بیت علیهم السلام ... ۳۷۴

بخش شانزدهم

هشت دستور برای برطرف شدن هشت بیماری

۱ - دعا برای درد چشم ... ۳۷۷

۲ - دعا برای برطرف شدن صرع ... ۳۷۷

۳ - دعا برای برطرف شدن سردرد ... ۳۷۸

۴ - دعا برای برطرف شدن سلّ ... ۳۷۸

۵ - دستور برای فرزنددار شدن و برطرف شدن مریضی ... ۳۷۹

۶ - دعا برای رفع زگیل ... ۳۷۹

۷ - دستور برای بواسیر ... ۳۸۰

۸ - دعا برای رفع غده خنازیر ... ۳۸۰

ص: ۱۶

بخش هفدهم

هشت دستور برای وسعت رزق و رفع فقر

۱ - دعا برای طلب رزق ... ۳۸۱

۲ - دعا هنگام رسیدن نعمت و کم شدن رزق و وارد شدن حزن و اندوه ... ۳۸۲

۳ - دعا برای طلب روزی ... ۳۸۲

۴ - گفتن اذان برای رفع فقر ... ۳۸۳

۵ - دستور برای برکت مال ... ۳۸۳

۶ - دعای دیگر در هر روز برای برطرف شدن فقر ... ۳۸۴

۷ - دعا برای حفظ چیزی که خریداری شده ... ۳۸۵

۸ - دعا برای حفظ شدن مال از تلف شدن و... ۳۸۵

بخش هیجدهم

هشت دعای مهم که حضرت امام رضا علیه السلام خوانده اند

۱ - دعای توحید ... ۳۸۷

۲ - دعای مهمی در عظمت خداوند ... ۳۸۹

۳ - دعای مهم دیگری از حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۹۰

۴ - دعای حمد و شکرگزاری ... ۳۹۲

۵ - دعای مهمی برای عافیت و عاقبت بخیر شدن ... ۳۹۳

۶ - دعای تنزیه خداوند ... ۳۹۴

۷ - صلوات مهم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۳۹۴

۸ - دعای مهم حضرت امام رضا علیه السلام در لعن ... ۳۹۵

بخش نوزدهم

هشت دعای بسیار مهم

که حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده اند

۱ - دعای مهمی که حضرت امام رضا علیه السلام و سایر اهل بیت علیهم السلام آن را می خواندند

... ۳۹۹

ص: ۱۷

۲ - دعای مهمی در ستایش خداوند ... ۴۱۱

۳ - دعای صباح ... ۴۱۲

۴ - دعای دیگر بعد از دعای صباح ... ۴۱۸

۵ - استغفار بسیار مهمّ ... ۴۱۹

۶ - نود و نه اسم خداوند ... ۴۲۷

۷ - دعای مهمّ برای طلب خیر ... ۴۲۹

۸ - دعای مهمّ برای رفع ترس و غم ... ۴۳۰

بخش بیستم

هشت دعای متفرّقه

۱ - دعا هنگام رؤیت هلال ... ۴۳۳

۲ - دعا در روز دهم و یازدهم هر ماه ... ۴۳۴

۳ - دعای عافیت ... ۴۳۵

۴ - دعا هنگام خوردن غذا یا شیر ... ۴۳۵

۵ - دعا هنگام شادمانی ... ۴۳۶

۶ - دعا هنگام ناراحتی ... ۴۳۶

۷ - دعای حضرت امام رضا علیه السلام پس از ولایتعهدی ... ۴۳۷

۸ - زیارت قبر مؤمن ... ۴۳۷

بخش بیست و یکم

آثار و خواص هشت سوره از سوره های قرآن

۱ - اثر سوره «حمد» برای رفع سردرد ... ۴۳۹

تفسیر آیه شریفه «الحمد لله رب العالمین» ... ۴۴۰

۲ - فضیلت سوره «انعام» ... ۴۴۴

۳ - ثواب خواندن سوره «یس» ... ۴۴۵

۴ - ثواب خواندن سوره «زمر» ... ۴۴۵

ص: ۱۸

۵ - ثواب سوره «قدر» ... ۴۴۶

اثر سوره «قدر» برای رفع وحشت در روز قیامت ... ۴۴۶

۶ - ثواب خواندن سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ» ... ۴۴۷

ثواب دیگر برای سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ» ... ۴۴۷

۷ - ثواب خواندن سوره «نصر» ... ۴۴۷

۸ - فضیلت سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» ... ۴۴۸

ثواب خواندن سوره «توحید» در قبرستان ... ۴۴۸

بخش بیست و دوم

هشت دستور درباره بعضی از آیات و سوره ها

۱ - ثواب «آیه الكرسي» ... ۴۴۹

۲ - خواندن آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ...» برای حفظ خانه از خرابی ... ۴۵۰

۳ - سه آیه برای پنهان شدن از چشم افراد بی ایمان ... ۴۵۰

۴ - ثواب خواندن پنجاه آیه بعد از نماز صبح ... ۴۵۲

۵ - خواندن صد آیه برای رفع ترس ... ۴۵۳

۶ - اثر سه سوره هنگام پوشیدن لباس نو ... ۴۵۳

۷ - خواندن چهار سوره برای رفع چشم خوردگی ... ۴۵۴

۸ - پنج سوره برای رفع سردرد و دردهای دیگر ... ۴۵۴

بخش بیست و سوم

هشت ثواب برای بعضی از اذکار

۱ - ثواب «صلوات» ... ۴۵۵

۲ - ثواب دیگر برای «صلوات» ... ۴۵۶

۳ - ثواب «لا إله إلا الله» ... ۴۵۶

۴ - ثواب دیگر برای «لا إله إلا الله» ... ۴۵۸

۵ - ثواب گفتن «تسبیحات اربعه» با تسبیح تربت امام حسین علیه السلام ... ۴۵۸

۶ - ثواب پنج ذکر و... ۴۵۹

۷ - اثر گفتن «یا عَلِيُّ یا عَظِيمُ» ... ۴۶۰

۸ - اثر «یا مُمیت» برای نجات از نفس اماره ... ۴۶۰

بخش بیست و چهارم

هشت ذکر مهم دیگر از حضرت امام رضا علیه السلام

۱ - «یا حَى یا قِیُوم» ... ۴۶۱

۲ - «یا مَلِک» ... ۴۶۲

۳ - «یا حَفِیْظ» ... ۴۶۲

۴ - «یا باسَط» ... ۴۶۲

۵ - «یا فَتَّاح» ... ۴۶۳

۶ - «یا وَدُود» ... ۴۶۳

۷ - «یا قُدُّوس» ... ۴۶۴

۸ - «یا سَلام» ... ۴۶۴

بخش بیست و پنجم

هشت روایت از حضرت امام رضاعلیه السلام

درباره نقش نگین انگشتر و دعای آن

- ۱ - نقش نگین انگشتر پیامبران و ائمه علیهم السلام ... ۴۶۵
- ۲ - نقش نگین انگشتر حضرت امام رضاعلیه السلام ... ۴۶۸
- ۳ - نقش نگین انگشتر حضرت امام رضاعلیه السلام به روایت دیگر ... ۴۶۹
- ۴ - نقش نگین انگشتر حضرت امام رضاعلیه السلام نیز به روایت دیگر ... ۴۶۹
- ۵ - همراه داشتن انگشتر عقیق زرد و فیروزه در راه زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام ... ۴۷۰

ص: ۲۰

- ۶ - نقش نگین انگشتر فیروزه برای فرزندان شدن ... ۴۷۱
- ۷ - انگشتر عقیق و دعا برای حفظ شدن از شرّهای آسمانی و زمینی ... ۴۷۱
- ۸ - دعا هنگام دست نمودن انگشتر ... ۴۷۲

بخش بیست و ششم

هشت زیارت از زیارت های حضرت امام رضاعلیه السلام

آداب زیارت ... ۴۷۴

آغاز آداب زیارت ... ۴۸۲

دعای اذن ورود به حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام ... ۴۸۳

۱ - زیارتِ اوّل حضرت امام رضا علیه السلام ... ۴۸۵

۲ - زیارتِ دوّم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۴۹۶

۳ - زیارتِ سوّم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۴۹۹

۴ - زیارتِ جوادیه یا زیارت چهارم امام رضا علیه السلام ... ۵۰۱

۵ - زیارت پنجم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۵۱۴

۶ - زیارت ششم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۵۱۵

۷ - زیارت هفتم حضرت امام رضا علیه السلام (زیارت هفت حدیث) ... ۵۲۳

۸ - زیارت هشتم حضرت امام رضا علیه السلام ... ۵۲۹

زیارت امام زمان عجل الله تعالی فرجه در حرم شریف حضرت امام رضا علیه السلام ... ۵۴۱

بخش بیست و هفتم

هشت دعا از دعاهای بعد از زیارت

۱ - دعای اوّل (عالية المضامین) ... ۵۴۳

۲ - دعای دوّم ... ۵۵۱

۳ - دعای سوّم ... ۵۵۳

ص: ۲۱

۴ - دعای چهارم ... ۵۵۴

۵ - دعای پنجم ... ۵۵۷

۶ - دعای ششم ... ۵۵۹

۷ - دعای هفتم ... ۵۶۰

۸ - دعای هشتم دعا بعد از زیارت به نیابت از دیگری ... ۵۹۸

بخش بیست و هشتم

هشت زیارت از زیارت های جامعه

۱ - زیارت «امین الله» ... ۶۰۳

۲ - زیارت جامعه کبیره ... ۶۰۷

۳ - زیارت جامعه سوّم ... ۶۲۰

۴ - زیارت جامعه چهارم ... ۶۴۵

۵ - زیارت جامعه پنجم ... ۶۶۵

۶ - زیارت جامعه ششم ... ۶۸۰

۷ - زیارت جامعه هفتم ... ۶۸۲

۸ - زیارت جامعه هشتم ... ۶۸۵

بخش بیست و نهم

هشت زیارت از زیارت های وداع

۱ - زیارت وداع پس از زیارت «امین الله» ... ۶۹۰

۲ - زیارت دوّم وداع ... ۶۹۱

۳ - زیارت سوّم وداع ... ۶۹۳

۴ - زیارت چهارم وداع ... ۶۹۹

۵ - زیارت پنجم وداع ... ۷۰۵

ص: ۲۲

۶ - زیارت ششم وداع ... ۷۰۶

۷ - زیارت هفتم وداع ... ۷۰۸

۸ - زیارت هشتم وداع ... ۷۰۹

بخش سی ام

هشت زیارت از زیارت های اهل بیت علیهم السلام

که از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است

- ۱ - زیارت رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت ... ۷۱۱
 - ۲ - زیارتِ دیگر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت ... ۷۱۳
 - ۳ - زیارتِ سوّم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت ... ۷۱۴
 - ۴ - زیارت رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم پس از نماز واجب ... ۷۱۵
 - ۵ - زیارت ائمه علیهم السلام ... ۷۱۶
 - ۶ - زیارت هنگام وداع با هر کدام از ائمه علیهم السلام ... ۷۲۲
 - ۷ - زیارت حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و سایر ائمه علیهم السلام ... ۷۲۵
 - ۸ - زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام ... ۷۲۸
- نگاهی کوتاه به عظمت مقام حضرت فاطمه معصومه علیها السلام ... ۷۳۱
- یک نکته مهمّ درباره شفاعت نمودن حضرت فاطمه معصومه علیها السلام ... ۷۳۳
- منابع و مصادر کتاب ... ۷۳۷

ص: ۲۳

ص: ۲۴

هشت سوره از قرآن

اشاره

هشت سوره از قرآن (۱)

۱. سوره «یس»

«یس (۱)»

«وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (۲)»

«إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (۳)»

«عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۴)»

«تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (۵)»

«لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (۶)»

«لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۷)»

«إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ (۸)»

«وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ

ص: ۲۵

۱- هشت سوره ای که انتخاب نمودیم به این مناسبت است که دستور خواندن انها در روایاتی که در

این کتاب نقل گردیده وارد شده است

سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (۹)»

«وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (١٠)»

«إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذُّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (١١)»

«إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ (١٢)»

«وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (١٣)»

«إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ (١٤)»

«قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ (١٥)»

«قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ (١٦)»

«وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (١٧)»

«قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (١٨)»

«قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ (١٩)»

«وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ

ص: ٢٦

اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (٢٠)»

«اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ (٢١)»

«وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (٢٢)»

«أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ (٢٣)»

«إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (٢٤)»

«إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ (٢٥)»

«قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (٢٦)»

«بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (٢٧)»

«وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُودٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ (٢٨)»

«إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ (٢٩)»

«يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (٣٠)»

«أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ (٣١)»

«وَإِنْ كُلُّ لَمَمًا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٣٢)»

«وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ (٣٣)»

«وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ

ص: ٢٧

نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ (٣٤)»

«لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٣٥)»

«سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ (٣٦)»

«وَأَيَّةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ (٣٧)»

«وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (٣٨)»

«وَالْقَمَرَ قَدْرَ نَازِهِ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ (٣٩)»

«لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ (٤٠)»

«وَأَيَّةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْحُونِ (٤١)»

«وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ (٤٢)»

«وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقذُونَ (٤٣)»

«إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ (٤٤)»

«وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (٤٥)»

«وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (٤٦)»

«وَإِذَا قِيلَ

ص: ٢٨

لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطِعِم مِّنْ لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي

ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٤٧)»

«وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٤٨)»

« مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ (٤٩) »

« فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ (٥٠) »

« وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ (٥١) »

« قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (٥٢) »

« إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٥٣) »

« فَالْيَوْمَ لَا تُظَلِّمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (٥٤) »

« إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكَاهُونَ (٥٥) »

« هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأُرَائِكِ مُتَكِنُونَ (٥٦) »

« لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ (٥٧) »

« سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ (٥٨) »

« وَامْتَأَزُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ (٥٩) »

« أَلَمْ »

ص: ٢٩

« أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (٦٠) »

« وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (٦١) »

«وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ (٦٢)»

«هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ (٦٣)»

«اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (٦٤)»

«الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (٦٥)»

«وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ (٦٦)»

«وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ (٦٧)»

«وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ (٦٨)»

«وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ (٦٩)»

«لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (٧٠)»

«أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ (٧١)»

«وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ (٧٢)»

«وَلَهُمْ

ص: ٣٠

فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٧٣)»

«وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ (٧٤)»

«لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحَضَّرُونَ (۷۵)»

«فَلَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (۷۶)»

«أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ (۷۷)»

«وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ (۷۸)»

«قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (۷۹)»

«الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ (۸۰)»

«أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ (۸۱)»

«إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۸۲)»

«فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (۸۳)»

ترجمه: «ای مردم! از (مخالفت) پروردگارتان بپرهیزید! همان کسی که همه شما را از یک انسان آفرید؛ و همسر او را (نیز) از جنس او خلق کرد؛ و از آن دو مردان و زنان فراوانی (در روی زمین) منتشر ساخت. و از خدایی بپرهیزید که (همگی به عظمت او معترفید؛ و) هنگامی که چیزی از یکدیگر می خواهید نام او را می برید! (و نیز) (از قطع رابطه با) خویشاوندان خود پرهیز کنید! زیرا خداوند مراقب شماست. (۱)»

«و اموال یتیمان را (هنگامی که به حد رشد رسیدند) به آنها بدهید! و اموال بد (خود) را با اموال خوب (آنها) عوض نکنید! و اموال آنان را همراه اموال خودتان (با مخلوط کردن یا تبدیل نمودن) نخورید زیرا این گناه بزرگی است! (۲)»

«و اگر می ترسید که (بهنگام ازدواج با دختران یتیم) عدالت را رعایت نکنید (از ازدواج با آنان چشم پوشی کنید و) با زنان پاک (دیگر) ازدواج نمائید دو یا سه یا چهار همسر و اگر می ترسید عدالت را (درباره همسران متعدد) رعایت نکنید تنها یک همسر بگیرید و یا از زنانی که مالک آنهاست استفاده کنید این کار از ظلم و ستم بهتر جلوگیری می کند. (۳)»

«و مهر زنان را (بطور کامل) بعنوان یک بدهی (یا عطیه) به آنان بپردازید! (ولی) اگر آنها چیزی از آن را با رضایت خاطر به شما ببخشند حلال و گوارا مصرف کنید! (۴)»

«اموال خود را که خداوند وسیله قوام زندگی شما قرار داده به دست سفیهان نسپارید و از آن به آنها روزی دهید! و لباس بر آنان بپوشانید و با آنها سخن شایسته بگویید! (۵)»

«و یتیمان را چون به حد بلوغ برسند بیازمایید! اگر در آنها رشد (کافی) یافتید اموالشان را به آنها بدهید! و پیش از آنکه بزرگ شوند اموالشان را از روی اسراف نخورید! هر کس که بی نیاز است (از برداشت حق الزحمه) خودداری کند؛ و آن کس که نیازمند است به طور شایسته (و مطابق زحمتی که می کشد) از آن بخورد. و هنگامی که اموالشان را به آنها باز می گردانید شاهد بگیرید! اگر چه خداوند برای محاسبه کافی است. (۶)»

«برای مردان از آنچه پدر و مادر و خویشاوندان از خود بر جای می گذارند سهمی است؛ و برای زنان نیز از آنچه پدر و مادر و خویشاوندان می گذارند سهمی؛ خواه آن مال کم باشد یا زیاد؛ این سهمی است تعیین شده و پرداختنی. (۷)»

«و اگر بهنگام تقسیم (ارث) خویشاوندان (و طبقه ای که ارث نمی برند) و یتیمان و مستمندان حضور داشته باشند چیزی از آن اموال را به آنها بدهید! و با آنان به طور شایسته سخن بگویید! (۸)»

«کسانی که اگر فرزندان ناتوانی از خود بیادگار بگذارند از آینده آنان می ترسند باید (از ستم درباره یتیمان مردم) بترسند! از (مخالفت) خدا پرهیزند و سخنی استوار بگویند. (۹)»

«کسانی که اموال یتیمان را به ظلم و ستم می خورند (در حقیقت) تنها آتش می خورند؛ و بزودی در شعله های آتش (دوزخ) می سوزند. (۱۰)»

«خداوند در باره فرزندانان به شما سفارش می کند که سهم (میراث) پسر به اندازه سهم دو دختر باشد؛ و اگر فرزندان شما (دو دختر و) بیش از دو دختر باشند دو سوم میراث از آن آنهاست؛ و اگر یکی باشد نیمی (از میراث) از آن اوست. و برای هر یک از پدر و مادر او یک ششم میراث است اگر (میت) فرزندی داشته باشد؛ و اگر فرزندی نداشته باشد و (تنها) پدر و مادر از او ارث برند برای مادر او یک سوم است (و بقیه از آن پدر است)؛ و اگر او برادرانی داشته باشد مادرش یک ششم می برد (و پنج ششم باقیمانده برای پدر است). (همه اینها) بعد از انجام وصیتی است که او کرده و بعد از ادای دین است - شما نمی دانید پدران و مادران و فرزندانان کدامیک برای شما سودمندترند!- این فریضه الهی است؛ و خداوند دانا و حکیم است. (۱۱)»

«و برای شما نصف میراث زنانان است اگر آنها فرزندی نداشته باشند؛ و اگر فرزندی داشته باشند یک چهارم از آن شماست؛ پس از انجام وصیتی که کرده اند و ادای دین (آنها). و برای زنان شما یک چهارم میراث شماست اگر فرزندی نداشته باشید؛ و اگر برای شما فرزندی باشد یک هشتم از آن آنهاست؛ بعد از انجام وصیتی که کرده اید و ادای دین. و اگر مردی بوده باشد که کلاله [= خواهر یا برادر] از او ارث می برد یا زنی که برادر یا خواهری دارد سهم هر کدام یک ششم است (اگر برادران و خواهران مادری باشند)؛ و اگر بیش از یک نفر باشند آنها در یک سوم شریکند؛ پس از انجام وصیتی که شده و ادای دین؛ بشرط آنکه (از طریق وصیت و اقرار به دین) به آنها ضرر نزنند. این سفارش خداست؛ و خدا دانا و بردبار است. (۱۲)»

«اینها مرزهای الهی است؛ و هر کس خدا و پیامبرش را اطاعت کند (و قوانین او را محترم بشمرد) خداوند وی را در باغهایی از بهشت وارد می کند که همواره آب از زیر درختانش جاری است؛ جاودانه در آن می مانند؛ و این پیروزی بزرگی است! (۱۳)»

«و آن کس که نافرمانی خدا و پیامبرش را کند و از مرزهای او تجاوز نماید او را در آتشی وارد می کند که جاودانه در آن خواهد ماند؛ و برای او مجازات خوارکننده ای است. (۱۴)»

«و کسانی از زنان شما که مرتکب زنا شوند چهار نفر از مسلمانان را بعنوان شاهد بر آنها بطلبید! اگر گواهی دادند آنان [= زنان] را در خانه ها (ی خود) نگاه دارید تا مرگشان فرارسد؛ یا اینکه خداوند راهی برای آنها قرار دهد. (۱۵)»

«و از میان شما آن مردان و زنانی که (همسر ندارند و) مرتکب آن کار (زشت) می شوند آنها را آزار دهید (و حد بر آنان جاری نمایید)! و اگر توبه کنند و (خود را) اصلاح نمایند (و به جبران گذشته بپردازند) از آنها درگذرید! زیرا خداوند توبه پذیر و مهربان است. (۱۶)»

«پذیرش توبه از سوی خدا تنها برای کسانی است که کار بدی را از روی جهالت انجام می دهند سپس زود توبه می کنند. خداوند توبه چنین اشخاصی را می پذیرد؛ و خدا دانا و حکیم است. (۱۷)»

«برای کسانی که کارهای بد را انجام می دهند و هنگامی که مرگ یکی از آنها فرا می رسد می گوید: «الان توبه کردم!» توبه نیست؛ و نه برای کسانی که در حال کفر از دنیا می روند؛ اینها کسانی هستند که عذاب دردناکی برایشان فراهم کرده ایم. (۱۸)»

«ای کسانی که ایمان آورده اید! برای شما حلال نیست که از زنان از روی اکراه (و ایجاد ناراحتی برای آنها) ارث ببرید! و آنان را تحت فشار قرار ندهید که قسمتی از آنچه را به آنها داده اید (از مهر) تملک کنید! مگر اینکه آنها عمل زشت آشکاری انجام دهند. و با آنان بطور شایسته رفتار کنید! و اگر از آنها (بجهتی) کراهت داشتید (فوراً تصمیم به جدایی نگیرید!) چه بسا چیزی خوشایند شما نباشد و خداوند خیر فراوانی در آن قرار می دهد! (۱۹)»

«و اگر تصمیم گرفتید که همسر دیگری به جای همسر خود انتخاب کنید و مال فراوانی (بعنوان مهر) به او پرداخته اید چیزی از آن را پس نگیرید! آیا برای بازپس گرفتن مهر آنان به تهمت و گناه آشکار متوسل می شوید؟! (۲۰)»

«و چگونه آن را باز پس می گیرید در حالی که شما با یکدیگر تماس و آمیزش کامل داشته اید؟ و (از این گذشته) آنها (هنگام ازدواج) از شما پیمان محکمی گرفته اند! (۲۱)»

«با زنانی که پدران شما با آنها ازدواج کرده اند هرگز ازدواج نکنید! مگر آنچه در گذشته (پیش از نزول این حکم) انجام شده است؛ زیرا این کار عملی زشت و تنفرآور و راه نادرستی است. (۲۲)»

«حرام شده است بر شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمه ها و خاله ها و دختران برادر و دختران خواهر شما و مادرانی که شما را شیر داده اند و خواهران رضاعی شما و مادران همسرانتان و دختران همسران که در دامان شما پرورش یافته اند از همسرانی که با آنها آمیزش جنسی داشته اید - و چنانچه با آنها آمیزش جنسی نداشته اید (دختران آنها) برای شما مانعی ندارد- و (همچنین) همسرهای پسرانتان که از نسل شما هستند (-نه پسرخوانده ها-) و (نیز حرام است بر شما) جمع میان دو خواهر کنید؛ مگر آنچه در گذشته واقع شده؛ چرا که خداوند آمرزنده و مهربان است. (۲۳)»

«و زنان شوهردار (بر شما حرام است؛) مگر آنها را که (از راه اسارت) مالک شده اید؛ (زیرا اسارت آنها در حکم طلاق است؛) اینها احکامی است که خداوند بر شما مقرر داشته است. اما زنان دیگر غیر از اینها (که گفته شد) برای شما حلال است که با اموال خود آنان را اختیار کنید؛ در حالی که پاکدامن باشید و از زنا خودداری نمایید. و زنانی را که متعه [= ازدواج موقت] می کنید واجب است مهر آنها را بپردازید. و گناهی بر شما نیست در آنچه بعد از تعیین مهر با یکدیگر توافق کرده اید. (بعداً می توانید با توافق آن را کم یا زیاد کنید.) خداوند دانا و حکیم است. (۲۴)»

«و آنها که توانایی ازدواج با زنان (آزاد) پاکدامن با ایمان را ندارند می توانند با زنان پاکدامن از بردگان باایمانی که در اختیار دارید ازدواج کنند -خدا به ایمان شما آگاه تر است؛ و همگی اعضای یک

پیکرید- آنها را با اجازه صاحبان آنان تزویج نمایید و مهرشان را به خودشان بدهید؛ به شرط آنکه پاکدامن باشند نه بطور آشکار مرتکب زنا شوند و نه دوست پنهانی بگیرند. و در صورتی که «محصنه» باشند و مرتکب عمل منافی عفت شوند نصف مجازات زنان آزاد را خواهند داشت. این (اجازه ازدواج با کنیزان) برای کسانی از شماست که بترسند (از نظر غریزه جنسی) به زحمت بیفتند؛ و (با این حال نیز) خودداری (از ازدواج با آنان) برای شما بهتر است. و خداوند آمرزنده و مهربان است. (۲۵)»

«خداوند می خواهد (با این دستورها راه های خوشبختی و سعادت را) برای شما آشکار سازد و به سنتهای (صحیح) پیشینیان رهبری کند. و خداوند دانا و حکیم است. (۲۶)»

«خدا می خواهد شما را ببخشد (و از آلودگی پاک نماید) اما آنها که پیرو شهواتند می خواهند شما بکلی منحرف شوید. (۲۷)»

«خدا میخواهد (با احکام مربوط به ازدواج با کنیزان و مانند آن) کار را بر شما سبک کند؛ و انسان ضعیف آفریده شده؛ (و در برابر طوفان غرایز مقاومت او کم است) (۲۸)»

«ای کسانی که ایمان آورده اید! اموال یکدیگر را به باطل (و از طرق نامشروع) نخورید مگر اینکه تجارتی با رضایت شما انجام گیرد. و خودکشی نکنید! خداوند نسبت به شما مهربان است. (۲۹)»

«و هر کس این عمل را از روی تجاوز و ستم انجام دهد بزودی او را در آتشی وارد خواهیم ساخت؛ و این کار برای خدا آسان است. (۳۰)»

«اگر از گناهان بزرگی که از آن نهی می شوید پرهیز کنید گناهان کوچک شما را می پوشانیم؛ و شما را در جایگاه خوبی وارد می سازیم. (۳۱)»

«برتریهایی را که خداوند برای بعضی از شما بر بعضی دیگر قرار داده آرزو نکنید! (این تفاوتی طبیعی و حقوقی برای حفظ نظام زندگی شما و بر طبق عدالت است. ولی با این حال) مردان نصیبی

از آنچه به دست می آورند دارند و زنان نیز نصیبی؛ (و نباید حقوق هیچ یک پایمال گردد). و از فضل (و رحمت و برکت) خدا برای رفع تنگناها طلب کنید! و خداوند به هر چیز داناست. (۳۲)»

«برای هر کسی وارثانی قرار دادیم که از میراث پدر و مادر و نزدیکان ارث ببرند؛ و (نیز) کسانی که با آنها پیمان بسته اید نصیبشان را پردازید! خداوند بر هر چیز شاهد و ناظر است. (۳۳)»

«مردان سرپرست و نگهبان زنانند بخاطر برتریهایی که خداوند (از نظر نظام اجتماع) برای بعضی نسبت به بعضی دیگر قرار داده است و بخاطر انقاهایی که از اموالشان (در مورد زنان) می کنند. و زنان صالح زنانی هستند که متواضعند و در غیاب (همسر خود) اسرار و حقوق او را در مقابل حقوقی که خدا برای آنان قرار داده حفظ می کنند. و (اما) آن دسته از زنان را که از سرکشی و مخالفتشان بیم دارید پند و اندرز دهید! (و اگر مؤثر واقع نشد) در بستر از آنها دوری نمایید! و (اگر هیچ راهی جز شدت عمل برای وادار کردن آنها به انجام وظایفشان نبود) آنها را تنبیه کنید! و اگر از شما پیروی کردند راهی برای تعدی بر آنها نجوید! (بدانید) خداوند بلندمرتبه و بزرگ است. (و قدرت او بالاترین قدرتهاست). (۳۴)»

«و اگر از جدایی و شکاف میان آن دو (همسر) بیم داشته باشید یک داور از خانواده شوهر و یک داور از خانواده زن انتخاب کنید (تا به کار آنان رسیدگی کنند). اگر این دو داور تصمیم به اصلاح داشته باشند خداوند به توافق آنها کمک می کند؛ زیرا خداوند دانا و آگاه است (و از نیات همه با خبر است). (۳۵)»

«و خدا را پرستید! و هیچ چیز را همتای او قرار ندهید! و به پدر و مادر نیکی کنید؛ همچنین به خویشاوندان و یتیمان و مسکینان و همسایه نزدیک و همسایه دور و دوست و همنشین و واماندگان در سفر و بردگانی که مالک آنها هستید؛ زیرا خداوند کسی را که متکبر و فخر فروش است (و از ادای حقوق دیگران سرباز می زند) دوست نمی دارد. (۳۶)»

«آنها کسانی هستند که بخل می ورزند و مردم را به بخل دعوت می کنند و آنچه را که خداوند از فضل (و رحمت) خود به آنها داده کتمان می نمایند. (این عمل در حقیقت از کفرشان سرچشمه گرفته؛) و ما برای کافران عذاب خوارکننده ای آماده کرده ایم. (۳۷)»

«و آنها کسانی هستند که اموال خود را برای نشان دادن به مردم انفاق می کنند و ایمان به خدا و روز بازپسین ندارند؛ (چرا که شیطان رفیق و همنشین آنهاست؛) و کسی که شیطان قرین او باشد بد همنشین و قرینی است. (۳۸)»

ص: ۳۱

۲ سوره «الرَّحْمَنُ»

سَمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

«الرَّحْمٰنُ (۱)»

«عَلَّمَ الْقُرْآنَ (۲)»

«خَلَقَ الْاِنْسَانَ (۳)»

«عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (۴)»

«الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ (۵)»

«وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ (۶)»

«وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ (۷)»

«أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ (۸)»

«وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (٩)»

«وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ (١٠)»

«فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ (١١)»

«وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ (١٢)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٣)»

«خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ (١٤)»

«وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ (١٥)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٦)»

«رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ (١٧)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٨)»

«مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ (١٩)»

«بَيْنَهُمَا

ص: ٣٢

بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ (٢٠)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢١)»

«يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ (٢٢)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٣)»

«وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ (٢٤)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٥)»

«كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ (٢٦)»

«وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (٢٧)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٨)»

«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ (٢٩)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٠)»

«سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيَّةَ الثَّقَلَانِ (٣١)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٢)»

«يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ (٣٣)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٤)»

«يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ (٣٥)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٦)»

«فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ (٣٧)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٨)»

«فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا

ص: ٣٣

جَانُّ (٣٩)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٠)»

«يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ (٤١)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٢)»

«هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ (٤٣)»

«يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آناً (٤٤)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٥)»

«وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ (٤٦)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٧)»

«ذَوَاتَا أَفْنَانٍ (٤٨)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٩)»

«فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ (٥٠)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥١)»

«فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ (٥٢)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٣)»

«مُتَكَبِّرِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ (٥٤)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٥)»

«فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ (٥٦)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٧)»

«كَانَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ (٥٨)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٩)»

«هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ (٦٠)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦١)»

«وَمِنْ

ص: ٣٤

دُونَهُمَا جَنَّاتٍ (٦٢)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٣)»

«مُذْهَبَاتَانِ (٦٤)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٥)»

«فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ (٦٦)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٧)»

«فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ (٦٨)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٩)»

«فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ (٧٠)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٧١)»

«حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ (٧٢)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٧٣)»

«لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ (٧٤)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٧٥)»

«مُتَكَبِّرِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ (٧٦)»

«فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٧٧)»

«تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (۷۸)»

ترجمه: (۱)

۳ سوره «انسان»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا (۱)»

ص: ۳۵

۱- به نام خداوند بخشنده مهربان «خداوند رحمان (۱)» «قرآن را تعلیم فرمود (۲)» «انسان را آفرید (۳)» «و به او «بیان» را آموخت. (۴)» «خورشید و ماه با حساب منظمی می گردند (۵)» «و گیاه و درخت برای او سجده می کنند! (۶)» «و آسمان را برافراشت و میزان و قانون (در آن) گذاشت (۷)» «تا در میزان طغیان نکنید (و از مسیر عدالت منحرف نشوید) (۸)» «و وزن را بر اساس عدل برپا دارید و میزان را کم نگذارید! (۹)» «زمین را برای خلاق آفرید (۱۰)» «که در آن میوه ها و نخلهای پرشکوفه است (۱۱)» «و دانه هایی که همراه با ساقه و برگ است که بصورت کاه درمی آید و گیاهان خوشبو! (۱۲)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید (شما ای گروه جنّ و انس)؟! (۱۳)» «انسان را از گِل خشکیده ای همچون سفال آفرید (۱۴)» «و جنّ را از شعله های مختلط و متحرک آتش خلق کرد! (۱۵)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۱۶)» «او پروردگار دو مشرق و پروردگار دو مغرب است! (۱۷)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۱۸)» «دو دریای مختلف (شور و شیرین گرم و سرد) را در کنار هم قرار داد در حالی که با هم تماس دارند؛ (۱۹)» «در میان آن دو برزخی است که یکی بر دیگری غلبه نمی کند (و به هم نمی آمیزند)! (۲۰)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید?!»

(۲۱) «از آن دو لؤلؤ و مرجان خارج می شود. (۲۲)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۲۳)» «و برای اوست کشتیههای ساخته شده که در دریا به حرکت درمی آیند و همچون کوهی هستند! (۲۴)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۲۵)» «همه کسانی که روی آن [= زمین] هستند فانی می شوند (۲۶)» «و تنها ذات ذوالجلال و گرامی پروردگارت باقی می ماند! (۲۷)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۲۸)» «تمام کسانی که در آسمانها و زمین هستند از او تقاضا می کنند و او هر روز در شأن و کاری است! (۲۹)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۳۰)» «بزودی به حساب شما می پردازیم ای دو گروه انس و جن! (۳۱)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۳۲)» «ای گروه جن و انس! اگر می توانید از مرزهای آسمانها و زمین بگذرید پس بگذرید ولی هرگز نمی توانید مگر با نیرویی (فوق العاده)! (۳۳)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۳۴)» «شعله هایی از آتش بی دود و دودهایی متراکم بر شما فرستاده می شود؛ و نمی توانید از کسی یاری بطلبید! (۳۵)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۳۶)» «در آن هنگام که آسمان شکافته شود و همچون روغن مذاب گلگون گردد (حوادث هولناکی رخ می دهد که تاب تحمل آن را نخواهید داشت)! (۳۷)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۳۸)» «در آن روز هیچ کس از انس و جن از گناهِش سؤال نمی شود (و همه چیز روشن است)! (۳۹)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۴۰)» «مجرمان از چهره هایشان شناخته می شوند؛ و آنگاه آنها را از موهای پیش سر و پاهایشان می گیرند (و به دوزخ می افکنند)! (۴۱)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۴۲)» «این همان دوزخی است که مجرمان آن را انکار می کردند! (۴۳)» «امروز در میان آن و آب سوزان در رفت و آمدند! (۴۴)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۴۵)» «و برای کسی که از مقام پروردگارش بترسد دو باغ بهشتی است! (۴۶)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۴۷)» «(آن دو باغ بهشتی) دارای انواع نعمتها و درختان پرطراوت است! (۴۸)» «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۴۹)» «در آنها دو چشمه همیشه جاری است! (۵۰)» «پس کدامین نعمتهای

پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۵۱) «در آن دو از هر میوه ای دو نوع وجود دارد (هر یک از دیگری بهتر!) (۵۲) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۵۳) «این در حالی است که آنها بر فرشهایی تکیه کرده اند با آسترهایی از دیبا و ابریشم و میوه های رسیده آن دو باغ بهشتی در دسترس است! (۵۴) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۵۵) «در آن باغهای بهشتی زنانی هستند که جز به همسران خود عشق نمی ورزند؛ و هیچ انس و جنّ پیش از اینها با آنان تماس نگرفته است. (۵۶) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۵۷) «آنها همچون یاقوت و مرجانند! (۵۸) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۵۹) «آیا جزای نیکی جز نیکی است؟! (۶۰) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۶۱) «و پایین تر از آنها دو باغ بهشتی دیگر است. (۶۲) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۶۳) «هر دو خرّم و سرسبزند! (۶۴) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۶۵) «در آنها دو چشمه جوشنده است! (۶۶) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۶۷) «در آنها میوه های فراوان و درخت خرما و انار است! (۶۸) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۶۹) «و در آن باغهای بهشتی زنانی نیکو خلق و زیبايند! (۷۰) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۷۱) «حوریانی که در خیمه های بهشتی مستورند! (۷۲) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۷۳) «هیچ انس و جنّ پیش از ایشان با آنها تماس نگرفته (و دوشیزه اند!) (۷۴) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۷۵) «این در حالی است که بهشتیان بر تختهایی تکیه زده اند که با بهترین و زیباترین پارچه های سبزرنگ پوشانده شده است. (۷۶) «پس کدامین نعمتهای پروردگارتان را انکار می کنید؟! (۷۷) «پربرکت و زوال ناپذیر است نام پروردگار صاحب جلال و بزرگواری تو! (۷۸)»

«إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا (۲)»

«إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا (۳)»

«إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا (٤)»

«إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا (٥)»

«عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا (٦)»

«يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا (٧)»

«وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا (٨)»

«إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا (٩)»

«إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبَّوسًا قَمَطِرًا (١٠)»

«فَوَقَاهُمْ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا (١١)»

«وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا (١٢)»

«مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرُونَ فِيهَا شُمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا (١٣)»

«وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا (١٤)»

«وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ

ص: ٣٦

قَوَارِيرًا (١٥)»

«قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا (١٦)»

«وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا (١٧)»

«عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا (١٨)»

«وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا (١٩)»

«وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا (٢٠)»

«عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا (٢١)»

«إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا (٢٢)»

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا (٢٣)»

«فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا (٢٤)»

«وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا (٢٥)»

«وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا (٢٦)»

«إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذُرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا (٢٧)»

«نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا (٢٨)»

«إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا (٢٩)»

«وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا

أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا (٣٠)»

«يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (٣١)»

ترجمه: (١)

سوره «قدر»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (١)»

«وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (٢)»

«لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (٣)»

«تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (٤)»

«سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ (٥)»

ترجمه (٢)

سوره «زلزلت»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (١)»

«وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا (٢)»

۱- به نام خداوند بخشنده مهربان «الم (۱)» «معبودی جز خداوند یگانه زنده و پایدار و نگهدارنده نیست. (۲)» «(همان کسی که) کتاب را بحق بر تو نازل کرد که با نشانه های کتب پیشین منطبق است؛ و «تورات» و «انجیل» را. (۳)» «پیش از آن برای هدایت مردم فرستاد؛ و (نیز) کتابی که حق را از باطل مشخص می سازد نازل کرد؛ کسانی که به آیات خدا کافر شدند کیفر شدیدی دارند؛ و خداوند (برای کیفر بدکاران و کافران لجوج) توانا و صاحب انتقام است. (۴)» «هیچ چیز در آسمان و زمین بر خدا مخفی نمی ماند. (بنابر این تدبیر آنها بر او مشکل نیست.) (۵)» «او کسی است که شما را در رحم (مادران) آنچنان که می خواهد تصویر می کند. معبودی جز خداوند توانا و حکیم نیست. (۶)» «او کسی است که این کتاب (آسمانی) را بر تو نازل کرد که قسمتی از آن آیات «محکم» [= صریح و روشن] است؛ که اساس این کتاب می باشد؛ (و هر گونه پیچیدگی در آیات دیگر با مراجعه به اینها برطرف می گردد.) و قسمتی از آن «متشابه» است [= آیاتی که به خاطر بالا بودن سطح مطلب و جهات دیگر در نگاه اول احتمالات مختلفی در آن می رود؛ ولی با توجه به آیات محکم تفسیر آنها آشکار می گردد.] اما آنها که در قلوبشان انحراف است به دنبال تشابهاتند تا فتنه انگیزی کنند (و مردم را گمراه سازند)؛ و تفسیر (نادرستی) برای آن می طلبند؛ در حالی که تفسیر آنها را جز خدا و راسخان در علم نمی دانند. (آنها که به دنبال فهم و درک اسرار همه آیات قرآن در پرتو علم و دانش الهی) می گویند: «ما به همه آن ایمان آوردیم؛ همه از طرف پروردگار ماست.» و جز صاحبان عقل متذکر نمی شوند (و این حقیقت را درک نمی کنند). (۷)» «(راسخان در علم می گویند:) «پروردگارا! دلهایمان را بعد از آنکه ما را هدایت کردی (از راه حق) منحرف مگردان! و از سوی خود رحمتی بر ما ببخش زیرا تو بخشنده ای!» (۸)» «پروردگارا! تو مردم را برای روزی که تردیدی در آن نیست جمع خواهی کرد؛ زیرا خداوند از وعده خود تخلف نمی کند. (ما به تو و رحمت بی پایانت و به وعده رستاخیز و قیامت ایمان داریم.)» (۹)» «(ثروتها و فرزندان کسانی که کافر شدند نمی تواند آنان را از (عذاب) خداوند باز دارد؛ (و از کیفر رهایی بخشد.) و آنان خود آتشگیره دوزخند. (۱۰)» «(عادت آنان در انکار و تحریف حقایق) همچون عادت آل

فرعون و کسانی است که پیش از آنها بودند؛ آیات ما را تکذیب کردند و خداوند آنها را به (کیفر) گناهانشان گرفت؛ و خداوند شدید العقاب است. (۱۱)» «به آنها که کافر شدند بگو:» (از پیروزی موقت خود در جنگ اُحُد شاد نباشید!) بزودی مغلوب خواهید شد؛ (و سپس در رستخیز) به سوی جهنم محشور خواهید شد. و چه بد جایگاهی است! (۱۲)» «در دو گروهی که (در میدان جنگ بدر) با هم رو به رو شدند نشانه (و درس عبرتی) برای شما بود: یک گروه در راه خدا نبرد می کرد؛ و جمع دیگری که کافر بود (در راه شیطان و بت) در حالی که آنها (گروه مؤمنان) را با چشم خود دو برابر آنچه بودند می دیدند. (و این خود عاملی برای وحشت و شکست آنها شد.) و خداوند هر کس را بخواهد (و شایسته بداند) با یاری خود تأیید می کند. در این عبرتی است برای بینایان! (۱۳)» «محبت امور مادی از زنان و فرزندان و اموال هنگفت از طلا و نقره و اسبهای ممتاز و چهارپایان و زراعت در نظر مردم جلوه داده شده است؛ (تا در پرتو آن آزمایش و تربیت شوند؛ ولی) اینها (در صورتی که هدف نهایی آدمی را تشکیل دهند) سرمایه زندگی پست (مادی) است؛ و سرانجام نیک (و زندگی والا و جاویدان) نزد خداست. (۱۴)» «بگو:» «آیا شما را از چیزی آگاه کنم که از این (سرمایه های مادی) بهتر است؟» برای کسانی که پرهیزگاری پیشه کرده اند (و از این سرمایه ها در راه مشروع و حق و عدالت استفاده می کنند) در نزد پروردگارش (در جهان دیگر) باغهایی است که نهرها از پای درختانش می گذرد؛ همیشه در آن خواهند بود؛ و همسرانی پاکیزه و خشنودی خداوند (نصیب آنهاست). و خدا به (امور) بندگان بیناست. (۱۵)» «همان کسانی که می گویند:» «پروردگارا! ما ایمان آورده ایم؛ پس گناهان ما را بیامرز و ما را از عذاب آتش نگاهدار!» (۱۶)» «آنها که (در برابر مشکلات و در مسیر اطاعت و ترک گناه) استقامت می ورزند راستگو هستند (در برابر خدا) خضوع و (در راه او) انفاق می کنند و در سحرگاهان استغفار می نمایند. (۱۷)» «خداوند (با ایجاد نظام واحد جهان هستی) گواهی می دهد که معبودی جز او نیست؛ و فرشتگان و صاحبان دانش (هر کدام به گونه ای بر این مطلب) گواهی می دهند؛ در حالی که (خداوند در تمام عالم) قیام به عدالت دارد؛ معبودی جز او نیست که هم توانا و هم حکیم است. (۱۸)» «دین در نزد خدا اسلام (و تسلیم بودن در برابر حق) است. و کسانی که کتاب آسمانی به آنان داده شد اختلافی (در

آن) ایجاد نکردند مگر بعد از آگاهی و علم آن هم به خاطر ظلم و ستم در میان خود؛ و هر کس به آیات خدا کفر ورزد (خدا به حساب او می رسد؛ زیرا) خداوند سریع الحساب است. (۱۹)» «اگر با تو به گفتگو و ستیز برخیزند (با آنها مجادله نکن! و) بگو: «من و پیروانم در برابر خداوند (و فرمان او) تسلیم شده ایم.» و به آنها که اهل کتاب هستند [= یهود و نصاری] و بی سوادان [= مشرکان] بگو: «آیا شما هم تسلیم شده اید؟» اگر (در برابر فرمان و منطق حق تسلیم شوند هدایت می یابند؛ و اگر سرپیچی کنند (نگران مباش! زیرا) بر تو تنها ابلاغ (رسالت) است؛ و خدا نسبت به (اعمال و عقاید) بندگان بیناست. (۲۰)» «کسانی که نسبت به آیات خدا کفر می ورزند و پیامبران را بناحق می کشند و (نیز) مردمی را که امر به عدالت می کنند به قتل می رسانند و به کیفر دردناک (الهی) بشارت ده! (۲۱)» «آنها کسانی هستند که اعمال (نیکشان به خاطر این گناهان بزرگ) در دنیا و آخرت تباه شده و یاور و مددکار (و شفاعت کننده ای) ندارند. (۲۲)» «آیا ندیدی کسانی را که بهره ای از کتاب (آسمانی) داشتند به سوی کتاب الهی دعوت شدند تا در میان آنها داوری کند سپس گروهی از آنان (با علم و آگاهی) روی می گردانند در حالی که (از قبول حق) اعراض دارند؟ (۲۳)» «این عمل آنها به خاطر آن است که می گفتند: «آتش (دوزخ) جز چند روزی به ما نمی رسد. (و) کیفر ما به خاطر امتیازی که بر اقوام دیگر داریم بسیار محدود است.» این افترا (و دروغی که به خدا بسته بودند) آنها را در دینشان مغرور ساخت (و گرفتار انواع گناهان شدند). (۲۴)» «پس چه گونه خواهند بود هنگامی که آنها را برای روزی که شکی در آن نیست [= روز رستاخیز] جمع کنیم و به هر کس آنچه (از اعمال برای خود) فراهم کرده بطور کامل داده شود؟ و به آنها ستم نخواهد شد (زیرا محصول اعمال خود را می چینند). (۲۵)» «بگو: «بارالها! مالک حکومتها تویی؛ به هر کس بخواهی حکومت می بخشی؛ و از هر کس بخواهی حکومت را می گیری؛ هر کس را بخواهی عزت می دهی؛ و هر که را بخواهی خوار می کنی. تمام خوبیها به دست توست؛ تو بر هر چیزی قادری. (۲۶)» «شب را در روز داخل می کنی و روز را در شب؛ و زنده را از مرده بیرون می آوری و مرده را زنده؛ و به هر کس بخواهی بدون حساب روزی می بخشی.» (۲۷)» «افراد باایمان نباید به جای مؤمنان کافران را دوست و سرپرست خود انتخاب کنند؛ و هر کس چنین کند هیچ رابطه ای با خدا

ندارد (و پیوند او بکلی از خدا گسسته می شود)؛ مگر اینکه از آنها بپرهیزید (و به خاطر هدفهای مهمتری تقیه کنید). خداوند شما را از (نافرمانی) خود برحذر می دارد؛ و بازگشت (شما) به سوی خداست. (۲۸) «بگو: «اگر آنچه را در سینه های شماست پنهان دارید یا آشکار کنید خداوند آن را می داند؛ و (نیز) از آنچه در آسمانها و زمین است آگاه می باشد؛ و خداوند بر هر چیزی تواناست. (۲۹) «روزی که هر کس آنچه را از کار نیک انجام داده حاضر می بیند؛ و آرزو می کند میان او و آنچه از اعمال بد انجام داده فاصله زمانی زیادی باشد. خداوند شما را از (نافرمانی) خودش برحذر می دارد؛ و (در عین حال) خدا نسبت به همه بندگان مهربان است.» (۳۰) «بگو: «اگر خدا را دوست می دارید از من پیروی کنید! تا خدا (نیز) شما را دوست بدارد؛ و گناهانتان را ببخشد؛ و خدا آمرزنده مهربان است.» (۳۱)»

۲- به نام خداوند بخشنده مهربان «ما آن [= قرآن] را در شب قدر نازل کردیم! (۱)» «و تو چه می دانی شب قدر چیست؟! (۲)» «شب قدر بهتر از هزار ماه است! (۳)» «فرشتگان و «روح» در آن شب به اذن پروردگارشان برای (تقدیر) هر کاری نازل می شوند. (۴)» «شبی است سرشار از سلامت (و برکت و رحمت) تا طلوع سپیده! (۵)»

«وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا (۳)»

«يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (۴)»

«بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا (۵)»

«يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أُمَّتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ (۶)»

«فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (۷)»

«وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (۸)»

ترجمه (۱)

«سوره عاديات»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«وَالْعَادِيَاتِ صَبْحًا (١)»

«فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا (٢)»

«فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا (٣)»

«فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعًا (٤)»

«فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا (٥)»

«إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ (٦)»

«وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَلِكِ لَشَهِيدٌ (٧)»

«وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ (٨)»

«أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَافِعٌ فِي الْقُبُورِ (٩)»

«وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ (١٠)»

«إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ (١١)»

ترجمه: (٢)

ص: ٣٩

۱- به نام خداوند بخشنده مهربان «هنگامی که زمین شدیداً به لرزه درآید (۱)» «و زمین بارهای سنگینش را خارج سازد! (۲)» «و انسان می گوید: «زمین را چه می شود (که این گونه می لرزد)؟!» (۳)» «در آن روز زمین تمام خبرهایش را بازگو می کند؛ (۴)» «چرا که پروردگارت به او وحی کرده است! (۵)» «در آن روز مردم بصورت گروه های پراکنده (از قبرها) خارج می شوند تا اعمالشان به آنها نشان داده شود! (۶)» «پس هر کس هموزن ذره ای کار خیر انجام دهد آن را می بیند! (۷)» «و هر کس هموزن ذره ای کار بد کرده آن را می بیند! (۸)»

۲- به نام خداوند بخشنده مهربان «سوگند به اسبان دونده (مجاهدان) در حالی که نفس زنان به پیش می رفتند (۱)» «و سوگند به افروزندگان جرعه آتش (در برخورد سمهایشان با سنگهای بیابان) (۲)» «و سوگند به هجوم آوران سپیده دم (۳)» «که گرد و غبار به هر سو پراکندند (۴)» «و (ناگهان) در میان دشمن ظاهر شدند (۵)» «که انسان در برابر نعمتهای پروردگارش بسیار ناسپاس و بخیل است؛ (۶)» «و او خود (نیز) بر این معنی گواه است! (۷)» «و او علاقه شدید به مال دارد! (۸)» «آیا نمی داند در آن روز که تمام کسانی که در قبرها هستند برانگیخته می شوند (۹)» «و آنچه در درون سینه هاست آشکار می گردد (۱۰)» «در آن روز پروردگارش از آنها کاملاً باخبر است! (۱۱)»

۷ سوره «نصر»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (۱)»

«وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا (۲)»

«فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (۳)»

ترجمه: (۱)

۸ سوره «کافرون»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (۱)»

«لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (۲)»

«وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (۳)»

«وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ (۴)»

«وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (۵)»

«لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (۶)»

ترجمه: (۲)

ص: ۴۰

۱- به نام خداوند بخشنده مهربان «هنگامی که یاری خدا و پیروزی فرارسد (۱)» «و ببینی مردم گروه گروه وارد دین خدا می شوند (۲)» «پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است! (۳)»

۲- به نام خداوند بخشنده مهربان «بگو: ای کافران! (۱)» «آنچه را شما می پرستید من نمی پرستم! (۲)» «و نه شما آنچه را من می پرستم می پرستید (۳)» «و نه من هرگز آنچه را شما پرستش کرده اید می پرستم (۴)» «و نه شما آنچه را که من می پرستم پرستش می کنید؛ (۵)» «(حال که چنین است) آیین شما برای خودتان و آیین من برای خودم! (۶)»

مقدمه

سخنانی پیرامون حرم حضرت امام رضا علیه السلام پیگیری اعداد و ارقام

اشاره

سخنانی پیرامون حرم حضرت امام رضا علیه السلام پیگیری اعداد و ارقام (۱)

از «صفر» تا «یک دلی»

هر روز مردم گروه گروه به زیارت حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب می شوند و از درگاه با عظمت آن بزرگوار بهره های فراوان می گیرند.

برخی از آنان خود را از قبل آماده زیارت نموده و با قلبی آماده قدم به بارگاه نورانی آن حضرت می گذارند و برخی دیگر که به این مرحله نرسیده اند تحت تأثیر عظمت و جاذبه آن مکان مقدس قرار گرفته و با عنایت و توجه حضرت امام رضا علیه السلام از همانجا راه را آغاز کرده و از «صفر» شروع کرده و راه را ادامه می دهند تا به «یک دلی» برسند.

انسان می تواند با «یک دله» کردن دل به مراحل بزرگ معنوی برسد و با خارج نمودن اغیار از حریم دل را حرم خداوند قرار داده و محبت غیر او را در آن ریشه کن سازد؛ تا به مقام «رضا» که بهترین مقام اهل دل است راه یابد.

ص: ۴۱

۱-۲. در اینجا مطالبی را تحت عنوان ارقام از یک تا چهارده به تعداد چهارده معصوم علیهم السلام می آوریم.

در این صورت از درد و درمان و وصل و هجران آنچه را که خدا به آن راضی است می پسندد نه این که فقط تسلیم باشد؛ بلکه علاوه بر مقام تسلیم در برابر خواسته خداوند آنچه را که او بخواهد به آن راضی است.

«یکی» درد و «یکی» درمان پسندد

«یکی» وصل و «یکی» هجران پسندد

من از درمان و درد و وصل و هجران

پسندم آنچه را جانان پسندد

«دو زیارت» و «دو حرم»!

کسانی که به این مقام رسیده اند تولدی «دوباره» یافته اند؛ زیرا «دو دیده» قلب و «دو گوش» باطنی خود را گشوده اند و از حیاتی تازه برخوردارند و به این گونه سعادت خود را در «دو جهان» تأمین نموده اند.

هاله آنان شفاف و نورانی و سراسر وجودشان را نور فرا می گیرد. اینان نور و روشنایی خود را از این خاندان کسب کرده اند نه تنها اینان بلکه هر چه نورافشانی می کند فروغی از پرتو انوار درخشان آل الله گرفته است حتی نورافشانی «دوچشمه»^(۱) از نور وجود ایشان سرچشمه می گیرد و «دو برادران»^(۲) که بر فراز آسمان می درخشند درخشندگی خود را از نور این دودمان گرفته اند.

این خاندان اصل نور و روشنایی می باشند و آن گاه که دوران حکومت اهل بیت علیهم السلام فرا رسد ظلمت و تاریکی از جهان رخت بسته و شب و روز با انوار درخشان حضرت صاحب الزمان ارواحنا فداه روشن می شود.

این خاندان نه تنها اصل نور و روشنایی می باشند؛ بلکه اصل هر خیر و خوبی هستند و همگان هر چه در باب فضایل و معارف این خاندان بگویند یا بنویسند «دویتی»^(۳) از بحر معارف این بزرگواران را نسروده اند.

از بیان اصل نور و روشنایی «دو دنیا» و از بحر معارف این خاندان بگذریم و به شرح «دو زیارت» و «دو حرم» پردازیم:

ص: ۴۲

۱- ۳. دو چشمه: خورشید و ماه.

۲- ۴. دو برادران: دو ستاره درخشان در قطب شمال که آن ها را به عربی «فرقدان» گویند.

۳- ۵. دویتی: شعری مرگب از چهار مصرع که مطلب کاملی را بیان کند.

انسان ممکن است بر اثر پاکدلی وجود عرشی حضرت امام رضاعلیه السلام را در حرم مطهر آن بزرگوار زیارت نموده و ببیند. و نیز ممکن است بر اثر پاکسازی قلب از آلودگی و خارج نمودن اغیار از حریم قلب که حرم خداوند است به خاطر تجلی حضرت امام رضاعلیه السلام بر قلب انسان حتی در غیر حرم آن حضرت را زیارت نماید. این گونه حالات معمولاً مکاشفه^(۱) است و گاهی ممکن است مشاهده باشد.

باید توجه داشته باشیم که گفتگوی این مطالب آسان است ولی آنان که دارای این گونه حالات هستند وجودشان همچون کبریت احمر و اکسیر اعظم است.

البته همان گونه که گفتیم همه کسانی که به زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام شرفیاب می شوند هر کدام از لطف و عنایت آن حضرت توشه می گیرند.

موالید «سه گانه»

نه تنها انسان و دیگر موجودات هوشمند جهان آفرینش - که بر فراز آسمان هیا در اعماق زمین جای دارند - با ولایت و سرپرستی خاندان وحی علیهم السلام آشنايند؛ بلکه جمادات و «موالید سه گانه» بر این حقیقت اعتراف دارند.

خاندان وحی علیهم السلام با بیان این نکته که ولایت آنان بر همه مخلوقات جهان آفرینش عرضه شده شعور جمادی گیاهی و حیوانی جمادات گیاهان و حیوانات را نیز بیان نموده اند؛ هرچند دانشمندان دوران غیبت تازه به شعور آب و سایر اشیاء پی برده و درتلاش و جستجو برای تکمیل آن هستند.

اکنون مردم از زیارت برخی از «موالید سه گانه» در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام خبر دارند هر چند ممکن است به آن توجه نداشته باشند - و ما به خاطر این که تذکر آن ها سبب طولانی شدن مطلب می شود از بیان آن خودداری می کنیم - اما برای این که هنگام زیارت از توجه بیشتری برخوردار باشیم این نکته را بیان می کنیم:

چه بسا انسان با لباسی که از حلال تهیه شده به زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام

ص: ۴۳

۱- ۶. برای توضیح بیشتر رجوع کنید به: «اسرار موقیّت ج ۲ ص ۲۵۵» از مؤلف این کتاب.

۲- ۷. موالید سه گانه: گیاه حیوان و انسان.

شرفیاب می شود و توجه لباس او به حضرت امام رضاعلیه السلام - به وسیله شعور جمادی که از آن برخوردار است - بیشتر از خود انسان که فکرش پراکنده است می باشد.

آیا پسندیده است که توجه لباس ما با شعور جمادی خود بیشتر از توجه ما با روح و شعور انسانی ما باشد؟!

درست است که حالت کامل حضور کار مردان خدا و اولیاء الهی است و ازکسانی برمی آید که دنیا را «سه طلاقه» کرده اند؛ اما ما نیز اگر قبل از شرفیابی به حرم حضرت امام رضا علیه السلام مقداری درباره عظمت و بزرگواری آن حضرت بیندیشیم و توجه کنیم که می خواهیم به چه بارگاهی قدم بگذاریم بی شک در چگونگی زیارت ما اثر می گذارد.

«چهار گوشه ضریح»

در نظر گرفتن عظمت و بزرگواری حضرت امام رضا علیه السلام و توجه به مقام ولایت و معرفت آن بزرگوار به نورانیت در کیفیت و چگونگی زیارت زائر اثر بسزایی دارد و در نتیجه لطف و عنایت حضرت امام رضا علیه السلام به چنین زائری بی حساب خواهد بود. در این گونه مواقع «چهار عمل اصلی (۱)» به کار نمی آید و لطف و کرم آن بزرگوار بی حد و بی حساب است.

در این موارد سوز و توجه زائر زمینه ساز عنایت حضرت امام رضا علیه السلام می شود و علم و آگاهی از «نسب اربعه (۲)» در آن تأثیری ندارد؛ همان گونه که شناخت «علل چهارگانه (۳)» و سایر گفته های ارسطو و دیگران در آن نقشی ندارد و زر و زیور خسرو پرویز و زور و بازوی رستم زال نیز زاد و توشه این راه نبوده و زمینه ساز عنایت بی زوال حضرت امام رضا علیه السلام به زائران نمی باشد.

در برخی از موارد پناهندگان به امام رضا علیه السلام نه قلب نورانی دارند نه علم و آگاهی

ص: ۴۴

۲-۹. نسب اربعه: ۱- تساوی ۲- عموم و خصوص مطلق ۳- عموم و خصوص من وجه ۴- تباین.

۳-۱۰. علل چهارگانه: ارسطو تقسیم بندی علل را به این صورت بیان کرد: ۱- علت فاعلی ۲- علت غایی ۳- علت مادی ۴- علت صوری.

نه دارای زر و زیورند و نه....؛ ولی امام رئوف حضرت علی بن موسی الرضاعلیه السلام بر اساس ولایت مطلقه خود که مقید به قیدی نیست به خاطر حکمتی که خود می دانند از آنان دستگیری می نمایند و آنچنان زائران خود را تحت تأثیر قرار می دهند که گویی «چهار گوشه ضریح» را همچون «چهار گوشه بیت المعمور» در عرش می بینند و آنچنان با حضرت امام رضاعلیه السلام به گفتگو می نشینند که گویی کاملاً آن حضرت را می بینند.

همه زائران باید کاری کنند که این گونه مورد توجه و عنایت کامل حضرت امام رضاعلیه السلام قرار گیرند.

«پنج گنج انسان»

وجود انسان سرشار از گنج های گران بها است. رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرموده اند:

الناس معادن كمعادن الذهب والفضة. (۱)

مردم معدن هایی هستند همچون معدن های طلا و نقره.

ما باید وقت و فرصت را تلف نکنیم و با استمداد از خداوند و توسل به «پنج تن» و سایر معصومین علیهم السلام از نعمت های بزرگی که خداوند در وجود ما نهفته آگاه شویم.

ما باید «پنج روزه دنیا» را غنیمت شمرده و مواظب «حواص پنجگانه ظاهری» خود - که آن را «پنج گنج» نامیده اند - باشیم و آن‌ها را در راه رضایت خداوند به کار ببریم تا از وجود گنج‌هایی که در باطن ما هست آگاه شده و بتوانیم آن‌ها را استخراج کنیم.

درست است که باطن همه انسان‌ها همانند هم نیست و همان‌گونه که در ظاهر باهم تفاوت دارند از نظر حواص باطنی نیز باهم فرق می‌کنند و بنا بر مثل «پنج انگشت» برادر هستند اما برابر نیستند؛ ولی به هر حال هر انسانی از گنج‌های نهانی حواص باطنی و نیروهای نهفته برخوردار است که باید آن‌ها را شناسایی کرده و بکار گیرد.

انسان باید با استخراج این گنج‌ها و بیدار ساختن این نیروها از دگان داری سخت پرهیز نموده و هدف خود را از به دست آوردن آن‌ها کمک به دین خدا و

ص: ۴۵

۱- ۱۱. بحار الأنوار: ۶۱/۶۵ و ۱۰۶.

خدمت به حضرت بقیة الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه قرار دهد.

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام بهترین فرصت و موقعیت برای زائرین محترم است که از آن حضرت بخواهند قدرت‌های باطنی آنان را بیدار نموده و آن‌ها را با تمام وجود و با همه توانایی‌های ظاهری و باطنی در راه انتظار و خدمت به امام عصر ارواحنا فداه موفق نمایند.

برتر از «شش طاق پادشاهی»

برتر از «شش طاق پادشاهی» (۱)

زائرینی که فوج فوج به زیارت حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب می شوند تنها کسانی که بر عالم خاک راه می روند نیستند بلکه آفریده های گوناگون خداوند از «شش جهت» با آداب گوناگون راهی بارگاه حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام می شوند. خوشا به حال آن افرادی که با ایمان کامل و کنترل فکر «شش دانگ» حواس خود را جمع کرده و به زیارت می پردازند.

گروهی از زائرین از نزدیک شدن به ضریح مطهر حضرت امام رضا علیه السلام شرم دارند و خود را لایق آن مکان با عظمت نمی دانند به کنجی نشسته و به زیارت و نماز و راز و نیاز می پردازند آنان هر نقطه و هر گوشه حرم را بسی برتر از «شش طاق پادشاهی» می دانند.

و گروهی دیگر از زائران اگر دستشان به ضریح نورانی آن حضرت نرسد خود را شرمنده و شرمسار دانسته گویی که زیارت شان پذیرفته و قبول نشده است.

چه بسیارند زائرینی که با شفا گرفتن مریضان خود و یا روا شدن حاجات خویش شاهد مهربانی و رأفت حضرت امام رضا علیه السلام می شوند و به شکرانه آن به صلوات و درود می پردازند و به این وسیله چهره های گرفته و دل های شکسته خود را شکفته و شاد می نمایند و به هر شهر و دیاری که می روند با بیان معجزه امام غریب علیه السلام شمیم خوش شفایابی را پخش می کنند و به این شیوه همه را شیفته و شیدای زیارت آن حضرت می نمایند.

ص: ۴۶

۱-۱۲. شش طاق پادشاهی: نوعی از خیمه پادشاهان که دارای شش گوشه بوده است.

پرتو نگاه مهرآمیز حضرت امام رضا علیه السلام شامل هر دو گروه می شود و قلب آنانی را که با صفا و اخلاص به زیارت آمده اند فروغ و روشنایی می بخشد.

«قبله هفتم»

آری؛ از آنجا که همه روزه هزاران نفر از «هفت اقلیم» جهان به زیارت «قبله هفتم» شرفیاب می شوند از آداب و رسوم و فرهنگ های گوناگونی برخوردارند و حضرت امام رضا علیه السلام به همه کسانی که به زیارت حضرتش شرفیاب می شوند به دیده رأفت مهربانی و بزرگواری می نگرند؛ چه آنان که همسایه و در جوار آن بزرگوار هستند و چه آنان که از سرزمین های دور با مشکلات فراوان راه را طی نموده و از «هفت خوان» رستم گذر نموده و به زیارت آن بزرگوار می شتابند.

بدیهی است همه کسان یکسان نیستند و آنان که برای شرفیاب شدن به حرم حضرت امام رضا علیه السلام رنج ها و زحمت های فراوان را تحمل نموده اند با کسانی که به راحتی به بارگاه حضرت امام رضا علیه السلام رسیده اند تفاوت دارند. هرچند همه کسانی که آن حضرت زیارت شان را بپذیرند «هفت درب جهنم» به رویشان بسته شده و این شاء الله از «هفت چشمه بهشت»^(۱) سیراب می شوند.

ولی با اینهمه همه همانند هم نیستند و آنان که از همگان دل بریده و همچون «هفت تنان»^(۲) از ناپاکان برائت جسته و از دشمنان دوری گزیده اند و تنها به سوی خدا و اهل بیت علیهم السلام روی آورده و واله او گشته اند به مراتب برتر از دیگرانند و کسی همتا و همانند آنان نیست.

در نزد این گونه کسان - که دلی خالی از اغیار دارند - «عجایب هفتگانه جهان»^(۳) بسی کوچکتر از آنست که آنان را به شگفت آورده و به سوی خود جذب نمایند.

ص: ۴۷

۱- ۱۳. هفت چشمه بهشت طبق نقلی عبارتند از: کوثر کافور میم سلسبیل تسنیم معین و زنجبیل.
۲- ۱۴. اصحاب کهف را «هفت تنان» گویند که به نقلی عبارتند از: یملیخا مگشلینیا مشلیتیا مرنوش دبرنوش شادنوش و مرطونش.

۳- ۱۵. عجایب هفتگانه جهان عبارتند از: دو مقبره (اهرام مصر و آرامگاه موزله) دو مجسمه یک معبد یک فانوس دریایی و باغ های معلق بابل.

این گونه کسان مجذوب رایحه های عطر آگین معنوی بارگاه حضرت امام رضا علیه السلام می شوند و تالو انوار پرفروغ تابناک و شادی بخشی که در فضای حرم می درخشد آن ها را به خود جذب می کند.

اینان نه به «عجایب هفتگانه جهان» در زمین بلکه به «خاتون هفت قلعه»^(۱) آسمان نیز نمی نگرند. اینان گنج های طالقان و دیگر یاوران امام عصر عجل الله تعالی فرجه می باشند که با قلب های محکم و استوار و آهنین خود دمار از دشمنان نگون بخت امام عصر ارواحنا فداه در می آورند. اینان بزرگترین قدرت های جهان را بازیچه ای بیش نمی دانند.

یاد قلب های آهنین و استوار گنج های طالقان و دیگر یاوران امام زمان عجل الله تعالی فرجه یاد محکم بودن طالیقون یا «هفت جوش»^(۲) را از خاطر ما می زداید.

«امام هشتم»

فکر سالم قوی و متمرکز در چگونگی زیارت اثر فراوانی دارد؛ همان گونه که جمع نبودن حواس و تشتت فکری مانع توجه کامل می شود.

نه تنها گناه بلکه بعضی از کسالت های جسمی - مانند کم کاری کلیه و... - و نیز غلبه یکی از «هشت طبع»^(۳) اثر زیادی در تشتت فکر دارد.

در صورتی که انسان بتواند به زیارت کامل بپردازد و زائر واقعی «امام هشتم» علیه السلام باشد «هشت باب بهشت» به روی او گشوده خواهد شد و می تواند در «هشت بستان بهشت»^(۴) بیارامد.

۱- ۱۶. خاتون هفت قلعه: ستاره زهره.

۲- ۱۷. طالیقون یا هفت جوش: فلز محکمی است که از ترکیب هفت فلز ساخته می شود آن ها عبارتند از: طلا نقره مس قلع سرب آهن و روی.

۳- ۱۸. هشت طبع عبارتند از: حار بارد یابس رطب حار رطب حار یابس بارد رطب و بارد یابس.

۴- ۱۹. هشت بستانِ بهشت کنایه از هشت رتبه بهشت است که عبارتند از: خُلد دار السلام دار القرار جَنّت عدن جَنّة المأوی جَنّة النعیم علیین و فردوس.

برای این گونه افراد حتّی «هشت گنج»^(۱) کوچکترین اهمیّت و ارزشی ندارد.

«نُه فلک»

همان گونه که گفتیم افلاکیان نیز از ماورای «نُه فلک» پر می گشایند و «نُه سپهر نیلی» و «نُه طارم کبود»^(۲) را پشت سر می گذارند و به سوی سرزمین طوس روی می آورند.

«معصوم دهم»

آنان «معصوم دهم» حضرت علیّ بن موسی الرضاعلیهما السلام را زیارت نموده و همچون خلائق دیگر بوسه بر خاک عنبرین بارگاه «دهمین مقام عصمت» می زنند.

«یازده اختر فروزان»

کسی که با اعتقاد به مقام امامت حضرت امام رضاعلیه السلام آن بزرگوار را زیارت نماید به یازده اختر دیگر امامت نیز اعتقاد دارد؛ زیرا برخی از فرقه هایی که در روزگاران قدیم در شیعه پیدا شده و امامان بعد از حضرت امام رضاعلیه السلام را قبول نداشتند همه نابود شده و از میان رفته اند.

«امام دوازدهم»

الآن همه کسانی که حضرت امام رضا علیه السلام را به عنوان امام زیارت می کنند شیعیان «دوازده امامی» هستند و حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و امامان دیگر تا حضرت بقیة الله الأعظم ارواحنا فداه را به عنوان «دوازده امام» معتقدند و در هر زمان که توفیق شامل حالشان شود به زیارت این بزرگواران می روند.

اگرچه در برخی از ماه ها مانند ماه رجب ذی القعدة و ماه صفر سیل جمعیت برای

ص: ۴۹

۱- ۲۰. هشت گنج نام گنج های هشتگانه خسرو پرویز است که عبارت بودند از: گنج فردوس گنج بادآورد دیبه خسروی گنج افراسیاب گنج سوخته گنج خضراء گنج شاه آور و گنج بارد.

۲- ۲۱. در قدیم هفت ستاره معروف: زهره مشتری مریخ و... را دارای هفت فلک می دانستند و قائل به دو فلک دیگر (فلک اطلس و فلک الأفلاک) نیز بودند مجموع آن ها را نه فلک نه سپهر نیلی و نه طارم کبود می نامیدند.

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام بسیار بیشتر از ماه های دیگر روانه مشهد مقدس می شود ولی با اینهمه در تمامی دوران سال و در همه «دوازده ماه» هجوم جمعیت برای زیارت امام رضا علیه السلام که قبله دل ها و کعبه آمال و آرزوها است همچنان ادامه دارد.

«سیزده بار» هدایت و رحمت

زائرین محترم باید به این نکته توجه داشته باشند که در زیارت حضرت امام رضا علیه السلام اخلاص داشته باشند و قصد زیارت آن بزرگوار را با سیاحت و «سیزده بدر» توأم نکنند. اگرچه گاهی سیاحت

بر اساس شرع لازم است ولی مسافرت به قصد «سیزده بدر» از خرافاتی است که هوسرانی ها و دست های بیگانه آن را پشتیبانی و تقویت می کند.

از نظر دین اسلام عدد «سیزده» نحس نیست تا انسان بخواهد به وسیله مسافرت آن را از خانه و کاشانه خود خارج سازد.

خداوند در قرآن کلمه نحس را یک بار آورده است؛ ولی هدایت و رحمت (هدی و رحمة) را «سیزده بار» تکرار فرموده است.

نحس بودن در صورتی است که زائر زیارت را با تفریحات غیر سالم همراه نماید. این گونه زیارت از نظر شرع نحس و پلید است. ولی آنان که سفر به کنار دریا را کنار نهاده و با کوله بار امید به سوی بارگاه حضرت امام رضا علیه السلام روانه می شوند شاهد امواج خروشان دریای بیکران مهر و عنایت حضرت امام رضا علیه السلام خواهند بود.

«چهارده معصوم علیهم السلام»

بنابراین باید توجه داشته باشیم سیاحت هایی را که خلاف شرع است رها ساخته و با زیارت های غیر خالصانه خدا و «چهارده معصوم» علیهم السلام را از خود ناراضی نسازیم.

باید این نکته مهم را از یاد نبریم که برخی از زمان ها و مکان ها از خصوصیت ها و ویژگی های مهمی برخوردارند که با در نظر داشتن آن ها انسان می تواند مشکلات

ص: ۵۰

بزرگی را برطرف نماید. اهمیتی که شب قدر و برخی از شب های دیگر و نیز برخی روزها و ماه ها دارا هستند روشن و آشکار است.

می گویند در «شب چهاردهم» هر ماه ساعتی وجود دارد که دعا در آن هنگام مستجاب است. با از دست دادن این زمان ها فرصت های بزرگی را از دست می دهیم.

همچنین مکان هایی چون بارگاه نورانی حضرت امام رضا علیه السلام دارای آثار و عظمت های مهمی است که ما با توجه نداشتن به آن و یا با نیت های غیر خالص در زیارت این فرصت های مهم را از دست می دهیم و به آنچه خدا و «چهارده معصوم» علیهم السلام می خواهند عمل نمی کنیم.

الفبایی درباره حرم و آداب زیارت

الفبایی درباره حرم و آداب زیارت (۱)

آستان قدس رضوی آرامش بخش آفریدگان آفریدگار و پناهگاه آشنا و بیگانه است. مردم در همه آفاق شوق زیارت این بارگاه را دارند؛ و آرزو دارند از آب حیات سقاخانه حرم جرعه ای بنوشند.

اذن ورود به حرم مطهر امام رضا علیه السلام اشک شادی را در دیدگان شیفتگان ارض اقدس جاری می سازد و انس با آن حضرت را در انسان افزایش می دهد.

در این بارگاه باران رحمت بر همه کسانی که از بر و بحر آمده اند می بارد و بزرگ و کوچک را در بوستان ولایت و باغ ملکوتی خویش پذیرایی می کند.

این سرزمین پناهگاه همگان است؛ پارسایان پاکدل و نیز پر و بال سوختگان پریشان حال را پذیرا می شوند و راه پیشرفت و پرواز را به همه می آموزند.

گنبد زیبا و تابناک حرم انسان را به تماشا وامی دارد و توجه او را به خود جلب می کند؛ گویی به او می آموزد که قبل از تشرّف به حرم قدری تأمل نموده و درس توبه بیاموزد تا بتواند در حضور حضرت امام رضا علیه السلام از تبلیس ابلیس در امان

۱- ۲۲. در این قسمت هر یک از حروف الفباء به ترتیب به وسیله کلمه ای که در اول آن قرار گرفته اند هشت بار - به نام امام هشتم علیه السلام - تکرار شده اند.

مانده و راه تقوا را برای همیشه پیشه سازد.

باید به رأفت و مهربانی حضرت ثامن الحجج علیهم السلام اطمینان داشته باشیم و با ثبات قدم در این عقیده به ثناگویی آن حضرت پرداخته تا بر ثواب و ثمره زیارت خودبیزاییم و با زیارتی که همراه با معرفت و شناخت است نام ما در زمره بهترین زائران امام هشتم علیه السلام از ثری تا ثریا ثبت شود.

در جوار حضرت امام رضا علیه السلام باید از جاذبه ولایت آن بزرگوار بهره مند شویم و روح و جان خود را با جلوه های رحمانی جلا داده و جرعه نوش جام ولایت و جان نثار آن حضرت باشیم.

باید از چشمه سار شفا بخش حرم که برتر از چشمه خورشید است بهره مند گشته و چنان در چمن زار ولایت جای گیریم که چشم از جهان پوشیده و با چابکی برای چاره جویی و فرار از ظلمت به نور ولایت چهارده معصوم علیهم السلام پناهنده شویم.

در حرم امام هشتم علیه السلام به حمد و ستایش خداوند پرداخته و ظهور حجّت الهی امام عصر ارواحنا فداه را خواستار شویم و برای فرارسیدن «دولت کریمه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف» (۱) و حکومت آن بزرگوار دست به نیایش بلنده نموده تا با ظهور و حضور آن حضرت حجاب غیبت از میان برداشته شود و مردم از حیرت نجات یابند.

مشهد مقدّس نقطه آمال خلائق است خادمان حرم دست به سینه ایستاده اند و خوشحالی در سیمای زائران امام هشتم علیه السلام موج می زند سیل خروشان خلق با حاجت ها و خواسته های گوناگون

به سوی حرم سلطان خراسان روی می آورند. ای کاش؛ همه خواستار ظهور امام زمان عَجَلُ اللّٰهِ تعالی فرجه می بودند.

پنجره فولاد در مانگاه در ماندگان بی پناه است. مردم با دخیل شدن به آن به دعا و توسّل می پردازند و هر لحظه منتظر خروش دریای رحمت حضرت امام رضا علیه السلام

ص: ۵۲

۱- ۲۳. نام کتابی است از مؤلف پیرامون شکوفایی عقل و اندیشه پیشرفت دانش و بینش توسعه اقتصادی و... در حکومت آینده جهان با نکته های تازه مهم و حیاتی.

هستند تا با نگاه و دلجویی آن حضرت دل شکسته آنان شاد شده و با حاجت روا شده از دولت سرای آن بزرگوار بازگردند.

زائران با اخلاص با ذوق تمام به زیارت می پردازند و سعی می کنند ذهاب و رفت و آمد مردم فکر و ذهن آنان را مشوّش نکند و با توسّل به حضرت امام رضا علیه السلام دل از ذهاب و فضّه شسته به ذکر ذات پاک الهی مشغول شده و یاد خداوند ذوالجلال را ذخیره آخرت خویش قرار می دهند.

رأفت و مهربانی حضرت امام رضا علیه السلام با زائرین روان انسان را شاد می سازد و جلوه های رحمانی در آن روضه رضوان آموزنده طریق خلوص و روزنه ای برای خودسازی - نه خودستایی - است.

در زیارت حضرت امام رضا علیه السلام زر و زیور زائران نفعی ندارد؛ همان گونه که زهد زاهدان ریاکار بی ارزش است. در حرم امام هشتم علیه السلام زنده دلانی که در زورق ولایت نشسته و با قطرات اشکی که با اخلاص می ریزند امواج عظیم رأفت آن حضرت را به خروش می آورند و کاملاً مورد توجه قرار می گیرند.

در حرم امام هشتم علیه السلام ژنرال های لشکر و ژنده پوشان کشور با یک دید نگاه می شوند. حضرت امام رضا علیه السلام از ژرفای افکار همه آگاهند و به آنان که ژست و قیافه خود را آراسته و نیز به ژولیدگان زبان بسته با ژرف بینی نگریسته و از اعماق قلب همه خبر دارند و در این میان آنان که قلبی بس روشن تر از ژنراتورهای قوی دارند مورد عنایت و توجه خاص واقع می شوند هر چند ژنده پوش باشند.

برخی از زوّار بهترین سوغات سفر خود را آبی که از سقاخانه برداشته اند می دانند گویا که کوثر و سلسبیل سرچشمه آند و یا... آنان با نوشیدن جرعه ای از جام آن بر حضرت سیدالشهداء علیه السلام سلام و درود می فرستند و خدا را بر این نعمت سپاس می گویند.

درب این بارگاه همیشه به روی همه گشوده است و مردم با گرفتن شفا و سایر

ص: ۵۳

حاجت های خود شاهد رأفت و مهربانی امام رئوف می شوند و به شکرانه آن به درود و صلوات می پردازند. و در هر شهر و دیار با هیجان و شادی جریان شفایابی را حکایت می کنند و به این شیوه همه را شیفته این بارگاه می نمایند.

صاحب دلانی که از صحن ها گذشته و صادقانه به حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام مشرف می شوند می دانند که در طول صدها سال هر جایگاه این بارگاه قدمگاه حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه است و با صدق و صفا صورت بر این خاک پاک نهاده و بوسه بر آن می زنند.

هر روز در کنار ضریح ضامن آهو و در هر ضلع و گوشه حرم هزاران نفر مهمان و ضیف امام رضا علیه السلام هستند. نور و ضیاء معنوی آن بارگاه ضمیر و باطن آنان را پاک و بهشت را برای شان ضمانت می کند و نام شان در طومار بهشتیان ثبت و ضبط می گردد.

طایران قدسی که بر ایوان طلا می نشینند می دانند که طاق کسری در برابر آن مخروبه ای بیش نیست. کوه طور با آنهمه جلالت شکوه و طمطراق شهر طوس را ندارد. کبک و تیهو بلکه هر پرنده و طیفور آرزوی طوف سقاخانه اش را می کند.

برخی از ظاهرپرستان نیز می دانند: ظفرمندی ظفرمندانِ معنویت و صاحبان ظرفیت در ظلّ عنایت صاحب این بقعه و بارگاه به مرحله ظهور رسیده است و با نگاه آن حضرت ظرف دل را از ظلمت و تاریکی رها ساخته اند.

صحن عتیق با سقاخانه زیبایی که دارد یاد علمدار کربلا حضرت ابوالفضل علیه السلام و شدت عاطفه آن حضرت را در خاطره ها زنده می سازد چگونه سقّای دشت کربلا با شدت عطش از خوردن آب در روز عاشورا امتناع ورزیده و تا جان در بدن داشتند علم را در دست داشته و با عمّال ابن زیاد لعنه الله جنگیدند.

همه از غریب نوازی امام غریب علیه السلام آگاهند و می دانند که آن حضرت غمگسار غریبان هستند غبار غم را از قلب آنان می زدایند؛ به گونه ای که فریاد و غریو شادی از قلب غمزدگان برمی خیزد.

ص: ۵۴

فرج و ظهور حضرت مهدی ارواحنا فداه و فتح و ظفر را در این بارگاه از خداوندبخواهید و فرجام نیک را در این مکان بدست آورید تا به دریای فضایل و فیوضات راه بیابید و با توسّل به امام رئوف علیه السلام برای نجات از فریب فتنه های فراوان آخرالزمان و دوران تیره غیبت دعا کنید.

شهر مقدّس مشهد به قداست معروف است زائرین و مجاورین آن دیار مقدّس باید قدر و احترام آن را نگه دارند و تلاش کنند که ریشه فساد و گناه در آن شهر قطع گردد. مبادا زنان و مردان از قانون شرع تجاوز کرده و با قیافه های غیرمشروع قد و قامت خود را در منظر دید دیگران قرار دهند.

کفشداران پاک دل این بارگاه - که اظهار ملال نمی کنند - کلیدداران گنجینه های قرب هستند. آنان به کاروان جویندگان کمال خوشآمد می گویند و کامیابان کوکب صبح رارج نهاده و در راه خدمتگزاری به زوار از هر کوششی دریغ نمی ورزند.

گلدسته های حرم گمشدگان راه را هدایت می کنند و با قد کشیده و استوار خود گرفتاران گوشه نشین و کهنسالان قدخمیده را درس امید و ثبات قدم آموخته و به همه می آموزند که گشوده شدن گره های کور در این آستان در گرو ایمان و یقین است از یأس و سرافکنندگی گریزان و همچون ما سربلند باشید.

لطف و کرم حضرت امام رضاعلیه السلام زبانزد خاص و عام است همه می توانند از این بارگاه لاله لاهوتی لؤلؤ لالا یا لعل گهربار بگیرند. کلید دنیا و آخرت در دستان حضرت امام رضاعلیه السلام است هر لحظه امیدوار باشید و یأس و ناامیدی را - که لشکر نفس و شیطان است - شکست دهید.

زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام مشکل گشای همه و مایه امید مردم هر مرز و بوم است. آنان که با ایمان و یقین به این بارگاه مشرف می شوند به امید و آرزوی خود رسیده و مدال افتخار لطف و عنایت حضرت امام رضاعلیه السلام را بر سینه می زنند.

در این زمان نقاره خانه حضرت امام رضاعلیه السلام هنگام طلوع و غروب خورشید را به

ص: ۵۵

اطلاع مردم می رساند؛ ولی روزی فرا می رسد که ناگهان ناکامی ها ناگواری ها و... به پایان می رسد و از آن مکان مرتفع ندای «نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ» بلند می شود. آن روز نوبت نیک فرجامان جهان است.

با توجه وارد حرم مطهر شوید؛ تا می توانید از هنگام ورود تا وقت خروج حالت حضور در خدمت حضرت امام رضاعلیه السلام را رعایت کنید از وهم خیال و وسوسه پرهیزید. از آن بزرگوار بخواهید شما را برای خدمتگزاری به مقام والای ولایت اهل بیت علیهم السلام موفق نمایند.

همای رحمت حضرت امام رضاعلیه السلام بر سر همگان سایه می افکند و همه زوّار ازالطاف بیکران و همایونی آن امام همام بهره مند می گردند؛ به این جهت در هنگام زیارت حواس خود را جمع نموده و هشیار باشید و همواره متوجّه آن حضرت بوده و مواظب باشید فکر شما به این سو و آن سو جلب نشود.

همیشه به یاد داشته باشید: پیامبران الهی و اولیاء خدا با پذیرش ولایت اهل بیت علیهم السلام به کمک دین خدای یکتا و یگانه پرداخته اند. از امام هشتم علیه السلام طلب یاری کنید و با یقین از آن حضرت بخواهید شما را از یاران و یاوران امام عصر ارواحنا فداه قرار دهند تا در صف یاری کنندگان دین خدا باشید.

چند نکته دیگر

از حکمت زیارت بگذریم که این از آن مردان خدا است. «عنقا را بلند است آشیانه» و «سیمرغ دیگر است و سی مرغ دیگر» و سخن گفتن از آن برای برخی ملال آور است.

گاهی انسان بر اثر بی توجهی و یا کم توجهی و مخلوط شدن نیت ها و انجام برخی از کارهای ناپسند ثواب اعمالی را که خداوند کریم در قرآن مجید بارها آن را بلفظهای گوناگون آورده است از دست می دهد و از حکمت مهمّ آن - که به دست آوردن ارتباط با خدا و اهل بیت علیهم السلام است - بی بهره می ماند.

ص: ۵۶

آنان که حیا و حجاب را رعایت نمی کنند آنان که مواظب دیدگان خود نیستند آنان که از موسیقی های... دست برنمی دارند و... باید بدانند: آنان که «سی لحن باربد»^(۱) را گوش می کردند سرانجام سر به تیره خاک بردند اینان هم که موسیقی را با «همراه» خود تا کنار ضریح حضرت امام رضاعلیه

السلام همراه خود می برند و... نیز سرانجام خواهند مرد و نه از خسرو اثری خواهد ماند و نه از پرویز! و در زیر لحد باید از سی لحن باربد و یا... پاسخ دهند.

آیا سزاوار است انسان از گوشه و کنار ایران یا جهان راه های طولانی را برای زیارت حضرت امام رضا علیه السلام بپیماید ولی به خاطر انجام این گونه کارها جلالت و عظمت و زیبایی بارگاه نورانی آن حضرت را درک نکند و دلش در بند دیگران و اموردیگر باشد؟!

متأسفانه وهابیت برای از بین بردن ارزش و اهمیت زیارت اهل بیت علیهم السلام تلاش می کند و می خواهد عظمت و ارزش زیارت را از نظر زائرین نابود کرده و یا حداقل کم رنگ نماید. یکی از مؤثرترین راه های آن ها برای رسیدن به این هدف ترویج از زیارت هایی است که همراه با انجام کارهای ناپسند می باشد.

آن ها از یک سو مردم را به مسافرت های غیر سالم تشویق می کنند و از سوی دیگری خواهند عظمت مقام اهل بیت علیهم السلام را در نظر مردم کم رنگ نمایند. آن ها در پنهان سازی مقام اهل بیت علیهم السلام وارث و بازمانده بنی امیه و بنی العباس و نشخوار کننده خوراک شیطانی معاویه و عمرو عاص هستند.

هرچه آنان بکوشند که نام و یاد خاندان وحی علیهم السلام را از قلب و زبان مردم بزدایند ولی خداوند خود فضیلت و جلال این خاندان را برای مردم آشکار می سازد. بهتراست در ارتباط با این گفتار کلامی از حضرت امام رضا علیه السلام بیاوریم:

ص: ۵۷

۱- ۲۴. سی لحن باربد: چند سرود است که باربد - موسیقی دان معروف دوره ساسانی - برای خسرو پرویز می نواخت و آن ها را می خواند.

گفتار حضرت امام رضا علیه السلام

درباره کارشکنی های دشمنان اهل بیت علیهم السلام

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

الحمد لله الذي حفظ منا ما ضييع الناس ورفع منا ما وضعوه حتى لقد لعنا على منابر الكفر ثمانين عاماً وكتمت فضائلنا وبذلت الأموال في الكذب علينا والله تعالى يابى لنا إلا أن يعلى ذكرنا ويبين فضلنا والله ما هذا بنا وإنما هو برسول الله صلى الله عليه وآله وسلم وقرابتنا منه حتى صار أمرنا وما نروى عنه أنه سيكون بعدنا من أعظم آياته ودلالات نبوته.

سپاس خداوندی را که نسبت به ما حفظ کرد آنچه را که مردم ضایع و تباه ساختند و نسبت به ما بالا برد آنچه را آن ها پست نمودند تا آنجا که بر منابر کفر هشتاد سال مارا لعن نمودند و فضائل ما را کتمان کردند و مال ها برای دروغ بستن بر ما مبدول داشتند خداوند تبارک و تعالی نپسندید برای ما و نخواست جز اینکه شأن ما والا و فضل ما ظاهر گردد و به خدا قسم این نه بخاطر ما بلکه بخاطر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم و قرابت و خویشاوندی ما با وی بود تا آنکه امر ما و آنچه از او روایت می کنیم پس از ما از بزرگترین آیات و نشانه های نبوت او خواهد شد. (۱)

کارگزاران و هابیت باید بدانند کارشکنی های معاویه و... و نقشه های شوم آن ها برای پنهان ساختن فضایل اهل بیت علیهم السلام از جهاتی ده ها برابر کارشکنی های و هابیت در این زمان بوده است؛ ولی سرانجام آن ها سر به تیره خاک برده و آرزوهای خود رابه گور بردند و هر روز نام خاندان وحی علیهم السلام درخشان تر شد.

سرانجام کارگزاران و هابیت نیز این گونه است.

بمب گذاری در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام

اکنون که از دستان آلوده وهابیت - که پدیده پلید یهود عنودند - سخن به میان آمد سزاوار است به مناسبت بمب گذاری در حرم مطهر حضرت امام رضاعلیه السلام در ظهر روز عاشورای سال ۱۴۱۵ ه ق برابر با ۳۰ خرداد ۱۳۷۳ ه ش مطالبی را بیان کنیم؛ تا همه بدانیم این گونه اعمال ناشایسته با نقشه های پیش ساخته دشمنان اسلام انجام می گیرد.

دستان به خون آلوده وهابیت با فعالیت فراوان در جهان به مقابله با تشیع پرداخته و با خیال خام خود برای شکست و نابودی شیعیان دستور اربابان یهودی خود را اجرا می کنند غافل از آن که نقشه های آنان نقش بر آب خواهد شد و سرانجام نتیجه رفتارشان را سراب خواهند دید.

آنان به خوبی می دانند از صدر اسلام یهودیانی که به شدت به مقابله با اسلام پرداختند و افرادی چون ابوسفیان و ابوجهل و... را برای نابودی اسلام با خود همگام ساختند با شکست روبرو شدند؛ نه تنها آنان بلکه کسانی که لباس اسلام پوشیدند و در پوشش نفاق ضربه به ریشه اسلام زدند اگرچه در میان امت اختلاف افکندند و بسیاری را گمراه ساختند ولی سرانجام شمار شیعیان همواره روزافزون شد و - باهمه نقشه های شوم دشمنان - همچنان رو به افزایش است تا روزگاری که شیعیان بر سراسر جهان حکومت کنند و دمار از روزگار دشمنان گمراه بر آورند و آنان را به دیار عدم رهسپار سازند.

توجه داشته باشیم که تعداد مسلمانان جهان را در هنگام شهادت رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم هفت میلیون نفر بر آورد کرده اند که در جریان سقیفه افرادی که بر پیروی و ولایت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام باقی ماندند از تعداد انگشتان دست هم کمتر بود ولی باهمه تلاش ها و کوشش ها و نقشه های فراوان برای نابودی شیعیان اکنون نزدیک به

ص: ۵۹

یک سوّم مسلمانان را شیعیان جهان تشکیل می دهند و سرانجام دین تشیع سراسرجهان را فرامی گیرد.

گروهی مأموریت یافته چگونه می توانند دینی را که خداوند خود پشتیبان آنست از میان بردارند؟ مگر نه این است که خدا وعده داده است دین خود را بر تمامی ادیان جهان پیروز گرداند؟

چرا افراد ناآگاه را - که شستشوی مغزی شده و از اندیشه های سالم دور گشته اند - برای ویران ساختن مکان های مقدّس و یا به شهادت رساندن شیعیان اجیر می کنند؟!

آیا مزدوران خودفروخته نمی دانند که هرچند با انفجار بمب در و دیوار حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام آسیب دید ولی علاقه و محبت دوستان خاندان وحی علیهم السلام همچنان بیشتر شد و کانون شور و شوق آتشین آنان شعله ورتر گشت؟! به گونه ای که حاضرند هرچند با چنگ و دندان این فریب خوردگان بدفرجام را پاره پاره نموده تاثیری از آنان در صحنه گیتی باقی نماند. و نه تنها این مزدوران گمراه بلکه آنان را که به گمراه ساختن این ابلهان کوته فکر می پردازند نابود سازند.

این حقیقتی است که حتی بسیاری از دستان ناشناخته بلکه اربابان آنان نیز قبول دارند.

آنان به خوبی می دانند همان گونه که ابوسفیان ها و ابوجهل ها و معاویه ها و عمروعاص ها نتوانستند دین خدا را سرنگون سازند این عنکبوتان جدید نیز نمی توانند با تنیدن تار سست و بی بنیاد خود بنیان محکم و استوار تشیع را ویران کنند.

آری؛ این نکته ای است که آنان آن را به خوبی می دانند.

ص: ۶۰

آیا بمب گذار حرم را می شناسید؟!!

نکته ای دیگر نیز هست که باید همه شیعیان پیروان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام به آن توجه داشته باشیم:

هرچند ما با شور و شوق در و دیوار و زمین حرم را می بوسیم؛ هرچند ما با تمام وجود از کسانی که به در و دیوار حرم آسیب رسانند متنفر و بیزاریم اگر پاسداری از حرم حضرت امام رضاعلیه السلام به عهده ما نیست و ما توان آن را نداریم ولی حراست و پاسداری از حرم خدا - که حرم اهل بیت علیهم السلام نیز هست - وظیفه ما است.

هر انسانی که به خداوند ایمان آورده و به مقام ولایت معصومین علیهم السلام ارج می نهد باید در حفظ این حرم بکوشد و با پاسداری و حراست از حرم آن را از هر گونه آسیب و گزند حفظ نماید. خداوند بزرگ پاسداری از این حرم را به عهده همه گذارده است و از تمامی آن ها خواسته است که تا حدّ قدرت و توان خود در حفظ این حرم بکوشند.

در سخنان خاندان وحی علیهم السلام در این باره بسیار تأکید شده و همواره درباره عظمت اهمّیت و بزرگداشت این حرم هشدار داده اند و بر آنان که اهمّیتی به آن نمی دهند سخت برآشفته اند و شیفتگان خدمت گذاری به آن حرم را بسیار نواخته اند.

آیا می دانید آن حرم کدام حرم است که هر فرد باایمان باید در آن راه داشته باشد؟

آیا می دانید آن حرم کدام حرم است که همه باید در پاسداری آن بکوشند و آن را از آسیب و بمب گذاری حفظ و حراست نمایند؟

آیا می دانید آن حرم کدام حرم است که هر انسانی باید با پاسداری از آن بیگانگان را در آن راه ندهد؟ اگر نشانی از آن حرم به خاطر نمی آورید از مکتب اهل بیت علیهم السلام جویا شوید تا شما را با آن حرم آشنا کنند.

علامه مجلسی در «بحار الأنوار» از حضرت امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمودند:

ص: ۶۱

القلب حرم الله فلا تُسَكِنُ في حرم الله غير الله. (۱)

قلب حرم خداوند است؛ پس در حرم خدا غیر خدا را جای نده.

و نیز در روایت بسیار مهمّ دیگری از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نقل کرده است که آن حضرت فرمودند:

ناجی داود ربّه فقال: إلهی لكلّ ملك خزنة فأین خزانتک؟

قال جلّ جلاله: لی خزنة أعظم من العرش وأوسع من الكرسيّ وأطيب من الجنة وأزین من الملكوت:

أرضها المعرفة وسمائها الإيمان وشمسها الشوق وقمرها المحبّة ونجومها الخواطر وسحابها العقل ومطرها الرحمة وأثمارها الطاعة وثمرها الحكمة.

ولها أربعة ابواب: العلم والحلم والصبر والرضا؛ ألا وهی «القلب». (۲)

داود با خدای خود مناجات کرد و گفت: خدای من؛ هر پادشاهی خزانه ای دارد خزانه تو کجاست؟ خداوند جلّ جلاله فرمود: برای من خزانه ای است که از عرش با عظمت تر و از کرسی وسیع تر و از بهشت پاکیزه تر و از ملکوت بازینت تر است:

زمین آن معرفت و آسمان آن ایمان و خورشید آن شوق و ماه آن محبّت و ستارگان آن خطورها و ابر آن عقل و باران آن رحمت و میوه های آن طاعت و نتیجه آن حکمت است.

و برای آن چهار درب است: علم حلم صبر و رضا؛ آگاه باش که آن قلب است.

همان طور که دیدیم از قلب به حرم خداوند و باعظمت تر از عرش الهی و... تعبیر شده است. اگر از این حرم به خوبی پاسداری نموده و در احترام و اهمیت آن کوشش نماییم در حرم حضرت امام رضا علیه السلام پذیرفته شده و در آن بارگاه باعظمت پذیرایی معنوی می شویم.

ص: ۶۲

۱- ۲۶. بحار الأنوار: ۷۰/۲۵.

۲- ۲۷. بحار الأنوار: ۷۰/۵۹.

پس توجه داشته باشیم که چگونه قلب ما باید با حضرت امام رضا علیه السلام در ارتباط باشد.

ما باید قلب خود را پاک کنیم بیگانگان را در آن جای ندهیم از هر مالی استفاده نکنیم به هر صدایی گوش ندهیم به هر منظره ای ننگریم و حرمت حرم یا قلب خود را حفظ کنیم تا چشم باطنی ما بینا و گوش باطنی ما شنوا گردد. کسی که این گونه باشد می تواند از پذیرایی های معنوی در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام برخوردار گردد.

بنابراین ما باید از این حرم پاسداری نموده و به آن ارج نهیم. اگر ما از نفس و هواهای نفسانی خود پیروی کنیم در راه انهدام و نابودی این حرم گام برداشته ایم. اگر کردار گفتار و افکار ما بر اساس فرموده های اهل بیت علیهم السلام نباشد و به گناه و خطاکاری بپردازیم؛ اگر دست از آنچه مورد تحریم شرع قرار گرفته برداریم اعمال ناپسند ما همچون بمبی است که در حرم خدا یا قلب خود منفجر می کنیم.

همچنان که انفجار بمب در حرم مطهر حضرت امام رضاعلیه السلام ما را سخت افسرده ساخت باید توجه داشته باشیم که گناهان ما نیز همانند بمب هایی است که با آن به تخریب قلب خود - که باید حرم الهی باشد - می پردازیم.

ما همان گونه که از عامل بمب گذاری در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام متنفر و او را یک فرد خودفروخته و خائن می دانیم باید بدانیم که نفس ما - که ما را وادار به تخریب قلبمان می سازد - بزرگترین دشمن ما می باشد؛ همان طور که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرموده اند:

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسِكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ. (۱)

دشمن ترین دشمن تو نفس تو است که همراه توست.

به این نکته مهم باید توجه کنیم که ممکن است چنان انسان را غفلت فرابگیرد که خدا را فراموش نموده و در اثر آن خود را نیز فراموش نماید.

خداوند می فرماید:

ص: ۶۳

۱- ۲۸. بحار الأنوار: ۷۰/۶۴.

«وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ». (۱)

نباشید مانند کسانی که خدا را فراموش کردند پس خداوند هم خود آنان را از یادشان برد.

اگر انسان این گونه باشد ممکن است جرم و جنایات دیگران را به خوبی درک کند و با آب و تاب آن را برای دیگران آشکار سازد اما از جرم و جنایت خود نه تنها دم نمی زند بلکه اصلاً متوجه آن نشده و خود را معجز نمی داند تا درصدد علاج آن برآید. این گونه افراد در جهل مرگب گرفتارند و نمی دانند که نمی دانند.

اگر انسان این گونه باشد ممکن است از بمب گذاری در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام و جاهای دیگر آزرده شود ولی چون خود را فراموش کرده است از بمب گذاری و تخریبی که همواره بر قلب خود وارد می سازد کاملاً بی توجه و از آن اطلاعی نداشته باشد. قلبی که باید حرم خدا و جایگاه جانشینان او باشد منزل دیوان و شیاطین گشته است. به این جهت هر چه بیشتر بر قلب خود آسیب وارد کند از آن بی خبرتر و دورتر می شود.

چون مکتب اهل بیت علیهم السلام به شیعیان دستور می دهد که شیعه باید دشمن شناس باشد ما نه تنها باید دشمنان خارجی را بشناسیم بلکه نفس اماره خود را نیز که دشمن ترین دشمنان ما هست بشناسیم و بدانیم آنچه بیش از همه بر ما ضربه می زند دشمن خارجی نیست بلکه آن نفس انسان است که گاهی دشمن خارجی را نیز در قلب او جای می دهد.

در این صورت انسان مهم‌ترین تخریب و بمب گذاری را در قلب خود و در وجود خویش انجام می دهد ولی - همان طور که خداوند فرموده است - آن را فراموش کرده و توجهی به آن ندارد.

پس ما نه تنها باید از دشمن خارجی و وسوسه ها و تبلیس ابلیس و نقشه ها و تدلیس انگلیس و حيله ها و مکاری های آمریکا باخبر باشیم بلکه از دشمن داخلی و نفس اماره خویش نیز بر حذر باشیم.

ص: ۶۴

حال که دانستیم ما با گناه و کارهای خلاف بمب گذار حرم و قلب خود هستیم این را نیز بدانیم که اگر مردم از اول تا به حال اهل بیت علیهم السلام را تنها نمی گذاردند و به گرد آنان جمع می شدند نوبت به بمب گذاری مکان های مقدّس نمی رسید که بیگانگان دست به این جنایت های بزرگ بزنند.

همان طور که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام درباره امام عصر عَجَلُ اللّٰهُ تَعَالٰی فرجه فرمودند:

صاحب هذا الأمر الشرید الطرید الفرید الوحید. (۱)

صاحب این امر (اظهار ولایت و قدرت در سراسر عالم هستی) رانده شده دور شده تنها و تک می باشد.

اگر جامعه ما در این گناه بزرگ - که طرد امام زمان عَجَلُ اللّٰهُ تَعَالٰی فرجه است - شرکت نداشت چگونه خیانتکاران می توانستند دست به این جنایت زده و به حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام آسیب وارد نمایند؟ پس ما هر چند از کردار و اعمال آن هابی زاریم ولی به جای این که ما فدایی امام زمان عَجَلُ اللّٰهُ تَعَالٰی فرجه و سایر اهل بیت علیهم السلام باشیم با کناره گیری و غفلت از آنان سدّ راه دشمنانمان نشدیم و راه را برای وارد شدن آنان بازگذاریم!

در نتیجه دشمنان دین به ایجاد و تقویت فرقه های وهابی بهائی و... پرداختند و با کمک دستان ناشناخته برای رسیدن به اهداف پلید خود گام برداشتند.

حاکم های یهود با خیال خام خود برای نابودی دین الهی کوشش می کنند ولی غافل از اینکه خدایی که میلیاردها میلیارد ستارگان فروزان را آفریده خود وعده داده است که سرانجام خورشید عالم آفرینش حضرت مهدی عَجَلُ اللّٰهُ تَعَالٰی فرجه را به یاری دین می فرستد و با نابودی تاروپود دشمنان تارهای تنیده شان از هم گسسته و نابود می شوند.

آنان اگر به پندار خود به برخی از هدف های شوم خود دست یابند ولی سرانجام کوس رسوایی آن ها در سراسر گیتی نواخته خواهد شد.

دستان ناشناخته و خودفروخته فقط سیاهی زاغ و زغن را دیده اند و به همان بسنده

ص: ۶۵

۱- ۳۰. بحار الأنوار: ۵۱/۱۲۰.

کرده اند و چون گوش شنوا ندارند از هزاران آوای هزاران (۱) یکی را هم نشنیده اند.

ای کاش؛ آنان می دانستند که مدّت شان کوتاه و مهلت شان رو به پایان است. ای کاش؛ آنان می توانستند بفهمند: پایان شب سیه سفید است و سرانجام سیاهی شب به پایان می رسد و انوار پرفروغ حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه سراسر جهان را روشن می سازد...

راهنمایی حضرت امام رضا علیه السلام درباره شناخت افراد

متأسفانه این گونه افراد ممکن است در ظاهر به صورت دوست و... در میان مردم جا باز کنند و در باطن نقشه های دشمن را پیاده کنند. به این جهت حضرت امام رضا علیه السلام به همگان سخت هشدار داده اند که همه باید افراد را درست بشناسند و گول ظاهر فریبنده افراد را نخورند. به این دو روایت توجه کنید:

۱ - حضرت امام رضا علیه السلام از امام سجّاد علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

اگر شخصی را دیدید که باوقار و خوشرفتار است در گفتارش به عبادت و پارسائی تظاهر می کند و در حرکاتش فروتنی می نماید تأتی کنید مبدا شما را بفریبید چه بسا کسی که در برابر دنیا و ارتکاب

محرّمات ناتوان است به خاطر ضعف نیت و پستی و ترسش پس دین را دامی برای دنیا قرار می دهد و همواره مردم را با ظاهر آراسته می فریبد اگر قدرت بر حرامی پیدا کند به آن هجوم می آورد.

و اگر دیدید که او از حرام خودداری می کند باز هم تائی کنید مبدا شما را بفریبد؛ چرا که خواسته ها و تمایلات خلق متفاوت است؛ چه بسا کسی که از مال حرام هر چند زیاد باشد دوری می کند ولی خود را به کارهای زشت دیگروامی دارد اگر زشت را هم بیاید به حرام سراغ او می رود.

ص: ۶۶

۱- ۳۱. هزاران جمع هزار: بلبل و عندلیب.

و اگر دریافتید که از آن هم دوری می کند باز تائی کنید مبدا شما را بفریبد تا میزان عقلش را بنگرید چه بسیار کسانی هستند که می توانند همه آن بدی هارا ترک کنند اما به عقل متین و استوار رجوع نمی کنند لذا آنچه را به خاطر جهل و نادانی اش تباه می سازد بیشتر است از آنچه با عقلش آن را اصلاح می کند.

حال اگر عقلش را متین یافتید باز تائی کنید مبدا شما را بفریبد تا بنگرید: آیابه همراهی هواهایش برخلاف عقلش عمل می کند یا به همراهی عقلش برخلاف هواهایش عمل می کند و اینکه علاقه اش به ریاست های باطل چگونه است؟ و آیا نسبت به آن بی اعتنا هست یا نه؟ چرا که در میان مردم کسانی هستند که خسر دنیا و الآخرتند؛ یعنی دنیا و آخرت هر دو را بر باد می دهند دنیا را بخاطر دنیا رها می کنند و می پندارند که لذت ریاست باطل بیش از لذت اموال و نعمت های مباح و حلال است لذا همه آن ها را رها می کنند به خاطر رسیدن به ریاست باطل.

«وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ» (۱)

«و زمانی که به آن ها گفته شود: از خدا بترسید غرور و لجابت آن ها را به گناه کشاند برای آن ها آتش دوزخ کافی است و بد جایگاهی است».

پس او همچون شتری که جلو خود را نبیند - یعنی بدون بصیرت - گام برمی دارد و او را اولین باطل به سوی دورترین هدف های زیانکاری می کشاند و بعد از آنکه طلب کرد آنچه را که قدرت بر آن ندارد پروردگارش او را در طغیانش کشاند پس او آنچه را خدا حرام ساخته حلال دارد و آنچه را خداوند حلال ساخته حرام دارد و باکی ندارد به آنچه از دینش از دست رود در صورتی که ریاستش که به خاطر آن شقی و بدبخت گردیده سالم بماند.

آن ها همان کسانی هستند که خدا بر ایشان غضب کرده و مورد لعن خویش قرار

ص: ۶۷

۱- ۳۲. سوره بقره آیه ۲۰۶.

داده و بر ایشان عذاب خوارکننده ای آماده ساخته است.

ولی مرد کامل و مرد خوب کسی است که هوا و خواسته هایش را تابع امر خدا گردانیده و توانش را در راه خدا بذل نماید خواری به همراه حق را نزدیکتر به عزت جاوید و همیشگی ببیند از عزت در باطل و بداند ضرر و زیان کم دنیا و سختی اندکی را که تحمل می کند او را به نعمت پایدار در سرای جاودان و فناپذیر می رساند ولی سرور و شادمانی فراوان دنیا که بر اثر پیروی هواهای نفسانی بدست آورده او را به عذاب پیوسته ای که هرگز زایل نمی گردد می کشاند.

این است مرد واقعی و مرد خوب به او بپیوندید و به روش او اقتدا کنید و به وسیله او به سوی پروردگارتان توسل جویند؛ زیرا که دعای او رد نمی گردد و نسبت به خواسته اش ناکام و ناامید نمی

شود. (۱)

دوستان منافق

۲ - حسن بن علی خزاز گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

در میان کسانی که موَدّت و دوستی ما اهل بیت را به خود می بندند کسانی هستند که فتنه انگیزی آنان برای شیعیان ما از دَجّال بیشتر است.

عرض کردم: با چه وسیله و از چه راهی؟

فرمود: با ارادت نشان دادن و دوستی کردن با دشمنان ما و دشمنی کردن با دوستان ما؛ زیرا هرگاه چنین شود حقّ و باطل آمیخته می گردد و امر مشتبه می شود در نتیجه مؤمن از منافق شناخته نمی شود. (۲)

ص: ۶۸

۱- ۳۳. جامع أحادیث الشيعة: ۷/۳۱۱.

۲- ۳۴. وسائل الشيعة: ۱۱/۴۴۱.

عظمت حرم حضرت امام رضا علیه السلام در کلام آن بزرگوار

قبل از آنکه به بیان ثواب زیارت امام هشتم علیه السلام پردازیم اندکی درباره عظمت حرم حضرت امام رضا علیه السلام و بارگاه نورانی آن حضرت توضیح می دهیم؛ تا هنگام زیارت توجّه داشته باشیم که به چه جایگاهی گام نهاده ایم تا در آستان مقدّس حضرت امام رضا علیه السلام هر چه بهتر و بیشتر خود را در برابر و در حضور آن بزرگوار ببینیم:

در این بارگاه همیشه اولیاء خدا از ملائکه و... حضور دارند. حضرت امام رضا علیه السلام در ضمن حدیثی فرموده اند:

هذه البقعة روضة من رياض الجنة ومختلف الملائكة لايزال فوج ينزل من السماء وفوج يصعد إلى أن ينفخ في الصور. (١)

این بقعه و بارگاه باغی از باغ های بهشت و محلّ رفت و آمد فرشتگان است؛ همواره گروهی فرود می آیند و گروهی بالا می روند تا هنگامی که صور دمیده شود.

همه فرشتگان در برابر آن حضرت می ایستند و تا آن بزرگوار اجازه نشستن به آن ها ندهند به زمین نخواهند نشست.

در این باره روایت جالبی از حضرت امام جواد علیه السلام وارد شده که با این کلام ارتباط دارد: از آن حضرت روایت شده است که فرمود:

یکی از اصحاب حضرت امام رضا علیه السلام مریض شد آن حضرت به عیادت او رفت و فرمود: چگونه تورا می یابیم (در چه حالی هستی)؟

عرض کرد: بعد از شما مرگ را ملاقات کردم (مقصودش شدت بیماری و سختی و درد و ناراحتی بوده است).

امام علیه السلام فرمود: مرگ را چگونه دیدار کردی؟

ص: ۶۹

۱- ۳۵. مستدرک الوسائل: ۱۰/۳۵۷.

عرض کرد: بسیار سخت و دردناک.

فرمود: مرگ را دیدار نکرده ای بلکه چیزی که تو را آگاه کند و بعضی از احوال مرگ را به تو نشان دهد دیدار کرده ای مردم نسبت به مرگ دو نوعند: گروهی بامردن راحت می شوند و گروهی با مردن آن ها دیگران راحت می شوند؛ پس ایمان به پروردگار و ولایت ما اهل بیت را تازه کن تا از نوع اول باشی و راحت شوی.

آن شخص به دستور امام علیه السلام عمل کرد سپس عرض کرد: ای فرزند رسول خدا؛ این ها فرشتگان پروردگارند که با درود و احترام و هدایا آمده اند بر شما سلام می کنند و در پیش روی شما ایستاده اند به آن ها اجازه دهید که بنشینند.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: ای فرشتگان پروردگار من؛ بنشینید.

سپس به آن مریض فرمود: از این فرشتگان بپرس: آیا به آن ها دستور داده شده که در حضور من بایستند؟

مریض گفت: از آن ها پرسش نمودم جواب دادند که اگر همه فرشتگانی که خدا آفریده است در پیشگاه شما حاضر شوند همگی خواهند ایستاد و هرگز نمی نشینند تا به آن ها اجازه دهی و خداوند به آن ها این گونه دستور داده است. (۱)

حرم حضرت امام رضا علیه السلام - همان گونه که آن حضرت فرموده اند - همواره جایگاه رفت و آمد ملائکه است.

بدیهی است که دربار همه ائمه اطهار علیهم السلام از این عظمت برخوردار می باشند و فرشتگان همه مأمور به خضوع و تواضع نسبت به تمامی معصومین علیهم السلام می باشند. نه تنها فرشتگان بلکه پیامبران اولوا العزم الهی نیز از مقام و منزلت آن بزرگواران آگاه بوده و در گرفتاری های بسیار سخت خداوند را به حق این بزرگواران خوانده و نجات یافته اند.

توسّل به اهل بیت علیهم السلام

شیخ صدوق به سند خود از حضرت علی بن موسی الرضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

چون حضرت نوح در معرض غرق شدن قرار گرفت خدا را به حقّ ما خواند و خدا او را از غرق شدن رهانید و چون حضرت ابراهیم در آتش رها شد خدا را به حقّ ما خواند و خدا برای او آتش را سرد و سلامت - یعنی بدون ضرر و آسیب - قرار داد و چون حضرت موسی عصا را به دریا زد خدا را به حقّ ما خواند و خدا آن را خشک قرار داد و چون حضرت عیسی در خطر کشته شدن به دست یهودیان قرار گرفت خدا را به حقّ ما خواند و از کشته شدن نجات یافت و خدا او را بسوی خود بالا برد. (۱)

همان گونه که پیامبران الهی در سختی ها خدا را به نام اهل بیت علیهم السلام می خواندند مانیز وظیفه داریم در مشکلات و گرفتاری های خود که مهمّترین و سخت ترین آن ها غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه می باشد به آن بزرگواران متوسّل شویم و خداوند رابه نام آنان بخوانیم.

در روایت دیگر حضرت امام رضاعلیه السلام فرموده اند:

هرگاه دچار گرفتاری و مشکل سختی شدید در پیشگاه الهی به واسطه ما یاری بجوئید خداوند تبارک و تعالی فرموده است:

«وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا» (۲).

برای خدا نام هائی نیکو است او را با آن ها بخوانید.

و امام صادق علیه السلام فرموده اند:

به خدا قسم؛ ما آن نام های نیکوی پروردگار هستیم که خداوند جز با معرفت ما از کسی چیزی نمی پذیرد. (۳)

ص: ۷۱

۱- ۳۷. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۳۰۲ وسائل الشيعة: ۴/۱۱۴۳. (احادیث در این مورد بسیار فراوان است و دعاهائی که از آن بزرگواران صادر گشته بر آن دلالت دارد زیرا در آن ها توسل به ایشان زیاد وارد شده است).

۲- ۳۸. سوره اعراف آیه ۱۸۰.

۳- ۳۹. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۲۹۷.

توسل به این بزرگواران در همه جا پسندیده است و بدیهی است که اگر در حرم آن بزرگواران به آنان متوسل شویم اثر بسیار زیادتری خواهد داشت؛ همان گونه که نماز خواندن در حرم های معصومین علیهم السلام از آثار و ثواب های بسیار بیشتری برخوردار است.

فضیلت نماز در حرم ائمه علیهم السلام

مرحوم محدث قمی نوشته است: عالم جلیل و فقیه بی بدیل شیخ خضر شلال رحمه الله در مزار خود فرموده:

از دلیل های عقلی و نقلی استفاده می شود که نماز در حرم حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم و حرم حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و همچنین حرم های سایر ائمه علیهم السلام افضل است از نماز در مسجد الحرام که فضیلت نماز در آن برابر هزار نماز در جای دیگر است با آنکه نماز در مسجد پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم برابر ده هزار نماز است که در جای دیگر خوانده شود. (۱)

بدیهی است که مجاورین محترم و زائرین گرامی وظیفه دارند حق دیگران را نیز رعایت نمایند.

آنچه تاکنون گفتیم راجع به حرم حضرت امام رضا علیه السلام و سایر معصومین علیهم السلام بود. باید به این نکته توجه داشته باشیم که برخی از شهرها دارای ویژگی هایی می باشند.

به این دو روایت توجه کنید:

فضیلت زمین نجف کربلا و طوس

۱ - امام صادق علیه السلام فرموده است:

أربعة بقاع ضجّت إلى الله أيام الطوفان: البيت المعمور فرفعه الله والغرى وكربلاء وطوس. (۲)

ص: ۷۲

۱- ۴۰. هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۱۹۰.

۲- ۴۱. بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۹ ح ۳۸.

در ایام طوفان - که در دوران حضرت نوح علیه السلام واقع شد - چهار بقعه و سرزمین به درگاه خداوند ضجّه زدند و فریاد برآوردند: بیت المعمور که خدا آن را بالا برد نجف کربلا و طوس.

این روایت صراحت دارد که سرزمین طوس مانند نجف و کربلا دارای ویژگی می باشد.

صاحب کتاب «وافی» فرموده است: ضجّه این سرزمین ها به سوی خداوند این بوده که بر اثر طوفان کسی وجود نخواهد داشت تا روی این زمین ها خداوند راعبادت کند. به خاطر این جهت خداوند آن ها را محلّ دفن اولیاء خود قرار داد.

اولین محلّی که در این زمین مقدّس بنا شد «سناباد» بود که اسکندر ذوالقرنین -صاحب سدّ - آن را

ساخت و تا زمان بناء شهر طوس دائر بود. (۱)

۲ - در روایت دیگری درباره فضیلت سرزمین طوس چنین وارد شده است: داود بن قاسم جعفری گوید: از حضرت محمد بن علی الجواد علیهما السلام شنیدم که فرمود:

إِنَّ بَيْنَ جَبَلِي طُوسَ قَبْضَةَ قَبْضَتٍ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ. (۲)

میان دو کوه طوس قطعه ای است که از بهشت گرفته شده است؛ کسی که به آنجا وارد شود در روز قیامت از آتش دوزخ ایمن است.

از این دو روایت استفاده می شود: علاوه بر عظمت و اهمیّت حرم حضرت امام رضاعلیه السلام شهر طوس نیز دارای عظمت و احترام است و زائرین و مجاورین محترم باید به این نکته توجه داشته باشند و احترام این سرزمین را رعایت کنند.

پس از بیان مطالب گذشته جریان جالبی درباره دعا و توسّل در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام نقل می کنیم و سپس به نتیجه گیری از آن می پردازیم:

ص: ۷۳

۱- ۴۲. عجائب زیارة الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۵.

۲- ۴۳. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۶.

دعا در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام

ابوالعباس احمد بن محمد حاکم گوید: از عامر بن عبدالله - که حاکم «مرورود» و از راویان حدیث بود - شنیدم که می گفت:

به مشهد حضرت امام رضاعلیه السلام در طوس رفتم مردی ترک زبان را دیدم که وارد بارگاه حضرت امام رضاعلیه السلام شد و در قسمت بالای سر امام ایستاد و شروع کرد به گریستن و به ترکی دعا

می کرد و می گفت: پروردگارا! اگر پسر من زنده است بین من و او جمع نما و اگر مرده است مرا از خبر او آگاه فرما.

من با لغت ترکی آشنا بودم و فهمیدم چه می گوید و چه حاجتی دارد به او گفتم: ای مرد؛ تو را چه شده است؟

گفت: پسری داشتم که در جنگ اسحاق آباد همراه من بود او را گم کرده ام و خبری از او ندارم و مادری دارد که همواره بر او گریه می کند من اینجا برای این مطلب دعا می کنم؛ زیرا شنیده ام دعا در این حرم مستجاب است.

گفت: دلم به حالش سوخت دستش را گرفتم و او را بیرون آوردم تا در آن روز از او پذیرایی کنم چون از مسجد گوهرشاد خارج شدیم جوان بلندقامتی که تازه مو برگونه اش روئیده بود و لباس وصله داری بر تن داشت به ما برخورد کرد تا چشم آن مرد به او افتاد به سوییش دوید با او معانقه کرد و گریست و هر کدام دیگری را شناخت و او پسرش بود که کنار مرقد پاک حضرت امام رضا علیه السلام از خداوند می خواست که او را و یا خبرش را به وی برساند.

گفت: از او پرسیدم: چگونه به اینجا آمدی؟

گفت: بعد از جنگ اسحاق آباد به طبرستان رفتم مردی از اهل دیلم مرا به خانه اش برد و پرورش داد و اکنون که به این سن رسیده ام به دنبال پدر و مادرم که خبرشان بر من پوشیده بود به راه افتادم و همراه گروهی که به این سو می آمدند رهسپار شدم تا به اینجا رسیدم.

آن مرد ترک زبان گفت: از آنچه در این حرم برای من آشکار شد یقین من به این

مکان کامل شد و محکم گردید و سوگند یاد نمودم که از این صحن و سرا و از این بارگاه تا وقتی که زنده ام جدا نشوم. و حمد و ستایش مخصوص خداوند است در آغاز و انتها و آشکار و نهان و درود و سلام بر محمد مصطفی آن پیامبر برگزیده و خاندان پاک او باد. (۱)

ای کاش؛ می دانستیم که نه تنها آن جوان و افرادی چون او بلکه ما همه گم شده ایم؛ زیرا از امام خود دور شده و آن حضرت را نمی یابیم و در حرم حضرت امام رضاعلیه السلام و سایر ائمه اطهار علیهم السلام برای یافتن منجی عالم بشریت امام زمان عجل الله تعالی فرجه دست به دعا و توسل بلند می کردیم.

«هشت» روایت از معصومین علیهم السلام درباره ثواب زیارت امام هشتم علیه السلام

تاکنون نکته هایی را درباره حرم و بارگاه حضرت امام رضاعلیه السلام بیان نمودیم و اینک هشت روایت از روایاتی را که درباره ثواب زیارت امام هشتم حضرت علی بن موسی الرضاعلیه السلام می باشد نقل می کنیم:

روایت اول:

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده است که فرمود:

سیدفن بضعة منی بأرض خراسان لایزورها مؤمن إلا أوجب الله عزوجل له الجنة وحرّم جسده علی التّار. (۲)

به زودی پاره ای از تن من در سرزمین خراسان دفن خواهد شد هیچ مؤمنی او را زیارت نمی کند مگر اینکه خداوند بهشت را برایش واجب گرداند و جسد او را بر آتش حرام فرماید.

۱- ۴۴. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۹۲.

۲- ۴۵. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۵۸ و سائل الشيعة: ۱۰/۴۳۶.

روایت دوم:

نعمان بن سعد گوید: امیر مؤمنان حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود:

سَيَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِي بِأَرْضِ خِرَاسَانَ بِالسَّمِّ ظُلْمًا إِسْمُهُ إِسْمِي وَإِسْمُ أَبِيهِ إِسْمُ ابْنِ عِمْرَانَ مُوسَى.

أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِي غَرْبَتِهِ غَفَرَ اللَّهُ تَعَالَى ذَنْبَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ عَدَدِ النُّجُومِ وَقَطْرِ
الْأَمْطَارِ وَوَرَقِ الْأَشْجَارِ. (۱)

به زودی یکی از فرزندانم را در سرزمین خراسان از روی ظلم و ستم با ستم به شهادت می رسانند
نام او نام من و نام پدرش نام پسر عمران (موسی) است.

آگاه باشید؛ هر کس او را در شهر غربت زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده او را بیامرزد؛
گرچه به تعداد ستارگان و قطره باران ها و برگ درختان باشد.

روایت سوم:

قبیصة بن جابر گوید: از بازمانده اوصیاء و وارث علم پیامبران ابوجعفر محمد بن علی امام باقر علیه
السلام شنیدم که فرمود:

سرور عبادت کنندگان از پدرش سرور شهیدان و او از پدرش سرور اوصیاء امیر مؤمنان علیهم السلام
و آن حضرت از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده است که فرمود:

ستدفن بضعة منى بأرض خراسان ما زارها مكروب إلا نفس الله كربته ولا مذنب إلا غفر الله
ذنبه. (۲)

به زودی پاره ای از تن من در سرزمین خراسان دفن شود هیچ اندوهناکی او را زیارت نکند مگر آنکه
اندوهش برطرف شود و هیچ گناه کاری او را زیارت نکند مگر آن که گناهش آمرزیده شود.

روایت چهارم:

حمزة بن حمران گوید: امام صادق علیه السلام فرموده است:

ص: ۷۶

۱- ۴۶. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۲ و سائل الشیعة: ۱۰/۴۳۵.

۲- ۴۷. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۱ و سائل الشیعة: ۱۰/۴۳۵ و ۴۳۷.

یقتل حفدتی بأرض خراسان فی مدینة یقال لها «طوس» من زاره إليها عارفاً بحقه أخذته بیدی یوم
القیامة فأدخلته الجنة وإن کان من أهل الكبائر.

نوه ام را در خراسان در شهری بنام «طوس» به شهادت می رسانند هر کس او را زیارت کند در حالی
که معرفت به حق آن حضرت داشته باشد روز قیامت دست او را گرفته وارد بهشت می کنم؛ گرچه
از اهل گناهان کبیره باشد.

عرض کردم: شناخت حق آن حضرت چگونه تحقق پیدا می کند؟ فرمود:

یعلم أنه إمام مفترض الطاعة شهید من زاره عارفاً بحقه أعطاه الله تعالى له أجر سبعین ألف شهید
ممن استشهد بین یدی رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم علی حقیقة. (۱)

بداند که او امامی است واجب الإطاعة (یعنی اطاعت او بر همگان واجب است) (و) او (شهید و شاهد) اعمال مردم (است هر کس او را با این معرفت زیارت کند خداوند به او پاداش هفتاد هزار شهید از شهیدانی که در رکاب رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم به شهادت رسیده اند مرحمت فرماید.

روایت پنجم:

سلیمان بن حفص مروزی گوید: از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام شنیدم که فرمود:
إِنَّ ابْنَ عَلِيٍّ مَقْتُولٌ بِالسَّمِّ ظَلَمًا وَمَدْفُونٌ إِلَى جَنْبِ هَارُونَ بَطُوسٍ مِنْ زَارِهِ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. (۲)

فرزندم علی به وسیله سمّ از روی ظلم و ستم کشته شود و در طوس کنار هارون دفن گردد هر کس او را زیارت کند مانند کسی است که رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم را زیارت کرده باشد.

روایت ششم:

سلیمان بن حفص مروزی گفت: از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام شنیدم که فرمود:

ص: ۷۷

۱- ۴۸. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۳ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۵ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۵ ح ۱۷ و ۱۹.

۲- ۴۹. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۴ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۸.

من زار قبر ولدی علیّ کان له عند الله تعالی سبعون حجّة مبرورة.

هر کس قبر فرزندان علی را زیارت کند برای او نزد خداوند تبارک و تعالی ثواب هفتاد حجّ نیکو باشد.

عرض کردم: هفتاد حجّ؟

فرمود: آری؛ و هفتاد هزار حجّ سپس فرمود:

رَبِّ حِجَّةٍ لَا تَقْبَلُ وَمَنْ زَارَهُ أَوْ بَاتَ عِنْدَهُ لَيْلَةً كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ تَعَالَى فِي عَرْشِهِ.

چه بسیار حجّی که پذیرفته نگردد و هر کس او را زیارت کند یا شبی نزد او بماند مانند کسی است که خداوند تعالی را در عرشش زیارت کند.

عرض کردم: مانند کسی که خدا را در عرش زیارت کند؟!

فرمود: آری؛ وقتی روز قیامت شود چهار نفر از پیشینیان و چهار نفر از پسینیان بر عرش خداوند باشند؛ از پیشینیان نوح ابراهیم موسی و عیسی علیهم السلام و از پسینیان محمد علی حسن و حسین علیهم السلام باشند سپس ریسمان سنجش اعمال کشیده شود پس زوّار قبور امامان با ما بنشینند.

آگاه باشید که بالاترین آنان از جهت رتبه و درجه و بهترین آنان از جهت عطا و بخشش زائرین قبر فرزندان علی می باشند. (۱)

روایت هفتم:

حضرت عبدالعظیم حسنی گوید: امام جواد علیه السلام فرمود:

ضمنت لمن زار أبي بطوس عارفاً بحقه الجنة على الله تعالى. (۲)

من بهشت را برای کسی که پدرم را در طوس زیارت کند و به حقّ آن حضرت معرفت داشته باشد ضمانت می کنم.

- ١- ٥٠. عيون اخبار الرضا عليه السلام: ٢/٢٦٣ بحار الأنوار: ١٠٢/٣٥.
- ٢- ٥١. عيون اخبار الرضا عليه السلام: ٢/٢٥٩ وسائل الشيعة: ١٠/٤٣٥ و ٤٣٧ بحار الأنوار: ١٠٢/٣٧.

روایت هشتم:

حضرت عبدالعظیم حسنی روایت کرده و گفته است که از امام هادی علیه السلام شنیدم فرمود:

أهل قم وأهل آبة مغفور لهم لزيارتهم لجدّي عليّ بن موسى الرضا عليه السلام بطوس. ألا ومن زاره فأصابه في طريقه قطرة من السماء حرّم الله جسده على النار. (١)

اهل قم و اهل آبه گناهان شان آمرزیده شده است؛ چون جدّم علیّ بن موسی الرضا علیه السلام را در طوس زیارت می کنند.

بدانید که هر کس او را زیارت کند و در مسیر راه قطره ای باران به او برسد خداوند جسدش را بر آتش حرام گرداند.

«هشت» روایت از امام هشتم علیه السلام درباره ثواب زیارت آن حضرت

روایت اول:

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

من زارنی علی بُعد داری أتیته یوم القيامة فی ثلاث مواطن حتی أخلّصه من أهوالها: إذا تطایرت الکتب یمیناً و شمالاً وعند الصراط وعند المیزان. (٢)

هر کس مرا با دور بودن مزارم زیارت کند روز قیامت در سه جایگاه به دیدار اومی روم و از سختی ها و وحشت ها او را می رهانم: (یکی) هنگامی که پرونده ها را به دست راست یا چپ آنان می دهند) دوّم) هنگامی که می خواهند از صراط عبورکنند) سوّم) در کنار میزان و هنگام سنجش اعمال.

ص: ۷۹

۱- ۵۲. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۶۴ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۸ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۸.

۲- ۵۳. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۵۸ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۳.

روایت دوّم:

شخصی از اهل خراسان به حضرت امام رضاعلیه السلام عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! در خواب رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم را زیارت کردم؛ گویا به من فرمود:

چه حالی خواهید داشت هنگامی که پاره تن من در سرزمین شما دفن شود امانت من به شما سپرده شود و ستاره من در زمین شما پنهان گردد؟

حضرت امام رضاعلیه السلام فرمود:

أنا المدفون فی أرضکم وأنا بضعة نبیکم فأنا الودیعة والنجم.

ألا ومن زارنی وهو یعرف ما أوجب الله تبارک وتعالی من حقّی وطاعتی فأنا وآبائی شفعاؤه یوم القیامة ومن کنا شفعاؤه نجی ولو کان علیه مثل وزر الثقلین الجنّ والإنس.

منم آن دفن شونده در سرزمین شما و پاره تن پیامبرتان و منم آن امانت و آن ستاره.

آگاه باشید که هر کس مرا زیارت کند در حالی که حقی را که خدا برای من واجب نموده بشناسد و به طاعت من ملتزم باشد من و پدرانم شفیعان او در روز قیامت خواهیم بود و هر کس ما شفیع او باشیم اهل نجات و رستگاری خواهد بود؛ گرچه گناहانی مانند گناهان جنّ و انس بر عهده او باشد.

سپس فرمود: پدرم از جدّم و او از پدرانش روایت کرده است که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: کسی که مرا در خواب زیارت کند در واقع مرا زیارت کرده است؛ زیرا هرگز شیطان به صورت من یا یکی از اوصیاء و جانشینان من و یا به صورت یکی از شیعیان ایشان هرگز ظاهر نمی گردد و بدون تردید رؤیای صادقه جزئی از هفتاد جزء از نبوت است. (۱)

روایت سوّم:

علی بن حسن بن فضّال از پدرش روایت کرده است که گفت: از حضرت علی بن

ص: ۸۰

۱- ۵۴. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۰ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۲ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۶.

موسی الرضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

أنا مقتول ومسموم ومدفون بأرض غربة أعلم ذلك بعهد عهده إلیّ أبی عن أبیه عن آبائه عن علی بن أبی طالب علیهم السلام عن رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم.

ألا فمن زارنی فی غربتی كنت أنا وآبائی شفعاؤه یوم القيامة ومن کناشفعاؤه نجی ولو کان علیه مثل وزر الثقلین. (۱)

من کشته و مسموم می شوم و در سرزمین غربت دفن می گردم و آن را می دانم به عهدی که پدرم از پدرش از پدراننش از علی بن ابی طالب علیهم السلام از رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم به من سپرده است.

آگاه باشید و بدانید که هر کس مرا در غربتم زیارت کند من و پدرانم شفیع او در روزقیامت خواهیم بود و هر کس ما شفیع او باشیم نجات یابد؛ گرچه مانند گناه جن و انس بر او باشد.

روایت چهارم:

اباصلت هروی گفت: نزد حضرت امام رضاعلیه السلام بودم گروهی از اهل قم شرفیاب شدند و سلام کردند و امام علیه السلام به آن ها پاسخ داد و نزدیک خود نشانید و به آن ها فرمود:

مرحباً بکم وأهلاً فأنتم شیعتنا حقاً و سیأتی علیکم یوم تزورونی فیه تربتی بطوس.

ألفمن زارنی وهو علی غسل خرج من ذنوبه کیوم ولدته أمّه. (۲)

مرحباً خوش آمدید شما به راستی از شیعیان ما هستید و روزی می رسد که شما در آن روز قبر مرا در طوس زیارت می کنید.

بدانید هر کس در حالی که غسل کرده باشد مرا زیارت کند از گناهانش خارج شودمانند روزی که مادرش او را به دنیا آورده است.

ص: ۸۱

۱- ۵۵. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۶ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۴.

۲- ۵۶. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۴ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۴۶.

روایت پنجم:

بزنی روایت کرده است: حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام در نامه مبارکش که آن را قرائت کردم مرقوم فرموده بودند:

أبلغ شيعتي أنّ زيارتي تعدل عند الله ألف حجّة.

به شیعیانم ابلاغ کن که زیارت من نزد خدا پاداشی معادل هزار حجّ دارد.

بزنی گوید: به حضرت جواد الائمه علیه السلام عرض کردم: ثواب هزار حجّ دارد؟ فرمود:

بلکه بخدا قسم ثواب هزار هزار (یعنی یک میلیون) حجّ دارد برای کسی که بامعرفت به حقّ آن حضرت او را زیارت کند. [\(۱\)](#)

روایت ششم:

عبدالسلام بن صالح گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

إنّی سأقتل بالسمّ مظلوماً وأقبر إلى جنب هارون الرشید ویجعل الله عزّوجلّ تربتی مختلف شيعتی وأهل محبّتی فمن زارنی فی غربتی وجبت له زیارتی يوم القيامة.

والذی أكرم محمّداً بالنبوة واصطفاه علی جميع الخلیقة لا یصلّی أحد منکم عند قبری إلاّ استحقّ المغفرة من الله عزّوجلّ يوم یلقاه.

والذی أکرنا بعد محمّد صلی الله علیه وآله وسلم بالإمامة وخصّنا بالوصیّة إنّ زوّار قبری أكرم الوفود علی الله عزّوجلّ يوم القيامة وما من مؤمن یزورنی فتصیب وجهه قطرة من الماء إلاّ حرّم الله جسده علی النار. [\(۲\)](#)

همانا من به زودی با زهر جفا مظلومانه کشته می شوم و در کنار قبر هارون دفن می شوم و خداوند مرقد مرا محلّ رفت و آمد شیعیان و دوستانم قرار می دهد هر

ص: ۸۲

۱- ۵۷. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۴۴ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۳.

۲- ۵۸. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۹ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۶.

کس مرا در غربت زیارت کند بر من واجب می شود که او را در قیامت زیارت کنم.

سوگند به آنکه محمدصلی الله علیه وآله وسلم را به نبوت گرامی داشته و او را بر همه آفریدگان برگزیده هیچ یک از شما کنار قبر من نماز نمی گزارد مگر آنکه سزاوار آمرزش پروردگار می شود روزی که او را ملاقات کند.

و سوگند به آنکه بعد از حضرت محمدصلی الله علیه وآله وسلم ما را به امامت گرامی داشته و به وصایت مخصوص گردانیده که زائرین قبر من گرامی ترین کسانی هستند که روز قیامت بر خداوند تبارک و تعالی وارد می شوند و هیچ مؤمنی نیست که مرا زیارت کند در حالی که قطره آبی بر چهره او اصابت کرده باشد مگر آنکه خداوند جسم او را بر آتش دوزخ حرام گرداند.

روایت هفتم:

عبدالسلام بن صالح هروی از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت داخل جایگاهی شد در سرای حمید بن قحطبه که قبر هارون بود سپس فرمود:

هذه تربتی وفيها أَدْفَنُ وَسَيَجْعَلُ اللَّهُ هَذَا الْمَكَانَ مَخْتَلَفَ شِيعَتِي وَأَهْلِ مَحَبَّتِي وَاللَّهُ لَا يَزُورُنِي مِنْهُمْ زَائِرٌ وَلَا يَسَلِّمُ عَلَيَّ مِنْهُمْ مُسَلِّمٌ إِلَّا وَجِبَ لَهُ غُفْرَانُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ بِشَفَاعَتِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ.

اینجا محلّ قبر من است و در اینجا دفن می شوم و خداوند به زودی این مکان را محلّ رفت و آمد شیعیان و دوستانم قرار می دهد و به خدا سوگند؛ زائری از آنان مرا زیارت نکند و سلام کننده ای از آنان بر من سلام نکند مگر آن که برای او آمرزش خداوند و رحمت او به شفاعت ما اهل بیت واجب گردد.

سپس رو به قبله ایستاد و چند رکعت نماز بجای آورد و دعاهائی خواند و چون فارغ گشت سجده ای طولانی نمود که شمردم پانصد تسبیح در آن گفت و سپس بازگشت. (۱)

ص: ۸۳

۱- ۵۹. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۹ و ۴/۱۰۷۳ بحار الأنوار: ۸۶/۱۹۸.

روایت هشتم:

یاسرِ خادم گوید: حضرت علیّ بن موسی الرضاعلیه السلام فرمودند:

لا تشدّ الرحال إلى شیء من القبور إلا إلى قبورنا. ألا وإنی مقتول بالسمّ ظلماً ومدفون فی موضع غربة فمن شدّ رحله إلى زیارتی استجیب دعاؤه وغفر له ذنوبه. (۱)

بار سفر مبندید به سوی قبری از قبرها مگر قبور ما. بدانید که من مظلومانه با زهر جفا کشته می شوم و در محلّ غربت مدفون می گردم هر کس برای زیارت من بار سفر بندد دعایش مستجاب و گناهانش آمرزیده شود.

در روایاتی که درباره ثواب زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام - و یا سایر اهل بیت علیهم السلام - نقل شده از نظر مقدار و کیفیت ثواب تفاوت هایی دیده می شود. برای حل شدن اختلافی که از این نظر در روایات وجود دارد به این نکته توجه نمایید:

همان گونه که گفتیم مردم از سراسر عالم به زیارت حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام می شتابند که از نظر فرهنگ و آداب ظاهری و نیز جهات روحی و معنوی تفاوت های فراوانی با یکدیگر دارند و این در چگونگی زیارت افراد تأثیر بسیاری دارد.

بدیهی است همان گونه که در کیفیت زیارت زوّار تفاوت های زیادی وجود دارد در ثواب آن ها نیز باید تفاوت های فراوان وجود داشته باشد. بدیهی است هر کس از نظر اخلاق رفتار و عقیده به حضرت امام رضا علیه السلام نزدیکتر باشد از ثواب بیشتری برخوردار است.

بنابراین اختلاف در روایاتی که بیان کننده مقدار ثواب زائرین وجود دارد به خاطر تفاوتی است که زائرین گرامی در مراحل روحی و چگونگی زیارتی که انجام می دهند دارند.

ص: ۸۴

۱- ۶۰. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۴۱ بحار الأنوار: ۱۰۲/۳۶.

چه کسانی زیارتشان پذیرفته می شود؟

آیا فقط اولیاء خدا زیارتشان پذیرفته می شود یا برای گناهکاران نیز راه هایی برای پذیرفته شدن و قبولی زیارت آنان وجود دارد؟ اگر راه یا راه هایی وجود دارد آن ها کدامند؟

برای یافتن پاسخ این سؤال به این نکته توجه کنید:

آنان که دارای قلبی پاک هستند و از حرم باطنی خود (یعنی قلب) پاسداری نموده و با انجام گناهان به بمب گذاری در آن نپرداخته اند در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام به ضیافت معنوی راه یافته و از توجّهات امام هشتم علیه السلام برخوردار می شوند و با زیارت قبول شده بازمی گردند.

ما از آنان التماس دعا داریم و از این افراد می خواهیم در بهترین حالات روحی و معنوی به این نکته توجه داشته باشند که در عصر غیبت هیچ مسأله ای به عظمت و اهمیّت فرارسیدن و تعجیل ظهور حضرت بقیّة الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه نیست بنابراین آن رامهمّترین حاجت خود و در سرلوحه همه آن ها قرار دهند.

نکته مهمّ این است: افرادی که احترام و حرمت قلب را نگاه نداشته و با انجام گناه به آن آسیب وارد ساخته اند چگونه به حرم حضرت امام رضا علیه السلام وارد شوند و با همه کم و کاستی ها از عنایات و مهربانی های آن امام رئوف برخوردار شوند؟

چگونه ما می توانیم با قلبی که به آن آسیب زده ایم و چشم و گوش آن را کور و کرساخته ایم از زیارت حضرت امام رضا علیه السلام بهره مند شده و مورد توجه و عنایت آن حضرت قرار گیریم؟

چگونه می توانیم آثار گناهان را برطرف ساخته و از آن بزرگوار شفای روحی بگیریم؟!

با چه حال و هوایی به زیارت حضرت امام رضا علیه السلام برویم که با تمام گناهان و آلودگی هایمان نه تنها آن حضرت از ما روی نگردانند؛ بلکه زیارت ما را قبول کرده و

ص: ۸۵

به ما توجه نمایند و ما را مورد لطف و عنایت خود قرار دهند؟

این پرسش بسیار مهمّی است که آگاه بودن از جواب آن نتیجه فراوانی دربردارد. ما قبل از این که پاسخ این سؤال را بیان کنیم توجه شما را به این جریان جلب می کنیم:

«نقل است که روزی فقیری با جامه شوخگین (۱) به نزد پادشاهی درآمد پادشاه از آمدن او روی درهم کشید.

یکی از نزدیکان پادشاه گفت: ای بی ادب؛ این مقدار ندانسته ای که با جامه شوخگین پیش پادشاهان آمدن عیب است؟!

او در پاسخ گفت: با جامه شوخگین پیش پادشاهان آمدن عیب نیست اما با جامه شوخگین از پیش پادشاهان بیرون رفتن عیب است.

پادشاه را این سخن خوش آمد و او را به خلعت فراوان و گرانبها مخصوص گردانید. (۲)

در این داستان آلودگی آن شخص نه تنها مانع لطف و کرم پادشاه نشد بلکه به خاطر اعتقادی که به جود و بخشش سلطان داشت سبب شد که از خلعت های گرانبها و ویژه پادشاه بهره مند شود و با همه آلودگی پادشاه را از خود شاد و مسرور کند.

نتیجه ای که از این داستان می گیریم این است: همان گونه که گاهی آلودگی های ظاهری نه تنها مانع لطف و کرم پادشاهان مجازی نمی شود آلودگی های ظاهری و باطنی نیز گاهی نه تنها مانع جود و بخشش سلاطین واقعی - که اهل بیت علیهم السلام می باشند- نمی شود؛ بلکه گاهی سبب افزایش و زیادتیر شدن لطف آنان نیز می شود و این در صورتی است که انسان از راهی وارد شود که بیشتر سبب جلب محبت و عنایت اهل بیت علیهم السلام بشود.

برای رسیدن به این هدف راه بلکه راه هایی مانند واسطه قرار دادن بعضی از اهل بیت علیهم السلام - مانند حضرت امام جواد علیه السلام - وجود دارد که وسیله عنایت بیشتر

ص: ۸۶

۱- ۶۱. شوخگین: چرکین.

۲- ۶۲. رک: کشکول امامت: ۳/۳۵۶.

حضرت امام رضا علیه السلام می گردد.

در اینجا ما راهی را نشان می دهیم که از جهتی مناسب تر با وضع عموم مردم است. قبل از بیان آن برای روشن شدن مطلب مثالی می آوریم:

بعضی از افراد کارشان باربری و حمل و نقل است آنان بار مردم را بر دوش کشیده و به مقصد می رسانند. این گونه افراد گاهی آنچنان بارهای سنگین را بر دوش می کشند که از گذاردن آن به زمین عاجز می مانند و باید به کمک دیگران آن را از دوش خود به زمین بگذارند در حالی که بارهای سبک را به راحتی از دوش خود برمی دارند. بار گناهان نیز همین گونه است؛ انسان گاهی به راحتی می تواند توبه کند و خود را از بار گناه نجات دهد ولی گاهی آنچنان بار گناهان سنگین و کمرشکن است که انسان نمی تواند بدون کمک خود را نجات دهد.

متأسفانه شاید معمولاً بار گناهان انسان از نوع دوّم باشد که برای نجات و رهایی یافتن از آن باید از راه آن وارد شود.

انسانی که سال ها نفس خود را آزاد گذارده و مهار نکرده است و دمامد بر گناهان خود افزوده است؛ انسانی که به عصر غیبت معتاد شده و همیشه در ظلمت بسر برده است؛ انسانی که معتاد به غفلت و دور بودن از امام زمانش شده و خدمتی برای آن حضرت انجام نداده است؛ چگونه می تواند بدون کمک و یاری یک باره بار اعتیاد به گناه و غفلت از امام زمان عجل الله تعالی فرجه را کنار بگذارد؟! چگونه می تواند با تضمین پس از یک عمر معتاد بودن به گناه و غفلت خود را از آن نجات دهد؟!

برای پاسخ به این سؤال توجّه شما را به جریان مردی که نقل کردیم با جامه آلوده به دربار پادشاه رفت و با همه آلودگی خلعت گرانبهایی گرفت جلب می کنیم.

اگر ما با پشت خمیده از بار گناه به حرم حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب شویم اگرچه ناپسند است ولی از این جهت که کار حضرت امام رضا علیه السلام بخشنده‌گی و پاکسازی است مهم نیست مهم این است که با بار گناه به حرم وارد شویم و

ص: ۸۷

با بار گناه برگردیم.

باید به امام رئوف حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام عرض کنیم:

بار گناه ما آنچنان سنگین و دشوار است که به تنهایی نمی توانیم آن را از دوش خود برداریم نیاز به کمک شما داریم باید با یاری شما از زیر بار سنگین گناهان خارج شویم.

یقین داشته باشید اگر انسان با تمامی وجود و از اعماق قلب خود - نه با لقلقه زبان بلکه با صداقت - از حضرت امام رضا علیه السلام کمک بخواهد و خود را عاجز از ترک گناه بداند آن حضرت به یاری او می شتابند بار گناه را از دوش او دور می کنند دست او را می گیرند و با دیدگانی پر از مهر و محبت به او می نگرند و با نگاه معجزه گر خود او را پاک می سازند و در او تحوّل ایجاد می کنند.

هرچند حضرت امام رضا علیه السلام نیازی به زمینه سازی ما ندارند ولی ما باید برای نجات خود زمینه سازی کنیم.

زمینه سازی آن این است که مانند کسانی که خدا را فراموش کرده و خود را از یادبرده و در نتیجه توجّهی به گناهان خویش ندارند وارد حرم نشویم بلکه درک کنیم که ما به گناه و نافرمانی و به عصر غیبت و غفلت از امام عصر عجل الله تعالی فرجه خو گرفته و معتاد شده ایم و برای نجات از این اعتیاد نیاز به کمک حضرت امام رضا علیه السلام داریم.

در حرم مطهر به این جرم معتقد باشیم و با صداقت تمام از آن حضرت بخواهیم ما را از هیولای غفلت نجات دهند.

در این صورت نگاه محبت آمیز حضرت امام رضا علیه السلام قلب تیره ما را شفا می بخشد و در نتیجه به گروه دلیر مردان و شیرزانی که در میدان جهاد با نفس دلیرانه جنگیده و پیروز گشته اند می پیوندیم.

ص: ۸۸

گوشه ای از اخلاق و رفتار حضرت امام رضا علیه السلام

در کتاب «عیون اخبار الرضا علیه السلام» آمده است: ابراهیم بن عباس - در توصیف ویژگی های والای اخلاقی حضرت امام رضا علیه السلام - گوید: هرگز ندیدم که حضرت امام رضا علیه السلام با سخنش کسی را ناراحت نموده و برنجاند.

هرگز ندیدم که سخن کسی را قطع نماید بلکه صبر می کرد تا صحبت خود را تمام می کرد.

هرگز ندیدم نیازمندی را رد کند؛ بلکه به اندازه ای که توان داشت او را یاری می کرد.

هرگز پاهای خود را در برابر همنشین خود دراز نمی کرد و هرگز در برابر همنشین خود تکیه نمی داد.

هرگز ندیدم کسی از غلامان و کنیزان خود را دشنام دهد.

هرگز ندیدم آب دهان بیندازد.

هرگز ندیدم در موقع خنده قهقهه نماید؛ بلکه خنده آن حضرت تبسم و لبخند بود.

وقتی محفل خلوت می شد و سفره غذا را می گسترند همه غلامان خود - حتی دربانان و چارواداران خود - را بر سر سفره خویش می خواند.

حضرت امام رضاعلیه السلام شب ها کم می خوابید و بسیار بیداری می کشید بیشتر شب ها از اول شب تا بامداد شب زنده داری می کرد.

آن حضرت زیاد روزه می گرفت و هیچ وقت روزه سه روز از هر ماه را ترک نمی کرد و می فرمود:
ذلک صوم الدهر.

روزه این سه روز مانند روزه تمام عمر است.

آن حضرت زیاد کارهای خیر انجام می داد پنهانی صدقه می داد و بیشتر این کارهای خیر را در شب های تاریک انجام می داد. بنابراین اگر کسی گمان می کند که

ص: ۸۹

در مقام و فضیلت و شخصیت همانند او را دیده از او باور نکنید. (۱)

هدیه حضرت امام رضاعلیه السلام

یسع بن حمزة گوید: در مجلس حضرت امام رضاعلیه السلام شرفیاب بودم و با آن حضرت گفتگو می کردم مردم فراوانی گرد ایشان جمع شده بودند و از حلال و حرام می پرسیدند در این هنگام مردی بلند قد و گندمگون وارد شد و عرض کرد:

سلام بر شما ای فرزند رسول خدا؛ مردی از دوستان شما و دوستان پدر و اجدادپاک شما هستم از حج بازگشته و زاد و توشه و خرجی خود را گم کرده ام و چیزی که مرا یک مرحله پیش ببرد به همراه ندارم اگر عنایتی کنید و من به شهر خودم برسم خدا به من نعمت داده است و من هنگامی که به آنجا رسیدم آن مبلغ را از طرف شما صدقه خواهم داد و من سزاوار صدقه نیستم و محتاج و فقیر نمی باشم.

امام علیه السلام به او فرمود: بنشین خداوند تو را رحمت کند و رو کرد به مردم و به گفتگوی با آن ها پرداخت تا آن که کم کم متفرق شدند و تنها او سلیمان جعفری خیمه و من ماندم در این هنگام امام علیه السلام فرمود: به من اجازه می دهید که به اندرون وارد شوم؟ و آن گاه برخاست و وارد حجره شد و پس از مدتی خارج شد و پشت در قرار گرفت و دست خود را از بالای در بیرون آورده و فرمود:

آن مرد خراسانی کجاست؟

عرض کرد: بلی من اینجا هستم.

فرمود: این دوست دینار را بگیر و در راه خوراک و پوشاک و خرجی خود بکار ببر و به آن تبرک جو و از طرف من لازم نیست صدقه بدهی و پس از آنکه گرفتی از اینجا بیرون برو تا مرا نبینی و من تو را نبینم.

سپس امام علیه السلام خارج شد سلیمان عرض کرد: فدای شما شوم؛ عنایت فراوانی کردی و محبت بسیاری نمودی چرا چهره ات را از او پوشاندی؟ فرمود:

ص: ۹۰

۱- ۶۳. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۸۲ بحار الأنوار: ۴۹/۹۰.

ترس آن داشتم که ذلت سؤال و درخواست را به خاطر برآوردن حاجتش در چهره او بینم آیا این حدیث گرانقدر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم را نشنیده ای که فرمود:

المستتر بالحسنة تعدل سبعین حجة والمذيع السيئة مخذول والمستتر بها مغفور له.

آنکه کار نیکوی خود را پنهان می کند ارزشی معادل هفتاد حج پیدا می کند و آنکه کارزشت خود را آشکار می کند خوار و مخدول و آنکه آن را بپوشاند آمرزیده شود.

آیا قول پیشینیان را نشنیده ای:

متی آته یوماً لأطلب حاجة

رجعت إلى أهلی ووجهی بمائة (۱)

هرگاه روزی برای درخواست حاجتی نزد او رفتم بسوی اهل و عیالم باز گشتم درحالی که آبرویم محفوظ ماند.

درس حضرت امام رضاعلیه السلام به نیازمندان و هشدار آن حضرت به ثروتمندان

بزنطی گوید: روزی خواسته ای را برای حضرت امام رضاعلیه السلام مطرح کردم امام علیه السلام فرمود:

صبر کن امیدوارم ان شاء الله خدا برایت انجام دهد سپس فرمود: به خدا سوگند؛ آنچه خدا برای مؤمن از این دنیا ذخیره کرده برای او بهتر است از آنچه برایش شتاب کرده و در این دنیا به او رسانیده.

سپس دنیا را حقیر و کوچک جلوه داد و فرمود: دنیا چه چیزی است و چه ارزشی دارد؟

سپس فرمود: همانا دارنده نعمت در موقعیت سختی قرار دارد بر او واجب است حقوق الهی را که در اموال او است بپردازد. به خدا سوگند؛ بر من نعمت هائی از طرف پروردگار می باشد و من همواره به خاطر آن ها بیمناکم - و دست خود را

حرکت داد - تا آنکه حقوقی که برای خدا در آن ها بر من واجب شده خارج کنم.

عرض کردم: فدای شما شوم؛ شما با این موقعیت و جایگاه ویژه از این مطلب نگران هستید؟!

فرمود: بلی؛ پروردگارم را ستایش و سپاس می گویم بر نعمت هائی که بر من منت گذاشته است.

(۱)

سلام و پیام حضرت امام رضاعلیه السلام به دوستان خویش

شیخ مفید رحمه الله در کتاب «الإختصاص» از جناب عبدالعظیم حسنی و او از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

ای عبدالعظیم؛ دوستانم را از طرف من سلام برسان و به آنان بگو:

راهی برای تسلط شیطان بر خودشان نگشایند و به آنان دستور ده به راستگویی در سخن گفتن و اداء امانت و دستور ده به ساکت بودن و رها کردن جدال در آنچه سودی ندارد و روی آوردن آنان به سوی همدیگر و دیدار کردن یکدیگر؛ زیرا که این باعث نزدیک شدن به من می گردد و خود را مشغول نسازند به کناره گیری از یکدیگر و پراکنده شدن که من سوگند یاد کرده ام هر کس چنین کند و ارادتمندی از ارادتمندان مرا به خشم آورد او را نفرین کنم تا خداوندوی را در دنیا به سخت ترین عذاب گرفتار کند و در آخرت از زیانکاران باشد.

و آنان را آگاه کن که خدا نیکوکاران ایشان را می آمرزد و از گنهکاران می گذرد) مگر کسی که به من شرک ورزد یا دوستی از دوستان مرا اذیت و آزار نماید (یادر خاطر خود نسبت به او فکر بدی داشته باشد خداوند چنین کسی را نمی آمرزد تا از آن فکر بازگردد پس اگر بازگشت و توبه کرد راه را یافته

است وگرنه روح ایمان را از قلب او می گیرد و از تحت سرپرستی من خارج می شود و برایش بهره ای از ولایت ما نیست و از چنین چیزی به خدا پناه می بریم. (۲)

ص: ۹۲

۱- ۶۵. بحار الأنوار: ۴۹/۱۰۵.

۲- ۶۶. مستدرک الوسائل: ۹/۱۰۲ و ۱۴۰.

خدّام حضرت امام رضاعلیه السلام

امام رئوف حضرت امام رضاعلیه السلام در آخرین لحظات عمر - که در آتش زهر می سوختند - تمام خدمتگزاران خود را فراخواندند و در کنار سفره با آنان نشستند تا همگی طعام بخورند.

آن حضرت در حیات خود با خدمتگزارانشان مهربانی ویژه ای داشتند و الآن نیز به کسانی که به عنوان خدمتگزاری پذیرفته اند توجه بیشتری دارند.

خدّام حضرت علی بن موسی الرضاعلیهما السلام از نظر آشنایی با اخلاق و رفتار آن حضرت و وظیفه حسّاس تری دارند.

این وظیفه خدّام امام رئوف حضرت امام رضاعلیه السلام است که با آگاهی از این نکته رأفت و مهربانی آن حضرت را با پذیرایی شایسته و خدمتگزاری به زوّار آن حضرت ادامه دهند.

گرفتار تندی و خشونت - که از اخلاق حضرت امام رضاعلیه السلام نبوده است - نشوند و با مهربانی و آرامش زوّار را پذیرایی و راهنمایی نمایند.

آنان باید نسبت به مقام حضرت امام رضاعلیه السلام معرفت و آشنایی پیدا کنند و بدانند در چه بارگاه با عظمتی گام نهاده اند.

آنان باید توجه داشته باشند که هر مکانی از حرم در طول صدها سال قدمگاه حضرت صاحب الزمان ارواحنا فداه است.

خدّام حضرت امام رضا علیه السلام باید بدانند در میان زوّار آن حضرت امام زمان ارواحنا فداه و اولیاء الهی که مورد توجه خاصّ خداوند می باشند حضور دارند. مبّاداً باتندی نمودن به زوّار به یکی از اولیاء خدا توهین کنند.

علاوه بر این حضرت امام رضا علیه السلام به همه زوّار خود با رأفت و مهربانی می نگرند حتّی گناهکاران را می پذیرند و شرمساری و توبه آنان را قبول می نمایند؛ پس خدّام حرم باید به همه زوّار با دیده احترام بنگرند.

ص: ۹۳

خدّام حضرت امام رضا علیه السلام باید توجه داشته باشند که مردم از تمام نقاط جهان با آداب و فرهنگ های گوناگون به زیارت آن حضرت می شتابند بدیهی است در میان آنان کسانی هستند که نیاز به راهنمایی دارند و تندی و خشنونت با آنان اثر منفی دارد.

نباید با زوّار آن حضرت به گونه ای رفتار کنند که از آمدن به زیارت با خاطره ای دلگیرکننده به وطن بازگردند؛ زیرا آنان به خدّام حضرت امام رضا علیه السلام با دیده احترام می نگرند و در نتیجه توقع بیشتری از آنان دارند.

بنابراین خدّام حضرت امام رضا علیه السلام باید از صبر و بردباری حوصله و خویشتن داری برخوردار باشند و بدانند زوّار آن حضرت میهمانان آن بزرگوارند و با آنان آنگونه که حضرت امام رضا علیه السلام می پسندند رفتار نمایند.

خداًم و زوّار حضرت امام رضاعلیه السلام نه تنها در حرم باید مواظب افکار و رفتار خودباشند بلکه باید قبل از تشرّف به خدمت آن حضرت اگر اشتباهی انجام داده اند آن را با اعمال پسندیده جبران کنند.

خداًم حضرت امام رضاعلیه السلام نیز توجّه داشته باشند که آن حضرت کسانی را که به مقام خدمتگزاری قبول کرده اند یاوران خود می دانند و همان گونه که از آنان انتظار بیشتری دارند با نگاهی پرفروغ تر به آنان می نگرند؛ زائران گرامی نیز باید به این نکته توجّه داشته باشند و به آنان احترام بگذارند.

کودک باایمان در خدمت حضرت امام رضاعلیه السلام

چون حضرت امام رضاعلیه السلام مظهر مهربانی و خُلق حسن می باشند یک بحث مهمّ اخلاقی را عنوان می کنیم. قبل از آنکه به این بحث پردازیم روایت بسیار جالبی را از حضرت امام رضاعلیه السلام عنوان می کنیم و سپس به نتیجه گیری از آن می پردازیم:

در تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام روایت شده است:

در مقابل حضرت امام رضاعلیه السلام اسب چموشی بود و گروهی در آنجا بودند که اسب های چموش را رام می کردند ولی هیچ یک از آن ها جرأت نمی کرد بر آن اسب سوار شود و اگر سوار می شد جرأت نمی کرد آن را راه ببرد از ترس اینکه

ص: ۹۴

مبادا اسب دست هایش را بلند کرده و او را به زمین پرتاب کند و با سم خود او را لگدمال نماید.

در این میان کودک هفت ساله ای پیدا شد و عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! آیا اجازه می دهی بر آن اسب سوار شوم و او را راه ببرم و رام کنم؟

فرمود: تو این کار را می کنی؟ عرض کرد: بلی.

فرمود: چگونه این کار را انجام می دهی؟ عرض کرد:

لَأَنِّي قَدْ اسْتَوْتَقْتُ مِنْهُ قَبْلَ أَنْ أَرْكَبَهُ بِأَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَآلَهُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ مِائَةَ مَرَّةٍ وَجَدَّدْتُ عَلَيَّ نَفْسِي الْوَلَايَةَ لَكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ.

قبل از این که سوار او شوم از او خاطر جمع شده و اطمینان حاصل می کنم به این وسیله که بر محمد و آل طاهرين او صد مرتبه صلوات می فرستم و بر خودم ولایت شما اهل بیت را تجدید می کنم و تازه می گردانم.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: سوار شو.

او سوار شد سپس فرمود: او را راه بینداز.

پس اسب را راه انداخت و پیوسته او را راه برد و دوانید تا اینکه او را خسته و ناتوان کرد به طوری که ناله اسب بلند شد و عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! امروز این اسب سوار مرا خسته و دردمند نمود یا مرا معاف بدار و یا تحمل و طاقت مرا افزون کن.

پسربچه گفت: آنچه برای تو بهتر است - که سواری دادن به مؤمن باشد - آن را درخواست کن.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: راست گفت بعد برای اسب دعا نمود که: خدایا! به او تحمل بیشتر و توان افزونتر مرحمت فرما.

اسب آرام گرفت و به راه خود ادامه داد. سپس وقتی که پسربچه از اسب پیاده شد حضرت امام رضا علیه السلام به او فرمود: از این چهار پایان که در خانه اند یا از غلامان و کنیزان و یا اموالی که در خزانه است هر چه را می خواهی درخواست کن همانا تو مؤمن هستی و خداوند تو را در دنیا به ایمانت مشهور ساخت.

پسربچه گفت: ای فرزند رسول خدا؛ آیا اجازه می دهی درخواست خود را

ص: ۹۵

مطرح کنم؟

فرمود: ای مؤمن؛ پیشنهاد کن و آنچه می خواهی مطرح نما؛ همانا خداوند تبارک و تعالی تو را به اندیشه درست توفیق دهد.

عرض کرد: سل لی ربک التقیة الحسنة والمعرفة بحقوق الإخوان والعمل بما أعرف من ذلك.

برای من از خداوند تقیه ای نیکو و شناخت حقوق برادران و عمل کردن به آنچه شناخته ام تقاضا نما.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

قد أعطاک الله ذلك لقد سألت أفضل شعار الصالحین و دثارهم.

خداوند آن را به تو عطا فرمود و هر آینه بهترین نشانه و زیور بندگان صالح و آنچه آبروی آن ها را حفظ می کند درخواست کردی. (۱)

درسی از این روایت

یک کودک چگونه توانست بر اثر استوار ساختن ولایت در قلب و جان خود براسب چموشی که همه از رام ساختن او عاجز بودند غالب شود؟! همان گونه که او این قدرت را با معرفت به مقام ولایت پیدا کرد ما نیز می توانیم با درک مقام عظیم ولایت و پذیرش و جای دادن آن در اعماق وجودمان اسب سرکش نفس را مهار سازیم.

از نشانه های شناخت مقام والای ولایت خاندان وحی علیهم السلام و معرفت به آن دگرگونی و تحوّل است که در انسان پدید می آید و به این جهت می تواند کارهایی را انجام دهد که دیگران قدرت و توانایی انجام آن را ندارند.

معرفت به مقام اهل بیت علیهم السلام در مرحله اول افکار و اندیشه های انسان را تغییر می دهد به گونه ای که افکار انسان نسبت به امور مادی و معنوی با دیگران تفاوت محسوسی پیدا می کند.

ص: ۹۶

۱- ۶۷. قطره ای از دریای فضائل اهل بیت علیهم السلام: ۱/۶۱۵ به نقل از تفسیر امام عسکری علیه السلام: ۳۲۳ ح ۱۷۰ بحار الأنوار: ۷۵/۴۱۶ ضمن ح ۶۸ و مدینه المعاجز: ۷/۱۰۰ ح ۱۰۲.

با استمرار این حالت و عمل کردن بر طبق افکار و اندیشه های رحمانی که بر او وارد می شود در مسیر تکامل قرار می گیرد به گونه ای که نه تنها در فکر و اندیشه؛ بلکه در اراده و خواست او نیز تحوّل ایجاد می گردد و او می تواند در صورت رضایت خداوند و اهل بیت علیهم السلام کاری را که دیگران نمی توانند انجام دهند عملی سازد.

این تحوّل در برخی از افراد نیاز به مدّت زیاد و طولانی دارد و گاهی در بعضی از افراد در زمانی کوتاه صورت می گیرد.

روایتی که نقل کردیم بشارتی است برای جامعه شیعه که حتّی کودکان در صورت درک مقام ولایت و جای دادن آن در اعماق وجودشان می توانند از آن استفاده خارق العاده داشته باشند.

از این روایت چنین نتیجه می گیریم: ایمان انسان و اعتقاد و یقین او به عظمت مقام ولایت می تواند حتّی در زمان کودکی او را ممتاز و برتر از دیگران قرار دهد؛ همان گونه که آن کودک توانست کاری

را انجام دهد که دیگران قدرت آن را نداشتند و حضرت امام رضا علیه السلام او را به خاطر معرفت و ایمانش به عنوان «مؤمن» و کسی که مراحل ایمان را پیموده است ستودند.

یک بحث مهم اخلاقی

اکنون یک بحث بسیار مهم اخلاقی را بیان می کنیم:

بسیاری از دانشمندان و علمای «علم اخلاق» برای تهذیب و پاکسازی نفس راهکارهایی را ارائه داده اند که راه صد ساله است؛ به گونه ای که هنوز انسان راه را به پایان نرسانده که: «بانکی برآمد خواجه مرد» یا چند صفت رذیله را از خود دور ساخته ولی بر اثر طولانی شدن مدت به چند صفت مذموم دیگر مبتلا می گردد.

به این جهت گاهی راه هایی که علمای بزرگی همچون مرحوم نراقی در «معراج السعادة» نشان داده اند مورد انتقاد علمای دیگر قرار گرفته است.

راه هایی که برای ریشه کن ساختن رذایل اخلاقی در برخی از کتاب ها ذکر شده همانند تعمیر خانه مخروبه ای است که هر روز باید گوشه ای از آن را تعمیر نمایند.

ص: ۹۷

بدیهی است که این کار چاره اساسی نیست.

انسان نیز همین گونه است تا وقتی که گرفتار نفس اماره باشد بر فرض که یکی از صفات رذیله آن برطرف شود انسان را به صفت دیگری مبتلا می سازد. پس باید راهی را بیابیم که اساسی و کارساز باشد و در نفس تحوّل ایجاد نماید.

مرگ شخصی بهتر است یا حیات همگانی!؟

به این جهت علمای بزرگ دیگری مانند مرحوم آیه‌الله میرزا مهدی اصفهانی پیمودن این گونه راه‌ها را نمی‌پسندیده‌اند و معتقد بوده‌اند باید راهی را برگزید که اساسی باشد و انسان را به هدف برساند...

ایشان برای یافتن راهی که در نفس انسان تحوّل کلی ایجاد شود - تا هر روز به گونه‌ای دچار لغزش‌های روحی و اخلاقی نشود - فکر مرگ را برگزیده‌اند و چنین گفته‌اند که: اگر انسان هر روز درباره مرگ بیندیشد به گونه‌ای که نفس او باور کند که دیر یا زود از دنیا خواهد رفت هواها و هوس‌های نفسانی او از بین رفته و نفس اماره او به نفس لّوامه و کم‌کم به مراحل بالا تبدیل می‌گردد.

بنابراین انسان به وسیله ادامه فکر مرگ نفس خود را کشته و از هواها و هوس‌های آن نجات می‌یابد. بدیهی است این راه بهتر از راه‌های دیگری می‌باشد که در برخی از کتاب‌های «علم اخلاق» نوشته شده است؛ ولی آیا می‌توان راهی برتر از آن یافت که نتیجه و دست‌آورد آن هم برای فرد و هم برای اجتماع بهتر و کاملتر باشد؟!

نویسنده این سطور بر این باور است که ما برای ریشه‌کن ساختن هوس‌ها و یافتن راه نجات به جای این که در فکر مردن و مرگ شخصی باشیم بهتر است درباره زنده شدن و حیات اجتماعی بیندیشیم. اگر انسان بداند در عصر غیبت قدرت‌ها و توانایی‌های فکری و روحی او مرده است و با فرارسیدن روزگار پرشکوه ظهور به زندگی ارزنده دست می‌یابد به حیات کنونی بسنده نمی‌کند و زندگی عصر غیبت را مردگی می‌داند و به این جهت در اندیشه حیات

ص: ۹۸

و زندگی نه تنها برای خود بلکه برای همه انسان‌ها در سراسر گیتی خواهد بود.

او درک می‌کند که اندیشه حیات نیز حیاتبخش و زندگی‌ساز است.

صحیح است که انسان می تواند با فکر مرگ رذایل اخلاقی خود را نابود سازد ولی با درک حیات واقعی و آگاهی کامل از معنای زنده بودن می تواند قدرت های روحی و توانایی های روانی خود را زنده سازد؛ به گونه ای که پایگاه های رذایل اخلاقی در او ویران و ریشه کن شده و جایگاهی برای آن ها باقی نماند.

آری؛ انسان می تواند به جای این که در فکر خوابیدن در قبر و فاسد شدن اعضا و جوارح و پوسیده شدن کفن خویش باشد در فکر زنده شدن انسان ها با کفن های سالم و شمشیرهای آویخته باشد.

انسان می تواند به جای اندیشیدن درباره مرگ خود به حیات همگان و زنده شدن اجتماع بیندیشد.

انسان می تواند به جای این که قبری کوچک و تاریک را در نظر مجسم سازد درباره جهانی بزرگ و نورانی از تابش انوار تابناک و پرفروغ عصر ظهور امام عصر عجل الله تعالی فرجه بیندیشد.

انسان می تواند به جای این که لحظه شمار فرارسیدن مرگ باشد صبح و شام در انتظار فرارسیدن روزگار پرشکوه دولت کریمه امام زمان عجل الله تعالی فرجه باشد.

انسان می تواند به جای این که خود را آماده مرگ نماید خود را آماده شهادت در رکاب حضرت بقیة الله الأعظم ارواحنا فداه نماید.

آری؛ انسان می تواند با آماده ساختن خود برای ظهور و به دست آوردن انتظار راستین همه خوبی ها و ارزش ها را داشته باشد؛ زیرا «چون که صد آید نود هم پیش ما است».

با به دست آوردن انتظار راستین - که به بیان رسول گرامی خداصلی الله علیه وآله وسلم برترین جهاد و کوشش امت است - انسان می تواند از رذایل اخلاقی دور شده و با به دست آوردن قدرت ها و نیروهای فوق العاده به حیات و زنده بودن راه یابد. بدیهی است که «نابرده رنج گنج میسر نمی شود».

ما باید در حرم حضرت امام رضا علیه السلام برای بدست آوردن انتظار راستین و برای زنده شدن دل های مرده دعا کنیم و با توسل به آن حضرت و سوگند دادن خداوند به حق آن بزرگوار ظهور حیاتبخش جهان و منجی عالم بشریت را بخواهیم.

ما باید به شور و شوق و علاقه خود به امام زمان عجل الله تعالی فرجه و ظهور آن بزرگوار هر چه بیشتر بیفزاییم. در این صورت از حضرت امام رضا علیه السلام پیروی نموده ایم.

برای روشن شدن این مطلب شعر دعبل را آورده سپس به نکاتی در این باره می پردازیم:

اشعار دعبل در خدمت امام رضا علیه السلام

دعبل در «تائیه» بیشتر از غصب حق خاندان پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم سخن گفته است. از جمله در این دو بیت که حضرت امام رضا علیه السلام را سخت اندوهگین و محزون گردانید و اشک ایشان را جاری کرد:

بیت اول:

أرى فَيْئَهُمْ فِي غَيْرِهِمْ مُتَقَسِّمًا

وَأَيِدِيَهُمْ مِنْ فَيْئِهِمْ صَفَرَاتِ

من حق خاندان عصمت عليهم السلام را تقسیم شده نزد دیگران می بینم و دست هایشان از حق و اموالشان خالی است.

هنگامی که حضرت امام رضا علیه السلام این بیت را شنیدند گریه کردند و فرمودند:

صَدَقْتَ يَا خُرَاعِي.

ای دعبل؛ راست گفتی.

بیت دوم:

إِذَا وَتَرُوا مَدُّوا إِلَىٰ وَتَرِيهِمْ

أَكْفًا عَنِ الْأَوْتَارِ مُنْقَبِضَاتٍ

هنگامی که از سوی کینه توزان به عترت ستم می شود آنان دست های بسته را برای دریافت حق خود دراز می کنند (دست هایشان به حقیقتان نمی رسد).

بعد از این که حضرت امام رضا علیه السلام این بیت را شنیدند دو دست شریف خود را برگرداندند و با اندوه فرمودند:

ص: ۱۰۰

به خدا قسم؛ که دست های ما بسته است. (۱)

گریستن حضرت امام رضا علیه السلام برای امام زمان ارواحنا فداه

دعبل اشعار خود را درباره غصب خلافت ادامه داده و سپس به بیان ظهور امام عصر عجل الله تعالی فرجه می پردازد.

هروی گوید: از دعبل خزاعی شنیدم که فرمود: برای حضرت امام رضا علیه السلام قصیده ام را خواندم ... و چون به این شعر رسیدم:

خروج إمام لا محالة خارج

يقوم على اسم الله والبركات

يميز فينا كل حق وباطل

خروج امامی که حتماً و بدون تردید خروج خواهد کرد و با نام مبارک خدا و برکات الهی قیام می کند.

هر حقّ و باطلی را در میان ما جدا می کند و مردمان را به پاداش عملشان (یا) نعمت می دهد و (یا) کیفر می کند.

حضرت امام رضا علیه السلام به شدّت گریست (۲) سپس سر مبارک را بلند کرد و فرمود:

ص: ۱۰۱

۱- ۶۸. دعبل شاعر امام رضا علیه السلام: ۲۴۵.

۲- ۶۹. دعبل گوید: زمانی که از خلیفه فرار کرده بودم شبی در نیشابور تنها بیتوته کردم و تصمیم گرفتم در آن شب قصیده ای برای عبدالله بن طاهر بگویم. همین که در فکر آن بودم - در حالی که در را بر روی خود بسته بودم - شنیدم صدائی بلند شد: «السلام علیک یرحمک الله» بدنم به لرزه درآمد و حالت عظیمی بر من دست داد صاحب آن صدا به من گفت: نترس خداوند تو را عافیت دهد من مردی از برادران تو از جنّ از ساکنین یمن هستم بر ما شخصی از اهل عراق وارد شد و قصیده تو را - «مدارس آیات» - برای ما خواند من دوست داشتم که قصیده تو را از خودت بشنوم. دعبل گوید: من قصیده را برای او خواندم و او چنان گریست که بر زمین افتاد. سپس گفت: خدا تو را رحمت کند آیا حدیثی برایت بگویم که بر نیت تو بیفزاید و در تمسک به مذهب تو را کمک نماید؟ گفتم: بلی حدیث کن. گفت: مدّتی نام جعفر بن محمد علیهما السلام را می شنیدم در مدینه به خدمتش رفتم شنیدم که فرمود: حدیث کرد مرا پدرم از پدرش از جدّش این که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «علیّ و شیعتہ هم الفائزون»؛ «علی و شیعه او فیروز و رستگارانند». پس با من وداع کرد و خواست برود. گفتم: خدا تو را رحمت کند نام خود را به من بگو. گفت: منم ظبیان

عامر. نظیر این داستان از دعبل در «دار السلام عراقی» نقل شده است. (کشکول امامت: ۱/۹۵)

جریان بسیار جالب دیگری برای دعبل درباره قصیده تائیه واقع شده است که آن را نیز نقل می کنیم:

شیخ طریحی در کتاب «منتخب» از ثقات از ابی محمّد کوفی نقل کرده که دعبل خزاعی گفت: چون از شهر مرو از خدمت حضرت امام رضا علیه السلام برگشتم وارد شهر ری شدم. در شبی از شب ها در منزل خود تنها نشسته بودم و قصیده تائیه خود را اصلاح می کردم تا آنکه بعض شب گذشت ناگاه آواز دقّ الباب بلند شد. پرسیدم: کوبنده در کیست؟ گفت: شخصی از برادران تو. پس به نزدیک در دویدم و گشودم شخصی داخل گردید که از مشاهده او بدنم لرزید و نفسم مقطوع گردید. پس در گوشه ای نشست و به سوی من نگریست و گفت: نترس من برادر تو از طائفه جنّ هستم و در روز ولادت تو متولّد شده ام و با تو بزرگ گردیده ام و آمده ام برای تو حدیثی نقل کنم که باعث خوشحالی تو گردد و اعتقاد تو را قوی گرداند و بصیرت تو را زیاد نماید. چون این را شنیدم دلم ساکن گردید و نفسم برگشت. پس گفت: ای دعبل؛ بدان که بغض و عداوت من به علیّ بن ابی طالب علیه السلام از سایر آفریدگان خدا شدیدتر بود تا آنکه با جماعتی از طایفه جنّ - که سرکش و بدکار بودند - بیرون رفتیم پس عبور ما بر جمعی افتاد که به زیارت قبر امام حسین علیه السلام می رفتند تاریکی شب ایشان را فرو گرفته بود و ما اراده نمودیم که ایشان را اذیت کنیم. چون نگاه کردیم ملائکه را دیدیم که در طرف آسمان ایستاده و ما را از اذیت کردن آنها منع می نمایند و دیدیم ملائکه دیگر را که بر زمین ایستاده اند و ایشان را از هوام زمین منع می نمایند. چون این کرامت را مشاهده کردم گویا خواب بودم و بیدار شدم و غافل بودم هشیار گردیدم و دانستم که این کرامات نیست مگر از برکات آن کسی که به زیارت قبر اومی روند و قصد او را کرده اند پس از اعمال بد خود و آن اراده قبیحه پشیمان شدم و توبه نمودم و با ایشان به زیارت قبر امام حسین علیه السلام مشرف شدم و با آن ها در همان سال به حجّ رفتم و قبر پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم را زیارت نمودم. در مسجد پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم مردی را دیدم که جماعتی بر اطراف او بودند و چون از نام او پرسیدم گفتند: این پسر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم جعفر بن محمّد الصادق علیه السلام است. چون این سخن شنیدم به نزد آن حضرت و خدمت آن سرور رسیدم و بر او سلام کردم و جواب

شنیدم. حضرت فرمود: «مرحباً بك يا أبا أهل العراق»؛ آیا بخاطر داری آن شب خود را در بطن کربلا و آن کرامت را که از خدادر خصوص اولیاء او مشاهده کردی؟ به درستی که خدا توبه تو را قبول نمود و گناه و خطای تو را آمرزید. عرض کردم: حمد خداوند را که به معرفت شما بر من منت گذاشت و دل مرا به نور هدایت شما نورانی گردانید و مرا از متمسکین به ریسمان ولایت شما قرار داد یابن رسول الله؛ از برای من حدیثی ذکر کن که آن را هنگام بازگشت هدیه و تحفه قوم خود نمایم. آن حضرت فرمود: روایت فرمود پدرم از پدر خود علی بن الحسین علیهما السلام از پدرش علی بن ابی طالب علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم که فرمود: «یا علی؛ الجنة محرمة علی الأنبياء حتی أدخلها و علی الأوصیاء حتی تدخلها و علی الأمم حتی تدخل أمتی و علی أمتی حتی تقرّوا بولايتک و تدینوا بإمامتک یا علی؛ والذی بعثنی بالحق نبیاً؛ لا یدخل الجنة إلا من أخذ منک بنسب أو سبب. یا علی؛ بهشت بر پیغمبران حرام است تا آنکه من داخل شوم و بر اوصیاء پیغمبران حرام است تا آنکه تو داخل شوی و بر امت ها حرام است تا آنکه امت تو داخل شوند و بر امت تو حرام است تا آنکه اقرار به ولایت تو نمایند و اعتقاد به امامت تو داشته باشند. یا علی؛ قسم به آن کسی که مرا به حقیقت به پیامبری برگزیده؛ داخل بهشت نمی شود مگر کسی که نسب یا سبب از تو اخذ نماید. دعبل گوید: بعد از آن گفت: ای دعبل؛ این را بگیر که دیگر مثل آن را از مثل من نخواهی شنید. این بگفت و در زمین فرورفت و دیگر او را ندیدم. (کشکول امامت: ۱/۹۶)

ای خزاعی؛ این دو بیت را روح القدس بر زبان تو جاری ساخت آیا می دانی آن

ص: ۱۰۲

امام قیام کننده کیست؟ و چه زمانی قیام خواهد کرد؟

عرض کردم: نه مولای من؛ تنها شنیده ام که امامی از شما خروج می کند و او زمین را از هر گونه فساد و آلودگی پاک می کند و پر از عدل و داد می گرداند همان گونه که پراز ستم شده باشد. فرمود:

ای دعبل؛ پیشوای بعد از من فرزندم محمّد است بعد از او فرزندش علی و پس از علی فرزندش حسن و پس از حسن فرزندش حجّت خدا آن قیام کننده است؛ او که در دوران غیبتش باید انتظارش را کشید و در دوران ظهورش باید اطاعتش کرد اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نماند خداوند آن را طولانی گرداند تا آن حضرت خروج کند و جهان را پر از عدل و داد نماید؛ همان طور که پراز ستم شده باشد.

و اما چه زمانی خواهد بود؟ خبر دادن از وقت است و پدرم از پدرش از پدرانش از حضرت علی علیه السلام خبر داده اند که فرمود:

شخصی از رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم سؤال کرد که آن امام قیام کننده از فرزندان شما چه زمانی خروج خواهد کرد؟

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرمود: مثل خروج او مثل قیامت است کسی جز او از وقت آن خبر ندارد و برایش روشن و آشکار نیست او جز ناگهانی نمی آید و خروج نمی کند (۱). (۲)

ص: ۱۰۳

۱- ۷۱. برادر دعبل از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که در ضمن حدیثی فرمود: آن حضرت پیراهنی از خز (پشم نرم و نازک) به عنوان خلعت به دعبل بخشید و به او فرمود: «احتفظ بهذا القميص فقد صلّيت فيه ألف ليلة كلّ ليلة ألف ركعة وختمت فيه القرآن ألف ختمة»؛ «این پیراهن را نگهداری کن که من هزار شب هر شب هزار رکعت در آن نماز خوانده ام و در آن هزار ختم قرآن نموده ام». نجاشی به سند خود این حدیث را از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است با این تفاوت که گفت: حضرت امام رضاعلیه السلام پیراهنی سبزرنگ از جنس خز خلعت داد و انگشتری با نگین عقیق بخشید. (وسائل الشیعة: ۳/۷۳) لباسی را که حضرت امام رضاعلیه السلام به دعبل هدیه کرده بودند مردم قم به زور گرفتند و به او سی هزار درهم با یک آستین از آن

لباس دادند. (دعبل شاعر امام رضا علیه السلام: ۵۸) علامه مجلسی رحمه الله در کتاب «شرح تائیه دعبل خزاعی» چنین می گوید: دعبل کنیزی داشت که او را بسیار دوست می داشت و رمد عظیمی در هر دو چشم او به هم رسید چون أطبًا وکحّالان چشم های او را ملاحظه کردند گفتند که چشم راستش از بین رفته است آن را نمی توانیم علاج کنیم ولی چشم چپش را معالجه می کنیم و امید هست که خوب شود. دعبل از این واقعه بسیار غمگین شد و جزع بسیار کرد تا به خاطرش رسید که بقیّه لباس مبارک حضرت امام رضا علیه السلام با او هست پناه به آن قطعه لباس برد و آن را بر دیده های جاریه مالید و قدری از آن جامه شریف را در اوّل شب به عنوان عصابه بر دیده های او بست. چون صبح شد به برکت جامه آن حضرت دیده های جاریه خوب شد و بیناتر از اوّل گردید. (دعبل شاعر امام رضا علیه السلام: ۵۳)

۲- ۷۰. بحار الأنوار: ۵۱/۱۵۴ و ۴۹/۲۳۷ عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۶۹ بهجة النظر: ۱۲۱.

حضرت امام رضا علیه السلام و گریه اهل آسمان و زمین برای امام زمان ارواحنا فداه

حسن بن محبوب گوید: حضرت امام رضا علیه السلام به من فرمود:

ناگزیر فتنه کور و کر و بهم پیچیده سختی روی خواهد داد که در آن هر زیرک رازدار و هر بزرگ اصیل - یعنی حتی آن ها که از خواص هستند - سقوط خواهند کرد و آن هنگامی است که شیعیان سوّمین سپرم را از دست بدهند.

بر آن حضرت (۱) همه اهل آسمان و زمین و همه تشنگان دیدارش و شیفتگان جمالش و همه ستمدیدگان و دلسوختگان گریه کنند.

سپس فرمود: پدر و مادرم فدای آنکه همانم جدّم و شبیه من و شبیه موسی بن عمران است.

بر او لباس های قدسی و جامه های ربّانی است که از گریبان آنها انوار فضل و هدایت خداوند تبارک و تعالی فروزان است چه بسیار زنان و مردان که تشنه دیدار اویند و چه بسیار مؤمنی که افسوس می خورد و حیران و سرگردان و غمگین است برای از دست دادن آب گوارا گویا آنان را می بینم که مأیوس گشته اند ندایی برخیزد که آن هایی که دورند آن را مانند کسانی که نزدیکند بشنوند بر مؤمنان رحمت و بر کافران عذاب می باشد. (۲)

ص: ۱۰۴

۱- ۷۲. شاید مقصود امام عسکری علیه السلام باشد ولی به قرینه جمله های بعد اشاره به امام زمان علیه السلام است.
۲- ۷۳. بحار الأنوار: ۵۱/۱۵۲.

دعای حضرت امام رضا علیه السلام برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه

مرحوم محدّث قمی می نویسد: آقا سیّد حسن موسوی کاظمی ادام الله بقائه در تکمله «أمل الآمل» مطلبی را نقل نموده که خلاصه آن این است:

یکی از علماء امامیه کتابی درباره شهادت حضرت امام رضا علیه السلام نوشته است به نام «تأجیح نیران الأحزان فی وفاة سلطان خراسان» و از متفردات آن کتاب این است که فرموده:

روایت شده که دعبل خزاعی وقتی که قصیده تائیه خود را برای حضرت امام رضا علیه السلام خواند چون به این شعر رسید:

خروج امام لا محالة خارج

يقوم على اسم الله بالبركات

حضرت امام رضا علیه السلام برخاست و روی پاهای مبارک خود ایستاد و سر نازنین خود را به سوی زمین خم کرد پس از آن که کف دست راست خود را بر سر گذاشته بود گفت:

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَمَخْرَجَهُ وَانصِرْنَا بِهِ نَصْرًا عَزِيزًا. (۱)

خداوندا؛ در ظهور و زمان خروج او تعجیل فرما و به وسیله او به ما کمک فرما کمکی کم نظیر.

جالب توجه است که در این جریان با اینکه دعبل شاعر بزرگ شیعه نه از نام مخصوص امام زمان عجل الله تعالی فرجه یاد کرده و نه هیچ یک از اسامی دیگر آن حضرت را به زبان جاری ساخته و تنها قیام آن بزرگوار و روزهای شکوهمند و پربرکت ظهور را یادآور شده ولی حضرت امام رضا علیه السلام به خاطر یاد آن بزرگوار و یاد دولت کریمه ایشان - نه به خاطر شنیدن نام مخصوص آن حضرت - به پا خواسته و سرنازنین را به سوی زمین خم کرده و در حالی که دست راست خود را بر روی سر

ص: ۱۰۵

۱- ۷۴. منتهی الآمال: ۱۱۷۶.

گذاشته بودند برای تعجیل فرج و ظهور آن حضرت دعا نمودند.

و این دلیل بر شدت علاقه توجه و عنایت حضرت امام رضا علیه السلام به امام عصر عجل الله تعالی فرجه و همچنین فرا رسیدن دولت کریمه آن حضرت می باشد.

از آنجا که رفتار ائمه علیهم السلام باید برای همه سرمشق باشد به طوری که در کردار خودپیرو آن بزرگواران باشند همان گونه که حضرت امام رضا علیه السلام با یاد امام عصر ارواحنا فداه شور و اشتیاق خود را ظاهر ساختند ما نیز باید با شنیدن نام آن حضرت و یاد دولت کریمه آن بزرگوار با

اظهار شوق و علاقه خود نسبت به آن بزرگوار ارادت خود را به آن وجود مقدس محکم و استوار نماییم.

فرمان حضرت امام رضا علیه السلام به دعا نمودن برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه

حضرت امام رضا علیه السلام تجلیل های ویژه ای را نسبت به امام زمان عجل الله تعالی فرجه انجام می دادند و همان گونه که از شعر دعبل و احترام خاص آن حضرت استفاده می شود امام رضا علیه السلام می خواسته اند با رفتار ویژه خود همه دوستان و شیعیان را به انجام این گونه احترام به خاطر یاد امام عصر ارواحنا فداه راهنمایی کنند.

و نیز حضرت امام رضا علیه السلام به کسانی که به حضورشان شرفیاب می شدند پیوسته دستور می دادند دعای غیبت (۱) را بخوانند.

از جمله «وکان یأمر بالدعاء...» تأکید و اصرار حضرت امام رضا علیه السلام به خواندن این دعا استفاده می شود.

اگر چشم و گوش باطنی ما باز می بود شاید به ما نیز خواندن این دعا را سفارش می فرمودند.

به زائرین محترم حضرت امام رضا علیه السلام توصیه می شود در بارگاه ملکوتی آن حضرت از خواندن زیارت های حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و دعانمودن برای تعجیل ظهور آن بزرگوار غفلت و کوتاهی نکنند؛ زیرا یکی از مکان هایی که در آن ها دعا

ص: ۱۰۶

برای ظهور امام زمان ارواحنا فداه سفارش و تأکید شده حرم نورانی حضرت امام رضا علیه السلام است.

ما باید مواظب باشیم وقتی که وارد حرم و بارگاه آن حضرت می شویم درباره خواسته ها و حاجت های خود دقت کنیم و با در نظر داشتن عظمت ولایت و قدرت آن بزرگوار از درخواست حاجت های بزرگ دریغ نورزیم و توجه داشته باشیم که حاجتی مهمتر و بزرگتر از فرارسیدن فرج و ظهور منتقم آل محمد علیهم السلام و دوران پرشکوه حکومت آن بزرگوار نیست.

ولی متأسفانه هدف برخی از زائرین فقط درخواست حاجت های مادی از حضرت امام رضا علیه السلام است و این کار یقیناً اشتباه است. مخصوصاً اگر انسان حاجت خود را رسیدن به ثروت های کلان و مال بی شمار قرار دهد که در بسیاری از موارد سبب طغیان صاحبان آن شده به گونه ای که هیچ گونه توجهی به مسئولیت خود در برابر ثروت های انباشته خویش ندارند.

واضح است کسانی که دارای چنین ثروت هایی نیستند در برابر آن مسئولیتی نیز ندارند.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر کس از خداوند به روزی کم راضی شود خدا از او به عمل کم راضی می شود.

و روایت شده از ابن ابی شعبه حلبی و نوفلی که بر حضرت امام رضا علیه السلام وارد شدیم و به آن حضرت گفتیم که ما در وسعت رزق و فراوانی در زندگی بودیم ولی حال ما تغییر کرد و فقیر شدیم دعا کنید که خدا آن را به ما برگرداند.

حضرت فرمود:

می خواهید چگونه بشوید؟ آیا می خواهید شاه باشید؟! آیا خوشحال می شوید که مانند طاهر و هرثمه (که از سرکردگان مأمون بودند) باشید ولی برخلاف این عقیده و آئینی که اکنون بر آن هستید می بودید؟!

گفتم: نه واللّه؛ مرا شاد نمی کند که دنیا و آنچه در آن است از طلا و نقره از من باشد

ص: ۱۰۷

و من برخلاف این عقیده باشم که معتقد هستم.

حضرت فرمود:

حق تعالی می فرماید:

«إِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورِ» (۱).

ای آل داود؛ شکر (نعمت ها) را بجای آورید و عده کمی از بندگان من شکرگزارند.

آن گاه فرمود: گمان خود را به خدا نیکو کن؛ همانا هر کس گمان او به خدا نیکو شد خدا نزد گمان او است و کسی که به روزی کم راضی شد خداوند از او عمل کم را می پذیرد و کسی که به مال حلال اندک راضی شد مؤونه او سبک می شود و خانواده او بانشاط می باشند و خداوند او را به درد دنیا و دواء آن بینامی کند و او را از دنیا به سوی بهشت به سلامت بیرون می برد. (۲)

بنابراین به شکر و سپاس خداوند بزرگ پردازید و هم و غم خود را فقط نیازهای مادی قرار ندهید؛ بلکه به حاجت های معنوی پردازید و توجه داشته باشید که بزرگترین حاجت معنوی - که نیازهای مادی را نیز برطرف می سازد - فرارسیدن ظهور پرشکوه امام زمان عجل الله تعالی فرجه می باشد.

یکی از نکته های بسیار ارزشمند و اساسی این است که ما باید فرج و گشایش را - نه برای خودمان - بلکه برای اهل بیت علیهم السلام بخواهیم که نتیجه آن گشایش و راحتی خودمان نیز می باشد. به این دلیل که هر کسی باید محمّد و آل محمّد صلوات الله علیهم اجمعین نزد او مقدّم بر خود و نزدیکانش باشند.

به این مقدمه توجّه کنید: ما می دانیم ظلم ها و ستم های فراوانی که بر اهل بیت علیهم السلام وارد شده تا ظهور حضرت بقیّة الله الأعظم ارواحنا فداه ادامه دارد و شدّت ها و سختی های وارد شده بر خاندان وحی علیهم السلام هنوز وجود دارد. به این جهت در دعاهای گوییم: «اللّٰهُمَّ عَجِّلْ فرجهم» و تعبیرات بسیار دیگری از این نمونه که فرج و

ص: ۱۰۸

۱- ۷۶. سوره سبأ آیه ۱۳.

۲- ۷۷. منتهی الآمال: ۹۲۸.

گشایش آن ها را از خداوند می خواهیم و تحقّق فرج در صورتی است که ظلم و سختی وجود داشته باشد. پس چون ظلم و ستم و سختی و شدّت هنوز بر اهل بیت علیهم السلام ادامه دارد فرج و ظهور آن بزرگواران را از خداوند می خواهیم.

بنابراین اگر جامعه ما در سختی و شدّت به سر می برد و گرفتاری ها ما را احاطه کرده است از آنجا که ستم ها و سختی ها بر پیامبر و آل پیامبر صلوات الله علیهم هنوز ادامه دارد ما باید برطرف شدن گرفتاری و ظلم و ستم از آنان را مقدّم بر رفع گرفتاری و ظلم و ستم از خود بدانیم و برای برطرف شدن آن دعا کنیم که اگر چنین کاری انجام دهیم در نتیجه برای خودمان نیز دعا کرده ایم.

شخصی در صحن حرم حضرت امام رضا علیه السلام زنی را می بیند که به شدت می گریسته است. آن زن به او می گوید: شوهر من فرار کرده و مرا با چهار دختر تنهاگذارده و چون پول اجاره خانه ندارم صاحبخانه اساس ما را بیرون ریخته با این وضع چکنم؟

آن شخص مقداری به آن زن کمک کرده و از اینکه نتوانسته مشکل آن زن را حل کند و خانه ای برای او اجاره کند غمگین به حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام مشرف می شود و به حضرت امام رضا علیه السلام می گوید: آقا جان؛ به خاطر این افراد ستمدیده و مظلوم فرج را از خداوند بخواهید و مشکل غیبت را پایان دهید.

ناگهان متوجه می شود که حضرت امام رضا علیه السلام به صورت الهام به او می فرمایند:

ظلم و ستمی که بر ما اهل بیت وارد شده از همه بیشتر است. (۱)

امیدواریم خداوند به زودی به صاحب امر ولایت الهی فرمان قیام و انتقام راصادر فرماید تا با ظهور مقام ولایت خاندان وحی علیهم السلام ریشه ظلم و ستم در سراسر جهان ریشه کن شود.

ص: ۱۰۹

۱- ۷۸. یکی از موارد ظلم و ستمی که بر اهل بیت علیهم السلام روا شده است کم توجهی و یا بی توجهی بسیاری از افراد به متن دعاها و زیاراتی می باشد که از خاندان وحی علیهم السلام وارد شده است. با توجه و دقت در متن دعاها و زیارات به معارف و عقاید مهمی دست می یابیم که چه بسا مانند آن ها در روایات اندک است. با اینهمه متأسفانه برخی از افراد به دعاها و زیارت هافقط از جنبه ثواب آن ها می نگرند و به آثار مهم دیگر آن توجهی نمی کنند.

دو نقطه مشترک در امام رضا علیه السلام و امام زمان ارواحنا فداه

اشاره

چون از توجه و علاقه شدید حضرت امام رضا علیه السلام به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه سخن گفتیم مناسب است برخی از نقطه های اشتراک حضرت امام رضا علیه السلام و امام زمان عجل الله فرجه را بیان کنیم:

حضرت امام رضا علیه السلام و امام عصر عجل الله تعالی فرجه در چندین خصلت مشترک هستند ما در اینجا دو نمونه از عمده ترین آن ها را نام می بریم:

۱ - بحث اقامه برهان و دلیل

اشاره

یکی از نقطه های مهم اشتراک حضرت امام رضا علیه السلام و امام زمان عجل الله تعالی فرجه بحث و اقامه برهان و دلیل برای مخالفان است.

حضرت امام رضا علیه السلام با دانشمندان مخالف بحث نموده و آنان را محکوم می ساختند؛ امام عصر ارواحنا فداه نیز به مخالفان مهلت بحث می دهند و برای همگان درسراسر عالم به بیان برهان و دلیل می پردازند.

برای توضیح این مطلب به تشریح آن می پردازیم:

۱ - حضرت امام رضا علیه السلام و اقامه برهان و دلیل

یکی از برنامه های عملی حضرت امام رضا علیه السلام در دوران امامت شان مناظره ها بحث ها و اقامه دلیل و برهان برای اثبات وجود خداوند و حقانیت آئین مقدس اسلام و مکتب حیاتبخش شیعه بوده است.

آن حضرت با هر دانشمندی از دانشمندان بزرگ آن روزگار از هر نژاد و ملّتی که بودند با زبان خود آن ها به بحث می پرداختند و بدون این که نیاز به مترجم باشد ببحث و استدلال به زبان خود آن ها بنیان عقاید آنان را بر مبنای فکری و اعتقادی خود آن ها متزلزل نموده و ویران می ساختند.

ص: ۱۱۰

این بحث ها که با شرکت افراد دیگر در مجلس بحث و مناظره انجام می گرفت تأثیر بسیار مهمّی در اثبات حق بودن مکتب حیاتبخش شیعه داشت.

بحث های حضرت امام رضا علیه السلام با دانشمندان بزرگ ادیان دیگر و محکوم ساختن آنان و اعتراف خود آن ها به مغلوب شدنشان فراوان است ما نمونه ای از آن را در اینجا می آوریم:

روایت مفصّل و بسیار جالبی را محمّد بن فضل هاشمی نقل کرده است که مختصر آن چنین است: یک روز قبل از وفات حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام خدمت آن بزرگوار شرفیاب شدم. حضرت فرمودند:

چون من از دنیا رفتم این امانت ها را به مدینه برسان و به فرزندم علی بن موسی الرضا علیهما السلام بده. و او حجّت خدا و صاحب امر امامت بعد از من است.

محمّد هاشمی گوید: چنانکه آن حضرت فرموده بود انجام دادم. در مدینه خدمت حضرت امام رضا علیه السلام رسیدم و امانت ها را به آن حضرت رساندم و عرض کردم: من به بصره می روم و خبر وفات پدر بزرگوارت منتشر می شود و از امامت شما از من سؤال می نمایند. ای کاش؛ از راه لطف و احسان از دلیل هایی که بر مقام امامت شما هست چیزی به من نشان می دادید.

حضرت آثار و اشیاء مخصوص حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم را - که نزد ائمه هدی علیهم السلام بوده - به من نشان داد و فرمود: من به بصره خواهم آمد.

عرض کردم: آمدن شما به بصره در چه زمانی است؟

فرمود: سه روز بعد از ورود شما.

من از خدمت حضرت امام رضا علیه السلام مرخص شدم و به بصره آمدم. دوستان به دیدن من آمدند و از من سؤال کردند. جریان را برای آن ها نقل کردم.

از میان جمعیت مردی ناصبی به نام عمرو بن هذّاب ایستاد و به من اعتراض نمود و گفت: مقام امامت برای حسن بن محمد که بزرگ اهل بیت است و زاهد و عابد است

ص: ۱۱۱

اولی می باشد و علی بن موسی جوان است شاید در مسائل عاجز بماند.

حسن بن محمد در مجلس حاضر بود و از گفتار او جلوگیری کرد و گفت: محمد هاشمی می گوید: سه روز دیگر علی بن موسی به بصره تشریف می آورد و این خود دلیل قطعی است (تا سه روز دیگر) صبر کنید.

پس مردم متفرق شدند. روز سوم حضرت امام رضا علیه السلام در منزل حسن بن محمد تشریف آوردند و او خودش شخصاً انجام وظیفه خدمت به حضرت امام رضا علیه السلام را متعهد شد.

حضرت دستور فرمودند آن جمعیت و سایر دوستان و بزرگ یهود و نصارا را در مجلس خود حاضر نمایند. او چنین کرد و برای حضرت امام رضا علیه السلام مسند مخصوصی قرار داد.

حضرت در مجلس تشریف آوردند و ابتدا به سلام نمودند و فرمودند:

منم علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب (صلوات الله وسلامه علیهم).

امروز در مدینه در مسجد پیغمبر نماز صبح را که خواندم حاکم مدینه پیش من آمد و درباره چند چیز با من مشورت نمود.

من صلاح او را بیان کردم و به او وعده کردم که وقت عصر به سوی او برگردم. هرکس هر چه می خواهد از آثار و علامات امامت از من سؤال نماید.

عمرو بن هذّاب حرکت کرد و گفت: محمد بن فضل هاشمی از جانب شما چیزهایی نقل کرده که دل های ما آن را قبول نمی کند.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: مگر او چه گفته؟

عرض کرد: می گوید شما تمام کتاب های آسمانی و تمام لغات اهل دنیا را می دانید.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: راست گفته است. هر چه می خواهید سؤال کنید.

عرض کرد: اشخاص متفرقه ای را از روم و هند و فارس و ترک و غیره احضار کردیم تا شما را امتحان کنیم. اگر شما راست می گوئید با یک یک اینها سخن گوئید.

امام با تمام آن ها به زبان و لهجه خودشان تکلم نمودند و به سؤال های هر یک

ص: ۱۱۲

پاسخ دادند به گونه ای که همه متحیر شدند و اقرار کردند که آن حضرت از همه آن هافصیحتر صحبت می کند.

در اینجا امام متوجه عمرو بن هذّاب شده فرمودند:

اگر به تو خبر دهم که تا چند روز دیگر خون یکی از خویشان خود را خواهی ریخت تصدیق می کنی؟

عرض کرد: خیر تصدیق نمی کنم؛ زیرا غیب را غیر از خداوند دیگری نمی داند.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

مگر نمی دانی که خداوند فرموده است:

«عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ أَرْتَضَى مِنْ رَسُولٍ» (۱).

«همانا خداوند دانای غیب است و بر غیب خود کسی را آگاه نفرموده مگر آن کس را که پسندیده است و آن پیامبر است».

و ما هم وارث پیامبر هستیم. و لذا می دانیم آنچه را که واقع شده است و آنچه را که تا روز قیامت انجام می گیرد. تو مبتلا به ریختن خون یکی از ارحام تا پنج روز دیگر خواهی شد. و اگر نشدی بدان من امام نیستم.

و فرمود: تا چند روز دیگر نابینا می شوی و سوگند به دروغ یاد می کنی و پیس خواهی شد.

راوی گوید: به خدا قسم آنچه حضرت فرمودند پس از چند روز دیده شد و همه واقع گردید.

و بعد با بزرگ یهود و نصارا و دیگران به لغت خود آن ها احتجاج نمودند و رسالت حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم را از کتاب های خودشان ثابت فرمودند.

همه به راستی گفتار حضرت اقرار نموده عرض کردند: اگر ریاست ما بر یهود و نصارا نبود به شما ایمان می آوردیم.

حضرت امام رضا علیه السلام به سؤالات همه مردم پاسخ داده و حوائج شان را مرحمت

نمودند و نماز ظهر را با جماعت خواندند و فرمودند: من به مدینه برمی گردم و فردانیز خواهم آمد
ان شاء الله تعالی.

روز بعد باز بوی بهشت همانند روز پیش فضا را تسخیر کرد نسیم عطرآمیز همه جا را فرا گرفت شب
انتظار به پایان رسید و بار دیگر سعادت به روی مردم بصره روی آورد و در حالی که مردم بصره
اجتماع کرده بودند دوباره ماه مجلس طلوع کرد و دیدگان را روشن نمود.

کنیزی از اهل روم را به حضورش آوردند. امام علیه السلام با زبان رومی با او تکلم نموده فرمودند:

ای کنیز؛ محمدصلی الله علیه وآله وسلم را بیشتر دوست داری یا عیسی را؟

- تا موقعی که محمدصلی الله علیه وآله وسلم را نمی شناختم عیسی را بیشتر دوست داشتم ولی
اکنون که محمدصلی الله علیه وآله وسلم را شناختم او را بیشتر دوست دارم.

فرمود: حال که محمدصلی الله علیه وآله وسلم را شناختی عیسی را دوست نداری.

- چرا لیکن محمدصلی الله علیه وآله وسلم را بیشتر دوست دارم.

جاثلیق به امر آن حضرت گفتگوی آنان را برای مردم ترجمه کرد و به حضرت امام رضا علیه السلام
گفت: مردی نصرانی از اهل سند اهل بحث و کلام است اگر اجازه می فرمایید او را به خدمت شما
بیاوریم.

فرمود: مانعی ندارد. او را آوردند و حضرت با لغت سندی با او سخن گفتند و درامر توحید و رسالت
با او احتجاج نمودند تا اینکه مرد سندی شهادت به وحدانیت خدا و رسالت پیغمبر اکرم صلی الله
علیه وآله وسلم داده زُتار خود را پاره کرد.

حضرت امام رضا علیه السلام به مردم فرمود: اکنون به آنچه محمد بن فضل می گفت ایمان آوردید؟ مردم گفتند: بلکه مقام شما بیش از آنچه محمد گفته بود بر ما ثابت شد و همچنین محمد به ما گفت که شما را به سرزمین خراسان می برند آیا اینهم درست است؟! حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: بلی درست است.

همه اقرار به امامت ایشان نمودند و متفرق شدند. ابر رحمت بر مزرعه دل های

ص: ۱۱۴

مردم بصره باریده و حجّت بر همگان تمام شده بود. خورشید هم انوار خویش را به آرامی جمع می کرد و می رفت.

مردم بصره شب را با تشرف به خدمت حضرت ثامن الحجج علیه السلام به پایان رسانیدند.

شد روشن از فروغ سحر طارم کبود

نقّاش صبح رنگ شب از آسمان زدود

بگریخت از شراره مشرق غبار شب

چون از لهیب شعله آتش غبار دود

و بالأخره شب وصال گذشت و روز فراق رسید و امام از همه خدا حافظی نمودند و رفتند.

محمد بن فضل می گوید: من به مشایعت آن حضرت رفتم. در بین راه به جایی رسیدیم که حضرت امام رضا علیه السلام از راه خارج شدند و چهار رکعت نماز خواندند و فرمودند: ای محمد؛ چشمان خود را ببند. اطاعت کردم.

فرمودند: چشمانت را باز کن. باز کردم خود را درب منزل در بصره دیدم و حضرت امام رضا علیه السلام از نظرم ناپدید شدند.

آن حضرت به من دستور داده بودند که به کوفه بروم و به شیعیان خبر دهم که امام هشتم به کوفه تشریف می آورند و به منزل حَفْص بن عُمیر تشریف می برند.

من به وظیفه خود عمل کردم و آن حضرت تشریف آوردند و امر فرمودند مسلمانان و دانشمندان یهود و نصارا جمع شدند و حضرت با تمام آن ها به لغت خودشان سخن گفتند و حَقَّانِیت خود و اجدادشان را ثابت نمودند و به جاثلیق نصارافرمودند:

آیا علم داری به آن ورقه ای که پنج اسم در آن نوشته شده بود و به همراه حضرت عیسی بود که اگر می خواست از مشرق به مغرب و یا از مغرب به مشرق برود خدا را به یکی از آن اسماء می خواند و به یک لحظه این مسافت را طی می کرد؟

جاثلیق گفت: چنین بود ولی من آن اسماء را نمی دانم.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

حجّت خدا و امام بعد از پیغمبر نیست مگر اینکه باید به جمیع علوم و کمالات

ص: ۱۱۵

پیغمبران واقف باشد و همه کتاب های آسمانی را بداند و به تمام لغات دنیا بتواند سخن گوید و هیچ لغتی از او پوشیده نباشد و از گناه و معصیت و اخلاق فاسده به دور باشد ... (۱)

نمونه دیگری از بحث های حضرت امام رضا علیه السلام با دانشمندان بزرگ آن زمان

محمد بن عمر بن عبدالعزيز انصاری گفت: کسی که خودش از حسن بن محمدنوفلی شنیده بود
برایم نقل کرد:

هنگامی که حضرت امام رضاعلیه السلام بر مأمون وارد شدند مأمون به فضل بن سهل دستور داد تا
صاحبان رأی و نظر و آن هائی که حرفی برای گفتن دارند - مانند: جاثلیق) مسیحی (رأس الجالوت
(یهودی) رؤسای صابئین) منکرین دین و خدا و پیامبر (هر بزد اکبر؛ بزرگ زردشتی ها نسطاس رومی
و دانشمندان آگاه به علم کلام - را گردآورد تا گفتار حضرت امام رضاعلیه السلام و کلام آنان را
بشنود.

فضل بن سهل به دستور مأمون عمل کرد و آنان را جمع آوری نمود سپس او را از اجتماع آنان باخبر
نمود مأمون دستور داد تا همه آنان را به حضور او ببرند و چنین کردند.

مأمون در ضمن خوش آمدگویی به آن ها گفت: من شما را برای کار خیری جمع کرده و دوست دارم
که با پسرعمویم این شخصی که از مدینه بر من وارد گشته مناظره و گفتگو کنید فردا بامدادان همه
نزد من آئید و هیچ کدام از شما از این دستور سرپیچی نکنند.

همگی گفتند: فرمانت را شنیده و اطاعت می کنیم فردا صبح زود خواهیم آمد.

حسن بن محمدنوفلی گوید: در حینی که ما نزد حضرت امام رضاعلیه السلام مشغول گفتگو بودیم
یاسر بر ما وارد شد. او عهده دار کارهای حضرت امام رضاعلیه السلام بود.

ص: ۱۱۶

عرض کرد: ای سرور من؛ مأمون به شما سلام می رساند و می گوید: فدای شما برادران؛ دانشمندان صاحب نظر و علمای علم کلام از تمام ملت ها نزد من گردآمده اند اگر دوست دارید گفتار آنان را بشنوید نزد ما بیایید و اگر کراهت دارید و خوش ندارید خود را به زحمت نیندازید و اگر دوست داشته باشید ما نزد شما بیائیم این کار بر ما آسان است.

حضرت امام رضا علیه السلام پیغام دادند:

به او سلام برسان و بگو: آنچه اراده کرده ای دانستم و من فردا صبح انشاء الله به سوی تو خواهم آمد.

حسن بن محمد نوفلی گوید: هنگامی که یاسر رفت امام علیه السلام رو به ما کرد و فرمود:

ای نوفلی؛ تو عراقی هستی و عراقی ها دقت نظر دارند چه فکر می کنی درباره این کار مأمون پسر عمویت که اهل شرک و علمای ادیان را گرد آورده است؟

عرض کردم: فدای شما شوم؛ می خواهد شما را بیازماید و دوست دارد از آنچه نزد شما است از علم و دانش آگاهی پیدا کند کار خود را بر اساس نامطمئنی بنا کرده و بد بنائی نهاده است.

امام علیه السلام فرمود: بنای او در این باب چیست؟

عرض کردم: دانشمندان علم کلام و اهل بدعت برخلاف علماء هستند؛ زیرا عالم مطلب درست را انکار نمی کند ولی علمای ادیان و متکلمین و اهل شرک همه اهل انکار و دروغ بافی هستند اگر بر آنان احتجاج کنی که خداوند تبارک و تعالی یکتا و یگانه است خواهند گفت: یکتائی او را اثبات کن و اگر بگویی که محمد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم است خواهند گفت: رسالتش را ثابت کن سپس شخص را کلافه می کنند و او دلیل خود را باطل می کند و با او مغالطه می کنند تا دست از حرف خود بردارد از آنان پرهیز کن و مواظب باش فدایت شوم.

امام علیه السلام تبسمی کرد سپس فرمود:

ای نوفلی؛ آیا می ترسی که آنان دلیل مرارد کنند؟!

ص: ۱۱۷

عرض کردم: نه به خدا قسم؛ هرگز در مورد شما ترسی ندارم و امیدوارم که خداوند انشاء الله شما را بر آنان پیروز سازد.

امام علیه السلام فرمود:

ای نوفلی؛ آیا دوست داری بدانی که مأمون چه زمانی از کار خود پشیمان می گردد؟ عرض کردم: آری.

فرمود: زمانی که احتجاج مرا با اهل تورات به تورات شان و با اهل انجیل به انجیل شان و با اهل زبور به زبورشان و با صابئین به کلام عبری و با زردشتی ها به فارسی و با رومیان به رومی و با صاحبان نظر و علمای ادیان هر یک به زبان ولغت خودشان بشنود و چون دلیل هر یک را باطل کردم و او را محکوم نمودم و اودست از گفتار خود برداشت و سخنان مرا پذیرفت مأمون خواهد فهمید موضعی که اتخاذ کرده شایسته او نیست و در این هنگام است که دچار پشیمانی می شود و هیچ حرکت و نیروئی جز به وسیله خداوند نیست.

چون صبح کردیم فضل بن سهل نزد ما آمد و به امام علیه السلام عرض کرد: فدای شماشوم؛ پسرعمویت منتظر شما است و همه دعوت شدگان اجتماع کرده اند نظر شما در آمدن چیست؟

امام علیه السلام فرمود: تو پیش برو و من انشاء الله خواهم آمد سپس وضو گرفت وضوی نماز و شربت سویق (شوربا که با آرد گندم و جو درست کنند) آشامید و مقداری به مامرحمت کرد سپس از منزل بیرون آمد و ما به همراه آن حضرت بیرون آمدیم تا بر مأمون وارد گشتیم مجلس سرشار از

جمعیت بود محمد بن جعفر (عموی آن حضرت) به همراه گروهی از طالبین و هاشمیین و فرماندهان لشکر حضور داشتند.

همینکه حضرت امام رضا علیه السلام وارد شدند مأمون بپا خاست محمد بن جعفر و تمام بنی هاشم به احترام آن حضرت برخاستند. امام علیه السلام و مأمون نشستند و آنان ایستاده بودند تا دستور داد بنشینند.

مأمون رو به حضرت امام رضا علیه السلام کرد و مدتی با آن حضرت گفتگو کرد سپس به

ص: ۱۱۸

جاثلیق رو کرد و گفت: ای جاثلیق؛ این پسر عموی من علی بن موسی است و او از فرزندان فاطمه علیها السلام دختر پیامبر ما و پسر علی بن ابی طالب علیه السلام است دوست دارم با او به گفتگو پردازی بحث کنی دلیل آوری و انصاف را از دست ندهی.

جاثلیق گفت: ای امیر مؤمنان! چگونه با کسی بحث کنم که بر من با کتابی احتجاج می کند که من منکر آن هستم و با گفتار پیامبری استدلال می کند که من به آن ایمان ندارم.

امام علیه السلام فرمود:

ای مسیحی؛ اگر با انجیل خودت بر تو احتجاج کنم و دلیل آورم می پذیری و اعتراف می کنی؟

جاثلیق گفت: مگر می توانم آنچه را که انجیل به آن گویا است رد کنم آری بخدا قسم؛ گرچه برخلاف میل من باشد به آن اقرار خواهم کرد.

آن گاه امام علیه السلام بر او از انجیل خواند و ثابت کرد برای او که پیامبر ما در انجیل ذکر شده سپس به او از عدد حواریون حضرت عیسی و احوال ایشان خبر داد و با دلایل فراوانی احتجاج کرد و او به آن ها اقرار کرد سپس کتاب شعیا و غیر آن را بر او قرائت کرد تا آن که جاثلیق گفت: اکنون

کسی غیر از من از تو سؤال کند به حقّ مسیح سوگند؛ هرگز گمان نمی کردم در میان علمای مسلمان مانند شما شخصیتی باشد.

پس از آن حضرت امام رضا علیه السلام رو به «رأس الجالوت» کرد و با تورات و زبور و کتاب شعیا و حیقوق بر او استدلال نمود تا آنکه ساکت ماند و پاسخی برای گفتن نداشت.

سپس امام علیه السلام «هر بزد اکبر» یعنی بزرگ زردشتیان را فراخواند و بر او استدلال فرمود به گونه ای که موقعیت خود را از دست داد و جوابی برای گفتن نداشت آن گاه حضرت امام رضا علیه السلام رو به حاضرین کرد و فرمود:

اگر در میان شما کسی مخالف اسلام است و می خواهد سئوالی بپرسد بدون

ص: ۱۱۹

هیچ گونه شرمندگی و خجالت بپرسد.

عمران صابی - که یکی از متکلمین بود - از جا برخاست و عرض کرد: ای دانشمند؛ اگر تو دعوت به پرسش ننموده بودی اقدام به سؤال کردن نمی نمودم من به شهر کوفه بصره شام و الجزیره سفر کرده ام متکلمین فراوانی دیده ام کسی را تاکنون نیافته ام که برای من اثبات کند وجود واحدی را که غیر از او کسی قائم به وحدانیت نباشد آیا اجازه می دهی که از شما سؤال کنم؟

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

اگر در میان این جمعیت کسی به نام عمران صابی باشد تو همان هستی.

عرض کرد: من عمران صابی هستم.

امام علیه السلام فرمود:

سؤال کن ولی انصاف را رعایت کن و از گفتار زشت و فاسد و اندیشه های نادرست و بیراهه رفتن پرهیز.

عمران عرض کرد: به خدا قسم؛ ای سرور من؛ تنها می خواهم چیزی را برایم ثابت کنی که بتوانم به آن تمسک جویم و چنگ بزنم و از آن تجاوز نخواهم کرد.

امام علیه السلام فرمود: از آنچه در خاطر داری سؤال کن.

مردم ازدحام کردند و نزدیک هم آمدند حضرت امام رضاعلیه السلام بر او استدلال فرمود و به سئوالات او پاسخ گفت و گفتگو میان آن دو به طول انجامید تا آنکه وقت نماز فرارسید امام علیه السلام رو به مأمون کرد و فرمود: هنگام نماز است.

عمران عرض کرد: سرور من؛ اکنون که دلم نرم گردیده پاسخ مرا ناتمام نگذار امام علیه السلام فرمود: نماز می خوانیم و بازمی گردیم و از جا برخاست مأمون نیز برخاست. حضرت در اندرونی نماز خواند و مردم به امامت جعفر بن محمد نماز را بپا داشتند. پس از انجام فریضه امام علیه السلام به جایگاه خود بازگشت و عمران را فراخواند و فرمود: ای عمران؛ سؤال کن.

ص: ۱۲۰

او سئوالات خود را پیرامون آفریدگار متعال و صفات او مطرح کرد و امام علیه السلام به همه آن ها پاسخ داد تا آن که فرمود: آیا درست فهمیدی ای عمران؟

عرض کرد: آری؛ فهمیدم ای سرور من و گواهی می دهم که خداوند آنگونه است که توصیف نمودی و او را یکتا دانستی و این که محمد بنده او است که به هدایت و دین حق مبعوث گشته سپس رو به قبله به سجده افتاد و اسلام آورد.

حسن بن محمد نوفلی گوید: متکلمین دیگر که در مجلس حضور داشتند وقتی عمران صابی را مشاهده کردند که با آن همه سرسختی و جدال که کسی قادر نبود او را محکوم نماید در برابر امام علیه السلام چنین کلامی گفت آن ها نزدیک آن حضرت نیامدند و سئوالی را مطرح نکردند تا هنگام غروب فرا رسید مأمون و حضرت امام رضا علیه السلام برخاستند و به داخل حجره رفتند و مردم پراکنده شدند من در میان جمعی از یاران و همراهانم بودم که محمد بن جعفر کسی را به دنبال من فرستاد و من نزد او رفتم.

محمد بن جعفر گفت: ای نوفلی؛ دیدی دوستت امروز چه کرد؟ به خدا سوگند؛ هرگز گمان نمی کردم که علی بن موسی بتواند این گونه در این موضوعات فرورود و او را این گونه نمی شناختیم آیا او در مدینه کلام تدریس می کرد یا دانشمندان علم کلام گرد او می آمدند؟

گفتم: آن ها که به حج می رفتند نزد او شرفیاب می شدند و از حلال و حرام و احکام الهی می پرسیدند و امام علیه السلام به آن ها جواب می داد و گاهی کسی می آمد که مناظره کند و امام علیه السلام برایش استدلال می فرمود.

محمد بن جعفر گفت: ای ابا محمد؛ من بر او نگرانم و می ترسم که این شخص بر او حسد ورزد و او را مسموم سازد یا دچار بلائی نماید تو به آن حضرت اشاره کن که از این گونه امور خودداری کند.

گفتم: از من نمی پذیرد این شخص جز آزمودن آن حضرت چیزی در نظرنداشت و می خواست بفهمد که آیا از علوم پدرانش چیزی نزد او هست یا نه؟

ص: ۱۲۱

محمد بن جعفر گفت: به آن حضرت بگو: عمویت این گونه اظهار فضل ها رانمی پسندد و به خاطر عللی دوست دارد که از این کارها خودداری کنی.

هنگامی که من به منزل حضرت امام رضا علیه السلام بازگشتم گفتار عمویش محمد بن جعفر را به ایشان رساندم.

آن حضرت تبسمی کرد و فرمود:

خدا عمویم را حفظ کند نمی دانم چرا از این کار خوشش نمی آید.

سپس فرمود: نزد عمران صابی برو و او را نزد من آور.

عرض کردم: فدای شما شوم؛ من جای او را می دانم او نزد بعضی از برادران شیعه است.

فرمود: اشکال ندارد چهارپائی برایش حاضر کنید تا بیاید.

من نزد عمران آمده و او را آوردم. امام علیه السلام به او خوش آمد گفت جامه ای به او خلعت داد و به او پوشانید و ده هزار درهم طلبید و به او هدیه نمود.

عرض کردم: فدایت شوم؛ کار جدّت امیرالمؤمنین علیه السلام را در خاطر ما زنده کردی.

فرمود: باید اینگونه رفتار کرد. سپس دستور فرمود شام بیاورند. مرا طرف راست خود و عمران را در طرف چپ نشانید پس از صرف شام به عمران فرمود:

اکنون به منزل بازگرد و فردا صبح زود نزد ما بیا تا از خوراکی های اهل مدینه به تو بدهم.

پس از آن عمران با دانشمندان علم کلام از ادیان گوناگون اجتماع می کرد و حجّت و دلیل آنان را باطل می نمود تا آنکه از او کناره گرفتند. [\(۱\)](#)

بحث و مناظره های جالب حضرت امام رضا علیه السلام - که همیشه همراه با غلبه و پیروزی بر خصم بود - بر محبوبیت حضرت امام رضا علیه السلام در سراسر کشور پهناور آن زمان افزود و علاقه و توجه مردم در سراسر کشور به آن حضرت آنچنان گسترش

۱- ۸۱. بحار الأنوار: ۴۹/۱۷۳.

پیدا کرد که ترس و هراس از دست رفتن حکومت مأمون و سایر بنی العباس رافراگرفت.

به این جهت او برای حفظ موقعیت خود و شکست شخصیت حضرت امام رضا علیه السلام برنامه هایی را طرح کرد تا شاید بتواند به هدف شوم خود دست یابد؛ ولی نقشه های او همیشه با شکست روبرو می شد و سیل علاقه و ارادت مردم در سراسر کشور پهناور آن زمان به حضرت امام رضا علیه السلام رو به افزایش بود؛ تا سرانجام آن جرثومه ننگین تاریخ حضرت امام رضا علیه السلام را شهید نمود.

بحث ها و مناظره های حضرت امام رضا علیه السلام و غلبه و پیروزی کامل آن بزرگوار بر آنان روشنگر احاطه علمی و دانش بی شمار آن حضرت بود.

آری؛ بر اثر معجزات شگفت آور و بحث های بسیار مهم حضرت امام رضا علیه السلام بابزرگترین دانشمندان زمان محبوبیت آن حضرت در میان مردم گسترش یافت و سرانجام مأمون تصمیم به شهادت آن حضرت گرفت.

هرثمة بن اعین گفت: بر سرور و مولایم حضرت امام رضا علیه السلام در خانه مأمون وارد شدم و در آنجا شایع شده بود که حضرت امام رضا علیه السلام وفات یافته است و این درست نبود من وارد شدم و اجازه ملاقات می خواستم.

هرثمة گوید: در میان خدمتگزاران مورد اعتماد مأمون جوانی بود که او را «صبیح دیلمی» می گفتند او به حق ولایت سرورم را داشت و او را واقعاً دوست می داشت در آن هنگام خارج شد و چون مرا دید گفت:

ای هرثمه؛ حتماً می دانی که من مورد اطمینان مأمون بر امور پنهان و آشکار او هستم اکنون بدان که مأمون من و سی تن از غلامان مورد اطمینان دیگرش را که اهل سرّ او بودند در ثلث اول شب خواست بر او داخل شدیم در حالی که شبش از زیادی شمع ها همچون روز شده بود و در مقابلش شمشیرهایی بیرون آمده از نیام بود تیز وزهر آگین شده ما را یکی یکی خواست و از هر کدام عهد و پیمان گرفت و در آن

ص: ۱۲۳

جایگاه از خلق خدا غیر از ما کسی نبود به ما گفت:

این کار به عهده شما است و لازم است آنچه را بدان فرمان می دهم اجرا کنید و هرگز در مورد آن مخالفت نکنید ما سوگند یاد کردیم که فرمانش را انجام دهیم.

آن گاه گفت: هر یک شمشیری بردارید و بروید تا بر علی بن موسی الرضا در اتاقش وارد شوید او را در هر حالی که دیدید نشسته یا ایستاده و یا خوابیده با اوسخن نگوئید و شمشیرهایتان را بر او فرود آورید و گوشت خون مو مغز و استخوان او را بهم بیامیزید سپس فرشش را بر او بیفکنید و شمشیرهای تان را با آن پاک کنید و به سوی من بازگردید و برای هر یک از شما بر این کار و کتمان آن ده کیسه درهم و ده قطعه زمین انتخابی بدهم و نزد من تا آن زمان که زنده باشم بهره مند خواهید بود.

«صبیح» ادامه داد: ما شمشیرها را به دست گرفتیم و بر آن حضرت در اتاقش وارد شدیم به پهلو خوابیده بود و انگشتان خود را حرکت می داد و کلامی می گفت که مانفهمیدیم.

غلام ها با شمشیرها به سوی او حمله ور شدند و من در حالی که ایستاده بودم و به او نگاه می کردم شمشیرم را پائین آوردم گویا آمدن ما را خبر داشت او لباس به تن نکرده بود که شمشیرها بر آن اثر نکند و کارگر نباشد. فرش را بر او پیچیدند و از آنجا خارج شدند تا بر مأمون وارد گشتند از آن ها پرسید چه کردید؟

گفتند: آنچه ما را به آن دستور دادی انجام دادیم ای امیرالمؤمنین!!

گفت: هیچ کدام این مطلب را اعاده نکنید.

چون فجر طلوع کرد و هوا روشن شد مأمون خارج شد سر برهنه در حالی که دکمه هایش را باز کرده بود به هیئت عزادار در مجلسش نشست و وفات آن حضرت را اظهار می کرد سپس با سر و پای برهنه برخاست به طرف حجره حضرت امام رضا علیه السلام به راه افتاد و من به همراه او بودم وقتی در اتاق وارد شد صدای مهممه ای از

ص: ۱۲۴

او شنید لرزه بر اندامش افتاد به من گفت: نزد او کیست؟

گفتم: نمی دانم ای امیرالمؤمنین!!

گفت: بشتابید و نگاه کنید.

صبح گفت: به سوی اتاق شتافتیم سرورم بود که در محرابش نشسته نماز می خواند و تسبیح می گفت به سوی مأمون بازگشته و گفتیم: در محراب کسی رامی بینم که نماز می خواند و تسبیح می گوید.

از این خبر بهت زده شد و دوباره به خود لرزید و گفت: شما مرا فریب دادید خدالعنتتان کند آن گاه از میان آن گروه رو به من کرد و گفت: ای صبیح؛ تو او رامی شناسی نگاه کن کیست که نزد او نماز می خواند.

صبح گفت: من داخل شدم و مأمون بازگشت چون به درگاه در رسیدم به من فرمود: ای صبیح.

گفتم: لَبَّیک مولای من و به رو افتادم.

حضرت فرمود:

برخیز خداوند تو را رحمت کند «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» (۱).

می خواهند که با دهان های خود نور خداوند را خاموش کنند و خداوند نور خود را کامل می گرداند؛
گرچه کافران را خوش آیند نباشد.

صبح گفت: به سوی مأمون بازگشتم چهره او را مانند پاره ای از پاره های شب تاریک یافتم به من
گفت: ای صبیح؛ چه خبر.

به او گفتم: ای امیرالمؤمنین!! به خدا قسم او در حجره اش نشسته بود مرا صدا زد و به من چنین گفت.

ص: ۱۲۵

۱- ۸۲. سوره صف آیه ۸.

صبح گفت: مأمون که از گفته من مطمئن شد دکمه هایش را بست و دستور داد لباس هایش را آوردند
پوشید و گفت: بگوئید علی بن موسی از هوش رفته بود و اکنون به هوش آمده است.

هرثمه گفت: من خدا را شکر کرده و بسیار سپاس گفتم سپس بر آقایم حضرت امام رضا علیه السلام
وارد شدم چون مرا دید فرمود:

ای هرثمه؛ آنچه «صبح» برایت گفت به کسی بازگو مکن مگر آن که خداوند قلبش را با محبت و
ایمان به ولایت ما آزموده است.

گفتم: اطاعت می کنم ای آقای من. فرمود:

ای هرثمه؛ به خدا قسم مکر آن ها هیچ ضرری به ما نمی زند تا آنچه نوشته شده به زمان معین خود
برسد. (۱)

۲ - امام زمان ارواحنا فداه و اقامه برهان و دلیل

اشاره

آری؛ همان گونه که بحث ها و مناظره های حضرت امام رضاعلیه السلام در شهرهای مختلف با
بزرگترین دانشمندان جهان به زبان های گوناگون بر محبوبیت و توجه مردم نسبت به آن حضرت
افزود و باعث گرایش مردم به آن بزرگوار شد در عصر ظهور نیز امام عصر عجل الله تعالی فرجه
بساط بحث و استدلال را با دانشمندان بزرگ جهان می گسترانند و سراسر گیتی را برهان و دلیل و
فرهنگ عظیم و مستدل فراخواهدگرفت. و به این جهت در بسیاری از نقاط جهان بدون نیاز به جنگ
و شمشیر مردم جهان فوج فوج و گروه گروه به صف مؤمنان می پیوندند. (۲)

ص: ۱۲۶

۱- ۸۳. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۱۵.

۲- ۸۴. پیروزی امام عصر عجل الله تعالی فرجه بر سراسر جهان عوامل گوناگونی دارد که یکی از
آن ها جنگ است. جنگ و ستیز نیز مخصوص کسانی است که به پیکار با آن حضرت برمی خیزند
و دیگران مانند پیران زنان کودکان و... از آن معاف هستند. متأسفانه دست های ناشناخته برای
ترساندن مردم از فرارسیدن حکومت امام زمان ارواحنا فداه عامل پیروزی آن حضرت را فقط جنگ
و کشتار میان مردم قلمداد کرده و از سایر عوامل تسخیر جهان حرفی نمی گویند. در این باره رجوع
کنید به کتاب دیگر مؤلف: «امام زمان عجل الله تعالی فرجه و تسخیر جهان»

حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نقل کرده اند که آن بزرگوار فرمودند:

... یملاً الأرض عدلاً وقسطاً وبرهاناً. (۱)

(آن حضرت) سراسر گیتی را سرشار از عدالت قسط و برهان می سازد.

به همین جهت یکی از القاب حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه «حجّت» می باشد؛ زیرا آن حضرت حجّت و دلیل را بر همه مردم تمام می کنند و هر گونه مشکلی را بایمان و دلیل و حجّت آسان می سازند.

این یکی از وجوه مشترک میان حضرت ثامن الحجج امام هشتم علیه السلام و حضرت حجّت امام زمان ارواحنا فداه می باشد.

۲ - رأفت و مهربانی

یکی دیگر از نقطه های اشتراک میان حضرت امام رضاعلیه السلام و امام عصر عجل الله تعالی فرجه رأفت و مهربانی شدید آن دو امام رئوف به مردم است. در این باره مطالب و دلایل فراوانی وجود دارد که ما اکنون به اختصار آن را پی گیری می کنیم:

۱ - رأفت و مهربانی حضرت امام رضاعلیه السلام

اشاره

رأفت و مهربانی حضرت امام رضاعلیه السلام به مردم آنچنان زیاد بوده و هست که همگان کم و بیش از آن آگاهییم. علاوه بر روایاتی که در این باره وجود دارد معجزات بسیار شگفت انگیزی که از آن حضرت واقع شده خود دلیل بر مهربانی و رأفت بسیار شدید آن حضرت به مردم است. مهربانی

و پذیرش دو جوان مسیحی - که در آخر مقدمه این کتاب نقل می کنیم - دلیل بسیار روشنی بر لطف و مهربانی آن بزرگوار حتی نسبت به غیر شیعیانی که خواهان لطف و عنایت هستند می باشد.

ص: ۱۲۷

۸۵-۱. بحار الأنوار: ۴۴/۲۱ و ۵۲/۲۸۰.

اکنون جریانی را می آوریم که حضرت امام رضاعلیه السلام چگونه جسد بی جان یکی از شیعیان را در آغوش محبت گرفته و اظهار لطف و مهربانی نمودند.

جنازه یک شیعه و حضرت امام رضاعلیه السلام

ابن شهر آشوب از موسی بن سیار روایت کرده که گفت: من با حضرت امام رضاعلیه السلام بودم و با آن حضرت به شهر طوس نزدیک شده بودیم که صدای شیون و فغانی شنیدیم در پی آن صدا رفتیم ناگاه به جنازه ای برخوردیم.

چون نگاهم به جنازه افتاد دیدم آقایم پا از رکاب خالی کرد و از اسب پیاده شد و نزدیک جنازه رفت و او را بلند کرد پس خود را به آن جنازه چسبانید؛ آنگونه که برّه نوزاد خود را به مادر می چسباند.

آنگاه رو به من نمود و فرمود:

ای موسی بن سیار؛ هر کس مشایعت کند جنازه دوستی از دوستان ما را از گناهان خود بیرون می شود مانند روزی که از مادر متولد شده که هیچ گناهی براو نیست.

چون جنازه را نزدیک قبر بر زمین نهادند آقای خود امام رضاعلیه السلام را دیدم که به طرف میت رفت و مردم را کنار کرد تا خود را به جنازه رسانید پس دست خود را به سینه او نهاد و فرمود:

ای فلان بن فلان؛ بشارت باد تو را به بهشت بعد از این ساعت دیگر وحشت و ترسی برای تو نیست.
من عرض کردم: فدای تو شوم؛ آیا این میّت را می شناسی و حال آن که به خدا سوگند این سرزمین را
تا به حال ندیده و نیامده بودید؟!

فرمود:

ای موسی؛ آیا می دانی که اعمال شیعیان ما در هر صبح و شام بر ما امامان عرضه

ص: ۱۲۸

می شود؟ پس اگر تقصیری در اعمال ایشان دیدیم از خدا می خواهیم که او را عفو کند و اگر کار
خوب از او دیدیم از خدا برای او پاداش نیکو درخواست می کنیم. (۱)

جوان گنهکار ولی از دوستان حضرت امام رضا علیه السلام

محدّث عالی مقام عمادالدین طبری می نویسد: ابراهیم بن ابی البلاد گوید:

همسایه ای داشتم که شراب خوار بود و خدا می داند که چه هتک حرمتی انجام می داد در عین حال
حضرت امام رضا علیه السلام را نیز دوست داشت.

روزی جریان او را برای حضرت امام رضا علیه السلام نقل کردم. حضرت فرمود:

یا ابا إسحاق؛ أما علمت أنّ ولیّ علیّ علیه السلام لم تزلّ له قدم إلاّ ویثب له أُخری؟

ای ابا اسحاق؛ آیا نمی دانی که دوست علی علیه السلام اگر گامی از او بلغزد گام دیگرش ثابت و
استوار می ماند؟!

ابراهیم گفت: من از خدمت حضرتش مرخص شدم ناگاه نامه ای از جانب حضرت امام رضا علیه السلام دریافت نمودم که در آن نامه حضرتش برخی اشیا را خواسته و دستور فرموده بود که آن ها را به مبلغ شصت دینار خریداری نمایم.

من با خود گفتم: سوگند به خدا؛ چنین چیزی سابقه نداشته که برای من چیزی بنویسد؛ زیرا من چیزی ندارم و فکر نمی کنم که او چیزی (از خمس و غیره) نزد من داشته باشد.

شب شد ناگاه درب خانه ام را زدند متوجّه شدم که شخص مستی مرا صدامی زند پشت درب آمدم. گفت: بیرون بیا.

گفتم: در این موقع از شب چه کار با من داری و برای چه آمده ای؟

ص: ۱۲۹

۱- ۸۶. منتهی الآمال: ۹۱۰.

او که از مستی نمی توانست خوب حرف بزند گفت: دست خودت را بیرون آور و این کیسه را بگیر و برای مولایم بفرست تا در موارد نیاز مصرف نماید.

من کیسه را گرفتم و او رفت نگاه کردم دیدم به اندازه شصت دینار است.

گفتم: سوگند به خدا؛ این مصداق همان فرمایش مولایم امام رضا علیه السلام است که در مورد دوست علی علیه السلام فرمود و در نامه اش خواسته خویش را نوشت.

من همه آنچه را که حضرت خواسته بود خریدم و طی نامه ای رفتار آن همسایه رانیز نوشته و برای حضرتش فرستادم.

حضرت نوشت:

این از همان موارد است. (۱)

از این جریان استفاده می شود که اساس کار ولایت و دوستی اهل بیت علیهم السلام است و سرانجام باعث نجات کسانی که دارای آن هستند می شود و پذیرش هدایای یک فرد گنهکار دلیل بر لطف و مهربانی نسبت به او می باشد.

این گونه جریانات دلیل بر شدت رأفت و مهربانی حضرت امام رضا علیه السلام نسبت به دوستان و شیعیان شان می باشد. به این جهت یکی از القاب آن حضرت «امام رئوف» است.

تاکنون مطالبی را بیان کردیم تا آنان که به آستان حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب شده و به بارگاه ملکوتی آن بزرگوار وارد می شوند بدانند انسان در همه زمان ها از کودکی تا جوانی و بزرگسالی تا پس از مرگ و جدایی از این جهان می تواند در پناه مقام عظیم ولایت و مورد توجه و عنایات اهل بیت علیهم السلام باشد.

ما باید لحظاتی را که در حرم امام رئوف حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام هستیم قدر بدانیم و آگاه باشیم که ممکن است در هنگام زیارت بزرگترین تحوّل روحی برای ما ایجاد شود و با نگاه آن حضرت از خاک به افلاک رسیم.

ص: ۱۳۰

۱- ۸۷. قطره ای از دریای فضائل اهل بیت علیهم السلام: ۲/۶۸۳ به نقل از الثاقب فی المناقب: ۴۹۳.

۲ - مهربانی و رأفت امام زمان عجل الله تعالی فرجه

اشاره

مهربانی امام عصر ارواحنا فداه نیز آنچنان وسیع و گسترده است که در عصر ظهور آن حضرت نه تنها در میان دوستان و شیعیان خاص بلکه در سراسر عالم بساط رأفت و مهربانی را میان تمامی مردمان عصر ظهور می گسترانند.

مرحوم علامه مجلسی نقل کرده است که خداوند انوار آل محمد صلوات الله عليهم اجمعین را به حضرت آدم نشان داد و به او فرمود:

اینان وسیله تو و وسیله هر فرد سعادتمند از آفریدگان من هستند.

آنگاه حضرت آدم نگاه کرد:

فإذا بشبّح في آخرهم يزهر في ذلك الصفيح؛ كما يزهر كوكب الصبح لأهل الدنيا.

فقال الله تبارك وتعالى: وبعبدى هذا السعيد أفكّ عن عبادى الأغلال وأضع عنهم الاصار وأملاً أرضى به حنّاناً ورأفة وعدلاً؛ كما ملئت من قبله قسوة وشقوة وجوراً. (۱)

حضرت (امام زمان ارواحنا فداه) را در آخرین نفر از چهارده معصوم عليهم السلام شبّحی از نور دید که در آن پهنه می درخشید؛ همانگونه که ستاره صبح بر اهل دنیا می درخشد.

آنگاه خداوند تبارک و تعالی (به حضرت آدم) فرمود:

به وسیله این شخص سعادتمند غل و زنجیر از بندگانم می گشایم و سختی ها را از آنان برمی دارم و سراسر زمینم را به وسیله او پر از شفقت و مهربانی و عدالت می نمایم؛ همان گونه که قبل از او از قساوت و شقاوت و ستم پر شده باشد.

بنابراین همان گونه که خداوند فرموده است در عصر ظهور مهربانی و رأفت خداوند به وسیله حضرت بقیة الله الأعظم ارواحنا فداه در سراسر جهان حکمفرما و ستم ها و شقاوت هایی که در عصر غیبت جهان را فراگرفته است ریشه کن خواهد شد.

ص: ۱۳۱

۱- ۸۸. بحار الأنوار: ۲۱/۳۱۲ و ۲۶/۳۱۲.

ما باید با دعا برای تعجیل ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه که مظهر رأفت و مهربانی خداوند در سراسر عالم هستند به این وظیفه مهم و حیاتی خود عمل نماییم تا انشاء الله با حضور در دولت کریمه آن حضرت نظاره گر رأفت و مهربانی آن بزرگوار در سراسر جهان باشیم.

یک جریان بسیار مهم یا مهربانی حضرت امام رضا علیه السلام و امام زمان عجل الله تعالی فرجه به دو جوان مسیحی

جریان بسیار جالبی نقل شده که نشان دهنده مهربانی عظیم حضرت امام رضا علیه السلام است و نیز هاله ای از رأفت و مهربانی امام زمان عجل الله تعالی فرجه را دربردارد:

شخصی که مورد اطمینان می باشد گفته است: در مشهد مقدس منزل یکی از دوستان با دو دانشجوی آمریکایی که زن و شوهر بودند ملاقات کردم. برای آن دو داستان شگفت آوری رخ داده بود که به تقاضای میزبان آن داستان را برای ما نقل کردند:

آن دو جوان آمریکایی گفتند: وقتی که ما در یکی از دانشگاه های آمریکا مشغول تحصیل بودیم پیوسته در خود احساس کمبود می کردیم.

با اشاره به سینه اش گفت: احساس می‌کردم که این جا خالی است سپس گمان کردم که این کمبود ناشی از غریزه جنسی است و با ازدواج و انتخاب همسر آن خلأ پر می‌شود؛ از این رو هر دو تصمیم گرفتیم باهم ازدواج کنیم؛ اما پس از ازدواج نیز آن خلأ پر نشد و همچنان آن کمبود را در خود احساس می‌کردیم.

از این امر سخت ناراحت شدم و با این که به همسرم علاقه داشتم در ظاهر تمایلی به او نشان نمی‌دادم و گاهی حتی حوصله صحبت کردن با او را هم نداشتم روزی برای عذرخواهی به او گفتم: اگر گاهی می‌بینی که من حال خاصی دارم و از تو دوری می‌گزینم گمان نکنی علاقه ای به تو ندارم؛ بلکه این ناراحتی و افسردگی و احساس

ص: ۱۳۲

خلأ از دوران دانشجویی در من بوده و تاکنون رفع نشده است و گاهی بدان مبتلامی شوم.

همسرم گفت: اتفاقاً من نیز چنین حالتی دارم. پی بردم که این احساس خلأ درونی درک مشترک هر دوی ما است؛ در نتیجه تصمیم گرفتیم برای رفع آن چاره ای بیندیشیم. در آغاز بنا گذاشتیم که بیشتر به کلیسا رفت و آمد داشته باشیم و به مسایل معنوی بپردازیم تا شاید آن خلأ برطرف شود.

ارتباطمان را با کلیسا و مسایل معنوی گسترش دادیم و در آن زمینه کتاب هایی را نیز مطالعه کردیم؛ اما آن خلأ و عطش معنوی رفع نشد.

چون شنیده بودیم که در کشورهای شرقی به ویژه چین و هندوستان مذاهبی وجود دارند که مردم را به ریاضت و انجام تمرین های ویژه ای برای رسیدن به حقیقت دعوت می کنند تصمیم گرفتیم به آن کشورها سفر کنیم و چون چین از دیگر کشورهای شرقی به آمریکا نزدیک تر است ابتدا به چین سفر کردیم. در چین از مسئولان سفارت آمریکا خواستیم کسانی را که در آن کشور در زمینه مسایل

معنوی و ریاضت سرآمدند به ما معرفی کنند. آن‌ها شخصی را به ما معرفی کردند که می‌گفتند رهبر روحانیان مذهبی چین و بزرگ‌ترین شخصیت معنوی آن کشور است.

با کمک سفارت موفق شدیم نزد او برویم و با راهنمایی و کمک او مدتی به ریاضت مشغول شدیم اما کمبود معنوی و خلأ درونی ما برطرف نشد.

از چین به تبت رفتیم. در آن جا و در دامنه‌های کوه هیمالیا معبدهایی بود که عده‌ای در آن‌ها به عبادت و ریاضت می‌پرداختند. به ما اجازه دادند که به یکی از معبدها راه یابیم و مدتی به ریاضت پردازیم.

ریاضت‌هایی که در آنجا متحمل می‌شدیم بسیار سخت بود؛ از جمله چهل شب روی تختی که روی آن میخ‌های تیزی کوبیده بودند می‌خوابیدیم. پس از گذراندن مدتی در آن جا و انجام ریاضت‌ها و عبادت‌ها باز احساس کردیم خلأ درونی ما همچنان باقی است.

ص: ۱۳۳

از آن جا به هندوستان رفتیم و با مرتاضان فراوانی تماس گرفتیم و مدتی در آن جا به ریاضت پرداختیم اما نتیجه نگرفتیم و مأیوس شدیم.

سرانجام این تصوّر در ما پدید آمد که اصلاً در عالم واقعیتی وجود ندارد که بتواند خلأ درونی انسان را برطرف کند.

ناامیدانه تصمیم گرفتیم از طریق خاورمیانه به اروپا و سپس آمریکا رهسپار شویم. از هندوستان به پاکستان و از طریق افغانستان به ایران آمدیم و ابتدا وارد شهر بزرگ مشهد شدیم و آن را شهر عجیبی یافتیم که نمونه آن را تاکنون مشاهده نکرده بودیم:

در وسط شهر ساختمانی جالب و باشکوه با گنبد و گلدسته های طلا که پیوسته انبوهی از مردم به آن رفت و آمد داشتند ما را به خود جلب کرد.

پرسیدم: اینجا چه خبر است و این مردم چه دینی دارند؟ گفتند: این مردم مسلمانند و کتاب مذهبی آنان قرآن است و در این شهر و در این ساختمان یکی از رهبران مذهبی آن ها که به او امام می گویند دفن شده است.

پرسیدم: امام کیست و چه می کند؟

گفتند: امام علیه السلام انسان کاملی است که دارای عالی ترین مراحل کمال انسانی است و او با داشتن آن مقام دیگر مرگی ندارد و پس از رخت برپستن از دنیا نیز زنده است.

مسلمانان چون چنین اعتقادی دارند؛ به زیارت امام شان می روند و با عرض ادب و احترام از او حاجت می خواهند و امام علیه السلام نیاز آن ها را برآورده می سازد.

گفتم: قسمت های مهمی از قرآن را برای ما نقل کنید.

گفتند: در یکی از آیات قرآن آمده است که هر چیزی خدا را تسبیح می گوید.

آن سخنان برای ما معنایی شد که چطور با این که امام آن ها مرده است باز او رازنده می دانند و افزون بر این معتقدند که همه چیز حتی کوه ها و درختان خدا را تسبیح می گویند! باور نکردیم و تصمیم گرفتیم برای تماشا وارد حرم رضوی شویم.

در صحن یکی از خادمان که وسیله ای شبیه چماق با روکش نقره در دست داشت وقتی متوجه شد ما خارجی هستیم از ورودمان به صحن جلوگیری

کرد و گفت: ورود خارجی ها ممنوع است.

گفتم: ما چندین هزار کیلومتر در دنیا سفر کرده ایم و به اماکن گوناگون وارد شده ایم و هیچ کجا به ما نگفتند که ورود خارجی ممنوع است چرا شما از ورود ماجلوگیری می کنید؟ قصد ما فقط تماشای این محلّ است و نیت بدی نداریم. هر چه اصرار کردیم فایده ای نداشت و از ورود ما جلوگیری کردند.

ما با ناراحتی از آن جا دور شدیم و در آن حوالی روبروی مسافرخانه ای لب جوی آب نشستیم (۱) من مدّتی به فکر فرورفتم که نکند در عالم حقیقتی باشد که در این جانهاست و ما نمی شناسیم؟ اگر در اینجا خبری باشد و آنان ما را راه ندهند تا از آن آگاه شویم برایمان سخت حسرت آور و رنج آور است که با آن همه زحمت تلاش و تحمّل رنج سفر از رسیدن به آن حقیقت محروم بمانیم. بی اختیار گریه ام گرفت و مدّتی گریستم.

ناگهان این فکر به ذهنم خطور کرد که آن شخص مدفون یا امام و انسان کامل است و آن ها راست می گویند یا دروغ می گویند و او انسان کامل نیست؛ اگر آن ها راست بگویند و به واقع او زنده است و بر همه جا احاطه دارد خودش می داند که ما به دنبال چه هدفی این همه راه آمده ایم و باید ما را دریابد و اگر آنان دروغ می گویند ضرورتی ندارد به تماشای آن جا برویم.

همین طور که اشک می ریختم و خود را تسلّی می دادم دست فروشی که تعدادی آئینه مهر و تسبیح در دست داشت نزد آمد و به زبان انگلیسی و با لهجه شهر خودمان گفت: چرا ناراحتی؟

سر بلند کردم و جریان را برای او گفتم که ما برای کشف حقیقت به چندین کشور سفر کرده ایم و سال ها ریاضت کشیده ایم و اکنون که به این جا آمده ایم به حرم راهمان نمی دهند.

گفت: ناراحت نباش برو. راهتان می دهند!

۱- ۸۹. در زمان گذشته در خیابان شیرازی جوی آب وجود داشت.

گفتم: الآن ما به آن جا رفتیم و راهمان ندادند.

گفت: آن وقت اجازه نداشتند. من در آن لحظه فکر نکردم که چطور آن دست فروش به انگلیسی آنهم با لهجه محلی با من حرف می زند و از کجا خبر دارد که پیش تر خادمان حرم اجازه نداشتند ما را راه بدهند و اکنون اجازه دارند و چرا من راز دلم را برای او گفتم؟!

سرانجام به سوی حرم راه افتادیم و وقتی به درِ صحن رسیدیم خادم مانع ورود مانشد. پیش خود گفتم: شاید ما را ندیده است. برگشتیم و به او نگاه کردیم؛ اما انعکاس عملی نشان نداد.

وارد صحن شدیم و به راهروی رسیدیم که جمعیت انبوهی از آن جا وارد حرم می شدند ما نیز همراه جمعیت وارد راهرو شدیم.

فشار جمعیت ما را از این سو به آن سو می کشاند تا این که به درِ حرم رسیدیم؛ اما ناگهان من احساس کردم که اطرافم خالی است و هر چه جلو رفتم پیرامونم خلوت ترمی شد و بدون مزاحمت و فشارِ جمعیت به پنجره های ضریح مقدّس رسیدم و مشاهده کردم که درون ضریح شخصی ایستاده است.

بی اختیار تعظیم و سلام کردم. آن حضرت با لبخند جواب سلام مرا داد و فرمود: چه می خواهی؟

من هر چه پیش تر در ذهنم بود یکباره از ذهنم رفت و هر چه خواستم بگویم که چه می خواهم چیزی به ذهنم نیامد. فقط یک مطلب به ذهنم آمد و در محضر حضرت گفتم و آن این بود که من شنیده ام در قرآن آمده است: همه موجودات خدا را تسبیح می گویند! وقتی آن مطلب را عرض کردم فرمود: به تو نشان می دهم.

بعد بی اختیار از حرم بیرون آمدم باز احساس کردم که پیرامونم خلوت است و کسی مزاحم من نمی شود خداحافظی کردم و از حرم خارج شدم اما مبهوت مانده بودم.

وقتی از حرم خارج و به صحن وارد شدم حالتی به من دست داد که می شنیدم هر

ص: ۱۳۶

چه پیرامون من وجود دارد از در و دیوار و درخت و زمین و آسمان همه تسبیح می گویند.

با مشاهده این صحنه دیگر چیزی نفهمیدم و بی هوش به روی زمین افتادم پس از به هوش آمدن خود را در اتاقی بر روی تختی دیدم که عده ای آب به صورتم می ریختند تا به هوش آیم.

پس از آن واقعه متوجه شدم که در عالم حقیقتی وجود دارد و آن حقیقت در این جااست و انسان می تواند به مقامی برسد که مرگ و زندگی برای او یکسان باشد و مرگ نداشته باشد و همچنین پی بردم که قرآن راست می گوید که همه چیز تسبیح گوی خداست.

از این جریان چنین نتیجه می گیریم که مردم هر چند در دنیا و مادیات غرق شده باشند اگر از آن دل ببرند و به راستی جویای راه هدایت شوند راهنمایان الهی از آنان دستگیری می کنند؛ همان گونه که در این جریان حضرت امام رضا علیه السلام دو جوان مسیحی را به راه راست راهنمایی نمودند.

آری؛ اگر انسان برای پیدا کردن راه صداقت داشته باشد؛ گرچه مدتی به بی راهه رود سرانجام راهنمایی شده و راه اصلی را پیدا می کند.

با اطمینان و یقین می توان گفت: اگر در آنچه تاکنون خوانده اید دقت و توجه کرده باشید در فکر و اندیشه شما تأثیر نیکویی داشته است.

بنابراین تا می توانید هنگام زیارت توجه بیشتری داشته باشید و عظمت حضرت امام رضا علیه السلام را - که ولایت بر ما سوی الله دارند و حجت خداوند در زمین تاکهکشان ها و... می باشند - به خاطر داشته باشید.

لحظه هایی را که در بارگاه آن حضرت و در حضورشان هستید غنیمت بشمارید و بدانید حضرت امام رضا علیه السلام از شما چه انتظاری دارند! و با دعا نمودن برای هرچه زودتر فرارسیدن دولت کریمه امام زمان عجل الله تعالی فرجه وظيفه خود را انجام داده و به این وسیله لطف و عنایت حضرت امام رضا علیه السلام را به خود بیشتر کنید.

ص: ۱۳۷

از خداوند بزرگ و مهربان می خواهیم که این اثر را قبول نموده و مؤثر فرماید و از امام رئوف حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام و حضرت بقیه الله الأعظم امام زمان ارواحنا فداه طلب عفو و رأفت نموده و اگر تألیف این کتاب از ثواب برخوردار باشد آن را به شفیعه روز جزا اخت الرضا حضرت فاطمه معصومه علیها السلام که ریزه خواری از ریزه خواران خوان آن خاتون دو عالم هستم هدیه می نمایم.

ملتمس دعا

مرتضی مجتهدی سیستانی

ص: ۱۳۸

صحیفه رضویه

ص: ۱۳۹

ص: ۱۴۰

بخش اول

هشت نماز زیارت

در این بخش هشت نماز از نمازهای زیارت را که بعضی از آن‌ها مخصوص حرم حضرت امام رضا علیه السلام و برخی دیگر در حرم‌های سایر معصومین علیهم السلام نیز خوانده می‌شود نقل می‌کنیم:

نماز اول

پس از زیارت دو رکعت نماز زیارت در حرم حضرت امام رضا علیه السلام بخوانید؛ در رکعت اول پس از «حمد» سوره «یس» و در رکعت دوم پس از «حمد» سوره «الرحمن» را بخوانید.

آداب قبل از نماز و پس از آن را در زیارت اول در «بخش زیارت‌های حضرت امام رضا علیه السلام» می‌آوریم.

ص: ۱۴۱

نماز دوم

پس از زیارت دو رکعت نماز بخوانید با هر سوره‌ای که می‌خواهید سپس سایر آداب زیارت را انجام دهید. آداب آن را در زیارت دوم سوم و هفتم در «بخش زیارت‌های حضرت امام رضا علیه السلام» می‌آوریم.

این نماز را در زیارت سایر ائمه علیهم السلام نیز می‌توانید بخوانید.

نماز سوم

پس از زیارت حضرت امام رضا علیه السلام دو رکعت نماز بخوانید و در رکعت اول پس از «حمد» سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ» را پنجاه مرتبه یا کمتر و در رکعت دیگر هر سوره که خواستید بخوانید.

آداب قبل و بعد از این نماز را در زیارت ششم در «بخش زیارت های حضرت امام رضا علیه السلام» می آوریم.

نماز چهارم

مرحوم شیخ مفید در کتاب «الإشراف» می نویسد: نماز زیارت دو رکعت است؛ در رکعت اول پس از «حمد» سوره «الرحمن» و در رکعت دوم پس از «حمد»

ص: ۱۴۲

سوره «یس» خوانده می شود. (۱)

خواندن این نماز که در رکعت اول سوره «الرحمن» و در رکعت دوم سوره «یس» خوانده شود اختصاص به زیارت حضرت امام رضا علیه السلام ندارد و آن را در حرم های مطهر سایر ائمه علیهم السلام نیز می توان خواند.

نماز پنجم

مرحوم شیخ کفعمی فرموده است: دو رکعت نماز در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام (و نیز سایر ائمه علیهم السلام) با هر سوره ای که می خواهید بخوانید و پس از آن بگویید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّى لَكَ صَلَّيْتُ

من برای تو نماز گزاردم

وَلَكَ رَكَعْتُ

و برای تو رکوع نمودم

وَلَكَ سَجَدْتُ وَحَدَّكَ لَا خَدَاوندا؛

و برای تو سجده کردم یگانه ای تو

شَرِيكَ لَكَ

شریکی برایت نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا تَجُوزُ الصَّلَاةُ وَالرُّكُوعُ وَالسُّجُودُ إِلَّا لَكَ

زیرا که نماز و رکوع و سجود جایز نیست مگر برای تو

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

زیرا که تو خدایی هستی که خدایی جز تو نیست.

. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَابْلِغْهُمْ عَنِّيْ اَفْضَلَ السَّلَامِ وَالتَّحِيَّةِ

و از من برترین سلام و تحیت بر آنان برسان

وَازِدْهُمْ عَلَيَّ مِنْهُمْ مُحَمَّدَ السَّلَامِ وَالتَّحِيَّةِ.

و برگردان به من از آنان سلام و تحیت را

اَللّٰهُمَّ وَهَاتَانِ الرَّكْعَتَانِ هَدِيَّةٌ مِّنِّيْ اِلَى سَيِّدِيْ

. خداوندا؛ این دو رکعت هدیه ای از من برای سید

ص: ۱۴۳

۱-۱. الإشراف: ۳۰.

وَمَوْلَايَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ. (۱) اَللّٰهُمَّ صَلِّ

و مولایم علی بن موسی الرضا است که بر آن دو سلام و درود باد. خداوندا؛ بر

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَقَبَّلْهُمَا مِنِّيْ وَأَجْرُنِيْ عَلَيْهِمَا أَفْضَلَ أَمَلِيْ

محمد و آل او درود فرست و این دو (رکعت) را از من قبول فرما و بر این دو (رکعت) پاداش ده به

من برترین آرزو و رجائی فیکَ وَفِيْ وَلِيِّكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِيْنَ. (۲)

و امیدم را که به تو و به ولایت دارم ای ولی مؤمنان.

انماز زیارت

به نیابت از عده ای از افراد

نماز زیارت در سفر نیابتی

در کتاب «فی الزیارات والأدعیة» می نویسد: سید بن طاووس رحمه الله در «مصباح الزائر» فرموده

است:

اگر بخواهید یکی از امامان علیهم السلام را از طرف همه برادران مؤمن یا گروه مخصوصی از آنان زیارت کنید به نیابت از طرف آنان نیت زیارت نموده و آن امام را با یکی از زیارات زیارت کنید و پس از آن دو رکعت نماز زیارت بخوانید و سپس بگویید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّى زُرْتُ هَذِهِ الزِّيَارَةَ وَصَلَّيْتُ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ... (۳). (۴)

خداوندا! من این زیارت را انجام دادم و این دو رکعت (نماز) را خواندم.

ص: ۱۴۴

۱- ۲. این نماز اگر برای ائمه دیگر خوانده شود به جای اسم حضرت امام رضا علیه السلام نام آن امام را ببرید.

۲- ۳. المصباح: ۵۴۲ البلد الأمين: ۲۳۶.

۳- ۵. کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۶۰.

۴- ۴. این دعا را در «بخش هفتم: ادعیه بعد از نمازهای مستحب ص ۲۱۲» می آوریم.

نماز زیارت به نیابت از شخص خاص

در آن کتاب نقل کرده است: اگر بخواهید به نیابت از شخص خاصی زیارت کنید پس از نیت زیارت به نیابت از طرف او بگویید:

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِیَّ اللّٰهِ

سلام بر تو ای ولی خدا

مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ اَتَيْتُكَ زَائِرًا عَنْهُ

از طرف فلانی فرزند فلانی به محضرت شرفیاب شده ام تا از طرف او زیارت کنم

فَأَشْفَعُ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ وَأُجْرُنِي عَلَي ذَلِكِ.

پس برای او نزد پروردگارت شفاعت کن و مرا بر این کار پاداش ده.

پس دو رکعت نماز زیارت به نیابت از او بخوانید و سپس بگویید:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صَلَّيْتُ وَلَكَ رَكَعْتُ وَلَكَ سَجَدْتُ...

خداوندا؛ برای تو نماز خواندم و برای تو رکوع نمودم و برای تو سجده کردم

(۱) . (۲)

نماز زیارت در سفر نیابتی

و نیز در آن کتاب نقل کرده است: اگر از اول سفر زیارت نایب کسی باشید و بخواهید زیارت مختصری انجام دهید کافی است که پس از تیت زیارت از طرف آن

ص: ۱۴۵

۱-۷. کتاب فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۶۰.

۲-۶. این دعا را در «بخش هفتم: ادعیه بعد از نمازهای مستحب ص ۲۱۲» می آوریم.

شخص امام را با یکی از زیارت های مخصوصه زیارت کنید و بعد از آن دو رکعت نماز زیارت بخوانید و سپس بگویید:

اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِي مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ سَخَبٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأَجْرُ

خداوندا؛ در مقابل رنج و ناراحتی و گرسنگی و خستگی که در این سفر به من رسیده

فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَلَيْهِ... (۱). (۲)

فلانی فرزند فلانی را پاداش بده.

ص: ۱۴۶

۱- ۹. کتاب فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۶۱.

۲- ۸. این دعا را در «بخش هفتم: ادعیه بعد از نمازهای مستحب ص ۲۱۳» می آوریم.

بخش دوم

هشت نماز حاجت

در این بخش هشت نماز از نمازهایی را که در ارتباط با حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام و درخواست حاجت است نقل می کنیم:

نماز حاجت در حرم حضرت امام رضا علیه السلام

صقر بن دلف گوید: از امام هادی علیه السلام شنیدم که فرمود:

هر کسی حاجتی به درگاه الهی داشته باشد باید مرقد منور جدم حضرت امام رضا علیه السلام را در طوس در حالی که غسل کرده باشد زیارت کند در طرف بالاسر آن حضرت دو رکعت نماز بخواند و حاجت خود را در قنوت نمازش از خداوند بخواهد که اگر در مورد قطع رحم و گناه نباشد آن دعا به اجابت خواهد رسید.

و بدون تردید محلّ قبر آن حضرت بقعه ای است از بقعه های بهشت هیچ مؤمنی آنجا را زیارت نمی کند مگر این که خداوند او را از آتش دوزخ رهایی

ص: ۱۴۷

می بخشد و در بهشت که جایگاه ابدی است ساکن می گرداند. (۱)

نماز حاجت از امام رضا علیه السلام

نماز حاجت یا نماز رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم

که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است

سید بن طاووس رحمه الله به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که از آن حضرت از نماز جناب جعفر طیار سؤال کردند. حضرت فرمودند:

چرا از نماز حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم غافلید؟ شاید حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم نماز جعفر را انجام نداده باشد و شاید جعفر نماز آن حضرت را انجام نداده باشد.

راوی گفت: پس آن نماز را به من بیاموزید.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

دو رکعت نماز بجا می آوری در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و پانزده مرتبه سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» می خوانی و در رکوع و بعد از سر برداشتن و در سجده اول و بعد از سر برداشتن و در سجده دوم و بعد از سر برداشتن؛ هر یک پانزده مرتبه سوره «قدر» را می خوانی سپس تشهد خوانده و بعد از آن سلام می گویی.

و چون فارغ شوی میان تو و خدا گناهی نمی ماند مگر آنکه آمرزیده می شود و هر حاجت که بطلبی
رواست و بعد از آن این دعا را می خوانی:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ... (۲). (۳)

ص: ۱۴۸

۱- ۱۰. بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۹ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۶۶ ح ۳۲ وسائل الشیعة:
۱۰/۴۴۶.

۲- ۱۲. زاد المعاد: ۵۱۵ جمال الأسبوع: ۱۶۲ هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۶۳۶ بحار الأنوار:
۹۱/۱۷۰ مستدرک الوسائل: ۶/۲۷۲.

۳- ۱۱. این دعا را در «بخش نوزدهم: ص ۴۱۱» می آوریم.

مرحوم علامه مجلسی فرموده: این نماز از نمازهای مشهور است و عامه و خاصه در کتب خود
روایت کرده اند و بعضی آن را از نمازهای روز جمعه شمرده اند و از روایت اختصاصی معلوم نمی
شود و ظاهراً در سایر روزها نیز می توان انجام داد. (۱)

نماز حاجت از حضرت امام رضاعلیه السلام

حضرت امام رضاعلیه السلام فرموده اند:

هرگاه دچار امر دشواری شدی دو رکعت نماز بخوان؛ در یک رکعت «حمد» و «آیة الکرسی» و در
رکعت دیگر «حمد» و «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» سپس قرآن را بردار و بالای سر خود قرار بده و بگو:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ إِلَى خَلْقِكَ

خداوندا به حق کسی که او را بسوی آفریدگانت فرستادی

وَبِحَقِّ كُلِّ آيَةٍ فِيهِ

و به حقّ هر آیه ای که در آن است

وَبِحَقِّ ؛ كُلِّ مَنْ مَدَحْتَهُ فِيهِ عَلَيْكَ

و به حقّ هر کسی که او را در آن مدح و ثناء گفتمی

وَبِحَقِّكَ عَلَيْهِ

و به حقّ تو بر او

وَلَا نَعْرِفُ أَحَدًا أَعْرَفَ

و کسی را نمی شناسیم که آشناتر

بِحَقِّكَ مِنْكَ

به حقّ تو از خودت باشد

ده مرتبه: «یا سَيِّدِ یا اَللَّهُ»

ای سرور من؛ ای خدا؛

ده مرتبه: بِحَقِّ مُحَمَّدٍ

. به حقّ حضرت محمدصلی الله علیه وآله وسلم

ده مرتبه: بِحَقِّ عَلِيٍّ

به حقّ حضرت علی علیه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ فَاطِمَةَ

به حقّ حضرت فاطمه علیها السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ الْحَسَنِ

به حقّ امام حسن علیه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ الْحُسَيْنِ

به حقّ امام حسین علیه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

بِحَقِّ به حقّ امام سجّاد علیه السلام

ده مرتبه: به حقّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ

بِحَقِّ امام محمد باقر علیه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ

ده مرتبه: به حقّ امام جعفر صادق علیه السلام

ص: ۱۴۹

ده مرتبه به حَقِّ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ

بِحَقِّ امام كاظم عليه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

ده مرتبه: به حَقِّ امام رضا عليه السلام

به حَقِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ

بِحَقِّ امام جواد عليه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ

به حَقِّ امام هادي عليه السلام

ده مرتبه: به حَقِّ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

امام حسن عسكري عليه السلام

ده مرتبه: بِحَقِّ الْحُجَّةِ.

به حَقِّ حضرت حجّت عليه السلام.

(و اگر چنین کردی) پیش از آنکه از جایت برخیزی خداوند حاجتت را برآورده می سازد. (۱)

نماز دیگر برای حاجت از حضرت امام رضا عليه السلام

نیز نماز دیگر برای حاجت

نماز برای کسی که دچار غم و اندوه گشته یا حاجتی به درگاه الهی دارد.

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

دو رکعت نماز بجای آور در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و سیزده مرتبه سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخوان وقتی که نماز را تمام نمودی در سجده بگو:

اَللّٰهُمَّ يَا فَارِجَ الْهَمِّ

خداوندا؛ ای زداینده اندوه

وَيَا كَاشِفَ الْغَمِّ

و ای برطرف کننده غم

وَمُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ

و اجابت کننده دعای بیچارگان

يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَرَحِيمَ الْآخِرَةِ

ای کسی که رحمتت در دنیا عام است و مؤمن و کافر را فرامی گیرد و در آخرت خاص است و تنها شامل مؤمن می شود

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَإِزْهَمْنِي رَحْمَةً تُطْفِئُ بِهَا عَنِّي غَضَبَكَ وَسَخَطَكَ وَتُغْنِينِي بِهَا

و به من رحمتی فرست که با آن آتش خشم و غضبت را نسبت به من خاموش سازی و مراص: ۱۵۰

۱- ۱۴. مستدرک الوسائل: ۶/۳۱۵ مکارم الأخلاق: ۲/۱۱۲ بحار الأنوار: ۹۱/۳۵۳.

عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ.

از رحمت دیگران بی نیاز نمایی.

سپس طرف راست صورت را به زمین بگذار و بگو:

يَا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

ای ذلیل کننده هر زورگوی عنادپیشه؛

وَمُعِزَّ كُلِّ ذَلِيلٍ

و عزیزکننده هر خوارشده؛

وَحَقِّكَ قَدْ بَلَغَ الْمَجْهُودُ

سوگند به حق تو که در این امر تاب و توان و طاقتم به پایان رسیده

مِنِّي فِي أَمْرِ كَذَا فَفَرِّجْ عَنِّي.

پس فرجی و گشایشی برای من برسان.

سپس طرف چپ صورت را بر زمین بگذار و همین دعا را بخوان سپس به سجده بازگرد و همین دعا

را بخوان که خداوند غم و غصه ات را برطرف کند و حاجتت را برآورده فرماید. (۱)

نیز نماز دیگر برای حاجت از حضرت امام رضا علیه السلام

مقاتل بن مقاتل گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: فدای شما شوم؛ دعایی برای برآورده شدن حاجت ها به من بیاموزید.

حضرت فرمود:

هنگامی که حاجتی مهمّ از خداوند داشتی غسل کن و پاکیزه ترین لباس هایت را بپوش و خود را خوشبو کن سپس زیر آسمان برو دو رکعت نماز بجای آور.

وقتی نماز را شروع نمودی سوره «حمد» را بخوان و سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را پانزده مرتبه تکرار کن سپس به رکوع برو و در آن پانزده مرتبه مانند نماز

ص: ۱۵۱

۱- ۱۵. مکارم الأخلاق: ۲/۱۱۶ مستدرک الوسائل: ۶/۳۱۹ بحار الأنوار: ۹۱/۳۵۵.

تسبیح) نماز جناب جعفر طیار (و با همان کیفیت جز اینکه قرائت در اینجا پانزده مرتبه است) (۱) پس از نماز سجده کن و در سجده ات بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ كُلَّ مَعْبُوْدٍ مِّنْ لَّدُنْ عَرَشِكَ اِلَى قَرَارِ اَرْضِكَ فَهُوَ

خداوندا؛ هر معبودی از کنار عرش تا قعر و انتهای زمین هر کجا که باشد

باطلٌ سِوَاكَ

باطل و ناروا است؛

فَاِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ اِقْضِ لِي حَاجَةً كَذَا

جز ذات مقدّست که سزاوار پرستش است و تنها تو هستی که خداوند حق آشکاری حاجت مرا -
که فلان و کذا

و فلان است

السَّاعَةَ السَّاعَةَ.

- در همین ساعت در همین ساعت برآورده ساز.

و نسبت به آنچه می خواهی اصرار و التماس نما (۲) [در «مکارم الأخلاق» افزوده است: وقتی حاجت برآورده شد نماز شکر بجای آور (۳)].

نماز حاجت در روز جمعه از حضرت امام رضاعلیه السلام

نماز حاجت در روز جمعه ...

از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت شده است که فرمود:

اگر کسی حاجتی داشته باشد که سینه اش را تنگ نموده باید به درگاه خدا روی آورد.

راوی گوید: عرض کردم: چه کند؟

حضرت فرمود:

ص: ۱۵۲

۱-۱۶. یعنی در هر رکعت قبل از رکوع و در رکوع و پس از رکوع و نیز در سجده اول و پس از سجده اول و در سجده دوم و پس از آن در هر کدام پانزده مرتبه سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخواند که در دو رکعت این سوره ۲۱۰ مرتبه تکرار می شود.

۲-۱۷. مصباح المتهدّج: ۵۳۲ وسائل الشیعة: ۵/۲۵۸ البلد الامین: ۲۲۴ بحار الأنوار: ۹۱/۳۵۳.

۳-۱۸. مکارم الأخلاق: ۲/۱۱۳.

روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را روزه بگیرد و روز جمعه سر خود را با گل خطمی بشوید پاکیزه ترین لباسش را بپوشد و خود را با بهترین عطر خوشبوسازد سپس از مال خود به اندازه ای که ممکن است به مسلمانی صدقه دهد سپس زیر آسمان رود - که پوششی بین او و آسمان نباشد - و دو رکعت نماز بخواند:

در رکعت اول یک مرتبه سوره «حمد» و سپس «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را پانزده مرتبه بخواند سپس به رکوع رود و پانزده مرتبه آن را بخواند سر از رکوع بردارد پانزده مرتبه به سجده رود پانزده مرتبه سر از سجده بردارد پانزده مرتبه به سجده رود پانزده مرتبه و سر از سجده بردارد پانزده مرتبه آن را بخواند.

سپس برخیزد و رکعت دوم را مانند رکعت اول بجا آورد سپس تشهد را بخواند و سلام دهد و پانزده مرتبه آن را بخواند سپس به سجده رود و پانزده مرتبه بخواند بعد از آن طرف راست صورت را بر زمین گذارد و پانزده مرتبه بخواند پس از آن طرف چپ صورت را بر زمین نهد و پانزده مرتبه بخواند آنگاه به سجده رود و در حال گریه این دعا را بخواند:

یا جَوَادُ یا مَاجِدُ

وَلَمْ ای بخشنده؛ ای شکوهمند؛

یا وَاحِدُ یا أَحَدُ یا صَمَدُ

ای یگانه؛ ای یکتا؛ ای بی نیاز

يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ (وَيُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ يَا مَنْ هُوَ هَكَذَا وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ)

فرزند کسی نیست از چیزی به وجود نیامده و جدا نگشته و احدی هم شأن او نیست ای کسی که اینگونه ای و با این اوصافی از تو هیچکس اینگونه نیست (و این اوصاف را ندارد و غیر

(أَشْهَدُ أَنْ كُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِكَ إِلَى قَرَارِ أَرْضِكَ بَاطِلٌ وَإِلَّا وَجْهَكَ جَلٌّ جَلَالُكَ

) گواهی می دهم که هر معبودی از عرش تا فرش جز ذات مقدّس و با عظمت بلندمرتبه ات باطل است

يَا مُعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ

ای عزیز کننده هر ذلیل و خوار

وَيَا مُدِلُّ كُلِّ عَزِيزٍ

و ای ذلیل کننده هر عزیز و قدرتمند

تَعَلَّمْ كُرْبَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَفَرِّجْ عَنِّي.

تو اندوه مرا می دانی پس بر حضرت (محمد) و آل او درود فرست و مرا گشایش عنایت فرما.

ص: ۱۵۳

سپس طرف راست صورت را بر خاک نهد و سه مرتبه این دعا را بخواند پس از آن طرف چپ را بر زمین نهد و سه مرتبه دعا را بخواند.

نماز حاجت در روز جمعه ...

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

وقتی که بنده ای چنین عملی را انجام داد خداوند حاجت او را برآورده می سازد و باید در مورد حاجتش به خدا به محمد و آل محمد علیه وعلیهم السلام متوسل شود و آن ها را یکی بعد از دیگری نام ببرد. (۱)

انماز حاجت در روز جمعه به گونه دیگر

نماز حاجت (مخصوص ازدواج)

این نماز منسوب به حضرت امام رضا علیه السلام است:

هنگامی که حاجتی به درگاه الهی داشتی چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه روزه بگیر روز جمعه پیش از ظهر رو به سوی خدا آورده و در حالی که غسل کرده ای دو رکعت نماز بجای آور در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و پانزده مرتبه سوره «توحید» بخوان در رکوع و بعد از سر برداشتن از رکوع و در سجده و پس از سر برداشتن از آن و در سجده دوم هر کدام ده مرتبه «سوره توحید» را؛^۱؛ ظبخوان پس از آن برخیز و رکعت دوم را مانند رکعت اول انجام بده و در آن قنوت بخوان.

پس از تمام شدن نماز خدا را زیاد حمد و ستایش نما و بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و حاجت دنیا و آخرت خود را از پروردگارت درخواست کن.

و هنگامی که خداوند به لطف خویش حاجت را برآورده نمود دو رکعت نماز به

ص: ۱۵۴

۱- ۱۹. مصباح المتهدّج: ۳۴۱ وسائل الشیعة: ۵/۶۱ و در جمال الأسبوع: ۲۱۴ و بحار الأنوار:

۹۰/۴۷ با اندکی تفاوت.

عنوان شکر آن بجای آور؛ در رکعت اول سوره «حمد» و «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» در رکعت دوم سوره «حمد» و «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» را بخوان در رکوع رکعت اول بگو: «الْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْرًا لِلَّهِ وَحَمْدًا»؛ (و در سجده آن بگو: «شُكْرًا لِلَّهِ وَحَمْدًا») (و در رکوع و سجده رکعت دوم بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَضَىٰ حَاجَتِي وَأَعْطَانِي سُؤْلِي وَمَسْأَلَتِي. [\(۱\)](#) سپاس خداوندی را که حاجتم را برآورده نمود خواسته و درخواست مرا عطا کرد.

انماز حاجت (مخصوص ازدواج)

که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است

این نماز نیز منسوب به حضرت امام رضا علیه السلام است:

هر گاه خواستی ازدواج کنی از خداوند طلب خیر کن و در پی آن برو سپس دو رکعت نماز بخوان و دست هایت را (برای دعا) بالا ببر و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ التَّزْوِيجَ

خداوندا؛ می خواهم ازدواج کنم

فَسَهِّلْ لِي مِنَ النِّسَاءِ أَحْسَنَهُنَّ خُلُقًا وَخُلُقًا

پس فراهم کن برای من از زنان؛ نیکوترین آن ها را از جهت نقش و نگار و خلق و خوی

وَأَعْفَهُنَّ فَرْجًا

و پاکدامن ترین آن ها

وَأَحْفَظَهُنَّ نَفْسًا فِيَّ وَفِي مَالِي

و حفظ کننده ترین آن ها خود را در مورد من و مال من

وَأَكْمَلَهُنَّ جَمَالًا وَأَكْثَرَهُنَّ أَوْلَادًا.

و کاملترین آن ها از جهت زیبایی و جمال و فراوانترین آن ها از جهت آوردن فرزند

(۲)

ص: ۱۵۵

۱- ۲۰. فقه الرضا علیه السلام: ۱۵۱ و در بحار الأنوار: ۹۰/۵۴ با کمی اختلاف.

۲- ۲۱. بحار الأنوار: ۹۱/۳۸۷.

ص: ۱۵۶

نماز حضرت امام رضا علیه السلام

بخش سوّم

هشت نماز از حضرت امام رضا علیه السلام

در این بخش هشت نماز دیگر از حضرت امام رضا علیه السلام نقل می کنیم:

نماز حضرت امام رضا علیه السلام

نماز آن حضرت شش رکعت است (سه تا دو رکعت)؛ در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و ده مرتبه سوره «هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ» و پس از تمام شدن نماز صد مرتبه صلوات می فرستید و دعا نموده و حاجت خود را درخواست می نمایید. (۱)

نماز حضرت امام رضاعلیه السلام به روایت دیگر

نماز حضرت امام رضاعلیه السلام شش رکعت است (سه تا دو رکعت)؛ در هر رکعت یک

ص: ۱۵۷

۱- ۲۲. المجموع الرائق: ۱/۴۲۵ و در البلد الأمين: ۲۳۵ و ذخیره الآخرة: ۶۶ با اندکی اختلاف.

مرتبه سوره «حمد» و ده مرتبه سوره «هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ» خوانده می شود. (۱)

نیز نماز حضرت امام رضاعلیه السلام به روایت دیگر

نماز آن حضرت شش رکعت است؛ در هر رکعت بعد از سوره «حمد» ده مرتبه سوره «هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ» را قرائت کند و پس از نماز دعای حضرت علی بن موسی الرضاعلیهما السلام را بخواند:

يا صاحِبِ فِي شِدَّتِي

ای یار و همدم من در سختی ها و گرفتاری هایم

وَيَا وَلِيَّيْ فِي نِعْمَتِي

و ای ولی نعمت من

وَيَا إِلَهِي وَإِلَهَ

و ای معبود من و معبود

إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب

يَا رَبَّ كَهَيْعِصِ وَيَسِ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

ای پروردگار کهیعیص و یس و قرآن حکیم؛

أَسْأَلُكَ يَا أَحْسَنَ مَنْ سُئِلَ

درخواست می کنم از تو ای نیکوترین کسی که مورد طلب و درخواست قرار گرفته ای

وَيَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ

و ای بهترین کسی که خوانده شده ای

وَيَا أَجْوَدَ مَنْ أُعْطِيَ

و ای بخشنده ترین کسی که عطاکننده ای

وَيَا خَيْرَ مُرْتَجَى

و ای بهترین مایه امید

أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. (۲)

درخواست می کنم از تو که بر (حضرت) محمد و آل محمد درود فرستی.

۱- ۲۳. الدعوات: ۸۸ وسائل الشيعة: ۵/۲۹۸ مستدرک الوسائل: ۶/۳۸۱.

۲- ۲۴. جمال الأسبوع: ۱۷۹ بحار الأنوار: ۹۱/۱۸۹.

نماز استخاره

این نماز به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است:

هنگامی که کاری اراده کردی دو رکعت نماز بخوان و صد و یک مرتبه از خدا طلب خیر کن و هر تصمیمی به نظرت آمد آن را زود انجام بده و در دعایت بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

خدائی جز خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ

خدائی جز خداوند بردبار بزرگوار نیست)

رَبِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ خَيْرٌ لِي فِي أَمْرِي - كَذَا وَكَذَا - لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

ای (پروردگار محمد و علی؛ برای من در مورد فلان کارم آنچه برای دنیا و آخرت خیر است پیش آور

خَيْرَةً مِنْ عِنْدِكَ

که اختیار آن از جانب تو باشد

مَا لَكَ فِيهِ رِضَىٰ وَ لِي فِيهِ صَلَاحٌ فِي خَيْرٍ وَعَافِيَةٍ

و آنچه خشنودی تو و صلاح من در آن است و مقرون با خیر و عافیت باشد

يا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ

ای دارنده لطف و احسان

(۱).

نماز استخاره به گونه دیگر

علی بن اسباط گوید: محضر حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب شدم و از آن حضرت درباره سفرم به مصر سؤال کردم که از طریق دریا روم یا خشکی؟

ص: ۱۵۹

۱- ۲۵. فقه الرضا علیه السلام: ۱۵۲ مستدرک الوسائل: ۶/۲۴۶ بحار الأنوار: ۹۱/۲۶۱.

به من فرمود:

إيتِ مسجد النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ فَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَاسْتَخِرِ اللَّهَ تَعَالَى مِائَةً مَرَّةً وَانظُرْ أَيَّ شَيْءٍ يَقَعُ فِي قَلْبِكَ فَاعْمَلْ بِهِ. (۱)

به مسجد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در غیر وقت نماز برو پس دو رکعت نماز بخوان و صد مرتبه از خدا طلب خیر کن آنگاه ببین انجام چه کاری به قلبت الهام می شود به آن عمل کن.

انماز استسقاء یا طلب باران

نماز هنگام سفر

نماز استسقاء که منسوب به حضرت امام رضا علیه السلام است: این نماز دو رکعت است و اذان و اقامه ندارد امام جماعت با مردم بیرون می رود و در زیر آسمان دو رکعت نماز می خواند سپس بر بالای منبر می رود و در حالی که ردای خود را وارونه می پوشد روبه قبله نموده با صدای بلند صد مرتبه تکبیر می گوید.

سپس به طرف راست خود رو کرده و با صدای بلند صد مرتبه تسبیح - یعنی «سُبْحَانَ اللَّهِ» - می گوید و سپس به طرف چپ رو کرده و صد مرتبه با صدای بلند تهلیل - یعنی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» - می گوید آنگاه رو به مردم نموده و صد مرتبه با صدای بلند «الْحَمْدُ لِلَّهِ» می گوید و پس از آن دست ها را به سوی آسمان بالا می برد و این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست.

. اللَّهُمَّ اسْقِنَا عَيْشًا مُغِيثًا مُجَلَّلًا

خداوندا ما را از بارانی سیراب کن که فریادرسنده فراگیر

طَبَقًا مُطْبَقًا جَلَلًا مُونِقًا راجياً غَدَقًا مُغْدِقًا طَيِّبًا مُبَارَكًا

؛ پوشاننده دربرگیرنده زیبا و پرتراوت امیدوارکننده با قطرات فراوان پُر آب پاک بابرکت

ص: ۱۶۰

هَاطِلًا مُنْهَاطِلًا مُتَهَاطِلًا

پیوسته پیایی با قطره های درشت

رَغَدًا هَنِيئًا مَرِيئًا

فراخ گوارا خوش عاقبت

دَائِمًا رَوِيًّا سَرِيعًا عَامًّا مُسْبِلًا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ

بادوام سیراب کننده شتابان روان فراگیر گسترده بر روی زمین سودمند بدون آسیب.

تُحْيِي بِهِ الْعِبَادَ وَالْبِلَادَ وَتَنْبُتُ بِهِ

به وسیله آن بندگان و شهرها را زنده گردانی

وَالزَّرْعَ وَالتَّنْبَاتَ

زراعت و گیاه را برویانی

وَتَجْعَلُ فِيهِ بَلَاغًا لِلْحَاضِرِ مِنَّا وَالْبَادِ

و در آن قرار دهی رساننده برای شهرنشینان و بادیه نشینان

. اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِ سَمَائِكَ مَاءً طَهُورًا

. خداوندا؛ از برکات آسمانت بر ما آبی پاک نازل کن

وَأَنْبِتْ لَنَا مِنْ بَرَكَاتِ أَرْضِكَ نَبَاتًا مُسْقِيًّا

و از برکات زمین گیاهی سیراب کننده برای ما برویان

وَتُسْقِيهِ مِمَّا خَلَقْتَ أَنْعَاماً وَأُنَاسٍ كَثِيراً

. و چهارپایان و مردمان را که آفریده ای زیاد سیراب کنی.

اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِمَشَائِخِ رُكْعٍ وَصِيبَانِ رُضْعٍ وَبِهَائِمِ رُتَعٍ

خداوندا؛ به ما رحم کن به خاطر پیران رکوع کننده و کودکان شیرخوار و حیوانات علفخوار

وَشُبَّانِ خُضْعٍ. (۱)

و جوانان فروتن.

نماز هنگام سفر

این نماز از حضرت امام رضاعلیه السلام نقل شده است:

هر گاه اراده سفر کردی اهل و عیالت را جمع کن و پس از خواندن دو رکعت نماز بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَوُلْدِي وَعِيَالِي

خدایا من دینم خودم اهل و عیالم و فرزندانم را به تو می سپارم

ص: ۱۶۱

۱- ۲۷. فقه الرضاعلیه السلام: ۱۵۳ بحار الأنوار: ۹۱/۳۳۳ ح ۱۸.

نماز جناب جعفر طیار

اشاره

حضرت امام رضا علیه السلام از پدر بزرگوارش حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت کرده اند که شخصی از امام صادق علیه السلام از نماز تسبیح - نماز جعفر طیار - سؤال کرد آن حضرت فرمود:

این نماز عطا و بخششی بزرگ است.

پدرم از جدّم حضرت علی بن الحسین علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

چون جعفر بن ابی طالب از سرزمین حبشه بازگشتند رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نزدیک استراحتگاه خود در خیبر با او ملاقات کرد و هنگامی که جعفر آن حضرت را دید با سرعت و شتابان آمد رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم با او معانقه کرد و از دیدارش خوشحال شد و با او گفتگو کرد سپس بر ناقه خود سوار شد و او را سوار کرد و چون مرکب براه افتاد به طرف جعفر رو کرد و فرمود:

ای جعفر؛ ای برادر؛ آیا هدیه ای به تو ندهم؟ عطائی تو را نبخشم؟ تو را برنگزینم؟

مردم که این گفتار را شنیدند گمان کردند که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم هم اکنون به او مال فراوانی خواهد داد چون خداوند پیروزی را در جنگ خیبر نصیب پیامبر کرده و غنیمت فراوانی بدست آمده بود.

جعفر عرض کرد: پدر و مادرم به فدایت؛ عنایت کنید.

آنگاه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نماز تسبیح را - که به نماز جعفر طیار معروف است - به ایشان تعلیم نمود. (۱)

به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است که فرمودند:

۱- ۲۹. جمال الأسبوع: ۱۸۱ مستدرک الوسائل: ۶/۲۲۵.

بر توباد به نماز جعفر بن ابی طالب؛ زیرا در آن فضل و فضیلت فراوانی است.

... و هر وقت از شب یا روز که خواستی در صورتی که وقت نماز واجب نباشد می توانی نماز جعفر را بخوانی و اگر خواستی آن را از نوافل حساب کن و اگر عجله داشتی آن را بدون تسبیح بخوان سپس تسبیحات آن را انجام بده.

هرگاه خواستی آن را بجا آوری نماز را با یک تکبیر شروع کن سپس در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «عادیات» در رکعت دوم «إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ» (۱) در رکعت سوم «إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ» و در رکعت چهارم «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخوان و اگر خواستی در تمام رکعات بعد از سوره «حمد» می توانی «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخوانی.

و هر گاه تسبیح را در رکوع یا سجده و یا در حال قیام فراموش کردی هر وقت به یاد آمد آن را انجام بده.

و کیفیت آن چنین است:

بعد از قرائت «حمد» و سوره پانزده مرتبه بگویی: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ» و در رکوع ده مرتبه و پس از سر برداشتن از رکوع ده مرتبه و در سجده اول ده مرتبه و بین دو سجده ده مرتبه و در سجده دوم ده مرتبه و بعد از سر برداشتن از سجده دوم ده مرتبه تسبیحات را بگو که مجموع آن هفتاد و پنج مرتبه می شود.

سپس برخیز و رکعت دوم را مانند رکعت اول انجام بده و بعد از آن تشهد و سلام نماز را بخوان و پس از آن دو رکعت دیگر را مانند دو رکعت اول بجای آور. (۲)

بنابراین تعداد تسبیحات اربعه در چهار رکعت سیصد مرتبه می شود.

ص: ۱۶۳

۱- ۳۰. مرحوم شیخ مفید رحمه الله در کتاب «الإشراف: ۳۱» فرموده است: در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «إذا زلزلت» و در رکعت دوم بعد از «حمد» سوره «عادیات» خوانده شود.

۲- ۳۱. فقه الرضا علیه السلام: ۱۵۵ مستدرک الوسائل: ۶/۲۲۴ و ۲۳۱) باختصار (بحار الأنوار: ۹۱/۲۰۹.

ثواب نماز جناب جعفر طیار در حرم حضرت امام رضا علیه السلام

خواندن نماز جناب جعفر طیار از جهاتی دارای اهمیت فراوان است:

الف) خواندن آن در حرم حضرت امام رضا علیه السلام تأکید شده است.

ب) در یکی از تشریفات مشاهده شده است که حضرت امام عصر عجل الله تعالی فرجه در بالاسر حرم حضرت امام رضا علیه السلام مشغول خواندن نماز جعفر طیار بودند.

ج) حضرت امام رضا علیه السلام نماز جعفر طیار می خواندند: «احمد بن علی انصاری از رجاء بن ابی ضحاک نقل کرده است که حضرت امام رضا علیه السلام در سفر خراسان هر شب بعد از هشت رکعت نماز چهار رکعت نماز جعفر طیار می خواندند...» (۱)

د) حضرت امام رضا علیه السلام خواندن نماز جعفر طیار را در روز دحو الأرض بیست و پنجم ذیقعده (سفارش فرمودند).

مرحوم علامه مجلسی می گوید: به خطّ شیخ حسین بن عبدالصمد یافتم آنچه را که عبارتش چنین است:

شیخ ابوطیب حسین بن احمد فقیه ذکر نموده که هر کس حضرت امام رضا علیه السلام یا یکی دیگر از ائمه طاهرین علیهم السلام را زیارت کند و در حرم آن بزرگوار نماز جعفر طیار بخواند برای او در برابر هر رکعت نوشته شود ثواب کسی که هزار حجّ و هزار عمره انجام داده و هزار بنده آزاد نموده و هزار وقوف با پیامبر مرسل در راه خدا بجای آورده باشد و به هر گامی که برداشته ثواب صد حجّ و صد عمره و آزاد کردن صد بنده در راه خدا به او دهند و صد حسنه برایش بنویسند و صد گناه از نامه عملش پاک نمایند. (۲)

علامه مجلسی رحمه الله در «زاد المعاد» می نویسد: روایات درباره این نماز متواتر است

ص: ۱۶۴

۱- ۳۲. رک: عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۷۸.

۲- ۳۳. بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۳۷ مستدرک الوسائل: ۶/۲۳۳ و ۱۰/۴۰۲.

و مخالفان نیز این نماز را مستحب می دانند مگر اندکی از ایشان ولی اکثر آنان به اعتبار عداوت باطنی که با امیرالمؤمنین علیه السلام و نزدیکان آن حضرت دارند این نماز را به عبّاس عموی پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم نسبت داده اند.

بعد از نوافل شبانه روزی نمازی به حسب صحّت سند و کثرت ثواب به این نماز نمی رسد. (۱)

مرحوم علامه مجلسی احکام این نماز را در چند مقصد بیان نموده که خلاصه آن را می آوریم:

اول: بدان که مشهور میان علما آن است که نماز جعفر را به جای نوافل شبانه روزی می توان انجام داد که به جای هر دو حساب شود و همچنین به نیت قضای نافله می توان انجام داد و احادیث بر این مضامین وارد شده است.

دوم: در روایات وارد شده است و اکثر علما گفته اند: کسی که ضرورتی و تعجیلی داشته باشد می تواند نماز جعفر را بدون تسبیحات بجا آورد و تسبیحات را در راه بخواند.

سوم: در حدیث صحیح وارد شده است: کسی که دو رکعت از نماز جعفر را بخواند و برای او کار ضروری پیش آید می تواند دنبال آن کار برود و دو رکعت دیگر را در وقت دیگر بخواند و اگر بدون عذر چنین نکند و همه را باهم بخواند بهتر است.

چهارم: روایت معتبری از حضرت قائم علیه السلام وارد شده است که اگر کسی تسبیحات نماز جعفر را فراموش کند هر وقت به خاطرش آمد بخواند.

پنجم: در تعیین سوره هایی که مستحب است در این نماز خوانده شود اختلاف است و مشهور آن است که در رکعت اول (بعد از سوره حمد) «إِذَا زُلْزِلَتْ» و در دوم «وَالْعَادِيَات» و در سوم «إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ» و در چهارم «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» باید خواند.

ص: ۱۶۵

۱- ۳۴. زاد المعاد: ۵۲۰.

و ابن بابویه و پدرش در رکعت اول «وَالْعَادِيَات» و در رکعت دوم «إِذَا زُلْزِلَتْ» گفته اند.

و در روایتی در رکعت اول «إِذَا زُلْزِلَتْ» و در دوم «إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ» و در سوم «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» و در چهارم «توحید» وارد شده است.

و در روایت صحیحی فرموده اند که در هر رکعت «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» و «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» هر دو را بخواند.

و در روایتی وارد شده است: هر سوره را که می خواهد بخواند و ابن بابویه گفته است: همه را با سوره «توحید» می تواند بجا آورد و ظاهراً همه خوبست؛ اگرچه اول و سوم افضل است.

ششم: مشهور آن است که تسبیحات را بعد از سجده دوم رکعت اول و سوم نشسته می خواند و بعضی گفته اند بعد از برخاستن به رکعت دیگر پیش از قرائت می خواند و عمل به مشهور اولی است. هفتم: بعضی گفته اند که چهار رکعت را به یک سلام بخواند و مشهور و اقوی دوسلام است چنانچه گذشت.

هشتم: مشهور میان علماء آنست که تسبیحات این نماز را پیش از رکوع و بعد از قرائت باید خواند و ابن بابویه موافق بعضی از روایات قائل شده است که مخیر است میان آنکه پیش از قرائت بخواند یا بعد از قرائت و عمل به مشهور اقوی و اولی است. (۱)

ص: ۱۶۶

۱- ۳۵. زاد المعاد: ۵۲۰.

بخش چهارم

هشت روایت از حضرت امام رضاعلیه السلام درباره نماز در روزهای معین

در این بخش هشت روایت از حضرت امام رضاعلیه السلام درباره نماز در روزهای معین نقل می کنیم:

نماز شب و صبح و روز جمعه

احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

شب جمعه در نماز سوره «جمعه» و سوره «اعلی» صبح جمعه سوره «جمعه» و سوره «توحید» و در نماز جمعه سوره «جمعه» و سوره «منافقین» را بخوان و قنوت در رکعت اول پیش از رکوع است. (۱)

نافله های روز جمعه

سعد بن سعد اشعری گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد نوافل روز جمعه

ص: ۱۶۷

۱- ۳۶. جامع أحاديث الشيعة: ۶/۴۹۳ و مسائل الشيعة: ۴/۸۱۶ بحار الأنوار: ۸۵/۲۷.

سؤال کردم که پیش از زوال چند رکعت باید خواند؟ فرمود:

در آغاز صبح و بامدادان شش رکعت بعد از آن شش رکعت دیگر و پس از آن شش رکعت که مجموعاً هجده رکعت می شود و دو رکعت بعد از زوال و دو رکعت بعد از عصر که بیست و دو رکعت می گردد. (۱)

انماز نافله و فریضه ظهر جمعه

نماز شب نیمه شعبان

بزنطی - که از اصحاب حضرت امام رضا علیه السلام است - گوید: از آن حضرت در مورد دو رکعت نافله زوال در روز جمعه سؤال کردم امام علیه السلام فرمود:

هنگامی که خورشید بالا آمد و در روی سر قرار گرفت دو رکعت نماز بخوان و هنگام زوال که خورشید از وسط آسمان به سوی مغرب مایل گردید نماز واجب را بخوان و اگر پیش از آنکه آن دو رکعت را بخوانی زوال خورشید صورت گرفت آن را رها کن و به نماز واجب پرداز و بعد از انجام فریضه آن دو رکعت را بجای آور. (۲)

نماز جمعه عید فطر و قربان

فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

همانا خطبه در نماز جمعه ابتدای نماز و در نماز عید فطر و قربان بعد از نماز قرار داده شده است؛ زیرا جمعه امری است پیوسته و همیشگی و در هر ماه چندبار و در هر سال تعدادش زیاد است و چون زیاد است اگر بعد از نماز خوانده

ص: ۱۶۸

-
- ۱- ۳۷. جامع أحادیث الشيعة: ۶/۵۲۴ وسائل الشيعة: ۵/۲۳ بحار الأنوار: ۹۰/۲۵) با اختلاف).
۲- ۳۸. وسائل الشيعة: ۵/۲۵.

می شد مردم خسته می شدند و آن را رها می کردند و بعد از نماز برای خطبه نمی نشستند و متفرق می گشتند؛ لذا پیش از نماز قرار داده شده تا مردم به خاطر نماز بمانند و پراکنده نشوند و اما نماز عید فطر و قربان در هر سال بیش از دو بار نیست و آن عظمتش بیشتر از نماز و ازدحام در آن زیادتر و مردم به آن راغب ترند و اشتیاقشان افزونتر است و اگر عده ای متفرق شوند بیشتر مردم باقی می ماندند و آن تعدادش در سال زیاد نیست که خسته کننده باشد و آن را سبک شمارند. (۱)

نماز شب نیمه شعبان

علی بن حسن فضال از پدرش روایت کرده است که گفت: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد فضیلت شب نیمه شعبان پرسیدم فرمود:

شبی است که خداوند در آن دوزخیان را از آتش رهایی می بخشد و گناهان بزرگ را می آمرزد.

عرض کردم: آیا در آن شب نمازی زیادتز از سایر شب ها معین گشته است؟ فرمود:

چیزی به خصوص آن واجب نگردیده است ولی اگر خواستی کار مستحبی انجام دهی تو را سفارش می کنم به خواندن نماز جعفر طیار ذکر خداوند تبارک و تعالی در آن شب زیاد استغفار کن و بسیار دعا نما؛ زیرا پدرم می فرمود دعا در آن شب به اجابت می رسد.

عرض کردم: مردم می گویند که آن شب شبی است که برای هر کس آنچه مقدرش باشد حواله می کنند. فرمود:

آنچه گفتمی مربوط به شب قدر در ماه رمضان است. (۲)

ص: ۱۶۹

۱- ۳۹. وسائل الشیعة: ۵/۳۱ بحار الأنوار: ۹۰/۳۶۳.

۲- ۴۰. مصباح المتهدج: ۸۳۸ عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲۲۸ روضة الواعظین: ۴۰۲ وسائل الشیعة: ۵/۲۰۲.

نماز در روز ششم ماه مبارک رمضان

مرحوم علامه مجلسی از سید بن طاووس رحمه الله نقل کرده است: روایت شده که در روز ششم ماه رمضان دو رکعت نماز بجا می آورید در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و سوره «اخلاص» را بیست

و پنج مرتبه می خوانید و این نماز را برای آنچه ظاهر گشته از حقوق مولای مان حضرت امام رضاعلیه السلام در آن روز انجام می دهید.

مرحوم علامه مجلسی فرموده است: شیخ مفید رحمه الله در کتاب «تواریخ الشرعیة» مرقوم فرموده که در روز ششم ماه رمضان مبايعت مأمون با حضرت امام رضاعلیه السلام صورت گرفته است. (۱)

علامه مجلسی رحمه الله می فرماید: مناسب است این نماز را در حرم مقدس آن حضرت پس از زیارت بجای آورد. (۲)

مؤلف گوید: بیعت با حضرت امام رضاعلیه السلام در روز اول ماه مبارک رمضان نیز نقل شده است.

انماهای رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در ماه مبارک رمضان

نمازهای رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم ...

محمد بن سلیمان گوید: عده ای از اصحاب ما بر این حدیث اتفاق نموده اند - و نیز از حضرت امام رضاعلیه السلام سؤال کردم مرا به آن خبر داد - و همگی گفته اند: ما از کیفیت نمازهای مستحبی در ماه رمضان پرسیدیم و این که رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم آن ها را چگونه انجام می داد؟

ص: ۱۷۰

۱- ۴۱. بحار الأنوار: ۹۸/۲۵.

۲- ۴۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۳.

در پاسخ ما فرمودند:

هنگامی که شب اول ماه رمضان فرارسید رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم نماز مغرب را خواند سپس چهار رکعت نافله ای که هر شب بعد از نماز مغرب خوانده می شود بجای آورد پس از آن هشت رکعت نماز خواند و چون نماز عشاء و آن دو رکعت نافله نشسته بعد از آن را بجای آورد برخاست و دوازده رکعت دیگر خواند سپس وارد منزل گردید.

مردم که مشاهده کردند رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم با فرارسیدن ماه رمضان به نمازهای خود افزود در مورد آن از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم سؤال کردند و علت را جویا شدند. رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرمود: این نمازها را به خاطر برتری ماه رمضان بر سایر ماههای دیگر بجا آوردم.

شب دیگر که رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم اراده فرمودند نافله ها را بجای آورند مردم پشت سر حضرت صف کشیدند و جماعت تشکیل دادند پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم رو به آن ها کرده و فرمود:

أَيُّهَا النَّاسُ؛ إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ نَافِلَةً وَلَنْ تَجْتَمَعَ لِلنَّافِلَةِ فليصل كل رجل منكم وحده وليقل ما علمه الله من كتابه واعلموا أنه لا جماعة في نافلة.

این نمازها نافله است و نافله را نباید با جماعت خواند هر یک از شما باید خودش به تنهایی نمازش را بخواند و آنچه خداوند از کتابش به او آموخته بگوید بدانید که در نافله جماعت نیست. مردم پراکنده شدند و هر کس نماز خود را خواند.

در شب نوزدهم ماه رمضان هنگام غروب رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم غسل کرد و نماز مغرب را با غسل بجای آورد و بعد از نماز مغرب چهار رکعت نافله همیشگی را خواند و وارد منزل گردید.

هنگامی که بلال برای نماز عشاء اذان گفت رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم از منزل بیرون آمد و با مردم نماز عشاء را بپا داشت و چون از آن فارغ شد دو رکعت نافله نشسته آن را بجای آورد سپس برخاست و صد رکعت نماز در هر رکعت بعد از «حمد» ده

ص: ۱۷۱

مرتبۀ سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را خواند و بعد از تمام کردن آن نافله شب - که هر شب بجای می آورد - و نماز «شفع» و «وتر» را خواند.

در شب بیستم ماه رمضان نمازها را مانند شب های دیگر آن ماه یعنی هشت رکعت بعد از مغرب و دوازده رکعت بعد از عشاء انجام داد.

در شب بیست و یکم هنگام غروب غسل کرد و نماز را با همان کیفیت شب نوزدهم بجای آورد.

در شب بیست و دوم بیست رکعت نافله هشت رکعت بعد از مغرب و دوازده رکعت بعد از عشاء مانند شب های دیگر ماه رمضان بجای آورد.

در شب بیست و سوم مانند شب بیست و یکم غسل کرد و نمازها را همانند آن شب انجام داد.

از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد پنجاه و یک رکعت نماز همیشگی (یعنی مجموع نمازهای یومیّه و نوافل آن را) سؤال کردند که در ماه رمضان چگونه است؟

فرمود:

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در ماه رمضان این نمازهای مخصوص را انجام می داد و آن پنجاه و یک رکعت را همان گونه که در غیر ماه رمضان بجای می آورد می خواند و چیزی از آن ها نمی

کاست. (۱)

نماز و دعای روز اوّل محرّم

نماز و دعای روز اوّل محرّم

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم در روز اوّل ماه محرّم دو رکعت نماز بجا می آوردند و چون از نماز فارغ می شدند دست به دعا برمی داشتند و سه مرتبه این دعا را می خواندند:

ص: ۱۷۲

۱- ۴۳. وسائل الشیعة: ۵/۱۸۱.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْإِلَهُ الْقَدِيمُ وَهَذِهِ سَنَةٌ جَدِيدَةٌ

خداوندا؛ تو معبود ازلی هستی و این سال جدید است

فَأَسْأَلُكَ فِيهَا الْعِصْمَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالْقُوَّةَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَةِ بِالسُّوءِ

پس از تو درخواست می کنم که در این سال جدید مرا از شرّ شیطان مصون بداری و بر این نفسی که به بدی دستور می دهد قدرت و توانایی بخشی

وَالِإِشْتِغَالَ بِمَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ

و به آنچه مرا به ساحت مقدّس تو نزدیک می کند مشغول سازی

يَا كَرِيمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ای بزرگوار؛ ای صاحب شکوه و عظمت و بزرگواری؛

یا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ

ای تکیه گاه کسی که تکیه گاهی ندارد

یا ذَخِيرَةَ مَنْ لَا ذَخِيرَةَ لَهُ

؛ ای اندوخته کسی که اندوخته ای ندارد؛

یا حِرْزَ مَنْ لَا حِرْزَ لَهُ

ای جایگاه محکم و استوار برای کسی که جایگاه استواری ندارد؛

یا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ

ای فریادرس کسی که فریادرسی برایش نیست؛

یا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ

ای پشتیبان کسی که پشتیبانی ندارد؛

یا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ

ای گنج کسی که برایش گنجی نیست؛

یا حَسَنَ الْبَلَاءِ

ای دارای نعمت و آزمون نیکو؛

یا عَظِيمَ الرَّجَاءِ

ای مایه امید بسیار؛

يَا عِزَّ الضُّعَفَاءِ

ای نیرو دهنده ناتوانان؛

يَا مُنْقِذَ الْغُرُقَى

ای نجات بخش غرق شدگان؛

يَا مُنْجِيَ الْهَلْكَى

ای رهاننده به هلاکت افتادگان؛

يَا مُنْعِمٌ يَا مُجْمِلٌ

ای نعمت دهنده؛ ای نیکوکننده؛

يَا مُفْضِلٌ يَا مُحْسِنٌ

ای فزونی بخش؛ ای نیکوکار؛

أَنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ

تویی آنکه برایت سجده کرده سیاهی شب

و نُورُ النَّهَارِ

و روشنی روز

وَضَوْءَ الْقَمَرِ

و نور ماه

وَشُعَاعُ الشَّمْسِ

و پرتو خورشید

وَدَوَى الْمَاءِ

و زمزمه آب

وَحَفِيفُ الشَّجَرِ

و صدای درخت

يَا إِلَهَ لَا شَرِيكَ لَكَ

ای خدا؛ تو هرگز شریکی نداری.

. اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِّمَّا يَظُنُّونَ وَاغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ

خداوندا؛ ما را بهتر از آنچه گمان می کنند قرار بده

وَلَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ

و آنچه را که نسبت به ما نمی دانند بیامرزد و به آنچه درباره ما می گویند ما را مؤاخذه مفرما

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

تنها خداوند مرا بس است خدائی جز او نیست

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اَمَّنَّا بِهِ كُلَّ

بر او توکل کردم و او پروردگار عرش باعظمت است به او ایمان آوردیم همه

ص: ۱۷۳

مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

از طرف پروردگار ما است و جز صاحبان خرد و اندیشه متذکر نمی شوند و درک نمی کنند.

رَبَّنَا لَا تُرْغِ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

پروردگارا! دل های ما را پس از آنکه ما را رهنمون گردیدی منحرف مکن و از ناحیه خودت رحمتی بر ما ببخش که تو بسیار بخشنده ای

(۱).

و چون حضرت سیدالشهداء علیه السلام در دهم این ماه به سعادت شهادت رسیدند و در اکثر این دهه محزون و غمگین بوده اند و اخبار غم انگیز و وحشت آور به ایشان می رسیده باید که شیعیان ایشان در تمام این دهه به لوازم عزاداری آن حضرت قیام نمایند و محزون باشند و اخبار و احادیثی را که مشتمل بر ذکر مصائب ایشان است بخوانند. و بعضی از علما گفته اند که ترک بعضی از لذایذ بکنند.

و از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:

ماه محرّم ماهی بود که کافران در این ماه جنگ کردن را حرام می دانستند و منافقان این امت در این ماه خون ما را حلال دانستند و هتک حرمت ما کردند و زنان و فرزندان ما را اسیر نمودند و آتش در

خیمه های ما زدند و اموال و اسباب ما را به غارت بردند و حرمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم را در باب ما رعایت نکردند.

به درستی که مصیبت امام حسین علیه السلام پلک چشم های ما را مجروح گردانید و آب دیده های ما را جاری ساخت و عزیز ما را ذلیل کرد و واقعه کربلا اندوه و بلا از برای ما تا روز قیامت مهیا کرد. پس باید که بر مصیبت آن حضرت گریه کنندگان بگریند؛ به درستی که گریه بر آن حضرت گناهان بزرگ را از بین می برد.

علت تشریح نمازهای واجب

پس فرمود: پدرم امام موسی بن جعفر علیهما السلام چون ماه محرم داخل می شد کسی آن حضرت را خندان نمی دید و اثر حزن و اندوه در تمام دهه محرم بر آن حضرت ظاهر می شد و چون روز دهم می شد روز مصیبت و گریه و اندوه او بود و می گفت: امروز روز شهادت امام حسین علیه السلام است. ۲

ص: ۱۷۴

۱- ۴۴. هدیه الزائرین و بهجة الناظرین: ۵۸۱ إقبال الأعمال: ۲۷ الصحيفة الصادقية: ۶۰۰ مستدرک الوسائل: ۶/۳۷۹ بحار الأنوار: ۲. ۹۸/۳۳۴. هدیه الزائرین و بهجة الناظرین: ۵۸۱.

در پایان بخش های مربوط به نمازها هشت روایت درباره علت تشریح نمازها و مسائل مربوط به آن را - که حضرت امام رضا علیه السلام بیان فرموده اند - نقل می کنیم:

علت تشریح نمازهای واجب

درباره این مطلب که: چرا خواندن نماز بر مردم واجب شده است؟ محمد بن سنان گوید: در آنچه حضرت امام رضا علیه السلام برای او در جواب مسائش مرقوم داشته اند این است که:

علت تشریح نماز و وجوب آن اقرار به ربوبیت خداوند تبارک و تعالی و رها کردن همتایان و حضور در پیشگاه خداوند مقتدر با اظهار ذلت و بیچارگی و درخواست گذشت از گناهان گذشته و نهادن چهره بر خاک هر روز به عنوان بزرگداشت خداوند عزیز والا مقام است و اینکه همواره به یاد او باشد نسبت به او فراموشی و سرکشی نداشته فروتن و مشتاق و خواهان زیادتی در دین و دنیا باشد با آنچه در آن از مقرر نمودن و مداومت بر یاد خدا در شب و روز است تا آنکه بنده سرور و مدبر و آفریننده خویش را فراموش نکند که در نتیجه دچار سرکشی و طغیان گردد و یاد پروردگار و حضور در پیشگاه او بازدارنده او از نافرمانی ها و مانع او از انواع فسادها و تباهی ها است. (۱)

ص: ۱۷۵

۱- ۴۵. وسائل الشیعة: ۳/۴.

و نیز درباره تشریح نماز به «فضل بن شاذان» فرمودند:

همانا بندگان خدا به نماز مأمور شده اند؛ زیرا در آن اقرار به ربوبیت پروردگار است و آن درستی حال عموم (مردم) است چون در آن رها کردن همتایان و حضور در پیشگاه خداوند مقتدر است. (۱)

علت تشریح تعداد رکعت های نمازهای واجب

علت تشریح تعداد تکبیر...

فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

اصل نماز دو رکعت قرار داده شده بر بعضی از نمازها یک رکعت و بر برخی دورکعت و بر برخی دیگر چیزی افزوده نشده است زیرا اصل نماز یک رکعت است چون اصل عدد یک است. از یک اگر چیزی کاسته گردد دیگر نماز نخواهد بود و خداوند تبارک و تعالی می دانست که بندگان آن یک رکعت را - که کمتر از آن نماز نیست - نمی توانند کامل و تمام و با توجّه و حضور قلب انجام دهند لذا رکعت دیگری را با آن همراه کرد تا کاستی های رکعت اول با دومی برطرف گردد از این رو اصل نماز را خداوند دو رکعت مقرر نمود.

پس از آن رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم دانست که بندگان آن دو رکعت را هم به تمام آنچه به آن دستور داده شده اند و بطور کامل بجای نمی آورند لذا به نماز ظهر و عصر و عشاء دو رکعت افزود تا با این دو رکعت اضافی آن دو رکعت اصلی کامل گردد. سپس دانست که نماز مغرب هنگامی است که مردم بیشتر مشغولند؛ زیرا زمان بازگشتن به شهر و دیار و منزل و هنگام خوردن و وضو ساختن و امثال آن است؛ به نماز مغرب یک رکعت افزود تا برای آنان سبک تر و راحت تر باشد و مجموع رکعت های نمازها در شبانه روز فرد باشد و نماز صبح را به حال خود رها کرد چون هنگام صبح اشتغال مردم بیشتر و شتافتن و پرداختن به نیازها و خواسته ها در آن وقت فراگیرتر است و به خاطر اینکه دل ها در آن زمان فارغ از

ص: ۱۷۶

۱- ۴۶. وسائل الشیعة: ۳/۵.

مکر و اندیشه است؛ زیرا داد و ستد مردم در شب و گرفتن و پرداختن آنان اندک است در نتیجه انسان در نماز صبح توجّه بیشتری دارد و نسبت به نمازهای دیگر حضور قلبش افزونتر است؛ چون در شب به استراحت پرداخته و کارنکرده تا در مورد آن فکر و اندیشه نماید.

و همانا نمازهای مستحبی سی و چهار رکعت قرار داده شد؛ زیرا نمازهای واجب هفده رکعت است نمازهای مستحبی یعنی نافله دو برابر آن گردید تا نمازهای واجب را کامل گرداند.

و همانا نمازهای نافله در زمان های مختلف قرار داده شده نه در یک زمان؛ زیرا بهترین اوقات سه وقت است: هنگام زوال خورشید یعنی ظهر و بعد از مغرب و سحرگاهان لذا خداوند دوست دارد که در این زمان های سه گانه برای او نماز بخوانند و برای اینکه اگر نمازهای نافله در اوقات پراکنده تقسیم شود انجام آن راحت تر و آسانتر است از اینکه بخواهند همه آن ها را در یک زمان انجام دهند. (۱)

علت تشریح تعداد تکبیر در اول نمازهای واجب

فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

تکبیرها در ابتدای نماز هفت تا گردیده است؛ زیرا اصل نماز دو رکعت است و هفت تکبیر دارد: تکبیرة الإحرام که نماز با آن شروع می شود تکبیر برای رکوع دو تکبیر برای دو سجده تکبیر برای رکوع دوّم و دو تکبیر برای دو سجده رکعت دوّم که مجموعاً هفت تکبیر می شود و چون انسان در ابتدای نماز هفت تکبیر بگوید سپس از روی سهو و یا فراموشی آن تکبیرها را نگفت نقص و کمبودی در نماز ایجاد نمی شود. (۲)

ص: ۱۷۷

۱- ۴۷. وسائل الشیعة: ۳/۳۸.

۲- ۴۸. وسائل الشیعة: ۴/۷۲۲.

در نمازهای واجب

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

در دو رکعت اول نماز قرائت (حمد و سوره) و در دو رکعت دوم تسبیحات واجب گشته است تا فرق باشد بین آنچه خداوند واجب کرده و آنچه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم واجب نموده است. (۱)

علت تشریح ذکر رکوع و سجود

علت تشریح تعداد تکبیر در...

فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

همانا در رکوع و سجده ذکر تسبیح قرار داده شده به خاطر عللی که عبارتند از: بنده با خضوع و خشوع و تعبد و پارسائی و اظهار بینوائی و ذلت و فروتنی و تقرّبی که به سوی پروردگارش دارد تقدیس کننده و تمجیدکننده و تسبیح کننده و بزرگ دارنده و شکرگزار آفریننده و روزی دهنده خویش باشد و تسبیح و تحمید را بکار برد همان طور که تکبیر و تهلیل بکار برده می شود و قلب و ذهن خود را به ذکر و یاد خدا مشغول بدارد و فکر و اندیشه و آرزوها او را به غیر خدامتوجه نسازد و منحرف نکند. (۲)

علت تشریح تعداد رکوع و سجود

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از فضل بن شاذان روایت کرده است که گفت: حضرت امام رضا علیه السلام درباره نماز خورشیدگرفتگی فرمود:

ص: ۱۷۸

۱- ۴۹. وسائل الشیعة: ۴/۷۳۳.

۲- ۵۰. وسائل الشیعة: ۴/۹۲۴.

همانا در آن سجده قرار داده شده؛ زیرا نمازی نیست که در آن رکوع باشد مگر اینکه در آن سجده نیز هست و همانا چهار سجده در آن معین گشته است؛ زیرا هر نمازی که سجده های آن از چهار سجده کمتر باشد نماز نیست چون کمترین مقدار واجب از سجود در هر نماز چهار سجده است.

و همانا در هر رکعت نماز یک رکوع و دو سجده قرار داده شده؛ زیرا رکوع از کارهای در حال قیام است و سجده از کارهای در حال قعود و نماز نشسته نیم نماز ایستاده است (یعنی دو رکعت آن یک رکعت حساب می شود) لذا سجده دوچندان شده تا با رکوع برابر گردد و میان آندو تفاوتی نباشد چون نماز بدون تردید رکوع و سجده است. (۱)

علت تشریح تعداد تکبیر در نماز میت

حسن بن نصر گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: علت اینکه در نماز میت پنج تکبیر می گویند چیست؟

حضرت فرمود:

روایت کرده اند که آن را از پنج نماز یومیّه برگرفته اند ولی این ظاهر قضیه است باطنش این است که خداوند تبارک و تعالی پنج چیز بر بندگانش واجب فرموده که نماز زکات روزه حج و ولایت می باشد از هر کدام از این واجبات برای میت یک تکبیر قرار دارد.

لذا هر کس ولایت را پذیرفته باشد بر جنازه او پنج تکبیر و آنکه پذیرفته باشد براو چهار تکبیر گفته می شود و به همین خاطر شما شیعیان پنج تکبیر و مخالفین شما چهار تکبیر می گویند. (۲)

۱- ۵۱. وسائل الشیعة: ۴/۹۴۶.

۲- ۵۲. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۸۱.

علت تشریح نمازهای واجب و نافله

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

برای نمازگزار سه ویژگی است:

۱ - خیر و خوبی بر او از آسمان تا فرق سرش پاشیده گردد.

۲ - فرشتگان از جایگاه قدمش تا کرانه آسمان او را احاطه کنند.

۳ - منادی فریاد برآورد: اگر نمازگزار بداند چه فضیلت و کرامتی برای او است هرگز از نماز دست برندارد.

دعا در قنوت نمازها

هنگامی که بنده در نمازش تکبیرة الاحرام گفت خداوند به لطف خویش بر او روی می آورد و فرشته ای را بر او گمارد تا قرآن را از دهان او بازگیرد پس اگر این شخص روی گردانید خداوند از او روی می گرداند و او را به فرشته واگذار می کند؛ اگر با تمام وجود به نمازش توجه داشته و حضور قلب او کامل باشد نمازش به طور کامل بالا برده می شود ولی اگر به خود مشغول شود و در آن غفلت ورزد از نماز او به همان اندازه که بی توجهی کرده و غفلت ورزیده کاسته می گردد و آن مقداری که حضور قلب داشته بالا برده می شود و خدا به قلب غافل چیزی عطانمی کند و همانا نافله قرار داده شده تا به وسیله آن فریضه کامل گردد. (۱)

بخش پنجم

هشت دعا در قنوت نمازها

در این بخش هشت دعا از دعاهای قنوت را که از حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام روایت شده است نقل می کنیم:

۱

دعا در قنوت نمازها

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

اگر در نمازی باشی که در آن قنوت باید انجام داد پس قنوت را پس از تمام شدن قرائت و پیش از رکوع بجا آور و در آن بگو:

اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ

خداوندا؛ تو خداوندی معبودی جز تو که بردبار و بزرگواری نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

خدائی جز تو که بلندمرتبه عظیم الشانی نیست

سُبْحَانَكَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ

پاک و منزهی پروردگار آسمان های هفتگانه

وَرَبُّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ

و زمین های هفتگانه

وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

و آنچه در آن میان و میان آن است می باشی و پروردگار عرش عظیمی

ص: ۱۸۱

بِاللَّهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

سوگند به ذات پاکت که چیزی مانند او نیست

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و مرا و پدر و مادرم را و تمام مردان و زنان مؤمن را ببامرز

إِنَّكَ عَلَى ذَلِكَ قَادِرٌ

که تو بر آن توانا هستی

(۱).

دعای دیگر در قنوت نمازها

احمد بن علی انصاری گوید: از رجاء بن ابی ضحاک - که در سفر حضرت امام رضاعلیه السلام به خراسان همراه آن حضرت بود - شنیدم که گفت: ... حضرت امام رضاعلیه السلام در همه نمازها قنوتش چنین بود:

رَبِّ اغْفِرْ وَاَرْحَمْ وَتَجَاوِزْ عَمَّا تَعَلَّمَ

پروردگارا! بیامرزش و رحم کن و از آنچه می دانی بگذر

إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَجَلُّ الْأَكْرَمُ. (۲) که تو عزیزتر و باشکوهتر و بزرگوارتری.

دعای قنوت حضرت امام رضاعلیه السلام در نماز جمعه

ابن مقاتل گوید: حضرت امام رضاعلیه السلام فرمودند:

دعای قنوت در نماز عید فطر...

در قنوت نماز جمعه چه دعایی می خوانی؟

عرض کردم: آنچه مردم می گویند.

فرمود: تو آنچه را آن ها می گویند نگو بلکه این دعا را بخوان:

ص: ۱۸۲

۱- ۵۴. فقه الرضاعلیه السلام: ۱۰۷ بحار الأنوار: ۸۴/۲۰۸ مستدرک الوسائل: ۴/۴۰۳) با تفاوت).

۲- ۵۵. مستدرک الوسائل: ۴/۴۰۸) باختصار (بحار الأنوار: ۴۹/۹۱.

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ عَبْدَكَ وَخَلِيفَتَكَ بِمَا أَصْلَحْتَ بِهِ أَنْبِيَآكَ وَرُسُلَكَ

خداوندا؛ برای بنده و جانشین خودت کارسازی کن؛ آنگونه که برای پیامبران و رسولانت به شایستگی کارسازی فرمودی

وَحُفَّهُ بِمَلَايِكَتِكَ

گرداگرد او فرشتگان را قرار بده

وَأَيِّدُهُ بِرُوحِ الْقُدْسِ مِنْ عِنْدِكَ

و او را از ناحیه خود به روح القدس تأیید فرما

وَأَسْأَلُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَداً يَحْفَظُونَهُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ

و از پیش رویش و پشت سرش مراقبانی را همراه او گردان تا از هر بدی او را حفظ کنند

وَأَبْدِلُهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمناً

و آرامش و آسودگی را جایگزین ترس و بیم او گردان

يَعْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئاً

تا) هر کس (تنها تو را عبادت و بندگی کند و چیزی را با تو شریک نگرداند

وَلَا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عَلَى وَلِيِّكَ سُلْطَاناً

و برای هیچ یک از آفریدگانت بر ولیت سلطنت قرار مده

وَأُذِنَ لَهُ فِي جِهَادِ عَدُوِّكَ وَعَدُوِّهِ

و به او اجازه جهاد با کسی که دشمن تو و او است مرحمت فرما

وَأَجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و مرا از یاوران او قرار ده که تو بی گمان بر هر چیز توانایی

(۱).

دعای قنوت در نماز عید فطر و قربان

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

... و قنوت (نماز عید فطر و قربان) این است که بگوئی:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که خدائی جز خداوند نیست او یکتا است و شریک ندارد

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و اینکه محمد بنده و فرستاده او است

. اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ

خداوندا؛ کبریائی و عظمت شایسته تو است

وَأَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبْرُوتِ

و جود و بخشش

ص: ۱۸۳

۱- ۵۶. مصباح المتهجد: ۳۶۶ جمال الأسبوع: ۲۵۶ بحار الأنوار: ۸۹/۲۵۱ أبواب الجنّات: ۱۸۳.

[وَأَهْلَ الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ]

و بزرگی و جبروت سزاوار تو است

وَأَهْلَ التَّقْوَى وَالرَّحْمَةِ

و تو (اهل عفو و آمرزش و اهل تقوا و رحمتی

أَسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيداً

از تو امروز که آن را برای مسلمانان عید

وَلِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْراً وَمَزِيداً

و برای حضرت محمد که درود خدا بر او و آل او باد - اندوخته و باعث فزونی قرار دادی می خواهم

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ -

که بر او و آل او درود فرستی

وَأَسْأَلُكَ بِهَذَا الْيَوْمِ الَّذِي شَرَّفْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَعَظَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ

و از تو می خواهم به (حرمت) امروز که آن را شرافت و کرامت و عظمت و برتری بخشیدی

بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

(حضرت) محمد - که درود خدا بر او و آل او باد -

أَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ بِهِ وَالْمُؤْمِنَاتِ

که مرا و همه مردان و زنان باایمان

وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

و مردان و زنان مسلمان

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

مردگان و زندگان آن ها را بیامرزی

إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ

که تو اجابت کننده دعاها هستی

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان

(۱)

استغفار در قنوت نماز وتر

دعا در قنوت نماز وتر

احمد بن علی انصاری گوید: از رجاء بن ابی ضحاک شنیدم که گفت: ... حضرت امام رضاعلیه السلام در قنوت نماز وتر هفتاد مرتبه می گفت:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ. (۲)

از خدا آمرزش می طلبم و از او درخواست توبه می نمایم.

ص: ۱۸۴

۱- ۵۷. فقه الرضا عليه السلام: ۱۳۲ بحار الأنوار: ۹۰/۳۶۷.

۲- ۵۸. بحار الأنوار: ۴۹/۹۳.

و نیز از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمود:

شما را سفارش می کنم به نماز شب هر کس در آخر شب بپاخیزد و هشت رکعت نافله شب بخواند پس از آن دو رکعت به نیت نماز شفع و یک رکعت به عنوان نماز وتر بجا آورد و در قنوت آن هفتاد مرتبه استغفار کند خداوند او را از عذاب قبر و عذاب دوزخ امان بخشد و عمرش را طولانی گرداند و روزی او را وسیع و فراوان فرماید. (۱)

دعا در قنوت نماز وتر

احمد بن علی انصاری گوید: از رجاء بن ابی ضحاک شنیدم که گفت: ... حضرت امام رضا علیه السلام در قنوت نماز وتر می گفت:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

خداوندا! بر محمد و آل محمد درود فرست.

اللَّهُمَّ اهْدِنَا فِيمَنْ هَدَيْتَ

خدایا! ما را هدایت کن در زمره کسانی که هدایتشان کرده ای

وَعَافِنَا فِيمَنْ عَافَيْتَ

و به ما عافیت ده در زمره آن ها که عافیت بخشیده ای

وَتَوَلَّنَا فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ

و عهده دار ما شو در میان آنهایی که عهده دارشان هستی

وَبَارِكْ لَنَا فِيمَا مَا أَعْطَيْتَ

و در آنچه به داده ای برکت عنایت کن

وَقِنَا شَرًّا مَا قَضَيْتَ

و ما را از شر آنچه حکم کرده ای حفظ کن

فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ

که تنها تو حکم می کنی و هیچ کس بر تو حکم نمی کند

إِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ

کسی که همانا تو او را دوست بداری خوار نمی گردد

وَلَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ

و آنکه با او دشمن باشی عزت نمی یابد

تَبَارَكْتَ رَبُّنَا وَتَعَالَيْتَ.

تو برکت آفرین و بلندمرتبه ای ای پروردگار

(۲)

ص: ۱۸۵

۱- ۵۹. الدعوات: ۲۷۲ روضة الواعظین: ۳۲۰ مستدرک الوسائل: ۶/۳۳۱ بحار الأنوار: ۸۷/۱۶۱.
۲- ۶۰. بحار الأنوار: ۴۹/۹۱.

ادعای قنوت حضرت امام رضا علیه السلام
برای رفع گرفتاری و نجات از شرّ ستمگران

دعای قنوت امام رضا علیه السلام ...

الْفَرْعُ الْفَرْعُ إِلَيْكَ يَا ذَا الْمُحَاضِرَةِ

پناه بر تو پناه بر تو ای همه جا حضوردارنده

وَالرَّغْبَةُ الرَّغْبَةُ إِلَيْكَ يَا مَنْ بِهِ الْمُفَاخِرَةُ

و میل و اشتیاق به سوی تو است ای آنکه افتخار و برتری به سبب او است

وَأَنْتَ اللَّهُمَّ مُشَاهِدٌ هَوَاجِسِ النُّفُوسِ

و تو خداوند! شاهد خطورات و وسوسه های نفس ها

وَمُرَاصِدُ حَرَكَاتِ الْقُلُوبِ

و مراقب حرکات دل ها

وَمُطَالِعِ مَسْرَاتِ السَّرَائِرِ مِنْ غَيْرِ تَكْلُفٍ وَلَا تَعَسْفٍ

و آگاه از اسرار و پنهان کاری های باطن ها بدون هیچ گونه دشواری و زحمتی هستی

وَقَدْ تَرَى اللَّهُمَّ مَا لَيْسَ عَنْكَ بِمُنْطَوِيٍّ

و خداوندا؛ می بینی آنچه را که از تو پیچیده نشده و پنهان نمانده است

وَلَكِنَّ حِلْمَكَ أَمِنْ أَهْلِهِ عَلَيْهِ جُرْأَةٌ وَتَمَرُّدٌ وَعُتُوٌّ وَعِنَادٌ

ولی حلم و بردباری تو ایمنی بخشیده به اهل خلاف تا جرأت کنند و سرپیچی و گردنکشی و دشمنی با تو داشته باشند

وَمَا يُعَانِيهِ أَوْلِيَاؤُكَ مِنْ تَعْفِيَةِ آثَارِ الْحَقِّ

(و تو می بینی (آنچه دوستانت می بینند از نابودی آثار حق

وَدُرُوسِ مَعَالِمِهِ

و مندرس گشتن نشانه های آن

وَتَزْيِيدِ الْفَوَاحِشِ

و افزایش کارهای زشت

وَأَسْتِمْرَارِ أَهْلِهَا عَلَيْهَا

و ادامه دادن اهل آن بر آن کارها

وَأُظْهِرِ الْبَاطِلِ

و آشکار شدن باطل

وَعُمُومِ التَّعَاشُمِ

و عمومی گشتن ظلم و ستم

وَالْتَّرَاضِي بِذَلِكَ فِي الْمُعَامِلَاتِ

و راضی شدن به آن در داد و ستدها

وَالْمُتَصَرِّفَاتِ مُذْ جَرَتْ بِهِ الْعَادَاتُ

و آنچه تصرف می شود که این کار گشته

وَصَارَ كَالْمَفْرُوضَاتِ وَالْمَسْنُونَاتِ.

و مانند واجبات و مستحبات گردیده است

اللَّهُمَّ فَبَادِرْنَا مِنْكَ عَادِي الْعَوْنِ الَّذِي مَنْ أَعْنَتَهُ بِهِ فَازَ

. خداوندا؛ شتاب کن نسبت به ما از جانب خودت با کمکی که هر کس را آنگونه کمک کنی رستگار

شود

ص: ۱۸۶

وَمَنْ أَيَّدَتْهُ لَمْ يَخَفْ لَمْزَ لَمَّازٍ

و هر کسی را که تأیید نمائی از عیب جوئی دیگران و طعنه آنان نترسد

وَأَخِذْ بِالظَّالِمِ أَخْذًا عَنيفًا

و ستمگر را به شدت در چنگ خود گرفتار کن

وَلَا تَكُنْ لَهُ رَاحِمًا وَلَا بِهِ رُوُوفًا.

و نسبت به او رحم کننده و مهربان نباش.

اللَّهُمَّ اللَّهُمَّ اللَّهُمَّ بَادِرْهُمْ.

خدایا؛ خدایا؛ خدایا؛ در مورد آنان شتاب کن.

اللَّهُمَّ عَاجِلْهُمْ. اللَّهُمَّ لَا تُمَهِّلْهُمْ

خداوندا؛ عجله کن. خداوندا؛ مهلت به ایشان مده.

. اللَّهُمَّ غَادِرْهُمْ بُكْرَةً وَهَجِيرَةً وَسُحْرَةً وَبَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ

خدایا؛ آنان را بامدادان و در وسط روز و در سحرها و شب هنگام که در خوابند

وَضَحَىٰ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

و در میان روز که سرگرمند و مشغولند گرفتارشان کن

وَمَكْرًا وَهُمْ يَمْكُرُونَ

و در مقابل مکر و حيله آنان بر آنان مکر کن

وَفُجَاءَةً وَهُمْ أَمِنُونَ.

و در حالیکه در ایمنی و آرامش اند ناگهان بر آنان هجوم آور.

اَللّٰهُمَّ بَدِّدْهُمْ وَبَدِّدْ اَعْوَانَهُمْ

خداوندا؛ آنان را و یارانشان را پراکنده ساز

وَافْلُلْ اَعْضَادَهُمْ

و هم دستان و یاورانشان را شکست بده

وَاهْزِمْ جُنُودَهُمْ

و لشکریان ایشان را فراری بده

وَافْلُلْ حَدَّهُمْ

و لبه تیز شمشیرشان را بشکن

وَاجْتَثِّ سَنَامَهُمْ

و سران و مهتران آنان را ریشه کن ساز

وَأَضْعِفْ عَزَائِمَهُمْ

و پایداری و سرسختی ایشان را دچار ضعف گردان.

. اَللّٰهُمَّ اَمْنَحْنَا اَكْتَفَاهُمْ

خداوندا؛ شانه های ایشان را برای ما ببند

وَمَلَّكْنَا أَكْنَافَهُمْ

و ما را مالک سرزمین هایشان گردان

وَبَدَّلَهُمْ بِالنَّعْمِ النَّقَمَ

و نعمت های آنان را به گرفتاری و بلا تبدیل کن

وَبَدَّلْنَا مِنْ مُحَاذَرَتِهِمْ وَبَغِيهِمُ السَّلَامَةَ

و ترس ما را از ایشان و ستم ایشان به سلامتی و امنیتی مبدل گردان

وَاعْنَمْنَا لَهُمُ أَكْمَلَ الْمَغْنَمِ

و کامل ترین غنیمت ها را از آنان به ما برسان.

اللَّهُمَّ لَا تَرُدَّ عَنْهُمْ بَأْسَكَ الَّذِي إِذَا حَلَّ بِقَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ. (۱) خداوندا از آنان بازمدار خشم و عذاب خود را؛ همان عذابی که به هر گروهی برسد روزگار آنان را سیاه می گرداند.

ص: ۱۸۷

۱- ۶۱. مهج الدعوات: ۷۹ البلد الأمين: ۶۵۴.

دعای قنوت در نماز کسوف

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

در قنوت (نماز کسوف) می خوانی:

إِنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

همانا هر کس که در آسمان ها و هر کس که در زمین است

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

و خورشید و ماه و ستارگان و درختان و جانوران و بسیاری از مردم برای خدا سجده می کنند

وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ.

و بسیاری عذاب بر آنان سزاوار گشته است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست.

اللَّهُمَّ لَا تُعَذِّبْنَا بِعَذَابِكَ

خداوندا؛ ما را به عذاب خود عذاب مکن

وَلَا تَسْخُطْ عَلَيْنَا بِسَخَطِكَ

و به خشم خود گرفتار مساز

وَلَا تُهْلِكْنَا بِغَضَبِكَ

و به غضب خویش هلاک مگردان

وَلَا تَأْخُذْنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا

و به آنچه سفیهان و نابخردان ما انجام می دهند ما را مؤاخذه مفرما

وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ

و ما را ببخش و (گناهان) لَنَا وَاصْرِفْ عَنَّا الْبَلَاءَ يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ. (۱)

ما را بیامرز و بلا را از ما دور گردان ای دارنده لطف و احسان.

ص: ۱۸۸

۱- ۶۲. فقه الرضا علیه السلام: ۱۳۴ بحار الأنوار: ۹۱/۱۵۵.

بخش ششم

هشت دعا و ذکر از ادعیه و اذکار بعد از نمازهای واجب

در این بخش هشت دعا و ذکر از دعاها و اذکاری را که پس از نمازهای واجب خوانده می شوند نقل می کنیم:

دعای بعد از نماز صبح

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده اند:

کسی که پس از نماز صبح این دعا را بخواند حاجتی را درخواست نمی کند مگر آنکه برایش میسر گردد و خداوند او را کفایت فرماید:

بِسْمِ اللَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ «وَأَفْوَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ بِنَامِ خُودِ وَرَحْمَتِ خُودِ بِرِ مُحَمَّدٍ وَآلِ أُو بَادِ «و کار خویش را به خدا واگذار می کنم إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ فَوْقَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا

مَكْرُوا» (۱) «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» که خداوند نسبت به بندگان بینا است پس خدا او را از بدی های آنچه درباره اش نیرنگ زدند نگهداشت» «خدایی جز

ص: ۱۸۹

۱- ۶۳. سوره غافر آیه ۴۴ و ۴۵.

إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ

تو نیست تو پاک و منزهی همانا من از ستمکاران می باشم پس ندای او را پاسخ گفتیم و او را

مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ»

از غم و غصه رهانیدیم و همان گونه مؤمنان را نجات می بخشیم

(۱) «حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ»

خدا ما را بس است و او خوب دفاع کننده و پشتیبانی است

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّسْهُمْ سُوءٌ»

پس به نعمت خداوند و فضل و احسان او که هیچ بدی به او نرسد دگرگون گشتند»

ما شاءَ اللَّهُ (۲)

آنچه خدا بخواهد) همان شود

(لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا مَا شَاءَ النَّاسُ

هیچ جنبش و نیرویی جز به سبب خداوند نیست

مَا شَاءَ اللَّهُ وَإِنْ كَرِهَ النَّاسُ

آنچه خدا خواهد همان شود نه آنچه مردم بخواهند آنچه خوش آیند نباشد خدا بخواهد (همان شود)
گرچه مردم را.

. حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِينَ

پرورش دهنده مرا از پرورش یافتگان کفایت می کند

حَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ

آفریننده مرا از آفریده شدگان کفایت می کند

حَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ

روزی دهنده مرا از روزی خواران کفایت می کند

حَسْبِيَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

خدای جهانیان است مرا خداوندی که پروردگاردعا ... برای درخواست روزی بس است

حَسْبِيَ مَنْ هُوَ حَسْبِي

او که کفایت کننده است مرا برایم کافی است آنکه پیوسته مرا کفایت می کند برایم کافی است

[حَسْبِي] مَنْ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي حَسْبِي مَنْ كَانَ مُدْ كُنْتُ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي حَسْبِي اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

آنکه از ابتدایی که بوده ام مرا کفایت کرده برایم کافی است خدا مرا بس است جز او خدایی و معبودی نیست (۳)

بر او توکل نمودم و او پروردگار عرش بزرگ است.

ص: ۱۹۰

۱- ۶۴. سوره انبیاء آیه ۸۷ و ۸۸.

۲- ۶۵. سوره آل عمران آیه ۱۷۳ و ۱۷۴.

۳- ۶۶. عده الداعی: ۳۰۷.

دعا بعد از هر نماز واجب برای درخواست روزی

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

برای درخواست روزی بعد از هر نماز واجب بگو:

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ

ای آنکه حاجت درخواست کنندگان را مالکی و در اختیار تو است

وَيَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ

و از درون و باطن خاموششان و خاطر آنها آگاهی

لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَجَوَابٌ عَتِيدٌ

برای هر درخواستی از تو شنیدنی حاضر و جوابی آماده است

وَلِكُلِّ صَامِتٍ مِنْكَ عِلْمٌ بَاطِنٌ مُحِيطٌ.

و برای هر ساکتی علم و دانش به باطن و فراگیر است

أَسْأَلُكَ بِمَوَاعِيدِكَ الصَّادِقَةِ

. از تو می خواهم به وعده های راست و درست

وَأَيَادِيكَ الْفَاضِلَةَ

و نعمت های افزونت

وَرَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةَ

و رحمت وسیع و فراگیرت

وَسُلْطَانِكَ الْقَاهِرِ

و قدرت چیره شونده ات

وَمُلْكِكَ الدَّائِمِ

و فرمانروایی همیشگی ات

وَكَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ.

و کلمات کاملت.

يَا مَنْ لَا تَنْفَعُهُ طَاعَةُ الْمُطِيعِينَ

ای کسی که فرمانبرداری اهل طاعت به تو سودی نمی بخشد

وَلَا يَضُرُّهُ مَعْصِيَةُ الْعَاصِينَ

و نافرمانی اهل معصیت به تو ضرری نمی زند

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

بر محمد و آل او درود فرست

وَأَرْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ

و از فضل و احسانت به من روزی بده

وَأَعْطِنِي فِيمَا تَرَزُقُنِي الْعَافِيَةَ

و در آنچه روزی می دهی عافیت عطا کن

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

رحمتت ای مهربانترین مهربانان

(۱) به.

ص: ۱۹۱

۱- ۶۷. المصباح: ۲۲۳ البلد الأمين: ۵۳) پاورقی (بحار الأنوار: ۸۶/۵۸ مقباس المصابيح: ۵۴.

ذکر «یا رحمن یا رحیم» بعد از هر نماز

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

هر فرد باایمان بعد از هر نماز دوایست و نود و هشت مرتبه با نیت خالص و توجه به خدا و معنی آن بگوید: «یا رَحْمَنُ یا رَحِیمُ» جمله مردمان او را دوست دارند و اهل تحقیق گردد. (۱)

ذکر بعد از نماز صبح

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که بعد از نماز صبح صد مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. بنام خداوند بخشنده مهربان هیچ جنبش و نیرویی جز به سبب خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست.

این نزدیک تر است به اسم اعظم از سیاهی چشم به سفیدی آن و اسم اعظم در آن داخل گشته است. (۲)

ص: ۱۹۲

۱- ۶۸. خواص آیات قرآن کریم: ۶۸.

۲- ۶۹. المصباح: ۴۱۱.

ذکر بعد از نماز صبح و مغرب

اذکر دیگر بعد از نماز صبح

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر کس هر روز پس از نماز صبح اسم «یا عزیز» را چهل و یک مرتبه باایمان و نیت خالص و توجه به خدا و معنی آن بخواند محتاج خلق نگردد و در میان مردمان عزیز و مکرم باشد. (۱)

اذکر بعد از نماز صبح و نماز مغرب

اسماعیل بن همام از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

هر کس بعد از نماز مغرب و نماز صبح - پیش از آنکه صحبت کند - هفت مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنام خداوند بخشنده مهربان

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

و هیچ جنبش و نیرویی جز به سبب خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست.

خداوند هفتاد نوع از انواع بلا را که کمترین آن ها جذام و برص و شرّ سلطان و شیطان است از او برطرف کند. (۲)

ص: ۱۹۳

۱- ۷۰. خواص آیات قرآن کریم: ۷۰.

۲- ۷۱. جامع أحادیث الشيعة: ۶/۱۱۲ مقباس المصایح: ۱۰۳.

ذکر بعد از نماز عصر

رجاء بن ابی ضحاک گوید: حضرت امام رضا علیه السلام در راه خراسان که بودند بعد از سلام نماز عصر در مصلاّی خود می نشست و تسبیح و تمجید و تکبیر و تهلیل فراوان می گفتند و آنگاه سجده شکر می نمود و در آن صد مرتبه می گفت:

«حَمْدًا لِلَّهِ»؛ «حمد و سپاس مخصوص خداوند است».^(۱)

ذکر دیگر بعد از نماز عصر

محمد بن فضیل صیرفی از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدران ایشان علیهم السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده اند که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به شخصی فرمود:

دعا بعد از نماز جناب جعفر طیار

هنگامی که نماز عصر را بجا آوردی هفتاد و هفت مرتبه استغفار بگو و از خدا طلب آمرزش کن خداوند گناه هفتاد و هفت سال تو را فرو ریزد.

عرض کرد: اگر من هفتاد و هفت سال عمر نکنم.

فرمود: تو و پدرت را.

عرض کرد: اگر من و پدرم باهم هفتاد و هفت سال عمر نکنیم.

فرمود: تو و پدر و مادرت را.

عرض کرد: اگر باز هم هفتاد و هفت سال نشود.

فرمود: تو و پدر و مادر و خویشاوندات را شامل شود.^(۲)

۱- ۷۲. بحار الأنوار: ۸۷/۸۵.

۲- ۷۳. جامع أحاديث الشيعة: ۶/۱۰۴ وسائل الشيعة: ۴/۱۰۵۳.

بخش هفتم

هشت دعا

از ادعیه بعد از نمازهای مستحب

در این بخش هشت دعا از دعاهایی را که پس از نمازهای مستحب خوانده می شوند نقل می کنیم:

دعا بعد از نماز جناب جعفر طیار

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

بر تو باد به نماز جعفر بن ابی طالب؛ زیرا در آن فضل و فضیلت فراوانی است.

... هر زمانی که اراده کردی این نماز را بخوانی تکبیر بگو و قرائت نماز را شروع کن (و با همان

کیفیتی که قبلاً بیان شد آن را انجام بده) و هنگامی که نماز را به پایان رساندی این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلَكَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَالْهُ

خداوندا؛ از تو می خواهم از هر چه که محمد و آل او از تو درخواست نمودند

وَأَسْتَعِيدُ بِكَ مِنْ كُلِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ مُحَمَّدٌ وَالْهُ.

و به تو پناه می برم از همه آنچه محمد و آل او از آن (به تو) پناه می بردند.

اللَّهُمَّ اعْطِنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ خَيْرًا

خداوندا! از میان همه خیرها و خوبی‌ها بهترین را به من عطا کن

وَاصْرِفْ عَنِّي كُلَّ مَا قَضَيْتَ مِنْ شَرٍّ أَوْ فِتْنَةٍ

و هر آنچه بدی یا فتنه مقدر کرده‌ای از من دور گردان

وَاعْفِرْ لِي مَا تَعَلَّمْتُ مِنِّي وَمَا قَدْ أَحْصَيْتَ عَلَيَّ مِنْ ذُنُوبِي

و بیامرز مرا از آنچه از من می‌دانی و آنچه از گناهان من شماره نموده‌ای

وَاقْضِ حَوَائِجِي مَا لَكَ فِيهِ رِضًا وَ لِي فِيهِ صَلَاحٌ

و برآورده‌ساز از حاجت‌های من آنچه خشنودی تو در آن است و مصلحت من می‌باشد

يَا ذَا الْمَنِّ وَالْفَضْلِ وَسِعَّ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ وَالْأَجَلِ

ای دارنده لطف و احسان در روزی و عمر من وسعت بده

وَ اكْفِنِي مَا أَهْمَنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي إِنَّكَ أَنْتَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و آنچه مرا نگران ساخته از امور دنیا و آخرت من کفایت کن که تنها تو بر هر چیزی توانا هستی

ادعای فرج بعد از نماز حاجت

دعای فرج بعد از نماز حاجت

این دعا بعد از دو رکعت نماز حاجت خوانده می شود که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است. چون سلام نماز را گفتی این دعا را بخوان در حالی که ایستاده باشی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ خَالِقُ الْخَلْقِ

گواهی می دهم که خدائی و معبودی جز خداوند نیست او یگانه است و شریکی برایش نیست
آفریننده هستی

وَقَاسِمُ الرِّزْقِ وَفَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَاعِلُ اللَّيْلِ سَكَنًا وَالشَّمْسِ

و تقسیم کننده رزق و روزی است و شکافنده صبح) و آشکارکننده (آن است و شب را مایه آرامش و
خورشید

ص: ۱۹۶

۱- ۷۴. فقه الرضا علیه السلام: ۱۵۵ مستدرک الوسائل: ۶/۲۲۴ و ۲۳۱) باختصار (بحار الأنوار:
۹۱/۲۰۹.

وَالْقَمَرِ حُسْبَانًا

و ماه را وسیله شمردن) و حساب روزها(قرار داده

ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

. آن اندازه گیری شخص نیرومند آگاه است

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

خدایی جز او نیست که قوی . و صاحب حکمت است.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد بنده و فرستاده او است

وَوَلِيِّهِ وَنَبِيِّهِ

و کارگزار و پیامبر او است

وَخَلِيلُهُ وَصَفِيُّهُ

و یار و برگزیده

وَ حَبِيبُهُ وَ خَالِصَتُهُ

و دوست و مخلص او است

وَ خَاصَّتُهُ مِنْ خَلْقِهِ

و از میان آفریدگانش مقام مخصوص و ویژه ای دارد

وَأَمِينُهُ عَلَىٰ وَحْيِهِ

و امانتدار او بر وحیش است

أَرْسَلَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

او را به هدایت و دین و آئین حق فرستاده است

لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ

تا او را بر تمام ادیان پیروز گرداند

وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

گرچه مشرکان نپسندند و خوش آیند آن ها نباشد

بَشِيرًا وَنَذِيرًا

او بشارت دهنده و بیم دهنده

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ

و به فرمان خدا دعوت کننده بسوی او است

وَسِرَاجًا مُنِيرًا

و چراغ نوردهنده و روشنی بخش است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِهِ

درود و رحمت خدا بر او و اهل بیتش باد

الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً

که خدا هر گونه آلودگی و پلیدی را از وجودشان دور نموده و آنان را پاک و پاکیزه گردانیده است.

. يَا مُقْوَى كُلِّ ذَلِيلٍ

ای نیرو دهنده به هر خوار شده؛

وَمُعِزِّ الْمُؤْمِنِينَ

و عزت دهنده به اهل ایمان

وَمُذِلِّ الْجَبَّارِينَ

و ذلیل کننده زورگویان؛

قَدْ وَحَقَّكَ بَلَّغَ مِنِّي الْمَجْهُودُ

به حق تو سوگند که تلاش و کوشش من به نهایت رسیده

فَفَرِّجْ عَنِّي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس گشایشی در کارم ایجاد کن ای از همه مهربانان مهربانتر.

يَا مُفَرِّجِ الْفَرْجِ؛ يَا كَرِيمِ الْفَرْجِ؛ يَا عَزِيزِ الْفَرْجِ؛ يَا جَبَّارِ الْفَرْجِ؛

ای گشایش دهنده گشایش؛ ای بزرگوار ای گشایش؛ ای نیرومند ای گشایش؛ ای قدرتمند

یا رَحْمَانُ الْفَرَجِ؛ یا رَحِيمُ

ای گشایش؛ ای رحم کننده گشایش؛ ای مهربان

الْفَرَجِ؛ یا جَلِيلُ الْفَرَجِ؛ یا جَمِيلُ الْفَرَجِ؛ یا كَفِيلُ

گشایش؛ ای بزرگ مرتبه گشایش؛ ای نیکوسیرت گشایش؛ ای عهده دار امور

الْفَرَجِ؛ یا مُنِيلُ الْفَرَجِ؛ یا مُقِيلُ الْفَرَجِ؛ یا مُجِيرُ الْفَرَجِ؛

یا گشایش؛ ای برخوردارکننده گشایش؛ ای نادیده گیرنده گشایش؛ ای پناه دهنده

ص: ۱۹۷

خَبِيرُ الْفَرَجِ؛ یا مُنِيرُ الْفَرَجِ؛ یا مُبَلِّغُ الْفَرَجِ؛ یا مُدِيلُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای آگاه گشایش؛ ای روشن بخش گشایش؛ ای رساننده گشایش؛ ای توجّه دهنده گشایش؛

یا مُحِيلُ الْفَرَجِ؛ یا كَبِيرُ الْفَرَجِ؛ یا قَدِيرُ الْفَرَجِ؛ یا بَصِيرُ

ای تغییردهنده گشایش؛ ای بزرگ گشایش؛ ای توانا گشایش؛ ای بینا

الْفَرَجِ؛ یا بَرُّ الْفَرَجِ؛ یا طَهْرُ الْفَرَجِ؛ یا طَاهِرُ الْفَرَجِ؛ یا قَاهِرُ

یا گشایش؛ ای نیکوکار گشایش؛ ای پاک گشایش؛ ای پاک کننده گشایش؛ ای چیره شونده

الْفَرَجِ؛ یا ظَاهِرُ الْفَرَجِ؛ یا باطنُ الْفَرَجِ؛ یا سائرُ الْفَرَجِ؛

یا گشایش؛ ای آشکار گشایش؛ ای پنهان گشایش؛ ای پوشاننده گشایش؛

ای مُحِيطُ الْفَرَجِ؛ یا مُقْتَدِرُ الْفَرَجِ؛ یا حَفِیْظُ الْفَرَجِ؛ یا مُتَجَبِّرُ

دربگیرنده گشایش؛ ای توانمند گشایش؛ ای حفظ کننده گشایش؛ ای قدرتمند

الْفَرَجِ؛ یا قَرِیْبُ الْفَرَجِ؛ یا وَدُوْدُ الْفَرَجِ؛ یا حَمِیْدُ الْفَرَجِ؛ یا مَجِیْدُ

یاگشایش؛ ای نزدیک گشایش؛ ای دوستدار گشایش؛ ای ستوده گشایش؛ ای شکوهمند

الْفَرَجِ؛ یا مُبْدِئُ الْفَرَجِ؛ یا مُعِیْدُ الْفَرَجِ؛ یا شَهِیْدُ

گشایش؛ ای آغازکننده گشایش؛ ای بازگرداننده گشایش؛ ای گواه

الْفَرَجِ؛ یا مُحْسِنُ الْفَرَجِ؛ یا مُجْمِلُ الْفَرَجِ؛ یا مُنْعِمُ الْفَرَجِ؛

یاگشایش؛ ای احسان کننده گشایش؛ ای نیکوکار گشایش؛ ای نعمت دهنده گشایش؛

مُفْضِلُ الْفَرَجِ؛ یا قَابِضُ الْفَرَجِ؛ یا بَاسِطُ الْفَرَجِ؛ یا هَادِی

ای افزونی بخش گشایش؛ ای گیرنده گشایش؛ ای گستراننده گشایش؛ ای هدایت کننده

الْفَرَجِ؛ یا مُرْسِلُ الْفَرَجِ؛ یا دَافِعُ الْفَرَجِ؛ یا رَافِعُ الْفَرَجِ؛ یا بَاقِی

یاگشایش؛ ای فرستنده گشایش؛ ای دورکننده گشایش؛ ای برطرف کننده گشایش؛ ای باقی الْفَرَجِ؛

یا وَاقِی الْفَرَجِ؛ یا خَلَّاقُ الْفَرَجِ؛ یا وَهَّابُ

گشایش؛ ای نگهدارنده گشایش؛ ای بسیار آفریننده گشایش؛ ای بخشنده

الْفَرَجِ؛ یا تَوَّابُ الْفَرَجِ؛ یا فَتَّاحُ الْفَرَجِ؛ یا نَفَّاحُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای بسیار توبه پذیر گشایش؛ ای گشاینده گشایش؛ ای وزنده رحمت گشایش؛

یا مُرْتاحُ الْفَرَجِ؛ یا نَفْعُ الْفَرَجِ؛ یا رَوْوْفُ الْفَرَجِ؛ یا عَطْوْفُ

راحتی بخش گشایش؛ ای بسیار

ای سودرساننده گشایش؛ ای بسیار مهربان گشایش؛ ای بامحبت

الْفَرَجِ؛ یا کافی الْفَرَجِ؛ یا شافی الْفَرَجِ؛ یا مُعافی الْفَرَجِ؛

یا گشایش؛ ای کفایت کننده گشایش؛ ای شفا دهنده گشایش؛ ای عافیت دهنده گشایش؛ ای مُکافی

الْفَرَجِ؛ یا وَفِي الْفَرَجِ؛ یا مُهَيِّمِنُ الْفَرَجِ؛

یا سَلامُ پاداش دهنده گشایش؛ ای وفا کننده گشایش؛ ای نگهبان گشایش؛ ای سلامتی بخش

الْفَرَجِ؛ یا مُتَكَبِّرُ الْفَرَجِ؛ یا مُؤْمِنُ الْفَرَجِ؛ یا أَحَدُ الْفَرَجِ؛

یا گشایش؛ ای صاحب رفعت و عظمت گشایش؛ ای ایمنی دهنده گشایش؛ ای یکتا گشایش؛ ای

صَمَدُ الْفَرَجِ؛ یا نُورُ الْفَرَجِ؛ یا مُدَبِّرُ الْفَرَجِ؛ یا فَرْدُ الْفَرَجِ؛

یابی نیاز گشایش؛ ای روشنی دهنده گشایش؛ ای تدبیر کننده گشایش؛ ای فرد گشایش؛ ای

وَتَرُ الْفَرَجِ؛ یا ناصِرُ الْفَرَجِ؛ یا مُونِسُ الْفَرَجِ؛ یا باعِثُ الْفَرَجِ؛

تنها گشایش؛ ای یاری کننده گشایش؛ ای مونس گشایش؛ ای برانگیزنده گشایش؛

یا وارِثُ الْفَرَجِ؛ یا عالمُ الْفَرَجِ؛ یا حاکِمُ الْفَرَجِ؛ یا بارِئُ

ای ارث برنده گشایش؛ ای دانا گشایش؛ ای حکم کننده گشایش؛ ای به وجود آورنده

الْفَرَجِ؛ يَا مُتَعَالَى الْفَرَجِ؛ يَا مُصَوِّرَ الْفَرَجِ؛ يَا مُجِيبَ الْفَرَجِ؛ يَا

گشایش؛ ای بلندمرتبه گشایش؛ ای صورت آفرین گشایش؛ ای اجابت کننده گشایش؛ ای

قَائِمُ الْفَرَجِ؛ يَا دَائِمُ الْفَرَجِ؛ يَا عَلِيمُ الْفَرَجِ؛ يَا حَكِيمُ الْفَرَجِ؛ يَا

برپادارنده گشایش؛ ای جاودان گشایش؛ ای بسیار دانا گشایش؛ ای صاحب حکمت گشایش؛ ای

جَوَادُ الْفَرَجِ؛ يَا بَارُ الْفَرَجِ؛ يَا سَائِرُ الْفَرَجِ؛ يَا عَدْلُ الْفَرَجِ؛ يَا

دارنده جود و بخشش گشایش؛ ای نیکوکار گشایش؛ ای خشنودکننده گشایش؛ ای عدالت پیشه
گشایش

؛ يَا فَاضِلُ الْفَرَجِ؛ يَا دَيَّانُ الْفَرَجِ؛ يَا حَنَّانُ الْفَرَجِ؛ يَا مَنَّانُ الْفَرَجِ؛

صاحب فضل و برتری گشایش؛ ای جزادهنده گشایش؛ ای بسیار دلسوز و رحم کننده گشایش؛ ای
زیاد لطف کننده گشایش؛

يَا سَمِيعُ الْفَرَجِ؛ يَا خَفِيُّ الْفَرَجِ؛ يَا مُعِينُ الْفَرَجِ؛ يَا نَاشِرُ

ای شنوا گشایش؛ ای پنهان گشایش؛ ای مددکار گشایش؛ ای پراکنده کننده

ص: ۱۹۹

الْفَرَجِ يَا غَافِرُ الْفَرَجِ يَا قَدِيمُ الْفَرَجِ؛ يَا مُسَهِّلُ الْفَرَجِ؛ يَا

گشایش؛ ای آمرزنده گشایش؛ ای بی آغاز گشایش؛ ای آسان کننده گشایش؛ ای

مُيسِّرُ الْفَرَجِ؛ يَا مُمِيتُ الْفَرَجِ؛ يَا مُحْيِي الْفَرَجِ؛ يَا نَافِعُ

مهیّاکننده گشایش؛ ای میراننده گشایش؛ ای زنده کننده گشایش؛ ای فایده دهنده

الْفَرْجِ؛ یا رازِقُ الْفَرْجِ؛ یا مُسَبِّبُ الْفَرْجِ؛ یا مُغِيثُ الْفَرْجِ؛

گشایش؛ ای روزی دهنده گشایش؛ ای سبب ساز گشایش؛ ای فریادرس گشایش؛

یا مُغْنِي الْفَرْجِ؛ یا مُقْنِي الْفَرْجِ؛ یا خَالِقُ الْفَرْجِ؛ یا راصِدُ

ای بی نیازکننده گشایش؛ ای مال دارکننده گشایش؛ ای آفریننده گشایش؛ ای کمین کننده

الْفَرْجِ؛ یا حاضِرُ الْفَرْجِ؛ یا جابِرُ الْفَرْجِ؛ یا حافِظُ الْفَرْجِ؛

یا گشایش؛ ای حضوردارنده گشایش؛ ای جبران کننده گشایش؛ ای نگهدارنده گشایش؛

ای شَدِيدُ الْفَرْجِ یا غِيَاثُ الْفَرْجِ؛ یا عَائِدُ الْفَرْجِ؛ یا اَللَّهُ الْفَرْجِ؛

شدید گشایش؛ ای دادرس گشایش؛ ای پناه دهنده گشایش؛ ای خداوند گشایش؛

یا عَظِيمُ الْفَرْجِ؛ یا حَيُّ الْفَرْجِ؛ یا قَيُّومُ الْفَرْجِ؛ یا عالی

ای باعظمت گشایش؛ ای زنده گشایش؛ ای پاینده گشایش؛ ای برتر

الْفَرْجِ؛ یا رَبُّ الْفَرْجِ؛ یا اَعْظَمُ الْفَرْجِ؛ یا اَعْزُّ الْفَرْجِ؛ یا اَجَلُّ

گشایش؛ ای پروردگار گشایش؛ ای عظیمتر گشایش؛ ای عزیزتر گشایش؛ ای بزرگ مرتبه تر

الْفَرْجِ؛ یا غَنِيُّ الْفَرْجِ؛ یا اَكْبَرُ الْفَرْجِ؛ یا اَزَلِيُّ الْفَرْجِ؛ یا اَوَّلُ

گشایش؛ ای بی نیاز گشایش؛ ای بزرگتر گشایش؛ ای همیشگی گشایش؛ ای نخست بدون ابتدا

الْفَرَجِ؛ يَا اخِرُ الْفَرَجِ؛ يَا حَقُّ الْفَرَجِ؛ يَا مُبِينُ الْفَرَجِ؛ يَا يَقِينُ

گشایش؛ ای آخر بدون نهایت گشایش؛ ای حق مطلق و ثابت گشایش؛ ای آشکار گشایش؛ ای یقین بدون شبهه

الْفَرَجِ؛ يَا مَالِكُ الْفَرَجِ؛ يَا قُدُّوسُ الْفَرَجِ؛ يَا مُتَقَدِّسُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای صاحب اختیار گشایش؛ ای منزّه از هر گونه عیب گشایش؛ ای پاک از هر گونه نقص گشایش؛

يَا وَاحِدُ الْفَرَجِ؛ يَا أَحَدُ الْفَرَجِ؛ يَا مُتَوَحِّدُ الْفَرَجِ؛ يَا مُمَدِّدُ

ای یکتا گشایش؛ ای بی همتا گشایش؛ ای یگانه گشایش؛ ای ادامه دهنده

ص: ۲۰۰

الْفَرَجِ؛ يَا قَهَّارُ الْفَرَجِ؛ يَا رَاحِمُ الْفَرَجِ؛ يَا مُفَضَّلُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای صاحب قهر و غلبه گشایش؛ ای رحم کننده گشایش؛ ای برتری دهنده گشایش؛ یا مُتَرَحِّمُ الْفَرَجِ؛ يَا قَاصِمُ الْفَرَجِ؛ يَا مُكْرِمُ الْفَرَجِ؛ يَا مُعَلِّمُ

ای ترحم کننده گشایش؛ ای درهم شکننده گشایش؛ ای گرامی دارنده گشایش؛ ای آموزنده

الْفَرَجِ؛ يَا مُصْطَفَى الْفَرَجِ؛ يَا مُزَكَّى الْفَرَجِ؛ يَا وَافِي الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای برگزیننده گشایش؛ ای پاک کننده گشایش؛ ای وفاکننده گشایش؛

يَا كَاشِفُ الْفَرَجِ؛ يَا مُصَرِّفُ الْفَرَجِ؛ يَا دَاعِي الْفَرَجِ؛ يَا مَرْجُوُّ

ای برطرف کننده (اندوه) گشایش؛ ای دگرگون کننده گشایش؛ ای دعوت کننده گشایش؛ ای مایه امید

الْفَرَجِ؛ یا مُتَجَاوِزُ الْفَرَجِ؛ یا فَاتِحُ الْفَرَجِ؛ یا مَلِيكُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای گذشت کننده گشایش؛ ای فتح کننده گشایش؛ ای دارنده هستی گشایش؛

یا مُقَدِّرُ الْفَرَجِ؛ یا مُؤَلِّفُ الْفَرَجِ؛ یا مُمَهِّدُ الْفَرَجِ؛ یا مُؤَيِّدُ

ای اندازه گیری کننده گشایش؛ ای گردآورنده گشایش؛ ای آماده کننده گشایش؛ ای تأییدکننده

الْفَرَجِ؛ یا شَاهِدُ الْفَرَجِ؛ یا صَادِقُ الْفَرَجِ؛ یا مُصَدِّقُ الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای گواه گشایش؛ ای راستگو گشایش؛ ای تصدیق کننده گشایش؛

یا مُدْرِكُ الْفَرَجِ؛ یا سَابِقُ الْفَرَجِ؛ یا عَوْنُ الْفَرَجِ؛ یا لَطِيْفُ

ای دریابنده گشایش؛ ای سبقت گیرنده گشایش؛ ای یاری دهنده گشایش؛ ای لطف کننده

الْفَرَجِ؛ یا رَقِيْبُ الْفَرَجِ؛ یا فَاطِرُ الْفَرَجِ؛ یا مُفْنِي الْفَرَجِ؛

گشایش؛ ای مراقب و دیدبان گشایش؛ ای پدیدآورنده (و بروزدهنده استعدادها) گشایش ای از بین برنده گشایش؛

یا مُسَخِّرُ الْفَرَجِ؛ یا مُمَجِّدُ الْفَرَجِ؛ یا مَعْبُودُ الْفَرَجِ؛ یا مَدْعُوُّ

ای تسخیرکننده گشایش؛ ای شکوهمندکننده گشایش؛ ای پرستش شده گشایش؛ ای خوانده شده

الْفَرَجِ؛ یا مَرْهُوبُ الْفَرَجِ؛ یا مُسْتَعَانُ الْفَرَجِ؛ یا مُلْتَجِي الْفَرَجِ

؛ گشایش؛ ای ترسناک گشایش؛ ای یاری رسان گشایش؛ ای پناه دهنده گشایش

؛ يَا كَهْفُ الْفَرَجِ؛ يَا عُدَّةَ الْفَرَجِ؛ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. اَللّٰهُمَّ

ای پناهگاه گشایش؛ ای سرمایه و ساز و برگ گشایش؛ ای صاحب بزرگی و بزرگواری. خداوندا؛

ص: ۲۰۱

بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الْحُسْنَى

به حقّ این نام های نیکو

وَالْكَلِمَاتِ الْعُلْيَا

و کلمات بلند مرتبه

وَبِحَقِّ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و به حقّ (سوره توحید) «بنام خداوند بخشنده مهربان

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

بگو او خداوندی است یکتا

اللَّهُ الصَّمَدُ

خداوند بی نیاز است

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

تولد نیافته و از او چیزی متولد نشده

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» (۱)

و هیچ کس شبیه او نمی باشد»

أَهْلِكَ عَدُوٌّ مُحَمَّدٍ وَإِلِ مُحَمَّدٍ.

دشمن محمد و آل محمد را به هلاکت برسان و نابود کن

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ فُلَانٌ عَدُوًّا لِلَّهِ

خداوندا؛ اگر فلانی دشمن خدا

وَعَدُوًّا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَشِيعَتِهِ

و دشمن رسول خدا - که درود خدا بر او و آل او باد - و دشمن (اهل بیت آن حضرت و فرزندان و

شیعیانش باشد

جَحَدَ حَقًّا

حقی را انکار کرده

وَادَّعَىٰ بَاطِلًا

و باطلی را ادعا نموده است

فَأَنْزَلَ عَلَيْهِ حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ وَعَذَابًا عَاجِلًا

بر او صاعقه ای از آسمان و عذابی فوری نازل گردان

امینَ امینَ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اجابت کن اجابت کن اجابت کن پروردگار جهانیان

وَأَمَانَ الْخَائِفِينَ

و ایمنی بخش بیمناکان

أَدْرِكُنَا فِي هَذِهِ الْحَاجَةِ

ما را در مورد این حاجت دریاب

وَأَعِثْنَا يَا إِلَهِي بِحَقِّ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ

و به فریاد ما برس ای خدای من؛ به حق فرشتگان مقربت

وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ الْمُطَهَّرِينَ

و پیامبران فرستاده شده پاکت

وَبِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

و به شفاعت پیامبرت (حضرت) محمد که درود خدا بر او و آل او باد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

خداوندا؛ من به واسطه پیامبرت (حضرت) محمد - که درود خدا بر او و آل او باد - به سوی تو توجّه

پیدا می کنم

يَا أَبَا الْقَاسِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ای ابوالقاسم؛ ای رسول خدا؛

یا إِمَامَ الرَّحْمَةِ

ای پیشوای رحمت؛

إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ما به واسطه توبه سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله توبه درگاه خدا توسل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده .

ص: ۲۰۲

۱- ۷۵. سورة اخلاص آية ۴-۱.

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِسْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

ای ابا الحسن ای علی بن ابی طالب؛ ای امیر مؤمنان؛

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجت خداوند بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جستیم

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمَ نَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های ما مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِسْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءُ

ای فاطمه زهرا؛

يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ

ای دختر رسول خدا؛

يَا سَيِّدَتَنَا وَمَوْلَاتِنَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و مولای ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جستیم

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهَةً عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعِي لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا مُحَمَّدٍ

ای ابا محمد؛

يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ

ای حسن بن علی؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای زاده رسول خدا

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمَ نَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدّم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

ای ابا عبدالله؛

ص: ۲۰۳

يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ

ای حسین بن علی؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جستیم

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يا أبا الحسنِ

ای ابا الحسن؛

يا عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

ای علی بن حسین؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يا سَيِّدَنَا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جستہ

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدْ مَنَّاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللّٰهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعُ لَنَا عِنْدَ اللّٰهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا جَعْفَرٍ

ای ابا جعفر؛

يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

ای محمد بن علی؛

يَا بَنَ رَسُولِ اللّٰهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللّٰهِ عَلٰى خَلْقِهِ

ای حجت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللّٰهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جستہ

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش یا حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

ای اباعبداللہ؛

يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ

ای جعفر بن محمد؛

يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

ص: ۲۰۴

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَي خَلْقِهِ

ای حجت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا

وَأَسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

توسل جستیم و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمَ نَاكَ بَيْنَ يَدَيْ يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

و پیشاپیش حاجت های مان حاجاتنا مقدم داشته ایم

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

ای آبرومند نزد خدا؛ برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ

ای ابا ابراهیم؛ ای موسی بن جعفر؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جستّه

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدّم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ی آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

ابرای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا الْحَسَنِ

ای اباالحسن؛

يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای علی بن موسی؛ ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدْ مَنَّاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللّٰهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللّٰهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا أَبَا جَعْفَرٍ

ای ابا جعفر؛

يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

ای محمد بن علی؛

يَا بَنَ رَسُولِ اللّٰهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللّٰهِ عَلَي خَلْقِهِ

ای حجت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللّٰهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

ص: ۲۰۵

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا اِبَا الْحَسَنِ

ای ابا الحسن؛

يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ

ای علی بن محمد؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو بسوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جستہ

وَأَسْتَشْفِعُنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمَ نَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدّم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

یا ابا مُحَمَّدٍ

ای ابا محمد؛

یا حَسَنَ بْنِ عَلِيٍّ

ای حسن علی؛

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

یا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای حجت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو به سوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلْفَ الصَّالِحَ

ای وصی امام حسن و جانشین شایسته او؛

يَا بَنَ رَسُولٍ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

ای فرزند رسول الله خدا؛ ای حجّت خدا بر آفریدگانش؛

يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

ای سرور و سالار ما؛ ما به واسطه تو بسوی خدا روی آورده

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و به وسیله تو به درگاه خدا توسّل جسته

وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ

و تو را شفیع خود گردانیده

ص: ۲۰۶

وَقَدْ مَنَّكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا

و پیشاپیش حاجت های مان مقدم داشته ایم

يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ

ای آبرومند نزد خدا؛

إِشْفَعُ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

برای ما نزد خداوند شفاعت کن.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَ اكْشِفْ عَنَّا كُلَّ هَمٍّ

و از ما هر اندوهی را برطرف کن

وَ فَرِّجْ عَنَّا كُلَّ غَمٍّ

و هر غمی را دور کن

وَ أَفْضِلْ لَنَا كُلَّ حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و برای ما هر حاجتی از حاجت های دنیا و آخرت را برآورده ساز.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَعِزَّنَا مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ.

و ما را از شرّ و بدی آنچه آفریده ای پناه بده.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَلْبَسْنَا دِرْعَكَ الْحَصِيْنَةَ

و زره محکمت را بر ما بپوشان

وَقِنَا شَرَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ.

و ما را از شرّ و بدی تمام آفریدگانت محفوظ بدار.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَحْفَظْ غُرْبَتَنَا

دوری و بیگانگی ما را (از غیر خودت) حفظ کن

وَاسْتُرْ عَوْرَتَنَا

و زشتی های ما را بپوشان

وَأَمِنْ رَوْعَتَنَا

و ترس و وحشت ما را ایمنی بخش

وَأَكْفِنَا مَنْ بَغِيُو عَلَيْنَا

و از ستم آنانکه بر ما گردنکشی می کنند و دست دراز می نمایند کفایت کن

وَأَنْصُرْنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا

و ما را بر کسانی که به ما ظلم می کنند یاری فرما

وَأَعِزَّنَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

و از شیطان رانده شده

وَمِنْ جَوْرِ السُّلْطَانِ

و ستم سلطان

وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ.

و شرّ و آزار هر بدی کننده ای پناه بده.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي سِتْرِكَ وَفِي حِفْظِكَ

خداوندا؛ ما را در پوشش خودت و در حفظ

وَفِي كَنْفِكَ وَفِي حِرْزِكَ وَفِي عِيَاذِكَ

و حمایت و حراست و پناه

وَفِي عِزِّكَ وَفِي مَنْعِكَ

و عزّت و بازدارندگیت قرار بده

عِزًّا جَارِكًا وَجَلًّا ثَنَّاؤُكَ

آنکه در جوار تو باشد عزیز است و مدح و ثنای تو بلندمرتبه است

وَأَمْتَنَعَ عَائِدُكَ

و پناهنده ات در دسترس دشمن نیست

وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

و معبودی غیر تو نباشد

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ

بر خداوند زنده ای که نمی میرد توکل کردم

ص: ۲۰۷

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا

و حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که فرزندی نگرفته

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ

و برای او شریکی در فرمانروائی نیست و سرپرستی از روی خواری و ناتوانی ندارد

وَكَبْرَهُ تَكْبِيرًا

و او را به بزرگی یاد می کنم

وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

و هر صبحگاه و شامگاه خدا را تسبیح می گویم

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

و هیچ قدرت و نیرویی جز به سبب خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ مُحَمَّدٍ مُحَمَّدٍ إِلَيْهِ أَجْمَعِينَ.

و درود خدا بر و همه آل او باد. خداوندا؛

اللَّهُمَّ كُفِّ عَن عَبْدِكَ الضَّعِيفِ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ شَرَّ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ

از فلانی پسر فلانی بنده ضعیف شرّ و آزار فلانی پسر فلانی را باز مدار

وَذُبَّ عَنْهُ كَيْدُهُ وَمَكْرُهُ وَغَائِلَتُهُ وَبَطْشُهُ وَحِيلَتُهُ وَغَمْرُهُ

و از او فکر و نیرنگ و بدی و چیرگی و حيله و فریب و بدگوئی او را دور کن

وَطَمَّهٗ بِالْعَذَابِ طَمًّا

و او را به شدت غرق عذاب و سختی گردان

وَقَمَّهٗ بِالْبَلَاءِ قَمًّا

و بلای فراگیری را بر او مسلط ساز

وَأَبَحَ حَرِيمَهُ

و حریم و را که جز بر اهلش روا نیست بر همگان مباح کن

وَأَزَمِهِ يَوْمٍ لَا مَعَادَ لَهُ

و به روزی بینداز که بازگشتی برایش نباشد

وَبِسَاعَةٍ لَا مَرَدَّ لَهَا

و به ساعتی که راه رهایی برایش نباشد

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیز توانایی.

اللَّهُمَّ بِحَقِّ الْأَيْمَةِ الْمُعْصُومِينَ

خداوندا؛ به حق امامان پاک و معصوم

وَبِحَقِّ حُرْمَتِهِمْ لَدَيْكَ

و به حرمتی که در پیشگاه تو

وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ

و جایگاه و مرتبه ای که نزد تو دارند

أَهْلِكُهُ هَلَاكًا عَاجِلًا غَيْرَ أَجَلٍ

او را فوری و بدون تأخیر به هلاکت برسان

وَخُذْهُ أَخَذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ

و مجازات کن مجازات کردن شخص نیرومند با اقتدار

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

به مهربانیت ای مهربانتر از همه مهربان ها.

اللَّهُمَّ بِحَقِّكَ الْعَظِيمِ وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ به حق بزرگ و به حق محمد و آل محمد

وَبِحَقِّ أَنْبِيَآءِكَ وَرُسُلِكَ وَوَالَايَةِ

و به حق پیامبران و رسولان

وَبِحَقِّ هُوَلَاءِ الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ

و به حق امامان پاک و معصوم

وَبِحَقِّ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

و به حقّ بندگان شایسته ات

ص: ۲۰۸

وَبِحَقِّ مَنْ نَادَاكَ وَنَاجَاكَ

و به حقّ آنانکه تو را صدا بززند و با تو نجوا کنند

وَدَعَاكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

و در خشکی و دریا تو را بخوانند

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

و در فرج ایشان شتاب کن

وَتَفَضَّلْ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَى وَالْبَرَكَاتِ

و بر مردان و زنان مؤمن فقیر به توانگری و برکت لطف کن

وَعَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَالْعَافِيَةِ

و بر مردان و زنان مؤمن مریض شفا مرحمت کن و عافیت بده

وَعَلَىٰ مَوْتَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ

و بر مردان و زنان مؤمن که از دنیا رفته اند آمرزش و رحمت ارزانی بدار

وَعَلَىٰ غُرَبَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَىٰ أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ

و بر مردان و زنان مؤمن غریب به بازگشت ایشان با سلامتی و بهره مندی به وطن هایشان عنایت فرما

وَعَلَىٰ وَالِدَيْنَا وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا وَأَهْلِ حُرَاتِنَا بِالْعَتَقِ مِنَ النَّارِ وَالْفَوْزِ بِالْجَنَّةِ

و بر پدران و مادران و همسران و فرزندان و آنانکه به ما مربوطند با رهایی ایشان از آتش و کامیابی به

بهشت کرم کن

وَأَجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا

و احسان فرما در کار ما فرج و گشایشی عنایت کن

فَرَجًا وَمَخْرَجًا وَارْزُقْنَا رِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا مِنْ حَيْثُ نَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَانَحْتَسِبُ

و به ما روزی حلال پاک از جایی که گمان داریم و از آنجا که گمان نداریم روزی گردان

وَأَخْتِمْ لَنَا بِخَيْرٍ

و عاقبت و سرانجام کار ما را به خیر گردان

وَأَصْلِحْ لَنَا شَأْنَنَا

و شئون ما را اصلاح کن

وَأَعِنَّا وَلِدِينَنَا وَدُنْيَانَا

برای دین و دنیا ما را کمک کن

وَأَقْضِ حَوَائِجَنَا كُلَّهَا مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و همه حاجت های دنیوی و اخروی ما را

مِمَّا لَكَ فِيهِ رِضَىٰ وَلَنَا فِيهِ صَلاَحٌ

که خشنودی تو و مصلحت ما در آن است برآورده ساز

وَأَعِثْنَا وَأَدْرِكُنَا

و به فریاد ما برس و ما را دریاب

وَأَرْزُقْنَا حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَزِيَارَةَ النَّبِيِّ وَالْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

و خانه محترم خودت و زیارت پیامبر و ائمه طاهرین را - که سلام و درود بر آنان باد -

ص: ۲۰۹

فِي حَجِّ عَامِنَا هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ

در همین امسال و در هر سالی روزی ما گردان

وَأَجْعَلْنَا فِي طَاعَتِكَ مُجِدِّينَ

و ما را در اطاعت خود کوشا

وَفِي خِدْمَتِكَ رَاغِبِينَ

و در خدمت خود مشتاق قرار بده

وَقِنَا بِفَضْلِ رَحْمَتِكَ عَذَابَ الْفَقْرِ وَالْقَبْرِ وَالنَّارِ وَسَكَرَاتِ الْمَوْتِ

و به فضل رحمتت از سختی فقر و عذاب قبر و آتش و سختی جان کندن

وَأَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

و وحشت های روز قیامت ما را حفظ کن

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان

سپس سجده شکر نموده و در آن حاجت خود را بخواهد که ان شاء الله برآورده می شود. (۱)

دعای حضرت امام رضا علیه السلام پس از هشت رکعت نماز شب

این دعا از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است و بعد از هشت رکعت نافله نماز شب خوانده می شود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ مَنْ عَاذَ بِكَ مِنْكَ

خداوندا! از تو درخواست می کنم به احترام آنکه به (رحمت) تو از (عقاب) تو پناهنده گشت

وَلَجَأً إِلَى عِزِّكَ

و به عزت پناه برد

وَأَسْتَظِلُّ بِفَيْئِكَ

و در سایه لطفت قرار گرفت

وَاعْتَصِمَ بِحَبْلِكَ

و به ریسمان تو چنگ زد

وَلَمْ يَثِقْ إِلَّا بِكَ

و تنها به تو اطمینان کرد

يَا جَزِيلَ الْعَطَايَا

ای صاحب عطا و بخشش بسیار

يَا مُطْلِقَ الْأُسَارَى

ای آزادکننده اسیران؛

يَا مَنْ سَمَّى نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ وَهَاباً

؛ ای آنکه خود را به خاطر جود و بخشش فراوان «وهاب» یعنی زیاد بخشنده نامیده است

أَدْعُوكَ رَغْباً وَرَهْباً

تورا از روی اشتیاق و هراس

وَخَوْفاً وَطَمَعاً

و ترس و طمع

وَالْحَاحِ وَالْحَافِ

و الحاح و اصرار و خواری

ص: ۲۱۰

۱- ۷۶. البلد الأمين: ۴۴۹ جامع الأثر: ۶۰۵) باختصار).

دعا پس از نماز در مقام جبرئیل

وَتَضَرُّعاً وَتَمَلُّقاً

و زاری و فروتنی

وَقَائِماً وَقَاعِداً

و در حال ایستاده و نشسته

وَرَاكِعاً وَسَاجِداً

و رکوع و سجده

وَرَاكِباً وَمَاشِياً

و سواره و پیاده

وَذَاهِباً وَجَائِياً

و رفتن و آمدن

وَفِي كُلِّ حَالَتِي

و در همه حالاتم می خوانم

وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا. (۱)

و با من «چنین و چنان» کنی.

دعا پس از نماز در مقام جبرئیل علیه السلام

این دعا منسوب به حضرت امام رضا علیه السلام است:

در مقام جبرئیل علیه السلام دو رکعت نماز بخوان و بگو:

يَا جَوَادُ يَا كَرِيمُ

ای بخشنده؛ ای بزرگوار؛

يَا قَرِيباً غَيْرَ بَعِيدٍ

ای نزدیکی که دور نیستی؛

أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْءٌ أَنْ تَعْصِمَنِي مِنَ الْمَهَالِكِ

از تو درخواست می کنم - به اینکه تو خداوندی افات و هیچ چیز مانند تو نیست - که مرا از موارد

هلاکت نگهداری

وَأَنْ تُسَلِّمَنِي مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و از آفت های دنیا و آخرت

و وَعَثَاءِ السَّفَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ

و دشواری های سفر و بدی بازگشت سلامت بداری

وَأَنْ تَرُدَّنِي سَالِمًا إِلَى وَطَنِي بَعْدَ حَجِّ مَقْبُولٍ وَسَعْيٍ مَشْكُورٍ

و اینکه مرا بعد از حج پذیرفته شده و تلاش پاداش داده شده

وَعَمَلٍ مُتَّقَبَلٍ

و عمل مورد قبول سالم به وطنم بازگردانی

وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي مِنْ حَرَمِكَ

و آن را آخرین دیدار من از حرمت

و حَرَمِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. (۲) و حرم پیامبرت - که درود خدا بر او و آل او باد - قرار ندهی.

ص: ۲۱۱

۱- ۷۷. مصباح المتهجد: ۱۵۰ بحار الأنوار: ۸۷/۲۵۷.

۲- ۷۸. هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۳۱۳ مستدرک الوسائل: ۱۰/۱۹۶.

همان گونه که می توانیم برای خود زیارت بخوانیم می توانیم به نیابت از افراددیگر یا فرد معین نیز زیارت کنیم یا اصل زیارت را به نیابت از دیگری انجام دهیم.

دستور نماز این گونه زیارت ها را در «بخش نمازها» بیان کردیم و اکنون دعاهایی که پس از نماز آن ها خوانده می شود بیان می کنیم:

دعا پس از نماز زیارت به نیابت از دیگران

اَللّٰهُمَّ اِنِّى زُرْتُ هَذِهِ الزِّيَارَةَ

خداوندا؛ من این زیارت را انجام دادم

وَصَلَّيْتُ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ

و این دو رکعت نماز را خواندم

وَجَعَلْتُ وَثَابَهُمَا لِجَمِيعِ اِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

ثواب آن دو را برای همه مردان و زنان مؤمن

وَلِجَمِيعِ مَنْ اَوْصَانِي بِالزِّيَارَةِ وَالِدُعَاءِ لَهُ.

و همه آنهایی که مرا به زیارت و دعا سفارش کردند قرار دادم.

اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّي وَمِنْهُمْ

خداوندا؛ آن را از من و از ایشان قبول کن

بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

به رحمت ای مهربانترین مهربانان.

دعا پس از نماز زیارت به نیابت از شخص خاص

دعا پس از نماز زیارت ...

اللَّهُمَّ لَكَ صَلَّيْتُ وَلَكَ رَكَعْتُ وَلَكَ سَجَدْتُ

خداوندا؛ برای تو نماز خواندم و برای تو رکوع نمودم و برای تو سجده کردم

ص: ۲۱۲

۱- ۷۹. کتاب فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۶۰.

لِأَنَّهُ لَا يَنْبَغِي الصَّلَاةَ وَالرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ إِلَّا لَكَ

زیرا نماز و رکوع و سجود جز برای تو سزاوار نیست.

. اللَّهُمَّ وَقَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَ سَلَامِي وَزِيَارَتِي وَصَلَاتِي هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ هَدِيَّةً مِنِّي إِلَى فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ

خداوندا؛ ثواب سلام و زیارت و این دو رکعت نمازم را هدیه کردم به فلانی فرزند فلانی

فَتَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّي وَمِنْهُ

آن را از من و از او بپذیر

وَأُجْرِنِي عَلَيْهِ

و مرا بر آن پاداش ده

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

که تو بر هر چیز توانا هستی.

دعا پس از نماز زیارت در سفر نیابتی

اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِي مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ سَغَبٍ أَوْ لُغُوبٍ

خداوندا؛ در مقابل رنج و ناراحتی و گرسنگی و خستگی که در این سفر به من رسیده

فَأَجْرُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ عَلَيْهِ

فلانی فرزند فلانی را پاداش بده

وَأَجْرُنِي فِي نِيَابَتِي عَنْهُ

و مرا در نیابتم از او اجری مرحمت کن.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ أَتَيْتُكَ زَائِرًا عَنْهُ

سلام بر تو ای مولای من؛ از طرف فلانی فرزند فلانی به پیشگاه تو به عنوان زیارت از طرف او آمده

ام

فَأَشْفَعُ لَهُ وَ لِي عِنْدَ رَبِّكَ.

پس شفاعت کن برای او و برای من نزد پروردگارت.

آنگاه برای آن شخص و مؤمنان دیگر دعا کنید و هنگام وداع نیز همین عمل را انجام دهید. (۲)

۱- ۸۰. کتابُ فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۶۰.

۲- ۸۱. کتابُ فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۶۱.

ادعا پس از نماز زیارت حضرت امام رضا علیه السلام

از راه دور در بیست و پنجم ذیقعدہ

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ

خداوندا؛ این دو رکعت نماز

هَدِيَّةٌ مِنِّي اِلَى رُوْحِ سَيِّدِي وَاِمَامِي عَبْدِكَ وَوَلِيِّكَ

هدیه ای است از طرف من به روح پاک سرورم و امامم و پیشوایم

اَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا

بنده تو و ولی تو ابا الحسن علی بن موسی الرضا

صَلَوَاتِكَ وَتَسْلِيْمَاتِكَ عَلٰى رُوْحِهِ وَجَسَدِهِ.

که درود و سلام فراوانت بر روح پاک و جسد طاهر او باد

اَللّٰهُمَّ فَبَلِّغْهُمَا مِنِّي اِلَى رُوْحِهِ

خداوندا؛ این هدیه مرا به روح او برسان

وَازِدْ عَلِيَّ مِنْ رُوْحِهِ التَّحِيَّةَ وَالسَّلَامَ

. و از طرف روح پاک او درود و سلامش را به من بازگردان.

اَللّٰهُمَّ وَاَجِرْنِيْ عَلٰی ذٰلِكَ اَفْضَلَ الْجَزَاءِ مِنْكَ

خداوندا؛ به من به خاطر این کار از طرف خود بهترین جزا و پاداش را مرحمت فرما

وَفِي رَسُوْلِكَ وَفِي وُلْدِ رَسُوْلِكَ

و در مورد رسولت و فرزندان رسولت

وَفِي وَلِيّكَ وَفِي وُلْدِ وَلِيّكَ

و درباره ولیّت و فرزندان ولیّت چنین کن

يا وَلِيّ الْمُؤْمِنِيْنَ (۱). (۲)

ص: ۲۱۴

ای سرپرست مؤمنان

دعای طلب خیر در سجده

بخش هشتم

هشت دعا در سجده

در این بخش هشت دعا که در سجده خوانده می شوند نقل می کنیم:

دعای طلب خیر در سجده

شیخ صدوق رحمه الله در کتاب «عیون اخبار الرضا علیه السلام» با سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که امام صادق علیه السلام فرمود:

پس از نماز واجب سجده می کنی و صد مرتبه می گویی:

اللَّهُمَّ خِرْ لِي.

خداوندا! آنچه خیر است برای من قرار بده.

سپس به پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم و ائمه طاهرين عليهم السلام توسل بجو و بر آنان درود فرست و درخواست شفاعت کن آنگاه ببین خداوند چه چیزی به تو الهام می نماید؟ آن را انجام بده که آن از عنایات خداوند تبارک و تعالی است. (۳)

ص: ۲۱۵

۱- ۸۳. درباره چهار مورد آخر زیارت مخصوصی وارد نشده و باید همان زیارات وارده خوانده شود و چون این دعاها پس از نماز زیارت خوانده می شوند نه پس از زیارت آن ها را در این بخش آوردیم نه در بخش «هشت دعا بعد از زیارت».

۲- ۸۲. أربعة أيام: ۵۳.

۳- ۸۴. بحار الأنوار: ۹۱/۲۷۸.

دعا در سجده پس از نماز ظهر

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

... سپس سجده کنان خود را بر خاک می افکنی و در سجده ات می گوئی:

يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ

ای اهل تقوا و آمرزش

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای مهربانترین مهربانان تو مولا

أَنْتَ مَوْلَايَ وَسَيِّدِي فَارْزُقْنِي

و سرور من هستی پس مرا روزی بده

أَنْتَ خَيْرٌ لِي مِنْ أَبِي وَأُمِّي وَمِنَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

تو برای من بهتر از پدر و مادر و همه مردمان هستی

بِي إِلَيْكَ فَقْرٌ وَفَاقَةٌ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي

بسوی تو نیاز و احتیاج من است و تواز من بی نیازی

أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ

به حرمت ذات بزرگوارت

وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و از تو می خواهم درخواست می کنم که بر محمد و آل محمد

وَعَلَى إِخْوَانِهِ النَّبِيِّينَ

و بر برادرانش پیامبران

وَالْأَيْمَّةَ الطَّاهِرِينَ

و امامان پاک درود فرستی

وَتَسْتَجِيبَ دُعَائِي

و دعایم را به اجابت برسانی

وَتَرْحَمَ تَضَرُّعِي

و به ناله و زاری من رحم کنی

وَأَصْرِفْ عَنِّي أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ يَا رَحْمَنُ. (۱)

و انواع بلا را از من بازگردانی ای (خداوند) بخشنده.

ص: ۲۱۶

۸۵- ۱. فقه الرضا علیه السلام: ۱۰۹ بحار الأنوار: ۸۴/۲۱۰ و ۸۶/۷۴ مستدرک الوسائل: ۵/۹۶) با تفاوت).

ذکر سجده شکر

به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمود:

در سجده شکر اگر خواستی صد مرتبه «شُكْرًا شُكْرًا» بگو و اگر خواستی صد مرتبه «عَفْوًا عَفْوًا»

بگو. (۱)

ذکر دیگر سجده شکر

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

سجده شکر پس از نماز واجب به خاطر توفیقی است که خدا به بنده اش مرحمت فرموده تا توانسته فریضه را بجا آورد و کمترین مقداری که کفایت می کند این است که سه مرتبه بگوید: «شُكْرًا لِلَّهِ».

حسن بن علی بن فضال - که راوی حدیث است - گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: معنی «شُكْرًا لِلَّهِ» چیست؟ فرمود:

یعنی می گوید: این سجده سپاس توفیقی است که خداوند به من داده تا او را خدمت کنم و واجباتش را بجا آورم. و همواره شکر کردن باعث فزونی نعمت می گردد؛ پس اگر در نماز تقصیری و کمبودی داشته که با نوافل کامل نگردیده با این سجده کامل می گردد. (۲)

ص: ۲۱۷

۱- ۸۶. مقباس المصابیح: ۲۰۲.

۲- ۸۷. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۱۹ و سائل الشیعة: ۴/۱۰۷۱ بحار الأنوار: ۸۶/۱۹۸.

دعای حضرت امام رضا علیه السلام در سجده

دعا در سجده نماز

ابوالحسن صائغ از عمویش روایت کرده است که گفت: با حضرت امام رضا علیه السلام بسوی خراسان بیرون آمدیم با او در مورد قتل رجاء بن ابی ضحاک - که مأمور بردن آن حضرت به خراسان بود - مشورت کردم مرا از آن بازداشت و فرمود:

آیا می‌خواهی شخص مؤمنی را در مقابل شخص کافری به قتل رسانی؟

چون به اهواز رسیدیم به اهل اهواز فرمود:

برای من مقداری نیشکر تهیه کنید.

یکی از اهل اهواز - از آن‌ها که بی‌خردند - گفت: این مرد اعرابی است نمی‌داند که نی در تابستان یافت نمی‌شود.

عرض کردند: ای سرور ما؛ نی در این فصل یافت نمی‌شود و فقط در زمستان پیدامی‌شود. فرمود: شما آن را بجوئید پیدا خواهید کرد.

اسحاق بن ابراهیم گفت: به خدا قسم؛ سرور من چیزی را که وجود نداشته باشد طلب نمی‌کند در هر طرف عده‌ای را فرستادند و بالأخره کارگران اسحاق آمدند و گفتند: نزد ما مقداری نی هست که آن را برای بذری که می‌خواهیم زراعت کنیم ذخیره کرده‌ایم و این یکی از براهین و دلائل امامت آن حضرت بود.

و وقتی در قریه‌ای رسید از او شنیدم که در سجده اش می‌گفت:

لَكَ الْحَمْدُ إِنْ أَطَعْتُكَ

ستایش سزاوار تو است اگر تو را اطاعت نمایم

وَلَا حُجَّةَ لِي إِنْ عَصَيْتُكَ

و هیچ حجّتی ندارم اگر نافرمانیت کنم

وَلَا صُنْعَ لِي وَلَا لِيْغَيْرِي فِي إِحْسَانِكَ

و کاری برای من و غیر من نیست در احسان تو

وَلَا عُذْرَ لِي إِنْ أَسَأْتُ

و اگر بدی کنم هیچ عذری ندارم

ص: ۲۱۸

مَا أَصَابَنِي مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْكَ يَا كَرِيمٌ

آنچه به من از خیر و خوبی برسد از ناحیه تو است ای بزرگوار

إِغْفِرْ لِمَنْ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ. (۱)

بیامرز هر کسی که در مشرق و مغرب عالم از مرد و زن باایمان هست.

دعا در سجده نماز

از حضرت امام رضا علیه السلام چنین نقل شده است:

سپس تکبیر بگو و سجده کن و سجده بر هفت عضو انجام می شود که عبارتند از: پیشانی کف دو دست سر دو زانو و سر دو انگشت بزرگ پا و بر بینی سجده تحقق پیدا نمی کند بلکه بر خاک مالیدن آن کنایه از ذلت و خواری در پیشگاه پروردگار است. در وقت سجده کردن به طرف بینی ات نظر کن و در بین دو سجده و نیز در تشهد نگاهت به دامنیت باشد و در سجده ات بگو:

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ

خداوندا؛ برای تو سجده کردم

وَبِكَ أَمَنْتُ وَلَكَ أَسَلْتُ

و به تو ایمان آوردم و تسلیم تو گردیدم

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ

و بر تو توکل نمودم

أَنْتَ رَبِّي سَجَدَ لَكَ وَجْهِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي وَمُخِّي وَلَحْمِي وَدَمِي وَعَصَبِي وَعِظَامِي

تو پروردگار من هستی برای تو چهره ام و مویم و پوستم و مغز و گوشتم و خونم و رگم و استخوانم
سجده کرد

سَجَدَ وَجْهِي الْبَالِي الْفَانِي الدَّلِيلُ الْمَهِينُ

چهره فرسوده شونده از بین رونده پست خوار من سجده کرد

لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ

برای آنکه او را آفریده و صورت بخشیده و گوش و چشم او را گشوده است پاک است خداوندی که

تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ»

سه یا پنج یا هفت

پاک است خداوندی که نیکوترین آفریننده است «منزه است پروردگار بلندمرتبه من و به ستایش او
مشغولم».

ص: ۲۱۹

۱- ۸۸. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۰۶ و در بحار الأنوار: ۸۵/۳۴ و ج: ۸۶/۲۲۸ باختصار و مقیاس المصابیح: ۲۱۷.

مرتبه و اگر نه مرتبه بگویی افضل است. (۱)

دعا در سجده سهو

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده که ذکر سجده سهو این است:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ

به نام خدا و به یاری خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۲) سلام بر تو ای پیامبر و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

دعای سجده هنگام مشکلات

این دعا از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

هنگامی که خسته و بی تاب و توان شده باشی سجده کن سپس گونه راست و پس از آن گونه چپ خود را بر زمین بگذار و در هر یک بگو:

يَا مُدِلُّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

ای خوار کننده هر زورگوی عنادپیشه

يَا مُعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ

ای عزیز کننده هر ذلیل

قَدْ وَحَقَّكَ بَلَغَ مَجْهُودِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَفَرِّجْ عَنِّي. (۳)

به حق تو سوگند که ناتوان شده و بی تاب گشته ام پس بر محمد و آل محمد درود فرست و گشایشی در کارم بده.

ص: ۲۲۰

۱- ۸۹. فقه الرضا عليه السلام: ۱۰۶ بحار الأنوار: ۸۴/۲۰۷.

۲- ۹۰. فقه الرضا عليه السلام: ۱۲۰ مستدرک الوسائل: ۶/۴۱۵.

۳- ۹۱. فقه الرضا عليه السلام: ۳۹۳.

بخش نهم

هشت دعای هر روز

در این بخش هشت دعا از دعاهایی که هر روز خوانده می شوند نقل می کنیم:

دعای مهمی برای اداء حقوق خداوند

مرحوم سید بن طاووس دعایی را نقل کرده است که خلاصه کلام ایشان چنین است: حضرت امام رضا علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نقل کردند:

هر کس دوست دارد اعمال او با میزانی که سنگین وزن تر است وزن شود و حقوق نعمت هایی را که خداوند به او داده ادا نماید باید هر روز بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ كَمَا يَنْبَغِي لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَمَا يَنْبَغِي لِلَّهِ مِنْزَةً است خداوند آنگونه تنزیهی که سزاوار خداست و خدایی نیست جز خداوند آنگونه یگانگی که سزاوار خداست وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا

يُنْبَغِي لِلَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ وَسْتَأِشِ مَخْصُوصَ خَدَاوَنَدِ اسْتَأْكَوْنَه سْتَأِشِ
که سزاوار خداست و قدرت و قوتی نیست مگر به وسیله خداوند و درود خداوند

ص: ۲۲۱

عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ

بر محمد و اهل بیت او باد

النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ الْهَاشِمِيِّ

پیامبر عرب هاشمی نسب

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَالنَّبِيِّينَ حَتَّى يَرْضَى اللَّهُ. (۱)

و درود خداوند بر همه رسولان و پیامبران تا خداوند راضی شود.

دعای ایام غیبت که حضرت امام رضا علیه السلام

به خواندن آن دستور داده اند

دعای ایام غیبت ...

سید بزرگوار رضی الدین علی بن طاووس در کتاب «جمال الأسبوع» گوید:

سابقاً در ضمن کارهای عبادی روز و شب اهتمام بزرگان دین و پیشوایان راستین را در زمان های گذشته درباره دعا کردن برای حضرت مهدی ارواحنا فداه بیان داشتیم و آن به گونه ای بود که ما را آگاه می کرد مسأله دعا نمودن برای حضرت مهدی ارواحنا فداه از امور مهم و مورد توجه مسلمانان و مؤمنان بوده است.

در تعقیب نماز ظهر دعای امام صادق حضرت جعفر بن محمد علیهما السلام را برای حضرت مهدی ارواحنا فداه روایت کردیم که از آن استفاده می شد آن حضرت در مورد دعا کردن برای حضرت مهدی ارواحنا فداه بیش از دعا کردن برای خودش اهمیت می داد.

و در تعقیب نماز عصر فصل نیکویی را از دعای امام کاظم علیه السلام برای حضرت مهدی ارواحنا فداه ذکر کردیم و اهمیت دادن آن حضرت را در مورد دعا برای حضرت مهدی ارواحنا فداه - که پیش از دعا برای خودش بود - بیان داشتیم و کسی که موقعیت این دو امام و جایگاه والای ایشان را در اسلام شناخته باشد برایش روشن است که باید به ایشان اقتدا کند و به زودی یادآور می شویم دستور حضرت امام رضا علیه السلام و غیر

ص: ۲۲۲

۱- ۹۲. مهج الدعوات: ۳۰۶ الدعوات: ۴۶.

ایشان را به دعا کردن برای حضرت مهدی ارواحنا فداه و دعایی را که ایشان در مورد فرزندش حضرت مهدی ارواحنا فداه سفارش می کرد.

جدم ابوجعفر شیخ طوسی رحمه الله با طرق مختلف از یونس بن عبدالرحمان روایت کرده است که گفت: حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام همیشه و مدام دستور می داد که مردم برای حضرت مهدی ارواحنا فداه این گونه دعا کنند:

اَللّٰهُمَّ اَدْفَعْ عَنِّ وَلِيَّكَ وَخَلِيْفَتِكَ

خداوندا! از ولی خود و جانشین خویش

و حجتت علی خلقک

و حجت بر آفریدگان

وَلِسَانِكَ الْمُعَبَّرِ عَنْكَ بِإِذْنِكَ

و زبان گویایت که از تو حکایت می کند

الْناطِقِ بِحُكْمَتِكَ

و به حکمت تو گویا است

وَعَيْنِكَ النَّاطِرَةِ عَلَى بَرِيَّتِكَ

و چشم بینایت که نظاره گر بندگان تو است

وَشَاهِدِكَ عَلَى خَلْقِكَ

و گواه تو بر مخلوقات

الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ الْعَائِدِ بِكَ عِنْدَكَ.

آن بزرگمرد مجاهد که پناه آورنده به تو است دفاع کن

وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ

و او را از شر آنچه آفریده ای و پدید آورده ای

وَأَنْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ

و ایجاد کرده ای و صورت بخشیده ای پناه بده

وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ

و او را از پیش روی و پشت سر

وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ

و از طرف راست و از طرف چپ

وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضِيْعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ

و از بالا و پائین محافظت فرما؛ به حفظ و حراستی که هر کس را به آن حفظ کنی ضایع و تباه نگردد

وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَآبَاءَهُ

و در سایه آن پیامبرت و پدران او

أَنْمَتِكَ وَدَعَائِمَ دِينِكَ.

را که پیشوایان مردم از طرف تو هستند و ارکان دینت می باشند حفظ کن و نگهدار.

وَاجْعَلْهُ وَ اَوْفَى وَدِيْعَتِكَ الَّتِي لَا تَضِيْعُ

را در امانت و سپرده خودت که ضایع نمی شود

وَفِي جِوَارِكَ الَّذِي لَا يُخْفَرُ

و در سایه و جوارت که مورد تعرض قرار نگیرد

وَفِي رَمْنَعِكَ وَعِزِّكَ الَّذِي لَا يُفْهَرُ

و د حمایت و عزت خویش که هرگز مقهور و مغلوب نشود قرار ده

وَأَمِنَهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ

و او را به امان مورد اطمینان خود ایمن بدار

ص: ۲۲۳

الَّذِي لَا يُخَذَّلُ مَنْ أَمَنَتْهُ بِهِ

که هر کس سرکوب نشود را به آن ایمن داری هرگز

وَأَجْعَلُهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ

و او را در کنف عنایت خود قرار بده که هر کس در آن قرار گرفت مورد تجاوز واقع نشود

وَأَيُّدُهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ

و او را به نصرت قوی و نیرومندت یاری کن

وَأَيُّدُهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ

و به لشکر پیرومندت تأیید نما

وَقُوَّةِ بِقُوَّتِكَ

و به نیروی خویش نیرومند فرما

وَأَزِدْفُهُ بِمَلَأَتِكَ

و فرشتگان را با او همراه ساز

وَوَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ

و دوست بدار هر کسی که او را دوست دارد و دشمن بدار هر کسی که با او دشمنی کند

وَأَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ

و به او زره محکم خود را بپوشان

وَحُفَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ حَفًّا.

و گرداگرد او را با فرشتگان احاطه کن.

أَللَّهُمَّ وَبَلِّغْهُ فَضْلَ مَا بَلَّغْتَ الْقَائِمِينَ بِقِسْطِكَ مِنْ أَتْبَاعِ النَّبِيِّينَ.

خداوندا؛ و او را برسان به مقامی برتر از آنچه برپادارندگان عدالت از پیروان پیامبران را رسانده ای.

اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدَقَ

خداوندا؛ پراکندگی امور ما را به وسیله او اصلاح کن

وَأَزِثُّ بِهِ الْفَتْقَ وَأَمِثْ بِهِ الْجَوَرَ

و گسستگی ما را به وسیله او به پیوستگی تبدیل کن و ظلم و ستم را به وسیله او بمیران

وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ

و عدل و داد را به وسیله او آشکار ساز

وَزَيْنٌ بِطُولِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ وَأَيْدُهُ بِالنَّصْرِ

و زمین را با طولانی ماندن او زینت بده و او را با یاریت تأیید کن

وَأَنْصُرُهُ بِالرُّعْبِ وَقُوَّ نَاصِرِيهِ

و به وسیله رعب بر دل ها (او را پیروز نما و یارانش را نیرومند فرما

وَإِخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَدَمْدِمِ عَلَى مَنْ نَصَبَ) اَوْلَهُ

و آن ها را که دست از یاری او برداشتند خوار گردان

وَدَمِّرْ مَنْ غَشَّهٗ. وَاقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ

و هر کس آشکارا با او دشمنی می کند یا به جنگ او برخاسته هلاک کن

وَعُمْدَهُ وَدَعَائِمَهُ

و هر کس خدعه و خیانت می کند نابود گردان

وَاقْصِمِ بِهِ رُؤُوسَ الضَّالَّةِ وَشَارِعَةَ الْبِدَعِ

و به وسیله او زورگویان کافر و استوانه ها و ارکان آنها را به هلاکت برسان و به وسیله او سران و

رؤسای گمراهی و بدعت گزاران

وَمُؤَيَّةَ السُّنَّةِ

و از بین برندگان سنت

وَمُؤَيَّةَ الْبَاطِلِ وَذَلَّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَأَبْرِ بِهِ الْكَافِرِينَ

و تقویت کنندگان باطل را درهم بشکن و زورگویان را به وسیله او ذلیل کن و ریشه کن ساز به وسیله او کافران

وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا

و تمام ملحدان را در شرق و غرب عالم و در خشکی و دریای آن

ص: ۲۲۴

وَسَهْلِهَا وَجَبَلِهَا

و در کوه و بیابان آن

حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دِيَّارًا

تا آنکه کسی از آنان را باقی نگذاری

وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ اثَارًا.

و برای آنان اثری بجای نماند.

اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ

خداوندا؛ شهرهایت را از وجود آنان پاک گردان

وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ

و (سینه) بندگان را از آنان شفا بخش

وَأَعِزِّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ

و مؤمنان را به واسطه آن حضرت عزیز فرما

وَأُحْيِيَ بِهٖ سُنَنَ الْمُرْسَلِينَ

و سنت های رسولان

و دَارِسَ حِكْمَةِ النَّبِيِّينَ

و حکمت های مندرس گشته پیامبران را به وسیله او زنده نما

وَجَدَّدَ بِهٖ مَا امْتَحَى مِنْ دِينِكَ

و آنچه از دین تو محو و نابود گشته

وَبَدَّلَ مِنْ حُكْمِكَ

و از حکم و فرمانت دگرگون شده بازسازی فرما

حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهٖ

تا آنکه دین تو به وسیله او

وَعَلَى يَدَيْهِ غَضًّا مَحْضًا صَاحِحًا

و با دست مبارکش دوباره تازه و خرم و صحیح و بی آلایش اعاده شود؛

لَا عَوَجَ فِيهٖ

به گونه ای که در آن هیچ کجی نباشد

وَلَا بَدْعَتِي بِدَعَاةٍ مَعَهُ

و در آن راه پیدا نکند

وَحَتَّى تُنِيرَ بِعَدْلِهِ ظُلْمَ الْجَوْرِ

و تا آنکه تاریکی های ظلم و ستم به نور عدالت او روشن شود

وَتُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ

و آتش کفر به وسیله او خاموش گردد

وَتُوضِحَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ وَمَجْهُولَ الْعَدْلِ

و پیچیدگی های حق و ناشناخته مانده های عدل به وسیله او واضح و آشکار شود؛

. فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ

زیرا آن حضرت بنده ای است که تو او را برای خود خالص گردانیدی

وَأَصْطَفَيْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ

و از میان آفریدگانت برگزیدی

وَأَصْطَفَيْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ

و بر بندگانت برگزیدی

وَأَثَمْتَهُ عَلَى غَيْبِكَ

و بر غیب خویش امین دانستی

وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ

و از گناهان او را عصمت دادی و حفظ کردی

وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ

و ساختش را از هر گونه عیبی مبرا ساختی

وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ

و از هر نوع پلیدی او را پاک نمودی

وَسَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ.

و از آلودگی سالم داشتی.

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

خداوندا؛ ما روز قیامت

وَيَوْمَ حُلُولِ الطَّامَةِ

و روزی که آن حادثه وحشت زای بزرگ فرارسد

أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْبًا وَلَا أَتَى حَوْبًا

برای او گواهی می دهیم که هرگز گناهی نکرده و خطا و جرمی انجام نداده

وَلَمْ يَرْتَكِبْ مَعْصِيَةً

و معصیت و نافرمانی مرتکب نشده

ص: ۲۲۵

وَلَمْ يُضَيِّعْ لَكَ طَاعَةً

از دست نداده و) با و هرگز طاعتی را

وَلَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَةً

وَلَمْ يُبَدِّلْ لَكَ فَرِيضَةً وَلَمْ يُغَيِّرْ

برای تو نافرمانی (حرمت تو را هتک نکرده و فریضه ای از فرایض تو را دگرگون نساخته و قانونی از

لَكَ شَرِيعَةً وَأَنَّهُ الْهَادِي الْمَهْدِي الطَّاهِرُ النَّقِيُّ الرَّضِي الزَّكِيُّ.

قوانینت را تغییر نداده است و بدون تردید او هدایت گری هدایت یافته پاکیزه باتقوا پاک سرشت پسندیده و آراسته است.

اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ وَوَلَدِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ

خداوندا؛ عطا کن او را در مورد خودش و خاندانش و فرزندانش و ذریه اش و امتش

وَجَمِيعِ رَعِيَّتِهِ مَا تُقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ وَتَسْرُّ بِهِ نَفْسُهُ وَتَجْمَعُ لَهُ

و همه کسانی که تحت سرپرستی او هستند؛ آنچه را که چشم او را به آن روشن نمایی و جانش را به آن خشنود کنی و برای او

مُلْكِ الْمَمْلَكَاتِ كُلِّهَا

فرمانروائی همه ممالک؛

قَرِيبَهَا وَبَعِيدَهَا وَعَزِيزَهَا وَذَلِيلَهَا

نزدیک و دور آن را و عزیز و خوارش را فراهم فرما

حَتَّى يَجْرِيَ حُكْمُهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ

تا آنکه حکم و فرمان او بر هر حکم و فرمانی جاری گردد

وَيَغْلِبَ بِحَقِّهِ كُلَّ بَاطِلٍ.

و حق او هر باطلی را مغلوب گرداند.

اللَّهُمَّ اسْلُكْ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى

خداوندا؛ ما را با دست مبارک او بر راه روشن هدایت

وَالْمَحَبَّةَ الْعُظْمَى

و شاهراه شریعت

وَالطَّرِيقَةَ الْوَسْطَى

و جاده وسط که دور از افراط و تفریط است

الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْغَالِي

و تدروها باید به سوی آن بازگردند

وَيُلْحَقُ بِهَا التَّالِي

و عقب مانده ها خود را به آن برسانند روان ساز

وَقَوْنَا عَلَى طَاعَتِهِ

و ما را بر اطاعت او نیرومند

وَتَبَّئْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ

و بر همراهی او ثابت و استوار گردان

وَأَمْنُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ

و به پیروی او بر ما منت گذار

وَأَجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِهِ الصَّابِرِينَ مَعَهُ

و ما را از حزب او که به امر و فرمانش قیام کننده اند (و) در راه او شکیبایند

الطَّالِبِينَ وَبَارِضَاكَ بِمُنَاصَحَتِهِ

خیر خواهی و دلسوزی نسبت به او رضا و خشنودی تو را طالبند قرار بده

حَتَّى تَحْشُرْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ

تا آنکه روز قیامت ما را در زمره یاران

وَأَعْوَانِهِ وَمُقَوِّبَةَ سُلْطَانِهِ

و مددکاران و تقویت کنندگان سلطنت و حکومت او محشور گردانی.

ص: ۲۲۶

. اَللّٰهُمَّ وَاَجْعَلْ ذٰلِكَ لَنَا خَالِصًا مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبُهَةٍ وَرِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ

خداوندا؛ همه اینها را که از تو خواستیم برای ما خالص و پاک از هر شک و شبهه قرار بده که نخواهیم با آن خودنمایی کنیم و نخواهیم به گوش دیگران برسد

حَتّٰى لَا نَعْتَمِدَ بِهٖ غَيْرَكَ وَلَا نَطْلُبَ بِهٖ وَاِلَّا وَجْهَكَ

تا آنجا که به خاطر آن به غیر تو تکیه اعتماد نداشته و به وسیله آن جز خشنودی تو را طلب نکنیم

وَ حَتّٰى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ

و تا آنکه در جایگاه او ما را وارد نمائی

وَتَجْعَلَنَّا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ

و در بهشت با او قرار دهی

وَأَعِزَّنَا مِنَ السَّامَةِ وَالْكَسَلِ وَالْفِتْرَةِ

و ما را از خستگی و بی حوصلگی و سستی پناه بده

وَاَجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهٖ لِدِينِكَ

و از کسانی که دینت را به وسیله او یاری می کنی

وَتُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وَلِيِّكَ

و نصرت و پیروزی ولایت را تقویت می نمائی قرار بده

وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا

و غیر ما را جایگزین ما مگردان

فَإِنَّ اسْتِبْدَالَكَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْكَ يَسِيرٌ وَهُوَ عَلَيْنَا عَسِيرٌ.

که این جایگزینی برای تو ساده و آسان و بر ما بسی دشوار است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ

خداوندا؛ درود فرست بر والیان و فرمانداران او

وَالْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِهِ

و پیشوایان از فرزندان او

وَبَلِّغْهُمْ أَمَالَهُمْ

و ایشان را به آرزوهایشان برسان

وَزِدْ فِي أَجَالِهِمْ

و بر مدت عمرشان بیفزای

وَأَعِزِّ نَصْرَهُمْ

و پیروزی ایشان را تقویت فرما

وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ فِي أَمْرِكَ لَهُمْ

و آنچه را به ایشان مربوط ساخته ای در امر و فرمانت برای ایشان کامل گردان

وَتَبَيَّنْتَ وَدَعَائِمَهُمْ

پایه ها و اساس کار ایشان را ثابت و استوار نما

وَاجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَانًا

و ما را مددکار آنان

وَعَلَىٰ دِينِكَ أَنْصَارًا

و یاور دینت قرار بده

فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِكَ

که بدون تردید ایشان معدن های کلمات تو

وَأَرْكَانُ تَوْحِيدِكَ

و ارکان توحید تو

وَدَعَائِمُ دِينِكَ

و ستون های دین تو

وَوُلاةُ أَمْرِكَ

و کارگزاران و والیان امر تو

وَخالِصَتِكَ وَمِنْ عِبَادِكَ

بندگان خالص تو

وَصَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ

و برگزیده از میان آفریدگان تو

وَأَوْلِيائِكَ وَسَلَاتِلُ أَوْلِيائِكَ

و اولیای تو و فرزندان اولیای تو

وَصَفْوَةَ أَوْلَادِ رُسُلِكَ

و برگزیده از میان فرزندان رسولان تو

وَالسَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱) و درود و رحمت و برکات بی پایان الهی بر همه آنان باد.

ص: ۲۲۷

۱- ۹۳. جمال الأسبوع: ۳۰۷ و در مصباح المتهدّد: ۴۰۹ المصباح: ۷۲۶ و البلد الأمين: ۱۲۲ با تفاوتی اندک و نیز سیّد رحمه الله آن را در «مصباح الزائر: ۴۵۷» با اندکی اختلاف روایت کرده است صحیفه مهدیه (مترجم چاپ نهم: ۳۴۰)

دعای ایام غیبت به روایتی دیگر

دعای ایام غیبت به روایتی دیگر

سید بزرگوار علی بن طاووس رحمه الله چنین می گوید: یونس بن عبدالرحمان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت می کند که آن حضرت پیوسته دستور به دعا برای صاحب الزمان ارواحنا فداه می داد و از جمله دعاهای ایشان برای حضرت صاحب الزمان ارواحنا فداه این دعاست:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خدایا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَادْفَعْ عَنِّي وَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ

و از ولی و خلیفه ات و حجّت بر بندگانت (هر بلایی را) دفع فرما.

وَلِسَانِكَ الْمُعَبَّرِ عَنْكَ بِإِذْنِكَ

همان کسی که با اجازه تو زبان گویا و بیان کننده حقایق از طرف تو است

الْنَّاطِقِ وَبِحِكْمَتِكَ

با حکمت تو سخن می گوید؛

وَعَيْنِكَ النَّاطِرَةِ فِي بَرِّيَّتِكَ

و چشم بینای تو در میان بندگانت است؛

الشَّاهِدِ عَلَى عِبَادِكَ

گواه بر آن ها است؛

الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ الْمُجْتَهِدِ

آن بزرگمرد مجاهد کوشا

عَبْدِكَ الْعَائِدِ بِكَ.

و بنده ای که به تو پناه آورده است.

اللَّهُمَّ وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقْتَ وَذَرَأْتَ

بار خدایا؛ او را پناه بده از شرّ هر آنچه خلق کردی و آفریدی و پدید آوردی

وَبَرَأْتَ وَأَنْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ

و ایجاد نمودی و صورت و شکل بخشیدی.

وَأَحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ

و او را حفظ فرما از مقابلش و پشت سرش

وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ

و راست و چپش

وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ

و از بالای سرش و زیر پایش؛

بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ

به حفظی که هر که را به آن حفظ کنی ضایع نگردد.

وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَوَصِيَّ رَسُولِكَ وَابَاءَهُ

و با این محافظت پیامبر و وصی پیامبر و پدرانش را -

أُمَّتِكَ وَدَعَائِمَ دِينِكَ

آنان که ائمه تو و استوانه های دین تو هستند - حفظ فرما

صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

درود تو بر همه آنان باد؛

وَاجْعَلْهُ فِي وَدِيعَتِكَ الَّتِي لَا تَضِيعُ

و قرار بده او را در ودیعه خویش که از بین نمی رود؛

ص: ۲۲۸

وَفِي جَوَارِكِ الَّذِي لَا يُحْتَقَرُ

و در جوار رحمت که حقیر و پست نمی شود؛

وَفِي مَنْعِكَ وَعِزِّكَ الَّذِي لَا يُقْهَرُ

و در حمایت و پناه عزت که هرگز مقهور نمی شود

اللَّهُمَّ وَاْمِنُهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ

خدایا؛ او را در نگاهبانی محکم خود ایمن دار؛

الَّذِي لَا يُخَذَلُ مِنْ أَمْنَتِهِ بِهِ

که هر کس در آن نگاهبانی درآید مخدول و مغلوب نشود.

وَأَجْعَلُهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُضَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ

او را در احاطه و سایه لطف خود که هر کس در آن قرار گیرد مورد ستم واقع نشود قرار بده

وَأَنْصُرُهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ

او را با یاری قدرت مندت یاری کن

وَأَيِّدُهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ

و با سپاه غالبت تأییدش فرما

وَقَوِّهِ بِقُوَّتِكَ

و با قوت لایتناهی خود نیرومندش گردان

وَأَزِدْهُ بِمَلَائِكَتِكَ.

و فرشتگان را با او همراه ساز.

اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ

خدایا؛ دوستش را دوست بدار

وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ

و دشمنش را دشمن بدار

وَأَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ

و زره محکم خود را بر او بپوشان؛

وَحُفَّهُ بِمَلَائِكَتِكَ حَفًّا.

و گرداگرد وجودش را با فرشتگان احاطه کن.

اللَّهُمَّ وَبَلِّغُهُ أَفْضَلَ مَا بَلَغْتَ الْقَائِمِينَ بِقِسْطِكَ مِنْ أَتْبَاعِ النَّبِيِّينَ.

خداوندا؛ او را به برترین مرتبه ای که هر برپاکننده عدلی را- از پیروان پیامبران - رسانیده ای برسان.

اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ

بارخدایا؛ اختلاف ها را به واسطه وجود مقدّسش برطرف گردان

وَأَزْتُقْ بِهِ الْفَتْقَ

و تفرقه ها و پراکندگی ها را به واسطه او از میان بردار.

وَأَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ

ستم را به وسیله او بمیران

وَأُظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ

و عدل را ظاهر فرما

وَزَيِّنْ بِطُولِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ

و با ماندن طولانی اش زمین را زینت بخش

وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ

و با یاری خود تأییدش کن

وَأَنْصُرْهُ بِالرُّعْبِ

و با رعب انداختن بر دل دشمنانش نصرتش بده؛

وَأَفْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا

و فتح و گشایشی آسان بدو نصیب فرما

وَأَجْعَلْ وَلَهُ مِنْ لَدُنْكَ عَلَى عَدُوِّكَ وَعَدُوِّهِ سُلْطَانًا نَصِيرًا.

از جانب خودت سلطنت و قدرتی ظفرمندانه بر دشمنان خود و دشمنان او به او مرحمت فرما.

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الْقَائِمَ الْمُنْتَظَرَ

خدایا؛ او را همان برپاکننده عدل و داد قرار ده که مورد انتظار همگان است؛

وَالْإِمَامَ الَّذِي بِهِ تَنْتَصِرُ

و او را امامی قرار ده که به وسیله او ما را یاری می نمایی؛

وَأَيْدُهُ بِنَصْرِ عَزِيزٍ

و با نصرتی باعزت

وَفَتْحٍ قَرِيبٍ

و گشایشی زود هنگام تأییدش بفرما.

وَوَرْنُهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا

مشرق و مغرب زمینت را به او ارث بده؛

اللّاتِي بَارَكْتَ فِيهَا

البته قلمروی که برایش مبارک قرار داده باشی؛

ص: ۲۲۹

وَأَخِي بِهِ سُنَّةَ نَبِيِّكَ صَلَّى عَلَيْهٖ وَآلِهٖ

به واسطه او سنت پیامبرت را - که درود خدا بر او و آل او باد - حیاتی دیگر بخش

حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِّنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِّنَ الْخَلْقِ

تا این که چیزی از حق را به خاطر ترس از آفریدگان پنهان ندارد.

وَقَوِّ نَاصِرَهُ

یاورش را قوی گردان

وَإِخْذُلْ مَخْذُولَ خَاذِلِهِ

و کسی را که خذلان و خواریش را خواهد مغلوب فرما؛

وَدَمِّدِمِ عَلَى مَنْ نَصَبَ لَهُ

کسی که با او دشمنی آشکار نماید مورد خشم خویش قرار بده؛

وَدَمِّرْ عَلَى مَنْ غَشَّهٗ.

آن که را با او نیرنگ کند نابود کن.

اللَّهُمَّ وَاقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَعُمْدَهُ

خداوندا؛ به واسطه او کافران زورگو و ارکان و سردسته های آن ها

وَدَعَائِمَهُ وَالْقَوَامَ بِهِ

و هر آن که باعث دوام و قوام آن ها باشد را نابود کن.

وَأَقْصِمِ بِهِ رُؤُوسَ الضَّلَالَةِ

سران گمراهی

وَشَارِعَةَ الْبِدْعَةِ

و سرچشمه های بدعت

وَمُؤَمِّتَةَ السُّنَّةِ

و هر که سنت را بمیراند

وَمُقَوِّیَةَ الْبَاطِلِ

و باطل را تقویت کند

وَأَذِلُّ بِهِ الْجَبَّارِينَ

با نیروی الهی اش درهم شکن.

وَأَبْرُ بِهِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ

سرکشان ستمگر را به وسیله او ذلیل کن و کافران و دورویان

وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ

و همه ملحدان را به واسطه او هلاک نما؛

حَيْثُ كَانُوا وَأَيْنَ كَانُوا

در هر زمان و هر مکانی که باشند؛

مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا

مشرق و مغرب

وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا

دریا و خشکی

وَسَهِّلْهَا وَجَبَلْهَا

کوه و دشت؛

حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دِيَّارًا

تا این که از آنان کسی باقی نگذاری

وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ اثَّارًا.

و اثری بجا نماند.

اللَّهُمَّ وَطِّهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ

خدایا؛ سرزمین خود را از وجود آن ها پاک کن

وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ

و قلب مؤمنان را با نابودی آنان شفا بخش؛

وَأَعِزِّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ

و به واسطه آن حضرت مؤمنان را عزیز فرما

وَأَحْيِ بِهِ سُنَنَ الْمُرْسَلِينَ

و سنت های رسولان و فرستادگان را

وَدَارِسَ حِكْمِ النَّبِيِّينَ

و احکام پیامبران را - که رو به نابودی رفته است - بار دیگر زنده نما

وَجَدُّ بِهِ مَا مُحِيَ مِنْ دِينِكَ

و هر آن چه از دینت محو شده

وَبُدِّلَ مِنْ حُكْمِكَ

و از احکامت دگرگون گشته است تازه و نو گردان؛

حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ

تا این که دین حقیقی تو به دست او؛

غَضًّا جَدِيدًا صَحِيحًا مَحْضًا

شاداب تازه جدید خالص و صحیح

ص: ۲۳۰

لَا عَوْجَ فِيهِ

بدون هیچ کژی

وَلَا بِدْعَةَ مَعَهُ

و بدعتی گردانی.

حَتَّى تُنِيرَ بِعَدْلِهِ ظُلْمَ الْجَوْرِ

تا آن که تاریکی های ستم را با نور عدلش روشن گردانی

وَتُطْفِئُ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ

و آتش فتنه های کافران را به وسیله او خاموش گردانی

وَتُظْهِرَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ

و گره خوردگی ها و پیچیدگی های حق را به وسیله او آشکار گردانی

وَمَجْهُولَ وَالْعَدْلِ

و عدل و داد گم شده ناشناخته را به وسیله او ظاهر گردانی؛

وَتُوضِحَ بِهِ مُشْكِلَاتِ الْحُكْمِ.

مشکلات و دشواری های احکام را - با پرتوهای نورافشان او - واضح گردانی.

اللَّهُمَّ وَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ

و بنده ای از بار خدایا؛ همانا بندگان توست که برای خود خالصش گردانیدی

وَاصْطَفَيْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ

و از میان آفریدگانت او را برگزیدی

وَاصْطَفَيْتَهُ عَلَيَا عِبَادِكَ

و او را بر بندگان برگزیدی

وَأَتَمَّتْهُ عَلَىٰ غَيْبِكَ

و او را برای سپردن غیب خود امین یافتی

وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ

و از گناهان معصومش داشتی

وَبَرَّاتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ

و از عیب ها مبرایش کردی

وَطَهَّرْتَهُ جَمِينَ الرَّجْسِجِ

و از هر گونه آلودگی پاکیزه اش کردی

وَصَرَّفْتَهُ عَنِ الدَّنَسِ

و از ناپاکی و پلیدی به دورش گردانیدی

وَسَلَّمْتَهُ مِنَ الرَّيْبِ.

و از هر شک و شبهه ای سلامتش فرمودی.

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

خدایا! ما در روز قیامت -

وَيَوْمَ حُلُولِ الطَّامَةِ

و روز برپا شدن حادثه عظیم محشر -

أَنَّهُ لَمْ يُذْنَبْ وَلَمْ يَأْتِ حَوْبًا

گواهی می دهیم که او گناهی نکرده است؛ جرمی انجام نداده

وَلَمْ يَزْتَكِبْ لَكَ مَعْصِيَةً

و معصیتی مرتکب نشده است؛

وَلَمْ يُضَيِّعْ لَكَ طَاعَةً

طاعتی را تباه نکرده است؛

وَلَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَةً

حرمتی را هتک نکرده است؛

وَلَمْ يُبَدِّلْ وَلَكَ فَرِيضَةً

واجبی را عوض ننموده است؛

وَلَمْ يُغَيِّرْ لَكَ شَرِيعَةً

و قانونی را تغییر نداده است؛

وَأَنَّهُ الْإِمَامُ التَّقِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ الطَّاهِرُ التَّقِيُّ الْوَفِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ.

او امامی پرهیزکار هدایت گر رهبری هدایت شده پاک سرشت باتقوا باوفا پسندیده و نیک سیرت است.

اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آبَائِهِ

خداوندا؛ بر او و پدران او درود فرست

وَأَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ

و در مورد خودش فرزندان

وَأَهْلِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ

و خانواده اش امتش

ص: ۲۳۱

وَجَمِيعِ رَعِيَّتِهِ

و جمیع زیر دستان او

مَا تُقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ

چیزی عطا کن که چشمش را به آن روشن نمایی

وَتَسُرُّ بِهِ نَفْسُهُ

و روانش را به آن شاد گردانی؛

وَتَجْمَعُ لَهُ مَلِكَ الْمَمْلَكَاتِ كُلِّهَا

و حکومت همه ممالک

قَرِيبَهَا وَبَعِيدَهَا

- اعمّ از دور و نزدیک

وَعَزِيزِهَا وَذَلِيلِهَا

قوی و ضعیف - تحت سیطره او درآید

حَتَّىٰ يَجْرِيَٰ حُكْمُهُ عَلَىٰ كُلِّ حُكْمٍ

و فرمانش بر هر حکمی نافذ باشد

وَيَغْلِبَ بِحَقِّهِ عَلَىٰ كُلِّ بَاطِلٍ.

و کلمه حقش بر هر باطلی غالب گردد.

اللَّهُمَّ وَاَسْلُكْ بِنَا عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَىٰ

خدایا؛ به دست مبارکش ما را بر طریق هدایت روان کن

وَالْمَحَجَّةَ الْعُظْمَىٰ

و بر شاهراه روشن

وَالطَّرِيقَةَ الْوُسْطَىٰ

و راه میانه و اعتدال

الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْغَالِي

که هر افراطگر پیشرو و هر تفریط پیشه

وَيُلْحَقُ بِهَا التَّالِي.

- عقب مانده باید بدان باز گردد - استوار فرما.

اللَّهُمَّ وَقَوْنَا عَلَى طَاعَتِهِ

خدایا؛ ما را بر طاعتش نیرومند گردان

وَتَبَّئْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ

و بر پیرویش ثابت قدم بدار

وَأَمْنُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ

و با نعمت پیروی از او بر ما منت بگذار

وَاجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِهِ

و ما را جزو گروه او که عهده دار امر او هستند قرار ده که به فرمانش سر فرود می آورند

الصَّابِرِينَ مَعَهُ

و در راهش صبر پیشه می کنند

الطَّالِبِينَ رِضَاكَ بِمُنَاصَحَتِهِ

و از خیرخواهی او رضای تو را می طلبند.

حَتَّى تَحْشُرْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ

تا در نهایت در روز قیامت ما را در گروه یاران و مددکاران

وْمُقَوِّیَةِ سُلْطَانِهِ

و تقویت کنندگان حکومت بابرکتش محشور نمایی.

. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاَجْعَلْ ذٰلِكَ كَلِمَةً مِّنَّا لَكَ خَالِصًا مِّنْ كُلِّ شَكٍّ وَّشُبُهَةٍ

و همه این ها را از ما خالص و به دور از هر شک و شبهه

وَرِيَاءٍ وَّسُمْعَةٍ

و ریا و سمعه قرار بده؛

حَتَّى لَا نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَكَ

آن گونه که با این کار به غیر تو اعتماد نکنیم

وَلَا نَطْلُبُ بِهِ اِلَّا وَجْهَكَ

و از این کار جز تو را نطلبیم؛

وَحَتَّى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ

باشد که ما را در محلّ و جایگاه آن حضرت وارد نمایی

وَتَجْعَلْنَا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ

و ما را در بهشت همراه او گردانی

ص: ۲۳۲

وَلَا تَبْتَلِنَا فِي أَمْرِهِ بِالسَّامَةِ وَالْكَسَلِ وَالْفُتْرَةِ وَالْفَشْلِ

و در انجام فرمان او ما را به تبلی سستی ضعف و گسستگی مبتلا نسازی؛

وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ

و ما را از کسانی قرار ده که دینت را به وسیله آنان یاری می کنی

وَتُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وِلِيِّكَ

و یاری ولیّت را به او تقویت می کنی

وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا

کسی را جایگزین ما مکن؛

فَإِنَّ اسْتِبْدَالَكَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْكَ يَسِيرٌ

زیرا این جایگزینی بر تو آسان است

وَهُوَ عَلَيْنَا كَبِيرٌ

ولی بر ما بسی سنگین و دشوار.

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

باور دارم که تو بر هر چیزی توانایی.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَىٰ وُلَاةِ عَهْدِهِ

خدایا؛ بر فرماندارانش درود فرست

وَبَلِّغْهُمْ أَمَالَهُمْ

و به آرزوهای (مقدس شان) برسان

وَزِدْ فِي أَجَالِهِمْ

بر عمرشان بیفزای

وَأَنْصُرْهُمْ

و یاریشان فرما

وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِ وَدِينِكَ

و آن چه از امر دینت به آن ها مربوط ساخته ای کامل تمام گردان

وَأَجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَانًا

و ما را از مددکاران آنان قرار ده

وَعَلَىٰ دِينِكَ أُنْصَارًا

و از یاری کنندگان دینت مقرر فرما.

وَصَلِّ عَلَىٰ آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَئِمَّةِ الرَّاشِدِينَ.

بر پدران پاکش امامان رشید و راهنمای بشر درود فرست

اللَّهُمَّ فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِكَ

. بارخدایا؛ آنان معدن های کلمات تو

وَحُزَانُ عِلْمِكَ

و گنجینه های دانش و علوم تو

وَوُلاةُ أَمْرِكَ

و سرپرستان امر تو

وَخَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ

و بندگان مخلص تو

وَخَيْرَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ

و نیکوکاران از میان بندگان تو

وَأَوْلِيَاكَ وَسَلَائِلُ أَوْلِيَاكَ

و دوستان تو و فرزندان اولیای تو

وَصَفْوَتِكَ وَأَوْلَادُ أَصْفِيَاءِكَ

و برگزیدگان و فرزندان برگزیدگان تو هستند.

صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.

درود و رحمت و برکت های تو بر آنان نثار باد.

اللَّهُمَّ وَشُرَكَاءُ فِي أَمْرِهِ

خدایا؛ آنان که در امر او شریک اند

وَمُعَاوِنُوهُ عَلَى طَاعَتِكَ

و بر طاعت تو مددکاران اویند؛

الَّذِينَ جَعَلْتَهُمْ حِصْنَهُ وَسِلَاحَهُ وَمَفْزَعَهُ وَأُنْسَهُ

کسانی که تو دژ اسلحه پناهگاه و مایه انس او قرارشان دادی؛

الَّذِينَ سَلَّوْا عَنِ الْأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ

آن هایی که از اهل و اولاد خود بریدند

ص: ۲۳۳

وَتَجَافُوا الْوَطْنَ

و ترک وطن گفتند

وَعَطَّلُوا الْوَثِيرَ مِنَ الْمِهَادِ

و تخت های استراحت را رها کردند؛

قَدْ رَفَضُوا تِجَارَاتِهِمْ

تجارت ها را کنار گذاشتند؛

وَأَصْرُوا بِمَعَايِشِهِمْ

و به معیشت های خودشان ضرر زدند؛

وَفَقِدُوا فِي أَنْدِيَّتِهِمْ بَعْضَ غَيْبَةٍ عَنْ مِصْرِهِمْ

و بدون این که از شهرهای شان خارج شوند به عزلت و گوشه نشینی افتادند؛

وَخَالَفُوا الْبَعِيدَ مِمَّنْ عَاضَدَهُمْ عَلَى أَمْرِهِمْ

و با هر کس که در کارها یاری شان نماید پیمان بستند؛ گرچه نسبتی دور با آن ها داشتند

وَخَالَفُوا الْقَرِيبَ مِمَّنْ صَدَّ عَنْ وَجْهِتِهِمْ

و با نزدیکانی که آن ها را از مقصودشان باز بدارد مخالفت ورزیدند؛

وَأَتْلَفُوا بَعْدَ التَّدَابُرِ وَالتَّقَاطُعِ فِي دَهْرِهِمْ

بعد از جدایی ها گروه هم آمدند

وَقَطَّعُوا الْأَسْبَابَ الْمُتَّصِلَةَ بِعَاجِلِ حُطَامٍ مِنَ الدُّنْيَا.

و اسباب به هم پیوسته دنیوی را که وسیله بهره بردن اندک از دنیا بود قطع نمودند.

فَاجْعَلْهُمُ اللَّهُمَّ فِي حِرْزِكَ وَفِي ظِلِّ كَنَفِكَ

بدین سان خدایا؛ آن ها را در حفظ و حراست خود و در سایه لطف و حمایت خویش قرار ده

وَرُدَّ عَنْهُمْ بَأْسَ مَنْ قَصَدَ إِلَيْهِمْ بِالْعَدَاوَةِ مِنْ خَلْقِكَ

و شرّ هر آن که قصد بدی به آن ها را دارد از آنان باز گردان؛

وَأَجْزِلْ لَهُمْ مِنْ وَدَعْوَتِكَ مِنْ كِفَايَتِكَ وَمَعُونَتِكَ لَهُمْ

کفایت و کمک و تأیید و یاریت را نسبت به آن ها زیاد کن

وَتَأْيِيدِكَ وَنَصْرِكَ إِيَّاهُمْ مَا تُعِينُهُمْ بِهِ عَلَى طَاعَتِكَ

آنچه ایشان را بر طاعت تو یاری شان کند

وَأَزْهِقْ بِحَقِّهِمْ بَاطِلَ مَنْ أَرَادَ إِطْفَاءَ نُورِكَ

و به واسطه حقانیت ایشان باطل هر کسی را که می خواهد نور تو را خاموش کند نابود گردان

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

و بر محمد و آل او درود فرست.

. وَأَمْلَأْ بِهِمْ كُلَّ أَقْفٍ مِنَ الْإِهَاقِ وَقُطْرٍ مِنَ الْأَقْطَارِ قِسْطًا وَعَدْلًا وَرَحْمَةً وَفَضْلًا

خدایا؛ به وسیله آن‌ها تمام اُفق‌های عالم و اقطار دنیا را از عدل و قسط و رحمت و فضل خودت پُر کن

وَاشْكُرْ لَهُمْ عَلَى حَسَبِ كَرَمِكَ وَجُودِكَ

و از آنان به اندازه کرم و بخشش خودت

وَمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَى الْقَائِمِينَ بِالْقِسْطِ مِنْ عِبَادِكَ

و آن‌گونه که بر برپاکنندگان عدل و داد از میان بندگانت منت گذاری سپاسگزاری کن

ص: ۲۳۴

وَادْخِرْ لَهُمْ مِنْ ثَوَابِكَ مَا تَرْفَعُ لَهُمْ بِهِ الدَّرَجَاتِ

و برای آن‌ها ثوابی ذخیره ساز که به وسیله آن به درجات و مرتبه‌ای رفیع برسند؛

إِنَّكَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ وَتَحْكُمُ مَا تُرِيدُ

همانا تو هر آنچه را بخواهی انجام می‌دهی و بدان چه اراده‌نمایی حکم می‌کنی؛

امین رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۱)

ای پروردگار عالمیان؛ این دعاها را اجابت فرما.

سید بزرگوار رضی‌الدین علی بن طاووس رحمه‌الله می‌فرماید: این روایت شامل بخشی از دعاست که روایت اولی آن را نداشت. پس اگر می‌خواهی از اهل سعادت گردی این دعا را بخوان و در این

دعاها جانب پروردگار را حفظ کن و در پیشگاه اوکمال ادب را به جای آور. (۲)

کفعمی رحمه الله در «المصباح» چنین می گوید: یونس بن عبدالرحمان از حضرت امام رضا علیه السلام روایت می کند که آن حضرت پیوسته بر دعا کردن برای صاحب الأمر صلوات الله علیه باخواندن این دعا دستور می داد: «اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَن وَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ...» وی دعا را مانند آنچه گذشت تا عبارت «وهو علينا كبير» ادامه داده سپس این قسمت را نقل کرده است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ وَالْأَيِّمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ

خدایا؛ بر والیان عهدش و پیشوایان پس از او رحمت فرست

وَبَلِّغْهُمْ أَمَالَهُمْ

و به آرزوهای شان برسان

وَزِدْ فِي أَجَالِهِمْ

و بر عمرشان بیفزای

وَأَعِزِّ نَصْرَهُمْ

و یاری ایشان را تقویت فرما

وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِكَ لَهُمْ

و آن چه از دینت را به آن ها مربوط ساخته ای کامل نما

وَتَبِّتْ دَعَائِمَهُمْ

و پایه های آن ها را استوار کن

وَاجْعَلْنَا لَهُمْ أَغْوَانًا وَعَلَىٰ دِينِكَ أَنْصَارًا

و ما را یاران آن ها و یاوران دینت قرار ده.

فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِكَ

همانا آن ها معدن های کلمات تو

وَحُزَّانُ عِلْمِكَ

گنجینه های علم و دانش تو

وَأَزْكَانُ تَوْحِيدِكَ

استوانه های وحید تو

وَدَعَائِمُ دِينِكَ

پایه های دین تو

وَوُؤْلَاةُ أَمْرِكَ

سرپرستان امر تو

وَخَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ

بندگان خالص تو

وَصَفْوَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ

برگزیده از میان بندگان تو

وَأَوْلِيَاؤُكَ وَسَلَائِلُ أَوْلِيَاءِكَ

دوستان و فرزندان دوستان تو

ص: ۲۳۵

۱- ۹۴. جمال الأسبوع: ۳۱۰ و ۳۱۴.

۲- ۹۵. جمال الأسبوع: ۳۱۰ و ۳۱۴.

وَصَفْوَةٌ أَوْلَادِ نَبِيِّكَ

و برگزیدگان فرزندان پیامبر تو هستند؛

وَالسَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

درود و سلام و رحمت خداوند و برکت های او بر همه آنان نثار باد

دعا برای محشورشدن با حضرت امام رضا علیه السلام

اللَّهُمَّ أَعْطِنِي الْهُدَى

خداوندا؛ مرا هدایت کن

وَيَبِّتْنِي عَلَيْهِ آمِنًا

و بر آن ثابت بدار در حالیکه ایمن باشم

أَمَّنَ مَنْ لَا خَوْفَ عَلَيْهِ

ایمنی کسی که هیچ گونه ترسی بر او نیست

وَلَا حُزْنَ وَلَا جَزَعَ

و هرگز غم و غصه و بی تابی ندارد

إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

که تو شایسته تقوا و اهل آمرزش هستی

هر کس این دعا را بخواند و آن را دعای خود قرار دهد (یعنی زیاد بخواند) باحضرت امام رضاعلیه

السلام محشور می شود. (۲)

دعای محشور شدن با اهل بیت علیهم السلام

اسماعیل بن سهل گفت: به حضرت امام رضاعلیه السلام عرض کردم: دعایی به من بیاموز که وقتی

آن را خواندم در دنیا و آخرت با شما خاندان باشم.

آن حضرت برایم نوشت:

دعای هر روز بعد از اقامه و...

سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را زیاد بخوان و دو لب ت را به ذکر استغفار تر و تازه بدار (یعنی زیاد استغفار

کن). (۳)

ص: ۲۳۶

- ۱- ۹۶. بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۱۵ صحیفه مهدیه (مترجم چاپ نهم): ۳۴۶.
- ۲- ۹۷. المصباح: ۴۰۶ البلد الأمين: ۶۳۰ الجُنَّة الواقیة والجُنَّة الباقیة (مخطوط): ۵۹.
- ۳- ۹۸. الدعوات: ۴۹.

دعای توبه هنگام شنیدن اذان صبح و مغرب

عبّاس - خادم حضرت امام رضا علیه السلام - گوید: از مولایم شنیدم که فرمود:

هر کس هنگامی که اذان صبح را می شنود و نیز هنگام شنیدن اذان مغرب این دعا را بخواند سپس در آن روز یا در آن شب مرگ به سراغ او آید توبه کننده از دنیا رود و وارد بهشت گردد:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِاِقْبَالِ نَهَارِكَ وَ اِدْبَارِ لَیْلِکَ وَ حُضُوْرِ صَلَوَاتِکَ وَ اَصْوَاتِ دُعَائِکَ

خداوندا! از تو درخواست می کنم به روی آوردن روزت و روی گردان شبت و حضور یافتن نمازهایی که برای تو انجام می دهند و صداهای دعایی که تو را می خوانند

اَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَ اَنْ تُتُوْبَ عَلَیَّ اِنَّکَ التَّوَّابُ الرَّحِیْمُ. (۱)

توبه ام را بپذیری که تو بسیار توبه پذیر و مهربان هستی.

دعای هر روز بعد از اقامه و قبل از نماز

عبدالرحمان بن نجران از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

پس از اقامه و قبل از شروع نماز بگو:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ

خداوندا؛ ای پروردگار این دعوت کامل

وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ

و نماز برپا شده)

بَلِّغْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (الدَّرَجَةَ وَالْوَسِيلَةَ وَالْفَضْلَ وَالْفَضِيلَةَ)

حضرت (محمد را) که درود خدا بر او و آل او باد (به آن درجه والا و مرتبه وسیله و برتری و فضیلت برسان

ص: ۲۳۷

۱- ۹۹. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۱۹۸ البلد الأمين: ۵۰ المصباح: ۵۶.

بِاللَّهِ اسْتَفْتِحُ

به نام خدا و کمک او آغاز می کنم

وَبِاللَّهِ اسْتَنْجِحُ

و از او موفقیت و رستگاری می طلبم

وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَالِ مُحَمَّدٍ أَتَوَجَّهُ.

و به واسطه (حضرت) محمد رسول خدا و آل محمد به خدا روی آورده و توجه می کنم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ. (۱)

و مرا به واسطه ایشان در دنیا و آخرت نزد خودت آبرومند و از مقربان درگاهت قرار بده.

دعای ساعت هشتم هر روز

دعای دیگر در ساعت هشتم...

ساعت هشتم - از هنگامی که چهار رکعت نماز بعد از فرا رسیدن ظهر خوانده شود تا وقت نماز عصر - اختصاص به حضرت امام رضا علیه السلام دارد در آن ساعت این دعا را بخوانید:

يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ

ای بهترین خواننده شده؛

يَا خَيْرَ مَنْ أُعْطِيَ

ای بهترین عطاکننده؛

يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ

ای بهترین کسی که از او درخواست شده؛

يَا مَنْ أَضَاءَ بِاسْمِهِ ضَوْءَ النَّهَارِ

ای آنکه روشنائی داده به نام خود روشنی روز را؛

وَأَظْلَمَ بِهِ ظُلْمَةَ اللَّيْلِ

و تاریکی داده به نام خود تاریکی شب را

وَسَالَ بِاسْمِهِ وَايِلَ السَّيْلِ

و باران شدید را به نام خود روان گردانده

وَرَزَقَ أَوْلِيَاءَهُ كُلَّ خَيْرٍ يَا مَنْ عَلَا السَّمَاوَاتِ نُورُهُ

و هر خیر و خوبی را به اولیاء و دوستانش روزی کرده ای کسی که نورش آسمان ها را پر کرده

وَالْأَرْضِ ضَوْؤُهُ

و روشنائی اش زمین را فرا گرفته

وَالشَّرْقَ وَالْغَرْبَ رَحْمَتُهُ

و رحمتش بر شرق و غرب گسترده گشته

يَا وَاسِعَ جُودِ الْجُودِ.

ای دارای و بخشش فراگیر.

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ

از تو می خواهم به حق ولایت (حضرت) علی بن موسی الرضا - که بر او سلام باد -

۱- ۱۰۰. فلاح السائل: ۱۵۵ مستدرک الوسائل: ۴/۱۲۳ بحار الأنوار: ۸۴/۳۷۵

وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي وَرَغْبَتِي إِلَيْكَ

و او را پیشاپیش حاجت ها و درخواست هایم در پیشگاه تو مقدم می دارم

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَأَنْ تُكْفِينِي بِهِ

و مرا به واسطه او کفایت کنی

وَتُنَجِّنِي مِمَّا أَخَافُهُ وَأَحْذَرُهُ فِي جَمِيعِ أَسْفَارِي

و از آنچه می ترسم اجتناب می کنم در همه سفرهایم

وَفِي الْبَرَارِي وَالْقِفَارِ

و در دشت و صحرا

وَالْأَوْدِيَةِ وَالْأَكَامِ

و درّه ها و تپه ها

وَالْغِيَاضِ وَالْجِبَالِ

و جنگل ها و کوه ها

وَالشُّعَابِ وَالْبِحَارِ

گردنه ها و دریاها مرا رهایی بخش

یا واحدُ یا فَهَّارُ

ای یگانه؛ ای بسیار چیره شونده؛

یا عزیزُ یا جَبَّارُ یا سَتَّارُ

ای نیرومند؛ ای قدرتمند؛ ای بسیار پوشنده؛

وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا. (۱) و) از تو می خواهم که (با من «چنین و چنان» کنی.

دعای دیگر در ساعت هشتم هر روز

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْكاشِفُ لِلْمُلِمَّاتِ

خداوندا؛ تو برطرف کننده بلاها و مصیبت هائی

وَالْكَافِي لِلْمُهَمَّاتِ

و کفایت کننده سختی ها

وَالْمُفَرِّجُ لِلْكُرْبَاتِ

و گشاینده اندوه ها

وَالسَّامِعُ لِلْأَصْوَاتِ

و شنونده صداها

وَالْمُخْرِجِ مِنَ الظُّلُمَاتِ

و خارج کننده از تاریکی ها

وَالْمُجِيبِ لِلدَّعَوَاتِ

و اجابت کننده دعاها

الرَّاحِمِ لِلْعَبْرَاتِ

رحم کننده به اشک چشم ها

جَبَّارِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتِ.

آفریننده زمین و آسمان هستی.

يَا وَلِيَّ يَا مَوْلَى

ای سرپرست؛ ای عهده دار (امور

يَا عَلِيُّ يَا أَعْلَى

ای بلندمرتبه؛ ای برتر؛

يَا كَرِيمُ يَا أَكْرَمُ

؛ ای بزرگوار؛ ای ارجمند؛

يَا مَنْ لَهُ الْإِسْمُ الْأَعْظَمُ

ای کسی که اسم اعظم از برای اوست

يَا مَنْ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

ای کسی که انسان را آموختی آنچه را که نمی دانست

ص: ۲۳۹

۱- ۱۰۱. البلد الأمين: ۲۱۰ المصباح: ۱۸۷ و در مصباح المتهدّج: ۵۱۵ با تفاوت.

فَاطَّرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

و او است آفریننده آسمان ها و زمین است

وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ

که روزی می دهد و کسی به او روزی نمی دهد.

. أَسْأَلُكَ بِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى مِنَ الْخَلْقِ

از تو درخواست می کنم به حقّ (حضرت) محمّد که برگزیده شده از میان آفریدگان است

الْمَبْعُوثِ بِالْحَقِّ

و به حق برانگیخته شده است

وَبِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِي أَوْلَيْتَهُ فَأَلْفَيْتَهُ شَاكِرًا

و به حقّ امیر مؤمنان که به او لطف و احسان کردی و او را شکرگزار دیدی

وَابْتَلَيْتَهُ فَوَجَدْتَهُ صَابِرًا

و مبتلايش ساختی پس او را شکيبا يافتی

وَبِالْإِمَامِ الرَّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

و به حق امام رضا حضرت علي بن موسی

الَّذِي أَوْفَى بِعَهْدِكَ

که به عهد و پیمان تو وفا کرد

وَوَثَّقَ بِوَعْدِكَ

و به وعده ات اطمینان نمود

وَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا وَقَدْ أَقْبَلَتْ إِلَيْهِ

و از دنیا روی گردانید در حالی که به او روی آورده بود

وَرَغِبَ عَنْ زِينَتِهَا وَقَدْ رَغِبَتْ فِيهِ

و زینت آن را نخواست در حالیکه زینت دنیا به او تمایل نشان داد

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

فَقَدْ تَوَسَّلْتُ بِهِمْ إِلَيْكَ

به راستی که من به واسطه ایشان به تو توسّل جسته ام

وَقَدَّمْتَهُمْ أَمَامِي وَبَيَّنَّ يَدَيَّ حَوَائِجِي

و آنان را پیشاپیش خود و حاجت هایم مقدّم ساخته ام

أَنْ تَهْدِيَنِي إِلَى سَبِيلِ مَرْضَاتِكَ

تا مرا به راهی که رضا و خشنودی تو در آن است رهنمون گردی

وَيُسِّرَ أَسْبَابَ طَاعَتِكَ

ولی اسباب اطاعت خود را برایم فراهم سازی

وَتُوَفِّقَنِي لِابْتِغَاءِ الزُّلْفَةِ بِمُؤَالَاةِ أَوْلِيَائِكَ

و مرا توفیق دهی برای یافتن منزلت به وسیله دوستی اولیائت

وَإِدْرَاكِ الْحِظْوَةِ مِنْ مُعَادَاةِ أَعْدَائِكَ

و درک کردن حظّ و بهره از دشمنی دشمنانت

وَتُعِينَنِي عَلَى أَدَاءِ فَرَائِضِكَ

و یاری رسانی مرا در انجام دعای مهمّی در هر روز واجبات

وَاسْتِعْمَالِ سُنَّتِكَ

و به کار گرفتن سنتت

وَتُوفِّقُنِي عَلَى الْمَحَبَّةِ الْمُؤَدِّيَةِ

و هموار سازی برایم راهی را که نماز هدیه به امام رضاعلیه السلام

إِلَى الْعِتْقِ مِنْ عَذَابِكَ وَالْفَوْزِ

به رهایی از عذابت و رستگاری من کشیده شود

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱) به رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

ص: ۲۴۰

۱- ۱۰۲. المصباح: ۱۸۷ مفتاح الفلاح: ۴۶۹ بحار الأنوار: ۸۶/۳۴۹ مقباس المصابيح: ۳۴۳.

بخش دهم

هشت عمل عبادی در رابطه با ایام هفته

در این بخش هشت عمل عبادی را که در ارتباط با حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام در روزهای هفته است نقل می کنیم:

نماز هدیه به حضرت امام رضاعلیه السلام در روز یکشنبه

راوندی رحمه الله در کتاب «سلوة الحزین» می نویسد: فرموده اند:

بنده روز جمعه هشت رکعت نماز می گذارد؛ چهار رکعت را هدیه به رسول خدا صلی الله علیه وآله و چهار رکعت دیگر را هدیه به حضرت فاطمه علیها السلام می نماید روز شنبه چهار رکعت هدیه به امیرالمؤمنین علیه السلام روز یکشنبه چهار رکعت هدیه به امام حسن مجتبی علیه السلام روز

دوشنبه چهار رکعت هدیه به حضرت اباعبدالله حسین بن علی علیهما السلام روز سه شنبه چهار رکعت هدیه به حضرت علی بن الحسین علیهما السلام روز چهارشنبه

ص: ۲۴۱

چهار رکعت هدیه به حضرت محمد بن علی علیهما السلام روز پنجشنبه چهار رکعت هدیه به حضرت جعفر بن محمد علیهما السلام می نماید.

سپس در روز جمعه دوباره هشت رکعت نماز می خواند چهار رکعت را به رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم و چهار رکعت دیگر را به حضرت فاطمه علیها السلام هدیه می کند روز شنبه چهار رکعت هدیه به حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روز یکشنبه چهار رکعت هدیه به حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام روز دوشنبه چهار رکعت هدیه به حضرت محمد بن علی علیهما السلام روز سه شنبه چهار رکعت هدیه به حضرت علی بن محمد علیهما السلام روز چهارشنبه

چهار رکعت به حضرت حسن بن علی علیهما السلام و روز پنجشنبه چهار رکعت هدیه به حضرت صاحب الزمان (ارواحنا فداه) می نماید. (۱)

و بعد از هر رکعت این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ

خداوندا؛ تو از هر گونه عیب و نقصی پاکی و (تو سلامت دهنده ای

وَمِنْكَ السَّلَامُ

و سلامت از تو است

وَإِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ

و بازگشت آن بسوی تو است

حِينَا رَبَّنَا مِنْكَ بِالسَّلَامِ.

پروردگارا؛ به ما از ناحیه خودت سلام و سلامت هدیه کن.

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَذِهِ الرُّكْعَاتِ هَدِيَّةٌ مِّنِّي اِلَيْكَ وَ لِيَّكَ

خداوندا؛ این چند رکعت نماز هدیه ای است از من به ولی تو

«فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ» (۲)

فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْهُ اِيَّاهَا «فُلَانِ پسر فُلَانِ»

پس بر محمد و آل محمد درود فرست و این (هدیه) را به آن حضرت برسان

وَ اَعْطِنِيْ اَفْضَلَ اَمَلِيْ وَ رَجَائِيْ فِيْكَ وَ فِي رَسُوْلِكَ وَ فِيهِ

و برتر از آنچه آرزو و امید به تو و رسولت و این امام بزرگوار دارم به من عطا کن

و آنچه دوست داری دعا کن و از خدا بخواه. (۳)

ص: ۲۴۲

۱- ۱۰۳. و ۳. الدعوات: ۱۰۸.

۲- ۱۰۴. در نماز هدیه به حضرت امام رضا علیه السلام به جای «فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ» بگوید: «عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا».

۳- ۱۰۵. الدعوات: ۱۰۸.

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام و ...

در روز چهارشنبه

روز چهارشنبه به نام حضرت موسی بن جعفر حضرت امام رضا امام جواد و امام هادی صلوات الله علیهم اجمعین است. زیارت آن بزرگواران در این روز چنین است:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ

سلام بر شما ای اولیای خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَجَ اللَّهِ

سلام بر شما ای حجّت های الهی

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ

سلام بر شما ای نور خدا در تاریکی های زمین سلام بر شما

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ آلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

درود و صلوات خداوند بر شما و بر اهل بیت پاک و پاکیزه شما

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي لَقَدْ عَبَدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِينَ

پدر و مادرم فدای شما؛ خدا را خالصانه پرستش کردید

وَجَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّىٰ أَتَاكُمْ الْيَقِينُ

و آنگونه که شایسته است در راه خدا جهاد کردید تا آنکه دنیا را وداع کردید

فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ

خداوند همه دشمنان شما را از آدمیان و پریان لعنت کند

وَأَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكُمْ مِنْهُمْ.

و من به سوی خدا و شما از آنان بیزاری می جویم.

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ

ای مولای من؛ ای ابا ابراهیم موسی بن جعفر

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

یابن جعفر؛ ای مولای من؛ ای ابا الحسن علی بن موسی؛

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ

ای مولای من؛ ابا جعفر محمد بن علی ای سرور من ای ابا الحسن علی بن محمد

ص: ۲۴۳

أَنَا مَوْلَى لَكُمْ

من بنده شما هستم

مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَجَهْرِكُمْ

به پنهان شما و آشکار شما ایمان دارم

مُتَضَيِّفٌ بِكُمْ مُحَمَّدٌ؛ فِي يَوْمِكُمْ هَذَا وَهُوَ يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ

در این روزی که بنام شما است یعنی روز چهارشنبه میهمان شما

وَمُسْتَجِيرٌ بِكُمْ

و پناهنده به درگاه شما هستم

فَأَضِيفُونِي وَأَجِيرُونِي

پس میهمان نوازی کنید و مرا پناه دهید

بِالْبَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۱)

به حرمت اهل بیت پاک و پاکیزه تان.

زیارت دیگر حضرت امام رضا علیه السلام در روز چهارشنبه

زیارت دیگر امام رضا علیه السلام ...

مرحوم علامه مجلسی این سلام و صلوات را در باب «زیارات معصومین علیهم السلام در ایام هفته» آورده است. چون درباره حضرت امام رضا علیه السلام می باشد ممکن است خواندن این زیارت مخصوص روز چهارشنبه باشد:

السَّلَامُ عَلَى الرَّضَا الْمُرْتَضَى

سلام بر حضرت رضا امام برگزیده

سَمِيَّ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

همنام سرور اوصیاء

وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ

و پیشوای پرهیزکاران

خَلِيفَةِ الرَّحْمَنِ

جانشین خداوند بخشنده

وَإِمَامِ أَهْلِ الْقُرْآنِ

و رهبر اهل قرآن

وَصَاحِبِ التَّأْوِيلِ

و عالم به علم تأویل

وَمَعْدِنِ الْفُرْقَانِ

و معدن تشخیص حق از باطل و جدا کننده آن

وَحَامِلِ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

و دربردارنده تورات و انجیل

وَأَفْنَاءِ الْخَبِيثَاتِ وَالْأَبَاطِيلِ

و از بین برنده آنچه پلیدی و باطل و ناروا است

وَالْقَائِلِ الْفَاعِلِ

و گوینده ای که خود به گفته اش عمل می کند

وَالْحَاكِمِ الْعَادِلِ

و حاکم عدالت پیشه

وَالصَّادِقِ الْبَرِّ

و راستگوی نیکوکار

ص: ۲۴۴

۱-۱۰۶. جمال الأسبوع: ۴۰ بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۱۵.

وَالْحَائِزِ الْفَخْرِ.

صاحب فخر و بزرگواری.

جَدُّهُ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ

جد او سرور پیامبران

وَأَبُوهُ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ

و پدرش سرور اوصیاء است

وَالْإِلَهِ وَوَمَابُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

بازگشت همه پیشینیان و آیندگان به سوی او است..

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ.

سلام بر تو ای ابا الحسن علی بن موسی الرضا و رحمت خدا و برکات (بی پایان) او
بر تو باد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و بر آل محمد درود فرست

وَكَمَا أَكْرَمْتَهُ بِمُحَمَّدٍ رَسُولِكَ

و همان گونه که او را به (حضرت) محمد رسولت گرامی داشتی

وَجَعَلْتَهُ فِي الْحَقِّ دَلِيلَكَ

و در مورد حقّ دلیل و راهنمای خودت قرار دادی

فَدَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

پس با حکمت و با پند و اندرز نیکو مردم را به راه تو دعوت کرد

فَأَكْمَلُ لَهُ الْعَهْدَ وَتَمَّمُ لَهُ الْوَعْدَ

پس پیمان را برای او کامل و وعده را برای او تمام گردان

وَأَيْدُهُ وَذُرِّيَّتَهُ وَأَوْلِيَاءَهُ بِالنَّصْرِ وَالْجُنْدِ

و او و فرزندان و دوستانش را با یاری و لشکر خود نیرومند و قوی گردان

لِيَخْلُصَ الدِّينَ بِالْجِدِّ

تا دین را به طور جدی و قطعی خالص گرداند

فَيَعْمَلْ فِي ذَلِكَ بِالْجَهْدِ

و در این راه تلاش و کوشش خود را به کار برد

وَيُصَيِّرَ لَكَ الدِّينَ خَالِصاً

و دین را برای تو خالص گرداند

وَالْحَمْدَ تَاماً.

و سپاسگزاری را کامل نماید.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ حَيّاً وَمَيِّتاً

خداوندا؛ بر او در حال حیات و زندگی و پس از وفات درود فرست

وَعَجِّلْ فَرَجَنَا بِهِ وَبِالْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ

و در فرج ما به سبب او و جانشین بعد از او شتاب فرما

وَأَنْصُرْهُ عَلَى أَهْلِ طَاعَةِ الشَّيْطَانِ

و او را بر آنها که از شیطان پیروی و فرمانبرداری می کنند یاری نما

وَأَعِزِّزْ بِهِ الْإِيمَانَ وَأَذِلِّلْ بِهِ الشَّيْطَانَ. (۱) و به واسطه او ایمان را عزّت و سرافرازی بخش و شیطان را

خوار و ذلیل گردان.

۱-۱۰۷. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۲۵.

طلب حاجت در روز پنجشنبه

حضرت امام رضا علیه السلام از پدران‌ش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کرده است که فرمودند:

هر گاه یکی از شما حاجت و خواسته ای دارد روز پنجشنبه بامدادان در طلب آن رود و چون از منزل بیرون آمد آخر سوره «آل عمران» «آية الكرسي» «إنا أنزلناه» و سوره «حمد» را بخواند که در آن برآورده شدن حاجت های دنیا و آخرت است. (۱)

ادعا پس از غسل روز جمعه

دعای امام رضا علیه السلام در روز جمعه

به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است که فرمودند:

غسل جمعه سنتی است واجب آن را در سفر و هنگامی که در شهر خودت هستی ترک مکن.

از بعد از طلوع فجر هرگاه غسل کردی کفایت می کند و هر چه به ظهر نزدیکتر باشد بهتر است و چون از غسل فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْ نِي وَطَهِّرْ قَلْبِي

خداوندا؛ مرا پاک گردان و قلب و روحم را پاک فرما

وَأَنْقِ غُسْلِي

و غسلم را پاکیزه گردان

ص: ۲۴۶

۱- ۱۰۸. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۳۹ مکارم الأخلاق: ۲/۱۴۶ صحیفه الإمام الرضا علیه السلام: ۲۳۹ بحار الأنوار: ۹۵/۱۳۵ و ۱۵۹.

وَأَجْرِ عَلَي لِسَانِي ذِكْرَكَ وَذِكْرَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و ذکر و یاد خودت و پیامبرت حضرت محمد را - که درود خدا بر او و آتش باد - بر زبانم جاری کن

وَأَجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَمِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

و مرا از توبه کنندگان و پاک شدگان قرار بده.

و اگر غسل جمعه را فراموش کردی هنگام صبح انجام دهی و عصر آن روز یافردایش به یاد آوردی آن را انجام بده. [\(۱\)](#)

دعای حضرت امام رضا علیه السلام در روز جمعه

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است:

در ظهر روز جمعه این دعا را بخوان:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگتر از توصیف است

سُبْحَانَ اللَّهِ

پاک و منزّه است خداوند

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ

و ستایش خداوندی را سزاست که فرزندی نگرفته و شریکی در پادشاهی و سلطنت ندارد

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرَهُ تَكْبِيرًا

و هیچ یار و سرپرستی از روی ذلت و ناتوانی اختیار نکرده است و او را به عظمت و بزرگی یاد کن

یا سَابِغَ النَّعْمِ

ای آنکه نعمت هایش سرازیر است

یا دَافِعَ النَّقَمِ

ای دور کننده سختی ها

یا بَارِئَ النَّسَمِ

ای آفریدگار موجودات

یا عَلِيَّ الْهِمَمِ

ای دارای همّت های والا

يَا مُغْشِيَ الظُّلْمِ

ای پوشاننده تاریکی ها

يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ

ای صاحب جود و بخشش و بزرگواری

يَا كَاشِفَ الضَّرِّ وَالْأَلَمِ

ای برطرف کننده زیان و ضرر و دشواری و درد

يَا مُؤْنِسَ الْمُسْتَوْحِشِينَ فِي الظُّلْمِ

ای همدم وحشت زدگان در تاریکی ها

ص: ۲۴۷

۱- ۱۰۹. فقه الرضا عليه السلام: ۱۷۵.

يَا عَالِمًا لَا يُعَلَّمُ

ای دانائی که دانش نیاموخته و تعلیم داده نشده

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَفْعَلُ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ

و با من چنان کن که تو شایسته آن هستی

يَا مَنْ اسْمُهُ دَوَاءٌ

ای کسی که نامش دوا

وَذِكْرُهُ شِفَاءٌ

و ذکر و یادش شفا

و طَاعَتُهُ غِنَاءٌ

و اطاعت او سرمایه بی نیازی است

إِزْحَمَ مَنْ رَأْسُ مَالِهِ الرَّجَاءُ

رحم کن به کسی که تمام سرمایه اش امید

وَسِلَاحُهُ الْبُكَاءُ

و اسلحه اش گریه است

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

پاک و منزهی هیچ معبودی جز تو نیست

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ

ای روی آورنده به کسی که از او روی گردانیده ای ابتداکننده به نعمت و لطف پیش از درخواست

يا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا

ای پدیدآورنده آسمان ها و زمین

ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. (۱)

ای صاحب عظمت و بزرگی و بزرگواری.

صد مرتبه صلوات در روز جمعه

محمد بن فضیل از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرموده است:

من صلّی علیّ یوم الجمعة مائة صلاة قضی الله له ستّین حاجة؛ ثلاثون حاجة للدنیا وثلاثون حاجة
للاخرة. (۲)

هر کس در روز جمعه بر من صد مرتبه صلوات فرستد خداوند شصت حاجت او را برآورده سازد؛
سی حاجت در مورد دنیا و سی حاجت در مورد آخرت.

ص: ۲۴۸

۱- ۱۱۰. نزہة الزاهد: ۲۴۱.

۲- ۱۱۱. وسائل الشیعة: ۵/۷۱ بحار الأنوار: ۸۹/۳۵۱.

صلوات در عصر جمعه

اشاره

این صلوات از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

در روز جمعه بعد از نماز عصر هفت مرتبه بگو:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفٰى

خداوندا! درود فرست بر محمد و آل محمد که برگزیده شده اند

بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ

به برترین درودهایت

وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ

و برکت بده به ایشان به برترین برکت هایت

وَالسَّلَامُ عَلٰى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و سلام بر جسم و جان پاک ایشان و رحمت خدا و برکات او بر آنان باد.

و اگر سوره «قدر» را بعد از نماز عصر ده مرتبه بخوانی پاداش فراوانی خواهی داشت. (۱)

جواز شعر خواندن در شب جمعه و ماه مبارک رمضان

در پایان این بخش مطلبی را که از حضرت امام رضا علیه السلام درباره جواز شعر خواندن در شب

جمعه و ماه مبارک رمضان روایت شده نقل می کنیم:

خلف بن حماد گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: اصحاب ما از پدران شما روایت

می کنند که شعر خواندن در شب جمعه و در ماه رمضان و در شب مکروه

ص: ۲۴۹

۱- ۱۱۲. فقه الرضا عليه السلام: ۱۲۸ بحار الأنوار: ۹۰/۹۵.

است و من گاهی می خواهم و دوست دارم برای حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام مرثیه سرائی می کنم و اکنون در ماه رمضان هستیم.

امام علیه السلام فرمود:

ارث أبا الحسن فی لیلة الجمعة وفي شهر رمضان وفي اللیل وفي سائر الايام؛ فإنَّ الله يكافيك على ذلك.

برای حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام مرثیه سرائی کن در شب جمعه و در ماه رمضان و در شب و در هر زمانی که خواستی که خداوند تو را بر آن پاداش می دهد. (۱)

ص: ۲۵۰

۱- ۱۱۳. وسائل الشیعة: ۱۰/۴۶۹.

بخش یازدهم

هشت ماه و اعمال عبادی آن ها

اشاره

برخی از ماه های قمری مانند ماه رجب ذی القعدة و ماه صفر با حضرت امام رضا علیه السلام بیشتر ارتباط دارد؛ ما در این بخش اعمال عبادی هشت ماه را که ارتباط بیشتری با امام هشتم علیه السلام دارد - با برخی از جریانات مربوطه - نقل می کنیم:

ماه مبارک رمضان

حضرت امام رضا علیه السلام و نقل خطبه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم

درباره ماه مبارک رمضان

شیخ صدوق رحمه الله در کتاب «عیون اخبار الرضا علیه السلام» از حضرت امام رضا علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روزی برای ما خطبه خواند و فرمود:

ای مردم؛ به راستی ماه خدا با برکت رحمت و آمرزش به شما روی آورده است. ماهی که نزد خداوند بهترین ماه ها و روزهایش بهترین روزها و شب هایش

ص: ۲۵۱

بهترین شب ها و ساعت هایش بهترین ساعت ها است.

ماهی که در آن به میهمانی خداوند دعوت شده و از اهل کرامت او قرار داده شده اید. نفس های شما در آن ثواب تسبیح دارد و خواب شما در آن عبادت و عمل شما در آن پذیرفته شده و دعایتان در آن مستجاب است.

پس با نیت های درست و دل های پاک از خدا درخواست کنید که توفیق روزه داری و تلاوت قرآن به شما مرحمت کند که بدون تردید شقی و بدبخت کسی است که از آمرزش الهی در این ماه بزرگ محروم گردد. و با گرسنگی و تشنگی خود در این ماه گرسنگی و تشنگی روز قیامت را به یاد آورید. و برفقیران و بینویان کمک کنید و صدقه دهید. بزرگسالان را احترام کنید و بر خردسالان رحم نمائید و صله رحم) یعنی پیوند با خویشاوندان (داشته باشید. زبان خود را از آنچه نباید گفت و چشم خود را از آنچه نباید دید و گوش خود را از آنچه نباید شنید ببندید.

با یتیمان مردم مهربانی کنید تا با یتیمان شما مهربانی نمایند از گناهان خود توبه کنید و به سوی خدا بازگشت نمائید و دست های خود را در اوقات نمازها به دعا بلند کنید که هنگام نمازها بهترین ساعت ها است خداوند به سوی بندگانش نظر رحمت دارد؛ اگر با او راز و نیاز کنند به آن ها جواب می دهد اگر او را ندا دهند جواب گوید و اگر او را بخوانند دعایشان را مستجاب فرماید.

ای مردم؛ به راستی جان شما در گرو اعمال شما است با استغفار خویش آن رازها کنید. و پشت شما از بار گناه سنگین است با طولانی کردن سجده آن راسبک نمائید. و بدانید که خداوند تبارک و تعالی به عزت خود سوگند یاد کرده است که نمازگزاران و سجده کنندگان را عذاب نکند و آنان را به آتش دوزخ نترساند روزی که همگان در پیشگاه پروردگار جهانیان بپاییزند.

ای مردم؛ هر یک از شما روزه دار مؤمنی را در این ماه افطاری دهد نزد خدا ثواب آزاد کردن یک بنده دارد و گناهان گذشته اش آمرزیده شود.

عرض کردند: همه ما چنین قدرتی نداریم.

ص: ۲۵۲

فرمود: خود را از آتش برهانید گرچه با دادن نصف خرما باشد و از آتش دوربدارید گرچه با دادن لیوانی آب باشد.

ای مردم؛ هر یک از شما در این ماه اخلاقش را نیکو گرداند بر صراط به راحتی بگذرد روزی که قدم ها بر آن بلغزد. و هر کس در این ماه نسبت به غلامان و کنیزان و خدمتگزارانش آسان بگیرد خداوند حساب او را در قیامت آسان بگیرد. و هر کس از شرّ و بدی و آزار دیگران در این ماه خودداری کند خداوند روز دیدارش با او از غضب خویش خودداری می کند. و هر کس یتیمی را در این ماه گرامی بدارد خدا او را در روز ملاقات گرامی بدارد.

و کسی که با خویشاوندان خود در این ماه خوش رفتاری و مهربانی کند خداوند در روز ملاقات با او به رحمت خویش خوشرفتاری نماید. و کسی که در این ماه رابطه خویشاوندی خود را با آنان قطع کند خداوند در روز ملاقات رحمتش را از او قطع خواهد کرد. و کسی که در این ماه نماز مستحبی بجای آورد خداوند برای او برات آزادی از آتش نویسد. و کسی که در این ماه فریضه ای را بجا آورد ثواب هفتاد فریضه در غیر این ماه به او دهند.

و کسی که در این ماه بر من زیاد صلوات فرستد خداوند میزان او را سنگین گرداند روزی که میزان ها سبک باشند. و کسی که در این ماه آیه ای از قرآن بخواند پاداش یک ختم قرآن در غیر این ماه دارد.

ای مردم؛ درهای بهشت در این ماه گشوده شده است از خدا بخواهید که آن رابه روی شما نبندد. و درهای دوزخ بسته شده است از پروردگار خویش درخواست کنید که آن را به روی شما باز نگرداند. و شیاطین در بند هستند از خدا بخواهید که آن ها را بر شما مسلط نسازد.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: من از جا برخاستم و عرض کردم: ای رسول خدا؛ بهترین اعمال در این ماه چیست؟

فرمود: ای ابالحسن؛ برترین اعمال در این ماه پارسائی و پرهیزکردن از آنچه خدا حرام کرده می باشد.

سپس رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم گریست علّت گریه اش را سؤال کردم فرمود: علی جان؛ گریه ام برای مصیبتی است که در این ماه بر تو وارد می شود؛ گویا می بینم که تو در حال نمازی در پیشگاه پروردگارت و آن شقی ترین اولین و آخرین و همتای پی کننده ناقه ثمود ضربتی را بر فرق تو زده که محاسنت را با خون سرت خضاب نموده است.

عرض کردم: این جریان با سلامت دینم صورت می گیرد؟

فرمود: آری؛ تو در سلامت دینت هستی.

سپس فرمود: علی جان؛ هر کس تو را بکشد مرا کشته است و هر کس با تودشمنی کند با من دشمنی کرده و هر کس تو را دشنام دهد مرا دشنام داده است؛ زیرا که تو نسبت به من مانند جان من هستی روح تو از روح من و طینت تو از طینت و سرشت من است خداوند تبارک و تعالی من و تو را آفریده و برگزیده است؛ مرا برای نبوّت و تو را برای امامت اختیار فرموده است. پس هرکس امامت تو را انکار کند در حقیقت نبوّت مرا انکار کرده است.

ای علی؛ تو وصی من و پدر فرزندانم و همسر دخترم و جانشینم بر امتم درزندگی و پس از مرگ من هستی. امر و فرمان تو امر و فرمان من و نهی تو نهی من است به آن کسی که مرا به پیامبری مبعوث نمود و مرا بهترین آفریده اش قرار داد سوگند یاد می کنم که تو حجّت خدا بر مخلوقات او و امین اسرار او و جانشین بر بندگانش می باشی. (۱)

فضیلت ماه مبارک رمضان در گفتار حضرت امام رضاعلیه السلام

احمد بن محمّد بن ابی نصر گوید: از حضرت علی بن موسی الرضاعلیهما السلام شنیدم که فرمود:

عمره در ماه رمضان معادل حجّ است یک شب اعتکاف در مسجد الرسول وکنار قبر آن حضرت معادل حجّ و عمره است. کسی که امام حسین علیه السلام را

ص: ۲۵۴

۱- ۱۱۴. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۳۰ إقبال الأعمال: ۲۴۶.

زیارت کند و ده روز باقی مانده از ماه رمضان را اعتکاف کند گویا کنار قبر پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم اعتکاف کرده و کسی که کنار قبر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم اعتکاف کند برای او از حجّ و عمره بعد از حجّ واجب بهتر است. (۱)

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که امام حسین علیه السلام را در ماه رمضان زیارت کند باید سعی و تلاش کند که شب بیست و سوم آن را - که به لیلۃ الجهنی معروف است - از دست ندهد؛ زیرا آن شبی است که امید می رود شب قدر باشد و کمترین مقدار اعتکاف یک ساعت بین نماز مغرب و عشاء است کسی که آن یک ساعت را اعتکاف کند بهره خود را برده است یا فرمود: به سهم و نصیب خود از شب قدر رسیده است. (۲)

دعای مهمّ در سحرهای ماه مبارک رمضان

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

این دعایی است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام در سحرهای ماه مبارک رمضان می خواندند و می فرمودند:

اگر مردم از عظمت این دعا نزد خدا و سرعت اجابت آن باخبر بودند در راه بدست آوردن آن - گرچه با شمشیر بود - به جنگ می پرداختند و خدا هر کس را بخواهد به رحمت خویش مخصوص می گرداند.

اگر سوگند یاد کنم که اسم اعظم خدا در این دعا است هر آینه راست گفته ام. پس این دعا را با اهتمام و تضرع بخوانید که آن از علم مکنون است و آن را جز از اهلش و آنان که شایستگی آن را دارند پنهان بدارید منافقان و تکذیب کنندگان و منکرین حق اهل این دعا نیستند و آن دعای مباحله است:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِاَبْهَاهُ

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از شکوه و درخشندگی ات به درخشنده ترین آن

وَكُلُّ بَهَائِكَ بِهَيْئِیْ.

و همه درخشندگی ات درخشان است.

ص: ۲۵۵

۱- ۱۱۵. بحار الأنوار: ۹۸/۱۵۱.

۲- ۱۱۶. بحار الأنوار: ۹۸/۱۵۱.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِبِهَائِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام شکوه و درخشندگی ات

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِاَجْمَلِهِ

. خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از جمال و زیبائی ات به زیباترین

وَكُلُّ جَمَالِكَ جَمِيلٌ.

آن و همه زیبایی هایت زیبا است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام جمال و زیبایی هایت.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِأَجَلِّهِ وَكُلِّ جَلَالِكَ جَلِيلٌ.

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از جلال و بزرگی ات به بزرگترین آن و همه جلال و بزرگی ات بزرگ است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام جلال و بزرگی ات.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِأَعْظَمِهَا

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از عظمت تو به عظیم ترین آن

وَكُلِّ عَظَمَتِكَ عَظِيمَةٌ.

و همه عظمت تو عظیم است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام عظمتت.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِأَنْوَرِهِ

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از نور تو به نورانی ترین آن

وَكُلُّ نُورِكَ نَيْرٌ.

و همه نور تو نورانی است. خداوندا؛

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِنُوْرِكَ کُلِّهِ.

از تو درخواست می کنم به تمام نورت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِاَوْسَعِهَا

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از رحمت تو به گسترده ترین آن

وَكُلِّ رَحْمَتِكَ وَاِسْعَةً.

و همه رحمت

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ کُلِّهَا.

گسترده است. خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام رحمت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ کَلِمَاتِكَ بِاَتَمِّهَا

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از کلمات تو به کاملترین آن

وَكُلُّ کَلِمَاتِكَ تَامَّةٌ.

و همه کلمات تو کامل است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام کلمات.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِاَكْمَلِهِ

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از کمالت به کاملترین آن

وَكُلِّ كَمَالِكَ كَامِلًا.

و همه کمالات تو کامل است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِكَمَالِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام کمالات.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ اَسْمَائِكَ بِاَكْبَرِهَا

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از نام هایت به بزرگترین آن

وَكُلِّ اَسْمَائِكَ كَبِيْرَةً.

و همه نام هایت بزرگ است.

ص: ۲۵۶

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِاَسْمَائِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام نام هایت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِاعْزِّهَا

خداوندا؛ همانا از تو درخواست می کنم از عزّتت به عزیزترین آن

وَكُلُّ عِزَّتِكَ عَزِيْزَةٌ.

و همه عزّت تو عزیز است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام عزّت و توانمندیت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ مَّشِيَّتِكَ بِاَمْضَاهَا

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از مشیّت و خواسته ات به اجرا شونده ترین آن

وَكُلُّ مَّشِيَّتِكَ مَاضِيَةٌ.

و همه خواسته ات اجراشونده است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِمَشِيَّتِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام مشیّت و خواسته ات.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ قُدْرَتِكَ بِالْقُدْرَةِ الَّتِي اسْتَطَلْتَ بِهَا عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از قدرت و توانائی ات که بر هر چیز غلبه و برتری دارد

وَكُلُّ قُدْرَتِكَ مُسْتَطِيْلَةٌ.

و همه قدرت و توانائی ات غلبه دارنده است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام توانائی ات.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِاَنْفَعِدِهٖ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از علم و دانشت به نافذترین آن

وَكُلُّ عِلْمِكَ نَافِذٌ.

و همه علم و دانش تو نافذ است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به همه علم و دانشت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِاَرْضَاۗءِ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از گفتارت به پسندیده ترین آن

وَكُلُّ قَوْلِكَ رَضِیٌّ.

و همه گفتار تو پسندیده است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام گفتارت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ مَسْأَلِكَ بِاَحَبِّهَا اِلَيْكَ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از خواسته شده هایت به محبوبترین آن ها

وَکُلِّ مَسْأَلِكَ اِلَيْكَ حَبِيْبَةً.

و همه خواسته شده هایت محبوب و دوست داشتنی است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِمَسْأَلِكَ کُلِّهَا.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام خواسته شده هایت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِاَشْرَفِهِ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از شرافت و بزرگواریت به شریفترین آن

وَکُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ.

و همه شرف تو شریف و بزرگوار است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ کُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام شرافت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِاَدْوَمِهِ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از سلطنت تو به پایدارترین آن

وَكُلُّ سُلْطَانِكَ دَائِمٌ.

و همه سلطنت تو پایدار است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام سلطنتت.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ وَكُلِّ مُلْكِكَ فَآخِرِهِ.

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از فرمانروایی تو به ارزشمندترین آن و همه فرمانروایی تو افتخارآمیز و ارزشمند است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام فرمانروایت.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عُلُوكَ بِأَعْلَاهُ وَكُلِّ عُلُوكَ عَالٍ.

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از برتری تو به برترین آن و همه برتری تو برتر و بلندمرتبه است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعُلُوكَ كُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام برتری هایت.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَنَّكَ بِأَقْدَمِهِ

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از لطف و احسان تو به دیرینه ترین آن

وَكُلِّ مَنَّكَ قَدِيمٌ.

و همه لطف تو دیرینه است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِمَنْکَ کُلِّهِ.

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به تمام لطف و احسانت.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ اَیَاتِکَ بِاَکْرَمِهَا

خدایا؛ از تو درخواست می کنم از آیات و نشانه هایت به گرامی ترین آن

وَکُلُّ اَیَاتِکَ کَرِیْمَةٌ.

و همه آیات و نشانه هایت گرامی است.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ بِاَیَاتِکَ کُلِّهَا. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ بِمَا اَنْتَ فِیْهِ مِنَ الشَّانِ وَالْجَبْرُوتِ

خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به همه آیات و نشانه هایت. خداوندا؛ از تو درخواست می کنم به مرتبه ای که تو در آن هستی از شأن و منزلت و قدرت.

وَاسْأَلُکَ بِکُلِّ شَأْنٍ وَحَدَهُ وَجَبْرُوتٍ وَحَدَهَا.

و از تو درخواست می نمایم به حرمت هر شأن و منزلت یگانه و هر بزرگی و قدرت بی همتا.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ بِمَا تُجِیْبُنِیْ بِهِ حِیْنَ اَسْأَلُکَ فَاجِبْنِیْ یَا اَللّٰهُ

خداوندا؛ همانا من از تو درخواست می کنم به آنچه به آن پاسخ می دهی مرا هنگامی که درخواست کنم پس به من جواب بده

وَافْعَلْ بِیْ کَذَا وَکَذَا.

و نسبت به من چنین و چنان کن.

... ولایتعهدی امام رضا علیه السلام

و حاجت خود را ذکر می کنی که ان شاء الله برآورده می شود و آن را به تو عطامی کنند. (۱)

ص: ۲۵۸

۱- ۱۱۷. إقبال الأعمال: ۳۴۵ زاد المعاد: ۱۱۷ بحار الأنوار: ۹۸/۹۳.

نکته ای درباره جریان ولایتعهدی

حضرت امام رضا علیه السلام در روز ششم ماه مبارک رمضان

مرحوم محدث قمی فرموده است: اگرچه به حسب ظاهر مأمون در تعظیم و توقیر حضرت امام رضا علیه السلام می کوشید و احترام آن جناب را فروگذار نمی کرد اما در باطن به طور شیطنت و نفاق با آن حضرت دشمنی می کرد و به حکم آیه شریفه «هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ» دشمن واقعی بلکه سخت ترین دشمنان او بود که به حسب ظاهر به طریق محبت و دوستی و خوش زبانی با آن حضرت رفتار می نمود اما در باطن مثل مار و افعی آنجناب را می گزید و پیوسته کاسه های زهر به کام آن بزرگوار می رسانید مثل معروف است «شیطان الفقهاء فقیه الشیاطین».

لاجرم از زمانی که آن حضرت ولیعهد شد اول مصیبت و اذیت و صدمات آن حضرت شد و در همان روزی که با آن حضرت بیعت کردند یکی از خواص آن حضرت گفت: من در خدمت آنجناب بودم و به جهت ظاهر شدن فضل آن حضرت مستبشر و خوشحال بودم آن حضرت مرا به نزد خود طلبید و آهسته به من فرمود:

به این امر خوشحال مباش چه این کار به اتمام نخواهد رسید و به این حال نخواهم ماند.

و در حدیث حسن بن جهم است: چون مأمون علمای امصار و فقهای اقطار را جمع کرد که با حضرت امام رضا علیه السلام مباحثه و مناظره نمایند و آن حضرت بر همه غالب شد و همگی اقرار به فضیلت آن جناب نمودند و از مجلس مأمون برخاست و به منزل خود معاودت فرمود من در خدمت آن حضرت رفتم و گفتم: خدا را حمد می کنم که مأمون را مطیع شما گردانیده و در اکرام شما مبالغه می نماید و غایت سعی مبذول می دارد. حضرت فرمود:

یابن جهم؛ محبت های مأمون نسبت به من ترا فریب ندهد؛ زیرا به این زودی از روی ستم و ظلم مرا با زهر شهید خواهد کرد این خبری است که از پدران

ص: ۲۵۹

من به من رسیده است این سخن را پنهان دار و تا من زنده ام با کس نگوی.

و بالجمله پیوسته آنجناب از سوء معاشرت مأمون درد در دل نازنینش بود و به کسی نمی توانست اظهار کند و آخر کار چندان به تنگ آمده بود که از خدا مرگ خود را می خواست چنانچه یاسر خادم گفته: در هر روز جمعه که آن حضرت از مسجد جامع مراجعت می کرد به همان حالتی که عرق دار و غبارآلود بود دست ها به درگاه الهی بر می داشت و عرضه می کرد:

اللَّهُمَّ إِن كَانَ فَرَجِي مِمَّا أَنَا فِيهِ الْمَوْتُ

خداوندا! اگر فرج من و رهائیم از این گرفتاری به مرگ من حاصل می شود

فَعَجِّلْ لِي السَّاعَةَ.

آن را تعجیل فرما.

و آن حضرت پیوسته در غم و حزن بود تا از دنیا رحلت فرمود.

و اگر شخص متفطن در وضع معاشرت و سلوک مأمون با آن حضرت تأمل کند تصدیق این مطلب را خواهد نمود.

آیا عاقلی تصوّر می کند که مأمون دنیاپرست - که به جهت طلب خلافت و ریاست دستور داد برادرش محمد امین را در کمال سختی بکشند و سرش را برای او آورند و در صحن خانه خود او را بر چوبی نصب کنند و سپاهیان خود را دستور داد که هرکسی برخیزد و بر این سر لعنت کند و جایزه خود را بگیرد آیا چنین کسی که این قدر طالب خلافت و ملک است - حضرت امام رضا علیه السلام را از مدینه به مرو می طلبد و تا دو ماه اصرار می کند که من می خواهم خود را از خلافت خلع کنم و لباس خلافت را بر تو بپوشانم جز شیطنت و نفاق نکته دیگر در نظر اوست؟ در حالی که خلافت قرّة العین مأمون بود و در حقّ سلطنت گفته اند: «الملک عقیم» و برادرش امین خوب او را شناخته بود؛ چنانچه به احمد بن سلام هنگامی که او را دستگیر کرده بودند گفت: آیامأمون مرا می کشد؟ احمد گفت: ترا نخواهد کشت چه آنکه علاقه رحّم دل او را بر تو مهربان خواهد کرد. امین گفت: «هیئات؛ الملک عقیم لا رحّم له».

در کتاب «ایجاج الاحزان: ۶۶» نامه مأمون را به حضرت امام رضا علیه السلام درباره ولایتعهدی نقل کرده و دعایی از آن حضرت در این باره آورده است.

ص: ۲۶۰

در هر صورت مأمون ابداً میل نداشت که از حضرت امام رضا علیه السلام فضیلت و منقبتی ظاهر شود چنانچه از ملاحظه روایات رفتن آن حضرت به نماز عید و غیره این مطلب واضح و آشکار است.

و در ذیل حدیث رجاء بن ابی ضحاک است که وقتی او فضائل و عبادات حضرت امام رضا علیه السلام را برای مأمون نقل کرد مأمون گفت: مردم را به اینها که گفتی خبر نده و برای مصلحت از روی شیطنت گفت: به جهت آنکه می خواهم فضایل آن جناب جزاز زبان من ظاهر نشود.

و در آخر کار وقتی دید هر روز انوار علم و کمال و آثار رفعت و جلال آن حضرت بر مردم ظاهر می شود و محبت آن حضرت در دل های ایشان جا می کند آتش حسد در کانون سینه اش مشتعل شد و در مقام تدبیر آن حضرت برآمد و آن حضرت را مسموم نمود.

چنانچه شیخ صدوق رحمه الله از احمد بن علی روایت کرده است که گفت: از ابوالصلت هروی پرسیدم: چگونه مأمون به قتل حضرت امام رضا علیه السلام راضی شد؛ با آن اکرام و محبتی که نسبت به او اظهار می کرد و او را ولیعهد گردانیده بود؟

ابوالصلت گفت: مأمون برای این آن حضرت را گرامی می داشت که فضیلت و بزرگواری او را می دانست و ولایتعهد را به او تفویض کرد برای آنکه مردم آن حضرت را چنان بشناسند که در دنیا راغب است و محبت او از دل های مردم کم شود؛ چون دید که این باعث زیادتی محبت و اخلاص مردم شد علمای جمیع فرق را از یهود نصاری مجوس صائبان براهمه ملحدان دهریان و علمای جمیع ملل و ادیان را جمع کرد که با آن حضرت مباحثه و مناظره نماید شاید که بر او غالب شوند و در آن جناب عجز و نقصی ظاهر شود و به این سبب اعتقاد مردم نسبت به آن حضرت ضعیف گردد و این تدبیر نیز برخلاف مقصود او نتیجه داد و همگی آن ها مغلوب آن حضرت گردیدند و اقرار به فضیلت و جلالت آن جناب نمودند. (۱)

ص: ۲۶۱

۱- ۱۱۸. تَمَّةُ الْمُنْتَهَى: ۲۷۹.

دعای حضرت امام رضا علیه السلام هنگام ولایتعهدی

دعای حضرت هنگام ولایتعهدی

یاسر گوید: هنگامی که حضرت امام رضا علیه السلام (در روز ششم ماه مبارک رمضان) به اکراه ولیعهد گردید دست های مبارک خود را به طرف آسمان بالا برد و شنیدم که فرمودند:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّي مُكْرَهُ مُضْطَرٌّ

تو می دانی که من مجبور و ناچارم

فَلَا تُؤَاخِذْنِي كَمَا لَمْ تُؤَاخِذْ

خداوندا؛ پس مرا مؤاخذه مکن همان گونه که

عَبْدَكَ وَنَبِيَّكَ يُوسُفَ حِينَ وَقَعَ إِلَى وِلَايَةِ مِصْرَ. (۱)

بنده و پیامبرت حضرت یوسف را مؤاخذه نفرمودی؛ هنگامی که او به فرمانروائی و حکومت مصر رسید.

شواهد بسیاری وجود دارد که تحمیل ولایتعهدی حضرت امام رضا علیه السلام نه براساس محبت و علاقه مأمون بلکه به خاطر شیطنت و سیاست شوم او بوده است.

دشمنی او با خاندان وحی علیهم السلام به گونه ای بود که گاه از بنی امیه - که با بنی العباس دشمن خونخوار بودند - برای سرکوب اهل بیت علیهم السلام و علویان کمک می گرفت. جریانی که نقل می کنیم دلیل بر این مطلب است:

«وقتی عبدالرحمن علوی در یمن بر ضد مأمون قیام کرد» در این هنگام مأمون طالبیین را از ورود به نزد خویش منع کرد و دستور داد آنان را به پوشیدن جامه سیاه مجبور سازند (۲)».

پس از آن مأمون سیاست ثابت و تازه ای را برای حکومت سرزمین یمن آغاز کرد و از هر گونه جنبش شیعی که امکان داشت در آن جا سر بردارد جلوگیری نمود. مأمون چاره را در آن دید که بر یمن حکمرانی بگمارد که به نیرومندی و قاطعیت شناخته شده باشد.

ص: ۲۶۲

۱- ۱۱۹. بحار الأنوار: ۴۹/۱۳۰.

۲- ۱۲۰. طبری: ۷/۱۶۹.

وزیرش حسن بن سهل به او توصیه کرد یکی از نوادگان زیاد بن ابیه والی اموی معروف را انتخاب کند. این فرد پیشنهادشده محمد بن ابراهیم زیادی بود. مأمون او را حاکم یمن نمود و سلیمان بن هشام بن عبدالملک اموی را به وزارت او گماشت (۱). بدین سان چنین شد که حکمران و وزیرش هر دو به امویان وابستگی داشتند و این درحالی است که ما از دشمنی شدید آنان با دودمان علوی به خوبی آگاهیم.

حکمران تازه - محمد بن ابراهیم زیادی - توانست تهامه را فتح کند. او بنای شهرزبید را طرح ریزی کرد و آن را پایتخت خود برگزید (۲) و بر روح تمرّدی که قبایل یمنی داشتند غلبه کرد. وی که بنا به توصیف ابن خلدون نسبت به دودمان علی بن ابی طالب علیه السلام سخت کینه می ورزید (۳) یاران و هواداران علویان را تعقیب کرد.

قدرت «محمد زیادی» رو به فزونی نهاد و موفق شد پایه های حکومت بنی زیاد را در یمن محکم کند. این حکومت با آنکه پیوسته از خلیفگان عبّاسی در خطبه ها نام می برد و خراج و هدایا را به سوی آنان روانه می کرد نوعی حکومت خودمختار و برخوردار از استقلال داخلی شناخته شده است (۴).

«محمد زیادی» در طول حیاتش بر یمن حکم راند و فرزندانش حکمرانی را پیایی از او ارث بردند. سپس برخی از وابستگان و غلامان ایشان زمام حکومت را به دست گرفتند و تا سال ۵۵۳ ه ق با این عنوان حکم راندند. این دولت را که نخستین دولت مستقلی است که سرزمین یمن را تجربه کرد (۵) دولت زیادیان می خواندند. پایه های این استقلال با ضعف دولت عباسیان استحکام یافت.

«محمد زیادی» با قدرتی که مأمون به او تفویض کرده بود و با علاقه ای که مأمون به تقویت حکمرانی او داشت فرمانروایی کرد. چه مأمون با هزار سواره نظام که در میان

ص: ۲۶۳

۱- ۱۲۱. تاریخ الیمن: ۱۸۵.

۲- ۱۲۲. در آن جا وادی بود که آن را «وادی زبید» می خواندند. محمد زیادی در آن شهری جدید ساخت و آن را به تناسب این وادی «زبید» نامید. این شهر در تهامه یمن واقع است و بیشتر ساکنانش از قبیله اشاعر هستند. (تاریخ الیمن: ۳۷ - ۳۶ المخلاف السلیمانی: ۱/۱۰۷)

۳- ۱۲۳. ابن خلدون العبر: ۲/۲۴۳.

۴- ۱۲۴. بغیة المستفید: خطی برگ ۴۵.

۵- ۱۲۵. تاریخ الیمن: ۲۰۲.

آنان هفتصد تن از خراسانی ها بودند او را یاری داد. بعدها قلمرو دولت زیادیان توسعه یافت و حضرموت دیار کِنده شحر برباط لحج عدن و فلات های واقع میان این آبادی ها را شامل گردید (۱). (۲)

پانزدهم ماه مبارک رمضان

پانزدهم ماه مبارک رمضان

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

پدرم موسی بن جعفر از پدرش جعفر بن محمد و آن حضرت از پدرش محمد بن علی و آن حضرت از پدرش علی بن الحسین علیهم السلام و آن حضرت از اسماء بنت عمیس و او از حضرت فاطمه علیها السلام روایت کرده است که فرمود: هنگامی که فرزندم حسن علیه السلام را به دنیا آوردم پدرم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم نزد ما آمد و فرمود: ای اسماء؛ پسر مرا بیاور.

اسماء گوید: او را در حالی که در میان پارچه زردرنگی بود به رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم دادم آن حضرت در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه گفت سپس به علی علیه السلام فرمود: پسر مرا چه نام نهاده ای؟

علی علیه السلام عرض کرد: ای رسول خدا؛ هرگز در نامگذاری او بر شما سبقت نمی گیرم دوست داشتم او را «حرب» بنامم.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: من نیز در نامگذاری او بر پروردگارم پیشی نمی گیرم. در این هنگام جبرئیل فرود آمد و عرض کرد: ای محمد؛ پروردگار بلندمرتبه به شما سلام می رساند و می فرماید: جایگاه علی نسبت به تو مانند جایگاه هارون نسبت به موسی است؛ جز اینکه پیامبری بعد از تو نیست این پسر را بنام پسر هارون نامگذاری کن.

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: نام پسر هارون چه بوده است؟

ص: ۲۶۴

۱- ۱۲۷. مبارزات شیعیان در دوره نخست خلافت عباسیان: ۳۹۹.

۲- ۱۲۶. دراسات فی العصور العباسیة المتأخرة: ۱۶ - ۱۲.

عرض کرد: «شَبْر».

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: زبان من عربی است.

جبرئیل عرض کرد: نام او را «حسن» بگذار.

اسماء گوید: رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم او را «حسن» نامید و هنگامی که روز هفتم ولادت او رسید از طرف او دو قوچ فربه عقیقه کرد و یک ران و یک دینار به قابله مرحمت فرمود سپس سر حسن علیه السلام را تراشید و به وزن موی او نقره صدقه داد و ماده خوش بوئی به سر او مالید سپس فرمود: ای اسماء؛ خون به پیشانی و سر طفل مالیدن از کارهای جاهلیت است.

اسماء گوید: پس از گذشت یکسال حسین علیه السلام به دنیا آمد و پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم نزدما آمد و فرمود: ای اسماء؛ پسر مرا بیاور. من او را در حالی که در پارچه سفیدی بود به آن حضرت دادم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه گفت و آن گاه در دامان خود نهاد و گریه کرد.

عرض کردم: پدر و مادرم فدای شما؛ چرا گریه می کنید؟

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: بر این پسر.

عرض کردم: او که تازه به دنیا آمده است.

فرمود: او را پس از من گروه ستمگری می کشند خداوند شفاعت مرا شامل حال آنان نگرداند.

سپس فرمود: ای اسماء؛ این خبر را به فاطمه ام نگو؛ زیرا که نوزادش تازه تولد یافته است.

سپس به علی علیه السلام فرمود: این پسر را چه نام نهاده ای؟

عرض کرد: ای رسول خدا؛ هرگز در نامگذاری او بر شما پیشی نگرفته ام ولی دوست داشتم او را «حرب» بنامم.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: من نیز پروردگارم را در نامگذاری او پیشی نخواهم گرفت در این هنگام جبرئیل فرود آمد و عرض کرد: خداوند والای بلند مرتبه به شما سلام می‌رساند و می‌فرماید: جایگاه علی علیه السلام نسبت به تو مانند جایگاه

ص: ۲۶۵

هارون نسبت به موسی است این پسر را بنام پسر هارون نامگذاری کن.

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: نام فرزند هارون چیست؟

عرض کرد: «شبیر».

پیامبر فرمود: زبان من عربی است.

جبرئیل عرض کرد: نام او را «حسین» بگذار.

روز هفتم ولادت که فرارسید رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم از طرف او دو قوچ فربه را عقیقه کرد و به زن قابله یک ران آن و یک دینار مرحمت فرمود سپس سر حسین علیه السلام را تراشید و به وزن موی او نقره داد و ماده خوش بوئی بنام «خلوق» بر سر او مالید و فرمود: ای اسماء؛ مالیدن خون بر سر و پیشانی طفل از کارهای دوران جاهلیت است. (۱)

فضیلت شب های قدر

حضرت امام رضا علیه السلام از پدرانش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: من أحيى ليلة القدر غفرت له ذنوبه ولو كانت عدد نجوم السماء ومثاقيل الجبال ومكائيل البحار.

کسی که شب قدر را به شب زنده داری پردازد گناهانش آمرزیده شود؛ گرچه به عدد ستارگان آسمان و وزن کوه ها و پیمانان دریاها باشد. (۲)

اعمال روز عید فطر

شهادت حضرت امام رضاعلیه السلام در روز چهاردهم ماه مبارک رمضان نیز نقل شده و مرحوم شیخ صدوق در کتاب «عیون اخبار الرضاعلیه السلام» شهادت آن حضرت را در روزیست و یکم ماه مبارک رمضان نقل کرده است. بنابراین زیارت آن حضرت در این دو روز دارای فضیلت بیشتری است.

ص: ۲۶۶

۱- ۱۲۸. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۴ و در صحیفة الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۴۰ با تفاوت زیاد.

۲- ۱۲۹. وسائل الشیعة: ۵/۱۷۳.

ماه شوال

اعمال روز عید فطر

فضل بن شاذان از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

همانا روز فطر عید قرار داده شده؛ تا زمان اجتماعی برای مسلمانان فراهم آید و در آن گرد هم جمع گردند و برای خداوند عزیز و الامقام بیرون آیند و او را تمجید کنند بر الطاف و نعمت هایش که مرحمت فرموده است پس روز عید می باشد و روز اجتماع و روز فطر و روز رغبت و روز تضرع.

و برای این که اولین روز سال است که خوردن و آشامیدن در آن حلال می شود؛ زیرا اولین ماه سال نزد اهل حق ماه رمضان است و خداوند عزیز باجلالت دوست دارد که در آن روز برای ایشان مجتمعی باشد که او را سپاس گویند و تقدیس نمایند.

و همانا در این نماز تکبیر بیش از تکبیر در غیر آن قرار داده شده؛ چون تکبیر بزرگداشت خداوند و تمجید او است بر هدایتی که کرده و عافیتی که بخشیده است؛ همان طور که خداوند تبارک و تعالی فرموده است:

«وَلْتُكَبِّرُوا لِلَّهِ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمُ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» (۱).

تا خدا را بر این که شما را هدایت کرده بزرگ شمارید و باشد که شکرگزاری کنید.

و همانا در آن دوازده تکبیر قرار داده شده در دو رکعت دوازده تکبیر هفت تادر رکعت اول و پنج تا در رکعت دوم می باشد و هر دو را مساوی نگردانیده؛ زیرا سنت در نماز فریضه این است که با هفت تکبیر شروع شود لذا در اینجا هم

ص: ۲۶۷

۱- ۱۳۰. سوره بقره آیه ۱۸۵.

هفت تکبیر را مقدم داشته و به آن شروع کرده و در رکعت دوم پنج تکبیر قرارداده شده؛ چون تکبیره الاحرام در روز و شب پنج تکبیر است برای اینکه عدد تکبیرها در هر یک از دو رکعت فرد باشد. (۱)

رفتن حضرت امام رضا علیه السلام برای خواندن نماز عید فطر

... خواندن نماز عید فطر

علی بن ابراهیم گفت: یاسر خادم هنگامی که بعد از وفات حضرت امام رضا علیه السلام از خراسان بازگشت همه اخبارش را بازگو کرد.

و نیز علی بن ابراهیم گفت: ریّان بن صلت - که از اطرافیان حسن بن سهل بود - برایم حدیث کرد و گفت: پدرم از محمد بن عرفه و صالح بن سعید حدیث کرد که تمامی اینها اخبار حضرت امام رضا علیه السلام را بازگو نموده اند و گفته اند:

هنگامی که آن خلع شده (یعنی امین) برکنار شد و مأمون زمام قدرت و ریاست را در دست گرفت به حضرت امام رضا علیه السلام نامه نوشت و آن حضرت را به خراسان دعوت کرد.

امام برای او عذر می آورد و از رفتن خودداری می نمود ولی مأمون به درخواست خویش ادامه می داد و پیوسته مکاتبه می کرد تا آن که حضرت امام رضا علیه السلام دانست که اودست بردار نیست به ناچار از مدینه خارج شد در حالی که فرزندش ابوجعفر علیه السلام سنّ مبارکش هفت سال بود.

مأمون نوشت که از راه کوفه و قم حرکت نکن لذا آن حضرت را از راه بصره و اهواز و فارس عبور دادند تا به مرو رسید پس چون امام علیه السلام به مرو رسید مأمون امر خلافت و امارت را به امام علیه السلام پیشنهاد کرد و امام علیه السلام پذیرفت و گفتگوهای فراوانی در مورد آن شد و تا دو ماه این گفتگوها جریان داشت و مأمون اصرار می ورزید و امام علیه السلام از پذیرفتن خودداری می نمود لذا یک مرحله پائین آمد و ولایتعهدی را پیشنهاد کرد و امام علیه السلام فرمود:

۱- ۱۳۱. جامع أحاديث الشيعة: ۷/۱۸۱ وسائل الشيعة: ۵/۱۰۵ بحار الأنوار: ۹۰/۳۶۲.

با شروطی که از تو می خواهم آن را می پذیرم.

مأمون عرض کرد: هر شرطی که می خواهی بخواه امام علیه السلام نوشت:

من در امر ولایتعهدی وارد می شوم به شرط آنکه هیچگونه امر و نهی نداشته باشم قضاوت نکنم و چیزی را تغییر ندهم و از همه این امور اجرائی معاف باشم.

مأمون شروط امام علیه السلام را پذیرفت آنگاه کارگزاران و قضات و فرماندهان و سران لشکر و همه فرزندان عباس را دعوت کرد که با آن حضرت به ولایتعهدی بیعت کنند آن ها بر او خروشیدند و اختلاف کلمه در میان آنان پیدا شد.

مأمون اموال فراوانی به سران و فرماندهان بخشید و همه آنان را راضی نمود جزسه نفر به نام های عیسی جلودی علی بن عمران و ابو یونس که از بیعت با حضرت امام رضاعلیه السلام سرباز زدند لذا آن ها را در زندان انداخت و بیعت صورت گرفت و این خبر را به همه شهرها اعلام کردند و بر درهم و دینار به نام آن حضرت سکه زدند و درمنبرها خطبه بنام او خواندند و مأمون در این راه - برای انجام هدف شوم و پشت پرده ای که قصد انجام آن را در آینده داشت - خرج فراوان و مال بسیاری مصرف کرد.

چون هنگام عید فرا رسید مأمون کسی را نزد حضرت امام رضاعلیه السلام فرستاد و از او خواست که برای نماز عید حضور پیدا کند و خطبه بخواند تا دل های مردم مطمئن گردد و فضل و دانش او را همگان بشناسند و دل های آنان بر این دولت مبارک قرارگیرد. امام علیه السلام پیغام داد:

از قراردادی که میان من و تو در هنگام پذیرش ولایتعهدی صورت گرفته باخبری و هنوز آن شروط را از یاد نبرده ای.

مأمون پاسخ داد: با این کار می خواهم این مطلب در دل های عموم مردم و همه مأموران لشکری و کشوری رسوخ پیدا کند و دل های آنها مطمئن گردد و به آنچه خداوند از فضیلت و برتری به شما داده اقرار کنند.

ص: ۲۶۹

و چون مدتی بین آن ها کلمات رد و بدل شد و مأمون بر آن اصرار ورزید امام علیه السلام فرمود:
... اگر مرا از این کار معاف داری بیشتر مایلم ولی اگر نمی پذیری من با همان هیئتی که رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم و علی بن ابی طالب علیه السلام برای نماز بیرون می رفتند خارج می شوم.

مأمون عرض کرد: آنگونه که دوست داری انجام بده.

از آن طرف مأمون به همه سران لشکر و مردم دستور داد که بامداد عید درب خانه حضرت امام رضاعلیه السلام اجتماع کنند زن و مرد و کودک همگی بر سر راه ها نشستند و کوچه ها پر از جمعیت گردید و سران و فرماندهان لشکر اطراف خانه حضرت امام رضاعلیه السلام گرد آمدند.

همینکه خورشید طلوع کرد حضرت امام رضاعلیه السلام غسل کرد و عمامه سفیدرنگی که از پنبه بود بر سر مبارک نهاد و یک طرف آن را روی سینه و طرف دیگر آن را برشانه اش رها کرد و آماده گردید سپس به همه موالیانش دستور داد: آنچه من انجام دادم شما هم انجام دهید.

آنگاه عصائی بدست گرفت و خارج شد و ما پیشاپیش آن حضرت بودیم درحالی که با پای برهنه راه می رفت پاچه های شلوار را تا نیمی از زانو بالا زده و جامه را از روی پاها نیز بالا زده بود پس چون حرکت کرد و ما پیشاپیش او براه افتادیم سر مبارک خود را به سوی آسمان بالا برد و چهار تکبیر گفت بگونه ای که ما خیال کردیم همه هوا و فضا و دیوارها با او همصدا شدند.

سران لشکر و مأموران همگی خود را آراسته و سلاح پوشیده با زیباترین هیئت درکنار در ایستاده بودند ما با این هیئت پای برهنه دامن به کمر بسته بر آنان ظاهر شدیم و حضرت امام رضا علیه السلام بیرون آمد کنار درب خانه توقف کوتاهی کرد و فرمود:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَيَّ مَا هَدَانَا

خدا بزرگتر است خدا بزرگتر است خدا را به بزرگی می ستایم که ما را هدایت کرد

اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَيَّ مَا رَزَقْنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَيَّ مَا أَبْلَانَا.

ص: ۲۷۰

خدا را به بزرگی می ستایم که ما را از گوشت چهارپایان روزی داد ستایش سزاوار خداوند است بر نعمتهائی که به ما بخشید.

و صدای مبارک خود را به آن جملات بلند کرد و ما صدای خود را بلند کردیم ناگهان مرو از صدای ناله و گریه به لرزه درآمد امام رضا علیه السلام سه مرتبه این جملات را تکرار کرد فرماندهان و سران لشکر با دیدن حضرت امام رضا علیه السلام همگی خود را از مرکبها بر زمین انداختند و کفش ها را از پاهای خود بیرون آوردند و مرو یکپارچه ضجّه و ناله گردید بگونه ای که مردم نمی توانستند از گریه و ناله خودداری کنند.

حضرت امام رضا علیه السلام راه می رفت و در هر ده قدمی که برمی داشت توقف کوتاهی می نمود و چهار مرتبه تکبیر می گفت ما می پنداشتیم که آسمان و زمین و همه در و دیوارها با او همصدا می شوند.

این خبر به مأمون رسید فضل بن سهل به او گفت: ای امیرالمؤمنین! اگر امام رضابه مصلی و جایگاه آماده شده برای نماز با این کیفیت برسد مردم همه شیفته اومی گردند و از تو برمی گردند نظر من این است که از او بخواهی بازگردد.

مأمون فوراً کسی را نزد امام علیه السلام فرستاد و از او درخواست رجوع کرد حضرت امام رضاعلیه السلام کفش های خود را خواست و پوشید و از آنجا بازگشت. (۱)

محمد بن فضیل گوید: حضرت امام رضاعلیه السلام به بعضی از غلامان خود در روز فطر - در حالی که برایش دعا می کرد - فرمود:

يا فُلان؛ تَقَبَّلَ اللهُ مِنْكَ وَمِنَّا.

فلانی؛ خداوند از تو و از ما قبول فرماید.

سپس مانند تا روز عید قربان شد به او فرمود:

ص: ۲۷۱

۱- ۱۳۲. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۱۴۷ و سائل الشیعة: ۵/۱۲۰ بحار الأنوار: ۴۹/۱۳۳ و ۹۰/۳۶۰.

يا فُلان؛ تَقَبَّلَ اللهُ مِنَّا وَمِنْكَ.

فلانی؛ خداوند از ما و از تو قبول فرماید.

محمد بن فضیل گوید: به آن حضرت عرض کردم: ای پسر رسول خدا؛ در فطر چیزی فرمودی و در قربان چیزی غیر از آن می فرمائی. فرمود:

آری؛ در فطر به او گفتم: خداوند از تو و از ما قبول فرماید؛ زیرا او همانند کار من انجام داد و من و او در انجام کار مساوی بودیم و در عید قربان گفتم: خداوند از ما و از تو قبول فرماید؛ چون برای ما ممکن است قربانی کنیم و برای او امکان ندارد که قربانی کند پس ما کاری غیر از کار او کردیم. (۱)

ماه ذی القعدة

ولادت حضرت امام رضاعليه السلام

همان گونه که گفتیم روزهایی که مناسبت بیشتری با حضرت امام رضاعليه السلام نسبت به ایّام دیگر دارد زیارت آن حضرت از فضیلت و برتری زیادتری برخوردار است.

بنابر مشهور ولادت آن حضرت در روز یازدهم ماه ذیقعدة است (۲).

ولادت حضرت امام رضاعليه السلام

عمادالدین طبری در «بشارة المصطفى» می نویسد: هشام بن احمد گوید: امام کاظم علیه السلام فرمود:

هل علمت أحداً من أهل المغرب قدم؟

آیا خبر داری که کسی از اهل مغرب آمده؟

عرض کردم: نه.

ص: ۲۷۲

۲- ۱۳۴. مرحوم شیخ صدوق ولادت آن حضرت را در یازدهم ماه ربیع الأول ذکر نموده بنابراین نقل زیارت آن بزرگوار در روز یازدهم ربیع الأول نیز دارای فضیلت بیشتری از سایر ایّام است.

فرمود: چرا یک نفر آمده برخیز و به سوی او برویم.

هر دو بر مرکب سوار شدیم و به نزد او رفتیم دیدم مردی از اهل مغرب است که چند برده با خود دارد امام کاظم علیه السلام به او فرمود:

کنیزهای خود را نشان بده.

وی نه کنیز برای ما نشان داد که هر کدام از آن‌ها را نشان می‌داد امام کاظم علیه السلام می‌فرمود: این را نمی‌خواهم.

در این موقع امام کاظم علیه السلام به او فرمود: کنیز دیگری نشان بده.

وی گفت: دیگر کنیزی ندارم.

حضرت فرمود: چرا؛ کنیز دیگری نشان بده.

گفت: سوگند به خدا؛ فقط یک کنیز دارم که آن هم بیمار است.

حضرت فرمود: اگر اشکالی ندارد او را نشان بده.

او از نشان دادن آن کنیز امتناع ورزید و امام علیه السلام بازگشت. فردا صبح امام علیه السلام مرا نزد او فرستاد و فرمود:

به او بگو: نهایت قیمت آن کنیز چقدر است؟ وقتی گفت: فلان مبلغ تو بگو: خریدم.

فردا صبح نزد او رفتم و گفتم: آن کنیز را چند می‌فروشی؟

گفت: کمتر از فلان مبلغ نمی فروشم.

گفتم: به همان مبلغ خریدم.

گفت: (من هم پذیرفتم) کنیز مال تو ولی به من بگو: آن شخصی که دیروز با تو بود کیست؟

گفتم: شخصی از بنی هاشم بود.

گفت: از کدام بنی هاشم؟

گفتم: بیش از این در مورد او نمی دانم.

او گفت: من همینک داستان این کنیز را برایت تعریف می کنم: من او را ازدورترین منطقه مغرب خریدم زنی از اهل کتاب مرا دید و گفت: این چه کنیزی

ص: ۲۷۳

است که نزد توست؟

گفتم: او را برای خودم خریده ام.

گفت: سزاوار نیست که چنین کنیزی نزد چون تو باشد این کنیز شایسته است نزدبهرترین فرد روی زمین باشد اندکی پیش او نمی ماند جز این که از او فرزندی متولد خواهد شد که شرق و غرب عالم تابع او می شوند.

هشام بن احمد گوید: من آن کنیز را خدمت مولایم امام کاظم علیه السلام آوردم و چیزی نگذشت که حضرت امام رضا علیه السلام از او متولد شد. (۱)

روز ششم و بیست و سوم ذی القعدة

... بیست و پنجم ذی القعدة

مرحوم شیخ مفید فرموده است: در روز ششم ماه ذیقعدة خداوند تورات را بر حضرت موسی بن عمران نازل فرمود و در آن روز در سال ۲۰۱ هجری بیعت گرفتن برای سرور ما حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام تحقق یافت و آن روز شریف و ارزشمندی است که سرور و شادمانی برای اهل ایمان تجدید می گردد صدقه دادن به مساکین و تهیدستان و نیکی کردن به آنان و شکرگزاری فراوان برای خداوند عزیز - به خاطر آنچه از حق آل محمد علیهم السلام آشکار ساخته و بینی منافقان را به خاک مالیده - در چنین روزی مستحب است.

و در بیست و سوم ماه ذیقعدة وفات سرور ما حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام در شهر طوس از سرزمین خراسان به سال ۲۰۳ هجری اتفاق افتاده است. (۲)

بزرگان روزهای دیگری را نیز برای شهادت حضرت امام رضا علیه السلام تعیین کرده اند و در «ارشاد» فرموده است: در ماه صفر سال ۲۰۳ آن حضرت به شهادت رسیده است. در کتاب «کافی» کتاب «دُرِّ» و کتاب «عتیق» نیز چنین گفته اند. در کتاب «موالید الأئمة علیهم السلام» شهادت را در سال ۲۰۲ هجری و در کتاب «مناقب» روز جمعه هفت روزمانده از ماه مبارک رمضان سال ۲۰۲ هجری نقل کرده اند.

ص: ۲۷۴

۱- ۱۳۵. قطره ای از دریای فضائل اهل بیت علیهم السلام: ۲/۶۷۱ به نقل از بشارة المصطفی: ۲۱۵ الخرائج: ۲/۶۵۳ ح ۶) با اندکی اختلاف (بحار الأنوار: ۴۹/۷ ح ۱۱.
۲- ۱۳۶. مسار الشیعة: ۳۴.

در کتاب «درّ» گفته است: مأمون در روز جمعه اول ماه رمضان سال ۲۰۲ آن حضرت را با زهری که در انگور پنهان کرده بود در شهر طوس در سناباد مسموم کرد. (۱)

شهادت آن حضرت در روز چهاردهم و بیست و یکم ماه مبارک رمضان نیز نقل شده است.

زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام در روز بیست و سوم ذی القعدة

علامه مجلسی رحمه الله از سید بن طاووس رحمه الله نقل کرده است: در بعضی از تألیفات و نوشته های علمای فارسی زبان شیعه دیده ام که فرموده اند:

زیارت مولای ما حضرت امام رضاعلیه السلام در روز بیست و سوم ذیقعدة از دور یا نزدیک به بعضی از زیارت های معروف آن حضرت یا به آنچه مانند زیارت باشد مستحب است. (۲)

فضیلت روز بیست و پنجم ذی القعدة

حسن بن علی و شاء گفت: به همراه پدرم - در حالی که نوجوان بودم - در شب بیست و پنجم ذیقعدة خدمت حضرت امام رضاعلیه السلام رسیدیم و نزد آن حضرت شام خوردیم امام علیه السلام به پدرم فرمود:

در شب بیست و پنجم ذیقعدة حضرت ابراهیم علیه السلام تولد یافته و حضرت عیسی بن مریم به دنیا آمده و در آن شب زمین زیر کعبه گسترده شده است هر کس آن را روزه بگیرد مانند کسی است که شصت ماه روزه گرفته باشد.

و روایت شده است که در بیست و نهم ذیقعدة خدا کعبه را فرو فرستاده و آن اول رحمتی است که نازل شده است هر کس آن روز را روزه بگیرد کفاره هفتاد سال گناه او است.

۱- ۱۳۷. بحار الأنوار: ۹۸/۱۹۸.

۲- ۱۳۸. بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۳.

علامه حلی رحمه الله در کتاب «منتهی المطلب» نیز چنین آورده اما رئیس المحدثین ابوجعفر کلینی رضوان الله تعالی علیه در «کافی» و شیخ طوسی روح الله تعالی ضریحه در «تهذیب» روایت کرده اند که: حضرت علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه فرموده است:

در بیست و پنجم ذیقعد خدا کعبه را بنا نهاده و آن اول رحمتی است که بر روی زمین نهاده شده است خداوند آن را پناهگاه و محل امن برای مردم قرارداد پس هر کس آن روز را روزه بگیرد برای او روزه شصت ماه بنویسد. (۱)

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در روز بیست و پنجم ذی القعدة (دحو الأرض)

زیارت ... در روز دحوالأرض

مرحوم میرداماد در رساله «اربعة ایام» می نویسد: زیارت سیدنا ومولانا امام الوری و منار الهدی ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه من الصلوات أنماها ومن التسلیمات أزکاهها در این روز افضل اعمال مستحبّه و آکد آداب مسنونه است.

و همچنین زیارت آن حضرت در روز اول ماه رجب نیز بسیار زیاد تأکید شده است.

ابو جعفر بن بابویه رضوان الله تعالی علیه در کتاب «من لایحضره الفقیه» روایت کرده است که استقرار سفینه نوح نبی علی نبینا وآله وعلیه السلام بر جودی در روز اول ماه رجب بوده است و آن روزی است عظیم القدر و جلیل المنزله اما از ایام أربعه نیست.

و در روایت جمعی از اصحاب رضوان الله تعالی علیهم روز استقرار سفینه بر جودی بیست و پنجم ذی القعدة الحرام است که از ایام اربعه است و روز «دحو الأرض» است.

وظیفه زیارت در این روز از دور - هرگاه زائر در مشهد مقدس نباشد - آن است که بعد از غسل «دحو الأرض» غسل زیارت کند و به فارسی چنین نیت کند: غسل زیارت حضرت امام رضا علیه السلام از دور در روز دحو الأرض می کنم برای آن که سنت است قربة إلى الله.

ص: ۲۷۶

۱- ۱۳۹. اربعة أيام: ۷۶.

و به عربی: «أغتسل غسل زيارة أبي الحسن الرضا عليه السلام عن البعد في يوم دحو الأرض لنُدبه قربة إلى الله».

پس اگر در یکی از مشاهد ائمه معصومین علیهم السلام واقع باشد و خواهد که در تحت قبه آن معصوم حضرت امام رضا علیه السلام را زیارت نماید زیارت را بر نماز زیارت مقدم دارد و اگر در حرم هیچ معصومی نباشد باید که به صحرا بیرون رود یا پشت بام خانه خود یا بر موضعی مرتفع زیر آسمان که هیچ سقفی نباشد برآید و نماز زیارت را بر زیارت مقدم داشته اول دو رکعت نماز زیارت بخواند و افضل آن است که شش رکعت نماز زیارت بجا آورد یا چهار رکعت هر دو رکعت به یک سلام.

نیت آن به فارسی: نماز زیارت حضرت امام رضا علیه السلام از دور در روز دحو الأرض می گذارم از برای آن که سنت است قربة إلى الله.

و به عربی: «أصلى صلاة زيارة مولاي الرضا عليه السلام عن البعد في يوم دحو الأرض لنديها قربة إلى الله».

و چون از نماز فارغ شود تسبیح حضرت فاطمه زهراء علیها السلام بگوید پس سر به سجده نهاده
پیشانی و بینی را بر تربت مبارکه امام حسین علیه السلام گذاشته بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ هَدِيَّةٌ مِنِّيْ اِلَى رُوْحِ سَيِّدِيْ وَاِمَامِيْ

خداوندا؛ این دو رکعت نماز هدیه ای است از طرف من به روح پاک سرورم و امامم و پیشوایم عِبْدِكَ
وَوَلِيِّكَ اَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا... (۱).

بنده تو و ولی تو ابا الحسن علی بن موسی الرضا... .

پس سر از سجده برداشته به زیارت برخیزد و متوجه جانب مشهد مقدس رضوی ایستاده نیت زیارت
کند به فارسی:

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام می کنم از دور در روز «دَحْوِ الْأَرْضِ» از جانب خود و پدر و
مادرم و از جانب جمیع مؤمنین و مؤمنات از برای آن که سنت است قربه إلى الله.

ص: ۲۷۷

۱- ۱۴۰. این دعا را در «بخش هفتم: ادعیه بعد از نمازهای مستحبّ ص ۲۱۴» آوردیم.

و به عربی: «أزور سيدي ومولاي وإمامي أبا الحسن علي بن موسى الرضا عليه السلام عن البعد في
مقامي هذا عنّي وعن والديّ وعن جميع المؤمنين والمؤمنات لندبها قربه إلى الله».

سپس مرحوم میرداماد «زیارت جوادیّه» را - که در «بخش زیارت های حضرت امام رضا علیه
السلام» می آوریم - نقل کرده است. (۱)

ماه ذی الحجه

دعای روز عرفه

نماز عید قربان

از حضرت علی بن موسی الرضا صلوات الله علیهما خواندن این دعا در روز عرفه روایت شده است:

اللَّهُمَّ كَمَا سَتَرْتَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَعْلَمْ فَاعْفِرْ لِي مَا تَعَلَّمُ

خداوندا؛ آنگونه که بر من پوشیدی آنچه را که نمی دانستم بیامرز و ببخش آنچه را که از خطاهای من می دانی؛

وَكَمَا وَسِعَنِي عِلْمُكَ فَلْيَسِّعْنِي عَفْوُكَ

و همانطور که علم و آگاهی تو مرا در برگرفته عفو و گذشت خود را فراگیرم نما؛

وَكَمَا بَدَأْتَنِي بِالْإِحْسَانِ فَأَتِّمِّمْ

و همانگونه که نسبت به من به لطف و احسان ابتدا نمودی

نِعْمَتِكَ بِالْغُفْرَانِ

پس نعمت خویش را با آمرزش کامل گردان؛

وَكَمَا أَكْرَمْتَنِي بِمَعْرِفَتِكَ فَاشْفَعْهَا بِمَغْفِرَتِكَ

و همچنانکه مرا به معرفت خود گرامی داشتی پس با مغفرت خود آن را زیاده گردان؛

وَكَمَا عَرَّفْتَنِي وَحْدَانِيَّتَكَ فَأَكْرِمْ نِي طَمَاعِيَّتَكَ

و همان طور که یکتائی خود را به من شناسانیدی پس مرا به امیدوار بودن به خودت گرامی بدار

وَكَمَا عَصَمْتَنِي مِمَّا لَمْ أَكُنْ أَعْتَصِمُ مِنْهُ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ

و همان گونه که مرا حفظ کردی در مواردی که اگر حفظ و نگهداری تو نبود هرگز نمی توانستم خود را حفظ کنم و نگه دارم

ص: ۲۷۸

۱- ۱۴۱. أربعة أيام: ۵۲.

فَاغْفِرْ لِي مَا لَوْ شِئْتَ عَصَمْتَنِي مِنْهُ

پس بیامرزش و ببخشای بر من آنچه را که اگر خواسته بودی مرا از آن حفظ می کردی

یا جَوَادُ یا کَرِيمُ

ای بخشنده؛ ای بزرگوار؛

یا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. (۱) ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

نماز عید قربان

مأمون روز عیدی برایش مشکل مزاجی پیش آمد کرد که او را از رفتن به نماز بازداشت به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کرد: ای ابوالحسن؛ شما برخیزید و نماز را با مردم بپا دارید.

حضرت امام رضا علیه السلام خارج شد در حالی که پیراهن کوتاه سفیدرنگ پوشیده و عمامه سفید پاکیزه ای بر سر نهاده که هر دو از پنبه بود و چوبی در دست گرفته به طرف جایگاه نماز پیاده به راه افتاد و می فرمود:

السَّلَامُ عَلَى أَبِي آدَمَ وَنُوحٍ

سلام بر پدرانم آدم و نوح

السَّلَامُ عَلَى أَبِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

سلام بر پدرانم ابراهیم و اسماعیل

السَّلَامُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ

سلام بر پدرانم محمد و علی

السَّلَامُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

سلام بر بندگان شایسته خداوند.

همینکه مردم او را مشاهده کردند با شتاب به سویش آمده و برای بوسیدن دست مبارکش هجوم آوردند. بعضی از کسان و بستگان مأمون که وضع را چنین دیدند فوراً نزد خلیفه آمدند و گفتند: مردم را دریاب و نماز را خودت با آن ها پیادار وگرنه الآن است که خلافت را از دست بدهی و او را وادار کردند که با شتاب بیرون رود.

حضرت امام رضا علیه السلام به خاطر جمعیت و شلوغی به محلّ برگزاری نماز نرسیده بوده در این هنگام مأمون پیشی گرفت و به نماز ایستاد تا مردم با او نماز را بپا دارند. (۲)

در کتاب «ایجاج الأحزان» این موضوع را نقل کرده و تصریح نموده است که این جریان در روز عید قربان واقع شده است. (۳)

ص: ۲۷۹

۱- ۱۴۲. هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۵۶۱ مستدرک الوسائل: ۱۰/۲۵ بحار الأنوار: ۹۸/۲۱۶.

۲- ۱۴۳. بحار الأنوار:

۳- ۴۹/۱۷۱. ۳. ایجاج الأحزان: ۱۲۹.

فضیلت روز عید غدیر

فضیلت روز عید غدیر

احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: خدمت حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب بودم و مجلس پر از جمعیت بود درباره روز غدیر صحبت به میان آمد بعضی از حاضرین فضیلت آن را انکار کردند حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

پدرم از پدرش روایت کرده است که فرمود:

إِنَّ يَوْمَ الْغَدِيرِ فِي السَّمَاءِ أَشْهَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ إِنَّ لِلَّهِ عِزًّا وَجَلًّا فِي الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَى قَصْرًا لَبْنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَلَبْنَةً مِنْ فِضَّةٍ فِيهِ مِائَةٌ أَلْفَ قَبَةٍ مِنْ يَاقُوتَةٍ حُمْرَاءَ وَمِائَةٌ أَلْفَ خِيْمَةٍ مِنْ يَاقُوتٍ أَخْضَرَ تَرَابَهُ الْمَسْكُ وَالْعَنْبَرُ فِيهِ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ: نَهْرٌ مِنْ خَمْرٍ وَنَهْرٌ مِنْ مَاءٍ وَنَهْرٌ مِنْ لَبْنٍ وَنَهْرٌ مِنْ عَسَلٍ. حَوَالِيهِ أَشْجَارٌ جَمِيعُ الْفَوَاكِهِ. عَلَيْهِ طَيُورٌ أَبْدَانُهَا مِنْ لَوْلُؤٍ وَأَجْنِحَتُهَا مِنْ يَاقُوتٍ تَصَوَّتْ بِأَلْوَانِ الْأَصْوَاتِ.

فإذا كان يوم الغدير ورد إلى ذلك القصر أهل السموات يسبحون الله ويقدمونه ويهللونه فتطير تلك الطيور فتقع في ذلك الماء وتتمرغ على ذلك المسك والعنبر فإذا اجتمعت الملائكة طارت تلك الطيور فتفض ذلك.

وإنهم في ذلك اليوم ليتهادون نثار فاطمة عليها السلام فإذا كان آخر اليوم نودوا: إنصرفوا إلى مراتبكم فقد أمنت من الخطأ والزلل إلى قابل في مثل اليوم تكملة لمحمد وعليّ عليهما السلام.

روز غدیر در آسمان بیش از زمین شهرت دارد برای خداوند عزیز بلندمرتبه در فردوس برین قصری است که یک خشت آن از طلا و خشت دیگر آن از نقره است در آن صد هزار قبه از یاقوت سرخ و صد هزار خیمه از یاقوت سبز است و خاک آن مشک و عنبر است. در آن چهار نهر جاری است: نهری از شراب پاک نهری از آب نهری از شیر و نهری از عسل. اطراف آن درختان میوه است و بر آن پرندگان

ص: ۲۸۰

نشسته اند که بدن آن ها از مروارید و بال های آن ها از یاقوت است و با صداهای گوناگون آواز می خوانند.

روز غدیر که فرارسد اهل آسمان ها به آن قصر وارد شوند تسبیح و تقدیس و تهلیل خدا گویند پرندگان به پرواز درآیند و بر روی آن آب نشینند و در آن خاکی که مشک و عنبر است بغلطنند چون فرشتگان اجتماع کنند آن ها پرواز کنند و آنچه باخود دارند فرو ریزند و آنچه بر سر حضرت زهرا علیها السلام ریخته اند به یکدیگر هدیه کنند و روز که پایان پذیرد ندائی بلند شود:

به جایگاههای خود بازگردید که تا سال آینده مثل امروز به خاطر گرامی داشت حضرت (محمد و علی علیهما السلام از خطا و لغزش ایمن گشتید.

سپس حضرت امام رضا علیه السلام رو به من کرد و فرمود:

یابن ابی نصر؛ این ما کنت فاحضر یوم الغدیر عند امیرالمؤمنین علیه السلام؛ فإنَّ اللهَ تبارک وتعالیٰ یغفر لکلِّ مؤمن ومؤمنة ومسلم ومسلمة ذنوب ستین سنة ویعتق من النار ضِعف ما أعتق من شهر رمضان وليلة القدر وليلة الفطر وکدرهم فیه بألف درهم لإخوانک العارفين وأفضل علی إخوانک فی هذا الیوم وسُرَّ فیه کلُّ مؤمن و مؤمنة.

ای پسر ابی نصر؛ در روز غدیر هر کجا باشی خود را نزد امیرالمؤمنین علیه السلام برسان و آنجا حضور پیدا کن که خداوند تبارک و تعالیٰ گناهان شصت ساله هر زن و مرد مؤمن و هر زن و مرد اهل تسلیم را بیامرزد و دو برابر مقداری که در ماه رمضان و شب قدر و شب عید فطر از آتش آزاد کرده است در آن روز آزاد گرداند و برای هر درهم که به برادران با معرفت دهی هزار درهم پاداش دهد در این روز نسبت به برادران احسان کن و هر مرد و زن مؤمنی را شادمان گردان.

سپس فرمود:

ای اهل کوفه؛ به شما خیر فراوانی عنایت شده است و همانا برخی از شما از کسانی هستید که خدا دل های آنان را برای ایمان آزموده است آن ها خوارشمرده شده و مورد قهر و غلبه قرار گرفته و امتحان شده اند بلا بر ایشان سرازیر

ص: ۲۸۱

می گردد و سپس خداوندی که بر طرف کننده گرفتاری های بزرگ است آن را بر طرف می کند.

والله لو عرف الناس فضل هذا الیوم بحقیقته لصافحتهم الملائكة فی کلِّ یوم عشر مرّات.

به خدا قسم؛ اگر مردم فضیلت این روز را آنگونه که هست می شناختند فرشتگان با آنان هر روز ده مرتبه مصافحه می کردند. (۱)

کلام حضرت امام رضا علیه السلام درباره خطبه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر

کلام امام رضا علیه السلام درباره...

قیاض بن محمد طوسی در سال ۲۵۹ هجری در سنّ نود سالگی در شهر طوس روایت کرده است که در روز غدیر شرفیاب محضر حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام شدم عده ای از یاران خاصّ ایشان در خدمتش بودند امام علیه السلام آن ها را برای افطار نگه داشته بود و خوراک و گندم و لباس و هدایا حتی انگشتر و کفش برای خانواده های آنان فرستاده بود و احوال ایشان و اطرافیان دیگر را تغییر داده بود و وسیله های جدیدی برای اینکه به عنوان عیدی بدهند بود و وسیله هایی که از قبل برای عیدی دادن رسم بود نیز وجود داشت و آن حضرت پیوسته فضیلت آن روز و پیشینه آن را بیان می کرد که بخشی از سخنان ایشان چنین بود:

پدرم حضرت موسی بن جعفر از پدرش امام صادق و او از پدرش امام باقر و او از پدرش امام سجّاد و او از پدرش امام حسین علیهم السلام روایت کرد:

در سال های حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام یک سال روز جمعه با عید غدیر مقارن گشته بود آن حضرت پنج ساعت که از آن روز گذشت بر فراز منبر رفت و خدا را حمد و ثنا و ستایش نمود؛ ستایشی که مانند آن را کسی نشنیده بود و تمجیدی کرد که کسی غیر از او چنین تمجیدی نکرده بود و پس از آن

ص: ۲۸۲

۱- ۱۴۴. إقبال الأعمال: ۷۸۳ وسائل الشيعة: ۱۰/۳۰۲ مصباح المتهجد: ۷۳۷.

سخنانی فرمود که آنچه از آن سخنان محفوظ مانده چنین است:

ستایش سزاوار خداوندی است که ستایش را بدون آنکه نیازی به ستایشگرانش داشته باشد راهی از راههای اعتراف به الوهیت و ربوبیت و یکتائی خویش و وسیله ای برای افزودن رحمتش و راهی برای

جویندگان فضل و احسانش قرارداد و حقیقت اعتراف را به اینکه او منعم است بر آفریدگانش در باطن لفظنپهان داشت گرچه بزرگ باشد.

و گواهی می‌دهم که خدائی جز خداوند یکتا نیست و شریکی ندارد آنگونه گواهی که از اخلاص باطنی سرچشمه گرفته و زبان به آن گویا گشته عبارتی را که از صداقت نهانی برآمده است که او آفریننده به وجود آورنده صورت آفرین است برایش نام هائی نیکو است همانند او چیزی نیست؛ زیرا هر چیزی از اراده و خواست او پدید آمده اند و لذا هیچگونه شباهتی با پدیدآورنده ندارد.

و گواهی می‌دهم که محمد بنده و فرستاده او است او را در عالم ذر و قبل از آفرینش جهان از روی علم و آگاهی بر دیگر امت‌ها برگزید و ویژگی داد و او باهمنوعانش همانند نیست او را به عنوان فرمان دهنده و بازدارنده از طرف خودش انتخاب کرد و در هر کجای عالم جانشین خود ساخت؛ زیرا خداوند قابل مشاهده نیست دیدگان او را نمی‌بینند و خطورات فکر و اندیشه او را در بر نمی‌گیرند و گمان‌های پنهان و پوشیده در اسرار نمی‌توانند برایش مثالی بیابند.

خدائی جز او که پادشاهی قدرتمند است وجود ندارد اعتراف به نبوت پیامبرش را با اعتراف به الوهیت خویش مقرون ساخته و او را به خاطرگرامی داشت خود امتیازاتی بخشید که هیچ یک از آفریدگانش را در آن شرکت نداد و تنها او شایستگی آن را دارد که از خواص و اهل خلّت و دوستی ویژه باشد؛ زیرا آنکه دگرگونی (تغییر در عقیده) با او آمیخته گردد از خواص نباشد و کسی که دچار شک گردد شایسته خلّت و دوستی ویژه نباشد.

و مردمان را دستور داد که بر او درود فرستند و با این فرمان کرامت وی را افزون نمود و راهی به سوی اجابت برای دعا کننده گشود پس خداوند بر او درود

فرستد گرامی اش دارد شرافت بخشد و بزرگ بدارد و آنقدر افزون گرداند که پایانی برایش نباشد و برای همیشه پیوسته باشد و قطع نگردد و همانا خداوند تبارک و تعالی پس از پیامبرش - که درود خداوند بر او و آل او باد - گروهی از خاصان را از میان آفریدگانش برای خویش برگزید آنان را به برتری خود برتری بخشید و تا مرتبه او بالا برد و آنان را دعوت کننده حقیقی به سوی خود و راهنمایانی که در هر دوران و زمانی به او ارشاد کنند قرار داد.

آنان را در عالم پیشین پیش از هر آفریده و پدید آمده به صورت نورهایی آفرید و آنان را به ستایش خود گویا ساخت و سپاس و تمجید خود را به آنها الهام نمود و حجت قرار داد بر هر که به مالک ربوبیت و سلطان عبودیت اعتراف دارد و به وسیله آنان زبان کسانی را که گنگ بود و توانائی گفتن نداشت به انواع لغت ها گویا ساخت تا به خداوندی او اعتراف کنند و اینکه او پدید آورنده آسمانها و زمین است.

و ایشان را بر آفرینش خود گواه گرفت و آنچه از امر و فرمان خود خواست به عهده ایشان نهاد آنان را مترجم خواسته خود و زبان بیان کننده اراده اش قرارداد بندگانی که «در گفتار بر او پیشی نمی گیرند به دستور او عمل می کنند او آنچه پیش روی آنان و آنچه پشت سر ایشان است می داند و جز برای کسانی که او بپسندد شفاعت نمی کنند و خود از ترس او هراسانند»^(۱).

به احکام او حکم می کنند و سنت او را اجرا می نمایند و حدود او را برپا می دارند و آنچه واجب فرموده انجام می دهند. او آفریدگان را در مبهمات ناشنوا و در تاریکی ها همچون گنگ ها رها نکرده است بلکه برای آنان خردهائی قرار داده که با ظاهر ایشان آمیخته و در کالبدهایشان پخش گردیده و در جان آنان استوار ساخته و حواسشان را برده آن گردانیده پس به وسیله آن بر گوش ها دیدگان افکار و خاطره ها اقرار گرفت و آنان را به وسیله آن پای بند حجتش نمود و راهش را به آنان نشان داد. و آنان را از آنچه با زبان های رسا گواهی داده به آنچه

۱- ۱۴۵. لَا يَسْتَبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهٖ يَعْمَلُونَ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ
أُزْتِضِيَ وَهُمْ مِنْ خَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ». «سوره انبیاء آیه ۲۷ و ۲۸»

پایدار ساخته در آن از قدرت و حکمتش گویا ساخته و به وسیله آن نزد ایشان بیان کرد «تا کسی که
باید هلاک شود با دلیل روشن هلاک گردد و کسی که زنده گردیده با دلیلی واضح زنده باشد و
خداوند بدون تردید شنوا و دانا است»^(۱).

ای گروه مؤمنان؛ امروز خداوند تبارک و تعالی دو عید بزرگ ارزشمند را برای شما فراهم آورده است؛
دو عیدی که هر کدامش جز به دیگری استوار نمی ماند تا آنکه کار نیکو و لطف خود را نزد شما کامل
گرداند و شما را به راه رشدش آگاه نماید و پیرو آثار روشن جویندگان به نور هدایتش فرماید و شما
را در راه اعتدالش راه برد و بخشش گوارایش را بر شما فراوان کند پس جمعه را هنگام تجمع و
گردآمدن قرار داد و بسوی آن فراخواند تا آنچه پیش از آن بوده پاک گرداند و آنچه کاسبی های بد از
آن جمعه تا این جمعه ایجاد کرده از آلودگی شستشو دهد و یادآور مؤمنان و بیانگر بیم و هراس
پرواپیشگان باشد و ثواب و پاداش اعمال را در آن دوچندان مقدراری که برای اهل طاعت خود در
پیش از آن می بخشد قرار داده است و آن را ناتمام قرار داده مگر با انجام دادن آنچه به آن امر فرموده
و خودداری کردن از آنچه نهی کرده و بازداشته و گردن نهادن به اطاعتش در آنچه به سوی آن
فراخوانده و تشویق نموده است. و او توحیدش را جز با اعتراف به نبوت پیامبرش نمی پذیرد و هیچ
دینی را جز با پذیرش ولایت آنکس که به ولایت او فرمان داده قبول نمی کند. و اسباب طاعتش جز
با چنگ زدن به دست آویزهای او و دست آویزهای اهل ولایتش فراهم نمی گردد.

پس خداوند در روز غدیر (روزی که به خاطر گرمای زیاد آن زیر درختان بزرگ یا چادر بزرگی گرد
آمده بودند) بر پیامبرش - که درود خدا بر او و آل او باد - نازل فرمود آنچه بیانگر خواست و اراده
او در مورد خالصان و برگزیدگانش بود و دستور داد آن را ابلاغ نماید و از اهل انحراف و نفاق بیمی

به خود راه ندهد و برایش ضمانت کرد که او را از آزار آنان حفظ فرماید و از باطن پنهان اهل شک و درون اهل ارتداد و از دین برگشته با رمز و اشاره پرده برداشت به گونه ای که مؤمن

ص: ۲۸۵

۱-۱۴۶. لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ». «سوره انفال آیه ۴۲»

و منافق آن را فهمید. پس روی گردان رو گردانید و آن که ثابت بود بر حق ثابت و استوار ماند نادانی منافقان و تعصب خارج شدگان از دین زیادتیر شد چنگ و دندان خود را تیز کردند بر بازوها فشار آوردند گوینده ای گفت فریادزننده ای فریاد زد و در دام افتاد آن کس که در دام افتاد و خارج شونده از دین به خروج خود ادامه داد.

گروهی با زبان بدون حقیقتی که از ایمان سرچشمه گرفته باشد اعتراف کردند و گروهی با زبان و ایمان راستین اقرار نمودند و خداوند دین خود را کامل گردانید و چشمان پیامبرش - که درود خدا بر او و آل او باد - و چشمان مؤمنان و پیروان او را روشن گردانید و شد آنچه بعضی از شما گواه آن بودید و به برخی از شما خبرش رسید و نشانه و حجت نیکوی خداوند بر شکیبایان کامل گردید.

و خداوند آنچه فرعون و هامان و قارون و لشکریان ایشان بنا نهاده و اصل و اساس قرار داده بودند ویران ساخت و عده ای پست و فرومایه از گمراهان باقی ماندند که در تباهی مردم هیچ کوتاهی نمی کنند خدا آنان را در سرزمینشان هدف قرار می دهد و آثارشان را از بین می برد و نشانه های ایشان را از میان برمی دارد و به زودی حسرت ها و تأسف ها را به دنبال آنان روانه می کند و آنان را به کسانی که دست خود را به ستمکاری گشودند و گردنکشی کردند و بر دین خدا توانائی یافتند تا آن را دگرگون سازند و حکم خدا را تغییر دهند ملحق می سازد و به زودی نصرت و یاری خداوند به سود محبوبش

و به زیان دشمنش فرامی رسد و «خداوند باریک بین و آگاه است» و کمتر از آنچه شنیدید شما را کفایت می کند و رساننده است.

پس بیندیشید - خدا شما را رحمت کند - در آنچه خداوند شما را به سوی آن فراخوانده و بر آن برانگیخته و تشویق نموده است. آهنگ راه او را بنمائید و مسیر روشن او را بیمائید «و از راه های گوناگون پیروی نکنید که شما را از راه اصلی که راه خدا است دور کند»^(۱).

ص: ۲۸۶

۱- ۱۴۷. وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ». «سوره انعام آیه ۱۵۳»

إِنَّ هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ الشَّأْنُ فِيهِ وَقَعَ الْفَرْجُ وَرُفِعَتِ الدَّرَجُ وَوَضِحَتِ الْحَجَجُ.

وهو يوم الإيضاح والإفصاح عن المقام الصُّراح ويوم كمال الدِّين ويوم العهد المعهود ويوم الشَّاهد والمشهود ويوم تبيان العقود عن التَّفاق والجُحود ويوم البيان عن حقايق الإيمان ويوم دَحْر الشَّيْطَانِ ويوم البُرْهَانِ.

هذا يوم الفصل الَّذي كنتم تُوعدون هذا يوم الملا الأعلى الَّذي أنتم عنه معرضون هذا يوم الإرشاد ويوم مِحْنَةِ الْعِبَادِ ويوم الدَّلِيلِ عَلَى الرَّوَادِ.

هذا يوم أبدى خفايا الصِّدُور ومضمورات الأمور هذا يوم النَّصُوصِ عَلَى أَهْلِ الْخِصْصِ.

هذا يوم شيث هذا يوم إدريس هذا يوم يوشع هذا يوم شمعون هذا يوم الأمن المأمون.

هذا يوم إظهار المصون من الممكنون هذا يوم إبلاء السَّرَائِرِ.

بدون تردید امروز روزی است که شأن آن عظیم است و موقعیت های خطیری دارد در آن گشایش اتفاق افتاد درجه ها و مراتب بالا برده شد و حجّت ها واضح و آشکار گردید.

امروز روز واضح ساختن و پرده برداشتن از مقام پاک امامت است روز کامل شدن دین است روز آن عهدی است که از دیرزمان بسته شده روز گواه و گواه گرفته شده است روز آشکار شدن پیمان ها و قراردادهایی است که از روی نفاق و انکار حقایق بسته شده روز بیان حقیقت ایمان است روز راندن و دور کردن شیطان و روز دلیل روشن و آشکار است.

امروز روز جداسازی است که شما وعده داده می شدید امروز روز خبر بزرگ است که شما از آن روی برمی گردانید روز ارشاد و راهنمایی است روز آزمایش بندگان است روز دلیل بر جستجوگران و ره پویان است.

امروز روز ظاهر شدن پنهانی های سینه ها و کارهای پوشیده است روز نصّ و

ص: ۲۸۷

تصریح صریح بر اهل شایستگی و خاصان است.

امروز روز «شیت» است روز «ادریس» است روز «هود» است روز «یوشع» است روز «شمعون» است (کنایه از این که روز تعیین وصی و جانشین است).

امروز روز امنی است که ایمن شده روز ظاهر کردن چیزی است که مصون و محفوظ مانده از پنهانی ها روز پرده برداشتن از رازها و اسرار است.

پس امام علیه السلام پیوسته می فرمود: امروز روزِ امروزِ روز... تا آن که فرمود:

پس خدا را مراقب خود بدانید و از او پروا کنید و کلام او را بشنوید و فرمانش را اطاعت کنید و از مکر و حيله پرهیز کنید و با او نیرنگ نزنید و درون خود را تفتیش کنید و فساد نکنید و با توحید و یکتا

دانستن او و اطاعت از آنکه دستور به اطاعت او داده به خدا تقرب جوئید «و به دست آویزهای کافران چنگ نزنید» و به گمراهی متمایل نشوید تا با پیروی از آنانکه خود گمراهند و مردمان را به گمراهی می کشانند از راه رشد و هدایت دور و به بیراهه دچار شوید.

خداوند فرموده است - که گوینده ای ارجمند است - در مورد گروهی که آنان را در کتابش با مذمت و سرزنش یاد کرده است که گفتند:

«إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَّرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا» (۱)

ما اطاعت کردیم سروران و بزرگان خود را و آن ها ما را گمراه ساختند پروردگارا؛ آنان را دوچندان عذاب کن و مورد لعن فراوان خویش قرار بده.

و خداوند تبارک و تعالی فرمود: هنگامی که در میان آتش احتجاج می کنند اشخاص ضعیف ناتوان به مستکبرین و زورگویان می گویند: ما پیرو شما بودیم آیا اکنون می توانید چیزی از عذاب خدا را از ما دور کنید؟ گویند: اگر خدا ما را هدایت می کرد ما هم به شما راه را نشان می دادیم.

آیا می دانید استکبار چیست؟ استکبار؛ رها کردن طاعت کسی است که به

ص: ۲۸۸

۱- ۱۴۸. سوره احزاب آیه ۶۷ و ۶۸.

اطاعت او فرمان داده شده اید و بزرگی کردن بر کسی است که به پیروی او فراخوانده شده اید و قرآن زیاد در این مورد سخن می گوید اگر شخص اندیشمند در آن بیندیشد او را از بدی بازمی دارد و پند می دهد.

ای مؤمنان؛ بدانید خداوند عزیز و بلندمرتبه فرموده است:

«إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ». (۱)

بدون تردید خداوند دوست دارد کسانی را که در راه او به پیکار صف می کشند که گویا بنائی آهنین هستند.

آیا می دانید «راه خدا» چیست و چه کسی «راه او» است؟ و چه کسی صراط او و طریق او است؟

أنا صراط الله الذي من لم يسلكه بطاعة الله فيه هوى به إلى النار وأناسيله الذي نصبني للإتباع بعد نبىه صلى الله عليه وآله. أنا قسيم الجنة والنار وأنا حجة الله على الفجار ونور الأنوار.

من صراط خدا هستم که اگر کسی به خاطر اطاعت خدا آن را نیپماید در آتش سرنگون گردد. و من راه او هستم که برای پیروی کردن مردم پس از پیامبرش - که درود خدا بر او و آل او باد - مرا منصوب کرد. من تقسیم کننده بهشت و دوزخم و من حجت خدا بر بدکاران و نیکوکارانم و روشنی بخش نورها هستم.

پس از خواب غفلت بیدار شوید و پیش از فرارسیدن مرگ به کارکردن شتاب کنید و به سوی آمرزش پروردگارتان پیشی بگیرید پیش از آنکه دیواری زده شود که باطن آن و داخلش رحمت و ظاهر آن و خارجش عذاب باشد (میان مؤمنان و منافقان این دیوار زده می شود؛ یک طرف آن که داخل آن است مؤمنان و طرف دیگرش منافقان هستند). پس هر چه ندا کنید کسی ندای شما را نشنود و هر چه ضجه زنید و ناله و فریاد برآورید کسی به ناله های شما اعتنا نکند و پیش از آن که استغاثه کنید و کسی به داد شما نرسد به اطاعت ها و انجام

ص: ۲۸۹

دستورات الهی شتاب کنید پیش از آن که وقت از دست برود و از بین برنده لذت‌ها - یعنی مرگ - به سراغتان آید که دیگر هیچ راه گریزی و هیچ چاره‌ای برای رهائی نباشد.

خدای شما را رحمت کند پس از پایان یافتن این تجمّع و گردهم آئی باتوسعه دادن بر اهل و عیال خود و نیکی کردن به برادرانتان آن‌ها را دیدار کنید و شکر پروردگار را به خاطر نعمت‌هایی که به شما بخشیده بجای آورید گردهم آئید خداوند پراکندگی شما را برطرف کند و به یکدیگر نیکی کنید خداوند انس و الفت شما را زیاد گرداند و نعمت‌های الهی را به یکدیگر هدیه کند همانطور که خداوند پاداش گوارائی که چندین برابر عیدهای پیش از آن و بعد از آن است به شما عطا کند و این عطا و بخشش الهی تنها مخصوص امروز و مثل امروز است نیکی کردن در آن مال را بارور می‌سازد و به عمر شما می‌افزاید و مهر و محبت و دلسوزی داشتن به یکدیگر باعث جلب رحمت خدا و لطف اومی گردد پس خودتان شادمان باشید و برادران خود را با لباس نیکو و بوی خوش و طعام دادن شاد گردانید.

و از آنچه در توان دارید و جود و بخشش کردن از آنچه برایتان موجود است امکاناتی برای برادرانتان و اهل و عیالتان فراهم آورید. گشاده روئی را در میان خود آشکار سازید و یکدیگر را با چهره خندان و شادمان ملاقات کنید و سپاسگزار خداوند باشید بر آنچه به شما مرحمت فرموده است و کسانی را که امید و آرزوی خیر نسبت به شما دارند با خیر بیشتر دیدار کنید و با ناتوانان در خوردنی‌های تان و آنچه در توان دارید به مقدار امکان خویش همیاری نمائید یک درهم که امروز در راه خدا انفاق کنید معادل صد هزار درهم پاداش دارد و اگر خدا بخواهد بر آن پاداش می‌افزاید و روزه امروز از اموری است که خداوند تبارک و تعالی مردم را به آن فراخوانده و پاداش بزرگی برای آن به عهده گرفته است تا آنجا که اگر بنده‌ای از بندگان به عنوان مثال از آغاز دنیا تا انتهای آن روزها را روزه بدارد و شب‌ها را به شب زنده داری سپری کند به مرتبه آن کسی که امروز را مخلصانه روزه بگیرد نمی‌رسد.

کسی که ابتداءً (یعنی بدون تقاضا) برادر مؤمنش را مساعدت نماید و از روی میل به او نیکی کند و به او وام دهد پاداش کسی را دارد که امروز را روزه گرفته و شب آن را به عبادت پرداخته است و کسی که مؤمنی را در شام روز غدیر افطاری دهد گویا فنامی را و فنامی را و... (ده مرتبه آن را تکرار فرمود) افطاری داده است.

شخصی برخاست و عرض کرد: ای امیر مؤمنان؛ «فنام» چیست؟

امام علیه السلام فرمود: صد هزار پیامبر و صدیق و شهید است پس چگونه خواهد بود پاداش کسی که گروهی از مردان و زنان مؤمن را افطاری دهد؟ و من ضامنم نزد خداوند که او را از کفر و فقر امان دهد و اگر در همان شب یا همان روز یا روز بعد از آن تا عید غدیر آینده بمیرد و کبیره ای مرتکب نشده باشد پس پاداش او بر خداوند تبارک و تعالی است.

و کسی که وام بگیرد برای برادرانش و آنان را کمک کند من ضامنم که اگر خداوند او را باقی بدارد آن را بپردازد و اگر خدا جان او را گرفت من عهده دار آن باشم.

زمانی که یکدیگر را ملاقات می کنید همراه سلام کردن مصافحه کنید (دست در دست یکدیگر بگذارید) و انعام دادن را امروز آسان بگیرید.

و این مطالب را باید افراد جامعه به آنان که غایبند و آنان که گواهند به کسانی که جدا و دور هستند برسانند و باید توانگر بر فقیر و نیرومند بر ناتوان لطف و عنایت داشته باشد رسول خدا - که درود بر او و آل او باد - مرا به آن فرمان داده است.

سپس آن حضرت خطبه جمعه را شروع کرد و نماز جمعه اش را نماز عید قرارداد و پس از نماز با فرزندان و شیعیانش به منزل حضرت ابومحمد امام حسن مجتبی علیه السلام رفتند و غذائی را که آماده کرده بودند تناول نمودند و پس از آن ثروتمند و فقیر آنان با هدایا و جوایز به سوی اهل و عیال خویش بازگشتند. (۱)

۱- ۱۵۰. مصباح المتهجد: ۷۵۲ اقبال الأعمال: ۷۷۳ المصباح: ۹۱۹.

نویسنده کتاب «النشر والطي» نقل کرده است: حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

آن گاه که روز قیامت فرا می رسد چهار روز همانند عروس به سوی حجله به درگاه الهی برده می شوند.

عرض شد: این روزها کدامند؟

فرمود: روز عید قربان روز عید فطر روز جمعه و روز عید غدیر و به راستی که عید غدیر در مقایسه با عید قربان فطر و جمعه همانند ماه در میان ستارگان می درخشد.

روز غدیر همان روزی است که خداوند ابراهیم خلیل را از آتش نجات داد و آن حضرت آن روز را برای سپاسگزاری از خدا روزه گرفت و همان روزی است که خداوند دین خود را - به واسطه تعیین پیامبر امیر مؤمنان علی علیهما السلام را به عنوان جانشین خود - کامل گردانید و فضیلت و جانشینی او را تبیین کرد و آن حضرت این روز را روزه گرفت.

روز غدیر روز کمال و روز به خاک مالیده شدن شیطان و روزی است که اعمال شیعیان و دوستداران خاندان حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم مورد پذیرش قرار می گیرند و همان روزی است که خداوند به اعمال مخالفان روی آورده و آن را همانند گرد پراکنده نابود می کند.

و همان روزی است که خداوند به حضرت جبرئیل علیه السلام دستور داد که تخت کرامت الهی را در مقابل بیت المعمور بگذارد و در این روز جبرئیل علیه السلام آن را بلند می کند و همه فرشتگان از همه آسمان ها به سوی آن گرد می آیند و حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم را ستوده و برای

شیعیان امیر مؤمنان و دیگر ائمه علیهم السلام و دوستان آنان از فرزندان آدم علیه السلام طلب آمرزش می کنند.

و همان روزی است که خداوند به فرشتگان گرامی که اعمال بندگان رامی نویسند دستور می دهند که تا سه روز بعد از عید غدیر دست از نوشتن گناهان دوستان و شیعیان اهل بیت بردارند و به خاطر کرامت محمد و علی و امامان دیگر علیهم السلام هیچ یک از خطاهای آنان را ننویسند.

ص: ۲۹۲

و همان روزی است که خداوند آن را ویژه محمد و آل محمد و نزدیکان آنان قرار داده است و همان روزی است که خداوند منزلت هر کس را که در آن به عبادت پردازد و بر اهل خانواده و خویشان و برادرانش توسعه دهد بالا برده و او را از آتش جهنم نجات می بخشد و همان روزی است که خداوند از تلاش شیعیان در آن روز سپاسگزاری نموده و گناهانشان را بخشیده و اعمالشان رامی پذیرد.

روز غدیر روز زدودن اندوه و ریختن بار گناه روز پاداش و عطا روز گسترش دانش روز بشارت و بزرگ ترین عید و روزی است که دعا در آن مستجاب می گردد.

روز غدیر روز جایگاه عظیم روز پوشیدن جامه های زیبا] و برکندن جامه های سیاه و روزی است که [ولایت] در آن شرط شد. روز غدیر روز برطرف شدن اندوه ها و چشم پوشی از شیعیان گناهکار امیر مؤمنان علیه السلام روز پیشتازی و روزی است که در آن باید بر محمد و آل محمد بسیار صلوات فرستاد.

روز غدیر؛ روز خشنودی روز عید اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله وسلم روز قبولی اعمال روز زیاده خواهی] از خداوند] روز استراحت مؤمنان روز معامله و دوستی و نیل به رحمت الهی روز تزکیه و خودسازی روز ترک گناهان به ویژه گناهان کبیره و روز عبادت و افطاری دادن به روزه داران

است؛ زیرا هر کس در این روز به روزدار مؤمنی افطاری دهد همانند آن است که «فِئَامِ فِئَامِ» نفر را افطاری داده باشد تا این که ده «فِئَامِ» را برشمرد.

سپس فرمود: آیا می دانید «فِئَامِ» یعنی چه؟

عرض شد: خیر.

فرمود: یعنی صد هزار نفر. همچنین روز غدیر روز تهنیت و تبریک گفتن شمامه یکدیگر است. بنابراین هرگاه مؤمنی در این روز با برادر مؤمن خود برخورد کرد بگوید:

ص: ۲۹۳

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلَايَةِ

سِتَائِشِ خَدَا رَا كَه مَا رَا اَز چَنَگ زَنَدَگَان بَه وِلَايَتِ

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَيُّمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

امیر مؤمنان و دیگر امامان علیهم السلام قرار داد.

نیز امروز روز تبسم در برخورد با مؤمنان است. بنابراین هر کس در روز غدیرهنگام برخورد با برادر مؤمن خود به روی او تبسم کند خداوند در روز قیامت بانظر رحمت به او می نگرد و هزار حاجت او را برآورده می کند و قصری از مرواریدسپید در بهشت برای او بنا می نهد و روی او را برافروخته و زیبا می گرداند.

و روز غدیر روز آرایش است. بنابراین هر کس برای روز غدیر خود را بیاراید خداوند همه خطاهای او - اعم از کوچک و بزرگ - را می آمرزد و فرشتگانی را به سوی او گسیل می دارد که تا روز عید

غدیر سال آینده اعمال نیک فراوان برای او بنویسند و درجات او را بالا می برند به طوری که اگر بمیرد شهید و اگر زنده بماند نیکبخت به شمار می آید.

و هر کس در این روز مؤمنی را اطعام کند مانند آن است که همه پیامبران و صدیقان را روزی داده باشد و هر کس به دیدار مؤمنی برود خداوند در قبر او هفتاد نور وارد می کند و نیز قبر او را توسعه می دهد و در هر روز هفتاد هزار فرشته در قبر به دیدار او آمده و به او بشارت بهشت را می دهند.

در روز غدیر بود که خداوند ولایت خود را بر همه اهل آسمان های هفتگانه عرضه کرد و اهل آسمان هفتم به پذیرش آن از همه پیشی گرفتند و در اثر آن عرش بدان آراسته شد آن گاه اهل آسمان زیرین به پذیرش آن شتافتند و در اثر آن به ستارگان آراسته شد.

ص: ۲۹۴

سپس ولایت بر زمین ها عرضه گردید و «مکه» به پذیرش آن شتافت و در اثر آن به «کعبه» آراسته شد سپس «مدینه» به پذیرش آن شتافت و در اثر آن به وجود محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم آراسته شد سپس «کوفه» به پذیرش آن شتافت و در اثر آن به وجود امیر مؤمنان علیه السلام آراسته شد.

بعد ولایت بر کوه ها عرضه شد و اولین کوه هایی که بدان اقرار کردند سه کوه بودند: کوه عقیق کوه فیروزه و کوه یاقوت که در اثر اعتراف به آن کوه های این جواهرات و این جواهرات بهترین جواهرات گردیدند سپس کوه های دیگر به پذیرش آن شتافتند و در اثر آن معدن طلا و نقره گردیدند و هر کوهی که بدان اعتراف نکرد و آن را نپذیرفت بی حاصل گردید.

نیز در این روز بود که ولایت بر آب ها عرضه شد و هر آبی که آن را پذیرفت شیرین گردید و هر آبی که انکار کرد شور و تلخ گردید.

و نیز بر گیاهان عرضه شد و هر گیاهی که آن را پذیرفت شیرین و گوارا گردید و هر گیاه نپذیرفت تلخ گردید.

سپس بر پرندگان عرضه گردید و هر پرنده ای که آن را پذیرفت صدایش بلند و رسا گردید و هر پرنده ای که آن را انکار کرد لال و ناگویا گردید.

مثل مؤمنان در پذیرش ولایت امیر مؤمنان در روز غدیر خم همانند ماجرای سجده فرشتگان در برابر حضرت آدم علیه السلام بود چنان که مثل انکار ولایت امیر مؤمنان در روز غدیر همانند انکار ابلیس بود و در این روز بود که آیه «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ» (۱) نازل شد.

خداوند هیچ پیامبری را مبعوث نکرده مگر آن که روز بعثت او در نزد او همانند روز غدیر بوده است و حرمت آن را شناسانده است؛ زیرا که وصی و جانشین بعد از آن پیامبر را در آن روز برای امت او تعیین کرده است. (۲)

ص: ۲۹۵

۱- ۱۵۱. سوره مائده آیه ۳: «امروز دین شما را کامل کردم».

۲- ۱۵۲. ترجمه کامل اقبال الأعمال: ۲/۳۵۶.

ماه محرم الحرام

گفتار حضرت امام رضاعلیه السلام درباره ایام عاشورا

گفتار حضرت امام رضاعلیه السلام ...

شیخ صدوق رحمه الله از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده که فرمودند:

هر کس در روز عاشورا سعی در حاجت های خود را ترک کند حق تعالی حاجت های دنیا و آخرت او را برآورد. و هر کس روز عاشورا روز مصیبت و حزن و گریه او باشد حق تعالی روز قیامت را روز فرح و خوشحالی او گرداند و دیده اش در بهشت به ما روشن گردد.

و هر کس روز عاشورا را روز برکت نام نهد و در خانه خود چیزی ذخیره کند برکت نیابد در آنچه ذخیره کرده است و روز قیامت با یزید و عبیدالله بن زیاد و عمر بن سعد علیهم اللعنة در پائین ترین طبقه آتش جهنم محشور شود.

و نیز ایشان از ریّان بن شیب روایت کرده که گفت: در روز اوّل ماه محرّم خدمت حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب شدم. آن حضرت فرمود:

ای پسر شیب؛ امروز روزه هستی؟

عرض کردم: نه.

فرمود: این روز روزی است که حق تعالی دعای حضرت زکریّا را در آن مستجاب فرمود - و فرمایش خود را ادامه داد تا آنکه فرمود - :

ای پسر شیب؛ اگر برای چیزی خواستی گریه کنی برای حسین بن علی علیهما السلام گریه کن که او را مانند گوسفند سر بریدند و با آن حضرت از اهل بیت او هجده تن - که در زمین شبیه و نظیر نداشتند - کشته شدند.

و به تحقیق که آسمان های هفتگانه و زمین ها برای شهادت آن حضرت

ص: ۲۹۶

گریستند و به درستی که چهار هزار فرشته به سوی زمین آمدند برای یاری آن حضرت ولی زمانی رسیدند که آن حضرت شهید شده بود. پس ایشان نزد قبر آن حضرت ژولیده مو و گردآلوده اند تا

آنکه قائم آل محمد صلوات الله علیه ظاهر شود پس ایشان یاوران آن حضرت باشند و شعار ایشان در جنگ این کلمه است: «یا لثارات الحسین علیه السلام».

ای پسر شیبیب؛ خبر داد مرا پدرم از پدرش از جدش که چون جدم حسین علیه السلام شهید شد آسمان خون و خاک سرخ بارید.

ای پسر شیبیب؛ اگر بر حسین علیه السلام گریه کنی تا آب از دیدگانت بر رویت جاری شود حق تعالی هر گناه صغیره و کبیره تو را بیامرزد.

ای پسر شیبیب؛ اگر خواهی که در قیامت هیچ گناهی بر تو نباشد آن حضرت را زیارت کن.

ای پسر شیبیب؛ اگر خواهی که در غرفه های بهشت با رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم و خاندانش ساکن شوی بر قاتلان آن حضرت لعنت کن.

ای پسر شیبیب؛ اگر خواهی که مثل ثواب کسی داشته باشی که با آن حضرت شهید شده باشد هرگاه که او را یاد کنی بگو:

یا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا. (۱)

ای کاش؛ با ایشان بودم تا به رستگاری بزرگی نائل می گردیدم.

ای پسر شیبیب؛ اگر خواهی که در درجات بالای بهشت با ما باشی از برای حزن ما محزون باش و از برای شادی ما شاد باش و بر تو باد به محبت و ولایت ما؛ اگر مردی سنگی را دوست بدارد خدا او را در روز قیامت با آن محشور گرداند. (۲)

روز اول ماه محرم روزی است که حق تعالی دعای حضرت زکریا را درباره داشتن فرزند مستجاب فرمود و حضرت یحیی را به او عطا کرد چنانچه از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است.

۱- ۱۵۳. وسائل الشیعة: ۱۰/۳۲۴.

۲- ۱۵۴. هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۱۶۵ بحار الأنوار: ۴۴/۲۸۵.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر کس این روز را روزه بگیرد و دعا کند حق تعالی دعای او را نیز مستجاب کند. (۱)

روز عاشورا

دعای حضرت فاطمه علیها السلام ...

جعفر بن عیسی گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام درباره روزه عاشورا سؤال کردم و آنچه مردم در مورد آن می گویند به عرض رساندم امام علیه السلام فرمود:

از روزه پسر مرجانه از من می پرسی؟ آن روز را زنانادگان از خاندان زیاد بخاطر کشتن امام حسین علیه السلام روزه گرفتند و آن روزی است که آل محمد علیهم السلام آن را شوم و نامبارک می دانند و اهل اسلام آن را شوم می دانند و روزی که اهل اسلام آن را شوم بدانند روزه گرفته نمی شود و به آن تبرک نمی جویند و روز دوشنبه روز نحسی است که خداوند در آن پیامبرش را قبض روح نمود و آل محمد علیهم السلام دچار مصیبت نشدند مگر در روز دوشنبه لذا آن را شوم و نامبارک می دانیم و دشمن ما به آن تبرک می جوید. (۲)

لعن بر یزید و پیروان او لعنة الله عليهم

راوندی رحمه الله در کتاب «سلوة الحزین» از فضل بن شاذان روایت کرده است که گفت: از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

هنگامی که سر مقدّس امام حسین علیه السلام را به شام بردند یزید لعنه الله دستور داد آن را نزد او حاضر کردند آنگاه در میان طشتی قرار داده و زیر تخت خود گذاشت و بساط شطرنج را گسترانید آن خبیث شطرنج بازی می کرد و درضمن از حسین و پدر و جدّ بزرگوارش یاد می کرد و استهزاء می نمود و هر زمان که بر رفیقش غلبه می کرد سه جام شراب می نوشید و اضافه و باقیمانده ظرفش

ص: ۲۹۸

۱- ۱۵۵. هدیّة الزائرین و بهجة الناظرین: ۵۸۱.

۲- ۱۵۶. بحار الأنوار: ۴۵/۹۴.

را در کنار طشت می ریخت پس هر کس از شیعیان ما است باید آشامیدن شراب و بازی کردن با شطرنج را رها کند و هر کس نگاهش به شراب و شطرنج افتاد باید یاد مظلومیت امام حسین علیه السلام کند و یزید و خاندان یزید و پیروان او را لعنت کند خداوند هم به پاداش این عمل گناهان او را گرچه به عدد ستارگان باشد می آمرزد و از بین می برد. (۱)

عبدالسلام بن صالح هروی گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

اول کسی که در اسلام برایش فجاج (یعنی آبجو) ساختند یزید ملعون در شام بود. آن را حاضر کردند در حالی که سر سفره نشسته و کنار آن سر بریده امام حسین علیه السلام را قرار داده بود آن خبیث از آن شراب می آشامید و به یارانش می داد و می گفت: «بنوشید که این شراب مبارکی است و از برکت آن همین بس که ما اولین کسانی هستیم که می نوشیم در حالی که سر دشمن ما پیش روی ما است و کنار آن سفره گسترانیده ایم می خوریم در حالی که نفوس ما آرام گرفته و دل هایمان آرامش یافته است».

پس هر کس از شیعیان ما است باید از آشامیدن این شراب پرهیزد؛ زیرا آشامیدن دشمنان ما است و اگر پرهیز نکند او از ما نیست به راستی پدرم از پدرش از پدرانش از امیرالمؤمنین علیهم السلام روایت کرد که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود:

لباس دشمنان مرا نپوشید طعام دشمنان مرا نخورید و راه دشمنان مرا نپوئید که از دشمنان من شوید؛ همان گونه که آن ها دشمن من هستند. (۲)

دعای حضرت فاطمه علیها السلام در روز قیامت

ابو احمد داود بن سلیمان طائی گوید: در سال صد و نود و چهار هجری در مدینه محضر مقدّس حضرت امام رضاعلیه السلام بودم آن حضرت از پدرانش از حضرت امیرالمؤمنین علیهم السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرد که فرمود:

ص: ۲۹۹

۱- ۱۵۷. الدعوات: ۱۶۲ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۱.

۲- ۱۵۸. عیون أخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۲.

دخترم فاطمه علیها السلام در قیامت وارد محشر شود در حالی که پیراهنی خون آلود به همراه دارد. او به رکنی از ارکان عرش بیاویزد و بگوید:

یا أحکم الحاکمین؛ احکم بینی و بین قاتل ولدی.

ای حکیم ترین حاکمان؛ بین من و قاتل فرزندم حکم کن.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود:

وَيَحْكُمُ لَابْنَتِي فَاطِمَةَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ. (۱)

به پروردگار کعبه سوگند که خداوند برای دخترم فاطمه حکم خواهد کرد.

ابوالقاسم طائی از پدرش روایت کرده است که گفت: حضرت علی بن موسی الرضاعلیه السلام از پدرش از پدرانیش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و آن حضرت از رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده که فرمود:

موسی بن عمران دست ها را بلند کرد و از پروردگارش درخواست کرد و عرضه داشت: پروردگارا؛ برادرم هارون از دنیا رفت او را بیامرزد.

خداوند تبارک و تعالی به او وحی فرمود:

یا مُوسَى؛ لَوْ سَأَلْتَنِي فِي الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَأَجْبِتُكَ؛ مَا خَلَا قَاتِلَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ فِائِي أَنْتَقِمَ لَهُ مِنْ قَاتِلِهِ. (۲)

ای موسی؛ اگر در مورد اولین و آخرین درخواست کنی به تو پاسخ می دهم جز در مورد قاتل حسین بن علی علیهما السلام؛ زیرا که من از قاتل حسین علیه السلام برای او انتقام خواهم گرفت.

ص: ۳۰۰

۱- ۱۵۹. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۸ صحیفة الإمام الرضاعلیه السلام: ۸۹) با تفاوت).

۲- ۱۶۰. صحیفة الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۶۳.

امام صفر

زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام در روز شهادت آن حضرت

عَلَّامَه مجلسی رحمه الله فرموده است: بدان که زیارت آن حضرت در ایّامی که فضیلتی برایش ذکر کرده اند و زمان هایی که شرافت و امتیازی دارند مخصوصاً ایّامی که اختصاصی به آن وجود مقدّس دارند - مانند روز ولادتش که یازدهم ذیقعده است و روز شهادتش که آخر ماه صفر یا هفدهم آن و یا روز چهاردهم ماه رمضان است و روزی که بیعت شده با او برای خلافت که اوّل ماه رمضان یا ششم آن است - از نظر فضیلت و ثواب برتری دارند. (۱)

بنابراین در روز آخر ماه صفر و نیز هفدهم آن - که روز شهادت جانگداز حضرت علیّ بن موسی الرضا علیهما السلام نقل شده است - زیارت آن بزرگوار فضیلت بیشتری دارد.

کیفیت شهادت و دفن حضرت امام رضاعلیه السلام

اباصلت هر وی گفت: در حضور حضرت امام رضاعلیه السلام ایستاده بودم به من فرمود:

ای اباصلت؛ در این قبه که قبر هارون در آن است وارد شو و از چهار جانب آن مقداری خاک بردار و بیاور.

من رفتم و آن را آوردم و چون در پیشگاه او ایستادم فرمود:

این خاک را به من بده.

ص: ۳۰۱

۱- ۱۶۱. بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۳.

و آن خاکی بود که از نزدیک در برداشته بودم آن را به ایشان دادم از من گرفت و بوئید و سپس بر زمین ریخت و فرمود:

برای من در اینجا قبری حفر می شود پس سنگ بزرگی ظاهر می گردد که اگر همه کلنگ هائی که در خراسان است برای کندن آن گردآید کندنش میسر نشود.

سپس در مورد خاکی از نزد پا و خاکی که از نزد سر آورده بودم مانند آن را گفت آنگاه فرمود:
آن خاک دیگر را به من بده که آن از تربت من است.

سپس فرمود: برای من در اینجا گودالی حفر کنند تو به آن ها امر کنی که تاهفت پله به پائین بکنند و قبری برای من شکافته شود اگر نپذیرفتند جزاینکه لحد بچینند آن ها را امر می کنی که لحد را دو زراع و یک وجب قرار دهند همانا خداوند آن را به اندازه ای که بخواهد وسیع گرداند.

و چون چنین کردند نزد سرم رطوبتی می بینی و کلامی را که به تو می آموزم می گوئی: آبی می جوشد تا آنکه قبر پر از آب شود و در آن ماهی های کوچکی می بینی برای آن ها نانی که به تو می دهم ریز کن آن ها نان ها را می خورند و چون چیزی از آن باقی نماند ماهی بزرگی خارج می شود و ماهی های کوچک رامی بلعد تا هیچ کدام از آن ها نمانند و سپس پنهان می گردد و چون پنهان گشت دست خود را بر آب بگذار و به کلماتی که یادت می دهم تکلم کن آب فرومی رود و چیزی از آن نمی ماند و این کار را جز در حضور مأمون انجام مده.

آنگاه فرمود: ای اباصلت؛ فردا بر این فاجر وارد می شوم اگر از نزد او با سربرهنه خارج شدم با من سخن بگو و من به تو پاسخ می دهم و اگر هنگام بازگشتن سر را پوشیده بودم با من صحبت مکن.

اباصلت گفت: فردا چون صبح کردیم امام علیه السلام لباس های خود را پوشید و در محراب به انتظار نشست در همین حال ناگهان غلام مأمون وارد شد و به آن حضرت

ص: ۳۰۲

گفت: امیرالمؤمنین! را اجابت کن.

حضرت امام رضاعلیه السلام نعلین بپا کرد و ردایش را پوشید و به راه افتاد و من به دنبال آن حضرت رفتم تا بر مأمون وارد شد. در پیش روی او طبقی از انگور و طبق های دیگری از میوه بود و به دست او شاخه انگوری بود که مقداری از آن را خورده بود چون حضرت امام رضاعلیه السلام را دید از جا برخاست با او معانقه کرد و پیشانیش را بوسید و آن حضرت را کنار خود نشانید سپس شاخه انگور را به او داد و گفت: ای پسر رسول خدا؛ انگوری بهتر از این ندیده ام.

امام علیه السلام فرمود:

چه بسا انگور خوبی که از بهشت می باشد.

گفت: از آن بخور. حضرت امام رضاعلیه السلام فرمود:

مرا از آن معاف بدار.

گفت: گریزی از آن نیست چه چیزی تو را از خوردن بازمی دارد شاید ما را متهم می کنی؟ خوشه انگور را گرفت و خودش مقداری از آن را خورد سپس به حضرت امام رضاعلیه السلام داد و آن حضرت سه دانه تناول فرمود و آن را رها کرد و از جا برخاست مأمون گفت: کجا می روید؟ فرمود: به آنجائی که مرا روانه ساختی.

آن گاه ردای خود را به سر کشیده و خارج شد. لذا طبق دستور امام علیه السلام با او صحبت نکردم تا داخل خانه شد فرمود: درب خانه را ببندید.

در را بستند و او وارد بستر شد من در صحن حیاط اندوهناک و محزون ایستاده بودم در این هنگام ناگهان جوان خوش سیمائی که شبیه ترین مردم به حضرت امام رضاعلیه السلام بود بر من وارد شد به سوی او شتافتم و عرض کردم: از کجا وارد شدی درحالی که درها بسته بود. فرمود:

کسی که مرا به آنی از مدینه به اینجا آورد از در بسته نیز وارد خانه کرد.

گفتم: شما کیستید؟ به من فرمود:

ای اباصلت؛ من حجّت خدایم بر تو من محمّد بن علی هستم.

سپس به سوی پدرش رفت و دستور داد که من نیز به همراه او بر آن حضرت واردشوم چون نظر حضرت امام رضا علیه السلام به فرزندش افتاد فوراً از جا برخاست با او معانقه کرد به سینه اش چسبانید و پیشانی او را بوسید سپس او را به کنار بستر خود برد محمّد بن علی علیهما السلام او را دربرگرفت و او را می بوسید و پدرش با وی مطالبی را آهسته می گفت که من نفهمیدم کفی سفیدتر از برف بر دو لب حضرت امام رضا علیه السلام دیدم و محمّد بن علی علیهما السلام را مشاهده کردم که با زبانش آن را می لیسید سپس دست خود را میان دو لباس و سینه اش داخل کرد و چیزی شبیه گنجشک از آن بیرون آورد و ابو جعفر علیه السلام آن را بلعید و در این هنگام حضرت امام رضا علیه السلام وفات یافت.

ابو جعفر علیه السلام به من فرمود:

ای اباصلت؛ برخیز محلّی را برای غسل دادن پدرم آماده کن و برایم آب از صندوق خانه بیاور.

عرض کردم: نه جائی برای شستشو است و نه آبی در صندوق خانه هست.

فرمود:

آنچه به تو دستور می دهم انجام بده.

داخل صندوق خانه شدم در آن آب و جای شستن دیدم برداشته و بیرون آوردم و لباس هایم را بالا زدم تا او را غسل دهم به من فرمود:

تو کنار برو ای اباصلت؛ زیرا غیر از تو کسی هست که مرا کمک کند.

پس آن بدن مطهر را غسل داد و سپس فرمود:

بار دیگر وارد صندوقخانه شو و زنبیلی که در آن کفن و حنوط است برایم بیاور.

وارد صندوق خانه شدم و در آنجا زنبیلی دیدم که هرگز ندیده بودم برداشته و نزد

ص: ۳۰۴

آن حضرت آوردم بدن پاک پدر را کفن کرد و بر آن نماز خواند پس از آن فرمود:

تابوت برایم بیاور.

عرض کردم: نزد نجار روم و سفارش کنم تابوتی درست کند؟

فرمود: در میان صندوقخانه برو آنجا تابوتی هست بیاور.

داخل شدم تابوتی در آنجا یافتم که تا آن زمان ندیده بودم آن را برایش آوردم بدن پدر را برداشته در تابوت گذاشت و پاهایش را صاف کرد آنگاه دو رکعت نماز خواند و هنوز نماز را به پایان نرسانده بود که تابوت بالا رفت و سقف شکافت و از آن تابوت خارج شد و رفت.

عرض کردم: ای فرزند رسول خدا؛ اگر مأمون هم اکنون پیش ما آید و حضرت امام رضاعلیه السلام را مطالبه کند چه کنیم؟ فرمود:

ساکت باش او بازمی گردد ای اباصلت؛ هیچ پیامبری نیست که در مشرق بمیرد و وصی او در مغرب بمیرد مگر آن که خداوند بین ارواح و اجساد ایشان جمع کند.

و هنوز حدیث را تمام نکرده بود که سقف شکافته شد و تابوت پائین آمد و بر زمین نهاده شد ابو جعفر علیه السلام بدن مطهر پدر را از تابوت بیرون آورد و در میان بسترش قرار داد؛ گویا هنوز غسل داده نشده و کفن بر او پوشیده نگشته است سپس فرمود:

ای اباصلت؛ بلند شو و در را برای مأمون باز کن.

در را باز کردم مأمون و غلامان او پشت در بودند پس وارد شدند در حالی که گریان و محزون بودند گریبان چاک زده و بر سرش می زد و می گفت: واسیّده؛ ای آقای من؛ مصیبت تو مرا دردمند نمود سپس وارد خانه شد و نزدیک سر آن حضرت نشست و گفت: شروع کنید به تجهیز او و دستور داد به کندن قبر من آن محل را گود کردم همه چیز آنطور که حضرت امام رضا علیه السلام توصیف کرده بود ظاهر شد.

بعضی از هم نشینانش به او گفتند: آیا عقیده نداشت که او امام است؟

ص: ۳۰۵

گفت: بلی امام نمی باشد مگر پیشاپیش مردم و جلوتر از آنان آنگاه دستور داد که در قبله برایش جایی را حفر کنند.

گفتم: به من دستور داده که هفت پله پائین روم و برایش قبرش را بشکافم.

گفت: به آنچه اباصلت به آن دستور می دهد انجام بده جز قبر - که آن را اباصلت می شکافد - ولی برایش گود بکن و لحد درست کن.

و هنگامی که برای مأمون رطوبت و ماهی ها و غیر آن ظاهر شد گفت: علی بن موسی علیهما السلام همواره در دوران زندگی اش عجائبی را به ما نشان می داد و اکنون پس از مرگ از آن عجائب به ما می نمایاند.

وزیری که همراه او بود گفت: آیا می دانی حضرت امام رضا علیه السلام با این کار چه خبری به تو داد؟

گفت: نه.

گفت: خبر می دهد که ای بنی عباس حکومت شما با زیادی تعدادتان و بلندی مدّتان مانند این ماهی ها است مهلت شما پایان یابد و آثارتان منقطع گردد و دولتتان از بین رود و خدا شخصی از ما را بر شما مسلّط نماید و او همه شما را نابود گرداند.

به او گفت: راست گفתי همینطور است سپس به من گفت: ای اباصلت؛ آن کلامی را که به آن تکلم کردی به من یاد بده.

گفتم: به خدا قسم آن را در همین لحظه فراموش کردم و راست می گفتم.

مأمون دستور به حبس من داد حضرت امام رضا علیه السلام دفن گردید و من یکسال در زندان ماندم تا آنکه سینه ام تنگ شد شبی را تا سحر بیدار ماندم و خداوند تبارک و تعالی را خواندم به دعائی و در آن از محمّد و آل محمّد علیهم السلام یاد کردم و از خداوند به حقّ آن ها درخواست کردم که بر من گشایشی مرحمت فرماید دعایم تمام نشده بود که ابوجعفر محمّد بن علی علیهما السلام بر من وارد شد و فرمود:

ای اباصلت؛ سینه ات تنگ شده؟

ص: ۳۰۶

عرض کردم: آری بخدا قسم.

فرمود: برخیز و بیرون برو.

سپس با دست مبارکش بر آن بندها و زنجیرها زد و آن‌ها را باز نمود و دست مراگرفت و از آنجا بیرون آورد نگهبانان و غلامان مرا می‌دیدند ولی قدرت حرف زدن نداشتند و از در خانه خارج شدم سپس فرمود:

برو در امان خدا و بدانکه هرگز به او نمی‌رسی و او هرگز به تو نمی‌رسد.

اباصلت گفت: پس از آن جریان تاکنون مأمون را ندیدم. (۱)

روایت دیگر درباره شهادت حضرت امام رضاعلیه السلام

هرثمه بن اعین گفت: شبی در حضور مأمون بودم تا چهار ساعت از شب گذشت آنگاه اجازه بازگشت به من داد بازگشتم و چون نیمی از شب گذشت کسی درب خانه را کوبید یکی از غلام‌هایم پشت در رفت به او گفت: به هرثمه بگو: آقایت را اجابت کن.

هرثمه گفت: با شتاب برخاستم و لباس‌هایم را پوشیده و به سوی آقایم حضرت امام رضاعلیه السلام شتافتم غلام پیشاپیش من داخل شد و من پشت سر او وارد شدم در این هنگام سرورم حضرت امام رضاعلیه السلام را دیدم که در صحن خانه اش نشسته است به من فرمود:

ای هرثمه. گفتم: لبیک ای مولای من.

فرمود: بنشین و من نشستم.

فرمود: گوش بده و خوب بنخاطر بسپار. ای هرثمه؛ هنگام کوچ کردن من بسوی خداوند تبارک و تعالی فرا رسیده و نزدیک است به جدم و پدرانم علیهم السلام ملحق شوم و کتاب عمر من به پایان رسیده است و این شخص طغیانگر سرکش

۱- ۱۶۲. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۴۴ و نظیر آن در الثاقب فی المناقب: ۴۸۹.

تصمیم گرفته مرا با انگور و انار سمّی مسموم کند.

اونخی را در سم فرو می برد و با نخ آن سم را جذب انگور می کند و اما انار همانا او سم را در کف دست یکی از غلامانش می ریزد و انار را با دستش می مالد تا دانه هایش به آن سم آغشته گردد.

او در روز آینده مرا فرا می خواند آن انار و انگور را نزد من می آورد و از من می خواهد که از آن دو بخورم و من می خورم تا حکم الهی و قضاء پروردگار در مورد من اجرا گردد.

وقتی من از دنیا رفتم خواهد گفت: من او را با دست خویش غسل می دهم وقتی چنین گفت از طرف من به او بگو - و بین تو و او کسی نباشد - : حضرت امام رضا علیه السلام به من فرموده است: به غسل دادن و کفن کردن و دفن من پرداز که اگر چنین کنی آنچه از عذاب که از تو تأخیر افتاده به سرعت به سراغت آید و آن بلای دردناکی که از آن حذر می کنی بر تو وارد شود او با این گفته تو خودداری می کند و باز می ایستد.

هرثمه گوید: عرض کردم ای سرور من؛ چنین خواهد کرد؟! فرمود:

هنگامی که تو را برای غسل دادن من رها کرد و آزاد گذاشت در مکان بلندی از ساختمانش می نشیند که مشرف بر محل غسل من است تا نگاه کند.

ای هرثمه؛ تو متعزّض هیچ یک از کارهای غسل من مشو تا خیمه ای سفید رامشاهده کنی که در جانبی از خانه زده شده وقتی آن را دیدی مرا در لباس هایم که در آن هستم بردار و در آن خیمه بگذار و خودت پشت خیمه بایست و همراهانت نزد تو باشند پرده خیمه را بالا نزن که مرا ببینی؛ زیرا هلاک می شوی.

مأمون از بلندی بر تو می نگرد و می گوید: ای هرثمه؛ آیا شما عقیده ندارید امام را جز امامی مانند او غسل می دهد؟ پس چه کسی ابا الحسن علی بن موسی را غسل می دهد در حالیکه پسرش محمد در مدینه از شهرهای

ص: ۳۰۸

حجاز است و ما در طوسیم؟

وقتی چنین گفت به او جواب بده و بگو: ما می گوئیم: امام را جز امام پس از او نباید کسی غسل دهد و اگر زورگوئی چنین کاری کرد امامت امام به خاطرستمگری و زورگوئی غسل دهنده باطل نخواهد شد و نیز امامت امام بعد از او به اینکه کسی بر غسل پدرش چیره گشته است باطل نمی گردد اگر حضرت امام رضا علیه السلام را اجازه می دادند در مدینه باشد پسرش محمد آشکار و بی پرده او را غسل می داد اکنون هم کسی جز او بدن امام را غسل نمی دهد ولی به صورت مخفی و پنهان است.

هنگامی که خیمه را بالا زدند مرا می بینی که در کفن پیچیده شده ام بدن کفن پوشیده مرا بر تابوتم بگذار و آن را بردار چون اراده کند قبر مرا حفر کندمی خواهد قبر پدرش هارون را قبله قبر من قرار دهد و آن هرگز نخواهد شد و وقتی کلنگ ها را بر زمین زنند هیچگونه تأثیری بر زمین نگذارد و چیزی ولو به اندازه ناخن چیده شده ای حفر نگردد چون تلاش خود را کردند و کار بر آنان دشوار گردید از طرف من به مأمون بگو:

او به من دستور داده است که یک کلنگ در قبله قبر پدرت هارون بر زمین زنم و وقتی زدی در زمین فرو می رود و قبری کنده شده و ساخته و آماده آشکار شود و وقتی قبر ظاهر شد مرا در آن قرار مده تا آنکه از میان آن آب سفیدرنگی بجوشد و قبر را پر کند به طوری که هم سطح زمین گردد آنگاه یک ماهی به طول قبر در آن نمایان گردد و حرکت کند تا مادامی که ماهی تحرک دارد مراد قبر وارد نکند

و زمانی که ماهی پنهان گردید و آب فرو نشست مرا در قبرپائین ببر و در لحد بگذار و اجازه نده که آن ها خاک بر من بریزند؛ زیرا قبرخودش پوشیده می شود و پر می گردد.

هرثمه گفت: عرض کردم اطاعت می کنم ای سرورم سپس به من فرمود:

آنچه با تو عهد کردم حفظ کن و به آن عمل کن و مخالفت منما.

عرض کردم: پناه می برم بخدا از اینکه با فرمان شما مخالفت کنم.

ص: ۳۰۹

هرثمه گفت: آن گاه گریان و محزون بیرون آمدم و پس از آن همواره مانند دانه ای که در تابه بریان شود بودم و جز خدا کسی از حال من آگاه نبود سپس مأمون مراخواند نزد او رفتم و پیوسته ایستاده بودم تا روز بالا آمد آنگاه مأمون به من گفت: ای هرثمه؛ برو نزد ابوالحسن و از طرف من به او سلام برسان و به او بگو: شما پیش مامی آئی یا ما پیش تو آئیم اگر گفت: پیش او می آیم از او بخواه که زودتر بیاید.

هرثمه گفت: نزد امام رفتم و چون مرا دید به من فرمود:

ای هرثمه؛ آیا آنچه به تو سفارش کردم به خاطر داری؟

عرض کردم: بلی فرمود: کفش های مرا بیاور که من می دانم برای چه تو رافرستاده است.

هرثمه گفت: نعلین حضرت را حاضر کردم آن را پوشید و به راه افتاد وقتی داخل مجلس شد مأمون از جا برخاست و با آن حضرت معانقه کرد و پیشانیش را بوسید و کنار خود بر روی تخت نشاند و آن گاه شروع کرد به صحبت کردن و از هرطرف سخن گفتن تا مدتی گذشت سپس به یکی از غلامانش گفت انگور و اناریاورد.

هرثمه گفت: چون آن را شنیدم نتوانستم صبر کنم و لرزه بر اندامم افتاد خوش نداشتم که حالت من بر مأمون ظاهر شود آرام آرام به عقب برگشتم تا از مجلس بیرون رفتم و در گوشه ای از حیاط خود را افکندم نزدیک زوال خورشید احساس کردم سرورم از نزد مأمون خارج گشته و به منزل برگشته است سپس دیدم از طرف مأمون دستوری صادر گشته که پزشکان و پرستاران را حاضر کنند و به بالین آن حضرت ببرند سؤال کردم چه شده است؟

به من گفتند: بیماری بر علی بن موسی علیهما السلام عارض شده است مردم در شک و تردید بودند و من یقین داشتم که از کجا عارض شده است به خاطر آنچه از او می دانستم.

هرثمه گفت: هنگامی که ثلث دوم شب فرا رسید صدای صیحه و ناله از خانه بالارفت من شتافتم در میان آنان که می شتافتند و خود را به آنجا رسانیدم مأمون را دیدم

ص: ۳۱۰

با سر برهنه دکمه ها را باز کرده به حالت عزا ایستاده و گریه می کرد.

هرثمه گفت: من هم در میان آنان که ایستاده بودند ایستادم و آه سرد و اندوهباری کشیدم آن شب را صبح کردیم مأمون برای تعزیه نشست پس از مدتی برخاست و خود را کنار جنازه سرورم رسانید و گفت: جانی را آماده کنید می خواهم خودم بدن او را غسل دهم من نزد او رفتم و آنچه مولایم در خصوص غسل و کفن و دفن فرموده بود به او گفتم گفت: من متعرض آن کار نمی شوم خودت هر چه می دانی ای هرثمه انجام بده.

هرثمه گفت: من ایستاده بودم تا آن که دیدم خیمه ای زده شد من و کسانی که درخانه بودند در پشت خیمه بودیم من صدای تکبیر و تهلیل و تسبیح و بالا و پائین رفتن ظرفها و ریختن آب را می شنیدم و بوی خوش عطری به مشامم می رسید که از آن خوش بوتر عطری را استشمام نکرده بودم.

هرثمه گفت: ناگهان مأمون از جائی که مشرف بود فریاد زد: ای هرثمه؛ آیا شما عقیده ندارید که امام را جز امامی مانند خودش غسل نمی دهد؟ محمّد بن علی فرزند او کجا است که بیاید و او را غسل دهد. او در مدینه و این در طوس.

به او گفتم: ما می گوئیم که امام را نباید جز امامی مثل او غسل دهد پس اگر کسی ستم کرد و امام را غسل داد امامت امام به خاطر ستم و تعدّی غسل دهنده باطل نمی شود و امامت امامی که بعد از او است با چیره شدن ظالمی بر غسل پدرش باطل نمی شود اگر حضرت امام رضاعلیه السلام در مدینه آزاد و رها بود پسرش محمّد او را آشکار غسل می داد و اکنون او را جز او کسی غسل نمی دهد ولی به صورت پنهان.

مأمون ساکت شد و چیزی نگفت: سپس خیمه بالا رفت و آقایم را دیدم که بدن مبارکش در کفن پیچیده شده است او را در تابوت نهاده و مأمون با تمام حاضران بر آن جنازه نماز خواندند آن گاه جنازه را برداشته تا به کنار قبر آمدیم عدّه ای را دیدم که پائین قبر هارون کلنگ بر زمین می زنند تا قبر هارون را قبله برای قبر امام قرار دهند اما کلنگ ها بر زمین اثر نمی کرد و ذره ای از خاک زمین کنده نمی شد.

ص: ۳۱۱

مأمون رو به من کرد و گفت: وای بر تو ای هرثمه؛ زمین را نمی بینی که چگونه از کندن قبری برای او خودداری می کند و مانع می گردد؟

گفتم: ای امیرالمؤمنین!! او به من امر کرده که یک کلنگ در قبله قبر پدرت بر زمین زنم و جز یک کلنگ زنم.

گفت: با یک کلنگ زدن چه می شود؟

گفتم: او خبر داده است که روا نیست قبر پدر تو قبله قبر او باشد. و چون من یک کلنگ بزخم قبری آماده ظاهر گردد بدون آنکه دستی آن را بکند و ضریحی در وسط آن آشکار گردد.

مأمون گفت: سبحان الله؛ چقدر این سخن عجیب است و من از امر ابوالحسن علیه السلام تعجب نمی کنم اکنون تو کلنگ را بزخم تا ببینم چه می شود؟

هرثمه گفت: کلنگ را در دست گرفتم و در سمت قبله قبر هارون بر زمین زدم قبری کنده شده و آماده ظاهر شد و ضریحی در وسط آن آشکار گشت و مردم به آن نگاه می کردند.

مأمون گفت: بدن را در میان قبر بگذار ای هرثمه.

گفتم: ای امیرالمؤمنین!! آقایم دستور داده است که او را در میان قبر وارد نکنم تا آبی سفیدرنگ از آن جاری گردد و قبر از آن آب پر شود تا آن که آب به سطح زمین رسد سپس یک ماهی به طول قبر در آن حرکت می کند وقتی ماهی پنهان شد و آب فرو رفت او را در کنار قبر برم و در میان لحد قرارش دهم.

مأمون گفت: هر چه به تو دستور داده عمل کن.

هرثمه گفت: منتظر ظاهر شدن آب و ماهی شدم که ناگهان پدیدار گشت سپس پنهان شد و آب فرو نشست و مردم نگاه می کردند آن گاه جنازه را کنار قبر قرار دادم پس قبر با پارچه سفید رنگی که من آن را پهن نکردم پوشیده شد سپس به وسیله غیردست من و دست حاضران به طرف قبرش پائین برده شد مأمون به مردم اشاره کرد که با دستهای تان خاک بیاورید و در قبر بریزید.

ص: ۳۱۲

گفتم: چنین دستور نده ای امیرالمؤمنین!!

گفت: وای بر تو؛ پس چه کسی آن را پر می کند؟

گفتم: به من فرموده که خاک بر او ریخته نشود و خبر داده است که قبر از جانب خودش پر می شود سپس با سطح زمین منطبق و چهارگوش می گردد مأمون به مردم اشاره کرد که خودداری کنید و آن ها آنچه در دست شان از خاک بود رها کردند سپس قبر پر شد و با سطح زمین منطبق و چهارگوش گردید مأمون بازگشت و من نیز بازگشتم.

پس از چندی مأمون مرا خواند با من خلوت کرد و گفت: ای هرثمه؛ تو را بخدا سوگند می دهم و از تو می خواهم آنچه از ابوالحسن (قدس الله روحه) شنیدی به من راست بگوئی.

هرثمه گفت: به او گفتم: ای امیرالمؤمنین!! آنچه به من گفته بود به تو خبر دادم.

گفت: به خدا سوگندت می دهم که راست بگوئی نسبت به آنچه به تو خبر داده غیر از آنچه گفتم.

هرثمه گفت: گفتم ای امیرالمؤمنین!! از چه چیزی از من سؤال می کنی؟

گفت: ای هرثمه؛ آیا چیزی غیر از آنچه گفتم با تو مخفیانه در میان گذاشت؟

گفتم: آری.

گفت: آن چیست؟

گفتم: خبر انگور و انار.

هرثمه گفت: تا آن را گفتم مأمون رنگ چهره اش تغییر کرد گاهی زرد و گاهی سرخ و گاهی سیاه می شد سپس غش کرد و بر زمین افتاد از او شنیدم در حال بیهوشی اش که فریاد می زد و می گفت: (۱)

۱- ۱۶۳. بازی گران سیاست گاهی از غم و اندوه دروغین آگاهانه بیهوش می شوند و لحظه ای بعد از شدت شادی همچون مستان می گردند.

وای بر مأمون از سوی خدا؛ وای بر مأمون از رسول خدا؛ وای بر او از علی بن ابی طالب؛ وای بر مأمون از فاطمه زهرا؛ وای بر مأمون از حسن و حسین؛ وای بر مأمون از علی بن الحسین؛ وای بر مأمون از محمد بن علی؛ وای بر مأمون از جعفر بن محمد؛ وای بر مأمون از موسی بن جعفر؛ وای بر مأمون از علی بن موسی الرضا به خدا این خسران و زیانی است آشکار.

این را می گفت و تکرار می کرد چون دیدم این حالت او به طول انجامید از او روی گرداندم و در یک طرف خانه نشستم.

هرثمه گفت: پس از مدتی مأمون نشست و مرا خواند بر او داخل شدم درحالی که مثل انسان مست نشسته بود گفت: به خدا قسم؛ تو بر من عزیزتر از اونیستی بلکه همه اهل زمین و آسمان از او عزیزتر نیستند بخدا قسم اگر به من برسد که تو از آنچه دیدی و شنیده ای چیزی را دوباره گفته ای تو را هلاک خواهم کرد.

گفتم: ای امیرالمؤمنین!! اگر بر چیزی از آن از سوی من مطلع شدی خون من بر تو مباح باشد.

گفت: نه بخدا قسم؛ مگر آن که عهد و پیمانی بر کتمان این امر و ترک اعاده آن به من بدهی پس عهد و پیمان گرفت از من و نسبت به آن تأکید کرد.

هرثمه گفت: وقتی از او رو گرداندم دو دستش را بر هم می زد و می گفت:

«يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا» (۱).

می خواهند از مردم پنهان کنند و حال آنکه نمی توانند از خداوند پنهان کنند و او با آنها است آن هنگام که گفتاری را که نمی پسندد شبانه تدبیر می کنند و خداوند به آنچه انجام می دهند کاملاً احاطه دارد و آگاه است. (۲)

ص: ۳۱۴

۱- ۱۶۴. سوره نساء آیه ۱۰۸.

۲- ۱۶۵. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۲۴۸.

مرحوم محدث قمی می نویسد: آخر کلامی که از آن حضرت شنیده شد این آیه مبارکه بود:

«قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلَ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ...» (۱)

بگو: ای پیغمبر! اگر در خانه های خود هم بودید باز آنان که سرنوشت آنان در قضای الهی کشته شدن است از خانه به قتلگاه به پای خود البته بیرون می آمدند.

و به روایت شیخ مفید حضرت بعد از خوردن زهر دو روز زنده بود و وفات کرد. مأمون یک روز و یک شب وفات آن جناب را پنهان داشت. محمد بن جعفر صادق را با جماعت آل ابوطالب که حاضر بودند طلبید و خبر وفات آن جناب را به ایشان اظهار کرد و گریست و حزن شدید اظهار کرد. پس ایشان را به نزد آن جناب آورد و بدن آن حضرت را به ایشان نمود و گفت: گواه باشید که آسیبی از ما به او نرسیده است.

پس با جنازه آن حضرت خطاب کرد: ای برادر! بر من گران است که تو را بدین حالت بینم و می خواستم که پیش از تو بمیرم و تو خلیفه و جانشین من باشی و لکن با تقدیر خدا چه می توان کرد!

پس جنازه آن حضرت را بعد از غسل و تکفین حرکت دادند و در همین موضعی که فعلاً مدفون است دفن نمودند. قبر شریفش در خانه حمید بن قحطبه در قبله قبررشید است و در وقت غسل و تکفین و نماز و دفن پسرش حضرت جوادعلیه السلام حاضر بود و این امورات بر دست آن جناب واقع می شد و مردم نمی دانستند.

در بعضی روایات است که مأمون از ترس آن که مبادا مردم فتنه کنند جنازه حضرت را در شب حرکت داد و دفن نمود صلوات الله علیه.

من سرّه آن یری قبراً برؤیته

یفرّج الله عمّن زاره کربه

فلیأت ذا القبر إن الله أسکنه

سلالة من رسول الله منتهجه (۲)

ص: ۳۱۵

۱- ۱۶۶. سوره آل عمران آیه ۱۵۴.

۲- ۱۶۷. وقایع الايام: ۹۸.

کسی که دوست دارد قبری را با دیدگان خود ببیند که خداوند گشایش می دهد گرفتاری کسی که او را زیارت کند؛

پس به زیارت صاحب این قبر بیاید که خداوند در آن از سلاله پاک و منتخب پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم جای داده است.

ثواب روزه در ماه رجب

حسن بن علی بن فضال از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

هر کس روز اول ماه رجب را به اشتیاق ثواب و پاداش الهی روزه بگیرد بهشت بر او واجب گردد. و هر کس یک روز در وسط ماه رجب روزه بگیرد در مثل ربیع و مضر که دو طایفه پرجمعیت بودند شفاعت کند. و هر کس یک روز در آخر آن روزه بگیرد خداوند او را از اهل بهشت قرار داده و شفاعت او را در مورد پدر مادر پسر دختر خواهر برادر عمه عمو خاله دایی آشنایان و همسایگانش بپذیرد گرچه در میان آنان کسی باشد که سزاوار دوزخ است. (۱)

عبدالله بن صالح هروی از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

هر کس روز اول ماه رجب را روزه بگیرد خداوند از او خشنود گردد؛ روزی که او را دیدار کند. هر کس دو روز از ماه رجب را روزه بگیرد خداوند از او راضی باشد روزی که او را دیدار کند. و هر کس سه روز از ماه رجب را روزه بگیرد خداوند از او خشنود گردد و او را خشنود سازد و کسانی که با او مرافعه دارند راضی سازد؛ روزی که او را دیدار کند یعنی روز قیامت.

ص: ۳۱۶

۱- ۱۶۸. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۱/۲۲۶ روضة الواعظین: ۳۹۶.

و هر کس هفت روز از ماه رجب را روزه بگیرد درهای هفت آسمان برای روح او گشوده گردد چون بمیرد تا آنکه به ملکوت اعلیٰ رسد. و هر کس هشت روز از ماه رجب را روزه بگیرد درهای هشتگانه

بهشت برای او گشوده گردد. و هر کس پانزده روز از ماه رجب را روزه بگیرد هر حاجتی که دارد برآورده شود مگر آنکه درخواست او در گناه یا قطع رحم باشد.

و هر کس تمام ماه رجب را روزه بگیرد از گناهانش بیرون آید مانند روزی که از مادر متولد گشته باشد و از آتش دوزخ آزاد و همراه برگزیدگان نیکوکار وارد بهشت شود. (۱)

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

من صام یوم الثامن والعشرين من رجب كان صومه لذلك اليوم كفارة تسعين سنة. (۲)

کسی که روز بیست و هشتم ماه رجب را روزه بگیرد روزه او در آن روز کفاره نودسال است.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

من صام یوم التاسع والعشرين من رجب كان صومه ذلك اليوم كفارة مائة سنة. (۳)

کسی که روز بیست و نهم ماه رجب را روزه بگیرد روزه او در آن روز کفاره صدسال است.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

من صام یوم الثلاثين من رجب غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر. (۴)

ص: ۳۱۷

۱- ۱۶۹. وسائل الشیعة: ۷/۳۵۵.

۲- ۱۷۰. إقبال الأعمال: ۱۸۸.

۳- ۱۷۱. إقبال الأعمال: ۱۸۹.

۴- ۱۷۲. إقبال الأعمال: ۱۹۰.

کسی که روز سی ام ماه رجب را روزه بگیرد خداوند گناهان گذشته و آینده او را می آمرزد. (۱)

ثواب زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام در ماه رجب

مرحوم شهید فرموده است: قصد زیارت هر یک از امامان علیهم السلام در موسم ها و مناسبت های مشهور و قصد زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام در ماه رجب مستحب است و بدون تردید از بهترین و باارزش ترین کارها است. (۲)

در «عیون اخبار الرضاعلیه السلام» و «کامل الزیارات» به سند معتبر نقل شده که محمد بن سلیمان از امام محمد تقی علیه السلام پرسید:

شخصی حج واجب خود را انجام داد و به مدینه رفت و حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم را زیارت نمود بعد به نجف رفت و پدرتان حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را زیارت نمود و حق آن حضرت را می شناخت و می دانست که او حجّت خدا است بر خلق او و او باب خداست که از آن در به خدا باید رسید.

آنگاه به کربلا رفت و حضرت امام حسین علیه السلام را زیارت نمود. سپس به بغداد رفت و حضرت امام موسی کاظم علیه السلام را زیارت کرد و به شهر خود برگشت.

در این وقت خدا آن قدر مال به او روزی کرده است که می تواند به حج برود. آیا برای این مرد که حج واجب خود را انجام داده بهتر است که برگردد و باز حج کند یا به خراسان برود و پدرت حضرت امام رضاعلیه السلام را زیارت کند؟

فرمود:

زیارت رجیّه ...

بلکه برود بر پدرم سلام کند افضل است و باید که در ماه رجب باشد و در این زمان که بر ما و شما از طرف سلطان خوف و وحشت است انجام ندهید. (۳)

ص: ۳۱۸

۱- ۱۷۳. إقبال الأعمال: ۱۸۸ - ۱۹۰.

۲- ۱۷۴. بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۳۶.

۳- ۱۷۵. کامل الزیارات: ۵۰۸ هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۳۶۰.

زیارت رجبیه

که در حرم های مطهر ائمه علیهم السلام در ماه رجب خوانده می شود

جناب ابوالقاسم حسین بن روح نوبختی قدس سره (سومین نایب خاص امام عصر ارواحنا فداه) می فرماید: اگر کسی این زیارت را در یکی از حرم ها و زیارتگاه های اهل بیت پیامبر علیهم السلام بخواند حتماً با برآورده شدن حاجتش از آنجا باز خواهد گشت و دعای او در مورد دین و دنیا به اجابت خواهد رسید. اگر قصد این زیارت را داشتی بر درگاه حرم مطهر امام علیه السلام بایست و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَشْهَدَنَا مَشْهَدَ أَوْلِيَائِهِ فِي رَجَبٍ

ستایش ویژه خداوندی است که ما را در این ماه رجب به زیارتگاه و محل حضور اولیای خود حاضر گردانید

وَأَوْجَبَ عَلَيْنَا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ

و حقوقی چند که از حق ایشان بر ما لازم بود واجب نمود؛

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ الْمُتَّجِبِ

و درود پیوسته خداوند بر محمد برگزیده

وَعَلَىٰ أَوْصِيَاءِهِ الْحُجْبِ.

و بر اوصیای او که پرده دار حریم الهی هستند نثار باد.

اللّٰهُمَّ فَكَمَا أَشْهَدُتَنَا مَشْهَدَهُمْ

بارالها؛ همان گونه که ما را به حضور ایشان حاضر گردانیدی

فَأَنْجِزْ لَنَا مَوْعِدَهُمْ

پس وعده ایشان را نیز برای ما وفا کن

وَأُورِدْنَا مَوْرِدَهُمْ غَيْرَ مُحَلِّثِينَ عَنْ وِرْدِ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ وَالْخُلْدِ

و ما را به محل ورودشان برسان که پس از آن از ورود به جایگاه بهشت ابدی و جاودانی نیز محروم نشویم.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ إِنِّي قَصَدْتُكُمْ

سلام بر شما؛ من به قصد دیدار شما آمده ام؛

وَأَعْتَمَدْتُكُمْ بِمَسْأَلَتِي وَحَاجَتِي وَهِيَ فَكَاكُ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ

و در مورد درخواست و نیازم که رهایی من از جهنم

وَالْمَقَرُّ مَعَكُمْ فِي دَارِ الْقَرَارِ

و ماندگاری من در بهشت در نزد شما

مَعَ شِيعَتِكُمُ الْاَبْرَارِ

همراه با شیعیان نیکوکار شماست به شما اعتماد نموده ام.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

سلام بر شما به خاطر آن که شکیبایی ورزیدید و صبر نمودید؛ پس چه خوب است عاقبت این خانه (در آخرت).

اَنَا سَائِلُكُمْ وَاَمْلِكُكُمْ فِيمَا اِلَيْكُمْ التَّوْفِیْضُ

من خواستار و آرزومند شما در مورد آنچه به شما واگذار شده هستم؛

ص: ۳۱۹

وَعَلَيْكُمْ التَّعْوِیْضُ

و آنچه عوض کردن آن به عهده شماست

فَبِكُمْ يُجَبَّرُ الْمَهِيضُ

زیرا تنها به وسیله شما شکسته جبران می شود

وَيُشْفَى الْمَرِيضُ

و بیمار بهبود می یابد

وَمَا تَزْدَادُ الْاَزْحَامُ وَا مَا تَغِيضُ

و به وسیله شما کمی و فزونی در ارحام انجام می پذیرد.

إِنِّي بِسِرِّكُمْ مُؤْمِنٌ

من به طور واقعی به سرّ شما ایمان دارم

وَلِقَوْلِكُمْ مُسَلِّمٌ

و تسلیم گفتارتان هستم

وَعَلَىٰ وَاللَّهِ بِكُمْ مُتَقَسِّمٌ فِی رَجْعِی بِحَوَائِجِی

خدا را به شما سوگند می دهم که تنها با پاسخ مثبت به خواسته هایم مرا برگرداند

وَقَضَائِهَا وَإِمْضَائِهَا

و آن ها را برآورده و امضا شده

وَأَنْجَاحِهَا وَإِبْرَاحِهَا

و حتمی و انجام شده نماید

وَبَشُؤُنِی لَدَيْكُمْ وَصَلَاحِهَا.

. و همه کارهایم نزد شما را اصلاح فرماید

وَالسَّلَامُ عَلَیْكُمْ سَلَامٌ مُّوَدِّعٌ

و سلام بر شما سلام کسی که دارد خدا حافظی می کند

وَلَكُمْ حَوَائِجَهُ مُودِعٌ

و خواسته هایش را نزد شما سپرده تا برآورده شود.

يَسْأَلُ اللَّهَ إِلَيْكُمْ الْمَرْجِعَ

از خدا می خواهد که دوباره نزد شما بیاید

وَسَعِيَهُ إِلَيْكُمْ غَيْرُ مُنْقَطِعٍ

و رفت و آمد او به این مکان مبارک و نزد شما پیوسته باشد

وَأَنْ يَرْجِعَنِي مِنْ حَضْرَتِكُمْ خَيْرَ مَرْجِعٍ

و مرا برگرداند از حضورتان به بهترین بازگشت

إِلَى جَنَابِ مُمَرِّعٍ

به سوی آستانه ای خرم

وَحَفْضِ جَعِيشِ جِ مُوسَعٍ

و سرسبز و باآسایش و پروسعت

وَدَعَا وَمَهْلٍ إِلَى حِينِ الْأَجْلِ

با راحتی و آسانی تا هنگام مرگ

وَحَيْرِ مَصِيرٍ وَمَحَلٍّ فِي النَّعِيمِ الْأَزْلِ

و بهترین سرانجام و جایگاه در بهشت همیشگی

وَالْعَيْشِ الْمُقْتَبِلِ

و زندگی خوشی نو و پسندیده

وَدَوَامِ الْأَكْلِ

و خوراک همیشگی

وَشُرْبِ الرَّحِيقِ وَالسَّلْسَلِ

و آشامیدنی ناب و خالص و گوارای دائم

وَعَلٍّ وَنَهْلٍ

و با خوردنی دوباره

لَا سَأَمَ مِنْهُ وَلَا مَلَلَ

و سیراب گشتن بدون این که هیچ خستگی و ملال و دلتنگی در آن ها باشد.

وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَتَحِيَّاتِهِ

و رحمت و برکات و تحیت ها و احترامات خداوندی

عَلَيْكُمْ حَتَّى الْعُودِ إِلَى حَضْرَتِكُمْ وَالْفَوْزِ فِي كَرَّتِكُمْ

تا بازگشت به حضور شما و کامیابی در رجعت شما ثواب روزه و استغفار در...

وَالْحَشْرِ فِي زُمْرَتِكُمْ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و محشور شدن در زمره شما بر شما نثار باد. و سلام و رحمت و برکات الهی

ص: ۳۲۰

عَلَيْكُمْ وَصَلَوَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ وَهُوَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ. (۱) بر شما باد؛ و درودها و احترامات ویژه خداوندی نثارتان باد و او برای ما بس است و چه پشتیبانی شایسته و نیکوست.

در اعمال ماه شعبان از حضرت امام رضا علیه السلام نقل می کنیم که زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه ماه رجب و نیمه ماه شعبان بهتر از زمان های دیگر است.

ماه شعبان

ثواب روزه و استغفار در ماه شعبان

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام روایت کرده است که فرمود:

روژه ماه شعبان کفاره گناهان بزرگ است حتی اگر کسی به ریختن خون حرامی آلوده شده پس چند روزی از این ماه را روزه گرفته و از دنیا رفته باشد برای او امید آمرزش دارم.

راوی حدیث - ابراهیم بن میمون - گوید: عرض کردم: بهترین دعا در این ماه چیست؟ فرمود:

استغفار بی گمان کسی که در این ماه هفتاد مرتبه استغفار کند مانند کسی است که در غیر این ماه هفتاد هزار مرتبه استغفار نموده باشد.

عرض کردم: چگونه استغفار کنم و چه بگویم؟ فرمود: بگو:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ. (۲)

از خداوند طلب بخشش می‌کنم و از او درخواست پذیرش توبه می‌نمایم.

ص: ۳۲۱

۱- ۱۷۶. صحیفه مهدیه (چاپ نهم): ۶۰۴.

۲- ۱۷۷. جامع أحادیث الشيعة: ۱۹/۵۷۷.

ثواب روزه و صدقه در ماه شعبان

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از عباس بن هلال روایت کرده است که گفت: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

هر کس یک روز از ماه شعبان را بخاطر پاداش الهی روزه بگیرد داخل بهشت گردد.

و هر کس در هر روز از ماه شعبان هفتاد مرتبه استغفار کند خداوند او را روز قیامت در زمره رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم محشور فرماید و سزاوار کرامت پروردگار گردد.

و هر کس در ماه شعبان صدقه ای دهد و لو به نیمی از خرما خداوند جسد او را بر آتش حرام نماید.

و هر کس سه روز از آخر ماه شعبان را روزه بگیرد و آن را به روزه ماه رمضان متصل کند خداوند برایش روزه دو ماه پیوسته نویسد. (۱)

دعا در هر روز ماه شعبان

ریّان بن صلت گوید: از حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام شنیدم که فرمود:

کسی که در هر روز از ماه شعبان هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ.

از خداوند طلب بخشش می‌کنم و از او درخواست پذیرش توبه می‌نمایم.

خداوند برایش رهایی از آتش و گذرنامه عبور از پل (صراط) را بنویسد و او را در بهشت - که جایگاه ثابت است - وارد کند. (۲)

ص: ۳۲۲

۱- ۱۷۸. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۱۹۹ وسائل الشیعة: ۷/۳۷۸.

۲- ۱۷۹. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۵۷ جامع الأحادیث الشیعة: ۱۹/۵۷۶ روضة الواعظین: ۴۰۳ وسائل الشیعة: ۷/۳۷۹.

زیارت امام حسین علیه السلام ...

نماز و... در شب نیمه شعبان

علی بن حسن فضال از پدرش روایت کرده است که گفت: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد فضیلت شب نیمه شعبان پرسیدم فرمود:

شبی است که خداوند در آن دوزخیان را از آتش رهایی می‌بخشد و گناهان بزرگ را می‌آمرزد.

عرض کردم: آیا در آن شب نمازی زیادتیر از سایر شب‌ها معین گشته است؟ فرمود:

چیزی به خصوص آن واجب نگردیده است؛ ولی اگر خواستی کار مستحبی انجام دهی تو را سفارش می‌کنم به خواندن نماز جعفر طیار ذکر خداوند تبارک و تعالی. و در آن شب زیاد استغفار کن و بسیار دعا نما؛ زیرا پدرم می‌فرمود: دعا در آن شب به اجابت می‌رسد.

عرض کردم: مردم می‌گویند که آن شب است که برای هر کس آنچه مقدرش باشد حواله می‌کنند. فرمود:

آنچه گفتمی مربوط به شب قدر در ماه رمضان است. (۱)

زیارت امام حسین علیه السلام در روز نیمه ماه رجب و نیمه ماه شعبان

احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام سؤال کردم در چه ماهی امام حسین علیه السلام را زیارت کنیم؟ فرمود:

در نیمه ماه رجب و نیمه ماه شعبان.

و در روایتی سؤال بدین گونه است: چه زمانی بهتر است امام حسین علیه السلام را در آن زمان زیارت کنیم؟ (۲)

ص: ۳۲۳

۱- ۱۸۰. مصباح المتهجد: ۸۳۸ عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲۲۸ روضة الواعظین: ۴۰۲ وسائل الشیعة: ۵/۲۰۲.

۲- ۱۸۱. وسائل الشیعة: ۱۰/۳۶۴.

دعا در روزهای آخر ماه شعبان

عبدالسلام هروی گوید: در آخرین جمعه ماه شعبان خدمت حضرت امام رضا علیه السلام شرفیاب شدم به من فرمود:

ای اباصلت؛ ماه شعبان بیشتر روزهایش سپری شده و این آخرین جمعه آن است در مقدار کمی که از آن باقی مانده کوتاهی های گذشته را جبران کن به کارهای ضروری و لازم روی بیاور و کارهای غیر لازم و بی فایده را رها کن.

زیاد دعا و استغفار و تلاوت قرآن کن از گناهانت توبه کن تا آنکه ماه خدا که آمد خود را برای خدا خالص نموده باشی هر گونه امانتی که به عهده ات بوده آن را به صاحبش پرداخته و از دلت کینه هر مؤمنی را بیرون کرده و از هر گونه گناهی که مرتکب می شده ای دست کشیده باشی تقوا پیشه کن و از خدا بترس و بر او در امور پنهانی و آشکارت توکل کن.

«وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ عَقْدَرًا» (۱)

کسی که بر خدا توکل کند خدا او را بس است؛ همانا خدا امر خود را به انجام می رساند خدا برای هر چیز اندازه ای قرار داده.

و در آنچه از این ماه باقی مانده است زیاد بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاعْفِرْ خَدَاوْنَا؛ اگر ما را در آنچه از شعبان گذشته نیامرزیده ای لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ.

در باقی مانده آن ما را بیامرز.

دعای توجّه به خداوند...

زیرا خداوند در این ماه افرادی از گرفتاران به آتش را به احترام ماه شعبان آزادمی کند. (۲)

۱- ۱۸۲. سوره طلاق آیه ۳.

۲- ۱۸۳. عیون اخبار الرضاعیه السلام: ۲/۵۱ إقبال الأعمال: ۲۵۷ وسائل الشیعة: ۷/۲۱۸.

بخش دوازدهم

هشت دعا برای حفظشدن از گرفتاری ها

در این بخش هشت دعا برای حفظشدن از بلاها و گرفتاری ها نقل می کنیم:

دعای توجّه به خداوند در بازار برای حفظ نفس

حضرت امام رضاعلیه السلام فرمودند:

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرمود: هر کس هنگام وارد شدن به بازار این دعا را بخواند به شماره آنچه خداوند تا روز قیامت خلق می کند پاداش داده می شود:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

پاک و منزّه است خداوند و ستایش از آن خداوند است و معبودی جز خداوند نیست

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

او یکتا است و شریک ندارد

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

و فرمانروائی شایسته او است و او پادشاهی سزاوار ستایش است

يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ

زنده می کند و می میراند و او زنده ای است که هرگز نمی میرد خیر و خوبی بدست او است

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

و او بر هر چیز توانا است.

دعا برای حفظ شدن در سفر...

دعا برای حفظ شدن از انواع بلا

هشام بن سالم گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هر کس بگوید: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ؛

هیچ توانایی و نیروی جز به سبب خداوند بزرگ با عظمت نیست.

خداوند او را از مبتلا شدن به هفتاد نوع بلا - که آسانترین آن تنگی نفس است - حفظ می کند. (۲)

دعا برای حفظ شدن از گرفتاری در سفر

برای حفظ شدن از بلاها و گرفتاری ها در مسافرت خداوند را به حق حضرت امام رضا علیه السلام

قسم دهید به این گونه:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا

خداوندا؛ از تو می خواهم به حق ولایت علی بن موسی الرضا که

إِلَّا سَلَّمْتَنِي بِهِ فِي جَمِيعِ أَسْفَارِي

مرا سالم بداری به وسیله آن حضرت در تمام سفرهایم

فِي الْبَرَارِي وَالْبِحَارِ

در خشکی و دریا

ص: ۳۲۶

۱- ۱۸۴. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۳۰ صحیفه الإمام الرضاعلیه السلام: ۱۵۰ مسند

الرضاعلیه السلام: ۶۳.

۲- ۱۸۵. ثواب الأعمال: ۱۶۲.

وَالْجِبَالِ وَالْقِفَارِ وَالْأَوْدِيَةِ وَالْغِيَاضِ

و کوه و بیابان و دشت و جنگل

مِنْ جَمِيعِ مَا أَخَافُهُ وَأَحْذَرُهُ

از همه آنچه می ترسم و از آن پرهیز می کنم

إِنَّكَ رَوْوْفٌ رَحِيمٌ. (۱)

که تو رتوف و مهربانی.

دعا برای حفظ شدن در سفر

در ساعت مخصوص به حضرت امام رضاعلیه السلام

سید بن طاووس رحمه الله می فرماید: در کتاب «الأسرار المودعة في ساعات الليل والنهار» ذکر کردیم که: هر ساعتی از روز به یکی از ائمه طاهرین علیهم السلام اختصاص دارد و برای آن ساعت دو تا دعا است؛ یکی از آن دو را از خطّ جدّم شیخ طوسی و دیگری را از خطّ ابن مقلة که به او نسبت داده شده نقل کردیم و هر یک از این بزرگواران - که برترین درود بر آنان باد - به مقتضای روایات مانند نگهبان و پناه دهنده و مهماندار برای ساعت خود می باشد:

ساعت اول به مولای ما حضرت علی بن ابی طالب صلوات الله علیه اختصاص دارد.

ساعت دوم به مولای ما امام حسن مجتبی علیه السلام اختصاص دارد ساعت سوم به مولای ما امام حسین علیه السلام ساعت چهارم به مولای ما امام سجّاد علیه السلام ساعت پنجم به مولای ما امام باقر علیه السلام ساعت ششم به مولای ما امام صادق علیه السلام ساعت هفتم به مولای ما حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام ساعت هشتم به مولای ما حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام ساعت نهم به مولای ما امام جواد علیه السلام ساعت دهم به مولای ما امام هادی علیه السلام ساعت یازدهم به مولای ما امام عسکری علیه السلام و ساعت دوازدهم به

ص: ۳۲۷

۱- ۱۸۶. المحاسن: ۲۸۹ مستدرک الوسائل: ۸/۱۳۴ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴.

مولایمان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه اختصاص دارد.

سید رحمه الله می گوید: انسان باید در هر ساعتی از آن دوازده ساعت دعای مخصوص همان ساعت را بخواند؛ خواه روزهای تابستانی باشد که روزها بلند است یا روزهای زمستانی که روزها کوتاه است فرقی نمی کند؛ زیرا روز به هر اندازه باشد باید به دوازده بخش تقسیم شود و دعاهای مخصوص دوازده بخش هستند.

پس هر گاه خارج شدن شما برای سفر در ساعتی که به یکی از امامان هدایتگر - که آنان را خداوند وسیله نجات بشر قرار داده - اتفاق افتد این دعا را بخوان:

دعا دیگر هنگام خارج شدن...

اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا فُلَانًا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنَّنِي أَسَلُّمُ عَلَيْهِ

بارالها؛ به مولای ما فلانی - که درود خدا بر او باد - برسان که من بر او سلام می فرستم

وَإِنِّي وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْهِ بِإِقْبَالِكَ عَلَيْهِ

به او روی آورده ام با روی آوردن تو بر او

فِي أَنْ يَكُونَ خَفَارَتِي وَحِمَايَتِي

در اینکه بوده باشد پناه من و حامی من

وَسَلَامَتِي وَكَمَالُ سَعَادَتِي ضِمَانَهَا بِكَ عَلَيْهِ

و وسیله سلامتی و کمال سعادت من به خاطر ضمانت و کفالت آن به وسیله تو بر او

حَيْثُ قَدْ تَوَجَّهْتُ فِي السَّاعَةِ الَّتِي جَعَلْتَهُ كَالْخَفِيرِ فِيهَا وَحَدِيثُهَا فِي ذَلِكَ إِلَيْهِ.

چون در ساعتی که او را در آن ساعت مانند نگهبان و امان دهنده قرار داده ای روانه گشته ام.

و هنگامی که در منزلی فرود آمدی در ساعتی که به یکی از امامان علیهم السلام اختصاص دارد یا می خواستی از آنجا کوچ کنی بر آن امام درود فرست؛ به گونه ای که تو را به آن حضرت نزدیک گرداند و با او گفتگو کن که تو را در ساعت خود ضامن گردد و اگر خداوند عظیم الشأن چنین کاری را از تو نخواست بود تو را به آن راهنمایی نکرده بود و هنگامی که به این برنامه - که خدا تو را به آن

هدایت کرده - عمل کردی) دعای مخصوص را خواندی (هر حرکت و سکون تو در سفرت عبادت به حساب می آید و باعث سعادت و خوشبختی تو در آخرت می گردد. (۱)

ص: ۳۲۸

۱- ۱۸۷. الأمان من أخطار الأسفار والأزمان: ۱۰۱.

دعا برای حفظ شدن از گرفتاری هنگام خروج از منزل

علی بن اسباط از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمودند:

هر گاه از منزل برای سفر یا کاری در بیرون منزل خارج شدی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ

به نام خدا (ابتدا کردم)

أَمِنْتُ بِاللَّهِ

به خدا ایمان آوردم

تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ

بر خدا توکل کردم

مَا شَاءَ اللَّهُ

آنچه خدا خواهد همان شود

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

هیچ توانایی و نیرویی جز به سبب خداوند نیست

پس شیاطین با او ملاقات می کنند فرشتگان بر صورت آنان می زنند و می گویند: راه نفوذی بر شما نگذاشته است؛ او که «بسم الله» گفته ایمان به خدا را اظهار کرده توکل بر او نموده و گفته است: «ما شاء الله لا قوة الا بالله» (۱).

دعای دیگر هنگام خارج شدن از منزل

حلبی رحمه الله از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

پدرم امام باقر علیه السلام هر گاه از منزلش خارج می شد این دعا را می خواند:

بِسْمِ اللَّهِ خَرَجْتُ

بنام خدا خارج شدم

وَبِسْمِ اللَّهِ وَلَجْتُ

و به نام خدا وارد شدم

وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ

و بر خدا توکل کردم

ص: ۳۲۹

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

و هیچ توانایی و نیرویی جز به واسطه خداوند بلندمرتبه بزرگ وجود ندارد

محمد بن سنان گوید: حضرت امام رضا علیه السلام همواره هنگام خارج شدن از منزل دعای مذکور را می خواند. (۱)

تسبیح حضرت زهرا علیها السلام و...

دعا برای حفظ شدن در شب

برادر دعبل خزاعی گوید: سرورم حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت کرده اند که فرمود:

از پدرم جعفر بن محمد علیهما السلام شنیدم که در شبانگاه می فرمود:

إِذَا أَمْسَى أَمْسَيْنَا

هرگاه شبانگاه فرارسد شام می کنیم ما

وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

و شام می کند هستی که از آن خداوند است که یگانه و بسیار چیره شونده است

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و ستایش سزاوار خداوندی است که پروردگار جهانیان است

الَّذِي أَذْهَبَ بِالنَّهَارِ

آنکه روز را برده و شب را آورده

وَجَاءَ بِاللَّيْلِ وَنَحْنُ فِي عَافِيَةٍ مِنْهُ.

و ما به لطف او در عافیت هستیم.

اللَّهُمَّ هَذَا خَلَقَ جَدِيدٌ قَدْ غَشَّانَا

خداوندا؛ این آفریده جدید است که ما را فرا گرفته و پوشانیده

فَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ خَيْرٍ فَسَهِّلْهُ وَقَيِّضْهُ

آنچه بخواهم از خیر و خوبی در آن بجای آورم برای من ساده و آسان و میسر گردان

وَكُبَّهُ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً

و آن را چند برابر سنگین فرما

وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ شَرٍّ فَتَجَاوَزْ عَنْهُ بِرَحْمَتِكَ

و آنچه از بدی در آن مرتکب شوم به رحمت خویش از آن بگذر

أَمْسَيْتُ لَا أَمْلِكُ مَا أَرْجُو

شام کردم در حالی که آنچه را امیدوارم مالک نیستم

ص: ۳۳۰

وَلَا أَدْفَعُ شَرًّا مَا أَخْشَى

و بدی آنچه را می ترسم نمی توانم دور کنم

أَمْسَى الْأَمْرُ لِغَيْرِي

امور در دست غیر من است

وَأَمْسَيْتُ مُرْتَهِنًا بِكَسْبِي

و شام کردم در حالی که من در گرو آنچه کسب کرده ام می باشم.

وَأَمْسَيْتُ لَا فَقِيرَ أَفْقَرُ مِنِّي

و شام کردم در حالی که فقیری از من فقیرتر نیست

فَاتَّسَعَ لِفَقْرِي مِنْ سِعَتِكَ مِمَّا كَتَبْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ التَّقْوَى مَا أَبْقَيْتَنِي

فقر و تهیدستی مرا از توانگری خویش از نگه داشتن بر خود لازم دانسته ای برطرف کن تا مادامی

که مرا در دنیا باقی داشته ای

وَالْكَرَامَةَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي

و چون از دنیا بردی و جانم را گرفتی با من کرم و بزرگواری کن

وَالصَّبْرَ عَلَيَّ مَا ابْتَلَيْتَنِي

و بر آنچه مبتلا ساختی صبر و پایداری

وَالْبَرَكَاتَةَ فِيمَا رَزَقْتَنِي

و در آنچه بر من روزی کردی برکت

وَالْعَزْمَ عَلَى طَاعَتِكَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي

و بر طاعت خویش عزم و اراده مرحمت کن در مدتی که از عمر من باقی مانده است

وَالشُّكْرَ لَكَ فِيمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ. (۱) و برای نعمت هایت که بر من بخشیده ای توفیق شکرگزاری عنایت فرما.

تسبیح حضرت زهرا علیها السلام و «آیه الکرسی» برای حفظ شدن از گرفتاری ها

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

دو برادر نزد حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم آمدند و گفتند: یا رسول الله؛ ما در نظر داریم برای تجارت به شام برویم دعائی به ما تعلیم فرما.

نبی اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: هرگاه در منزلی فرود آمدید و نماز عشاء را قرائت کردید و خواستید بخوابید تسبیح زهراء علیها السلام و «آیه الکرسی» را بخوانید و از هرگزندی محفوظ خواهید بود.

هنگامی آن ها از مدینه بیرون شدند چند نفر دزد دنبال آنان روان شدند پس از اینکه در منزلی فرود آمدند دزدان کودکی را فرستادند تا بنگرند آن دو جوان

ص: ۳۳۱

۱- ۱۹۰. جامع أحادیث الشيعة: ۱۹/۵۲۵ مستدرک الوسائل: ۵/۳۸۲.

کودک رفت و جریان آن دو نفر را که در کجا خوابیده اند مشخص کرد و بازگشت و برای دزدان تعریف کرد.

آن دو بازرگان پس از اینکه نماز خواندند تسبیح حضرت زهراء علیها السلام و آیه الکرسی را قرائت کردند و خوابیدند غلام بار دیگر برگشت که بازرگانان را به دزدان نشان دهد ولیکن مشاهده کرد یک دیواری دور آن ها کشیده شده است.

غلام بار دیگر نزد دزدان آمد و گفت: دیواری بر آن ها کشیده شده است و دسترسی به آنان نیست. دزدان گفتند: خداوند تو را رسوا کند از ترس دروغ می گوئی.

دزدان از جای خود برخاستند و آمدند و لیکن با دیواری بلند روبرو شدند و کسی را در آنجا مشاهده نکردند.

روز بعد در هنگام صبح دزدان نزد آن ها آمدند و گفتند: شما دیشب کجا بودید؟

گفتند: ما در همین جا بودیم و از جای خود حرکت نکرده ایم.

دزدان گفتند: ما آمدیم و در اینجا یک دیوار بلند مشاهده کردیم اینک داستان خود را برای ما بازگو کنید.

آن دو بازرگان گفتند: ما نزد حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم رفتیم آن جناب تسبیح حضرت زهراء علیها السلام و آیه الکرسی را به ما تعلیم فرمود و ما هم طبق فرمان آن حضرت عمل کردیم.

دزدان گفتند: شما آسوده باشید به خداوند سوگند دیگر شما را تعقیب نمی کنیم و هیچ دزدی قدرت ندارد به شما دستبرد بزند. (۱)

۱- ۱۹۱. اخبار و آثار حضرت امام رضا علیه السلام: ۵۸۲.

بخش سیزدهم

هشت دعا برای نجات از گرفتاری ها

در این بخش هشت دعا برای رهایی یافتن از گرفتاری ها نقل می کنیم:

دعا برای برطرف شدن گرفتاری های مهم

سید بن طاووس رحمه الله گوید: از دعاهای حضرت امام رضا علیه السلام دعایی است که آن را در کتاب اصل یونس بن بکر یافتیم.

یونس گوید: از سرورم حضرت امام رضا علیه السلام درخواست نمودم که دعایی به من بیاموزد تا آن را هنگام گرفتاری ها و سختی ها بخوانم.

حضرت فرمود:

ای یونس؛ آنچه برایت می نویسم حفظ کن و آن را در هر گرفتاری سخت بخوان که به اجابت می رسد و آنچه آرزو داری و تمنا می نمایی به تو عطا می شود.

سپس برایم نوشت:

ص: ۳۳۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِي وَكَثْرَتَهَا قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ

خداوندا! گناهانم و زیادی آن مرا نزد تو شرمسار و بی آبرو نموده است

وَحَجَبْتَنِي عَنِ اسْتِيْهَالِ رَحْمَتِكَ

مرا از شایستگی رحمت تو محروم کرده

وَبَاعَدْتَنِي عَنِ اسْتِيْجَابِ مَغْفِرَتِكَ

و از سزاوار بودن آمرزش تو دور ساخته

وَلَوْلَا تَعَلُّقِي بِالْآيَاتِكَ

و اگر نبود آویختن من به لطف و نعمت های تو

وَتَمَسُّكِي بِالذُّعَاءِ

و چنگ زدنم به دعا

وَمَا وَعَدْتَ أَمْثَالِي مِنَ الْمُسْرِفِينَ

و آنچه به امثال من از گناهکاران

وَأَشْبَاهِي مِنَ الْخَاطِئِينَ

و نظائر من از خطاکاران وعده کرده ای

وَأَوْعَدْتَ الْفَانِطِينَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِقَوْلِكَ

و بیم و تهدیدی که به ناامیدان از رحمت داده ای به این فرمایشت:

«يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ

» ای بندگانم که بر خویش زیاده روی و ستم روا داشته اید نشوید

إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا

از رحمت خدا ناامید خداوند تمام گناهان را می آمرزد

إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» (۱).

که همانا او آمرزنده و مهربان است»

وَحَذَّرْتَ الْقَانِطِينَ مِنْ رَحْمَتِكَ

و ناامیدان از رحمت را بر حذر داشته ای

فَقُلْتَ «وَمَنْ يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ»

و فرموده ای: «و چه کسی از رحمت پروردگارش جز گمراهان ناامید می شود؟»

(۲)

ثُمَّ نَدَبْتَنَا بِرَأْفَتِكَ إِلَىٰ دُعَائِكَ فَقُلْتَ

سپس از روی مهر و محبت ما را به دعا کردن و راز و نیاز با خودت خواندی و فرمودی: «

أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ آخِرِينَ» (۳).

بدون تردید کسانی که از عبادت من تکبر ورزند به زودی با خواری و سرافکنندگی به دوزخ

إِلَهِي لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ الْإِيَّاسَ عَلَيَّ مُشْتَمَلًا

سرنگون شوند». خدای من؛ به راستی این یأس مرا شامل گشته

وَالْقُنُوطُ مِنْ رَحْمَتِكَ مُلْتَحِفًا.

و ناامیدی از رحمتت مرا دربرگرفته است.

إِلَهِي لَقَدْ وَعَدْتَ الْمُحْسِنَ ظَنَّهُ بِكَ ثَوَابًا

خدای من؛ به آنکه نسبت به تو خوش گمان است وعده ثواب و پاداش داده ای

ص: ۳۳۴

۱- ۱۹۲. سوره زمر آیه ۵۳

۲- ۱۹۳. سوره حجر آیه ۵۶

۳- ۱۹۴. سوره غافر آیه ۶۰.

وَأُوْعِدْتَ الْمُسِيءَ ظَنَّهُ بِكَ عِقَابًا.

و به آنکه به تو بدگمان است بیم کیفر و عقاب داده ای.

اللَّهُمَّ وَقَدْ أَمْسَكَ رَمَقِي حُسْنُ الظَّنِّ بِكَ فِي عَثْقِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ

خداوندا؛ مرا از هلاکت نگهداشته و رمقی در من باقی گذاشته خوش گمانی ام به تو در آزادی ام از آتش

وَتَعَمَّدِ رَلَّتِي وَإِقَالَهٖ عَثْرَتِي.

و چشم پوشی از گناه من و بخششت از لغزش من.

اللَّهُمَّ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ وَقَوْلِكَ الْحَقُّ الَّذِي لَا خُلْفَ لَهُ وَلَا تَبْدِيلَ

خداوندا؛ تو در کتاب خود فرموده ای و گفتار تو حق است تخلف ندارد و ثابت است و دگرگون نمی گردد:

«يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ» (۱)

«روزی که هر گروهی از مردم را با پیشوای شان فراخوانیم»

وَذَلِكَ يَوْمُ النُّشُورِ

و آن روز رستاخیز است

إِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ وَ «بُعِثَ مَا فِي الْقُبُورِ» (۲).

هنگامی که در صور دمیده شود و «آنچه در میان گورها است بیرون افکنده شود».

اللَّهُمَّ فَإِنِّي أُوفِي

خداوندا؛ من وفاکننده ام

وَأَشْهَدُ وَأَقْرُّ وَلَا أُنْكِرُ وَلَا أَجْحَدُ وَأُسِرُّ وَأُعْلِنُ وَأُظْهِرُ وَأُبْطِنُ

و گواهی می دهم و اقرار می کنم و نفی می نمایم و هرگز انکار نمی کنم و در نهان و آشکار و ظاهر و باطن بر این عقیده ام

بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

که بدون تردید تو خدایی هستی که جز تو خدایی نیست

وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

یگانه ای و شریکی برای تو نیست

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و بدون تردید (حضرت) محمد که درود خدا بر او و آل او باد - بنده و فرستاده تو است

وَأَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ - سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ

و این که حضرت علی امیر مؤمنان سرور اوصیاء

وَوَارِثُ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ

و وارث علم پیامبران

عَلَّمَ الدِّينَ

نشانه دین

وَمُبِيرُ الْمُشْرِكِينَ

و نابودکننده مشرکان

وَمُمَيِّزِ الْمُنَافِقِينَ

و جداکننده منافقان

و مُجَاهِدِ الْمَارِقِينَ

و نبردکننده با خارج شدگان از دین

و إِمَامِي

پیشوای من

و حُجَّتِي وَعُرْوَتِي وَصِرَاطِي وَدَلِيلِي وَحُجَّتِي

و حجت بر من و دست آویز من و و راه من و راهنما و دلیل من است

وَمَنْ لَا أَتُّقُ بِأَعْمَالِي وَلَوْ زَكَّتْ

و او کسی است که من اطمینان ندارم به اعمالم - هر چند پاک باشد -

وَلَا أَرَاهَا مُنْجِيَةً لِي وَلَوْ صَلَّحْتُ إِلَّا بِوِلَايَتِهِ

و آن ها را - گرچه صالح و شایسته باشد - نجات دهنده خود نمی دانم مگر با ولایت او

ص: ۳۳۵

۲- ۱۹۶. .سوره عادیات آیه ۹.

وَالْإِثْمَامِ بِهِ

و اقتدا کردن به او

وَالْإِقْرَارِ بِفَضَائِلِهِ

و اقرار نمودن به فضائل او

وَالْقَبُولِ مِنْ حَمَلَتِهَا

و پذیرفتن از حافظان او

والتَّسْلِيمِ لِرُؤَاتِهَا.

و تسلیم بودن در برابر ناقلان و راویان فضائل آن حضرت.

وَأَقْرُبُ بِأَوْصِيَاءِهِ مِنْ أَبْنَائِهِ أُمَّةً وَحُجَجاً

و اقرار می کنم به جانشینان او از فرزندان او که امامانند و حجّت های الهی هستند

وَأَدِلَّةً وَسُرُجاً

و راهنمایان و چراغ های هدایتند

وَأَعْلَاماً وَمَنَاراً

و نشانه های دین و محلّ تابش نورند

وَسَادَةٌ وَأَبْرَارٌ

و سروران و نیکوکارانند

وَأُؤْمِنُ وَبِسِرِّهِمْ وَجَهْرِهِمْ

به پنهان و آشکار ایشان

وَزَاهِرِهِمْ وَبَاطِنِهِمْ

و ظاهر و باطن شان

وَشَاهِدِهِمْ وَغَائِبِهِمْ

و حاضر و غائب شان

وَحَيِّهِمْ وَمَيِّتِهِمْ

و زنده و مرده ایشان ایمان دارم

لَا شَكَّ فِي ذَلِكَ

هیچ گونه شکی در آن ندارم

وَلَا اِزْتِيَابَ عِنْدَ تَحَوُّلِكَ وَلَا اِنْقِلَابَ.

و نزد دگرگون کردن و بازگرداندن تردیدی به خود راه نمی دهم.

اللَّهُمَّ فَادْعُنِي يَوْمَ حَشْرِي وَنَشْرِي بِإِمَامَتِهِمْ

خداوندا؛ روز محشر و رستاخیزم مرا به امامت ایشان بخوان

وَأَنْقِذْنِي وَبِهِمْ يَا مَوْلَايَ مِنْ حَرِّ النَّيِّرَانِ

از حرارت آتش - ای مولای من - به واسطه ایشان مرا رهایی بخش

وَإِنْ لَمْ تَرْزُقْنِي رَوْحَ الْجِنَانِ

و اگرچه آسایش و راحتی بهشت را روزی من نگردانی؛

فَإِنَّكَ إِنْ أَعْتَقْتَنِي مِنَ النَّارِ كُنْتُ مِنَ الْفَآئِزِينَ.

زیرا اگر مرا از آتش آزاد کردی از رستگاران هستم.

اللَّهُمَّ وَقَدْ أَصْبَحْتُ يَوْمِي هَذَا لَا ثِقَةَ لِي وَلَا رَجَاءَ وَلَا لَجَأَ وَلَا مَفْزَعَ وَلَا مَنَجًا

خداوندا؛ امروز که صبح کرده ام هیچ گونه اطمینانی و امیدی و پناهی و پناهگاهی و نجات بخشی

غَيْرَ مَنْ تَوَسَّلْتُ بِهِمْ إِلَيْكَ

غیر از همان بزرگوارانی که بواسطه آنان به سوی تو توسل جسته ام برای من نیست

مُتَقَرِّبًا إِلَى رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

در حالی که تقرب می جویم به رسول تو حضرت محمد - که درود خدا بر او و آل او باد -

ثُمَّ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

سپس به (حضرت) علی امیر و فرمانروای مؤمنان و (حضرت) زهرا که سرور زنان عالم وجود است

وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَعَلِيَّ وَمُحَمَّدَ وَجَعْفَرَ وَمُوسَى

و امام حسن و امام حسين و علي و محمد و جعفر و موسى

ص: ۳۳۶

وَعَلِيَّ وَمُحَمَّدَ وَعَلِيَّ وَالْحَسَنَ وَمَنْ بَعْدَهُمْ يُقِيمُ الْمَحَجَّةَ إِلَى الْحُجَّةِ

و علی و محمد و علی و حسن و آن که بعد از ایشان به پا می دارد راه راست به سوی حجّت و دلیل
را

الْمَسْتُورَةَ مِنْ وُلْدِهِ الْمَرْجُوِّ لِلْأُمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ.

که از فرزندان خود پنهان است و امید امت بعد از اوست.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْهُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَمَا بَعْدَهُ حِصْنِي مِنَ الْمَكَارِهِ

خداوندا! امروز و بعد از آن ایشان را جایگاه امن و نفوذناپذیر من در مقابل ناخوش آیندها

وَمَعْقَلِي مِنَ الْمَخَافِ

و پناهگاه من در برابر آنچه ترسناک است قرار بده

وَنَجِّنِي بِهِمْ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ وَطَاغٍ

و نجات بده مرا به واسطه ایشان از شرّ هر دشمن و ستمکار سرکش

وَبَاغٍ وَفَاسِقٍ

و تجاوزگر و تبه کار

وَمِنْ شَرِّ مَا أَعْرَفُ وَمَا أَنْكَرُ

و از شرّ آنچه می شناسم و نمی شناسم

وَمَا اسْتَتَرَ عَنِّي وَمَا أَبْصَرُ

و آنچه پوشیده است از من و آنچه می بینم

وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ رَبِّي اخِذْ بِنَاصِيَتِهَا

و از شرّ هر جنبنده ای که زمام او را پروردگارم بدست دارد

إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

که همانا تو بر راه استواری.

اللَّهُمَّ بِتَوْسَلِي بِهِمْ إِلَيْكَ

خداوندا؛ به خاطر توسّلی که به سبب ایشان به تو دارم

وَتَقَرَّبِي بِمَحَبَّتِهِمْ

و تقرّبی که به واسطه محبّت و دوستی ایشان دارم

وَتَحَصَّنِي بِإِمَامَتِهِمْ

و پناهندگی ام به امامت ایشان

إِفْتَحْ عَلَيَّ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَبْوَابَ رِزْقِكَ

امروز به روی من درهای روزیت را بگشا

وَأَنْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ

و رحمت را بر من بگستران

وَحَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِكَ

و مرا محبوب آفریدگانت فرما

وَجَنِّبْنِي بُغْضَهُمْ وَعَدَاوَتَهُمْ

و مرا از کینه و دشمنی ایشان دور فرما

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیزی توانا هستی.

اللَّهُمَّ وَلِكُلِّ مَتَوَسَّلٍ ثَوَابٌ

خداوندا؛ برای هر توسل جوینده ای پاداشی

وَلِكُلِّ ذِي شَفَاعَةٍ حَقٌّ

و برای هر شفاعت دارنده ای حقی است

فَأَسْأَلُكَ بِمَنْ جَعَلْتَهُ وَسِيلَتِي إِلَيْكَ

از تو می خواهم به حق آن کسی که او را وسیله و واسطه خودم به سوی تو قرار دادم

وَقَدَّمْتُهُ أَمَامَ طَلِبَتِي

و پیشاپیش خواسته ام مقدم کردم

أَنْ تُعَرِّفَنِي بَرَكَةَ يَوْمِي هَذَا وَشَهْرِي هَذَا وَعَامِي هَذَا.

برکت این روز و این ماه و این سال را به من بشناسان.

اللَّهُمَّ وَهُمْ مَفْزَعِي وَمَعُونَتِي فِي شِدَّتِي وَرَخَائِي

خداوندا؛ این بزرگواران پناهگاه من و مددکار من در هنگام سختیم و رفاهم

ص: ۳۳۷

وَعَافِيَتِي وَبَلَائِي

و عافیتم و بلایم

وَنَوْمِي وَيَقْظَتِي

و خوابم و بیداریم

وَضَعْنِي وَإِقَامَتِي

و کوچ کردنم و اقامتم

وَعُسْرِي وَيُسْرِي

و سختیم و آسانیم

وَعَلَانِيَتِي وَسِرِّي

و آشكارم و پنهانيم

وَإِصْبَاحِي وَإِمْسَائِي

و بامدادم و شامگاهم

وَتَقَلُّبِي وَمَثْوَايَ

و حرکتم و سکونم

وَسِرِّي وَجَهْرِي

و نهانم و آشكارم هستند.

اللَّهُمَّ فَلَا تُخَيِّبْنِي بِهِمْ مِنْ نَائِلِكَ

خداوندا؛ به حق ایشان مرا محروم از عطایت مفرما

وَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي مِنْ رَحْمَتِكَ

و ناامید از رحمت مکن

وَلَا تُؤْيِسْنِي مِنْ رَوْحِكَ

و مایوس از لطف و یاریت مدار

وَلَا تَبْتَلْنِي بِانْغِلَاقِ أَبْوَابِ الْأَرْزَاقِ

و مرا مبتلا مکن به بسته بودن درهای روزی ها

وَأَنْسِدَادِ مَسَالِكِهَا

و بسته بودن روش های (به دست آوردن) آن ها

وَأَزْتِيَاكِ مَذَاهِبِهَا

و راحت بودن رفتن به سوی روزی ها

وَأَفْتَحْ لِي مِنْ لَدُنْكَ فَتْحًا يَسِيرًا

و از ناحیه خودت گشایش آسانی برایم باز کن

وَأَجْعَلْ لِي مِنْ كُلِّ هَرَضْنِكَ مَخْرَجًا

و از تنگنایی محلّ خروجی

وَأِلَى كُلِّ سَعَةٍ مِنْهَا

و به سوی هر توانگری و آسایشی راه آشکاری قرار بده

إِنَّكَ أَزْهَمُ الرَّاحِمِينَ

که تو مهربانترین مهربانانی

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

و درود خداوند بر (حضرت) محمد و آل پاک و پاکیزه او باد اجابت کن

امین رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۱) ای (پروردگار جهانیان).

دعای دیگر هنگام گرفتاری های سخت

... برای برطرف شدن هر درد...

سید بن طاووس رحمه الله از کتاب «تعبیر الرؤیا» - تألیف محمد بن یعقوب کلینی - چنین نقل کرده است: احمد از وشاء و او از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

ص: ۳۳۸

۱- ۱۹۷. مهج الدعوات: ۳۰۳ المصباح: ۳۷۰) با اختلاف (بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۶.

پدرم را در خواب دیدم به من فرمود: پسر؛ هرگاه در گرفتاری سختی قرارگرفتی زیاد بگو: «یا رُوُوفُ یا رَحِيمٌ»؛ «ای بسیار مهربان؛ ای رحم کننده» و آنچه را در خواب می بینی مانند آن است که در بیداری بینی. (۱)

دعا برای برطرف شدن هر درد و مرض

خالد عبسی می گوید: حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام این عوده و دعا را به من تعلیم نمود و فرمود:

آن را به برادران مؤمن خود یاد بده که آن برای هر دردی است:

أُعِذُ نَفْسِي بِرَبِّ الْأَرْضِ وَرَبِّ السَّمَاءِ

پناه می دهم نفس خود را به پروردگار زمین و پروردگار آسمان

که لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ دَاءٌ أُعِيدَ نَفْسِي بِالَّذِي أُعِيدَ نَفْسِي بِالَّذِي اسْمُهُ بَرَكَةٌ وَشِفَاءٌ. (۲)

پناه می دهم نفس خود را به کسی با اسم او مرض زیانی نمی رساند پناه می دهم نفس خود را به کسی که اسم او برکت و شفا است.

دعای دیگر برای برطرف شدن هر درد و مرض

زکریا بن آدم - که در خراسان حضرت امام رضا علیه السلام را خدمت می کرد - گوید: روزی حضرت امام رضا علیه السلام مرا صدا زد و فرمود:

ای زکریا؛ عرض کردم: گوش به فرمان شما هستم ای فرزند رسول خدا.

فرمود: برای تمام دردها و بیماری ها این دعا را بخوان:

ص: ۳۳۹

۱- ۱۹۸. مهج الدعوات: ۳۹۷ بحار الأنوار: ۹۵/۲۸۳.

۲- ۱۹۹. بحار الأنوار: ۹۵/۸.

يَا مُنْزِلَ الشِّفَاءِ

ای نازل کننده شفا؛

وَمُذْهِبِ الدَّاءِ

و از بین برنده درد؛

أَنْزِلْ عَلَيَّ وَجَعِي الشِّفَاءَ.

بر درد من شفا را نازل فرما.

به اذن خداوند تبارک و تعالی عافیت خواهی یافت. (۱)

دعا برای رهایی از چشم خوردگی

معمّر بن خلّاد گوید: در خراسان با حضرت امام رضاعلیه السلام بودم و بازار رفتن و خریدن اجناس به عهده من بود روزی به من دستور داد تا برایش غالیه (ماده ای است خوش بو) تهیه کنم. هنگامی که خریدم و نزد آن حضرت آوردم مورد پسندش قرارگرفت و از آن خوشش آمد نگاهی به آن کرد و به من فرمود:

ای معمّر؛ بدون تردید چشم زدن حقّ است (یعنی چیزی است که تحقّق پیدامی کند) در کاغذی سوره «حمد» و «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» و «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» و «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» و «آیة الکرسی» را بنویس و آن را در جلد این ظرف قرار بده. (۲)

دعا برای برطرف شدن سحر

محمّد بن عیسی گوید: از حضرت علیّ بن موسی الرضاعلیه السلام در مورد سحر سؤال کردم فرمود:

چنین چیزی هست و آن ها ضرر و زیان می رسانند به اذن خداوند تبارک و

ص: ۳۴۰

۱- ۲۰۰. بحار الأنوار: ۹۵/۵۵.

۲- ۲۰۱. مکارم الأخلاق: ۲/۲۳۱ بحار الأنوار: ۹۵/۱۲۸.

تعالی هنگامی که دچار شدی دستت را در برابر صورتت بالا ببر و این دعا را بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ

بنام خداوند بزرگ مرتبه

بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ

بنام خداوند بزرگ مرتبه

رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

پروردگار و صاحب عرش عظیم

إِلَّا ذَهَبَتْ وَأَنْقَرَضَتْ. (۱)

که از بین روی و نابود شوی.

دعا برای برطرف شدن تب

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است: برای برطرف شدن تب این دعا به این صورت نوشته شود و مریض آن را همراه خود نماید: (۲)

بنام خداوند بخشنده مهربان «گفتیم: ای آتش؛ بر ابراهیم و آل ابراهیم سرد و سلامت باش» (۳) و درود فرست بر محمد و آل محمد و بر فلان پسر فلان به اذن و فرمان پروردگار.

۱- ۲۰۲. مکارم الأخلاق: ۲/۲۸۶ بحار الأنوار: ۹۵/۱۲۹.

۲- ۲۰۳. بحار الأنوار: ۹۵/۳۳.

۳- ۲۰۴. سوره انبیاء آیه ۶۹.

دعا برای پیدا شدن گمشده

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمود:

هر گاه چیزی از تو مفقود شد یا کالایی را گم کردی بگو:

«وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ

» (و نزد او کلیدهای غیب است و جز او کسی به آن ها علم ندارد و) خداوند (به آنچه در خشکی و دریا وجود دارد علم دارد

وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ

و برگگی از درخت نمی افتد مگر آنکه) خداوند (از آن آگاه است و بذری در نهان زمین قرار ندارد وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) (۱).

و هیچ تر و خشکی نیست مگر آن که نام آن در کتابی روشنگر است».

سپس بگو: اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ تَهْدِي مِنَ الضَّلَالَةِ

خداوندا! به راستی که تو از گمراهی به هدایت می کشانی

وَتُنَجِّي مِنَ الْعَمَى

و از کوری رهایی می بخشی

وَتَرَدُّ الضَّالَّةَ

گمشده را بازمی گردانی

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِي

و مرا ببامرز

وَرُدِّو ضَالَّتِي

و باختلافی اندک گمشده ام را بازگردان

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. (۲)

و بر محمد و آل او درود و سلام بفرست.

ص: ۳۴۲

۱- ۲۰۵. سوره انعام آیه ۵۹.

۲- ۲۰۶. مکارم الأخلاق: ۲/۲۳۲ الأنوار النعمانیة: ۴/۱۶۷ بحار الأنوار: ۹۵/۱۲۳ و در «مستدرک

الوسائل: ۸/۲۱۵.»

بخش چهاردهم

هشت دعا برای نجات از شرّ ظالم

در این بخش هشت دعا برای نجات از شرّ ظالم نقل می کنیم:

نفرین دشمنان

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هنگامی که یکی از شما دشمن خود را نفرین می کند باید بگوید:

اللَّهُمَّ اطْرُقْهُ بِئِيلَةٍ لَا أُخْتَ لَهَا وَأَبْنَحْ حَرِيمَهُ. (۱)

خداوندا! او را به حادثه ای (خطرناک) در شب گرفتار کن که برایش نظیری نباشد و حریم او را مباح گردان.

دعا برای غلبه بر دشمن و ناراحتی های دیگر

مولای ما حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام هنگامی که مأمون بر آن حضرت غضب کرده و خشمگین بود این دعا را خواندند پس آرام گرفت و خشم او فرو نشست:

ص: ۳۴۳

۱- ۲۰۷. مکارم الأخلاق: ۲/۱۴۹ بحار الأنوار: ۹۵/۲۲۲.

بِاللَّهِ اسْتَفْتَحُ

به نام خدا آغاز می کنم

وَبِاللَّهِ اسْتَنْجِحُ

و از خداوند توفیق و کامیابی می طلبم

وَبِمُحَمَّدٍ أَتَوَجَّهُ.

و به (حضرت) محمدصلی الله علیه وآله وسلم روی می آورم.

اللَّهُمَّ سَهِّلْ لِي حُزُونََ أَمْرِي كُلَّهُ

خداوندا؛ سختی ها و ناهمواری های تمامی کارم را هموار کن

وَيَسِّرْ لِي صُعُوبَتَهُ

و دشواری های آن را آسان گردان

إِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِّتُ

که تو نابود می کنی آنچه را بخواهی و ثابت می گردانی .

وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ

و نزد تو اصل کتاب آفرینش و لوح محفوظ است

و مسنداً از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که فرمود

هرگز امری مرا اندوهناک نساخت و دچار تنگی معاش نشدم و با مبارزی روبرو نگشتم و این دعا را خوانده باشم؛ مگر اینکه خداوند اندوه و غصّه ام را برطرف کرد و گشایش در کارم داد و پیروزی بر

دشمن را نصیب من ساخت. (۱)

دعای حجاب و حفظ شدن از شرّ دشمنان

دعای امام رضا علیه السلام برای حفظ شدن از شرّ دشمنان و پنهان ماندن از دسترس آنان

إِسْتَسَلَّمْتُ مَوْلَايَ لَكَ

مولای من؛ خود را تسلیم تو نمودم

وَأَسَلَّمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ

و خویشتن را به تو واگذار کردم

وَتَوَكَّلْتُ فِي كُلِّ أُمُورِي عَلَيْكَ

و در همه کارهایم بر تو توکل کردم

وَأَنَا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ

و من بنده تو و پسر دو بنده توأم....

إِخْبَانِي اللَّهُمَّ فِي سِتْرِكَ عَنْ شَرِّ خَلْقِكَ

خداوندا؛ مرا در پوششست دعا برای وارد شدن بر کسی از آفریدگان شرورت پنهان بدار

وَأَعْصِمْنِي مِنْ كُلِّ أَدَى وَسُوءٍ بِمَنْكَ

و به لطف خود از هر اذیت و آزاری حفظ کن

وَإَكْفِنِي وَشَرَّ كُلِّ ذِي شَرٍّ بِقُدْرَتِكَ.

به قدرتت بدی هر تبهکاری را نسبت به من کفایت کن.

اللَّهُمَّ مَنْ كَادَنِي أَوْ أَرَادَنِي فَإِنِّي أَدْرَأُ بِكَ فِي نَحْرِهِ

خداوندا؛ هر کس به من حيله کند يا قصد فریب مرا داشته باشد

ص: ۳۴۴

۱- ۲۰۸. بحار الأنوار: ۹۴/۳۱۵.

وَأَسْتَعِينُ بِكَ مِنْهُ

به وسیله تو آن را دفع کرده و به خودش برمی گردانم

وَأَسْتَعِيدُ مِنْهُ بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ

و در برابر او از تو یاری می جویم و از شر او به توانایی و نیروی تو پناه می برم

وَشُدَّ عَنِّي أَيْدِي الظَّالِمِينَ

یاو ببند از من دستان ستمگران را؛

إِذْ كُنْتَ ناصِرِي

زیرا تو یاور من بوده ای

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

جز تو خداوندی نیست

أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَالِلهِ الْعَالَمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان و ای خداوند جهانیان.

أَسْأَلُكَ كِفَايَةَ الْأَذَى

از تو می خواهم کفایت نمودن از اذیت و آزار

وَالْعَافِيَةَ وَالشِّفَاءَ

و عافیت و شفا

وَالنَّصْرَ عَلَى الْأَعْدَاءِ

و نصرت و یاری بر علیه دشمنان

والتَّوْفِيقَ لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَتَرْضَى

و توفیق آنچه را که دوست می داری ای پروردگار ما یا و می پسندی

يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ

ای خدای عالمیان؛

يَا جَبَّارَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ

ای مسلط بر آسمان ها و زمین ها

رَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. (۱)

پروردگارا محمد و آل پاک و پاکیزه او درود تو بر همه آنان باد.

دعا برای وارد شدن بر کسی که انسان از شر او می ترسد

حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام هر گاه می خواستند بر کسی وارد شوند که از او بیم گرفتاری (داشتند این دعا را می خواندند:

اللَّهُمَّ يَدُكَ فَوْقَ يَدِهِ

دست تو بالای دست او

وَسُلْطَانُكَ أَعْظَمُ مِنْ سُلْطَانِهِ.

خداوندا؛ و نیروی تو نیرومندتر از نیروی او است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْرَأُ بِكَ فِي نَحْرِهِ

خداوندا؛ به وسیله تو او را دور کرده و به خودش برمی گردانم

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ

و از شر او به تو پناه می برم

وَأَسْتَعِينُ بِكَ عَلَيْهِ

و به واسطه تو بر او یاری می جویم

ص: ۳۴۵

وَأَلْجَأُ إِلَيْكَ مِمَّا أَشْفَقْتَ عَلَى نَفْسِي مِنْهُ.

و از آنچه بر خودم می ترسم از ناحیه او به تو پناهنده می شوم.

اللَّهُمَّ فَكُنْ عِنْدَ ظَنِّي بِكَ فِيمَا لَمْ أَحِدْ فِيهِ مَفْزَعًا غَيْرَكَ وَلَا مَلْجَأً سِوَاكَ

خداوندا؛ پس بوده باش نزد گمانم به تو در آنچه پناهی غیر از تو در آن نمی یابم

فَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ عَدْلَكَ أَوْسَعُ مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِينَ

و به تحقیق می دانم که عدل تو گسترده تر از ستم ستمکاران است

وَأِنْصَافَكَ مِنْ وَرَاءِ الظَّالِمِينَ

و حق طلبی تو در پی ستمگران است

فَأَجِرْنِي مِنْهُ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ بِحَقِّكَ عَلَيَّ

پس مرا از او امان بده به حق خودت بر تو ای خداوند جهانیان به راستی که هیچ کس حق تو را نمی شناسد

فَإِنَّ أَحَدًا لَا يَعْرِفُ حَقَّكَ حَسْبَ مَعْرِفَتِكَ بِحَقِّكَ.

آن گونه که تو حق خود را می شناسی.

حَسْبِي أَنْتَ يَا اللَّهُ

تو مرا بس هستی ای خدا

حَسْبِي أَنْتَ يَا اللَّهُ

تو مرا بس هستی ای خدا

حَسْبِيَ أَنْتَ يَا اللَّهُ

تو مرا بس هستی ای خدا

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَيْكَ فَاَنْتَ حَسْبُهُ

و هر کس بر تو توکل کند او را بس هستی

بِذَلِكَ جَرَى وَعْدُكَ

و عده ات به این قاعده جاری گشته

وَنَطَقَ كِتَابُكَ

و کتابت به همین مطلب گویا است

وَأَنْتَ أَوْفَى الضَّامِنِينَ

و تو وفاکننده ترین ضامنان هستی

سُبْحَانَكَ رَبِّ الْعَالَمِينَ

پاک و منزهی (ای) پروردگار جهانیان

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ. (۱)

و درود خداوند بر محمد و آل او باد

ادعا برای برطرف شدن شرّ ظالم

دعای برای برطرف شدن شرّ ظالم

حضرت امام رضا علیه السلام از پدر بزرگوارش روایت کرده است که فرمود:

منصور دوانیقی کسی را به سوی جعفر بن محمد علیهما السلام فرستاد تا او را به قتل

ص: ۳۴۶

۱- ۲۱۰. المجموع الرائق: ۱/۳۱۹.

رساند و شمشیر و آن بساطی را که زیر پای محکوم به قتل می گسترانند آماده کرد و به ربیع گفت: هنگامی که من سخن گفتم و دستم را به دست دیگر زدم گردن او را بزن.

همین که جعفر بن محمد علیهما السلام وارد شد و منصور از دور آن حضرت را دید در روی بستر به خود حرکتی داد و گفت: خوش آمدی ای اباعبدالله؛ بسوی شما نفرستادم مگر به این امید که وام شما را پردازم و حقّ و حرمت شما را رعایت کنم.

سپس با مهربانی و لطف از اهل بیتش سؤال کرد و گفت: حتماً خدا بدهی شما را ادا و جایزه شما را پرداخت کرد. ای ربیع؛ کار سوّمی را انجام نده تا جعفر بن محمد را بسوی خانه و خانواده اش بازگردانی.

وقتی امام علیه السلام بیرون رفت ربیع به آن حضرت عرض کرد: آیا آن شمشیر و آن بساط چرمی را دیدید؟ منصور آن ها را برای شما آماده کرده بود هنگام وارد شدن دیدم لب های مبارک شما بهم می خورد چه دعائی می خواندید؟

امام علیه السلام فرمود: آری؛ چون شرّ و بدی در چهره منصور مشاهده کردم گفتم:

حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِينَ

پروردگار بی نیازکننده من از هر پرورش یافته است

وَحَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ

و آفریدگار بی نیازکننده من از هر آفریده شده است

وَحَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ

و روزی دهنده بی نیازکننده من از هر روزی داده شده است

وَحَسْبِيَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

و خدا مرا بس است که پروردگار جهانیان است

حَسْبِيَ مَنْ هُوَ حَسْبِي

کفایت می کند مرا آنکه مرا کافی است

حَسْبِيَ مَنْ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي

کفایت می کند مرا آنکه همواره کفایت کننده من است

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. (۱)

۱- ۲۱۱. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۳۷ بحار الأنوار: ۹۵/۲۱۴.

خدا است آنکه جز او معبودی نیست بر او توکل کردم و او پروردگار عرش عظیم است.

دعای دیگر برای نجات از شرّ ظالم

سید بن طاووس رحمه الله در کتاب «مهج الدعوات» از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

شخصی خدمت امام صادق علیه السلام شرفیاب شد و نسبت به کسی که به او ستم می نمود شکایت کرد امام علیه السلام به او فرمودند:

چرا «دعای مظلوم» را که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم به امیرالمؤمنین علیه السلام تعلیم فرمودند نمی خوانی؟ هیچ مظلومی آن را علیه ظالم نمی خواند مگر آنکه خدا او را یاری می دهد و از شرّ آن ظالم او را کفایت می نماید و دعا این است:

اَللّٰهُمَّ طُمَّهٗ بِالْبَلَاءِ طَمًا

خداوندا! او را در بلا فرو ببر

وَعُمَّةٗ بِالْبَلَاءِ غَمًا

و او را به بلا ببوشان

وَقُمَّهٗ بِالْأَذَى قَمًا

و پی در پی بر او ناراحتی و آزار وارد کن

وَأَزْمِهِ يَوْمٍ لَا مَعَادَ لَهُ

و گرفتار کن به روزی که بازگشت ندارد (دائمی است)

وَسَاعَةٍ لَا مَرَدَّ لَهَا

و ساعتی که برایش گرداندنی نیست (جدا نشود)

وَأَبْحِ حَرِيمَهُ

و حرمتش را از بین ببر

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ

و درود فرست بر محمد و اهل بیت او که سلام بر او و آنان باد

وَقِنِي شَرَّهُ

و مرا از شرّ او نگهدار

وَأَكْفِنِي أَمْرَهُ

و در امر او مرا کفایت کن

وَأَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُ

و مکر و حيله او را از من بازگردان

وَأَخْرِجْ قَلْبَهُ

و قلب او را در مشقت افکن

وَسُدَّ وِفَاةً عَنِّي

دهانش را از بدگویی من ببند.

«وَحَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا» (۱) «و صداهای در برابر آن خدای مهربان خاموش شد پس نمی شنوی مگر آوازی آهسته»

«وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا» (۲) «و چهره ها در برابر آن زنده پاینده به خاک افتد و ناکام و زیانکار است کسی که بار ستمی بر دوش دارد»

ص: ۳۴۸

۱- ۲۱۲. سوره طه آیه ۱۰۸

۲- ۲۱۳. سوره طه آیه ۱۱۱.

«إِخْسَتُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ» (۱) صَهٍ صَهٍ صَهٍ صَهٍ صَهٍ صَهٍ (۲)

«به دوزخ درآید و با من لب از سخن فرو بندید» ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش ساکت باش

دعا برای سرکوب شدن دشمن و برطرف شدن ناراحتی های دیگر

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

یکی از اصحاب ورقی را یافت آن را نزد رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم آورد سپس برای نمازجماعت ندا دادند هیچ زن و مردی تخلف نکرده و همه حضور پیدا کردند آنگاه رسول خداصلی

الله علیه وآله وسلم بر روی منبر رفتند و آن را قرائت کردند در حالی که نوشته ای از یوشع بن نون -
وصی حضرت موسی علیه السلام - بود و در آن چنین آمده بود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنام خداوند بخشنده مهربان

إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَوْفٌ رَحِيمٌ

براستی که پروردگار شما هر آینه رؤف و مهربان است

أَلَا إِنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ التَّقِيُّ الْخَفِيُّ

آگاه باشید؛ بهترین بندگان خدا کسی است که تقوا پیشه کند و گمنام باشد

وَإِنَّ شَرَّ عِبَادِ اللَّهِ الْمُشَارِ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ.

و بدترین بندگان خدا کسی است که با انگشتان به او اشاره شود یعنی مشهور و سرشناس باشد.

هر کس دوست دارد پیمانۀ اش را پر کنند و حقوقی که خدا بخاطر نعمت هایش بر او دارد ادا کند
پس باید هر روز بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ كَمَا يُنْبَغِي لِلَّهِ

خدا پاک و منزّه است آنگونه که سزاوار خداوندی باشد

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَمَا يُنْبَغِي لِلَّهِ

و معبودی جز خداوند نیست آنگونه که سزاوار خداوندی باشد

۱- ۲۱۴. سوره مؤمنون آیه ۱۰۸.

۲- ۲۱۵. مهج الدعوات: ۳۰۶ المصباح: ۲۷۳ بحار الأنوار: ۹۵/۲۱۵ الجُنَّة الواقية والجُنَّة الباقية (مخطوط: ۴۹).

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَنْبَغِي لِلَّهِ

و سپاس و ستایش از آن خدا است آنگونه که سزاوار خداوندی باشد

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

و هیچ بازدارنده و هیچ نیروئی جز به سبب خداوند نیست

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ

و درود خدا بر (حضرت) محمد و اهل بیت او

النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ الْهَاشِمِيِّ

آن پیامبری که از طایفه عرب و هاشمی نسب است

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَالنَّبِيِّينَ حَتَّى يَرْضَى اللَّهُ

و درود خدا بر تمام رسولان و پیامبران تا آنکه خدا خشنود گردد

و رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم از منبر فرود آمد در حالی که مردم اصرار می ورزیدند در آن

دعا مقداری رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم صبر کرد و سپس بر روی منبر رفت و فرمود:

هر کس دوست دارد او را برتر از مجاهدین ثنا گویند و تعریف نمایند این گفتار را هر روز بگوید پس اگر حاجتی داشته باشد برآورده می شود دشمنی داشته باشد سرکوب می گردد قرض و بدهی داشته باشد پرداخت شود غصّه و گرفتاری داشته باشد برطرف گردد و کلام او آسمان ها را درنوردد تا در لوح محفوظ نوشته شود. (۱)

دعا برای غلبه بر ظالم

در کتاب «خواص آیات قرآن کریم» از حضرت امام رضاعلیه السلام نقل کرده است که اگر کسی دشمن داشته باشد اسم «حَسِيب» را هر روز هشتاد مرتبه با نیت خالص و توجه به خدا و معنی آن بگوید: «یا حَسِيبُ» و این کار را از روز پنجشنبه شروع نماید دشمن او مقهور و مغلوب گردد.

در آن کتاب نقل شده: در دفع دشمن و ردّ ظالم وردی و ذکری از این قویترینست. (۲)

ص: ۳۵۰

-
- ۱- ۲۱۶. مهج الدعوات: ۳۰۶ بحار الأنوار: ۸۷/۴ الدعوات: ۴۶ مستدرک الوسائل: ۵/۳۷۷ الجُنّة الواقية والجنّة الباقية) مخطوط: (۳۲) با کمی تفاوت).
- ۲- ۲۱۷. خواص آیات قرآن کریم: ۸۱.

بخش پانزدهم

هشت حرز از حضرت امام رضاعلیه السلام

در این بخش هشت حرز از حضرت امام رضاعلیه السلام می آوریم که افراد می توانند آن ها را به صورت مکتوب و نوشته همراه خود نمایند: (۱)

حرز حضرت امام رضاعلیه السلام یا رقعة الجیب

یاسر خادم گوید: هنگامی که حضرت امام رضا علیه السلام وارد قصر حمید بن قحطبه شدند لباس خود را بیرون آوردند و به حمید دادند حمید آن را گرفت و به کنیزی داد تا بشوید چیزی نگذشت که کنیز بازگشت در حالی که رقعۀ ای در دست داشت رقعۀ را به حمید داد و گفت: آن را در جیب حضرت امام رضا علیه السلام یافتیم.

حمید به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کرد: فدای شما بشوم؛ کنیز رقعۀ ای را در جیب پیراهن شما یافته است ممکن است بفرومائید چیست؟ حضرت فرمود:

ای حمید؛ این عوذۀ و حرزی است که هیچگاه از خود جدا نمی کنیم.

عرض کرد: ممکن است مرا از آن آگاه کنی و بر من منت گذاری؟ امام علیه السلام فرمود:

ص: ۳۵۱

۱- ۱. در بعضی از روایات این بخش تصریح شده است که نه تنها همراه نمودن این حرزها بلکه خواندن آن ها نیز مؤثر است. (

این حرزی است که هر کس در جیب خود نگهداری کند بلا از او دور می گردد و او را از شر شیطان رانده شده حفظ می کند.

سپس آن را بر حمید املاء نمود و او نوشت و آن حرز چنین است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

بِسْمِ اللَّهِ «إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا» (۱)

بنام خدا همانا من به خداوند رحمان پناه می برم از تو اگر پرهیزکننده باشی

أَوْ غَيْرَ تَقِيٍّ.

یا نباشی.

أَخَذْتُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْبَصِيرِ عَلَيَّ سَمْعِكَ وَبَصْرِكَ

به سبب خداوند شنوا و بینا قدرت شنوایی و بینایی را از تو گرفتم

لَا سُلْطَانَ لَكَ عَلَيَّ

هیچ گونه تسلطی برای تو بر من نیست

وَلَا عَلَيَّ سَمْعِي

و نه بر گوشم

وَلَا عَلَيَّ بَصْرِي

و نه بر چشمم

وَلَا عَلَيَّ شَعْرِي

و نه بر مویم

وَلَا عَلَيَّ بَشْرِي

و نه بر پوستم

وَلَا عَلَى لَحْمِي

و نه بر گوشتم

وَلَا عَلَى دَمِي

و نه بر خونم

وَلَا عَلَى مُخِّي

و نه بر مغزم

وَلَا عَلَى عَصَبِي

و نه بر اعصابم

وَلَا عَلَى عِظَامِي

و نه بر استخوان هایم

وَلَا عَلَى مَالِي

و نه بر مال و ثروتم

وَلَا عَلَى مَا رَزَقَنِي رَبِّي.

و نه بر آنچه پروردگارم به من روزی فرموده.

سَتَرْتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بِسِتْرِ التَّوْبَةِ

بین خودم و تو را پوشیدم به پوشش نبوت

الَّذِي اسْتَرَّ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ بِهِ مِنْ سَطَوَاتِ الْجَبَابِرَةِ وَالْفِرَاعِنَةِ.

که پیامبران الهی خود را به سبب آن از خطر قدرتمندان و فرعون های زمان می پوشیدند.

جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِي

جبرئیل از طرف راست من

وَمِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِي

و میکائیل از طرف چپ من

وَإِسْرَافِيلُ عَنْ وَرَائِي

و اسرافیل از پشت سرم

وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَامِي

- و) حضرت (محمد که درود خدا بر او و آل او باد - از پیشاپیش من

وَاللَّهُ مُطَّلِعٌ عَلَيَّ يَمْنَعُكَ مِنِّي

و خداوند آگاه بر حال من می باشد تو را از من بازمی دارد

ص: ۳۵۲

وَيَمْنَعُ الشَّيْطَانَ مِنِّي.

و شیطان را از من دور می کند.

اللَّهُمَّ لَا يَغْلِبُ جَهْلُهُ أَنَا تَكَ أَنْ يَسْتَفْزِنِي وَيَسْتَخِفَّنِي.

خداوندا؛ نادانی او بر بردباری تو چیره نمی گردد که مرا بترساند و کوچک شمارد.

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ التَّجَاتُ.

خداوندا؛ به تو پناه آورده ام.

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ التَّجَاتُ.

خداوندا؛ به تو پناهنده گشته ام.

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ التَّجَاتُ

خداوندا؛ در پناه تو آمده ام

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى أَشْرَفِ الْخَلْقِ كَافَّةً مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

و درود خداوند بر بزرگوارترین انسان ها از میان همه آفریدگان یعنی (حضرت) محمد و آل پاک او باد

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. (۱)

صلوات و درود خدا بر همه آنان باد

سید بن طاووس رحمه الله فرموده است: برای این حرز قصه ای نیکو و حکایتی عجیب است که آن را اباصلت هروی روایت کرده است.

اباصلت گوید: روزی مولای من علی بن موسی الرضاعلیه السلام در منزل خود نشسته بودند که فرستاده مأمون وارد شد و گفت: مأمون شما را خواسته است.

حضرت امام رضاعلیه السلام برخاست و به من فرمود:

او در چنین وقتی معمولاً نمی طلبد حتماً نقشه ای و مکر و حيله ای در سرپرورنده است ولی به خدا قسم نمی تواند بر ضرر من کاری انجام دهد؛ به خاطر دعایی که از جدّم رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم به من رسیده است.

اباصلت گوید: با حضرت امام رضاعلیه السلام از منزل بیرون آمدیم تا بر آن ملعون وارد شدیم. حضرت امام رضاعلیه السلام چون چشم مبارکش به مأمون افتاد آن حرز را از ابتدا تا به آخر خواند و چون در پیش روی مأمون ایستاد او نگاهی به حضرت کرد و گفت: ای ابالحسن؛ ما دستور دادیم که صد هزار درهم به شما دهند خواسته های خویشاوندان و بستگان خود را بنویس و یادداشت کن.

هنگامی که حضرت امام رضاعلیه السلام از او روی گردانید مأمون به آن حضرت از پشت

ص: ۳۵۳

۱- ۳. مهج الدعوات: ۴۹ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۱۳۶ البلد الامین: ۶۴۰ بحار الأنوار: ۹۴/۱۹۲ و ۳۴۳ المجموع الرائق: ۱/۳۶۱.

سر نگاه می کرد و می گفت: من اراده ای کردم و خداوند اراده دیگری فرمود و آنچه خدا اراده فرمود بهتر است. (۱)

حرز دیگری نیز به نام رقعة الجیب

سید بن طاووس رحمه الله در کتاب «مهج الدعوات» به سند مفصل خود از احمد بن محمد بن ابی نصر روایت کرده است که حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:
رقعة الجیب پناه است برای هر چیز و باعث حفظ و حراست می گردد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

بِسْمِ اللَّهِ «اِحْسَنُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ» (۲)

بنام خدا «دور شوید با خواری در آن (در آتش) و سخن نگوئید»

«إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا» (۳).

«همانا من پناه می برم به خداوند رحمان از تو اگر پرهیزکننده باشی».

أَخَذْتُ بِسْمِ اللَّهِ وَبَصَرِهِ عَلَى أَسْمَاعِكُمْ وَأَبْصَارِكُمْ

به شنوائی و بینائی خدا شنوائی و بینائی شما را گرفتم

وَبِقُوَّةِ اللَّهِ عَلَى قُوَّتِكُمْ

و به نیروی الهی نیروی شما را گرفتم

لَا سُلْطَانَ لَكُمْ عَلَى فُلَانِ بْنِ فُلَانَةَ وَلَا عَلَى ذُرِّيَّتِهِ

برای شما بر فلانی پسر فلانی و بر فرزندان او

وَلَا عَلَىٰ أَهْلِهِ وَلَا عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِهِ.

و اهل و عیالش تسلطی و قدرتی نیست.

سَتَرْتُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ بِسِتْرِ النُّبُوَّةِ

بین خودم و شما را به پوشش نبوت

ص: ۳۵۴

۱- ۴. مهج الدعوات: ۴۹ عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۳۶ البلد الامین: ۶۴۰ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۳.

۲- ۵. سوره مؤمنون آیه ۱۰۸.

۳- ۶. سوره مریم آیه ۱۸.

الَّذِي اسْتَرُوا بِهِ مِنْ سَطَوَاتِ الْجَبَابِرَةِ وَالْفِرَاعِنَةَ.

که خود را از شر قدرتمندان و فرعون های زمانشان می پوشیدند پوشیدم.

جَبْرِئِيلُ عَنْ أَيْمَانِكُمْ

جبرئیل از طرف راست شما

وَمِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِكُمْ

و میکائیل از طرف چپ شما

وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَامَكُمْ

- که درود خدا بر او و آل او باد - پیشاپیش شما

وَاللَّهُ يَطَّلِعُ عَلَيْكُمْ

و خداوند بر شما اشراف دارد و آگاه است

بِمَنْعِهِ وَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّ اللَّهِ وَ بِمَنْعِ ذُرِّيَّتِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ مِنْكُمْ وَمِنَ الشَّيَاطِينِ

به نگه داشتن او پیامبر را و به نگه داشتن فرزندان او و اهل بیتش را از شر شما و شیاطین

مَا شَاءَ اللَّهُ

آنچه خدا بخواهد همان می شود

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

هیچ قدرت و نیرویی جز به سبب خداوند بزرگ بلندمرتبه نیست.

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يَبْلُغُ جَهْلُهُ أَنَا تَكَ

خداوندا؛ جهل و نادانی او بر بردباری تو نمی رسد و متوجه آن نمی شود

وَلَا يَبْتَلِيهِ وَلَا يَبْلُغُ مَجْهُودُ نَفْسِهِ

و به تلاش و کوشش نهایی خود نمی رسد

عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ نِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ

بر تو توکل نمودم و تو خوب مولا و سروری هستی و خوب یاور می باشی

حَرَكَ اللَّهُ يَا فُلَانُ بَنَ فُلَانَةَ وَذُرِّيَّتَكَ مِمَّا تَخَافُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ

ای فلانی پسر فلانی خداوند تو و فرزندان را از آنچه بر یکی از آفریدگانش می ترسی حفظ فرماید

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ.

و درود خدا بر محمد و آل او باد. و آیه الکرسی را آن گونه که نازل شده است بنویس:

«اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ

» خداوند است که معبودی جز او نیست

الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ

زنده و پاینده است او را چرت و خواب نگیرد

مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

آنچه در آسمان ها و زمین است از آن او است

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

کیست که بتواند در پیشگاه او جز به اذن و فرمان او شفاعت کند

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

آنچه پیشاپیش آنها است و آنچه پشت سر دارند همه را می داند

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ

و به علم و دانش او جز به مقداری که او بخواهد کسی احاطه پیدا نمی کند

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

در بر می گیرد و نگهداری زمین و آسمان او را به زحمت نمی اندازد

وَلَا يُؤْدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ» (۱).

کرسی او آسمان ها و زمین را و او بلندمرتبه و بزرگ است» ۱.

ص: ۳۵۵

۱- ۷. سوره بقره آیه ۲۵۵.

و بنویس: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

هیچ جنبشی و نیرویی جز به سبب خداوند بلندمرتبه با عظمت نیست

لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ

پناهگاهی از خدا جز به سوی او نیست

وَحَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

و خداوند مرا بس است و او خوب دفاع کننده و پشتیبانی است.

وَأَسْلَمَ فِي رَأْسِ الشَّهْبَا فِيهَا لِمَا لَسَلْسَبِيلا (لِيهَا طَلْسَلْسَبِيلا) وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ الطَّيِّبِينَ

الطَّاهِرِينَ. (۱)

و درود خداوند بر (حضرت) محمد و آل پاک و پاکیزه او باد.

جزء دیگری از حضرت امام رضاعلیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

يَا مَنْ لَا شَبِيهَ لَهُ وَلَا مِثَالَ لَهُ

ای آنکه مشابهی برای او نیست و مثل و مانندی ندارد

أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

تو خداوندی هستی که معبودی جز تو نیست

وَلَا خَالِقَ إِلَّا أَنْتَ

و هیچ آفریننده ای جز تو وجود ندارد

تُفْنِي الْمَخْلُوقِينَ وَتَبْقَى أَنْتَ

آفریدگان را از بین می بری و تو باقی می مانی

حَلَمْتَ عَمَّنْ عَصَاكَ

نسبت به کسانی که معصیت و نافرمانی تو کرده اند بردباری می نمایی

وَفِي الْمَغْفِرَةِ رِضَاكَ. (۲)

و در آمرزش رضایت و خشنودی تو است.

- ۱- ۸. مهج الدعوات: ۵۱ و در هدیه الزائرين وبهجة الناظرين: ۶۰۹ البلد الأمين: ۴۳۴ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۴ و ج ۹۵/۶ با تفاوتی اندک.
- ۲- ۹. مهج الدعوات: ۵۲ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۵.

حز دیگر از حضرت امام رضاعليه السلام برای برطرف شدن بیماری

و شاء گوید: شخصی بر حضرت امام رضاعليه السلام وارد شد امام عليه السلام به او فرمود:

چه شده می بینم رنگ چهره ات زرد گشته است؟

عرض کرد: این تبی که هر چهار روز یک بار به سراغم می آید مرا از پای درآورده است. امام عليه السلام قلم و دوات خواست و بر کاغذی نوشت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خداوند بخشنده مهربان

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ

بنام به نام خدا و به یاری خدا

أَبْجَدُ هَوَازٍ حُطَيٍّ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانَةٍ بِإِذْنِ اللَّهِ

ابجد هوز حطی (بیرون برو از وجود) تعالی فلانی پسر فلان زن به اذن و فرمان خداوند تعالی

سپس در زیر نوشته هفت مرتبه مهر زد «خاتم سلیمان» و آن را پیچید. سپس فرمود:

ای معتب؛ نخعی به من بده که نه آب و نه آب دهان به آن نرسیده باشد.

آن را حاضر کرد امام علیه السلام بر آن گرهی زد سپس به دهان مبارک خود نزدیک کرد از طرفی چهار گره بر آن زد و بر هر گرهی سوره «حمد» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» و «آیة الکرسی» خواند و بر طرف دیگر آن سه گره زد و بر هر گرهی همان سوره ها و «آیة الکرسی» را خواند آنگاه آن را به مریض داد و فرمود:

بر بازوی راست خود ببند و «آیة الکرسی» را تا آخر بخوان و تا مادامی که بر بازوبسته ای مجامعت نکن. (۱)

ص: ۳۵۷

۱- ۱۰. مکارم الأخلاق: ۲/۲۶۳ و در بحار الأنوار: ۹۵/۲۱ و ۲۸ با اختلاف.

حرز دیگری از حضرت امام رضاعلیه السلام

فضل بن ربیع روایت کرده است که روزی هارون صبحانه شراب خورده بود دربان خود را طلبید و به او دستور داد که حضرت امام رضاعلیه السلام را از حبس خارج کرده و در قفس شیران و جایگاه درندگان رها کند؛ من هر چه کردم که او را آرام کنم سودی نبخشید بلکه به خشم او افزوده و گفت: به خدا قسم؛ اگر او را در محل شیران نیفکنی تو را بجای او می اندازم.

می گوید: نزد امام علیه السلام رفتم و قصّه را گفتم که هارون مرا چنین دستوری داده است.

حضرت امام رضاعلیه السلام فرمود:

تو آنچه مأمور شده ای انجام بده من برای دفع شرّ او از خدا یاری می جویم.

آنگاه شروع کرد به خواندن دعا در حالی که با من راه می رفت تا به جایگاه شیران رسیدیم من درب آن را گشودم و امام علیه السلام را در آنجا وارد کردم که در آن چهل شیردزنده بود در را که بستم دچار غم و اندوه و اضطراب شدم و نگران گردیدم که کشتن امام به دست من صورت گیرد با این حال به منزل بازگشتم.

چون پاسی از شب گذشت خادم آمد و به من پیغام داد که هارون تو را می طلبد نزد او رفتم به من گفت: گویا امشب خطائی مرتکب شده یا کار زشت و بدی انجام داده ام که خوابی وحشناک دیده ام و مرا دچار ترس و دلهره ساخته است.

در خواب دیدم عده ای مردان مسلح بر من وارد شدند در میان آنان شخصی بود که چهره اش همچون ماه می درخشید و هیبتی از او در دلم وارد شد یکی از آنان گفت:

این شخص امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام است نزدیک او آمدم تا پای

ص: ۳۵۸

مبارکش را ببوسم مرا از خود دور کرد و این آیه را خواند:

«فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ» (۱).

آیا می خواهید که چون سروری و حکومت در روی زمین یافتید فساد پیا کنید و پیوندهای خویشاوندی را از هم بگسلید؟

سپس از من روی گردانید و بر دری دیگر وارد شد من هراسان از خواب بیدار شدم.

به او گفتم: ای هارون؛ تو مرا فرمان دادی که علی بن موسی علیهما السلام را در پیش شیران بینفکنم.

گفت: وای بر تو؛ آیا تو هم این کار را کردی؟

گفتم: آری؛ به خدا قسم.

گفت: فوراً نزد او برو و ببین در چه حالی است؟

می گوید: شمععی را روشن کرده و در دست گرفته و به راه افتادم وقتی بدانجا رسیدم امام علیه السلام را دیدم که ایستاده و نماز می خواند و شیران اطراف او زانو زده اند بازگشتم و آنچه را دیده بودم به هارون خبر دادم او باور نکرد و خودش به راه افتاد تا از نزدیک صحنه را مشاهده کند چون امام را دید عرض کرد: «السلام علیک یا بن عمّ»؛ «سلام بر تو ای پسر عمو».

امام علیه السلام پاسخ او را نداد تا از نماز فارغ شد آنگاه جواب سلامش را مرحمت نمود و فرمود: امید نداشتیم که در مثل چنین جائی بر من سلام کنی.

هارون گفت: از گناه من چشم پوشی کن من از تو عذر می خواهم.

امام علیه السلام فرمود:

خدا ما را به لطف خویش نجات داد پس او را سپاسگزارم.

ص: ۳۵۹

۱- ۱۱. سوره محمدصلی الله علیه وآله وسلم آیه ۲۲.

سپس دستور داد تا آن حضرت را از آن جایگاه بیرون آوردند و چون در پیش روی هارون حضور یافت با امام علیه السلام معانقه کرد و آن حضرت را در بالای تخت خود نشانید و عرض کرد: ای پسر عمو؛ اگر مایل باشید اینجا بمانید از شما پذیرائی می کنم و در رفاه و آسودگی خواهید بود و اگر

بنخواهی می توانی بازگردی دستوردادیم که برای شما و خویشان شما مال زیاد و لباس و جامه فراوان آماده کنند و بدهند.

امام علیه السلام فرمود:

من نیازی به پول ها و لباس های تو ندارم ولی در میان قریش افرادی هستند که نیاز دارند میان آنان تقسیم شود و گروهی را نام برد.

هارون دستور داد هدیه ای به امام دهند و او را بر مرکب خوبی سوار کنند و به منزل برسانند و امر کرد که آن حضرت را مشایعت کنم من برای مشایعت به همراه آن حضرت به راه افتادم و در بین راه عرض کردم: چقدر خوب است که به من لطف کنی و آن عوزه را که خواندی برایم بگویی.

امام علیه السلام فرمود:

ما اجازه نداریم که این عوزه را به هر کسی یاد دهیم اما چون تو حق صحبت و خدمت داری برایت می گویم آن را نگهداری کن.

سپس آن را در ورقی نوشت و من آن را در پارچه ای در آستینم محکم بستم پس از آن هیچگاه بر هارون وارد نشدم مگر آنکه به رویم تبسم کرد و خواسته هایم را برآورده ساخت و هر سفری که رفتم حرز و نگهدارنده من بود و باعث ایمنی من از هر ترس و نگرانی بود و هرگز در شدت و بلا و سختی گرفتار نشدم مگر اینکه آن را خواندم و گشایش و فرج در کارم ایجاد گردید سپس دعا را یادآوری کرد و قرائت فرمود.

سید بن طاووس رحمه الله می گوید: احتمال دارد که این قضیه در مورد حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام اتفاق افتاده باشد؛ زیرا او در حبس هارون محبوس بود ولی برای رعایت امانت همان گونه که یافتیم آن را بازگو نمودیم و آن دعا این است:

ص: ۳۶۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

جز خدا معبودی نیست او یکتایی است که شریک ندارد

أَنْجَزَ وَعَدَهُ

وعدده اش را وفا کرد

وَنَصَرَ عَبْدَهُ

و بنده اش را یاری نمود

وَأَعَزَّ جُنْدَهُ

و لشکرش را تقویت کرد و چیره ساخت

وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

و احزاب را درهم شکست

فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ.

پس پادشاهی از آن او است و او سزاوار ستایش است.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است

أَمْسَيْتُ وَأَصْبَحْتُ فِي حِمَى اللَّهِ الَّذِي لَا يُسْتَبَاحُ

صبح و شام کردم در پناه خداوند که کسی راه داده نشود

وَذِمَّتِهِ الَّتِي لَا تُرَامُ وَلَا تُخْفَرُ

و در عهد و پیمان او که شکسته نشود و خیانت نگردد

وَفِي عِزِّ اللَّهِ الَّذِي لَا يُدْزَلُ وَلَا يُفْهَرُ

و در عزت و اقتدار او که خوار و سرکوب نشود

وَفِي حِزْبِهِ الَّذِي لَا يُغْلَبُ

و در حزب او که مغلوب نگردد

وَفِي جُنْدِهِ الَّذِي لَا يُهْزَمُ

و در لشکر او که شکست داده نشود

وَحَرِيمِهِ الَّذِي لَا يُسْتَبَاحُ.

و در حریم او که حرمتش بر باد نرود.

بِاللَّهِ اسْتَجَرْتُ

به خدا پناه جستم

وَبِاللَّهِ أَصْبَحْتُ

و به کمک خدا صبح کردم

وَبِاللَّهِ اسْتَنْجَحْتُ

و به واسطه خداوند توفیق و کامیابی طلب نمودم

وَتَعَزَّزْتُ

و عزت یافتم

وَتَعَوَّذْتُ

و پناهنده شدم

وَأَنْتَصَرْتُ وَتَقَوَّيْتُ

و یاری گشتم و تقویت شدم

وَبِعِزَّةِ اللَّهِ قَوَّيْتُ عَلَى أَعْدَائِي

و به عزت و اقتدار خداوند بر دشمنانم نیرومند گشتم

وَبِجَلَالِ اللَّهِ وَكِبْرِيَاءِهِ ظَهَرْتُ عَلَيْهِمْ

و به جلال و کبریائی او بر آنان چیره شدم

وَقَهَرْتَهُمْ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ

و به توانایی و نیروی او آنان را سرکوب نمودم

وَاسْتَعَنْتُ عَلَيْهِمْ بِاللَّهِ

و همواره به سبب خداوند بر آنان یاری جستم

وَفَوَّضْتُ وَأَمْرِي إِلَى اللَّهِ

کارم را به خدا واگذار کردم

وَحَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

و خداوند مرا بس است و او خوب دفاع کننده و پشتیبانی است

وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ.

و می بینی ایشان را که به سوی تو نگاه می کنند در حالی که نمی بینند.

أَتَى أَمْرُ اللَّهِ

فرمان خدا آمد

فَلَجَّتْ حُجَّةُ اللَّهِ

پس حجّت خدا پیروز گشت

ص: ۳۶۱

غَلَبَتْ كَلِمَتُهُ عَلَىٰ أَعْدَاءِ اللَّهِ الْفَاسِقِينَ

حکم او بر همه دشمنانِ تبه کار

وَجُنُودِ إِبْلِيسَ أَجْمَعِينَ

و لشکریان ابلیس چیره شد

«لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذَىٰ»

«هرگز زیانی به شما نرسانند جز اینکه آزار دهند

وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُؤَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ضُرِبَتْ

و اگر به مبارزه و نبرد با شما آیند میدان را ترک کرده و بگریزند و پس از آن هرگز یاری نشوند

عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ أَيُّمَا تُقْفُوا» (۱)

آن ها محکوم به ذلت و خواری شدند هر کجا آنان پیدا شوند»

أُخِذُوا وَقُتِلُوا تَقْتِيلًا

باید گرفته و به شدت به قتل برسند

«لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَرْيٍ مُحَصَّنَةٍ»

«با شما به طور دسته جمعی نمی جنگند مگر در قریه های حصار کشیده شده

أَوْ مِنْ وَّرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ

یا پشت دیوارها ناراحتی و گرفتاری آن‌ها بین خودشان سخت و دشوار است

تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكِ بَانَ لَهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ» (۲)

آن‌ها را مجتمع و باهم می‌پنداری در حالیکه دل‌های شان پراکنده است و این بخاطر آن است که آنها اندیشه نمی‌کنند»

تَحَصَّنْتُ مِنْهُمْ بِالْحِصْنِ الْمَحْفُوظِ

خود را حفظ می‌کنم از آنان به حصار و دژی که محفوظ است

«فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا» (۳)

«پس نتوانستند که بر آن چیره شوند و نتوانستند که به آن راه پیدا کنند».

أَوَيْتُ إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ

در جایگاه محکمی مأوا گرفتم

وَأَلْتَجَأْتُ إِلَى كَهْفٍ رَفِيعٍ

و در پناهگاه بلندی پناهنده گشتم

وَتَمَسَّكْتُ بِالْحَبْلِ الْمَتِينِ

و به ریسمان محکم چنگ زدم

وَتَدَرَّعْتُ بِدِرْعِ اللَّهِ الْحَصِينَةِ

و به زره محکم الهی زره پوش شدم

وَتَدَرَّقْتُ بِدَرَقَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

و به سپر امیر مؤمنان سپر گرفتم

وَتَعَوَّذْتُ بِعَوْدَةِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ

و به تعویذ سلیمان بن داود تعویذ آویختم

وَتَخَتَّمْتُ بِخَاتَمِهِ

و به انگشتر او تختم نمودم و آن را در انگشت کردم

فَأَنَا حَيْثُمَا سَلَكَتُ أَمِنُ مُطْمَئِنٌّ

لذا هر راهی بپیمایم ایمن هستم و آرامش دارم

وَعَدُوِي فِي الْأَهْوَالِ حَيْرَانٌ

و دشمن من در میان وحشت ها سرگردان است

قَدْ حُفَّ بِالْمَهَانَةِ

خواری و سستی گرد او را گرفته

ص: ۳۶۲

۱- ۱۲. سوره آل عمران آیه ۱۱۱ و ۱۱۲.

۲- ۱۳. سوره حشر آیه ۱۴

۳- ۱۴. سوره کهف آیه ۹۷.

وَأَلْبَسَ الذُّلَّ

و لباس ذلت به تن نموده

وَقُمَّعَ بِالصَّغَارِ.

و با کوچکی و حقارت سرکوب گشته است.

صَرَبْتُ عَلَى نَفْسِي سُرَادِقَ الْحَيَاةِ

خیمه احاطه کننده بر خودم زدم

وَلَبِسْتُ دِرْعَ الْحِفْظِ

و زره نگهدارنده پوشیدم

وَعَلَّقْتُ عَلَى هَيْكَلِ الْهَيْبَةِ

و هیكل هیبت بر خویشتن آویختم

وَتَوَجَّجْتُ بِتَاجِ الْكِرَامَةِ

و تاج کرامت بر سر نهادم

وَتَقَلَّدْتُ بِسَيْفِ الْعِزِّ الَّذِي لَا يُفْلُ

و شمشیر عزت و توانمندی که شکسته نمی شود بندش را بر گردن نهادم

وَخَفَيْتُ عَنْ أَعْيُنِ الْبَاغِينَ النَّاطِرِينَ

و از چشم ستمگران و تجاوزکارانی که مرا می بینند مخفی گشتم

وَتَوَارَيْتُ عَنِ الظُّنُونِ

و از گمان های بد پنهان شدم

وَأَمِنْتُ عَلَى نَفْسِي

و بر خود امنیّت یافتم

وَسَلِمْتُ مِنْ أَعْدَائِي بِجَلَالِ اللَّهِ

و به جلال و بزرگی پروردگار از دشمنانم رهایی پیدا کردم

فَهُمْ لِي خَاضِعُونَ

پس آن ها برای من فروتنی کردند

وَعَنَى نَافِرُونَ

و از من پراکنده شدند؛

«كَانَهُمْ حُمْرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ» (۱)

«گویا گورخران گریزنده اند که از شیر شجاع فرار کرده اند»

قَصْرَتْ أَيْدِيهِمْ عَنْ بُلُوغِي

دستشان از رسیدن به من کوتاه است

وَعَمِيَتْ أَبْصَارُهُمْ عَن رُّؤْيَتِي

و دیدگان شان از دیدار من نابینا است

وَحَرَسَتْ وَالسِّنْتَهُمْ عَن ذِكْرِي

زبانشان از ذکر و یاد من لال است

وَذَهَلَتْ عُقُولُهُمْ عَن مَعْرِفَتِي

و عقل و خرد ایشان از شناسائی من غفلت زده

وَتَخَوَّفَتْ قُلُوبُهُمْ وَأَزْتَعَدَّتْ فَرَائِصُهُمْ وَنَفُوسُهُمْ مِنْ مَخَافَتِي.

و دل های شان ترسناک و بندهای بدن شان لرزان و جان شان از ترس من بیمناک است.

يَا إِلَهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

ای خدایی که جز او خدایی نیست

يَا هُوَ يَا مَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

ای خدا؛ ای آنکه جز او معبودی نیست

أَفْلَلْ جُنُودَهُمْ

لشکریان دشمن را شکست بده

وَكَسِرَ شَوْكَتَهُمْ

و قدرت و عظمت آن ها را درهم شکن

وَنَكَّسَ رُؤُسَهُمْ

و بزرگان آن ها را سرنگون ساز

وَأَعْمَأَبْصَارَهُمْ

و دیدگان شان را نابینا کن

ص: ۳۶۳

۱- ۱۵. سوره مدثر آیه ۵۰ و ۵۱.

«فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لِي خَاضِعِينَ» (۱)

«تا در نتیجه گردن های شان فرود آمده و نسبت به من سرافکنده»

وَأَنْهَزَمَ جَيْشُهُمْ وَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ

و لشکرشان شکست خورده و روی گردانیده باشند.

«سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ

به زودی جمع شان شکست خورده شود و همه می گریزند میعادگاهشان رستاخیز است و رستاخیز

«أَذْهَى وَأَمْرٌ» (۲)

تلخ تر و سخت تر است»

«وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ» (۳).

«و کار رستاخیز جز یک چشم بر هم زدن نمی باشد».

عَلَوْتُ عَلَيْهِمْ بَعُوَ اللَّهِ الَّذِي كَانَ يَعْلُو بِهِ صَاحِبُ الْحُرُوبِ

بر آنان برتری یافتم به برتری خداوند که صاحب نبردها

مُنَكِّسُ الرِّايَاتِ

و سرنگون کننده پرچم ها

وَمُبِيدُ الْأَقْرَانِ

و هلاک کننده نزدیکان است

وَتَعَوَّذْتُ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ الْحُسْنَى وَكَلِمَاتِهِ الْعُلْيَا

و به نام های نیکوی خداوند و کلمات ارزشمند او پناهنده شدم

و ظَهَرْتُ عَلَى أَعْدَائِي بِبَأْسٍ شَدِيدٍ وَأَمْرٍ رَشِيدٍ

و بر دشمنانم با نیرو و قوتی سخت و فرمانی استوار ظفر یافتم

وَأَذَلَّتُهُمْ وَقَمَعْتُ رُؤْسَهُمْ

و آن ها را خوار و ذلیل نموده و بزرگان آن ها را سرکوب کردم

وَزَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لِي خَاضِعِينَ

و گردن های ایشان برای من خاضع گردید

فَخَابَ مَنْ نَآوَانِي

پس کسی که به من قصد بدی نمود ناکام ماند

وَهَلَكَ مَنْ عَادَانِي

و کسی که با من دشمنی کرد هلاک و نابود گردید

وَأَنَا الْمُؤَيَّدُ الْمَنْصُورُ

و من تأییدشده و یاری شده

وَالْمُظَفَّرُ الْمُتَوَجَّحُ الْمَحْبُورُ

و ظفرمند سرافراز و شادمانم

وَقَدْ لَزِمْتُ كَلِمَةَ التَّقْوَى

و به حکم تقوا ملتزم و پایبندم

وَاسْتَمَسَكْتُ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

و به دست آویز مطمئن درآویخته ام

وَاعْتَصَمْتُ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ

و به ریسمان محکم الهی چنگ زده ام
فَلَنْ يَضُرَّنِي كَيْدُ الْكَائِدِينَ وَحَسَدُ الْحَاسِدِينَ

پس مکر حيله گران و حسد حسودان

أَبَدَ الْأَبْدِينَ وَدَهَرَ الدَّاهِرِينَ

در همه روزگاران و برای همیشه به من زیان نمی زند

ص: ۳۶۴

۱- ۱۶. سوره شعراء آیه ۴

۲- ۱۷. سوره قمر آیه ۴۵ و ۴۶.

۳- ۱۸. سوره نحل آیه ۷۷.

فَلَنْ يَرَانِي أَحَدٌ وَلَنْ يَقْدِرَ عَلَيَّ أَحَدٌ

پس هرگز کسی مرا نمی بیند و هرگز بر من قدرت پیدا نمی کند

«قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا»^(۱).

«بگو من تنها پروردگارم را می خوانم و با او هیچ کسی را شریک نمی سازم».

أَسْأَلُكَ يَا مُتَّفَضِّلٌ

از تو می خواهم ای احسان کننده؛

أَنْ تَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ عَلَيَّ نَفْسِي وَرُوحِي

که بر من لطف کنی و امن و ایمان بر جان و روح من

بِالسَّلَامَةِ مِنْ أَعْدَائِي

با سالم ماندن از دشمنانم به من عطا کنی

وَأَنْ تَحُولَ بَيْنِي وَبَيْنَ شَرِّهِمْ بِالْمَلَائِكَةِ الْغَلَاطِ الشَّدَادِ

و فاصله اندازی بین من و شر آنان به واسطه فرشتگان ستبر و سخت گیر

«لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ

» که آنچه خدا فرمان دهد سرپیچی نمی کنند

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ» (۲).

و آنچه را بدان مأمورند انجام می دهند».

وَأَيُّدِنِي بِالْجُنْدِ الْكَثِيفَةِ

و مرا با لشکر انبوه

وَالْأَرْوَاحِ الْعَظِيمَةِ الْمُطِيعَةِ

و ارواح بزرگ فرمانبردار یاری کن

فَيَجِيبُونَهُمْ بِالْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ

پس با حجت رسا به آن ها جواب دهند

وَيُقَذِّفُونَهُمْ بِالْحَجَرِ الدَّامِغِ

و سنگ های نابودکننده به طرف آنان پرتاب کنند

وَيَضْرِبُونَهُمْ بِالسَّيْفِ الْقَاطِعِ

و با شمشیر بران به آن ها بزنند

وَيَرْمُونَهُمْ بِالشَّهَابِ الثَّقِيبِ

و تیرهای سوراخ کننده

وَالْحَرِيقِ الْمُتَّهَبِ

و آتش شعله ور

وَالشُّوَاطِ الْمُحْرِقِ

و زبانه های سوزنده به طرف آن ها رها کنند.

«وَيُقَذِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ» (۳)

«و از هر سو به طرف آن ها بارش شود بارش شدید و عذاب دردناک همیشگی دارند».

قَدَفْتُهُمْ وَزَجَرْتُهُمْ بِفَضْلِ

به آن ها پرتاب کردم و آنان را راندم به فضل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِطَهٍ وَيَسٍ وَالذَّارِيَاتِ وَالطَّوَّاسِينِ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

به طه و یس و الذاریات و طواسین (سوره هایی که با طس شروع شده

وَتَنْزِيلِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَالْحَوَامِيمِ (۴)

وَبِكَهْيَعِصٍ وَبِكَافٍ كُفَيْتُ

و قرآن عظیم فرو فرستاده شده و به حوامیم و به کههیص و به واسطه «کاف» کفایت شدم

ص: ۳۶۵

۱- ۱۹. سوره جنّ آیه ۲۰

۲- ۲۰. سوره تحریم آیه ۶

۳- ۲۱. سوره صافّات آیه ۸ و ۹.

۴- ۲۲. حوامیم؛ به سوره هایی گفته می شود که با «حم» شروع شوند.

وَبِهَاءِ هُدَيْتُ وَبِيَاءِ يُسَّرَ لِي وَبِعَيْنِ عَلَوْتُ وَبِصَادٍ صَدَقْتُ

و به واسطه «ها» هدایت شدم و به واسطه «یاء» آسان شد برای من و به واسطه «عین» برتری یافتم

و به «صاد» راست گفتم

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

که خدایی و معبودی جز او نیست

وَبُنُونِ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

و به «ن» و قسم به قلم و آنچه می نگارد

وَبِمَوَاقِعِ النُّجُومِ

و به جایگاه های ستارگان

وَبِالطُّورِ

و سوگند به کوه طور

«وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ وَالْبَيْتِ بَيْتِ الْمَعْمُورِ

» (و به کتابی که نگاشته شده در صفحه ای که انتشار یافته و سوگند به کعبه آسمانیان)

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

و آسمان برافراشته

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

و دریای شعله ور شده

إِنَّ عَذَابَ الْمُعْمُورِ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ» (۱)

پروردگارت فرارسیدنی است بدون تردید و هیچ چیز مانع آن نخواهد گردید»

فَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ عَلَىٰ أَعْقَابِهِمْ نَاكِصِينَ

پس پشت کردند که عذاب او به واپس گرائیدند

وَفِي دِيَارِهِمْ خَائِفِينَ

و در شهر و دیارشان دچار ترس و بیم گشتند.

«فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

» پس حقیقت آشکار شد و آنچه انجام می دادند

فَغَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ

تباه گردید و در آنجا بود که خوار و حقیر گردیدند و جادوگران

(۲)

«فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا

به سجده افتادند» «پس خدا او را از بدی های مکر و نیرنگ آن ها حفظ کرد و فرعونیان را

وَحَاقَ بِالْفِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ» (۳).

«الَّذِينَ عَذَابَ دَرْدَنَاقِي دَرَبَرُغْرَفَتِ وَ آَنَانِ نِيرِنِغِ زَدَنَدِ وَ خَدَا نِيرِنِغِ زَدِ وَ خَدَا بَهْتَرِينِ نِيرِنِغِ زَنَنْدَه
است».

قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ

» آنان که مردم به آنان گفتند: همانا مردم علیه شما گرد آمده اند

فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا

از آنان بترسید ولی ایمانشان افزوده گشت

وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ

و گفتند: خدا ما را بس است و او خوب دفاع کننده و پشتیبانی است پس با نعمتی از سوی خداوند

ص: ۳۶۶

۱- ۲۳. سوره طور آیه ۲-۸

۲- ۲۴. سوره اعراف آیه ۱۲۰ - ۱۱۸.

۳- ۲۵. سوره آل عمران آیه ۵۴.

وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ» (۱)

و فضل و احسانی که به آن بدی و آسیبی نرسد بازگشتند و خشنودی پروردگار را پیروی کردند و خداوند صاحب فضل و احسان عظیم و ارزشمند است».

«رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِكَ

«پروردگارا؛ از آنچه شیاطین در دل وسوسه می کنند به تو پناه می برم

رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ» (۲).

و از اینکه حضور پیدا کنند به تو پناه می برم».

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَخَافُ وَأَحْذَرُ

خداوندا؛ همانا من به تو پناه می برم از شر آنچه می ترسم و اجتناب می کنم

وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرٍ مَا عِنْدَكَ

و از تو درخواست می کنم از بهترین آنچه نزد تو است

«فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» (۳)

«پس خداوند به زودی شرّ آنان را کفایت می کند و او شنوایی دانا است»

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

هیچ قدرت و قوتی نیست جز به وسیله خداوند بلندمرتبه بزرگ

جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِي وَمِيكَائِيلُ عَنْ شِمَالِي

جبرئیل از طرف راست من و میکائیل از طرف چپ من

وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَامِي

و (حضرت) محمد - که درود خداوند بر او و آل او باد - (از) پیشاپیش من

وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُظِلُّ عَلَيَّ

و خداوند عزیز بلندمرتبه بر من سایه افکنده

يَمْنَعُكُمْ مِنِّي وَيَمْنَعُ الشَّيْطَانَ الرَّجِيمَ.

شما را و شیطان رانده شده را از من بازمی دارد

يَا مَنْ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزاً

ای آنکه بین دو دریا فاصله و حائل قرار دادی؛

أَحْجُزُ بَيْنِي وَبَيْنَ أَعْدَائِي حَتَّى لَا يَصِلُوا إِلَيَّ بِسُوءٍ

بین من و دشمنانم فاصله انداز و مانع ایجاد کن تا نتوانند به من بدی رسانند

سَتَرْتُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ بِسِتْرِ اللَّهِ الَّذِي يُسْتَتَرُ بِهِ مِنْ سَطَوَاتِ الْفِرَاعِنَةِ

پرده افکندم بین خودم و ایشان به پرده و پوشش خداوندی که از حمله و غلبه فرعون ها به آن می توان پوشیده شد

وَمَنْ كَانَ فِي سِتْرِ اللَّهِ كَانَ مَحْفُوظًا

و کسی که در پوشش الهی باشد محفوظ است

ص: ۳۶۷

۱- ۲۶. سوره آل عمران آیه ۱۷۳ و ۱۷۴

۲- ۲۷. سوره مؤمنون آیه ۹۷ و ۹۸.

۳- ۲۸. سوره بقره آیه ۱۳۷.

حَسْبِيَ الَّذِي يَكْفِي وَلَا يَكْفِي أَحَدٌ سِوَاهُ

خداوندی که کفایت می کند مرا بس است و جز او هیچ کس کفایت نمی کند

«وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ» (۱).

«و ما پیش روی آن ها سدّی و پشت سرشان سدّی و مانعی قرار داده ایم و آن ها را پوشانده ایم که نمی بینند».

اللَّهُمَّ اضْرِبْ عَلَيَّ سُرَادِقَاتِ وَحِفْظِكَ

خداوندا؛ بر من خیمه های حفظ را که بادهای آن را نمی درد

الَّذِي لَا يَهْتِكُهُ الرِّيحُ

را که بادهای آن را نمی درد

وَلَا تَحْرِقُهُ الرَّمَا حُ

و نیزه های آن را پاره نمی کند قرار بده و مرا کفایت کن از شرّ

مَا وَكَّفَنِي شَرَّ أَخَافُهُ بِرُوحِ قُدْسِكَ الَّذِي

آنچه می ترسم به حقّ آن روح مقدّست که بر

مَنْ أَلْقَيْتَهُ عَلَيْهِ كَانَ مَسْتُورًا عَنْ عُيُونِ النَّاطِرِينَ

از دیدگان تماشاگران پنهان می ماند هر کس آن را القا کنی و بین کنی

وَكَبِيرًا فِي صُدُورِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ.

و در سینه مردمان بزرگ جلوه می کند.

وَوَفَّقَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَبِكَلِمَاتِكَ الْعُلْيَا

ولی سوگند به نام های نیکویت و کلمات بلندمرتبه ات

صَلَاحِي فِي جَمِيعِ مَا أُؤَمِّلُهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

مرا توفیق ده به آنچه مصلحت من است در تمام آنچه آرزو دارم از خوبی های دنیا و آخرت

وَاصْرِفْ عَنِّي أَبْصَارَ النَّاطِرِينَ

و دیدگان بینندگان را از من بازگردان

وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّ قُلُوبِهِمْ وَشَرَّ مَا يُضْمِرُونَ إِلَيَّ خَيْرٍ مَا لَا يَمْلِكُهُ غَيْرِيكَ.

و برگردان بدی افکارشان را و آنچه در سینه پنهان کرده اند به خوبی آنچه غیر تو آن را دارا نیست

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْتَ مَوْلَايَ وَمَلَاذِي

. خداوندا؛ تو مولای من و پناهگاه من هستی

فَبِكَ الْوُدُّ وَأَنْتَ مَعَاذِي

پس به تو پناهنده می شوم و تو پناه من هستی

فَبِكَ أَعُوذُ يَا مَنْ دَانَ لَهُ رِقَابُ الْجَبَابِرَةِ

پس به تو پناه می برم ای کسی که گردن های زورگویان برای او فرو افتاده و ضعیف است

وَخَضَعَتْ لَهُ عَمَالِقُ الْفِرَاعِنَةِ

و فرعون های زورگو در برابر او فروتنی نموده اند.

أَجْرِنِي اللَّهُمَّ مِنْ خَزِيكَ

خداوندا؛ مرا از رسوایی و خوارکردنت

وَكشِفِ سِتْرَكَ

و پرده دری ات

ص: ۳۶۸

۱- ۲۹. سوره یس آیه ۹.

وَنَسِيَانِ ذِكْرَكَ

و فراموشی یادت

وَالْإِضْرَابِ عَن شُكْرِكَ

و روی گرانیدن از شکرِت پناه بده

أَنَا فِي كَنَفِكَ لَيْلِي وَنَهَارِي وَنَوْمِي وَقَرَارِي وَأَنْتِ بَاهِي وَأَنْتِ شَارِي

من در شب و روزم و در خواب و در وقت قرارم و وقتی در رفت و آمدم در نگهداری و حمایت توأم.

ذِكْرَكَ شِعَارِي

یاد تو شعار من است

وَتَنَاوُكَ دِثَارِي.

و ثناگوئیت ذکر پنهان من است

اللَّهُمَّ إِنَّ خَوْفِي أَمْسِي وَأَصْبَحَ مُسْتَجِيرًا بِكَ

خداوندا؛ همانا ترس من شب را روز نموده و روز را شب نموده در حالی که به دامن امان تو پناهنده گشته

وَبِأَمَانِكَ مِنْ خَوْفِكَ وَسُوءِ عَذَابِكَ

. و از ترس تو و شدت عذابت به امان تو روی آورده ام

وَاصْرَبْ عَلَيَّ سُرَادِقَاتٍ وَحِفْظِكَ

و مرا در سراپرده حفظ نگهداری خود قرار بده

وَازْرُقْنِي حِفْظَ عِنَايَتِكَ

و توجه و رعایت حفظ کننده ات را روزی من گردان

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به مهربانی و رحمتت ای مهربان ترین مهربانان

امین امین رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۱)

اجابت کن اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

حرز حضرت امام رضا علیه السلام و...

صاحب کتاب «جنات الخلود» نوشته است: حرز حضرت امام رضا علیه السلام حرز حضرت امام حسین علیه السلام می باشد و آن حرز این است:

يَا مَنْ شَأْنُهُ الْكِفَايَةُ وَسُرَادِقُهُ الرَّعَايَةُ

ای آنکه شأن او کفایت کردن بندگان و سرپرده اش حفظ و نگهداری است

يَا مَنْ هُوَ الْغَايَةُ وَالنَّهَائَةُ

ای آنکه او هدف و مقصود و سرانجام و خاتمه است

يَا صَارِفَ السُّوءِ وَالسَّوَايَةِ

ای بازدارنده بدی ها و زشتی ها؛

ص: ۳۶۹

۱- ۳۰. مهج الدعوات: ۲۹۸ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۹.

إِصْرِفْ عَنِّي أذِيَةَ الْعَالَمِينَ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ

باز بدار از من اذیت و آزار همه جهانیان را از جنّ و انس

بِالْأَشْبَاحِ النُّورَانِيَّةِ

به وسیله اشباح نورانی

وَبِالْأَسْمَاءِ السَّرِّيَانِيَّةِ

و نام های سریانی

وَبِالْأَقْلَامِ الْيُونَانِيَّةِ

و قلم های یونانی

وَبِالْكَلِمَاتِ الْعِبْرَانِيَّةِ

و کلمات عبرانی

وَبِمَا نَزَلَ فِي الْأَلْوَا حِ مِنْ تَعْيِينِ الْإِيضَاحِ.

و به آنچه در الواح از مشخص کردن برهان های آشکار نازل گشته است.

اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ فِي حِزْبِكَ وَحِزْبِكَ

قرار بده مرا خداوندا؛ در حزب خود و در پناه محکم خویش

وَفِي عِبَادِكَ وَفِي سِتْرِكَ

و در زمره بندگانت

وَفِي حِفْظِكَ وَفِي كَنْفِكَ

و در پوشش و نگهداری و حمایت

مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

از شرّ هر شیطان سرکش

وَعَدُوِّ مُرَاصِدٍ

و دشمن کمین کرده

وَلْتَنِيْمٍ مُّعَانِدٍ

و هر پست عنادپیشه

وَصِدًّا كَيُودٍ

و مخالف حيله گر

وَمِنْ شَرِّ كُلِّ حَاسِدٍ.

و از شرّ هر حسودی

بِسْمِ اللَّهِ اسْتَعِذْتُ

به نام خدا یاری می جویم

وَبِسْمِ اللَّهِ اُكْتَفَيْتُ

و به نام خدا بسنده می کنم

وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ

و بر خدا توکل می نمایم

فَالِيهِ اسْتَعِذْتُ عَلَى كُلِّ ظَالِمٍ ظَلَمَ

و به او پناه می برم از هر ظالمی که ظلم کند

وَعَاشِمٍ غَشَمَ

و هر ستمگری که ستم کند

وَطَارِقٍ طَرَقَ

و هر کاهنی که کهانت کند

وَزَاجِرٍ زَجَرَ

و هر بازدارنده ای که بازدارد

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا

پس خدا بهترین حافظ و نگهدار است

وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ. (۱)

و او از هر مهربانی مهربانتر است

ص: ۳۷۰

۱- ۳۱. جنّات الخلود: ۳۳.

حرز دیگر از حضرت امام رضاعلیه السلام

محمّد بن مسلم از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت کرده است که فرمود:

این عود و دعا در کاغذ یا پوست نازک برای انسان یا حیوانی که دچار حمل است نوشته می شود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

بِسْمِ اللَّهِ

بنام خدا

بِسْمِ اللَّهِ

بنام خدا

«إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا»

«همانا با دشواری آسانی است»

«إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا» (۱)

«بی گمان با دشواری آسانی است»

«يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

«خدا برای شما آسانی می خواهد و دشواری نمی خواهد

وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ

و باید عدد (ایام روزه) را کامل کنید

وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

و خدا را به پاس اینکه شما را هدایت کرده بزرگ شمارید و باشد که شکرگزاری کنید

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي

و هرگاه بندگانم از تو درباره من سؤال کنند

فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ

(بگو) من نزدیکم و دعای دعاکننده را چون مرا خواند اجابت کنم

فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ» (۲)

پس باید مرا پاسخ دهند و به من ایمان آورند باشد که راه یابند»

«وَيُهَيِّئُ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا» (۳)

(و) خداوند (در کارتان گشایش و آرامشی برای شما فراهم سازد)

وَيُهَيِّئُ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ رَشَدًا

و در کارتان رشد و کمال برای شما فراهم سازد

ص: ۳۷۱

۱- ۳۲. سوره انشراح آیه ۵

۲- ۳۳. سوره بقره آیه ۱۸۵ و ۱۸۶.

۳- ۳۴. سوره کهف آیه ۱۶.

«وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ» (۱)

و راه راست را نشان دادن بر عهده خداوند است برخی از راه ها بی راهه است و اگر خدا بخواهد

همه شما را هدایت کند»

«ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ» (۲).

«(سپس) خداوند(راهش را برای او هموار فرمود)».

«أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

«آیا آنهایی که کفر ورزیدند نمی دانند که آسمان ها و زمین به هم پیوسته بودند و ما آن ها را بازگشودیم

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ» (۳)

و هر چیز را از آب زنده قرار دادیم آیا ایمان نمی آورند؟»

«فَأَنْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ

«او را با خود به مکان دورافتاده ای برد) و از دیگران کناره گیری کرد(پس درد زایمان او را به کنار درخت خرمائی برد

قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا

گفت: ای کاش؛ پیش از این مرده بودم و از فراموش شده ها بودم

فَنَادِيهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي

پس از طرف پائین پایش (فرشته ای) ندا داد که اندوهگین مباش

قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

پروردگارت از زیر پایت چشمه آبی را روان می سازد

بِجَذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ

و این درخت خرما را به طرف خود تکان بده

رُطْبًا جَنِيًّا فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّيْتَنَّهُ وَهَزِّي إِلَيْكَ عَيْنًا

رطب تازه بر تو فرو می ریزد پس بخور و بنوش و دیده روشن بدار

فَأِمَّا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي

و اگر از مردم کسی را دیدی پس بگو:

إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ

من برای خداوند مهربان روزه ای نذر کرده ام

صَوْمًا فَلَنْ أَكَلَّمُ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا

و امروز با هیچ انسانی سخن نخواهم گفت

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ

آنگاه مریم آن (نوزاد) را دربرگرفته بود نزد قوم و خویشان خود آورد

قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

گفتند: ای به راستی کار بد و ناپسندی را مرتکب شده ای

يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ مَرْيَمَ؛ سَوْءٌ

ای خواهر هارون؛ نه پدرت مرد بدی بود

وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا

و نه مادرت بدکاره بود

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا

پس اشاره به کودک کرد گفتند:

ص: ۳۷۲

۱- ۳۵. سوره نحل آیه ۹

۲- ۳۶. سوره عبس آیه ۲۰.

۳- ۳۷. سوره انبیاء آیه ۳۰.

كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

چگونه با کودک گاهواره ای صحبت کنیم؟

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ اتَانِي الْكِتَابَ

(کودک) گفت: من بنده خدایم به من کتاب داده

وَجَعَلَنِي نَبِيًّا وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ

و به من پیامبری عطا کرده است هر جا که باشم مرا وجودی پربرکت قرار داده

وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

و تا زنده ام مرا به نماز و زکات سفارش نموده است

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

و به نیکی به پدر و مادرم توصیه فرمود و مرا از زورگویان و سنگدل ها قرار نداد

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ

و درود بر من روزی که زاده شدم

وَيَوْمَ أُمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ذَلِكَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ» (۱).

و روزی که می میرم و روزی که برانگیخته می شوم این عیسی پسر مریم است».

«وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ

» (و خدا شما را از شکم های مادران تان بیرون کرد در حالی که چیزی نمی دانستید

شَیْنًا وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

و برای شما گوش و چشم و دل قرار داد شاید شکرگزاری کنید

أَوْلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا

آیا بر فراز آسمان به پرندگانی که رام گشته اند نمی نگرند؟ آن ها را جز خدا کسی (در آسمان) نگه

نمی دارد

اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ» (۲)

بی گمان در آن نشانه هایی است برای مردمی که ایمان می آورند»

كَذَلِكَ أَيُّهَا الْمَوْلُودُ أُخْرِجْ سَوِيًّا بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

همان گونه - ای مولود - راست و درست و کامل به اذن و فرمان پروردگار عزیز و بلند مرتبه خارج شو

سپس بر او آویزان می کنند هنگامی که امر ولادت صورت گرفت آن را از او جدامی کنند

و باید کاملاً مراقب باشی که بعضی از آیه (۷۵ سوره نحل که در آخر حرز است) رارها نکنی یا به موضعی از آن توقّف نکنی تا آن را کامل گردانی و آیه این است:.

ص: ۳۷۳

۱- ۳۸. سوره مریم آیات ۲۲ - ۳۴.

۲- ۳۹. سوره نحل آیه ۷۸ و ۷۹.

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا

پس اگر به اینجا که رسیدی توقّف کنی نوزاد لال بیرون می آید و اگر نخواندی:

«وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»

نوزاد صحیح و سالم به دنیا نمی آید. (۱)

حرز برای حفظ از شرّ دشمنان اهل بیت علیهم السلام

این حرزی است که در لباس آن حضرت یافت شد گفته اند: هنگامی که حضرت امام رضا علیه السلام دار فانی را وداع کرد تعویذی از آن حضرت پیدا شد و در آن حرزی بود که گفته شده: پدرانش علیهم السلام فرموده اند که جدّ بزرگوارشان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام به آن خود را از دشمنان حفظ می کرد و آن را در غلاف شمشیر نصب کرده و آویخته بود و در آخر آن نام های خداوند عزیز و بلند مرتبه بود و آن حضرت بر فرزندان و بستگانش شرط کرده بود که آن را علیه کسی نخوانند؛ زیرا که این دعا هرگز از ناحیه پروردگار محجوب نمی ماند و رد نمی شود:

اللَّهُمَّ بِكَ أَسْتَفْتِحُ وَبِكَ أَسْتَنْجِحُ

خداوندا؛ به کمک تو آغاز می کنم و به کمک تو کامیابی و توفیق می طلبم

وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَتَوَجَّهُ.

و به محمد - که درود خداوند بر او و آل او باد - روی می آورم.

اللَّهُمَّ سَهِّلْ لِي حَزُونَتَهُ وَكُلَّ حَزُونَةٍ

خداوندا؛ برای من سختی آن و هر سختی را آسان گردان

وَذَلِّلْ لِي صُعُوبَتَهُ وَكُلَّ صُعُوبَةٍ

و ناهمواری آن و هر ناهمواری را هموار کن

وَإِكْفِنِي مَوْنَتَهُ وَكُلَّ مَوْنَةٍ

و رنج و زحمت آن و هر رنج و زحمتی را کفایت کن

وَأَرْزُقْنِي مَعْرُوفَهُ وَوُدَّهُ

و خیر و خوبی آن و دوستی اش را روزی من فرما

وَاصْرِفْ عَنِّي ضُرَّةً وَمَعْرَةً

و بدرفتاری و اذیت و آزارش را از من دور نما

إِنَّكَ تَمَحُّو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِتُ

که تو هر چه خواهی بزدایی یا ثبت فرمایی

ص: ۳۷۴

۱- ۴۰. بحار الأنوار: ۹۵/۴۰.

وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ

و نزد تو اصل کتاب است

«أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» (۱)

«به راستی که دوستان خدا نه ترسی بر آن ها است و نه غصه ای می خورند»

«إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ» (۲)

(فرشتگان گفتند: «ما فرستادگان پروردگار تو هستیم و آنان هرگز به تو دست نمی یابند»

طه حم

به احترام اسماء مقدس طه حم

لَا يُبْصِرُونَ

آن ها نمی بینند

وَجَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ

و «ما بر گردن ها تا چانه های ایشان حلقه های آهنی قرار دادیم در نتیجه سر بلند کرده و چشمها را فرو بسته اند

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا

و از پیش روی ایشان سدّی و از پشت سرشان سدّی قرار داده

فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ» (۳)

و ایشان را پوشانیده ایم پس آن ها نمی بینند»

«أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» (۴).

«آن ها کسانی هستند که خداوند بر دل ها و گوش ها و دیدگان شان مهر نهاده و آنان غافل و بی خبرند».

«لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ» (۵)

«ناگزیر آنچه آنان پنهان می کنند و آنچه را آشکار می کنند خدا می داند»

«فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» (۶)

«پس به زودی خدا شرّ ایشان را از تو کفایت کند و او شنوا و دانا است»

«وَتَرِيَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ» (۷)

«و می بینی که به سویت نگاه می کنند ولی آن ها نمی بینند»

«صُمُّ بَكْمٌ عُمَى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ» (۸)

آن ها کردند لال اند کورند و باز نمی گردند»

«طسم

طاسین میم) از رموز قرآنی است

تِلْكَ آيَاتُ «الْكِتَابِ الْمُبِينِ

(این آیه های کتاب روشن و آشکار است

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ إِنَّ

گویا خودت را از غصه اینکه آن ها ایمان نمی آورند می خواهی به کشتن دهی اگر

ص: ۳۷۵

۱- ۴۱. سوره یونس آیه ۶۲

۲- ۴۲. سوره هود آیه ۸۱.

۳- ۴۳. سوره یس آیه ۸ و ۹

۴- ۴۴. سوره نحل آیه ۱۰۸.

۵- ۴۵. سوره نحل آیه ۲۳

۶- ۴۶. سوره بقره آیه ۱۳۷.

۷-۴۷. سوره اعراف آیه ۱۹۸ .

۸-۴۸. سوره بقره آیه ۱۸ .

نَشَأُ نُزِّلَ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ» (۱).

بخوایم آیه و نشانه ای از آسمان بر آن ها فرو می فرستیم تا در برابر آن گردن فرود آورند. نام ها:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْعَيْنِ الَّتِي لَا تَنَامُ

خداوندا! از تو درخواست می کنم به دیدگانی که به خواب نمی رود

وَبِالْعِزِّ الَّتِي لَا يُرَامُ

و به عزت و اقتداری که هیچ کس به آن نمی رسد

وَبِالْمُلْكِ الَّتِي لَا يُضَامُ

و به فرمانروایی و سلطنتی که مورد ستم و تجاوز قرار نمی گیرد

وَبِالنُّورِ الَّتِي لَا يُطْفِئُ

و به نوری که خاموش نمی شود

وَبِالْوَجْهِ الَّتِي لَا يَبْلَى

و به چهره ای که فرسوده نمی شود

وَبِالْحَيَاةِ الَّتِي لَا تَمُوتُ

و به حیات و زندگی ای که دچار مرگ نمی شود

وَبِالصَّمَدِيَّةِ الَّتِي لَا تُقْهَرُ

و به سرور و تفوقی که مقهور و مغلوب نمی شود

وَبِالَّذِي مُمَوِّمَةٌ الَّتِي لَا تُغْنَى

و به آن جاودانگی که از بین نمی رود

وَبِالْإِسْمِ الَّذِي لَا يُرَدُّ

و به اسمی که بازگردانده نمی شود

وَبِالرُّبُوبِيَّةِ الَّتِي لَا تُسْتَذَلُّ

و به پروردگاری و ربوبیتی که ذلیل و خوار نمی شود

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا

و با من و حاجت خود را ذکر کن که برآورده شود ان شاء الله تعالی. (۲)

چنین و چنان کنی.

ص: ۳۷۶

۲- ۵۰. مهج الدعوات: ۲۹۷ بحار الأنوار: ۹۴/۳۴۵.

بخش شانزدهم

هشت دستور برای برطرف شدن هشت بیماری

در این بخش هشت دستور برای برطرف شدن هشت بیماری نقل می کنیم:

دعا برای درد چشم

محمد بن علی بن جعفر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

بدون تردید شفای چشم در خواندن سوره «حمد» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» و «آیة الکرسی» و بخور دادن با قسط (نوعی گیاه است) (و مر) صمغ درخت مَرِّ مَكِّي (و کُنْدَر است).^(۱)

دعا برای برطرف شدن صرع

حضرت امام رضا علیه السلام شخصی را که به بیماری صرع مبتلا بود مشاهده کرد دستور

ص: ۳۷۷

۱- ۵۱. بحار الأنوار: ۹۵/۹۰.

داد ظرف آبی بیاورند بر آن سوره «حمد» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» و «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» را خواند و در آن دمید سپس دستور داد از آن آب بر سر و روی او بریزند باین کار بیمار بهبودی یافت و امام علیه السلام فرمود: هرگز به سوی تو باز نمی گردد.^(۱)

دعا برای برطرف شدن سردرد

اباصلت هروی از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدر بزرگوارش روایت کرده است که فرمود:

امام باقر علیه السلام فرمود: به شیعیان ما یاد بده که برای سردرد بگویند:

«یا طاهی یا ذرّ یا طمنه یا طنات»

زیرا این ها اسماء اعظم هستند که نزد خداوند از ارزش والائی برخوردارند و خداوند به برکت آن سر درد را از ایشان برطرف می کند. (۲)

دعا برای برطرف شدن سلّ

حسن بن علیّ بن یقظین گوید: حضرت علیّ بن موسی الرضا علیه السلام فرموده است:

این دعائی است برای شیعیان ما برای برطرف کردن سلّ:

یا اللَّهُ یا رَبِّ الْأَرْبابِ

ای خداوند؛ ای پرورش دهنده پرورش دهندگان؛

و یا سَيِّدَ السَّادَاتِ

و ای سرور سروران؛

و یا إِلَهَ الْأَلِهَةِ

و ای معبود معبودان؛

وَيَا مَلِكَ الْمُلُوكِ

و ای پادشاه پادشاهان؛

وَيَا جَبَّارَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و ای آفریننده آسمان ها و زمین؛

ص: ۳۷۸

۱- ۵۲. بحار الأنوار: ۹۵/۱۵۰ المصباح: ۲۰۷) با اندکی تفاوت.)

۲- ۵۳. بحار الأنوار: ۹۵/۵۴.

إِشْفِنِي وَعَافِنِي مِنْ دَائِي هَذَا

مرا شفا بده و عافیت بخش از این درد

فَأِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ

که من بنده تو و فرزند بنده ات هستم

أَتَقَلَّبُ فِي قَبْضَتِكَ

در قبضه قدرت تو حرکت می کنم و پهلو به پهلو می شوم

وَنَاصِيَتِي بِيَدِكَ.

و زمام امورم به دست تو است.

این دعا را سه مرتبه می خوانی و خداوند به نیرو و قدرت خویش تو را کفایت می کند انشاء الله
تعالی. (۱)

دستور برای فرزنددار شدن و برطرف شدن مریضی

هشام بن ابراهیم به حضرت امام رضاعلیه السلام از بیماری و اینکه فرزندى برایش متولد نمی شود شکوه کرد امام علیه السلام دستور داد که: در منزل با صدای بلند اذان بگوید.

هشام گوید: به دستور حضرت عمل کردم خداوند بیماریم را از بین برد و فرزندم زیاد گشت. (۲)

دعا برای رفع زگیل

علی بن نعمان گوید: به حضرت امام رضاعلیه السلام عرض کردم: پسری دارم مبتلا به ثُلُول گشته در بدنش لکه های قرمز و دانه های زگیل ظاهر شده است و مرا ناراحت نموده است. امام علیه السلام فرمود:

برای هر زگیل هفت دانه جو بگیر و بر هر دانه جو هفت مرتبه ابتدای سوره واقعه را تا «هَبَاءٌ مُنَبِّئًا» بخوان سپس آیه ۱۰۵ سوره «طه» «وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا...» تا «وَلَا أَمْتًا» (۳) را بخوان سپس جوها را یکی یکی بگیر و بر زگیل ها بمال سپس آن ها را در پارچه جدیدی قرار بده و بر آن

ص: ۳۷۹

۱- ۵۴. بحار الأنوار: ۹۵/۲۰

۲- ۵۵. الدعوات: ۱۸۹ روضة الواعظین: ۳۱۳.

۳- ۵۶. سوره طه آیه ۱۰۵ - ۱۰۷.

پارچه سنگی ببند و در جایی که آن را پنهان کند - مانند چاه یا گودال - بپنداز.

علی بن نعمان گوید: این دستور امام علیه السلام را انجام دادم بخدا قسم روز هفتم یا هشتم که نگاه کردم مثل کف دست من صاف بود و اثری از آن ها نبود و فرموده اند:

شایسته است که این کار در شب های آخر ماه - که ماه دیده نمی شود - انجام گیرد و ان شاء الله از بین خواهد رفت. (۱)

دستور برای بواسیر

شخصی از بواسیر به آن حضرت شکایت کرد حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

سوره «یس» را با عسل بنویس و سپس آن را در آب ریخته و از آن آب بنوش. (۲)

ادعا برای رفع غده خنازیر (۳)

حسین بن سعید در کتاب دعاء به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

کنیزی از کنیزان ما در گردنش غده خنازیر ظاهر گشت کسی آمد و به او گفت: باید بگویی:

یا رَوْوْفُ یا رَحِیمُ یا رَبِّ یا سَیِّدِی.

ای بسیار مهربان؛ ای رحم کننده؛ ای پروردگار من؛ ای سرور من.

و آن را تکرار نمایی آن کنیز به این دستور عمل کرد و آن غده از بین رفت. (۴)

۱- ۵۷. الدعوات: ۱۹۹ و در البلد الأمين: ۶۱۹ المصباح: ۲۰۸ و بحار الأنوار: ۹۵/۹۷ با کمی تفاوت آمده است.

۲- ۵۸. بحار الأنوار: ۹۵/۸۲.

۳- ۵۹. خنازیر؛ غده هایی است که در گردن انسان ایجاد می شود.

۴- ۶۰. الدعوات: ۱۹۷ مکارم الأخلاق: ۲/۲۴۶ بحار الأنوار: ۹۵/۱۰۰.

بخش هفدهم

هشت دستور برای وسعت رزق و رفع فقر

در این بخش هشت دستور برای وسعت رزق و برطرف شدن فقر نقل می کنیم:

دعا برای طلب رزق

احمد بن محمد بن ابی نصر گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: فدای شما شوم؛ از خداوند بخواه که مال حلال را روزی من گرداند فرمود:

آیا می دانی حلال چیست؟

عرض کردم: به نظر ما مقصود کسب پاکیزه است. فرمود:

علی بن الحسین علیهما السلام می فرمود: حلال قوت برگزیدگان الهی است.

سپس فرمود: بگو: أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ. (۱)

خداوندا؛ از تو روزی واسع و فراوان می خواهم.

ص: ۳۸۱

۱- ۶۱. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۳۷۶ بحار الأنوار: ۱۰۳/۲ ح ۴) با تفاوت در راوی حدیث).

دعا هنگام رسیدن نعمت و کم شدن رزق و وارد شدن حزن و اندوه

حضرت امام رضا علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده اند که فرمود:

هر کس خدا به او نعمتی مرحمت می کند باید خداوند تبارک و تعالی را سپاس گوید و هر کس روزی بر او به کندی برسد باید استغفار کند و از خدا آمرزش گناهانش را بخواهد و هر کس امری او را غمناک نموده باشد باید بگوید:

لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (۱)

هیچ توانائی و نیروئی جز به سبب خداوند نیست.

دعا برای طلب روزی

برادر دعبل خزاعی گوید: سرورم حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام فرمود:

پدرم حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: پدرم حضرت جعفر بن محمد علیهما السلام از پدرش حضرت محمد بن علی علیهما السلام روایت کرده است که فرمود: هنگامی که صبح کردی بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي سَهْمًا وَافِرًا

خداوندا؛ برای من سهم فراوانی قرار بده

فِي كُلِّ حَسَنَةٍ أَنْزَلْتَهَا مِنَ السَّمَاءِ

در هر خیری که امروز از آسمان

ص: ۳۸۲

۱- ۶۲. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۴۵ صحیفه الإمام الرضا علیه السلام: ۲۵۸.

إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذَا الْيَوْمِ

به سوی زمین فرستادی

وَاصْرِفْ عَنِّي كُلَّ مُصِيبَةٍ أَنْزَلْتَهَا مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذَا الْيَوْمِ

و از من دور گردان هر مصیبت و بلائی را که امروز از آسمان به سوی زمین نازل کنی

وَعَافِنِي مِنْ طَلَبِ مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِي مِنْ رِزْقٍ

و مرا معاف بدار از جستجوی آنچه رزق و روزی که برایم مقدر نفرموده ای

وَمَا قَدَّرْتَ لِي مِنْ رِزْقٍ فَسُقَّهُ إِلَيَّ فِي

و آنچه از روزی برایم مقدر فرموده ای

يُسِّرْ مِنْكَ وَعَافِيَةَ «امین» سه مرتبه. (۱)

با آسانی و عافیت به سوی من بفرست اجابت فرما.

گفتن اذان برای رفع فقر

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمود:

شخصی به امام صادق علیه السلام از فقر و ناداری خود شکایت کرد امام علیه السلام فرمود: هرگاه صدای اذان را شنیدی به همراه مؤذن اذان بگو همانطور که او می گوید. (۲)

دستور برای برکت مال

محمد بن مسلم از امام باقر یا امام صادق علیهما السلام روایت کرده است که فرمود:

هنگامی که کالائی خریداری نمودی سه بار تکبیر بگو و سپس این دعا را بخوان:

ص: ۳۸۳

۱- ۶۳. جامع أحادیث الشيعة: ۱۹/۵۲۷ مستدرک الوسائل: ۵/۳۸۲ و در بحار الأنوار: ۸۶/۲۴۹ با اختلاف.

۲- ۶۴. مکارم الأخلاق: ۲/۱۵۰ بحار الأنوار: ۹۵/۲۹۵.

اللَّهُمَّ إِنِّي اشْتَرَيْتُهُ أَلْتَمِسُ فِيهِ مِنْ خَيْرِكَ

خداوندا؛ من این کالا را خریده ام در آن خیر تو را می جویم

فَأَجْعَلْ لِي فِيهِ خَيْرًا.

پس برای من در آن خیر و خوبی قرار بده.

اللَّهُمَّ إِنِّي اشْتَرَيْتُهُ أَلْتَمِسُ فِيهِ مِنْ فَضْلِكَ.

خداوندا؛ من این جنس را خریداری نموده ام و در آن فضل و احسان تو را می طلبم.

تا آخر حدیث سپس گفت:

و سیره حضرت امام رضا علیه السلام چنین بود که بر روی کالائی که تهیه می کرد می نوشت:

«بَرَکَةٌ لَنَا»؛ «برکت برای ما باشد».^(۱)

دعای دیگر در هر روز برای برطرف شدن فقر

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: هر کس روزی صد مرتبه بگوید:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ»

«نیست خدایی جز خداوندی که مالک و حق آشکار است».

به سبب آن بی نیازی به سوی او جلب می شود و تنگدستی از او دور می گردد و درب جهنم به او

بسته می شود و درب بهشت به سوی او گشوده می شود.^(۲)

ص: ۳۸۴

۱- ۶۵. وسائل الشیعة: ۱۲/۳۰۴.

۲- ۶۶. صحیفة الإمام الرضا علیه السلام: ۲۸۸.

دعا برای حفظ چیزی که خریداری شده

این روایت به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است:

هرگاه متاع کالا کنیز و یا چهارپائی خریدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي اشْتَرَيْتُهُ أَتَمَسُّ فِيهِ مِنْ رِزْقِكَ

خداوندا؛ من این را خریده ام و در آن روزی تو را می طلبم

فَاجْعَلْ لِي فِيهِ رِزْقًا.

پس برای من در آن رزق و روزی قرار بده.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَلْتَمِسُ فِيهِ فَضْلَكَ

خداوندا؛ من در آن فزونی و لطف تو را می طلبم

فَاجْعَلْ لِي فِيهِ فَضْلًا.

پس برای من در آن فزونی قرار بده

اللَّهُمَّ إِنِّي أَلْتَمِسُ فِيهِ مِنْ خَيْرِكَ وَبَرَكَتِكَ وَسِعَةِ رِزْقِكَ

خداوندا؛ در آن از خیر و برکت و روزی گسترده ات التماس می کنم

فَاجْعَلْ لِي فِيهِ رِزْقًا وَاسِعًا

پس برای من در آن روزی گسترده

وَرَبْحًا طَيِّبًا

و راحتی و آسایش خوش آیند

هَنِيئًا مَرِيًّا.

گوارا و دلپذیر قرار بده.

و این کلمات را سه مرتبه تکرار کن. (۱)

دعا برای حفظ شدن مال از تلف شدن و...

این روایت نیز به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است:

هر گاه خواستی کالای خود را در حفظ و حراست بداری آیه الکرسی بخوان و بنویس و آن را در وسط کالای قرار بده و نیز بنویس:

ص: ۳۸۵

۱- ۶۷. بحار الأنوار: ۷۶/۱۷۳ فقه الرضا علیه السلام: ۳۹۹.

«وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ

«ما پیش روی آنان سدّی و پشت سرشان سدّی نهاده ایم و دیدگانشان را پوشانیده ایم که لا یُبْصِرُونَ» (۱)

لا ضیعة علی ما حفظه الله «فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

نمی بینند» آنچه را خدا حفظ کند تباہ نمی گردد «پس اگر روی گردانند بگو: خدا مرا بس است هیچ معبودی جز او نیست

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ

بر او توکل کردم و او پروردگار عرش باعظمت است

وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۲).

(پس اگر چنین کنی) آن را در حفظ و حراست قرار داده ای اگر خدا بخواهد و به آن به اذن و فرمان پروردگار بدی نرسد. (۳)

ص: ۳۸۶

۱- ۶۸. سوره یس آیه ۹.

۲- ۶۹. سوره توبه آیه ۱۲۹.

۳- ۷۰. بحار الأنوار: ۷۶/۱۷۴ فقه الرضاعیه السلام: ۴۰۰.

بخش هیجدهم

هشت دعای مهم

که حضرت امام رضاعلیه السلام خوانده اند

در این بخش هشت دعای مهم که حضرت امام رضاعلیه السلام آن ها را خوانده اند نقل می کنیم:

دعای توحید

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ كُنْتَ قَبْلَ الْاَزْمَانِ

خداوندا! تو پیش از زمان ها

وَقَبْلَ الْكُوْنِ وَالْكَيْنُوْنِيَّةِ وَالْكَائِنِ

و پیش از وجود و ایجاد و موجود بوده ای

وَعَلِمْتَ بِمَا تُرِيدُ اَنْ تُكُوْنَ قَبْلَ تَكْوِيْنِ الْاَشْيَاءِ

و پیش از به وجود آوردن موجودات به آنچه می خواستی هستی بخشی علم و آگاهی داشتی

وَكَانَ عِلْمُكَ السَّابِقُ فِيمَا تُرِيدُ أَنْ تُكُونَ قَبْلَ التَّكْوِينِ وَالْعِلْمِ

و علم تو پیشی داشته در مورد آنچه می خواهی به وجود آوری پیش از آفرینش و علم

فَعِلْمُكَ دَائِبَةٌ غَيْرُ مُكْتَسَبٍ.

پس علم و دانش تو پیوسته با تو بوده و اکتسابی نیست که بدست آورده باشی.

لَمْ تَزَلْ كُنْتَ عَالِمًا مَوْجُودًا

تو همواره وجود داشته ای در حالی که عالم بوده ای

ص: ۳۸۷

وَالْجَهْلُ عَنْكَ نَافِيًا

و جهل و نادانی از ساحت مقدس تو منتفی و دور است

فَأَنْتَ بَادِي الْأَبَدِ

تو آغازگر ابدی

وَقَادِمُ الْأَزَلِ

و آینده ازلی

وَدَائِمُ الْقَدَمِ

و همیشگی دیرینه هستی

لَا تُوصَفُ بِصِفَاتٍ

به صفات توصیف نمی شوی

وَلَا تُنَعَّتُ بِوَصْفٍ

و به وصفی صفت آورده نمی گردی

وَلَا تُلْحَقُ بِالْحَوَاسِّ

و با حواس به تو نمی توان رسید

وَلَا تُضْرَبُ فَيْكَ الْأَمْثَالُ

و در مورد تو نمی توان مثال زد

وَلَا تُقَاسُ بِقِيَاسٍ

و به مقیاسی قیاس

وَلَا تُحَدُّ وَبِحُدُودٍ

محدود نمی شوی

لَيْسَ لَكَ مَكَانٌ يُعْرَفُ

مکان شناخته شده ای برایت نیست

وَلَا لَكَ مَوْضِعٌ يُنَالُ

به حدی و جایگاهی که بتوان به آن دست یافت نداری

لَا فَوْقَكَ مُنْتَهَى

نه بالای تو را منتهایی است

وَلَا عَنْكَ اِنْتِهَاءٌ

و نه تو را نهایتی است

وَلَا خَلْفَكَ اِدْرَاكٌ

و نه از پشت سر قابل ادراک هستی

وَلَا اَمَامَكَ مُصَادِفٌ

و نه برابر با چیزی برخورد می کنی؛

بَلْ اَيْنَ تَوَجَّهَ الْوَاجِهُونَ فَانْتَ هُنَاكَ لَمْ تَزَلْ

بلکه هر کجا روی آورنده ای به تو روی آورد تو آنجا همیشه هستی

لَا يُحِيطُ بِكَ الْاَشْيَاءُ

هیچ چیز تو را احاطه نمی کند

بَلْ تُحِيطُ بِالْاَشْيَاءِ مُحْتَوِيَةً بِهَا

بلکه تو هر چیزی را احاطه کرده و در بر گرفته ای

مُحْتَجَبٌ عَنْ رُؤْيَةِ الْمَخْلُوقِينَ

از دیدن آفریدگان پوشیده و پنهانی

وَهُمْ عَنْكَ غَيْرٌ مُحْتَجَبِينَ

و آنان از تو پنهان و پوشیده نیستند

تَرَى وَلَا تُرَى

می بینی و دیده نمی شوی

وَأَنْتَ فِي الْمَلَاِ الْأَعْلَى

مو تو در جایگاه برتری

تَسْمَعُ وَتَرَى

می شنوی و می بینی

وَتَعْلَمُ مَا يُخْفَى وَأَخْفَى

و آنچه پنهان می شود و پنهان است می دانی

فَتَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا. (۱)

تو پاک و منزّه و بزرگ و برتری از آنچه (مردم) می گویند برتری بزرگ.

۱- ۷۱. بحار الأنوار: ۹۵/۳۵۷.

دعای مهمی در عظمت خداوند

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از بعضی از اصحاب روایت کرده است که گفت:

حضرت امام رضا علیه السلام به قبری از قبرهای اهل بیتش مرورش افتاد دست مبارک بر روی آن قبر نهاد سپس این دعا را خواند:

إِلَهِي بَدَتْ قُدْرَتُكَ وَلَمْ تَبْدُ هَيْئَةً

خدای من؛ قدرت و توانائی تو ظاهر گشت و برایت کیفیّت و شکل و صورتی آشکار نشد

فَجَهْلُوكَ وَقَدَّرُوكَ

پس نشناختند تو را و برایت اندازه معین کردند

وَالْتَقْدِيرُ عَلَيَّ غَيْرِ مَا بِهِ وَصَفُوكَ

و فرض و اندازه بر غیر آن چیزی است که به آن تو را وصف کردند

وَإِنِّي بَرِيءٌ يَا إِلَهِي مِنَ الَّذِينَ بِالتَّشْبِيهِ طَلَبُوكَ

و براستی من بیزارم - ای پروردگرم - از کسانی که تو را با تشبیه می جویند

لَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْءٌ.

هیچ چیزی همانند تو نیست.

إِلَهِي وَلَنْ يُدْرِكُوكَ وَظَاهِرٌ مَا بِهِمْ مِنْ نِعْمِكَ دَلِيلُهُمْ عَلَيْكَ

خدایا؛ هرگز تو را در نمی یابند و آنچه از نعمت هایت برای ایشان ظاهر است آن ها را بر تو دلالت می کند

لَوْ عَرَفُوكَ وَفِي خَلْقِكَ يَا إِلَهِي

اگر تو را بشناسند و در آفریدگانت ای خدای من؛

مَنْدُوحَةً إِنْ يَتَنَاولُوكَ بَلْ سَوَّوكَ بِخَلْقِكَ فَمِنْ ثَمَّ لَمْ - يَعْرِفُوكَ

- راه فراخ و گسترده هست اگر به تو برسند ولی آن ها تو را با مخلوقات مساوی دانستند و از آنجا است که تو را نشناختند

وَاتَّخَذُوا بَعْضَ آيَاتِكَ رَبًّا

و بعضی از آیات و نشانه هایت را پروردگار گرفتند

فَبَدَّلِكَ وَصَفُوكَ

و به آن جهت تو را توصیف کردند

فَتَعَالَيْتَ رَبِّي عَمَّا بِهِ الْمُسَبَّهَةُ نَعْتُوكَ. (۱)

تو بلندمرتبه و برتری پروردگارم؛ از آنچه تشبیه کنندگان تو را به آن وصف نمودند.

۱- ۷۲. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۹۵ و در بحار الأنوار: ۹۴/۱۸۱ ح ۹ با اختلاف.

دعای مهمّ دیگری از حضرت امام رضا علیه السلام

این دعا را حضرت امام رضا علیه السلام در قنوت نماز برای نفرین نمودن به مأمون خواندند:

اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْقُدْرَةِ الْجَامِعَةِ

خداوندا؛ ای کسی که دارای قدرتی فراگیر

وَالرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ

و رحمتی گسترده

وَالْمِنَنِ الْمُتَّبِعَةِ

و احسان های پیایی

وَالْاِلَاءِ الْمُتَوَالِيَةِ

و نعمت های مستمرّ و الطاف زیبا

وَالْاَيَادِي الْجَمِيْلَةِ

و بخشش های فراوان است

وَالْمَوَاهِبِ الْجَزِيْلَةِ

یا مَنْ لَا يُوصَفُ بِتَمَثِيْلٍ

ای کسی که نمی توان او را با مثال زدن توصیف نمود

وَلَا يُمَثَّلُ بِنَظِيرٍ

و با نظیر آوردن برایش مثال زد

وَلَا يُغْلَبُ بِظَهِيرٍ

و با مددکار و پشتیبان او را شکست داد

يَا مَنْ خَلَقَ فَرَزَقَ

ای کسی که آفرید و روزی داد

وَأَلْهَمَ فَاَنْطَقَ

و الهام نمود پس به سخن درآورد

وَابْتَدَعَ فَشَرَعَ

و نوآوری کرد پس شروع نمود

وَعَلَا فَازْتَفَعَ

و برتری یافت و رفیع گردید

وَقَدَّرَ فَاَحْسَنَ

و اندازه گیری نمود و نیکو اندازه گیری کرد

وَصَوَّرَ فَأَتَقَنَ

و صورت آفرینی کرد و آن را استوار و متقن گردانید

وَاحْتَجَّ فَأَبْلَغَ

و دلیل و حجت آورد و آن را رسا گردانید

وَأَنْعَمَ فَأَسْبَغَ

و نعمت بخشید و آن را کامل گردانید

وَأَعْطَى فَأَجْزَلَ

و عطا نمود و آن را فراوان ساخت

وَمَنْحَ فَأَفْضَلَ

و بخشش نمود و آن را افزون گردانید.

يَا مَنْ سَمَا فِي الْعِزِّ فَفَاقَ خَوَاطِفَ الْأَبْصَارِ

ای کسی که در عزت اوج گرفته و برتر از پرتو دیدگان است

وَدَنَا فِي اللَّطْفِ فَجَاوَزَ هَوَاجِسَ الْأَفْكَارِ

و در لطف و لطافت نزدیک گشته و والاتر از خطور افکار و اندیشه ها است

يَا مَنْ تَفَرَّدَ بِالْمُلْكِ فَلَا نِدَّ لَهُ فِي مَلَكُوتِ سُلْطَانِهِ

ای کسی که در پادشاهی یگانه است و برایش در فرمانروائی و سلطنت شریکی نیست

وَتَوَحَّدَ فِي كِبْرِيَاءِهِ فَلَا ضِدَّ لَهُ فِي جَبْرُوتِ شَأْنِهِ

و در کبریائی بی همتا است و برای او در عظمت شأنش مخالفی نیست

ص: ۳۹۰

يَا مَنْ حَارَتْ فِي كِبْرِيَاءِ هَيْبَتِهِ دَقَائِقُ لَطَائِفِ الْأَوْهَامِ

ای کسی که در بزرگی هیبت او اوهام و اندیشه ها سرگردان است

وَأَنْحَسَرَتْ دُونَ إِدْرَاكِ عَظَمَتِهِ خَطَائِفُ أَبْصَارِ الْأَنْامِ.

و برای درک عظمتش دیدگان مردم در مانده است.

يَا عَالِمَ خَطَرَاتِ قُلُوبِ الْعَالَمِينَ

ای کسی که از خطورات دل های آدمیان آگاه و نسبت به

وَشَاهِدَ لَحَظَاتِ أَبْصَارِ النَّاطِرِينَ

زیرچشمی های بینندگان گواه است

يَا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِهَيْبَتِهِ

ای کسی که چهره ها در برابر هیبت او به خاک افتاده و گردن ها در برابر عظمت و جلالت و بزرگی

او فرود آمده

وَخَضَعَتِ الرَّقَابُ لِعَظَمَتِهِ وَجَلَالَتِهِ

و دل ها از ترس او به لرزه درآمده

وَوَجَلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خِيفَتِهِ

وَأَزْتَعَدَتِ الْفَرَائِصُ مِنْ فَرَقِهِ.

و از بیم او بندهای بدن دچار رعشه گردیده.

يَا بَادِيُّ يَا بَدِيعُ يَا قَوِيُّ يَا مَنِيْعُ يَا عَلِيٌّ رَفِيعُ

ای آغازگر؛ ای پدیدآورنده؛ ای توانا؛ ای بازدارنده؛ ای بلندمرتبه؛ یا ای بلندپایه؛

صَلِّ عَلَيَّ مَنْ شَرَّفَتِ الصَّلَاةُ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِ

درود فرست بر کسی که نماز با صلوات بر او شرافت یافت

وَأَنْتَقِمَ لِي مِمَّنْ ظَلَمَنِي

و انتقام بگیر از کسی که به من ستم روا داشته

وَأَسْتَخَفَّ بِي

و مرا کوچک شمرده

وَطَرَدَ الشَّيْعَةَ عَنْ بَابِي

و شیعیان را از درگاه من رانده

وَأَذْفُهُ مَرَاةَ الذُّلِّ وَالْهَوَانِ كَمَا أَذَاقْنِيهَا

و به او تلخی دلت و پستی را بچشان همان گونه که به من چشانید

وَأَجْعَلُهُ طَرِيدَ الْأَرْجَاسِ وَشَرِيدَ الْأَنْجَاسِ

و او را آواره شده ناپاکان و آواره شده تبه کاران قرار بده.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و سپاس و ستایش سزاوار خداوندی است که پروردگار جهانیان است

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۱)

(و درود و رحمت خداوند بر حضرت (محمد و آل پاک و پاکیزه اش باد.

ص: ۳۹۱

۱- ۷۳. مهج الدعوات: ۴۵۹ المصباح: ۳۹۰ البلد الأمين: ۶۵۵ بحار الأنوار: ۸۵/۲۵۷.

دعای حمد و شکرگزاری

ریان می گوید: شنیدم حضرت امام رضا علیه السلام کلماتی را می خواند من آن ها را حفظ کردم و در هیچ دشواری آن ها را نخواندم مگر این که خداوند برایم گشایش فراهم نمود و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِي فِي كُلِّ كَرْبٍ

خداوندا! تو در هر گرفتاری مایه اطمینان و آرامش من هستی

وَأَنْتَ رَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ

و تو در هر سختی امید من می باشی

وَأَنْتَ لِي فِي كُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِي ثِقَةٌ وَعُدَّةٌ

و تو در هر کاری که بر من وارد شود وسیله اطمینان و کمک من هستی

كَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضَعُ عَنْهُ الْفُؤَادُ

چه بسیار است گرفتاری که قلب در آن سست و ضعیف می گردد

وَتَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَةُ وَتَعْيِي فِيهِ الْأُمُورُ

و راه چاره در آن کم می گردد و کارها در آن به دشواری می رسد

وَيَخْذُلُ فِيهِ الْبَعِيدُ وَالْقَرِيبُ وَالصَّادِقُ

و دور و نزدیک و دوست در آن خوار می گردند

وَيَشْمَتُ فِيهِ الْعَدُوُّ

و دشمن در آن شماتت می کند

أَنْزَلْتَهُ بِكَ

من آن را به دربارت آورده

وَشَكَوْتُهُ إِلَيْكَ

و از آن به تو شکایت نمودم

رَاغِبًا إِلَيْكَ فِيهِ عَمَّنْ سِوَاكَ

از دیگران در آن گرفتاری به سوی تو میل کردم

فَفَرَّجْتَهُ وَكَشَفْتَهُ وَكَفَيْتَنِيهِ

پس آن سختی را گشایش داده و آن را برطرف نموده و مرا از آن کفایت نمودی

فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَةٍ

پس تو سرپرست هر نعمتی هستی

وَصَاحِبُ كُلِّ حَاجَةٍ

و صاحب هر حاجتی می باشی

وَمُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ

و نهایت هر میلی می باشی

فَلَكَ الْحَمْدُ كَثِيرًا

پس حمد بسیار برای تو باد

وَلَكَ الْمَنْ فَاضِلًا

و منت زیاد از برای توست

بِنِعْمَتِكَ تَتِمُّ الصَّالِحَاتِ

نعمت تو کارهای شایسته کامل می شود.

يَا مَعْرُوفًا بِالْمَعْرُوفِ مَعْرُوفٌ

ای شناخته شده ای که به بخشش مال شناخته شده ای؛

ص: ۳۹۲

وَيَا مَنْ بِهِ هُوَ بِالْمَعْرُوفِ مَوْصُوفٌ

و ای کسی که او به این وصف توصیف شده است؛

أَنْلِنِي مِنْ مَعْرُوفِكَ مَعْرُوفًا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ مَعْرُوفٍ مِنْ سِوَاكَ

از مال خود آن گونه به من بده که از مال غیر تویی نیاز گردم

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

به رحمت خودت ای رحم کننده ترین رحم کنندگان.

دعای مهمی برای عافیت و عاقبت بخیر شدن

احمد بن موسی بن سعد گوید: با حضرت امام رضا علیه السلام در طواف بودم چون برابر رکن یمانی

قرار گرفتیم امام علیه السلام دست های مبارک

خود را بالا برد و عرض کرد:

يَا اللَّهُ يَا وَلِيَّ الْعَافِيَةِ

ای خدا؛ ای عهده دار عافیت؛

وَيَا خَالِقَ الْعَافِيَةِ

و ای آفریننده عافیت؛

وَيَا رَازِقَ الْعَافِيَةِ

و ای روزی دهنده عافیت؛

وَالْمُنْعِمُ بِالْعَافِيَةِ

و نعمت دهنده با عافیت

وَالْمُتَّفَضِّلُ بِالْعَافِيَةِ عَلَيَّ وَعَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ

و لطف کننده با عافیت بر من و بر تمام آفریدگانت

يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا

ای مهربان و رحم کننده در دنیا و آخرت؛ (به رحمت عام و خاص خود)

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَرْزُقْنَا الْعَافِيَةَ

و روزی ما گردان عافیت را

وَدَوِّامَ الْعَافِيَةَ

و دوام عافیت را

وَتَمَامَ الْعَافِيَةِ

و همه عافیت را

وَشُكْرَ الْعَافِيَةِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

و شکر عافیت را در دنیا و آخرت ای مهربانترین مهربانان.

ص: ۳۹۳

۱- ۷۴. بحار الأنوار: ۹۵/۱۸۷.

۲- ۷۵. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۵ الإقبال: ۴۶۵ وسائل الشیعة: ۹/۴۱۷ بحار الأنوار: ۹۸/۱۳۷. در «الإقبال» فرموده است: این دعا بعد از دو رکعت نماز در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان خوانده شود بنابراین مربوط به طواف نیست.

ادعای تنزیه خداوند

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از فضل بن شاذان روایت کرده است که گفت: از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام شنیدم که در دعایش می خواند:

سُبْحَانَ مَنْ خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ

پاک و منزّه است کسی که آفرینش را به قدرت خویش آفرید

وَأَتَّقَنَّ مَا خَلَقَ بِحِكْمَتِهِ

و آنچه آفرید به حکمت خویش متقن و استوار گردانید

كُلَّ شَيْءٍ مِنْهُ مَوْضِعَهُ بِعِلْمِهِ

و هر چیزی را به علم و دانش خویش در جای خودش قرار داد

سُبْحَانَ مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَوَضَعَ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

پاک و منزّه است کسی که خیانت چشم‌ها و آنچه را که سینه‌ها پنهان می‌کنند می‌داند

وَلَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

مثل و مانند او نیست

وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (۱) و هیچ چیز و او شنوا و بینا است.

صلوات مهمّ حضرت امام رضا علیه السلام

مرحوم سید بن طاووس این صلوات را از حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْأَوَّلِينَ

خداوندا؛ بر محمد و آل او درود فرست در میان پیشینیان

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْآخِرِينَ

و بر محمد و آل او درود فرست در میان آیندگان

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَى

و بر محمد و آل او درود فرست در میان آسمانیان و فرشتگان

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ.

و بر محمد و آل او درود فرست در میان پیامبران و رسولان.

ص: ۳۹۴

۱- ۷۶. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۹۷ بحار الأنوار: ۹۴/۱۷۹.

اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ

خداوندا؛ به حضرت (محمد - که درود تو بر او و آل او باد - وسیله) مرتبه بلند آن حضرت در بهشت (بزرگی و سربلندی و برتری

وَالدَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَمِنْتُ بِمُحَمَّدٍ

و مرتبه والا عطا کن. خداوندا؛ من به (حضرت) محمد -

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

که درود و سلام تو بر او و آل او باد -

وَلَمْ أَرَهُ فَلَا تَحْرِمْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُؤْيَاهُ

ایمان آوردم در حالی که او را ندیده ام

وَأَرْزُقْنِي صُحْبَتَهُ

پس مرا از دیدار او در روز قیامت محروم مفرما

وَتَوَفَّنِي عَلَىٰ مِلَّتِهِ

و همدمی و همنشینی با او را به من روزی کن

وَاسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا

و مرا بر دین و آیین او بمیران

لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا

به گونه ای که پس از آن هرگز تشنه و از حوض و آبشخور پربرکت او سیراب گردان؛

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

نشوم که تو بر هر چیز توانائی.

اللَّهُمَّ كَمَا أَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ

خداوندا؛ همان گونه که) حضرت (محمد - که درود و صلوات تو بر او و آل او باد - ایمان آوردم

وَلَمْ أَرَهُ فَعَرَّفْنِي فِي الْجَنَانِ بِهِ وَجْهَهُ.

و در حالی که او را ندیده ام پس در بهشت چهره مبارکش را به من بشناسان.

اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّي تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَسَلَامًا. [\(۱\)](#) خداوندا؛ به روح پاک (حضرت) محمد از طرف

من سلام و درود فراوان برسان.

دعای مهمّ حضرت امام رضا علیه السلام در لعن

سید بن طاووس رحمه الله گوید: ما این دعا را به سند خود از سعد بن عبدالله در کتاب «فضل الدعاء» روایت کرده ایم.

محمد بن اسماعیل بن بزیع و سلیمان بن جعفر گویند: ما بر حضرت امام رضا علیه السلام وارد شدیم در حالی که آن حضرت در سجده شکر بود و آن را طولانی کرد هنگامی که سر از سجده برداشت به ایشان عرض کردیم: سجده را طولانی نمودید فرمود:

ص: ۳۹۵

۱- ۷۷. إقبال الأعمال: ۴۵۸ بحار الأنوار: ۹۸/۱۳۰.

هر کس این دعا را در سجده شکر بخواند مانند کسی است که در روز بدر به همراه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم به طرف دشمنان تیر رها کرده است.

عرض کردیم: اجازه می دهید آن را یادداشت کنیم.

حضرت فرمود:

بلی؛ هر گاه سجده شکر نمودید بگویید:

اللَّهُمَّ الْعَنِ اللَّذِينَ بَدَّلَا دِينَكَ وَغَيَّرَا نِعْمَتَكَ وَآتَاهُمَا رَسُولَكَ

خداوندا؛ لعنت کن آن دو نفری را که دین تو را دگرگون کردند و نعمت را تغییر دادند و رسول تو را

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَخَالَفَا مِلَّتَكَ وَصَدَّآ عَنْ سَبِيلِكَ

که درود خدا بر او و آل او باد - متهم ساختند و با آیین تو مخالفت نمودند و راهت را بستند

وَكَفَرَ الْآءَكَ

و کفران نعمت هایت کردند

وَرَدًّا عَلَيْكَ كَلَامَكَ

و کلام تو را رد کرده و نپذیرفتند

وَاسْتَهْزَأَ بِرَسُولِكَ

و پیامبرت را به مسخره گرفتند و پسر

وَقَتْلًا ابْنَ نَبِيِّكَ

و حَرْفًا كِتَابِكَ وَجَحْدًا آيَاتِكَ وَسَخِرًا بآيَاتِكَ وَاسْتَكْبَرًا

پیغمبرت را کشتند و کتابت را تحریف کردند و آیات تو را انکار کردند و نشانه های تو را مسخره نمودند

وَعَنْ عِبَادَتِكَ وَقَتْلًا أَوْلِيَاءَكَ وَجَلَسًا فِي مَجْلِسٍ لَمْ يَكُنْ لَهُمَا

از عبادت تو سرپیچی کردند و اولیاء و دوستانت را کشتند و در جایگاهی نشستند که هرگز

بِحَقِّ وَحَمَلًا النَّاسَ عَلَى أَكْتافِ آلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمَا لَعْنًا

سزاوار نبودند و مردم را بر دوش آل محمد سوار کردند. خداوندا؛ آن دو را لعنت کن؛

لَعْنَتِي يَنْتَلُو بَعْضُهُ بَعْضًا وَآخِشْرُهُمَا وَاتَّبَاعَهُمَا إِلَى جَهَنَّمَ زُرْقًا.

متصل و پی در پی و آن‌ها را با پیروان شان به جهنم واصل گردان در حالی که از وحشت چشمان شان به کبودی مایل باشد. خداوندا؛

اللَّهُمَّ إِنَّا نَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِاللَّعْنَةِ لَهُمَا وَالْبِرَاءَةِ مِنْهُمَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

ما با لعنت آن‌ها و بیزاری از آن دو در دنیا و آخرت به تو تقرّب می‌جوئیم.

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَقَتْلَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ وَابْنِ

خداوندا؛ لعنت کن کشتندگان امیر مؤمنان و کشتندگان حسین فرزند علی و فرزند

ص: ۳۹۶

فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. اللَّهُمَّ زِدْهُمَا

فاطمه دختر پیامبر خدا را که درود و سلام خدا بر او و آل او باد. خداوندا؛ بیفزای آن دو نفر

عَذَابًا فَوْقَ عَذَابٍ وَهَوَانًا فَوْقَ هَوَانٍ وَذُلًّا فَوْقَ ذُلٍّ وَخِزْيًا

عذاب را روی عذاب و خواری روی خواری و ذلت روی ذلت و رسوایی

فَوْقَ خِزْيٍ. اللَّهُمَّ دَعِّهِمَا فِي النَّارِ دَعَاً وَأَزْكِسْهُمَا فِي أَلِيمِ

روی رسوایی. خداوندا؛ آن دو را با خشم و تندی و با سرافکنندگی به طرف آتش بکشان و در کیفر

عِقَابِكَ رُكْسًا. اللَّهُمَّ احْشُرْهُمَا وَاتَّبِعْهُمَا إِلَى جَهَنَّمَ زُمْرًا.

و عذاب دردناکت سرنگون کن. خداوندا؛ آن دو و پیروان شان را گروه گروه در جهنم محشور فرما.

اللَّهُمَّ فَرِّقْ جَمْعَهُمْ وَشَتِّتْ أَمْرَهُمْ وَخَالِفْ بَيْنَ كَلِمَتِهِمْ وَبَدِّدْ

خداوندا؛ جمع آنان را پراکنده و کارشان را دچار پریشانی فرما و اختلاف بین آنان بینداز و جماعتهم
وَالْعَنَ أَيْمَتَهُمْ وَأَقْتُلْ قَادَتَهُمْ وَسَادَتَهُمْ وَكَبْرَائِهِمْ

جماعت آنان را درهم بریز و پیشوایان آنان را لعنت کن و فرماندهان و سروران و بزرگان آنان را به قتل
برسان

وَالْعَنَ رُؤُسَائِهِمْ وَأَكْسِرَ رَأْيَتَهُمْ وَأَلْقِ الْبَأْسَ بَيْنَهُمْ وَلَا تُبْقِ

و سران ایشان را لعنت کن و پرچم شان را سرنگون ساز و ناراحتی و عذاب را بین آنان بیفکن و

مِنْهُمْ دِيَارًا. اللَّهُمَّ الْعَنُ أَبَا جَهْلٍ وَالْوَلِيدَ لَعْنًا يَتْلُو بَعْضُهُ بَعْضًا

از ایشان کسی را باقی مگذار. خداوندا؛ ابوجهل و ولید را لعنت کن لعنتی پیوسته که یکی پس از
دیگری و يَتَّبِعُ بَعْضُهُ بَعْضًا. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمَا لَعْنًا يَلْعَنُهُمَا بِهِ كُلُّ مَلَكٍ

و یکی در پی دیگری باشد. خداوندا؛ آن دو را لعنت کن لعنتی که به آن هر فرشته

مُقَرَّبٍ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ وَكُلُّ مُؤْمِنٍ نِ امْتَحَنَتْ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ.

مقرب و هر پیامبر مرسل و هر مؤمنی که قلبش را برای ایمان آزموده ای آن دو را لعنت کنند.

اللَّهُمَّ الْعَنْهُمَا لَعْنًا يَتَعَوَّذُ مِنْهُ أَهْلُ النَّارِ. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمَا لَعْنًا

خداوندا؛ آن دو را لعنت کن لعنتی که اهل آتش از آن به خدا پناه برند. خداوندا؛ آن دو را لعنت کن
به لعنتی که

لَمْ يَخْطُرْ لِأَحَدٍ بِبَالٍ. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمَا فِي مُسْتَسِرِّ سِرِّكَ

به فکر و اندیشه کسی خطور نکند. خداوندا؛ آن دو را لعنت کن در پنهانی سرت

ص: ۳۹۷

وَّظَاهِرٍ عَلَانِيَتِكَ

و ظاهر آشکارت

وَعَذَابُهُمَا عَذَابًا فِي التَّقْدِيرِ

و آن دو را عذاب کن عذابی در تقدیر

وَشَارِكٍ مَعَهُمَا ابْنَتَيْهِمَا وَأَشْيَاعَهُمَا وَمُحِبَّيْهِمَا وَمَنْ شَايَعَهُمَا

و با آن دو دختران آن دو و پیروان آن ها و هر کس از آن دو پیروی کند شریک گردان

إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

به راستی که تو شنونده دعایی

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. (۱)

و درود خدا بر محمد و آل او همگان باد.

ص: ۳۹۸

۱- ۷۸. مهج الدعوات: ۳۰۷ مستدرک الوسائل: ۵/۱۳۹ بحار الأنوار: ۸۶/۲۲۳.

بخش نوزدهم

هشت دعای بسیار مهم که حضرت امام رضاعلیه السلام نقل کرده اند

در این بخش هشت دعای بسیار مهمی را که حضرت امام رضا علیه السلام از سایر معصومین علیهم السلام نقل کرده اند نقل می کنیم:

دعای مهمی که حضرت امام رضا علیه السلام

و سایر اهل بیت علیهم السلام آن را می خواندند

به حضرت امام رضا علیه السلام منسوب است که فرمودند:

این از دعاهائی است که ما اهل بیت علیهم السلام بر آن مداومت داریم:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ

معبودی جز خداوند بردبار بخشنده نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ.

معبودی جز خداوند بلند مرتبه با عظمت نیست

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ

پاک و منزّه است خداوندی که پروردگار آسمان های هفتگانه

وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ

و زمین های هفتگانه

ص: ۳۹۹

وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ

و آنچه در آن ها و میان آن ها است

وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

و پروردگار عرش عظیم است.

يَا اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

ای خدائی که چیزی مانند او نیست

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

بر محمد و آل محمد درود فرست.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ حَقُّ الْمُبِينِ

خداوندا؛ تو پادشاه آشکاری

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ

خدائی جز تو نیست تو پاک و منزهی و من به ستایش تو مشغولم

عَمِلْتُ سُوءًا

بدی کردم

وَزَلَمْتُ نَفْسِي

و به خود ستم نمودم

فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي

گناهان مرا بیامرز

إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

که جز تو گناهان را نمی آمرزد.

اللَّهُمَّ إِنِّيكَ أَعْبُدُ

خداوندا؛ تنها تو را پرستش می کنم

وَلَكَ أُصَلِّي

و برای تو نماز می گزارم

وَبِكَ آمَنْتُ

و به تو ایمان دارم

وَلَكَ أَسَلَمْتُ

و تسلیم توأم

وَبِكَ اعْتَصَمْتُ

به تو پناه آورده

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ

و بر تو توگل نموده

وَبِكَ اسْتَعْنَتْ

و از تو یاری جسته

وَلَكَ اسْجُدُوا وَأَرْكَعْ

و برای تو سجده کرده و رکوع نموده ام

وَأَخْضَعُ وَأَخْشَعُ

و فروتنی و خشوع دارم

وَمِنْكَ أَخَافُ وَأَرْجُو

و از تو بیمناکم و به تو امیدوارم

وَأِلَيْكَ أَرْغَبُ

و به سوی تو میل و رغبت دارم

وَمِنْكَ أَخَافُ وَأَحْذَرُ

و از تو می ترسم و پرهیز می کنم

وَمِنْكَ أَلْتَمِسُ وَأَطْلُبُ

و از تو تقاضا نموده و خواهش می کنم

وَبِكَ اهْتَدَيْتُ

و به سبب تو هدایت یافته ام

وَأَنْتَ الرَّجَاءُ وَأَنْتَ الْمُرْجَى وَأَنْتَ الْمُرْتَجَى.

و تو امید و مایه امید و مورد امید من هستی.

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ

خداوندا؛ مرا هدایت کن در میان آنان که هدایت کردی

وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ

و عافیت بخش در میان آنان که عافیت بخشیدی

وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ

و عهده دار امورم باش در میان آنان که سرپرستی نمودی

وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَ

و برکت بده به من در آنچه عطا کردی

وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ

و مرا از شر آنچه به فرمان تو پیش آید حفظ کن

إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ

که تو فرمان می دهی و کسی بر تو حکم نمی کند و فرمان نمی دهد

لَا مَنجَا وَلَا مَلْجَأَ وَلَا مَفْرَّ وَلَا مَهْرَبَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ

رستگاه و پناهگاه و فرارگاه و گریزگاهی از تو جز به سوی تو نیست

ص: ۴۰۰

سُبْحَانَكَ وَحَنَانِيكَ

پاک و منزّه و بسیار مهربانی

تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا.

و تو والاتری و برتری بسیار از آنچه ستمگران می گویند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلَكَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَالْهُ

خداوندا؛ من از تو درخواست می کنم همه آنچه را که محمد و آل اوعلیهم السلام از تو درخواست نمودند

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ مَا اسْتَعَاذَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَالْهُ.

و به تو پناه می برم از همه آنچه محمد و آل اوعلیهم السلام به تو پناه بردند

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى

خداوندا؛ به تو پناه می برم از اینکه خوار و ذلیل گردیم و کار ما به رسوائی کشد

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ

و به تو پناه می برم از شرّ تبه کاران عرب و عجم.

وَشَرِّ فَسَقَةِ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ

و (از) شرّ پریان فاجر و انسان های فاسق.

وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرِّ

و از شرّ هر شرور و تبه کاری

وَشَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ اخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا

و (از) شرّ هر جنبنده ای که زمامش در اختیار تو است

إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

همانا تو بر راه راست و استواری

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

و به تو پناه می برم از وسوسه های شیطان ها

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ.

و به تو پناه می برم از اینکه نزد من حضور داشته باشند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ

خداوندا؛ من به تو پناه می برم از حشرات و خزندگان سمّی و بدون سمّ

وَالْعَيْنِ اللَّامَةَ

و چشم تأثیرگذار

وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

و از شرّ حوادث و پیش آمدهای شب و روز

إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ

مگر پیش آمدی که به خیر پیش آید

يَا اللَّهُ. اَللّٰهُمَّ اصْرِفْ عَنِّي الْبَلَاءَ وَالْآفَاتِ وَالْعَاهَاتِ

ای خدا. خداوندا؛ از من بلا و آفات و آسیب ها

وَالْأَسْقَامَ وَالْأَوْجَاعَ

و بیماری ها و دردها

وَالْآلَامَ وَالْأَمْرَاضَ

و ناراحتی ها و مرض ها را دور گردان

وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْفَقَاةِ

و به تو پناه می برم از فقر و تهیدستی

وَالضَّنْكَ وَالضَّيْقَ وَالْحَرْمَانَ

و تنگی و تنگدستی و محرومیت

وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَالْحَاسِدِ

و پیش آمد بد و سرزنش دشمنان و حسودان

ص: ۴۰۱

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ

و به تو پناه می برم از هر شیطان رانده شده

وَجَبَّارٍ عَنِيدٍ وَسُلْطَانٍ جَائِرٍ.

و زورگوی عنادپیشه و سلطان ستمگر.

اللَّهُمَّ مَنْ كَانَ أَمْسَى وَأَصْبَحَ

خداوندا؛ هر کسی شام کند و صبح کند

وَلَهُ ثِقَةٌ أَوْ رَجَاءٌ غَيْرَكَ

و برایش محلّ اطمینان یا امیدی غیر تو باشد

فَأَنْتَ ثِقَتِي وَسُؤْلِي وَرَجَائِي

ولی تو مایه اطمینان من و خواسته و امید من هستی

يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ

ای بهترین کسی که از او درخواست شد؛

وَيَا أَكْرَمَ مَنْ اسْتُكْرِمَ

و ای بزرگواریترین کسی که از او بزرگواری طلب شد؛

وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرِحِمَ

و ای رحم کننده ترین کسی که از او ترحم خواسته شد؛

إِرْحَمِ ضَعْفَى وَذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ

به ناتوانی و خواری من در پیشگاهت

وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ

و ناله و زاری من بسوی تو

وَوَحْشَتِي مِنَ النَّاسِ

و وحشتم از مردم

وَذُلَّ مَقَامِي بِبَابِكَ.

و پستی جایگاهم به در خانه ات رحم کن.

اللَّهُمَّ انْظُرْ إِلَيَّ بِعَيْنِ الرَّحْمَةِ

خداوندا؛ به من با چشم مهربانی نگاه کن؛

نَظْرَةً تَكُونُ خَيْرَةً

نگاهی که در آن خیر باشد

اسْتَأْهَلْنَا وَإِلَّا تَفَضَّلْ عَلَيْنَا

شایستگی آن را داشته باشیم وگرنه تفضل کن بر ما

يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ

ای کریم ترین بزرگواران

وَيَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ

و ای بخشنده ترین بخشندگان

وَيَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ

و ای بهترین آمرزندگان

وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و ای مهربانترین مهربانان

وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

و ای حکیم ترین یاحاکمان

وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ

و ای سریع ترین حسابگران

يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ

ای شایسته تقوا و آمرزش

مَعْدِنَ الْجُودِ وَالْكَرَمِ.

ای جود و بخشش و بزرگواری.

يَا اللَّهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَانِ وَنَبِيِّكَ

ای خدا؛ درود فرست بر محمد بنده ات و فرستاده ات و پیامبرت

وَصَفِيِّكَ وَسَفِيرِكَ

و برگزیده ات و نماینده ات

وَخَيْرَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ

و اختیارشده ات از میان موجودات

وَصَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ

و برگزیده ات از میان آفریدگانت

وَزَكِيَّتِكَ وَتَقِيَّتِكَ وَنَقِيَّتِكَ

و پاک سرشت و تقوایپیشه و پاک

وَنَجِيِّكَ وَنَجِيِّكَ

و خالص و همراز و نیک نژاد

ص: ۴۰۲

وَوَلِيِّ عَهْدِكَ

و عهده دار امورت

وَمَعْدِنِ سِرِّكَ

و معدن رازت

وَكَهْفِ غَيْبِكَ

و جایگاه غیب و پنهانی ات

الطَّاهِرِ الطَّيِّبِ

آن پاک پاکیزه

الْمُبَارَكِ الزَّكِيِّ

مبارک پارسای

الصَّادِقِ الْوَفِيِّ

راستگوی وفادار

الْعَادِلِ الْبَارِّ

عادل نیکوکار

الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ

پاک شده مقدس

النَّيِّرِ الْمُضِيِّ

نورانی روشنی بخش

السَّرَاجِ اللَّامِعِ

چراغ درخشنده

وَالنُّورِ السَّاطِعِ

و نور تابان

وَالْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ

و حجّت رسا

نُورِكَ الْأَنْوَارِ

نورانی ترین نورت

وَحَبْلِكَ الْأَطْوَلِ

و طولانی ترین ریسمانت

وَعُرْوَتِكَ الْأَوْثَقِ

و مطمئن ترین دست آویزت

وَبَابِكَ الْأَذْنَى

و نزدیکترین درگاہت

وَوَجْهِكَ الْأَكْرَمِ

و گرامی ترین چہرہ ات

وَسَفِيرِكَ الْأَوْقَفِ

و آگاہترین نمایندہ ات

وَجَنْبِكَ الْأَوْجَبِ

و واجب ترین امرت

وَطَاعَتِكَ الْأَلْزَمِ

و لازمترین طاعتت

وَحِجَابِكَ الْأَقْرَبِ.

و نزدیکترین حجابت.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اٰلِهِ

خداوندا؛ درود فرست بر او و بر خاندانش

مِنْ اٰلِ طِهٍ وَيَسٍ

از آل طه و یاسین

وَ اٰخِصُّصٌ وَلِيِّكَ

و اختصاص بده ولیت

وَوَصِيَّ نَبِيِّكَ

و وصی پیامبرت

وَ اٰخَا رَسُوْلِكَ

و برادر رسولت

وَوَزِيْرَهُ وَوَلِيَّ عَهْدِهِ

و وزیر و یاورش و عهده دار امورش

اِمَامَ الْمُتَّقِيْنَ

پیشوای پرهیزکاران

وَ خَاتَمَ الْوَصِيَّيْنَ لِخَاتَمِ النَّبِيِّيْنَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ

و خاتم اوصیاء برای خاتمه دهنده پیامبران (حضرت محمد - که درود خدا بر او و آل او باد -

وَابْنَتُهُ الْبَتُولَ

و دخترش فاطمه بتول

وَعَلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و بر دوسرور جوانان اهل بهشت از اولین و آخرین

وَعَلَى الْأَيْمَةِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ السَّالِفِينَ الْمَاضِينَ

و بر امامان هدایتگر هدایت شده گذشته و بر مهتران

بزرگان و عَلَى الثُّقَبَاءِ الْأَتْقِيَاءِ الْبَرَّةِ الْأَيْمَةِ الْفَاضِلِينَ الْبَاقِينَ

تقوایبندگان نیکوکاران پیشوایان دانشمند باقیمانده

ص: ۴۰۳

وَعَلَى بَقِيَّتِكَ فِي أَرْضِكَ

و بر بقیه حجت هایت در روی زمینت

الْقَائِمِ بِالْحَقِّ فِي الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

آن قیام کننده به حق در روز وعده داده شده

وَعَلَى الْفَاضِلِينَ الْمَهْدِيِّينَ الْأُمَنَاءِ الْحَزَنَةَ

و بر صاحبان فضیلت هدایت شده امینان خزانه دار

وَعَلَىٰ خَوَاصِّ مَلَائِكَتِكَ

و بر فرشتگان خاصّت

جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ

جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل

وَالصَّافِيْنَ وَالْحَافِيْنَ وَالْكُرُّوْبِيْنَ وَالْمُسَبِّحِيْنَ

و آن فرشتگان صف زنده و احاطه کننده و تسبیح گوینان

وَجَمِيْعِ مَلَائِكَتِكَ فِي سَمَاوَاتِكَ وَكُرُوْبِيُوْنَ وَأَرْضِكَ أَكْتَعِيْنَ.

و همه فرشتگان در آسمان هایت و زمینت همه آن ها.

وَصَلِّ عَلَىٰ أٰبِنَا اٰدَمَ وَاٰمَنَّا حَوَّاءَ

و درود فرست بر پدر ما (حضرت) آدم و مادرمان حواء

وَمَا وِبَيْنَهُمَا مِنَ النَّبِيِّْنَ وَالْمُرْسَلِيْنَ

پیامبران و رسولان از اولاد آن ها

وَإِخْصُصْ مُحَمَّدًا بِأَفْضَلِ الصَّلَاةِ وَالتَّسْلِيْمِ.

و اختصاص بده (حضرت) محمد صلی الله علیه و آله وسلم را به برترین درود و سلام.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَمُعَانِدِيهِمْ وَظَالِمِيهِمْ.

خداوندا؛ من از دشمنان ایشان و آنان که گفتار حق ایشان را با آگاهی نمی پذیرند و به آنان ستم روا می دارند بیزارم.

اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُمْ

خداوندا؛ هر کس آنان را دوست دارد دوست بدار

وَعَادِ مَنْ عَادَاهُمْ

و هر کس با آنان دشمنی کند دشمن بدار

وَانصُرْ مَنْ نَصَرَهُمْ

و هر کس آنان را یاری کند یاری کن

وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ عِبَادَكَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْبَرَّةَ.

و هر کس بندگان برگزیده پرخیز نیکوکار تو را خوار گرداند خوار فرما.

اللَّهُمَّ احْشُرْنِي مَعَ مَنْ اتَّوَلَّى

خدایا؛ مرا با سرورانم محشور نما

وَأَبْعِدْنِي مِمَّنْ أَبْرَأُ

و از کسانی که از آن ها بیزاری می جویم دور گردان

وَأَنْتَ تَعْلَمُ مَا فِي ضَمِيرِ قَلْبِي مِنْ حُبِّ أَوْلِيَائِكَ

و تو می دانی چه مقدار در درون قلبم دوستی اولیای تو

وَبُغْضِ أَعْدَائِكَ

و کینه دشمنانت می باشد

وَكَفَى بِكَ عَلِيماً.

و تو از جهت آگاهی و دانستن کافی هستی.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ

خداوندا؛ مرا و پدر و مادرم را بیامرز

ص: ۴۰۴

وَأَزْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيراً.

و به آن دو رحم کن همان گونه که مرا در کودکی پرورش دادند.

اللَّهُمَّ اجْزِهِمَا عَنِّي بِأَفْضَلِ الْجَزَاءِ

خداوندا؛ به آن دو از طرف من بهترین پاداش را مرحمت کن

وَكَافِهِمَا عَنِّي بِأَفْضَلِ الْمُكَافَاةِ.

و به برترین تلافی زحمات آنان را تلافی کن.

اللَّهُمَّ بَدِّلْ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ

خداوندا؛ گناهان شان را به حسنات و نیکی ها تبدیل کن

وَأَرْفَعْ لَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ الدَّرَجَاتِ.

ماو با حسنات درجات ایشان را بالا ببر.

اللَّهُمَّ إِذَا صَرْنَا إِلَى صَارُوا إِلَيْهِ

خداوندا؛ هنگامی که منتهی شدیم به سوی آنچه آن ها بسوی آن منتهی شدند

فَأُمْرُ مَلِكِ الْمَوْتِ أَنْ يَكُونَ بِنَا رَوْفًا رَحِيمًا.

به ملک الموت دستور بده که به ما رئوف و مهربان باشد.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِجَمِيعِ إِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

خداوندا؛ مرا و همه برادران و خواهران ایمانی ما و مردان و زنانی که تسلیم اوامر خدایند

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

زندگان و مردگانشان را بیامرز

وَتَابِعْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ

و میان ما و ایشان به خیرات و خوبی ها پیوند برقرار کن

إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ وَوَلِيُّ الْحَسَنَاتِ

که تو اجابت کننده دعاها و صاحب حسنات هستی

يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان.

اللَّهُمَّ لَا تُخْرِجْنِي مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ

خداوندا؛ مرا خارج مکن از این دنیا جز با گناه آمرزیده شده

وَسَعْيٍ مَشْكُورٍ

و تلاش پاداش داده شده

وَعَمَلٍ مُتَّقَبَلٍ

و عمل پذیرفته شده

وَتِجَارَةٍ لَنْ تَبُورَ.

و تجارتی که کساد نمی شود.

اللَّهُمَّ اعْتَقِنِي مِنَ النَّارِ

خداوندا؛ مرا از آتش رهایی بخش

وَأَجْعَلْنِي مِنْ طُلُقَائِكَ وَعُتَقَائِكَ مِنَ النَّارِ.

و مرا از آزادشدگان و رهایی یافتگان از آتش قرار بده.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي

خداوندا؛ گناهان گذشته ام را ببامرز

وَاعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي.

و در آنچه باقی مانده از عمرم به من مصونیت بده و مرا از گناه حفظ کن.

اللَّهُمَّ كُنْ لِي وَلِيًّا وَحَافِظًا وَنَاصِرًا وَمُعِينًا

خداوندا؛ سرپرست و نگهدار و یار و مددکار من باش

ص: ۴۰۵

وَاجْعَلْنِي فِي حِرْزِكَ وَحِفْظِكَ

و مرا در حفظ و حراست

وَحِمَايَتِكَ وَكَنْفِكَ

و حمایت و سایه ات

وَدِرْعِكَ الْحَصِينِ وَفِي كَلَاءَتِكَ

و در زره محکم نگهداریت قرار بده

عَزَّ جَارِكَ

عزیز و نیرومند است آنکه در جوار تو است

وَجَلَّ تَنَاوُكَ

و مدح و ثنایت والا است

وَلَا إِلَهَ غَيْرَكَ

و خدایی غیر تو نیست

وَلَا مَعْبُودَ سِوَاكَ.

و معبودی جز تو نمی باشد.

اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ.

خداوندا؛ هر کس اراده بدی نسبت به من دارد به او اراده کن.

اللَّهُمَّ رُدَّ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ.

خداوندا؛ مکر و نیرنگ او را در گلوگاهش بازگردان.

اللَّهُمَّ بَتِّرْ عُمْرَهُ

خداوندا؛ عمر او را قطع کن

وَبَدِّدْ شَمْلَهُ

و جمع او را پریشان

وَفَرِّقْ جَمْعَهُ

و جمعیت او را پراکنده ساز

وَاسْتَأْصِلْ شَأْفَتَهُ

و او را ریشه کن

وَاقْطَعْ دَابِرَهُ

و دنباله اش را قطع کن

وَقْتَرِ رِزْقَهُ

و روزیش را تنگ بگیر

وَابْلِهِ بِجُهْدِ الْبَلَاءِ

و او را به بلای طاقت فرسا مبتلا

وَاشْغَلْهُ بِنَفْسِهِ

و به خودش مشغول ساز

وَابْتَلِيهِ بِعِيَالِهِ وَوُلْدِهِ

و به عیالش و اولادش گرفتار کن

وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ

و شرّ او را از من بازگردان

وَاطْبِقْ عَنِّي فَمَّهُ

و دهانش را از گفتار نسبت به من ببند

وَخُذْ مِنْهُ أَمْنَهُ مِثْلَ مَنْ أَخَذَ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ

و امن و امان را از او بگیر مانند آنچه از اهل آن قریه که ستمکار بودند گرفتی

وَاجْعَلْنِي مِنْهُ عَلَى حَذَرٍ بِحِفْظِكَ وَحِيَاطَتِكَ

و مرا به حفاظت و احاطه ات از او بر حذر دار

وَادْفَعْ عَنِّي شَرَّهُ وَكَيْدَهُ وَمَكْرَهُ

و از من شر او و حيله و نیرنگ او را دور کن

وَإَكْفِنِيهِ وَأَكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي.

و مرا از شر او کفایت کن و آنچه از امر دنیا و آخرتم مرا اندوهناک ساخته کفایت نما.

اللَّهُمَّ لَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ مَنْ لَا يَرْحَمُنِي.

خداوندا! کسی را که به من رحم نمی کند بر من مسلط مفرما.

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ خَنِي وَأَصْلِحْ شَأْنِي

خداوندا! مرا و شؤون مرا اصلاح کن

وَأَصْلِحْ فَسَادَ قَلْبِي.

و تباهی قلبم را اصلاح نما

اللَّهُمَّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي

خداوندا؛ سینه ام را گشایش بده

وَنَوِّرْ قَلْبِي

و قلبم را نورانی فرما

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

و امر مرا آسان گردان

وَلَا تُشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَلَا الْحَاسِدِينَ.

و مرا مورد شماتت و سرزنش دشمنانم و حسودان قرار مده.

ص: ۴۰۶

اللَّهُمَّ اغْنِنِي بِغِنَاكَ

خداوندا؛ مرا به بی نیازی خود بی نیاز گردان

وَلَا تُخَوِّجْنِي إِلَى أَحَدٍ سِوَاكَ

و مرا محتاج کسی جز خودت مفرما

تَفَضَّلْ عَلَيَّ عَنْ فَضْلِ مَنْ سِوَاكَ

با تفضل خود نیازمند فضل غیر خودت مکن

يا قَرِيبُ يا مُجِيبُ

ای نزدیک؛ ای اجابت کننده؛

يا اَللّٰهُ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

ای خدا؛ معبودی جز تو نیست

سُبْحانَكَ وَبِحَمْدِكَ

پاک و منزهی و به ستایش تو مشغولم

عَمِلْتُ سُوءاً

بدی کرده ام

وَظَلَمْتُ نَفْسِي

و بر خود ستم نموده ام

فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ.

پس گناهان مرا ببامرز که جز تو کسی گناهان را نمی آمرزد.

اَللّٰهُمَّ اَظْهِرِ الْحَقَّ وَاَهْلَهُ

خداوندا؛ حق و اهل آن را پیروز گردان

وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ اَقُولُ بِهِ وَاَنْتَظِرُهُ.

و مرا از کسانی قرار بده که قائل به آن و در انتظار آن هستم.

اَللّٰهُمَّ قَوْمِ قَائِمِ اِلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ قیام کننده آل محمد علیهم السلام را استواری بخش

وَأُظْهِرْ دَعْوَتَهُ بِرِضَا مِنْ اِلِ مُحَمَّدٍ.

و دعوتش را با خشنودی آل محمد ظاهر گردان.

اَللّٰهُمَّ اَظْهِرْ رَايَتَهُ

خداوندا؛ پرچمش را برافراشته

وَقَوِّ عَزْمَهُ

و عزم او را تقویت

وَعَجِّلْ خُرُوجَهُ

و خروجش را شتاب فرما

وَأَنْصُرْ جُيُوشَهُ

و لشکرش را یاری

وَأَعِضُدْ أَنْصَارَهُ

و یارانش را پشتیبانی نما

وَأَبْلِغْ طَلِبَتَهُ

و او را به خواسته اش برسان

وَأَنْجِحْ أَمَلَهُ

و به آرزویش کامیاب کن

وَأَصْلِحْ شَأْنَهُ

و شأن او را اصلاح

وَقَرِّبْ أَوَانَهُ

و دورانش را نزدیک گردان

فَإِنَّكَ تُبَدِّئُ وَتُعِيدُ

ه تو آغازکننده و بازگرداننده ای

وَأَنْتَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ.

کو تو آمرزنده و بسیار مهربانی.

اللَّهُمَّ اَمَلِ الدُّنْيَا قِسْطاً وَعَدْلاً كَمَا مُلِئْتَ جَوْرًا وَظُلْمًا.

خداوندا؛ دنیا را پر از عدل و داد کن همانطور که پر از ظلم و ستم شده.

اللَّهُمَّ انصُرْ جُيُوشَ الْمُؤْمِنِينَ

خداوندا؛ یاری کن لشکر مؤمنان

وَسَرَايَهُمْ وَمُرَابِطِيهِمْ حَيْثُ كَانُوا وَأَيْنَ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا

و جنگجویان و مرزداران آنان را در هر حالی هستند و هر کجایند در مشرق و مغرب زمین.

وَأَنْصُرُهُمْ نَصْرًا عَزِيزًا

و عزت‌مندانه آن‌ها را یاری نما

ص: ۴۰۷

وَأَفْتَحْ لَهُمْ فَتْحًا يَسِيرًا

و برای ایشان فتح و گشایشی آسان بفرما

وَأَجْعَلْ لَنَا وَلَهُمْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا.

و از ناحیه خودت برای ما و ایشان سلطانی یاری شده قرار بده.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ أَتْبَاعِهِ وَالْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

خداوندا؛ ما را از پیروان او و شهادت طلبان پیشاپیش او قرار بده.

اللَّهُمَّ الْعَنِ الظَّالِمَةَ وَالظَّالِمِينَ الَّذِينَ بَدَّلُوا دِينَكَ

خداوندا؛ سران ستم پیشه و ستمگران را که دین تو را دگرگون

وَحَرَّفُوا كِتَابَكَ

و کتابت را تحریف

وَغَيَّرُوا سُنَّةَ نَبِيِّكَ

و سنت پیامبرت را تغییر دادند

وَدَرَسُوا الْأَثَارَ

و آثار را ناپدید

و ظَلَمُوا عَلَى أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ

و بر اهل بیت پیامبرت ستم نمودند

و قَاتَلُوا وَتَعَدَّوْا عَلَيْهِمْ

و آن ها را کشتند و به آنان تعدی کردند

و غَضَبُوا حَقَّهُمْ

و حق ایشان را غصب نموده

و نَفَوْهُمْ (و نَفَرُواهُمْ) عَنْ بُلْدَانِهِمْ

و آنها را از شهرهایشان تبعید

وَأَزَعَجُوهُمْ عَنْ أَوْطَانِهِمْ

و از سرزمین های شان راندند

مِنَ الطَّٰغِيْنَ وَالتَّٰبِعِيْنَ وَالْقَاسِطِيْنَ وَالْمَارِقِيْنَ وَالتَّٰكِثِيْنَ

آن طغیانگران عصر رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم و آنان که پیامبر را ندیدند و کجروان و خارج شدگان از دین و پیمان شکنان

وَأَهْلَ الزُّورِ وَالْكَذِبِ

و اهل زور و دروغ

الْكَفَرَةَ الْفَجْرَةَ.

کافران و فاجران را لعنت کن.

اللَّهُمَّ الْعَنُ أَتْبَاعَهُمْ

خداوندا؛ پیروان آنان

وَجِيُوشَهُمْ وَأَصْحَابَهُمْ وَأَعْوَانَهُمْ وَمُحِبِّيهِمْ وَشِيعَتِهِمْ

و لشکریان و همراهان و یاران و دوستان و شیعیان ایشان را لعنت کن

وَاحْشُرْهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُرْقًا.

و با چشمان کبود به جهنم محشورشان فرما.

اللَّهُمَّ عَذِّبْ كَفَرَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ وَجَمِيعَ الْمُشْرِكِينَ

خداوندا؛ کافران اهل کتاب و همه مشرکان

وَمَنْ ضَارَعَ عَهُمْ مِنَ الْمُنَافِقِينَ

و آن ها که برای ایشان فروتنی می کنند از منافقان را عذاب کن

فَإِنَّهُمْ يَتَقَلَّبُونَ فِي نِعْمِكَ

که آن ها در نعمت تو غوطه ورنند

وَيَجْحَدُونَ آيَاتِكَ

و آیات تو را انکار

وَيُكذِّبُونَ رُسُلَكَ

و فرستادگان را تکذیب

وَيَتَعَدُّونَ حُدُودَكَ

و از حدود و مقررات تو تجاوز می کنند

وَيَدْعُونَ مَعَكَ إِلَهًا

و با تو خدای دیگری را می خوانند

ص: ۴۰۸

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

در حالی که هیچ خدائی جز تو نیست

سُبْحَانَكَ وَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عَلُوًّا

تو پاک و منزهی و تو برتر و والاتری از آنچه ستمگران می گویند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشُّكِّ وَالشُّرْكِ

خداوندا! من به تو پناه می برم از شک و شرک

وَالشُّقَاقِ وَالنَّفَاقِ وَالرِّيَاءِ

و مخالفت و نفاق و ریا

وَدَرَكِ الشُّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ

و بدبختی و بدی سرنوشت

وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ

و سرزنش دشمنان

وَسُوءِ الْمُتَقَلِّبِ.

و بازگشت بد

اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنَ الصَّالِحِينَ

خداوندا! از من بپذیر همان گونه که از شایستگان پذیرفتی

وَأَلْحِقْنِي بِهِمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و مرا به آنان ملحق کن ای مهربانترین مهربانان.

اللَّهُمَّ افسَحْ فِي أَجَلِي

خداوندا؛ در اجل و مهلت من فراخی

وَأَوْسِعْ فِي رِزْقِي

و در رزق و روزیم گستردگی قرار بده

وَمَتَّعْنِي بِطُولِ الْبَقَاءِ وَدَوَامِ الْعِزِّ

و مرا به ماندن طولانی و عزت پایدار

وَتَمَامِ النِّعْمَةِ

و نعمت کامل

وَرِزْقٍ وَّاسِعٍ

و روزی گسترده بهره مند ساز

وَأَغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنِ حَرَامِكَ

و به حلال خود از حرمت بی نیاز گردان

وَأَصْرِفْ عَنِّي السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ وَالْمُنْكَرَ.

ماو از من بدی و زشتی و ناپسند و نامشروع را بازگردان.

اللَّهُمَّ افْعَلْ بِي أَنْتَ أَهْلُهُ

خداوندا؛ آنچه تو شایسته آن هستی با من انجام بده

وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ

و آنچه را من شایسته آن هستم با من انجام مده

لَا تَأْخُذْنِي بِعَدْلِكَ

مرا به عدل خویش مؤاخذه مکن؛

جُدْ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ وَرَحْمَتِكَ

بلکه به عفو و رحمت

وَرَأْفَتِكَ وَرِضْوَانِكَ.

و رأفت و خشنودیت بر من جود و بخشش کن.

اَللّٰهُمَّ عَفْوِكَ

خداوندا؛ عفو تو را تمنا دارم

لَا تَرُدَّنَا خَائِبِينَ

ما را محروم بازمگردان

وَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي

و امیدم را قطع مکن

وَلَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْقَانِطِينَ

و مرا از ناامیدان

وَلَا مَحْرُومِينَ وَلَا مُجْرِمِينَ وَلَا أَيْسِينَ وَلَا ضَالِّينَ وَلَا مُضِلِّينَ وَلَا مَطْرُودِينَ وَلَا مَغْضُوبِينَ.

و محرومان و مجرمان و مأیوسان و گمراهان و گمراه کنندگان و رانده شدگان و مورد غضب
قرارگرفتگان قرار مده

ص: ۴۰۹

امِنَّا الْعِقَابَ

ما را از کیفر ایمن بدار

وَاطْمَئِنَّ بِنَا دَارَكَ السَّلَامِ.

و ما را به سرایت دارِ سرای سلامتی - یعنی بهشت - مطمئن ساز.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوسَّلُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ الطَّيِّبِينَ

خداوندا؛ به راستی من به وسیله محمد و آل پاکش به سوی تو توسل می جویم

وَأَتَشْفَعُ إِلَيْكَ بِهِمْ

و به واسطه ایشان شفاعت می طلبم

وَأَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِهِمْ

و به سوی تو تقرب می یابم

وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِهِمْ.

و به درگاہت روی می آورم.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا.

خداوندا؛ مرا به واسطه ایشان آبرومند قرار بده.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ

خداوندا؛ به واسطه ایشان مرا بیامرز

وَتَجَاوَزْ عَن سَيِّئَاتِي بِهِمْ

و به خاطر ایشان از گناهانم بگذر

وَأَزْحَمْنِي بِهِمْ

و به خاطر ایشان به من رحم کن

وَأَشْفَعْنِي بِهِمْ.

و به واسطه ایشان مرا شفاعت فرما.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُسْنَ الْعَاقِبَةِ

خداوندا؛ به راستی من از تو سرانجام نیکو

وَتَمَامَ النُّعْمَةِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و نعمت کامل در دنیا و آخرت درخواست می کنم

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیز توانائی.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا

خداوندا؛ ما را ببامرز و رحمت کن

وَتُبِّ عَلَيْنَا

و بازگشت کن بر ما

وَعَافِنَا غَنَّمْنَا وَرَفَعْنَا

و عفو فرما و بهره مند ساز و بالا ببر

وَسَدِّدْنَا وَاهْدِنَا

و استوار نما و هدایت کن

وَأَرْشِدْنَا وَعَافِنَا

و راهنمایی فرما و عفو نما

وَكُنْ لَنَا وَلَا تَكُنْ عَلَيْنَا

و به نفع ما باش و بر ضرر ما مباش

وَإِكْفِنَا مَا أَهَمَّنَا مِنْ أَمْرِ دُنْيَانَا وَآخِرَتِنَا

و آنچه از امر دنیا و آخرت ما مهم است و ما را اندوهگین ساخته کفایت کن

وَلَا تُضِلَّنَا وَلَا تُهْلِكُنَا وَلَا تَضَعْنَا

و ما را گمراه مکن و هلاک مگردان و پست و فرومایه مساز

وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ

و به راه راست هدایت کن

وَإِنَّا مَا سَأَلْنَا وَمَا لَمْ نَسْأَلْكَ

و آنچه از تو خواستیم و نخواستیم به ما عطا فرما

وَزِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ

و از فضل خود بر آن بیفز که تو بسیار

إِنَّكَ أَنْتَ الْمَنَّانُ يَا اللَّهُ.

نعمت دهنده ای ای خداوندا.

«رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» (۱)

پروردگارا! به ما در دنیا نیکی و در آخرت نیکی عنایت کن و از عذاب آتش نگهدار

۱- ۷۹. سوره بقره آیه ۲۰۱

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

از خداوند پروردگارم آمرزش می طلبم و به سوی او باز می گردم

إِغْفِرْ وَازْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ

بیامرز و رحمت کن و از آنچه می دانی بگذر

فَإِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. (۱)

که براستی تو عزیزتر و گرامی تری.

در «بحار الأنوار» روایت شده که این دعای قنوت نماز وتر است.

دعای مهمی در ستایش خداوند

این دعا پس از نماز رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم خوانده می شود:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّ آبَائِنَا الْأُولِينَ

خدایی جز خداوند یکتا نیست که او پروردگار ما و پروردگار پدران پیشین ما است

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا

هیچ معبودی جز خدا نیست که معبودی یگانه است

وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

و ما سر تسلیم به درگاهش فرود آورده ایم

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ

خدایی جز خداوند بی همتا نیست و ما جز او را پرستش نمی کنیم

مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

و دین را برای او خالص کرده ایم گرچه اهل شرک نپسندند

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ

معبودی جز خدا نیست او یکتا و یگانه و بی همتا است

أَنْجَزَ وَعَدَهُ

و عده اش را وفا کرد

وَنْصَرَ عَبْدَهُ

و بنده اش را یاری نمود

وَأَعَزَّ جُنْدَهُ

و لشکرش را تقویت نمود

وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

و گروه های بهم پیوسته دشمن را شکست داد

فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

پس فرمانروایی از آن او است و او سزاوار سپاس و ستایش است

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

و او بر همه چیز توانا است.

اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ

خداوندا؛ تو روشنی بخش آسمان ها و زمین و هر کس در آن ها است هستی

فَلَكَ الْحَمْدُ

پس تو سزاوار ستایشی

ص: ۴۱۱

۱- ۸۰. فقه الرضا علیه السلام: ۴۰۲ بحار الأنوار: ۸۷/۲۱۱.

وَأَنْتَ قَيَّامُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ

و تو برپادارنده آسمان ها و زمین و هر کس در آن ها است هستی

فَلَكَ الْحَمْدُ

پس تو سزاوار ستایشی

وَأَنْتَ الْحَقُّ

و تو حقی

و وَعْدُكَ الْحَقُّ

و وعده ات حق

وَقَوْلِكَ حَقُّ

و گفتارت حق

وَأِنْجَارِكَ حَقُّ

و وفاکردنت به آن حق است و تخلفی ندارد

وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ.

و بهشت و دوزخ حق است.

اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ

خداوندا؛ خود را تسلیم تو نمودم

وَبِكَ أَمِنْتُ

و به تو ایمان آوردم

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ

و بر تو توکل کردم

وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ

و به تو (با دشمنان دین) خصومت کردم و حکومت و داوری را به پیشگاه تو آوردم ای پروردگار من؛
ای پروردگار من؛ ای پروردگار من؛

إِغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ

آنچه از گناه در گذشته و حال انجام داده ام

وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ

پنهان کرده و آشکار نموده ام بیامرزش

أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

تو خدای من هستی و هیچ خداوندی جز تو نیست

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتُبْ عَلَيَّ

و مرا ببخش و مورد رحمت خویش قرار بده و توبه ام را بپذیر

إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. (۱)

که تویی گمان بسیار توبه پذیر و مهربان هستی.

دعای صباح

دعای صبح از دعاهای بسیار مهمی است که حضرت امام رضا علیه السلام فرموده اند حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام آن را می خواندند و پس از خواندن آن دعای دیگری را - که ما بعد از دعای صبح نقل می کنیم - می خواندند:

ص: ۴۱۲

۱- ۸۱. زاد المعاد: ۵۱۵ جمال الأسبوع: ۱۶۲ هدیة الزائرین وبهجة الناظرین: ۶۳۶ بحار الأنوار: ۹۱/۱۷۰ مستدرک الوسائل: ۶/۲۷۲.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنام خداوند بخشنده مهربان

اللَّهُمَّ يَا مَنْ دَلَعَ لِسَانَ الصَّبَاحِ بِنُطْقِ تَبَلُّجِهِ

خداوندا! ای کسی که بیرون کشیده زبان صبحدم را با گفتار روشن و گویایش

وَسَرَّجَ قَطَعَ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ بِغِيَابِهِ تَلَجُّجِهِ

و پراکنده نموده پاره های شب تار را با تاریکی شدید سرگردانش

وَأَتَقَنَ صُنْعَ الْفَلَكَ الدَّوَّارِ فِي مَقَادِيرِ تَبَرُّجِهِ

و استوار داشته چرخ گردون را در اندازه های برج ها و گردش های آن

وَشَعَّشَعَ ضِيَاءَ الشَّمْسِ بِنُورِ تَأَجُّجِهِ

و پرتوافکن ساخته تابش خورشید را با روشنائی فروزان آن.

يَا مَنْ دَلَّ عَلَى ذَاتِهِ بِذَاتِهِ

ای کسی که راهنمایی کرده بر وجود خود با ذات خود

وَتَنَزَّهَ عَنْ مُجَانَسَةِ مَخْلُوقَاتِهِ

و پاک و منزّه است از هم جنس بودن و شباهت داشتن با آفریدگانش

وَجَلَّ عَنِ مُلَائِمَةِ كَيْفِيَّاتِهِ

و برتر است از برخورداری کیفیات و چگونگی هایش

يَا مَنْ قَرَّبَ مِنْ خَطَرَاتِ الظُّنُونِ

ای کسی که نزدیک است به آنچه گمان ها به آن خطور کند

وَبَعْدَ عَنِ لَحْظَاتِ العُيُونِ

و از دیدار دیدگان دور

وَعَلِمَ بِمَا كَانَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ

و دانا است به آنچه وجود دارد پیش از آنکه به وجود آمده باشد

يَا مَنْ أَرْقَدَنِي فِي مِهَادِ أَمْنِهِ وَأَمَانِهِ

ای کسی که خوابانید در گهواره امن و امانش

وَأَيَّقَطَنِي إِلَى مَا مَنَحَنِي بِهِ مِنْ مَنَنِهِ وَإِحْسَانِهِ

و بیدار کرد مرا برای بهره مند شدن از آنچه عطا کرده به من از الطاف و احسانش

وَكَفَّ أَكْفَ السُّوءِ عَنِّي بِيَدِهِ وَسُلْطَانِهِ (وَقُدْرَتِهِ).

و بازداشت پنجه های بدی را از من با قدرت و سلطنتش.

صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى الدَّلِيلِ إِلَيْكَ فِي اللَّيْلِ الْأَلْيَلِ

خداوندا؛ درود فرست بر آن دلیل و راهنمای به سوی تو در شب تار

وَالْمُتَمَسِّكِ (مِنْ أَسْبَابِكَ بِحَبْلِ الشَّرَفِ الْأَطْوَلِ

و آنکه تمسک جسته از میان وسائلت به بلندترین ریسمان شرافت

وَالنَّاصِعِ الْحَسَبِ فِي ذُرْوَةِ الْكَاهِلِ الْأَعْبَلِ

و آنکه دودمان و نژاد خالص و پاکیزه اش در بالاترین قلّه درخشندگی است

وَالثَّابِتِ الْقَدَمِ عَلَى زَحَالِفِهَا فِي الزَّمَنِ الْأَوَّلِ

و آنکه در لغزشگاهها ثابت قدم و استوار بود در زمان های پیشین (جاهلیت) با همه پرتگاههای آن

ص: ۴۱۳

وَعَلَى إِلِهِ الْأَبْرَارِ الطَّيِّبِينَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ.

و درود بر آل پاک او که برگزیدگان و نیکوکارانند.

وَأَفْتَحِ اللَّهُمَّ لَنَا مَصَارِيحَ تَحِيَّتِ وَ الصَّبَاحِ بِمَفَاتِيحِ الرَّحْمَةِ وَالْفَلَاحِ

خداوندا؛ درهای صبح را با کلیدهای رحمت و رستگاری به روی ما بگشا

وَأَلْبَسْنَا اللَّهُمَّ مِنْ أَفْضَلِ خَلْعِ الْهِدَايَةِ وَالصَّلَاحِ.

و ما را از بهترین جامه ها و خلعت های هدایت و درستکاری بپوشان.

وَأَغْرِسِ اللَّهُمَّ بَعْظَمَتِكَ فِي شَرْبِ جَنَانِي يَنَابِيعَ الْخُشُوعِ

و بنشان - خداوندا؛ - به عظمتت در جویبار دلم چشمه های خشوع و فروتنی را

وَأَجْرِ اللَّهُمَّ لِهَيْبَتِكَ اِمَاقِي زَفَرَاتِ الدُّمُوعِ

و در برابر هیبت خویش - خداوندا؛ - از گوشه های چشمم قطرات اشک را جاری کن

وَأَدِّبِ اللَّهُمَّ نَزَقَ الْخُرْقِ مِنِّي بِأَزْمَةِ الْقُنُوعِ.

و ادب کن خداوندا؛ شتابزدگی و نرمی نکردن مرا با مهار قناعت (که به خاطر حکام دنیا خود را به پستی نیاندازم).

إِلَهِي إِنْ لَمْ تَبْتَدِئِنِي الرَّحْمَةُ مِنْكَ بِحُسْنِ التَّوْفِيقِ

بارالها؛ اگر با توفیق نیکو پیشی نگرفته بود مرا رحمت و مهربانی ات

فَمَنْ السَّالِكُ بِي إِلَيْكَ وَاضِحَ الطَّرِيقِ

چه کسی مرا به سوی توفی در راه روشن می راند؟

وَإِنْ أَسْلَمْتَنِي أَنَا تَكِ لِقَائِدِ الْأَمَلِ وَالْمُنَى

و اگر مهلت دادنت مرا به رهرو آرزوها و خواهش ها واگذار می نمود

فَمَنْ الْمُقِيلُ عَثْرَاتِي مِنْ كَبَوَاتِ الْهَوَى

چه کسی لغزش های مرا که از سرنگونی مرکب هوی و هوس پیدا می شد جبران می کرد؟

وَإِنْ خَذَلَنِي نَصْرُكَ عِنْدَ مُحَارَبَةِ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ

و اگر رها می کرد مرا یاری تو هنگام نبرد با نفس و شیطان

فَقَدْ وَكَلَنِي خِذْلَانُكَ إِلَى حَيْثُ النَّصَبِ وَالْحِرْمَانِ

به راستی یاری نکردنت مرا به رنج و ناامیدی می افکند

. إِلَهِي أَتْرَانِي مَا أَتَيْتُكَ إِلَّا مِنْ حَيْثُ الْأَمَالِ أَمْ

. بارالها؛ می بینی و می دانی که به درگاهت نیامده ام مگر به خاطر آرزوهائی که دارم

عَلِقْتُ بِأَطْرَافِ جِبَالِكَ إِلَّا حِينَ بَاعَدْتَنِي ذُنُوبِي عَنْ دَارِ الْوِصَالِ

و به رشته های ریسمانت چنگ نزده ام مگر هنگامی که گناهانم مرا از محلّ وصال و پیوند با تو دور کرد

فَبِئْسَ الْمَطِيئَةُ الَّتِي امْتَطَطْتُ نَفْسِي مِنْ هَوَاهَا

پس بد مرکبی است مرکبی که نفس من از روی خواهش های خود سوار گشته

ص: ۴۱۴

فَوَاهَا لَهَا لِمَا سَوَّلَتْ لَهَا ظُنُونُهَا وَمُنَاهَا

و وای ایلهی بر او که گمان ها و تمناهایش برایش جلوه کرده

وَتَبَّأَ لَهَا لِحْزَاتِهَا عَلَى سَيِّدِهَا وَمَوْلِيهَا.

و نابود باد که بر سرور و مولای خود جرات پیدا کرده است.

قَرَعْتُ بِأَبِ رَحْمَتِكَ بِيَدِ رَجَائِي

بارالها؛ رحمتت را با دست امیدم کوبیدم

وَهَرَبْتُ إِلَيْكَ لاجِئاً مِنْ فَرْطِدِرِ أَهْوَائِي

و به سوی تو گریختم در حالی که از زیاده روی هواها و هوس هایم به تو پناهنده گشته ام

وَعَلَّقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِكَ أَنَامِلَ وَلَائِي

و به رشته های ریسمانت با انگشتان ولا و دوستی چنگ زده ام.

فَاصْفَحِ اللَّهُمَّ عَمَّا كُنْتُ أَجْرَمْتُهُ مِنْ زَلَلِي وَخَطَائِي

پس خداوندا؛ بگذر از لغزش ها و خطاهائی که مرتکب شده ام

وَأَقْلِنِي اللَّهُمَّ مِنْ صَرَعَةٍ فَإِنَّكَ سَيِّدِي وَمَوْلَايَ وَمُعْتَمَدِي وَرَجَائِي

و - خداوندا؛ - از زمین خوردن ذاتی و تباه شدن مرا نگهداری و دستگیری کن که تو سرور من و

مولا و تکیه گاه

وَأَنْتَ غَايَةُ مَطْلُوبِي وَمُنَايَ فِي مُنْقَلَبِي وَمَمْنَوَايَ.

و امید من هستی و تو نهایت مقصود و آرزوی منی در دنیا و آخرت.

إِلَهِي كَيْفَ تَطْرُدُ مَسْكِينَانَ التَّجَا إِلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ هَارِباً

بارالها؛ چگونه از درگاهت می رانی مسکین بیچاره ای را که از گناهان گریخته و به تو پناهنده گشته؟

أَمْ كَيْفَ تُخَيِّبُ مُسْتَرَشِدًا قَصَدَ إِلَى جَنَابِكَ سَاعِيًا

یا چگونه محروم می سازی کسی را که خواستار رشد و هدایت است و شتابان آهنگ آستان تو نموده؟

أَمْ كَيْفَ تَرُدُّ ظَمَانًا وَرَدَ عَلَى حِيَاضِكَ شَارِبًا

یا چگونه دور می کنی تشنه ای را که بر چشمه های پرآب وارد گشته تا جرعه ای بیاشامد؟

كَلَّا وَحِيَاضُكَ مُتْرَعَةٌ فِي ضَنْكِ الْمُحُولِ

نه؛ هرگز چنین نیست و حوض های تو پرآب است در شدت خشکسالی و بی آبی

وَبَابُكَ مَفْتُوحٌ لِلطَّلَبِ وَالْوُغُولِ

و درگاه تو گشوده و باز است برای درآمدن و درخواست کردن

وَأَنْتَ غَايَةُ الْمَسْئُولِ وَنَهَايَةُ الْمَأْمُولِ.

و تو انتهای خواسته خواستاران و نهایت آمال آرزومندان هستی.

إِلَهِي هَذِهِ أَرْمَةٌ نَفْسِي قَدْ عَقَلْتُهَا بِعِقَالِ مَشِيَّتِكَ

بارالها؛ این زمان نفس من است که آن را با مهار مشیت تو پای بند کرده ام

وَهَذِهِ أَعْبَاءٌ ذُنُوبِي دَرَأْتُهَا بِعَفْوِكَ وَرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ

و این بار گران گناهان من است که به پای عفو و مهربانی و رحمتت افکنده ام

ص: ۴۱۵

وَهَذِهِ أَهْوَائِي الْمُضِلَّةُ وَكَلَّتْهَا إِلَى جَنَابِ لُطْفِكَ وَرَأْفَتِكَ.

و این هواها و هوس های گمراه کننده من است که به ساحت لطف و رأفت تو سپرده و واگذار کرده ام.

اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

خداوندا؛ پس درود فرست بر محمد و آل محمد.

فَاجْعَلِ (اللَّهُمَّ) صَبَاحِي هَذَا نَازِلًا عَلَيَّ بِضِيَاءِ الْهُدَى وَبِالسَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

پس قرار ده (خداوندا؛) این بامدادم را فرودآینده بر من با روشنی هدایت و سلامت و عافیت در دین و دنیا و آخرت

وَمَسَائِي جُنَّةً

و شبم را سپری

مِنْ كَيْدِ الْأَعْدَاءِ

از مکر و حيله دشمنان

وَوَقَايَةً مِنْ مُرْدِيَاتِ الْهَوَى

و پناهگاهی از پرتگاههای هواها و آرزوهای نفسانی گردان

فَإِنَّكَ قَادِرٌ عَلَيَّ مَا تَشَاءُ

که برآستی تو بر آنچه بخواهی توانائی

«تُوْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ

» فرمائروائی را به هر کس خواهی می دهی و از هر کس خواهی می گیری

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُنْزِلُ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ

هر کس را بخواهی عزیز می گردانی و هر کس را بخواهی خوار می کنی خیر و خوبی تنها در دست تو است که

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

تو بر هر چیز توانائی

تُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

شب را در روز و روز را در شب وارد می کنی

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

و زنده را از مرده و مرده را از زنده خارج می کنی

وَتَرزُقُ مَنْ تَشَاءُ

و هر کس را خواهی بغير حساب» (۱)

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

بدون حساب روزی می دهی» معبودی جز تو نیست

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

پاک و منزّهی خداوندا؛ و من به ستایش تو مشغولم

مَنْ ذَا يَعْرِفُ قُدْرَتَكَ فَلَا يَخَافُكَ

چه کسی قدرت تو را شناخت و از تو بیمناک نگرددید؟

وَمَنْ ذَا يَعْلَمُ مَا أَنْتَ فَلَا يَهَابُكَ

و چه کسی دانست که تو کیستی و مرعوب هیبت تو نشد؟

أَلْفَتْ بِقُدْرَتِكَ الْفِرَقَ

با قدرت خویش پراکندگی‌ها و جدائی‌ها را گرد آورده و پیوند داده‌ای

وَفَلَقْتَ بِرَحْمَتِكَ الْفَلَاقَ

و به رحمت سپیده دم صبح را شکافته‌ای

ص: ۴۱۶

۱- ۸۲. سوره آل عمران آیه ۲۶ و ۲۷.

وَأَثَرَتْ بِكَرَمِكَ دِيَاجِيَ الْعَسَقِ

و به بزرگواریت تاریکی‌های شب‌تار را روشن ساخته‌ای

وَأَنْهَرْتَ الْمِيَاهَ مِنَ الصُّمِّ الصَّيَاخِيدِ عَذْباً وَأُجَاجاً

و آب های شیرین و شور را از دل سنگ های سخت و محکم روان کرده ای

وَأَنْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجاً

و از ابرهای فشرده آب فراوان و پیایی را فرو فرستاده ای

وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِلْبَرِيَّةِ سِرَاجاً وَهَاجاً

و خورشید و ماه را برای مردم چراغی فروزنده قرار داده ای

مِنْ غَيْرِ أَنْ تُمَارِسَ فِيمَا ابْتَدَأْتَ بِهِ لُغُوباً وَلَا عِلَاجاً

بدون اینکه در آنچه پدیدآورده ای خسته و درمانده شوی یا برای علاج و درمان کوشش کنی

فِيَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْعِزِّ وَالْبَقَاءِ

پس ای کسی که یکتا و یگانه است به عزت و جاودانگی

وَقَهَرَ عِبَادَهُ بِالْمَوْتِ وَالْفَنَاءِ

و بندگانش را به مرگ (و نابودی مقهور ساخته

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْقِيَاءِ) أَهْلِكَ أَعْدَائِي

بر محمد و آل پرهیزکارش درود فرست (دشمنانم را نابود گردان

(وَاسْتَمِعْ نِدَائِي

و صدای مرا بشنو

وَاسْتَجِبْ دُعَائِي

و دعایم را به اجابت برسان

وَحَقِّقْ بِفَضْلِكَ أَمَلِي وَرَجَائِي

و به فضل و کرمت آرزو و امید مرا محقق ساز

يَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ لِكَشْفِ الضَّرِّ

ای بهترین کسی که برای برطرف نمودن بیچارگی خوانده شده

وَالْمَأْمُولِ لِكُلِّ عُسْرٍ وَيُسْرٍ

و در هر دشواری و آسانی مایه امید و آرزو است

يَا سَيِّدِي بَكَ أَنْزَلْتُ حَاجَتِي فَلَا تَرُدَّنِي مِنْ سَنِيٍّ مَوَاهِبِكَ خَائِبًا

ای سرور من؛ حاجتم را به تو عرضه داشته ام پس مرا از بخشش های ارزشمندت محروم باز نگردان

يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ

ای کریم؛ ای بزرگوار؛ ای بخشنده

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَجْمَعِينَ. (۱)

و درود خداوند بر محمد و آل پاک و همه خاندان پاک و پاکیزه او باد.

ص: ۴۱۷

۱- ۸۳. مجموعة الأدعية (مخطوط): ۱۰.

دعای دیگر بعد از دعای صبح

و از حضرت امام الجنّ و الإنس علیّ بن موسی الرضا علیه السلام نقل شده که آن حضرت بعد از تمام شدن دعای صبح این دعا را (برای آموختن به ما) می خواندند:

إِلَهِي قَلْبِي مَحْجُوبٌ

معبودا؛ قلب من در پرده و زنگار گرفته

وَنَفْسِي مَعْيُوبٌ

و نفسم دچار عیب و زشتی

وَعَقْلِي مَغْلُوبٌ

و عقلم شکست خورده

وَهَوَائِي غَالِبٌ

و تمایلات نفسانی ام چیره و پیروز

وَطَاعَتِي قَلِيلٌ

و اطاعتم اندک

وَمَعْصِيَّتِي كَثِيرٌ

و نافرمانیم بسیار

وَلِسَانِي مُقَرَّرٌ بِالذُّنُوبِ

و زبانم اقرارکننده به گناهان است

فَكَيْفَ حَيْلَتِي يَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ

پس چاره ام چیست ای دانای پنهانی ها؛

يَا سَتَّارَ الْغُيُوبِ

ای پوشاننده عیب ها؛

وَعَفَّارَ الذُّنُوبِ

و آمرزنده یاگناهان؟

فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا يَا غَفَّارُ يَا غَفُورُ يَا حَلِيمٌ رَحِيمٌ

همه گناهانم را ببامرز ای بسیار آمرزنده؛ ای بخشنده؛ ای بردبار؛ ای مهربان؛

وَأَقْضِ حَاجَتِي بِحَقِّ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ

و حاجتم را برآورده ساز به حق قرآنی که مرتبه اش عظیم است

وَالنَّبِيِّ الْكَرِيمِ

و پیامبری که بزرگوار می باشد

وَالِه الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

و آل پاک و پاکیزه او

تُبْتُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْآثَامِ

(به درگاه تو) توبه و بازگشت نمودم ای صاحب عظمت و بزرگی و بزرگواری؛ از همه گناهان و کارهای حرام

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و سپاس و ستایش سزاوار پروردگار جهانیان است

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ الْأَخْيَارِ. (۱)

و درود خداوند بر حضرت (محمد و آل پاک و پاکیزه اش که معصوم و نیکوکارند).

ص: ۴۱۸

۱- ۸۴. مجموعه الأدعية (مخطوط): ۲۴.

در بعضی از نسخه های دعای صبح دعای دوّم) با اختلاف نسخه ها (جزو دعای صبح آورده شده است.

استغفار بسیار مهم

محقق سبزواری در کتاب «مفاتیح النجاة» از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام از پدران بزرگوارش علیهم السلام از امام سجّاد علیه السلام از امام حسین علیه السلام روایت کرده که فرمود: روزی نزد حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نشسته بودم که مرد عربی آمد و عرض کرد: ای امیر مؤمنان؛ مردی عیال وارم و از مال دنیا بهره ای ندارم.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: ای برادر عرب؛ چرا استغفار نمی کنی تا حالت نیکو شود.

عرب عرض کرد: ای امیر مؤمنان؛ من زیاد استغفار می کنم ولی دگرگونی و فزونی در حال خود نمی بینم.

امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: خدای تعالی فرموده: «به درگاه پروردگارتان استغفار کنید تا آسمان را بر شما ریزان کند و به مال و فرزندان تان کمک دهد و نهرها برای شما قرار دهد»^(۱).

من استغفاری را به تو یاد می دهم که در هنگام خواب بدان استغفار کنی و روزی ات فراخ گردد.

آن گاه این استغفار را برای او نوشت و به مرد عرب داد و سفارش کرد هنگامی که به بستر خواب رفتی و آهنگ خواب کردی این استغفار را بخوان و گریه کن و اگر گریه ات نیامد تباهی کن (و خود را به صورت گریه کنندگان درآور).

امام حسین علیه السلام فرمود:

این مرد عرب سال دیگر نزد امیر مؤمنان آمد و عرض کرد: به راستی ای امیر

ص: ۴۱۹

مؤمنان؛ خدای تعالی نعمت خود را بر من تمام کرده به حدّی که منطقه بر من تنگ شده و جایی برای نگهداری شتران و گوسفندانم از بس که زیاد شده اند نمی یابم.

امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: ای برادر عرب؛ سوگند به خدایی که محمّد صلی الله علیه وآله وسلم را به رسالت برانگیخت؛ بنده ای نیست که این استغفار را بخواند جز آن که خدای تعالی گناهانش را بیامرزد و حاجت های مشروع او را برآورد و مال و فرزندانش را به برکت این استغفار افزون کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنام خداوند بخشنده مهربان

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ قَوِيَ عَلَيْهِ بَدَنِي بِعَافِيَتِكَ

معبودا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که بدن من با عافیت و تندرستی که تو عنایت کردی به انجام دادن آن قوت یافت

أَوْ نَالَتُهُ قُدْرَتِي بِفَضْلِ نِعْمَتِكَ

یا قدرت من به برکت نعمت تو به آن رسید

أَوْ بَسَطْتُ إِلَيْهِ يَدِي بِسَابِغِ رِزْقِكَ

یا به سبب روزی ریزان تو دست خود را به سوی آن دراز کردم

أَوْ أَتَكَلْتُ فِيهِ عِنْدَ خَوْفِي مِنْهُ عَلَى أَنَاتِكَ

یا در هنگام ترس خود از آن بر بردباری تو تکیه کردم یا

أَوْ احْتَجَبْتُ فِيهِ مِنَ النَّاسِ بِشُرْكَ

با پوششِ تو خود را از مردم پنهان کردم

أَوْ وَثِقْتُ مِنْ سَطْوَتِكَ عَلَيَّ فِيهِ بِحِلْمِكَ

یا از قهر تو در آن گناه به حلم و شکیبایی ات تکیه کردم

يَا عَوَّلْتُ فِيهِ عَلَيَّ كَرَمِ عَفْوِكَ.

درباره آن به بزرگواریِ گذشت تو تکیه کردم

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ خُنْتُ فِيهِ أَمَانَتِي

. معبودا؛ من از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که به امانتِ خود در آن خیانت کردم

أَوْ بَخَسْتُ بِفِعْلِهِ نَفْسِي

یا با انجام آن جان خود را آلودم

أَوْ احْتَطَبْتُ بِهِ عَلَيَّ بَدَنِي

یا بار گناهی بر بدن خود فراهم کردم

أَوْ قَدَّمْتُ فِيهِ لَذَّتِي

یا لذتی را پیش داشتم

أَوْ أَثَرْتُ فِيهِ شَهْوَتِي

یا خواسته دل را بدان مقدم داشتم

أَوْ سَعَيْتُ أَوْ اِحْتَطَبْتُ بِهِ عَلِيَّ فِيهِ لِغَيْرِي

یا برای دیگری بدگویی و سعایت کردم

أَوْ اسْتَعْوَيْتُ إِلَيْهِ مَنْ تَبَعَنِي

یا در صدد گمراهی کسی که از من پیروی می کرد برآمدم

ص: ۴۲۰

أَوْ كَايَدْتُ فِيهِ مَنْ مَنَعَنِي

یا کسی که مرا از کجی باز می داشت فریب دادم

أَوْ قَهَرْتُ عَلَيْهِ مَنْ عَادَانِي

یا با کسی که با من دشمنی می کرد به قهر عمل کردم

أَوْ غَلَبْتُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ حِيلَتِي

یا به کمک نیرنگ خود بر او چیره شدم

أَوْ أَحَلَّتْ عَلَيْكَ

یا بر تو حواله کردم.

مَوْلَايَ فَلَمْ تَغْلِبْنِي عَلَى فِعْلِي إِذْ كُنْتَ كَارِهًا لِمَعْصِيَّتِي فَحَلُمْتَ عَنِّي

مولای من؛ تو با این که نافرمانی مرا ناخوش داشتی حلم ورزیدی

لَكِنْ سَبَقَ عِلْمُكَ فَيَا بَعْلِي ذَلِكَ لَمْ تُدْخِلْنِي يَا رَبِّ فِيهِ جَبْرًا

ولی علم دیرینه تو در کار من مرا در انجام آن مجبور نکرد ای پروردگار من؛

وَلَمْ تَحْمِلْنِي عَلَيْهِ قَهْرًا

و به قهر و اجبار مرا بر آن کار وادار نمود

وَلَمْ تَظْلِمْنِي فِيهِ شَيْئًا

و تو هیچ گونه ستمی در این باره بر من روا نداشتی

فَأَسْتَغْفِرُكَ لَهُ وَلِجَمِيعِ ذُنُوبِي.

و من از این گناهم و همه گناهام از تو آمرزش می خواهم.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تُبْتُ اِلَيْكَ مِنْهُ

خدایا؛ من از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که از آن گناه به درگاہت توبه کردم

وَأَقْدَمْتُ عَلَىٰ فِعْلِهِ

ولی بدان دست زدم

فَأَسْتَحْيِيْتُ مِنْكَ وَأَنَا عَلَيْهِ

و در حال انجام آن از تو شرم داشتم

وَرَهْبْتُكَ وَأَنَا فِيهِ تَعَاظِيْتُهُ وَعُدْتُ إِلَيْهِ

و از تو در آن حال که بدان سرگرم بودم بیم کردم و با این حال دوباره به آن گناه بازگشتم.

اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ كَتَبْتَهُ عَلَيَّ بِسَبَبِ خَيْرٍ اَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِى فِيهِ سِوَاكَ

معبودا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که بر من نوشته و ثبت کرده ای به سبب کار خیری که انجام داده ام و برای تو بوده

وَشَارَكَ فِعْلِي مَا لَا يَخْلُصُ لَكَ

ولی دیگری در آن شریک گشته و سبب شده تا خلوص از آن گرفته شود

اَوْ وَجَبَ عَلَيَّ مَا اَرَدْتُ بِهِ سِوَاكَ

یا بر من مقرر گشته به خاطر این که هدفم از آن کار

وَكَثِيْرٌ مِّنْ فِعْلِي مَا يَكُوْنُ كَذٰلِكَ.

فرد دیگری جز تو بوده با این که بسیاری از کارهایم این گونه نبوده.

اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوَرَّكَ عَلَيَّ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که بر من چیره گشته

بِسَبَبِ عَهْدٍ عَاهَدْتُكَ عَلَيْهِ اَوْ عَقْدٍ عَقَدْتُهُ لَكَ

به خاطر عهدی که با تو بستم یا پیمانی که برای تو بستم

اَوْ ذِمَّةٍ وَاثَقْتُ بِهَا مِنْ اَجَلِكَ لِاحِدٍ مِّنْ خَلْقِكَ

یا ذمه ای که به خاطر تو برای یکی از بندگانت توثیق نمودم

ثُمَّ نَقَضْتُ ذَلِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ لَزِمْتَنِي فِيهِ بَلِ اسْتَنْزَلَنِي إِلَيْهِ

سپس بدون ضرورت و اجباری که پیدا کنم آن را شکستم بلکه آنچه سبب پیمان شکنی من شد خودکامگی در

عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ الْأَشْرُ وَمَنْعَنِي عَنْ رِعَايَتِهِ الْبَطْرُ. اَللّٰهُمَّ اِنِّی

نعمت بود و آنچه مانع رعایت آن بود سرمستی بود. خدایا؛ همانا من

اَسْتَغْفِرُكَ لِکُلِّ ذَنْبٍ رَهَبْتُ فِيهِ مِنْ عِبَادِكَ وَخِفْتُ فِيهِ غَيْرَكَ

از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که از بندگانت واهمه کردم و از دیگران جز تو ترسیدم

وَاسْتَحْيَيْتُ فِيهِ مِنْ خَلْقِكَ ثُمَّ اَفْضَيْتُ بِهِ فِعْلِي اِلَيْكَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّی

و از بندگانت شرم کردم سپس این کار خود را به حساب تو گذاردم. خدایا؛

اَسْتَغْفِرُكَ لِکُلِّ ذَنْبٍ اَقْدَمْتُ عَلَيْهِ وَاَنَا مُسْتَيْقِنٌ اَنَّكَ تُعَاقِبُ عَلٰی

از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که بدان اقدام کردم در حالی که یقین داشتم که تو مرا در انجام آن عقاب

از تکابهِ فَاز تَكَبُّهُ. اَللّٰهُمَّ اِنِّی اَسْتَغْفِرُكَ لِکُلِّ ذَنْبٍ قَدَّمْتُ فِيهِ

خواهی کرد پس آن را انجام دادم. خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که

شَهْوَتِي عَلٰی طَاعَتِكَ وَاثَرْتُ مَحَبَّتِي عَلٰی اَمْرِكَ وَاَرْضَيْتُ

شهوَت خود را به فرمانبرداری تو مقدّم داشتم و دلخواه خود را بر فرمان تو ترجیح دادم و

فِيهِ نَفْسِي بِسَخَطِكَ وَقَدْ نَهَيْتَنِي عَنْهُ بِنَهْيِكَ وَتَقَدَّمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ

نفس خود را با خشم تو خشنود ساختم در صورتی که تو با منع کردنت مرا از آن بازداشتی

وَبِإِعْذَارِكَ وَاحْتَجَجْتُ عَلَيْكَ فِيهِ بِوَعِيدِكَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتَغْفِرُكَ

راه عذرتراشی را بر من بستی و با تهدید خود بر من اقامه حجّت و دلیل کردی. خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم

لِكُلِّ ذَنْبٍ عَلِمْتُهُ مِنْ نَفْسِيْ اَوْ ذَهَلْتُهُ اَوْ نَسِيْتُهُ اَوْ تَعَمَّدْتُهُ

برای هر گناهی از خود که دانسته انجام دادم یا از یاد برده یا فراموش کردم یا به عمد

اَوْ اَخْطَاْتُهُ مِمَّا لَا اَشْكُ اَنَّكَ سَاِئِلِيْ عَنْهُ وَاَنَّ نَفْسِيْ مُرْتَهَنَةٌ

یا به خطا انجام دادم از آنچه تردید نداشتم که مرا به خاطر آن ها بازخواست می کنی و جان من در گرو

بِهِ لَدَيْكَ وَاِنْ كُنْتُ قَدْ نَسِيْتُهُ اَوْ غَفَلْتُ نَفْسِيْ عَنْهُ.

آن است اگرچه فراموشش کردم یا نفسم از آن غافل شد.

ص: ۴۲۲

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ وَاَجْهْتُكَ بِهِ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که رو در روی تو انجام دادم

وَقَدْ أَيَقْنْتُ أَنَّكَ تَرَانِي

با این که یقین داشتم تو به خوبی مرا می بینی

وَأَغْفَلْتُ أَنْ أَتُوبَ إِلَيْكَ مِنْهُ

ولی غفلت کردم که از آن به درگاہت توبه کنم

أَوْ نَسِيتُ أَنْ أَتُوبَ إِلَيْكَ مِنْهُ

یا یا فراموش کردم توبه کنم

أَوْ نَسِيتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَكَ لَهُ.

فراموش کردم از تو آمرزش بخوام.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرَكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ دَخَلْتُ فِيهِ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که بدان دست زدم

وَأَحْسَنْتُ ظَنِّي بِكَ أَنْ لَا تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ

و به تو خوش گمان بودم که مرا بدان عذاب نخواهی کرد

وَأَنَّكَ تَكْفِينِي مِنْهُ.

و مرا از آن کفایت خواهی نمود.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرَكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نِ اسْتَوْجَبْتُ بِهِ مِنْكَ رَدَّ الدُّعَاءِ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که برای انجام آن سزاوار بود که دعایم را بازگردانی

وَحِرْمَانَ الْإِجَابَةِ

و از اجابت محروم کنی

وَحَيِيَّةَ الطَّمَعِ

و طمعم را قطع کرده

وَأَنْفِسَاخَ الرَّجَاءِ.

نومیدم گردانی.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُعَقَّبُ الْحَسْرَةَ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که افسوس در پی دارد

وَيُورِثُ النَّدَامَةَ

و پشیمانی به بار آورد

وَيَحْبِسُ الرِّزْقَ

و رزق و روزی را حبس کند

وَيَرُدُّ الدُّعَاءَ.

و دعا را بازگرداند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ يُورِثُ الْأَسْقَامَ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که بیماری ها به بار آورد

وَيُعَقِّبُ الضَّنَاءَ

و ناخوشی های سخت در پی دارد

وَيُوجِبُ النَّقْمَ

و عذاب و شکنجه را سبب گردد

وَيَكُونُ آخِرُهُ حَسْرَةً وَنَدَامَةً.

و پایان آن نیز افسوس و پشیمانی باشد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَدَحْتَهُ بِلِسَانِي

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که با زبانم آن را ستودم

أَوْ هَشَّتْ إِلَيْهِ نَفْسِي أَوْ اِكْتَسَبْتُهُ بِيَدِي

یا نفس من بدان آرامش گرفت یا به دست خود آن را کسب کردم

وَهُوَ عِنْدَكَ قَبِيحٌ تُعَاقِبُ عَلَيَّ مِثْلَهُ

در صورتی که آن کار نزد تو زشت بود که به امثال آن عقوبت می کردی

وَتَمَمْتُ مِنْ عَمَلِهِ.

و از انجام آن خشم می کردی.

ص: ۴۲۳

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ خَلَوْتُ بِهِ فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که در شب یا روز برای انجام آن به جای خلوتی رفتم

حَيْثُ لَا يَرَانِي أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ

که کسی از خلق تو مرا نبیند

فَمَلْتُ فِيهِ مِنْ تَرْكِهِ بِخَوْفِكَ

و به جای آن که از ترس تو آن را ترک کنم

إِلَىٰ اِزْتِكَابِهِ بِحُسْنِ الظَّنِّ بِكَ

به علت خوش گمانی به تو بدان میل کردم

فَسَوَّلَتْ نَفْسِي الْإِقْدَامَ عَلَيْهِ فَوَاقَعْتُهُ

ولی نفس من نیز آن را برایم آراست تا اینکه بدان دست زدم و انجام دادم

وَأَنَا عَارِفٌ بِمَعْصِيَتِي لَكَ فِيهِ.

با این که به خوبی می دانستم که نافرمانی تو را انجام می دهم.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نَسِيتُ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که اندک به حساب آوردم

أَوْ اسْتَصَغَرْتُهُ

یا کوچک شمردم

أَوْ اسْتَعْظَمْتُهُ وَتَوَرَّطْتُ فِيهِ.

یا بزرگش دانستم و با این حال گرفتار آن شدم.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَالَأْتُ فِيهِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ بَرِيَّتِكَ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم از هر گناهی که همراه یکی از آفریدگانت به آن میل کردم

أَوْ زَيَّنْتُهُ لِنَفْسِي

یا آن را برای خود آراستم

أَوْ أَوْمَأْتُ بِهِ إِلَى غَيْرِي

یا به دیگری اشاره کردم

وَدَلَّلْتُ عَلَيْهِ سِوَايَ

و دیگری را بدان راهنمایی کردم

أَوْ أَصْرَرْتُ عَلَيْهِ بِعَمْدِي

یا از روی عمد بدان اصرار ورزیدم

أَوْ أَقَمْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَتِي.

یا با نیرنگِ خود بدان اقدام کردم.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ نِ اسْتَعَنْتُ عَلَيْهِ بِحِيلَتِي بِشَيْءٍ مِّمَّا يُرَادُ بِهِ وَجْهَكَ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که با نیرنگِ خود برای انجام آن از چیزی کمک گرفتم که برای نزدیکی و تقرب تو به کار رود

أَوْ يُسْتَنْظَرُ بِمِثْلِهِ عَلَى طَاعَتِكَ

یا از امثال آن در راه فرمانبرداری تو کمک گیرند

أَوْ يَتَقَرَّبُ بِمِثْلِهِ إِلَيْكَ

یا به مانند آن به درگاه تو تقرب جویند

وَوَارَيْتُ عَنِ النَّاسِ وَلَبَّسْتُ فِيهِ

ولی من آن را برای مردم وارونه جلوه دادم و برخلاف آنچه بود نشان دادم

كَأَنِّي أُرِيدُكَ بِحِيلَتِي

چنانچه گویا با این نیرنگم تو را می خواهم

وَالْمُرَادُ بِهِ مَعْصِيَتِكَ

در صورتی که هدف من نافرمانی تو بود

وَأَطْوَى فِيهِ مُتَصَرِّفٌ عَلَى غَيْرِ طَاعَتِكَ.

و من در آن خودخواهی نموده و آن را به غیر طاعت تو انجام دادم.

ص: ۴۲۴

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ كَتَبْتَهُ عَلَيَّ بِسَبَبِ عُجْبٍ كَانَ بِنَفْسِي

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که در پرونده ام یادداشت کرده ای به خاطر خودبینی من

أَوْ رِيَاءٍ أَوْ سُمْعَةٍ أَوْ خِيَلَاءٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ مَرَحٍ أَوْ أَشْرٍ أَوْ بَطْرِ أَوْ حَقْدٍ أَوْ حَمِيَّةٍ أَوْ غَضَبٍ

یا ریاکاری یا شهرت طلبی یا خودپسندی یا خوشحالی یا شادمانی یا خودکامگی یا سرمستی یا کینه جویی یا تعصب یا خشم

أَوْ رِضَى أَوْ شُحٍّ أَوْ بُخْلِ أَوْ ظُلْمٍ أَوْ خِيَانَةٍ أَوْ سِرْقَةٍ أَوْ كِذْبٍ أَوْ لَهْوٍ أَوْ لَعِبٍ

یا خشنودی یا بخل یا خست یا ستم یا خیانت یا دزدی یا دروغ یا سرگرمی یا بازیگری

أَوْ نَوْعٍ مِنْ أَنْوَاعٍ مَا يُكْتَسَبُ بِمِثْلِهِ الذُّنُوبُ

یا نوع دیگری از انواع کارها یا امثال آن ها که گناه زاست

وَيَكُونُ بِاجْتِرَاحِهِ الْعَطْبُ.

و انجام آن ها نابودی به بار آرد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ سَبَقَ فِي عِلْمِكَ أَنِّي فَاعِلُهُ فَدَخَلْتُ فِيهِ بِشَهْوَتِي

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که در علم تو گذشته است که من آن را انجام می
دهم پس آن را با خواسته دل

وَاجْتَرَحْتُهُ بِإِرَادَتِي

و اراده خود انجام دادم

وَقَارَفْتُهُ بِمَحَبَّتِي وَلَذَّتِي وَمَشِيَّتِي

و با علاقه و لذت و خواسته خود بدان دست زدم

وَشِئْتُهُ إِذْ شِئْتُ أَنْ أَشَاءَهُ

و خواستم هنگامی که تو خواستی که بخواهم

وَأَرَدْتُهُ إِذْ أَرَدْتُ أَنْ أُرِيدَهُ

و اراده کردم هنگامی که تو اراده فرمودی که آن را اراده نمایم

فَعَمِلْتُهُ إِذْ كَانَ فِي قَدِيمِ تَقْدِيرِكَ وَنَافِذِ عِلْمِكَ أَنِّي فَاعِلُهُ

پس آن را انجام دادم چون در تقدیر دیرینه ات و علم نافذت آمده بود که من آن را انجام می دهم

لَمْ تُدْخِلْنِي فِيهِ جَبْرًا

و به اجبار مرا بدان وارد نکردی

وَلَمْ تَحْمِلْنِي عَلَيْهِ قَهْرًا

و به صورت قهر و بدون اختیار بر من تحمیل ننمودی

وَلَمْ تَظْلِمْنِي فِيهِ شَيْئاً

و هیچ گونه ستمی در این باره بر من روا نداشتی

فَأَسْتَغْفِرُكَ لَهُ وَلِكُلِّ ذَنْبٍ جَرِي بِهِ عِلْمُكَ عَلَيَّ وَفِيَّ إِلَىٰ آخِرِ عُمْرِي.

و اینک من به خاطر آن گناه از تو آمرزش می خواهم و همچنین برای هر گناهی که علم تو در مورد من بر آن جاری شده تا پایان عمر من.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ مَالٍ بَسَخَطِي فِيهِ عَنْ رِضَاكَ

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که خشم من سبب شد تا از خشنودی تو روی بگردانم

ص: ۴۲۵

وَمَالَتْ نَفْسِي إِلَىٰ رِضَاكَ فَسَخَطْتُهُ

در صورتی که نفس من متمایل به خشنودی تو بود ولی من خشم کردم

أَوْ رَهَبْتُ فِيهِ سِوَاكَ

یا از دیگری جز تو هراس کردم

أَوْ عَادَيْتُ فِيهِ أَوْلِيَاءَكَ

یا با اولیای تو دشمنی کردم

أَوْ وَالَيْتُ فِيهِ أَعْدَاءَكَ

یا با دشمنانت دوستی نمودم

أَوْ اخْتَرْتُهُمْ عَلَىٰ أَصْفِيَاءِكَ

یا آنان را بر انسان های برگزیده ات پیش انداختم

أَوْ خَذَلْتُ فِيهِ أَحِبَّاءَكَ

یا دوستانت را درباره آن گناه خوار کردم

أَوْ قَصَّرْتُ فِيهِ عَن رِضَاكَ يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ.

یا از جلب خشنودی تو کوتاهی نمودم ای بهترین آمرزندگان.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ.

خدایا؛ از تو آمرزش می خواهم برای هر گناهی که از آن گناه به درگاهت توبه کردم

وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا أَعْطَيْتَكَ مِنْ نَفْسِي ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ.

اما دوباره توبه شکستم و از تو آمرزش می خواهم برای هر کاری که در انجام آن با تو عهد بستم و بدان وفا نکردم.

وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلنِّعْمَةِ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَوَيْتُ بِهَا عَلَىٰ مَعْصِيَتِكَ.

و از تو آمرزش می خواهم برای نعمتی که به من دادی ولی من با آن نعمت به نافرمانی نیرو گرفتم.

وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِي مَا لَيْسَ لَكَ.

و از تو آمرزش می خواهم برای هر کار نیکی که در آغاز رضای تو را در انجام آن در نظر داشتم ولی آنچه برای تو نبود با آن آمیخته شد.

وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا دَعَانِي إِلَيْهِ الرَّخْصُ فِيمَا اشْتَبَهَ عَلَيَّ مِمَّا هُوَ عِنْدَكَ حَرَامٌ.

و از تو آمرزش می خواهم برای آنچه انجام آن به صورت اشتباه در نظر من آزاد بود در صورتی که در نزد تو حرام و غدقن بوده.

وَأَسْتَغْفِرُكَ لِلذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا غَيْرُكَ وَلَا يَطَّلِعُ عَلَيْهَا سِوَاكَ

و از تو آمرزش می خواهم برای گناهایی که جز تو کسی از آن آگاهی و اطلاعی ندارد

وَلَا تَحْتَمِلُهَا وَإِلَّا حِلْمُكَ

جز حلم و بردباری ات چیزی دیگری تحمل آن نتواند

وَلَا يَسَعُهَا إِلَّا عَفْوُكَ.

و جز عفو و گذشت چیزی آن را فرانگیرد.

وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمٍ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ قَبْلِي يَا رَبِّ

و از تو آمرزش می خواهم و توبه می کنم از حقوق بسیاری که از بندگانت بر عهده من مقرر گشته پروردگارا!

فَلَمْ أَسْتَطِعْ رَدِّهَا عَلَيْهِمْ وَتَحْلِيلَهَا مِنْهُمْ

و من توان بازگرداندن آن ها و قدرت درخواست آنان را از این حقوق ندارم

أَوْ شَهِدُوا فَاسْتَحْيَيْتُمْ مِنْ اسْتِحْلَالِهِمْ وَالطَّلَبِ إِلَيْهِمْ وَإِعْلَامِهِمْ ذَلِكَ

یا اینکه حضور داشته اند ولی من از درخواستِ گذشت آنان و آگاه کردنشان از این حقوقی که به گردن من دارند شرم کرده ام

ص: ۴۲۶

وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ تَسْتَوْهِبَنِي مِنْهُمْ

و تو این قدرت را داری که گذشت آنان را از من فراهم کنی

وَتَرْضِيهِمْ عَنِّي كَيْفَ شِئْتَ وَبِمَا شِئْتَ

و از من خشنودشان سازی به هر گونه و به هر چه که بخواهی

يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ

ای مهربان ترین مهربانان

وَأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ

و حاکم ترین حاکمان

وَحَيْرَ الْغَافِرِينَ.

و بهترین آمرزندگان.

اللَّهُمَّ إِنَّ اسْتِغْفَارِي إِيَّاكَ مَعَ الْإِصْرَارِ لُوْمٌ

خدایا؛ آمرزش خواهی من از درگاهت با اصرار و پافشاری ام بر گناه از پستی و فرومایگی است

وَتَرَكِي الْإِسْتِغْفَارَ مَعَ مَعْرِفَتِي بِسَعَةِ جُودِكَ وَرَحْمَتِكَ عَجْزٌ

و آمرزش نخواستم و ترک آن نیز با شناختی که از وسعت بخشندگی و مهر تو دارم عجز و درماندگی است.

فَكَمْ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ يَا رَبِّ وَأَنْتَ الْغَنِيُّ عَنِّي

ای پروردگار من؛ چه بسیار به من محبت ورزیدی با این که تو از من بی نیاز بودی

وَكَمْ اتَّبَعْتُكَ وَأَنَا الْفَقِيرُ إِلَيْكَ وَإِلَى رَحْمَتِكَ

و چه بسیار تو را به خشم آوردم با این که به تو و به رحمت و مهترت نیازمند بودم.

فِيَا مَنْ وَعَدَ فَوْفَا

پس ای خدایی که وعده کردی و به وعده ات وفا نمودی

وَأَوْعَدَ فَعَفَا إِغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَأَعْفُ وَأَرْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ. (۱) کردی و تهدید ولی از انجام آن درگذشتی خطاهای مرا ببامرز و از من بگذر و به من رحم کن که تو بهترین رحم کنندگانی.

نود و نه اسم خداوند

احمد بن فهد حلّی رحمه الله در کتاب «عدّة الدّاعی» از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدرش از پدرانیش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ اسْمًا مِنْ دَعَا بِهَا اسْتَجِيبَ لَهُ وَمَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

ص: ۴۲۷

برای خداوند نود و نه اسم است؛ هر کس خدا را با آن‌ها بخواند دعایش مستجاب گردد و هر کس آن‌ها را گرد آورد داخل بهشت شود:

اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الْأَوَّلُ الْآخِرُ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الْقَدِيرُ الْقَادِرُ الْعَلِيَّ الْأَعْلَى الْبَاقِي الْبَدِيعُ
الْبَارِي الْأَكْرَمُ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْحَيُّ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ الْحَلِيمُ الْحَفِيظُ الْحَقُّ الْحَسِيبُ الْحَمِيدُ الْحَفِيُّ
الرَّبُّ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الذَّارِي الرَّازِقُ الرَّقِيبُ الرَّؤُوفُ الرَّائِي السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيِّمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ
الْمُتَكَبِّرُ السَّيِّدُ السُّبُوْحُ الشَّهِيدُ الصَّادِقُ الصَّانِعُ الطَّاهِرُ الْعَدْلُ الْعَفْوُ الْغَفُورُ الْغَنِيُّ الْغِيَاثُ الْبَاسِطُ
الْقَاضِي الْمَجِيدُ الْوَلِيُّ الْمَنَّانُ الْمُحِيطُ الْمُبِينُ الْمُقْتِدُ الْمُصَوِّرُ الْكَرِيمُ الْكَبِيرُ الْكَافِي كَاشِفُ الضُّرِّ
الْوَتْرُ الثَّوْرُ الْوَهَّابُ النَّاصِرُ الْوَاسِعُ الْوَدُودُ الْهَادِي الْوَفِيُّ الْوَكِيلُ الْوَارِثُ الْبَرُّ الْبَاعِثُ التَّوَّابُ الْجَلِيلُ
الْجَوَادُ الْخَبِيرُ الْخَالِقُ خَيْرُ النَّاصِرِينَ الدِّيَّانُ الشَّكُورُ الْعَظِيمُ اللَّطِيفُ الشَّافِي. (۱)

خداوند یگانه یکتا بی نیاز اول بدون ابتدا آخر بدون انتها شنوا بینا قدرتمند توانا بلندمرتبه برتر جاوید پدیدآورنده آفریننده گرامی پیدا پنهان زنده حکیم دانا بردبار نگهدارنده حق حسابگر ستوده نوازشگر پروردگار بخشنده مهربان آفریدگار روزی دهنده مراقب مهرورز بیننده سلامت بخش ایمنی دهنده نگهبان شکست ناپذیر باجبروت و قدرت دارنده کبریائی و بزرگی سرور منزّه گواه راستگو سازنده پاک دادگر بسیار عفوکننده آمرزنده توانگر فریادرس گستراننده داور باشکوه سرپرست نعمت دهنده احاطه دارنده آشکار توانا به روزی دادن صورت آفرین بزرگوار بزرگ کفایت کننده برطرف کننده سختی یگانه روشنی بخش بسیار بخشنده یاری دهنده گسترش دهنده دوست دارنده هدایتگر وفاکننده پشتیبان ارث برنده نیکی کننده برانگیزنده توبه پذیر باجلالت و شوکت صاحب جود و بخشش آگاه به وجودآورنده بهترین یاور پاداش دهنده قدردان باعظمت بسیار لطف کننده شفادهنده.

دعای مهمّ برای طلب خیر

سیّد بن طاووس رحمه الله از محمّد بن هارون تلعبکبری نقل کرده است و او به سند خود از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام روایت نموده است که فرمود:

از پدرم موسی بن جعفر علیهما السلام شنیدم و آن حضرت از پدرش امام صادق علیه السلام شنیده اند که فرمود: هر کس این دعا را بخواند جز آنچه دوست می دارد در سرانجام کارش نمی بیند و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنَّ خَيْرَ تَكْتُلُ الرِّغَائِبَ

خداوندا؛ بدون تردید اختیار تو خواسته ها را عطا می کند

وَتُجْزَلُ الْمَوَاهِبَ

و بخشش ها را فراوان

وَتُطَيَّبُ الْمَكَاسِبَ

و کسب و کار را پاک و گوارا می نماید

وَتُغْنِمُ الْمَطَالِبَ

مقصدها و مقصودها را بهره می دهد

وَتُهْدَى إِلَى أَحْمَدِ الْعَوَاقِبِ

و بسوی عاقبت و سرانجامی ستوده راهنمایی می کند

وَتَقَى مِنْ مَّحْذُورِ النَّوَائِبِ.

و از حوادث و بلاهای ناگوار حفظ می کند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ فِيمَا عَقَدَ عَلَيْهِ رَأْيِي

خداوندا؛ همانا من خیر و خوبی می جویم از تو در آنچه رأی و نظر من بر آن منعقد گشته

وَقَادَنِي إِلَيْهِ هَوَايَ

ما و خواهش مرا بسوی آن می کشاند

فَأَسْأَلُكَ يَا رَبِّ أَنْ تُسَهِّلَ لِي مِنْ ذَلِكَ تَعَسَّرَ

پروردگارا؛ از تو می خواهم دشواری های آن را آسان گردانی

وَأَنْ تُعَجِّلَ مِنْ ذَلِكَ مَا تَيْسَّرَ

و نسبت به آنچه آسان و راحت است شتاب نمائی

وَأَنْ تُعْطِيَنِي يَا رَبِّ الظَّفَرَ فِيمَا أَسْتَخِيرُكَ فِيهِ

و پیروزی و کامیابی به من عطا کنی - ای پروردگار من - در آنچه در مورد آن با تو استخاره کرده ام

وَعَوْنَا بِالْإِنْعَامِ فِيمَا دَعَوْتُكَ

و کمک کنی مرا به وسیله نعمت دادن در آنچه تو را خوانده ام

وَأَنْ تَجْعَلَ يَا رَبُّ بُعْدَهُ قُرْبًا

و دور آن را ای پروردگار من نزدیک

وَخَوْفَهُ أَمْنًا

و بیم و هراس آن را ایمن گردانی

وَمَحْذُورُهُ سِلْمًا

و آنچه درباره آن ترسیده می شود بی دغدغه قرار دهی

ص: ۴۲۹

فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ

زیرا که تو می دانی و من نمی دانم

وَتَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ

و تو می توانی و من نمی توانم

وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ.

و توبه پنهانی ها آگاهی.

اللَّهُمَّ إِنَّ يَكُنْ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرًا لِي فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا وَ[اَجَلِ] الْآخِرَةِ

خداوند! اگر این کار برای من در این دنیای زودگذر و در آخرتی که در پیش دارم خیر است

فَسَهِّلْهُ لِي وَيَسِّرْهُ عَلَيَّ

آن را برای من ممکن و آسان قرار بده

وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَاصْرِفْهُ عَنِّي

و اگر خیر من در آن نیست از من بازگردان

وَأَقْدِرْ فِيهِ الْخَيْرَةَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

ولی در آن خیر مرا مقدر فرما که تو بر هر چیز توانائی ای مهربانترین مهربانان.

دعای مهمّ برای رفع ترس و غم ...

دعای مهمّ برای رفع ترس و غم ... (۲)

سید بن طاووس رحمه الله در کتاب «جمال الأسبوع» گوید: هر کس از ناحیه سلطان یا دشمن حسودی دچار اندوه و غم باشد روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را روزه بگیرد شام روز جمعه - یعنی شب شنبه - دعا کند و در دعایش بگوید:

أَيُّ رَبَّاهُ أَيُّ سَيِّدَاهُ

ای پروردگار من؛ ای سرور من؛

أَيُّ سَنَدَاهُ أَيُّ أَمَلَاهُ

ای پشتوانه من؛ ای آرزوی من؛

أَيُّ رَجَائَاهُ أَيُّ عِمَادَاهُ

ای امید من؛ ای تکیه گاه من؛

أَيُّ كَهْفَاهُ أَيُّ حِصْنَاهُ

ای پناه من؛ ای پناهگاه من؛

أَيُّ حِرْزَاهُ أَيُّ فَخْرَاهُ

ای امان من؛ ای مایه افتخار من؛

بِكَ اٰمَنْتُ

به تو ایمان آوردم

وَلَكَ اٰسَلَمْتُ

و خود را تسلیم تو نمودم

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ

و بر تو توکل کردم

وَلِبَابِكَ قَرَعْتُ

و درب خانه ات را کوبیدم

وَبِفِنَائِكَ نَزَلْتُ

و به آستانه ات فرود آمدم

١- ٨٨. فتح الأبواب: ٢٠٤ مستدرک الوسائل: ٦/٢٣٨ بحار الأنوار: ٩١/٢٧٥ الجُنَّة الواقية والجَنَّة الباقية (مخطوط): ٧٥.

٢- ٨٩. اصل این دعا از حضرت امام صادق علیه السلام است و حضرت امام رضا علیه السلام تتمه دعا را به آن افزودند.

وَبِحَبْلِكَ اغْتَصَمْتُ

و به ریسمان تو چنگ زدم

وَبِكَ اسْتَعْتُ

و به تو پناه می برم

وَبِكَ اَعُوذُ

و به تو پناهنده می شوم

وَبِكَ اَلُوذُ

تو استغاثه نمودم

وَعَلَيْكَ اتَّوَكَّلُ

و بر تو توکل می کنم

وَإِلَيْكَ اَلْبَجَاءُ وَاَعْتَصِمُ

و خود را به تو می سپارم و به دامن تو چنگ می زنم

وَبِكَ اسْتَجِيرُ فِي جَمِيعِ اُمُورِي

و به تو امان می طلبم در تمام کارهایم

وَأَنْتَ غِيَاثِي وَعِمَادِي

و تو فریادرس من و تکیه گاه منی

وَأَنْتَ عِصْمَتِي وَرَجَائِي

و تو نگهدار من و امید منی

وَأَنْتَ اللّٰهُ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

و تو خداوند پروردگار من هستی خدائی جز تو نیست.

سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ

پاک و منزهی و به ستایش تو مشغولم

عَمِلْتُ سُوءًا

بد کرده ام

و ظَلَمْتُ نَفْسِي

و به خود ستم نموده ام

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

پس بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي

مرا ببامرز و بر من رحم کن

وَخُذْ بِيَدِي

و دستم را بگیر

وَأَنْقِذْنِي وَوَقِّظْنِي

و مرا نجات بده و توفیقم مرحمت کن

وَإِكْفِنِي وَاكْلَأْنِي

و مرا کفایت کن و حفظم کن

وَازْعِنِي فِي لَيْلِي وَنَهَارِي

و نگاهبان من باش در شب و روزم

وَإِمْسَائِي وَإِصْبَاحِي

و شامگاهم و بامدادام

وَمُقَامِي وَسَفَرِي.

و هنگام اقامت و (وقتی) در سفرم.

يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ

ای بخشنده ترین بخشنندگان؛

وَيَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ

و ای بزرگواریترین بزرگواران؛

وَيَا أَعْدَلَ الْفَاضِلِينَ

و ای عادل ترین نیکی کنندگان؛

وَيَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و ای معبود پیشینان و آیندگان؛

وَيَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ

و ای اختیاردار روز جزا؛

وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و ای مهربانترین مهربانان؛

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

ای زنده؛ ای پایدار؛

يَا حَيًّا لَا يَمُوتُ

ای زنده ای که نمی میرد؛

يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

ای زنده که خدائی جز تو نیست؛

بِمُحَمَّدٍ يَا اللَّهُ

قسم به (حضرت) محمد ای خدا؛

بِعَلِيِّ يَا اللَّهُ

قسم به (حضرت) علی ای خدا؛

بِفَاطِمَةَ يَا اللَّهُ

قسم به (حضرت) فاطمه ای خدا؛

بِالْحَسَنِ يَا اللَّهُ

قسم به امام حسن ای خدا؛

بِالْحُسَيْنِ يَا اللَّهُ

قسم به امام حسین ای خدا؛

بِعَلِيِّ يَا اللَّهُ

قسم به امام سجّاد ای خدا؛

بِمُحَمَّدٍ يَا اللَّهُ.

قسم به امام باقر ای خدا.

ص: ۴۳۱

حسن بن محبوب گوید: این دعا را به حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام عرضه داشتیم و ایشان مقداری به آن افزود که چنین است:

بِجَعْفَرٍ يَا اللَّهُ

قسم به امام صادق ای خدا؛

بِمُوسَى يَا اللَّهُ

قسم به امام کاظم ای خدا؛

بِعَلِيِّ يَا اللَّهُ

قسم به امام رضا ای خدا؛

بِمُحَمَّدٍ يَا اللَّهُ

قسم به امام جواد ای خدا؛

بِعَلِيِّ يَا اللَّهُ

قسم به امام هادی ای خدا؛

بِالْحَسَنِ يَا اللَّهُ

قسم به امام عسکری ای خدا؛

بِحُجَّتِكَ وَخَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ يَا اللَّهُ

قسم به حجّت و جانشینت در شهرهایت ای خدا؛

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و او را به بر محمد و آل محمد درود فرست

وَخُذْ بِنَاصِيَةِ مَنْ أَخَافُهُ -

و زمام کسی را که از او می ترسم بگیر اسم نام ببر -

وَذَلِّلْ لِي صَعْبَهُ

و تند و سرکش بودنش را برایم رام گردان

وَسَهِّلْ لِي قِيَادَهُ

و مهارکردنش را برایم آسان کن

وَرُدِّ عَنِّي نَافِرَةَ قَلْبِهِ

و تنفر قلبی او را از من برطرف کن

وَأَرْزُقْنِي خَيْرَهُ

و خیر او را روزی من فرما

وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ.

و شرّ و بدی او را از من بازگردان

فَإِنِّي بِكَ اللَّهُمَّ أَعُوذُ وَالْوَدُّ

که من خداوندا به تو پناه آورده و پناهنده گشته ام

وَبِكَ أَتَّقِي

و به تو اطمینان دارم

وَعَلَيْكَ أَعْتَمِدُ وَأَتَوَكَّلُ

و بر تو تکیه نموده و توکل کرده ام

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

پس بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاصْرِفْهُ عَنِّي

و او را از من بازگردان

فَإِنَّكَ غِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ

که تو فریادرس دادخواهان

وَجَارُ الْمُسْتَجِيرِينَ

و امان امان خواهان

وَلَجَأُ اللَّاجِينَ

و پناه پناهنده شدگان

وَأَزْحَمُ الرَّاحِمِينَ. (۱)

و مهربانترین مهربانان هستی.

ص: ۴۳۲

۱- ۹۰. جمال الأسبوع: ۱۱۲ مصباح المتهدّد: ۴۲۳ الصحيفة الصادقية: ۹۵۴.

بخش بیستم

هشت دعای متفرّقه

در این بخش هشت دعای متفرّقه نقل می کنیم:

دعا هنگام رؤیت هلال

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از دارم بن قبیصه روایت کرده است که گفت: حضرت امام رضا علیه السلام از پدرش از پدرانیش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نقل فرمود که:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم هنگام دیدن ماه نو آن را مخاطب قرار می داد و می فرمود:

أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِيعُ الدَّائِبُ السَّرِيعُ

ای آفریده فرمانبر پیوسته در حرکت سریع

الْمُتَصَرِّفُ فِي مَلَكَوتِ الْجَبْرُوتِ بِالتَّقْدِيرِ

(وای) گردش کننده در ملکوت جبروت با اندازه گیری های معین

رَبِّي وَرَبِّكَ اللَّهُ.

پروردگار من و پروردگار تو خدا است.

اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ وَالْإِحْسَانِ

خداوندا؛ آن را با امن و ایمان و سلامت و اسلام و احسان بر ما نوگردان

وَكَمَا بَلَّغْتَنَا أَوَّلَهُ فَبَلِّغْنَا آخِرَهُ

و همانگونه که ما را به ابتدای آن رساندی به آخر آن برسان

وَاجْعَلْهُ شَهْرًا مُبَارَكًا

و آن را ماه مبارکی برای ما قرار بده

تَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ

که گناهانمان را در آن ناپدید

ص: ۴۳۳

وَتَبَّتْ لَنَا فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَتَرَفَّعَ لَنَا فِيهِ الدَّرَجَاتِ يَا عَظِيمَ الْخَيْرَاتِ. (۱)

و حسنات و کارهای نیکو را برای ما در آن ثبت فرمائی و درجات ما را در آن بالا ببری ای (صاحب) خوبی های فراوان.

دعا در روز دهم و یازدهم هر ماه

سُبْحَانَ خَالِقِ النُّورِ

پاک و منزّه است آفریننده روشنائی

سُبْحَانَ خَالِقِ الظُّلْمَةِ

پاک و منزّه است آفریننده تاریکی

سُبْحَانَ خَالِقِ المِيَاهِ

پاک و منزّه است آفریننده آب ها

سُبْحَانَ خَالِقِ السَّمَاوَاتِ

پاک و منزّه است آفریننده آسمان ها

سُبْحَانَ خَالِقِ الأَرْضِينَ

پاک و منزّه است آفریننده زمین ها

سُبْحَانَ خَالِقِ الرِّيَّاحِ وَالتَّبَاتِ

پاک و منزّه است آفریننده بادهای و گیاهان

سُبْحَانَ خَالِقِ الْحَيَاةِ وَالْمَوْتِ

پاک و منزّه است آفریننده زندگی و مرگ

سُبْحَانَ خَالِقِ الثَّرَى وَالْفَلَوَاتِ

پاک و منزّه است آفریننده خاک نمناک و بیابان های بی آب و علف

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ. (۲)

پاک و منزّه است خداوند و به ستایش او مشغولم.

محدث قمی رحمه الله در «سفينة البحار» از «دعوات» مرحوم قطب راوندی تسبیح های رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم و ائمه علیهم السلام را این گونه نقل کرده است:

تسبیح رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم روز اول ماه تسبیح امیرالمؤمنین علیه السلام روز دوم ماه تسبیح حضرت زهراعلیها السلام روز سوم ماه و همچنین بقیه ائمه علیهم السلام تا حضرت امام رضاعلیه السلام.

تسبیح حضرت امام رضاعلیه السلام روز دهم و یازدهم هر ماه تسبیح امام جوادعلیه السلام روز دوازدهم و سیزدهم هر ماه و همچنین تا مولای ما صاحب الزمان صلوات الله وسلامه علیه که تسبیح آن حضرت از هیجدهم هر ماه است تا آخر آن ماه. (۳)

ص: ۴۳۴

۱- ۹۱. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۷۰ بحار الأنوار: ۹۵/۳۴۳.

۲- ۹۲. الدعوات: ۹۳ بحار الأنوار: ۹۴/۲۰۷.

۳-۹۳. سفينة البحار: مادّه «سَبَّح».

دعای عافیت

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

امام سجّاد علیه السلام مردی را دید که اطراف کعبه طواف می کرد و می گفت:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصَّبْرَ».

خداوندا؛ من از تو درخواست صبر دارم.

حضرت بر شانه اش زد و فرمود: درخواست بلا می کنی؟ بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ وَالشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ. (۱)

خداوندا؛ به من عافیت بده و شکر بر عافیت عنایت فرما.

دعا هنگام خوردن غذا یا شیر

حضرت امام رضا علیه السلام از حضرت علی بن الحسین علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم هرگاه غذائی می خورد می فرمود:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ

خداوندا؛ به ما برکت بده در این غذا

وَأَرْزُقْنَا خَيْرًا مِنْهُ.

و بهتر از آن را روزی ما گردان.

و هرگاه شیر می خورد و یا می آشامید می فرمود:

ص: ۴۳۵

۱- ۹۴. الدعوات: ۱۱۴ بحار الأنوار: ۹۵/۲۸۵.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ

خداوندا؛ به ما برکت بده در شیر

وَأَرْزُقْنَا فِيهِ. (۱)

و (باز) روزی ما گردان.

دعا هنگام شادمانی

شیخ طوسی رحمه الله به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدرش از پدرانش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

هرگاه امری برای رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم پیش می آمد که آن حضرت را شادمان می ساخت این دعا را می خواند:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتِ. (۲)

سپاس و ستایش سزاوار خداوندی است که با نعمت او کارهای شایسته کامل می گردد.

دعا هنگام ناراحتی

و (نیز) هرگاه امری پیش می آمد که خوش آیند نبود می گفت:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (۳)

در هر حالی سپاس و ستایش سزاوار خداوند است.

ص: ۴۳۶

-
- ۱- ۹۵. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۳۸ صحیفه الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۳۲ با اختلاف.
۲- ۹۶. جامع احادیث الشیعة: ۱۹/۴۵۸ صحیفه الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۸۸ مسند الرضاعلیه السلام: ۱۷۵.
۳- ۹۷. جامع احادیث الشیعة: ۱۹/۴۵۸ صحیفه الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۸۸ مسند الرضاعلیه السلام: ۱۷۵.

دعای حضرت امام رضاعلیه السلام پس از ولایتعهدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَعَّالِ لِمَا يَشَاءُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ

ستایش مخصوص خداوندی است که آنچه را بخواهد انجام می دهد کسی پیگیر حکم او نیست

وَلَا رَادَّ لِقَضَائِهِ

و کسی دستور او را نمی تواند رد کند

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

نگاه های خائنانه چشم ها را می داند و آنچه را که قلب ها پنهان می کنند آگاهی دارد

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و درود خداوند بر حضرت (محمد در دوران مردم اول و آخر

وَعَلَى إِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۱)) و بر آل پاک و طاهر او باد.

زیارت قبر مؤمن

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر کس مؤمنی را که از دنیا رفته زیارت کند مقابل قبله نشسته به گونه ای که قبر در پیش روی او باشد دست راست خود را بر قبر نهاده و این دعا را بخواند:

اللّٰهُمَّ صَلِّ وَحَدِّثْهُ

خداوندا؛ تنهایی او را با ارتباط (با دیگران) برطرف فرما

وَأَنْسُ وَحَشَّتْهُ

و وحشت او را به انس تبدیل کن

وَأَزْحَمْ غُرْبَتَهُ

و بر غربت او رحم نما

ص: ۴۳۷

۱- ۹۸.. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۴۴ بحار الأنوار: ۴۹/۱۴۱ و ۱۵۲.

وَاسْكُنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ

و به سوی او رحمتی از رحمت خود برقرار فرما که با آن از غیر تویی نیاز گردد

وَاحْشُرْهُ مَعَ مَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ مِنَ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ. (۱)

و او را محشور کن با کسانی که دوست داشت که ائمه طاهرين عليهم السلام هستند.

ص: ۴۳۸

۱- ۹۹.. ذخیره الآخرة: ۱۶۷.

بخش بیست و یکم

آثار و خواص هشت سوره از سوره های قرآن

در این بخش آثار و خواص هشت سوره از سوره های قرآن را که در کلمات حضرت امام رضا علیه السلام آمده است نقل می کنیم:

اثر سوره «حمد» برای رفع سردرد

اشاره

حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم هر گاه مبتلا به سر درد یا غیر آن می شدند دست های مبارک رامی گشود و سوره «حمد» را قرائت می کرد و آنگاه به صورت می مالید آنچه از درد در وجود نازنین او بود بیرون می رفت. (۱)

ص: ۴۳۹

۱- ۱۰۰.. صحیفة الإمام الرضا علیه السلام: ۲۷۷ مسند الرضا علیه السلام: ۶۷.

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

هر کس دچار بیماری شود باید در کنار او هفت مرتبه سوره «حمد» خوانده شود و اگر بهبود نیافت باید هفتاد مرتبه خوانده شود که در این صورت تسکین می یابد. (۱)

تفسیر آیه شریفه «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

حضرت امام رضا علیه السلام از پدرانیش علیهم السلام روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

بسم الله یکی از آیات «فاتحة الكتاب» است از حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم شنیدم می فرمود: خداوند متعال به من فرمود: ای محمد؛ ما به تو «فاتحة الكتاب» وقرآن را بخشیدیم و بر من منت گذاشت و او را در مقابل قرآن قرار داد و فرمود: «وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمِ» (۲) و در میان سوره قرآن تنها از آن نام برد.

خداوند متعال محمد صلی الله علیه وآله وسلم را به بسم الله مخصوص گردانید و از پیغمبران خود کسی را در این باره با وی شریک قرار نداد فقط به حضرت سلیمان علیه السلام عطا فرمود و در

داستان بلقیس در قرآن مجید فرمود: «الْقَيِّ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» (۳).

اگر کسی آن را بخواند و معتقد به ولایت آل محمد باشد و از اوامر آن ها اطاعت کند و به ظاهر و باطن آن آیه شریفه عمل کند خداوند به هر حرفی از آن یک حسنه به او می دهد که هر یک از آن ها از همه خیرات دنیا و اموال آن بهتر است.

هر کس گوش فرا دهد به کسی که بسم الله قرائت می کند خداوند به همان اندازه که به قاری ثواب می دهد به گوش دهنده نیز عطا می کند.

ص: ۴۴۰

۱- ۱۰۱.. فقه الرضا علیه السلام: ۳۴۲ مستدرک الوسائل: ۴/۲۹۹.

۲- ۱۰۲.. سوره حجر آیه ۸۷: «همانا ما هفت آیه با ثنا) در سوره حمد) و این قرآن با عظمت را بر تو فرستادیم».

۳- ۱۰۳.. سوره نمل آیه ۲۹ و ۳۰: «نامه بزرگی به سوی من افکنده شده آن نامه از جانب سلیمان است و عنوانش به نام خداوند بخشنده مهربان است».

اینک از این ثواب و خیر کثیر بهره گیرید و خود را از این نعمتی که به شما روی آورده محروم نکنید و از این غنیمت هرچه می خواهید استفاده نمائید که بعد از این حسرت آن در دل شما خواهد ماند. (۱)

شخصی نزد حضرت امام رضا علیه السلام آمد و عرض کرد: ای پسر رسول خدا؛ به من از تفسیر کلام خداوند عزّ وجلّ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» خبر بده.

حضرت فرمود:

پدرم از جدّم و او از امام سجّاد و آن حضرت از پدرش علیهم السلام روایت کرده است که شخصی محضر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام شرفیاب شد و عرض کرد: به من ازگفتار پروردگار متعال: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» خبر بده که تفسیر آن چیست؟

آن حضرت فرمود: مقصود از گفتن «الحمد لله» این است که به بندگانش بعضی از نعمت هایش را اجمالاً بشناساند؛ زیرا آن ها توانائی ندارند که همه آن ها را به تفصیل بشناسند چون نعمت های الهی بیشتر از آن است که شماره شود یا شناخته گردد. به آن ها فرمود: بگوئید: «الحمد لله على ما أنعم به علينا»؛ «سپاس خداوند را بر نعمت هایی که به ما مرحمت فرموده است».

«رب العالمین»؛ و معنای آن جمعیت ها از هر نوع آفریده و مخلوق از جمادات و حیوانات است. اما حیوانات؛ پس او آنان را با قدرت خویش دگرگون می کند با رزق و روزی خود به آن ها غذا می دهد و در حمایت خویش آن ها را نگهداری می کند و هر یک از آن ها را به مصلحتش تدبیر می کند.

اما جمادات؛ پس او آن ها را با قدرت خویش نگه می دارد پیوسته آن ها را حفظ می کند از اینکه گسسته گردد و گسسته آن ها را نگه می دارد از اینکه پیوسته گردد و آسمان را حفظ می کند از اینکه جز به اذن و فرمان او بر زمین افتد و زمین را از اینکه جز به فرمان او فرو رود نگه می دارد که او نسبت به بندگانش رؤف و مهربان است.

ص: ۴۴۱

۱- ۱۰۴.. اخبار و آثار حضرت امام رضا علیه السلام: ۵۷۶.

فرمود: «رب العالمین»؛ یعنی خدا مالک آن ها و آفریننده و روزی رسان ایشان است از آنجا که می دانند و از آنجا که نمی دانند روزی تقسیم شده است و آن به فرزند آدم می رسد در هر مسیری که در

دنیا سیر کند تقوای شخص متقی بر آن نمی افزاید و تبه کاری شخص تبه کار از آن نمی کاهد و بین ما و او پوششی است و آن جوینده شخص است؛ اگر یکی از شما از روزی خود بگریزد روزی اش او را طلب می کند؛ همان گونه که مرگ در طلب او است و او را می جوید.

پس خداوند بزرگ مرتبه فرمود: بگوئید: خدا را سپاس بر آنچه از نعمت به ما مرحمت فرمود و ما را به خیر و خوبی در کتاب های پیشین یاد کرد پیش از آنکه ما بوده باشیم.

و این ایجاب می کند که محمد و آل محمد علیهم السلام و شیعیان ایشان او را شکر کنند زیرا که آنان را برتری داده است و قصه اش این است که رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود:

هنگامی که خداوند عز و جل حضرت موسی بن عمران علیه السلام را به پیامبری برانگیخت و او را به عنوان همراه خویش برگزید و دریا را برایش شکافت و بنی اسرائیل را رهائی بخشید و به او تورات و الواح را مرحمت فرمود خود را دید که موقعیت و منزلتی نزد خداوند تبارک و تعالی دارد عرض کرد: پروردگارا؛ مرا به کرامتی گرامی داشته ای که به کسی پیش از من چنین کرامتی نفرموده ای.

از طرف پروردگار به او خطاب شد: ای موسی؛ آیا نمی دانی که محمد صلی الله علیه و آله وسلم نزد من برتر از تمام فرشتگان و همه آفریدگانم می باشد؟

موسی عرض کرد: پروردگارا؛ اگر محمد صلی الله علیه و آله وسلم نزد تو گرامی تر از همه آفریدگانت می باشد آیا در خاندان پیامبران از خاندان من کسی گرامی تر هست؟

خداوند بزرگ مرتبه فرمود: آیا نمی دانی برتری آل محمد علیهم السلام بر تمام اهل بیت پیامبران مانند برتری محمد صلی الله علیه و آله وسلم بر تمام رسولان است؟

موسی عرض کرد: پروردگارا؛ اگر آل محمد علیهم السلام چنین مرتبه ای دارند آیا در میان امت پیامبران از امت من امتی نزد تو برتر هست؟ ابرها بر امت من سایه افکندند بر آنان من و سلوی (یعنی گزانگبین و بلورچین) فرو فرستادی

و دریا را برای ایشان شکافتی!

خداوند بزرگ مرتبه فرمود: ای موسی؛ آیا نمی دانی فضیلت و برتری امت محمد بر همه امت ها مانند فضیلت و برتری او بر همه آفریدگانم می باشد؟

در این هنگام موسی عرض کرد: پروردگارا؛ کاش من آن ها را می دیدم.

خداوند به او وحی فرمود: ای موسی؛ تو هرگز آنان را نمی بینی و اکنون دوران ظهور ایشان نیست ولی به زودی در بهشت آنان را خواهی دید. در بهشت عدن و فردوس در حضور محمدصلی الله علیه وآله وسلم در نعمت های بهشتی غوطه ورنند و در خیر و خوبی های آن شادمانند آیا دوست داری کلام آنان را به گوش تو برسانم؟

عرض کرد: بلی؛ ای خدای من.

خداوند بزرگ مرتبه فرمود: در پیشگاه من بایست و دامن به کمر ببند مانند ایستادن بنده ای ذلیل در پیشگاه پادشاهی باجلالت و شکوه.

حضرت موسی به دستور پروردگار عمل کرد و آنگاه خداوند امت محمدصلی الله علیه وآله وسلم را ندا داد و آن ها همگی در حالی که در صلب پدران و رحم مادران بودند در جواب گفتند:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ وَالْمَلِكَ لَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

خداوندا؛ لَبَّيْكَ شَرِيكَی برای تو نیست لَبَّيْكَ بی گمان سپاس و ستایش و نعمت و پادشاهی از آن تو است و شَرِيكَی نداری.

و خداوند این اجابت را شعار حجّ و حاجی ها قرار داد. سپس پروردگار عزیز ماندا داد: ای امّت محمد؛ خواست من نسبت به شما چنین است که رحمتم بر غضبم پیشی گرفته و عفو و گذشتم پیش از عقوبتم و کیفرم است شما را پیش از آنکه مرا بخوانید اجابت کردم و پیش از آنکه از من درخواست کنید عطا نمودم هر کدام از شما مرا دیدار کند و گواهی دهد به اینکه معبودی جز خداوند یکتا نیست و او شریک ندارد و این که محمد صلی الله علیه وآله وسلم بنده و فرستاده او است و در گفتارش صادق و در کردارش موافق با حق است و این که علی بن ابی

ص: ۴۴۳

طالب علیه السلام برادر او و جانشین بعد از او و عهده دار امور او است و اطاعت او را بر خود لازم بداند؛ همانطور که ملتزم به اطاعت محمد صلی الله علیه وآله وسلم می باشد و این که اولیای پاک و پاکیزه - که به شگفتی های آیات خداوند و دلائل حجّت های او بعد از آن دو بزرگوار خبر می دهند - اولیای او هستند چنین کسی را داخل بهشت می نمایم گرچه گناهانش مانند کف دریا باشد.

امام علیه السلام فرمود:

هنگامی که خداوند پیامبر ما حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم را به پیامبری برانگیخت به او فرمود: ای محمد؛ «وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا» (۱)؛ «و تو در کنار طور نبودی آنگاه ندا دادیم» امّت تو را به این کرامت.

سپس خداوند عزّ و جلّ به محمد صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: بگو: سپاس خداوندی را که پروردگار جهانیان است بر این فضیلتی که مرا به آن اختصاص داد.

و به امّت او فرمود: شما نیز بگوئید: سپاس خداوندی را که پروردگار جهانیان است بر این فضیلت ها که ما را به آن اختصاص داد». (۲)

فضیلت سوره «انعام»

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمود:

سوره «انعام» به یک مرتبه نازل شده و هفتاد هزار فرشته آن را مشایعت کرده اند در حالی که صدایشان به تسبیح و تهلیل و تکبیر بلند بود هر کس این سوره را بخواند برای او تا روز قیامت تسبیح می گویند. (۳)

ص: ۴۴۴

۱- ۱۰۵..سوره قصص آیه ۴۶.

۲- ۱۰۶..عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۲۰.

۳- ۱۰۷..تفسیر القمی: ۱۸۰ بحار الأنوار: ۹۲/۲۷۴ و المستدرک: ۴/۲۹۶.

ثواب خواندن سوره «یس»

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

کسی که سوره «یس» را پیش از آنکه بخوابد یا در میان روز بخواند از محافظت شدگان و روزی داده شدگان باشد تا شب کند یا صبح نماید.

و کسی که آن را در هر شب بخواند خداوند دو هزار فرشته را بر او موکل نماید تا او را از شرّ هر شیطان رانده شده و از هر آسیبی حفظ کنند.

و اگر در آن روز یا در آن شب بمیرد خداوند او را وارد بهشت فرماید و سی هزار فرشته در هنگام غسل او حضور پیدا کنند و همه آنان برای او طلب آمرزش کنند و در تشییع جنازه اش تا کنار قبرش شرکت نمایند. (۱)

ثواب خواندن سوره «زُمر»

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

کسی که سوره «زُمر» را بخواند خداوند به او شرف و سربلندی دنیا و آخرت عطا کند و او را بدون مال و قبیله عزیز گرداند. (۲)

ص: ۴۴۵

۱- ۱۰۸.. فقه الرضا علیه السلام: ۳۴۲.

۲- ۱۰۹.. فقه الرضا علیه السلام: ۳۴۳.

ثواب سوره «قدر»

اشاره

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس آن را (سوره قدر) هنگامی که می خوابد و بیدار می شود بخواند ثواب و پاداش آن لوح محفوظ را پر می کند.

و از آن حضرت روایت شده است که فرمود:

هر کس در یک شب آن را (سوره قدر) صد مرتبه بخواند پیش از آنکه صبح گردد بهشت را ببیند.

مرحوم کفعمی نقل کرده است که ثواب قرائت سوره «قدر» قابل شمارش نیست. (۱)

اثر سوره «قدر»

برای رفع وحشت در روز قیامت

راوندی رحمه الله از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

هر کس کنار قبر برادرش رود و دست خود را بر آن نهد و هفت مرتبه سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخواند از وحشت و پریشانی بزرگ قیامت ایمن گردد. (۲)

ص: ۴۴۶

۱- ۱۱۰.. البلد الأمين: ۵۸.

۲- ۱۱۱.. الدعوات: ۲۷۱ بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۹۵.

ثواب خواندن سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ»

اشاره

از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

کسی که سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ الْأَرْضُ» را در نمازهای مستحب خود بخواند هرگز دچار زلزله نشود و با زلزله صاعقه آفت و آسیبی از آفت های دنیا نمیرد. (۱)

ثواب دیگر برای سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ»

حضرت امام رضا علیه السلام از پدران خود روایت کرده است که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرموده اند:

هر کس سوره «إِذَا زُلْزِلَتْ» را چهار مرتبه بخواند مانند کسی است که تمام قرآن را خوانده است. (۲)

ثواب خواندن سوره «نصر»

از حضرت امام رضاعلیه السلام نقل شده است:

کسی که سوره «إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ» را در نماز مستحبّ یا واجب خود بخواند خداوند او را بر تمام دشمنانش یاری دهد و مهمّ او را کفایت فرماید. (۳)

ص: ۴۴۷

۱- ۱۱۲.. فقه الرّضاعلیه السلام: ۳۴۴.

۲- ۱۱۳.. بحار الأنوار: ۹۲/۳۳۳ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۳۶ صحیفه الإمام الرضاعلیه السلام: ۲۲۸.

۳- ۱۱۴.. فقه الرّضاعلیه السلام: ۳۴۴.

فضیلت سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

اشاره

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از عبدالعزیز روایت کرده است که گفت: از حضرت امام رضاعلیه السلام در مورد توحید سؤال کردم فرمود:

هر کس «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخواند و به آن ایمان آورد توحید را شناخته است.

عرض کردم: چگونه آن را بخواند؟ فرمود:

همان گونه که مردم می خوانند.

و در آخر آن افزود: «كَذَلِكَ اللَّهُ رَبِّي»؛ «این چنین است پروردگار من» و آن را سه مرتبه تکرار فرمود. (۱)

ثواب خواندن سوره «توحید» در قبرستان

و نیز حضرت امام رضا علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده اند که فرمود:
کسی که از گورستانی عبور کند و یازده مرتبه سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را بخواند و ثواب آن را به
مردگان هدیه کند به عدد اموات (آن قبرستان) به او اجر و پاداش داده می شود. (۲)

ص: ۴۴۸

۱- ۱۱۵.. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۱۰۹.

۲- ۱۱۶.. مسند الرضا علیه السلام: ۶۴.

بخش بیست و دوّم

هشت دستور درباره بعضی از آیات و سوره ها

در این بخش هشت دستور را که حضرت امام رضا علیه السلام درباره بعضی از آیه ها و سوره ها بیان
کرده اند نقل می کنیم:

ثواب «آیه الكرسي»

حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و آن حضرت
از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده است که فرمود:

من قرأ آیه الكرسي مائة مرة كان كمن عبد الله طول حياته. (۱)

هر کس «آیه الكرسي» را صد مرتبه بخواند مانند کسی است که تمام عمرش را به بندگی خدا و
پرستش او سپری کرده است.

۱- ۱۱۷.. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۶۵.

خواندن آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ...» برای حفظ خانه از خرابی

سید بن طاووس رحمه الله به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام و ایشان از پدر بزرگوارش روایت کرده اند که فرمود:

هرگز کسی این آیه شریفه را هنگام خواب نخوانده است که سقف خانه بر سر او خراب شده باشد.

یعنی هر کس آیه مذکور را هنگام خوابیدن بخواند حتماً دچار خراب شدن خانه نخواهد شد:

«إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ

به راستی خداوند آسمان ها و زمین را نگه می دارد تا از جایشان منحرف نشوند و اگر از مدارشان خارج شوند هیچ کس جز

أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا» (۱). (۲)

خداوند نمی تواند آن ها را بعد از خروج از مدارشان نگه دارد به راستی که خداوند دارای حلم و بخشنده است.

سه آیه برای پنهان شدن از چشم افراد بی ایمان

سلیمان جعفری از حضرت امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدرش علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

۱- ۱۱۹.. فلاح السائل: ۲۸۱ وسائل الشيعة: ۴/۱۰۲۸.

۲- ۱۱۸..سوره فاطر آیه ۴۱.

هشام بن سائب خدمت امام صادق علیه السلام رسید امام علیه السلام به او فرمود: تو مفسر قرآنی و قرآن را تفسیر می کنی؟

هشام گوید: عرض کردم: آری.

امام علیه السلام فرمود: به من از این فرمایش خداوند عزّ و جلّ خبر بده که به پیامبرش فرمود:

«وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا» (۱).

هنگامی که قرآن می خوانی میان تو و آنانکه به آخرت ایمان ندارند پرده ای پوشیده قرار می دهیم.

مقصود از این قرآنی که هر گاه رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم آن را بخواند از بی ایمانان محجوب و پنهان می ماند چیست؟

عرض کردم: نمی دانم.

امام علیه السلام فرمود: پس چگونه گفتمی که قرآن تفسیر می کنی؟

عرض کردم: ای فرزند رسول خدا؛ اگر ممکن است لطف کن و آن را به من بیاموز.

امام علیه السلام فرمود: آیه ای در سوره «کهف» و آیه ای در سوره «نحل» و آیه ای در سوره «جاثیه» است که (در سوره جاثیه این است):

«أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ» (۲).

آیا دیدی کسی را که هوای نفسش را معبود خود گرفت و خدا او را با علم و آگاهی گمراه گردانید و بر گوش و دلش مهر نهاد و بر دیده اش پرده ای افکند چه کسی پس از خدا او را هدایت می کند آیا به خود نمی آید و پند نمی گیرید؟

و در سوره «نحل» این آیه است:

ص: ۴۵۱

۱- ۱۲۰..سوره اِسْرَاءِ آیه ۴۵.

۲- ۱۲۱..سوره جاثية آیه ۲۳.

«أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» (۱).

آنان کسانی هستند که خداوند بر دل ها و گوش ها و دیدگان شان مهر نهاد و آنان بی خبرانند.

و در سوره «کهف» این آیه است:

«وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاؤُهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا» (۲).

کیست ستمکارتر از کسی که به آیات پروردگارش یادآوری شده و از آن روی گردانده و آنچه پیش فرستاده از یاد برده؟ ما بر دل های آنان پوشش هائی نهادیم که آن را در نمی یابند و در گوش های ایشان ثقل و سنگینی است و اگر آنان را به سوی هدایت بخوانی هرگز راه هدایت را نمی پویند. (۳)

ثواب خواندن پنجاه آیه بعد از نماز صبح

معمّر بن خلّاد گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام شنیدم که فرمود:

سزاوار است انسان بعد از تعقیب نماز صبح پنجاه آیه از قرآن قرائت کند. (۴)

ص: ۴۵۲

۱- ۱۲۲..سوره نحل آیه ۱۰۸.

۲- ۱۲۳..سوره کهف آیه ۵۷.

۳- ۱۲۴..عدّة الداعی: ۳۳۸.

۴- ۱۲۵..جامع أحادیث الشيعة: ۶/۱۲۶ وسائل الشيعة: ۴/۸۴۹.

خواندن صد آیه برای رفع ترس

طبرسی به سند خود از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده که فرمود:

هر گاه از چیزی ترسیدی صد آیه از قرآن مجید را از هر جا که خواستی قرائت کن و سپس سه مرتبه بگو:

اللَّهُمَّ اكْشِفْ عَنِّي الْبَلَاءَ. (۱)

خداوندا؛ (این) بلا را از من برطرف کن.

اثر سه سوره هنگام پوشیدن لباس نو

یاسر خادم گوید: امام هادی از پدرش از جدّش حضرت امام رضا علیهم السلام روایت کرده است که آن حضرت لباس را از طرف راست خود می پوشید روزی لباس جدیدی را می خواست بپوشد

ظرف آبی طلب کرد و بر آن ده مرتبه «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» ده مرتبه «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» و ده مرتبه «قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ» قرائت نمود سپس از آن آب بر لباس پاشید و پس از آن فرمود:

هر کس پیش از آنکه لباس خود را بپوشد با آن چنین کند تا مادامی که از آن رشته ای باقی مانده در زندگی مرفه و راحتی بسر خواهد برد. (۲)

ص: ۴۵۳

۱- ۱۲۶.. اخبار و آثار حضرت امام رضا علیه السلام: ۴۹۸.

۲- ۱۲۷.. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۴۵.

خواندن چهار سوره برای رفع چشم خوردگی

محمد بن عیسی گوید: شخصی از آن حضرت در مورد تأثیر چشم سؤال کرد امام علیه السلام فرمود:

واقعیت دارد؛ اگر گرفتار چشم کسی شدی دو کف دست را بالا ببر تا در برابر صورت قرار گیرد آنگاه سوره «حمد» «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» و «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» را بخوان و بعد از آن دو کف دست را به پیشانی ات بمال که به اذن پروردگار نافع و سودمند است. (۱)

پنج سوره برای رفع سردرد و دردهای دیگر

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرموده است: هر گاه یکی از شما دچار سردرد یا درد دیگری شد دو دست خود را بگشاید سوره «حمد» «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» و «قُلْ أَعُوذُ

بِرَبِّ الْفَلَقِ» را بخواند و پس از آن دو دست خود رابه صورت بمالد آن درد از او برطرف خواهد شد. (۲)

ص: ۴۵۴

۱- ۱۲۸.. مکارم الأخلاق: ۲/۲۸۶ بحار الأنوار: ۹۵/۱۲۹.

۲- ۱۲۹.. مکارم الأخلاق: ۲/۱۸۷ مسند الرضا عليه السلام: ۶۷) با اختلاف).

بخش بیست و سوم

هشت ثواب برای بعضی از اذکار

در این بخش هشت ثواب برای بعضی از اذکار را از حضرت امام رضا علیه السلام نقل می کنیم:

ثواب «صلوات»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

من لم يقدر على ما يكفر به من ذنوبه فليكثر من الصلاة على محمد وآله؛ فإنها تهدم الذنوب هدماً.

هر کس توانایی ندارد بر انجام کاری که باعث آمرزش گناهانش گردد باید زیاد بر محمد و آل محمد صلوات فرستد؛ زیرا صلوات گناهان را به کلی از بین می برد.

نقل این روایت در اینجا مناسب است: حسن بن عبدالله تمیمی گوید: سرورم حضرت امام رضا علیه السلام برایم روایت کرد از پدرش موسی بن جعفر علیهما السلام و آن حضرت از پدرش جعفر بن محمد علیهما السلام و آن حضرت از پدرش محمد بن علی علیهما السلام و آن حضرت از پدرش علی بن الحسین علیهما السلام و آن

حضرت از پدرش حسین بن علی علیهما السلام وآن حضرت از پدرش علی بن ابی طالب علیه السلام که فرمود:

رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرموده است:

من كان آخر كلامه الصلوة عليّ وعلى عليّ دخل الجنة. (۱)

هر کس پایان گفتارش (در دنیا) صلوات بر من و علی (علیهما السلام) باشد داخل بهشت گردد.

ثواب دیگر برای «صلوات»

و نیز حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

الصلوة على محمد وآله تعدل عند الله عز وجلّ التسبيح والتهليل والتكبير.

صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد نزد خداوند برابری می کند با تسبیح و تهلیل و تکبیر (یعنی کسی که صلوات می فرستد ثواب او مانند کسی است که «سُبْحَانَ اللَّهِ» «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و «اللَّهُ أَكْبَرُ» می گوید. (۲))

ثواب «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

ابونصر گوید: پدرم حسین بن احمد گفت: از جدّم شنیدم و او از پدرش که گفت: هنگامی که حضرت امام رضا علیه السلام در ایّام مأمون به نیشابور قدم نهادند افتخار خدمتگزاری ایشان را داشتم و تا زمانی که در آن شهر اقامت داشتند کارهای ایشان را

۱- ۱۳۰.. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۵۶۸.

۲- ۱۳۱.. عيون اخبار الرضا عليه السلام: ۱/۲۲۹ روضة الواعظين: ۳۲۲ وسائل الشيعة: ۴/۱۲۱۲
جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۵۳۸.

انجام می دادم و چون به طرف مروروانه شدند تا سرخس ایشان را بدرقه نمودم و خواستم تا مرو آن حضرت را همراهی کنم مقداری که از سرخس گذشتیم سر مبارک خود را از کجاوه بیرون آورد و فرمود:

بازگرد إن شاء الله موفق باشی به آنچه واجب بود عمل کردی و تا حدّ مشایعت انجام وظیفه نمودی بس است.

عرض کردم: تو را به حقّ محمد مصطفی و علی مرتضی و حضرت زهرا علیهم السلام حدیثی برایم بگو و مرا بهره مند گردان تا بازگردم.
فرمود:

از من حدیث می خواهی در حالی که خود از جوار جدم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم بیرون شده ام و معلوم نیست سرانجام کارم به کجا می کشد.

دوباره عرض کردم: به حقّ محمد مصطفی و علی مرتضی و حضرت زهرا علیهم السلام حدیثی برایم بگو تا به آن قلب مرا شفا بخشی و آنگاه بازگردم.
فرمود:

پدرم از جدّم از پدرش امام باقر و آن حضرت از پدرش امام سجّاد و او از پدرش امام حسین علیهم السلام شنید که فرمود: از پدرم امیرالمؤمنین علیه السلام شنیدم که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: خداوند بلندمرتبه فرموده است:

«لا إله إلا الله» حصنی من قالها مخلصاً من قلبه دخل حصنی ومن دخل حصنی أمن من عذابی.

کلمه توحید یعنی «لا إله إلا الله» حصار من است هر کس آن را با اخلاص قلبی بگوید در حصار من داخل گردد و هر کس در حصار من باشد از عذاب من ایمن است. (۱)

ص: ۴۵۷

۱- ۱۳۲.. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۴۸۰ مستدرک الوسائل: ۵/۳۶۱.

ثواب دیگر برای «لا إله إلا الله»

حضرت امام رضا علیه السلام از پدرانش علیهم السلام از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده اند که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود:

إنّ «لا إله إلا الله» كلمة عظيمة كريمة على الله عزّ وجلّ من قالها مخلصاً استوجب الجنة ومن قالها كاذباً عصمت ماله ودمه وكان مصيره إلى النار. (۱)

بدون تردید «لا إله إلا الله» کلمه باعظمتی است که نزد خداوند عزیز گرامی و ارجمندمی باشد هر کس آن را از روی اخلاص بگوید بهشت بر او واجب گردد و هر کس آن را به دروغ گوید جان و مالش محفوظ ماند و مسیر او به سوی دوزخ است.

ثواب گفتن «تسبیحات اربعه» با تسبیح تربت امام حسین علیه السلام

در کتاب «المزار» آمده است: حضرت امام رضا علیه السلام فرموده است:

کسی که تسبیحی از تربت (یعنی خاک کربلای امام حسین علیه السلام) داشته باشد آن را بچرخاند و بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

پاک و منزّه است خداوند و سپاس و ستایش از آن او است و معبودی جز خدا نیست و خداوند بزرگتر از هر گونه توصیف است.

با هر دانه ای که می چرخاند خداوند شش هزار حسنه و ثواب برایش بنویسد و

ص: ۴۵۸

۱- ۱۳۳.. جامع أحاديث الشيعة: ۱۹/۴۸۲ وسائل الشيعة: ۴/۱۲۲۶.

شش هزار گناه او را از بین ببرد و شش هزار درجه او را بالا ببرد و برای اوشفاعت را مانند آن ثابت گرداند. (۱)

ثواب پنج ذکر و...

حسین بن خالد گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: فدای شما شوم؛ چگونه مهریه زنان پانصد درهم معادل دوازده و نیم اوقیه (۲) گردیده است؟

حضرت فرمود:

خداوند عزّ وجلّ بر خود واجب فرموده است که هر مؤمنی صد مرتبه «اللَّهُ أَكْبَرُ» صد مرتبه «سُبْحَانَ اللَّهِ» صد مرتبه «الْحَمْدُ لِلَّهِ» صد مرتبه «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و صد مرتبه «صلوات بر محمد و آل محمد» فرستد و بگوید:

اللَّهُمَّ زَوِّجْنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ.

خداوندا! از حوریّه های بهشتی به ازدواج من درآور.

خداوند حوریّه ای از حوریّه های بهشتی به همسری او درآورد از این جهت مهریه زنان پانصد درهم گردیده است.

و هر مؤمنی که از برادر دینی خود دخترش را خواستگاری کند و پانصد درهم به عنوان مهریه قرار دهد ولی او به این ازدواج رضایت ندهد به راستی به او جفانموده و از خود رنجانیده است و سزاوار آن گردیده که خداوند از حوریّه های بهشتی به همسری او درنیاورد. (۳)

ص: ۴۵۹

۱- ۱۳۴.. مستدرک الوسائل: ۱۰/۳۴۴ بحار الأنوار: ۱۰۱/۱۳۳ ح ۶۵.

۲- ۱۳۵.. اوقیه: معیاری است برای وزن؛ پیش از این برابر چهل درهم بود بعداً برابر شصت درهم شد و در اصطلاح زرگران برابر دوازده درهم است.

۳- ۱۳۶.. عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲/۸۳ ح ۲۶.

اثر گفتن «یا عَلِيُّ یا عَظِيم»

حضرت امام رضاعلیه السلام فرموده اند:

خداوند تبارک و تعالی برای خود نام هایی را اختیار فرموده که با آن ها خوانده می شود و اول نامی را که اختیار نموده «العلیّ العظیم»؛ «بلندمرتبه بزرگ» است؛ زیرا که او از هر چیز برتر و بزرگتر است. (۱)

از حضرت امام رضاعلیه السلام روایت شده است:

هر فرد مؤمن اگر با نیت خالص و توجه به خدا و معنای این دو اسم مبارک: «یا عَلِیُّ یا عَظِیْمُ» مداومت کند دارای قدر و منزلت گردد. (۲)

اثر «یا مُمیت» برای نجات از نفس اماره

در کتاب «خواص آیات قرآن کریم» از حضرت امام رضاعلیه السلام نقل کرده است که فرمودند:

کسی که دارای نفس اماره است باید هنگام خواب دست خود را بر سینه نهد و با نیت خالص و توجه به خدا و معنای ذکر صد مرتبه بگوید: «یا مُمیتُ» تا به خواب رود خداوند نفس اماره او را مطیع او می کند. (۳)

ص: ۴۶۰

۱- ۱۳۷..المصباح: ۴۱۸.

۲- ۱۳۸..خواص آیات قرآن کریم: ۶۹.

۳- ۱۳۹..خواص آیات قرآن کریم: ۶۵.

بخش بیست و چهارم

هشت ذکر مهم دیگر از حضرت امام رضاعلیه السلام

در این بخش هشت ذکر از اذکار مهم که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده نقل می کنیم:

«یا حئی یا قیوم»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر شخص مؤمن این دو اسم را ورد خود سازد عمرش دراز شود و در دل هاتصرف کند و محبوب خلاق گردد. (۱)

«یا حئی یا قیوم» دو اسم از اسماء جلاله الهی است که چون باهم گفته می شوند یک ذکر حساب می شود.

ص: ۴۶۱

۱- ۱۴۰.. خواص آیات قرآن کریم: ۶۸.

«یا ملک»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر شخص مؤمن این اسم را نوزده مرتبه با نیت خالص و توجه به خدا و معنای آن بخواند از خلق بی نیاز گردد و در دنیا و آخرت مرفه الحال شود. (۱)

«یا حفیظ»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر شخص مؤمن اسم «حَفِیْظ» را در روز جمعه بعد از نماز نهصد و نود و هشت مرتبه با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن بخواند و با خطّ ریز بنویسد و آن را تعویذ ساخته بر بازو بندد از وسوسه شیطان شرّ سلطان خیالات فاسده و باطله و ضرر دزندگان و حیوانات موزی در امان بماند. [\(۲\)](#)

«یا باسط»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر شخص مؤمن در وقت سحر با طهارت دست به سوی آسمان بردارد و ده

ص: ۴۶۲

۱- ۱۴۱.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۶۹.

۲- ۱۴۲.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۷۱.

مرتبه با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن بگوید: «یا باسط» و به روی خود بمالد هرگز محتاج نگردد و از غم فقر و نیازمندی رهایی یابد و از جایی که گمان نداشته باشد نعمت به او رسد و روزی او فراوان شود. [\(۱\)](#)

«یا فتّاح»

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند:

هر شخص مؤمن در روز جمعه بعد از نماز صبح هفتاد مرتبه با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن دست بر سینه گذارد و بگوید: «یا فتّاح» غفلت از دل او خارج شود و خداوند متعال در دل او را به سوی عالم نور و معنی می گشاید. [\(۲\)](#)

«یا وَدُود»

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:

اگر کسی به جهت اُلفت و مهربانی میان زن و شوهر هزار و یک مرتبه این اسم را بر مویز یا خوراکی دیگر با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن بخواند و مرد و زن هر دو از آن بخورند میان ایشان اُنس و محبّت شدید پیدا می شود. (۳)

ص: ۴۶۳

۱- ۱۴۳.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۷۳.

۲- ۱۴۴.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۷۷.

۳- ۱۴۵.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۷۷.

«یا قُدُوس»

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده:

هر شخص مؤمن اوّل ظهر این اسم را صد و هفتاد مرتبه با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن بگوید دل او نورانی شود و از وسوسه شیطان در امان باشد. (۱)

«یا سَلام»

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده:

هر شخص مؤمن صد و سی و یک مرتبه اسم «سَلام» را با نیت خالص و توجّه به خدا و معنای آن بر بیمار بخواند آن مرض برطرف شود.

و نیز آن حضرت فرمودند:

اگر شخص مؤمن این اسم را بر نقره نقش کند و همیشه همراه خود نماید به شرطی که با طهارت باشد از شرّ شیطان حفظ گردد و بر دشمنان غلبه یابد و باایمان سالم از دنیا برود. (۲)

ص: ۴۶۴

۱- ۱۴۶.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۸۲.

۲- ۱۴۷.. خواصّ آیات قرآن کریم: ۸۲.

بخش بیست و پنجم

هشت روایت از حضرت امام رضاعلیه السلام درباره نقش نگین انگشتر و دعای آن

در این بخش هشت روایت از حضرت امام رضاعلیه السلام درباره نقش نگین انگشتر و دعای آن نقل می کنیم:

نقش نگین انگشتر پیامبران و ائمه علیهم السلام

حسین بن خالد صیرفی گوید: به حضرت امام رضاعلیه السلام عرض کردم: ... نقش نگین انگشتر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام چه بوده است؟

حضرت فرمود:

چرا از کسانی که پیش از او بودند نمی پرسی؟

عرض کردم: اکنون از آن ها می پرسم.

امام علیه السلام فرمود:

ص: ۴۶۵

نقش نگین آدم «لا إله إلا الله محمد رسول الله» بود؛ «معبودی جز خداوند نیست محمد فرستاده خدا است» و با همان به زمین هبوط کرد و فرود آمد.

نوح هنگامی که بر کشتی سوار شد خداوند عزّ وجلّ به او وحی فرمود: ای نوح؛ اگر از غرق شدن می ترسی هزار مرتبه بگو: «لا إله إلا الله» سپس از من نجات خود و همراهانت را بخواه تا شما را از غرق شدن نجات دهم.

چون نوح و همراهانش در کشتی قرار گرفتند و طناب کشتی را رها کردند بادتندی بر آنان وزید نوح خود را از غرق شدن ایمن نیافت باد هم به او مهلت نمی داد تا هزار مرتبه «لا إله إلا الله» بگوید به زبان سریانی گفت: «هیلولیا ألفاً ألفاً یا ماریا؛ یا ماریا؛ اتقن» آنگاه موج دریا آرام شد و کشتی قرارگرفت و نوح با خود گفت: کلامی که به سبب آن خدا مرا از غرق شدن نجات داد سزاوار است که هرگز از من جدا نگردد لذا بر نگین انگشتریش نوشت:

«لا إله إلا الله» ألف مرّة یا ربّ اصلحنی.

معبودی جز خداوند نیست هزار مرتبه پروردگارا؛ مرا اصلاح کن. (و این ترجمه همان کلام سریانی است.)

ابراهیم هنگامی که در منجنیق قرار داده شد جبرئیل ناراحت شد خداوند به او وحی فرمود: ای جبرئیل؛ چه چیز تو را ناراحت ساخته است؟

عرض کرد: پروردگار من؛ ابراهیم خلیل تو است و بر روی زمین کسی جز او تو را نمی پرستد دشمنت و دشمنش را بر او مسلط ساخته ای.

خداوند به او وحی فرمود: ساکت باش بنده ای مانند تو که می ترسد چیزی ازدست او برود شتاب می کند ولی من بنده ام در اختیارم می باشد هر زمان که بخواهم او را می گیرم.

امام علیه السلام فرمود: پس از شنیدن کلام پروردگار جبرئیل قلب و روحش آرام گرفت و متوجه ابراهیم شد به او گفت: آیا در این حالی که هستی حاجتی داری؟ فرمود: اما به تو هرگز حاجتی ندارم.

ص: ۴۶۶

خداوند در حال فرود آمدن ابراهیم جبرئیل را نزد او روانه ساخت و انگشتی که بر آن شش کلمه نقش شده بود برایش فرستاد و آن کلمات چنین بود:

لا إله إلا الله محمد رسول الله لا حول ولا قوة إلا بالله فوضت أمري إلى الله أسندت ظهري إلى الله حسبى الله.

معبودی جز خداوند نیست محمد فرستاده خداوند است هیچ توانائی و نیروئی جز به سبب خداوند نیست کار خود را به خدا واگذار نمودم پشت خود را به خدا محکم ساختم خدا مرا بس است.

خداوند به او وحی فرمود: این انگشت را در انگشت خود کن و من آتش را بر تو سرد و سلامت می گردانم.

سپس حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

نقش نگین انگشت موسی دو کلمه بود که آن را از تورات برگرفته بود:

اصْبِرْ تُوجِرْ اَصْدَقُ تُنْجِ.

شکیبا باش تا اجر و پاداش داده شوی راست بگو تا نجات یابی.

و نقش نگین سلیمان چنین بود:

سبحان من أجمع الجنّ بكلماته.

پاک و منزّه است خداوندی که جنّ را با کلمات خود لجام نهاد و مهار کرد.

و نقش نگین عیسی دو کلمه بود که از انجیل برگرفته بود:

طوبی لعبد ذکر الله من أجله وویل لعبد نسی الله من أجله.

خوشا بحال بنده ای که بخاطر او خدا یاد شود و وای بر بنده ای که بخاطر او خدا فراموش شود.

نقش نگین حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم: «لا إله إلا الله محمد رسول الله» بود.

نقش نگین حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام «الملك لله» بود؛ یعنی جهان و فرمانروائی

ص: ۴۶۷

جهان از آن خداوند است.

نقش نگین حسن بن علی علیه السلام «العزة لله» بود؛ یعنی عزّت و شکست ناپذیری برای خداست.

نقش نگین حسین بن علی علیه السلام «إنّ الله بالغ أمره» بود؛ یعنی خداوند امر خود را به انجام خواهد رسانید.

علی بن الحسین علیه السلام همان انگشتر پدر را در دست می کرد امام باقر علیه السلام نیز همان انگشتر امام حسین علیه السلام را در دست می نمود.

نقش نگین جعفر بن محمد علیه السلام «الله وليّ وعصمتی من خلقه» بود؛ یعنی خدا سرپرست من و نگهدار من از آفریدگانش می باشد.

نقش نگین موسی بن جعفر علیه السلام «حسبی الله» بود؛ یعنی خدا مرا بس است.

حسین بن خالد گوید: آن گاه حضرت امام رضا علیه السلام دست مبارک خود را گشود انگشتر پدرش در انگشت مبارک او بود و نقشی که بر آن بود به من نشان داد. (۱)

نقش نگین انگشتر حضرت امام رضا علیه السلام

به روایت دیگر نقش انگشتر آن حضرت چنین بود: «وَلِيُّ اللَّهِ». (۲)

ص: ۴۶۸

۱- ۱۴۸.. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۵۵ وسائل الشیعة: ۳/۴۱۱ با اختلاف.

۲- ۱۴۹.. بحار الأنوار: ۴۹/۷.

نقش نگین انگشتر حضرت امام رضا علیه السلام به روایت دیگر

یونس بن عبدالرحمان گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد نقش نگین انگشتر خودش و پدر بزرگوارش سؤال کردم فرمود:

نقش نگین انگشتر من «ما شاء الله لا قوة إلا بالله» آنچه خدا بخواهد همان می شود هیچ نیروئی جز به سبب خداوند نیست) و نقش نگین انگشتر پدرم «حسبی الله» (خدا مرا بس است) بود و من آن را در انگشت می کردم. (۱)

نقش نگین انگشتر حضرت امام رضا علیه السلام نیز به روایت دیگر

در کتاب «جنات الخلود» می نویسد: نقش نگین انگشتر حضرت امام رضا علیه السلام این است:

ما شاء الله لا قوة إلا بالله.

آنچه خدا بخواهد قوتی جز برای خداوند نیست.

نقش این جمله در نگین - خصوصاً اگر یمنی و زرد باشد - برای توانگری بسیار مفید است؛
مخصوصاً اگر در زیر آن «محمد و علی» کنده شده باشد. (۲)

ص: ۴۶۹

۱- ۱۵۰.. وسائل الشیعة: ۳/۴۱۰.

۲- ۱۵۱.. جنات الخلود: ۳۳.

همراه داشتن انگشتر عقیق زرد و فیروزه در راه زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام

قاسم بن علاء از خادم امام هادی علیه السلام روایت کرده است که گفت: از آن حضرت اجازه خواستم که برای زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام به شهر طوس بروم فرمود:

باید همراه تو انگشتری باشد که نگین آن عقیق زرد رنگ باشد و بر روی آن این جمله: «ما شاء الله لا قوة الا بالله استغفر الله»؛ «آنچه خدا بخواهد هیچگونه نیروئی جز به وسیله خداوند نیست از خدا طلب آمرزش می کنم» و برطرف دیگرش نام زیبای «محمد و علی» حک شده باشد؛ زیرا که آن باعث ایمنی از دزدان گردنه و بین راه و موجب سلامتی بیشتر و محفوظ ماندن دین تو است - تا آنکه فرمود: -

و باید با تو انگشتر دیگری از فیروزه باشد؛ اگر در میان راه بین شهر طوس و نیشابور شیری با شما برخورد کند و مانع از رفتن قافله گردد تو پیش برو و آن انگشتر را به او نشان بده و بگو: مولای من به تو می فرماید: از سر راه کنار برو.

سپس فرمود: باید بر یک طرف آن این جمله: «اللَّهِ الْمَلِكُ»؛ «خداوند صاحب مُلک و پادشاه عالم است» و بر طرف دیگرش: «الْمَلِكُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارُ»؛ «تمام هستی از آن خداوندی است که یکتا و شکست ناپذیر است» کنده کاری شده باشد که آن انگشتر امیرالمؤمنین علیه السلام است.

- و کلامش را ادامه داد تا آنکه فرمود: - و نگین آن فیروزه بوده است و آن باعث ایمنی از درندگان و پیروزی در جنگ ها است تا آخر روایت.

در این روایت قاسم بن علاء دو معجزه امام علیه السلام را مشاهده کرده است. (۱)

ص: ۴۷۰

۱- ۱۵۲.. وسائل الشیعة: ۸/۳۱۴.

قابل توجه است که در آن زمان راه طوس بسیار خطرناک بوده است.

نقش نگین انگشتر فیروزه برای فرزندان شدن

علی بن محمد نصیری گوید: با دختر جعفر بن محمود ازدواج کردم و او را بسیار دوست داشتم ولیکن مدتی گذشت از وی فرزندی نیامد خدمت حضرت امام رضا علیه السلام رسیدم و موضوع را عرض کردم.

حضرت تبسم کرد و فرمود:

در انگشتری که نگین آن فیروزه باشد بنویس: «رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ» (۱)؛ «خداوندا؛ مرا تنها وامگذار و تو بهترین وارثانی» (۲).

انگشتر عقیق و دعا برای حفظ شدن از شرّهای آسمانی و زمینی

از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است که فرمودند:

هر کس شب را به روز آورد در حالی که انگشتری که نگین آن عقیق است در دست راست او باشد قبل از اینکه احدی او را ببیند نگین انگشتر را به طرف کف دست بگرداند و سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را تا آخر بخواند سپس بگوید:

ص: ۴۷۱

۱- ۱۵۳..سوره انبیاء آیه ۸۹ .

۲- ۱۵۴..اخبار و آثار حضرت امام رضا علیه السلام: ۷۳۶.

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَحَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ وَعَلَانِيَتِهِمْ. ایمان آوردم به خداوندی که یگانه است و شریکی برای او نیست و ایمان آوردم به سرّ آل محمد و آشکار آنان.

خداوند در آن روز او را حفظ می کند از هر چه از آسمان فرود می آید و از آنچه به آسمان بالا می رود و از آنچه در زمین داخل می شود و از آنچه از زمین خارج می شود و تا شب کند در حرز خدا و رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم است. (۱)

دعا هنگام دست نمودن انگشتر

این دعا از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است:

هنگامی که انگشتر به انگشت خود می کنی بگو:

اللَّهُمَّ سَمِّنِي بِسِيمَاءِ الْإِيمَانِ وَاخْتِمْ لِي بِالْخَيْرِ وَاجْعَلْ عَاقِبَتِي خَدَاوِنْدَا؛ نشان ایمان در سیما و چهره ام آشکار کن و پایان کارم را به خوبی قرار ده و سرانجام مرا إِلَى خَيْرٍ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ. (۲)

به خوبی قرار بده که تو عزیز و بزرگوار هستی.

ص: ۴۷۲

۱- ۱۵۵.. اکسیر الدعوات: ۳۵۱.

۲- ۱۵۶.. فقه الرضاعیه السلام: ۳۹۵.

بخش بیست و ششم

هشت زیارت از زیارت های حضرت امام رضاعلیه السلام

در این بخش هشت زیارت از زیارت های حضرت امام رضاعلیه السلام را نقل می کنیم. (۱)

آنچه رعایت آن برای زائرین محترم مهم است توجه به معنای زیارتی است که می خوانند.

نکته مهم دیگری که باید به آن توجه داشته باشیم این است که مقصود از توجه به معنای زیارت فقط این نیست که مفهوم آنچه را که می خوانیم بدانیم؛ بلکه علاوه بر این باید در فکر عمل به آن نیز باشیم.

به عنوان نمونه در زیارت اول حضرت امام رضاعلیه السلام درباره امام زمان عجل الله تعالی فرجه می خوانیم: «وَتَجْعَلُنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»؛ «خداوندا؛ ما را در دنیا و آخرت با آن حضرت قرار

ده».

ص: ۴۷۳

۱-۱. دو زیارت دیگر برای حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده که چون مخصوص روز چهارشنبه است آن دو زیارت را در «بخش دهم: اعمال عبادی ایام هفته ص ۲۴۳ و ۲۴۴» نقل کرده ایم.

توجه کامل به این جمله از زیارت در صورتی است که تصمیم به معیت و همراه بودن با امام زمان ارواحنا فداه را در تمام حالات و مراحل زندگی خود داشته باشیم و این فقط با لطف خدا و توجه و عنایت اهل بیت علیهم السلام ممکن و میسر است.

ان شاء الله زائرین گرامی پس از زیارت آن بزرگوار اولین و مهم‌ترین حاجت خود را تعجیل ظهور حضرت بقیة الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه قرار دهند؛ زیرا همان گونه که امام حسن عسکری علیه السلام به احمد بن اسحاق فرمودند در میان کسانی که در عصر غیبت به امامت امام زمان ارواحنا فداه معتقد هستند فقط کسانی از فتنه های آخرالزمان نجات می یابند که خداوند آنان را به دعانمودن برای تعجیل ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه موفّق نماید(۱).

آداب زیارت

اکنون به بیان آداب زیارت می پردازیم:

محدث قمی رحمه الله نقل کرده است: آداب زیارت بسیار است و در اینجا به چند چیز اکتفا می شود:

اول: پیش از بیرون رفتن برای سفر زیارت غسل نماید.

دوم: کلام بیهوده و لغو و دعوا و مجادله را در راه ترک کند.

سوم: برای زیارت هر امامی غسل نماید و دعایی که در هنگام غسل وارد شده است بخواند.

چهارم: با طهارت باشد.

پنجم: جامه های پاک و پاکیزه و نوپوشد و خوب است رنگ لباسی که می پوشد سفید باشد.

ص: ۴۷۴

۱-۲. رجوع کنید به بحار الأنوار: ۵۲/۲۴.

ششم: در وقت رفتن به روضه مقدّسه گام ها را کوتاه برداشته و به آرامی و وقار سیرنموده و خاضع و خاشع باشد و سر به زیر اندازد و به بالا و اطراف خود التفات ننماید.

هفتم: در غیر زیارت امام حسین علیه السلام خود را خوش بو نماید.

هشتم: در وقت رفتن به حرم مطهرّ زبان را به ذکر تکبیر و تحمید و تسیح و تهلیل و تمجید مشغول نماید و به صلوات فرستادن بر محمّد وآل محمّد علیهم السلام دهان خود را معطر سازد.

نهم: بر در حرم شریف ایستاده و طلب اذن ورود به حرم نماید و سعی در تحصیل رقت قلب و خضوع و شکستگی خاطر نماید و در عظمت و جلالت قدر صاحب آن مرقد منور فکر کند و باور داشته باشد که می بیند ایستادن او را و می شنود کلام او را و جواب می دهد سلام او را؛ چنانچه به همه این ها شهادت می دهد در وقت خواندن اذن دخول.

و اندیشه کند در محبّت و لطفی که به شیعیان و زائران خود دارند و تأمل کند در خرابی حال خود و جفایی که به آن بزرگواران کرده و فرموده های بی شماری که از ایشان نشنیده و آزارها و اذیت ها که از او به ایشان یا به خاصّان و دوستان ایشان رسیده که برگشت آن به آزردن ایشان است و اگر برآستی در خود نگردد قدم هایش از رفتن بازایستد و قلبش خاشع گردد و چشمش گریان شود و این روح آداب زیارت است.

دهم: بوسیدن عتبه عالیّه و آستانه مبارکه است. (۱)

۱-۳. مؤلف گوید: درباره عتبه بوسی و بوسیدن درگاه مطهر آستان مقدس ائمه اطهار علیهم السلام در کلمات اهل بیت عصمت علیهم السلام عبارات بسیار مهمی وارد شده است. در زیارت وداع ائمه اطهار علیهم السلام که مرحوم علامه مجلسی آن را در «بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۰۵» نقل کرده وارد شده است: ... وا شوقاه إلى تقبیل أعتابکم والولوج بإذنکم لأبوابکم وتعفیر الخدّ علی اریج ترابکم واللیاذ بعرضاتکم ومحالّ أبدانکم وأشخاصکم المحفوفة بالملائكة الکرام والمتحوفة من اللّٰه بالرحمة والرضوان «چقدر شوق دارم به بوسیدن آستانه درگاه شما و وارد شدن با اذن شما به خانه شما و خاک آلود نمودن گونه ام را با خاک خوش بوی شما و پناه بردن به سرای شما را و مکانهای ابدان و اشخاص شما که از ملائکه کرام احاطه شده و مشمول رحمت و سلام از سوی خداوند شده است». بنابراین بوسیدن درگاه مقدس و خاک آلود نمودن گونه خود با خاک مشک بوی آستان مقدس آنان و پناه بردن به حرم های مطهر آن بزرگواران نه تنها مورد تأیید آن بزرگواران است بلکه آرزو و اشتیاق آن نیز باعث تقرب به خداوند متعال می شود. نکته بسیار مهمی که در هنگام عتبه بوسی باید به آن توجه داشت این است که عتبه حرم اهل بیت عصمت علیهم السلام قدمگاه حضرت بقیة اللّٰه الأعظم ارواحنا فداه است که حضرتش در طول غیبت صغری و کبری مکرر بر عظمت و شرافت آن مکان های مقدس افزوده اند و با قدوم خود آن ها را مورد توجه و عظمت بیشتر قرار داده اند. ما جلد قرآن را به خاطر قرآن می بوسیم به خاطر احترامی که برای قرآن مجید قائل هستیم همین گونه عتبه حرم های مطهر ائمه اطهار و اهل بیت عصمت علیهم السلام را می بوسیم هم به خاطر شرافتی که برای آنان قائل هستیم و هم به این جهت که آنجا محلّ رفت و آمد حضرت بقیة اللّٰه الأعظم ارواحنا فداه و قدمگاه محترم آن بزرگوار و همچنین جای قدم اولیاء خدا است. مگر نه این است که در مدت سال های طولانی عتبه مقدسه اهل بیت علیهم السلام محلّ رفت و آمد و جایگاه قدم مبارک امام عصر ارواحنا فداه بوده و می باشد پس چرا این مکان های مقدس را نبوسیم؟ مرحوم آية اللّٰه سيّد احمد مستنبط فرموده است: از آداب زیارت بوسیدن عتبه مقدسه است و ما در رساله خود یادآور

شدیم که این از مصداق سجده خارج است بلکه از باب محبت و مهر ورزیدن است مانند آن که انسان برای بوسیدن فرزند خود خم شود زیرا کسی گمان نمی کند که این کار سجده (یا رکوع) برای اوست. و نقل شده است که از مرحوم آیه الله شیخ انصاری درباره بوسیدن عتبه های مقدسه ائمه اطهار علیهم السلام سؤال شد ایشان فرمودند: من عتبه حرم حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام را می بوسم تا چه رسد به عتبه حرم ائمه اطهار علیهم السلام آن هم به خاطر این است که آنجا قدمگاه زوار حضرت ابوالفضل علیه السلام است. از بعضی از علماء ربّانی دیده شده که عتبه زیارتگاه حرّ بن یزید ریاحی رضوان الله علیه را می بوسید. (الزيارة والبشارة: ۱/۱۳) و نیز ایشان فرمودند: از آداب زیارت بوسیدن زمین در برابر امام علیه السلام است. به خاطر روایتی که در وسائل از کتاب «عیون» در باب ۱۲۹ از ابواب «عشرة» از کتاب حجّ با سند از صفوان بن یحیی نقل شده است که ایشان گفت: ابو قرة مصاحب جاثلیق به من گفت که او را به حضور حضرت امام رضا علیه السلام برسانم من از آن بزرگوار در این باره اذن خواستم فرمودند: او را بیاور. چون بر حضرت وارد شد بساط حضرت را بوسید و عرض کرد در دین ما بر ما لازم است که نسبت به بزرگان عصر خود این گونه رفتار کنیم. امام علیه السلام او را از این کار منع نفرمودند. و معلوم است که سکوت در برابر امر منکر از معصوم علیه السلام صادر نمی شود. و همین گونه روایت دیگری متضمّن این مطلب است که قافله ای از قم خدمت حضرت بقیة الله ارواحنا فداه رسیدند و آن حضرت از علامت و نشانه های اموالی که آورده بودند به آن آنان خبر دادند. آنان خود را به عنوان شکر الهی به زمین افکنده و زمین را در برابر آن حضرت از باب احترام بوسیدند. (الزيارة والبشارة: ۱/۱۷)

ص: ۴۷۶

و مرحوم شهید رحمه الله فرموده است: اگر زیارت کننده سجده کند و نیت کند که از برای خدا سجده می کنم به شکرانه این که مرا به این مکان رسانیده بهتر خواهد بود.

یازدهم: پای راست را در وقت داخل شدن مقدم داشته و پای چپ را در وقت بیرون آمدن مقدم بدارد مانند آنچه در وارد شدن و خارج شدن از مسجد عمل می کند.

دوازدهم: نزد ضریح مطهر بایستد به گونه ای که خود را بتواند به آن بچسباند. و توهم آن که دور ایستادن ادب می باشد و هم است؛ زیرا که چسبیدن به ضریح و بوسیدن آن در روایت وارد شده است. سیزدهم: در وقت زیارت پشت به قبله و رو به قبر منور بایستد و ظاهراً این ادب مختص به زیارت معصوم است.

و چون از خواندن زیارت فارغ شد گونه راست را به ضریح بگذارد و به حال تضرع دعا کند پس گونه چپ را بگذارد و بخواند خدا را به حق صاحب قبر که او را از اهل شفاعت آن بزرگوار قرار دهد و در دعا مبالغه نموده و اصرار نماید. پس به سمت سر مطهر برود و رو به قبله بایستد و دعا کند.

چهاردهم: در وقت خواندن زیارت - اگر عذری ندارد از ضعف و درد کمر و درد پا و غیر این ها - بر روی پا بایستد.

پانزدهم: در هنگام دیدن قبر مطهر پیش از شروع در خواندن زیارت تکبیر بگوید.

ص: ۴۷۷

و در خبریست که هر کس تکبیر بگوید پیش روی امام علیه السلام و بگوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ» برای او خشنودی خدای بزرگ نوشته شود.

شانزدهم: زیارت هایی که از ائمه علیهم السلام روایت شده بخواند و خواندن زیارت های ساختگی که بعضی از بی خردان از عوام آن ها را با بعضی از زیارات تلفیق کرده و نادانان را به آن مشغول ساخته اند ترک نماید.

شیخ کلینی رحمه الله روایت کرده از عبدالرحیم قصیر که گفت:

وارد شدم بر حضرت صادق علیه السلام و گفتم: فدایت شوم از پیش خود دعایی اختراع کردم.

حضرت فرمود:

واگذار مرا از اختراع خود هر گاه تو را حاجتی روی دهد به حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم پناه بر و دو رکعت نماز بخوان و هدیه کن آن را به سوی آن حضرت الخ.

هفدهم: نماز زیارت را بخواند و اقل آن دو رکعت است.

مرحوم شهید فرموده: که اگر زیارت پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم است نماز را در روضه مطهره بجا آورد و اگر در حرم یکی از ائمه علیهم السلام است در بالای سر بجا آورد و اگر آن دو رکعت را در مسجد آن مکان یعنی مسجد حرم انجام دهد جایز است.

و علامه مجلسی رحمه الله فرموده: به نظر من اگر نماز زیارت و غیر آن را در پشت قبر یا بالای سر انجام دهد بهتر است.

(و نماز خواندن جلوتر از قبر امام علیه السلام چون بی احترامی و بی ادبی نسبت به مقام مقدس آن بزرگوار است جایز نیست).

هیجدهم: در رکعت اول سوره «یس» و در رکعت دوم سوره «الرحمن» را بخواند؛ اگر کیفیت مخصوصی برای نماز زیارتی که می خواند وارد نشده باشد و بعد از نماز به آنچه وارد شده یا به آنچه در خاطر او می رسد برای دین و دنیای خود و برای عموم

ص: ۴۷۸

مؤمنین دعا کند؛ زیرا که آن به اجابت نزدیک تر است.

نوزدهم: مرحوم شهید فرموده: اگر کسی داخل حرم مطهر شود و ببیند نماز جماعت منعقد شده است اول نماز بخواند پیش از آنکه زیارت نماید. (در صورتی که شرایط شرکت در نماز جماعت برای او وجود داشته باشد)...

بیستم: مرحوم شهید از جمله آداب زیارت تلاوت کردن قرآن را نزد ضریح های مطهره و هدیه کردن آن را به روح مقدس آن امام یا آن که زیارت می شود برشمرده و گفته است که این کار فایده اش به زیارت کننده بر می گردد و نوعی احترام و بزرگداشت کسی است که زیارت می شود.

بیست و یکم: ترک نمودن سخنان ناشایسته و کلمات لغو و بیهوده و ترک اشتغال به صحبت های دنیویّه که همیشه در هر جا مذموم و قبیح و مانع رزق و باعث قساوت قلب است خصوص در این بقعه های مطهره و زیر این گنبد های بلند مرتبه و ارزشمند که خدای تعالی خبر می دهد از بزرگی و جلالت آن ها در سوره نور «فِي بُيُوتٍ أُذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ» (۱) تا آخر آیه.

بیست و دوّم: صدای خود را در وقت زیارت بلند نکند چنانچه در «هدیة الزائرین» ذکر کردم.

بیست و سوّم: وقتی می خواهد مراجعت کند و از شهر خارج شود با امام علیه السلام وداع کند به آنچه در روایات آمده یا به غیر آن.

بیست و چهارم: به سوی خدا بازگردد و از گناهان خویش استغفار نماید و کردار و گفتار خود را بعد از زیارت نسبت به پیش از آن بهتر نماید.

بیست و پنجم: به قدر توان بر خادمان آستانه شریفه انفاق نماید و سزاوار است که خدام آن مکان شریف از اهل خیر و صلاح و صاحب دین و مروّت باشند و

ص: ۴۷۹

۱- ۴. سوره نور آیه ۳۶.

تحمل نمایند آنچه از زائرین می بینند و خشم خود را بر آن ها فرو نشانند و غلظت و درشتی بر آن ها نمایند و بر قضاء حوائج محتاجین اقدام کنند و افراد غریب و ناآشنا را راهنمایی و دلالت کنند اگر

راه را گم نمایند و خلاصه باید خدام به حقیقت و راستی در خدمات لازمه از نظیف و حراست و محافظت زائران و غیره مشغول باشند.

بیست و ششم: انفاق و احسان نماید بر مجاورین آن بقعه مبارکه که دچار فقر و ناداری هستند ولی آبرومندند؛ خصوصاً سادات و اهل علم که ترک دیار کرده اند و به تلخی غربت و تنگدستی مبتلایند و همواره پرچم تعظیم شعائر الهی را برپا نموده و جهاتی را دارا هستند که ملاحظه هر یک از آنها کافی در لزوم اعانت به آن ها و رعایت حالشان است.

بیست و هفتم: مرحوم شهید فرموده: از جمله آداب این است که وقتی از زیارت بهره مند گردید زودتر از آن مکان شریف بیرون رود برای مزید تعظیم و احترام و شدت شوق به رجوع.

و نیز فرموده: در وقتی که زن ها می خواهند زیارت کنند باید از مردان جدا باشند و تنها زیارت کنند و اگر در شب زیارت کنند اولی است و باید که وضع خود را تغییر دهند یعنی لباس خوب و عالی را به لباس پست بدل کنند که شناخته نشوند و مخفی و پنهان بیرون آیند که کسی کمتر ایشان را ببیند و بشناسد و اگر با مردان زیارت کنند نیز جایز است اگرچه مکروه است.

از این گفتار معلوم شد کثرت قبح و زشتی آنچه متعارف شده که زن ها به اسم تشرف به زیارت خود را آرایش نموده با لباس های نفیس از خانه ها بیرون می آیند و در حرم های مطهره با نامحرمان برخورد می نمایند.

زنانی که در طرف قبله مردان می نشینند و با رفتار خود حواس مردم را پریشان می کنند و زائرین و نمازگزاران و گریه کنندگان را از عبادت باز می دارند از گروهی

ص: ۴۸۰

شمرده می شوند که راه خدا را می بندند.

در واقع این گونه زیارتِ زنان از منکرات شمرده می شود نه از عبادات و وسیله هلاکت است نه تقرب.

از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به اهل عراق فرمود:

يا أهل العراق؛ تَبَّتْ أَنْ نَسَاؤُكُمْ يُوَافِينِ الرَّجَالَ فِي الطَّرِيقِ أَمَاتَسْتَحْيُونَ؟

ای اهل عراق؛ به من خبر رسیده که زن های شما در راه به مردان می رسند یعنی درکوچه و بازار به نامحرمان برمی خورند آیا شماها حیا نمی کنید؟

و فرمود:

لعن الله من لا يغار.

خداوند لعنت کند کسی را که غیرت ندارد.

بیست و هشتم: سزاوار است وقتی که زوار بسیارند کسانی که خود را زودتر به ضریح رسانده اند زیارت را کم نموده و کنار روند تا دیگران نیز مثل آن ها به نزدیک شدن به ضریح فائز گردند. (۱)

بیست و نهم: هنگام تشرف به اماکن مقدسه و حرم های مطهر اهل بیت علیهم السلام بهترین موقعیت از لحاظ مکان و حال زائر برای دعا نمودن برای تعجیل ظهور امام زمان ارواحنا فداه وجود دارد؛ بنابراین زائرین محترم باید به این وظیفه اساسی خود در همه اماکن مقدسه توجه داشته باشند.

سی ام: چون انسان از هر کجا که بخواهد می تواند امام زمان ارواحنا فداه را زیارت

کند سزاوار است پس از خواندن زیارت در حرم های مطهر به امام عصر ارواحنا فداه توجه نموده و با خواندن زیارت آن حضرت نیز قلب خود را صفا بخشیده و وظیفه خود را انجام دهد.

آغاز آداب زیارت

همان گونه که بیان کردیم آداب زیارت از هنگام سفر به مشهد مقدس آغاز می شود به این جهت زائرین گرامی نه تنها هنگام تشرّف به حرم مطهر حضرت امام رضاعلیه السلام بلکه از وقتی که می خواهند سفر زیارت را آغاز کنند باید از نظر فکری و روحی خود را آماده نموده تا از عنایات و توجّهات کریمانه حضرت امام رضاعلیه السلام کاملاً بهره مند شوند.

راهنمایی هایی که در گفتار خاندان وحی علیهم السلام درباره آغاز سفر وارد شده است دلیل واضح و روشنی بر این حقیقت می باشد که لازم است زائر از ابتداء سفر دارای طهارت باطنی و آمادگی معنوی باشد.

به این جهت در بعضی از زیارات مانند زیارت اول حضرت امام رضاعلیه السلام آداب زیارت از هنگام شروع سفر به مشهد مقدس وارد شده است.

مستحبّ است زائرین محترم از ابتداء شروع به سفر آن ها را رعایت کنند و پس از ورود به مشهد مقدس آداب زیارت را از هنگام تشرّف به حرم مطهر حضرت امام رضاعلیه السلام انجام دهند.

ص: ۴۸۲

دعای اذن ورود به حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام

اشاره

قبل از نقل زیارت های حضرت امام رضا علیه السلام این دعا را به عنوان اذن ورود به حرم مطهر آن حضرت ذکر می نمایم: (۱)

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ وَقَفْتُ عَلٰى بَابٍ مِنْْ اَبْوَابِ بَيْتِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ

خداوندا؛ من ایستاده ام کنار دری از درهای خانه های پیامبرت که درود تو بر او و آل او باد

وَقَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ اَنْ يَدْخُلُوْا اِلَّا بِاِذْنِهِ

و تو مردم را بازداشته ای از این که بدون اجازه او وارد شوند و فرموده ای:

فَقُلْتُ «يا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بَيْتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ» (۲).

کسانی که ایمان آورده اید به خانه های پیامبر وارد نشوید مگر اینکه به شما اجازه داده شود».

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صَاحِبِ هٰذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِيْفِ فِيْ غَيْبَتِهِ

خداوندا؛ من به حرمت صاحب این مکان شریف در فقدان او معتقدم؛

كَمَا اَعْتَقِدُهَا فِيْ حَضْرَتِهِ

همان گونه که آن را در حضورش باور دارم

وَأَعْلَمُ اَنَّ رَسُوْلَكَ وَخُلَفَاءَكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اَحْيَاءٌ

و می دانم که رسول تو و جانشینان تو - که درود بر آنان باد - زنده اند

عِنْدَكَ يَرْزُقُوْنَ

نزد تو روزی می خورند

يَرُونَ مَقَامِي

جایگاه مرا می بینند

وَيَسْمَعُونَ كَلَامِي

و سخن مرا می شنوند

وَيَرُدُّونَ سَلَامِي

و سلام مرا پاسخ می دهند

وَأَنَّكَ حَاجِبْتَ عَن سَمْعِي كَلَامَهُمْ

و تو گوشم را از شنیدن کلام ایشان بازداشته ای

وَفَتَحْتَ بَابَ فَهْمِي بِلَذِيذِ مُنَاجَاتِهِمْ.

و در فهمیدن لذت راز و نیاز با ایشان را برایم گشوده ای.

ص: ۴۸۳

۱- ۶. قابل توجه است که این دعا را هنگام ورود به سایر حرم های ائمه علیهم السلام نیز می توانیم بخوانیم.

۲- ۷. سوره احزاب آیه ۵۳.

وَإِنِّي أَسْتَأْذِنُكَ يَا رَبِّ أَوَّلًا

پروردگارا؛ من ابتدا از تو اجازه می گیرم

وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثَانِيًا

از رسول گرامی ات - که درود خدا بر او و آل او باد - اجازه می طلبم

وَأَسْتَأْذِنُ وَثَانِيًا خَلِيفَتَكَ الْإِمَامَ الْمَفْرُوضَ عَلَيَّ طَاعَتُهُ عَلَيَّ بِنِ مَوْسَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ (۱)

و از جانشین تو امام و پیشوایی که اطاعت او را بر من واجب فرموده ای (یعنی حضرت علی بن موسی الرضا

وَالْمَلَائِكَةَ الْمُؤَكَّلِينَ بِهَذِهِ الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ ثَالِثًا.

- که سلام بر او باد - و از فرشتگانی که به این بارگاه مبارک و پربرکت موکلند در مرحله بعدی اجازه می خواهم.

ءَأَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

آیا وارد شوم ای رسول خدا؟

ءَأَدْخُلُ يَا حُجَّةَ اللَّهِ

آیا وارد شوم ای حجت خدا؟

ءَأَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ

آیا وارد شوم ای فرشتگان مقرب خداوند که در این زیارتگاه اقامت دارید؟

فَأَذِّنْ لِي يَا مَوْلَايَ فِي الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ

به من - ای مولای من؛ - اجازه بده وارد شوم بهتر از اجازه ای که به یکی از دوستانت مرحمت فرموده ای

فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا لِدَلِيكَ

اگر من شایسته آن نباشم

فَأَنْتَ أَهْلٌ لَهُ

شما شایستگی آن را دارید.

پس اگر قلبت خاشع شد و اشک از چشمانت جاری گردید؛ این نشانه اذن ورود به حرم مطهر است.

(۲)

ص: ۴۸۴

۱- ۸. در زیارت هر یک از ائمه معصومین صلوات الله عليهم اجمعین به جای نام حضرت امام رضاعلیه السلام اسم آن امام را ذکر کنید.

۲- ۹. البلد الامین: ۳۹۱ و مصباح الزائر: ۴۱۸ با اختلاف.

زیارت اول حضرت امام رضا علیه السلام

از معصومین علیهم السلام روایت شده است که فرمودند:

هرگاه خواستی برای زیارت مرقد پاک حضرت علی بن موسی الرضاعلیه السلام به مشهد مقدس بروی پیش از خارج شدن از منزل غسل کن و در هنگام غسل کردن بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي

خداوندا؛ مرا پاک گردان

وَطَهِّرْ لِي قَلْبِي

و قلب و روحم را پاکیزه فرما

وَأَشْرَحْ لِي صَدْرِي

و سینه ام را گشایش بده

وَأَجْرِ عَلَيَّ لِسَانِي مِدْحَتَكَ وَالشَّانَاءَ عَلَيْكَ

و مدح و ثنای خود را بر زبانم جاری کن

فَإِنَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ.

که نیرویی جز به وسیله تو وجود ندارد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي طَهُورًا وَشِفَاءً وَنُورًا

خداوندا؛ آن را باعث پاکی و بهبودی و روشنی من قرار بده

و هنگام خارج شدن از منزل بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ

بنام خدا و به یاری خدا

وَإِلَى اللَّهِ وَإِلَى ابْنِ رَسُولِهِ

و به سوی خدا و فرزند رسول او

حَسْبِيَ اللَّهُ

خداوند مرا بس است

تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ.

بر خدا توکل کردم.

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ

خداوندا؛ به سوی تو روی آوردم

وإِلَيْكَ قَصَدْتُ

و آهنگ تو نمودم

وَمَا عِنْدَكَ أَرَدْتُ.

و آنچه نزد تو است اراده کرده و خواهانم

و چون از خانه بیرون آمدم کنار درب خانه ات بایست و بگو

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي

به سوی تو چهره خود را گردانیدم

وَعَلَيْكَ خَلَّفْتُ أَهْلِي وَمَالِي وَمَا حَوَّلْتَنِي

خداوندا؛ و با تکیه بر تو پشت سر گذاردم اهل و عیال و مال و دارائیم و آنچه به من عطا کرده ای

ص: ۴۸۵

وَبِكَ وَثِقْتُ فَلَا تُخَيِّبْنِي

و به تو اطمینان نمودم پس مرا بی بهره و ناامید مگردان

يَا مَنْ لَا يَخِيبُ مَنْ أَرَادَهُ

ای آنکه محروم نمی کند کسی را که او را اراده کند

وَلَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظَهُ

و تباہ نمی گرداند کسی را که او نگهداری کند

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاحْفَظْنِي بِحِفْظِكَ

و مرا با حفظ و نگهداری خود حفظ فرما

فَإِنَّهُ لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَ

بدون تردید کسی را که تو حفظ کنی ضایع نمی گردد و تباہ نمی شود.

هنگامی که به سلامتی وارد مشهد مقدس شدی و قصد زیارت نمودی غسل زیارت کن و هنگام

غسل کردن بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْ نِي وَطَهِّرْ قَلْبِي

خداوندا؛ مرا پاک گردان و قلب و روحم را پاکیزه فرما

وَاشْرَحْ لِي صَدْرِي

و سینه ام را گشایش بده

وَأَجْرِ عَلَيَّ لِسَانِي مِدْحَتَكَ وَمَحَبَّتَكَ وَالشَّانَاءَ عَلَيْكَ

و مدح و محبت و ثنای خود را بر زبانم جاری ساز

فَإِنَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

که نیرویی جز به وسیله تو نیست

وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قُوَّةَ دِينِي

و می دانم که قوت دین من

الْتَّسْلِيمُ لِأَمْرِكَ

سر نهادن به فرمان تو

وَالِإِتِّبَاعُ لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ

و پیروی کردن از سنت و راه و روش پیامبر تو

وَالشَّهَادَةُ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ.

و گواهی دادن بر تمام آفریدگان تو است.

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي شِفَاءً وَنُورًا.

خداوندا! آن را برای من شفا و روشنایی قرار بده

سپس پاکترین لباس هایت را بپوش و پای برهنه با آرامش و وقار راه برو و زبان را به گفتن «اللَّهُ أَكْبَرُ»
«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» «سُبْحَانَ اللَّهِ» «الْحَمْدُ لِلَّهِ» و ستایش خداوند مشغول بدار و قدم هایت را کوتاه
بردار و هنگامی که وارد حریم ملکوتی آن حضرت شدی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ

بنام خدا و به یاری خدا و بر آئین و دین رسول خدا

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

گواهی می دهم که خدایی جز خداوند نیست

ص: ۴۸۶

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

او یکتا است که شریکی ندارد

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد بنده و فرستاده او است

وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ

(و بی گمان حضرت (علی ولیّ خداوند است.

سپس به آن قبر نورانی اشاره کن و در طرف روبروی امام قبله را بین دوشانه ات (پشت سرت) قرار بده و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست

وَ حُدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

او یکتا است و شریکی برایش نیست

وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده او است

وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و او سرور پیشینیان و آیندگان است

وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ.

و او سرور پیامبران و رسولان است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ

خداوندا؛ بر محمد بنده ات و فرستاده ات و پیامبرت

وَ سَيِّدِ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ

و سرور تمامی آفریدگانت درود فرست

صَلَاةً لَا يَتَّقُونَ عَلَىٰ إِحْصَائِهَا غَيْرَكَ.

درودی که بر شمارش آن غیر از خودت کسی توانایی ندارد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

خداوندا؛ درود فرست بر امیر و فرمانروای مؤمنان علی بن ابی طالب

عَبْدِكَ وَأَخِي رَسُولِكَ

بنده ات و برادر فرستاده و رسالت

الَّذِي أَنْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِكَ

آنکه او را با علم و آگاهی خود برگزیدی

وَجَعَلْتَهُ هَادِيًا لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ

و قرار دادی او را هدایت کننده برای هر که خواهی از بندگانت

وَالدَّلِيلَ عَلَىٰ مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسَالَتِكَ

و راهنما بر آنان که به رسالت مبعوث فرمودی

وَدَيَّانَ الدِّينِ بِعَدْلِكَ

و پاداش دهنده جزا به عدل و دادت

وَفَصِّلْ قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ

و خاتمه دادن داوریت در میان آفریدگانت

وَالْمُهَيِّمِنَ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ

و گواه و بیادارنده و نگهبان بر همه این امور.

ص: ۴۸۷

وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و سلام و رحمت و برکات خداوندی بر او باد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فاطمةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ

خداوندا؛ درود فرست بر فاطمه دختر پیامبرت

وَزَوْجَةِ وَلِيِّكَ

و همسر ولیت

وَأُمَّ السَّبْطَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و مادر دو سبط رسولت امام حسن و امام حسین دو سیّد و سرور جوانان اهل بهشت

الطُّهْرَةَ الطَّاهِرَةَ

آنکه دارای پاکیزگی و طهارت

الْمُطَهَّرَةَ التَّقِيَّةَ

و پاک بودن جسم و جان تقوا

الرَّضِيَّةَ الزَّكِيَّةَ

شایستگی و پاکی است

سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ

سرور زنان اهل بهشت از همه آفریدگان است

صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ.

درودی که جز تو نتواند کسی آن را شمارش کند.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

خداوندا؛ درود فرست بر امام حسن و امام حسین

سِبْطِي نَبِيِّكَ

دو سبط پیامبرت

وَسَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و دو سرور جوانان اهل بهشت

الْقَائِمِينَ فِي خَلْقِكَ

دو قیام کننده به امر تو در میان آفریدگانت

وَالدَّلِيلَيْنِ عَلٰی مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالَتِكَ

و دو راهنما بر آنان که آن ها را به رسالت مبعوث فرمودی

وَدَيَّانِي الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَفَضْلِكَ (فَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ).

و دو حکم کننده و فرمانروای دین به عدلت و خاتمه دادن داوریت در میان آفریدگانت.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِيْنَ

خداوندا؛ درود فرست بر علی بن الحسین سرور عبادت کنندگان

عَبْدِكَ وَالْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ

بنده ات و قیام کننده به امرت در میان مخلوقات

وَخَلِيفَتِكَ عَلٰی خَلْقِكَ

و جانشین تو بر آفریدگانت

وَالدَّلِيلِ عَلٰی مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالَتِكَ

و راهنما بر کسانی که آنان را به رسالت مبعوث فرمودی

وَدَيَّانِ الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَفَضْلِكَ (فَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ).

و حکم کننده و فرمانروای دین به عدلت و خاتمه دادن داوریت در میان آفریدگانت.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ

خداوندا؛ درود فرست بر محمد بن علی

عَبْدِكَ وَوَلِيِّ دِينِكَ

بنده ات و سرپرست دینت

وَخَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ

و جانشینت در روی زمینت

بِاقْرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ

شکافنده علم و دانش پیامبران

ص: ۴۸۸

الْقَائِمِ بِعَدْلِكَ

برپادارنده عدالتت

وَالدَّاعِي إِلَى دِينِكَ وَدِينِ آبَائِهِ الصَّادِقِينَ

و دعوت کننده به دینت و دین پدران راستگو و درست کردارش

صَلَاةٌ لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ.

درودی که کسی جز خودت توانایی شمارش آن را نداشته باشد.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصّٰدِقِ

خداوندا؛ درود فرست بر جعفر بن محمد امام صادق

عَبْدِكَ وَوَلِيِّ دِينِكَ

بنده ات و سرپرست دینت

وَحُجَّتِكَ عَلٰى خَلْقِكَ اَجْمَعِينَ

و حجّتت بر همه آفریدگانت

الصّٰدِقِ الْبَارِّ.

آن راستگوی نیکوکار.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُوسٰى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاظِمِ

خداوندا؛ درود فرست بر موسی بن جعفر امام کاظم

الْعَبْدِ الصّٰلِحِ

بنده شایسته

وَلِسَانِكَ فِى خَلْقِكَ

و زبان گویای تو در میان آفریدگانت

النّٰطِقِ بِعِلْمِكَ

آنکه به علم و دانش تو گویا

وَالْحُجَّةَ عَلَى بَرِيَّتِكَ

و حجت بر بندگان تو است

صلاة لا يقوى على إحصائها غيرك.

درودی که بر شمارش آن غیر از تو کسی توانایی ندارد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى

خداوندا؛ درود فرست بر علی بن موسی الرضا

عَبْدِكَ وَوَلِيِّ دِينِكَ

آن امام پسندیده بنده ات و سرپرست دینت

الْقَائِمِ بِعَدْلِكَ

برپادارنده عدالت تو

وَالدَّاعِي إِلَى دِينِكَ وَدِينِ آبَائِهِ الصَّادِقِينَ

و دعوت کننده به دینت و دین پدران راست گفتار و درست کردارش

صلاة لا يقوى على إحصائها غيرك.

درودی که جز تو نتواند آن را شمارش کند.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَبْدِكَ وَوَلِيِّكَ

خداوندا؛ درود فرست بر محمد بن علی بنده ات و ولایت

اَلْقَائِمِ بِاَمْرِكَ

آن قیام کننده به امر و فرمان تو

وَالدَّاعِي اِلَى سَبِيْلِكَ.

و دعوت کننده به راه تو.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ درود فرست بر علی بن محمد

عَبْدِكَ وَوَلِيِّ دِيْنِكَ.

بنده ات و سرپرست دینت.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

خداوندا؛ درود فرست بر حسن بن علی

اَلْعَامِلِ بِاَمْرِكَ

آن عمل کننده به فرمانت

وَاَلْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ

و قیام کننده در میان آفریدگانت

ص: ۴۸۹

وَحُجَّتِكَ الْمُؤَدَّى عَنْ نَبِيِّكَ

و حجّت که پیام رساننده از طرف پیامبرت

و شاهدهک علی خلقک

و گواه تو بر مخلوقات است

الْمَخْصُوصِ بِكَرَامَتِكَ

اختصاص یافته به کرامت و بزرگداشت تو

الدّاعی إلى طاعتك وطاعة رسولك صلواتك عليهم أجمعين

فراخواننده مردم به اطاعت تو و اطاعت رسولت که درود و رحمت تو بر همه ایشان باد؛

صلاة لا يقوى على إحصائها غيرك.

درودی که جز تو بر شمارش آن توانایی نداشته باشد.

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَوَلِيِّكَ

خداوندا؛ درود فرست بر حجّت و ولیّت

والتّائيم في خلقك

و قیام کننده در میان آفریدگانت

صَلَاةً (تَامَّةً) (نَامِيَةً) بَاقِيَةً

درودی (کامل) فزاینده پایدار

تُعَجِّلُ بِهَا فَرَجَهُ

که به واسطه آن فرجش را تعجیل فرمایی

وَتَنْصُرُهُ بِهَا

و به وسیله آن او را یاری نمایی

وَتَجْعَلُنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و ما را در دنیا و آخرت با او قرار دهی.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِزِيَارَتِهِمْ وَمَحَبَّتِهِمْ

خداوندا؛ به راستی من با زیارت و دوستی ایشان به تو تقرب می جویم

وَأُولَىٰ وَلِيَّهُمْ

و دوستان آنان را دوست

وَأَعَادِي عَدُوَّهُمْ

و دشمنان شان را دشمن می دارم

فَارْزُقْنِي بِهِمَّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

پس خیر و خوبی دنیا و آخرت را به واسطه ایشان به من روزی گردان

وَاصْرِفْ عَنِّي بِهِمَّ شَرَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

و از من به واسطه ایشان شرّ و بدی دنیا و آخرت و ترس و بیم روز قیامت را دور فرما

سپس در طرف بالاسر آن حضرت می نشینی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ

سلام بر تو ای ولیّ خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای حجّت خدا سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ

بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ

سلام بر تو ای رکن و اساس دین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) آدم که برگزیده خدا است

ص: ٤٩٠

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ

لام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) نوح که پیامبر خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) ابراهیم که خلیل و دوست خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) موسی که هم سخن با خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) عیسی که روح خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) محمد که حبیب خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ وَلِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از امیر و فرمانروای مؤمنان (حضرت) علی که ولی خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

سلام بر تو ای ارث برنده از (حضرت) فاطمه که سرور زنان جهان است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

سلام بر تو ای ارث برنده از امام حسن و امام حسین که دو سرور جوانان اهل بهشت هستند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (علی بن الحسین که زینت عبادت کنندگان است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (محمد بن علی که شکافنده علم و دانش پیشینیان و آیندگان است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّادِقِ الْبَارِّ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (جعفر بن محمد که راستگو نیکوکار

التَّقِيِّ النَّقِيِّ

تقوایپیشه و پاک سرشت است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الْكَاظِمِ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (موسی بن جعفر که فروبرنده خشم و غضب است

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ

سلام بر تو ای راست گفتار گواه

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَارُّ النَّقِيُّ

سلام بر تو ای وصی و جانشین نیکوکار تقوایپیشه

أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ

گواهی می دهم که تو نماز را پیاداشتی

وَأَتَيْتَ الزَّكَاةَ

و زکات را پرداختی

وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ

و به خوبی ها فرمان دادی

ص: ۴۹۱

وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ

و از زشتی ها بازداشتی

وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و خدا را خالصانه پرستش نمودی تا دنیا را وداع گفתי

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای ابا الحسن و رحمت و برکات خداوند بر تو باد

إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

به راستی که او ستوده و با عظمت و باشکوه است.

سپس خود را بر آن قبر پاک بینداز و بگو:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ صَمَدْتُ مِنْ اَرْضِي

خداوندا! از سرزمین خود آهنگ تو کرده

وَقَطَعْتُ الْبِلَادَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ

و شهرها را به امید رحمت تو پیموده ام

فَلَا تُخَيِّبْنِي وَلَا تُرَدِّدْنِي بِغَيْرِ قَضَاءٍ حَوَائِجِي

پس مرا محروم مفرما و بدون برآمدن حاجتم مرا بازمگردان

وَازْحَمَّ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ ابْنِ اَخِي رَسُولِكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

و به گردیدنم در اطراف قبر پسر برادر رسالت - که درود خدا بر او و آل او باد - بر من رحم کن.

بَابِي اَنْتَ وَاُمِّي اَنْتِمْكَ زَائِرًا وَاْفِدًا

پدر و مادرم به فدایت؛ به زیارت شما آمده و به دربار شما وارد شده ام

عَائِدًا مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي

و از آنچه بر خود جنایت کردم

وَاحْتَطَبْتُ عَلَى ظَهْرِي

و بار سنگین گناهی که بر دوش دارم به شما پناهنده گشته ام

فَكُنْ لِي شَفِيعاً إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَ فَتْرِي وَفَاتِي

پس برای من در پیشگاه پروردگارت روز فقر و نیازم شفیع باش

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَّحْمُوداً

که برای تو نزد خدا مقام ستوده و شایسته ای است

وَأَنْتَ وَجِيهٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و تو در دنیا و آخرت محترم و آبرومند هستی

سپس دست راست را بالا ببر و دست چپ را بر روی قبر بگشا و بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَبِمُوَالَاتِهِمْ

خداوندا! من به دوستی و ارادتی که به ایشان دارم به درگاه تو تقرب می جویم

وَأَتَوَلَّىٰ اٰخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ اَوَّلَهُمْ

و نسبت به آخرین آن ها عشق و ارادت می ورزم همانگونه که نسبت به اولین ایشان ارادت دارم

وَأَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيَجَةٍ دُونَهُمْ.

و سروری او را پذیرفته ام و از هر دست آویزی که غیر ایشان باشد بیزارم.

اَللّٰهُمَّ الْعَنِ الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَكَ

خداوندا! لعنت کن آنان که نعمت تو را دگرگون ساختند

وَاتَّهَمُوْا نَبِيَّكَ

و پیامبرت را متهم ساختند

وَجَحَدُوْا بِآيَاتِكَ

و آیات و نشانه هایت را انکار نمودند

وَسَخَرُوْا بِإِمَامِكَ

و امام و پیشوائی را که تو معین کردی به باد مسخره گرفتند

وَحَمَلُوْا النَّاسَ عَلَىٰ أَكْتافِ إِبْنِ مُحَمَّدٍ.

و مردم را بر دوش آل محمد سوار کردند (یعنی بر علیه آنان واداشتند).

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِاللَّعْنَةِ عَلَيْهِمْ

خداوندا! به راستی من با لعنت بر ایشان

وَالْبَرَاءَةِ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و بیزارى جستن از این ناپاکان در دنیا و آخرت به تو تقرّب می جویم

يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيْمُ

ای بخشنده؛ ای مهربان.

سپس به پائین پای مبارک برو و بگو:

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ

درود و رحمت خدا بر تو ای ابا الحسن؛

صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ

درود خدا بر روح پاکت و بدن مقدّست

صَبَرْتَ وَأَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدَّقُ

شکیبائی پیشه کردی و تو راستگو و تصدیق شده ای

قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْأَيْدِي وَالْأَلْسُنِ.

خداوند بکشد کسی که تو را با دست ها و زبان ها آزار نموده و کشتند.

سپس با لعنت کردن بر قاتل امیر المؤمنین علیه السلام و با لعنت کردن بر قاتلان امام حسین علیه

السلام و بر تمام قاتلان اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم آن ها را نفرین کن. (۱)

«لعنت کردن بر آن جماعت به هر زبان که گفته شود خوب است و اگر این عبارت را - که قسمتی

از ادعیه مأثوره است - بخواند مناسب است:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

خداوندا؛ دور کن از رحمت خود کشندگان امیر و فرمانروای مؤمنان (حضرت علی علیه السلام) را

وَقَتَلَةَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

و کشتندگان حسن و حسین را

ص: ۴۹۳

۱- ۱۰. کامل الزیارات: ۵۱۵ مزار آقا جمال خوانساری: ۳۲.

وَقَتَلَةَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ.

و کشتندگان اهل بیت پیغمبر خود را.

اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ وَقَتَلَتَهُمْ

خداوندا! لعنت کن دشمنان آل محمد را و کشتندگان آنان را

وَزِدَّهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ

و زیاد کن آن ها را عذابی بالاتر از هر عذاب

وَهَوَانًا فَوْقَ هَوَانٍ

و خواری بالاترین مرتبه خواری

وَذُلًّا فَوْقَ ذُلٍّ

و مذلتی برترین مرتبه مذلت

و خِزْيًا فَوْقَ خِزْيٍ.

و رسوایی برترین مرتبه رسوایی.

اللَّهُمَّ دُعُهُمْ إِلَى النَّارِ دَعَاً

خداوندا؛ روانه ساز آن ها را به آتش روانه ساختنی

وَأَزَكِّسُهُمْ فِي أَلِيمِ عَذَابِكَ رَكْساً وَاحْشُرُهُمْ وَاتَّبَعَهُمْ إِلَى جَهَنَّمَ زُمرًا. (۱)

و سرنگون کن آن ها را در عذاب دردناک خودت سرنگون کردنی و محشور گردان آن ها و پیروان شان را به سوی جهنم گروه گروه. «

سپس به قسمت بالای سر مبارک امام علیه السلام برو و آنجا دو رکعت نماز بخوان؛ در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «یس» و در رکعت دیگر سوره «الرحمن» و آنچه می توانی دعا و تضرع نما و برای پدر و مادر و برادران مؤمن خویش زیاد دعا کن و هر مقداری که می خواهی آنجا بمان و سعی کن نمازت را کنار مرقد منور امام علیه السلام بجا آوری. (۲)

در کتاب «ذخیره الآخرة» آمده است:

اگر نتوانست نماز زیارت را با سوره «یس» و «الرحمن» بخواند با هر سوره ای که می تواند بخواند سپس تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگوید و هر دعایی که می خواهد بخواند آن گاه سر به سجده نهاده و بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ

از اسم خداوند و ذات او کمک می جویم در حالی که از ملت رسول الله هستم ستایش مخصوص خداوندی است که مرا توفیق

۱- ۱۱. مزار آقاجمال خوانساری: ۴۸.

۲- ۱۲. کامل الزیارات: ۵۱۳ بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۴.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي بِزِيَارَةِ مَوْلَايَ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا.

زیارت مولایم حضرت ابا الحسن علی بن موسی الرضا را عنایت فرمود.

اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ وَرَكَعْتُ وَسَجَدْتُ لَكَ خَاشِعًا خَاضِعًا

خداوندا! همانا من نماز خواندم و رکوع و سجده نمودم برای تو در حال خشوع و خضوع

فَأَغْفِرْ لِي خَطِيئَاتِي كُلَّهَا

پس تمامی گناهان مرا ببخش

وَتَجَاوَزْ عَنِّي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ

و از هر گناهی که مرتکب شده ام درگذر

بِحُرْمَةِ وَلِيِّكَ الرَّضِيِّ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا

به احترام ولی راضیت حضرت علی بن موسی الرضا. و زیارت او را از من بپذیر به احترام

وَتَقَبَّلْ مِنِّي زِيَارَتَهُ بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. (۱)

(حضرت) محمد و تمامی آل او.

مؤلف گوید: این زیارت از زیارت های بسیار معروف حضرت امام رضا علیه السلام است که بسیاری از علمای بزرگ آن را در کتاب های خود با اختلافی اندک نقل کرده اند. (۲)

ص: ۴۹۵

۱- ۱۳. ذخیره الآخرة: ۱۶۵.

۲- ۱۴. پس از این زیارت وداعی نقل کرده اند که چون صراحت در مخصوص بودن آن به وداع با حضرت امام رضا علیه السلام ندارد آن را جزء زیارات وداعیه جامعه ص ۷۰۶ نقل می کنیم.

زیارت دوّم حضرت امام رضا علیه السلام

هر گاه از وطن خود به قصد زیارت خارج شدید این دعا را بخوانید:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَخْرَجُ

خداوندا؛ به سوی تو خارج می شوم

وَإِلَيْكَ أَتَوَجَّهُ

و به سوی تو متوجه می شوم

وَبِكَ آمَنْتُ

و به تو ایمان آوردم

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ

و بر تو توکل نمودم

وَبِكَ اسْتَعْنَتْ

و از تو طلب کمک می نمایم

وَإِلَى مَشَاهِدِ أَوْلِيَائِكَ وَأَصْفِيَائِكَ قَصَدْتُ

و مشاهد اولیای تو و برگزیدگانت را قصد نمودم

وَإِلَيْكَ رَغِبْتُ

و به سوی تو مایل گشتم

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ

پس بر محمد و آل پاک او درود فرست

وَبَلِّغْنِي أَمَلِي وَرَجَائِي فِي زِيَارَتِي إِيَّاهُمْ

و مرا به امید و آرزویم برسان در زیارتی که آن ها را می نمایم

وَقَصْدِي إِلَيْهِمْ فِي خَيْرٍ وَعَافِيَةٍ وَسِتْرٍ وَسَلَامَةٍ وَأَمْنٍ وَكِفَايَةٍ

و قصدی که به سوی آن ها دارم در خیر و عافیت و حفظ و سلامتی و امنیت و کفایت

وَرُدَّنِي مَقْبُولًا مَبْرُورًا مَأْجُورًا مَوْفُورًا سَعِيدًا غَانِمًا

و مرا برگردان با زیارت قبول شده و نیکو با اجر فراوان و با سعادت و غنیمت

وَأَرْزُقْنِي الْعَوْدَ.

و بازگشت به آن را روزیم فرما.

اَللّٰهُمَّ مَا اَبْقَيْتَنِي

خداوندا؛ مادامی که مرا نگه می داری آن را

فَلَا تَجْعَلْهُ اٰخِرَ الْعَهْدِ لِزِيَارَةِ مَشَاهِدِهِمْ وَمَعَارِجِهِمْ

آخرین مرتبه برای زیارت محلّ شهادت و عروج آنان قرار مده

اِنَّكَ اَزْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ.

که تو رحم کننده ترین رحم کنندگان هستی. پس هر گاه به شهر رسیدید از جایی که غسل واجب است غسل نموده و در راه زیاد خداوند را تسبیح تحمید تهلیل تکبیر و تمجید نمایید و بافضیلت تر و جامع تر از همه این است که بگویید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

منزه است خداوند و ستایش مخصوص خداوند است

وَلَا اِلٰهَ اِلَّا اللَّهُ

و خداوندی غیر از الله نیست

وَاللَّهُ اَكْبَرُ

و خدا بزرگتر از آنست که توصیف شود

ص: ۴۹۶

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

قدرت و قوه ای نیست مگر به وسیله خداوند بزرگ و با عظمت

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ

و درود خداوند بر (حضرت) محمد پیامبر خدا

وَعَلَى إِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَسَلَّم تَسْلِيمًا. (۱)

و بر آل پاک و طاهر او و سلام فراوان بر آنان باد.

هنگامی که کنار مرقد پاک حضرت امام رضا علیه السلام رسیدید بگویید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْهَادِي

سلام بر تو ای پرچم هدایتگر

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الزَّكِيُّ

سلام بر تو ای وصی و جانشین پارسا

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْبُرِّ التَّقِيُّ

سلام بر تو ای پیشوای نیکوکار باتقوا

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ

سلام بر تو ای شخصیت برجسته ای که از گناهان مبرا و پاک هستی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعَاءَ حُكْمِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ظرف حکم خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ سِرِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای صندوق اسرار پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَافِظُ لِوَحْيِ اللَّهِ

سلام بر تو ای حافظ و نگهدارنده وحی الهی

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُسْتَوْفَى فِي طَاعَةِ اللَّهِ

سلام بر تو ای کامل در اطاعت و فرمانبرداری خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَرْجِمُ لِكِتَابِ اللَّهِ

سلام بر تو ای بیان کننده کتاب خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى تَوْحِيدِ اللَّهِ

سلام بر تو ای دعوت کننده به توحید و یکتائی خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُعَبِّرُ لِمُرَادِ اللَّهِ

سلام بر تو ای بازگوکننده مقصود پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُحَلِّلُ لِحَلَالِ اللَّهِ

سلام بر تو ای حلال کننده حلال خداوند

وَالْمُحَرَّمُ لِحَرَامِ اللَّهِ

و ای حرام کننده حرام خداوند

وَالدَّاعِي إِلَى دِينِ اللَّهِ

و فراخواننده به سوی دین خدا

وَالْمُعَلِّنُ لِأَحْكَامِ اللَّهِ

و آشکارکننده احکام الهی

وَالْفَاحِصُ عَنْ مَعْرِفَةِ اللَّهِ.

و کاوش کننده از معرفت خداوند.

ص: ۴۹۷

۱- ۱۵. بحار الأنوار: ۱۰۰/۳۲۳.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ

سلام بر تو ای ابا الحسن

أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَأَمِينُهُ

گواهی می دهم ای مولای من که تو حجت خداوند و امین او

وَصَفْوَةُ اللَّهِ وَحَبِيبُهُ

و برگزیده خدا و حبيب او

وَخَيْرَةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ

و انتخاب شده از میان آفریدگان او

وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ

و حجّت او بر بندگانش می باشی

أَشْهَدُ أَنَّهُ مَنْ وَالَاكَ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ

گواهی می دهم که هر کس تو را دوست بدارد خدا را دوست داشته

وَمَنْ عَادَاكَ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ

و هر کس با تو دشمنی کند با خدا دشمنی نموده

وَمَنْ اسْتَمْسَكَ بِكَ وَبِالْأَيْمَةِ مِنْ آبَائِكَ وَوُلْدِكَ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

و هر کس به تو و دیگر امامان از پدران و فرزندان تمسک بجوید و به دامن شما چنگ زند به دست

آویز مورد اطمینان چنگ زده و پیوسته است

وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ كَلِمَةُ التَّقْوَى

و گواهی می دهم که شما نشانه تقوا

وَأَعْلَامُ الْهُدَى

و پرچم های هدایت

و نُورٌ لِسَائِرِ الْوَرَى.

و روشنی بخش همه جهانیان هستید

سپس خود را بر آن قبر مطهرّ انداخته ببوسید و بگویید:

بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ

پدر و مادرم فدایت ای راست گفتار و درست کردار شهید

بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا بَنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَسَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

پدر و مادرم فدایت ای پسر امیر مؤمنان و سرور اوصیاء

وَأِمَامِ الْمُسْلِمِينَ

و پیشوای مسلمانان

و حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ

و حجّت خدا بر همه آفریدگان

و نزد آن دو رکعت نماز گزارده و وقتی فارغ شدید و خواستید وداع کنید بگویید

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ

ای مولای من ای ابالحسن؛

يا مَوْلَايَ أَيُّهَا الرِّضَا

ای مولای من ای امام رضا؛

أَتَيْتُكَ زَائِرًا

به زیارت تو آمده ام

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ خَيْرٌ مَزُورٍ بَعْدَ آبَائِكَ

و گواهی می دهم که تو بهترین زیارت شده بعد از پدرانت

وَأَفْضَلُ مَقْصُودٍ

و والاترین مقصود هستی

ص: ۴۹۸

وَأَشْهَدُ أَنَّ مَنْ زَارَكَ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ

و گواهی می دهم که هر کس تو را زیارت کند با رسول خدا خوشرفتاری و نیکویی کرده

وَأَبْهَجَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

و (حضرت) فاطمه سرور زنان جهانیان را شادمان و مسرور ساخته

وَنَالَ مِنَ اللَّهِ الْفَوْزَ الْعَظِيمَ

و به رستگاری بزرگی از ناحیه خداوند دست یافته است.

فَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكَ

خداوند این زیارت را آخرین زیارت از شما و دیدارتان

وَإِتْيَانِ مَشْهَدِكَ

و آمدن به زیارتگاهتان قرار ندهد

وَرَزَقَنِي الْعُودَ ثُمَّ الْعُودَ إِلَيْكَ

و بازگشت دیگر و دیگر روزیم گرداند

امین رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۱)

این دعایم را به اجابت برسان (ای پروردگار جهانیان).

زیارت سۆم حضرت امام رضا علیه السلام

برای زیارت غسل نموده و کنار قبر مطهر ایستاده و می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ

سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی او

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ وَأَبَا حُجَجِهِ

سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا و پدر حجت های او

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى وَالْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای پیشوای هدایت و دست آویز مورد اطمینان

أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ أَبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

که پدران معصوم پاکت - که بر آنان درود باد - پیمودند

لَمْ تُؤْتِرْ عَمِّيَ عَلَى هُدَى

هیچگاه گمراهی را به جای هدایت برنگزیدی

وَلَمْ تَمِلْ مِنْ حَقِّ إِلَى بَاطِلٍ

و از حقّ به سوی باطل تمایل پیدا نکردی

وَأَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ ۖ وَلِرَسُولِهِ

و همواره برای خدا و رسولش خیرخواهی کردی

ص: ۴۹۹

۱- ۱۶. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۰.

وَأَدَيْتَ الْأَمَانَةَ

و امانت را به خوبی ادا نمودی

فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ وَأَهْلِهِ خَيْرَ الْجَزَاءِ.

پس خداوند از طرف اسلام و اهل آن بهترین جزا و پاداش را به شما مرحمت کند.

أَتَيْتُكَ بِأَبِي وَأُمِّي زَائِرًا

پدر و مادرم به فدای شما؛ به زیارت شما آمده ام

عَارِفًا بِحَقِّكَ

در حالی که به حق شما معرفت دارم

مُوَالِيًا لِأَوْلِيَايِكَ

با دوستان شما دوست

مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ

و با دشمنانتان دشمنم

فَأَشْفَعُ لِي عِنْدَ رَبِّكَ جَلَّ وَعَزَّ. (۱)

پس برای من شفاعت نما نزد پروردگارت که با عظمت و عزیز است

سپس خود را بر قبر مبارک بینداز و آن را ببوس و گونه هایت را بر آن بگذار و آنگاه سر بردار و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای مولای من ای فرزند رسول خدا و رحمت خدا و برکات او بر تو باد

أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْهَادِي

گواهی می دهم که تو پیشوای هدایتگر

وَالْمُوَالِي الرِّاشِدُ

و فرمانروای روشنگر

وَالْوَلِيُّ الْمُجَاهِدُ

و سرپرست جهادگری

وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَعْدَائِكَ

و به سوی خداوند بلندمرتبه از دشمنان تو بیزار می جویم

وَأَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُؤَالَاتِكَ

و با دوستی و ولایت تو به خدا تقرب می یابم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

درود خدا و رحمت و برکات او بر تو باد.

سپس دو رکعت نماز بخوان و بعد از آن آنچه دوست داری نماز بخوان سپس پائین پای امام علیه السلام برو و آنچه می خواهی دعا کن و هنگامی که خواستی با آن حضرت وداع نمایی هنگام بازگشتن کنار آن مرقد پاک بایست؛ همان گونه که ابتدا ایستادی و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ

سلام بر تو ای مولای من ای ابا الحسن

ص: ۵۰۰

۱- ۱۷. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۱ المزار الكبير: ۵۵۱.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای فرزند رسول خدا و رحمت خدا و برکات او بر تو باد

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ

شما را به خدا می سپارم و بر شما درود می فرستم

أَمَّا بِاللَّهِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَّلْتَ عَلَيْهِ.

ایمان آورده ایم به خدا و به آنچه از احکام و دستورات آورده ای و بر آن رهنمون گشته ای.

اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

خداوندا؛ نام ما را در زمره گواهان ثبت کن.

پس از آن بار دیگر خود را بر روی قبر شریف بینداز و آن را ببوس و گونه هایت را بر آن بگذار و

بازگرد. (۱)

زیارت جوادیه

زیارت جوادیه (۲) یا زیارت چهارم امام رضاعلیه السلام

مرحوم علامه مجلسی فرموده است: در نسخه ای قدیمی - که تاریخ تألیف آن سال ۷۴۶ هـ ذکر شده

و از تألیفات علمای پیشین بوده است - زیارتی را برای حضرت امام رضاعلیه السلام یافتیم و آن را

همان گونه که یافته ام نقل می کنم:

در آن مرقوم داشته اند: زیارت مولا و سرور ما حضرت امام رضا - که بر او و پدران و فرزندان او درود و رحمت الهی باد - در هر زمانی شایسته و نیکو است و بهترین زمان آن ماه رجب است و این زیارت از فرزندش امام جواد علیه السلام برای آن حضرت روایت شده است:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ أَوْلِيَاءِهِ.

سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند اولیای او

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِيرَ اللَّهِ وَابْنَ سُفْرَائِهِ.

سلام بر تو ای نماینده خدا (در میان بندگانش) و فرزند نمایندگان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَجِهِ.

سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت های او.

ص: ۵۰۱

۱- ۱۸. المزار الكبير: ۵۵۱.

۲- ۱۹. مرحوم محدّث قمی زیارت جوادیه را در «مفاتیح الجنان» نقل نکرده است ولی در «تحفه طوسیّه ص ۹۰» - که کتاب مختصری درباره حضرت امام رضا علیه السلام و زیارت آن حضرت است - ذکر نموده است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَابْنَ أَنْوَارِهِ.

سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین و فرزند انوار الهی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ.

سلام بر تو ای اساس دین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) پیامبران و رسولان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (آدم برگزیده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَجِيَّ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (نوح همراه پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (ابراهیم دوست ویژه خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (اسماعیل فدائی راه خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (موسی هم سخن با خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ.

سلام بر تو ای ارث برنده (از) حضرت (عیسی روح خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ (حَبِيبِ اللَّهِ وَرَسُولِ اللَّهِ).

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (محمد) دوست خدا و) فرستاده خدا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلِيِّ اللَّهِ وَوَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (امیر مؤمنان علی بن ابی طالب - که بر او سلام و درود باد - ولی خدا و وصی و جانشین رسول خدا

. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ .

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (فاطمه زهرا

سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ.

سرور زنان جهانیان دختر رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از) امام حسن و امام حسین

سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

دو سرور جوانان اهل بهشت

(وَسِبْطِي رَسُولِ اللَّهِ).

(و دو سبط رسول خدا)

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (علی بن الحسین

سَيِّدِ السَّاجِدِينَ وَزَيْنِ الْعَابِدِينَ.

سرور سجده کنندگان و زینت اهل عبادت

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (محمد بن علی

بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ.

شکافنده علم و دانش پیشینیان و آیندگان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (جعفر بن محمد

الصَّادِقِ الْبَارِّ التَّقِيِّ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ

راست گفتار نیکوکار پروا پیشه امانتدار سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت (موسی بن جعفر

دانشمند

الْعَالِمِ الْكَاطِمِ

فروبرنده خشم

الْحَفِيِّ الْحَلِيمِ.

مهربان بردبار.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ.

سلام بر تو ای راست گفتار شهید.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الرَّضِيُّ

سلام بر تو ای وصی پسندیده

الْبُرِّ التَّقِيُّ الْوَفِيُّ.

نیکوکار پروا پیشه وفادار.

أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ

گواهی می دهم که تو نماز را به پا داشتی

وَأَتَيْتَ الزَّكَاةَ

و زکات پرداختی

وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ

و به خوبی ها فرمان دادی

وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ

و از زشتی ها نهی نمودی و بازداشتی

وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ.

و خدا را تا فرارسیدن مرگ خالصانه پرستش کردی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ قَصِيْبٍ

سلام بر تو ای امام بزرگوار

وَإِمَامَ نَجِيْبٍ

و امام نیک نژاد

وَإِمَامَ بَعِيْدٍ قَرِيْبٍ

و امام بعید (از آشنایان) و قریب (در میان دشمنان)

وَإِمَامَ مَسْمُومٍ غَرِيْبٍ.

و امامی که مسموم و غریب است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَالِمُ النَّبِيُّ

سلام بر تو ای دانشمند بزرگوار؛

وَالْقَدْرُ الْوَجِيْهُ

و ارزشمند آبرومند

النَّازِحُ عَنْ تُرْبَةِ جَدِّهِ وَأَبِيهِ.

دورافتاده از مرقد پاک جدّ و پدرش.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَمَرَ أَوْلَادَهُ وَعِيَالَهُ بِالنِّيَاحَةِ عَلَيْهِ قَبْلَ وُصُولِ الْقَتْلِ إِلَيْهِ.

سلام بر آن که دستور داد فرزندان و اهل و عیالش را که پیش از رسیدن شهادتش بر او نوحه سرایی کنند.

ص: ۵۰۳

السَّلَامُ عَلَى دِيَارِكُمْ الْمُوَحَّشَاتِ

سلام بر شهر و دیارتان که از وجود شما خالی گشته؛

كَمَا اسْتَوْحَّشْتُمْ مِنْكُمْ مَنِيَّ وَعَرَفَاتُ.

همان طور که منی و عرفات از وجود شما خالی مانده است.

السَّلَامُ عَلَى سَادَاتِ الْعَبِيدِ

سلام بر سروران بندگان

وَعُدَّةِ الْوَعِيدِ

و سرمایه های روز جزا برای رفع وعده های عقاب

والبئير المعطلة والقصر المشيد.

و امام حاضر و غائب (چاه پرآب و قصر باشکوهی که از آن ها استفاده نمی شود).

السَّلَامُ عَلَى غَوْثِ اللَّهْفَانِ

سلام بر فریادرس دلسوختگان

وَمَنْ صَارَتْ بِهِ أَرْضُ خُرَّاسَانَ خُرَّاسَانَ.

و آن کسی که سرزمین خراسان به برکت او خراسان گشت.

السَّلَامُ عَلَى قَلِيلِ الزَّائِرِينَ

سلام بر آن که زائرین او اندکند

وَقَرَّةَ عَيْنِ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

و نور چشمان (حضرت) فاطمه سرور زنان جهانیان.

السَّلَامُ عَلَى الْبَهْجَةِ الرَّضَوِيَّةِ

سلام بر آن طراوت و نشاط رضوی

وَالْأَخْلَاقِ الرَّضَوِيَّةِ

و اخلاق پسندیده

وَالْغُصُونِ الْمُتَفَرَّعَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ الْأَحْمَدِيَّةِ.

و شاخه های روئیده شده از شجره طیبه احمدی.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَنْتَهَى إِلَيْهِ رِئَاسَةُ الْمُلْكِ الْأَعْظَمِ

سلام بر کسی که ریاست مُلک هستی و همه عالم وجود

وَعَلِمَ كُلَّ شَيْءٍ لِّتَمَامِ الْأَمْرِ الْمُحْكَمِ.

و دانش هر چیز به او منتهی گشته تا حکم و فرمان قطعی خداوند کامل گردد.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَسْمَاؤُهُمْ وَسِيْلَةُ السَّائِلِينَ

سلام بر آنان که نام های مبارک شان وسیله ای برای درخواست کنندگان

وَهَيَاكِلُهُمْ أَمَانُ الْمَخْلُوقِينَ

و جسم پاکشان امان بخش آفریدگان

وَحُجَجُهُمْ إِبْطَالُ شُبُهَةِ الْمُلْحِدِينَ.

و دلایل شان باطل کننده شبهه های کافران بی دین است.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ كُسِرَتْ لَهُ وَسَادَةٌ وَالِدِهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر کسی که گسترده شده برای او مسند پدر بزرگوارش امیر مؤمنان

حَتَّى خَصَمَ أَهْلَ الْكُتُبِ

تا با اهل کتاب به بحث و گفتگو پردازد

وَتَبَّتْ قَوَاعِدَ الدِّينِ.

و بر آن ها غلبه کند و ارکان و پایه های دین را ثابت و استوار گرداند.

السَّلَامُ عَلَى عِلْمِ الْأَعْلَامِ

سلام بر مهتر مهتران

وَمَنْ كُسِرَتْ قُلُوبٌ شِيعَتِهِ بِغُرْبَتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

و کسی که دل های شیعیانش به خاطر غربت او شکسته و محزون است تا روز قیامت.

ص: ۵۰۴

السَّلَامُ عَلَى السَّرَاجِ الْوَهَّاجِ

سلام بر چراغ فروزنده

وَالْبَحْرِ الْعَبَّاجِ

و دریای عمیق پرتلاطم

الَّذِي صَارَتْ تُرْبَتُهُ مَهْبَطَ الْأَمْلاَكِ وَالْمِعْرَاجِ.

آن که تربت پاک و مرقد منورش محلّ فرودآمدن فرشتگان و بالا رفتن آنان است

السَّلَامُ عَلَى أَمْرَاءِ الْإِسْلَامِ

سلام بر فرمانروایان اسلام

وَمُلُوكِ الْإِيمَانِ.

و پادشاهان ایمان

السَّلَامُ عَلَى بَاهِرِي النَّوْرِ

سلام بر نورهای تابان

وَطَاهِرِي الْوِلَادَةِ

و پاک ولادت یافتگان

وَمَنْ أَظْلَعَهُمُ اللَّهُ بِفَضْلِهِ عَلَى عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

و کسانی که خدا به فضل و احسان خود آنان را بر علم غیب و شهود آگاه نموده

وَجَعَلَهُمْ بِإِفْضَالِهِ مَتَّبِعَ الْهُدَى

و آنان را به لطف خود سرچشمه هدایت

وَمَعْدِنَ السَّعَادَةِ.

و معدن سعادت قرار داده

السَّلَامُ عَلَى مَنْ ابْتَهَجَتْ بِهِ مَعَالِمُ طُوسٍ حَيْثُ حَلَّ بِرَبْعِهَا.

سلام بر کسی که نشاط آفرین گردید نشانه های راه طوس با ورود او برای خانه گرفتن در آن.

يَا أَرْضَ طُوسٍ سَقَاكَ اللَّهُ رَحْمَتَهُ

ای سرزمین طوس؛ خداوند تو را از رحمتش سیراب گرداند

مَاذَا ضَمِنْتَ مِنَ الْخَيْرَاتِ يَا طُوسُ

چه گوهری از خوبی ها و کمالات در برگرفته ای ای سرزمین طوس؟

طَابَتْ بُقَاعُكَ فِي الدُّنْيَا وَطَابَ بِهَا

بقعه هایت در دنیا دلپسند گشت و به آن خشنود گردید

شَخْصٌ ثَوِي بِسَنَابَادٍ وَمَرْمُوسٌ

شخصی که در سناباد آرمیده و در میان مرقد پاکش اقامت گزیده است

شَخْصٌ عَزِيْزٌ عَلٰى الْاِسْلَامِ مَصْرَعُهُ

شخصی که مدفن مبارکش بر اسلام عزیز و گرانبها است

فِي رَحْمَةِ اللّٰهِ مَغْمُورٌ وَمَغْمُوسٌ

در رحمت خدا فرو رفته و غرق گشته و پوشیده است

ص: ۵۰۵

يَا قَبْرَهُ أَنْتَ قَبْرٌ قَدْ تَضَمَّنَهُ اِي

مرقد منور او؛ تو قبری هستی که در برگرفته ای

حِلْمٌ وَعِلْمٌ وَتَطْهِيْرٌ وَتَقْدِيْسٌ

بردباری و دانش و پاکی و همه صفات والا را

فَأَفْخَرُ بِأَنْكَ مَغْبُوطٌ بِجُثَّتِهِ

پس افتخار کن که با دربرگرفتن آن جثّه پاک مورد رشک دیگران هستی

وَبِالْمَلَائِكَةِ الْأَطْهَارِ مَحْرُوسٍ

و با فرشتگان پاک الهی حراست و نگهبانی می شوی

فِي كُلِّ عَصْرٍ لَنَا مِنْكُمْ إِمَامٌ هُدًى

در هر عصر و زمانی از شما خاندان پیشوای هدایتگری برای ما است

فَرَبْعُهُ أَهْلٌ مِنْكُمْ وَمَأْنُوسٌ

و این سرا از وجود او شایستگی یافته و به او مأنوس گشته است

أَمْسَتْ نُجُومُ سَمَاءِ الدِّينِ إِفْلَةً

ستارگان آسمان دین غروب کرده و پنهان گشتند

وَوَظَلَّ أَسَدُ الشَّرِّى قَدْ ضَمَمَهَا الْخَيْسُ

و شیران وادی شجاعت در بیشه خود آرمیدند و مأوا گرفتند

غَابَتْ ثَمَانِيَةٌ مِنْكُمْ وَأَرْبَعَةٌ

از شما خاندان بابرکت هشت تن پنهان گشته و چهار شخص دیگر

تُرْجَى مَطَالِعُهَا مَا حَنَّتِ الْعَيْسُ

طلوع و درخشش آنان امید می رود تا مادامی که شتران به فرزندان خود مهربانی و دلسوزی دارند

[حَتَّى مَتَى يَزْهَرُ الْحَقُّ الْمُئْتِرُ بِكُمْ

کی و چه زمانی آن حق روشنی بخش به وجود شما می درخشد؟

فَالْحَقُّ فِي غَيْرِكُمْ دَاجٍ وَمَطْمُوسٌ]

حق در غیر شما تاریک و ناپدید و نابود است.

ص: ۵۰۶

السَّلَامُ عَلَى مُفْتَخِرِ الْأَبْرَارِ

سلام بر آنکه مایه فخر و مباهات نیکوکاران است

وَنَائِي الْمَزَارِ

و زیارتگاهش دورافتاده است

وَشَرَطِ دُخُولِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ.

(و) او (شرط داخل شدن در بهشت) و در صورت پذیرفتن ولایتش (دوزخ است

السَّلَامُ عَلَى مَنْ لَمْ يَقْطَعْ اللَّهُ عَنْهُمْ صَلَوَاتِهِ فِي أَنْاءِ السَّاعَاتِ

سلام بر کسانی که خداوند درود و صلواتش را در همه لحظه ها و ساعت ها بر آنان پیوسته می فرستد

و هرگز قطع نمی کند

وَبِهِمْ سَكَنَتِ السَّوَاكِينُ

و به برکت وجود ایشان ساکنان

وَتَحَرَّكَتِ الْمُتَحَرِّكَاتُ.

سکونت و آرامش و حرکت کنندگان تحرک دارند.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ جَعَلَ إِمَامَتَهُمْ مُمَيِّزَةً بَيْنَ الْفَرِيقَيْنِ

سلام بر کسانی که خداوند امامت شان را مایه امتیاز بین دو فرقه (شیعه و سنی) و تشخیص آنها از یکدیگر قرار داده

كَمَا تَعَبَّدَ بَوْلَايَتِهِمْ أَهْلَ الْخَافِقَيْنِ.

همانطور که اهل مشرق و مغرب را نسبت به ولایت باطنی ایشان مطیع ساخته و مغلوب گردانیده است

السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَحْيَى اللَّهُ بِهِمْ دَارِسَ حِكْمِ النَّبِيِّنَ

سلام بر کسانی که خداوند به وسیله آنان احکام و آثار محوشده پیامبران را زنده گردانید

وَابْتَعَتْهُمْ بَوْلَايَتِهِمْ لِتَمَامِ كَلِمَةِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

و آنان را با ولایت ایشان مبعوث گردانید برای کامل شدن نشانه خداوندی که پروردگار جهانیان است.

السَّلَامُ عَلَى شُهُورِ الْحَوْلِ

سلام بر ماه های سال

وَعَدَدِ السَّاعَاتِ

(و عدد ساعت های روز

وَعَدَدِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي رُقُومِ الرُّقُومِ الْمُسَطَّرَاتِ.

و عدد «لا إله إلا الله» در حساب ابجد که دوازده می شود).

السَّلَامُ عَلَى إِقْبَالِ الدُّنْيَا وَسُعُودِهَا

سلام بر روی آوردن دنیا با همه خیر و برکت و سعادتش

وَمَنْ سُئِلُوا عَنْ كَلِمَةِ التَّوْحِيدِ

و کسانی که وقتی از کلمه توحید سؤال شدند

فَقَالُوا نَحْنُ وَاللَّهِ مِنْ شُرُوطِهَا.

فرمودند: به خدا قسم؛ ما از شروط آن هستیم

السَّلَامُ عَلَى مَنْ يُعَلَّلُ وُجُودُ كُلِّ مَخْلُوقٍ بِوِلَايَتِهِمْ

سلام بر کسانی که وجود هر آفریننده ای به ولای ایشان وابسته است

وَمَنْ خَطَبَتْ لَهُمُ الْخُطَبَاءُ

و کسانی که خطباء برای آن ها خطبه خواندند.

ص: ۵۰۷

بِسَبْعَةِ آبَاءٍ

به نام هفت تن از پدران

هُمَّ مَا هُمْ؟

که آن ها چه کسانی هستند آنان؟

!هُمَّ أَفْضَلُ مَنْ يَشْرَبُ صَوْبَ الْغَمَامِ

ایشان بهترین کسانی هستند که باران بر آن ها فرود آمده.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ عَلا مَجْدُهُمْ وَتَنَأَوْهُمْ

سلام بر کسانی که شکوه و عظمت و ثناء آنان والاست

وَفَاقَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ آبَاؤُهُمْ وَأَبْنَاؤُهُمْ.

و پدران شان و فرزندان شان بر اولین و آخرین برتری دارند.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ افْتَخَرَ الْفَخْرُ بِفَخْرِهِمْ

سلام بر کسانی که بزرگی و شرف به بزرگواری ایشان افتخار می کند

وَعَلَابِهِمْ بِوُجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ

و برتری یافته اند به وجوب درود فرستادن بر آنان

وَطَهَارَةِ ثِيَابِهِمْ.

و به پاکی لباس شان.

السَّلَامُ عَلَى قَمَرِ الْأَقْمَارِ

سلام بر آن ماه میان ماه ها

وَفَخْرِ الْأَبْرَارِ

و افتخار نیکوکاران

الْمُتَكَلِّمِ مَعَ أَهْلِ كُلِّ لُغَةٍ بِلِسَانِهِمْ

(آن که) با اهل هر لغتی با زبان آنان سخن گفته است

الْقَائِلِ لِشِيعَتِهِ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُوَلِّيَ إِمَامًا عَلَى أُمَّةٍ حَتَّى يُعَرِّفَهُ بِلُغَاتِهِمْ وَأُذْيَانِهِمْ

به یکی از شیعیانش فرمود: خداوند امامی را به عنوان عهده دار امور امت قرار نمی دهد تا آنکه او را به لغات آنان و آئین های آنان آشنا گرداند.

السَّلَامُ عَلَى فُرْحَةِ الْقُلُوبِ

سلام بر شادمانی دل ها

وَفَرَجِ الْكُرُوبِ

و برطرف کننده غم ها

وَشَرِيفِ الْأَشْرَافِ

و بزرگ بزرگان

وَمَفْخَرِ عَبْدٍ مَنَافٍ

و مایه فخر و شرافت عبد مناف ای کاش از

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مِنَ الطَّائِفِينَ بِعَرَصَةِ حَضْرَتِهِ

ای کاش از طواف کنندگان درگاه مقدّس او

مُسْتَشْهِدًا لِبَهْجَةِ مُوَانِسَتِهِ أَطُوفُ بِبَابِكُمْ فِي كُلِّ حِينٍ

و گواه طراوت همدمی و انس با او بودم در هر لحظه و ساعت به آستان شما طواف می کنم

كَأَنَّ بِبَابِكُمْ جُعِلَ الطَّوْفُ

گویا طواف برای آستان شما قرار داده شده است.

ص: ۵۰۸

السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الرَّؤُوفِ

سلام بر امام رئوف و مهربان

الَّذِي هَيَّجَ أَحْزَانَ يَوْمِ الطُّفُوفِ

آن که غصّه های او یادآور خاطره غم انگیز صحنه کربلا بود

بِاللَّهِ أَقْسِمُ وَبِبَابِكَ الْأَطْهَارِ

به خدا سوگند و به پدران پاکت

وَبِأَبْنَائِكَ الْمُتَتَجِّينِ الْأَبْرَارِ

و به فرزندان که برگزیدگان نیکوکارند؛

لَوْلَا بَعْدُ الشُّقَّةِ حَيْثُ شَطَّتْ بِكُمْ الدَّارُ

اگر دوری راه به خاطر پراکندگی خانه های شما نبود

لَقَضَيْتُ بَعْضَ وَاجِبِ حَقِّكُمْ بِتَكَرُّرِ الْمَزَارِ.

با تکرار زیارت بعضی از حقوق واجب شما را که به عهده من است ادا می نمودم.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُمَاةَ الدِّينِ

سلام بر شما ای حامیان دین

وَأَوْلَادَ النَّبِيِّينَ

و فرزندان پیامبران

وَسَادَةَ الْمَخْلُوقِينَ

و سرور آفریدگان

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر همه شما باد

این زیارت از مولای ما امام کلّ عاکف و بادِ ابی جعفر الثانی محمّد بن علیّ الجواد علیه الصلاة

والتسلیم روایت شده است. (۱)

محدث قمی رحمه الله نوشته است: شیخ مفید رحمه الله فرموده: مستحبّ است بعد از نماز زیارت

حضرت امام رضا علیه السلام این دعا را بخوانند.

محدث قمی رحمه الله پس از ذکر این دعا از علامه مجلسی رحمه الله نقل کرده است که آن بزرگوار فرموده است: اگر در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام زیارت جوادیّه را خواندید خواندن این دعا را ترک نکنید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ يَا اَللّٰهُ

خداوندا؛ همانا من از تو درخواست می کنم ای خدا

اَلدَّائِمُ فِىْ مُلْكِهِ

(خدایی که در پادشاهی اش پایدار

اَلْقَائِمُ فِىْ عِزِّهِ

در عزت و نیرومندی اش پابرجا

اَلْمُطَاعُ فِىْ سُلْطَانِهِ

در سلطنتش همه منقاد او

اَلْمُتَفَرِّدُ فِىْ كِبْرِيَايِهِ

در کبریائی اش یگانه

اَلْمُتَوَحِّدُ فِىْ دِيْمُومِيَّةِ بَقَائِهِ

در همیشگی بقاء و ماندگاریش یکتا و بی نظیر است

اَلْعَادِلُ فِىْ بَرِّيَّتِهِ

در میان آفریدگانش عدالت پیشه و دادگر

الْعَالِمُ فِي قَضِيَّتِهِ

در حکم کردنش عالم و دانا

ص: ۵۰۹

۱- ۲۰. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۲ أربعة أيام: ۵۵ تحفه طوسیّه: ۹۰ با تفاوت اندک.

الْكَرِيمُ فِي تَأْخِيرِ عُقُوبَتِهِ.

در تأخیر کیفرش کریم و بزرگواری است.

إِلَهِي حَاجَاتِي مَصْرُوفَةٌ إِلَيْكَ

معبودا؛ حاجت های من بازگشتش به سوی تو است

وَأَمَالِي مَوْقُوفَةٌ لَدَيْكَ

و آرزوهایم به آستان تو گره خورده

وَكُلَّمَا وَقَفْتَنِي بِخَيْرٍ فَأَنْتَ دَلِيلِي عَلَيْهِ

و هر گاه به کار خیری توفیقم دهی تو راهنمای من بر آن

وَطَّرِيقِي إِلَيْهِ

و راهگشای من به سوی آن هستی

يَا قَدِيرًا لَا تُؤَدُّهُ الْمَطَالِبُ

ای توانایی که درخواست ها او را در مانده نمی کند

يَا مَلِيًّا يَلْجَأُ إِلَيْهِ كُلُّ رَاغِبٍ

ای مهربانی که هر مشتاقی به او پناه می آورد

مَا زِلْتُ مَصْحُوبًا مِنْكَ بِالنِّعَمِ

همواره با نعمت های تو همراهم

جَارِيًّا عَلَى عَادَاتِ الْإِحْسَانِ وَالْكَرَمِ.

و همیشه عادت های احسان و کرم به سویم جاری است.

أَسْأَلُكَ بِالْقُدْرَةِ النَّافِذَةِ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ

از تو می خواهم به آن قدرتت که در تمام اشیا نافذ و قابل اجرا است

وَقَضَائِكَ الْمُبْرَمِ الَّذِي تَحْجُبُهُ بِأَيْسَرِ الدُّعَاءِ

و به آن حکم تأیید شده و رأی قطعی که با کمترین دعا آن را می پوشانی و نادیده می گیری

وَبِالنَّظَرَةِ الَّتِي نَظَرْتَ بِهَا إِلَى الْجِبَالِ فَتَسَامَخَتْ

و به نگاهی که به کوه ها نمودی پس بلند و برافراشته گردیدند

وَالِى الْأَرْضِينَ فَتَسَطَّحَتْ

و به زمین ها نمودی پس گسترده و هموار شدند

وَإِلَى السَّمَاوَاتِ فَازْتَفَعْتُمْ

و به آسمان ها نمودی پس بالا و رفیع گردیدند

وَإِلَى الْبِحَارِ فَتَفَجَّرَتْ.

و به دریاها نمودی پس بیرون آمدند و آشکار گشتند.

يَا مَنْ جَلَّ عَنْ أَدْوَاتِ لِحَظَاتِ الْبَشَرِ

ای کسی که بزرگتر است از اینکه با ابزار چشم و نگاه های تیز آن دیده شود

وَلَطْفَ عَنْ دَقَائِقِ خَطَرَاتِ الْفِكْرِ

و لطیفتر است از آنکه با دقت خطورهای فکر و اندیشه درک شود

لَا تُحَمَدُ يَا سَيِّدِي إِلَّا بِتَوْفِيقٍ مِنْكَ يَقْتَضِي حَمْدًا

سپاس نمی شوی - ای سرور من - مگر به توفیقی که خودت عنایت کنی که آن حمد و سپاس

دیگری را اقتضا می کند

وَلَا تُشْكِرُ عَلَيَّ أَصْغَرَ مِنْنَةٍ إِلَّا اسْتَوْجَبْتَ بِهَا شُكْرًا

و بر کوچکترین نعمت شکرگزاری نمی شوی مگر اینکه سزاوار شکر دیگری می گردی

فَمَتَى تُحْصِي نِعْمَاؤَكَ يَا إِلَهِي وَتُجَازِي الْأَوْكَ يَا مَوْلَايَ

پس چه زمان نعمت هایت شمرده می شود ای خدای من؟ و الطاف و احسانت پاداش داده می شود
ای مولای من؟

وَتُكَافَىٰ صَنَائِعُكَ يَا سَيِّدِي.

و خوبی های تو جبران شود ای سرور من؟

وَمِنْ نِعْمِكَ يَحْمَدُ الْحَامِدُونَ

و این از نعمت تو است که سپاسگزاران تو را سپاس گویند

ص: ۵۱۰

وَمِنْ شُكْرِكَ يَشْكُرُ الشَّاكِرُونَ

و از موجبات شکر تو است که شکرکنندگان تو را شکر می کنند

وَأَنْتَ الْمُعْتَمَدُ لِلذُّنُوبِ فِي عَفْوِكَ

و تو مورد اعتماد و تکیه گاه برای گناهان هستی در عفو و بخششت

وَالنَّاسِ عَلَى الْخَاطِئِينَ جَنَاحَ سِرِّكَ

و گستراننده ای بر خطاکاران بال پوشش خود را

وَأَنْتَ الْكَاشِفُ لِلضُّرِّ بِيدِكَ.

و تو برطرف کننده بیچارگی و زیانکاری با دست خود هستی.

فَكَمْ مِنْ سَيِّئَةٍ أَخْفَاهَا حِلْمُكَ حَتَّى دَخَلَتْ

پس چه بسیار از گناهان که آن را حلم و بردباری تو پوشانید تا از بین رفت

وَحَسَنَةٌ ضَاعَفَهَا فَضْلُكَ حَتَّى عَظُمَتْ عَلَيْهَا مُجَازَاتُكَ

و (چه بسیار) کار خوبی که فضل و احسان تو آن را دو چندان نمود تا کیفیت بر آن بسیار شد

جَلَلْتَ أَنْ يُخَافَ مِنْكَ إِلَّا الْعَدْلُ

(تو) برتر از آن هستی که از تو ترسیده شود (کسی) (مگر به خاطر عدالت) (تو)

وَأَنْ يُرْجَى مِنْكَ إِلَّا الْإِحْسَانَ وَالْفَضْلُ

و از تو جز لطف و احسان امید برده شود

فَأَمِنُنِي عَلَيَّ بِمَا أَوْجَبَهُ فَضْلُكَ

پس بر من به آنچه فضل و احسانت ایجاب می کند منت گذار

وَلَا تَخْذُلْنِي بِمَا يَحْكُمُ بِهِ عَدْلُكَ.

و به آنچه عدل و انصافت حکم می کند خوار مگردان.

سَيِّدِي لَوْ عَلِمْتَ الْأَرْضُ بِذُنُوبِي لَسَاخَتْ بِي

ای سرور من؛ اگر زمین گناهم را بداند مرا در خود فرو می برد

أَوْ الْجِبَالُ لَهَدَّتْنِي

یا اگر کوه ها بدانند مرا درهم می شکنند

أَوِ السَّمَاوَاتُ لَأَخْتَطِفْتَنِي

یا اگر آسمان ها بدانند با سرعت می ربایند

أَوِ الْبِحَارُ لَأَغْرَقْتَنِي

یا اگر دریاها بدانند مرا غرق می سازند.

سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي

سرور من؛ سرور من؛ سرور من؛

مَوْلَايَ مَوْلَايَ مَوْلَايَ

مولای من؛ مولای من؛ مولای من؛

قَدْ تَكَرَّرَ وَقُوفِي لِضِيَاغَتِكَ

ماندن و توقف من برای ضیافت و مهمانی تو پیاپی انجام گرفته

فَلَا تَحْرِمْنِي مَا وَعَدْتَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَسْأَلَتِكَ.

پس از آنچه به درخواست کنندگان و گدایان وعده فرموده ای مرا محروم مگردان.

يَا مَعْرُوفَ الْعَارِفِينَ

ای شناخته شده صاحبان معرفت؛

يَا مَعْبُودَ الْعَابِدِينَ

ای معبود عبادت کنندگان؛

یا مَشْكُورَ الشَّاكِرِينَ

ای شکرگزاری شده شکرکنندگان؛

یا جَلِيسَ الذَّاكِرِينَ

ای همنشین کسانی که به یاد او هستند؛

یا مَحْمُودَ مَنْ حَمَدَهُ

ای ستایش شده کسی که او را ستایش کرده؛

یا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ

ای یافت شده هر کس او را طلب کند؛

ص: ۵۱۱

یا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَدَّهُ

ای توصیف شده هر کس او را یگانه بخواند؛

یا مَحْبُوبَ مَنْ أَحَبَّهُ

ای محبوب هر کس او را دوست بدارد؛

یا غَوْثَ مَنْ أَرَادَهُ

ای فریادرس هر کس او را اراده کند؛

يَا مَقْصُودَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْهِ

ای مقصود هر کس به سوی او بازگشت کند؛

يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که غیب و پنهانی را جز او نمی داند؛

يَا مَنْ لَا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که بدی را جز او باز نمی گرداند؛

يَا مَنْ لَا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که تدبیر و چاره اندیشی امور را جز او نکند؛

يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که گناه را جز او نیامرزد؛

يَا مَنْ لَا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که آفریدگان را جز او نیافریند؛

يَا مَنْ لَا يُنْزِلُ الْغَيْثَ إِلَّا هُوَ

ای کسی که باران را جز او نازل نکند؛

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ.

و مرا ببامرز ای بهترین آمرزنده.

رَبِّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ حَيَاءٍ

پروردگارا؛ همانا من استغفار می کنم استغفاری که از روی حیا است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَجَاءٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی امید است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ إِنَابَةٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی بازگشت است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَغْبَةٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی اشتیاق است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ رَهْبَةٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی ترس است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتَغْفَارَ طَاعَةٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی اطاعت و فرمانبرداری است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِيمَانٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی ایمان است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِقْرَارٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی اقرار و اعتراف است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِخْلَاصٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی اخلاص است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَقْوَى

و استغفار می کنم استغفاری که از روی تقوا و پرهیزکاری است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَوْكُلٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی توکل و اعتماد است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ ذِلَّةٍ

و استغفار می کنم استغفاری که از روی ذلت و خواری است

وَأَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ

و استغفار می کنم استغفار کسی که برای تو عمل کننده است

هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ

از توبه سوی خودت گریزان است

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

پس بر محمد و آل محمد درود فرست

ص: ۵۱۲

وَتُوبَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ بِمَا تُبْتُ وَتَتُوبُ عَلَيَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ

و توفیق توبه بر من و بر پدر و مادرم بده به آنچه که بر تمام آفریدگانت توفیق توبه داده ای و می دهی

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربان ها.

يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغُفُورِ الرَّحِيمِ

ای کسی که آمرزنده مهربان نامیده شده ای؛

يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغُفُورِ الرَّحِيمِ

ای کسی که آمرزنده مهربان نامیده شده ای؛

يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغُفُورِ الرَّحِيمِ

ای کسی که آمرزنده مهربان نامیده شده ای؛

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَقْبِلْ تَوْبَتِي

و توبه ام را بپذیر

وَزَكِّ عَمَلِي

و عملم را پاکیزه گردان

وَأَشْكُرْ سَعْيِي

و سعی و تلاشم را پاداش بده

وَأَزْحَمْ ضَرَاعَتِي

و به خواری و حقارت و ناتوانی من رحم کن

وَلَا تَحْجُبْ صَوْتِي

و صدایم را پوشیده مدار

وَلَا تُخَيِّبْ مَسْأَلَتِي

و مرا نسبت به درخواستم ناکام و ناامید مگردان

يَا غَوْثَ الْمُسْتَغِيثِينَ

ای فریادرس آنانکه از او فریادرسی و کمک بخواهد؛

وَأَبْلِغْ أُمَّتِي سَلَامِي وَدُعَائِي

و به امامان من و سلام و دعایم را برسان

وَشَفِّعُهُمْ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ

و آنان را در تمام آنچه از تو درخواست نموده ام شفیع و واسطه من گردان

وَأَوْصِلْ هَدِيَّتِي إِلَيْهِمْ كَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ

و هدیه مرا آن طور که شایسته آنان است به ایشان برسان

وَزِدَّهُمْ مِنْ ذَلِكَ مَا يَنْبَغِي لَكَ

و آن گونه که شایسته تو است بر آن بیفزای

بِأَضْعَافٍ لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ

افزودنی که غیر تو نتواند آن را شمارش کند

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

و هیچ توانایی و نیرویی جز به سبب خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى أَطْيَبِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

و درود خدا بر عزیزترین رسولان (حضرت) محمد. و آل پاک او باد (۱).

۱- ۲۱. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۵ مفاتيح الجنان: ۱۱۴۵ كتاب في الزيارات والأدعية (مخطوط): ۳۴.

زیارت پنجم حضرت امام رضا علیه السلام

مرحوم کفعمی و علامه مجلسی رحمہ اللہ و دیگران این صلوات را به عنوان زیارت نقل کرده اند و فرموده اند:

در روایت معتبر از ائمه معصومین علیهم السلام آمده است که چون به حرم حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام وارد شدید بگویید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا الْمُرْتَضَى

خداوندا! درود فرست بر علی بن موسی که راضی و پسندیده شده است

الإمامِ التَّقِيِّ النَّقِيِّ

پیشوای پرهیزکار پاکیزه سرشت است

وَحُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَمَنْ تَحْتَ الثَّرَى

و حجّت تو بر هر کس بالای زمین و بر هر کس در زیر خاک می باشد

الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ

آن بسیار راستگوی شهید

صَلَاةٌ كَثِيرَةٌ تَامَةٌ (نامیة) زَاكِيَةٌ مُتَوَاصِلَةٌ مُتَوَاتِرَةٌ مُتَرَادِفَةٌ

درود فراوانِ تمام (نشو و نماکننده یا افزون شونده) پاکیزه بهم پیوسته زیاد پی در پی

كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَاءِكَ. (۱)

مانند برترین درودی که بر یکی از اولیای خود فرستادی.

مرحوم شیخ کفعمی فرموده است: بعد از اذن ورود در حالی که غسلِ زیارت کرده باشید این زیارت را بخوانید. (۲)

ص: ۵۱۴

۱- ۲۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۰ تحفة الزائر (مخطوط): ۲۹۱ مزار آقا جمال خوانساری: ۵۶.

۲- ۲۳. البلد الأمين: ۴۰۰.

زیارت ششم حضرت امام رضا علیه السلام

صاحب کتاب «روضه الأذکار» (۱) گوید: از جمله زیارات حضرت امام رضا علیه السلام زیارتی است که در هر روز و هر وقت که زائر در مشهد مقدس آن حضرت باشد می تواند به این طریق آن حضرت را زیارت نماید:

چون قصد زیارت نمود اول غسل نماید با آدابی که ذکر کردیم و وقتی چشمش به گنبد افتاد بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبُوَّةِ

سلام بر شما ای اهل بیت نبوت

وَمَعْدِنَ الرِّسَالَةِ

و معدن رسالت الهی

و خُزَّانَ الْعِلْمِ

و خزانه داران علم و دانش

و مُنْتَهَى الْحِلْمِ

و نهایت و پایان حلم و بردباری

و أَصُولَ الْكَرَمِ

و اساس و ریشه های بزرگواری

و قَائِدَ الْأُمَّمِ

و فرماندهان امت ها

و سُلْطَانَ الْعِبَادِ

و پیشوایان بندگان

و دَعَائِمَ الْأَخْيَارِ

و پایه های پابرجایی خوبان

و عَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ

و مایه های اصلی نیکان

وَمَنَاصَّةَ الْعِبَادِ

و پناهگاه مردم

وَأَرْكَانَ الْبِلَادِ

و نگهدارنده و مایه استواری شهرها

وَأَبْوَابَ الْإِيمَانِ

و درها و محل های ورود به دایره ایمان

وَأَمْنَاءَ الرَّحْمَانِ

و امینان خداوند رحمان

وَسُلَالَةَ النَّبِيِّينَ

و فرزندان و نسل بابرکت پیامبران

وَصَفْوَةَ الْمُرْسَلِينَ

و خلاصه و گزیده رسولان

وَعِثْرَةَ خَيْرَةِ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و عترت و خاندان بهترین فرستاده پروردگار جهانیان

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر شما و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

ص: ۵۱۵

۱- ۲۴. کتاب «روضه الأذکار» از عالم جلیل القدر محمد بن محمد بن تبریزی است که به صورت مخطوط باقی مانده و در کتابخانه های نجف اشرف و... موجود است. گنجینه های مهم و ارزشمندی از علمای بزرگ شیعه در مکتبه های جهان وجود دارد که متأسفانه هنوز به زیور طبع آراسته نشده؛ «روضه الأذکار» یکی از آن ها است.

و چون به در روضه رسید بایستد و دعای اذن ورود را به این طریق بخواند:

یا مَوْلایَ وَابْنِ مَوْلایَ

ای مولای من و فرزند مولایم؛

أَنَا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ

من بنده تو و فرزند بنده تو هستم

الذَّلِيلُ بَيْنَ يَدَيْكَ

که در حضور شما خوار

الْمُعْتَرِفُ بِحَقِّكَ

و به حق شما معترف هستم

جَاءَكَ مُسْتَجِيرًا بِذِمَّتِكَ

به خدمتتان آمده است تا در کفالت شما پناهنده شود

قاصِداً لِحَرَمِکَ

قصد بارگاه شما را نمود

مُتَوَجِّهاً لِمَقامِکَ

به مقام شما روی آورده

مُتَوَسِّلاً إِلی اللَّهِ بِکَ

به سوی خداوند به وسیله شما توسل جست

ءَأَدْخُلُ یا اللَّهُ

آیا وارد شوم ای خداوند؟

ءَأَدْخُلُ یا رَسُولَ اللَّهِ

آیا وارد شوم ای رسول خدا؟

ءَأَدْخُلُ یا أَمیرَ الْمُؤْمِنینَ

آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان؟

ءَأَدْخُلُ یا فَاطِمَةَ الزَّهراءُ

آیا وارد شوم ای فاطمه زهراء؟

ءَأَدْخُلُ يَا حَسَنُ الْمُجْتَبَى

آیا وارد شوم ای حسن مجتبی؟

ءَأَدْخُلُ يَا حُسَيْنُ الشَّهِيدُ

آیا وارد شوم ای حسین شهید؟

ءَأَدْخُلُ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ

یا وارد شوم ای زین العابدین؟

ءَأَدْخُلُ يَا مُحَمَّدُ الْبَاقِرُ

آیا وارد شوم ای محمد باقر؟

ءَأَدْخُلُ يَا جَعْفَرُ الصَّادِقُ

آیا وارد شوم ای جعفر صادق؟

ءَأَدْخُلُ يَا مُوسَى الْكَاسِمُ

آیا وارد شوم ای موسی کاظم؟

ءَأَدْخُلُ يَا حُجَّةَ اللَّهِ

آیا وارد شوم ای حجّت خداوند؟

ءَأَدْخُلُ أَيَّتَهَا الْمَلَائِكَةُ الْمُحَدِّثُونَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ

آیا وارد شوم ای ملائکه ای که این حرم را احاطه کرده اید؟

عَلَيْكَ سَلَامُ اللَّهِ يَا مَوْلَايَ وَابْنَ مَوْلَايَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام خداوند بر شما باد ای مولای من و پسر مولای من و رحمت خداوند و برکات او.

آن گاه در حالی که پای راست را مقدم می دارد وارد حرم مطهر شود و بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ

بنام خدا و به یاری خدا

عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ

بر آیین و دین رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

درود خدا بر او و آل او باد

ص: ۵۱۶

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

گواهی می دهم که خدایی جز خداوند نیست

وَخُدَّةٌ لَا شَرِيكَ لَهُ

او یکتا است شریکی ندارد

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد بنده او و فرستاده او است

وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ

و بی گمان (حضرت) علی ولی خداوند است.

آن گاه روبروی آن حضرت بایستد و این گونه نیت زیارت نماید:

زیارت می نمایم حضرت امام رضا علیه السلام را از طرف خود و به نیابت از پدر و مادر و اجداد و خویشانم و همه مؤمنین و مؤمنات. بعد از آن بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ

سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی او

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ

سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ

سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِمَادَ الدِّينِ

سلام بر تو ای رکن و اساس دین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفِيَّ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت آدم که برگزیده خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَجِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت نوح که همراز خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت ابراهیم که خلیل و دوست خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت اسماعیل ذبیح الله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت موسی که هم سخن با خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت عیسی که روح خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از حضرت محمد که حبیب خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای ارث برنده از امیر و فرمانروای مؤمنان (حضرت علی علیه السلام) که ولی خدا است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ

سلام بر تو ای ارث برنده از سرور زنان جهانیان (حضرت فاطمه زهرا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای ارث برنده از امام حسن و امام حسین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (علی بن الحسین که زینت عبادت کنندگان است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (محمد بن علی که شکافنده علم و دانش پیشینیان و آیندگان است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّادِقِ الْبَارِ الْأَمِينِ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (جعفر بن محمد که راستگو نیکوکار و امین است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الْكَاظِمِ

سلام بر تو ای ارث برنده از حضرت (موسی بن جعفر که فروبرنده خشم و غضب است

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ الْغَرِيبُ الْمَسْمُومُ الْمَقْتُولُ

سلام بر تو ای راست گفتار شهید غریب مسموم کشته شده

أَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ

به خدا سوگند می خورم که تو نماز را پیاداشتی

وَأَتَيْتَ الزَّكَاةَ

و زکات را پرداختی

وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ

و به خوبی ها فرمان دادی

وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ

و از زشتی ها بازداشتی

وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و خدا را خالصانه پرستش نمودی تا دنیا را وداع گفתי

قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْأَيْدِي وَالْأَلْسُنِ.

خداوند بکشد کسی که تو را با دست ها و زبان ها (آزار نموده و) کشتند.

عَلَيْكَ سَلَامٌ اللَّهُ يَا مَوْلَايَ

بر تو سلام ای مولای من

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خداوند و برکات او بر تو باد.

بعد از آن قبر را ببوسد و گونه راست را بر آن گذارد و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ صَمَدْتُ مِنْ اَرْضِي

خداوندا! از سرزمین خود آهنگ تو کرده

وَقَطَعْتُ الْبِلَادَ رَجَاءً رَحْمَتِكَ

و شهرها را به امید رحمت تو پیموده ام

ص: ۵۱۸

فَلَا تُخَيِّبْنِي وَلَا تُرُدَّنِي بِغَيْرِ قَضَاءٍ حَوَائِجِي

پس مرا محروم مفرما و بدون برآمدن حاجتم مرا بازمگردان

وَازْحَمَّ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ ابْنِ اَخِي رَسُولِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

و بر من رحم کن به گردیدنم در اطراف قبر پسر برادر رسولت که درود خدا بر او و آل او باد.

بَابِي اَنْتَ وَاُمِّي اَنْتِمْ زَائِرًا وَاِفْدًا

پدر و مادرم به فدایت؛ به زیارت شما آمده و به دربار شما وارد شده ام

عَائِدًا مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي

(به شما) پناهنده گشته ام از آنچه بر خود جنایت کردم

وَاحْتَطَبْتُ عَلَى ظَهْرِي

و بار سنگین گناهی که بر دوش دارم

فَكُنْ لِي شَافِعاً إِلَى اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ فَقْرِي وَفَاقَتِي

پس برای من در پیشگاه پروردگارت روز فقر و نیازم شفیع باش

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَحْمُوداً

که برای تو نزد خدا مقام ستوده و شایسته ای است

وَجَاهاً وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و در دنیا و آخرت محترم و آبرومند هستی

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ

و درود خداوند بر محمد و همه آل او باد

آن گاه گونه چپ را بر قبر نهاده و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ

خداوندا؛ به دوستی و ارادتی که به ایشان دارم به درگاه تو تقرب می جویم

وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِوَلَايَتِهِمْ

و به سبب ولایت آن ها به تو متوسل می شوم

وَأَتَوَلَّىٰ أَخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَهُمْ

و نسبت به آخرین آن ها عشق و ارادت می ورزم همانگونه که نسبت به اولین ایشان ارادت دارم و سروری او را پذیرفته ام

وَأَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيحَةٍ دُونَهُمْ.

و از هر دست آویزی که غیر ایشان باشد بیزارم.

اللَّهُمَّ الْعَنِ الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَكَ

خداوندا؛ لعنت کن آنان که نعمت تو را دگرگون ساختند

وَأَتَّهَمُوا نَبِيَّكَ

و پیامبرت را متهم ساختند

وَجَحَدُوا بِآيَاتِكَ

و آیات و نشانه هایت را انکار نمودند

وَحَمَلُوا النَّاسَ عَلَىٰ أَكْتافِ آلِ مُحَمَّدٍ.

و مردم را بر دوش آل محمد سوار کردند (یعنی بر علیه آنان واداشتند).

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِاللَّعْنَةِ عَلَيْهِمْ

خداوندا؛ من با لعنت بر ایشان

وَالْبَرَاءَةِ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و بیزاری جستن از این ناپاکان در دنیا و آخرت به تو تقرّب می جویم

یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای مهربانترین مهربانان

ص: ۵۱۹

آن گاه نزدیک پایین پا آمده و بگوید:

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ

درود خدا بر تو ای فرزند رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ

درود خدا بر تو ای ابا الحسن؛

صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ الطَّيِّبِ

درود خدا بر روح پاکیزه

وَجَسَدِكَ الطَّاهِرِ

و جسد پاکت

وَبَدَنِكَ الزَّكِيِّ

و بدن مقدّست

صَبَرْتَ وَاحْتَسَبْتَ

شکیبائی پیشه کردی و به آن راضی بودی

وَأَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدِّقُ

و تو راستگو و تصدیق شده ای

قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ

خداوند بکشد کسی که تو را کشت

وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ بِالْأَيْدِي وَاللِّسَانِ

و خداوند لعنت کند کسی که تو را با دست ها و زبان ها ستم نمود.

عَلَيْكَ سَلَامُ اللَّهِ يَا مَوْلَايَ وَابْنِ مَوْلَايَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام خداوند بر تو ای مولای من و پسر مولای من و رحمت خدا و برکات او.

أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْهُدَى

گواهی می دهم که تو امام هدایتی

وَالْوَلِيُّ الْمُرْشِدُ

و سرپرست راهنمایی کننده ای

أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ

به سوی خداوند از دشمنان تو بیزاری می جویم

وَأَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُؤَالَاتِكَ

و به سوی خدا به وسیله دوستی شما تقرب می جویم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

درود خداوند و رحمت و برکات او بر تو باد.

سپس به طرف پشت سر رفته و روی به کربلای امام حسین علیه السلام نموده و آن حضرت را به این طریق زیارت نماید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

سلام بر تو ای ابا عبدالله؛

وَعَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ

و بر جان ها و روان هایی که در آستانت آرمیدند

وَأَنَاخْتُ بِرَحْلِكَ

و در منزل و پناهگاه تو ماندگار شدند

عَلَيْكَ مِنِّي سَلَامٌ اللَّهُ أَبَدًا مَا بَقِيَتْ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

سلام همیشگی خداوند از من بر تو باد تا هنگامی که من هستم و شب و روز باقی است.

وَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمْ

و خدا این زیارت را آخرین زیارت از شما قرار ندهد؛

السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

سلام بر حسن و حسین

وَعَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

و بر علی بن الحسین

وَعَلَى أَوْلَادِ الْحُسَيْنِ

و بر فرزندان حسین

وَعَلَى أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ

و بر یاران حسین

وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى قَاتِلِ الْحُسَيْنِ.

و لعنت خداوند بر قاتل حسین باد.

اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَإِلِ مُحَمَّدٍ

بارها؛ لعنت کن اولین کسی را که در حق محمد و آل محمد ستم روا داشت

وَآخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلَى ذَلِكَ.

و دیگری را که در این ستم از او پیروی کرد.

اللَّهُمَّ الْعِنِ الْعِصَابَةَ الَّتِي جَاهَدَتِ الْحُسَيْنَ

خدایا؛ لعنت کن جماعتی را که به نبرد با حسین پرداخت

و شایعت و بایعت و تابعت علی قتلہ.

و گروهی که در کشتن آن حضرت از آنان پیروی بیعت و دنباله روی کردند.

اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ جَمِيعًا. (۱)

خدایا؛ همه آن ها را لعنت کن.

آن گاه بالای سر آمده و بگوید: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَابْنَ مَوْلَايَ

سلام بر تو ای مولای من و پسر مولای من

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او.

أَشْهَدُ أَنَّكَ تَشْهَدُ مَقَامِي

گواهی می دهم که همانا تو شاهد حال من هستی

وَتَسْمَعُ كَلَامِي

و کلامم را می شنوی

وَأَنْتَ حَيٌّ عِنْدَ رَبِّكَ مَرْزُوقٌ

و تو زنده ای در نزد پروردگارت روزی داده شده ای

وَنَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ قَضَاءَ حَوَائِجِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و از خداوند که پروردگار من و پروردگار شما است می خواهم که حاجت های مرا در دنیا و آخرت برآورد

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای رحم کننده ترین رحم کنندگان.

بعد از آن به طرف پیش رو آمده و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ

سلام بر تو ای شهید

ص: ۵۲۱

۱- ۲۵. در «کتاب فی الزیارات والأدعية: ۷۲» نیز - که یکی دیگر از کتاب های خطی «مؤسسه کاشف الغطاء» نجف اشرف می باشد - در ضمن یکی از زیارت های حضرت امام رضا علیه السلام زیارت دیگری برای امام حسین علیه السلام نقل شده است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَعْصُومُ

سلام بر تو ای امام معصوم

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَظْلُومُ

سلام بر تو ای امام مظلوم

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَسْمُومُ الْمَغْمُومُ الْمَهْمُومُ

سلام بر تو ای امام مسموم غمزده اندوهگین.

أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْهَادِي

گواهی می دهم که تو امام هدایت کننده ای

وَالْوَلِيُّ الْمُرْشِدُ

و سرپرست هدایتگری

أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ

بیزاری می جویم به سوی خدا از دشمنان تو

وَأَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُؤَالَاتِكَ

و تقرب می جویم به سوی خدا به وسیله دوستی تو

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آبَائِكَ وَأَوْلَادِكَ

درود خداوند بر تو و بر پدران و فرزندان باد

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

به رحمت تو ای رحم کننده ترین رحم کنندگان

آن گاه به طرف بالای سر رفته و دو رکعت نماز زیارت بخواند؛ در رکعت اول سوره «حمد» یک مرتبه و «قُلْ هُوَ اللَّهُ» پنجاه مرتبه یا کمتر و در رکعت دیگر هرسوره که خواست بخواند.

و چون از نماز فارغ شد تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام را بگوید و برای خود پدران مادران دوستان مؤمنین و مؤمنات استغفار نماید آن گاه سجده کند و دعایی را بخواند که بعد از نماز زیارت قدوم حضرت امام حسین علیه السلام خوانده می شود: «اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ وَرَكَعْتُ...» (۱). (۲)

ص: ۵۲۲

۱- ۲۷. روضة الأذکار (مخطوط): ۶۷.

۲- ۲۶. این دعا را در «بخش اول: هشت نماز زیارت ص ۱۴۳» نقل کرده ایم.

زیارت هفتم حضرت امام رضاعلیه السلام (زیارت هفت حدیث)

زیارت دیگر حضرت امام رضاعلیه السلام از ملحقات مصباح کفعمی رحمه الله چنین نقل شده است که بعد از غسل زیارت و انجام دادن آداب زیارت پیش روی آن حضرت و پشت به قبله بایستد و بعد از نیت زیارت بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خداوند نیست

وَخَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

او یکتا است و برایش شریکی نیست

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد صلی الله علیه وآله وسلم بنده او و فرستاده او است

وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّهُ وَوَصِيُّ رَسُولِهِ.

و گواهی می دهم که (حضرت) علی علیه السلام ولی او و وصی رسول او است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ.

خداوندا؛ بر فرشتگان مقربت درود فرست.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ.

خداوندا؛ بر پیامبران و رسولان درود فرست.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ.

خداوندا؛ درود فرست بر امامان معصوم (که از هر گونه عیب و خطائی به دورند).

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَوْلَانَا وَمُقْتَدَانَا إِمَامِ الْهُدَى وَالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

خداوندا؛ درود فرست بر مولا و مقتدای ما که پیشوای هدایت و دست آویز مورد اطمینان

وَحُجَّتِكَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا

و حجت تو بر اهل دنیا است؛

الَّذِي قَالَ فِي حَقِّهِ سَيِّدُ الْوَرَى وَسَنَدُ الْبِرَايَا:

همان کسی که در حق او سرور جهانیان و تکیه گاه آفریدگان فرموده است:

«سَتُدْفَنُ بِضَعَةِ مَنِيَّ بِأَرْضِ خُرَاسَانَ مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَسَ اللَّهُ كَرْبَهُ وَلَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَرَ ذَنْبَهُ».^(۱)

«به زودی پاره تن من در سرزمین خراسان مدفون گردد او را هیچ گرفتار اندوهناکی زیارت نکند مگر آنکه خداوند گرفتاری و اندوهش را برطرف نماید و هیچ گنهکاری به زیارت او نرود مگر آنکه خداوند گناه او را بیامرزد».

ص: ۵۲۳

۱- ۲۸. امالی صدوق: مجلس ۲۵ ح ۲ عیون اخبار الرضا علیه السلام: باب ۶۶ ح ۱۴.

اللَّهُمَّ بِشَفَاعَتِهِ الْمَقْبُولَةِ

خداوندا؛ به شفاعت مورد قبول او

وَدَرَجَتِهِ الرَّفِيعَةِ أَنْ تُنَفِّسَ بِهِ كَرْبِي

و مرتبه رفیع و والایش تو را سوگند می دهم که بخاطر او گرفتاری و اندوه مرا برطرف کنی

وَتَغْفِرَ بِهِ ذُنُوبِي

و گناههم را به واسطه او بیامرزی

وَتُسْمِعَهُ كَلَامِي

و سخنم را به گوش او برسانی

وَتُبَلِّغَهُ سَلَامِي.

و سلامم را به محضرش ابلاغ فرمائی.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای حجّت خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ

سلام بر تو ای نور الهی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ اللَّهِ

سلام بر تو ای صندوق علم خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ حِكْمَةِ اللَّهِ

سلام بر تو ای معدن حکمت پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَامِلَ كِتَابِ اللَّهِ

سلام بر تو ای دربردارنده کتاب خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَافِظَ سِرِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای نگهدارنده اسرار آفریدگار

أَنْتَ الَّذِي قَالَ فِيكَ قَاتِلُ الْكُفْرَةِ

تو کسی هستی که درباره ات کشنده کافران

وَقَامِعُ الْفَجْرَةِ

و سرکوب کننده تبه کاران

عَلَيَّْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

(حضرت) علی امیر مؤمنان

وَوَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و جانشین رسول پروردگار جهانیان

صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ:

- که درود خدا و سلامش بر او باد - فرموده است:

«سَيُقْتَلُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي بِأَرْضِ خُرَّاسَانَ بِالسَّمِّ ظُلْمًا»

«به زودی مردی از فرزندان من در سرزمین خراسان با سم از روی کینه و ستم به شهادت می رسد»

إِسْمُهُ إِسْمِي

نام او نام من

وَأَسْمُ أَبِيهِ اسْمُ ابْنِ عِمْرَانَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ

و نام پدرش نام موسی بن عمران - که درود بر او باد - است

أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِي غُرْبَتِهِ عَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ

بدانید و آگاه باشید هر کس او را در غربت و تنهائی اش زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده او را بیامرزد؛

ص: ۵۲۴

وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ عَدَدِ النُّجُومِ وَقَطْرِ الْأَمْطَارِ وَوَرَقِ الْأَشْجَارِ». (۱)

گرچه به اندازه عدد ستارگان و قطرات باران و برگ درختان باشد».

مَوْلَايَ مَوْلَايَ هَا أَنَا ذَا وَقِفْ بَيْنَ يَدَيْكَ

مولای من؛ مولای من؛ هم اکنون من در پیشگاه تو ایستاده

وَذُنُوبِي مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ

و گناهانم به قدر عدد ستارگان

وَقَطْرِ الْأَمْطَارِ

و قطره های باران

وَوَزَقِ الْأَشْجَارِ

و برگ درختان است

وَلَيْسَ بِي (لِي) وَسِيلَةٌ إِلَى مَحْوِهَا إِلَّا رِضَاكَ.

و وسیله ای برای از بین بردن آن جز رضایت و خشنودی شما ندارم.

مَوْلَايَ مَا أَحْسَبُ فِي صَحِيفَتِي عَمَلًا أَزْجِي عِنْدِي مِنْ زِيَارَتِكَ

مولای من؛ در پرونده خود عملی را امیدوارکننده تر از زیارت تو نمی پندارم

كَيْفَ وَقَدْ قَالَ فِي حَقِّهَا بِأَقْرَبِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و چگونه چنین نباشد در حالی که شکافنده علوم اولین و آخرین (پنجمین امام ما)

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ:

- که درود خدا بر او باد - فرموده است:

«يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي

» مردی از فرزندان من خارج گردد

إِسْمُهُ إِسْمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

که نام او نام امیر مؤمنان است

فَيَدْفَنُ بِأَرْضِ خُرَاسَانَ

در سرزمین خراسان دفن شود

مَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ

هر کس با معرفت به حقّ او وی را زیارت کند

أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلَ». (۲)

خداوند پاداش کسی را که پیش از فتح (مکه) انفاق کرده و در راه خدا جنگیده است به او عطا فرماید».

فَأَتَيْتُكَ زَائِراً لَكَ عَارِفاً بِحَقِّكَ عَالِماً بِأَنَّكَ إِمَامٌ مُفْتَرَضٌ

به محضر تو برای زیارتت شرفیاب گشته ام در حالی که به حقّ تو آشنایم می دانم که شما امام و پیشوائی هستی که

الطَّاعَةِ غَرِيبٌ شَهِيدٌ

اطاعتت واجب است غریب بوده و شهید گشته ای

رَاجِياً بِمَا قَالَهُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ

به فرمایش امام صادق - که درود

وَالسَّلَامُ: «يُقْتَلُ حَفَدَتِي بِأَرْضِ خُرَاسَانَ فِي مَدِينَةٍ يُقَالُ لَهَا طُوسٌ

و سلام بر او باد - امیدوارم که فرمود: «نوه من در سرزمین خراسان در شهری بنام طوس به شهادت می رسد

- ۱- ۲۹. امالی صدوق: مجلس ۲۵ ح ۵ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: باب ۶۶ ح ۱۷.
۲- ۳۰. امالی صدوق: مجلس ۲۵ ح ۱ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: باب ۶۶ ح ۳.

مَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ

هر کس او را زیارت کند در حالی که معرفت به حق وی دارد

أَخَذَتْهُ بِيَدِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

روز قیامت دستش را گرفته

وَأَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ

و وارد بهشت گردانم

وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِبَائِرِ».

گرچه از اهل کبائر (یعنی گناهان کبیره) باشد».

قِيلَ لَهُ: مَا عَرَفَانُ حَقَّهُ

به آن حضرت عرض کردند: عارف بودن به حق ایشان چگونه است؟

قَالَ: «الْعِلْمُ بِأَنَّهُ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ

فرمود: «بداند که او اطاعتش بر همگان واجب است

غَرِيبٌ شَهِيدٌ

غریب بوده و به شهادت رسیده است

مَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ

هر کس او را با معرفت و شناخت حَقِّش زیارت کند

أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ سَبْعِينَ شَهِيدًا مِمَّنِ اسْتَشْهَدَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ». (۱)

خداوند به او پاداش هفتاد شهید از شهیدانی که پیش روی رسول خدا و در رکاب وی - که درود خدا بر او و آل او باد - به شهادت رسیده اند مرحمت فرماید».

يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ

ای فرزند رسول خدا؛

أَبْتَغِي بِزِيَارَتِكَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى غُفْرَانَ ذُنُوبِي وَذُنُوبِ وَالِدَيَّ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

با زیارت تو از خداوند بلندمرتبه آمرزش گناهان خود و گناهان پدر و مادرم و همه مردان و زنان مؤمن را درخواست می کنم

وَأَسْأَلُكَ الْإِتْيَانَ الْمَوْعُودَ فِي مَوَاطِنِ الثَّلَاثِ:

و از شما تمنا دارم که در جایگاه های سه گانه ای که وعده فرموده ای (یعنی)

«عِنْدَ تَطَايُرِ الْكُتُبِ وَعِنْدَ الصَّرَاطِ وَعِنْدَ الْمِيزَانِ» (۲)

وَقُلْتَ «هنگامی که نامه اعمال را به دست آدمی می دهند و هنگام عبور از پل صراط و وقت حسابرسی و سنجش اعمال مرا دریابی».

وَقَوْلِكَ حَقٌّ: «إِنَّ شَرَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي زَمَانِي يَقْتُلُنِي بِالسَّمِّ ثُمَّ يَدْفِنُنِي فِي دَارٍ مُضْيِعَةٍ

و فرموده ای و گفتارت حق است که: «بدترین خلق خدا در زمان من مرا با سم می کشد

وَبِلَادِ غُرْبَةٍ

سپس مرا در خانه تنها در دیار غربت دفن می کند

أَلَا فَمَنْ زَارَنِي فِي غُرْبَتِي

آگاه باشید کسی که مرا در غربتم زیارت کند

ص: ۵۲۶

۱- ۳۱. امالی صدوق: مجلس ۲۵ ح ۸.

۲- ۳۲. عن الرضا عليه السلام: قال: «من زارني على بعد داري ومزارى أتيته يوم القيامة في ثلاثة مواطن حتى أخلصه من أهوالها: إذا تطايرت الكتب يميناً و شمالاً وعند الصراط و عند الميزان».

(امالی صدوق: مجلس ۲۵ ح ۹ عيون اخبار الرضا عليه السلام: باب ۶۶ ح ۲)

كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ حَاجِّ وَمُعْتَمِرٍ

خداوند عز و جل برای او اجر و پاداش صد هزار کسی که به حج و عمره رفته و صد هزار جهادکننده

نویسد

وَمِائَةِ أَلْفِ مُجَاهِدٍ

و او در زمره ما محشور

وَحُشِرَ فِي زُمْرَتِنَا

و در درجات عالی

وَجُعِلَ فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ رَفِيقَنَا». (۱)

و والای بهشت قرار داده شود در حالی که رفیق ما باشد».

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَقَفَنِي لِزِيَارَتِكَ فِي الْبُقْعَةِ الَّتِي قُلْتَ فِي حَقِّهَا:

سپاس خداوندی را که به من توفیق زیارت شما را مرحمت فرمود در این بارگاهی که درباره آن فرموده ای:

وَاللَّهُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ

«به خدا سوگند؛ باغی از باغ های بهشت است

مَنْ زَارَنِي فِي تِلْكَ الْبُقْعَةِ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

هر کس مرا در آن بارگاه زیارت کند مانند کسی است که رسول خدا را - که درود خدا بر او و آل او باد - زیارت کرده است

وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حِجَّةٍ مَبْرُورَةٍ

و خداوند برایش ثواب هزار حج نیکو

وَأَلْفِ عُمْرَةٍ مَقْبُولَةٍ

و هزار عمره پذیرفته شده نویسد

وَكُنْتُ أَنَا وَآبَائِي شُفَعَاؤُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». (۲)

و من و پدرانم شفیع های او در روز قیامت باشیم».

فَكُنْ شَفِيعِي بِآبَائِكَ الطَّاهِرِينَ وَأَوْلَادِكَ الْمُتَّجِبِينَ

پس به حق پدران پاک و فرزندان برگزیده ات شفیع من باش

مَوْلَايَ أَنْتَ الَّذِي لَا يَزُورُكَ إِلَّا الْخَوَاصُّ مِنَ الشَّيْعَةِ

مولای من؛ شما کسی هستید که جز شیعیان خاص به زیارت نمی آیند

فَبِحَقِّكَ وَبِحَقِّ شَيْعَتِكَ أَنْ تُشَفِّعَنِي

پس به حق خودت و به حق شیعیانت از من شفاعت کن

وَتَسْأَلُ اللَّهُ أَنْ يَحْشُرَنِي مَعَ شَيْعَتِكَ فِي مُسْتَقَرٍّ مِنَ الرَّحْمَةِ مَعَكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ

و از خدا بنخواه که مرا با شیعیانت در قرارگاه رحمت با شما اهل بیت محشور گرداند

مَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ غَيْرِكُمْ

با شما باشم با شما باشم نه با غیر شما

ص: ۵۲۷

۱- ۳۳. عیون اخبار الرضا علیه السلام: باب ۶۶ ح ۹. در روایت صد هزار شهید و صد هزار صدیق هم ذکر شده است.

۲- ۳۴. عیون اخبار الرضا علیه السلام: باب ۶۶ ح ۵.

بَرِنْتُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

به سوی خداوند از دشمنان شما بیزاری می جویم

وَتَقَرَّبْتُ بِاللَّهِ إِلَيْكُمْ

و با روی آوردن به شما به خدا تقرب می یابم

إِنِّي مُؤْمِنٌ بِإِيَابِكُمْ

براستی من به بازگشت شما ایمان دارم

مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ

در انتظار امر شما هستم

مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ

رجعت شما را تصدیق کننده ام

مُتَرَقِّبٌ لِدَوْلَتِكُمْ

چشم به راه دولت شما میم

عَارِفٌ بِعِظَمِ شَأْنِكُمْ

به بزرگی شأن و مرتبه شما آشنا

عَالِمٌ بِضَلَالَةِ مَنْ خَالَفَكُمْ

و به گمراهی مخالفان شما دانایم

مُوَالٍ لَكُمْ وَلَا أَوْلِيَاءَكُمْ

نسبت به شما و دوستان شما ارادت دارم

مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ

با دشمنان شما کینه و دشمنی دارم

عَانِدٌ لَا يَنْدُبُ بِقُبُورِكُمْ.

پناه آورنده و پناهنده به قبور (پاک) شما می باشم.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ

خداوندا؛ درود فرست بر محمد و آل محمد پیامبر

وَالْوَصِيِّ وَالْبَتُولِ وَالسَّبْطَيْنِ

و وصی (حضرت علی علیه السلام) و (فاطمه) بتول و دو سبط پیامبر

وَالسَّجَّادِ وَالْبَاقِرِ وَالصَّادِقِ وَالْكَاطِمِ وَالرِّضَا وَالتَّقِيَّ وَالتَّقِيَّ وَالْعَسْكَرِيَّ

و حضرت سجّاد و امام باقر و امام صادق و امام کاظم و امام رضا و امام تقی و امام نقی و امام

عسکری

وَالْمَهْدِيِّ صَاحِبِ الزَّمَانِ

و مهدی (حضرت) صاحب الزمان

صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.

درود و صلوات تو بر همه آنان باد.

اللَّهُمَّ هُوَلَاءِ سَادَتُنَا وَقَادَتُنَا وَهُدَاتُنَا وَدُعَاتُنَا.

خداوندا؛ این بزرگواران سروران رهبران هدایتگران و دعوت کنندگان ما هستند

اللَّهُمَّ وَفَّقْنَا لِمَطَاعَتِهِمْ

خداوندا؛ ما را به اطاعت ایشان موفق بدار

وَازْرُقْنَا شَفَاعَتَهُمْ

و شفاعت آنان را روزی ما گردان

وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِمْ

و در زمره ایشان محشور فرما

وَاجْعَلْنَا مِنْ خِيَارِ مَوَالِيهِمْ

و ما را از بهترین دوستان و ارادتمندان ایشان قرار بده

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمت ای مهربانترین مهربانان

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ

و درود خداوند بر محمد و آل پاک و پاکیزه و معصوم او باد

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

و سپاس و ستایش سزاوار پروردگار جهانیان است

سپس اگر خواست دعاهایی را (که روایت شده) با نهادن گونه راست و چپ بر

ص: ۵۲۸

زمین بخواند و گرنه به بالای سر مبارک امام علیه السلام رود و دو رکعت نماز زیارت بجا آورده و

برای برآورده شدن حاجت های خود دعا کند. (۱)

زیارت هشتم حضرت امام رضا علیه السلام

اشاره

عَلَّامَهُ مَجْلِسِي رَحِمَهُ اللهُ غَوِيْدُ: اِيْن زِيَارَت رَا يَكِي اَز اِفْاضَل ظَاهِرَاً اَز خَطِّ شَهِيْد رَحِمَهُ اللهُ نَقْل

كِرْدَه وَاَز مَضْمُون زِيَارَت فَهْمِيْدَه مِي شُوْد كِه اَز ائِمَّه عَلِيْهِمُ السَّلَام رَوَايَت شُدَه بَه اِيْن جِهَت اَن رَا

نَقْل مِي كُنِيْم: چُون دَر بَرَابَر ضَرِيْح مَقْدَّس اِيْسْتَاْدِي بَغُو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خداوند نیست

وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ

او یکتا است شریکی ندارد

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد بنده و فرستاده او است

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر رسول خدا

أَمِينَ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ

امین و مورد اعتماد خداوند بر وحیش

وَعَزَائِمِ أَمْرِهِ

و تصمیمات امرش

الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ

آنکه پایان بخش بوده است برای آنچه در پیش بوده

وَالْفَاتِحِ لِمَا اسْتَقْبَلَ

و آغازگر بوده نسبت به آنچه پیش آمده است

وَالْمُهَيِّمِينَ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ

و مراقب و نگهبان و مسلط بر همه آن ها

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت و برکات خداوندی بر او باد.

السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر مولای ما امیر مؤمنان

وَسَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

و سرور اوصیاء

وَأَبِ الْأَيْمَةِ الْمَعْصُومِينَ

و پدر امامان پاک و معصوم

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ

سلام بر (حضرت) فاطمه زهرا

سَيِّدَةِ النِّسَاءِ

سرور زنان

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّةِ الْمَعْصُومِينَ

سلام بر امامان پاک و معصوم

سَادَةِ الْمُتَّقِينَ

سروران پرهیزکاران

ص: ۵۲۹

۱- ۳۵. روضة الأذکار (مخطوط): ۷۱ کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۷۵.

وَكُبْرَاءِ الصِّدِّيقِينَ

و بزرگان راستگویان

وَأَعْلَامِ الْمُهْتَدِينَ

و نشانه های راه یافتگان

وَأَنْوَارِ الْعَارِفِينَ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ.

و روشنائی های اهل عرفان و رحمت خدا و برکاتش بر آن ها باد.

السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا وَسَيِّدِنَا

سلام بر مولای ما و سرور ما

الإمام المعصوم أبي ابالحسن علي بن موسى الرضا

پیشوای معصوم و به دور از هر گونه عیب و خطا (حضرت (الحسن علی بن موسی الرضا

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر تو ای فرزند رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ نَبِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای فرزند پیامبر الهی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ

سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

سلام بر تو ای فرزند سرور اوصیاء

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ

سلام بر تو ای فرزند پیشوای پرهیزکاران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ

سلام بر تو ای فرزند فرمانده روسفیدان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ

سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا

سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

سرور زنان جهانیان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری مادر مؤمنان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ

سلام بر تو ای فرزند ابا عبدالله الحسین شهید (کربلا)

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ

سلام بر تو ای فرزند علی بن الحسین زینت بخش عبادت کنندگان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای فرزند ابا جعفر محمد

الْبَاقِرِ لِعُلُومِ الدِّينِ

شکافنده علوم دین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ

سلام بر تو ای فرزند ابا عبدالله جعفر راستگوی امین و مورد اعتماد

ص: ۵۳۰

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى الْكَاسِمِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای فرزند ابا الحسن موسی امام کاظم و رحمت خدا و برکات او (بر شما باد).

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

سلام بر تو ای ولی خداوند سلام بر تو ای حبیب خدا (و دوست ویژه او)

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای برگزیده پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ

سلام بر تو ای رکن و پایه دین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر تو ای جانشین رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای حجت خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاصَّةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای بنده خاص پروردگار

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَالِصَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای بنده خالص خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای جایگاه راز خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ اللَّهِ

سلام بر تو ای صندوق علم خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْأَنْبِيَاءِ

سلام بر تو ای ارث برنده (از) پیامبران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ

سلام بر تو ای جانشین اوصیاء

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَشْكَاءَ الضُّيَاءِ

سلام بر تو ای محلّ تابش نور

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُنْتَهَى الْعُلْيَا

سلام بر تو ای نهایت بلندی و برتری

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الشَّرَفِ الْأَثِيلِ

سلام بر تو ای صاحب شرف استوار

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ذَا الْفِعْلِ الْجَمِيلِ

سلام بر تو ای دارنده رفتار نیکو و زیبا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْأَصْلِ الْأَصِيلِ

سلام بر تو ای صاحب نژاد و نسب اصیل

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُسَّ الْإِيمَانِ

سلام بر تو ای اساس ایمان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَرِيكَ الْقُرْآنِ

سلام بر تو ای شریک و همتای قرآن

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْإِيمَانِ

سلام بر تو ای معدن ایمان

ص: ۵۳۱

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْأَبْرَارِ

سلام بر تو ای پیشوای نیکوکاران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْمُخْتَارِ

سلام بر تو ای وصی اختیارشده

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُظْهِرَ الْأَسْرَارِ

سلام بر تو ای آشکارکننده رازهای نهان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْمُعْجَزَاتِ

سلام بر تو ای صاحب معجزات

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوضِحَ الْبَيِّنَاتِ

سلام بر تو ای روشن کننده دلایل

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ

سلام بر تو ای راه راست و استوار سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدِّينُ الْقَوِيمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِصْبَاحَ الْهُدَى

بر تو ای دین معتدل و دور از افراط و تفریط سلام بر تو ای چراغ هدایت

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَأْوَى التُّقَى

سلام بر تو ای جایگاه تقوا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَجْدَ الْحَجِي

سلام بر تو ای شکوه خردورزی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا طُودَ النَّهْيِ

سلام بر تو ای کوه عقل و خرد

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى الْمَحَبَّةِ الْعُظْمَى

سلام بر تو ای دعوت کننده به جاده بزرگ

وَالطَّاعِينَ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى

و سیر دهنده به سوی مقصد نهائی

وَالسَّامِي إِلَى الْمَجْدِ وَالْعُلَى

و بالابرنده به مقام والا و شکوهمند

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّوِيلِ وَالذِّكْرَى

سلام بر تو ای دانا به علم تاویل و آنچه باعث تذکر و یادآوری است

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَلِيلَ الرَّشَادِ

سلام بر تو ای راهنمای رشد و رستگاری

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ السَّادَةِ الْأَمْجَادِ

سلام بر تو ای فرزند سروران سرافراز

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْقَادَةِ الزُّهَّادِ

سلام بر تو ای فرزند پیشوایان زاهد و بی رغبت به دنیا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِصْبَاحَ الظُّلَمِ

سلام بر تو ای چراغ روشن در تاریکی ها

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا يَنْبُوعَ الْحِكْمِ

سلام بر تو ای چشمه جوشان حکمت ها

وَرَحْمَةً اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ الْمُطِيعُ لِلَّهِ

گواهی می دهم ای مولای من که برستی تو مطیع و فرمانبردار خداوند

الْقَائِمُ بِأَمْرِ اللَّهِ

قیام کننده به امر خداوند

ص: ۵۳۲

الْعَامِلُ بِإِرَادَتِهِ

عمل کننده به اراده او

الْفَائِزُ بِكَرَامَتِهِ

رستگار به کرامت او هستید

إِصْطَفَاكَ اللَّهُ لِعِلْمِهِ

تورا خدا برای علم خویش برگزید

وَاخْتَارَكَ لِسِرِّهِ

و برای راز پنهانی خود اختیار کرد

وَأَعَزَّكَ بِهُدَاهُ

و به هدایتش تورا عزت بخشید

وَخَصَّكَ بِبُرْهَانِهِ

و به برهان خویش تورا اختصاص داد

وَأَيَّدَكَ بِرُوحِهِ

و با روح خود تأییدت نمود

وَرَضِيكَ خَلِيفَةً فِي أَرْضِهِ

و تو را به عنوان جانشین در روی زمینش

وَدَاعِيًا إِلَىٰ حَقِّهِ

و دعوت کننده به حقش

وَشَهِيدًا عَلَىٰ خَلْقِهِ

و گواه بر آفریدگانش

وَنَاصِرًا لِدِينِهِ

و یاری کننده دینش

وَحُجَّةً عَلَىٰ بَرِيَّتِهِ

و حجّت بر بندگانش

وَتَرْجُمانًا لِرُوحِيهِ

و بیان کننده وحیش

وَحَازِنًا لِعِلْمِهِ

و گردآورنده علم و دانشش

وَمُسْتَوْدَعًا لِحِكْمَتِهِ

و محلّ ودیعه نهادن حکمتش پسندید.

عَصَمَكَ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ

خدا تو را از گناهان مصون داشته

وَبَرَّأَكَ مِنَ الْعُيُوبِ

و از زشتی‌ها پاک و مبرا گردانیده است

زُرْتُكَ يَا مَوْلَايَ عَارِفًا بِحَقِّكَ

زیارت کردم تو را ای مولای من در حالی که آشنا به حقّ تو

مُسْتَبْصِرًا بِشَأْنِكَ

آگاه به شأن و موقعیت تو

مُهْتَدِيًا بِهُدَاكَ

هدایت یافته به هدایت تو

مُقْتَضِيًا لِأَثَرِكَ

پوینده اثر تو

مُتَّبِعًا لِسُنَّتِكَ

پیرو سنت و روش تو

مُتَمَسِّكاً بِحَبْلِكَ

چنگ زنده به ريسمان تو

مُطِيعاً لِأَمْرِكَ

فرمانبردار فرمان تو

مُوَالِيّاً لِرَبِّكَ

دوست دارنده دوست تو

مُعَادِيّاً لِعَدُوِّكَ

دشمنی کننده با دشمن توأم

عَالِماً بِأَنَّ الْحَقَّ لَكَ وَمَعَكَ

می دانم که حقّ برای تو و با تو است

مُتَوَسِّلاً إِلَى اللَّهِ بِكَ

به وسیله تو به سوی خدا توسّل جسته ام

مُسْتَشْفِعاً إِلَيْهِ بِجَاهِكَ

و به آبروی تو به درگاه او شفاعت می طلبم

وَحَقٌّ عَلَيْهِ أَنْ لَا يُخَيِّبَ سَائِلُهُ وَالرَّاجِي مَا عِنْدَهُ لِزَائِرِكَ الْمُطِيعِ لَكَ.

و سزاوار است بر او که سائل خود و کسی را که به آنچه نزد او است امید دارد به خاطر این که زائر فرمانبردار شما است محروم نگرداند.

پس دست ها را بلند نما و بگو:

اللَّهُمَّ فَكَمَا وَفَّقْتَنِي لِلْإِيمَانِ بِنَبِيِّكَ

خداوندا؛ پس همان گونه که مرا برای ایمان آوردن به پیامبرت

والتَّصْدِيقِ بِكِتَابِكَ

و تصدیق کردن کتابت توفیق مرحمت کردی

وَمَنْنْتَ عَلَيَّ بِطَاعَتِهِ وَاتِّبَاعِ مِلَّتِهِ

و بر من به اطاعت او و پیروی از آئین او منت نهادی

ص: ۵۳۳

وَهَدَيْتَنِي إِلَى مَعْرِفَتِهِ وَمَعْرِفَةِ الْأَيْمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ

و به شناخت او و شناخت امامان از ذرّیه او هدایت نمودی

وَأَكْمَلْتَ بِمَعْرِفَتِهِمُ الْإِيمَانَ

و با معرفت و شناخت ایشان ایمان مرا کامل ساختی

وَقَبِلْتَ بِطَاعَتِهِمْ وَوَلَايَتِهِمُ الْأَعْمَالَ

و با اطاعت و ولایت شان اعمال مرا مورد قبول و پذیرش قرار دادی

وَاسْتَعْبَدْتَ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ عِبَادَكَ وَجَعَلْتَهُمْ مَفْتاحاً لِلدُّعَاءِ وَسَبَباً لِلْإِجَابَةِ

به درود فرستادن بر ایشان واداشتی و بندگانت را و آنان را سرآغاز دعا و وسیله اجابت آن قرار دادی

فَصَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

پس درود فرست بر همه آنان

وَعَلَى مَوْلَانَا وَسَيِّدِنَا أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

و بر مولای ما و سرور ما (حضرت) ابا الحسن علی بن موسی

وَاجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

و مرا به واسطه ایشان نزد خودت در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربین (درگاهت) قرار بده

وَاجْعَلْ ذُنُوبَنَا بِهِمْ مَغْفُورَةً

و قرار بده گناهان ما را به خاطر ایشان آمرزیده شده

وَعُيُوبَنَا بِهِمْ مَسْتُورَةً

و زشتی های ما را به خاطر ایشان پوشیده شده

وَفَرَأَيْضَنَا مَشْكُورَةً

و واجبات ما را پاداش داده شده

وَنَوَافِلَنَا مَبْرُورَةً

و مستحبات ما را پذیرفته شده

وَقُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ مَعْمُورَةً

و دل های ما را به ذکر و یاد خودت آباد شده

وَأَنْفُسَنَا بِطَاعَتِكَ مَسْرُورَةً

و جان و روح ما را به فرمانبرداریت شادمان

وَجَوَارِحَنَا عَلَى خِدْمَتِكَ مَقْهُورَةً

و اعضاء و جوارح ما را بر خدمت خویش رام شده

وَأَسْمَاءَنَا فِي خَوَاصِّكَ مَشْهُورَةً

و نام های ما را در میان بندگان ویژه ات بلندآوازه

وَأَرْزَاقَنَا مِنْ لَدُنْكَ مَدْرُورَةً

و روزی ما را از ناحیه خودت فراوان و سرشار

وَحَوَائِجَنَا لَدَيْكَ مَيْسُورَةً

و حاجت های ما را برآورده شده

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان

پس به طرف بالاسر امام علیه السلام برو و بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ مَقَامِ الْأَنْبِيَاءِ

سلام بر کسی که در جایگاه انبیاء ایستاده است

السَّلَامُ عَلَى الْوَارِثِ عُلُومِ الْأَوْصِيَاءِ

سلام بر وارث علوم برگزیدگان

ص: ۵۳۴

السَّلَامُ عَلَى خَلِيفَةِ اللَّهِ وَخَلِيفَةِ رَسُولِهِ

سلام بر جانشین خداوند و جانشین رسول او

السَّلَامُ عَلَى زِمَامِ الدِّينِ

سلام بر شیرازه دین

السَّلَامُ عَلَى نِظَامِ الْمُسْلِمِينَ

بر نظم دهنده امور مسلمانان

السَّلَامُ عَلَى صَاحِحِ الدُّنْيَا

سلام بر اصلاح کننده امور دنیا

وَعُمْدَةِ الْمُؤْمِنِينَ

و رکن سلام مؤمنان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَصْلَ الْإِسْلَامِ النَّامِي

سلام بر تو ای اصل و اساس و ریشه اسلام بالنده و رشدکننده

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَرْعَهُ السَّامِي

سلام بر تو ای شاخه بالارفته و سر بر فلک کشیده آن

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بِهِ تَمَامُ الصَّلَاةِ

سلام بر تو ای کسی که تمامیت نماز

وَالزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْحَجِّ وَالْجِهَادِ

و زکات و روزه و حج و جهاد و کامل بودن آن ها

وَتَوْفُرِ الْفَيْءِ وَالصَّدَقَاتِ وَإِمْضَاءِ الْحُدُودِ الْمُسَمَّيَاتِ

و پس اندازکردن غنائم و دریافت وجوهات و امضاء و اجرای حدود معین شده

وَالْأَحْكَامِ الْمُبَيَّنَاتِ.

و احکام بیان شده به وسیله شما است.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُحَلَّلُ حَلَالَ اللَّهِ

سلام بر تو ای کسی که حلال خدا را حلال

وَالْمُحَرَّمُ حَرَامُهُ

و حرام خدا را حرام می کنيد

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَّقِمُ حُدُودَ اللَّهِ وَأَحْكَامَهُ

سلام بر تو ای اقامه کننده حدود الهی و احکام او

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الذَّابُّ عَنْ دِينِ اللَّهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

سلام بر تو ای دفاع کننده از خدا با حکمت و پند و اندرز نیکو

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ بِالْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ

سلام بر تو ای دعوت کننده به سوی خداوند با حجّت رسا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ فَضْلُهُ كَالشَّمْسِ الْمُضِيئَةِ الطَّالِعَةِ

سلام بر تو ای کسی که فضیلت او مانند خورشید روشنی بخش آشکار است

الْمُجَلَّلَةِ بِنُورِهَا لِلْعَالَمِ

که به نور خود جهان را روشن ساخته است

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ الْمُنِيرُ

سلام بر تو ای آنکه همچون ماه تابان شب چهارده

وَالسَّرَاجُ الطَّاهِرُ

و چراغ فروزان

وَالنُّورُ السَّاطِعُ

و نور درخشان

ص: ۵۳۵

وَالنَّجْمُ الْهَادِي

و ستاره هدایتگر هستی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِزَّ الْمُسْلِمِينَ

سلام بر تو ای مایه عزت مسلمانان

وَعَيْظَ الْمُنَافِقِينَ

و خشم منافقان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَوَارَ الْكَافِرِينَ

سلام بر تو ای کسی که سبب هلاکت و نابودی کافران هستی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا السَّادَةِ الْمِيَامِينِ

سلام بر تو ای پدر سروران خجسته

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ عَجَزَتْ عَنْ ذِكْرِ فَضْلِهِ الْبُلْغَاءُ

سلام بر تو ای کسی که از ذکر فضیلت شما اشخاص بلیغ (که به خوبی می توانند مقصود خویش را با گفتارشان برسانند) عاجز و ناتوانند

وَقَصَّرْتُ عَنْ إِدْرَاكِهِ الْفُصْحَاءُ

و از ادراک آن سخن پردازان نارسا

وَتَحَيَّرْتُ فِي نَعْتِ فَضْلِهِ الْخُطَبَاءُ

و از توصیف فضل شما خطیبان سخن سرا سرگردانند

وَلَمْ تَنْتَهَ إِلَيْهِ الْحُكَمَاءُ

و حکیمان به سوی آن راه نمی یابند

«ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ» (۱)

این فضل و بخشش خدا است به هر کس بخواهد عنایت می کند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَعَلَىٰ آبَائِكَ الْأَكْرَمِينَ

و خداوند دارای فضل و بخشش بسیار است سلام بر تو ای مولای من و بر پدران گرامی ات

وَأَبْنَاءِكَ الطَّاهِرِينَ

و فرزندان پاکت

وَرَحْمَةً اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد

پس ضریح را بوسیده و نماز زیارت بخوان و بگو:

یا شامِخاً فی بُعْدِهِ

ای بلندمرتبه در دوری اش؛

یا رُؤُفاً فی رَحْمَتِهِ

ای مهربان در رحمتش؛

یا مُحِیَ الْأَمْواتِ

ای زنده کننده مردگان؛

یا مُخْرِجَ النَّباتِ

ای بیرون آورنده گیاهان؛

یا ظَهَرَ اللَّاجِینَ

ای پشتیبان پناهندگان؛

یا جَارَ الْمُسْتَجِیرِینَ

ای پناه دهنده حمایت طلبان؛

یا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ

ای شنواترین شنوندگان؛

يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ

ای بیناترین بینندگان؛

يَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ

ای فریادرس دادخواهان؛

يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ

ای تکیه گاه کسی که تکیه گاه ندارد؛

يَا سِنْدَ مَنْ لَا سِنْدَ لَهُ

ای پشتوانه کسی که پشتوانه ندارد؛

ص: ۵۳۶

۱- ۳۶. سورة جمعة آية ۴.

يَا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ

ای اندوخته کسی که اندوخته ای برای او نیست؛

يَا حِرْزَ الضُّعْفَاءِ

ای حافظ و نگهدار ناتوانان؛

يَا كَنْزَ الْفُقَرَاءِ

ای گنج تهیدستان؛

يا عَظِيمَ الرَّجَاءِ

ای امید بزرگ؛

يا مُنْقِذَ الْغُرُقَى

ای نجات دهنده غرق شدگان؛

يا مُحْيِيَ الْمَوْتَى

ای زنده کننده مردگان؛

يا أمانَ الْخَائِفِينَ

ای ایمنی بخش بیمناکان؛

يا إِلَهَ مَعْبُودِ الْعَالَمِينَ

ای پروردگار معبود جهانیان؛

يا صانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ

ای سازنده هر ساخته شده؛

يا جابِرَ كُلِّ كَسِيرٍ

ای التیام بخش هر شکسته؛

یا صاحبَ کُلِّ غَرِیبٍ

ای همراه هر غریب؛

یا مُؤَنَسَ کُلِّ وَحِیدٍ

ای همدم هر تنها؛

یا قَرِیباً غَیْرَ بَعِیدٍ

ای آنکه نزدیکی و دور نیستی؛

یا شَاهِدًا غَیْرَ غَائِبٍ

ای گواهی که چیزی بر او پنهان نیست؛

یا غَالِبًا غَیْرَ مَغْلُوبٍ

ای چیره ای که چیزی بر او چیره نیست؛

یا حَیُّ حَیْنَ لَا حَیَّ

ای زنده هنگامی که زنده ای نبوده؛

یا مُحِیِّ الْمَوْتِی

ای زنده کننده مردگان؛

یا حَیُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

ای زنده که معبودی جز تو نیست؛

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

پدیدآورنده آسمان ها و زمینی

أَنْتَ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

تو حسابگر هر شخص به آنچه انجام داده و به دست آورده است هستی

أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستی

صَلَاةً تُرْضِيهِمْ وَتُخَطِّبُهُمْ (تُحْظِيهِمْ)

درودی که آنان را خشنود گردانی و بالا بری

وَتُبَلِّغُهُمْ أَقْصَى رِضَاكَ

و به آخرین درجه رضایت خویش رسانی

وَأَنْ تَرْحَمَ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ

و رحم کنی به ذلت و خواری من در پیشگاهت

وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ

و ناله و زاری ام به درگاهت

وَوَحْشَتِي مِنَ النَّاسِ

و بیگانگی ام از مردم

وَأُنْسِي بِكَ يَا كَرِيمُ

و انس و همدی ام به تو ای بزرگووار

تَصَدَّقْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِرَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِكَ تَهْدِي بِهَا قَلْبِي

در این ساعت بر من صدقه بده و مرحمت فرما به رحمتی از ناحیه خودت که به وسیله آن قلبم را هدایت نمائی

وَتَجْمَعُ بِهَا أَمْرِي

و کارم را سامان دهی

وَتَلُمُّ بِهَا شَعْنِي

و پریشانی ام را برطرف نمائی

وَتُبَيِّضُ بِهَا وَجْهِي

و صورتم را سفید گردانی

وَتُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي

و مقامم را گرامی و ارجمند فرمائی

ص: ۵۳۷

وَتَحُطُّ بِهَا عَنِّي وَزُرِي

و بار گرانم را سبک سازی و از دوشم فرود آوری

وَتَغْفِرُ بِهَا مَا مَضَىٰ مِن ذُنُوبِي

و گناهان گذشته ام را بیامرزی

وَتَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَٰ مِن عُمْرِي

و در باقی مانده عمرم مرا (از گناه و آلودگی) مصون بداری

وَتَسْتَعْمِلُنِي فِي ذَلِكَ كُلِّهِ بِطَاعَتِكَ وَمَا يُرْضِيكَ عَنِّي

و به اطاعت خویش و آنچه باعث خشنودی تو و رضایت از من می گردد واداری و مشغول سازی

وَتَخْتِمُ عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ

و کارم را به نیکوترین وجه پایان بخشی

وَتَجْعَلُ لِي ثَوَابَهُ الْجَنَّةَ

و ثواب و پاداش آن را بهشت قرار دهی

وَتَسْلُكُ بِي سَبِيلَ الصَّالِحِينَ

و به راه صالحان و نیکوکاران رهنمون شوی و ببری

وَتُعِينُنِي عَلَىٰ صَالِحٍ مَا أَعْطَيْتَنِي

و بر آنچه مصلحت من است از آنچه مرا عطا کردی یاری رسانی

وَلَا تُشْمِتْ بِي حَاسِدًا وَلَا عَدُوًّا

و مرا مورد شماتت حسودان و دشمنان قرار ندهی

وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا

و هرگز مرا به خودم واگذار نکنی و رها نسازی چشم به هم زدنی

وَلَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ

و کمتر یا بیشتر از آن

يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

ای پروردگار جهانیان.

و سعی کن در دعا کردن به آنچه می خواهی پس قبر را در پیش روی خود قرارداداده و بگو

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ زُرْتُ هٰذَا الْاِمَامَ مُقِرًّا بِاِمَامَتِهِ

خداوندا؛ من این امام را زیارت کردم در حالی که به امامت او اقرار و اعتراف دارم

مُعْتَقِدًا لِّفَرَضِ طَاعَتِهِ

معتقدم به وجوب اطاعتش

فَقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُنُوبِيْ وَعُيُوبِيْ

پس آهنگ زیارت معتقدم به وجوب او نمودم با همه گناهانم و بدی هایم

وَمُوبِقَاتِ اِثَامِي

و نافرمانی هایم که هلاکت بار است

وَكثْرَةِ سَيِّئَاتِي وَخَطَايَايَ وَمَا تَعْرِفُهُ مِنِّي

و گناهان و خطاهای فراوانم و آنچه تو از من می دانی

مُسْتَجِيرًا بِعَفْوِكَ

در حالی که به عفو و بخشش تو پناهنده گشته

مُسْتَعِينًا بِحِلْمِكَ

و به حلم و بردباریت پناه آورده

لَا جُنَاءَ إِلَيَّ رُكْنِكَ

به نیروی تو تکیه کرده

عَائِدًا بِرَأْفَتِكَ

به رأفت و مهربانیت پناه آورده ام

مُسْتَشْفِعًا بِوَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَائِكَ

طلب شفاعت می کنم از ولیّ تو و فرزند اولیائت

وَصَفِيَّكَ وَابْنِ أَصْفِيَاءِكَ

و برگزیده تو و فرزند برگزیدگانت

ص: ۵۳۸

وَأَمِينِكَ وَابْنِ أَمْنَائِكَ

و امانتدار تو و فرزند امانت دارانت

وَخَلِيفَتِكَ وَابْنِ خُلَفَائِكَ

و جانشین تو و فرزند جانشینانت

الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ

(او از کسانی است که) آنان را وسیله رحمت و خشنودیت

وَالذَّرِيعَةَ إِلَى رَأْفَتِكَ وَغُفْرَانِكَ.

و واسطه رأفت و آمرزش خویش قرار داده ای.

اللَّهُمَّ وَأُولَى حَاجَاتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَى كَثْرَتِهَا

خداوند! و بالاترین حاجت های من به درگاه تو اینست که گناهان گذشته ام را با زیادی آن ها

بیامرزی

وَأَنْ تَعْصِمَنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي

و در باقی مانده عمر مرا) از ارتکاب گناه (مصون داری و دینم را از آنچه

وَتُطَهَّرَ دِينِي مِمَّا يُدْنِسُهُ وَيَشِينُهُ وَيُزْرِي بِهِ

آن را آلوده و زشت می گرداند و لکه دار می سازد پاک گردانی

وَتَحْمِيهِ مِنَ الرَّيْبِ وَالشَّكِّ وَالْفَسَادِ وَالشَّرِكِ

و آن را از هر گونه شک و تردید و فساد و شرک بازداري

وَتُبَيِّنِي عَلَى طَاعَتِكَ وَطَاعَةِ رَسُولِكَ

و مرا بر اطاعت خود و اطاعت رسولت

وَذُرِّيَّتِهِ النَّجْبَاءِ السُّعْدَاءِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَتِكَ وَسَلَامِكَ وَبَرَكَاتِكَ

و ذریه بزرگوار سعادت‌مند او - که درود و رحمت و سلام و برکات بر آنان باد - ثابت بداری

وَتُحْيِيَنِي مَا أَحْيَيْتَنِي عَلَى طَاعَتِهِمْ

و تا مرا زنده داشته ای بر اطاعت ایشان زنده بداری

وَتُمِيتَنِي إِذَا أَمَتَّنِي عَلَى طَاعَتِهِمْ

و هنگامی که میراندى بر اطاعت شان بمیرانی

وَأَنْ لَا تَمُحُو مِنْ قَلْبِي مَوَدَّتَهُمْ وَمَحَبَّتَهُمْ وَبُغْضَ أَعْدَائِهِمْ وَمُرَافَقَةَ أَوْلِيَائِهِمْ وَبِرَّهُمْ.

و از دلم ارادت و محبت شان و کینه دشمنان شان و رفاقت و همراهی با دوستان شان و نیکی کردن به آنان را محو و نابود نگردانی.

وَأَسْأَلُكَ يَا رَبِّ أَنْ تَقْبَلَ ذَلِكَ مِنِّي وَتُحَبِّبَ إِلَيَّ عِبَادَتَكَ

و از تو می خواهم پروردگارا؛ که آن را از من بپذیری و عبادتت را محبوب من و مورد علاقه من گردانی

وَتُبَغِّضَ إِلَيَّ مَعَاصِيكَ

و نافرمانی هایت را ناپسند من و مورد نفرت من گردانی

وَتَرزُقَنِي تَوْبَةً نَّصُوحاً تَرْضَاهَا

و به من روزی کنی توبه خالص و واقعی که به آن خشنود گردی

وَنِيَّةً تَحْمَدُهَا

و نیت پاکی که آن را پسندی

ص: ۵۳۹

وَعَمَلًا صَالِحًا تَقْبَلُهُ

و عمل نیکو و شایسته ای که آن را بپذیری

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان

در هنگام زیارتِ وداع با حضرت امام رضا علیه السلام نزد ضریح رو به قبر و پشت به قبله بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ

سلام بر شما ای امین خداوند در زمین او

وَحُجَّتَهُ عَلَى خَلْقِهِ

و حجت او بر آفریدگانش

وَحَازِنَ عِلْمِهِ

و خزینه علم او

وَمَوْضِعَ سِرِّهِ

و جایگاه سر او

وَبَابَ أَمْرِهِ وَنَهْيِهِ

و باب امر و نهی او

وَصِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ

و راه او که راست و مستقیم است.

سَلَامٌ مُودِّعٌ وَلَا سَيِّمٌ وَلَا قَالٍ وَلَا مَالٌّ

سلام کسی که وداع می نماید در حالی که از زیارت خسته نشده و افسرده نگشته و ملالت ندارد

وَرَحْمَةً اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او (بر تو باد).

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاَجْعَلْ غُدُوْنَا مَقْرُوْنَا بِالتَّوَكُّلِ عَلَیْكَ

و قرار بده آمدن ما را مقرون به توکل بر تو

وَرَوَّاحِنَا عَنْكَ مَوْصُوْلًا بِالنَّجَاحِ مِنْكَ

و بازگشت ما را از خدمتت به رستگاری به وسیله خودت

وَدُعَاءَنَا لَكَ مَقْرُوْنَا بِحُسْنِ الْاِجَابَةِ

و دعای ما را برای تو مقرون به اجابت نیکو

وَخُضُوْعَنَا بَیْنَ يَدَیْكَ دَاعِیًا اِلَی رَحْمَتِكَ

و فروتنی باطنی ما را در حضورت دعوت کننده رحمتت

وَاعْتِرَافَنَا بِذُنُوْبِنَا شَفِیْعًا اِلَی عَفْوِكَ

و اعتراف ما را به گناهان مان راه شفاعت به سوی عفو.

وَازْرُقْنَا الْعَوْدَ اِلَی زِیَارَتِهِ ثُمَّ الْعَوْدَ اِلَیْهِ

و بازگشت به زیارتش را و پس از آن بازگشت دیگر را روزی ما گردان

بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ.

به رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِزِيَارَةِ سَيِّدِنَا وَإِمَامِنَا الْمَفْرُوضِ طَاعَتِهِ عَلَيْنَا

خداوندا؛ این زیارت را آخرین دیدار ما برای زیارت سرور و پیشوای مان که اطاعتش بر ما واجب گشته است قرار نده

وَأَرْزُقْنَا زِيَارَتَهُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنَا

و زیارت او را به طور پیوسته و همیشگی تا مادامی که ما را باقی داشته ای روزی ما گردان

إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

که تو صاحب فضل و احسان فراوان

ص: ۵۴۰

وَالْمَنَّ الْجَسِيمِ

و نعمت بسیار هستی

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَإِلِهِ الطَّاهِرِينَ. (۱)

و درود خدا بر سرور ما (حضرت) محمد و خاندان پاک او باد

زیارت امام زمان عجل الله تعالى فرجه در حرم شریف حضرت امام رضا علیه السلام

در پایان این بخش زیارت حضرت بقیة الله الأعظم ارواحنا فداه در حرم حضرت ثامن الحجج علیه آلاف التحية والثناء را نقل می کنیم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ

سلام بر تو ای صاحب عصر و زمان؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ الرَّحْمَانِ

سلام بر تو ای جانشین خدای

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَرِيكَ الْقُرْآنِ

رحمان؛ سلام بر تو ای شریک و هم سنگ قرآن؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَاطِعَ الْبُرْهَانِ

سلام بر تو ای دارای دلیل و برهان قاطع؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْإِنْسِ وَالْجَانِّ

سلام بر تو ای امام آدمیان و جنیان؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آبَائِكَ الطَّيِّبِينَ

سلام بر تو و بر اجداد پاکت

وَأَجْدَادِكَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ

و پدران پاکیزه ات که معصوم بودند؛

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۲)

و رحمت و برکت های الهی نثار تان باد.

ص: ۵۴۱

۱- ۳۷. تحفة الزائر (مخطوط): ۲۹۷.

۲- ۳۸. صحیفه مهدیه: ۶۱۰.

ص: ۵۴۲

بخش بیست و هفتم

هشت دعای بعد از زیارت

در این بخش هشت دعا از ادعیه جامعه را که مناسب است پس از زیارت حضرت امام رضا علیه السلام و سایر ائمه علیهم السلام خوانده شوند (۱) نقل می کنیم:

دعای اوّل (عالية المضامین)

سید بن طاووس رحمه الله فرموده است: این دعایی است که بعد از زیارت هر یک از ائمه علیهم السلام خوانده می شود:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ زُرْتُ هَذَا الْاِمَامَ مُقَرَّراً بِاِمَامَتِهِ

خداوندا؛ من این امام را زیارت کردم در حالی که به امامت او اقرار و اعتراف دارم

مُعْتَقِداً لِفَرَضِ طَاعَتِهِ

معتقدم به وجوب اطاعتش

فَقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُنُوبِي وَعُيُوبِي

پس آهنگ زیارت او نمودم با همه گناهانم و بدی هایم

وَمُوبِقَاتِ اثَامِي

و نافرمانی هایم که هلاکت بار است

ص: ۵۴۳

۱- ۳۹. دعاهای مخصوص حرم حضرت امام رضا علیه السلام را پس از زیارت های آن حضرت نقل کردیم.

وَكثْرَةَ سَيِّئَاتِي وَخَطَايَايَ وَمَا تَعْرِفُهُ مِنِّي

و گناهان و خطاهای فراوانم و آنچه تو از من می دانی

مُسْتَجِيرًا بِعَفْوِكَ

در حالی که به عفو و بخشش تو پناهنده گشته

مُسْتَعِينًا بِحِلْمِكَ

و به حلم و بردباریت پناه آورده

رَاجِيًا رَحْمَتَكَ

به رحمت امید بسته

لَا جِيَاءَ إِلَىٰ رُكْنِكَ

به نیروی تو تکیه کرده

عَائِدًا بِرَأْفَتِكَ

به رأفت و مهربانیت پناهنده ام

مُسْتَشْفِعًا بِوَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَّائِكَ

شفیع خود گردانیده ام ولیّ تو و فرزند اولیائت

وَصَفِيِّكَ وَابْنِ أَصْفِيَاءِكَ

و برگزیده تو و فرزند برگزیدگان

وَأَمِينِكَ وَابْنِ أَمَنَائِكَ

و امانتدار تو و فرزند امانت دارانت

وَخَلِيفَتِكَ وَابْنِ خُلَفَائِكَ

و جانشین تو و فرزند جانشینانت را

الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَىٰ رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ

(او از کسانی است که) آنان را وسیله رحمت و خشنودیت

وَالذَّرِيعَةَ إِلَىٰ رَأْفَتِكَ وَغُفْرَانِكَ.

و واسطه رأفت و آمرزش خویش قرار داده ای.

اَللّٰهُمَّ وَاوَّلُ حَاجَتِيْ اِلَيْكَ اَنْ تَغْفِرَ لِيْ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوْبِيْ عَلٰى كَثْرَتِهَا

خداوندا؛ و اولین حاجت من به درگاه تو اینست که گناهان گذشته ام را با آن که زیاد است ببامری

وَأَنْ تَعْصِمَنِيْ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِيْ

و در باقی مانده عمر مرا (از ارتکاب گناه) مصون داری

وَتُطَهِّرَ دِيْنِيْ مِمَّا يَدْنُسُهُ وَيَشِينُهُ وَيُزْرِيْ بِهِ

و دینم را از آنچه آن را آلوده و زشت می گرداند و لگه دار می سازد پاک گردانی

وَتَحْمِيْهِ وَمِنْ الرِّيبِ وَالشَّكِّ وَالْفَسَادِ وَالشُّرْكِ

از هر گونه شک و تردید و فساد و شرک بازداری

وَتُبَيِّنَنِيْ عَلٰى طَاعَتِكَ وَطَاعَةِ رَسُوْلِكَ

و ثابت بداری مرا بر اطاعت خود و اطاعت رسولت

وَذُرِّيَّتِهِ النُّجَبَاءِ السُّعَدَاءِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَتِكَ وَسَلَامِكَ وَبَرَكَاتِكَ

و ذریه بزرگوار سعادتمند او که درود و رحمت و سلام و برکاتت بر آنان باد

وَتُحْيِيْنِيْ مَا اَحْيَيْتَنِيْ عَلٰى طَاعَتِهِمْ

و تا مرا زنده داشته ای بر اطاعت ایشان زنده بداری

وَتُمِيتَنِي إِذَا أَمَّتَنِي عَلَى طَاعَتِهِمْ

و هنگامی که میراندی بر اطاعت شان بمیرانی

ص: ۵۴۴

وَأَنْ لَا تَمُحُوَ مِنْ قَلْبِي مَوَدَّتَهُمْ وَمَحَبَّتَهُمْ وَبُغْضَ أَعْدَائِهِمْ

و محو و نابود نگردانی از دلم ارادت و محبت شان و کینه دشمنان شان

و مُرَافَقَةَ أَوْلِيَاءِهِمْ وَبِرَّهُمْ.

و رفاقت و همراهی با دوستان شان و نیکی کردن به آنان را.

وَأَسْأَلُكَ يَا رَبَّ أَنْ تَقْبَلَ ذَلِكَ مِنِّي

و از تو می خواهم پروردگارا؛ که آن را از من بپذیری

وَتُحِبَّ إِلَيَّ عِبَادَتَكَ وَالْمُؤَاطَبَةَ عَلَيْهَا

و عبادتت و مواظبت بر آن را محبوب من و مورد علاقه من گردانی

وَتُنَشِّطَنِي لَهَا

و بر انجام آن به من نشاط بخشی

وَتُبْغِضَ إِلَيَّ مَعَاصِيكَ وَمَحَارِمَكَ

و نافرمانی ها و محرّمات را ناپسند من و مورد نفرت من گردانی

وَتَدْفَعَنِي عَنْهَا

و مرا از آن ها دور نمایی

وَتُجَنِّبُنِي التَّقْصِيرَ فِي صَلَاتِي وَالْإِسْتِهَانَةَ بِهَا

و از کوتاهی کردن در نماز و کوچک شمردن آن

وَالْتَرَاخِيَ عَنْهَا

و سستی کردن در آن مرا بازبداری

وَتُوفِّقُنِي لِتَأْدِيتِهَا كَمَا فَرَضْتَ وَأَمَرْتَ بِهِ

و توفیق دهی برای انجام آن آنگونه که واجب ساخته ای و به آن دستور داده ای

عَلَى سُنَّةِ رَسُولِكَ صَلَّى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ

به روش پیامبرت - که درود تو بر او و آل او و رحمت و برکاتت باد -

خُضُوعاً وَخُشُوعاً

از نظر خضوع و خشوع.

وَتَشْرَحُ صَدْرِي لِإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ

و به من شرح صدر عطا کنی برای پرداخت زکات

وَإِعْطَاءِ الصَّدَقَاتِ

و دادن صدقات

وَبَدَّلِ الْمَعْرُوفِ وَالْإِحْسَانِ إِلَى شِيعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ وَمُؤَاسَاتِهِمْ

و بخشش نیکی و احسان به پیروان آل محمد و یاری آنان

وَلَا تَتَوَفَّانِي إِلَّا بَعْدَ أَنْ تَرْزُقَنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ

و مرا از دنیا مبر مگر بعد از آن که حج خانه خودت

و زيارت قبر نبیك و قبور الأئمة علیهم السلام.

و زیارت قبر پیامبرت و قبور ائمه را - که بر آنان سلام باد - روزیم گردانی.

وَأَسْأَلُكَ يَا رَبُّ تَوْبَةً نَصُوحًا تَرْضَاهَا

و از تو می خواهم - ای پروردگار من؛ - توبه خالص و واقعی که به آن خشنود گردی

و نِيَّةً تَحْمَدُهَا

و نیت پاکی که آن را پسندی

وَعَمَلًا صَالِحًا تَقْبَلُهُ

و عمل نیکو و شایسته ای که آن را بپذیری

وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي

و هنگام وفاتم مرا مورد مغفرت و رحمت خویش قرار دهی

ص: ۵۴۵

وَتُهُونَ عَلَيَّ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ

و سختی های جان کندن را بر من آسان کنی

وَتَحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ

و در زمره محمد و آل او - که درود تو بر او و بر آنان باد - محشور گردانی

وَتُدْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ

و به رحمت خود مرا وارد بهشت نمایی

وَتَجْعَلَ دَمْعِي غَزِيْرًا فِي طَاعَتِكَ

و گریه ام را در راه اطاعت خویش فراوان

وَعَبْرَتِي جَارِيَةً فِيمَا يُقْرَبُنِي مِنْكَ

و اشک چشمانم را در آنچه باعث تقرب من به تو می گردد جاری سازی

وَقَلْبِي عَطُوفًا عَلَى أَوْلِيَاءِكَ

و قلب مرا نسبت به اولیاء و دوستانت عطوف و مایل فرمائی

وَتَصُونَنِي فِي هَذِهِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَاهَاتِ وَالْآفَاتِ

و مرا در این دنیا از بیماری ها و آفت ها

وَالْأَمْرَاضِ الشَّدِيدَةِ

و مرض های سخت

وَالْأَسْقَامِ الْمُرْمِنَةِ

و دردهای زمین گیر کننده

وَجَمِيعِ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ وَالْحَوَادِثِ

و هر نوع بلا و حادثه ای مصون بداری

وَتَصْرِفَ قَلْبِي عَنِ الْحَرَامِ

و قلبم را از حرام بازگردانی

وَتُبْغِضَ إِلَيَّ مَعَاصِيكَ

و نافرمانی هایت را مورد تنفر من قرار دهی

وَتُحِبَّ إِلَيَّ الْحَلَالَ

و حلال را محبوب من و مورد پسندم نمایی

وَتَفْتَحَ إِلَيَّ أَبْوَابَهُ

و درهایش را به رویم بگشائی

وَتُثَبِّتَ نِيَّتِي وَفِعْلِي عَلَيْهِ

و نیتم را ثابت و کارم را بر آن استوار سازی

وَتَمُدَّ فِي عُمْرِي

و عمرم را طولانی

و تُغْلِقَ أَبْوَابَ الْمِحْنِ عَنِّي

و درهای غم و غصه را بر من ببندی و

وَلَا تَسْلُبْنِي مَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَيَّ

و آنچه بر من عطا کرده و بخشیده ای از من مگیری

وَلَا تَسْتَرِدَّ شَيْئاً مِّمَّا أَحْسَنْتَ بِهِ إِلَيَّ

و چیزی از آنچه احسان کرده ای بازستانی

وَلَا تَنْزِعْ مِنِّي النِّعَمَ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ

و نعمت هایی را که به من مرحمت فرموده ای جدا نسازی

وَتَزِيدَ فِيمَا خَوَّلْتَنِي

و آنچه عنایت کرده ای زیاد کنی

وَتُضَاعِفُهُ أَضْعَافاً مُّضَاعَفَةً

و آن را مضاعف و چندین برابر گردانی

وَتَرَزُقْنِي مَالًا كَثِيرًا وَاسِعًا سَائِغًا هَنِئًا نَامِيًا وَافِيًا

و مال زیاد فراوان دلپذیر گوارا بالنده کامل

وَعِزًّا بَاقِيًا كَافِيًا وَجَاهًا عَرِيضًا مَنِيعًا وَنِعْمَةً سَابِغَةً عَامَّةً

و عزت پایدار کفایت کننده و آبروی بسیار بازدارنده و نعمت سرشار فراگیر روزی ام نمایی

ص: ۵۴۶

وَتُغْنِيَنِي بِذَلِكَ عَنِ الْمَطَالِبِ الْمُنْكَدَةِ

و مرا به وسیله آن از درخواست های ناروا

وَالْمَوَارِدِ الصَّعْبَةِ

و موردهای دشوار بی نیاز گردانی

وَتُخَلِّصَنِي مِنْهَا مُعَافًا فِي دِينِي وَنَفْسِي وَوَلَدِي

و از آن رهایی بخشی با عافیت در دین و جان و فرزندم

وَمَا أُعْطِيتَنِي وَمَنْحَتَنِي

و (در) آنچه عطا کرده ای و بخشیده ای

وَتَحْفَظُ عَلَيَّ مَالِي وَجَمِيعَ مَا حَوَّلْتَنِي

و آنچه را دارم و به من داده ای برایم نگه داری

وَتَقْبِضَ عَنِّي أَيْدِيَ الْجَبَابِرَةِ

و دست جبّاران و زورگویان را از تعدّی کردن بر من ببندی و بازدارى

وَتَرُدَّنِي إِلَىٰ وَطَنِي

و مرا به سرزمین خویش بازگردانی

وَتُبَلِّغَنِي نِهَآيَةَ أَمَلِي فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي

و به نهایت آرزویم در دنیا و آخرت برسانی

وَتَجْعَلَ عَاقِبَةَ أَمْرِي مُحْمُودَةً حَسَنَةً سَلِيمَةً

و سرانجام کارم را پسندیده و نیکو و بی عیب قرار دهی

وَتَجْعَلَنِي رَحِيْبَ الصَّدْرِ وَاسِعَ الْحَالِ حَسَنَ الْخُلُقِ

و مرا شکيبا و باحوصله و خوش اخلاق

بَعِيداً مِنَ الْبُخْلِ وَالْمَنَعِ

و دور از بخل و خودداری

وَالنَّفَاقِ وَالْكَذْبِ وَالْبُهْتِ

و نفاق و دروغ و بهتان

وَقَوْلِ الزُّورِ

و زورگویی و گفتار نادرست قرار دهی

وَتَرَسَخَ فِي قَلْبِي مَحَبَّةَ مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدٍ وَشِيعَتِهِمْ

و در دلم محبت محمد و آل محمد و شیعیان ایشان را رسوخ دهی و ریشه دار نمایی

وَتَحْرُسَنِي يَا رَبِّ فِي نَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي وَوَلَدِي وَأَهْلِي حُرَانَتِي وَإِخْوَانِي -

و محفوظ بداری ای پروردگار؛ - خودم و اهل و عیالم و مالم و فرزندانم و آنان که سرپرستی ایشان را به عهده دارم و برادرانم

وَأَهْلِي مَوَدَّتِي وَذُرِّيَّتِي بِرَحْمَتِكَ وَجُودِكَ.

و دوستانم و ذریه ام را به رحمت و جودت.

اللَّهُمَّ هَذِهِ حَاجَاتِي عِنْدَكَ

خداوندا؛ اینها نیازهای من به درگاه تو است

وَقَدْ اسْتَكْرَثْتُهَا لِلْأُومِي وَشُحِّي

و آن ها را زیاد می شمارم به خاطر پستی و بخل بسیارم

وَهِيَ عِنْدَكَ صَغِيرَةٌ حَقِيرَةٌ وَعَلَيْكَ سَهْلَةٌ يَسِيرَةٌ

و در حالی که آن نزد تو کم و ناچیز است و انجام آن بر تو ساده و آسان است

ص: ۵۴۷

فَأَسْأَلُكَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ عِنْدَكَ

پس از تو می خواهیم به مقام و منزلت محمد و آل محمد - که بر او و بر ایشان سلام و درود باد -
در پیشگاهت

وَبِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ

و به حق ایشان بر تو

وَبِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ

و به آنچه برای ایشان واجب گردانیدی

وَبِسَائِرِ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَصْفِيَائِكَ

و به دیگر پیامبرانت و رسولانت و برگزیدگانت

وَأَوْلِيَائِكَ الْمُخْلِصِينَ مِنْ عِبَادِكَ

و اولیاء بااخلاص و پاکت از میان بندگانت

وَبِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ لَمَّا قَضَيْتَهَا كُلَّهَا وَأَسْعَفْتَنِي بِهَا

و به نام بزرگت به آن نام بزرگت که همه آن ها را برآورده سازی و مرا حاجت روا گردانی

وَلَمْ تُخَيِّبْ أَمَلِي وَرَجَائِي

و مرا از آنچه آرزو و امید دارم محروم نکنی

وَشَفَّعَ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ فِيَّ.

و صاحب این قبر را در مورد من شفیع من گردانی.

يا سيدي يا ولي الله

ای سرور من؛ ای ولی خدا؛

يا أمين الله

ای امین خدا و مورد اطمینان او؛

أَسْأَلُكَ أَنْ تَشْفَعَ لِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي هَذِهِ الْحَاجَاتِ كُلِّهَا

از تو درخواست می کنم که شفاعت کنی برای من به درگاه خداوند در مورد همه این نیازها و حاجت
هایم

بِحَقِّ آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ

به حق پدران پاک

وَبِحَقِّ عَزَّ وَجَلَّ أَوْلَادِكَ الْمُنتَجِبِينَ

و به حق فرزندان برگزیده ات

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ

که براستی تو نزد خداوند - که نام هایش مقدس است -

الْمَنْزِلَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْمَرْتَبَةَ الْجَلِيلَةَ وَالْجَاهَ الْعَرِيفَ.

مقام ارزشمند و رتبه والا و آبروی فراوان داری.

اللَّهُمَّ لَوْ عَرَفْتُ مَنْ هُوَ أَوْجَهُ عِنْدَكَ مِنْ هَذَا الْإِمَامِ وَمِنْ آبَائِهِ وَأَبْنَائِهِ الطَّاهِرِينَ

خداوندا؛ اگر کسانی را می شناختم که نزد تو از این امام عزیز و پدران و فرزندان پاکش

عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالصَّلَاةُ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِي

- که بر همه آنان سلام و درود باد - آبرومندتر باشد آنان را شفیع خود قرار می دادم

وَقَدَّمْتُهُمْ أَمَامَ حَاجَتِي وَطَلِبَاتِي هَذِهِ

و آنان را پیشاپیش این خواسته ها و نیازهایم مقدم می نمودم

فَأَسْمَعُ مِنِّي وَاسْتَجِبَ لِي

پس دعایم را بشنو و برایم به اجابت برسان

وَأَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و آنگونه که تو شایسته آن هستی با من رفتار کن ای مهربانترین مهربانان.

ص: ۵۴۸

اللَّهُمَّ وَمَا قَصَرْتُ عَنْهُ مَسْئَلَتِي وَلَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِي

خداوندا؛ و آنچه درخواست من نسبت به آن نارسا و نیرویم ناتوان و تیزهوشی و زیرکی ام به آن نمی

رسد

مِنْ صَالِحِ دِينِي وَدُنْيَايَ وَآخِرَتِي

و صلاح دین و دنیا و آخرت من است

فَأَمُنْ بِهِ عَلَيَّ

توبه آن بر من منت گذار

وَاحْفَظْنِي وَاحْرُسْنِي

و مرا نگهدار و حفظ کن

وَهَبْ لِي وَاعْفِرْ لِي

و بر من ببخشای و مرا مورد آمرزش قرار بده

وَمَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ مِنْ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

و هر کس به من اراده بدی یا نیت ناروایی دارد شیطان سرکش باشد

أَوْ سُلْطَانٍ عَنِيدٍ أَوْ مُخَالِفٍ فِي دِينٍ

یا سلطان عنادپیشه منحرف یا مخالف داشته باشد یا من در دین

أَوْ مُنَازِعٍ فِي دُنْيَا

یا کشمکش داشته باشد بر سر دنیا

أَوْ حَاسِدٍ عَلَيَّ نِعْمَةً

یا حسد ورزد به نعمتی که دارم

أَوْ ظَالِمٍ أَوْ بَاغٍ

یا ستمگر باشد یا جنایتکار

فَأَقْبِضْ عَنِّي يَدَهُ

دست او را نسبت به من ببند

وَأَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُ

و مکر و حيله او را از من بازگردان

وَأَشْغَلْهُ بِنَفْسِهِ

و او را به خودش مشغول ساز

وَأَكْفِنِي شَرَّهُ وَشَرَّ أَتْبَاعِهِ وَشَيَاطِينِهِ

و شر او و شر پیروان و شیاطین او را از من کفایت کن

وَأَجِرْنِي مِنْ كُلِّ مَا يَضُرُّنِي وَيُجْحِفُ بِي

و مرا از آنچه به من زیان رساند و بر من بیش از طاقتم فشار آورد در امان بدار

وَأَعْطِنِي جَمِيعَ الْخَيْرِ كُلِّهِ وَمِمَّا لَا أَعْلَمُ.

و همه خوبی ها را از آنچه می دانم و نمی دانم به من عطا فرما.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا! درود فرست بر محمد و آل محمد

وَأَغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ

و بیامرز مرا و پدر و مادرم را

وَأَخْوَانِي وَأَخَوَاتِي

و برادران و خواهرانم را

وَأَعْمَامِي وَعَمَّاتِي

و عموها و عمّه هایم را

وَأَخْوَالِي وَخَالَاتِي

و دائی ها و خاله هایم را

وَأَجْدَادِي وَجَدَّاتِي

و پدر بزرگ ها و مادر بزرگ هایم را

وَأَوْلَادِهِمْ وَذُرَارِيهِمْ

و فرزندان و نسل ایشان را

وَأَزْوَاجِي وَذُرِّيَّاتِي

و همسران و فرزندانم را

وَأَقْرَبَائِي وَأَصْدِقَائِي

و همه نزدیکانم و دوستانم را

وَجِيرَانِي وَإِخْوَانِي فِيكَ

و همسایگان و برادران ایمانی ام را

مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ

از مشرق زمین باشند یا مغرب زمین

وَلِجَمِيعِ أَهْلِ مَوَدَّتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و همه کسانی را که با من محبت دارند از مردان و زنان مؤمن

ص: ۵۴۹

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

زنده باشند یا مرده

وَلِجَمِيعِ مَنْ عَلَّمَنِي خَيْرًا أَوْ تَعَلَّم مِنِّي عِلْمًا.

و همه کسانی که به من کار خوب یا مطلب سودمندی آموخته باشند یا از من علم و دانشی فراگرفته باشند.

اللَّهُمَّ اشْرِكْهُمْ فِي صَالِحِ دُعَائِي

خداوندا؛ شریک گردان همه آنان را در دعای شایسته من

وَزِيَارَتِي لِمَشْهَدِ حُجَّتِكَ وَوَلِيِّكَ

و زیارت حرم (باصفای) حجت و ولایت

وَأَشْرِكُنِي فِي صَالِحِ أَدْعِيَّتِهِمْ

و شریک نما مرا در دعاهاى نیکو و شایسته آنان

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان

وَبَلِّغْ وَلِيَّكَ مِنْهُمْ السَّلَامَ

و از طرف همه آنان به ولّی خویش سلام برسان

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و سلام بر تو و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

يَا سَيِّدِي وَمَوْلَايَ - يَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ

ای سرور من؛ و مولای من؛ - ای فلان پسر فلان - درود خدا بر تو

وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ

و بر روح و جسم تو

أَنْتَ وَسَيِّلتِي إِلَى اللَّهِ

تو وسیله من به سوی خداوند

وَذَرِيعَتِي إِلَيْهِ

و راه ارتباط من با او هستی

وَلِي حَقُّ مُوَالَاتِي وَتَأْمِيلِي

و من حق ارادتمندی و آرزومندی به حضرتت دارم

فَكُنْ شَفِيعِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

پس شفیع من باش به درگاه خداوند تبارک و تعالی

فِي الْوُقُوفِ عَلَى قِصَّتِي هَذِهِ وَصَرَفِي عَنْ مَوْقِفِي هَذَا بِالنُّجْحِ وَبِمَا سَأَلْتُهُ كُلَّهُ

در مورد آنچه آگاهی از قصه من و در مورد بازگشتم از این جایگاه محترم با موفقیت و روا شدن همه

خواسته هایم

بِرَحْمَتِهِ وَقُدْرَتِهِ.

با قدرت و رحمت او.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلاً كَامِلاً

خداوندا؛ به من عقل کامل

وَلُبّاً رَاجِحاً

و اندیشه و خرد بیشتر

وَعِزّاً بَاقِياً

و عزت پایدار

وَقَلْبًا زَكِيًّا

و قلبی پاک

وَعَمَلًا كَثِيرًا

و عمل بسیار

وَأَدَبًا بَارِعًا

و ادبی برتر و شایسته تر روزی فرما

وَأَجْعَلْ ذَلِكَ كُلَّهُ لِي

و همه آن ها را به نفع من قرار بده

وَلَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ

و بر ضرر من قرار مده

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱) به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

ص: ۵۵۰

۱- ۴۰. مصباح الزائر: ۴۶۸ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۶۹ کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۲۴.

دعای دوّم

مستحب است این دعا بعد از زیارت امام رضا علیه السلام و نیز سایر امامان علیهم السلام خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِي قَدْ أَخْلَقْتُ وَجْهِي عِنْدَكَ

خداوندا؛ اگر گناهانم مرا نزد تو بی آبرو ساخته

وَحَبَبْتُ دُعَائِي عِنْدَكَ

و دعایم را از رسیدن به درگاهت مانع گشته

وَحَالَتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

و میان من و تو فاصله انداخته است

فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُقْبِلَ عَلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ

پس از تو می خواهم که با چهره کریمانه ات بر من روی آوری

وَتُنَشِّرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ

و رحمت را بر من بگسترانی

وَتُنْزِلَ عَلَيَّ بَرَكَاتِكَ.

و برکات را بر من نازل سازی.

وَإِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا

و اگر گناهانم مانع شده از اینکه صدایم به سوی تو بالا رود

أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا

یا گناهم را بیامرزی

أَوْ تَتَجَاوَزَ عَن حَاطِيَّةٍ مُّهِلِكَةٍ

یا از خطا و اشتباه هلاک کننده گذشت کنی

فَهَا أَنَا ذَامُسْتَجِيرٌ بِكَرَمٍ وَجِهِكَ وَعِزِّ جَلَالِكَ

پس اکنون من به کرامت و بزرگواری ذات و عزت و شکوه جلال پناهنده گشته

وَمُتَوَسِّلٌ إِلَيْكَ وَمُتَقَرِّبٌ إِلَيْكَ بِأَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيْكَ

و به سوی تو توسل جسته و تقرّب می یابم به وسیله محبوبترین آفریدگانت

وَأَكْرَمِهِمْ عَلَيْكَ وَأَوْلَاهُمْ بِكَ

و گرامی ترین آنان در پیشگاه تو و شایسته ترین آنان نسبت به تو

وَأَطْوَعِهِمْ لَكَ

و فرمانبردارترین ایشان برای تو

وَأَعْظَمِهِمْ مَنْزِلَةً وَمَكَانًا عِنْدَكَ

و باعظمت ترین آنان از جهت منزلت و موقعیت نزد تو

مُحَمَّدٍ وَبِعِزَّتِهِ الطَّاهِرِينَ

(حضرت) محمد صلی الله علیه وآله وسلم و به وسیله عترت پاک او

الْأَيُّمَّةِ الْهُدَاةِ الْمَهْدِيِّينَ

امامان هدایت یافته هدایتگر

الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَى خَلْقِكَ طَاعَتَهُمْ

که اطاعت شان را بر همه مردمان واجب ساختی

وَأَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَجَعَلْتَهُمْ

و به مودت و دوستی ایشان دستور دادی

ص: ۵۵۱

وُلَاةَ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِكَ

و آنان را بعد از پیامبرت سرپرست امور قرارشان دادی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

که درود خدا بر او و آل او باد. ای خوارکننده هر

يَا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

ستمگر زورگوی عنادپیشه

وَيَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ

و ای عزیز گرداننده مؤمنان

بَلِّغْ مَجْهُودِي

تاب و توانم به پایان رسیده است

فَهَبْ لِي نَفْسِي السَّاعَةَ

پس اکنون مرا ببخش

وَرَحْمَةً مِنْكَ تَمُنُّ بِهَا عَلَيَّ

و با رحمتی از ناحیه خودت بر من منت گذار

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان

سپس ضریح را ببوس و دو طرف گونه ات را بر آن بمال و بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هٰذَا مَشْهُدٌ لَا يَرْجُو مَنْ فَاتَتْهُ فِيْهِ رَحْمَتُكَ

خداوندا! این زیارتگاهی است که کسی اگر رحمت تو در آن جا از او فوت شود

اَنْ يِّنَالَهَا فِيْ غَيْرِهِ

امیدی نیست که در غیر اینجا بدست آورد

وَلَا اَحَدٌ اَشَقٰى مِنْ اَمْرٍ قَصَدَهُ مُؤَمَّلًا فَاَبَ عَنْهُ خَائِبًا

. و کسی شقی تر از انسانی نیست که با آرزو و امید اینجا بیاید و محروم بازگردد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْإِيَابِ

خداوندا؛ به تو پناه می برم از بدی بازگشتن

وَحَيِّبَةِ الْمُنْقَلَبِ

و ناامیدی هنگام بازگشت

وَالْمُنَاقَشَةِ عِنْدَ الْحِسَابِ

و مناقشه و کشمکش وقت حسابرسی

وَحَاشَاكَ يَا رَبِّ أَنْ تُقْرَنَ طَاعَةٌ وَلِيَّكَ بِطَاعَتِكَ

و از ساحت مقدس تو به دور است - پروردگارا؛ - که اطاعت ولایت را با اطاعت خویش

وَمُؤَالَاتِهِ بِمُؤَالَاتِكَ

و دوستی و پیروی او را با دوستی و پیروی خویش

وَمَعْصِيَّتِهِ بِمَعْصِيَّتِكَ

و معصیت و نافرمانی او را با معصیت و نافرمانی خویش مقرون گردانی

ثُمَّ تُؤَيِّسُ زَائِرَهُ

سپس زائرش

وَالْمُتَحَمِّلَ مِنْ بُعْدِ الْبِلَادِ إِلَى قَبْرِهِ؛

و آن که سختی راه و دوری آن را تا کنار قبر مطهر او تحمّل کرده مایوس و ناامید گردانی

وَعَزَّتْكَ يَا رَبِّ لَا يَنْعَقِدُ رَا عَلِي ذَلِكَ ضَمِيرِي

سوگند به عزّتت - ای پروردگار؛ - که به خاطرم چنین چیزی خطور نمی کند؛

إِذْ كَانَتْ الْقُلُوبُ إِلَيْكَ بِالْجَمِيلِ تُشِيرُ. (۱)

زیرا که دل ها به سوی تو تنها به خوبی و نیکی اشاره دارد.

ص: ۵۵۲

۱- ۴۱. مصباح الزائر: ۴۷۱ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۷۲ کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۲۸.

دعای سوّم

خواندن این دعا نیز پس از زیارت امام رضا علیه السلام و سایر ائمه علیهم السلام مستحبّ است:

يَا وَلِيَّ اللَّهِ؛ إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاكَ

ای ولیّ خدا؛ همانا میان من و خداوند عزیز والا گناहانی است که جز رضایت و خشنودی شما آن

ها را از بین نمی برد

فِيحَقِّ مَنْ اِتَّمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ

پس به حقّ کسی که شما را امین راز خویش قرار داد

وَاسْتَرْعَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ

و سرپرستی امور عالم و نگهبانی خلق را از شما خواست

وَقَرْنَ طَاعَتَكَ بِطَاعَتِهِ وَمُؤَالَاتِكَ بِمُؤَالَاتِهِ

حالی و اطاعت شما را به اطاعت خویش و پیروی شما را به پیروی خویش مقرون گردانید

تَوَلَّ صَلَاحَ مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

اصلاح حال مرا با خداوند تبارک و تعالی عهده دار باش

وَاجْعَلْ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكَ

و قرار بده بهره مرا از زیارتت

تَخْلِطِي بِخَالِصِي بَارِئًا

مخلوط کردنم زائران خالص خویش

الَّذِينَ تَسْأَلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي عِتْقِ رِقَابِهِمْ

که از خداوند آزادی آن ها را درخواست می کنی

وَتَرَعَّبُ إِلَيْهِ فِي حُسْنِ ثَوَابِهِمْ.

و ثواب و پاداش نیکو برای آن ها از درگاه او مایل و مشتاقی.

فَهَا أَنَا الْيَوْمَ بِقَبْرِكَ لَا أُنْدُ

اکنون من امروز به مرقد پاکت پناه آورده

وَبِحُسْنِ دِفَاعِكَ عَنِّي عَائِدٌ

و به دفاع و حمایت نیکویت از من پناهنده گشته ام

فَتَلَا فَنِي يَا مَوْلَايَ وَأَدْرِكُنِي

پس به داد من برس ای مولای من و مرا دریاب

وَأَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَمْرِي

و از خداوند عزیز والا در مورد کار من درخواست کن

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامًا كَرِيمًا (وَجَاهًا

که براستی برای تو نزد خداوند مقامی ارجمند) و آبروی شایانی (است

عَظِيمًا) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا. (۱)

درود خدا و سلام او بر تو باد

ص: ۵۵۳

۱- ۴۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۷۳.

دعای چهارم

خواندن این دعا نیز پس از زیارت حضرت امام رضا علیه السلام و سایر ائمه اطهار علیهم السلام مناسب است:

اَللّٰهُمَّ لَوْ وَجَدْتُ شَفِيعًا اَقْرَبَ اِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَاَهْلِ بَيْتِهِ الْاٰخِيَارِ الْاَتْقِيَاءِ الْاَبْرَارِ

خداوندا! اگر واسطه و شفيعی را می یافتم که به حضرتت نزدیکتر از محمد و اهل بیت

عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ

پاک پرهیزکار نیکوکار او - بر او و بر آنان سلام - باشد

لَا سْتَشْفَعُ بِهِمْ اِلَيْكَ

او را به درگاہت شفیع قرار می دادم

وَهَذَا قَبْرُ وَلِيِّيْ مِنْ اَوْلِيَاءِكَ وَسَيِّدٍ مِنْ اَصْفِيَاءِكَ

و این قبر ولیّی از اولیاءت و سروری از برگزیدگانت است

وَمَنْ فَرَضْتَ عَلَيَّ الْخَلْقِ طَاعَتَهُ

و کسی است که اطاعت او را بر همه خلق واجب کرده ای

قَدْ جَعَلْتَهُ بَيْنَ يَدَيَّ

که در پیش روی خود قرار داده ام

اَسْأَلُكَ يَا رَبِّ بِحُرْمَتِهِ عِنْدَكَ

پروردگارا! از تو می خواهم به حرمت و آبروی او نزد تو

وَبِحَقِّهِ عَلَيْكَ لَمَّا نَظَرْتَ إِلَيَّ نَظْرَةً رَحِيمَةً مِنْ نَظَرَاتِكَ

و به حق او بر تو نگاهی از روی رحمت و مهربانی به من کنی

تَلَّمُ بِهَا شَعْنِي وَتَصْلُحُ بِهَا حَالِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

که با آن نگاه پریشانی و نابسامانی مرا برطرف کنی و حالم را در دنیا و آخرت اصلاح نمایی

فَأِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیزی توانایی.

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِي لَمَّا فَاتَتِ الْعَدَدَ

خداوندا؛ همانا گناهانم وقتی که از عدد گذشت

وَجَازَتِ الْأَمَدَ

و از اندازه تجاوز کرد

عَلِمْتُ أَنَّ شَفَاعَةَ كُلِّ شَافِعٍ دُونَ أَوْلِيَائِكَ تَقْصُرُ عَنْهَا

دانستم که شفاعت هر شفیع غیر از اولیاءت کارساز نیست

فَوَصَلْتُ الْمَسِيرَ فِي بَلَدِي قَاصِدًا وَلِيَّكَ بِالْبُشْرَى

پس این مسیر را پیمودم و با شادمانی آهنگ ولی تو را نمودم

وَمُتَعَلِّقًا مِنْهُ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

و از طریق او به دست آویز محکم و مورد اطمینان آویختم

وَهَا أَنَا يَا مَوْلَايَ قَدْ اسْتَشْفَعْتُ بِهِ إِلَيْكَ

و اکنون این منم - ای مولای من؛ - که به وسیله او به درگاه تو شفاعت جسته ام

وَأَفْسَمْتُ بِهِ عَلَيْكَ

و به او تو را سوگند داده ام

فَارْحَمْ غُرْبَتِي

پس به غربت و تنهایی من رحم کن

وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي.

و توبه ام را بپذیر.

اللَّهُمَّ إِنِّي لَا أَعُوذُ عَلَى صَالِحَةٍ سَلَفْتُ مِنْنِي

خداوندا! همانا من بر عمل صالح و شایسته ای که در گذشته انجام داده ام تکیه نمی کنم

وَلَا أَثِقُ بِحَسَنَةٍ تَقُومُ بِالْحُجَّةِ عَنِّي

و به کار نیکویی که از طرف من حجّتی پیا دارد اطمینان ندارم

وَلَوْ أَنِّي قَدَّمْتُ حَسَنَاتِ جَمِيعِ خَلْقِكَ

و اگر خوبی های همه آفریدگانت را پیش فرستم

ثُمَّ خَالَفْتُ طَاعَةَ أَوْلِيَائِكَ

سپس با فرمان اولیاءت مخالفت کنم

لَكَانَتْ تِلْكَ الْحَسَنَاتُ مُزْعِجَةً لِي عَنْ جِوَارِكَ

و از اطاعتشان سرپیچی نمایم هر آینه این خوبی ها مرا از جوارت دور می گرداند

غَيْرَ حَائِلَةٍ بَيْنِي وَبَيْنَ نَارِكَ

و میان من و آتش خشم تو فاصله نمی اندازد

فَلِذَلِكَ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ طَاعَتِكَ طَاعَةُ أَوْلِيَائِكَ.

پس به خاطر این دانستم که بهترین اطاعت ها همان اطاعت اولیاء تو است.

اللَّهُمَّ ارْحَمْ تَوَجُّهِي بِمَنْ تَوَجَّهْتُ بِهِ إِلَيْكَ

خداوندا؛ رحم کن روی آوردنم را به خاطر کسی که به وسیله او به تو روی آورده ام

فَلَقَدْ عَلِمْتُ أَنِّي غَيْرُ وَاجِدٍ أَعْظَمُ مِقْدَاراً مِنْهُمْ

و به تحقیق می دانی که من پیدا نکردم کسی را که ارزشی بیشتر از آنان داشته باشد

لِمَكَانِهِمْ مِنْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

به خاطر منزلتی که ایشان نزد تو دارند ای مهربانترین مهربانان.

اَللّٰهُمَّ اِنِّكَ بِالْاِنْعَامِ مَوْصُوْفٌ

خداوندا؛ همانا تو به نیکی کردن و احسان توصیف شده ای

وَوَلِيَّتِكَ بِالشَّفَاعَةِ لِمَنْ اَتَاهُ مَعْرُوْفٌ

و ولیت به شفاعت نمودن نسبت به آنکه به درگاهش آید شناخته شده است

فَاِذَا شَفَعَ فِیِّ مُتَّفَضِّلًا

پس هنگامی که در مورد من به فضل و کرم خویش شفاعت کند

كَانَ وَجْهَكَ عَلَیِّ مُقْبِلًا

تو با چهره رحمت با من روبرو می شوی

وَإِذَا كَانَ وَجْهَكَ عَلَیِّ مُقْبِلًا أَصَبْتُ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا.

و هنگامی که با چهره رحمت با من روبرو گشتی به درجه و رتبه ای از بهشت دست می یابم.

اَللّٰهُمَّ فَكَمَا اَتَوَسَّلُ بِهٖ اِلَيْكَ

خداوندا؛ پس همان گونه که به وسیله او به تو توسل می جویم

اَنْ تَمُنَّ عَلَیَّ بِالرِّضَا وَالنِّعَمِ

که بر من به خشنودی و نعمت ها منت گذاری؛

اللَّهُمَّ أَرْضِهِ عَنَّا

خداوندا؛ او را از ما راضی گردان

وَلَا تُسَخِّطْهُ عَلَيْنَا

و بر ما خشمگین مساز

وَاهْدِنَا بِهِ وَلَا تُضِلَّنَا فِيهِ

و ما را به وسیله او هدایت کن و در مورد او گمراه مفرما

وَاجْعَلْنَا فِيهِ عَلَى السَّبِيلِ الَّذِي تَخْتَارُهُ

و ما را در مورد او بر همان راهی که او را اختیار فرموده ای قرار بده

وَأَضِيفْ طَاعَتِي إِلَى خَالِصِ نِيَّتِي فِي تَحِيَّتِي

و اطاعتم را به نیت خالصم در تحیت و ارادتم بیفزای

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربان ترین مهربانان.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى خِيَارِ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

خداوندا؛ بر بهترین آفریدگانت محمد و آل او درود فرست؛

كَمَا أَنْتَ جَبْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

همان گونه که ایشان را بر همه جهانیان برگزیدی

وَاخْتَرْتَهُمْ عَلَى عِلْمٍ مِنَ الْأُولِينَ.

و از روی علم و آگاهی آنان را از میان پیشینیان اختیار نمودی.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ

خداوندا؛ و درود فرست بر حجت

وَصَفْوَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ

و برگزیده ات از میان مخلوقات

التَّالِي لِنَبِيِّكَ

آنکه در پی پیامبرت (و جانشین او)

الْمُقِيمِ لِأَمْرِكَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

بپادارنده امر تو بوده (یعنی حضرت (علی بن ابی طالب

وَصَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

و درود فرست بر (حضرت (فاطمه زهرا سرور زنان جهانیان

وَصَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ شَنْفَى عَرْشِكَ

و درود فرست بر امام حسن و امام حسین دو گوشواره عرش

وَدَلِيلِي خَلْقِكَ عَلَيَّكَ

و دو دلیل و راهنمای خلقت بر تو

و دُعَاتِهِمْ إِلَيْكَ.

و دعوت کننده آنان به سوی تو.

اللَّهُمَّ وَصَلْ عَلَى عَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسَى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْخَلْفِ الصَّالِحِ الْبَاقِي

خداوندا؛ و درود فرست بر امام سجّاد و امام باقر و امام صادق و امام کاظم و امام رضا و امام جواد و امام هادی و امام عسکری و جانشین شایسته باقی مانده؛

مَصَابِيحِ الظَّالِمِ

آن چراغ های فروزنده در تاریکی ها

و حُجَجِكَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنَامِ

و حجّت های بر همه مردمان

خَزَنَةِ الْعِلْمِ أَنْ يَعْدَمَ

خازنان علم و دانش از معدوم شدن آن

و حُمَاةِ الدِّينِ أَنْ يَسْتَقْمَ

و حامیان دین از بیمار شدن آن؛

صَلَاةٌ يَكُونُ الْجَزَاءُ عَلَيْهَا أَتَمَّ رِضْوَانِكَ

درودی که پاداش تو بر آن کاملترین رضایت و خشنودیت

ص: ۵۵۶

وَنَوَامِي بَرَكَاتِكَ

و برکات بالنده ات

وَكِرَائِمِ إِحْسَانِكَ.

و احسان کریمانه ات باشد.

اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ

خداوندا؛ دشمنان ایشان را از طایفه جنّ و انس همگی را لعنت کن

مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ

و عذاب دردناکت را بر ایشان دو چندان گردان

وَضَاعِفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

و سلام

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

دعای پنجم

يَا ذَا الْقُدْرَةِ الْجَامِعَةِ

(خداوندا؛ ای دارای قدرت کامل و دربرگیرنده؛

وَالرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ

و رحمت گسترده

وَالْمِنَّنِ الْمُتَّابِعَةِ

و نعمت های پیایی

وَالْآلَاءِ الْمُتَوَاتِرَةِ

و الطاف پیوسته

وَالْأَيَادِي الْجَمِيلَةِ (الْجَلِيلَةِ)

و احسان های نیکو (بزرگ)

وَالْمَوَاهِبِ الْجَزِيلَةِ

و بخشش های فراوان

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِينَ

درود فرست بر محمد و آل محمد که اهل صدق و راستی اند

وَأَعْطِنِي سُؤْلِي

و خواسته ام را عطا کن

وَاجْمَعْ شَمْلِي وُلْمَّ شَعَثِي

و پریشان خاطری و نابسامانی مرا برطرف کن

وَزَكِّ عَمَلِي

و معلم را پاکیزه گردان

وَلَا تُزِلْ قَدَمِي

و پایم را ملغزان

وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا

و چشم به هم زدنی مرا هرگز به خویش وامگذار

وَلَا تُخَيِّبْ طَمَعِي

و طمع مرا ناکام مگردان

وَلَا تُبَدِّ عَوْرَتِي

و بی زشتی مرا آشکار مساز

وَلَا تَهْتِكْ سِتْرِي

و پرده پوشش مرا کنار مزین

وَلَا تُوَحِّشْنِي وَلَا تُؤْيِسْنِي

و مرا دچار وحشت مگردان و مأیوس مفرما

وَكُنْ رُؤُوفًا رَحِيمًا

و نسبت به من رؤوف و مهربان باش

وَاهِدِنِي وَزَكِّنِي وَطَهِّرْنِي

و هدایت کن مرا و پاک و پاکیزه ام نما

وَصَفِّئْنِي وَاصْطَفِنِي

و مرا باصفا گردان و برگزین

ص: ۵۵۷

۱- ۴۳. کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۳۶.

وَحَلِّصْنِي وَاسْتَخْلِصْنِي وَاصْنَعْنِي وَاصْطَنْعْنِي وَقَرِّبْنِي إِلَيْكَ

و مرا خالص فرما و (از بدی ها) رهائی ام بخش و مرا نیکو ساز و تربیت کن و به درگاه خویش

نزدیک گردان

وَلَا تُبَاعِدْنِي عَنْكَ

و از خود دور مکن

وَالطُّفُّ بِي

و به من لطف کن

وَلَا تُخَفِّنِي (وَلَا تُخَيِّبَنِي)

و مرا پوشیده و کنار مکن (و ناامیدم مساز)

وَأَكْرِمْنِي وَلَا تُهِنِّي

و گرامی ام بدار و پستم مکن

وَمَا أَسْأَلُكَ فَلَا تَحْرِمْنِي

و آنچه از تو درخواست نمودم مرا از آن محروم مفرما

وَمَا لَا أَسْأَلُكَ فَاجْمَعُهُ لِي

و آنچه نخواستم برایم فراهم فرما

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

وَأَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ

و از تو می خواهم به حرمت ذات بزرگوارت

وَبِحُرْمَةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى عَلَيْهِ وَآلِهِ

و به حرمت پیامبرت (حضرت) محمد که درود تو بر او و آل او باد

وَبِحُرْمَةِ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

و به حرمت اهل بیت پیامبرت امیر مؤمنان (حضرت علی و امام حسن و امام حسین

وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسَى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ

و امام سجّاد و امام باقر و امام صادق و امام کاظم و امام رضا و امام جواد و امام هادی و امام عسکری

وَالْحَلْفِ الْبَاقِي صَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَيْهِمْ

و آن جانشین باقی مانده ات - درود و برکات تو بر آنان - که بر همه آنان درود فرستی

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

و در فرج قیام کننده ایشان به امرت شتاب نمایی

وَتُعَجِّلَ فَرَجَ قَائِمِهِمْ بِأَمْرِكَ

و او را یاری کنی و دینت را به وسیله او پیروز گردانی

وَتَنْصُرَهُ وَتَنْتَصِرَ بِهِ لِدِينِكَ

و مرا در گروهی که به وسیله او رهایی می یابند

وَتَجْعَلَنِي فِي جُمْلَةِ النَّاجِينَ بِهِ وَالْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَتِهِ.

و در راه اطاعتش اخلاص دارند قرار دهی.

وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّهِمْ لَمَّا اسْتَجَبْتَ لِي دَعْوَتِي

و از تو می خواهم به حقّ ایشان که دعایم را مستجاب کنی

وَقَضَيْتَ حَاجَتِي

و حاجتم را برآورده سازی

وَأَعْطَيْتَنِي سُؤْلِي

و خواسته ام را عطا کنی

وَكَفَيْتَنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي

و آنچه از امر دنیا و آخرتم مرا اندوهگین ساخته کفایت نمایی

ص: ۵۵۸

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای مهربانترین مهربانان.

يَا نُورُ يَا بُرْهَانُ

ای روشن؛ ای آشکار؛

يَا مُنِيرُ يَا مُبِينُ

ای روشنی بخش؛ ای آشکارکننده؛

يَا رَبِّ اِكْفِنِي شَرَّ الشُّرُورِ وَآفَاتِ الدُّهُورِ

پروردگار؛ بدی بدی ها و آفت های روزگار را نسبت به من کفایت کن

وَأَسْأَلُكَ النَّجَاةَ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ. (۱) ای و از تو می خواهم که مرا نجات دهی و رهایی بخشی روزی که در صور دمیده می شود.

دعای ششم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَلَا تَدْعُ لِي فِي هَذَا الْمَكَانِ الْمُكْرَمِ

و در این جایگاه ارزشمند و محترم

وَالْمَشْهَدِ الْمُعْظَمِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ

و حرم با عظمت و امگذار برای من گناهی را مگر آنکه آن را بیامرزی

وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ

و نه اندوهی را مگر آنکه آن را گشایش دهی

وَلَا كَرْبًا إِلَّا كَشَفْتَهُ

و نه گرفتاری را مگر آنکه آن را برطرف سازی

وَلَا غَمًّا إِلَّا أَذْهَبْتَهُ

و نه غمی را مگر آنکه آن را دور نمایی

وَلَا حُزْناً إِلَّا سَلْبَتُهُ

و نه غصه ای را مگر آنکه آن را از بین ببری

وَلَا دَيْنًا إِلَّا قَضَيْتُهُ

و نه قرضی را مگر آنکه آن را ادا کنی

وَلَا عَدُوًّا إِلَّا كَفَيْتُهُ (قَصَمْتُهُ)

و نه دشمنی را مگر آنکه آن را کفایت کنی (درهم شکنی او را)

وَلَا مَرِيضًا إِلَّا شَفَيْتُهُ وَعَافَيْتُهُ

و نه مریضی را مگر آنکه آن را شفا دهی و عافیت بخشی

وَلَا عَارِيًّا إِلَّا كَسَوْتُهُ

و نه برهنه ای را مگر آنکه آن را بپوشانی

وَلَا عَيْبًا إِلَّا سَتَرْتُهُ

و نه عیبی را مگر آنکه آن را پنهان داری

وَلَا رِزْقًا إِلَّا بَسَطْتُهُ

و نه روزی و رزقی را مگر آنکه آن را گسترش دهی

وَلَا خَوْفًا إِلَّا أَمَنْتُهُ

و نه بیم و ترسی را مگر آنکه آن را ایمن بخشی

وَلَا شَمْلًا إِلَّا جَمَعْتَهُ

و نه نابسامانی را مگر آنکه آن را سامان دهی

وَلَا غَائِبًا إِلَّا حَفِظْتَهُ وَأَدَيْتَهُ

و نه غایبی را مگر آنکه آن را حفظ کنی و بازگردانی

وَلَا دَعْوَةً إِلَّا أَجَبْتَهَا

و نه دعایی را مگر آنکه آن را به اجابت برسانی

وَلَا مَسْأَلَةً إِلَّا أَعْطَيْتَهَا

و نه درخواستی را مگر آنکه آن را عطا کنی

وَلَا أَمَانَةً إِلَّا أَدَيْتَهَا

و نه امانتی را مگر آنکه آن را بازگردانی

وَلَا فِتْنَةً إِلَّا صَرَّفْتُهَا

و نه فتنه ای را مگر آنکه آن را دور نمایی

ص: ۵۵۹

وَلَا حَاجَةَ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَكَ فِيهَا رِضَىٰ وَ لِي فِيهَا صَلاَحٌ إِلَّا قَضَيْتَهَا

و نه حاجتی از حاجت های دنیا و آخرت را - که در آن رضا و خشنودی تو و صلاح من باشد

يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

- مگر آنکه آن را برآورده کنی ای مهربانترین مهربانان.

دعای هفتم

از کتب مزار نقل شده که در قسمت بالای سر (حرم های ائمه معصومین علیهم السلام) بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ يَا ذَا الْجُوْدِ الْاَبْدِيَّ

خداوندا! از تو درخواست می کنم ای صاحب جود و بخشش همیشگی و پیوسته

وَالْبَقَاءِ السَّرْمَدِيِّ

و ماندگاری پایدار

الْمَنْعُوْتِ بِصِفَاتِ الْجَلالِ فِي اَزْلِ الْاَزالِ وَاَبْدِ الْاَبادِ

(ای) آنکه متصف به صفات جلال بوده ای و هستی در گذشته های بی ابتدا و در آینده های بی انتها

يا مَنْ لا تَحْوِيهِ الْاَقْطارُ

ای آنکه کرانه ها و اطراف او را دربر نمی گیرد

وَلَا يَمُرُّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

و شب و روز بر او نمی گذرد

یا حاضراً لیسَ بِمَوْجُودٍ

ای آنکه در عین حضور وجود محسوس ندارد

یا غائباً لیسَ بِمَفْقُودٍ

ای آنکه با غائب بودنش ناپیدا نیست

یا مَنْ لیسَ بِذَكَرٍ وَلَا أُتَى

ای آنکه نه مذکر است و نه مؤنث

وَلَا قَوْلٍ وَلَا مَعْنَى

و نه لفظ است و نه معنا

وَيَا مَنْ عَبَّرَتْ عَنْهُ الْعُقُولُ بِغَيْرِ مَعْرِفَةِ الْمَعْنَى

و ای آنکه اندیشه ها و خردها از او تعبیر کرده و یاد نموده اند بدون معرفت معنا و شناخت حقیقت
او

يَا مَنْ لَمْ يَسْبِقْ كَوْنُهُ أَوْلَاً عَلَى كَوْنِهِ آخِراً

ای کسی که اول بودنش بر آخر بودنش

وَلَا كَوْنِهِ بَاطِناً عَلَى كَوْنِهِ ظَاهِراً

و باطن بودنش بر ظاهر بودنش پیشی نگرفته است

وَجَعَلَ الْعُقُولَ فِي بَيْدَاءِ كِبْرِيَاءِهِ وَالْهَيْهَةَ حَيَارَى

و خردها را در صحرای کبریائی اش حیران و سرگردان ساخته است

ص: ۵۶۰

۱- ۴۵. کتابُ فی الزیارات والأدعیة (مخطوط: ۳۳).

۱. کتابُ فی الزیارات والأدعیة (مخطوط: ۳۳).

یا مَنْ لَيْسَ بِقَرِيبٍ فَيُنَاجِي

ای کسی که نزدیک محسوسی نیست که با او نجوا شود

وَلَا بَعِيدٍ فَيُنَادِي

و آنگونه دور نیست که با بانگ و فریاد او را بخوانند

يَا اللَّهُ يَا أَعْدَلَ الْأَعْدَلِينَ

ای خدا ای عادلترین عادل ها

يَا مَنْ تَقَدَّسَ عَنْ أَعْمَالِ الْمَخْلُوقِينَ

ای کسی که منزّه است از کارهای آفریدگان

وَيَا بَاعِثَ الْأَنْبِيَاءِ الْمَعْصُومِينَ أَصْلًا وَفَرْعًا وَخُلُقًا وَخُلُقًا

و ای برانگیزنده پیامبرانی که معصومند از نظر ریشه شاخه خلقت و خوی

لِتُنْقَادَ إِلَى اتِّبَاعِهِمْ عُقُولُ الْمَأْمُورِينَ

تا عقل‌ها و خردهای دستور داده شدگان به پیروی ایشان رام گردد و فروتنی نماید

يَا مُسْتَخْلِفَ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ

ای آنکه ائمه طاهرین را خلیفه و جانشین خود ساخت

كَمَا جَرَتْ سُنَّةٌ فِي الْأُمَمِ الْمَاضِينَ

همانطور که سنت الهی در امت‌های پیشین چنین جریان داشته

يَا مَنْ عِلْمُهُ لَا يَحْتَاجُ إِلَى مَقَالٍ

ای کسی که علم او احتیاج به مقاله و کتاب

وَقَصْدُهُ لَا يَحْتَاجُ إِلَى سُؤَالٍ

و قصد او نیاز به سؤال ندارد

يَا فَاعِلًا بِغَيْرِ مُبَاشَرَةٍ

ای انجام دهنده بدون مباشرت

وَعَالِمًا بِغَيْرِ مُعَاشَرَةٍ

معاشرت و رفت و آمد داشتن

يَا مَنْ تَقَدَّسَ عَنْ قَبْلِ وَبَعْدٍ

ای کسی که از قبل و بعد منزّه است

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا قَبْلَ وَلَا بَعْدَ

زیرا که برای او نه قبل و نه بعدی است

يَا مَنْ يَسْبِقُ فِعْلُهُ عَلَى الْمَعْقُولَاتِ

ای کسی که کار او بر معقولات پیشی گرفته

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَاعِلٌ بِغَيْرِ مِثَالٍ وَلَا أَدْوَاتٍ

زیرا او انجام دهنده ای است که برای کارش الگو و ابزاری نیاز ندارد

يَا فَرْدًا لَمْ تُؤْنِسْهُ الْمَخْلُوقَاتُ

ای تنهایی که مخلوقات مایه انس و آرامش او نیستند

يَا وَاحِدًا لَمْ تُوحِشْهُ الْعَدَمَاتُ

ای یگانه ای که نیستی ها او را به وحشت نیندازند

يَا مُفْنِيًا لِلْمَوْجُودِ لَا لِلْسَّامِ

ای نابودکننده موجود نه به خاطر خستگی

وَمُوجِدًا لِلْمَعْدُومِ لِإِظْهَارِ الْجُودِ وَالْكَرَمِ

و هستی بخش به معدوم برای آشکار ساختن جود و کرم

وَلَا يَنْتَظِرُ حُضُورَ الْأَزْمِنَةِ الْمُسْتَقْبَلَاتِ

و (ای کسی که) حضور زمان های آینده را انتظار نمی کشد

يَا مَنْ جَلَّ وُجُودُهُ الْأَزَلِيُّ عَنْ حُلُولِ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ

ای کسی که وجود همیشگی و بی ابتدای او والاتر است از اینکه در زمین ها و آسمان ها جای گیرد

ص: ۵۶۱

وَعَزَّتْ عِزَّتُهُ عَنِ السُّكُونِ وَالْحَرَكَاتِ

و عزت و اقتدار او عزیزتر از سکون و حرکات است

يَا مَنْ لَا تُحَازِيهِ الْأَجْرَامُ

ای کسی که جثه ها و اجسام با او برابر و مقابل نمی گردد

وَلَا يَتَرَدَّدُ فِي النَّقْضِ وَالْإِبْرَامِ

و در حال تردد و بی ثباتی درست شدن و محکم شدن نمی باشد

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

بر (حضرت) محمد درود فرست

الَّذِي عَقَدَتْ بِهِ الْغَمَامَ ظُلَلًا

که به خاطر او ابرها را سایه افکندی

وَجَعَلْتَهُ رَحْمَةً وَتَوْسُلًا

و او را رحمت و وسیله و واسطه قرار دادی

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ شَابًّا وَكَهْلًا

(او) بهترین مردم از جوان و پیر

أَظْهَرَ الْمُظْهِرِينَ شِيمَةً

آشکارکننده ترین آنان از حیث خُلق و خوی

وَأَجْوَدِ الْمُسْتَمْطِرِينَ إِحْسَانًا

و بخشنده ترین بارنده نیکی و احسان

وَأَعْظَمِ الْخَلْقِ جُرْثُومَةً

و باعظمت ترین افراد از جهت اصل و بُن و ریشه است

الَّذِي أَوْضَحَتْ بِهِ الدَّلَالَاتِ

که به وسیله او دلالت ها را واضح ساختی

وَأَتَمَّتْ بِهِ الرِّسَالَاتِ

و به وسیله او رسالت ها را کامل گردانیدی

وَصَلَّ عَلَى الْمَعْصُومِينَ مِنْ عِترته

و درود فرست بر معصومین از عترت او

وَالطَّيِّبِينَ مِنْ أَسْرَتِهِ

و پاکان از خاندانش

وَشَرَّفَ لَدَيْكَ مَنَازِلَهُمْ

و منزلت آنان را نزد خودت والا

وَعَظَّمَ عِنْدَكَ مَرَاتِبَهُمْ

و مقام و رتبه ایشان را عظیم گردان.

وَأَجْعَلُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى مَجَالِسَهُمْ

و محلّ جلوس آنان را در بالاترین جایگاه بهشت قرار بده

وَأَرْفَعْ إِلَى دَرَجَةِ رَسُولِكَ دَرَجَاتِهِمْ

و درجات شان را تا درجه رسالت بالا ببر

وَتَمِّمْ بِلِقَائِهِمْ سُورَهُ

و سرور و شادمانی او را به دیدار ایشان کامل گردان

وَكَمَا أَنْجَزْتَ بِإِمَامَتِهِمْ وَعْدَهُ

و همانگونه که با امامت ایشان وعده او را محقق ساختی

فَأَقْرِرْ بِرُؤْيَيْهِمْ عَيْنَهُ

به دیدار ایشان چشم او را روشن کن

وَعَجِّلْ لَنَا فَرَجَهُمْ

و برای ما در فرج آنان شتاب کن

وَأَفْعَلْ بِنَا مَا أَنْتَ أَهْلُهُ

و با ما چنان کن که تو شایسته آن هستی

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان.

إِلَهِي كَمْ مِنْ بَلَاءٍ صَرَفْتَهُ عَنِّي

خدای من؛ چه بسیار بلائی که از من دور کردی

وَكَمْ مِنْ نِعْمَةٍ أَقْرَزْتَ بِهَا عَيْنِي.

و چه بسیار نعمتی که با آن چشم مرا روشن ساختی.

إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي أَجَبْتَنِي فِي الْإِضْطِرَارِ

خدای من؛ تو کسی هستی که در بیچارگی مرا اجابت نمودی

ص: ۵۶۲

وَلَبَّيْتَ دَعْوَتِي عِنْدَ الْعِثَارِ

و در لغزش های هلاکت بار دعوتم را لَبَّیک گفتی

فَمَا وَجَدْتُكَ بَخِيلاً حِينَ طَلَبْتُكَ

پس تو را در هنگام خواسته ام بخیل نیافتم

وَلَا مُنْقَبِضاً حِينَ أَرَدْتُكَ

و چون تو را اراده کردم کناره نگرفتی

بَلْ وَجَدْتُكَ لِدُعَائِي سَامِعاً

بلکه به دعایم تو را شنوا

وَلِصَوْتِي رَاحِماً

و به صدایم رحم کننده یافتم

فَلَا عَدِمْتُ كَرِيمَ الْعِنَايَاتِ

از عنایات کریمانه ات محروم نگشتم

وَلَا خَلَوْتُ مِنْ نِعَمِكَ السَّابِغَاتِ.

و از نعمت های فراوانت بی بهره نماندم.

اَللّٰهُمَّ اِنِّى اُقْرِ بِمُحَمَّدٍ وَاَوْصِيَّاهِ اَيْمَةً وَّحُجَجًا

خداوندا؛ من به (حضرت) محمدصلی الله علیه وآله وسلم و اوصیا و جانشینان او که پیشوایان و

حجّت ها

وَأَدِلَّاءَ وَسُرُجًا

و راهنمایان و چراغان هدایتند اقرار دارم

فَادْعُنِي يَوْمَ حَشْرِي بِإِمَامَتِهِمْ

پس مرا در روز محشر به امامت ایشان بخوان که تو فرموده ای:

فَإِنَّكَ قُلْتَ «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ» (۱)

«روزی که هر مردمی را با امام شان می خوانیم»

فَهَؤُلَاءِ أَيْمَتِي

پس این بزرگواران امامان من هستند

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

مرا در دنیا و آخرت با ایشان قرار بده.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست؛

أُولَى الْأَمْرِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِطَاعَتِهِمْ

صاحبان امری که ما را به اطاعت ایشان دستور دادی

وَأُولَى الْأَرْحَامِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِصِلَتِهِمْ

و خویشاوندانی که به پیوند با ایشان امر فرمودی

وَأَهْلِ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرْتَبِمَسْأَلَتِهِمْ

و اهل ذکری که به سؤال از آنان سفارش نمودی

وَذَوِي الْقُرْبَى الَّذِينَ أَمَرْتَبِمَوَدَّتِهِمْ

و ذوی القربی یعنی نزدیکان پیامبر که موَدّت و اظهار محبّت به ایشان را از همگان خواسته ای

وَالْمَوَالِي الَّذِينَ أَمَرْتَبِمُؤَالَاتِهِمْ وَمَعْرِفَةِ حَقِّهِمْ

و سرورانی که به ارادت ورزیدن به آنان و شناخت حقّشان را مطالبه کرده ای

وَأَهْلَ الْبَيْتِ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرِّجْسَ

و اهل بیتی که پلیدی و ناپاکی و هر گونه آلودگی را از ساحت ایشان دور ساختی

وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً.

و آنان را از هر جهت پاک و پاکیزه قرار دادی.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ

خداوندا؛ براستی من به حقیقت ایمان

ص: ۵۶۳

وَصِدْقِ الْيَقِينِ أَنَّهُمْ خُلَفَاؤُكَ فِي أَرْضِكَ

و راستیِ یقینِ شهادتِ میِ دهم که ایشان جانشینانِ تو در رویِ زمینت

و حُجْبُكَ عَلَى عِبَادِكَ

و حجتِ هایِ تو بر بندگانت

وَالْوَسَائِلُ إِلَيْكَ

و وسیله هایِ رویِ آوردنِ به درگاهِ تو

وَأَبْوَابُ رَحْمَتِكَ

و درهایِ رحمتِ تو هستند

فَصَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

پس بر همه ایشان درود فرست

وَأَجْعَلْ حَظِّي مِنْ دُعَائِكَ إِجَابَتَهُ

و بهره مرا از دعایت اجابت آن را قرار بده

وَلَا تَجْعَلْ حَظِّي مِنْهُ تِلَاوَتَهُ.

و تنها خواندن آن را قرار نده.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَقَامِي هَذَا مَقَامَ إِجَابَةٍ وَاسْتِعْطَافٍ

خداوندا؛ این جایگاه مرا جایگاه اجابت و درخواست لطف و مهربانی قرار بده

وَلَا تَجْعَلْهُ مَقَامَ إِهَانَةٍ وَاسْتِخْفَافٍ

و جایگاه تحقیر و سبک شمردن قرار مده

فَقَدْ عَرَفْنَاكَ يَا رَبِّ مُعْطِيًا قَبْلَ السُّؤَالِ

پس به تحقیق تو را شناخته ام ای پروردگار من؛ که پیش از درخواست عطاکننده ای

فَكَيْفَ لَا نَرْجُوكَ عِنْدَ الضَّرَاعَةِ وَالْإِبْتِهَالِ

پس چگونه هنگام ناتوانی و زاری کردن به تو امیدوار نباشم؟

لَا سِيَّما وَقَدْ وَعَدْتَنَا بِالْإِجَابَةِ حِينَ أَمَرْتَنَا بِالِدُّعَاءِ

مخصوصاً که تو ما را به اجابت وعده فرمودی هنگامی که به دعا دستور دادی

وَضَمِنتَ لَنَا بُلُوغَ الرَّجَاءِ

و ضامن گشتی که ما را به امیدمان برسانی

وَأَنْتَ أَوْفَى الضَّامِنِينَ وَأَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

و تو وفاکننده ترین ضامن و مهربانترین مهربانان هستی.

وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي اسْتَقَرَّ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ قَرَارُهُ

و از تو درخواست می کنم به آن نام مقدّست که هر چیزی با آن قرار و آرامش یافته

وَعِزَّتِ الَّذِي خَضَعَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۝

و به عزت و اقتدارت که هر چیزی برای آن فروتنی کرده؛

إِلَّا أَذِنَتْ لِيصَوْتِي أَنْ يَعْرُجَ إِلَيْكَ

به صدای عاجزانه من اجازه دهی که به درگاه تو بالا رود

وَلِدُعَائِي أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْكَ

و به دعایم که بر تو وارد گردد

وَأَنْ تَقْضَىٰ بَصْرَكَ عَنْ خَطِيئَتِي كَمَا أَمَرْتَ الْمُؤْمِنِينَ

و اینکه از خطای من چشم پوشی کنی همان طور که به مؤمنان چنین دستور داده ای؛

لِأَنَّكَ أَوْلَىٰ بِهِ مِنَ الْمَأْمُورِينَ.

زیرا تو به آن از همه دستورداده شدگان سزاوارتری.

إِلَهِي إِنْ أَخْلَقْتَ وَجْهِي كَثْرَةَ ذُنُوبِي

خداوندا! اگر فراوانی گناهانم مرا بی آبرو ساخته

ص: ۵۶۴

وَأَسْقَطْتُ مَنَزِلَتِي كَثْرَةَ عُيُوبِي وَمَنَعْتَنِي مِنْكَ إِحْسَانًا

و زیادی عیب هایم مرا از منزلت خود ساقط کرده و از احسان تو مانع گشته

وَزَادَتْنِي عَلَيْكَ هَوَانًا

و بر خواری من افزوده

فَإِنِّي أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِأَكْرَمِ خَلْقِكَ عَلَيْكَ مُحَمَّدٌ وَإِلَى مُحَمَّدٍ

پس براستی من به گرامی ترین آفریدگانت نزد تو (یعنی) محمد و آل محمد به پیشگاهت توسل می

جویم

إِلَّا أَنْ عَفَوْتَ عَنِّي يَا مَوْلَايَ.

که از من درگذری و مرا عفو کنی ای مولای من.

وَإِيْلَاهُ عَصَيْتُ مَنْ هُوَ أَشْفَقُ مِنَ الْأُمَّهَاتِ وَالْآبَاءِ

وای بر من؛ نافرمانی کردم کسی را که او به من از مادران و پدران مهربانتر است

وَإِيْلَاهُ كُلَّمَا تُبْتُ عَرَضْتُ لِي خَطِيئَةٌ أُخْرَى

وای بر من؛ هرگاه توبه کردم خطای دیگری بر من غلبه یافت

وَإِيْلَاهُ وَقُوفِي ذَلِيلًا فِي الْمَلَا

وای بر من از ایستادن ذلیلانه ام در حضور مردم

وَإِيْلَاهُ إِنْ قَالَ رَبِّي «خُذُوهُ» (۱)

وای بر من؛ اگر پروردگارم بگوید: «او را بگیرید»

فِيَا لَهُ مِنْ مَّا خُوذَ لَا يُقْبَلُ فِيهِ الْفِدَاءُ

آنگاه چه کسی است برای گرفته شده ای که در مورد او هیچگونه عوض قبول نمی شود

وَلَا تَنْفَعُهُ وَالرَّشَى

رشوه دادن به او سود نمی بخشد؟

وَأَوِيْلَاهُ تَرَكْتَنِي خَطِيئَتِي كَالطَّيْرِ لَيْسَ لَهُ وَكْرٌ وَلَا مَأْوَى

وای بر من؛ خطاهایم مرا رها کرده اند مانند پرنده ای که برایش لانه و مأوایی نیست

وَأَوِيْلَاهُ يُبْلَى جِسْمِي وَخَطِيئَتِي جَدِيدَةٌ لَيْسَ تُبْلَى.

وای بر من؛ جسم من فرسوده می شود ولی خطای من تازه ای است که کهنه نمی گردد

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِي لَمَّا فَاتَتِ الْعَدَدَ

خداوندا؛ همانا گناهان من چون از عدد فزونتر گشت

وَجَازَتِ الْأَمَدَ

و از اندازه گذشت

عَلِمْتُ أَنَّ شَفَاعَةَ كُلِّ شَافِعٍ تَقْصُرُ عَنْهَا حَالَةَ إِعْرَاضِكَ

دانستم که شفاعت هر شفاعت کننده نارسا است و کوتاهی می کند از آن حالت روی گردانی تو

لِأَنَّكَ إِذَا أَرَدْتَ تَعْذِيبَ الْمُعْذِبِينَ أَخْلَيْتَ ذِكْرَهُمْ مِنْ قُلُوبِ الشَّافِعِينَ

زیرا تو هرگاه بخواهی اهل عذاب را عذاب کنی یاد آنان را از دل های شفاعت کنندگان بیرون می

بری

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

و هیچ توان و نیروئی جز به وسیله تو نیست

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

و هیچ توان و نیروئی جز به وسیله تو نیست

ص: ۵۶۵

۱- ۴۷. سوره دخان آیه ۴۷ و سوره الحاقه آیه ۳۰.

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

و هیچ توان و نیروئی جز به وسیله خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست.

فَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ

پس از تو می خواهم به حق ذات بزرگوارت

وَأَوْجِهَ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْمَشْرِقَاتِ لَدَيْكَ

و چهره های تابناک (حضرت) محمد و اهل بیتش

وَمَقَامِهِمُ الْعَظِيمِ

و مقام عظیم ایشان نزد تو

وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ أَسْمَائِكَ وَصِفَاتِكَ وَوَحْدَانِيَّتِكَ الَّتِي ضَلَّتْ عَنْهَا الْأَرَاءُ

و از تو می خواهیم به حق نام هایت و صفات و یکتائیت که آراء و افکار از آن گمراه شوند (و در آن راه نبرند)

وَتَاهَتْ فِيهَا الْعُقُولُ

و عقل ها و اندیشه ها در آن سرگردان شوند -

إِنْ كَانَ ذَلِكَ فِي مَعْلُومِكَ مِنِّي إِلَّا عَفَوْتَ عَنِّي

اگر این مطلب در دانسته های تو است نسبت به من - که از من بگذری و عفو کنی

وَحَوَّلْتَ شَقَايَتِي إِلَى السَّعَادَةِ

و شقاوت مرا به سعادت دگرگون سازی

فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتَثْبِتُ

همانا تو آنچه بخواهی نابود می کنی و آنچه را بخواهی (ثابت و استوار می گردانی

وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ.

و نزد تو اصل کتاب هستی و لوح محفوظ است.

إِلَهِي عَصَيْتُكَ فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ

خدای من؛ تو را در بعضی اوقات نافرمانی کردم

وَأَمَنْتُ بِكَ فِي كُلِّ الْأَوْقَاتِ

و در همه اوقات به تو ایمان آوردم

فَكَيْفَ يَغْلِبُ بَعْضُ عُمْرِي مُذْنِبًا كُلَّ عُمْرِي مُؤْمِنًا.

پس چگونه بعضی از عمرم که آلوده به گناه است می تواند بر همه عمرم که مؤمن بوده ام غلبه کند
و چیره گردد؟

إِلَهِي وَعِزَّتِكَ لَوْ كَانَ لِي صَبْرًا عَلَى عَذَابِكَ

خدای من؛ به عزت و اقتدارت سوگند؛ اگر شکیبائی بر عذاب تو داشتم

أَوْ جَلَدًا عَلَى احْتِمَالِ عِقَابِكَ

یا بر تحمل کيفرت توانا بودم

لَمَّا سَأَلْتُكَ الْعَفْوَ عَنِّي

هرگز طلب نمی کردم که از من بگذری و عفو کنی

وَلَصَبْرْتُ عَلَى انْتِقَامِكَ مِنِّي

و برای انتقام تو از من صبر می کردم

سَخَطًا عَلَى نَفْسِي كَيْفَ عَصَيْتُكَ

به خاطر خشم و ناراحتی بر نفس خود که چگونه تو را نافرمانی کرد؟

وَمَقْتًا لَهَا كَيْفَ أَقْبَلْتَ عَلَيْهَا وَأَدْبَرْتَ مُعْرِضَةً عَنكَ.

و نفرت نسبت به آن که چگونه تو بر او روی آوردی و او از تو روی گردانید؟

إِلَهِي كَيْفَ آيَسٌ مِنْ رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

خدای من؛ چگونه از رحمت تو مأیوس گردم در حالی که تو از همه مهربانان مهربانتر هستی؟

وَكَيْفَ أَزْجِعُ بِالْخَيْبَةِ عَنْكَ وَأَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ

و چگونه ناامید از درگاهت بازگردم در حالی که تو از همه بزرگواران بزرگوارتری؟

ص: ۵۶۶

أَبَيْتَ إِلَّا إِعْفَاءً

نمی پسندی مگر عفو کردن را

وَلَسَأَلِيكَ إِلَّا إِعْطَاءً.

و برای سائلت مگر عطا نمودن را.

إِلَهِي أَمَرْتِ بِالْعَفْوِ وَأَنْتَ أَوْلَى مَنْ فَعَلَهُ وَنَدَبْتَ إِلَيَّ الصَّفْحَ

خدای من؛ به عفو کردن دستور دادی و خود سزاوارتر به انجام آن هستی و به چشم پوشی نمودن (همگان را) فراخواندی

وَأَنْتَ أَوْلَى مَنْ عَجَّلَهُ وَمِنْكَ بَدُوهُ وَعَوْدُهُ وَأَنْتَ الَّذِي يُصْلِحُ

و تو به عمل کردن به آن شایسته تری و آغاز آن و بازگشت آن از تو است و تو کسی هستی که

الْفَاسِدِينَ وَيَرُدُّ الشَّارِدِينَ فَكَيْفَ تُعْرِضُ عَنِ الْمُقْبِلِينَ إِلَيْكَ

تباه گشتگان را اصلاح می کنی و رانده شدگان را و آن ها را که رمیده اند باز می گردانی پس چگونه از کسانی که به تو روی آوردند روی گردانی؟

وَلَهُمْ شُهُودٌ مِنْكَ عَلَيْكَ سُبْحَانَكَ وَحَنَانِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

در حالی که برای ایشان گواهانی از تو بر تو است تو پاک و منزّه (و بخشاینده) و بسیار مهربانی ای پروردگار جهانیان.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ «وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ» (۱)

وَأَنَا السَّائِلُ لَكَ وَالْخَائِفُ مِنْكَ

خداوندا؛ همانا تو فرموده ای: «و سائل را از خود مران» و من سائل تو و بیمناک از توأم

فَلَا تَنْهَرْ لِي رَبِّي

پس دست رد بر سینه ام مزن پروردگار من؛

فَمَا أَوْلَاكَ بِحُسْنِ النَّظَرِ لِي

چه قدر تو شایسته ای به نیکو نظر کردن بر من

وَبِعِثْقِي إِذَا مَلَكَتْ رِجْلِي

و به آزاد کردن من چون مرا مالک گشتی

وَبِالْعَفْوِ عَنِّي إِذَا قَدَرْتَ عَلَيَّ الْإِنْتِقَامَ مِنِّي.

و به عفو و گذشت از من هنگامی که بر انتقام گرفتن از من قدرت یافتی

رَبِّ فَمَنْ ذَا الَّذِي يُسْتَعَاذُ بِهِ غَيْرُكَ

پروردگار من؛ چه کسی غیر تو است که به او پناهنده

أَوْ يُتَضَرَّعُ إِلَيْهِ سِوَاكَ

یا به درگاه او ناله و زاری شود

أَوْ يُخْضَعُ لَهُ إِلَّا أَنْتَ

یا برایش خضوع و فروتنی شود جز تو؟

يَا ذَا الْحَوْلِ الشَّدِيدِ الَّذِي لَا يُطَاقُ

ای دارای قدرت و توانائی شدیدی که کسی را طاقت آن نباشد؛

وَالْقُوَّةِ الْعَظِيمَةِ الَّتِي لَا يُقْوَمُ لَهَا شَيْءٌ رَّبٌّ أَرْحَمُ هَذِهِ النَّفْسِ الْجَزُوعِ

و نیروی عظیمی که چیزی در برابر آن ایستادگی و مقاومت ندارد. پروردگارا؛ رحم کن بر این نفس ناشکیبا

وَهَذَا الْبَدَنَ الْقُلُوعَ الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ صَوْتَ رَعْدِكَ

و این بدن ناستوار که قدرت شنیدن صدای رعدت را ندارد

ص: ۵۶۷

۱- ۴۸. سوره الضحی آیه ۱۰.

فَكَيْفَ يَسْتَطِيعُ صَوْتِ (سَوِّطِ) غَضَبِكَ

پس چگونه توانائی شنیدن صدای (تازیانانه) غضبت را خواهد داشت؟

وَلَا يَقْوَى عَلَى حَرِّ شَمْسِكَ

او که بر حرارت و تابش خورشیدت استقامت ندارد

فَكَيْفَ يَصْبِرُ عَلَى حَرِّ نَارِكَ

پس چگونه می خواهد بر حرارت آتش دوزخ صبر کند؟

فَوَعِزَّتِكَ لِأَلْحَنِّ عَلَيْكَ

قسم به عزتت که بر تو اصرار می کنم

وَلَا فَرَعَنَّ الْبَابَ أَبَدَ الدَّهْرِ وَإِنْ طَرَدْتَنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْكَ

و همواره در رحمتت را می گویم گرچه مرا از پیشگاهت برانی

وَلَا دَعُونِكَ وَإِنْ حَرَمْتَنِي

و پیوسته تو را می خوانم گرچه مرا محروم سازی؛

إِذْ كَانَ بَدْءِ مِنْكَ وَعَوْدِي إِلَيْكَ.

زیرا که آغاز من از تو و بازگشتم به سوی تو است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

خداوندا؛ بر محمد و آل او درود فرست

وَاجْعَلِ الْمَوْتَ خَيْرَ غَائِبٍ يَنْتَظِرُهُ رُوحِي

و مرگ را بهترین پنهان شده ای قرار بده که روح من انتظار او را می کشد

وَالْقَبْرَ خَيْرَ بَيْتٍ أَسْكَنْتَهُ جَسَدِي

و قبر را بهترین خانه ای که جسد من را در آن ساکن می گردانی

وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُلْقِنِي تُلْقِنِي (حُجَّتِي

و از تو می خواهم که) را به من تلقین کنی

وَأَنْ تُرِينِي مَا تَقَرُّ بِهِ عَيْنِي

و به من نشان دهی آنچه باعث چشم روشنی من شود

وَأَسْأَلُكَ أَنْ حُجَّتِم تَجْعَلَ مَلَكَ الْمَوْتِ الَّذِي تُرْسِلُهُ إِلَيَّ شَفِيقاً عَلَيَّ

و از تو درخواست می کنم که فرشته مرگ را چون به سوی من می فرستی او را مهربان و دلسوز به حال من

مُتَعَطِّفاً عَلَيَّ ضَعْفِي

رحم کننده به ناتوانی من قرار دهی

إِذَا أُرْسِلَ إِلَيَّ

هنگامی که فرستاده شود به سوی من

رَبِّ وَإِذَا لَمْ يَكُنْ لِي ذَاكِرٌ مِنْ أَهْلِ لِي الدُّنْيَا

پروردگارا؛ و هنگامی که کسی از اهل دنیا مرا یاد نکند

فَكُنْ أَنْتَ الذَّاكِرَ وَالْمُؤِنِسَ لِيَوْحَشَتِي

پس تو یادکننده من و اُنس گیرنده و همدم برای وحشتم

وَالصَّافِحَ عَنِ جُرْمِي

و چشم پوشنده از جرم و گناهم

وَالْمُنَوَّرَ لِقَبْرِي

و روشن کننده قبرم باش

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَقْرَبِ صِفَاتِكَ إِلَى الْكَرَمِ

خداوندا؛ همانا من از تو می خواهم به نزدیک ترین صفات به کرم و بزرگواری

ص: ۵۶۸

فَإِنَّكَ أَمَرْتَ الْمُوسِرَ أَنْ لَا يَبْخَلَ عَلَى الْمُعْسِرِ

که تو به ثروتمند دستور دادی بر تهیدست بخل نوزد

وَأَنْتَ أَقْدَرُ الْمُوسِرِينَ

و خودت سرمایه دارترین ثروتمند هستی

وَأَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ

و از همه کریمان کریمتر

فَلَا تَمْنَعْنِي بِجَلَالِ الْمَلَكُوتِ

پس به جلال و شکوه ملکوت ما را از لطف خویش بازمدار

تَدَارِكُنِي يَا مَوْلَايَ قَبْلَ مَا أَمُوتُ

(و) پیش از آنکه مرگم فرا رسد مرا دریاب ای مولای من

فَإِنَّكَ كَرِهْتَ لِلْمُضْيِفِ أَنْ يَمْنَعَ ضَيْفَهُ الْقِرَاءَ مَعَ قُدْرَتِهِ عَلَيْهِ

همانا تو برای میزبان نمی پسندی که از مهمان خود پذیرایی نکند در صورتی که توانائی آن را داشته باشد

وَإِنْ لَمْ يَهْلِكِ الضَّيْفُ بِمَنْعِهِ

گرچه مهمان با پذیرایی نکردن او هلاک نگردد

وَالْمُضْيِفُ يَنْقُصُهُ الْبَدْلُ

و میزبان با بذل کردن کمبود برایش حاصل نشود

وَأَنَا ضَيْفُكَ

و من مهمان تو هستم

وَمَالِي غَنَّى عَن قِرَائِكَ

و هرگز از پذیرائی تو بی نیاز نیستم

وَمَتَى مَنَعْتَنِي بَيْتًا طَاوِيًّا فِي حِمَاكَ وَوَصَلْتَنِي إِلَى الْهَلَاكِ

و زمانی که مرا بازداشتی و در معرض هلاکت قرار گرفتم باز در پوشش حمایت تو ماندم

يَا مَنْ لَا يَنْقُصُهُ الْإِحْسَانُ

ای کسی که احسان و نیکی (چیزی) از او نمی کاهد

وَلَا يَزِيدُهُ وَالْحَرِمَانُ

محروم ساختن (بندگان چیزی) به او نمی افزاید

يَا مَطْلُوبًا فِي كُلِّ مَكَانٍ.

ای آنکه در هر مکان او را بجویند.

إِلَهِي لَيْسَ تَشْبَهُ مَسْأَلَتِي مَسْأَلَةَ السَّائِلِينَ

خدای من؛ درخواست کردن من مانند درخواست کردن گدایان نیست

لِأَنَّ السَّائِلَ إِذَا مَنَعَ امْتَنَعَ وَرَجَعَ

زیرا گدا هنگامی که چیزی به او ندهند خودداری می کند و باز می گردد

وَأَنَا أَسْأَلُكَ وَالْحُجُّ عَلَيْكَ

ولی من از تو درخواست می کنم و رهایت نمی کنم و اصرار می ورزم

لِثَقْتِي بِكَرَمِكَ وَجُودِكَ وَحَيَاةِكَ عَنْ رَدِّ سَائِلٍ مُسْتَعْطٍ لِمَعْرُوفِكَ

به خاطر اینکه اطمینان دارم به بزرگواری و بخشش تو و شرم و حیای تو از راندن گدائی که خواهان عطا و نیکی تو است؛

يَلْتَمِسُ صَدَقَتَكَ

صدقه از پیشگاہت می طلبد

وَيُنِيحُ بِفِنَائِكَ

و به آستانت رحل اقامت افکنده

وَيَطْرُقُ بِابِكَ

و در (رحمتت) را می کوبد

وَعَزَّتْكَ وَجَلَالِكَ لَوْ طَبَّقَتْ ذُنُوبِي بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ

به عزت و جلالت سوگند؛ اگر گناهانم بین زمین و آسمان را پر کند

وَحَرَقَتْ النُّجُومَ

و ستارگان را درنوردد

وَبَلَغَتْ أَسْفَلَ الثَّرَى

و به پایین ترین نقطه زمین برسد

وَجَاوَزَتِ الْأَرْضِينَ السَّابِعَةَ السُّفْلَى

و از طبقات هفتگانه زمین بگذرد

وَأَوْفَتْ عَلَى الرَّمْلِ وَالْحَصَى

و از ریگ ها و ماسه ها افزون گردد

مَا رَدَّنِي الْيَأْسُ عَنْ تَوْفَعِ غُفْرَانِكَ

یأس مرا از توقع مغفرت و آمرزشت باز نمی دارد

وَلَا صَرَفَنِي الْقُنُوطَ عَنِ انْتِظَارِ رِضْوَانِكَ.

و ناامیدی مرا از انتظار رضوان و بخشش تو باز نمی گرداند.

رَبِّ مَا أَحْسَنَ بِلَاثِكَ عِنْدِي وَفِعَالِكَ بِي

پروردگارا! نعمتت نزد من در رفتارت با من چه نیکو است

رَبِّ نَادَيْتُكَ مُطِيعاً مُسْتَصْرِخاً فَأَغْنِنِي

پروردگارا! تو را صدا می زنم در حالی که مطیع و فرمانبردارم و فریادرسی از تو می طلبم پس به فریادم برس

وَسَأَلْتُكَ عَائِلاً فَأَغْنِنِي

و از تو درخواست می کنم در حالی که نیازمندم پس بی نیازم نما

وَنَأَيْتُ عَنْكَ فَكُنْتَ قَرِيباً مِنِّي

و دور گشتم از تو ولی تو به من نزدیک بودی

فَكَيْفَ لَا أَشْكُوكَ يَا إِلَهِي وَقَدْ أَطَلَقْتَ لِسَانِي بِذِكْرِكَ رَحْمَةً لِي مِنْكَ

پس چگونه ای خدای من تو را سپاس نگویم و حال آن که تو زبانم را به ذکر و یاد خودت به خاطر رحمت و لطفی که به من داری گویا ساختی

وَأَضَاتَ بَصْرِي حُجَّةً مِنْكَ عَلَيَّ

و دیدگانم را بینا ساختی تا حجّتی از ناحیه تو بر من باشد

وَدَلَّلْتَ عَقْلِي عَلَى تَوْبِيحِ نَفْسِي

و عقل و خردم را بر نکوهش و سرزنش نفسم راهنمایی کردی؟

وَقَدْ أَشْرَفْتُ عَلَى الْهَلَكَةِ فَتَدَارَكْتَنِي.

و اکنون به هلاکت نزدیک شده ام پس مرا نجات دادی.

فَمَنْ لِي بَعْدَكَ يَا مَوْلَايَ

بعد از تو چه کسی برای من هست ای مولای من؟

فَكَيْفَ يَسْتَعْنِي الْعَبْدُ عَنْ رَبِّهِ

پس چگونه بنده از پروردگارش بی نیاز می گردد؟

وَكَيْفَ يَسْتَعْنِي الْمُدْنِبُ عَمَّنْ يَمْلِكُ عُقُوبَتَهُ

و چگونه گنهکار از کسی که عقوبت و کیفر او را در اختیار دارد بی نیاز است؟

سَيِّدِي لَمْ أَرُدْ بِمَعْصِيَّتِي إِلَّا فَقْرًا

سرور من؛ با نافرمانی ام چیز جز فقر نیفزودم

وَلَمْ تَزِدْ عَنِّي إِلَّا غِنًى

و تو از من جز بی نیازی نیفزودی

وَلَمْ تَزِدْ ذُنُوبِي إِلَّا كَثْرَةً

و به گناهانم جز کثرت و افزون شدن

وَلَمْ يَزِدْ عَفْوَكَ إِلَّا سِعَةً

و به عفو و بخشش تو جز توسعه و گسترش نیفزود

فَارْحَمْ تَضَرُّعِي إِلَيْكَ وَأَنْتِصَابِي بَيْنَ يَدَيْكَ

پس به تضرع من و ناله و زاری ام و ایستادن عاجزانه ام در پیشگاهت رحم کن

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان.

ص: ۵۷۰

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ قُبُورُ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ

خداوندا؛ همانا این مرقد پاک اولیاء تو است که اطاعت ایشان را (بر ما) واجب ساختی

وَجَعَلْتَ فِي أَعْنَاقِ عِبَادِكَ بَيْعَتَهُمْ

و بیعت آنان را در گردن بندگانت قرار دادی

و خُلَفَائِكَ الَّذِينَ بِهِمْ تَأْخُذُ وَتُعْطَى

و (قبر یکی از) جانشینان تو است که به وسیله آنان می گیری و عطا می کنی

و بِهِمْ تُثِيبُ وَتُعَاقِبُ

و به سبب ایشان ثواب و پاداش می دهی و کیفر می نمائی

وَقَدْ قَصَدْتَهُمْ طَمَعًا بِمَا أَعَدَدْتَهُ لِأَوْلِيَائِكَ

و من آهنگ ایشان کرده ام به خاطر طمع به آنچه برای اولیائت آماده کرده ای

فَاجْعَلْنِي مَعَهُمْ

پس مرا با اینان قرار بده

فَإِنِّي لَا أَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ.

که من میان هیچکدام از ایشان فرقی نمی گذارم.

إِلَهِي أَتَحْرِقُ بِالنَّارِ وَجْهِي وَكَانَ لَكَ مُصَلِّياً

خدای من؛ آیا چهره ام را به آتش می سوزانی در حالی که برای تو نمازگزار بوده است؟

إِلَهِي أَتَحْرِقُ بِالنَّارِ عَيْنِي وَكَانَتْ مِنْ خَوْفِكَ بَاكِئَةً.

خدای من؛ آیا چشم مرا به آتش می سوزانی در حالی که از ترس تو

إِلَهِي أَتُحْرِقُ بِالنَّارِ قَلْبِي وَكَانَ لَكَ مُحِبًّا.

خدای من؛ آیا قلبم را به آتش می سوزانی در حالی که تو را دوست داشته است؟

إِلَهِي أَتُحْرِقُ بِالنَّارِ جِسْمِي وَكَانَ لَكَ خَاضِعًا.

خدای من؛ آیا گریسته است؟ جسم مرا به آتش می سوزانی در حالی که در پیشگاهت خاضع و فروتن بوده است؟

إِلَهِي أَتُحْرِقُ بِالنَّارِ لِسَانِي وَكَانَ لِلْقُرْآنِ تَالِيًا وَلَكَ ذَاكِرًا.

خدای من؛ آیا زبانت را به آتش می سوزانی در حالی که تلاوت کننده قرآن بوده و ذکر تو می گفته است؟

إِلَهِي أَتُحْرِقُ بِالنَّارِ أَرْكَانِي وَكُنْتُ لَكَ رَاكِعًا وَسَاجِدًا.

خدای من؛ آیا دست و پایم را به آتش می سوزانی در حالی که برایت رکوع و سجود کرده اند؟

إِلَهِي رَجَائِي مِنْكَ إِحْسَانٌ

خدای من؛ امیدم از حضرتت احسان و نیکی است

وَظَنِّي بِكَ غُفْرَانٌ

و گمانم نسبت به تو مغفرت و آمرزش است

فَأَقْلَنِي عَشْرَتِي فَقَدْ كَانَ الَّذِي كَانَ

پس از لغزش هایم چشم پوشی کن که شد آنچه شد.

إِلَهِي بَقِيَتْ بَيْنَ خَوْفٍ وَرَجَاءٍ

خدای من؛ میان بیم و امید مانده ام

فَخَوْفُكَ يُمِيتُنِي

بیم تو مرا می میراند

وَرَجَاؤُكَ يُحْيِينِي

و امیدت مرا زنده می گرداند

وَالذُّنُوبُ صِفَاتِي

و گناه کردن از صفات من

وَالْعَفْوُ مِنْ صِفَاتِكَ.

و عفو کردن از صفات تو است.

يَا مَنْ لَهُ رِفْقٌ بِمَنْ يُعَانِدُهُ

ای کسی که نسبت به معاندان و دشمنان خود مدارا می کند

ص: ۵۷۱

فَكَيْفَ بِمَنْ يَتَوَلَّاهُ وَيَسْتَعِطِفُهُ

پس چگونه با ارادتمندان و آنان که از او مهر و عطوفت می جویند مدارا نکند؟

يَا مَنْ كُلَّمَا نُودِيَ أَجَابَ

ای کسی که هرگاه صدا زده شود پاسخ گوید

أَنْتَ الَّذِي قُلْتَ مِنَ الَّذِي دَعَانِي فَلَمْ أُبَيِّهْ

تو کسی هستی که فرموده ای: چه کسی مرا خواند و به او لیبیک نگفتم؟

وَمِنَ الَّذِي سَأَلَنِي فَلَمْ أُعْطِهِ

و چه کسی از من خواهشی کرد و به او عطا نکردم؟

وَمِنَ الَّذِي أَقَامَ بِيَالِي فَلَمْ أُجِبْهُ

و چه کسی به درگاه من روی آورد و به او جواب ندادم؟

وَأَنْتَ الَّذِي قُلْتَ أَنَا الْجَوَادُ وَمِنِّي الْجُودُ

و تو کسی هستی که فرموده ای: من جواد و بخشنده ام و جود و بخشش از من سرچشمه گرفته است

وَأَنَا الْكَرِيمُ وَمِنِّي الْكَرَمُ

و من کریم و بزرگوام و کرم و بزرگواری از من سرچشمه گرفته

وَمِنَ كَرَمِي وَعَلَى الْعَاصِينَ أَنْ أَكْلَاهُمْ فِي مَضَاجِعِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَمْ يَعْصُونِي

از کرم و بزرگواری من بر گنه کاران این است که آنان را در بسترهای شان نگهداری می کنم گویا

هرگز نافرمانی نکرده اند

وَأَتَوَلَّىٰ حِفْظُهُمْ كَأَن لَّمْ يُذْنِبُوا.

و نگهداری ایشان را بر عهده می گیرم گویا هرگز گناه نکرده اند.

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْمَرَاحِمِ وَالْمَكَارِمِ الَّتِي أَنْكَرْتَ بِهَا عَلَيَّ الْإِيسِينَ مِنْ رَوْحِكَ

پروردگارم؛ همانا من از تو می خواهم به مرحمت ها و مکرمت هایت که آن را بر مایوس شدگان از رحمتت نمی پسندی

فَقُلْتُ «إِنَّهُ لَا يَبِئْسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ» (۱)

و فرموده ای: «جز گروه کافران کسی از رحمت خدا مایوس نمی گردد»

إِلَّا مَا رَضِيتَ

که از من خشنود گردی.

عَنِّي. إِلَهِي لَا تَغْضَبْ عَلَيَّ فَلَسْتُ أَقَوْمٌ بِغَضَبِكَ

خدای من؛ بر من غضب مکن که در برابر غضبت پایداری ندارم

وَلَا تَتَّبِعْ مِنِّي فَإِنِّي مُلَازِمٌ لِحِدْمَتِكَ

و از من دوری مکن که من همواره ملازم خدمتت هستم

فَلَسْتُ أَنفٌ مِنْ خَجَلِ الْمَطْرُودِينَ

پس ننگ ندارم از شرم رانده شدگان

وَلَا وَأَنْتَقِبُضُ مِنْ رَدِّ السَّائِلِينَ

چهره درهم نمی کشم از بازگرداندن گدایان

لِعِلْمِي بِنَقْضِ مَا أُبْرِمْتَهُ مِنَ الشَّقَاءِ إِذَا أَلَحَّ السَّائِلُ عَلَيْكَ بِأَكْرَمِ الْأَسْمَاءِ.

بخاطر آگاهییم به سست کردن آنچه آن را محکم ساخته ای از شقاوت زمانی که سائل تو را به گرامی ترین نام هایت بخواند و التماس و اصرار کند.

يَا مَنْ مَهَابَةٌ عَدْلِهِ لَا تُؤَيِّسُ الْمُسْرِفِينَ

ای کسی که ترس از عدل او مسرفین یعنی زیاده روی کنندگان

ص: ۵۷۲

۱- ۴۹. سوره یوسف آیه ۸۷ .

وَعُمُومٌ فَضْلِهِ لَا يَطْمَعُ الْعَابِدِينَ

و احسانش عبادت پیشه گان را به طمع نمی اندازد در گناه را مایوس نمی گرداند و فراگیر بودن فضل

يَا خَيْرَ مَنْ تَذَلَّلَتْ لَهُ الْوُجُوهُ

ای بهترین کسی که چهره ها برایش فروتنی کند

وَخَضَعَتْ لَهُ الرَّقَابُ

و گردن ها برایش سرفکنده شود

يَا مَنْ لَيْسَ لِحَزَانَتِهِ قُفْلٌ وَلَا بَوَابٌ

ای کسی که برای خزانه اش قفل و بند و دربانی نیست

يَا مَنْ حَيْثُ مَا دُعِيَ أَجَابَ

ای کسی که هر کجا و هر زمانی خوانده شود پاسخ می دهد

يَا مَلِكَ الْمُلُوكِ وَرَبَّ مَالِكِ الْأَرْبَابِ

ای شاه شاهان و مالکان

مَا فِي عِبَادِكَ أَفْسَى قَلْبًا مِنِّي

در میان بندگانت سنگدل تر از من نیست

وَلَا مَوْلَى أَعْظَمَ مِنْكَ لِي

و سروری برای من با عظمت تر از تو نیست

أَدْعُوكَ دُعَاءَ مُلِحٍّ لَا يَمْلُ الدُّعَاءَ

تو را می خوانم خواندن اصرار کننده ای که از خواندن ملول و خسته نمی گردد

وَلَا يَقْطَعُ الرَّجَاءَ

و امیدش را از تو قطع نمی کند

دُعَاءَ مُلِحٍّ تَوَاتَرَتْ عَلَيْهِ هُمُومُهُ

خواندن زاری کننده ای که گرفتاری ها و غصه ها پی در پی بر او وارد می شود

وَأَخْضَعَ لَكَ خُضُوعَ مَنْ قَهَرْتَهُ غُمُومُهُ

و خضوع می کنم برایت خضوع کسی که بر او چیره گشته غم هایش

فَوَحْيُوهٖ وَجْهَكَ الْكَرِيمِ

قسم به ذات بزرگوارت

وَعِزَّتِكَ الْقَدِيمِ

و عزت دیرینه ات

وَجُودِكَ الْعَمِيمِ

و جود و بخشش فراگیرت

لَوْلَا مَا أُوْمَلُ مِنْ غُفْرَانِكَ الَّذِي شَمِلَ كُلَّ شَيْءٍ لَأَلْقَيْتُ بِيَدَيَّ

اگر نبود که من به آمرزشت که هر چیزی را دربر می گیرد امیدوارم به راستی خود را به نابودی می افکنم

وَلَوْ اسْتَطَعْتُ الْهَرَبَ لَهَرَبْتُ

و اگر توانائی گریختن را می داشتم می گریختم

لَكِنْ لَا يَعْزُبُ عَنْكَ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ

ولی هیچ ذره ای دور از دسترس تو نباشد

وَلَا مَعْدِلَ عَنْكَ فِي نَارٍ وَلَا جَنَّةٍ

و گریزی از تو نیست در آتش و نه در بهشت

فَهَرَبْتُ مِنْكَ إِلَيْكَ

لذا از سوی تو به سوی خودت گریختم

فَلَا تُبْطِلْ طَمَعِي

پس طمع مرا باطن مکن

وَلَا تُخْفِرْ ذِمَّتِي

و سایه لطف و حمایتت را بر سر من باقی بدار

وَلَا تُخَيِّبْ وَسِيلَتِي

و وسیله ام را محروم مگردان

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای مهربانترین مهربانان

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ

پاک و منزّه است صاحب عزّت بلندپایه

وَالْجَلَالِ الْبَازِخِ

و عظمت والا

ص: ۵۷۳

وَالْمَجْدِ الْكَامِلِ

و شكوه كامل

وَالْعَطَاءِ الْفَاضِلِ

و بخشش برتر

وَالْفَضْلِ السَّابِغِ

و فضل و احسان فراوان

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَفْوِيضاً إِلَى اللَّهِ

(می گویم) هیچ توان و نیروئی جز به سبب خداوند نیست در حالی که به خدا واگذار کننده ام

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

هیچ حرکتی و نیروئی جز به وسیله خداوند نیست

إِسْتِعَانَةً بِاللَّهِ

در حالی که از خدا یاری می جویم

وَرَدَّ الْأَمْرَ إِلَيْهِ

و امر را به او باز می گردانم

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

نیست در حالیکه به دامن لطف خداوند چنگ زده

تَمَسُّكَ بِاللَّهِ وَاعْتِصَامًا بِحَبْلِهِ

هیچ جنبشی و نیروئی جز به وسیله خداوند و به ریسمان عنایت او

وَأَعَزَّ الْخَلْقِ عَلَيْهِ

و به گرمی ترین آفریده اش نزد او پیوسته ام

مَا شَاءَ اللَّهُ تَضَرُّعًا إِلَى اللَّهِ

(می گویم) آنچه خدا بخواهد در حالی که به سوی خداوند تضرع و زاری کرده

وَأَسْتِكَانَةً لَهُ

و برایش فروتنی نموده ام

مَا شَاءَ اللَّهُ تَوَجُّهًا إِلَى اللَّهِ

آنچه خدا بخواهد در حالی که به خدا روی آورده

وَأِقْرَارًا بِهِ

و به او اقرار و اعتراف نموده

وَتَوَكُّلاً عَلَيْهِ

و بر او توکل کرده ام

مَا شَاءَ اللَّهُ تَلَطَّفًا لِلَّهِ

آنچه خدا بخواهد در حالی که برای خدا نرمی نموده

وَأَعْتَمَادًا عَلَيْهِ

و بر او تکیه کرده ام

مَا شَاءَ اللَّهُ وَسِيلَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلْحاحاً عَلَيْهِ

آنچه خدا بخواهد در حالیکه به درگاه خداوند توسل یافته و به پیشگاهش اصرار و التماس می نمایم

أَنْتَ اللَّهُ رَبُّنَا الَّذِي إِيَّاهُ نَعْبُدُ

تو خداوندی پروردگار ما که تنها او را عبادت می کنیم

وَكُنْتَ قَبْلَ الْآيَامِ وَالْأَزْمَانِ

و تو پیش از روزگاران و زمان ها بوده ای

وَكَوْنْتَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَحْسَنْتَ كَوْنَهُ

و هر چیزی را هستی بخشیدی و هستی او را نیکو گردانیدی

فَأَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضُمُّكَ الْجِهَاتُ

تو خداوندی هستی که جهت ها تو را احاطه نمی کند

وَلَا يَحْوِيكَ الْمَكَانُ

و مکان تو را دربر نمی گیرد

فَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

پس تو خداوندی (که) هیچ معبودی جز تو نیست

حَيُّ قَيُّومٌ

(تو) زنده پایدار

مَلِكٌ قُدُّوسٌ

پادشاه در نهایت پاکی

دَائِمٌ مُتَعَالٍ

همیشگی بلندمرتبه

غَيْرُ مَوْصُوفٍ وَلَا مَحْدُودٌ

توصیف نشوی و حدّ و اندازه ای برایت نیست

تَعَظَّمْتَ حَمِيداً

تو دارای عظمتی در حالی که ستوده ای

وَتَجَبَّرْتَ حَلِيماً

و دارای قدرتی در حالی که بردباری

وَتَكَبَّرْتَ رَحِيماً

و بزرگ مرتبه ای در حالیکه رحیم و مهربانی

وَتَعَالَيْتَ عَزِيزاً

و رفیع و بلندمرتبه ای در حالیکه عزیز و شکست ناپذیری

وَتَعَزَّزْتَ كَرِيماً

و دارای عزت و اقتداری در حالیکه کریم و بزرگواری

ص: ۵۷۴

وَتَقَدَّسْتَ مَجِيداً

و در نهایت پاکی هستی در حالیکه باشکوهی

وَتَمَجَّدْتَ مَلِكاً

و دارای شکوه و رفعت و بزرگواری هستی در حالیکه پادشاهی

وَتَبَارَكْتَ قَدِيراً

و برکت آفرینی در حالیکه توانائی

وَتَوَحَّدْتَ رَبّاً قَادِراً عَالِماً جَلِيلاً حَمِيداً عَلِيّاً كَبِيْراً

و یکتائی و یگانه ای در حالی که پروردگار توانا دانا والا مقام ستوده بلندمرتبه و بزرگ هستی

وَتَفَرَّدَتْ بِخَلْقِ الْخَلْقِ كُلِّهِ

و تنهائی در آفرینش همه مخلوقات

فَمَا مِنْ بَارِيٍّ مُصَوِّرٍ مُتَّقِنٍ غَيْرِكَ

هیچ پدیدآورنده صورت آفرین حاذقی غیر تو نیست

وَتَفَضَّلَتْ قِيُومًا قَادِرًا مَحْمُودًا عَالِيًا قَاهِرًا مُحْسِنًا مَعْبُودًا مَذْكُورًا مُبْدِنًا مُعِيدًا مُحْيِيًا

و تو برتری در حالی که پایدار توانا ستوده شده والا چیره نیکوکار ستایش شده یادشده آغازگر بازگرداننده زنده کننده

مُمِيتًا بَاعِثًا وَاِرثًا

میراننده برانگیزنده ارث برنده ای

وَتَطَوَّلَتْ عَفْوَ غَفُورًا وَهَابًا تَوَّابًا رَحِيمًا

و دارای فخر و برتری و منتی در حالی که بسیار عفوکننده آمرزنده بخشنده توبه پذیر مهربان

رُؤُوفًا وَدُودًا قَرِيبًا مُجِيبًا سَمِيعًا بَصِيرًا حَلِيمًا حَكِيمًا حَنَّانًا مَنَّانًا

رئوف دوست دارنده نزدیک اجابت کننده شنوا بینا بردبار صاحب حکمت و حکم و محبت و نعمت فراوانی

أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي شُقِّ بِهِ الْبَحْرُ

از تو می خواهیم به آن نام مقدّست که به وسیله آن دریا شکافته

وَأُبْرِمَ الْأَمْرُ

و هر امری محکم و استوار

وَقُدِّرَ وَالرِّزْقُ

رزق و روزی مقدر و معین

وَأُسْبِلَ السِّتْرُ

و پرده افکنده شود

وَأَنْزَلَ الْقَطْرُ

و باران فرود آید

وَأُعْشِبَ الْبَرُّ

و صحرا سبز و خرم

وَأُسْجِرَ الْبَحْرُ

و دریا پر آب

وَنُورَ الْبَدْرُ

و ماه منور گردد

وَحُصَّ بِالذِّكْرِ مُحَمَّدٌ الطَّهْرُ

و اختصاص بذه به ذکر و یاد حضرت محمد را که پاک و طاهر است

وَعَلِيٌّ نِ الْبَدْرِ

و حضرت علی را که همچون شب چهارده درخشنده و تابان است

وَوُلاهُ الْأَمْرَ حُكَّامٌ لَيْلَةَ الْقَدْرِ

و والیان امر که حاکمان و فرمانروایان شب قدرند

يا لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ

ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا «لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يا لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يا لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ» «لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

به حق و حقیقت این کلمه مبارکه توحید یعنی) هیچ معبودی جز تو نیست؛) ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست به رحمت ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِعَظَمَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يا لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ

به عظمت «لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ»؛ ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِجَلالِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛

به جلال و مرتبه «لا إلهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ بِكَمالٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست به کمال «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛ ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِبِهائٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

به زیبایی ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بُقُدْرَةٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛ «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛

به توانایی ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بُقُدْسٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

به قدس و پاکی «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛ ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِسُبْحانٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

به منزّه بودن ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِمَلْكوتٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛ «لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ»؛

به ملکوت و باطن ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِجَبْرُوتٍ لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ؛ يا لا اِلهَ اِلاَّ اَنْتَ

به جبروت و قدرت ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

بِفَضْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

به فضل و برتری ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَعْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

به عدل و اعتدال

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

ای آنکه هیچ معبودی جز

أَنْتَ بِكْرَمٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِقُوَّةٍ لَا إِلَهَ إِلَّا

تو نیست به کرم و بزرگواری

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست به نیروی

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِصِدْقٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

ای آنکه هیچ معبودی جز تو نیست به صدق و راستی

«لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»؛

أَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ أَنْتَ»؛

از تو می خواهم به تمام

الْأَقْسَامِ كُلِّهَا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

این سوگندها که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَأَنْ تَفْعَلَ بِي فِعْلَ عَزِيزٍ تَضَرَّعَ إِلَيْهِ ذَلِيلٌ فَرَحِمَهُ

و با من رفتار کنی رفتار مقتدر شکست ناپذیری که به درگاهش خوار بی مقداری تضرع و زاری نموده
و به او رحم کرده است

وَفِعْلَ غَنِيِّ خَشَعَ لَهُ فَقِيرٌ فَفَنَعَهُ

و رفتار ثروتمندی نیازی که فقیر تهیدست برایش خشوع و کرنش نموده و به او سود رسانده است

وَفِعْلَ جَبَّارٍ اسْتَسْلَمَ إِلَيْهِ خَائِفٌ فَاَمَنَهُ.

و رفتار قدرتمندی که شخص بیمناکی تسلیم او گشته و به او ایمنی بخشیده است.

رَبِّ امْنِي مِنْ طَرْدِكَ وَابْعَادِكَ

پروردگارا! مرا از راندن و دور کردنت ایمن گردان

وَاجْعَلْنِي مِنْ أَكْرَمِ عِبَادِكَ

و از گرامی ترین بندگانت قرار بده

ص: ۵۷۶

أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الَّتِي إِذَا سُمِّيَتْ بِهَا عَلَيَّ طَوَارِقِ الْعُسْرِ عَادَتْ يُسْرًا

از تو می خواهم به نام هایت که هر گاه به آن ها نامیده شوی حوادث دشوار آسان گردد

وَإِذَا وُضِعَتْ عَلَى الْجِبَالِ صَارَتْ هَبَاءً مَنْثُورًا

و هر گاه بر کوهها نهاده شود گرد و غبار پراکنده گردند

وَإِذَا رُفِعَتْ إِلَى أَبْوَابِ السَّمَاءِ تَفْتَحَتْ بِهَا الْمَغَالِقُ

و زمانی که به سوی درهای آسمان بالا برده شوند درهای بسته به وسیله آن ها گشوده شود

وَإِذَا هَبَطَتْ إِلَى ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ اتَّسَعَتْ بِهَا الْمَضَائِقُ

و چون به تاریکی های زمین فرود آید تنگی ها به وسیله آن فراخی یابد

وَإِذَا ضُرِبَتْ بِهَا الْمَوْتَى انْتَشَرَتْ مِنَ اللَّحُودِ

و هر گاه بر مردگان خوانده شوند از قبرها بیرون آیند

وَإِذَا نُودِيَتْ بِهَا الْمَعْدُومَاتِ خَرَجَتْ إِلَى الْوُجُودِ

و وقتی معدوم ها که وجودی ندارند با آن صدا زده شوند به عالم وجود راه پیدا کنند

وَإِذَا ذُكِرَتْ عَلَى الْقُلُوبِ وَجِلَتْ خُشُوعًا

و چون دل ها از آن ها یاد کنند از روی خشوع دچار بیم و هراس گردند

وَإِذَا قُرِعَتْ بِهَا الْأَسْمَاعُ فَاضَتْ الْعُيُونُ دُمُوعًا

و چون بر گوش ها دمیده شود از چشمه های چشم ها اشک روان گردد

وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولِكَ

و به (حضرت) محمد رسول و فرستاده ات

الْمُؤَيَّدِ بِالْمُعْجَزَاتِ الْمَنْعُوتِ بِمُحْكَمِ الْآيَاتِ

که به وسیله معجزات تأیید شده به آیات محکم کتابت توصیف گردیده است

وَبِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ الَّذِي اخْتَرْتَهُ لِمُؤَاخَاتِهِ وَوَصِيَّتِهِ

و به امیر مؤمنان (حضرت) علی بن ابی طالب که او را برای برادری و وصایت او اختیار فرمودی

وَاصْطَفَيْتَهُ لِخِلَافَتِهِ وَمُصَاهَرَتِهِ

و برای جانشینی و دامادی او برگزیدی

وَبِحَقِّ ذُرِّيَّتِهِمَا الْأَطْهَارِ

و به حق ذریه پاک این دو بزرگوار

حُماةِ الدِّينِ وَعُرْوَةِ

که حامیان دین و دستاویز محکم آن هستند

وَبِحَقِّ مَوْلَانَا وَخَلِيفَتِنَا صَاحِبِ الزَّمَانِ

و به حق مولا و سرورمان (حضرت) صاحب الزمان

الْمُؤَيَّدِ بِالرُّعْبِ وَمَلَائِكَتِهِ

که با رعب و ترس و با فرشتگان تأیید شده است

وَمَنْ يَجْتَمِعْ عَلَى طَاعَتِهِ جَمِيعُ الْمَمَالِكِ مِنْ أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ

و کسی که بر اطاعت و فرمانبرداری او تمام مملکت ها و کشورها از اهل مملکت او گرد آیند

وَيَتَأَلَّفُ لَهُ الْأَهْوَاءُ الْمُتَفَرِّقَةُ مِنْ رَعِيَّتِهِ

و خواسته ها و تمایلات گوناگون و پراکنده مردمی که تحت سرپرستی او هستند الفت پیدا کنند و به هم بیوندند

وَتَسْتَخْلِصُ بِهِ حُقُوقَ أَوْلِيَائِكَ

و به وسیله او حقوق اولیائت را رها سازی و از چنگ دیگران بیرون آوری

وَتَنْتَقِمُ مِنْ شَرَارِ أَعْدَائِكَ

و از دشمنان شرور و بدمنش انتقام بگیری

وَتَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطًا

و زمین را از عدل و داد پر کنی

وَتُوسِّعُ الْعِبَادَ بِظُهُورِهِ فَضْلًا وَإِحْسَانًا

و فضل و احسانت را برای بندگانت با ظهور او گسترش دهی

وَتُعِيدُ الْحَقَّ بِمَكَانِهِ عَزِيزًا حَمِيدًا

و حق را به جایگاه خودش در حالی که عزیز و ستوده باشد بازگردانی

وَتُرْجَعُ الدِّينَ عَلَى يَدَيْهِ غَضًّا جَدِيدًا

و دین را با دست مبارک او تر و تازه به گونه ای که برای مردم تازگی داشته باشد به شکل واقعی خودش بازگشت دهی

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

فَقَدْ اسْتَشْفَعْتُ بِهِمْ إِلَيْكَ

به تحقیق به وسیله ایشان به درگاه تو طلب شفاعت می کنم

وَقَدَّمْتُهُمْ أَمَامِي وَبَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي إِلَيْكَ

و مقدم می کنم ایشان را پیش رویم و پیشاپیش حوائج و نیازهایم به سوی تو

وَأَنْ تُوزِعَنِي شُكْرَ نِعْمَتِكَ فِي التَّوْفِيقِ لِمَعْرِفَتِهِمْ

و (می خواهم) این که مرا برای شکر این نعمت که توفیق شناخت ایشان را عطا کردی

وَالْهِدَايَةَ إِلَى طَاعَتِهِمْ

و مرا به اطاعت شان رهنمون گردیدی موفق نمائی

وَتَزِيدَنِي قُوَّةً فِي التَّمَسُّكِ بِعِصْمَتِهِمْ

و نیروی مرا در چنگ زدن به دامن عصمت ایشان

وَالْإِقْتِدَاءَ بِسُنَّتِهِمْ

و پیروی کردن از سنت شان

وَالْكَوْنِ فِي زُمْرَتِهِمْ

و بودن در گروه و جمعیت شان بیفزائی

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

که تو ستوده و باشکوهی.

سُبْحَانَ اللَّهِ الدَّائِمِ

پاک و منزّه است خداوند همیشه پایدار

فَكَأَيِّ الْمَغَارِمِ

رهاکننده از وام ها و غرامت ها

رَازِقِ الْبَهَائِمِ

روزی دهنده چهارپایان

لَيْسَ فِي دَيْمُومِيَّتِهِ ابْتِدَاءٌ وَلَا زَوَالٌ

در پیوسته بودنش ابتدائی و انقطاعی نیست

وَلَا فِي أَبْدِيَّتِهِ انْتِهَاءٌ وَلَا اسْتِقْبَالٌ.

و در جاودانگی اش نهائیتی و پایانی نیست.

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مَشْهَدٌ لَا يَرْجُو مَنْ فَاتَتْهُ فِيهِ رَحْمَتُكَ أَنْ يَنَالَهَا فِي غَيْرِهِ

خداوندا؛ این زیارتگاه و جایگاهی است که هر کس در آن رحمت را از دست دهد امیدی نیست که در غیر آن بدست آورد

ص: ۵۷۸

وَلَا أَحَدٌ أَشَقَى مِنْ امْرِءٍ قَصَدَهُ مُؤَمَّلًا فَابَ عَنْهُ خَائِبًا.

و کسی بدبخت تر نیست از شخصی که با امید و آرزو آهنگ آن کند و محروم از آنجا بازگردد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الْإِيَابِ

خداوندا؛ براستی من به تو پناه می برم از بدی بازگشت

وَخَيْبَةِ الْمُنْقَلَبِ

و ناامیدی برگشت

وَالْمُنَاقَشَةَ عِنْدَ الْحِسَابِ

و کاوش و بررسی هنگام حساب.

وَحَاشَاكَ يَا رَبِّ أَنْ تُقْرَنَ طَاعَةَ أَوْلِيَائِكَ بِطَاعَتِكَ

و دور از شأن تو است - ای پروردگار من - که طاعت اولیائت را با طاعت خود

وَمَعْصِيَتِهِمْ بِمَعْصِيَتِكَ

و نافرمانی ایشان را با نافرمانی خود

وَمُؤَالَاتِهِمْ بِمُؤَالَاتِكَ

و دوستی و ارادت ایشان را با دوستی و ارادت خود مقرون گردانی

ثُمَّ تُؤَيِّسُ زَائِرَهُمْ وَالْمُتَحَمِّلَ إِلَى قُبُورِهِمْ مِنْ بَعْدِ الْبِلَادِ

آنگاه زائر ایشان را که از شهر و دیار دوری بسوی مرقدشان آمده و تحمّل مشکلات نموده مأیوس و ناامید بازگردانی

لَا وَعِزَّتِكَ لَا يَنْعَقِدُ عَلَى ذَلِكَ ضَمِيرِي

نه به عزّت و اقتدارت سوگند؛ هرگز ضمیر و خاطر من بر چنین چیزی استوار نگشته

إِذْ كَانَتْ الْقُلُوبُ إِلَيْكَ بِالْجَمِيلِ تُشِيرُ

چون دل ها به سوی تو به خوبی و زیبایی اشاره می کند

لَا سِيَّماً وَقَدْ أَمَرْتَ عِبَادَكَ بِصِلَةِ السَّائِلِينَ

مخصوصاً که بندگانت را به احسان کردن به گدایان

وَإِجَازَةَ الْوَافِدِينَ

و پاداش دادن به واردشدگان

وَالْإِحْسَانَ إِلَى الْمُسِيئِينَ

و نیکی کردن به گنهکاران دستور داده ای.

وَأَسْأَلُكَ بِمَا خَصَّصْتَ مُحَمَّدًا وَآلَهُ مِنَ الْعِنَايَاتِ

و از تو می خواهم به آنچه اختصاص داده ای محمد و آل او را از عنایت ها

وَأَكْرَمْتَهُمْ بِأَحْسَنِ الصِّفَاتِ حَتَّى بَرَزُوا عَلَيَّ الْأَقْرَانَ

و گرامی داشته ای ایشان را به نیکوترین صفات سرآمد همتایان گردیدند

فَجَعَلْتَهُمْ أَيْمَةَ الزَّمَانِ

پس ایشان را امامان هر زمان

وَشَرَطْنَا الْإِيمَانَ

و شرط ایمان قرار دادی

حَيْثُ سَبَقُوا الْخَلَائِقَ إِلَى تَوْحِيدِكَ

چون آفریدگان را به توحید پیشی گرفتند

فَخَلَقْتَ نُورَهُمْ مِنْ نُورِكَ

پس نور ایشان را از نور خود آفریدی

وَحَمَيْتَ أَجْسَادَهُمْ مِنْ أَزْجَاسِ الْكَافِرِينَ لِتَمَامِ قَدْرِكَ فِي رُؤْسَاءِ الْمَخْلُوقِينَ

و اجسادشان را از آلودگی ها و پلیدی های کافران بازداشتی و نگهداری فرمودی تا مقدرات خود را

در مورد سران آفریدگان کامل کنی

ص: ۵۷۹

إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي الرَّحْمَةَ الَّتِي كَتَبْتَهَا عَلَيَّ نَفْسِكَ

که برای من رحمتی که بر خودت لازم دانسته ای بنویسی

وَاجْتَبَيْتَنِي لِنَفْسِكَ

و مرا برای خودت برگزینی

وَخَلَصْتَنِي مِنْ تَبِعَاتِ خَلْقِكَ

و از حقوقی که از مردم به عهده من است رها سازی

وَقُلْتَ لِدُعَائِي قَدْ آتَيْتَكَ يَا عَبْدِي مَا سَأَلْتَنِي

و در پاسخ دعایم بگویی: بنده ام آنچه از من درخواست نمودی به تو عطا کردم

وَأَرَدْتُكَ حَيْثُ أَرَدْتَنِي

و تو را خواستم یا چون مرا خواستی

بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به فضل و کرمت ای مهربانترین مهربانان.

وَعَزَّتْكَ مَوْلَايَ لَتَفْعَلَنَّ

به عزت و اقتدارت سوگند ای مولای من؛ که با من چنین کنی

سُبْحَانَكَ طَوْتُ الْأَبْصَارُ فِي صُنْعِكَ مَدِيدَتَهَا

پاک و منزهی؛ دیدگان در آفرینش تو راه به جایی نبرد

وَتَتِ الْأَبَابُ عَنْ كُنْهِكَ أَعْتَبَتْهَا

و خردها از فهم حقیقت ذات عنان کشید و در مانده گشت

فَأَنْتَ الْمُدْرِكُ غَيْرُ الْمُدْرَكِ

پس تو در یابنده ای و کسی تو را در نمی یابد

وَالْمُحِيطُ غَيْرُ الْمُحَاطِ

و تو بر همه چیز احاطه داری و چیزی بر تو احاطه ندارد.

يَا مَأْمَنَ الْخَائِفِ

ای محل امن بیمناک

وَكَهْفَ الْلَاهِفِ

و پناهگاه اندوهگین

وَجُنَّةَ الْعَائِدِ

و سپر پناه برنده

وَعَوْتَ اللَّائِدِ

و فریادرس پناهنده.

سُبْحَانَكَ مَا أَسْمَعُكَ إِذَا نُودِيَتْ

پاک و منزّهی؛ چه بسیار شنوائی هنگامی که تو را صدا زنند

وَأَنْصَتَكَ إِذَا نُوجِيتَ

و (چه بسیار) گوش فرادهنده ای هنگامی که با تو راز و نیاز کنند

وَأَرْحَمَكَ إِذَا اسْتُرِحِمْتَ.

و (چه بسیار) رحم کننده ای هنگامی که از تو رحمت و مهربانی بجویند.

إِلَهِي مَا طَابَتِ الدُّنْيَا إِلَّا بِخِدْمَتِكَ

خدای من؛ دنیا گوارا نیست مگر آنکه در خدمت تو به کار رود

وَمَا طَابَ الْقَبْرُ إِلَّا بِمُؤَانَسَتِكَ

و قبر گوارا نیست مگر آنکه با همدمی تو توأم گردد

وَمَا طَابَتِ وَالْجَنَّةُ إِلَّا بِمُخَاطَبَتِكَ وَمُجَاوَرَتِكَ

بهشت گوارا نیست مگر با گفتگوی تو و مجاورت تو همراه باشد

فَاجْعَلْنِي مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ.

پس مرا از برترین بندگانت و از اهل اطاعت و فرمانبرداریت قرار بده.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَكْرِمِ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

ص: ۵۸۰

أُولِيَاءِكَ بِإِنجَازِ وَعْدِكَ

و اولیاءت را با وفا کردن به وعده ات گرامی بدار

وَبَلِّغُهُمْ مَا يَأْمُلُونَ مِنْ نَصْرِكَ

و به آنچه امید و آرزو دارند از یاریت برسان

وَإِكْفُفْ عَنْهُمْ بِأَسْ مَنْ نَصَبَ الْخِلَافَ عَلَيْكَ

و خشم و عذاب کسانی را که پرچم مخالفت با تو را برداشته اند

وَتَمَرَّدَ بِمَنْعَتِكَ عَلَى رُكُوبِ مُخَالَفَتِكَ

و با مخالفت کردن با تو نسبت به آنچه منع کرده ای سرکشی نموده اند از ایشان باز بدار

وَحَقُّ لَنَا تَقْدِيرَ حِكْمَتِكَ فِي الْمَخْلُوقِينَ

و آنچه در نظر داری از حکمت و فرمانت نسبت به مخلوقات برای ما محقق ساز

لِقَوْلِكَ الصَّادِقِ الْيَقِينِ «وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ» (۱)

یا که در گفتار راست و یقینی خود فرموده ای: «بر ما حق و سزاوار و لازم است یاری کردن مؤمنان»

مَنْ أَسْكَنَ بُرُوقَ أَنْوَارِهِ فِي قُلُوبِ الْأَيِّمَةِ الْهَادِينَ

ای کسی که درخشش انوارش در دل های امامان هدایتگر منزل کرده

وَأَجَالَ رُغُودَ الْمَهَابَةِ فِي صُدُورِ خُلَصَائِهِ الْمَعْصُومِينَ

و رعد و غرش هیبت و ترس در سینه برگزیدگان پاک و معصومش هجوم آورده

وَأَمْطَرَ سَحَابَ الْوَعِيدِ فِي عُقُولِ أَمَنَائِهِ الْمُخْبِتِينَ

و ابرهای بیم در عقل ها و اندیشه های امینان فرمانبردارش بارش نموده است

حَيْثُ وَصَفَهُمْ بِعِبَادِهِ وَالصَّالِحِينَ

چون ایشان را به عنوان بندگان صالح شایسته خود توصیف فرمودی

أَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ بِمُحَمَّدٍ وَأَوْصِيَاءِهِ الطَّيِّبِينَ أَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي

از تو می خواهم ای مولای من؛ به حق محمد و جانشینان پاکش که مرا آزاد گردانی

وَتَفْسَحَ فِي أَجَلِي

و در اجل و مهلت من توسعه دهی

وَتُبَلِّغَنِي فِيهِ أَمَلِي

و مرا در آن (مهلت) به آرزو برسانی

وَكَمَا أَكْمَلْتَ خَلْقِي لِعِبَادَتِكَ

و همان گونه که آفرینش مرا برای عبادت

وَعَقْلِي بِمَعْرِفَتِكَ

و عقلم را با شناخت خویش کامل گردانیدی

فَارْضَ عَنِّي

پس از من خشنود باش

فَإِنِّي أَعْلَمُ أَنِّي لَا أَصْلِحُ لِلْجَنَّةِ

که من می دانم که صلاحیت و شایستگی بهشت را ندارم

وَأَنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي لَا أَصْبِرُ عَلَى النَّارِ

و تو می دانی که من تحمل آتش را ندارم

أَنَا الَّذِي أَحَلَلْتُ الْعُقُوبَةَ بِنَفْسِي

من کسی هستم که کیفر را بر خود روا داشتم

وَأَوْبَقْتُهَا بِالْمَعَاصِي جُهْدِي

و با نافرمانی ها کوشش و تلاش خود را از بین بردم

ص: ۵۸۱

۱- ۵۰. سوره روم آیه ۴۷.

وَعَرَضْتُهَا لِلْمَهَالِكِ بِكُلِّ قُوَّتِي

و خود را با تمام نیرو در معرض هلاکت و نابودی افکندم

وَلَسْتُ بِذِي قُوَّةٍ فَأَنْتَصِرَ

و من قوت و نیروئی ندارم تا غالب گردم

ذِي عُدْرٍ فَأَعْتَذِرَ

و عذری ندارم تا عذر آورم

فَارْحَمِ انْكِسَارِي وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ

پس به شکستگی من و ناله و زاری ام به درگاهت رحم کن ای مولای من؛

يَا مَنْ لَا يُسْتَحْيَى مِنْ مَسْأَلَتِهِ

ای کسی که از درخواست کردن از او کسی شرمنده نمی شود

وَلَا يُرْجَى الْعَفْوُ إِلَّا مِنْ قَبْلِهِ

و جز از ناحیه او امید عفو و بخشش نمی رود

أَشْكُوا إِلَيْكَ مَا لَا يَخْفَى عَلَيْكَ

به تو شکایت می کنم آنچه را که بر تو پنهان نیست

وَأَسْأَلُكَ مَا لَا يَعْظُمُ عَلَيْكَ

و از تو می خواهم آنچه را که بر تو بزرگ نیست

وَأَسْأَلُكَ بِكُلِّ قَسَمٍ يُوجِبُ الزُّلْفَةَ لَدَيْكَ

و از تو درخواست می کنم به هر سوگندی که موجب تقرب و منزلت یافتن نزد تو گردد

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَأَنْ تُعْطِيَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ أَفْضَلَ مَا سَأَلَكَ لَهُمْ كُلُّ سَائِلٍ

و عطا کنی به محمد و آل محمد برتر از آنچه هر درخواست کننده ای برای ایشان خواسته است

وَأَجْزَلَ مَا رَغِبَ إِلَيْكَ فِيهِ كُلُّ رَاغِبٍ حَتَّى تُفَضِّلَهُمْ عَلَيَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ

و بیشتر از آنچه هر رغبت کننده ای در آن رغبت نموده به درگاهت

وَزِدَّهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنْ كَرَمِكَ وَطَوْلِكَ

آنکه آنان را بر تمام آفریدگانت برتری بخشی و فراتر از آن آنچه تا تو شایسته آن هستی از کرم و لطفت بر ایشان بیفزایی

أَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ سُؤَالَ الْمُتَمَسِّكِ بِحَرَمِكَ

از تو درخواست می کنم ای مولای من درخواست کسی که به حرم تو پناه آورده

الْمُفْتَقِرِ مِنْ نَظْرِكَ يَا مَوْلَايَ إِنَّ الْعَرَبَ إِذَا اسْتُجِيرَ بِأَطْنَابِ بُيُوتِهَا أَجَارَتْ

و محتاج نظر لطف تو است ای مولای من؛ در میان عرب رسم است که اگر کسی به درب و دیوار خانه آن ها پناهنده شود او را پناه دهند

وَأَنْتَ سَيِّدُ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ

و تو سرور عرب و عجم هستی

وَقَدْ اسْتَجَرْتُ بِرُكْنٍ مِنْ أَرْكَانِ تَوْحِيدِكَ

و من پناهنده گشته ام به رکن و پایه ای از پایه های توحیدت

وَبَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ نَبِيِّكَ

و خانه ای از خانه های پیامبرت

ص: ۵۸۲

وَتُرْبَةٍ مِنْ تُرْبِ خُلَفَائِكَ

و تربتی از تربت های (پاک) جانشینات

الَّذِينَ أَظْهَرُوا سُلْطَانَكَ

که سلطنت تو را آشکار نمودند

وَأَقَامُوا أَحْكَامَكَ

و احکامت را بپا داشتند

يَا مُغِيثُ اغْنِنِي

ای فریادرس؛ به فریادم برس

فَلِهَذِهِ الشَّدَّةِ رَجَوْتُكَ

برای رفع این سختی و دشواری به تو چشم امید دوخته ام

يَا مَوْلَايَ اَسْأَلُكَ بِاَسْمَائِكَ الَّتِي كَتَبْتَهَا عَلٰى قُلُوْبِ اَصْفِيَاءِكَ بِمُحَمَّدٍ وَاِلٰهِ اَمْنَائِكَ

ای مولای من؛ از تو می خواهم به نام هایت که بر دل های برگزیدگانت (یعنی محمد و آل محمد که امینان تو اند نوشتی

فَعَرَفُوا مَا عَرَفْتَهُمْ

آنچه به آنها شناساندی

وَفَهَّمُوا مَا فَهَّمْتَهُمْ

و پس شناختند فهمیدند آنچه به آن ها فهماندی

وَعَقَلُوا مَا اَوْجَبْتَ اِلَيْهِمْ مِنْ خَصَائِصِكَ وَعَزَائِمِكَ

و درک کردند و اندیشه نمودند آنچه از ویژگی هایت و دستوراتت به ایشان وحی فرمودی

وَصَرَبْتَ اَمْثَالَهُمْ

آنگاه آنان را الگو قرار دادی

وَأَثَرْتَ بُرْهَانَهُمْ

و برهان و دلیل شان را روشن ساختی

وَقَرَنْتَ بِاسْمِكَ اَسْمَانَهُمْ اِلَّا خَلَّصْتَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ اَنَا فِيهِ

و نام شان را قرین نام خودت گردانیدی که مرا از هر بدی که بدان دچارم رها سازی

يَا مُخَلِّصَ الشَّجَرِ مِنْ بَيْنِ رَمْلِ وَطِينٍ وَمَاءٍ

ای رهائی بخش درخت از میان ریگ و گل و آب

وَيَا مُخَلِّصَ اللَّبَنِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ

و ای رهائی بخش شیر از میان چرک و خون

وَيَا مُخَلِّصَ النَّارِ مِنْ بَيْنِ الْحَدِيدِ وَالْحَجَرِ

و ای رهائی بخش آتش از میان آهن و سنگ

وَيَا مُخَلِّصَ الْوَلَدِ مِنْ بَيْنِ مَشِيمَةٍ وَرَحِمٍ

و ای رهائی بخش نوزاد از میان مشیمه (پوستی که بچه در رحم در آن باشد) و رحم مادر

وَيَا مُخَلِّصَ الرُّوحِ مِنْ بَيْنِ الْأَحْشَاءِ وَالْأَمْعَاءِ

و ای رهائی بخش روح از میان احشاء و امعاء (که درون شکم آدمی است)

خَلِّصْنَا مِنْ أَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

ما را از هول و هراس روز قیامت رهائی بخش

إِلَهِي إِذَا لَمْ تَفْعَلْ بِي مَا أُرِيدُ فَصَيِّرْنِي عَلَى مَا تُرِيدُ

خدای من؛ هنگامی که آنچه می خواهم نسبت به من انجام نمی دهی پس مرا بر آنچه تو می خواهی بگردان

سَيِّدِي كَيْفَ أَفْرَحُ وَقَدْ عَصَيْتُكَ

سرور من؛ چگونه شادمان باشم در حالی که نافرمانی تو نمودم؟

وَكَيْفَ أَحْزَنُ وَقَدْ عَرَفْتُكَ

و چگونه غمناک باشم در حالی که تو را شناختم؟

ص: ۵۸۳

وَكَيْفَ أَدْعُوكَ وَأَنَا عَاصٍ

و چگونه تو را بخوانم در حالی که آلوده و گنه کارم؟

وَكَيْفَ لَا أَدْعُوكَ وَأَنْتَ كَرِيمٌ

و چگونه تو را نخوانم در حالی که تو کریم و بزرگواری؟

أَيْنَ مُغْرَقٌ فِرْعَوْنَ لِمُوسَى

کجاست غرق کننده فرعون به خاطر موسی؟

أَيْنَ نَاصِرٌ مُحَمَّدٍ يَوْمَ بَدْرٍ

کجاست یاری کننده حضرت محمدصلی الله علیه وآله وسلم در روز جنگ بدر؟

أَيْنَ نَاصِرٌ عَلِيٍّ يَوْمَ الْأَحْزَابِ

کجاست یاری کننده حضرت علی علیه السلام در روز جنگ احزاب؟

أَيْنَ أَجْدُكَ يَا مَوْلَايَ

کجا تو را بیابم ای مولای من؟

بَلْ أَيْنَ لَا أَجِدُكَ وَأَنْتَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

از رگ گردن بلکه کجا تو را نیابم که تو نزدیکتری

أَنْزِلْ عَلَيَّكَ إِذَا نَزَلْتُ

بر تو فرود می آیم هنگامی که فرود آیم

وَأُزْحَلُ إِلَيْكَ إِذَا رَحَلْتُ

و به سوی تو کوچ می کنم هنگامی که کوچ کنم

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

پس بر محمد و آل او درود فرست

وَأُزْحَمُ صَوْتِي مِنْ بَيْنِ الْمُصَوِّتِينَ

و در صدازندگان به صدای من رحم کن

وَلَا تَجْبِهْنِي بِالرَّدِّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و دست رد به سینه ام مزن ای مهربانترین مهربانان.

رَبِّ قَدَمِيَانِ أَجَبْتُكَ فَأَجِبْنِي

پروردگارا! تو را اجابت کردم پس مرا اجابت کن

وَسَأَلْتُكَ فَأَعْطِنِي

و از تو درخواست نمودم پس مرا عطا کن

وَأَرْضَ عَنِّي فَقَدْ أَرْضَيْتَنِي بِحَقِّ أَمْنَائِكَ وَأَمِينِكَ

و از من راضی و خشنود باش که تو به راستی مرا راضی و خشنود گردانیدی

وَأَصْفِيَاءِكَ وَصَفِيَّكَ مُحَمَّدِينَ الْمَحْمُودِ

به حقّ امینانت و امینت و به حقّ برگزیدگان و برگزیده ات (حضرت) محمدصلی الله علیه وآله
وسلم (آن) ستوده شده

ذِي الْمَقَامِ الْمَشْهُودِ

که صاحب مقام مشهود است

وَالْحَوْضِ الْمَوْرُودِ

و صاحب حوضی است که بر آن وارد شوند

وَبِحَقِّ الرِّسَالَةِ الَّتِي أَدَّاهَا

و به حقّ رسالتی که آن را به انجام رسانید

وَالْعِبَادَةِ الَّتِي اجْتَهَدَ فِيهَا

و عبادتی که در آن تلاش کرد

وَالْمِحْنَةِ الَّتِي صَبَرَ عَلَيْهَا

و به غم ها و غصّه هائی که بر آن ها صبر و شکیبائی نمود

وَالْمَعْرِفَةَ الَّتِي دَعَا إِلَيْهَا

و معرفت و شناختی که به سوی آن مردم را فراخواند

وَالدِّيَانَةَ الَّتِي حَضَّ عَلَيْهَا

و دین و دیانتی که بر آن برانگیخت

وَبِحَقِّ أَقْوَالِهِ الْحَكِيمَةِ

و به حق گفتار حکیمانه

وَأَفْعَالِهِ الْكَرِيمَةِ

و رفتار کریمانه

وَمَقَامَاتِهِ الْمَشْهُودَةِ

و مقام ها و جایگاههای مشاهده شده

ص: ۵۸۴

وَسَاعَاتِهِ الْمَعْدُودَةِ

و ساعت های ارزشمند شمرده شده اش

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ وَعَلَى عِثْرَتِهِ الْمَخْلُوقِينَ مِنْ لَحْمَتِهِ

که بر او و بر عترتش که از گوشت و خون او آفریده شده اند

السَّادَةِ الْمُتَّقِينَ مِنْ تَبِعَتِهِ

آن سروران پرهیزکار که پس از اویند

وَالْقَائِمِينَ مَقَامَهُ فِي بِلَاغِ رِسَالَتِهِ

و عهده دار منصب او در ابلاغ پیام و رسالتش هستند

وَالْمَخْصُوصِينَ مِنْ قَرَابَتِهِ بِأَبْنَائِهِ وَعِترَتِهِ

و آن ها که اختصاص دارند به خویشاوندی او به سبب فرزندان و عترتش

عَلَيَّ وَأَوْلَادِهِ الْمُطَهَّرِينَ بِطَهَارَتِهِ

(حضرت) علی علیه السلام و فرزندان او که به طهارت و پاکی او آن ها نیز پاکند

وَأَنْ تَمْسَحَ مَا بِي بِيَمِينِكَ الشَّافِيَةَ

که دستی بر سر و روی من با آن دست شفا بخش خود بکشی

وَأَنْ تَنْظُرَ إِلَيَّ بِعَيْنِكَ الرَّاحِمَةَ

نگاهی با دیدگان رحمت بر من بیفکنی

وَأَنْ تَرْزُقَنِي الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ

و و عفو و عافیت را به من روزی گردانی.

رَبِّ لَا تُخَيِّبْ رَجَائِي فَإِنَّهُ مَنُوطٌ بِكَ

پروردگارا؛ امید من را که تنها به تو وابسته و پیوسته است ناامید مفرما

وَلَا تُصْفِرْ كَفًّا مَمْدُودَةً إِلَيْكَ

و دستی را که به درگاہت دراز شده خالی بر مگردان

وَلَا تُذِلَّ نَفْسًا عَزِيزَةً بِمَعْرِفَتِكَ

و جانی را که به معرفت تو عزیز گشته خوار و ذلیل مکن

وَلَا تَسْلُبْ عَقْلًا مُسْتَضِيئًا بِنُورِ هِدَايَتِكَ

و عقلی را که به نور هدایت تو روشن گشته از من مگیر

وَلَا تَقْدِرْ عَيْنًا فَتَحْتَهَا بِنِعْمَتِكَ

و چشمی را که به نعمت خویش گشوده ای تنگ مگردان

وَلَا تُخْرِسْ لِسَانًا عَوَّدْتَهُ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ

و زبانی را که به ثناگوئی خویش عادت داده ای گنگ مساز

وَكَمَا كُنْتَ أَوْلَىٰ بِالْفَضْلِ فَكُنْ أَوْلَىٰ بِالْإِحْسَانِ؛

و همان گونه که به فضل ابتداکننده بوده ای پس به احسان و نیکی آغازکننده باش

النَّاصِيَةُ بِيَدِكَ

زمام امر به دست تو است

وَالْوَجْهَ صَانٍ لَكَ

و چهره خوار است برای تو

وَالْحَيْرُ مُتَوَقِّعٌ مِنْكَ

و خیر و خوبی از تو انتظار می رود

وَالْمَصِيرُ عَلَى كُلِّ حَالٍ إِلَيْكَ.

و به هر حال بازگشت همه به سوی تو است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأُمِّيِّ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ درود فرست بر آن پیامبر اُمّی (حضرت) محمد صلی الله علیه وآله وسلم

وَالْهَاشِمِيِّ أَحْمَدٍ

که نسب هاشمی دارد و نامش احمد است

وَالنَّبِيِّ الْعَاقِبِ

پیامبری که جانشین نیکوی گذشتگان و آخرین آنان است

ص: ۵۸۵

وَالرَّسُولِ الْعَرَبِيِّ الْمَكِّيِّ الْمَدَنِيِّ

و فرستاده و رسولی که از نژاد عرب اهل مکه و مدینه است

السَّراجِ الْمُضیّ ء

(او) چراغ فروزنده

السَّیِّدِ الْکَمیِّ الْهَمیِّ الْوَضیّ ء الرَّضیِّ السَّخیِّ التَّقیِّ

سرور دلیر حمایتگر خوش سیما نورانی فی پسندیده سخاوتمند پرهیزکار

صاحبِ الْوَقارِ وَالسَّکینَةِ

صاحب متانت و بردباری و آرامش

الْمَدْفُونِ الْمَدینَةِ

مدفون در (شهر) مدینه است

العَبْدِ الْمُؤیِّدِ

(او) بنده ای مورد تأیید

وَالرَّسُولِ الْمَسَدِّ

و فرستاده ای نیکوکردار و استوار

وَالْمُصْطَفیِ الْأَمْجَدِ

و برگزیده ای باشکوه

أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ.

(کنیه اش (ابوالقاسم) و نام زیبایش (محمد است.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى السَّيِّدِ الْمُطَهَّرِ

خداوندا؛ و درود فرست بر آن سرور پاک

وَالْإِمَامِ الْمُظَفَّرِ

و پیشوای پیروزمند

وَالشُّجَاعِ الْعُضْنَفَرِ

و شجاع شیر بیشه

أَبِي شُبَيْرٍ وَشَبَرَ

پدر شبیر و شبر (حسنین علیهما السلام)

الْأَنْزَعِ الْبَطِينِ

بریده شده از شرک و سرشار از علم و دانش

وَالْأَشْرَفِ الْمَكِينِ

و شرافتمند توانا

وَالْعَلَمِ الْمُبِينِ

و نشانه آشکار

وَالنَّاصِرِ الْمُعِينِ

و یار مددکار

وَلِيِّ الدِّينِ

و سرپرست دین

الْمَرْضِيِّ الْمُخْلِصِ الصَّفِيِّ

مورد رضایت و پسند باخلاص باصفا

الْمَدْفُونِ بِالْغَرِيِّ

مدفون در (سرزمین) نجف

لَيْثِ بَنِي غَالِبٍ

شیری از تبار شکست ناپذیران

أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ.

(او که کنیه اش (ابوالحسن) و نام مبارکش (علی بن ابی طالب) است.)

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى السَّيِّدَةِ الْجَلِيلَةِ الْكَرِيمَةِ النَّبِيلَةِ

خداوندا؛ و درود فرست بر آن بانوی عظیم الشان بزرگوار گرامی

ذاتِ الْأَحْزَانِ الطَّوِيلَةِ فِي الْمُدَّةِ الْقَلِيلَةِ

صاحب غم ها و غصّه های طولانی در مدّت کوتاه (عمر)

الْمَدْفُونَةِ سِرّاً

مظلومه ای که پنهان دفن شد

الْمَغْصُوبَةِ جَهْرًا

و آشکارا حقّش را غصب کردند

الْمَجْهُولَةِ قَدْرًا

قدر و ارزش او ناشناخته

الْمَخْفِيَةِ قَبْرًا

قبرش مخفی ماند

الْإِنْسِيَّةِ الْحَوْرَاءِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ.

او که حوریّه و فرشته ای از لباس انسان (و نام مقدّسش (فاطمه زهرا) است

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى السَّيِّدِ الْمُجْتَبَى

(. خداوندا؛ و درود فرست بر سرور برگزیده

الْإِمَامِ الْمُرْتَجَى

پیشوائی که دلدادگان به او چشم امید دارند

سَبِطِ الْمُصْطَفَى

سبط پیامبر مصطفی

ص: ۵۸۶

وَلَدِ الْمُرْتَضَى

فرزند علی مرتضی

الشَّفِيعِ ابْنِ الشَّفِيعِ

شفاعت کننده فرزند شفاعت کننده

الْمَقْتُولِ بِالسَّمِّ النَّبِيعِ

آنکه با زهر کشنده به شهادت رسید

الْمَدْفُونِ بِأَرْضِ الْبَقِيعِ

در سرزمین بقیع دفن گردید

الْعَالِمِ بِالْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ

دانا و آگاه به همه واجبات و مستحبات

صاحب الجود والمنن

دارنده جود و بخشش و احسان

أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ.

(کنیه اش (ابو محمد) و نام مبارکش (حسن) است.)

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى السَّيِّدِ الزَّاهِدِ

خداوندا؛ و درود فرست بر آن سرور زاهد

(و) (الإمام العابدِ

و پیشوای عابد

الرَّكَعِ السَّاجِدِ

او که به حق برای خدا رکوع و سجده کرد

قَتِيلِ الْكَافِرِ الْجَاوِدِ

به دست کافری که منکر حق بود به شهادت رسید

صَاحِبِ الْمِحْنَةِ وَالْبَلَاءِ

صاحب غم و اندوه و بلا

الْمَدْفُونِ بِأَرْضِ كَرْبَلَاءَ

دفن شده در سرزمین کربلا

مَوْلَى الثَّقَلَيْنِ

مولای دو جهان

أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ.

(حضرت (اباعبدالله امام حسين عليه السلام.

اللَّهُمَّ وَصَلْ عَلَى أَبِي الْأَيْمَّةِ

خداوندا؛ و درود فرست بر پدر امامان

وَسِرَاجِ الْأُمَّةِ

و چراغ فروزان

وَكَاشِفِ الْغُمَّةِ

و برطرف کننده غم و اندوه

وَمُحِي السُّنَّةِ

و زنده کننده سنت

وَوَلِيِّ النِّعْمَةِ

و صاحب نعمت

وَسَنِيِّ أُمَّتِ الْهِمَّةِ

و با همت بلند

وَرَفِيعِ الرَّتَبَةِ

و مرتبه والا

وَصَاحِبِ النُّدْبَةِ

و دارنده ندبه ها و ناله ها

الْمَدْفُونِ فِي أَرْضِ طَيْبَةٍ

دفن شده در سرزمین پاک (مدینه)

زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ.

زینت عبادت پیشه گان (حضرت علی بن الحسین علیهما السلام).

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى قَمَرِ الْأَقْمَارِ

خداوندا؛ و درود فرست بر ماه ماه رویان

وَنُورِ الْأَنْوَارِ

و روشنی روشنی ها

وَسَيِّدِ الْأَبْرَارِ

و سرور نیکان

وَقَائِدِ الْأَخْيَارِ

و رهبر خوبان

الْإِمَامِ الْوَجِيهِ

پیشوای آبرومند

الْمَدْفُونِ عِنْدَ جَدِّهِ وَأَبِيهِ

دفن شده در کنار جدّ و پدرش

الْحَبِيبِ الْمَلِيِّ عِنْدَ الْعَدُوِّ وَالْوَلِيِّ

دانشمند سرشار از علم و دانش نزد دشمن و دوست

أَبِي جَعْفَرِ بْنِ الْبَاقِرِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ.

ابو جعفر امام باقر (حضرت محمد بن علی علیهما السلام).

ص: ۵۸۷

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى الصَّادِقِ الصِّدِّيقِ

خداوندا؛ و درود فرست بر آن راست گفتار درست کردار

الْعَالِمِ الْوَثِيقِ

دانای مورد اطمینان

الْحَلِيمِ الشَّفِيقِ

بردبار دلسوز

الْهَادِي إِلَى الطَّرِيقِ

هدایتگر به راه مستقیم

ساقی شیعته من الرّحیق

سیراب کننده شیعیانش از شراب خالص

وَمُبَلِّغِ أَعْدَائِهِ إِلَى الْحَرِيقِ

و رساننده دشمنانش به طرف آتش

صَاحِبِ الشَّرَفِ الْبَدِيعِ

صاحب شرافتی عالی

وَالْفَضْلِ الْجَمِيعِ

و فضیلتی جامع)

الَّذِي شُرِّفَتْ بِجَسَدِهِ الطَّاهِرِ أَرْضُ الْبَقِيعِ

کسی (که با جسم پاک او سرزمین بقیع شرافت یافت

الْإِمَامِ الْمُمَجَّدِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ.

پیشوای با عظمت (حضرت) ابا عبدالله جعفر بن محمد علیهما السلام.

اَللّٰهُمَّ وَصَلِّ عَلٰى السَّيِّدِ الْكَرِيْمِ

خداوندا؛ و درود فرست بر سرور بزرگوار

وَ الْاِمَامِ الْحَلِيْمِ

و پیشوای بردبار

الصَّابِرِ الْكَطِيْمِ

شکیبائی که خشم خود را فرو می نشانید

سَمِيَّ الْكَلِيْمِ

همنام موسای کلیم

قَائِدِ الْجَيْشِ

زامدار و سردار لشکر

الْمَدْفُونِ بِمَقَابِرِ قُرَيْشٍ

دفن شده در مقبره های قریش

صَاحِبِ الْمَحَلِّ الْأَنْوَرِ

دارای جایگاهی نورانی

وَالشَّرَفِ الْأَظْهَرِ

و شرافتی درخشان

أَبِي إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ.

(حضرت) ابا ابراهیم موسی بن جعفر علیهما السلام.

اللَّهُمَّ وَصَلْ عَلَى الْإِمَامِ الْمَعْصُومِ

خداوندا؛ و درود فرست بر امام معصوم

وَالْغَرِيبِ الْمَظْلُومِ

و غریب ستمدیده

وَالشَّهِيدِ الْمَسْمُومِ

و شهید مسموم شده

وَالْقَتِيلِ الْمَرْحُومِ (الْمَحْرُومِ)

و کشته شده ای که مورد رحمت واقع شده) از حقّ خود محروم گشته)

وَالْعَلِيمِ الْمَكْتُومِ

و دانائی که از اسرار نهان آگاه بود و دم نمی زد

وَالْبَدْرِ بَيْنَ النُّجُومِ

و ماه درخشان در میان ستارگان

شَمْسِ الشُّمُوسِ

خورشید خورشیدها

وَأَنْبِسِ النَّفُوسِ

و همدم جان ها

الْمَدْفُونِ فِي أَزْضِ طُوسِ

که پیکر پاکش در سرزمین طوس مدفون گردید

الرَّضِيِّ الْمُرْتَضَى

(او) مایه خشنودی و پسندیده

السَّيِّدِ الْمُجْتَبَى

سروری برگزیده

وَالْإِمَامِ الْمُرْتَجَى

و پیشوائی بود که همگان چشم امید به درگاهش داشته و دارند

ص: ۵۸۸

أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا.

(حضرت) ابا الحسن علی بن موسی

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى الْإِمَامِ الْعَالِمِ الْعَامِلِ وَالشُّجَاعِ الرُّضَاعِيِّهِمَا السَّلَامَ.

خداوندا؛ و درود فرست بر آن دانای عمل کننده و شجاع

الْكَامِلِ الْمَذْكُورِ فِي الْهَدَايَةِ وَالرِّشَادِ

کامل آنکه عهده دار هدایت و رهبری خلق

جَوَادِ الْأَجْوَدِ

و در میان بخشنده ها بخشنده تر

الْأَخِذِ مِنْ شِيعَتِهِ بِالْأَعْضَادِ عِنْدَ قِيَامِ الْأَشْهَادِ

دستگیر شیعیانش در محشر و روز رستاخیز در حضور حاضران است

الْمَدْفُونِ بِأَرْضِ بَغْدَادَ

و پیکر پاکش در سرزمین بغداد مدفون گشت

الْإِمَامِ الْهَاشِمِيِّ

آن پیشوای هاشمی نسب

وَالنُّورِ الْأَحْمَدِيِّ

و نور تابان از سلسله احمد

الْمُلَقَّبِ بِالتَّقِيِّ

که لقب مبارکش تقی

الْمُكَنَّى بِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْجَوَادِ.

و کنیه اش ابا جعفر (حضرت) محمد بن علی امام جوادعلیه السلام.

اللَّهُمَّ وَصِلْ عَلَيَّ الْإِمَامَيْنِ الْعَالَمَيْنِ

خداوندا؛ و درود فرست بر دو پیشوای دانا

الْأَعْلَمَيْنِ النَّبِيِّينِ

دو پرچم هدایت

السَّيِّدَيْنِ الْفَاضِلَيْنِ الْحَبْرَيْنِ

دو مهتر سرور دو فاضل دانشمند

وَارِثِي الْمَشْعَرَيْنِ

دو وارث مشعر و منی

وَأَهْلِي الْحَرَمَيْنِ

و دو اهل مکه و مدینه

كَهْفِي التَّقِيِّ

دو اسطوانه تقوا

وَذَخِيرَتِي الْوَرَى

و دو ذخیره برای روز نیاز مردم

طُودِي النَّهْيِ

دو کوه عقل و خرد

الْمَدْفُونَيْنِ بِسُرِّ مَنْ رَأَى

دو مدفون گشته در سامراء

كَافِي الْمِحَنِ

دو کفایت کننده غم ها و غصه ها

أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَأَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ.

(حضرت (ابا الحسن علی بن محمد علیهما السلام و) حضرت (ابا محمد حسن بن علی علیهما السلام).

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى الدَّعْوَةِ النَّبَوِيَّةِ

خداوندا؛ و درود فرست بر صاحب دعوت نبوی

وَالْأَصُولِ (وَالصَّوْلَةَ) الْحَيْدَرِيَّةِ

و حمله های حیدری

وَالشُّهُبِ الْفَاطِمِيَّةِ

و درخشش فاطمی

وَالصَّلَاةِ الْحَسَنِيَّةِ

و نیایش حسنی

وَالشُّجَاعَةِ الْحُسَيْنِيَّةِ

و شجاعت حسینی

وَالْعِبَادَةِ السَّجَّادِيَّةِ

و عبادت و پرستش سجّادی

وَالْمَآثِرِ الْبَاقِرِيَّةِ

و مفاخر باقری

ص: ۵۸۹

وَالْآثَارِ الْجَعْفَرِيَّةِ

و آثار جعفری

وَالْعُلُومِ الْكَآظِمِيَّةِ

و علوم و دانش کاظمی

وَالْحُجَجِ الرَّضَوِيَّةِ

و حجت ها و دلايل رضوى

وَالشُّرُوحِ الْجَوَادِيَّةِ

و بيانات جوادى

وَالسِّيَرَةِ الْهَادِيَّةِ

و سيره و روش هادى

وَالْهَيْبَةِ الْعَسْكَرِيَّةِ

و هيبت عسكرى

الْقَائِمِ بِالْحَقِّ

آن قيام كننده به حق

وَالدَّاعِي إِلَى الصِّدْقِ

و فراخواننده به صدق و راستى

كَلِمَةِ اللَّهِ

نشانه خدا

أَمَانِ اللَّهِ

امان خدا

حُجَّةَ اللَّهِ

حجّت خدا

الْقَائِمِ بِالْقِسْطِ اللَّهِ

پیا دارنده عدل و داد الهی

الذَّابِّ عَنْ حَرَمِ اللَّهِ

دفاع کننده از حریم پروردگار

النَّاصِرِ لِدِينِ اللَّهِ

یاری کننده دین خدا

الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

(حضرت) حجّت فرزند امام حسن عسکری فرزند امام هادی فرزند امام جواد فرزند امام رضا فرزند

امام کاظم فرزند امام صادق فرزند امام باقر فرزند امام سجّاد فرزند امام حسین

أَخِي الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

(و او) برادر امام حسن فرزند) حضرت (علی بن ابی طالب است

أَخِي رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ

(و آن حضرت (برادر رسول خدا) حضرت (محمد فرزند عبدالله فرزند عبدالمطلب فرزند هاشم می باشد

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.

درود و صلوات خداوند بر همه آنان باد.

اللَّهُمَّ بِحَقِّهِمْ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ

خداوندا؛ به حق ایشان به درگاهت توسل می جویم که بر آنان درود فرستی

وَأَنْ تَرْحَمَ غُرْبَتِي فِي الدُّنْيَا

و رحم کنی بر غربت و تنهایی من در دنیا

وَصَرَعَتِي عِنْدَ الْمَوْتِ

و بر زمین افتادنم هنگام مرگ

وَوَحْشَتِي فِي الْقَبْرِ

و وحشتم در قبر

وَذُلِّ مَقَامِي إِذَا عَرَضْتُ عَلَيْكَ.

و ذلیلانه ایستادنم در پیشگاهت هنگامی که بر تو وارد گردم.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ مِثْلَ مَا حَمِدْتَ بِهِ نَفْسَكَ

خداوندا؛ تو را ستایش می کنم مانند آنچه به آن خود را ستوده ای

وَحَمِدَكَ بِهِ الْحَامِدُونَ

و ستایش کنندگان به آن تو را ستوده اند

وَمَجَّدَكَ بِهِ الْمُمَجِّدُونَ

و ثناگویان تو را به آن ثنا گفته اند

وَكَبَّرَكَ بِهِ الْمُكَبِّرُونَ

و بزرگ دارندگان تو را به آن بزرگ داشته اند

ص: ۵۹۰

وَعَظَّمَكَ بِهِ الْمُعَظِّمُونَ حَتَّىٰ يَكُونَ لَكَ مِنِّي وَحْدِي فِي كُلِّ طَرْفَةٍ عَيْنٍ وَاصِلًا

و تعظیم کنندگان تو را به آن تعظیم نموده اند تا آنکه برسد برای تو تنها از طرف من در هر چشم بهم
زدنی

مِنْ حَمْدِكَ مِثْلَ حَمْدِ الْحَامِدِينَ

از ستایش همه ستایش کنندگان

وَتَوْحِيدِ أَصْنَافِ الْمُخْلِصِينَ

و توحید همه اهل اخلاص

وَتَقْدِيسِ أَجْنَاسِ الْعَارِفِينَ

و تقدیس و منزّه دانستن همه اهل عرفان

وَتَنَاءِ جَمِيعِ الْمُهَلِّلِينَ

و ثناگوئی همه تهلیل کنندگان یعنی «لا إله إلا الله» گویان

وَمِثْلَ مَا أَنْتَ بِهِ عَارِفٌ وَمَحْجُوبٌ مِنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ مِنَ الْحَيَوَانِ

و مانند آنچه تو به آن عارف و آشنائی و از همه آفریدگانت از زندگان محجوب و پنهان است

وَأَزْغَبُ إِلَيْكَ فِي بَرَكَةٍ مَا أَنْطَقْتَنِي بِهِ مِنْ حَمْدِكَ

و با التماس از تو می خواهم در برکت دادن آنچه به آن زبانم را گویا ساختی از ستایشت

فَمَا أَيْسَرَ مَا كَلَّفْتَنِي مِنْ حَقِّكَ

پس چه اندک است آنچه مرا تکلیف نموده ای از حق خود

وَأَعْظَمَ مَا وَعَدْتَنِي عَلَى شُكْرِكَ

و چه عظیم و بسیار است آنچه مرا وعده فرموده ای بر شکرگزاریت

إِبْتِدَاءُتَنِي بِالنِّعَمِ فَضْلاً وَطَوَّلاً

تو به لطف و احسان ابتدا کردی به نعمت ها

وَأَمَرْتَنِي بِالشُّكْرِ حَقًّا وَعَدْلًا

و به حق و عدل دستور دادی مرا به شکرگزاری

وَوَعَدْتَنِي عَلَيْهِ أضعافاً مَزِيداً

و وعده کردی که بر آن بیفزائی و نعمت را چند برابر کنی

وَأَعْطَيْتَنِي مِنْ رَأْفَتِكَ وَاسِعاً كَثِيراً

و از روی مهربانی عطای بسیار به من نمودی

وَسَأَلْتَنِي مِنْهُ يَسِيراً صَغِيراً

و در مقابل از من درخواستی اندک و آسان فرمودی

وَاصْطَفَيْتَ مُحَمَّدًا بِأَعْظَمِ الشَّانِ

و (حضرت) محمدصلی الله علیه وآله وسلم را برای بزرگترین مأموریت برگزیدی

وَأَوْجَبْتَ بِهِ وَبِعَثْرَتِهِ الْأَمَانَ

و به وجود او و عترت پاکش مردم را از امن و امان برخوردار ساختی

فَبِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَا لَا يَسْعُهُ إِلَّا مَغْفِرَتُكَ

پس به حقی که ایشان بر تو دارند از تو می خواهم که بیماری نسبت به من آنچه جز مغفرت و

آمرزش تو آن را فراگیر نیست

وَلَا يَلْحَقُهُ إِلَّا عَفْوُكَ

و جز عفو و گذشت تو آن را ملحق نمی سازد

فَلَيْسَ لِأَمْرِكَ مُدْفِعٌ

پس امر و فرمان تو را هیچ دفع کننده ای

وَلَا عَنْ قَضَائِكَ مُمْتَنِعٌ

و حکم و خواسته ات را هیچ بازدارنده ای نیست

فَبِكَأَصُولٍ عَلَى الْأَعْدَاءِ

پس به وسیله تو بر دشمنان هجوم آورده و حمله می کنم

ص: ۵۹۱

وَمِنْكَ أَرْجُو وَلايَةَ الْأَحْبَاءِ

و دوستی دوستان را از تو امید دارم

فَمَا أَكْثَرَ مَا أَوْلَيْتَ مِنْ عَوَائِدِ إِفْضَالِكَ

چه بسیار است آنچه احسان کرده ای از عطاهاى فراوانت

وَأَعْطَيْتَ مِنْ أَلْوَانِ إِزْفَادِكَ

و بخشیده ای از بخشش های گوناگونت

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

خدائی و معبودی جز تو نیست

تَرَدَّيْتَ الْمَجْدَ بِالْعِزِّ

جامه بزرگی و شکوه پوشیدی به وسیله قدرت و اقتدار

وَتَعْظُمْتَ (تَعْظَيْتَ) الْعِزَّ بِالْكَبْرِيَاءِ

و لباس عزّت به تن کردی به وسیله کبریائیت

وَتَزَيَّنْتَ الْكِبْرِيَاءَ بِالنُّورِ

و زینت کبریائی یافتی به وسیله نور

وَتَغَشَّيْتَ النُّورَ بِالْبَهَاءِ

و پرده ای از نور بر خود افکندی به وسیله زیبائی

وَتَجَلَّلْتَ الْبَهَاءَ بِالْمَهَابَةِ

و جلالی از بهاء یافتی به وسیله هیبت

لَكَ الْمَنْ الْبَازِخُ

مّنت و نعمت بزرگ

وَالسُّلْطَانُ الشَّامِخُ

و سلطنت شامخ و والا

وَالْجُودُ الْوَاسِعُ

و جود و بخشش گسترده از آن تو است

إِذْ خَلَقْتَنِي سَمِيعاً بَصِيراً صَاحِحاً سَوِيّاً سَالِماً مُعَافاً

که مرا شنوا بینا صحیح معتدل (راست قامت) استوار سالم و باعافیت آفریدی

فِي لَمْ تَشْغَلْنِي نُقْصَانٍ مِنْ بَدَنِي

مرا با کمبود و نقص بدنی مشغول نداشتی

وَلَمْ تَمْنَعْ كِرَامَتِكَ إِيَّايَ

و کرامت و بزرگواری

وَفَضَّلَ مَنَائِحِكَ عَلَيَّ

و بخشش های فراوانت را از من دریغ نفرمودی

إِذْ وَسَّعَتْ عَلَيَّ الدُّنْيَا

چون دنیا را بر من فراخ گردانیدی

وَجَعَلْتَ لِي سَمْعًا يَعْقِلُ آيَاتِكَ

و برای من گوشی شنوا قرار دادی (تا بشنود) و در آیات اندیشه کند

وَبَصَرًا يَرَى قُدْرَتَكَ

و دیده ای عنایت کردی تا قدرتت را بنگرد

وَفُؤَدًا يَعْرِفُ

و قلبی که بشناسد

وَأَنَا بِفَضْلِكَ حَامِدٌ لَكَ وَنَفْسِي شَاكِرَةٌ بِحَقِّكَ

و من به فضل و احسان تو ستایشگر توأم و جان من به حق تو شکرگزار است

شَاهِدَةٌ بِأَنَّكَ حَيٌّ قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ

و گواه به اینکه تو زنده ای پیش از هر زنده

وَحَيٌّ بَعْدَ كُلِّ مَيِّتٍ

و زنده ای پس از هر مرده

وَحَيٌّ تَرِثُ الْأَحْيَاءَ

و زنده ای که از زندگان ارث می بری

لَمْ تَقْطَعْ خَيْرَكَ عَنِّي فِي كُلِّ وَقْتٍ

هرگز خیرت را از من در هر وقت و زمانی نبریدی

وَلَمْ تُنْزِلْ فِيَّ عُقُوبَاتِ النَّقْمِ

هرگز خیرت را از من در هر وقت و زمانی نبریدی

وَلَمْ تُغَيِّرْ عَلَيَّ دَقَائِقَ الْعِصَمِ

و حفظ و نگهداری های آشکار را بر من دگرگون ننمودی

فَلَوْ لَمْ أَفَكِّرْ مِنْ إِحْسَانِكَ إِلَّا فِي عَفْوِكَ عَنِّي

اگر از احسان و نیکی تو جز در عفو و چشم پوشی ات از من

وَالْإِسْتِجَابَةَ لِدُعَائِي حَتَّى رَفَعْتُ رَأْسِي بِتَوْحِيدِكَ وَتَمْجِيدِكَ

و اجابت دعایم که به توحید تو و ثناگوئی تو مرا سربلند ساخته فکر نمی کردم

وَالْإِلا فِي تَقْدِيرِ حَظِّي حِينَ صَوَّرْتَنِي

و جز در بهره ام هنگامی که صورت آفرینی کردی

فَأَحْسَنْتَ صُورَتِي فِي تَقْدِيرِ رِزْقِي

و نقش مرا نیکو آفریدی نمی اندیشیدم

فَفِي ذَلِكَ مَا يَشْغَلُ شُكْرِي عَلَى جَهْدِي

همین کافی بود که از شکر تو ناتوان باشم

فَكَيْفَ إِذَا فَكَّرْتُ فِي النِّعَمِ الْعِظَامِ الَّتِي أَتَقَلَّبُ فِيهَا

پس چگونه است زمانی که در آن غوطه ورم فکر کنم؟

وَلَا أَبْلُغُ شُكْرَ شَيْءٍ مِنْهَا.

که هرگز به شکر چیزی از آن نمی رسم.

فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا حَفِظَهُ عِلْمُكَ

که هرگز به شکر چیزی از آن نمی رسم.

وَأَحَاطَتْ بِهٖ قُدْرَتُكَ

و احاطه دارد به آن قدرت تو

وَوَسِعَتْهُ رَحْمَتُكَ

و فراگیر است آن را رحمت تو

فَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَاٰلِهٖ

پس درود فرست بر محمد و آل او

وَتَمِّمْ اِحْسَانَكَ فَيَمَا بَقِيَ كَمَا اَحْسَنْتَ فَيَمَا مَضٰى

و احسانت را در آنچه مانده کامل کن همان گونه که در گذشته احسان فرمودی

فَاِنِّىْ اَتَوَسَّلُ اِلَيْكَ بِتَوْحِيدِكَ وَتَمَجِّدِكَ وَتَهْلِيلِكَ وَتَكْبِيرِكَ وَتَعْظِيمِكَ وَنُورِكَ وَرَأْفَتِكَ

همانا من به درگاهت توسل می جویم به واسطه اعتقاد به یکتائیت و به ثناگوئی ات و نفی عبودیت و

الوهیت از غیر تو و به بزرگداشت و تعظیمت و نور و رأفت

وَرَحْمَتِكَ وَعُلُوِّ وَقَارِكَ وَجَمَالِكَ وَمَنَّكَ وَكَمَالِكَ وَجَلَالِكَ

و رحمتت و متانت والا و جمال و نعمت و کمال و بزرگی

وَسُلْطَانِكَ وَقُدْرَتِكَ وَنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَعِثْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ

و سلطنت و قدرتت و به پیامبرت و عترت پاک او که

أَنْ لَا تَحْرِمَنِي فَوَائِدَكَ وَمَوَاهِبَكَ

مرا از عطایا و بخشش هایت محروم نگردانی

فَإِنَّهُ لَا تَعْتَرِيكَ لِكثْرَةِ مَا يَسَّرْتَ مِنَ الْعَطَايَا عَوَائِقُ الْبُخْلِ

زیرا که بر تو به خاطر زیادی

ص: ۵۹۳

وَلَا يَنْقُصُ جُودَكَ التَّقْصِيرُ فِي شُكْرِ نِعْمَتِكَ

عطا و بخشش بخیلی که بازدارنده است عارض نمی شود و کوتاهی کردن در شکر نعمت از جود تو نمی کاهد

وَلَا تُؤَثِّرُ فِي جُودِكَ الْعَظِيمِ نَحْلُكَ الْفَائِضَةَ الْجَلِيلَةَ

و در جود و بخشش عظیم تو عطای فراوان تو که به سوی خلق سرازیر است اثر نمی گذارد

وَلَا تَخَافُ ضَيْمٍ إِمْلَاقٍ

و تو هرگز از تنگدستی بیم نداری.

فَوَسَّيْلَتِي إِلَيْكَ يَا اللَّهُ التَّوْحِيدُ

خداوندا؛ وسیله من به سوی تو توحید

وَذَرِيعَتِي أَنِّي لَمْ أُشْرِكْ بِكَ شَيْئاً

و دست آویز من شرک نورزیدن به تو است

فَاغْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا

پس آنچه بین این دو (از خطا و اشتباه) دارم بیامرز

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیزی توانا هستی.

إِلَهِي مَا فِي جِسْمِي شَعْرَةٌ نَابِتَةٌ إِلَّا وَتَحْتَهَا نِعْمَةٌ نَابِتَةٌ.

خدای من؛ در جسم من موئی نروئیده مگر آنکه در زیر آن نعمتی ثابت است.

إِلَهِي أَنْتَ الْجَوَادُ اللَّطِيفُ وَأَنَا الْفَقِيرُ الضَّعِيفُ.

معبودا؛ تو بخشنده و بسیار لطف کننده ای و من فقیر و ناتوانم.

إِلَهِي إِنَّ الْكَرِيمَ مِنَّا لَيَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ

خدای من؛ همانا شخص کریم و بزرگواری که در میان ما هست از کسی که به او ستم کرده گذشت می کند

فَكَيْفَ لَا تَعْفُو عَمَّنْ لَمْ يَظْلِمْكَ وَإِنَّمَا ظَلَمَ نَفْسَهُ

پس چگونه تو از کسی که به تو ستم ننموده بلکه به خویش ستم کرده گذشت نکنی؟

وَأَنْتَ أَوْلَى الْأَكْرَمِينَ بِالْعَفْوِ.

در حالی که تو از همه اشخاص کریم سزاوارتری به عفو کردن.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَلْهِمُكَ حُسْنَ شُكْرِكَ

خداوندا؛ از تو می خواهم که شکرگزاری نیکویت را به من الهام کنی

وَأَسْتَوْهَبُكَ بَسْطَ لِسَانِي فِي الْإِزْشَادِ لِمَادِحِكَ

و باز شدن زبانم را در مدح و ثنایت و راهنمایی ثناگویت مرحمت نمائی

وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي تَسْذِيدِي بِمَا يَكْتَسِبُ مَزِيدَكَ

و ناله و زاری می کنم تا مرا یاری کنی و استوار سازی به آنچه باعث مزید لطف تو می گردد

وَأَعُوذُ بِكَ مِمَّا يَسْتَدْعِي حُلُولَ غَيْرِكَ

و به تو پناه می برم از آنچه فرامی خواند وارد شدن غیر تو را

فَاعْنِنِي عَلَى الدُّنْيَا بِالقَنَاعَةِ

پس مرا در امر دنیا به وسیله قناعت

وَعَلَى الدِّينِ بِالْعِصْمَةِ وَالرَّهَادَةِ

و در امر دین به وسیله خودداری و زهد ورزیدن کمک کن

وَأَغْنِنِي بِالْإِفْتِقَارِ إِلَيْكَ

و مرا با نیازمندی به درگاہت بی نیاز

ص: ۵۹۴

وَلَا تُفْقِرْ لِي بِالِاسْتِغْنَاءِ عَنْكَ

و با بی نیازی از خودت فقیر مگردان

إِنَّمَا أَمْرٌكَ إِذَا أَرَدْتَ شَيْئًا أَنْ تَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

همانا امر تو چنین است که هرگاه اراده کنی چیزی باشد می باشد

فَقُلْ بِرَحْمَتِكَ لِطَاعَتِكَ أَنْ تَدْخُلَ فِي كُلِّ عَضْوٍ مِنْ أَعْضَائِي

پس به رحمت خویش به اطاعتت بگو که در هر عضوی از اعضای من وارد شود

ثُمَّ لَا تَفَارِقُنِي حَتَّى الْفَاقِ

سپس از من جدا نگردد تا تو را ملاقات نمایم

وَقُلْ بِرَحْمَتِكَ لِمَعْصِيَّتِكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ كُلِّ عَضْوٍ مِنْ أَعْضَائِي

و به رحمتت به معصیت و نافرمانیت بگو که از هر عضوی از اعضای من خارج گردد

ثُمَّ لَا تَقْرَبْنِي حَتَّى الْفَاقِ

سپس به من نزدیک نشود تا تو را دیدار کنم

وَأَرْزُقُنِي مِنَ الدُّنْيَا وَتُرْهَدُنِي فِيهَا

و از دنیا به من روزی کن ولی مرا در آن بی اعتنا گردان

وَلَا تَزُوها عَنِّي

و آن را از من دور مساز

وَتُرْغَبُنِي فِيهَا

در حالی که مرا به آن مایل و مشتاق فرموده باشی

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ

ای خدا ای بخشنده ای مهربان

يَا مَنْ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنْهُ بُدٌّ وَلَا لِأَحَدٍ عَنْهُ غِنَى

ای کسی که برای کسی از او چاره ای نیست برای کسی از او بی نیازی نیست

يَا رَازِقَ الْمُقَلِّينَ

ای روزی دهنده تهیدستان؛

وَيَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ

و ای رحم کننده بینوایان؛

وَيَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ

و ای دارای نیروئی استوار؛

يَا إِلَهَ الْمُؤْمِنِينَ

ای معبود معبودان؛

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای مهربانترین مهربانان؛

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

بر محمد و آل او درود فرست

وَأَفْعَلُ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ

و با من چنان کن که تو شایسته آن هستی

يَا أَوَّلَ الْأَوَّلِينَ وَآخِرَ الْآخِرِينَ.

ای پیش از هر ابتدا و پس از از هر انتها.

اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي لِرَفْضِ الْبِدْعِ وَالرَّأْيِ الْمُخْتَرَعِ

خداوندا؛ بر ترک بدعت ها و آراء و عقاید ساختگی مرا موفق فرما

وَوَفَّقْنِي لِتِلْكَ هِيَ أَذْكَى.

و به آنچه پاکتر و پاکیزه تر است توفیق مرحمت کن.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَصِفُ وَلَا يُوصَفُ

سپاس خداوندی را که وصف می کند و توصیف نمی شود

وَيَعْلَمُ وَلَا يُعْلَمُ

و آگاه است به او آگاهی داده نمی شود

أَنْتَ صَاحِبِي فِي كُلِّ شَدِيدَةٍ دَخَلْتُ عَلَيَّ

تو در هر سختی که بر من وارد شود یار من هستی

ص: ۵۹۵

وَلَا أَنْكِرُ وَفَضْلَكَ لِأَنَّكَ مُفْرَجٌ كُلِّ بَلْوَى

و فضل و احسان تو را انکار نمی کنم؛ زیرا که تو برطرف کننده هر مصیبت و بلائی

وَلِكُلِّ عَظِيمَةٍ تُدْعَى

و برای هر امر مهمی خوانده می شوی و برای هر

وَلِكُلِّ شَدِيدَةٍ تُرْجَى

مشکلی به تو امید می رود

وَإِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ الْمُشْتَكَى

و به درگاه تو - ای مولای من؛ - شکوه و شکایت است

أَنْتَ الْمُرْتَجَى

تو مایه امیدی

فَمَا أَكْبَرُ هَمِّي إِنْ لَمْ تُفَرِّجْهُ

چه بسیار است اندوه من اگر برطرف نسازی آن را

وَأَذَلَّ لِسَانِي إِنْ لَمْ تَبْسُطْهُ

و چه بسیار لغزش دارد زبان من اگر آن را ننگشائی

وَأَخَفَّ إِنْ لَمْ تُثَقِّلْهُ

و چه بسیار سبک است میزانی میزان اعمال من اگر آن را (با کرم خود) سنگین نگردانی

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْحَمْنِي.

پس بر محمد و آل او درود فرست و بر من رحم کن.

إِلَهِي مَا تَوَهَّمْتُ نِقْمَتَكَ إِلَّا وَكَانَتْ نِعْمَةً عَفْوِكَ تَقْرَعُ مَسَامِعِي أَنْ قَدْ غَفَرْتَ لِي

خدای من؛ هرگاه به خیال انتقام تو افتادم نعمت عفو تو بر در گوشم نغمه زد که می آمرزی مرا

فَصَدِّقْ يَا مَوْلَايَ ظَنِّي

پس مولای من؛ گمان مرا اثبات کن

وَكَذِّبْ خَوْفِي

و بیم و ترس مرا انکار نما

وَحَقِّقْ رَجَائِي يَا رَجَاءَ الْمُؤْمِنِينَ

و امیدم را تحقق بخش ای امید اهل ایمان

يَا غِيَاثَ الْمُتَوَكِّلِينَ

ای فریادرس توکل کنندگان

یا مُجِيبَ التَّوَابِينَ

ای اجابت کننده توبه کنندگان

تُبَّ عَلَيَّ يَا اَللهُ

توبه مرا بپذیر ای خدا؛

یا رَحْمَنُ یا رَحِيمُ

ای بخشنده؛ ای مهربان؛

یا رَبُّ یا مَلِكُ

ای پروردگار؛ ای پادشاه؛

یا مُحِيطُ یا قَدِيرُ

ای احاطه دارنده؛ ای توانا؛

یا عَلِيمُ یا حَكِيمُ

ای دانا؛ ای حکیم؛

یا تَوَّابُ یا وَاسِعُ

ای توبه پذیر؛ ای گستراننده؛

یا بَدِيعُ یا سَمِيعُ یا کافی یا رُؤُوفُ یا شاکِرُ یا إِلَهُ یا واحِدُ

ای پدیدآورنده؛ ای شنوا؛ ای کفایت کننده؛ ای رئوف؛ ای سپاسگزار ای معبود ای یگانه؛ ای

یا غَفُورُ یا حَلِیمُ یا قابِضُ یا باسِطُ یا حَیُّ یا قَیُّومُ یا عَلِیُّ

آمرزنده؛ ای بردبار؛ ای قبض کننده؛ ای بسطدهنده؛ ای زنده؛ ای پایدار؛ ای بلندمرتبه؛

یا عالی یا عَظِیمُ یا وَلِیُّ یا غَنِیُّ یا حَمِیدُ یا قَائِمُ یا وَهَّابُ

ای والامقام؛ ای باعظمت؛ ای سرپرست؛ ای بی نیاز؛ ای ستوده؛ ای بیادارنده؛ ای بخشنده؛

ص: ۵۹۶

یا سَرِیعَ الحِسابِ

ای آنکه سریع به حساب مردم رسیدگی می کنی؛

یا خَبِیرُ یا رَقِیبُ

ای آگاه؛ ای مراقب؛

یا حَسِیبُ یا شَهِیدُ

ای حسابگر؛ ای حضوردارنده؛

یا غَفُورُ یا مُغِیْثُ

ای بسیار آمرزنده؛ ای فریادرس؛

یا وَکِیلُ یا فاطِرُ

ای پشتیبان؛ ای به وجودآورنده؛

یا قاهرُ یا قادرُ

ای چیره شونده؛ ای توانا؛

یا لَطِیفُ یا حَکِیمُ

ای لطف کننده؛ ای حکیم؛

یا مُحِیی یا مُمِیتُ

ای زنده کننده؛ ای میراننده؛

یا نِعَمَ المَولی

ای بهترین مولا؛

یا نِعَمَ النّصیرِ

ای بهترین یاور؛

یا حَفیظُ یا قَریبُ

ای نگهدار؛ ای نزدیک

یا مُجِیبُ یا قَویُّ

ای اجابت کننده؛ ای نیرومند؛

یا مَجِيدُ یا وَدُودُ

ای باشکوه؛ ای دوست دارنده؛

یا مُسْتَعَانُ یا غَالِبُ

ای مددکار؛ ای غلبه کننده؛

یا قَاهِرُ یا کَبِيرُ

ای چیره شونده؛ ای بزرگ؛

یا مُتَعَالَى یا مَنَّانُ

ای بلندمرتبه؛ ای نعمت دهنده؛

یا خَالِقُ یا صَادِقُ

ای هستی بخش؛ ای راست گفتار؛

یا وَاِرِثُ یا غَاْفِرُ

ای ارث برنده؛ ای آمرزنده؛

یا کَرِيْمُ یا بَاعِثُ

ای بزرگووار؛ ای برانگیزنده؛

یا حَقُّ یا مُبِینُ

یا حَقُّ؛ ای آشکار؛

یا نُورُ یا هادی

ای روشنی بخش؛ ای هدایتگر؛

یا فَاتِحُ یا شَکُورُ

ای گشاینده؛ ای جزادهنده؛

یا غَافِرَ الذَّنْبِ

ای آمرزنده گناه؛

یا قَابِلَ التَّوْبِ

ای پذیرنده توبه؛

یا شَدیدَ العِقَابِ

ای سخت کیفر؛

یا ذَا الطَّوْلِ

ای صاحب لطف و احسان؛

یا رازِقُ

ای روزی دهنده؛

یا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ

ای صاحب نیروی استوار؛

یا بَرُّ یا مَلِیْکُ

ای نیکوکار؛ ای دارنده ملک و هستی

یا مُقْتَدِرٌ یا باقی

ای مقتدر؛ ای ماندگار؛

یا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ای صاحب بزرگی و بزرگواری؛

یا أَوَّلُ یا اٰخِرُ

ای اول بدون ابتدا؛ ای آخر بدون انتها؛

یا ظَاهِرٌ یا باطنُ

ای آشکار؛ ای پنهان؛

یا قُدُّوسٌ یا سَلَامٌ

ای در نهایت پاکی؛ ای بی عیب؛

یا مُؤْمِنُ یا مُهَيِّمُنُ

ای ایمنی بخش؛ ای نگهبان؛

یا عَزِيزُ یا جَبَّارُ

ای شکست ناپذیر؛ ای قدرتمند؛

یا مُتَكَبِّرُ یا خَالِقُ

ای بزرگ مرتبه؛ ای آفریننده؛

یا باریُّ یا مُصَوِّرُ

ای ایجادکننده؛ ای صورت آفرین؛

یا ذَا الْمَعَارِجِ

ای صاحب درجات؛

یا مُبْدِئُ یا مُعِیدُ

ای آغازگر؛ ای بازگرداننده؛

ص: ۵۹۷

یا اَعْلٰی یا اَكْرَمُ

ای برتر؛ ای گرامی تر؛

يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ

ای یکتا؛ ای به خود پاینده و بی نیاز؛

يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

ای آنکه نه زاید و نه زاده است و هیچ کس همتای او نبوده است؛

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بر محمد و آل محمد درود فرست

وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

و در فرج ایشان تعجیل فرما

وَأَفْعَلْ بِنَا مَا أَنْتَ أَهْلُهُ

و چنان کن با ما که تو شایسته آن هستی

يَا اللَّهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

ای خداوند؛ ای مهربانترین مهربانان؛

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

و هیچ حرکت و جنبش و نیروئی جز به سبب خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى طَيْبِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُصْطَفَى

و درود خدا بر پاکترین فرستاده شدگان (حضرت محمد مصطفی

وَعَلَىٰ أَخِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْمُرْتَضَىٰ وَعَلَىٰ ذُرِّيَّتِهِمَا الطَّاهِرِينَ

و بر برادرش علی مرتضی و بر ذریه پاک این دو بزرگوار امین یا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۱)

به اجابت برسان ای پروردگار جهانیان.

دعای هشتم دعا بعد از زیارت به نیابت از دیگری

هنگامی که زائر نائب از طرف شخص دیگری است بعد از زیارت حضرت امام رضاعلیه السلام یا سایر ائمه علیهم السلام این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانًا بَنَ فُلَانٍ أَوْفَدَنِي إِلَى مَوَالِيهِ وَمَوَالِي لِي لِأُزَوِّرَ عَنْهُ

خداوندا؛ همانا - فلانی پسر فلانی - مرا به سوی سرورانش و سرورانم روانه ساخته تا از طرف او زیارت کنم

رَجَاءً لِحَزِيلِ الثَّوَابِ وَفِرَارًا مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ.

به امید ثواب فراوان و گریز از بدی حساب.

ص: ۵۹۸

۱- ۵۱. کتاب فی الزیارات والأدعیة (مخطوط): ۴۰.

اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَايَكَ الدَّلَّيْنِ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِكَ ذُنُوبَهُ

خداوندا؛ او به وسیله اولیای تو که دلیل و راهنمای بر توأند به سوی تو روی آورده تا گناهانش را
بیامرزی

وَ حَطُّ سَيِّئَاتِهِ

و بار گناه او را فروریزی

وَيَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ.

و به واسطه آن ها در زیارتگاه و محلّ شهود امامش - که درود خدا بر او باد - به سوی تو توسّل می
جوید

اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ

خداوندا؛ از او بپذیر

وَاقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِيَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فِيهِ.

و شفاعت اولیانش را - که درود خدا بر آنان باد - در مورد او قبول کن.

اللَّهُمَّ جَارَهُ عَلَى حُسْنِ نِيَّتِهِ

خداوندا؛ بر نیت نیکو

وَصَحِيحِ عَقِيدَتِهِ

و عقیده صحیح

وَصِحَّةِ مُوَالَاتِهِ

بهرتر از آنچه به یکی از بندگان مؤمنت پاداش داده ای

أَحْسَنَ مَا جَازَيْتَ أَحَدًا مِنْ عِبِيدِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَدِمَّ لَهُ مَا خَوَّلْتَهُ

و درستی ارادتش به او پاداش بده و آنچه به او عطا کرده ای برایش همیشگی و پایدار گردان

وَاسْتَعْمَلُهُ صَالِحًا فِيمَا آتَيْتَهُ

و لطفی کن که آنچه را به او عطا کرده ای در کارهای شایسته به کار گیرد

وَلَا تَجْعَلْنِي آخِرَ وَافِدٍ لَهُ يُوفَدُهُ.

و مرا آخرین فرستاده ای که او فرستاده قرار مده.

اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ

خداوندا؛ او را از آتش رهایی بخش

وَأَوْسِعْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ

و روزی حلال پاک خود را بر او فراخ گردان

وَاجْعَلْهُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و او را از یاران و همراهان محمد و آل محمد قرار بده

وَبَارِكْ لَهُ فِي وُلْدِهِ وَمَالِهِ وَأَهْلِيهِ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ.

و در فرزند و مال و خاندان و آنچه را مالک است و در اختیار اوست برکت بده.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَحُلِّ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ

و میان او و لغزش ها و نافرمانی های فاصله بینداز

حَتّٰى لَا يُعْصِيَكَ

تا تو را نافرمانی نکند

وَأَعِنُّهُ عَلٰى طَاعَتِكَ وَطَاعَةِ اَوْلِيَائِكَ

و بر اطاعت خود و اطاعت اولیاءت یاریش فرما

حَتّٰى لَا تَفْقُدُهُ حَيْثُ اَمَرْتَهُ

تا آنجا که امر فرموده ای وجودش ناپیدا نباشد

وَلَا تَرَاهُ حَيْثُ نَهَيْتَهُ.

و آنجا که نهی نموده ای او را نبینی.

ص: ۵۹۹

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ

و او را ببامرز و او را رحمت کن

وَاعْفُ عَنْهُ وَعَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.

و او و همه مردان و زنان مؤمن را مورد عفو و گذشت خویش قرار بده.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَعِذْهُ مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلِعِ

و او را پناه بده از ترس آخرت

وَمِنْ فَرَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسُوءِ الْمُتَقَلِّبِ

و از هراس روز قیامت و بدی بازگشت

وَمِنْ ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَوَحْشَتِهِ

و از تاریکی قبر و وحشت آن

وَمِنْ مَوَاقِفِ الْخِزْيِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و از جایگاههای خواری در دنیا و آخرت.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانِكَ

و جائزه و پاداش او را در این موقف من (که نایب او هستم) آمرزشت

و تُحَفَّتَهُ فِي مَقَامِي هَذَا عِنْدَ إِمَامِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ

و هدیه او را در این موقعیت و منزلتی که نزد امامم - درود خدا بر او باد - دارم چشم پوشی از لغزش
هایش قرار بده

و تُقْبِلَ مَعْدِرَتَهُ

و عذرخواهی او را بپذیر

و تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ

و از خطایش بگذر

و تَجْعَلَ التَّقْوَى زَادَهُ

و زاد و توشه اش را تقوا

وَمَا عِنْدَكَ خَيْرًا لَهُ فِي مَعَادِهِ

و آنچه نزد تو دارد خیر و خوبی قرار بده برای معاد و آخرتش

و تَحْشُرُهُ فِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و او را در زمره و گروه محمد و آل محمد محشور فرما

وَتَغْفِرَ لَهُ وَلِوالِدَيْهِ

و او و پدر و مادرش را ببامرز

فَإِنَّكَ خَيْرٌ مَّرْغُوبٍ إِلَيْهِ

که تو بهترین کسی هستی که به درگاهت زاری و التماس کنند

وَأَكْرَمُ مَسْئُولٍ نِ اعْتَمَدَ الْعِبَادُ عَلَيْهِ.

و بزرگوارترین کسی هستی که بندگان بر او اعتماد کنند و از او درخواست نمایند.

اللَّهُمَّ وَلِكُلِّ مَوْفِدٍ جَائِزَةٌ وَلِكُلِّ زَائِرٍ كَرَامَةٌ

خداوندا؛ هر واردشونده ای را پاداشی و هر زائری را کرامتی است

فَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانِكَ

پس پاداش او را در این جایگاه من - که نایبش هستم - آمرزشت

وَالْجَنَّةَ لَهُ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.

و بهشت برای او و برای همه مردان و زنان مؤمن قرار بده.

ص: ۶۰۰

اللَّهُمَّ وَأَنَا عَبْدُكَ الْخَاطِئُ الْمَذْنِبُ

خداوندا؛ من بنده خطاکار و گنه کار توأم

الْمُقَرَّبُ بِذُنُوبِهِ

که به گناه خود اقرار دارد

فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَا تُحَرِّمَنِي بَعْدَ ذَلِكَ الْأَجْرِ وَالثَّوَابِ

پس از تو می خواهم - ای خدا؛ - به حق محمد و آل محمد که پس از هر اجر و پاداشی که به او می دهی

مِنْ فَضْلِ عَطَائِكَ وَكَرَمِ تَفَضُّلِكَ

مرا هم از زیادتى عطایت و تفضّل و بخشش کریمانه ات محروم مگردانی
سپس در کنار ضریح رو به قبله دست هایت را به سوی آسمان بالا ببر و بگو

يَا مَوْلَايَ يَا إِمَامِي عَبْدُكَ - فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ - أَوْ فِدْنِي زَائِرًا لِمَشْهَدِكَ

ای مولای من؛ ای امام من؛ بنده تو - فلانی پسر فلانی - مرا برای زیارت

يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِذَلِكَ وَإِلَى رَسُولِهِ وَإِلَيْكَ

مزار پاکت روانه ساخته و فرستاده است به وسیله آن می خواهد به درگاه خدای عزیز والا و پیشگاه
رسول او و شما تقرّب جوید

يَرْجُو بِذَلِكَ فَكَأَنَّ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ مِنَ الْعُقُوبَةِ

امید دارد که از آتش دوزخ که کیفر او است رهایی یابد

فَاغْفِرْ لَهُ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

پس او و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرزد

يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ

ای خدا؛ ای خدا؛ ای خدا؛ ای خدا؛ ای خدا؛ ای خدا؛ ای خدا؛

لا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ

خدایی جز خداوند بردبار بخشنده نیست

لا اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ

معبودی جز خدای بلندمرتبه با عظمت نیست

اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ

از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَتَسْتَجِيبَ لِيْ فِيْهِ وَفِيْ جَمِيْعِ اِخْوَانِيْ وَاَخَوَاتِيْ وَاَهْلِيْ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ

و به اجابت برسانی دعاهایم را در مورد او و همه برادرانم و خواهرانم و فرزندانم و اهل و عیالم به
جود و کرمت

يا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. (۱)

ای مهربان ترین مهربانان.

۱- ۵۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۵۶ و در کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۶۵ با تفاوت نقل شده است.

بدیهی است در این عصر و زمان هیچ مشکلی به پایه مشکل غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه نمی رسد. سزاوار است زائرین گرامی در حرم مطهر حضرت امام رضا علیه السلام و نیز مکان های دیگر از دعانمودن برای هرچه زودتر فرارسیدن ظهور امام عصر عجل الله تعالی فرجه غفلت نکنند.

و نیز خواندن زیارت امام زمان ارواحنا فداه در حرم حضرت امام رضا علیه السلام - که در آخر «بخش زیارت های حضرت امام رضا علیه السلام» نقل کردیم - و همچنین خواندن زیارت آل یس دعای ایام غیبت - که حضرت امام رضا علیه السلام امر به خواندن آن نموده اند - دعای معرفت دعای عهد و هر یک از ادعیه و زیارت های امام عصر عجل الله تعالی فرجه که باحال و توجه خواننده مناسب است بسیار سزاوار و پسندیده است.

ص: ۶۰۲

بخش بیست و هشتم

هشت زیارت از زیارت های جامعه

در این بخش هشت زیارت از زیارت های جامعه (۱) را نقل می کنیم: (۲)

زیارت «امین الله»

زیارت «امین الله» از زیارات جامعه است؛ یعنی آن را در حرم های مطهر همه ائمه اطهار علیهم السلام می توان خواند همان گونه که حضرت بقیة الله ارواحنا فداه در جریان تشرّف مرحوم حاج علی بغدادی این زیارت را در حرم کاظمین علیهما السلام خواندند.

روایتی که از امام باقر علیه السلام نقل شده در این باره صراحت دارد و روایتی که جابر از امام صادق علیه السلام نقل کرده - و آن را در اوّل «بخش زیارت های وداعیه» نقل می کنیم - نیز دلیل قاطعی بر جامعه بودن «زیارت امین الله» است.

مرحوم محدّث قمی می گوید: زیارتی که به «امین الله» معروف شده زیارت معتبری است که در همه کتاب های مزار و مصابیح نقل شده است علامه مجلسی رحمه الله

ص: ۶۰۳

۱- ۵۳. مقصود از زیارت های جامعه زیارت هایی است که می توان به وسیله آن ها همه ائمه علیهم السلام را زیارت نمود.

۲- ۵۴. زیارت رجبیه نیز از زیارت های جامعه است ولی چون مخصوص به ماه رجب می باشد در «بخش یازدهم: هشت ماه و اعمال عبادی آن ها» آوردیم و نیز دو زیارت جامعه دیگر و یک زیارت وداعیه که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده و مناسب با «بخش سی ام» کتاب است در آن بخش می آوریم.

در مورد این زیارت می فرماید: این زیارت بهترین زیارت از جهت متن و سند است و بایستی که در همه روضه های مقدّسه به خواندن این زیارت مواظبت شود.

این زیارت به سندهای معتبر از جابر از امام محمّد باقر علیه السلام روایت شده است که آن حضرت فرمود:

امام زین العابدین علیه السلام کنار قبر مطهر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ایستاد و گریست و در زیارت آن حضرت چنین گفت:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ

سلام بر تو ای امین خدا و مورد اعتماد او در زمینش

وَحُجَّتُهُ عَلَيَّ عِبَادِهِ

و حجت او بر بندگانش

(السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ) (۱)

(سلام بر تو ای امیر و فرمانروای مؤمنان)

أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ

گواهی می دهم که تو در راه خدا آنگونه که شایسته است جهاد کردی

وَعَمِلْتَ بِكِتَابِهِ

و به کتاب او عمل نمودی

وَاتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و از سنت های پیامبرش - که درود خدا بر او و آل او باد - پیروی کردی

حَتَّى دَعَاكَ اللَّهُ إِلَى جِوَارِهِ

تا آنکه خداوند تو را به جوار رحمت خود فراخواند

فَقَبَضَكَ إِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ

پس به اختیار خود به سوی خویش برد

وَأَلْزَمَ أَعْدَاءَكَ الْحُجَّةَ

و حجت را بر دشمنانت ثابت کرد و تمام گردانید

مَعَ مَا لَكَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَةِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ.

با آنکه تو دلائل رسایی بر تمام آفریدگانش داشتی.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقَدْرِكَ

خداوندا؛ قرار بده نفس و جان مرا به مقدرات خود مطمئن

رَاضِيَةً بِقَضَائِكَ

و به قضا و حکم خویش راضی و خشنود

مَوْلَعَةً بِذِكْرِكَ وَدُعَائِكَ

دلباخته و بی قرار ذکر و دعایت

مُحِبَّةً لِصَفْوَةِ أَوْلِيَائِكَ

دوست دارنده اولیاء برگزیده ات

مَحْبُوبَةً فِي أَرْضِكَ وَسَمَائِكَ

محبوب در زمینت و آسمانت

صَابِرَةً عَلَى نُزُولِ بَلَائِكَ

شکیبا بر فروفرستادن بلایت

شاکِرَةً لِفَوَاضِلِ نِعْمَاتِكَ

شکرگزار نعمت های افزونت

ذاکِرَةً لِسَوَابِحِ الْآئِكَ

یادآور الطاف فراوانت

ص: ۶۰۴

۱- ۵۵. این فقره از زیارت در حرم امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام خوانده شود.

مُشْتَاقَةً إِلَى فَرْحَةٍ لِقَائِكَ

مشتاق دیدار مسرت بخش

مُتَزَوِّدَةً نِ تَقْوَى لِيَوْمِ جَزَائِكَ

اندوخته کننده توشه تقوا برای روز جزا و پاداشت

مُسْتَنَّةً بِسُنَنِ أَوْلِيَائِكَ

پوینده راه و روش اولیانت

مُفَارِقَةً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِكَ

فاصله گیرنده از خلق و خوی دشمنانت

مَشْغُولَةً عَنِ الدُّنْيَا بِحَمْدِكَ وَثَنَائِكَ.

مشغول گشته از دنیا به حمد و ثنای خودت

آنگاه گونه مبارک خود را بر قبر مطهر نهاد و گفت

اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُحِبِّينَ إِلَيْكَ وَالْهَيْهَةَ

خداوندا؛ همانا دل های خاشعان و فروتنی کنندگان به پیشگاه تو واله و شیدا است

وَسُبُلَ الرَّاعِبِينَ إِلَيْكَ شَارِعَةً

و راه های مشتاقان به سوی تو باز و نمایان است

وَأَعْلَامَ الْقاصِدِينَ إِلَيْكَ وَاضِحَةً

و نشانه ها برای آن ها که آهنگ تو کرده اند روشن و آشکار است

وَأَفئِدَةَ الْعَارِفِينَ مِنْكَ فَازِعَةً

و قلوب اهل معرفت از تو در هراس است

وَأَصْوَاتَ الدَّاعِينَ إِلَيْكَ صَاعِدَةً

و صداها و ناله های دعاکنندگان به سوی تو بالا رونده

وَأَبْوَابَ الإِجَابَةِ لَهُمْ مُفْتَحَةً

و درهای اجابت به روی آنان گشوده است

وَدَعْوَةَ مَنْ نَجَاكَ مُسْتَجَابَةً

و دعای کسی که با تو نجوا کرده و راز و نیاز می کند مستجاب

وَتَوْبَةَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْكَ مَقْبُولَةً

و توبه کسی که به سوی تو بازگشت نموده پذیرفته شده

وَعَبْرَةَ مَنْ بَكَى مِنْ خَوْفِكَ مَرْحُومَةً

و اشک گریه کننده که از ترس تو روان گشته مورد رحمت قرار گرفته

وَالْإِغَاثَةَ لِمَنْ اسْتَعَاثَ بِكَ مَوْجُودَةً

و فریادرسی برای آن که به پیشگاه تو استغاثه کند موجود است

وَالْإِعَايَةَ لِمَنْ اسْتَعَانَ بِكَ مَبْدُولَةً

و کمک و یاری برای کسی که از تو مدد بخواهد بخشیده شده است

وَعِدَاتِكَ لِعِبَادِكَ مُنْجَزَةً

و وعده هایت برای بندگانت قطعی و انجام شده است

وَزَلَلَ مَنْ اسْتَقَالَكَ مُقَالََةً

و لغزش کسی که از تو طلب چشم پوشی کند پوشیده شده است

وَأَعْمَالَ الْعَامِلِينَ لَدَيْكَ مَحْفُوظَةً

و عمل های آنانکه عملی انجام داده اند نزد تو نگهداری شده

وَأَرْزَاقَكَ إِلَى الْخَلَائِقِ مِنْ لَدُنْكَ نَازِلَةً

و روزی های تو به سوی (همه) آفریدگانت از ناحیه تو سرازیر است

وَعَوَائِدَ الْمَزِيدِ إِلَيْهِمْ وَاصِلَةً

و بخشش ها و بهره های زیاد به ایشان عطاکننده ای

ص: ۶۰۵

وَذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَةً

و گناهان استغفارکنندگان و آمرزش طلبان آمرزیده شده

وَحَوَائِجَ خَلْقِكَ عِنْدَكَ مَقْضِيَةً

و حاجت های آفریدگانت نزد تو برآورده شده است

وَجَوَائِزَ السَّائِلِينَ عِنْدَكَ مُوفَّرَةً

و پاداش درخواست کنندگان نزد تو فراوان است

وَعَوَائِدَ الْمَزِيدِ مُتَوَاتِرَةً

و عطاها و نیکی ها پیاپی

وَمَوَائِدَ الْمُسْتَطْعِمِينَ مُعَدَّةً

و سفره ها برای آن ها که طعام خواهند فراهم

وَمَنَاهِلَ الظَّمَاءِ مُتْرَعَةً.

و آبشخورها برای تشنگان پر آب است.

اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِي

خداوندا؛ دعایم را به اجابت برسان

وَأَقْبِلْ ثَنَائِي

و مدح و ثنایم را بپذیر

وَأَجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَوْلِيَائِي

و مرا و سرورانم را گرد هم آور

بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

به حق (حضرت) محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام

إِنَّكَ وَلِيُّ نِعْمَائِي

که تو صاحب نعمت های من

وَمُنْتَهَى مُنَايَ

و منتهای آرزوی من

وَعَايَةُ رَجَائِي فِي مُنْقَلَبِي وَمَثْوَايَ

و نهایت امید من در دنیای من و آخرت من هستی

در کتاب «کامل الزیارات» بعد از این زیارت این فقرات را نیز آورده است:

أَنْتَ إِلَهِي وَسَيِّدِي وَمَوْلَايَ

تو خدای من و سرور من و مولای من هستی

إِغْفِرْ لِأَوْلِيَائِنَا

دوستان ما را ببامرز

وَكُفِّ عَنَّا أَعْدَائِنَا

و دشمنان ما را از ما بازبدار

وَأَشْغَلْهُمْ عَنَّا أَذَانَا

و آنان را از اذیت و آزار ما (به کار دیگری) وادار

وَأَظْهِرْ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَاجْعَلْهَا الْعُلْيَا

و پرچم حق را آشکار ساز و آن را بالا ببر

وَأَدْحِضْ كَلِمَةَ الْبَاطِلِ وَاجْعَلْهَا السُّفْلَى

و پرچم باطل را متزلزل کن و آن را پائین آور

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

که تو بر هر چیز توانا هستی

حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمود:

هر کس از شیعیان ما این زیارت و دعا را کنار قبر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام یا قبر یکی از ائمه علیهم السلام بخواند خدای متعال آن را در نامه ای از نور بالامی برد و مهر حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم را بر آن می زند و آن نامه را نگه می دارند

ص: ۶۰۶

تا به قائم آل محمد علیهم السلام تسلیم نمایند و آن نامه با بشارت و تحیت و کرامت به استقبال صاحبش می آید ان شاء الله تعالی. (۱)

زیارت جامعه کبیره

شیخ صدوق رحمه الله در کتاب «من لایحضره الفقیه» و «عیون اخبار الرضا علیه السلام» چنین روایت می کند:

موسی نخعی می گوید: به حضرت امام هادی علیه السلام عرض کردم: ای فرزند رسول خدا؛ مرا زیارتی بابلاغت و کامل تعلیم فرما که هر گاه خواستم یکی از شما را زیارت کنم آن را بخوانم.

حضرت فرمود:

هر گاه خواستی یکی از ما را زیارت کنی غسل کن و چون به آستانه حرم یکی از ائمه معصومین علیهم السلام رسیدی بایست و شهادتین را بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که خدایی جز خداوند نیست او یگانه است و شریکی برایش نیست

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

- و گواهی می دهم که (حضرت) محمد که درود خدا بر او و آل او باد - بنده او و فرستاده اوست

وقتی وارد شدی و قبر را دیدی بایست و سی مرتبه بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ اندکی با آرامش روح و جسم قدم بردار و گام ها را نزدیک یکدیگر بگذار آن گاه بایست و سی مرتبه بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ سپس نزدیک شو و چهل مرتبه بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ که در مجموع صد تکبیر می شود آن گاه بگو:

ص: ۶۰۷

۱- ۵۶. مفاتیح الجنان: ۶۹۸ مصباح المتهجد: ۷۳۸ بحار الأنوار: ۱۰۰/۲۶۶ و در مصباح الزائر: ۴۷۴ و مزار آقا جمال خوانساری: ۹۸ با اندکی تفاوت بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۷۶.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ

سلام بر شما ای اهل بیت نبوت

وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ

و جایگاه رسالت الهی

وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ

و محل رفت و آمد فرشتگان

وَمَهْبِطِ الْوَحْيِ

و جایگاه فرود آمدن وحی و پیام خداوند

وَمَعْدِنَ الرَّحْمَةِ

و معدن رحمت

وَحُزَانَ الْعِلْمِ

و خزانه داران علم و دانش

وَمُنْتَهَى الْحِلْمِ

و نهایت و پایان حلم و بردباری

وَأُصُولَ الْكَرَمِ

و اساس و ریشه های بزرگواری

وَقَادَةَ الْأُمَمِ

و فرماندهان و پیشوایان امت ها

وَأَوْلِيَاءَ النَّعْمِ

و صاحبان و اختیارداران نعمت ها

وَعَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ

و اصل و اساس آفرینش نیکوکاران

وَدَعَائِمَ الْأَخْيَارِ

و پایه ها و مایه قوام خوبان

و سَاسَةَ الْعِبَادِ

و مدبران و مصلحت اندیشان امور بندگان

وَأَزْكَانَ الْبِلَادِ

و نگهدارنده و مایه استواری شهرها

وَأَبْوَابَ الْإِيمَانِ

و درها و محل های ورود به دایره ایمان

وَأَمْنَاءَ الرَّحْمَانِ

و امینان خداوند رحمان

وَسُلَالَةَ النَّبِيِّينَ

و فرزندان و نسل بابرکت پیامبران

وَصَفْوَةَ الْمُرْسَلِينَ

و خلاصه و گزیده رسولان

وَعِتْرَةَ خَيْرَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و عترت و خاندان بهترین برگزیده پروردگار جهانیان

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او (بر شما باد).

السَّلَامُ عَلَى أَيْمَةِ الْهُدَى

سلام بر پیشوایان هدایت

وَمَصَابِيحِ الدُّجَى

و چراغ های فروزان در تاریکی ها

وَأَعْلَامِ التُّقَى

و علامت ها و نشانه های تقوا

وَذَوِي النُّهَى

و دارندگان خرد و اندیشه

وَأَوْلِي الْحِجَى

و صاحبان عقل و ذکاوت

وَكَهْفِ الْوَرَى

و پناهگاه مردم

وَوَرَثَةَ الْأَنْبِيَاءِ

و ارث برندگان از پیامبران

وَالْمَثَلِ الْأَعْلَى

و نمونه اعلی و برتر

وَالدَّعْوَةَ الْحُسْنَى

و نیکوترین دعوت کنندگان

وَحُجَّجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأُولَى

و حجّت های خداوند بر اهل دنیا و آخرت و پیشینیان

وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ.

و رحمت خدا و برکات او بر آنان باد.

السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ

سلام بر محلّ های معرفت و شناخت خداوند

وَمَسَاكِينِ بَرَكَةِ اللَّهِ

و منزلگاه های برکت خدا

وَمَعَادِنِ حِكْمَةِ اللَّهِ

و معدن های حکمت خداوند

وَحَفَظَةَ سِرِّ اللَّهِ

و حافظان سرّ خداوند

وَحَمَلَةَ كِتَابِ اللَّهِ

و دربردارندگان کتاب خدا

وَأَوْصِيَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ

و جانشینان پیامبر خدا

ص: ۶۰۸

وَذُرِّيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و فرزندان رسول خدا که درود خدا بر او و آل او

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکاتش بر آنان باد.

السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ

سلام بر فراخوانان مردم به سوی خداوند

وَالْأَدِلَاءِ عَلَى مَرْضَاتِ اللَّهِ

و راهنمایان بر آنچه رضا و خشنودی خداست

وَالْمُسْتَقْرِرِينَ فِي أَمْرِ اللَّهِ

و آنان که ثابت و استوارند در امثال فرمان خدا

وَالتَّامِّينَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ

و کاملند در دوستی خدا

وَالْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ

و خالصند در توحید و یگانه پرستی خدا

وَالْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ

و آشکارکننده امر و نهی خداوندند

وَعِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ

و بندگان گرامی اویند

الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

که با گفتار بر او پیشی نمی گیرند و به امر او عمل می کنند

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر آنان باد.

السَّلَامُ عَلَى الْأَيْمَةِ الدُّعَاةِ

سلام بر امامانی که دعوت کننده مردم به سوی خدایند

وَالْقَادَةَ الْهُدَاةِ

و زمامداران هدایتگرند

وَالسَّادَةَ الْوُلَاةِ

و سرورانی هستند که عهده دار امورند

وَالذَّادَةَ الْحُمَاةِ

و دفاع کننده و حمایتگرند

وَأَهْلَ الذِّكْرِ وَأَوْلَى الْأَمْرِ

و اهل ذکر و متصدی امورند

وَبَقِيَّةِ اللَّهِ وَخَيْرَتِهِ

و بازمانده خدا و برگزیده او

وَحِزْبِهِ وَعَيْبَةِ عِلْمِهِ

و حزب و گروه او و گنجینه علم او

وَحُجَّتِهِ وَصِرَاطِهِ

و حَجَّتْ او و راه او

و نُورِهِ وَ بُرْهَانِهِ

و نور او و دلیل و برهان آشکارش می باشند

و رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر آنان باد.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که جز خدا معبودی نیست او یکتا است و شریکی برایش نمی باشد

كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ

همان طور که خداوند برای خودش گواهی داده

و شَهِدَتْ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ

میان و فرشتگانش و صاحبان علم و دانش از آفریدگانش برای او گواهی داده اند

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

خدایی جز او که عزیز و حکیم است وجود ندارد

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَرَسُولُهُ الْمُرْتَضَى

و گواهی می دهم که حضرت محمد بنده برگزیده و فرستاده مورد پسند او است

أَرْسَلَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

او را به هدایت و دین حق فرستاده است؛

ص: ۶۰۹

لِيُظْهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ.

تا بر تمام ادیان چیره گرداند گرچه خوش آیند مشرکان نباشد.

وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيْمَةَ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيِّونَ

و گواهی می دهم که شما پیشوایانی هدایتگر به راه صحیح راه یافتگان

الْمَعْصُومُونَ الْمَكْرَمُونَ الْمُقَرَّبُونَ

حفظشدگان از خطا گرامی داشته شدگان مقربان درگاه الهی

الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ الْمُصْطَفَوْنَ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ

پارسایان راست گفتاران برگزیدگان فرمانبرداران خدا

الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ

بیادارندگان به امر او

الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ

اجراکنندگان خواست او

الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ

رستگاران به کرامت او هستید

اصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ

شما را به علم خود برگزید

وَأَزْتَضَاكُمْ لِغَيْبِهِ

و برای غیب خود پسندید

وَأَخْتَارَكُمْ لِسِرِّهِ

و برای اسرار خویش اختیار کرد

وَأَجْتَبَاكُمْ بِقُدْرَتِهِ

و به قدرتش برگزید

وَأَعَزَّكُمْ بِهُدَاهُ

و به هدایتش عزیز گردانید

وَوَخَّصَّكُمْ بِبُرْهَانِهِ

و به برهان و دلایل روشنش اختصاص داد

وَأَنْتَجَبَكُمْ لِنُورِهِ (بِنُورِهِ)

و برای نور خود انتخاب کرد

وَأَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ

و با روح خویش تأیید نمود

وَرَضِيكُمْ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ

و خرسند شد که جانشینان او در روی زمینش

وَحُجَّجًا عَلَىٰ بَرِيَّتِهِ

و حجّت های او بر آفریدگانش

وَأَنْصَارًا لِدِينِهِ

و یاری کنندگان دینش

وَحَفَظَةً لِسِرِّهِ

و حافظان سرّش

وَحَزَنَةً لِعِلْمِهِ

و خزانة داران علم و دانشش

وَمُسْتَوْدَعًا لِحِكْمَتِهِ

و به ودیعه نهاده شدگان حکمتش

وَتَرَا جَمَّةً لِّوَحْيِهِ

و مترجمان و بیان کنندگان وحیش

وَأَرْكَاناً لِتَوْحِيدِهِ

و پایه ها و اساس توحیدش

وَشُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ

و گواهان بر خلقتش

وَأَعْلَاماً لِّعِبَادِهِ

و علامت ها و نشانه ها برای بندگانش

وَمَنَاراً فِي بِلَادِهِ

و محل نورافشانی در شهرهایش

وَأَدِلَّةً عَلَى صِرَاطِهِ.

و راهنمایان بر راهش باشید.

عَصَمَكُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ

خداوند شما را از لغزش ها مصون داشت

وَأَمَنَكُم مِّنَ الْفِتَنِ

و از فتنه ها ایمنی بخشید

وَطَهَّرَكُم مِّنَ الدَّنَسِ

و از آلودگی ها پاک گردانید

وَأَذْهَبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ

و پلیدی را از شما دور ساخت

وَطَهَّرَكُم تَطْهِيراً

و شما را به تمام معنا پاک نمود

ص: ۶۱۰

فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ

پس جلال و عظمتش را تعظیم نمودید

وَأَكْبَرْتُمْ شَأْنَهُ

و شأنش را بزرگ داشتید

وَمَجَّدْتُمْ كَرَمَهُ

و کرم و بزرگواریش را ثنا گفتید

وَأَدْمُتُمْ ذِكْرَهُ

و ذکر و یادش را دوام بخشیدید

وَوَكَّدْتُمْ مِيثَاقَهُ

و عهد و پیمان‌ش را استوار ساختید

وَأَحْكَمْتُمْ عَقْدَ طَاعَتِهِ

و قرارداد فرمانبرداری‌ش را محکم کردید

وَنَصَحْتُمْ لَهُ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ

و در پنهان و آشکار برای او خلوص نشان دادید

وَدَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

و با حکمت و پند و اندرز نیکو به راه او فراخواندید

وَبَدَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ.

و در راه رضای او بذل جان نمودید

وَصَبَرْتُمْ عَلَى مَا أَصَابَكُمْ فِي جَنْبِهِ

و در کنارش به آنچه از مصائب و مشکلات که بر شما وارد شد شکیبایی ورزیدید

وَأَقَمْتُمْ الصَّلَاةَ

و نماز را بپا داشتید

وَأْتَيْتُمُ الزَّكَاةَ

و زکات پرداختید

وَأَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ

و به خوبی ها فرمان دادید

وَنَهَيْتُمُ عَنِ الْمُنْكَرِ

و از زشتی ها بازداشتید

وَجَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ

و در راه خدا آنگونه که شایسته بود جهاد کردید و کوشیدید

حَتَّىٰ أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ

تا دعوت او را آشکار

وَبَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ

و واجباتش را بیان کردید

وَأَقَمْتُمْ حُدُودَهُ

و حدودش را اقامه نمودید

وَنَشَرْتُمْ شَرَائِعَ أَحْكَامِهِ

و احکام دینش را منتشر ساختید

وَسَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ

و روش او را سنت نهادید

وَصِرْتُمْ فِي ذَلِكَ مِنْهُ إِلَى الرِّضَا

و در تمام این امور رضا و خشنودی او مورد نظر شما بود

وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ

و به حکم او تسلیم شدید و آن را پذیرا گشتید

وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَى.

و رسولان گذشته او را تصدیق نمودید

فَالرَّاعِبُ عَنْكُمْ مَارِقٌ

آنکه از شما روی گرداند از دین خارج شده

وَاللَّازِمُ لَكُمْ لَاحِقٌ

و آنکه ملازم شما باشد به حق پیوسته

وَالْمُقَصِّرُ فِي حَقِّكُمْ زَاهِقٌ

و آنکه در حق شما کوتاهی کند نابود گشته است

وَالْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَإِلَيْكُمْ

و حق با شما و در وجود شما و از شما و به سوی شما است

وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ

و شما اهل آن و معدنش هستید

وَمِيرَاثُ النَّبِيِّ عِنْدَكُمْ

و میراث پیامبری نزد شما است

وَآيَاتُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ

و بازگشت خلق به سوی شما

وَحِسَابُهُمْ عَلَيْكُمْ

و حساب آنان بر شما است

ص: ۶۱۱

وَفَصْلُ الْخِطَابِ عِنْدَكُمْ

و فیصله داوری و حکم قطعی پیش شماست

وَآيَاتُ اللَّهِ لَدَيْكُمْ

و آیات خداوند نزد شما است

وَعَزَائِمُهُ فِيكُمْ

و امور ثابت و حقوق حتمی الهی در شماست

و نُورُهُ وَبُرْهَانُهُ عِنْدَكُمْ

و نور و برهان و دلائل روشن او نزد شماست

وَأَمْرُهُ إِلَيْكُمْ.

و امر و فرمان خدا در امور مردم به شما واگذار شده.

مَنْ وَالَاكُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ

هر کس ولایت شما را پذیرفته باشد ولایت خدا را پذیرفته

وَمَنْ عَادَاكُمْ فَقَدْ عَادَ اللَّهَ

و هرکس با شما دشمنی کند با خداوند دشمنی کرده است

وَمَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ

و هر کس شما را دوست بدارد خدا را دوست داشته

وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ

و هر که نسبت به شما کینه بورزد به خدا کینه ورزیده است

وَمَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ

و هر کس به شما بیوندد به خدا پیوسته است.

أَنْتُمْ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ

شما راه استوار و پایدار

وَشُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ

و گواهان این سرای زودگذر

وَشُفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ

و شفیعان سرای جاویدان

وَالرَّحْمَةُ الْمَوْصُولَةُ

و رحمتی هستید که پیوسته می رسد

وَالْآيَةُ الْمَخْرُوجَةُ

و نشانه پنهان شده

وَالْأَمَانَةُ الْمَحْفُوظَةُ

و امانت حفظشده

وَالْبَابُ الْمُبْتَلَىٰ بِهِ النَّاسُ.

و آن دری هستید که وسیله آزمایش مردمان است.

مَنْ أَتَيْكُمْ نَجِي

هر کس به آن درآید اهل نجات

وَمَنْ لَمْ يَأْتِكُمْ هَلَكَ

و هر کس نیاید هلاک و نابود است

إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ

به سوی خدا فرامی خوانید

وَعَلَيْهِ تَدْلُونَ

و بر او دلالت می کنید

وَبِهِ تُؤْمِنُونَ

و به او ایمان دارید

وَلَهُ تُسَلِّمُونَ

و تسلیم او هستید

وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ

و به فرمان او عمل می کنید

وَالِى سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ

و به راه او راهنمایی می نمائید

وَبِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ

و طبق گفتار او حکم می کنید

سَعَدَ مَنْ وَالَاكُمْ

هر کس ولایت و سروری شما را پذیرفت از سعادت دائمی برخوردار

وَهَلَكَ مَنْ عَادَاكُمْ

و هر کس با شما دشمنی کند دچار هلاکت می گردد

وَخَابَ مَنْ جَحَدَكُمْ

کسی که شما را انکار کند ناکام و محروم

وَضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ

و هر کس از شما جدا گردد گمراه

وَفَازَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ

و هر کس به دامن شما چنگ زند رستگار

وَأَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ

و کسی که به شما پناهنده گردد ایمن

وَسَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ

و هر کس شما را تصدیق کند و باور نماید سلامت

وَهْدِيَّ مَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ.

و هر کس به شما پیوندد راه هدایت را یافته است.

ص: ۶۱۲

مَنْ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوِيَهُ

هر کس از شما پیروی کرد بهشت جایگاه او

وَمَنْ خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوِيَهُ

و هر کس با شما مخالفت کرد دوزخ اقامتگاه او است

وَمَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ

و کسی که شما را انکار کرد کافر

وَمَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ

و آنکه با شما جنگید مشرک است

وَمَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ

و کسی که فرمایش شما را رد کند و نپذیرد در پایین ترین طبقه دوزخ است

أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى

گواهی می دهم که این مقامات و اوصاف در گذشته برای شما پیشی گرفته

وَجَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ

و در آینده نیز جریان خواهد داشت

وَأَنَّ أَرْوَاحَكُمْ وَنُورَكُمْ وَطَيِّبَتَكُمْ وَاحِدَةٌ

و اینکه ارواح شما و نور شما و خمیره و سرشت شما یکی است

طَابَتْ وَطَهَّرَتْ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ.

پاک و پاکیزه برخی از برخی دیگر دریافت نموده است.

خَلَقَكُمْ اللَّهُ أَنْوَارًا فَجَعَلَكُمْ بَعْرَشِهِ مُحَدِّقِينَ

خداوند شما را نورهایی آفرید و شما را در اطراف عرش خود احاطه کننده قرار داد

حَتَّىٰ مَنْ عَلَيْنَا بِكُمْ

تا آنکه بر ما به وجود شما منت گذاشت

فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتٍ أَدْنَىٰ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ

و شما را در خانه هایی قرار داد که فرمان داده رفیع و بلندمرتبه باشند و نام او در آن یاد شود

وَجَعَلَ صَلَاتِنَا (صَلَوَاتِنَا) عَلَيْكُمْ

و درود و تحیت ما را بر شما و آنچه را که مخصوص گردانیده

وَمَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وِلَايَتِكُمْ

ما را به آن از ولایت شما

طیباً لِخَلْقِنَا

باعث پاکیزگی آفرینش ما

وَطَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا

و پاکی جان ما

وَتَزْكِيَةً لَنَا

و تزکیه باطن ما

وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا

و کفاره گناهان ما قرار داد

فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَلِّمِينَ بِفَضْلِكُمْ

پس ما نزد او تسلیم فضل و برتری شما بوده

وَمَعْرُوفِينَ بِتَصَدِيقِنَا إِيَّاكُمْ.

و به تصدیق کردن شما شناخته شده بودیم

فَبَلِّغِ اللَّهَ بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ

پس خداوند شما را به باارزش ترین محلّ صاحبان کرامت

وَأَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ

و برترین جایگاه مقربان

وَأَزْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ

و رفیع ترین مرتبه رسولان رسانید؛

حَيْثُ لَا يَلْحَقُهُ لَاحِقٌ

به طوری که هیچ ملحق شونده ای به آن ملحق نشود

وَلَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ

و هیچ برتری جوئی به آن برتری نیابد

وَلَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ

و هیچ پیشی گیرنده ای به آن پیشی نگیرد

ص: ۶۱۳

وَلَا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ طَامِعٌ

و هیچ طمع کننده ای به دریافت آن طمع نکند؛

حَتَّى لَا يَتَّقِيَ مَلَكٌ مُّقْرَّبٌ

تا آنجا که هیچ فرشته مقربى

وَلَا نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ

و پیامبر مرسلی

وَلَا صِدِّيقٌ وَلَا شَهِيدٌ

و صدیق و شهیدی

وَلَا عَالِمٌ وَلَا جَاهِلٌ

و دانا و نادانى

وَلَا ذَنِيٌّ وَلَا فَاضِلٌ

و پست و بلندمرتبه ای

وَلَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ

و مؤمن شایسته

وَلَا فَاجِرٌ طَالِحٌ

و بدکار ناشایسته ای

وَلَا جَبَّارٌ عَنِيدٌ

و زورگوی معاند

وَلَا شَيْطَانٌ مَّرِيدٌ

و شیطان سرکشی

وَلَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَهِيدٌ إِلَّا عَرَفَهُمْ جَلَالَةَ أَمْرِكُمْ

و هیچ آفریده ای در این میان نماند جز اینکه جلالت امر شما

وَعِظَمَ خَطَرِكُمْ

و عظمت موقعیت شما

وَكَبَرَ شَأْنِكُمْ

و بزرگی شأن شما

وَتَمَامَ نُورِكُمْ

و کامل بودن نور شما

وَصِدْقَ مَقَاعِدِكُمْ

و راستی و درستی جایگاه شما

وَثَبَاتَ مَقَامِكُمْ

و پایداری مقام شما

وَشَرَفَ مَحَلِّكُمْ

و شرافت مرتبه

وَمَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ

و منزلت شما را در نزد خودش به آن ها معرفی فرموده

وَكِرَامَتِكُمْ عَلَيْهِ

و کرامت و بزرگواری شما را بر خودش

وَخَاصَّتِكُمْ لَدَيْهِ

و مخصوص بودن را در پیشگاهش

وَقُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ.

و نزدیکی مقام و منزلتتان را نسبت به خودش به آن ها شناساند.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمَّيْ وَأَهْلِي وَمَالِي وَأُسْرَتِي

پدر و مادرم و اهل و عیالم و مال و دارائیم و همه کسانم فدای شما باد

أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِمَا أَمَنْتُمْ بِهِ

خدا را و شما را گواه می گیرم که من به شما و به آنچه ایمان دارید مؤمنم

كَافِرٌ بَعْدُوكُمْ وَبِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ

به دشمن شما و به آنچه شما قبول ندارید و کافرید من نیز کافر

مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلَالَةِ مَنْ خَالَفَكَ

به شأن و شخصیت شما و به گمراهی مخالفین شما آگاهی و بصیرت دارم

مُوَالٍ لَكُمْ وَلَا أَوْلِيَاءَكُمْ

نسبت به شما و دوستان شما ارادت دارم

مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَمُعَادٍ لَهُمْ

با دشمنان شما کینه و دشمنی دارم

سَلَامٌ لِمَنْ سَأَلَكُمْ

با هر کس با شما سازش دارد در صلح و سازش

وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ

و با هر کس با شما در جنگ و نبرد است در جنگ

مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ

آنچه را شما حق و ثابت بدانید حق و ثابت می دانم

مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ

و آنچه را شما باطل بدانید باطل می دانم

ص: ۶۱۴

مُطِيعٌ لَكُمْ

فرمانبردار شما هستم

عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ

به حق شما آشنایم

مُقَرَّرٌ بِفَضْلِكُمْ

به فضیلت و برتری شما اقرار دارم

مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ

علم و دانش شما را پذیرایم

مُحْتَجِبٌ بِدَمَّتِكُمْ

در پناه شما پناهنده ام

مُعْتَرِفٌ بِكُمْ

به شما اعتراف دارم

مُؤْمِنٌ بِإِيَابِكُمْ

به بازگشت شما ایمان دارم

مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ.

رجعت شما را تصدیق کننده ام و باور دارم.

مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ

در انتظار امر شما

مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ

و چشم به راه دولت شمایم

اخِذْ بِقَوْلِكُمْ

گفتار شما را فراگیرنده ام

عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ

و به امر شما عمل کننده ام

مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ

به شما پناه آورنده ام

زَائِرٌ لَكُمْ

زائر شما و پناه گیرنده

لَا يَذُّعَانِدُ بِقُبُورِكُمْ

و پناهنده به قبور پاک شمایم

مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِكُمْ

به واسطه شما به سوی خدای عزّ و جلّ شفاعت می جویم

وَمُتَّقِرَبُّ بِكُمْ إِلَيْهِ

و به درگاه او تقرب می یابم

وَمُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَحَوَائِجِي

و شما را پیشاپیش در خواست ها و نیازهایم

وَأِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَأُمُورِي

و اراده ام در همه حالاتم و امورم قرار می دهم

مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلَانِيَتِكُمْ

ایمان دارم به پنهان شما و آشکار شما

وَشَاهِدِكُمْ وَغَائِبِكُمْ

و حاضر شما و غایب شما

وَأَوَّلِكُمْ وَآخِرِكُمْ

و اول شما و آخر شما

وَمُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ

و در همه این ها امرم را به شما وامی گذارم

وَمُسَلَّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ

و در آن پذیرای خواسته شما هستم

وَقَلْبِي لَكُمْ مُسَلَّمٌ

و قلبم تسلیم اراده شما

وَرَأْيِي لَكُمْ تَبَعٌ

و نظرم تابع نظر شما است

وَنُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ

و یاری من برای شما آماده می باشد؛

حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ تَعَالَى دِينَهُ بِكُمْ

تا خداوند بلندمرتبه دینش را به واسطه شما زنده گرداند

وَيُرِدُّكُمْ فِي أَيَّامِهِ

و شما را در ایام خودش بازگرداند

وَيُظْهِرْكُمْ لِعَدْلِهِ

و برای عدل و دادگریش ظاهر سازد

وَيُمْكِّنُكُمْ فِي أَرْضِهِ.

و در روی زمینش قدرت و توانایی دهد.

فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ غَيْرِكُمْ

آنکه با شما است به همراه شما است نه همراه غیر شما

أَمِنْتُ بِكُمْ

به شما ایمان آوردم

وَتَوَلَّيْتُ أَخْرَجُكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوْلَاكُمْ

و به آخر شما ارادت دارم همانطور که به اول شما دل بسته ام و سروری او را پذیرفته ام

ص: ۶۱۵

وَبَرَّيْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و بیزاری می جویم به سوی خداوند عزّ و جلّ از همه دشمنان شما

وَمِنَ الْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَالشَّيَاطِينِ وَحِزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ

و از جبت و طاغوت و شیطان ها و حزب ها و گروه های آنان که به شما ستم کرده

الْجَاهِدِينَ لِحَقِّكُمْ

حقّ شما را انکار نموده

وَالْمَارِقِينَ مِنْ وِلَايَتِكُمْ

و از ولایت و سرپرستی شما خارج گشته

وَالْغَاصِبِينَ لِإِثْمِكُمْ

و ارث شما را غصب کرده

الشَّاكِّينَ فِيكُمْ

درباره مقامات شما دچار تردیدند

الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ

و از شما منحرف گردیده اند

وَمِنْ كُلِّ وِلْيَةٍ دُونِكُمْ

و از هر دست آویزی غیر شما

وَكُلِّ مَطَاعٍ سِوَاكُمْ

و هر فرمانروائی جز شما

وَمِنَ الْأَئِمَّةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ.

و از پیشوایانی که به سوی آتش می خوانند.

فَبَسَّيْ اللَّهُ أَبَدًا مَا حَيِّتُ عَلَى مُوَالَاتِكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ وَدِينِكُمْ

خداوند مرا تا زنده ام بر ولایت و دوستی و دین شما ثابت بدارد

وَوَفَّقَنِي لِمَطَاعَتِكُمْ

و برای فرمانبرداری شما توفیق دهد

وَرَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ

و شفاعت شما را روزی ام گرداند

وَجَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمْ

و از بهترین ارادتمندان شما قرار دهد که

التَّابِعِينَ لِمَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ

به آنچه دعوت کرده اید متابعت و پیروی می کنند

وَجَعَلَنِي مِمَّنْ يَقْتَصُّ اثَارَكُمْ

و مرا از کسانی قرار دهد که در پی آثار شما و روایت کننده آن است

وَيَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ

و راه شما را می پیماید

وَيَهْتَدِي بِهُدْيِكُمْ

و به راه شما راه یافته

و يُحْشِرُ فِي زُمْرَتِكُمْ

و در زمره شما محشور می شود

و يَكْرِهُ فِي رَجْعَتِكُمْ

و در رجعت شما باز می گردد

و يُمَلِّكُ فِي دَوْلَتِكُمْ

و در دولت شما حاکمیتی پیدا می کند

و يُشَرِّفُ فِي عَافِيَتِكُمْ

و در عافیت شما شرافت می یابد

و يُمَكِّنُ فِي أَيَّامِكُمْ

و در دوران شما به او تمکن و قدرت داده می شود

و تَقَرُّ وَعَيْنُهُ غَدًا بِرُؤْيَاكُمْ.

فردا چشمش به دیدار شما روشن می گردد.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي

پدرم مادرم جانم اهل و عیالم مال و دارائیم فدای شما

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بَدَأَ بِكُمْ

کسی که خدا را اراده کند به شما ابتدا کرده

وَمَنْ وَحَدَّهُ قَبِلَ عَنْكُمْ

و کسی که خدا را به یکتائی توصیف کند از شما پذیرفته

ص: ۶۱۶

وَمَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِكُمْ.

مَوَالِيَ لَا أَحْصَى ثَنَائِكُمْ

و کسی که آهنگ او کند به سوی شما روی آورد.

وَلَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ

سروران من؛ ثنای شما را نمی توانم شماره کنم و به حقیقت و غایت مدح شما هرگز نمی رسم

وَمِنَ الْوَصْفِ قَدْرُكُمْ

وَأَنْتُمْ نُورُ الْأَخْيَارِ

وَهُدَاةُ الْأَبْرَارِ

و از توصیف قدر و منزلت شما ناتوانم و شما روشنی بخش خوبان و باعث هدایت نیکوکاران

وَحُجَجُ الْجَبَّارِ

بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ

وَبِكُمْ يَخْتِمُ اللَّهُ

و حجت های خداوند جبارید خدا به وجود شما هستی را آغاز کرده و به شما پایان می بخشد و به واسطه شما

وَبِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ

وَبِكُمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

باران رحمت را فرو می فرستد و به واسطه شما آسمان را نگاه می دارد از اینکه بر زمین افتد مگر به اذن او

وَبِكُمْ يَنْفُسُ الْهَمَّ

وَيَكْشِفُ الضُّرَّ

وَعِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ

و به واسطه شما غم و اندوه را می زداید و تنگدستی و بیچارگی را برطرف می کند و نزد شما است آنچه فرستادگانش آن را نازل کرده

وَهَبَطَتْ بِهِ مَلَائِكَتُهُ

- و اگر زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام باشد و فرشتگانش آن را فرود آورده اند و به سوی جدّ شما
- بجای وِإِلَى جَدِّكُمْ بگو:

وَإِلَى جَدِّكُمْ وَإِلَى أَخِيكَ - بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ.

و به سوی برادرت - روح الأَمین برانگیخته شده است.

اتَاكُمُ اللّٰهُ مَا لَمْ يُوْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ

خداوند به شما قدر و منزلتی داده که به هیچ یک از جهانیان نداده است

طَاطَأَ كُلُّ شَرِيفٍ لِشَرَفِكُمْ

هر شرافتمندی در برابر شرافت شما سر فرود آورده

وَبَخَعَ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِّطَاعَتِكُمْ

و هر متکبری برای فرمان شما گردن نهاده

وَاخَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِّفَضْلِكُمْ

و هر زورگویی برای فضل و برتری شما خاضع گشته

وَذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لَّكُمْ

و هر چیز برای شما رام و سرافکنده است

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ

زمین به نور شما درخشیده

وَفَازَ الْفَائِزُونَ بِوِلَايَتِكُمْ

و رستگاران به ولایت شما رستگار شده اند

بِكُمْ يُسَلِّكُ إِلَى الرِّضْوَانِ

به واسطه شما می توان به رضوان الهی و بهشت جاودان راه یافت

وَعَلَى مَنْ جَحَدَ وَلَا يَتَّكُمُ غَضَبُ الرَّحْمَانِ.

و کسی که ولایت شما را انکار کند مشمول خشم و غضب خداوند رحمان است.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي

پدرم مادرم جانم اهل و عیالم و مال و دارائی ام فدای شما

ص: ۶۱۷

ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ

یاد شما در یادکنندگان

وَأَسْمَاءُكُمْ فِي الْأَسْمَاءِ

و نام های شما در نام ها

وَأَجْسَادُكُمْ فِي الْأَجْسَادِ

و جسد های شما در جسدها

وَأَرْوَاحُكُمْ فِي الْأَرْوَاحِ

و ارواح شما در ارواح

وَأَنْفُسُكُمْ فِي النَّفُوسِ

و شخص شما در میان شخص ها

وَأَثَارُكُمْ فِي الْأَثَارِ

و آثار شما در میان آثار

وَقُبُورُكُمْ فِي الْقُبُورِ.

و قبرهای شما در میان قبرها است.

فَمَا أَحَلَىٰ أَسْمَاءَكُمْ

پس چه چیزی نام های شما را شیرین نموده

وَأَكْرَمَ وَأَنْفُسَكُمْ

وجود شما را گرامی و باکرامت کرده

وَأَعْظَمَ شَأْنَكُمْ

و شأن شما را عظیم نموده

وَأَجَلَ خَطَرِكُمْ

و موقعیت شما را بزرگ کرده است

وَأَوْفَىٰ عَهْدَكُمْ

و پیمان شما را وفا کرده

وَأَصْدَقَ وَعْدَكُمْ.

و وعده شما را درست گردانیده است؟

كَلَامُكُمْ نُورٌ

سخن شما روشن و روشنی بخش

وَأَمْرُكُمْ رُشْدٌ

و امر و فرمان تان باعث رشد و کمال و هدایت

وَوَصِيَّتُكُمُ التَّقْوَى

و سفارش شما تقوا و پرهیزکاری

وَفِعْلُكُمْ الْخَيْرُ

و کار شما همه خوبی

وَعَادَتُكُمْ الْإِحْسَانُ

و عادت شما نیکی کردن

وَسَجِيَّتُكُمْ الْكَرَمُ

و طبیعت شما بزرگواری

وَسَانُكُمْ الْحَقُّ وَالصِّدْقُ وَالرَّفْقُ

و شأن شما حق طلبی و راستگویی و مدارا کردن

وَقَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَحَتْمٌ

و گفتار شما قاطع و محکم

وَرَأْيُكُمْ عِلْمٌ وَحِلْمٌ وَحَزْمٌ

و رأی و نظر شما دانش و بردباری و دوراندیشی است

إِنَّ ذِكْرَ الْخَيْرِ كُنْتُمْ أَوْلَاهُ وَأَصْلَهُ

اگر از خیر و خوبی یاد شود شما ابتدای آن

وَفَرْعُهُ وَمَعْدِنُهُ

ریشه و شاخه آن و معدن

وَمَاوِيَهُ وَمُنْتَهَاهُ.

و جایگاه آن و انتهای آن هستید.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي

پدرم مادرم و جانم فدای شما

كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ ثَنَائِكُمْ

چگونه خوبی های شما و ثنای نیکوی شما را وصف کنم

وَأُحْصِيَ جَمِيلَ بَلَائِكُمْ

و نعمت های فراوان شما را شمارش نمایم؟

وَبِكُمْ أَخْرَجْنَا اللَّهَ مِنَ الدُّلِّ

و به سبب شما خداوند ما را از خواری و ذلت خارج کرد

وَفَرَّجَ عَنَّا غَمْرَاتِ الْكُرُوبِ

و غم ها و غصه ها و گرفتاری های عمیق را از ما برطرف کرد

وَأَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا جُرْفِ الْهَلَكَاتِ وَمِنَ النَّارِ.

و از پرتگاههای هلاکت بار و از آتش جهنم رهایی بخشید.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي

پدرم مادرم و جانم فدای شما

بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا

با پذیرفتن ولایت شما خداوند معالم و حقایق دین را به ما آموخت

ص: ۶۱۸

وَأَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا

و آنچه از دنیای ما فاسد بود اصلاح نمود

وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ

و با ولایت شما کلمه حق کامل

وَعَظُمَتِ النُّعْمَةُ

و نعمتش بزرگ و بر ما تمام گشت

وَأُتِّلَفَتِ الْفُرْقَةُ

و پراکندگی به آفت و اتحاد تبدیل شد

وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ

و به ولایت شما طاعت واجب پذیرفته می شود

وَلَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ

و مودت و اظهار محبت نسبت به شما واجب است

وَالدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ

و شما دارای درجات و مراتب رفیع

وَالْمَقَامُ الْمَحْمُودُ

و مقام ستوده

وَالْمَكَانُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

و جایگاه شناخته شده نزد خداوند بلندمرتبه

وَالْجَاهُ الْعَظِيمُ

و وجهت زیاد

وَالشَّانُ الْكَبِيرُ

و شأن عظیم

وَالشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ.

و شفاعت پذیرفته شده هستید.

«رَبَّنَا اٰمَنَّا بِمَا اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِيْنَ» (۱)

پروردگارا؛ به آنچه فرو فرستادی ایمان آوردیم و از رسول تو پیروی کردیم پس ما را از گواهان ثبت فرما.

«رَبَّنَا لَا تُرْغِ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ» (۲)

پروردگارا؛ دل های ما را پس از هدایت دچار انحراف مکن و از ناحیه خود رحمتی بر ما ببخش که تو

سُبْحَانَ رَبَّنَا اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبَّنَا لَمَفْعُوْلًا.

بسیار بخشنده ای پاک و منزّه است پروردگار ما و حتماً وعده اش انجام شده خواهد بود.

يَا وَلِيَّ اللَّهِ

ای ولیّ خدا؛

إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاكُمْ

همانا میان من و خدای عزیز و بزرگ گناہانی است که جز رضایت و خشنودی شما آن ها را از بین نمی برد

فَبِحَقِّ مَنْ اِتْتَمَنَّاكُمْ عَلَى سِرِّهِ

پس به حقّ آن که شما را بر راز خود امین قرار داد

وَاسْتَرْعَاكُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ

و رعایت امور آفریدگانش را به شما سپرد

وَقَرَنَ طَاعَتَكُمْ بِطَاعَتِهِ

و طاعت شما را به اطاعت خودش قرین گردانید

لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ ذُنُوبِي

که برای گناہان من طلب بخشش کنید

وَكُنْتُمْ شُفَعَائِي

و شفیعان من باشید

فَأِنِّي لَكُمْ مُطِيعٌ

که من فرمانبردار شمایم

مَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

هر کس شما را اطاعت کند در حقیقت خدا را اطاعت نموده است

وَمَنْ عَصَاكُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

و هر کس از فرمان شما سرپیچی کند در واقع نافرمانی خدا کرده است

ص: ۶۱۹

۱- ۵۷. سوره آل عمران آیه ۵۳

۲- ۵۸. سوره آل عمران آیه ۸

وَمَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ

و هر کس شما را دوست بدارد خدا را دوست دارد

وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ.

و هر کس با شما دشمنی کند با خدا دشمنی کرده است.

اللَّهُمَّ إِنِّي لَوْ وَجَدْتُ شُفَعَاءَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ

خداوندا؛ به راستی اگر من شفیعیانی می یافتم که در پیشگاه تو مقرب تر از (حضرت) محمد و اهل بیت خوب او؛

الْأَيُّمَّةِ الْأَبْرَارِ

آن پیشوایان نیکوکار باشند

لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِي

حتماً آن ها را شفیع خود قرار می دادم

فَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَيْكَ

پس به حقی که برای ایشان بر خودت واجب فرمودی و لازم دانستی

أَسْأَلُكَ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي جُمْلَةِ الْعَارِفِينَ بِهِمْ وَبِحَقِّهِمْ

از تو می خواهم که مرا در ردیف کسانی قرار دهی که نسبت به آن بزرگواران و حق ایشان آشنائی دارند

وَفِي زُمْرَةِ الْمَرْحُومِينَ بِشَفَاعَتِهِمْ

و در زمره کسانی جای دهی که به شفاعت آنان مورد رحمت تو قرار گرفته اند

إِنَّكَ أَزْهَمُ الرَّاحِمِينَ

که تو مهربانترین مهربانان هستی

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ وَسَلَّمَ كَثِيرًا

و درود خداوند و سلام فراوان او بر محمد و آل پاک او باد

وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ. (۱)

و خدا ما را بس است و او خوب مدافع و پشتیبانی است.

زیارت جامعه سوّم

این زیارت را مرحوم علامه مجلسی در «بحار الأنوار» از یک کتاب قدیمی به عنوان «زیارت جامعه ثالثه» نقل کرده است:

هنگامی که به پیشگاه این بزرگواران شرفیاب شدی بگو:

ص: ۶۲۰

۱- ۵۹. مفاتیح الجنان: ۱۰۷۱ مزار آقا جمال خوانساری: ۶۰ عیون اخبار الرضاعلیه السلام: ۲۷۷ مستدرک الوسائل: ۱۰/۴۱۶ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۲۷.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

ستایش مخصوص پروردگار جهانیان است بشخنده و مهربان ک هیچ چیز همانند او نیست و او شنوا و دانا است

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ

و معبودی جز خداوندی که پادشاه حق آشکار است نمی باشد

وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

و پاک و منزّه است خداوند پروردگار عرش باعظمت

صَلَوَاتُ اللَّهِ وَتَحِيَّاتُهُ وَرَأْفَتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ وَرِضْوَانُهُ وَفَضْلُهُ وَكَرَامَتُهُ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ وَصَلَوَاتُ

درود خدا و تحیت های او و رأفت او و آمرزش او و خشنودی او و بخشش او و کرامت او و رحمت او و برکات او و درود

مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ

فرشتگان مقربش

وَأَنْبِيَآئِهِ الْمُرْسَلِينَ

و پیامبران مرسل او

وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّادِقِينَ

و شهدان و صدیقان

وَعِبَادِهِ الصَّالِحِينَ

و بندگان شایسته اش

وَمَنْ سَبَّحَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و هر کس پروردگار جهانیان را از پیشینیان و پسینیان تسبیح گفته است

مِلْأَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ

به پُری آسمان ها و زمین ها

وَمِلْأَ كُلِّ شَيْءٍ ءِ

و پُری هر چیز

وَعَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ ۚ

و (به) تعداد هر چیز

وَزَنَةَ كُلِّ شَيْءٍ ۚ أَبَدًا

و هم سنگ هر چیز ابدی

وَمِثْلَ الْأَبَدِ

و مثل ابدی

وَبَعْدَ الْأَبَدِ مِثْلَ الْأَبَدِ

و بعد از ابد مانند ابد

وَأَضْعَافَ ذَلِكَ كُلِّهِ

و دوچندان همه آن

فِي مِثْلِ ذَلِكَ كُلِّهِ سَرْمَدًا دَائِمًا مَعَ دَوَامِ مُلْكِ اللَّهِ وَبَقَاءِ وَجْهِهِ الْكَرِيمِ

در مانند همه آن پیوسته و همیشگی و دائمی با دوام پادشاهی خداوند و باقی بودن ذات بزرگوار او

عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

بر سرور رسولان

وَوَخَاتِمِ النَّبِيِّينَ

و پایان بخش پیامبران

وَأِمَامِ الْمُتَّقِينَ

و پیشوای پرهیزکاران

وَوَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ

و سرپرست اهل ایمان

وَمَلَائِكَةِ الْعَالَمِينَ

و پناهگاه جهانیان

وَسِرَاجِ النَّاطِرِينَ

و چراغ بینندگان

وَأَمَانَ الْخَائِفِينَ

و ایمنی بخش بیمناکان

وَتَالِيِ الْإِيمَانِ

و در پی آینده ایمان

وَصَاحِبِ الْقُرْآنِ

و همراه قرآن

وَنُورِ الْأَنْوَارِ

و روشنائی بخش نورها

وَهَادِي الْأَبْرَارِ

و هدایت کننده نیکوکاران

وَدَعَامَةِ الْجَبَّارِ

و پشتوانه (خداوند) جبار

وَحُجَّتِهِ عَلَى الْعَالَمِينَ

و حجّت او بر جهانیان

ص: ۶۲۱

و خَيْرَتِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

و بهترین برگزیده اش از میان گذشتگان و آیندگان

مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ نَبِيِّهِ وَرَسُولِهِ وَحَبِيبِهِ وَصَفِيِّهِ وَخَاصَّتِهِ

(حضرت) محمد بن عبدالله پیامبر و رسول و دوست و برگزیده و مخصوص

وَخَالِصَتِهِ وَرَحْمَتِهِ وَنُورِهِ

و بی آرایش و رحمت و نور

وَسَفِيرِهِ وَأَمِينِهِ وَحِجَابِهِ وَعَيْنِهِ وَذِكْرِهِ وَوَلِيِّهِ وَجَنْبِهِ وَصِرَاطِهِ

و نماینده و امین و پرده دار و دیده او و مراقب و ولی و جانبدار و راه

وَعُرْوَتِهِ الْوُثْقَى

و دست آویز مورد اطمینان

وَحَبْلِهِ الْمَتِينِ

و ریسمان محکم

وَبُرْهَانِهِ الْمُبِينِ

و برهان آشکار

وَمَثَلِهِ الْأَعْلَى

و مظهر والا

وَدَعْوَتِهِ الْحُسْنَى

و دعوتگر نیکو

وَأَيَّتِهِ الْكُبْرَى

و آیت و نشانه بزرگ

وَحُجَّتِهِ الْعُظْمَى

و حَجَّتْ عَظِيم

وَرَسُولِهِ الْكَرِيمِ

و فرستاده بزرگوار او

الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ

رئوف و مهربان

الْقَوِيِّ الْعَزِيزِ

نیرومند و شکست ناپذیر

الشَّفِيعِ الْمُطَاعِ

شفیعی که شفاعتش پذیرفته شود

وَعَلَى الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمْ جَمِيعَانَ السَّلَامِ

و بر امامان که بر همه آنان سلام باد؛

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ

امیر و فرمانروای مؤمنان (حضرت) علی

وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسَى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ

و امام حسن و امام حسین علی بن الحسین محمد بن علی جعفر بن محمد موسی بن جعفر علی

بن موسی محمد بن علی بن محمد حسن بن علی

وَالْخَلْفِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ جَمِيعَانَ السَّلَامُ وَالرَّحْمَةُ

و بازمانده راه یافته اش که بر او و بر همه آنان درود و رحمت باد

الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمُطِيعِينَ الْمُقَرَّبِينَ.

آن پاکان پاکیزگان فرمانبرداران و مقربان (درگاه ربوبی).

وَعَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَفْضَلُ سَلَامِ اللَّهِ

و بر او و بر همه آنان برترین سلام خداوند

وَأَوْفَرُ رَحْمَتِهِ

و فراوانترین رحمت او

وَأَزْكَى تَحِيَّاتِهِ

و پاکیزه ترین تحیات او

وَأَشْرَفُ صَلَوَاتِهِ

و ارزنده ترین صلوات و درود او

وَأَعْظَمُ بَرَكَاتِهِ أَبَدًا مِنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و بزرگترین برکات او پیوسته و دائمی از طرف همه مردان و زنان مؤمن

ص: ۶۲۲

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

زنده و مرده ایشان

وَمِنِّي وَمِنْ وَالِدَيَّ وَأَهْلِي وَوَلَدِي وَإِخْوَتِي وَأَخَوَاتِي وَأَهْلِي وَقَرَابَاتِي

و از طرف من و پدر و مادرم و اهل و عیالم و فرزندانم و برادرانم و خواهرانم و اهل و نزدیکانم

فِي حَيَاتِي مَا بَقِيَتْ

در دوران زندگیم تا مادامی که هستم

وَبَعْدَ وَفَاتِي

و پس از وفاتم

وَمَا طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ

و تا زمانی که خورشید طلوع و غروب می کند.

عَلَيْهِمْ سَلَامٌ اللَّهُ فِي الْأَوَّلِينَ

سلام خدا بر آنان در میان پیشینیان

وَعَلَيْهِمْ سَلَامٌ اللَّهُ فِي الْآخِرِينَ

و سلام خدا بر آنان در میان پسینیان

وَعَلَيْهِمْ سَلَامٌ اللَّهُ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ.

و سلام خدا بر آنان روزی که مردم در پیشگاه پروردگار جهانیان می ایستند.

سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای پیامبر و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای رسول خدا

سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ

سلام بر تو ای انتخاب شده خداوند از میان آفریدگانش

وَصَفْوَتَهُ مِنْ بَرِيَّتِهِ

و برگزیده او از میان موجوداتش

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ عَلَى رِسَالَتِهِ

سلام بر تو ای امین پروردگار بر رسالت او

وَعَزَائِمِ أَمْرِهِ

و فرمان حتمی او

الْخَاتِمَ لِمَا سَبَقَ

آنکه پایان بخش نسبت به گذشتگان

وَالْفَاتِحَ لِمَا غَلَقَ

و گشاینده درهای بسته

وَالْمُهَيِّمِنَ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ

و مراقب بر همه آن بوده

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت و برکات خداوند بر تو باد.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ

سلام بر تو ای سرور رسولان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ

سلام بر تو ای خاتم پیامبران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ

سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای سرپرست مؤمنان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَى الْمُسْلِمِينَ

سلام بر تو ای مولای مسلمانان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ

سلام بر تو ای حجت خدا بر جهانیان

ص: ۶۲۳

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَالِصَةَ اللَّهِ وَخَلِيلَهُ وَحَبِيبَهُ وَصَفِيَّهُ مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ

سلام بر تو ای خالص گردیده برای خدا و دوست و دوستدار و برگزیده او از میان گذشتگان و آیندگان

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَشِيرُ النَّذِيرُ

سلام بر تو ای بشارت دهنده و بیم دهنده

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ

سلام بر تو ای محمد بن عبدالله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَعَلَى الْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای ابا القاسم و بر آل تو و رحمت خداوند و برکات او (بر شما)

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبُوَّةِ

سلام بر شما ای اهل بیت نبوت

وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ

و جایگاه رسالت الهی

وْمُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ

و محلّ رفت و آمد فرشتگان

وْمَهْبِطِ الْوَحْيِ

و فرود آمدن وحی

وْمَعْدِنَ الرَّحْمَةِ

و معدن رحمت

وْمَأْوَى السَّكِينَةِ

و منزلگاه آرامش

وْخَزَائِنِ الْعِلْمِ

و خزانه های دانش

وْمُنْتَهَى الْجِلْمِ

و آخرین حدّ بردباری

وَأُصُولَ الْكَرَمِ

و ریشه های کرامت و بزرگواری

وَقَادَةَ الْأُمَمِ

و فرماندهان و پیشروان اُمت ها

وَأَوْلِيَاءَ النَّعْمِ

و متصدیان نعمت ها

وَعَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ

و مایه های اصلی نیکوکاران

وَدَعَائِمَ الْجَبَّارِ

و پشتیبانان خداوند

و سَاسَةَ الْعِبَادِ

و اداره کنندگان امور بندگان

وَأَرْكَانَ الْبِلَادِ

و پایه های استوار شهرها

وَأَبْوَابَ الْإِيمَانِ

و درهای ورودی ایمان

وَأَمْنَاءَ جَبَّارِ الرَّحْمَانِ

و امینان خداوند مهربان

وَسُلَّالَةَ النَّبِيِّينَ

و نسل پیامبران

وَصَفْوَةَ الْمُرْسَلِينَ وَالْأَيْس

و گزیده رسولان و خاندان یس

وَعْتَرَةَ خَيْرَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و عترت و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى

سلام بر شما ای پیشوایان هدایت

وَمَصَابِيحَ الدُّجَى

و چراغ های فروزان (در تاریکی ها)

وَأَهْلَ التَّقْوَى

و اهل تقوا

وَأَعْلَامَ التُّقَى

و پرچم ها و نشانه ها برای یافتن پرهیزکاری

وَذَوَى النَّهْيِ

و دارندگان عقل و خرد

وَأَوْلَى الْحِجَى

و صاحبان هوش و درایت و زیرکی

وَسَادَةَ الْوَرَى

و سروران همه مردم

وَبُدُورَ الدُّنْيَا

و ماه های کامل و درخشنده دنیا

وَوَرَثَةَ الْأَنْبِيَاءِ

و وارثان پیامبران

ص: ۶۲۴

وَالْمَثَلَ الْأَعْلَى

و بالاترین مثل و نمونه

وَالدَّعْوَةَ الْحُسْنَى

و نیکوترین فراخوان

وَالْحُجَّةَ عَلَى مَنْ فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَالْآخِرَةِ وَالْأُولَى

و حجّت بر همه آنان که در زمین و آسمان و آخرت و دنیایند

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ

سلام بر جایگاه و محلّ های شناخت خداوند

وَمَسَاكِنِ بَرَكَاتِ اللَّهِ

و منزلگاه های برکت خداوند

وَمَعَادِنِ حِكْمَةِ اللَّهِ

و گنجینه های معادن حکمت الهی

وَحَزَنَةِ عِلْمِ اللَّهِ

و خزانه داران علم خدا

وَحَفَظَةَ سِرِّ اللَّهِ

و حافظان سرّ خدا

وَحَمَلَةَ كِتَابِ اللَّهِ

و حاملان کتاب خدا

وَوَرَثَةَ رَسُولِ اللَّهِ

و وارثان رسول خدا

وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ

سلام بر دعوت کنندگان به سوی خداوند

وَالْأَدِلَّةِ عَلَى اللَّهِ

و راهنمایی کنندگان به خداوند

وَالْمُؤْذِنِينَ عَنِ اللَّهِ

و اذن دهندگان از جانب خدا

وَالْقَائِمِينَ بِحَقِّ اللَّهِ

و قیام کنندگان به حقّ خدا

وَالنَّاطِقِينَ عَنِ اللَّهِ

و سخن گویان از طرف خدا

وَالْمُسْتَوْفِرِينَ فِي أَمْرِ اللَّهِ

و کامل گردانندگان امر و فرمان خدا

وَالْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

و فرمانبرداران مخلص خدا

وَالصَّادِعِينَ بِدِينِ اللَّهِ

و حکم کنندگان بین مردم به دین خدا

وَالتَّامِينَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ

و کامل در محبت و دوستی خدا

وَعِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهٖ يَعْمَلُونَ

و بندگان گرامی و ارزشمندی که به گفتار بر او پیشی نمی گیرند و همواره به دستور او عمل می کنند

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

السَّلَامُ عَلَى الْأَيْمَةِ الدُّعَاةِ

سلام بر پیشوایان دعوت کننده

وَالْقَادَةَ الْهُدَاةِ

و زمامداران هدایت کننده

وَالسَّادَةَ الْوُلَاةِ

و سروران سرپرستی کننده

وَالذَّادَةَ الْحُمَاةِ

و مدافعان حمایت کننده

وَالْأَسَادِ السُّقَاةِ

و آقایان سیراب کننده

وَأَهْلَ الذِّكْرِ وَأَوْلَى الْأَمْرِ

و اهل و شایسته ذکر و صاحبان امر

وَبَقِيَّةِ اللَّهِ وَخَيْرَتِهِ وَصَفْوَتِهِ وَحِزْبِهِ وَعَيْنِهِ

و بازمانده خداوند و انتخاب شده و برگزیده او و حزب او و چشم بینای او

وَحُجَّتِهِ وَجَنِّهِ وَصِرَاطِهِ وَنُورِهِ

و حجّت او و نزدیک او و راه او و نور او

ص: ۶۲۵

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکاتش بر شما باد.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست یکتا است و شریکی برای او نیست

كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ

همان گونه که خودش در مورد خویش گواهی داده

وَشَهِدَتْ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ

و فرشتگان او و عالمان آگاه از میان آفریدگانش برای او گواهی داده اند

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

جز او که نیرومند و حکیم است خدایی نیست

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الْمُجْتَبَى

و اینکه (حضرت) محمد بنده و فرستاده انتخاب شده او

وَنَبِيِّهِ الْمُرْتَجَى

و پیامبرش که مایه امید است

وَحَبِيبُهُ الْمُصْطَفَى

و دوست برگزیده او

وَأَمِينُهُ الْمُؤْتَمَنَى

و امین پسندیده اش می باشد

أَرْسَلَهُ نَذِيرًا فِي الْأَوَّلِينَ

او را بیم دهنده در پیشینیان

وَرَسُولًا فِي الْآخِرِينَ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

و پیام رسان در میان پسینیان به هدایت و دین حق فرستاد

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ.

تا او را بر هر دین و آئینی پیروز گرداند گرچه مشرکان را ناخوش آیند باشد.

فَصَدَقَ بِمَا أُمِرَ بِهِ

پس آنچه را به آن امر شده بود آشکار ساخت

وَبَلَغَ مَا حُمِّلَ

و آنچه بر دوش داشت رسانید

وَنَصَحَ لِأُمَّتِهِ

و برای امتش خیرخواهی نمود

وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ رَبِّهِ

و در راه پروردگارش جهاد کرد

وَدَعَا إِلَيْهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

و با کلمات حکیمانه و پند و اندرزهای نیکو مردم را به سوی او فراخواند

وَصَبَرَ عَلَى مَا أَصَابَهُ فِي جَنْبِهِ

و بر مشکلاتی که در کنار آن به او رسید شکیبائی ورزید

وَعَبَدَهُ صَادِقًا مُّصَدِّقًا صَابِرًا مُّحْتَسِبًا

و او را پرستش کرد در حالی که با صداقت تصدیق کننده و پایدار بود و رضای خدا را اراده نموده بود

لَا وَاِنْيًا وَلَا مُقْصِرًا حَتَّىٰ آتَاهُ الْيَقِينُ.

هیچگونه سستی و کوتاهی نکرد تا جهان را وداع گفت.

وَأَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ

و گواهی می دهم که دین همان است که او ابلاغ کرد

وَالكِتَابَ كَمَا تَلَا

و کتاب همان است که او تلاوت فرمود

وَالْحَلَالَ مَا أَحَلَّ

و حلال آن است که او حلال گردانید

وَالْحَرَامَ مَا حَرَّمَ

و حرام آن است که او حرام فرمود

وَالْفَضْلَ مَا قَضَى

و حکم میان حق و باطل آن است که او قضاوت نمود

وَالْحَقَّ مَا قَالَ

و حق گفتار او است

وَالرُّشْدَ مَا أَمَرَ

و رشد و کمال در فرمان او است

ص: ۶۲۶

وَأَنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا وَخَالَفُوهُ

و (گواهی می دهم به) اینکه کسانی که او را تکذیب کردند

وَكَذَّبُوا عَلَيْهِ

و با او مخالفت نمودند و بر او دروغ بستند

وَجَحَدُوا حَقَّهُ

و حقش را نشناختند

وَأَنكَرُوا فَضْلَهُ وَأَتَّهَمُوهُ

و فضیلت او را انکار کردند و او را متهم ساختند

و ظَلَمُوا وَصِيَّهُ

و به وصی او ظلم کردند

وَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ

و بر او ستم روا داشتند

و غَضَبُوهُ خِلَافَتَهُ

و خلافت او را غاصبانه گرفتند

وَنَقَضُوا عَهْدَهُ فِيهِ

و عهد و پیمان او را در موردش نقض کردند

وَحَلُّوا عَقْدَهُ لَهُ

و قراردادی که برای او بسته بود گشودند

وَأَسَّسُوا وَالْجَوْرَ وَالظُّلْمَ وَالْعُدْوَانَ عَلَى إِلِهِ

اساس ظلم و بیداد و دشمنی بر خاندان او را بنا نهادند

وَقَتَّلُوهُمْ وَتَوَلَّوْا غَيْرَهُمْ

و آنان را کشتند و غیر ایشان را سرپرست خود قرار دادند

ذَاتِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ

عذاب دردناکی را در پائین ترین مرتبه دوزخ خواهند چشید

لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ

که هرگز آن عذاب کاهش داده نمی شود و امید خلاصی در آن ندارند

مَلْعُونُونَ نَاكِسُوا رُؤُوسَهُمْ

از رحمت به دور و سرافکننده اند

فَعَايَنُوا النَّدَامَةَ وَالْخِزْيَ الطَّوِيلَ مَعَ الْأَزْدَلِينَ الْأَشْرَارِ

پس پشیمانی و خواری طولانی را همراه با اراذل و اشرار مشاهده می کنند

قَدْ كُتِبُوا عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ فِي النَّارِ

در حالی که با چهره هایشان در آتش افتاده اند

وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَصَدَّقُوهُ وَنَصَرُوهُ

(ولی) و آنانکه به او ایمان آورده و او را تصدیق نموده و یاری کرده

وَوَقَّرُوهُ وَأَجَابُوهُ وَعَزَّزُوهُ وَاتَّبَعُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ

و بزرگ داشته و اجابت کرده و کمک نموده و از او و نوری که با او نازل شده پیروی کرده

أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ایشان همان رستگاران هستند

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

در باغ های پر نعمت

وَالْفُؤُزِ الْعَظِيمِ

و کامیابی عظیم

وَالْغُبَطَةِ وَالشُّرُورِ

و شادی و شادمانی

وَالْمُلْكِ الْكَبِيرِ

و دارایی زیاد

وَالثَّوَابِ الْمُقِيمِ فِي الْمَقَامِ الْكَرِيمِ.

و پاداش پایدار در جایگاه ارزشمند بسر می برند.

فَجَزَاهُ عَنَّا أَحْسَنَ الْجَزَاءِ وَخَيْرَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَن أُمَّتِهِ

پس خداوند به او از طرف ما نیکوترین و بهترین پاداشی که به پیامبری از طرف امتش

ص: ۶۲۷

وَرَسُولًا عَمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ

و رسولی از طرف کسانی که به سوی او فرستاده شده داده مرحمت فرماید

وَخَصَّهُ بِأَفْضَلِ قِسْمِ الْفَضَائِلِ

و او را به برترین بهره از فضائل اختصاص دهد

وَبَلَغَهُ أَعْلَى شَرَفِ الْمُكْرَمِينَ مِنَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ

و او را به بالاترین شرف و مرتبه بزرگواران از مراتب والا در اعلی علیین

«فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ» (۱)

«در باغ ها و نه‌های جاری در جایگاه صدق و راستی نزد پادشاه توانا و مقتدر برساند»

وَأَعْطَاهُ حَتَّى يَرْضَى

و به او عطا کند تا راضی گردد

وَزَادَهُ بَعْدَ الرِّضَا

و بعد از رضایت بر او بیفزاید

وَجَعَلَهُ أَقْرَبَ الْخَلْقِ مِنْهُ مَجْلِسًا

و قرار دهد او را مقرب ترین خلق نسبت به خویش از نظر جایگاه

وَأَذْنَاهُمْ إِلَيْهِ مُنْزِلًا

و نزدیکترین آنان از جهت مقام و منزلت

وَأَعْظَمَهُمْ عِنْدَهُ جَاهًا

و بزرگترین ایشان نزد او از حیث آبرو

وَأَعْلَاهُمْ لَدَيْهِ كَعِبًا

و والاترین آنان در پیشگاهش از جهت سرافرازی و بزرگواری

وَأَحْسَنَهُمْ عَلَيْهِ ثَنَاءً

و نیکوترین آنان بر او از جهت ثناگوئی

وَأَوَّلَ الْمُتَكَلِّمِينَ كَلَامًا

و اولین تکلم کنندگان از جهت کلام

وَأَكْثَرَ النَّبِيِّينَ أَتْبَاعًا

و بیشترین پیامبران از جهت پیرو

وَأَوْفَرَ الْخَلْقِ نَصِيْبًا

و فراوان ترین خلق از جهت نصیب

وَأَجْزَلَهُمْ حَظًّا فِي كُلِّ خَيْرٍ هُوَ قَاسِمُهُ بَيْنَهُمْ

و زیادتین آنان از جهت بهره در هر خیر و خوبی که او میان آنان تقسیم کند

وَأَحْسَنَ جَزَاءَهُ عَنِ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ.

و نیکوترین جزا و پاداش خود را از طرف همه اهل ایمان از پیشینیان و آیندگان به او مرحمت فرماید

وَأَشْهَدُ أَنْكُمْ الْأَيْمَّةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ

و گواهی می دهم که شما پیشوایان راه یافته هدایت شده

الْمَعْصُومُونَ الْمَكْرَمُونَ

معصوم و پاک از هر پلیدی

الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الْمُصْطَفُونَ

گرامی مقرب پرهیزکار برگزیده

الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ

فرمانبردار پروردگار

الْقَوَامُونَ بِأَمْرِهِ

قیام کننده به امر او

الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ

عمل کننده به اراده او

الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ.

پیروزمند به کرامت او هستید.

إِصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ

(خداوند) شما را به علم خود برگزید

وَاصْطَنَعَكُمْ لِنَفْسِهِ

و برای خویش پرورش داد

وَازْتَضَاكُمْ لِغَيْبِهِ

و برای راز خود پسندید

وَاخْتَارَكُمْ لِسِرِّهِ

و برای سرّش اختیار فرمود

ص: ۶۲۸

۱- ۶۰. سوره قمر آیه ۵۴ و ۵۵.

وَاجْتَبَاكُمْ بِقُدْرَتِهِ

و به قدرتش فراهم آورد

وَأَعَزَّكُمْ بِهُدَاةٍ

و به هدایتش عزت بخشید

وَخَصَّكُمْ بِبَرَاهِينِهِ

و به دلیل ها و برهان هایش اختصاص داد

وَأَنْتَجَبَكُمْ لِنُورِهِ

وَأَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ

وَرَضِيَكُمْ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ

و برای نورش انتخاب نمود و با روح خود یاری کرد و به عنوان جانشینان در روی زمینش پسندید

وَجَعَلَكُمْ حُجَجًا عَلَىٰ بَرِيَّتِهِ

وَأَنْصَارًا لِدِينِهِ

وَحَفَظَةً لِحُكْمِهِ

و شما را حجت ها بر بندگانش و یاری کنندگان دینش و حافظان حکم و فرمانش

وَحَزَنَةً لِعِلْمِهِ

وَمُسْتَوْدَعًا لِحِكْمَتِهِ

وَتَرَاجِمَةً لِرُوحِيهِ

وَأَزْكَانًا

و خزانه داران علم و دانشش و محلّ ودیعه نهادن حکمتش و ترجمه کنندگان وحیش و پایه های

لِتَوْحِيدِهِ

وَسُفْرَاءَ عَنْهُ

وَشُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ

وَأَسْبَابًا إِلَيْهِ

توحیدش و نمایندگان از طرف او و گواهان بر آفریدگانش و راه های به سوی او

وَأَعْلَامًا لِعِبَادِهِ

وَمَنَارًا فِي بِلَادِهِ

وَسُبُلًا إِلَى جَنَّتِهِ

وَأَدْلَاءَ

و علامت های آشکارکننده راه برای بندگانش و محلّ های نورافشانی در شهرهایش و راه های روشن
به سوی بهشتش و نشان دهندگان

عَلَى صِرَاطِهِ.

عَصَمَكُمُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ

وَبَرَّأَكُم مِّنَ الْعُيُوبِ

راهش قرار داد. خداوند شما را از گناه مصون داشت و از هر گونه عیب مبرا گردانید

وَأْتَمَنَكُمُ عَلَى الْغُيُوبِ

وَجَنَّبَكُمُ الْآفَاتِ

وَوَقَّأَكُمُ السَّيِّئَاتِ

و بر رازها امین دانست و از آفت ها و گزندها دور ساخت و از بدی ها و زشتی ها حفظ کرد

وَطَهَّرَكُمُ مِنَ الدَّنَسِ وَالزَّيْغِ

وَنَزَّهَكُمُ مِنَ الزَّلَلِ وَالْخَطَاةِ

و از ناپاکی و انحراف پاک فرمود و از لغزش و خطا برکنار نمود

وَأَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ

وَأَمَنَكُمُ مِنَ الْفِتَنِ

وَأَسْتَرَعَاكُمُ الْأَنَامَ

و هر گونه پلیدی و آلودگی را از شما (اهل بیت) دور نمود و شما را از فتنه ها ایمن نگه داشت و شما

را نگهبان مردم قرار داد

وَفَوَّضَ إِلَيْكُمُ الْأُمُورَ

وَجَعَلَ لَكُمُ التَّدْبِيرَ

وَعَرَّفَكُمُ الْأَسْبَابَ

و امور را به سوی شما واگذار نمود و تدبیر کارها را برای شما قرار داد و از سبب ها و دست آویزها آگاه نمود

وَأَوْرَثَكُمْ الْكِتَابَ

و وارث کتاب گردانید

وَأَعْطَاكُمْ الْمَقَالِيدَ

و کلیدها را به شما عطا کرد

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا خَلَقَ.

و آنچه آفریده مسخر شما نمود

ص: ۶۲۹

فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ

و شما در برابر جلال و شکوه او تعظیم نمودید

وَأَكْبَرْتُمْ شَأْنَهُ

و شأن او را بزرگ

وَهَبْتُمْ عَظَمَتَهُ

و عظمتش را گرامی داشتید

وَمَجَّدْتُمْ كَرَمَهُ

و کرم او را تمجید

وَأَدْمَنْتُمْ ذِكْرَهُ

و یادش را ادامه دادید

وَوَكَّدْتُمْ مِيثَاقَهُ

و عهد و پیمانش را استوار

وَأَحْكَمْتُمْ عَقْدَ عَرَى طَاعَتِهِ

و قرارداد طاعت او و رشته فرمانبرداریش را محکم ساختید

وَنَصَحْتُمْ لَهُ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ

و برای او در پنهان و آشکار به نصیحت پرداختید

وَدَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

و با حکمت و پند و اندرزهای نیکو مردم را به راه او فراخواندید

وَبَدَّلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ

و برای جلب رضا و خشنودی او بذل جان نمودید

وَصَبَرْتُمْ وَعَلَى مَا أَصَابَكُمْ فِي جَنْبِهِ

بر آنچه در کنارش به شما وارد شد شکیبا بودید

وَصَدَعْتُمْ بِأَمْرِهِ

و امر و فرمانش را آشکارا بیان کردید

وَتَلَّوْتُمْ كِتَابَهُ

و کتابش را تلاوت کردید

وَحَذَّرْتُمْ بِأَسْهٍ

و از خشم و عذاب او برحذر داشتید

وَذَكَّرْتُمْ أَيَّامَهُ

و ایام الله را یادآوری نمودید

وَوَفَّيْتُمْ بِعَهْدِهِ

و به عهد و پیمانش وفا کردید

وَأَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ

و نماز را بپا داشتید

وَأَتَيْتُمُ الزَّكَاةَ

و زکات پرداختید

وَأَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ

و به خوبی ها دستور دادید

وَنَهَيْتُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ

و از زشتی ها و ناپسندها بازداشتید

وَجَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ

و در راه خدا به تمام معنا جهاد کردید آنگونه که سزاوار بود

وَجَادَلْتُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

و به آن روشی که نیکو بود مجادله نمودید

حَتَّىٰ أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ

تا دعوت او را آشکار

وَقَمَعْتُمْ عَدُوَّهُ

و دشمنش را سرکوب

وَأَظْهَرْتُمْ دِينَهُ

و دینش را پیروز ساختید

وَبَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ

و واجبات آن را بیان

وَأَقَمْتُمْ حُدُودَهُ

و حدودش را اجرا کردید

وَشَرَعْتُمْ أَحْكَامَهُ

و احکام آن را قانون نهادید

وَسَنَّيْتُمْ سُنَّتَهُ

و سنت آن را وضع نمودید

وَصَبَرْتُمْ فِي ذَلِكَ مِنْهُ إِلَى الرِّضَا

و در این مورد به رضا و خشنودی او منتهی شدید

وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ

و در قضا و سرنوشت تسلیم او شدید

وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَى.

و رسولان گذشته او را تصدیق نمودید.

الرَّاغِبُ عَنْكُمْ مَارِقٌ

کسی که از شما روی گرداند از دین خارج گشته

وَاللَّازِمُ لَكُمْ لَاحِقٌ

و کسی که با شما باشد به حق پیوسته

وَالْمُقَصِّرُ عَنْكُمْ زَاهِقٌ

و کسی که نسبت به شما کوتاهی کند به حق نرسیده است

ص: ۶۳۰

وَالْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَإِلَيْكُمْ

و حق با شما و در شما و از شما و به سوی شما است

وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ

و شما شایسته آن و معدنش هستید

وَمِيرَاثُ النَّبُوَّةِ عِنْدَكُمْ

و میراث پیامبری نزد شما

وَإِيَابُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ

و بازگشت خلق به سوی شما

وَحِسَابُهُمْ عَلَيْكُمْ

و حساب آنان بر عهده شما است

وَفَصْلُ الْخِطَابِ عِنْدَكُمْ

و حکم قطعی و نهایی که حق و باطل را فیصله دهد

وَآيَاتُهُ لَدَيْكُمْ

و آیات و نشانه های او نزد شما است

وَعَزَائِمُهُ فِيكُمْ

و اراده قوی او در شما

و نُورُهُ مَعَكُمْ

و نور او با شما

و بُرْهَانُهُ مِنْكُمْ

و برهان او از شما بروز می کند

وَأَمْرُهُ إِلَيْكُمْ.

و امر او متوجه شما است.

مَنْ وَالَاكُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ

کسی که شما را سرپرست خود قرار دهد در واقع خدا را سرپرست خود قرار داده

وَمَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

و هر کس شما را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده

وَمَنْ أَحْبَبَكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ

و هر کس شما را دوست بدارد خدا را دوست داشته

وَمَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ

و هر کس به شما پناه ببرد به خدا پناه برده است

أَنْتُمْ يَا مَوَالِيَّ وَنِعْمَ الْمَوَالِي

شما ای سروران من؛ - که خوب سرورانی هستید -

السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ

شاهراه بزرگ

وَالصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ

و راه استوارید

وَشُهُدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ

و گواهان در این سرای فانی

وَشُفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ

و شفیعیان آخرتید که سرای باقی و جاودان است

وَالرَّحْمَةُ الْمَوْصُولَةُ

و رحمت پیوسته

وَالْآيَةُ الْمَخْزُونَةُ

و آیت و نشانه شگفت انگیز ذخیره شده

وَالْأَمَانَةُ الْمَحْفُوظَةُ

و امانت نگهداری شده اید

وَالْبَابُ الْمُبْتَلَىٰ بِهِ النَّاسُ.

و درگاهی هستید که مردم به وسیله آن آزموده می شوند.

مَنْ أَتَاكُمْ نَجَا

هر کس به شما پیوندد اهل نجات است

وَمَنْ أَبَاكُمْ هَوَىٰ

و هر کس امتناع ورزد هلاک می گردد

إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ

به سوی خدا دعوت می کنید

وَبِهِ تُؤْمِنُونَ

و به او ایمان دارید

وَلَهُ تُسَلِّمُونَ

و تسلیم فرمان او هستید

وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ

و به دستورش عمل می کنید

وَالِی سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ

و به راه او ارشاد می نمائید

وَبِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ

و به گفتار او حکم می کنید

وَالِیْهِ تُنْبِئُونَ

و به پیشگاه او انابه و بازگشت دارید

وَأِيَّاهُ تُعْظِمُونَ

و او را تعظیم می نمائید

سَعَدَ مَنْ وَالَاكُمْ

هر کس ولایت شما را پذیرفت به سعادت رسید

وَهَلَكَ مَنْ عَادَاكُمْ

و هر کس با شما دشمنی کرد هلاک گردید

و خَابَ مَنْ جَهِلَكُمْ

و هر کس شما را نشناخت ناکام

ص: ۶۳۱

و ضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ

و هر کس از شما جدا گردید گمراه

و فَاَزَّ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ

و هر کس به شما پیوست کامیاب و پیروز شد

و آمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ

و کسی که به شما پناهنده گردید ایمنی یافت

و سَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ

و کسی که شما را تصدیق کرد سالم ماند

و هُدِيَ مَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ.

و کسی که به دامن شما چنگ زد هدایت شد.

مَنْ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ

هر کس از شما پیروی کند بهشت جایگاه او است

وَمَنْ خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ

و هر کس با شما مخالفت کند دوزخ منزلگاه او است

وَمَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ

و هر کس شما را انکار کند کافر است

وَمَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ

و هر کس با شما نبرد کند مشرک است

وَمَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فَفِي أَسْفَلِ دَرَكِ الْجَحِيمِ

و هر کس شما و گفتار شما را رد کند در پائین ترین مرتبه دوزخ است

أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى

گواهی می دهم که اینها همه در گذشته برای شما پیشی گرفته

وَجَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ

و در آینده نیز جاری است

وَأَنَّ أَنْوَارَكُمْ وَأَجْسَادَكُمْ وَأَشْبَاحَكُمْ وَظِلَالَكُمْ وَأَرْوَاحَكُمْ وَطِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ

و اینکه انوار و اجساد و اشباح و سایه ها و ارواح و سرشت شما یکی است

جَلَّتْ وَعَظُمَتْ وَبُورِكَتْ وَقُدِّسَتْ وَطَابَتْ وَطَهَّرَتْ بَعْضاً مِنْ بَعْضٍ

باشکوه و عظمت و برکت و مقدس و پاک و پاکیزه گردیده برخی از برخی دیگر

لَمْ تَزَالُوا بِعَيْنِ اللَّهِ وَعِنْدَهُ

پیوسته در مراقبت خدا و در پیشگاه او هستید

وَفِي مَلَائِكَتِهِ تَأْمُرُونَ

و امر و فرمان شما در ملکوت عالم نیز نافذ است

وَلَهُ تَخْلَفُونَ

و برای او جانشینی می کنید

وَإِيَّاهُ تُسَبِّحُونَ

و او را تسبیح می گوئید

وَبِعَرْشِهِ مُحَدِّقُونَ وَبِهِ حَافُونَ

و اطراف عرش او حلقه زده و گرد آن برآمده

حَتَّىٰ مَرَّ بِكُمْ عَلَيْنَا

تا آنکه شما را پیش ما آورد

فَجَعَلَكُمْ «فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ رِجَالٌ» (۱)

پس شما را «در خانه هایی قرار داد که اذن و فرمان داد بلندمرتبه گردد و نام او در آن ها یاد شود و صبح و شام او را در آن تسبیح گویند مردانی که»

تَوَلَّى عَزَّ ذِكْرُهُ تَطْهِيرَهَا

پاکی ایشان را خداوندی که یادش ارجمند است به عهده گرفته

وَأَمَرَ خَلْقَهُ بِتَعْظِيمِهَا

و خلق خود را به تعظیم و بزرگداشت آنان دستور داده است

ص: ۶۳۲

۱- ۶۱. سوره نور آیه ۳۶ و ۳۷.

فَرَفَعَهَا عَلَى كُلِّ بَيْتٍ قَدَّسَهُ فِي الْأَرْضِ

پس خانه هایشان را بر هر خانه ای که در روی زمین او را تقدیس می کنند رفعت بخشیده و بر هر خانه ای که

وَأَعْلَاهَا عَلَى كُلِّ بَيْتٍ طَهَّرَهُ فِي السَّمَاءِ

او را در آسمان طاهر گردانیده برتری داده است

لَا يُوَازِيهَا خَطَرٌ

هیچ قدر و منزلتی در ردیف آن قرار نمی گیرد

وَلَا يَسْمُو إِلَى سَمَكِهَا الْبَصْرُ

و به سقف آن دیده ای بالا نمی رود

وَلَا يَطْمَعُ إِلَى أَرْضِهَا النَّظْرُ

و به زمین آن نگاهی طمع نمی کند

وَلَا يَقَعُ عَلَى كُنْهَافِ الْفِكْرِ

و هیچ فکر و اندیشه ای به کُنه آن و حقیقتش راه نمی یابد

وَلَا يُعَادِلُ سُكَّانَهَا الْبَشَرُ

و هیچ بشری با ساکنان آن برابری نمی کند

يَتَمَنَّى كُلُّ أَحَدٍ أَنَّهُ مِنْكُمْ

هر کسی از آنان آرزو می کند که از شما باشد

وَلَا تَتَمَنَّوْنَ أَنْكُمْ مِنْ غَيْرِكُمْ

و شما هیچ گاه آرزو نمی کنید که از غیر خودتان باشید

إِلَيْكُمْ انْتَهَتْ الْمَكَارِمُ وَالشَّرَفُ

همه مکرمت ها و شرافت ها به شما منتهی می گردد

وَمِنْكُمْ اسْتَقَرَّتِ الْأَنْوَارُ وَالْعِزَّةُ وَالْمَجْدُ وَالسُّؤْدُ

و همه روشنی ها و عزّت و شکوه و بزرگی از شما ثابت گشته و قرار یافته است

فَمَا فَوْقَكُمْ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالُ

پس برتر از شما هیچ کس جز خداوند بزرگ بلندمرتبه نیست

وَلَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ وَلَا أَحْصَىٰ لَدَيْهِ

و کسی نزدیکتر به درگاه او و خصوصی تر در پیشگاه او

وَلَا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْكُمْ.

و گرامی تر نزد او از شما نیست.

أَنْتُمْ سَكَنُ الْبِلَادِ

شما آرامش شهرها

وَنُورُ الْعِبَادِ

شما آرامش شهرها

وَعَلَيْكُمْ الْإِعْتِمَادُ يَوْمَ النَّادِ

و تکیه و اعتماد در روز قیامت بر شما است

كُلُّ مَا غَابَ مِنْكُمْ حُجَّةٌ أَوْ أَفَلٌ مِنْكُمْ نَجْمٌ

هر گاه از شما حجّتی پنهان گردد یا ستاره ای ناپدید شود

أَطْلَعَ اللَّهُ لِخَلْقِهِ عَقِبَهُ خَلْفًا إِمَامًا هَادِيًا

خداوند برای آفریدگانش بعد از او جانشینی را ظاهر نماید که پیشوای هدایتگر

وَبُرْهَانًا مُبِينًا

و برهان آشکار

وَعَلَمًا نَيْرًا

و علامتی نوردهنده و درخشان باشد

وَاعٍ عَنِ وَاعٍ

حفظ کننده ای (بعد) از حفظ کننده ای

وَهَادٍ بَعْدَ هَادٍ

و هدایتگری بعد (از) هدایتگری

حَزَنَةً حَفْظَةً

دلسوز و نگهدار

لَا يَغِيضُ عَنْكُمْ غَزْرَهُ

کم نمی کند از شما فراوانی اش را

وَلَا يَنْقَطِعُ مَوَادَّهُ

و قطع نمی گرداند مایه اصلی و موادش را

وَلَا يَسْلُبُ مِنْكُمْ إِزْتَهُ

و نمی گیرد از شما ارشش را

ص: ۶۳۳

سَبَباً مَوْصُولاً مِنَ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

رشته اتصال و ارتباطی است از خدا به سوی شما

وَرَحْمَةً مِنْهُ عَلَيْنَا

و رحمت و لطفی است از او بر ما

وَنُوراً مِنْهُ لَنَا

و نوری است از ناحیه او برای ما

وَحُجَّةً مِنْهُ عَلَيْنَا

و حجّتی است از جانب او ما

تُرْشِدُونَنَا إِلَيْهِ

ما را به سوی او ارشاد می کنید

وَتَقَرَّبُونَنَا مِنْهُ

و به درگاه او نزدیک می گردانید

و تُزَلُّونَا لَدَيْهِ

و در پیشگاه او مقام و منزلت می بخشید

وَجَعَلَ بَر صَلَوَاتِنَا عَلَيْكُمْ

و صلوات و درود ما را بر شما

وَذِكْرُنَا لَكُمْ

و یادی که از شما می کنیم

وَمَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وِلَايَتِكُمْ

و آنچه ویژه ما گردانیده از ولایت شما

وَعَرَّفْنَا مِنْ فَضْلِكُمْ

و آگاهی بخشیده از فضیلت شما

طَيِّباً لِحَلْقِنَا

همه را وسیله پاکیزگی آفرینش ما

وَطَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا

و پاکی جان و روح ما

وَبَرَكَاتٍ فِينَا

و برکت در وجود ما قرار داده است

إِذْ كُنَّا عِنْدَهُ مُسْتَوْمِينَ [فِيكُمْ]

که ما نزد او دارای نشان (در مورد شما) بودیم

مُعْتَرِفِينَ بِفَضْلِكُمْ

به فضیلت و برتری شما اعتراف کننده

مَعْرُوفِينَ بِتَّصَدِيقِنَا إِيَّاكُمْ

و به تصدیق شما شناخته شده

مَذْكُورِينَ بِطَاعَتِنَا لَكُمْ

و به فرمانبرداری شما یادشده بودیم

وَمَشْهُورِينَ بِإِيمَانِنَا بِكُمْ.

و به ایمان داشتن به شما مشهور بودیم.

فَبَلَّغَ اللَّهُ بِكُمْ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ

پس خداوند شما را به ارزشمندترین جایگاه گرامی شدگان

وَأَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ

و بالاترین منزلگاه مقربان

وَأَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ

و رفیع ترین مرتبه رسولان رسانید

حَيْثُ لَا يُلْحَقُهُ لَاحِقٌ

به گونه ای که هیچ ملحق شونده ای بدان نپیوندد

وَلَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ

و هیچ برتری جوئی به آن برتری نجوید

وَلَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ

و هیچ پیشی گیرنده ای بدان پیشی نگیرد

وَلَا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ طَامِعٌ

و هیچ طمع کننده ای به دریافت آن طمع نکند

حَتَّى لَا يَتَّقِيَ مَلَكٌ مُّقَرَّبٌ

تا آنجا که فرشته مقربى نماند

وَلَا نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ

و نه پیامبر مرسلی

وَلَا صِدِّيقٌ وَلَا شَهِيدٌ

و نه صدیقی و نه شهیدی

وَلَا عَالِمٌ وَلَا جَاهِلٌ

و نه عالمی و نه نادانی

وَلَا دَنِيٌّ وَلَا فَاضِلٌ

و نه انسان پستی و نه شریفی

وَلَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ

و نه مؤمن درست کاری

وَلَا فَاجِرٌ طَالِحٌ

و نه گنه کار بدکاری

وَلَا جَبَّارٌ عَنِيدٌ

و نه زورگوی عنادپیشه ای

وَلَا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ

و نه شیطان سرکشی

ص: ۶۳۴

وَلَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَاهِدٌ مَا هُنَالِكَ

و نه خلقی که در این میان گواه باشند

إِلَّا عَرَفَهُ جَلَالَةَ أَمْرِكُمْ

مگر آنکه معرفی نمود به او شکوه‌مندی امر شما

وَعِظَمَ خَطْرِكُمْ

و عظمت قدر و منزلت شما

وَكَبَّرَ شَأْنِكُمْ

و بزرگی شأن شما

وَجَلَالَةَ قَدْرِكُمْ

و والائی مرتبه شما

وَتَمَامَ نُورِكُمْ

و کامل بودن نور شما

وَصِدْقَ مَقْعَدِكُمْ

و درستی جایگاه شما

و ثَبَاتَ مَقَامِكُمْ

و پایداری مقام شما

وَشَرَفَ مَحَلِّكُمْ

و شرافت موقعیت شما

وَمَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ

و منزلت شما نزد او

وَكِرَامَتِكُمْ عَلَيْهِ

و اعزاز و اکرام شما بر او

وَخَاصَّتِكُمْ لَدَيْهِ

و خصوصی بودن شما در پیشگاه او

وَقُرْبَ مَجْلِسِكُمْ مِنْهُ.

و نزدیکی محلّ معنوی شما نسبت به او را.

ثُمَّ جَعَلَ خَاصَّةَ الصَّلَوَاتِ وَأَفْضَلَهَا

سپس قرار داد درودهای ویژه و برترش را

وَنَامِيَ الْبَرَكَاتِ وَأَشْرَفَهَا

و برکات بالنده و شریفترش را

وَزَاكِيَ التَّحِيَّاتِ وَأَتَمَّهَا

و تحیت های پاکیزه و کاملترش را

مِنْهُ وَمِنْ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ

از ناحیه خودش و فرشتگان مقربش

وَرُسُلِهِ وَأَنْبِيَآئِهِ الْمُتَنْجِبِينَ

و رسولان و پیامبران برگزیده اش

وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ

و شهداء و شایستگان

مِنْ عِبَادِهِ الْمُخْلِصِينَ

از بندگان باخلاصش

كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ أَبَدًا عَلَيْكُمْ أَجْمَعِينَ.

همواره بر همه شما آن گونه که او و شما شایسته آن هستید.

أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُكُمْ يَا مَوَالِيَّ

خدا را و شما را - ای سروران من؛ - گواه می گیرم -

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي أَنِّي عَبْدُكُمْ

پدر و مادرم و جانم فدای شما - که من بنده شما هستم

وَطُوبَى لِي إِنْ قَبِلْتُمُونِي عَبْدًا

و خوشا به حال من اگر مرا به بندگی بپذیرید

وَأَنَا مُؤْمِنٌ بِكُمْ

و این که من به شما ایمان دارم

وَبِمَا آمَنْتُمْ بِهِ

و به آنچه شما ایمان دارید مؤمنم

كَافِرٌ بَعْدُوكُمْ وَبِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ

به دشمن شما و به آنچه شما کفر بورزید کافر

مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلَالَةِ مَنْ خَالَفَكُمْ

به شأن و موقعیت شما و گمراهی مخالفان شما آگاهم

مُؤَالٍ لَكُمْ

ارادتمند شمایم

مُحِبٌّ لِأَوْلِيَائِكُمْ

ارادتمندانتان را دوست دارم

وَمُعَادٍ لِأَعْدَائِكُمْ

و با دشمنان شما دشمنم

ص: ۶۳۵

لَاعِنُ لَهُمْ

آن ها را لعن و نفرین می کنم

مُتَبَرِّئُ مِنْهُمْ

و از آن ها بیزارم

مُبْغِضٌ لَهُمْ

و نفرت دارم

سَلِّمٌ لِمَنْ سَأَلَكَ

هر کس با شما سازش دارد سازش دارم

حَرَبٌ لِمَنْ حَارَبَكَ

هر کس با شما در نبرد است در نبردم

مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ

آنچه را حق و درست و راست بدانید حق می دانم

مُبْطِلٌ لِّمَا أَبْطَلْتُمْ

و آنچه از نظر شما باطل باشد باطل می دانم

مُطِيعٌ لَّكُمْ

من فرمانبردار شما

عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ

آشنا به حق شما

مُقَرَّرٌ بِفَضْلِكُمْ

اقرارکننده به فضیلت و برتری شما

مُقْتَدٍ بِكُمْ

اقتداکننده به شما

مُسَلِّمٌ لِقَوْلِكُمْ

تسلیم گفتار شمایم

مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ

علم و دانش شما را پذیرا هستم

مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكُمْ

در پوشش ضمانت شمایم

مُوقِنٌ بِإِيَابِكُمْ

به بازگشت شما یقین دارم

مُصَدِّقٌ بِرِجْعَتِكُمْ

رجعت شما را تصدیق کننده ام

مُنْتَظِرٌ لِآيَاتِكُمْ

انتظار ایام شما را می کشم

مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ

مشتاق دولت شما هستم

أَخِذٌ بِقَوْلِكُمْ

گفته شما را می گیرم

عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ

امر شما را به کار می بندم

مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ

پناهنده به شما

مُعْتَصِمٌ بِحَبْلِكُمْ

چنگ زنده به ریمان شما

مُحْتَرِسٌ بِكُمْ

در حراست و نگهبانی شما هستم

زَائِرٌ لَكُمْ

زائر شمایم

لَا يَذُّ بِقُبُورِكُمْ

به قبور پاک شما پناهنده گشته

عَائِدٌ بِكُمْ

به شما پناه آورده ام

مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ بِكُمْ

به واسطه شما به (درگاه) خدا شفاعت می طلبم

وَمُتَوَسِّلٌ بِكُمْ إِلَيْهِ.

و به سبب شما به او توسل می جویم.

وَأَنْتُمْ عُدَّتِي لِلِقَائِهِ

و شما ساز و برگ من برای دیدار او هستید

وَحَسْبِي بِكُمْ

و مرا به شما کفایت است

وَمُتَّقِرَبُّ بِكُمْ إِلَيْهِ

و به وسیله شما به او تقرب می یابم

وَمُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَحَوَائِجِي

و شما را پیشاپیش خواسته ها و حاجت ها

وَأِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَأُمُورِي

و اراده ام در همه حالاتم و کارهایم در

فِي دُنْيَايَ وَدِينِي وَآخِرَتِي وَمُنْقَلَبِي وَمَثْوَايَ

دنیایم و دینم و آخرتم و در هر حرکت و سکونم قرار می دهم

وَمُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلَانِيَتِكُمْ

و به نهان و آشکار شما

وَشَاهِدِكُمْ وَغَائِبِكُمْ

و به حاضر و غایب شما

وَأَوَّلِكُمْ وَآخِرِكُمْ

و اول و آخر شما ایمان دارم

وَمُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ

و در همه این ها کار را به شما واگذار می کنم

وَمُسَلَّمٌ فِيهِ لَكُمْ

و در آن تسلیم شما هستم

وَرَأْيِي لَكُمْ مُتَّبِعٌ

و رأی و اندیشه ام پیرو شما است

ص: ۶۳۶

وَنُصِرْتِي لَكُمْ مُعَدَّةً

و یاریم برای شما آماده است

حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ دِينَهُ بِكُمْ

تا خداوند دین خود را به وسیله شما زنده گرداند

وَيُظْهِرْكُمْ لِعَدْلِهِ

و برای اجرای عدالتش شما را ظاهر سازد

فَيُرَدُّكُمْ فِي أَيَّامِهِ

و در ایام خودش بازگرداند

وَيُقِيمَكُمْ لِخَلْقِهِ

و برای خلقتش پبای دارد

ثُمَّ يُمَلِّكُكُمْ فِي أَرْضِهِ.

سپس شما را در زمین مالک و پادشاه گرداند.

فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ غَيْرِكُمْ

پس با شما هستم با شما هستم نه با غیر شما

وَالْيَكُفُّمُ إِلَيْكُمْ لَا إِلَيْ عَدُوِّكُمْ

و به سوی شما هستم به سوی شما نه به سوی دشمنان شما

أَمِنْتُ بِكُمْ

به شما ایمان آورده ام

وَتَوَلَّيْتُ أَخْرَجُكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوْلَكُمْ

و ولایت آخرین شما را پذیرا هستم به همان سنتی که ولایت اولین شما را پذیرفته ام

وَبَرَّيْتُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و بیزاری می جویم به سوی خدا از دشمنان شما؛

الْحِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَالْأَبَالِسَةِ وَالشَّيَاطِينِ وَمِنْ حِزْبِهِمْ وَأَتْبَاعِهِمْ وَمُحِبِّيهِمْ وَذَوِيهِمْ

(یعنی) جبت و طاغوت و ابلیس ها و شیطان ها و از حزب و گروه و پیروان و دوستان و مدافعان ایشان

وَالرَّاضِينَ بِهِمْ وَبِفِعْلِهِمْ

و آنان که به آن ها و کارشان راضی و خشنودند

الصَّادِّينَ عَنْكُمْ

از شما روی گردانند

الظَّالِمِينَ لَكُمْ

به شما ستم کردند

الْجَاهِدِينَ حَقَّكُمْ

حق شما را شناختند

الْمُفَارِقِينَ لَكُمْ

از شما جدا گشتند

الْغَاصِبِينَ إِزْثَكُمْ

رث شما را غصب کردند

وَالشَّاقِينَ فِيكُمْ

او در مورد شما ناسازگاری نمودند و مخالفت کردند

وَالْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ

و از شما برگشتند

وَمِنْ كُلِّ وِلِيَّةٍ دُونَكُمْ.

و از هر دست آویزی و همدمی غیر از شما (بیزارم).

وَتَبَّتْ يَدَايَ اللَّهِ أَبَدًا مَا حَيِّتُ وَبَعْدَ وَفَاتِي عَلَى مَوَالِيكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ وَدِينِكُمْ

و خداوند همواره تا زنده هستم و پس از وفاتم مرا بر ولایت و دوستی و دین شما ثابت بدارد

وَوَفَّقَنِي لِطَاعَتِكُمْ

و به اطاعت و فرمانبرداری از شما موفق سازد

وَرَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ

و شفاعت شما را روزی من گرداند

وَجَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمْ

و مرا از بهترین ارادتمندان و نوکران شما قرار دهد

التَّابِعِينَ مَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ

از آنانکه به آنچه فرامی خوانید متابعت می کنند

مِمَّنْ يَقْفُواثَارَكُمْ

و دنباله رو آثار شما هستند

وَيَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ

و راه شما را می پیمایند

وَيَقْتَدِي بِهَيْدِكُمْ

و از راهنمایی شما پیروی می نمایند

وَيَقْتَصِّصْ مِنْهَا جُكُم

و در پی راه روشن شما

ص: ۶۳۷

وَيَكُونُ مِنْ حِزْبِكُمْ

و از حزب و گروه شما

وَيَتَعَلَّقُ بِحُجْرَتِكُمْ

و دست به دامن شما هستند

وَيُحْشِرُ فِي زُمْرَتِكُمْ

زمره شما محسور می شوند

وَيَكُرُّ فِي رَجْعَتِكُمْ

و در رجعت شما بازمی گردند

وَيُمَلِّكُ فِي دَوْلَتِكُمْ

و در دولت شما به حکومت می رسند

وَيُشَرِّفُ فِي عَافِيَتِكُمْ

و در در عافیت شما شریف و بزرگواری

وَيُمَكِّنُ فِي أَيَّامِكُمْ

و در ایام شما توانا و مقتدر می شوند

وَتَقَرُّ عَيْنُهُ غَدًا بِرُؤْيَتِكُمْ.

و چشمانشان فردا به دیدار شما روشن می گردد.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي

پدر و مادرم و جانم و اهل و عیالم و آنچه دارم همه فدای شما باد

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بَدَأَ بِكُمْ

هر کس خدا را اراده کرد به شما آغاز نمود

وَمَنْ أَحَبَّهُ اتَّبَعَكُمْ

و هر کس او را دوست داشت از شما پیروی می کرد

وَمَنْ وَحَدَّهُ قَبِلَ عَنْكُمْ

و هر کس او را به یکتائی توصیف کرد و بی همتا دانست از شما پذیرفت

وَمَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِكُمْ.

و هر کس آهنگ او کرد به شما روی آورد

لَا أَحْصَى يَا مَوَالِيَّ فَضْلَكُمْ

فضائل شما را - ای سروران من؛ - نمی توانم گردآوری کنم

وَلَا أَعَدُّ ثَنَاءَكُمْ

و ثناء و خوبی های شما را شماره نمایم

وَلَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ

و با مدح کردن به گوهر وجود شما

وَمِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ.

و با توصیف کردن به مقدار حرمت شما نمی رسم.

أَنْتُمْ نُورُ الْأَنْوَارِ

شما روشنی بخش روشنی ها

وَهْدَاةُ الْأَبْرَارِ

و هدایتگر نیکان

وَأَيِّمَّةُ الْأَخْيَارِ

و پیشوای خوبان

وَأَصْفِيَاءُ الْجَبَّارِ.

و برگزیده خدای قاهرید.

بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ

خدا به شما آغاز کرد

وَبِكُمْ يَخْتِمُ

و به شما پایان می بخشد

وَبِكُمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

و به سبب شما آسمان را از فروافتادن بر زمین جز به اذن و فرمان خودش نگهداشته است

وَبِكُمْ يُنْزِلُ الْغَيْثَ

و به واسطه شما باران را فرو می فرستد

وَيَنْفُسُ الْهَمِّ

و اندوه را می برد

وَيَكْشِفُ السُّوءَ

و بدی را برطرف می کند

وَيُدْفَعُ الضَّرَّ

و ضرر و زیان را دور می گرداند

وَيُغْنِي الْعَدِيمَ

و نادار را دارایی

وَيُشْفِي السَّقِيمَ

و بیمار را شفا می دهد

بِمَنْطِقِكُمْ نَطَقَ كُلُّ لِسَانٍ

به سخن شما هر زبانی گویا گردید

وَبِكُمْ سَبَّحَ السُّبُّوحُ الْقُدُّوسُ

و به وسیله شما تسبیح کننده گفت خداوند بسیار منزّه و مقدّس است

وَبِتَسْبِيحِكُمْ جَرَّتِ الْأَلْسُنُ بِالتَّسْبِيحِ

و به تسبیح شما زبان ها به تسبیح جریان یافت

ص: ۶۳۸

فِيكُمْ نَزَلَتْ رُسُلُهُ

در پیشگاه شما فرستادگانش نازل گردیده اند

وَعَلَيْكُمْ هَبَطَتْ مَلَائِكَتُهُ

و فرشتگانش فرود آمده اند

وَإِلَيْكُمْ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ

و به سوی شما برانگیخته شده است

وَإِتَاكُمْ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ.

و به شما عطا کرده آنچه را که به هیچ یک از جهانیان عطا نکرده است.

طَاطَرُوحِ الْأَمِينِ كُلُّ شَرِيفٍ لِشَرَفِكُمْ

هر شریفی برای شرف شما سر فرود آورده

وَبَخَعَ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِطَاعَتِكُمْ

و هر متکبر مغروری برای طاعت شما گردن نهاده

وَخَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِكُمْ

و هر طغیانگر سرکشی در برابر فضل و برتری شما فروتنی نموده

وَذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لَكُمْ

و هر چیز برای شما رام گشته و ذلیل است

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ.

و زمین به نور شما روشن و تابناک گشته.

فَفَازَ الْفَائِزُونَ بِكُمْ

پس پیروزمندان به سبب شما پیروز و کامیاب شدند

وَبِكُمْ يُسَلَّكَ إِلَى الرَّضْوَانِ

و به وسیله شما راه به سوی رضوان پیموده می شود

وَعَلَى مَنْ يَجْحَدُ وَلَا يَتَّكُمُ يَغْضِبُ الرَّحْمَانُ.

و بر آن کسی که ولایت شما را نشناسد خداوند مهربان غضب می کند.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي

پدرم مادرم جانم اهل و عیالم و همه آنچه دارم فدای شما باد

ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ

یاد شما در میان یادکنندگان

وَأَسْمَاؤُكُمْ فِي الْأَسْمَاءِ

و نام های مقدس شما در میان نام ها

وَأَجْسَادُكُمْ فِي الْأَجْسَادِ

و اجساد مطهر شما در میان اجساد

وَأَرْوَاحُكُمْ فِي الْأَرْوَاحِ

و ارواح پاک شما در میان ارواح

وَأَنْفُسُكُمْ فِي النَّفُوسِ؛

و جان های شما در میان جان ها است؛

فَمَا أَحْلَى أَسْمَاءَكُمْ

پس چه چیز نام های مبارک شما را شیرین

وَأَكْرَمَ نَفُوسَكُمْ

و جان های شما را گرامی

وَأَعْظَمَ وِشَانِكُمْ

شان و مرتبه شما را عظیم

وَأَجَلَ أَخْطَارِكُمْ

و ارزش شما را والا

وَأَعْلَىٰ أَقْدَارِكُمْ

و منزلت شما را بلند

وَأَوْفَىٰ عَهْدِكُمْ

و شما را به عهد و پیمان باوفا

وَأَصْدَقَ وَعْدِكُمْ.

و در مورد وعده راستگو گردانیده است؟

كَلَامِكُمْ نُورٌ

سخن شما روشنی بخش

وَأَمْرِكُمْ رُشْدٌ

و امر و فرمانتان باعث رشد و کمال

وَوَصِيَّتِكُمُ التَّقْوَىٰ

و سفارش شما پای بند به تقوا

وَفِعْلِكُمُ الْخَيْرُ

و کردار شما همه خوب

وَعَادَتُكُمْ الْإِحْسَانَ

و خوی شما نیکی کردن

وَسَجِيَّتِكُمُ الْكِرَامَ

و سرشت شما جوانمردی و گذشت

ص: ۶۳۹

وَشَأْنِكُمُ الْحَقُّ

و رَأْيِكُمْ عِلْمٌ وَحَزْمٌ

إِنْ ذُكِرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ أَوْلَاهُ

و شأن شما حق و رأی و عقیده شما آگاهی و دورانیدیشی است اگر از خیر و خوبی یاد شود شما اول

و ابتدای آن

وَأَصْلُهُ وَفَرْعُهُ وَمَعْدِنُهُ

وَمَاوَاهُ وَمُنْتَهَاهُ.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي

و اصل و فرع آن و معدن و جایگاه و منزلگاه و نهایتش هستید. پدر و مادرم

وَنَفْسِي

كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ ثَنَائِكُمْ

وَأُحْصِيَ جَمِيلَ بَلَاءِكُمْ

و جانم فدای شما؛ مدح و ثنای نیکوی شما را چگونه وصف کنم و آزمون نیکوی شما را شماره
نمایم؟

وَبِكُمْ أَخْرَجْنَا اللَّهَ مِنَ الذُّلِّ

وَأَطْلَقَ عَنَّا رَهَائِنَ الْغُلِّ

وَوَضَعَ عَنَّا

و به واسطه شما خدا ما را از خواری و ذلت رهانید و از غل ها و زنجیرهایی که ما در گرو آن بودیم
آزاد ساخت

وَالْأَصَارَ

وَفَرَّجَ عَنَّا غَمْرَاتِ الْكُرُوبِ

وَأَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا حُفْرَةٍ مِنْ

بارهای سنگین را از دوش ما فرو نهاد و غم ها و گرفتاری های انبوه را از ما برطرف نمود و از لب
پرتگاههای نابودی

النَّارِ.

بِمُؤَالَاتِكُمْ أَظْهَرَ اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا

وَأَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ

نجات داد. با (پذیرش) ولایت شما خداوند نشانه‌ها و علامت‌های راهنمایی‌کننده دین مان را
آشکار ساخت و آنچه

مِنْ دُنْيَانَا

وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ

وَعَظُمَتِ النِّعْمَةُ

وَأَتَّخَفَتِ

از دنیای ما فاسد و تباه گشته بود اصلاح کرد و با ولایت شما دلیل و حجت کامل گردید و نعمت

عظیم گشت

وَالْفُرْقَةُ

وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ

وَأَعْظَمُ بِهَا طَاعَةٌ

پراکندگی از بین رفت و با (پذیرش) ولایت شما اطاعت واجب الهی پذیرفته می‌شود و طاعت

عظمت و ارزش پیدا می‌کند

وَلَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ

وَأَكْرَمُ بِهَا مَوَدَّةٌ؛

لَكُمْ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ

و مودّت و اظهار دوستی که واجب است از آن شما است و به خاطر موالات شما مودّت با ارزش تر می شود؛ شما دارای مراتب رفیع

وَالْأَنْوَارُ الزَّاهِرَةُ

وَالْمَقَامُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ

وَالجَاهُ الْعَظِيمُ

و انواری درخشان و جایگاهی شناخته شده نزد خداوند هستید و مقام شما عظیم

وَالْقَدْرُ الْجَلِيلُ

وَالشَّأْنُ الْكَبِيرُ

وَالشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ. «رَبَّنَا آمَنَّا

و منزلت شما والا و شأن شما بزرگ و شفاعت شما مورد قبول است. «پروردگارا؛ به آنچه

بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ» (۱)

«رَبَّنَا لَا تُرْغِ

فرو فرستاده ای ایمان آورده و از فرستاده ات پیروی کردیم پس ما را با گواهان بنویس» «پروردگارا؛

ص: ۶۴۰

قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ» (۱)

دل های ما را پس از آنکه هدایت فرمودی منحرف مگردان و از ناحیه خود رحمتی بر ما ببخش
براستی تو بسیار بخشنده ای»

«رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا» (۲).

«پروردگارا؛ همانا ما شنیدیم که منادی ایمان ندا می داد: به پروردگارتان ایمان آورید پس ایمان
آوردیم».

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ مُجَابًا

خداوندا؛ گوش به فرمان توأم

وَمُسْمِعًا جَلِيلًا

تورا لبیک می گویم که اجابت شده ای

ای به گوش رساننده بلندمرتبه

وَمُنَادِيًا عَظِيمًا

و ای ندادهنده با عظمت

لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ

گوش به فرمان توأم و تورا کمک می کنم

تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ وَتَجَالَلْتَ

برکت آفرین و بلندمرتبه ای و الامقام

وَتَكَبَّرْتَ وَتَعَظَّمْتَ وَتَقَدَّسْتَ

و بزرگی و باعظمت و پاکی

لَيْتِكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ

ای پروردگار ما؛ گوش به فرمان توأم و تو را مساعدت و کمک می کنم

إِقْرَاراً بِرُبُوبِيَّتِكَ

به پروردگاریت اقرار می کنم

وَإِقَاناً بِكَ

و به تویقین دارم

وَتَصْديقاً بِكِتَابِكَ

و کتابت را تصدیق می نمایم

وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ

و به عهد و پیمانت وفادارم

هَا أَنَا ذَا عِبْدُكَ

اکنون من آن بنده تو هستم

بَيْنَ يَدَيْكَ

در پیشگاهت گوش به فرمان توأم

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ تَلِيَّةَ الْخَائِفِ مِنْكَ

خداوندا؛ ندای تو را جواب می دهم لبتیک کسی که از تو بیمناک است

الرَّاجِي لَكَ

به تو امید دارد

الْمُسْتَجِيرِ بِكَ

به تو پناه آورده است

رَضِينَا وَأَحْبَبْنَا وَسَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا

خشنودیم و دوست داریم و شنیدیم و اطاعت نمودیم و آمرزش تو را خواهیم ای پروردگار ما

وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

و بازگشت کار و سرانجام آن به سوی تو است

وَأَنْتَ إِلَهُنَا وَمَوْلَانَا.

و تو معبود ما و سرور ما هستی.

لَبَّيْكَ دَاعِيَ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَمْ يُجِبْكَ بَدَنِي

ندای تو را جواب می دهم ای دعوت کننده ما به سوی خدا؛ اگر تو را بدنم پاسخ نگفت

وَلَمْ أُدْرِكْ نُصْرَتَكَ

و به یاریت نشتافت

فَهَا أَنَا ذَا عَبْدِكَ وَزَائِرِكَ

اکنون این بنده تو و دیدارکننده تو

وَزَائِرُ الْكَ وَعِثْرَتِكَ

و زیارت کننده خاندان و عثرت تو

وَالْمُحِلُّ بِسَاحَتِكُمْ

و واردشونده به ساحت مقدس شما است

قَدْ أَجَابَكُمْ قَلْبِي وَنَفْسِي

شما را قلب و جان

وَرُوحِي وَسَمْعِي وَبَصْرِي بِالتَّسْلِيمِ وَالْإِيمَانِ بِكَ

و روح و گوش و چشمم پاسخ گفته است با سر تسلیم فرودآوردن و ایمان آوردن به تو

ص: ۶۴۱

۲- ۶۴. سوره آل عمران آیه ۱۹۳.

وَبِأَخِيكَ وَوَصِيِّكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

و برادرو وصی و جانشینت امیر مؤمنان

وَسَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

و سرور اوصیاء

وَابْنَتِكَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

و دخترت فاطمه سرور زنان عالمیان

وَسِبْطِيكَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَانِ

و دو سبط عزیزت امام حسن و امام حسین دو سرور جوانان اهل بهشت

وَبِالْأَدْلَاءِ عَلَى اللَّهِ

و به آن ها که دلیل و راهنما هستند بر خداوند

الْأَيْمَةَ مِنْ عَثْرَتِكَ وَذُرِّيَّتِكَ الطَّاهِرِينَ

(یعنی) امامان از عثرت و ذریه پاکت

وَنُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ

و یاری من برای شما آماده است

حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بِإِذْنِهِ

تا خداوند به اذن و فرمانش حکم کند

وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ.

و او بهترین حکم کنندگان است.

لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ندای تورا پاسخ می دهم ای رسول خدا؛

سَعِيًّا إِلَيْكَ وَإِقْبَالًا

به سویت شتابان و به توری آورده ام

لَبَّيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

ندای تورا جواب می دهم ای پیامبر خدا؛

تَعَلُّقًا بِحَبْلِكَ وَاعْتِصَامًا

به ریسمان تو وابسته و پیوسته ام

لَبَّيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

ندای تورا پاسخ می دهم ای حبیب خدا؛

تَعَوُّدًا بِكَ وَلِوَاذًا

به سوی تو بازگشته ام و پناهنده گشته ام

لَبَّيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ

ندای تو را پاسخ می دهم ای نور خدا؛

يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ

ای محمد بن عبدالله؛

يَا خَيْرَةَ اللَّهِ

ای برگزیده خدا؛

يَا أَبَا الْقَاسِمِ

ای ابا القاسم؛

تَذُلُّ لِعِزَّتِكَ

در برابر عزتت ذلیل و خوارم

وَطَاعَةٌ لِأَمْرِكَ

و به امر تو فرمانبردارم

وَقَبُولًا لِقَوْلِكَ

و گفتارت را پذیرا هستم

وَدُخُولًا فِي نُورِكَ

و در نور و روشنایی تو وارد گشته ام

وَإِيمَانًا بِكَ وَبِأَخِيكَ وَوَصِيَّكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَ وَعِثْرَتِكَ الطَّاهِرِينَ

و به تو و به برادرت و وصی و جانشینت امیر مؤمنان و خاندان و عترت پاکت ایمان آورده ام

وَتَصَدِيقًا بِمَا جِئْتَنَا بِهِ مِنْ عِنْدِ رَبِّكَ.

و آنچه برای ما از نزد پروردگارت آورده ای راست و درست می دانم.

«رَبَّنَا فَاعْفُرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ

الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ» (۱)

«پروردگارا! گناهان ما را بیامرز و از زشتی های ما چشم پوشی کن و ما را با نیکان بمیران پروردگارا؛ به

ما عنایت کن آنچه را که بر رسولانت وعده فرمودی و ما را روز قیامت خوار و سرافکننده مگردان که

تو خلاف وعده نمی کنی»

ص: ۶۴۲

۱- ۶۵. سوره آل عمران آیه ۱۹۳ و ۱۹۴.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

پروردگارا؛ به ما در دنیا نیکی

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

و در آخرت نیکی مرحمت فرما

وَقِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ

و به رحمت خویش از عذاب دوزخ نگهدار

«سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً» (۱)

«پاک و منزّه است پروردگار ما و وعده پروردگاران حتماً انجام شده است»

«سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» (۲).

«پاک و منزّه است پروردگارت صاحب عزّت و شکوه از آنچه توصیف می کنند و سلام بر فرستاده شدگان و ستایش از آن خداوندی است که پروردگار جهانیان است».

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَشْهَدُكَ اَنَّ هَذِهِ قُبُوْرُ اَوْلِيَّائِكَ وَمَشَاهِدُهُمْ وَاثَارُهُمْ

خداوندا! تو را گواه می گیرم که این ها قبور پاک اولیای تو و زیارتگاه و آثار

وَمُغَيَّبِيْهِمْ وَمَعَارِجُهُمْ

و محلّ پنهان شدن و جایگاه عروج ایشان است

الْفَائِزِيْنَ بِكَرَامَتِكَ

که به کرامت تو فائز و کامیاب گردیدند

الْمُفْضَلِيْنَ عَلَى خَلْقِكَ

و بر همه آفریدگانت برتری دارند

الَّذِينَ عَرَفْتَهُمْ تَبَيَّنَ كُلُّ شَيْءٍ

کسانی که آن ها را از بیان هر چیز آگاه نمودی

وَحَبَوْتَهُمْ بِمَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ

و میراث پیامبران را به ایشان بخشیدی

وَجَعَلْتَهُمْ حُجَجَكَ عَلَى بَرِيَّتِكَ

و آن ها را حجّت های خویش بر آفریدگانت

وَأَمْنَاءَكَ عَلَى وَحْيِكَ

و امینان بر وحیت

و خزانک علی وحیک.

و خزانه داران بر آن قرار دادی

اللَّهُمَّ فَبَلِّغْ أَرْوَاحَهُمْ وَأَجْسَادَهُمْ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ وَقْتٍ وَأَوَانٍ وَحِينٍ وَزَمَانٍ مِنَّا السَّلَامَ

خداوندا؛ از طرف ما به ارواح و اجساد پاک ایشان در این ساعت و در هر وقت و هنگام و دوران و

زمان سلام برسان

وَأَزِدْ عَلَيْنَا مِنْهُمْ السَّلَامَ

و از طرف آنان پاسخ سلام ما را به ما بازگردان

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و سلام بر شما و رحمت خدا و برکات او (بر شما باد).

أَشْهَدُ أَنْكُمْ تَسْمَعُونَ الْكَلَامَ

گواهی می‌دهم که شما سخن ما را می‌شنوید

وَتَرُدُّونَ السَّلَامَ.

و سلام ما را پاسخ می‌گوئید.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ

خداوندا؛ همانا تو از زبان پیامبرت - که درود تو بر او و بر آل او باد -

ص: ۶۴۳

۱- ۶۶. سوره اسراء آیه ۱۰۸

۲- ۶۷. سوره صافات آیه ۱۸۰ - ۱۸۲.

وَقَوْلِكَ الْحَقُّ «وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ» (۱).

فرموده ای و گفتار تو حق است: «بشارت بده به آنانکه ایمان آورده اند که نزد پروردگارشان پیشینه نیکویی دارند».

اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ آمَنْتُ بِكَ وَبِهِمْ وَصَدَّقْتُ

خداوندا؛ من به تحقیق به تو و به ایشان ایمان آوردم و تصدیق کردم

وَسَمِعْتُ وَأَطَعْتُ وَأَسْلَمْتُ

و شنیدم و اطاعت کردم و تسلیم گردیدم

فَلَا تَوْقِنِي أَبَدًا مَوَاقِفَ الْخِزْيِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

پس هیچگاه مرا در جایگاه خواری و رسوایی در دنیا و آخرت متوقف مفرما

وَأَعْطِنِي سُؤْلِي

و خواسته ام را عطا کن

وَأَجْعَلْ صَلَوَاتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً

و نمازهایم را به واسطه آن بزرگواران قبول کن

وَدُعَائِي بِهِمْ مُسْتَجَابًا

و دعایم را به خاطر آنان به اجابت برسان

وَسَعْيِي بِهِمْ مَشْكُورًا

و سعی و تلاشم را به وسیله آنان پاداش بده

وَذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا

و گناهم را به خاطر آنان بیامرزد

وَذِكْرِي بِهِمْ رَفِيعًا

و یاد و نامم را به خاطر آنان بالا ببر

وَكَعْبِي بِهِمْ عَالِيًا

و به خاطر آنان شریف و سرافرازم گردان

وَيَقِينِي بِهِمْ ثَابِتًا

و یقینم را به خاطر آنان استوار

وَرُوحِي بِهِمْ سَلِيمَةً

و روحم را به خاطر آنان بی عیب

وَجِسْمِي بِهِمْ مُعَافًا مَرزُوقًا

و جسمم را به وسیله آنان سالم و (مرا) تندرست و روزی داده شده

سَعِيدًا رَشِيدًا

سعادت‌مند راه یافته

تَقِيًّا عَالِمًا

پرهیزکار دانشمند

زَاهِدًا مُتَوَاضِعًا

اهل زهد فروتن

حَافِظًا زَكِيًّا فَتَقِيهَا مُوَفَّقًا

حفظ کننده پاکیزه آگاه موفق

مَعْصُومًا مُؤَيَّدًا قَوِيًّا عَزِيْزًا

نگه داشته شده تأیید شده نیرومند و عزیز گردان

وَلَا تَقْطَعْ بِي عَنْهُمْ

و رشته اتصال مرا از آنان قطع مکن

وَلَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و میان من و آن بزرگواران در دنیا و آخرت جدایی میفکن

امین رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۲)

به اجابت برسان (دعاهایم را ای پروردگار جهانیان.

ص: ۶۴۴

۱- ۶۸. سوره یونس آیه ۲.

۲- ۶۹. بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۴۶.

زیارت جامعه چهارم

سید بن طاووس رحمه الله فرموده است: این زیارت از امام هادی صلوات الله علیه روایت شده است: اجازه ورود به حرم می خواهی ... سپس داخل می شوی در حالی که پای راست خود را بر پای چپ مقدم می داری و می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ

به نام خدا و به یاری خدا

وَعَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و بر آئین رسول خدا که درود خدا بر او و آل او باد

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خداوند نیست

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا

او یکتا است شریکی ندارد

عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا.

و گواهی می دهم که (حضرت) محمد بنده و فرستاده او است درود خدا و سلام فراوان خداوند بر او و آل او باد.

سپس ضریح مقدّس را مقابل رویت و قبله را پشت سرت قرار می دهی و پس از گفتن صد مرتبه «اللَّهُ أَكْبَرُ» می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ

گواهی می‌دهم که معبودی جز خداوند نیست او یکتا است شریکی برایش نمی‌باشد

وَشَهِدْتُ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَأَوْلُوا الْعِلْمَ مِنْ خَلْقِهِ

همانگونه که خداوند برای خویش گواهی داده و فرشتگانش و صاحبان علم و دانش از میان آفریدگانش برای او گواهی داده‌اند

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

خدائی جز او که شکست‌ناپذیر و حکیم است وجود ندارد.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَرَسُولُهُ الْمُرْتَضَى

و گواهی می‌دهم که (حضرت) محمد بنده برگزیده و فرستاده پسندیده او است

ص: ۶۴۵

أَرْسَلَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ.

او را به هدایت و دین حق فرستاده است تا بر تمام ادیان چیره گرداند گرچه خوش آیند مشرکان نباشد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ وَأَكْمَلَهَا

خداوندا؛ قرار بده برترین درودهایت و کامل‌ترین آن را

وَأَنْتُمْ بِرَكَاتِكَ وَأَعْمَهَا

و فزاینده ترین برکات و فراگیرترین آن را

وَأَزْكِي تَحِيَّاتِكَ وَأَتَمِّمَهَا

و پاکیزه ترین تحیات هایت و تمام ترین

عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ

آن را بر سرور ما (حضرت) محمد بنده و فرستاده

وَنَجِيَّتِكَ وَوَلِيِّكَ وَرَضِيَّتِكَ وَصَفِيَّتِكَ وَخَيْرَتِكَ

و همراز و ولی و پسندیده و برگزیده و اختیارشده

وَخَاصَّتِكَ وَخَالِصَّتِكَ وَأَمِينِكَ الشَّاهِدِ لَكَ

و ویژه و خالص و امین و مورد اعتمادت که گواه است برای تو

وَالدَّالِّ عَلَيْكَ

و دلالت کننده است بر تو

وَالصَّادِعِ بِأَمْرِكَ

و آشکارکننده امر و فرمان تو

وَالنَّاصِحِ لَكَ

و خیرخواه و نصیحت کننده است برای تو

الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِكَ

که در راه تو جهاد کرد

وَالذَّابِّ عَنِ دِينِكَ

و از دین تو حمایت نمود

وَالْمُوضِحِ لِبِرَاهِينِكَ

و دلایل قاطع تو را روشن و آشکار ساخت

وَالْمَهْدِيَّ إِلَى طَاعَتِكَ

و به طاعت و فرمانبرداریت رهنمون گشت

وَالْمُرْشِدِ إِلَى مَرْضَاتِكَ

و به آنچه مورد پسند و خشنودی تو است راهنمایی فرمود

وَالْوَاعِي لَوَحْيِكَ

و وحی تو را حفظ کرد

وَالْحَافِظِ لِعَهْدِكَ

و عهد و پیمان تو را نگهداشت

وَالْمَاضِي عَلَىٰ إِتْفَازِ أَمْرِكَ

و اجرا نمود فرمان نافذ تو را

الْمُوَيْدِ بِالنُّورِ الْمُضِيِّ ۚ وَالْمُسَدِّ بِالْأَمْرِ الْمَرْضِيِّ

آنکه با نوری تابنده مورد تأیید و با امری پسندیده استوار

الْمَعْصُومِ مِنْ كُلِّ خَطَاٍ وَزَلَلٍ

و از هر خطا و لغزشی مصون

الْمُنَزَّهِ مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَخَطَلٍ

از هر گونه آلودگی و تباهی پاک است

وَالْمَبْعُوثِ بِخَيْرِ الْأَدْيَانِ وَالْمَلَلِ

و به بهترین دین ها و آئین ها برانگیخته شد

مُقَوِّمِ الْمَيْلِ وَالْعَوَجِ

راست کننده کجی ها و انحرافات

وَمُقِيمِ الْبَيِّنَاتِ وَالْحُجَجِ

و اقامه کننده دلایل روشن و حجّت های آشکار

الْمَخْصُوصِ بِظُهُورِ الْفَلَجِ

(او) به ظاهر نمودن پنهانی

ص: ٦٤٦

وَإِضَاحِ الْمَنْهَجِ

و روشن ساختن راه ویژگی داشت

الْمُظْهِرِ مِنْ تَوْحِيدِكَ مَا اسْتُرَّ

از توحید تو آنچه پوشیده بود ظاهر ساخت

وَالْمُحْيِي مِنْ عِبَادَتِكَ مَا دُئِرَّ

و از پرستش تو آنچه زنگار گرفته زنده نمود.

وَالْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ

و پایان بخش آنچه پیشی گرفته

وَالْفَاتِحِ لِمَا انْغَلَقَ

و گشاینده درهای بسته بود

الْمُجْتَبِي مِنْ خَلَائِقِكَ

از میان آفریدگانت برگزیده شد

وَالْمُعْتَمِ لِكَشْفِ حَقَائِقِكَ

و برای کشف حقایق و دینت انتخاب گردید

وَالْمُوضِحَةَ بِهٖ أَشْرَاطُ الْهُدَى

و به وسیله او چراغ های هدایت روشن

وَالْمَجْلُوبَ بِهٖ غَرِيبُ الْعَمَى

و تاریکی های جهالت برطرف شد.

دَامِعِ جَيْشَاتِ الْأَبَاطِيلِ

(او) سرکوب کننده شکوه باطل

وَدَافِعِ صَوْلَاتِ الْأَضَالِيلِ

و از بین برنده هجوم گمراهی بود

الْمُخْتَارِ مِنْ طِينَةِ الْكَرَمِ وَسُلَالَةِ الْمَجْدِ الْأَقْدَمِ

از سرشت کرم و بزرگواری و نسلی که دارای عظمت و شکوه دیرینه اند اختیار شده است.

وَمُغْرَسِ الْفَخَّارِ الْمُعْرِقِ

و محلّ رویش درخت ریشه دار فخر و کرامت

وَفَرْعِ الْعَلَاءِ الْمُثْمِرِ الْمُورِقِ

و شاخه پر میوه و برگ ارزش های والا

الْمُنْتَجَبِ مِنْ شَجَرَةِ الْأَصْفِيَاءِ

برگزیده شده از شجره برگزیدگان

وَمَشْكَاتِ الضِّيَاءِ

و چراغدان نور و روشنائی

وَذَوَابَةِ الْعُلْيَاءِ

و سرآمد عزّت و شرف و برتری ها

وَسُرَّةِ الْبَطْحَاءِ

و شریف ترین کسی که نشو و نما پیدا کرده در زمین مکه

بَعِيثِكَ بِالْحَقِّ

فرستاده شده توبه حق

وَبُرْهَانِكَ عَلَى جَمِيعِ الْخَلْقِ

و بیان واضح تو بر همه آفریدگان

خَاتِمِ أَنْبِيَائِكَ

خاتمه دهنده پیامبرانت

وَحُجَّتِكَ الْبَالِغَةِ فِي أَرْضِكَ وَسَمَائِكَ.

و حجّت رسایت در زمینت و آسمانت

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صَلَاةً يَنْغَمِرُ فِي جَنْبِ اَنْتِفَاعِهِ بِهَا قَدْرَ الْاِنْتِفَاعِ

خداوندا؛ بر او درودی فرست درودی که در کنار سود بردن به سبب آن قدر و قیمت سود بردن ناپدید گردد

وَيَحُوْزُ مِنْ بَرَكَهٖ التَّعَلُّقُ بِسَبَبِهَا مَا يَفُوْقُ قَدْرَ الْمُتَعَلِّقِيْنَ بِسَبَبِهِ

و از برکت تعلق به آن فراگیرد چیزی را که از ارزش وابستگان به او برتری یابد

وَزِدَّهُ بَعْدَ ذٰلِكَ [بِهِ] مِنَ الْاِكْرَامِ وَالْاِجْلَالِ

و پس از آن بیفزاید به سبب آن از گرامی داشت و بزرگداشت

مَا يَتَّقَاصِرُ عَنْهُ فَسِيْحُ الْاِمَالِ

آنچه را که آرزوهای گسترده و بلند نسبت به آن کوتاهی کند

ص: ۶۴۷

حَتّٰى يَعْزَمُوْا مِنْ كَرَمِكَ اَعْلٰى مَحَالِّ الْمَرَاتِبِ

تا آنکه از کرم و بزرگواریت به عالی ترین مرتبه بالا رود

وَيَرْقٰى مِنْ نِعْمِكَ اَسْنٰى مَنَازِلِ الْمَوَاهِبِ

و از نعمت هایت به برترین قلّه و جایگاه بخشش ترقی کند.

وَخُذْ لَهُ اللّٰهُمَّ بِحَقِّهِ وَاَوْجِبْهُ مِنْ ظَالِمِيهِ وَظَالِمِي الصّٰفُوَّةِ مِنْ اَقَارِبِهِ.

و خداوندا؛ حقّ او و آنچه سزاوار است برای او از آنان که به او و برگزیدگان از خویشانش ستم کرده اند بگیر.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَىٰ وَلِيِّكَ

خداوندا؛ و درود فرست بر ولیّت

وَدَيَّانِ دِينِكَ

و حاکم حکومت

وَالْقَائِمِ بِالْقِسْطِ مِنْ بَعْدِ نَبِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

و به پادارنده عدالت بعد از پیامبرت (یعنی حضرت علی بن ابی طالب

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

امیر مؤمنان

وَأِمَامِ الْمُتَّقِينَ

و پیشوای پرهیزکاران

وَسَيِّدِ الْوَصِيِّينَ

و سرور اوصیاء

وَيَعْسُوبِ الدِّينِ

و رئیس و رهبر دین

وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ

و زمامدار و فرمانده روسفیدان

وَقِبْلَةَ الْعَارِفِينَ

و قبله عارفان

وَعَلَمِ الْمُهْتَدِينَ

و نشانه و راهنمای هدایت یافتگان

وَعُرْوَتِكَ الْوُثْقَى

و دست آویز مورد اطمینانت

وَحَبْلِكَ الْمَتِينِ

و ریسمان محکمت

وَخَلِيفَةَ رَسُولِكَ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ

و جانشین پیامبرت بر همه مردم

وَوَصِيَّهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و وصی او در امر دین و دنیا.

الصَّادِقِ الْأَكْبَرِ فِي الْأَنْامِ

آنکه در میان مردم در نیروی ایمان و صحت آن پس از پیامبر قرار داشت

وَالْفَارُوقِ الْأَزْهَرِ بَيْنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ

و جداکننده روشن بین حلال و حرام

نَاصِرِ الْإِسْلَامِ

یاری کننده اسلام

وَمُكَسِّرِ الْأَصْنَامِ

و شکننده بتها

مُعِزِّ الدِّينِ وَحَامِيهِ

عزیزگرداننده دین و حمایتگر آن

وَوَاقِي الرَّسُولِ وَكَافِيهِ

و سپر بلائی پیامبر و حفظ کننده او

الْمَخْصُوصِ بِمُؤَاخَاتِهِ يَوْمَ الْإِخَاءِ

اختصاص یافته به برادری او در روز اخوت

وَمَنْ هُوَ مِنْهُ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى

و کسی که او جایگاهش نسبت به پیامبر مانند هارون نسبت به موسی است

خَامِسِ أَصْحَابِ الْكِسَاءِ

پنجمین اصحاب کساء

وَبَعْلِ سَيِّدَةِ النَّسَاءِ

و همسر سرور زنان

ص: ۶۴۸

الْمُؤْتِرِ بِالْقُوْتِ بَعْدَ ضَرْبِ الطَّوِي

آنکه قوت و غذای خود را با گرسنگی شدید ایثار کرد

وَالْمَشْكُورِ سَعْيِهِ فِي هَلْ أَتَى.

و سعی و تلاش او در سوره «هل اتى» سپاسگزاری شد.

مِصْبَاحِ الْهُدَى

چراغ هدایت

وَمَا أَوْى التُّقَى

و جایگاه تقوا و پرهیزکاری

وَمَحَلِّ الْحِجَى

و محلّ عقل و زیرکی

وَطُودِ النُّهَى

و کوه خرد و اندیشه

الدَّاعِي إِلَى الْمَحَجَّةِ الْعُظْمَى

دعوت کننده به سوی شاهراه عبودیت

وَالظَّاعِنِ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى

و کوچ کننده به سوی کرانه های دور

وَالسَّامِي إِلَى الْمَجْدِ وَالْعُلَى

و اوج گیرنده به سوی قلّه عظمت و شکوه و برتری

وَالْعَالِمِ بِالتَّوِيلِ وَالدُّكْرَى

و دانای به تأویل (باطن قرآن) و بیان

الَّذِي أَخْدَمْتُهُ خَوَاصُّ مَلَائِكَتِكَ بِالطَّاسِ وَالْمُنْدِيلِ حَتَّى تَوْضَأَ

آنکه فرشتگان ویژه با ظرف آب و حوله در خدمت او بودند تا وضو گیرد

وَرَدَدَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسَ بَعْدَ دُنُوِّ غُرُوبِهَا

و خورشید را پس از نزدیکی غروبش به خاطر او بازگرداندی

حَتَّى آدَى فِي أَوَّلِ الْوَقْتِ لَكَ فَرَضاً

تا نماز واجب را در اوّل وقت آن بپا دارد

وَأَطَعَمْتَهُ مِنْ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حِينَ مَنَحَ الْمِقْدَادَ قَرْضاً

و از خوراک اهل بهشت به او خوراندی هنگامی که قرض دریافتی خود را به مقدار بخشید

وَبَاهَتْ بِهِ خَوَاصُّ مَلَائِكَتِكَ

و به وجود او بر فرشتگان خاصّت مباحات نمودی

إِذْ شَرَى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ لِيَرْضَى

زمانی که جان خود را در طلب رضایت تو برای حفظ جان پیامبرت در طبق اخلاص نهاد

وَجَعَلْتَ وِلَايَتَهُ إِحْدَى فَرَائِضِكَ.

و ولایت او را یکی از فرائض و واجباتت قرار دادی.

فَالشَّقِيُّ مَنْ أَقْرَبَ بَعْضٍ وَأَنْكَرَ بَعْضاً

پس شقیّ و بدبخت کسی است که به بعضی از این فضائل اقرار کند و برخی را انکار نماید.

عُنْصُرِ الْأَبْرَارِ

اصل و اساس نیکوکاران

وَمَعْدِنِ الْفَخَّارِ

و معدن فخر و کرامت

وَقَسِيمِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

و تقسیم کننده بهشت و دوزخ

صاحبِ الأعرافِ (۱)

صاحب اعراف

وَأَبِي الأَيْمَةِ الأَشْرَافِ

و پدر امامان بزرگوار

المَظْلُومِ المَغْتَصَبِ

ستم‌دیده ای که حقّ او غصب شده

وَالصَّابِرِ المُحْتَسِبِ

و شکیبائی که برای رضای خدا صبر کرد که از جهت حسب و نسب از عموم مردم برترند

والمؤْتُورِ فِي نَفْسِهِ وَعِترَتِهِ

و شهیدی که انتقام او و عترت پاکش گرفته نشده

ص: ۶۴۹

۱- ۷۰. جایگاهی میان بهشت و دوزخ است که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام آنجا نشیند و مردم را به سیمای آنان بشناسد.

الْمَقْصُودِ فِي رَهْطِهِ وَأَعَزَّتِهِ

عزیزی که در میان قوم و قبیله و عزیزانش مورد هدف قرار گرفت

صَلَاةً لَا انْقِطَاعَ لِمَزِيدِهَا

درودی که برای زیادتی آن انقطاعی

وَلَا انْتِضَاعَ لِمَشِيدِهَا.

و برای بنیان آن سستی نباشد.

اللَّهُمَّ أَلْبِسْهُ حُلَلَ الْأَنْعَامِ

خداوندا؛ به او جامه های نعمت بپوشان

وَتَوَجَّهْهُ تَاجَ الْإِكْرَامِ

و تاج کرامت بر سر او بگذار

وَأَرْفَعْهُ إِلَىٰ أَعْلَىٰ مَرْتَبَةٍ وَمَقَامٍ

و او را به بالاترین مقام و مرتبه بالا ببر

حَتَّىٰ يَلْحَقَ نَبِيَّكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِلَهِ السَّلَامِ

تا او را به پیامبرت - که بر او و آل او درود باد - ملحق سازی

وَاحْكُمْ لَهُ اللَّهُمَّ عَلَىٰ ظَالِمِيهِ

خداوندا؛ بر ستمگرانی که به او ستم کردند حکم کن

إِنَّكَ الْعَدْلُ فِيمَا تُقْضِيهِ.

که تو در آنچه قضاوت و داوری می کنی عادل و دادگری.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى الطَّاهِرَةِ

خداوندا؛ درود فرست بر آن

الْبُتُولِ الزَّهْرَاءِ

وجود پاک بی نظیر درخشنده

إِبْنَةِ الرَّسُولِ

دختر پیامبر

أُمُّ الْأَيْمَةِ الْهَادِيْنَ

مادر امامان هدایتگر

سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِيْنَ

سرور زنان جهان

وَارِثَةَ خَيْرِ الْأَنْبِيَاءِ

وارث بهترین پیامبران

وَقَرِينَةَ خَيْرِ الْأَوْصِيَاءِ

و قرین بهترین اوصیاء

الْقَادِمَةِ عَلَيْكَ مُتَأَلِّمَةً مِنْ مُصَابِحِهَا بِأَبِيهَا

آنکه بر تو وارد گردید در حالی که دردناک بود از مصیبت فقدان پدرش

مُتَظَلِّمَةً مِمَّا حَلَّ بِهَا مِنْ غَاصِبِيهَا

و شاکی بود از ستمی که غاصب حقش بر او روا داشت

سَاخِطَةً عَلَى أُمَّةٍ لَمْ تَزَعْ حَقَّكَ فِي نُصْرَتِهَا

خشمناک بود بر امتی که رعایت حق تو را در یاری او نکرد

بِدَلِيلٍ دَفِنِهَا لَيْلًا فِي حُفْرَتِهَا

به دلیلی که شبانه در آرامگاهش دفن گردید

الْمُغْتَصَبَةِ حَقِّهَا

حقش ربوده

وَالْمُغْصَصَةِ بِرِيقِهَا

و غصه گلوگیر او شد

صَلَاةٌ لَا غَايَةَ لِأَمْدِهَا

درودی که پایانی برای پایانش

وَلَا نِهَآيَةَ لِمَدَدِهَا

و نهایتی برای گستردگی و درازیش

وَلَا انْقِضَاءَ لِعَدَدِهَا.

و تمامی برای عددش نباشد.

اللّٰهُمَّ فَتَكْفُلْ لَهَا عَنْ مَكَارِهِ دَارِ الْفَنَاءِ فِي دَارِ الْبَقَاءِ بِأَنْفَسِ الْأَعْوَاضِ

خداوندا؛ برای او در سرای جاودانی به جای ناروائی ها و دشواری های دنیا بهترین و ارزشمندترین
عوض و جایگزین را عهده دار باش

ص: ۶۵۰

وَأَنْلَهَا مِمَّنْ عَانَدَهَا نِهَآيَةَ الْأَمَالِ وَغَايَةَ الْأَغْرَاضِ

و او را در مورد کسانی که با او عناد ورزیدند و دشمنی کردند به بالاترین آرزوها و اهداف برسان

حَتَّى لَا يَبْقَى لَهَا وَلِيُّ سَاخِطٍ لِّسَخَطِهَا إِلَّا وَهُوَ رَاضٍ

تا آنکه باقی نماند برای او ارادتمندی که بخاطر خشم او خشمناک گردیده مگر آنکه راضی و خشنود
گردد

إِنَّكَ أَعَزُّ مَنْ أَجَارَ الْمَظْلُومِينَ

که تو عزیزترین پناه دهنده ستمدیدگان

وَأَعْدَلُ قَاضٍ.

و عادلترین داورى.

اللَّهُمَّ أَلْحِقْهَا فِي الْإِكْرَامِ

خداوندا؛ او را در گرامى داشتن

بِعَٰلِمِهَا وَأَبِيهَا

به شوهر و پدرش

وَخُذْ لَهَا الْحَقَّ مِنْ ظَالِمِيهَا.

ملحق نما و حق او را برايش از ستمگرانش بگير.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى الْأَئِمَّةِ الرَّاشِدِينَ

خداوندا؛ و درود فرست بر امامان راه يافته

وَالْقَادَةَ الْهَادِينَ

و زمامداران هدايتگر

وَالسَّادَةَ الْمَعْصُومِينَ

و سروران پاڪ و معصوم

وَالْأَتْقِيَاءَ الْأَبْرَارِ

و پرهیزکاران نیکوکار

مَأْوَى السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ

جایگاه آرامش و وقار

وَحُزَّانِ الْعِلْمِ

و خزانه داران علم و دانش

وَمُنْتَهَى الْحِلْمِ وَالْفَخْرِ

و نهایت حلم و بردباری و فخر و بزرگواری

سَاسَةِ الْعِبَادِ

مدبّر امور بندگان

وَأَرْكَانِ الْبِلَادِ

و رکن شهرها

وَأَدْلَةَ الرَّشَادِ

و راهنمایان راه کمال

الْأَلْبَاءِ الْأَمْجَادِ

خردمندان ارجمند

الْعُلَمَاءِ بِشَرْعِكَ الزُّهَّادِ

عالمان دینت زهدپیشه گان

وَمَصَابِيحِ الظُّلَمِ

و چراغ های روشنی بخش تاریکی ها

وَيَنَابِيعِ الْحِكْمِ

و چشمه های جوشان حکمت

وَأَوْلِيَاءِ النِّعَمِ

و صاحب اختیاران همه نعمت ها

وَعِصَمِ الْأُمَمِ

و پناه مردمان

قُرْنَاءِ التَّنْزِيلِ وَآيَاتِهِ

قرین قرآن و آیات آن

وَأَمْنَاءِ التَّأْوِيلِ وَوُؤَلَاتِهِ

و امینان تأویل و سرپرستان آن

وَتَرَاجِمَةِ الْوَحْيِ وَدِلَالَاتِهِ

و مترجمان وحی و اشارات آن

أَيُّمَّةِ الْهُدَى

پیشوایان هدایت

وَمَنَارِ الدُّجَى

و نورافکن تاریکی ها

وَأَعْلَامِ التُّقَى

و پرچمداران تقوا

وَكُھُوفِ الْوَرَى

و پناهگاه و حجت های تو بر همه آفریدگان

وَحَفَظَةِ الْإِسْلَامِ

و حافظان اسلام

وَحُجَجِكَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنَامِ

الْحَسَنِ بَشَرِ

امام حسن

ص: ۶۵۱

وَالْحُسَيْنِ

و امام حسين

سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

دو سرور جوانان اهل بهشت

وَسَيِّدِي نَبِيِّ الرَّحْمَةِ

و دو سبط پیامبر رحمت

وَعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّجَّادِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ

حضرت (علی بن الحسین امام سجاد زینت عبادت کنندگان

و مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الدِّينِ

و) حضرت (محمد بن علی شکافنده علم دین

وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ

حضرت (جعفر بن محمد راستگو و امین) پروردگار)

و مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الْكَاسِمِ الْحَلِيمِ

و و) حضرت (موسی بن جعفر فروبرنده خشم و بردبار

وَعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا الْوَفِيِّ

و (حضرت) علی بن موسی رضایت دارنده و وفاکننده

و مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْبَرِّ التَّقِيِّ

و (حضرت) محمد علی نیکوکار پرهیزکار

وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُتَنَجِّبِ الزَّكِيِّ

و (حضرت) علی بن محمد برگزیده پارسا

وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْهَادِي الرَّضِيِّ

و (حضرت) حسن بن علی هدایتگر پسندیده

وَالْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَالزَّمَانِ

و (حضرت) حجت بن الحسن صاحب عصر و زمان

وَصِيِّ الْأَوْصِيَاءِ

وصی اوصیاء

وَبَقِيَّةِ الْأَنْبِيَاءِ

و باقی مانده پیامبران

الْمُسْتَتِرِ عَنِ خَلْقِكَ

آنکه پوشیده از دیدگان آفریدگانت

وَالْمُؤْمِلِ لِإِظْهَارِ حَقِّكَ

و آرزومند آشکار کردن حق تو است

الْمَهْدِيِّ الْمُنْتَظَرِ

هدایت شده ای که انتظار او کشیده می شود

وَالْقَائِمِ الَّذِي بِهِ يُنْتَصَرُ.

و قیام کننده ای که به وسیله او دین تو یاری می شود.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

خداوندا؛ بر همه آنان درود فرست؛

صَلَاةً بَاقِيَةً فِي الْعَالَمِينَ

درودی پایدار در جهانیان

تُبَلِّغُهُمْ بِهَا أَفْضَلَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ.

که با آن ایشان را به برترین جایگاه گرامی شدگان برسانی.

اللَّهُمَّ الْاِحْقَهُمْ فِي الْاِكْرَامِ بِجَدِّهِمْ وَاَبِيهِمْ

خداوندا؛ ملحق ساز آنان را در بزرگداشت به جد و پدر بزرگوارشان

وَخُذْ لَهُمُ الْحَقَّ مِنْ ظَالِمِيهِمْ.

و حق آنان را برایشان از ستمگرانشان بگیر.

أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكُمْ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ

گواهی می‌دهم ای مولای من؛ که شما فرمانبرداران فرمان حق

الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ

پیادارندگان امر او

الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ

عمل‌کنندگان به اراده اش

ص: ۶۵۲

الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ.

ورستگاران به کرامت او هستید.

إِصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ

(خداوند) شما را به علم و دانش خود برگزید

وَاجْتَبَاكُمْ لِعَيْبِهِ

و برای امور پنهانی خود پسندید

وَاخْتَارَكُمْ بِسِرِّهِ

و برای راز نهانی خود اختیار کرد

وَأَعَزُّكُمْ بِهُدَاةٍ

و با هدایت خود عزت بخشید

وَحَصَّكُمْ بِبِرَاهِينِهِ

و به برهان خویش اختصاص داد

وَأَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ

و به روح خود تأیید فرمود

وَرَضِيَكُمْ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ

و به عنوان جانشینانش در روی زمین

وَدُعَاةٍ إِلَىٰ حَقِّهِ

و دعوت کنندگان به حق او

وَشُهَدَاءَ عَلَىٰ خَلْقِهِ

و گواهان بر آفریدگانش

وَأَنْصَارًا لِدِينِهِ

و یاران دینش

وَحُبَّجَا عَلَى بَرِيَّتِهِ

و حجت های او بر بندگانش

وَتَرَاجِمَةَ لَوْحِيهِ

و بیان کنندگان وحیش

وَحَزَنَةَ لِعِلْمِهِ

و خزانة داران علم و دانشش

وَمُسْتَوْدَعًا لِحِكْمَتِهِ.

و محلّ ودیعه نهادن حکمتش پسندید.

عَصَمَكُمُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَبَرَّأَكُم مِّنَ الْعُيُوبِ

خداوند شما را از گناهان مصون داشت و از عیب ها پاک نمود

وَإِتَّمَنَّاكُمْ عَلَى الْغُيُوبِ.

و بر امور پنهانی خود امین ساخت.

زُرْتُكُمْ يَا مَوَالِيَّ عَارِفًا بِحَقِّكُمْ

شما را - ای سروران من؛ - زیارت کردم در حالی که آشنا به حقّ شما

مُسْتَبْصِرًا بِشَأْنِكُمْ

آگاه به شأن و موقعیت شما

مُهْتَدِيًا بِهَدَاكُم

رهنمون به هدایت شمایم

مُقْتَضِيًا لِأَثْرِكُمْ

پوینده راه شما

مُتَّبِعًا لِسُنَّتِكُمْ

پیروی کننده روش شما

مُتَمَسِّكًا بِوَلَايَتِكُمْ

به ولایت شما چنگ زنده

مُعْتَصِمًا بِحَبْلِكُمْ

و به ریسمان شما پیوسته ام

مُطِيعًا لِأَمْرِكُمْ

دستور شما را اجرا می نمایم

مُوَالِيًا لِأَوْلِيَاءِكُمْ

نسبت به دوستان شما ارادت دارم

مُعَادِيَا لِأَعْدَائِكُمْ

با دشمنان شما دشمنم

عَالِمًا بِأَنَّ الْحَقَّ

آگاهم به اینکه حق

فِيكُمْ وَمَعَكُمْ

در شما و با شما است

مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ بِكُمْ

به واسطه شما به سوی خداوند توسل جسته

مُسْتَشْفِعًا إِلَيْهِ بِجَاهِكُمْ

به آبروی شما به درگاه او شفاعت طلبم.

وَحَقُّ عَلَيْهِ أَنْ لَا يُخَيَّبَ سَائِلُهُ وَالرَّاجِيَ مَا عِنْدَهُ لِرُؤُوسِكُمْ

و سزاوار است که او سائل خود را که به آنچه نزد او است امید دارد برای زائران شما

الْمُطِيعِينَ لِأَمْرِكُمْ.

و اجراکنندگان فرمان شما رد نکند و محروم نگرداند.

اللَّهُمَّ فَكَمَا وَفَّقْتَنِي لِلْإِيمَانِ بِنَبِيِّكَ

خداوندا؛ پس همان گونه که مرا برای ایمان آوردن به پیامبرت

ص: ۶۵۳

وَالْتَّصِدِيقِ لِدَعْوَتِهِ وَمَنْنْتَ عَلَيَّ بِطَاعَتِهِ وَاتِّبَاعِ مِلَّتِهِ

و پاسخ مثبت دادن به دعوت او توفیق مرحمت کردی و به اطاعت او و پیروی از آئین او بر من منت گذاشتی

وَهَدَيْتَنِي وَإِلَى مَعْرِفَتِهِ وَمَعْرِفَةِ الْأَيْمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ

به شناخت او و شناخت امامان از ذرّیه او هدایت فرمودی

وَأَكْمَلْتَ بِمَعْرِفَتِهِمُ الْإِيمَانَ

و با معرفت و شناخت ایشان ایمان را کامل و تکمیل فرمودی

وَقَبِلْتَ بِيُولَايَتِهِمْ وَطَاعَتِهِمُ الْأَعْمَالَ

و با ولایت ایشان و اطاعت شان اعمال را پذیرفتی

بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ عِبَادَكَ

و بندگانت را به درود فرستادن بر آنان وادار نمودی

وَأَسْتَعْبَدْتَ وَجَعَلْتَهُمْ مِفْتَاحاً لِلدُّعَاءِ

و آنان را کلید باب دعا

وَسَبَباً لِلْإِجَابَةِ

و سبب اجابت دعا قرار دادی

فَصَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

پس بر همگی آنان درود فرست

وَأَجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

و مرا به واسطه ایشان نزد خودت در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربین (درگاهت) گردان.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ ذُنُوبَنَا بِهِمْ مَغْفُورَةً

خداوندا؛ قرار بده گناهان ما را به واسطه ایشان آمرزیده شده

وَعُيُوبَنَا مَسْتُورَةً

و عیوب و زشتی های ما را پوشیده شده

وَفَرَايِضَنَا مَشْكُورَةً

و واجبات ما را پاداش داده شده

وَنَوَافِلَنَا مَبْرُورَةً

و مستحبات مان را پذیرفته گشته

وَقُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ مَعْمُورَةً

و دل های ما را به یاد خودت آباد شده

وَأَنْفُسَنَا بِطَاعَتِكَ مَسْرُورَةً

و جان ما را با فرمانبرداریت شاد شده

وَجَوَارِحَنَا عَلَى خِدْمَتِكَ مَقْهُورَةً

و اعضاء و جوارح ما را بر خدمتت رام شده

وَأَسْمَاءَنَا فِي خَوَاصِّكَ مَشْهُورَةً

و نام ما را در میان بندگان ویژه ات بلندآوازه

وَأَزَاقَنَا مِنْ لَدُنْكَ مَذْرُورَةً

و روزی ما را از ناحیه خودت فراوان و سرشار

وَحَوَائِبَنَا لَدَيْكَ مَيْسُورَةً

و حاجت های ما را برآورده شده

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لَهُمْ وَعْدَكَ

خداوندا؛ به وعده ات نسبت به ایشان وفا کن

وَطَهِّرْ بِسَيْفِ قَاتِمِهِمْ أَرْضَكَ

و با شمشیر قیام کننده آنان زمینت را پاک فرما

وَأَقِمَّ بِهِ حُدُودَكَ الْمُعْطَلَةَ

و بپا بدار به وسیله او حدودت که تعطیل شده

وَأَحْكَامَكَ الْمُهْمَلَةَ وَالْمُبَدَّلَةَ

و احکامت که بکار گرفته نشده و دگرگون گشته

ص: ۶۵۴

وَأَخِي بِهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ

و دل های مرده را به وسیله او زنده گردان

وَأَجْمَعُ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُتَفَرِّقَةَ

و خواسته ها و خواهش های پراکنده را به وسیله او متحد نما

وَأَجْلٍ بِهِ صِدَاءَ الْجَوْرِ عَنْ طَرِيقَتِكَ

و زنگار انحراف را به وسیله او از آئین خود بزدا

حَتَّى يَظْهَرَ الْحَقُّ عَلَى يَدَيْهِ فِي أَحْسَنِ صُورَتِهِ

تا آنکه حق را به دست او در نیکوترین صورتش آشکار گرداند

وَيَهْلِكُ الْبَاطِلَ وَأَهْلَهُ بِنُورِ دَوْلَتِهِ

و باطل و اهل باطل را به نور دولت خود از میان بردارد

وَلَا يَسْتَخْفِي لَشَيْءٍ مِّنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِّنَ الْخَلْقِ.

و هیچ حقی را به خاطر ترس از کسی پنهان ندارد.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

خداوندا؛ فرج ایشان را تعجیل فرما

وَأُظْهِرْ فَلَاجَهُمْ

و پیروزی شان را ظاهر نما

وَأَسْلُكْ بِنَا مِنْهُمْ

و ما را به راه روشن آنان ببر

وَأَمْتِنَا عَلَىٰ وَلَايَتِهِمْ

و بر ولایت شان بمیران

وَأَحْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِمْ وَتَحْتَ لِيَايَتِهِمْ

و در زمره ایشان و زیر پرچمشان محشور گردان

وَأُورِدْنَا حَوْضَهُمْ

و در کنار حوضشان (کوثر) وارد کن

وَاسْقِنَا بِكَاسِهِمْ

و از جامشان سیراب فرما

وَلَا تُفَرِّقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ

و بین ما و این بزرگواران جدائی میانداز

وَلَا تَحْرِمْنَا شَفَاعَتَهُمْ

و از شفاعت شان ما را محروم مگردان

حَتَّى نَنْظُرَ بِعَفْوِكَ وَغُفْرَانِكَ

تا آنکه به عفو و آمرزشت دست یابیم

وَنَصِيرَ إِلَى رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ

و مشمول رحمت و رضوانت گردیم

إِلَهَ الْحَقِّ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

(ای (معبود به حق؛) و ای (پروردگار جهانیان.

يَا قَرِيبَ الرَّحْمَةِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

ای آنکه رحمت و مهرت به مؤمنان نزدیک است

وَنَحْنُ أَوْلِيَاؤُكَ حَقًّا لَا اِزْتِيَابًا

و ما واقعاً نه با شک و تردید از دوستان تو هستیم

يَا مَنْ إِذَا أَوْحَشْنَا التَّعَرُّضَ لِعُضْبِهِ

ای کسی که چون روی آوردن خشم و غضبش ما را به وحشت اندازد

أَنَسْنَا حُسْنَ الظَّنِّ بِهِ

خوش گمانی به او ما را آرامش بخشد.

فَنَحْنُ وَاثِقُونَ بَيْنَ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ اِزْتِقَاباً

پس ما بین بیم و امید خاضعانه مطمئن هستیم

قَدْ أَقْبَلْنَا لِعَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ طَلَاباً

و به عفو و آمرزش تو طلب کننده روی آوردیم

ص: ۶۵۵

فَأَذِلُّنَا لِقُدْرَتِكَ وَعِزَّتِكَ رِقَاباً

پس در برابر قدرت و عزت گردن ما را فرود آور و ما را متواضع گردان

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ

پس بر محمد و آل پاک محمد درود فرست

وَاجْعَلْ دُعَاءَنَا بِهِمْ مُسْتَجَاباً

و دعای ما را به واسطه ایشان مستجاب شده

وَوَلَّآءَنَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ حِجَابًا.

و ارادت و دوستی ما را نسبت به آنان مانع از رسیدن به آتش قرار بده.

اَللّٰهُمَّ بَصِّرْنَا قَصْدَ السَّبِيْلِ لِنَعْتَمِدَهُ

خداوندا؛ راه راست را برای ما آشکار کن تا بر آن اعتماد کنیم

وَمَوْرِدَ الرُّشْدِ لِنَرِدَّهُ

و مسیر کمال را به ما بیاموز تا به آن وارد شویم

وَبَدِّلْ خَطَايَانَا صَوَابًا

و نادرستی‌ها را به درستی تبدیل کن

وَلَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا

و دل‌های ما را پس از آنکه هدایت کردی دچار انحراف مکن

وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

و از پیشگاه خود رحمتی را به ما ارزانی دار

يَا مَنْ تُسَمَّى جُودَهُ وَكَرَمُهُ وَهَابًا

ای کسی که به خاطر جود و کرم فراوان «وهّاب» یعنی بسیار بخشنده نامیده شده ای

وَإِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةٌ

و به ما در دنیا و آخرت نیکی عطا کن

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

و ما را از عذاب آتش نگهدار؛

إِنْ حَقَّتْ عَلَيْنَا كُتُوبًا

گرچه ما سزاوار آن گردیده باشیم

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان

سپس بازمی گردی و در کنار ضریح می ایستی و می گوئی

يَا وَلِيَّ اللَّهِ

ای ولی خدا؛

إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا

بدون تردید میان من و خداوند شکوهمند و عزیز گناहانی است که جز رضایت و خشنودی شما آن

ها را از بین نمی برد

فَبِحَقِّ مَنْ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ رِضَاهُ

پس به حق کسی که شما را بر راز پنهانی خود امین قرار داد

وَاسْتَرْعَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ

و سرپرستی امور آفریدگانش را به شما سپرد

وَقَرْنَ طَاعَتَكَ بِطَاعَتِهِ

و طاعت شما را قرین طاعت خود

وَمُؤَالَاتِكَ بِمُؤَالَاتِهِ

و دوستی و ارادت شما را قرین دوستی و ارادت خود قرار داد

تَوَلَّ صَلَاحَ حَالِي مَعَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

درستی حال و نیکویی رفتار مرا با خداوند و الامرته عهده دار باش

وَاجْعَلْ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكَ تَخْلِيطِي بِخَالِصِي زُؤَارِكَ

و بهره مرا از زیارتت آمیخته گشتتم با زائران خالص خود قرار بده

ص: ۶۵۶

الَّذِينَ تَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فِي عِتْقِ رِقَابِهِمْ

آنان که از خداوند و الامرته درخواست می کنند تا رهایشان سازد

وَتَرْتَعِبُ إِلَيْهِمْ فِي حُسْنِ ثَوَابِهِمْ

و مشتاقند به سوی ایشان در بهره مند شدن از ثواب و پاداش نیکوی آنان

وَهَا أَنَا الْيَوْمَ بِقَبْرِكَ لَائِدٌ

و اینک من امروز به مرقد پاک شما روی آورده

وَبِحُسْنِ دِفَاعِكَ عَنِّي عَائِدٌ

و به دفاع نیکوی شما از من پناهنده گشته ام

فَتَلَا فَنِي يَا مَوْلَايَ وَأُدْرِكُنِي

پس به دادم برس ای مولای من و مرا دریاب

وَأَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَمْرِي

و از خداوند والا مرتبه در مورد کار من درخواست کن

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامًا كَرِيمًا

که برای شما نزد خداوند مقام ارزشمندی است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّم تَسْلِيمًا

درود خدا و سلام فراوان او بر تو باد

سپس ضریح را ببوس و رو به قبله دست هایت را بلند کن و بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ لَمَّا فَرَضْتَ عَلَيَّ طَاعَتَهُ

خداوندا؛ هنگامی که تو اطاعت این امام را بر من واجب گردانیدی

وَأَكْرَمْتَنِي بِمُؤَالَاتِهِ

و مرا به دوستی و پیوستن با او گرامی داشتی

عَلِمْتُ أَنَّ ذَلِكَ لِجَلِيلِ مَرْتَبَتِهِ عِنْدَكَ

دانستم که این به خاطر مرتبه والای او نزد تو

وَنَفِيسِ حَظِّهِ لَدَيْكَ

و بهره گرانهای او در پیشگاه تو

وَلِقُرْبِ مَنْزِلَتِهِ مِنْكَ

و تقرّبی است که او نزد تو دارد

فَلِذَلِكَ لُذْتُ بِقَبْرِهِ

پس به همین خاطر به قبر شریف او پناه آورده

لَوْأَذَّ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّكَ لَا تَرُدُّ لَهُ شَفَاعَةً

پناه آوردن کسی که می داند بدون تردید شفاعت او رد نمی گردد

فَقَدِيمِ عِلْمِكَ فِيهِ

پس به علم دیرین تو درباره او

وَحُسْنِ رِضَاكَ عَنْهُ

و به رضایت نیکویی که از او داری

إِضْ عَنِّي وَعَنْ وَالِدَيَّ

از من و از پدر و مادرم راضی باش

وَلَا تَجْعَلْ لِلنَّارِ عَلَيَّ سَبِيلًا وَلَا سُلْطَانًا

و برای آتش بر من راهی قرار مده و آن را بر من مسلط مفرما

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

به رحمتت ای مهربانترین مهربانان

سپس از جای خود حرکت کن و پایین قبر بایست و آن را روبروی خود قرار بده و دست هایت را بلند کن و بگو:

ص: ۶۵۷

اللَّهُمَّ لَوْ وَجَدْتُ شَفِيعًا أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ

خداوندا؛ اگر شفیعی را می یافتم که در پیشگاه تو نزدیکتر (و گرامی تر) از محمد و اهل بیت نیکوکار او بود

الْأَتْقِيَاءِ الْأَبْرَارِ

- که تندیس تقوا و نیکی هستند

عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ

و بر او و همه آنان درود و سلام باد

لَا تَشْفَعُ بِهِم إِلَيْكَ

آن ها را به درگاهت شفیع قرار می دادم

وَهَذَا قَبْرُ وَلِيِّ مِنْ أَوْلِيَّائِكَ

و این قبر ولیّی از اولیای تو

وَسَيِّدٍ مِنْ أَصْفِيَاءِكَ

و سروری از برگزیدگان می باشد

وَمَنْ فَرَضْتَ عَلَى الْخَلْقِ طَاعَتَهُ

و کسی است که اطاعت او را بر همه آفریدگان واجب نمودی

قَدْ جَعَلْتَهُ بَيْنَ يَدَيَّ

آن را پیشاپیش خود قرار داده ام

أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ بِحُرْمَتِهِ عِنْدَكَ

از تو می خواهم پروردگارا؛ به احترام او نزد تو

وَبِحَقِّهِ عَلَيْكَ

و به حقّی که بر تو دارد

لَمَّا نَظَرْتَ إِلَىٰ نَظْرَةٍ رَّحِيمَةً مِنْ نَظْرَاتِكَ

بر من نگاهی از نگاههای محبت آمیز خود کنی که با آن نگاه

تَلَّمُ بِهَا شَعْنِي

پریشانی مرا برطرف نمائی

وَتَصْلِحُ بِهَا حَالِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و حال مرا در دنیا و آخرت اصلاح فرمائی و نیکو گردانی

فَإِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیزی توانائی.

اَللّٰهُمَّ اِنَّ ذُنُوْبِي لَمَّا فَاتَتْ الْعَدَدَ

خداوندا؛ چون گناهانم از عدد گذشت

وَجَازَتْ الْاَمَدَ

و از اندازه تجاوز کرد اولیایک تقصُرُ عَنْهَا

عَلِمْتُ اَنَّ شَفَاعَةَ كُلِّ شَافِعٍ دُونَ

دانستم که شفاعت هر شفاعت کننده ای جز اولیائت کم می آورد

فَوَصَلْتُ الْمَسِيْرَ مِنْ بَلَدِي

پس طیّ طریق کردم و از شهر خود به راه افتاده

قاصِداً وَلِيَّكَ بِالْبُشْرَى

و با دل خوشی آهنگ ولیّ تو را نمودم

وَمُتَعَلِّقاً مِنْهُ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

و به دست آویز مورد اطمینانی پیوستم

وَهَا أَنَا يَا مَوْلَايَ قَدِ

و اکنون من ای مولای من؛

اسْتَشْفَعْتُ بِهِ إِلَيْكَ

به وسیله او به درگاه تو شفاعت جست

وَأَقْسَمْتُ بِهِ عَلَيْكَ

و به حرمت او بر تو قسم می دهم

فَارْحَمْ غُرْبَتِي

پس به غربت و تنهائی من رحم کن

وَأَقْبَلْ تَوْبَتِي.

توبه ام را بپذیر.

اَللّٰهُمَّ اِنِّى لَا اَعُوْذُ عَلٰى صَالِحَةٍ سَلَفْتُ مِنْنِى

خداوندا! من هرگز تکیه نمی کنم بر عمل صالحی که از من انجام گرفته

وَلَا اَتَّقُ بِحَسَنَةٍ تَقُوْمُ بِالْحُجَّةِ عَنِّى

و اطمینان ندارم به کار نیکوئی که بتواند از طرف من اقامه حجّت کند

ص: ۶۵۸

وَلَوْ اَنْتَی قَدَّمْتُ حَسَنَاتِ جَمِیْعِ خَلْقِکَ

و اگر من خوبی ها و کارهای نیکوی

تُ مَّ خَالَفْتُ طَاعَةَ اَوْلِیَائِکَ

لَكَانَتْ تِلْکَ الْحَسَنَاتِ

همه آفریدگانت را پیش فرستاده بودم سپس با اطاعت اولیای تو مخالفت می کردم تمام آن خوبی ها

مُرْعَبَةٌ لِّى عَنْ جَوَارِکَ

غَیْرُ حَائِلَةٍ بَیْنِى وَبَیْنَ نَارِکَ

فَلِذَلِکَ

مرا از جوار تو می راند و نمی توانست میان من و آتش (عذاب) تو حائل گردد و فاصله ایجاد کند و
لذا

عَلِمْتُ اَنَّ اَفْضَلَ طَاعَتِکَ طَاعَةَ اَوْلِیَائِکَ.

اللَّهُمَّ ارْحَمْ تَوْجَهِي

دانستم که برترین طاعت تو اطاعت اولیای تو است. خداوندا؛ رحم کن روی آوردن مرا

بِمَنْ تَوَجَّهْتُ بِهِ إِلَيْكَ

فَلَقَدْ عَلِمْتُ أَنِّي غَيْرُ وَاحِدٍ أَعْظَمُ

به کسی که به وسیله او به درگاهت روی آورده ام پس به راستی دانستم که من کسی را عظیم تر

مِقْدَاراً مِنْهُمْ

لِمَكَانِهِمْ مِنْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ

از ایشان نیافتم بخاطر جایگاه و منزلتی که نزد تو دارند ای مهربانترین مهربانان. خداوندا؛ براستی
تو

بِالْإِنْعَامِ مَوْصُوفٌ

وَوَلِيِّكَ بِالشَّفَاعَةِ لِمَنْ أَتَاهُ مَعْرُوفٌ

فَإِذَا

به نعمت دهی و لطف توصیف شده ای و ولیّ تو به شفاعت برای کسی که نزد او آید شناخته شده
است پس هنگامی که

شَفَعَ فِيَّ مُتَفَضِّلًا

كَانَ وَجْهَكَ عَلَيَّ مُقْبِلًا

وَإِذَا كَانَ وَجْهَكَ عَلَيَّ

از روی نیکی و احسان در مورد من شفاعت کرد لطف تو به من روی خواهد آورد و چون لطف تو به من روی آورد

مُقْبِلًا أَصَبْتُ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا.

اللَّهُمَّ فَكَمَا أَتَوَسَّلُ بِهِ إِلَيْكَ أَنْ

از بهشت جایگاهی را برخوردار خواهم شد. خداوندا؛ همانگونه که به درگاه تو به وسیله او توّسل جسته ام تا

تَمُنَّ عَلَيَّ بِالرِّضَا وَالنَّعْمِ اللَّهُمَّ أَرْضِهِ عَنَّا

وَلَا تُسَخِّطُهُ عَلَيْنَا

به رضایت و خشنودی و نعمت بر من منت گذاری - خداوندا؛ - او را نیز از ما راضی و خشنود گردان و بر ما خشمگین مساز

وَأَهْدِنَا بِهِ

وَلَا تُضِلَّنَا فِيهِ

وَأَجْعَلْنَا فِيهِ عَلَى السَّبِيلِ الَّذِي تَخْتَارُهُ

و به وسیله او ما را هدایت کن و در مورد او ما را دچار گمراهی مفرما و درباره او ما را بر همان راهی که خودت اختیار فرموده ای قرار بده

وَأَضِيفَ طَاعَتِي إِلَى خَالِصِ نِيَّتِي فِي تَحِيَّتِي

و طاعت مرا به نیت خالصم در تحیت و سلام گوئی ام بیفزای

یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربانترین مهربانان

ص: ۶۵۹

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى خِيَارِ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

خداوندا؛ بر بهترین آفریدگانت محمد و آل او درود فرست

كَمَا أَنْتَجَبْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

همانطور که آنان را بر جهانیان برگزیدی

وَاخْتَرْتَهُمْ عَلَى عِلْمٍ مِنَ الْأَوَّلِينَ.

و از روی علم و آگاهی از پیشینیان اختیار نمودی.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ

خداوندا؛ درود فرست بر حجت

وَصَفْوَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ

و برگزیده ات از میان آفریدگانت

التَّالِي لِنَبِيِّكَ

آنکه مقامی پس از مرتبه پیامبرت دارد

الْمُقِيمِ لِأَمْرِكَ

پیدارنده امر و فرمان تو است

عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

(یعنی حضرت) علی بن ابی طالب

وَصَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

و درود فرست بر (حضرت) فاطمه زهرا که سرور زنان جهانیان است

وَصَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ شَفِي عَرْشِكَ

و درود فرست بر امام حسن و امام حسین که دو گوشواره عرش تو

وَدَلِيلِي خَلْقِكَ عَلَيْكَ

و دو دلیلند که خلق را بر تو راهبری کنند

وَدُعَاتِهِمْ إِلَيْكَ.

و به سوی تو فراخوانند.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى عَلِيٍّ وَعَلَى عَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ

خداوندا؛ و درود فرست بر علی بن الحسین و محمد بن علی

وَجَعْفَرٍ وَمُوسَى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْخَلْفِ

و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن
بن علی و جانشین

الصَّالِحِ الْبَاقِي

صالح و نیکوکاری که از آنان باقیمانده است

مَصَابِيحِ الظَّالِمِ

چراغ های روشن در تاریکی ها

وَحُجَجِكَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنَامِ

و حجّت های تو بر همه مردم

خَزَنَةِ الْعِلْمِ أَنْ يَعْدَمَ

خزانه داران علم که مانع نابودی آن شوند

وَحُمَاةِ الدِّينِ أَنْ يَسْتَقَمَ

و حامیان و مدافعان مانع بیماری آن گردند

صَلَاةً يَكُونُ الْجَزَاءُ عَلَيْهَا أَتَمَّ رِضْوَانِكَ

درودی که دین که پاداش آن کاملترین رضایت تو

وَنَوَامِي بَرَكَاتِكَ

و فزاینده ترین برکات تو

و کَرَامَتِ احْسَانِكَ.

و ارزنده ترین احسان تو باشد.

اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ

خداوندا؛ همه دشمنان آنان را از جنّ و انس لعنت کن

وَضَاعِفٍ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

و عذاب دردناکت را بر ایشان دوچندان نما

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو باد

ص: ۶۶۰

سپس دعا کن به دعای عهدی که دستور داده شده در دوران غیبت خوانده شود (وآن دعا این است):

اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِيمِ

خدایا؛ ای پروردگار روشنی بزرگ؛

وَرَبَّ الْكُرْسِيِّ الرَّفِيعِ

ای پروردگار جایگاه بلندمرتبه؛

وَرَبِّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

ای پروردگار دریای متلاطم؛

وَمُنْزِلِ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ

و ای فرو فرستنده تورات و انجیل و زبور؛

وَرَبِّ الظِّلِّ وَالْحَرُورِ

و ای پروردگار سایه و گرمی آفتاب؛

وَمُنْزِلِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ

و ای فرو فرستنده قرآن بزرگ؛

وَرَبِّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ

و ای پروردگار فرشتگان مقرب؛

وَالْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ.

و ای پروردگار پیامبران و رسولان؛

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ

بار خدایا؛ من از تو درخواست می کنم به ذات کریمت

وَبُنُورِ وَجْهِكَ الْمُنِيرِ

و به روشنی ذات روشنی بخشت

وَمُلْكِكَ الْقَدِيمِ

و فرمانروایی بی آغازت؛

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

ای زنده؛ ای پایدار؛

أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُونَ

درخواست می کنم به واسطه نامت همان نامی که آسمان ها و زمین ها به سبب آن روشن گردید؛

وَبِاسْمِكَ الَّذِي يَصْلُحُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ

همان نامی که پیشینیان و آیندگان با آن اصلاح می شوند.

يَا حَيًّا قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ

ای زنده پیش از هر زنده؛

وَيَا حَيًّا بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ

و ای زنده پس از هر زنده؛

وَيَا حَيًّا حِينَ لَا حَيٍّ

و ای زنده ای که زنده بودی در حالی که هیچ زنده نبود؛

يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى وَمُمِيتَ الْأَحْيَاءِ

ای زنده کننده مردگان؛ ای میراننده زندگان؛

يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

ای زنده ای که جز تو معبودی نیست؛

اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ

بار خدایا؛ به مولای ما یعنی پیشوای هدایت گر هدایت شده ای که قیام کننده است به امر تو -

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ

که درود خدا بر او و بر تمام نیاکان پاکیزه اش باد - سلام برسان؛

ص: ۶۶۱

عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

سلام و درودی از طرف همه مردان و زنان باایمان

فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا

که در شرق و غرب زمین

سَهْلِهَا وَجَبَلِهَا

بیابان و کوهسار

وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا

دریا و یا خشکی زمین هستند.

وَعَنِّي وَعَنْ وَالِدَيَّ

سلامی از طرف من و پدر و مادرم.

مِنَ الصَّلَوَاتِ زِينَةَ عَرْشِ اللَّهِ

سلام ها و درودهایی که هم سنگ عرش الهی

وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ

و به قدر گستردگی کلمات او باشد.

وَمَا أَحْصَاهُ عِلْمُهُ

آن قدر که علم خدا آن را شماره کند

وَأَحَاطَ بِهِ كِتَابُهُ.

و کتاب الهی به آن احاطه دارد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أُجَدِّدُ لَهُ فِي صَبِيحَةِ يَوْمِي هَذَا

بار خدایا؛ من در این صبحدم و در ابتدای این روز نو

وَمَا عَشْتُ مِنْ أَيَّامِي

و تمامی ایام زندگانیم

عَهْدًا وَعَقْدًا وَيَبْعَةً لَهُ فِي عُنُقِي

عهد (زبانی) و پیمان (قلبی) و بیعت (عملی) را با آن عزیز تجدید می کنم که

لَا أَحُولُ عَنْهَا

هیچ گاه و به هیچ وجه از آن برنخواهم گشت

وَلَا أَرْوُلُ أَبَدًا.

و هرگز آن را از بین نمی برم.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ

خداوندا؛ مرا از یاران و کمک رسانان و حمایت کنندگان و مدافعان آن بزرگوار قرار ده؛

وَالذَّابِّينَ عَنْهُ

وَالْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ وَالْمُمْتَثِلِينَ لِأَمْرِهِ

جزو گروهی که به سرعت برای انجام خواسته های او به سویش می شتابند؛ جز دسته ای که

دستورات او را بدون کم و زیاد انجام می دهند؛

وَالْمُحَامِلِينَ عَنْهُ

جزو حمایت کنندگان از او

وَالسَّابِقِينَ إِلَىٰ إِرَادَتِهِ

و پیشی گیرندگان برای انجام امور دلخواه او

وَالْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

و شهیدشوندگان در پیش روی او قرار ده.

اللَّهُمَّ إِنَّ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَىٰ عِبَادِكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا

بارخدایا؛ از تو می خواهم که اگر مرگ - که آن را یک امر حتمی و قطعی برای بندگانت قرار داده ای - بین من و آن عزیز حایل شد

فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِي

مرا از قبرم در حالی خارج کن

مُؤْتَرًّا كَفَنِي

که کفنم را به کمر بسته ام؛

شَاهِرًا سَيْفِي

شمشیرم را کشیده و بالا برده ام

مُجَرِّدًا قَنَاتِي

نیزه ام را آماده کرده ام

مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي

و فراخوانی شخصی را که دعوت کننده به سوی اوست لَبَّيْكَ گفته و پاسخ مثبت می دهد؛

فِي الْحَاضِرِ وَالْبَادِي .

فراخوانی همان کسی که در شهرها و صحراها ندا می دهد.

اللَّهُمَّ ارِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ

بار خدایا؛ آن رخسار زیبای جذّاب

وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ

و روی نورانی دوست داشتنی را به من نشان بده؛

ص: ۶۶۲

وَإِكْحُلِّ نَاطِرِي بِنَظَرَةٍ مِّنِّي إِلَيْهِ

و سرمه دیده ام را نگاهی بر آن عزیز قرار ده

وَعَجِّلْ فَرَجَهُ

و در فرج و گشایش امورش شتاب کن

وَسَهِّلْ مَخْرَجَهُ

و شرایط قیام او را آسان گردان

وَأَوْسِعْ مِنْهَجَهُ

و راهش را برای دستیابی به مقاصدش گسترش ده

وَاسْأَلْكَ بِي مَحَجَّتَهُ

و مرا در راه روشن او راه ببر

وَإِنْفِذْ أَمْرَهُ

و فرمان او را مطاع و قابل اجرا گردان

وَإَشْدُدْ أَرْزَهُ.

و پشتش را محکم کن.

وَاعْمُرِ اللَّهْمَّ بِهِ بِلَادَكَ

خدایا؛ با حضور او سرزمین ها و شهرهایت را آباد گردان

وَإِخِي بِهِ عِبَادَكَ

و بندگانت را زنده گردان؛

فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ

زیرا تو فرموده ای - به خوبی نیز می دانم که گفته های تو حق است -

«ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ» (۱)

که «- پیش از آنکه آن بزرگوار ظهور فرماید - فساد در خشکی و دریا آشکار شده که به دست مردمان به بار آمده است»؛

فَأُظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِيَّكَ وَابْنَ بِنْتِ نَبِيِّكَ

پس ای (خدا ولی و نماینده خودت را که پسر دختر پیامبرت می باشد

الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ

و هم نام فرستاده تو - محمد صلی الله علیه وآله وسلم - است؛

حَتَّى لَا يَظْفَرَ بِشَيْءٍ مِّنَ الْبَاطِلِ إِلَّا مَزَقَهُ

برای ما آشکار کن تا هر باطل و نادرستی را نابود کند و بر آن پیروز گردد

وَيُحِقِّ الْحَقَّ وَيُحَقِّقُهُ.

و حق را پایدار و محقق فرماید.

وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْرَعًا لِمَظْلُومِ عِبَادِكَ

و بار خدایا؛ قرار ده او را پناه بندگان ستمدیده ات

وَنَاصِرًا لِمَنْ لَا يَجِدُ لَهُ نَاصِرًا غَيْرَكَ

و یار و یاور کسانی که جز تو یآوری برای خود نمی یابند

وَمُجَدِّدًا لِمَا عُطِّلَ مِنْ أَحْكَامِ كِتَابِكَ

و تجدیدکننده آن دستورات کتابت (قرآن) که تعطیل شده است؛

وَمُشِيدًا لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلَامِ دِينِكَ

و محکم کننده نشانه های آشکار دینت

وَسُنَنِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و روش های نیکوی پیامبرت که درود خدا بر او و آل او باد.

وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِينَ.

خدای من؛ او را جزو کسانی قرار ده که از بدی و عذاب تجاوزکاران در امان می داری.

اللَّهُمَّ وَسِّرْ نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِرُؤْيَيْتِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ عَلَى دَعْوَتِهِ

خدایا؛ پیامبرت (حضرت) محمد - که درود بر او و آل او باد - را با دیدن این فرزند شایسته اش و کسانی که از دعوت او پیروی نموده اند شاد و خوشحال فرما؛

وَازْحَمِ اسْتِكَانَتَنَا بَعْدَهُ.

و به بیچارگی ما (که با غیبت او به وجود آمده است) رحم کن.

ص: ۶۶۳

۱- ۷۱. سوره روم آیه ۴۱.

اللَّهُمَّ اكْشِفْ هَذِهِ الْغُمَّةَ عَنِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ

خدایا؛ این اندوه و افسردگی را با حضور آن عزیز پنهان شده از این اُمت برطرف کن؛

وَعَجِّلْ لَنَا ظُهُورَهُ

و در ظهور و آشکار شدن او شتاب کن؛

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيداً

چرا که آنها (دشمنان تو) زمان ظهور او را دیر وقت می پندارند

وَنَرِيهِ قَرِيباً

ولی ما آن را نزدیک می دانیم؛

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

البته به امید رحمت و مهربانی تو؛ ای مهربان ترین مهربانان؛

آن گاه سه مرتبه دست بر ران راست خود می زنی و در هر مرتبه می گویی:

الْعَجَلُ الْعَجَلُ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ.

بشتاب؛ بشتاب؛ ای مولای من؛ ای صاحب اختیار زمان.

سپس بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقَدْرِكَ

خداوندا؛ جان و روان مرا به مقدرات خود مطمئن

راضیه بقضائیک

و به قضا و حکم خویش خشنود گردان

مَوْلَعَةً بِذِكْرِكَ وَدُعَائِكَ

دلباخته و بی قرار ذکر و دعایت

مُحِبَّةً لِصَفْوَةِ أَوْلِيَائِكَ

دوست دارنده اولیاء برگزیده ات

مَحْبُوبَةً فِي أَرْضِكَ وَسَمَاوَاتِكَ

محبوب در زمینت و آسمانت

صَابِرَةً عَلَى نُزُولِ بَلَائِكَ

شکیبا بر فرورستاندن بلایت

مُشْتَاقَةً إِلَى فَرَحَةِ لِقَائِكَ

مشتاق دیدار مسرت بخشیت

مُتَرَوِّدَةً فِي التَّقْوَى لِيَوْمِ جَزَائِكَ

اندوخته کننده توشه تقوا برای روز جزا و پاداشت

مُسْتَسِنَّةً بِسُنَنِ أَوْلِيَائِكَ

پوینده راه و روش اولیائت

مُفَارِقَةً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِكَ

فاصله گیرنده از خُلق و خوی دشمنانت

مَشْغُولَةٌ عَنِ الدُّنْيَا بِحَمْدِكَ وَثَنَائِكَ. (۱)

و مشغول گشته از دنیا به حمد و ثنای خودت قرار بده

ص: ۶۶۴

۱- ۷۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۷۸ مصباح الزائر: ۴۷۶.

زیارت جامعه پنجم

این زیارت را سید بن طاووس و ابن مشهدی - مؤلف «المزار الكبير» - نقل کرده و گفته اند: از ائمه طاهرین علیهم السلام روایت شده است: هرگاه خواستی برای زیارت سفرکنی هنگام اراده و نیت آن بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَزْمِي بِالتَّحْقِيقِ

خداوندا؛ اراده ام را تحقق بخش

وَيَتِي بِالتَّوْفِيقِ

و نیتم را قرین توفیق قرار بده

وَرَجَائِي بِالتَّصَدِيقِ

و امیدم را اثبات کن و راست گردان

وَتَوَلَّ أَمْرِي

و کار مرا سرپرستی نما

وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي

و مرا به خودم وامگذار

فَأَحْلَ عُقْدَةَ الْحَيْرَةِ

که در بند حیرت افتم

وَأَتَخَلَّفُ عَنْ حُضُورِ الْمَشَاهِدِ الْمُقَدَّسَةِ.

و از حضور در زیارتگاه ها و حرم های پاک جا بمانم و بازایستم.

و پیش از خارج شدن دو رکعت نماز بخوان و بعد از آن بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوِدُّكَ دِينِي وَنَفْسِي وَجَمِيعَ حُرَاتِنِي.

خداوندا؛ دینم و خودم و همه اهل و عیالم را به تو می سپارم.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ

خداوندا؛ تو همراه هستی در سفر

وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ.

و جانشینی در میان اهل و مال و فرزند.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الصُّحْبَةِ وَإِخْفَاقِ الْأُوبَةِ.

خداوندا؛ به تو پناه می برم از بدی همراهی و بازگشتن بدون مراد.

اَللّٰهُمَّ سَهِّلْ لَنَا حُزْنَ مَا نَتَعَوَّلُ

خداوندا؛ هموار کن برای ما اندوه آنچه تخیل می کنیم که به نظر ما نزدیک می آید ولی دور است

وَيَسِّرْ عَلَيْنَا مُسْتَعْزَرَ مَا نَرُوحُ وَنَغْدُو لَهُ

و آسان کن بر ما آنچه فراوان برای او رفت و آمد می کنیم در شب و روز

اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

که تو بر هر چیز توانا هستی.

ص: ۶۶۵

و هنگامی که به راه افتادی باید فکر و اندیشه ات پیرامون آنچه برایش به راه افتاده ای مشغول باشد و با همراهانت نیکو رفتار کنی و زیاد حمد و ثنای خداوند تبارک و تعالی نمایی و صلوات بر رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم فرستی و چون خواستی برای زیارت غسل کنی در حال غسل کردن بگو:

بِسْمِ اللّٰهِ وَبِاللّٰهِ

بنام خدا و به کمک خدا

وَفِي سَبِيْلِ اللّٰهِ

و در راه خدا

وَعَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ.

و بر آئین رسول خدا.

اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي ذُرْنَ الذُّنُوبِ وَوَسَخَ الْعُيُوبِ

خداوندا؛ چرک گناهان و آلودگی عیب ها را از من بشوی

وَطَهِّرْني بِمَاءِ التَّوْبَةِ

و با آب توبه پاک گردان

وَأَلْبِسْني رِدَاءَ الْعِصْمَةِ

و جامه عصمت و مصونیت از گناه را بر من بپوشان

وَأَيِّدْني بِلُطْفِ مَنِّكَ يُوفِّقْني لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ

و به لطف احسانت یاری کن تا به اعمال شایسته موفقم گردانی که

إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

تو صاحب فضل و بخشش بزرگ هستی

و چون نزدیک درب زیارتگاه رسیدی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي لِقَصْدِ وَلِيِّهِ

سپاس خدای را که مرا توفیق داد آهنگ ولی او کرده

وَزِيَارَةَ حُجَّتِهِ

و به زیارت حجّتش بیایم

وَأُورِدَنِي حَرَمَهُ

و اکنون مرا به حرم او وارد نمود

وَلَمْ يَبْخَسْنِي حَظِّي مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِهِ

و بی بهره از زیارت قبرش

وَالنُّزُولِ بِعَقْوَةِ مُغَيْبِهِ وَسَاحَةِ تَرْبَتِهِ

و فرود آمدن به صحن و سرایش و ساحت تربت مقدّسش قرار نداد.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَسْمُنِي بِحِرْمَانٍ مَا أَمَلْتُهُ

سپاس خدای را که مرا نسبت به آنچه آرزو داشتم دچار محرومیت نکرد

وَلَا صَرَفَ عَنِّي مَا رَجَوْتُهُ

و آنچه را امید داشتم از من بازگردانید

وَلَا قَطَعَ رَجَائِي فِيمَا تَوَقَّعْتُهُ

و در آنچه توقع داشتم ناامیدم نمود

بَلْ أَلْبَسَنِي عَافِيَتَهُ

بلکه بر من لباس عافیتش را پوشانید

وَأَفَادَنِي نِعْمَتَهُ

و در آنچه توقع داشتم ناامیدم ننمود

وَاتَانِي كَرَامَتَهُ.

و از کرامت و بزرگواریش مرا بهره مند ساخت.

ص: ۶۶۶

و هنگامی که داخل زیارتگاه شدی کنار آن ضریح پاک بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر شما امامان مردم باایمان

وَسَادَةِ الْمُتَّقِينَ

و سروران اهل تقوا

وَكُبْرَاءِ الصِّدِّيقِينَ

و بزرگان افراد راست گفتار و درست کردار

وَأَمْرَاءِ الصَّالِحِينَ

و فرمانروایان شایستگان

وَقَادَةَ الْمُحْسِنِينَ

و پیشوایان نیکوکاران

وَأَعْلَامَ الْمُهْتَدِينَ

و نشانه های هدایت برای هدایت یافتگان

وَأَنْوَارِ الْعَارِفِينَ

و روشنی بخش عارفان

وَوَرَثَةَ الْأَنْبِيَاءِ

و وارثان پیامبران

وَصَفْوَةَ الْأَوْصِيَاءِ

و برگزیدگان اوصیاء

وَشُمُوسِ الْأَتْقِيَاءِ

و خورشیدهای تابناک پرهیزکاران

وَبُدُورِ الْخُلَفَاءِ

و ماه های درخشان جانشینان

وَعِبَادِ الرَّحْمَنِ

و بندگان خداوند رحمان

وَشُرَكَاءِ الْقُرْآنِ

و شریکان قرآن

وَمَنْهَجِ الْإِيمَانِ

و راه روشن ایمان

وَمَعَادِنِ الْحَقَائِقِ

و معدن های حقایق

وَشُفَعَاءِ الْخَلَائِقِ

و شفیعان خلائق

وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما.

أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ

گواهی می دهم که شما درهای گشوده پروردگار

وَمَفَاتِيحِ رَحْمَتِهِ

و کلیدهای رحمت او

وَمَقَالِيدُ مَغْفِرَتِهِ

و وسیله های آمرزش او

وَسَحَائِبُ رِضْوَانِهِ

و ابرهای خشنودی او

وَمَصَابِيحُ جَنَانِهِ

و چراغ های بهشت او

وَحَمَلَةٌ فُرْقَانِهِ

و حاملان قرآن او

وَحَزَنَةٌ عِلْمِهِ

و خزانه داران علم او

وَحَفَظَةٌ سِرِّهِ

و حافظان اسرار او

وَمَهْبُطٌ وَحْيِهِ

و محل فرود آمدن وحی او

وَأَمَانَاتُ النُّبُوَّةِ

و امانت های نبوت

وَوَدَائِعِ الرَّسَالَةِ.

و ودیعه های رسالت هستید.

أَنْتُمْ أُمَنَاءُ اللَّهِ

شما امین و مورد اعتماد پروردگار

وَأَحِبَّاءُؤُهُ وَعِبَادُهُ وَأَصْفِيَاءُؤُهُ

و دوستان او و بندگان او و برگزیدگان او

وَأَنْصَارُ تَوْحِيدِهِ

و یاوران توحید او

وَأَزْكَانُ تَمَجِيدِهِ

و پایه های تمجید و بزرگداشت او

وَدُعَاتُهُ إِلَى كُتُبِهِ

و فراخوانان به سوی کتاب هایش

وَحَرَسَةُ خَلَائِقِهِ

و نگهبانان خلائقش

وَحَفَظَةٌ وَدَائِعِهِ.

و حافظان امانت هایش هستید.

لَا يَسْبِقُكُمْ ثَنَاءُ الْمَلَائِكَةِ فِي الْإِخْلَاصِ وَالْخُشُوعِ

مدح و ثنای فرشتگان شما را در اخلاص و خشوع پیشی نمی گیرد

ص: ۶۶۷

وَلَا يُضَادُّكُمْ ذُو ابْتِهَالٍ وَخُضُوعٍ؛

و دعاکننده با اخلاص و ناله و خضوع با شما مخالفت و ضدیت ندارد؛

أَنِّي وَلَكُمْ الْقُلُوبُ الَّتِي تَوَلَّى اللَّهُ رِيَاضَتَهَا بِالْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ

کجا می تواند چنین باشد در حالی که برای شما دل هائی است که خداوند عهده دار ریاضت و پرورش آن با خوف و امید گردیده است

وَجَعَلَهَا أَوْعِيَةً لِلشُّكْرِ وَالثَّنَاءِ

و آن را ظرف های شکر و ثناء قرار داده

وَأَمْنَهَا مِنْ عَوَارِضِ الْغَفْلَةِ

و از عوارض غفلت و بی خبری ایمن داشته

وَصَفَّاهَا مِنْ شَوَاغِلِ الْفِتْرَةِ بَلْ يَتَقَرَّبُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِحُبِّكُمْ

و از عوامل سستی زدوده است بلکه اهل آسمان به دوستی شما

وَبِالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و اظهار بیزاری از دشمنان شما

وَتَوَاتُرِ الْبُكَاءِ عَلَى مُصَابِكُمْ

پیوسته گریستن بر مصائب شما

وَالِاسْتِغْفَارِ لِشِيعَتِكُمْ وَمُحِبِّيْكُمْ.

و و طلب آمرزش برای شیعیان و دوستان شما تقرّب می جویند.

فَأَنَا أَشْهَدُ اللَّهَ خَالِقِي

پس من خداوند آفریننده ام را گواه می گیرم

وَأَشْهَدُ مَلَائِكَتَهُ وَأَنْبِيََاءَهُ

و فرشتگان و پیامبران او

وَأَشْهَدُكُمْ يَا مَوَالِيَّ

و شما سرورانم را گواه می گیرم

أَنِّي مُؤْمِنٌ بِوِلَايَتِكُمْ

که من به ولایت شما ایمان دارم

مُعْتَقِدٌ لِإِمَامَتِكُمْ

و به امامت شما معتقدم

مُقَرَّرٌ بِخِلَافَتِكُمْ

به خلافت و جانشینی بحق شما اقرار می نمایم

عَارِفٌ بِمَنْزِلَتِكُمْ

به قدر و منزلت شما آشنایم

مُوقِنٌ بِعِصْمَتِكُمْ

به عصمت و پاکی شما یقین و باور دارم

خَاضِعٌ لَوْلَايَتِكُمْ

در برابر ولایت شما خاضع و فروتنم

مُتَقَرَّبٌ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَبِالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

به خداوند با محبت شما و بیزاری از دشمنانتان تقرب می جویم

عَالِمٌ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ طَهَّرَكُمْ مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ

آگاهم به اینکه خداوند به راستی شما را از زشتی ها و گناهان آشکار و پنهان

وَمِنْ كُلِّ رِيْبَةٍ وَنَجَّاسَةٍ

و از هر گونه شک و ناپاکی

وَدِينَةٍ وَرَجَاسَةٍ

و از هر پستی و آلودگی پاک گردانیده است

وَمَنْحَكُمْ رَايَةَ الْحَقِّ الَّتِي مَنْ تَقَدَّمَهَا ضَلَّ

و پرچم حق را به شما بخشیده که هر کس بر آن پیشی جوید گمراه

وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا زَلَّ

و هر کس از آن عقب ماند دچار لغزش گردد

وَفَرَضَ طَاعَتَكُمْ عَلَى كُلِّ أَسْوَدٍ وَأَبْيَضٍ.

و اطاعت شما را بر هر سیاه و سفید واجب فرموده است

ص: ۶۶۸

وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ وَفَيْتُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَذِمَّتِهِ

و گواهی می دهم که شما به عهد و پیمان الهی

وَبِكُلِّ مَا اشْتَرَطَ عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ

و به تمام آنچه در کتابش بر شما شرط کرده وفا نمودید

وَدَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ

و مردم را به راه او فراخواندید

وَأَنْفَذْتُمْ طَاقَتَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ

و توان و طاقت خود را در رضا و خشنودی او به کار بردید

وَحَمَلْتُمْ الْخَلَائِقَ عَلَىٰ مِنْهَاجِ النَّبُوَّةِ وَمَسَالِكِ الرَّسَالَةِ

و آفریدگان را به پیمودن راه روشن نبوت و شیوه های رسالت واداشتید

وَسِرْتُمْ فِيهِ بِسِيرَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَمَذَاهِبِ الْأَوْصِيَاءِ

و به سیره پیامبران و روش اوصیاء سیر کردید

فَلَمْ يُطِعْ لَكُمْ أَمْرٌ

(ولی (امر شما اطاعت نشد

وَلَمْ تُصْغِعْ إِلَيْكُمْ أُذُنٌ

و فرمان شما را گوش نشنید

فَصَلَّوْا تُ اللَّهُ عَلَىٰ أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ.

پس درود خدا بر ارواح پاک و اجساد مقدس شما باد. سپس خود را بر روی قبر می افکنی و می گویی:

بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا حُجَّةَ اللَّهِ

پدر و مادرم به فدایت ای حجت خدا؛

لَقَدْ أَرْضِعْتَ بِثَدْيِ الْإِيمَانِ

با پستان ایمان شیر داده شدی

وَفُطِّمْتَ بِنُورِ الْإِسْلَامِ

و با نور اسلام از شیر گرفته شدی

وَعُذِّيتَ بِبِرِّدِ الْيَقِينِ

و با آرامش یقین غذا داده شدی

وَأَلْبَسْتَ حُلَلَ الْعِصْمَةِ

و جامه های عصمت بر تو پوشیده شد

وَاصْطَفَيْتَ وَوَرِّثْتَ عِلْمَ الْكِتَابِ

و برگزیده شدی و علم کتاب به تو ارث داده شد

وَلَقُّنْتَ فَصْلَ الْخِطَابِ

و فصل الخطاب یعنی حکم قاطع و رد ناشدنی که به داوری پایان دهد به شما تلقین گردید

وَأَوْضَحَ بِمَكَانِكَ مَعَارِفَ التَّنْزِيلِ وَغَوَامِضَ التَّأْوِيلِ

و جایگاه علمی شما معارف ظاهر قرآن و مشکلات پیچیده باطنی آن واضح و آشکار شد

وَسَلَّمْتَ إِلَيْكَ رَأْيَهُ الْحَقِّ

و پرچم حق به تو واگذار گردید

وَكُلِّفْتَ هِدَايَةَ الْخَلْقِ

و به هدایت خلق گماشته شدی

وَنُبِّدَ إِلَيْكَ عَهْدُ الْإِمَامَةِ

و عهد امامت به سوی تو افکنده شد

وَأُلْزِمْتَ حِفْظَ الشَّرِيعَةِ.

و نگهبانی دین و آئین بر تو لازم و واجب گردید.

وَأَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِشَرَائِطِ الْوَصِيَّةِ

وَقَضَيْتَ مَا لَزِمَكَ وَ گواهی می دهم - ای مولای من؛ - که شما به همه شرایط وصیّت و جانشینی وفا کردی

ص: ۶۶۹

مِنْ حَدِّ الطَّاعَةِ

و آن مقدار از اطاعت که بر تو لازم بود انجام دادی

وَنَهَضْتَ بِأَعْبَاءِ الْإِمَامَةِ

و بارهای سنگین امامت را به دوش کشیدی

وَاحْتَدَيْتَ مِثَالَ النُّبُوَّةِ

و در برابرت قرار دادی الگوی نبوت را

فِي الصَّبْرِ وَالْإِجْتِهَادِ وَالنَّصِيحَةِ لِلْعِبَادِ

در صبر و شکیبائی و کوشش و تلاش و خیرخواهی برای بندگان

وَكَظْمِ الْغَيْظِ

و فرونشاندن خشم و غضب

وَالْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ

و عفو و بخشش از مردم.

وَعَزْمَتِ عَلَى الْعَدْلِ فِي الْبَرِيَّةِ

و بر اجرای عدالت در میان مردم

وَالنَّصَفَةِ فِي الْقَضِيَّةِ

و انصاف و دادگری در قضاوت و داوری تصمیم جدی گرفتی

وَوَكَّدْتَ الْحُجَجَ عَلَى الْأُمَّةِ بِالذَّلَائِلِ الصَّادِقَةِ وَالشَّوَاهِدِ النَّاطِقَةِ

و حجت ها را بر امت با نشانه های صادق و شاهد های گویا تحکیم نمودی

وَدَعَوْتَ إِلَى اللَّهِ بِالْحِكْمَةِ الْبَالِغَةِ

و آن ها را به سوی خدا خواندی با حکمت رسا

وَالْمَوْعِظَةَ الْحَسَنَةَ.

و موعظه نیکو.

فَمُنَعْتَ مِنْ تَقْوِيمِ الرَّيْغِ

پس بازداشته شدی از راست و درست کردن انحراف

وَسَدِّ الثَّلَمِ

و بستن شکاف

و إِصْلَاحِ الْفَاسِدِ

و اصلاح تباهی

و كَسْرِ الْمُعَانِدِ

و درهم شکستن مخالف حق

و إِحْيَاءِ السُّنَنِ

و زنده کردن سنت ها

و إِمَاتَةِ الْبِدْعِ

و میراندن بدعت ها

حَتَّى فَارَقْتَ الدُّنْيَا وَأَنْتَ شَهِيدٌ

تا آن که دنیا را وداع گفتی در حالی که به شهادت رسیدی

وَلَقَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنْتَ حَمِيدٌ

و رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم را دیدار کردی در حالی که ستوده ای

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ تَرَادُفٌ وَتَزِيدُ.

درود خدا پیوسته و فزاینده بر تو باد. سپس به پائین پای مبارک برو و بگو:

يَا سَادَتِي يَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ

ای سروران من؛ ای خاندان رسول خدا؛

إِنِّي بِكُمْ

من به سبب شما

أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ جَلًّا وَعَلَا

به خداوند بزرگ و بلندمرتبه تقرب می جویم

بِالْخِلَافِ عَلَى الَّذِينَ غَدَرُوا بِكُمْ

با مخالفت کردن با کسانی که به شما نیرنگ زدند

وَنَكثُوا بَيْعَتَكُمْ

و پیمان شکنی کردند

وَجَحَدُوا وِلايَتَكُمْ

و ولایت شما را انکار نمودند

وَأَنْكُرُوا مَنْزِلَتَكُمْ

و قُرب و منزلت شما را نشناختند

وَحَلَعُوا رِبْقَةَ طَاعَتِكُمْ

و از اطاعت شما سرباز زدند و شانه خالی کردند

وَهَجَرُوا أَسْبَابَ مَوَدَّتِكُمْ

و اسباب مودت و پیوند دوستی با شما را بریدند

وَتَقَرَّبُوا إِلَى فِرَاعِنْتِهِمْ بِالْبِرَاءَةِ مِنْكُمْ وَالْإِعْرَاضِ عَنْكُمْ

و به فرمانروایان متکبر و سرکش خود با بیزاری و روی گرداندن از شما تقرب جستند

ص: ۶۷۰

وَمَنْعُوكُمْ مِنْ إِقَامَةِ الْحُدُودِ

و شما را از پیاداشتن حدود

وَأَسْتِئْصَالَ الْجُحُودِ

و ریشه کردن کفر و انکار

وَشَعْبِ الصَّدْعِ

و از بین بردن شکاف و جدایی

وَلَمْ الشَّعَثِ

و سامان دادن به نابسامانی و پراکندگی

وَسَدَّ الْخَلَلِ

و برطرف کردن رخنه ها و تباهی ها

وَتَثْقِيفِ الْأَوْدِ

و راست کردن کجی ها

وَأِمْضَاءِ الْأَحْكَامِ

و اجرای احکام

وَتَهْدِيبِ الْإِسْلَامِ

و آراستن اسلام

وَقَمْعِ الْأَثَامِ

و نابود ساختن گناهان بازداشتند

وَأَرْهَبُوا عَلَيْكُمْ نَقَعَ الْحُرُوبِ وَالْفِتَنِ

و غبار جنگ و فتنه را بر علیه شما برانگیختند

وَأَنحُوا عَلَيْكُمْ سِيُوفَ الْأَحْقَادِ

و شمشیرهای کینه را به طرف شما کشیدند

وَهَتَّكُوا مِنْكُمْ السُّتُورَ

و پرده های حرمت شما را دریدند

وَابْتَاعُوا بِخُمْسِكُمُ الْخُمُورَ

و با خمس که از آن شما است شراب خریدند

وَصَرَفُوا صَدَقَاتِ الْمَسَاكِينِ إِلَى الْمُضْحِكِينَ وَالسَّاحِرِينَ.

و صدقاتی را که حق مساکین و بینوایان است برای دلچک ها و مسخره کننده ها مصرف کردند.

وَذَلِكَ بِمَا طَرَقَتْ لَهُمُ الْفَسَقَةُ الْغَوَاةُ

و این بدان جهت بود که راه را برای آنان هموار نمودند فاسقان گمراه

وَالْحَسَدَةُ الْبُغَاةُ

و حسودان ستم پیشه

أَهْلُ النَّكْثِ وَالْغَدْرِ وَالْخِلَافِ وَالْمَكْرِ

اهل پیمان شکنی و نیرنگ و مخالفت و حيله گری

وَالْقُلُوبِ الْمُتْنِنَةِ مِنْ قَدْرِ الشُّرْكِ

و دل های گندیده و بدبو از آلودگی شرک

وَالْأَجْسَادِ الْمُشْحَنَةِ مِنْ دَرَنِ الْكُفْرِ

و بدن های پر از چرک و کثافت کفر

الَّذِينَ أَضَبُوا عَلَى النِّفَاقِ

آن ها که نفاق خود را پنهان کردند

وَأَكْبُوا عَلَىٰ عِلَاقِ الشُّقَاقِ.

و در بند تکبر و خودخواهی گرفتار شدند.

فَلَمَّا مَضَى الْمُصْطَفَى

پس هنگامی که آن پیامبر برگزیده شده

صَلَّاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ

- که درود خدا بر او و آل او باد -

إِخْتَطَفُوا الْغُرَّةَ

جهان را وداع گفت به سرعت غفلت را ربودند

وَأَنْتَهَزُوا الْفُرْصَةَ

و فرصت را غنیمت شمردند

وَأَنْتَهَكُوا الْحُرْمَةَ

و حرمت را شکستند

وَعَادَرُوهُ عَلَى فِرَاشِ الْوَفَاةِ

و بر بستر مرگ با او بی وفایی نمودند

وَأَسْرَعُوا لِنَقْضِ الْبَيْعَةِ

و شتاب کردند برای شکستن بیعت

ص: ۶۷۱

وَمُخَالَفَةِ الْمَوَاطِقِ الْمُؤَكَّدَةِ

و مخالفت کردن با پیمان های محکم شده

و خِيَانَةَ الْأَمَانَةِ الْمَعْرُوضَةِ عَلَى الْجِبَالِ الرَّاسِيَةِ

و خیانت ورزیدن به امانتی که بر کوه های استوار عرضه شد

وَأَبَتْ أَنْ تَحْمِلَهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ الظُّلْمُ الْجَهْلُ

و از برداشتن آن خودداری کردند ولی انسان بسیار ستمگر نادان

ذُو الشَّقَاقِ وَالْعِزَّةِ بِالْآثَامِ الْمُؤَلِّمَةِ

صاحب تکبر و خودخواهی که غرورش او را به گناهان دردناک واداشته

وَالْأَنْفَةَ عَنِ الْإِنْتِيَادِ لِحَمِيدِ الْعَاقِبَةِ.

و از رام شدن فروتنی کردن برای سرانجام نیکو خودداری کرده آن را بدوش گرفت.

فَحَشَرَ سِفْلَةَ الْأَعْرَابِ

پس گروهی عرب های جاهل و بادیه نشینان

وَبَقَايَا الْأَحْزَابِ إِلَى دَارِ النَّبُوءَةِ وَالرَّسَالَةِ

و باقیمانده های احزاب به خانه نبوت و رسالت

وَمَهْبِطِ الْوَحْيِ وَالْمَلَائِكَةِ

و محل فرود آمدن وحی و فرشتگان

وَمُسْتَقَرِّ سُلْطَانِ الْوِلَايَةِ

و پایگاه سلطان ولایت

وَمَعْدِنِ الْوَصِيَّةِ وَالْخِلَافَةِ وَالْإِمَامَةِ

و جایگاه وصایت و خلافت و امامت گرد آمدند و هجوم آوردند

حَتَّى نَقَضُوا عَهْدَ الْمُصْطَفَى فِي أَخِيهِ عَلِمِ الْهُدَى وَالْمُبَيِّنِ طَرِيقِ النَّجَاةِ مِنْ طُرُقِ الرَّدَى

تا عهد پیامبر را در مورد برادرش که پرچمدار هدایت و آشکارکننده راه نجات از راه های هلاکت بود شکستند

وَجَرَحُوا كَبِدَ خَيْرِ الْوَرَى

و جگر بهترین خلق خدا را جریحه دار ساختند

فِي ظُلْمٍ اَبْتِهٖ

در ستم کردن به دخترش

وَاضْطِهَادِ حَبِيْبَتِهٖ

و آزار حبیبه اش

وَاهْتِضَامِ عَزِيْزَتِهٖ

و پایمال نمودن عزیزش

بَضْعَةِ لَحْمِهٖ وَفِلْدَةِ كَبِدِهٖ

پاره ای از تن و قطعه ای از جگرش

وَخَذْلُوْا بَعْلَهَا

و همسرش را یاری نکردند و خوار نمودند

وَصَغَّرُوْا قَدْرَهُ

و قدر و ارزش او را پائین آوردند

وَاسْتَحَلُّوْا مَحَارِمَهُ

و حرام شده های او را حلال شمردند

وَقَطَعُوا رَحِمَهُ

و قطع رحم او کردند

وَأَنْكَرُوا أُخُوَّتَهُ

و برادری او را با پیامبر نفی نمودند

وَهَجَرُوا مَوَدَّتَهُ

و مودت و دوستی با او را ترک کردند

وَنَقَضُوا طَاعَتَهُ

و اطاعتش را کنار گذاشتند

وَجَحَدُوا وِلايَتَهُ

و ولایتش را انکار کردند

وَأَطْمَعُوا الْعَبِيدَ فِي خِلَافَتِهِ

و بردگان را در خلافت او به طمع انداختند

وَقَادَوْهُ إِلَى بَيْعَتِهِمْ

و مردم را به بیعت با آنان کشاندند

ص: ٦٧٢

مُصَلِّتَةً سَيْوْفَهَا

در حالی که شمشیرها را از نیام کشیدند

مُقَدِّعَةً أَسِنَّتَهَا

و دندان های پلید خود را تیز کردند

وَهُوَ سَاخِطُ الْقَلْبِ

و او قلبش خشمگین

هَائِجٌ وَالْغَضَبِ

غضبش برانگیخته شده بود

شَدِيدُ الصَّبْرِ

اما بسیار شکیبائی می کرد

كَاطْمِ الْغَيْظِ

خشم خود را فرو می نشاند

يَدْعُونَهُ إِلَى بَيْعَتِهِمُ الَّتِي عَمَّ شَوْمُهَا الْإِسْلَامَ

او را به بیعت با آنان که شوم و بدیش اسلام را فراگرفته بود فرامی خواندند

وَزَرَعَتْ فِي قُلُوبِ أَهْلِهَا الْأَثَامَ

و (بیعتی که) در دل های اهلش گناهان را بذرافشانی نمود

وَعَقَّتْ سَلْمَانَهَا

و سلمانش را رنج و آزار داد

وَطَرَدَتْ مِقْدَادَهَا

و مقدادش را راند

وَنَفَّتْ جُنْدَبَهَا

و ابوذرش را تبعید کرد

وَفَتَقَتْ بَطْنَ عَمَّارِهَا

و شکم عمارش را پاره نمود

وَحَرَفَتِ الْقُرْآنَ

و معنای قرآن را تحریف

وَبَدَّلَتِ الْأَحْكَامَ

و احکام را دگرگون

وَعَيَّرَتِ الْمَقَامَ

و مقام و منزلت را تغییر داد

وَأَبَاحَتِ الْخُمْسَ لِلطَّلَاقِ

و خمس را برای آزادشده ها مباح کرد

وَسَلَّطَتْ أَوْلَادَ اللَّعْنَاءِ عَلَى الْفُرُوجِ

و اولاد لعینان را بر ناموس مردم مسلط ساخت

وَحَلَّطَتِ الْحَلَالَ بِالْحَرَامِ

و حرام را با حلال درآمیخت

وَأَسْتَخَفَّتْ بِالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ

و ایمان و اسلام را کوچک شمرد

وَهَدَمَتِ الْكَعْبَةَ

و کعبه را ویران کرد

وَأَغَارَتْ عَلَى دَارِ الْهَجْرَةِ يَوْمَ الْحَرَّةِ

و در روز حرّه شهر هجرت (یعنی مدینه) را به غارت کشید

وَأَبْرَزَتْ بَنَاتِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لِلنِّكَالِ وَالسَّوْءِ

و دختران مهاجر و انصار را برای کیفر و شکنجه و بدرفتاری آشکار کرد

وَأَلْبَسَتْهُنَّ تَوْبَ الْعَارِ وَالْفَضِيحَةِ

و لباس عار و ننگ و رسوائی بر آنان پوشانید

وَرَخَّصَتْ لِأَهْلِ الشُّبْهَةِ فِي قَتْلِ أَهْلِ بَيْتِ الصَّفْوَةِ

و برای اهل شبهه که حق و باطل بر ایشان نامعلوم است کشتن اهل بیت برگزیده

وَابَادَةَ نَسْلِهِ

و تباه ساختن نسل او

وَاسْتِيصَالَ شَأْفَتِهِ

و از ریشه برکندن آنان

وَسَبِّي حَرَمِهِ

و اسیرکردن اهل بیتش

وَقَتْلِ أَنْصَارِهِ

و کشتن یارانش

وَكَسْرِ مَنبَرِهِ

و شکستن منبرش

وَقَلْبِ مَفْخَرِهِ

و وارونه کردن مفاخرش

وَإِخْفَاءِ دِينِهِ

و پنهان کردن دینش

وَقَطْعِ ذِكْرِهِ.

از بین بردن یادش را اجازه و رخصت داد.

يَا مَوَالِيَّ فَلَوْ عَايَنْتُكُمْ الْمُصْطَفَىٰ وَسِيَّامَ الْأُمَّةِ مُغْرَقَةً فِي أَكْبَادِكُمْ

و ای سروران من؛ اگر پیامبر شما را مشاهده کند در حالی که تیره‌های امت در جگرهای شما فرو رفته

ص: ۶۷۳

وَرِمَاحَهُمْ مُّشْرِعَةً فِي نُحُورِكُمْ

و نیزه های ایشان در گلوگاه شما راه یافته

وَسُيُوفَهَا مُوَلَّعَةً فِي دِمَائِكُمْ

و شمشیرهای شان به خون شما رنگین گشته

يَشْفَىٰ أَبْنَاءَ الْعَوَاهِرِ غَلِيلَ الْفِسْقِ مِنْ وَرَعِكُمْ

بهبودی می بخشد زنازادگان سوزش فسق و نافرمانی خود را از ورع شما

وَعَيْظِ الْكُفْرِ مِنْ إِيْمَانِكُمْ

و خشم کفرشان را از ایمان شما

وَأَنْتُمْ بَيْنَ صَرِيحِ فِي الْمِحْرَابِ

در حالی که بعضی از شما در محراب عبادت بر زمین افتاده

قَدْ فَلَقَ السَّيْفُ هَامَتَهُ

و شمشیر سر مبارک او را شکافته

وَشَهِيدٍ فَوْقَ الْجِنَازَةِ قَدْ سُكَّتْ أَكْفَانُهُ بِالسَّهَامِ

و برخی پس از شهادت روی جنازه کفنش بر اثر تیرها سوراخ سوراخ گشته

وَقَتِيلٍ بِالْعَرَاءِ قَدْ رُفِعَ فَوْقَ الْقَنَاةِ رَأْسُهُ

و برخی در بیابان کربلا کشته شده و سر مقدس او بالای نیزه رفته

وَمُكَبَّلٍ فِي السَّجْنِ قَدْ رُضَّتْ بِالْحَدِيدِ أَعْضَانُهُ

و برخی در زندان به بند کشیده شده و اعضاء بدنش بر اثر غل و زنجیر آهنین کوبیده شده

وَمَسْمُومٍ قَدْ قُطِّعَتْ بِجَرَعِ السَّمِّ أَمْعَانُهُ

و برخی مسموم گشته و با آشامیدن زهر همه اندرونش پاره پاره شده است

وَشَمْلِكُمْ عِبَادِيدَ تُفْنِيهِمُ الْعَبِيدُ وَأَبْنَاءَ الْعَبِيدِ.

و جماعت شما را بندگان قرار دادند که نابود می کنند آن ها را بندگان و فرزندان بندگان.

فَهَلِ الْمَحْنُ يَا سَادَتِي إِلَّا الَّتِي لَزِمَتْكُمْ

پس ای سروران من؛ آیا محنت و غمی هست جز آنچه به شما همواره پیوست؟

وَالْمَصَائِبُ إِلَّا الَّتِي عَمَّتْكُمْ

و گرفتاری و مصیبتی هست جز آنچه شما را فرا گرفت؟

وَالْفَجَائِعُ إِلَّا الَّتِي خَصَّتْكُمْ

و بلایی هست جز آنچه به شما اختصاص یافت؟

وَالْقَوَارِعُ إِلَّا الَّتِي طَرَقَتْكُمْ

و حادثه ناگواری هست جز آنچه بر شما وارد شد؟

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ

درود خدا بر شما و بر جسم و جان پاک شما

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد

سپس قبر را ببوس و بگو:

يَا بَابِي وَيَا أُمَّي يَا آلَ الْمُصْطَفَى

پدر و مادرم فدای شما ای خاندان پیامبر؛

إِنَّا لَا نَمْلِكُ إِلَّا أَنْ نَطُوفَ حَوْلَ مَشَاهِدِكُمْ

ما توانائی نداریم جز اینکه گرد مزار شما طواف کنیم

وَنُعْزِي فِيهَا أَرْوَاحَكُمْ عَلَى هَذِهِ الْمَصَائِبِ الْعَظِيمَةِ الْحَالَةِ بِفِنَائِكُمْ

و ارواح پاک شما را بر این مصیبت های بزرگی که به ساحت مقدس شما وارد شده

ص: ۶۷۴

وَالرَّزَايَا الْجَلِيلَةَ النَّازِلَةَ بِسَاحَتِكُمْ الَّتِي أَثْبَتَتْ فِي قُلُوبِ شِيعَتِكُمُ الْقُرُوحَ

و رنج ها و گرفتاری های بزرگی که به شما رسیده و در دل های شیعیان تان زخم ایجاد کرده

وَأُورِثَتْ وَأَكْبَادَهُمُ الْجُرُوحَ

جگرهای ایشان را مجروح نموده

وَزَرَعَتْ فِي صُدُورِهِمُ الْغُصَصَ.

و در سینه های شان بذر غم و غصه افشانده تسلیت دهیم.

فَنَحْنُ نُشْهَدُ اللَّهَ أَنَّا قَدْ شَارَكْنَا أَوْلِيَاءَكُمْ وَأَنْصَارَكُمْ الْمُتَقَدِّمِينَ

ما خدا را گواه می گیریم که با دوستان و یاران پیشین شما

فِي إِرَاقَةِ دِمَاءِ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ

در ریختن خون ناپاک پیمان شکنان و ستمگران و از دین خارج شدگان

وَقَتْلَةَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَوْمَ كَرْبَلَاءَ

و قاتلان حضرت اباعبدالله سرور جوانان اهل بهشت در سرزمین کربلا

بِالنِّيَّاتِ وَالْقُلُوبِ

با نیت ها و دل های مان شرکت داشته ایم

والتَّاسَفِ عَلَى قَوْتِ تِلْكَ الْمَوَاقِفِ الَّتِي حَضَرُوا لِنُصْرَتِكُمْ

و بر از دست دادن آن مراکزی که آنان برای یاری شما حاضر شدند تأسف و اندوه می خوریم

وَعَلَيْكُمْ مِنَّا السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و سلام ما و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

سپس قبر منور را میان خود و قبله قرار بده و بگو:

اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْقُدْرَةِ الَّتِي صَدَرَ عَنْهَا الْعَالَمُ مُكَوَّنًا مَّبْرُوءًا عَلَيْهَا

خداوندا؛ ای دارنده قدرتی که تکوین ایجاد گردیده و آفریده شد

مَفْطُورًا تَحْتَ ظِلِّ الْعِظْمَةِ

از آن عالم و در زیر سایه عظمتت به وجود آمد

فَنَطَقْتَ شَوَاهِدُ صُنْعِكَ فِيهِ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

پس شواهد کار تو در آن گویا است به اینکه تو خداوندی و جز تو خدایی نیست

مُكُونُهُ وَبَارئُهُ وَفَاطِرُهُ

به وجود آوردنده و هستی بخش و آفریننده آن (توئی)

إِنْتَدَعْتَهُ لَا مِنْ شَيْءٍ وَلَا عَلَى شَيْءٍ

آن را پدید آوردی نه از چیزی و نه بر چیزی

وَلَا فِي شَيْءٍ

و نه در چیزی

وَلَا لِيُوحِشَةَ دَخَلْتَ عَلَيْكَ إِذْ لَا غَيْرُكَ

و نه به خاطر وحشتی که به تو راه یافته باشد که تنها بودی

وَلَا حَاجَةً بَدَتْ لَكَ فِي تَكْوِينِهِ

و نه احتیاجی در به وجود آوردن آن داشتی

وَلَا لِاسْتِعَانَةٍ مِنْكَ عَلَى مَا تَخْلُقُ بَعْدَهُ

و نه به خاطر این که از آن ها پس از آفرینش مدد بگیری

بَلْ أَنْشَأْتَهُ لِيَكُونَ دَلِيلًا عَلَيْكَ

بلکه ایجاد کردی تا دلیل روشنی باشد بر تو

بِأَنَّكَ بَأْتِنُّ مِنَ الصُّنْعِ

به این که تو جدا از همه پدیده ها و مخلوقات هستی

فَلَا يُطِيقُ الْمُنْصِفُ لِعَقْلِهِ انْكَارَكَ

پس عقل هیچ با انصافی تاب انکار تو را ندارد

وَالْمَوْسُومُ بِصِحَّةِ الْمَعْرِفَةِ جُحُودَكَ.

و هیچ انسانی که از نظر معرفت سالم باشد نشاید که تو را نشناسد.

أَسْأَلُكَ بِشَرَفِ الْإِخْلَاصِ فِي تَوْحِيدِكَ

از تو می خواهم به شرف و بزرگی اخلاص در توحید و یگانگی ات

وَحُرْمَةِ التَّعَلُّقِ بِكِتَابِكَ

و حرمت ارتباط و وابستگی به قرآنت

وَأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ

و اهل بیت پیامبرت

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ أَدَمَ بَدِيعِ فِطْرَتِكَ

که درود فرستی بر آدم پدیدآمده آفرینشت

وَبِكْرِ حُجَّتِكَ

و اولین حجّتت

وَلِسَانِ قُدْرَتِكَ

و زبان گویای قدرتت

وَالْخَلِيفَةَ فِي بَسِيطَتِكَ

و جانشین در زمین پهناورت

وَعَلَى مُحَمَّدٍ الْخَالِصِ مِنْ صَفْوَتِكَ

و بر محمد بنده خالص از برگزیدگان

وَالْفَاحِصِ عَنْ مَعْرِفَتِكَ

و کاوشگر از معرفتت

وَالْغَائِصِ الْمَأْمُونِ عَلَى مَكْنُونِ سَرِيرَتِكَ

و راه یافته امین بر اسرار پنهانت

بِمَا أَوْلَيْتَهُ مِنْ نِعْمَتِكَ بِمَعُونَتِكَ

به آنچه از نعمتت به یاری خویش به او مرحمت کردی

وَعَلَى مَنْ بَيْنَهُمَا مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُكْرَمِينَ

و بر همه آنهایی که بین این دو (حضرت آدم و خاتم الانبیاء) از پیامبران و مقربان

وَالْأَوْصِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ

و اوصیاء و تصدیق کنندگان رسولانت بودند

وَأَنْ تَهَبِنِي لِإِمَامِي هَذَا.

و این که مرا به خاطر این امامی که در محضرش هستم ببخشی.

ص: ۶۷۶

و گونه ات را بر روی قبر مطهر بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ بِمَحَلِّ هَذَا السَّيِّدِ مِنْ طَاعَتِكَ

خداوندا؛ به جایگاهی که این آقا از اطاعت تو دارد

وَبِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَكَ

و به مقام و منزلت او در درگاه تو

لَا تُمَتِّنِي فُجَاءَةً

مرا ناگهانی نمیران

وَلَا تَحْرِمْنِي تَوْبَةً

و از توبه کردن محروم مفرما

وَارْزُقْنِي الْوَرَعَ عَنِ مَحَارِمِكَ دِيناً وَدُنْيَاً

و ورع نسبت به آنچه از نظر دین و دنیا حرام کرده ای روزی من گردان

وَاشْغَلْنِي بِالْآخِرَةِ عَنْ طَلَبِ الْأُولَى

و به جای دنیا طلبی مرا به کار آخرت مشغول بدار

وَوَفَّقْنِي لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى

و به آنچه دوست داری و می پسندی موفق فرما

وَجَنِّبْنِي اتِّبَاعَ الْهَوَى

و از پیروی کردن هوای نفس

وَالْإِغْتِرَارَ بِالْأَبْطِيلِ وَالْمُنَى.

و مغرور شدن به کارهای باطل و بیهوده و آرزوها باز بدار.

اللَّهُمَّ اجْعَلِ السَّدَادَ فِي قَوْلِي

خداوندا؛ راستی در

وَالصَّوَابَ فِي فِعْلِي

و درستی در کردارم

وَالصِّدْقَ وَالْوَفَاءَ فِي ضَمَانِي وَوَعْدِي

و صدق و وفا در ضمان و قراردادم

وَالْحِفْظَ وَالْإِيْنَاسَ مَقْرُونِينَ بَعْهْدِي وَوَعْدِي

و پای بندی و مراقبت در عهد و پیمانم

وَالْبِرَّ وَالْإِحْسَانَ مِنْ شَأْنِي وَخُلُقِي

و نیکی و احسان را از منش و اخلاق من قرار بده

وَأَجْعَلِ السَّلَامَةَ لِي شَامِلَةً

و سلامتی را شامل حالم گردان

وَالْعَافِيَةَ بِي مُحِيطَةً مُلْتَمَّةً

و عافیت فراگیر را که همه وجودم را دربربگیرد به من عنایت کن

وَلَطِيفَ صُنْعِكَ وَعَوْنِكَ مَصْرُوفاً إِلَيَّ

و لطف زیبا و یاریت را متوجه من کن

وَحُسْنَ تَوْفِيقِكَ وَيُسْرَكَ مَوْفُوراً عَلَيَّ

و توفیق نیکویت و آسانیت را بر من فراوان فرما

وَأَحْيِنِي يَا رَبِّ سَعِيداً

و مرا - ای پروردگار من - سعادت‌مند زنده بدار

وَتَوَقَّنِي شَهِيداً

و شهید بمیران

وَطَهَّرْنِي الْمَوْتَ وَمَا بَعْدَهُ.

و برای مرگ و پس از آن پاک گردان.

اللَّهُمَّ وَاجْعَلِ الصَّحَّةَ وَالنُّورَ فِي سَمْعِي وَبَصْرِي

خداوندا! صحت و نور را در گوش و چشمم

وَالْجِدَّةَ وَالْخَيْرَ فِي طُرُقِي

و توانائی و دارائی و خیر را در

ص: ۶۷۷

وَالْهُدَى وَالْبَصِيرَةَ فِي دِينِي وَمَذْهَبِي

و هدایت و بینائی را در دین و مذهبم

وَالْمِيزَانَ أَبْدَارَاهُمْ نَضَبَ عَيْنِي

و میزان را همواره مدّ نظرم

وَالذِّكْرَ وَالْمَوْعِظَةَ شِعَارِي وَدِثَارِي

و به یادداشتن و پندپذیری را همچون لباس زیر و رویم

وَالْفِكْرَةَ وَالْعِبْرَةَ أَنْسَى وَعِمَادِي

و اندیشیدن و عبرت گرفتن را انس و آرامش و اساس کارم قرار بده

وَمَكَّنِ الْيَقِينَ فِي قَلْبِي

و یقین را در قلب من قوی گردان

وَأَجْعَلْهُ أَوْثَقَ الْأَشْيَاءِ فِي نَفْسِي

و آن را مطمئن ترین چیز نزد من گردان

وَأَعْلِبْهُ عَلَى رَأْيِي وَعَزْمِي

و آن را بر رأی و نظر و تصمیم من چیره ساز

وَأَجْعَلِ الْإِزْشَادَ فِي عَمَلِي

و قرار بده تهذیب روحی را در عملم

وَالتَّسْلِيمَ لِأَمْرِكَ مِهَادِي وَسَنْدِي

و فرمانبرداری بی چون و چرایت را بستر و تکیه گاه من

وَالرِّضَا بِقَضَائِكَ وَقَدْرِكَ أَقْصَى عَزْمِي وَنَهَائِي

و راضی بودن به خواسته و مقدراتت را نهایت عزم و اراده من

وَأَبْعَدَ هَمِّي وَغَايَتِي

و بالاترین همت و آرزوی من

حَتَّى لَا أَنْفِي أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ بِدِينِي

تا آنجا که از هیچ یک از آفریدگانت نسبت به دینم پروا نکنم

وَلَا أُطَلِّبُ بِهِ غَيْرَ آخِرَتِي

و به آن جز آخرت را نجویم

وَلَا أَسْتَدْعِي مِنْهُ إِطْرَائِي وَمَدْحِي

و مدح و ستایش خود را تمنا ننمایم

وَأَجْعَلُ خَيْرَ الْعَوَاقِبِ عَاقِبَتِي

و عاقبتم را بهترین عاقبت

وَأَخَيْرَ الْمَصَائِرِ مَصِيرِي

و بازگشتم را بهترین بازگشت

وَأَنْعَمَ الْعَيْشِ عَيْشِي

و زندگیم را فراخ ترین زندگی

وَأَفْضَلَ الْهُدَى هُدَايَ

و هدایتم را برترین هدایت

وَأَوْفَرَ الْحُطُوطِ حَطِّي

و بهره ام را فراوان ترین بهره

وَأَجْزَلَ الْأَقْسَامِ قِسْمِي وَنَصِيبِي

و بیشترین قسمت ها را قسمت و نصیب من قرار بده

وَكُنْ لِي يَا رَبِّ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَلِيًّا

و برای من - ای پروردگار من - نسبت به هر بدی و خطر نگهبان باش

وَإِلَى كُلِّ خَيْرٍ دَلِيلًا وَقَائِدًا

و به هر خیر و خوبی راهنما و پیشوا و سوق دهنده

وَمِنْ كُلِّ بَاغٍ وَحَسُودٍ ظَهِيرًا وَمَانِعًا.

و از هر ستمگر و حسودی بازدارنده و پشتیبان باش.

ص: ۶۷۸

اللَّهُمَّ بِكَ اعْتِدَادِي وَعِصْمَتِي

خداوندا! اعتماد من و پناهم

وَتَقَاتِي وَتَوْفِيقِي

و اطمینانم و توفیقم

وَحَوْلِي وَفُؤَاتِي

و توانائیم و نیرویم به تو بستگی دارد

وَلَكَ مَحْيَايَ وَمَمَاتِي

و زندگی و مرگم برای تو است

وَفِي قَبْضَتِكَ سُكُونِي وَحَرَكَتِي

و آرام گرفتن و حرکتم در اختیار تو است

وَبِعُرْوَتِكَ الْوُثْقَى اسْتِمْسَاكِي وَوُضْلَتِي

و به ریسمان محکم تو چنگ زدن و متصل گشتن من است

وَعَلَيْكَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا اعْتِمَادِي وَتَوَكُّلِي

و بر تو در همه کارهایم تکیه و توکل من است

وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمَسِّ سَقَرِ نَجَاتِي وَخَلَاصِي

و از عذاب جهنم و رسیدن به آتش دوزخ نجات و رهایی من

وَفِي دَارِ أَمْنِكَ وَكَرَامَتِكَ مَثْوَايَ وَمُنْقَلَبِي

و در خانه امن و کرامت تو جایگاه و بازگشت من است

وَعَلَى أَيْدِي سَادَاتِي وَمَوَالِيِّ آلِ الْمُصْطَفَى فَوْزِي وَفَرَجِي.

و بر دست سرورانم و عزیزانم خاندان مصطفی علیهم السلام رستگاری و گشایش من است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاعْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و همه مردان و زنان مؤمن

وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

و مردان و زنان مسلمان را بیامرز

وَاعْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَمَا وَلَدَا وَأَهْلِي بَيْتِي وَجِيرَانِي

و من و پدر و مادرم و آنچه بدنیا آورده اند و اهل و عیالم و همسایگانم

وَلِكُلِّ مَنْ قَلَّدَنِي يَدًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و هر مرد و زن باایمانی که به من احسانی کرده بیامرز

إِنَّكَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ.

که تو صاحب فضل و بخشش فراوان هستی.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

و سلام بر تو و رحمت و برکات خداوندی بر تو باد

ص: ۶۷۹

زیارت جامعه ششم

این زیارت بیعت با امامان علیهم السلام و تجدید عهد با ایشان است از آن بزرگواران روایت شده است که فرموده اند:

زیارت ما در واقع تازه کردن عهد و میثاقی است که به عهده بندگان است. هنگام زیارت بگو:

حُتُّكَ يَا مَوْلَايَ زَائِرًا لَكَ

ای مولای من؛ در پیشگاه شما حضور یافته ام تا شما را زیارت کرده

و مُسَلِّمًا عَلَيْكَ

و بر شما سلام گویم

وَلَا يُذَا بِكَ

و به شما پناهنده گشته

وَقَاصِدًا إِلَيْكَ

و آهنگ شما نموده ام

أَجِدُّ مَا أَخَذَ اللَّهُ لَكُمْ فِي رَقَبَتِي مِنَ الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ وَالْوِلَايَةِ لَكُمْ

با شما تجدید می کنم در آنچه خداوند از عهد و میثاق و ولایت شما

وَالْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و بیزاری و برائت از دشمنانتان بر عهده من نهاده است

مُعْتَرِفًا بِالْفَرَضِ مِنْ طَاعَتِكُمْ.

در حالی که به وجوب اطاعت شما اعتراف کننده ام.

سپس دست راست خود را بر قبر بگذار و بگو

هَذِهِ يَدٌ مُصَافَقَةٌ لَكَ عَلَى الْبَيْعَةِ الْوَاجِبَةِ عَلَيْنَا

این دستی است که در دست شما به عنوان بیعتی که بر من واجب گشته نهاده ام

فَأَقْبَلْ مِنِّي ذَلِكَ يَا إِمَامِي

پس آن را از من بپذیر ای پیشوای من؛

فَقَدْ زُرْتِكَ وَأَنَا مُعْتَرِفٌ بِحَقِّكَ مَعَ مَا أَلْزَمَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى مِنْ نُصْرَتِكَ

ای پیشوای من؛ به راستی که به زیارت شما آمده و به همه آنچه خداوند پاک و منزّه و بلندمرتبه بر من لازم دانسته از یاریت معترفم

وَهَذِهِ يَدِي مُصَافَقَةٌ عَلَيَّ مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ مُوَالَاتِكُمْ

و این دست من است که در دست شما نهاده ام به عنوان آنچه فرمان داده است خداوند تبارک و تعالی از ارادت شما

وَالْإِقْرَارِ بِالْمُفْتَرَضِ مِنْ طَاعَتِكُمْ

و اقرار به وجوب اطاعت شما

وَالْبَرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و بیزاری و برائت از دشمنان تان

وَالسَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

. و سلام بر شما و رحمت خداوند و برکات او بر شما باد.

سپس ضریح را ببوس و بگو:

يَا سَيِّدِي وَمَوْلَايَ وَإِمَامِي الْمُفْتَرَضَ طَاعَتَهُ

ای سرور و مولای من؛ و امام من که اطاعتش واجب گشته است

أَشْهَدُ أَنَّكَ بَقِيْتَ عَلَى الْوَفَاءِ بِالْوَعْدِ

گواهی می دهم که تو بر وفای به وعده و نوبت باقی مانده

وَالدَّوَامِ عَلَى الْعَهْدِ

و بر عهد خود استوار و پابرجائی

وَقَدْ سَلَفَ مِنْ جَمِيلٍ وَعَدِكَ لِمَنْ زَارَ قَبْرَكَ مَا أَنْتَ الْمَرْجُوُّ لِلْوَفَاءِ بِهِ وَالْمُؤَمَّلِ لِتَمَامِهِ

و به راستی تحقق یافته از وعده نیکویت به کسی که قبرت را زیارت کرده آنچه تو نسبت به وفای به

آن و کامل کردنش مورد امید و آرزو هستی

وَقَدْ قَصَدْتُكَ مِنْ بَلَدِي

از شهر خود آهنگ تو نموده

وَجَعَلْتُكَ عِنْدَ اللَّهِ مُعْتَمِدِي

و شما را نزد خدا تکیه گاه خویش قرار داده ام

فَحَقَّقْتُ ظَنِّي وَمُخَيَّلِي فِيكَ

پس گمان مرا و آنچه درباره تو در خیال خود پرورده ام محقق ساز

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَسَلَامٌ تَسْلِيمًا.

درود خدا و سلام فراوانش بر تو باد.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِزِيَارَتِي إِيَّاهُ

خداوندا؛ همانا من با زیارت این امام به درگاه تو تقرّب می جویم

وَأَرْجُو مِنْكَ النَّجَاةَ لِي بِهِ مِنَ النَّارِ

و از تو امید نجات و رهائی به وسیله او از آتش را دارم

بِهِ وَبِأَبَائِهِ وَأَبْنَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ

به واسطه او و پدران و فرزندان او که صلوات خدا و درودش بر آنان باد

رَضِينَا بِهِمْ أَيْمَةً وَسَادَةً وَقَادَةً.

راضی و خوشنودیم که آنان پیشوایان و سروران و رهبران ما هستند.

اللَّهُمَّ ادْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ ادْخَلْتَهُمْ فِيهِ

خداوندا؛ مرا وارد کن در هر خیر و خوبی که ایشان را وارد نمودی

وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْهُ

و بیرون آور از هر شرّ و بدی که آنان را از آن خارج ساختی

وَأَجْعَلْنِي مَعَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و مرا با ایشان قرار بده در دنیا و آخرت

يا أَزْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

ای مهربانترین مهربانان

ص: ۶۸۱

۱- ۷۴. مستدرک الوسائل: ۱۰/۲۲۳ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۹۷

زیارت جامعه هفتم

این زیارت جامعه از امام صادق علیه السلام روایت شده و سزاوار است به وسیله آن در هر روز - خصوصاً در روز عرفه - ائمه علیهم السلام را زیارت نماییم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای فرستاده خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

سلام بر تو ای پیغمبر خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ

سلام بر تو ای بهترین خلق خدا

وَأَمِينَهُ عَلَى وَحْيِهِ

و امین او بر وحیش

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای مولای من ای امیر اهل ایمان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ

سلام بر تو ای مولای من

أَنْتَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

تو حجت خدا بر آفریدگانش

وَبَابُ عِلْمِهِ

و باب علمش

وَوَصِيُّ نَبِيِّهِ

و وصی پیامبرش

وَالْخَلِيفَةُ مِنْ بَعْدِهِ فِي أُمَّتِهِ لَعْنُ اللَّهِ أُمَّةً غَضَبْتُكَ حَقَّكَ

و جانشین بعد از پیامبر در میان امتش هستی خداوند لعنت کند امتی را که حق خلافتت را غصب کردند

وَقَعَدْتُ مَقْعَدَكَ

و در مقام تو غاصبانه نشستند

أَنَا بَرِيءٌ مِنْهُمْ وَمِنْ شِعْتِهِمْ إِلَيْكَ.

من از آنان و از پیروان شان نزد تو بیزار می جویم.

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَةَ الْبَتُولُ

سلام بر تو ای فاطمه زهرا ی بتول

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا زَيْنَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

سلام بر تو ای زینت زنان اهل عالم

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سلام بر تو ای دختر رسول خدا پروردگار عالمیان

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَيْهِ

درود خدا بر تو و بر او (پدر بزرگوارت) باد

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای مادر امام حسن و امام حسین

لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً غَضَبْتِكِ حَقِّكَ

خداوند لعنت کند امتی را که حق تو را غضب نمودند

وَمَنْعَتِكِ مَا جَعَلَهُ اللَّهُ لَكَ حَلَالًا

و ارثی را که خداوند بر تو حلال کرده بود از تو منع نمودند

أَنَا بَرِيءٌ إِلَيْكَ مِنْهُمْ وَمِنْ شِيعَتِهِمْ.

من بیزاری می جویم نزد تو از آن ها و از پیروان شان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الزَّكِيَّ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا محمد (امام) حسن؛ پاکیزه صفات

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ

سلام بر تو ای مولای من

لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتَكَ

خداوند لعنت کند امتی را که تو را به قتل رسانیدند

وَبَايَعْتُ فِي أَمْرِكَ وَشَايَعْتُ

و بر دشمنی با تو بیعت و متابعت (با معاویه) کردند

أَنَا بَرِيءٌ إِلَيْكَ مِنْهُمْ وَمِنْ شِيعَتِهِمْ.

من بیزاری می جویم نزد تو از آن ها و از پیروان شان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای) حضرت (ابا عبدالله حسین بن علی

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى أَبِيكَ وَجَدِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و جدّت درود و سلام خدا بر تو و بر پدرت) حضرت (محمد که درود خدا بر او و آل او باد

لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً اسْتَحَلَّتْ دَمَكَ

خداوند لعنت کند امتی را که خون تو را حلال شمردند

وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكَ وَاسْتَبَاكَ حَرِيمَكَ

و خداوند لعنت کند امتی را که تو را شهید نمودند و هتک حرمت حریمت را مباح کردند

وَلَعَنَ اللَّهُ أَشْيَاعَهُمْ وَأَتْبَاعَهُمْ

و خدا لعنت کند شیعیان و پیروان آنان را

وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمْكِينِ مِنْ قِتَالِكُمْ

و خدا لعنت کند کسانی را که بساط تمکین مردم را در قتال با شما بر آن ها بگسترده (یعنی به

خلافت با آن ها بیعت کردند)

أَنَا بَرِيءٌ إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكَ مِنْهُمْ.

من بیزاری می جویم نزد خدا و نزد شما از آنان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا محمد علی بن حسین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا جعفر محمد بن علی؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا عبدالله جعفر بن محمد؛

ص: ۶۸۳

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا الحسن موسی بن جعفر؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيٍّ بْنَ مُوسَى

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا الحسن علی بن موسی؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا جعفر محمد بن علی؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا الحسن علی بن محمد؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا محمد حسن بن علی؛

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ صَاحِبَ الزَّمَانِ

سلام بر تو ای مولای من؛ ای ابا القاسم محمد بن الحسن صاحب الزمان؛

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى عِثْرَتِكَ الطَّاهِرَةِ الطَّيِّبَةِ.

درود خدا بر تو و بر عترت پاک گوهر نیکو طینت شما باد.

يَا مَوْلَايَ كُونُوا شَفَعَائِي

ای سروران و امامان من؛ شما بزرگواران شفیعان من باشید

فِي حَطِّ وِزْرِي وَخَطَايَ

در محو گناه و خطای من

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ

من ایمان آوردم به خدا و به آنچه به شما (خاندان رسالت) وحی گردیده

وَأَتَوَالِي وَلَا يَتَاخِرُكُمْ بِمَا أَتَوَالِي أَوْلَكُمْ

و آخرین شما را قبول دارم همان طوری که ولایت اولین شما را دارم

وَبَرُّتُمْ مِنَ الْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى.

و بیزاری می جویم از جبت و طاغوت و لات و عزّی.

يَا مَوَالِيَّ أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَأَلَكُمْ

ای آقایان و سروران من؛ من در سازشم با کسی که با شما در سازش باشد

وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ

و در جنگ و مخالفتم با کسی که با شما سر ستیز و جنگ داشته باشد

وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَكُمْ

و دشمنم با کسی که با شما دشمنی می کند

وَوَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

و دوستم با کسی که با شما دوستی می کند تا روز قیامت

وَلَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكُمْ وَغَاصِبِيكُمْ

و خداوند لعنت کند ظالم کنندگان به شما را و غصب کنندگان (حقوق) شما را

وَلَعَنَ اللَّهُ أَشْيَاعَهُمْ وَاتِّبَاعَهُمْ وَأَهْلَ مَذْهَبِهِمْ

و خداوند لعنت کند شیعیان آن ها را و پیروان آن ها را و اهل مذهب آن ها را

وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّيْكُم مِّنْهُمْ. (۱) و من از آنان به درگاه خدا و به شما بیزاری می جویم.

زیارت جامعه هشتم

زیارت جامعه دیگر برای ائمه اطهار علیهم السلام: پس از اذن ورود می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَحَالَ مَعْرِفَةِ اللَّهِ

سلام بر شما ای جایگاههای معرفت الهی

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَسَاكِنَ بَرَكَةِ اللَّهِ

سلام بر شما ای منزلگاههای برکت خداوندی

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْعِيَةَ تَقْدِيسِ اللَّهِ

سلام بر شما ای ظروف تقدیس ربوبی

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حَفَظَةَ سِرِّ اللَّهِ

سلام بر شما ای حافظان سرّ خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ انْتَجَبَهُمُ اللَّهُ لِخَلْقِهِ أَعْلَاماً

سلام بر شما ای کسانی که خداوند شما را برای آفریدگانش به عنوان راهنما

وَلِدِينِهِ أَنْصَاراً

و برای دینش یار و یاور

وَلَعَلِمِهِ وَسِرُّهُ خُبْرَانًا

و برای علم و دانش و رازش خزانه دار برگزید

وَرَزَّكُمُ كِتَابَهُ

شما را وارث کتابش گردانید

وَخَصَّكُمُ بِكِرَائِمِ التَّنْزِيلِ

و ارزنده ترین و برگزیده ترین قسمت قرآن را به شما اختصاص داد

وَضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ

و برای شما مثل از نور خود زد

وَأَجْرِي فِيكُمْ مِنْ رُوحِهِ

و در وجود شما از روح خود جاری ساخت

فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَاتِي وَمَوَالِيَّ.

پس درود خداوند بر شما ای سروران من و موالیان من.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصْطَفَى

سلام بر شما ای محمد مصطفی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيُّ بْنُ الْمُرْتَضَى

سلام بر شما ای علی مرتضی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءُ

سلام بر شما ای فاطمه زهرا

السَّلَامُ عَلَيْكُمَا أَيُّهَا السَّيِّدَانِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ

سلام بر شما ای دو سرور من امام حسن و امام حسین

ص: ٦٨٥

١- ٧٥. مفاتيح الجنان: ١٠٨٧ مستدرک الوسائل: ١٠/٣٦٩ بحار الأنوار: ١٠١/٣٧٤.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ

سلام بر شما ای علی بن الحسین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر شما ای محمد بن علی

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ

سلام بر شما ای صادق جعفر بن محمد

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ

سلام بر شما ای موسی بن جعفر

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى

سلام بر شما ای علی بن موسی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر شما ای محمد بن علی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ

سلام بر شما ای علی بن محمد

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر شما ای حسن بن علی

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ الْمُنتَظَرِ.

سلام بر شما ای حجت خدا (امام) منتظر.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبُوَّةِ

سلام بر شما ای اهل بیت نبوت

وَمَعْدِنَ الرِّسَالَةِ

و جایگاه رسالت الهی

وَمُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ

و محلّ رفت و آمد فرشتگان

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الدَّعَائِمُ وَالْأَزْكَانُ الْمَخْصُوصُونَ بِالْإِمَامَةِ

سلام بر شما ای پایه ها و اساس و ارکان هستی که به امامت و پیشوائی اختصاص یافتید

أَنَا وَلِيِّكُمْ وَزَائِرُكُمْ

من ارادتمند شما و زائر شمایم که

الْمُتَّقِرُّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ

با دوستی شما به خداوند تقرب می جویم

أُولَى وَلِيِّكُمْ

ولی شما را فرمانبردارم

وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ بِكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ

و به درگاه خداوند از دشمنان شما بیزار می جویم

وَأَسْتَشْفِعُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

و به سوی پروردگار متعال شما را شفیع خود می گردانم

وَأَسْأَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْكُمْ صَلَاةً دَائِمَةً كَثِيرَةً مُتَّصِلَةً

و از او می خواهم که بر پیامبرش (حضرت) محمد - که درود خدا بر او و شما باد - درود فرستد؛

درودی همیشگی فراوان و پیوسته

لَا انْقِطَاعَ لَهَا وَلَا زَوَالَ

که برایش قطع شدن و از بین رفتن نباشد

وَأَسْأَلُهُ بِكُمْ

و به واسطه شما از او درخواست می کنم

وَأَقْدُمُكُمْ أَمَامَ حَوَائِجِي

و شما را پیشاپیش حاجت هایم مقدم می دارم

ص: ۶۸۶

فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ يَا سَادَتِي فِي فَكَاكِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ

پس ای سروران من؛ برایم شفاعت کنندگان باشید در رهائی ام از آتش دوزخ

وَأَنْ يَقْضَى لِي بِكُمْ حَوَائِجِي كُلَّهَا لِلْآخِرَةِ وَالْدُّنْيَا

و اینکه همه حاجت های دنیا و آخرتم را به واسطه شما برآورده سازد

وَأَنْ يَكْفِيَنِي وَأَهْلِي وَوَلَدِي

و کفایت نماید نسبت به من و اهل و عیالم و فرزندانم

وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و همه مردان و زنان مؤمن

شَرَّ كُلِّ ذِي شَرٍّ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ

شَرِّ هَرِّ صَاحِبِ شَرِّ وَبَدَى رَا از جَنِّ وَا نَسِ

مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ

از كوچك يا بزرگ.

فَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا أَنْصَرِفَ مِنْ مَشْهَدِكَ يَا مَوْلَايَ

به راستی امیدوارم اینکه بازنگردم از زیارتگاه شما ای مولای من

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ

- که درود خدا بر تو باد -

إِلَّا بِقَضَاءِ حَوَائِجِي

مگر با روا شدن حاجت هایم

وَمَا فَرَعْتُ إِلَيْكَ فِيهِ

و آنچه به خاطر آن به بارگاه شما پناه آورده ام

وَرَجَوْتُهُ مِنْ حُسْنِ مَعُونَتِهِ وَبَرَكَتِهِ بِزِيَارَتِكَ

و از کمک و یاری شما با زیارتتان امید دارم

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ آبَائِكَ الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِكَ

صلوات و درود خدا بر شما و بر امامان معصوم از پدران و فرزندان

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت و برکات خداوند بر همه شما عزیزان باد.

سپس ضریح را ببوس و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ مُحَمَّدٍ

سلام بر شما ای آل (حضرت) محمد؛

يا آلَ اللَّهِ وَأَنْصَارُهُ

ای آل خداوند و یاران او

وَضَلَالِ اللَّهِ وَأَنْوَارُهُ

و سایه خداوند و انوار او

لَأَبْذُلَنَّ لَكُمْ مَوَدَّتِي وَمَهْجَتِي

در راه شما نثار می کنم ارادتم را و روح و روانم را

وَمُؤَاسَاتِي وَمَالِي

و توانائی و خدمت و همه مال و ثروتم را

فَإِنَّهَا لَكُمْ مَذْخُورَةٌ

که آن ها را برای شما ذخیره ساخته

وَنُصِرْتِي لَكُمْ مُعَدَّةً

و یاری و فداکاری خود را برای شما آماده نموده ام

حَتَّىٰ يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ

تا خداوند به شما اذن و فرمان دهد

فَإِنْ أَمَرْتُمُونِي يَا مَوَالِيَّ أَطَعْتُ

پس اگر مرا امر فرمودید ای موالیان من؛ اطاعت می کنم

وَإِنْ نَهَيْتُمُونِي يَا سَادَتِي كَفَفْتُ

و اگر نهی نمودید ای سروران من؛ خودداری می کنم

ص: ۶۸۷

وَإِنْ اسْتَنْصَرْتُمُونِي يَا قَادَتِي نَصَرْتُ

و اگر یاری طلبیدید ای فرماندهان من؛ یاری می کنم

وَإِنْ اسْتَعْنَيْتُمُونِي يَا سَادَتِي أَعَنْتُ

و اگر کمک خواستید ای عزیزان من؛ کمک می کنم

وَإِنْ اسْتَنْجَدْتُمُونِي يَا هُدَاتِي أَنْجَدْتُ

و اگر مدد جويا شديد اى رهبران من؛ مدد مى نمايم

وَإِنْ اسْتَعْبَدْتُمُونِي يَا أُؤْلَاتِي تَعَبَّدْتُ.

و اگر مرا به بندگى فراخوانديد اى سرپرستان من؛ بندگى مى کنم.

فَلَكُمْ يَا أُمَّتِي

پس اى پيشوايان من؛

عُبُودِيَّتِي بَعْدَ اللَّهِ تَعَالَى طَوْعاً سَرَماً

بعد از خداوند متعال عبوديت من هميشگى از روى ميل و فرمانبردارى از آن شما است

وَعَلَيْكُمْ سَلَامِي وَتَحِيَّاتِي سَلَاماً مُجَدِّداً

و بر شما است سلام و درودم

وَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱) سلامى كه همواره تجديد مى كنم و صلوات خداوند و رحمت و بركات فراوان او بر شما باد.

ص: ۶۸۸

۱- ۷۶. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۰۷.

بخش بیست و نهم

هشت زیارت از زیارت های وداع

در این بخش هشت زیارت از زیارت های وداعیه را که مستحب است در وقت وداع خوانده شود
نقل می کنیم: (۱)

مرحوم محدث قمی فرموده است: بدان که سوز قلب زائر در وقت وداع و شدت تلخی کامش در
مقام فرقت و مهاجرت از آن روضه مقدسه به اندازه شوق و انبساط و فرح و نشاط او است در اول
ورود و درجات آن مختلف است به حسب درجات معرفت و محبت که به آن ذوات مقدسه و ارواح
طیبه دارد اگر صادق است در آن دعوی. و پست ترین مرتبه آن این است که به راستی وجود مقدس
امام علیه السلام نزد او محبوبتر باشد از اهل و مال و اولاد و آنچه که به آن ها دل بسته و علاقه پیدا
کرده.

پس اگر در وقت وداع حالش چنان است که می خواهد از عزیزترین خلق و محبوبترین ایشان
مفارقت کند و از او جدا شود پس ناچار دلش سوزان و اشکش ریزان و پایش لرزان خواهد بود. پس
خدای را بر این نعمت عظمی شکر کند

ص: ۶۸۹

۱- ۷۷. زیارات وداعیه ای که در این بخش می آوریم همه از زیارات وداعیه جامعه هستند یعنی آن
ها را در وداع با همه ائمه علیهم السلام می توان خواند. قابل توجه است که چند زیارت وداع دیگر
را به خاطر اختصاص داشتن آن ها به وداع با امام رضاعلیه السلام پس از نقل زیارت های آن
حضرت در «بخش بیست و ششم» آورده ایم و یک زیارت وداع دیگر که از امام رضاعلیه السلام
روایت شده به مناسبت بخش آخر کتاب (یعنی زیارت هایی که از امام رضاعلیه السلام روایت
گردیده) در آن بخش می آوریم.

و اگر نه در دعوی خویش کاذب و رجایش خائب است. (۱)

زیارت وداع پس از زیارت «امین الله»

مؤلف گوید: در کتاب «الإقبال» مرحوم سید بن طاووس و «الصحيفة الصادقية» و نیز در دو کتاب خطی دیدم که زیارتی از امام صادق علیه السلام به عنوان وداع پس از زیارت «امین الله» نقل شده است:

جابر می گوید: روایت حضرت امام باقر علیه السلام درباره زیارت «امین الله» را خدمت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم. امام صادق علیه السلام فرمودند:

هر گاه خواستی یکی از ائمه علیهم السلام را وداع نمایی این دعا را (پس از زیارت امین الله) اضافه کن:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای امام و رحمت خداوند و برکات او بر تو باد

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

تو را به خدا می سپارم و بر تو درود می فرستم و رحمت خدا و برکات او بر تو باد.

أَمَّنَّا بِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ

ایمان آورده ایم به پیامبر و به آنچه از احکام و دستورات آورده اید

وَدَعَوْتُمْ إِلَيْهِ.

و بر آن رهنمون گشته اید.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي وَلِيِّكَ.

خداوندا؛ این زیارت را آخرین زیارت از زیارت من را قرار نده.

اَللّٰهُمَّ لَا تَحْرِمْنِيْ ثَوَابَ مَزَارِهِ الَّذِيْ اَوْجَبْتَ لَهُ

خداوندا؛ مرا محروم مکن از ثواب زیارتی که آن را واجب گردانیده ای

وَيَسِّرْ لَنَا الْعُودَ اِلَيْهِ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالٰى. (۲)

و برگشت به سوی حضرتش را بر ما آسان فرما ان شاء الله تعالی

ص: ۶۹۰

۱- ۷۸. هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۴۰۹.

۲- ۷۹. الإقبال: ۷۸۷ الصحيفة الصادقية: ۲۹۰ کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط): ۱۵.

زیارت دوّم وداع

هر گاه اراده بازگشت و وداع نمودی بگو:

السَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا اَهْلَ بَيْتِ النَّبُوَّةِ

سلام بر شما ای اهل بیت پیامبر

سَلَامٌ مُّوَدَّعٍ لَا سَیِّمٍ وَلَا قَالٍ

سلام شخص وداع کننده ای که از دیدارت نه خسته گردیده و نه دوست دارد که دور شود

وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او

إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

بر شما که او ستوده و باشکوه و عظمت است

سَلَامٌ وَلِيٍّ غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ

(سلام بر شما) سلام ارادتمندی که از شما روی گردان نیست

وَلَا مُسْتَبَدِّلٍ بِكُمْ

و کسی را جایگزین شما نمی سازد

وَلَا مُؤَثِّرٍ عَلَيْكُمْ وَلَا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ

و دیگری را بر شما ترجیح نمی دهد و از راه شما منحرف نمی شود

وَلَا زَاهِدٍ فِي قُرْبِكُمْ وَإِثْيَانٍ مَشَاهِدِكُمْ.

و بی اعتنائی در نزدیک بودن با شما و آمدن به زیارتگاه شما ندارد.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ

و سلام بر شما

وَحَشْرَنِي اللَّهُ فِي زُمْرَتِكُمْ

و خداوند مرا در زمره شما محشور گرداند

وَأُورِدَنِي حَوْضَكُمُ

و در کنار حوض شما (کوثر) وارد فرماید

وَجَعَلَنِي مِنْ حِزْبِكُمْ

و از حزب و فی گروه شما قرار دهد

وَأَرْضَاكُم عَنِّي

و قلب نازنین شما را از من راضی و خشنود نماید

وَمَكَّنَنِي فِي دَوْلَتِكُمْ

و در دولت شما به من قدرت و توانائی دهد

وَأَحْيَانِي رَجَعَتِكُمْ

و در رجعت شما زنده گرداند

وَمَلَّكَنِي فِي أَيَّامِكُمْ

و در دوران شما بهره مند فرماید

وَشَكَرَ سَعْيِي بِكُمْ

و سعی و تلاش مرا به واسطه شما پاداش دهد

وَعَفَرَ ذَنْبِي بِشَفَاعَتِكُمْ

و گناه‌ها را به شفاعت شما بیامرزد

وَأَقَالَ عَشْرَتِي بِمَحَبَّتِكُمْ

و از خطا و لغزشم بخاطر محبت داشتن به شما چشم پوشی نماید

وَأَعْلَى كَعْبِي بِمُؤَالَاتِكُمْ

و با ولایت شما مرا سرافراز فرماید

وَشَرَّفَنِي بِطَاعَتِكُمْ

و با اطاعت و فرمانبرداری از دستورات شما به من شرافت و بزرگی بخشد

وَأَعَزَّنِي بِهُدَاكُم

و مرا به هدایت و رهبری شما عزیز گرداند

وَجَعَلَنِي مِمَّنْ انْقَلَبَ مُفْلِحاً مُنْجِحاً

و از کسانی قرار دهد که با کامیابی و رستگاری

ص: ۶۹۱

غَانِمًا سَالِمًا

مُعَافًا غَنِيًّا

فَإِذَا بَرِضُونَ اللَّهَ

بهره مند سلامت و عافیت و توانگری و پیروزمند به رضوان و خشنودی خداوند

وَفَضْلِهِ وَكَفَايَتِهِ

بِأَفْضَلِ مَا يُنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُورِكُمْ

و فضل و احسانش و سرپرستی او بازمی گردند بهتر از بازگشتی که هر یک از زائرین شما

وَمَوَالِيكُمْ

وْمُحِبِّيَكُمْ وَشِيعَتِكُمْ

وَرَزَقِيَّ اللّٰهُ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ

ارادتمندان شما دوستان شما و شیعیان شما دارند و بار دیگر بازگشتن را و بار دیگر

أَبَدًا مَا أَبْقَانِي

بِنِيَّةٍ وَإِيمَانٍ وَتَقْوَىٰ وَإِحْبَابٍ

وَرِزْقٍ وَاسِعٍ

تا مادامی که زنده ام به طور پیوسته با نیت خالص و ایمان و تقوا و فروتنی و روزی فراوان

حَلَالٍ طَيِّبٍ.

اللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِمْ وَذِكْرِهِمْ

حلال پاک روزی من گرداند. خداوندا؛ این سفر را آخرین عهد من از زیارت ایشان و یادشان

وَالصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ

وَأَوْجِبِ الْمَغْفِرَةَ وَالْخَيْرَ وَالْبَرَكَاتِ وَالنُّورَ

و درود فرستادن بر روح پاکشان قرار مده و مرا شایسته آمرزش و خیر و برکت و نور

وَالْإِيمَانَ وَحُسْنَ الْإِجَابَةِ

بِمَا أُوجِبْتَ لِأَوْلِيَائِكَ الْعَارِفِينَ

و ایمان و اجابت نیکو بفرما به آن گونه که اولیاء و عزیزانت را سزاوار آن ساختی؛ آنان که به

بِحَقِّهِمْ

الْمُوجِبِينَ طَاعَتَهُمْ

وَالرَّاغِبِينَ فِي زِيَارَتِهِمْ

الْمُتَقَرِّبِينَ

حَقِّ این بزرگواران معرفت دارند؛ از دستورات شان فرمانبرداری می کنند؛ در زیارت آنان اشتیاق دارند

وَالْيَاكُ وَالْيَاهِم.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي

اجعلوني في

به سوی تو و ایشان تقرب می جویند. پدر و مادرم جانم و اهل و عیالم فدای شما مرا مورد

هَمِّكُمْ

وَصَيِّرُونِي فِي حِزْبِكُمْ

وَأَدْخِلُونِي فِي شَفَاعَتِكُمْ

توجه خود قرار دهید و در حزب و گروه خویش راه دهید و در شفاعتتان وارد کنید

وَأَذْكُرُونِي عِنْدَ رَبِّكُمْ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و نزد پروردگارتان از من یاد نمائید. خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَأَبْلِغْ أَرْوَاحَهُمْ وَأَجْسَادَهُمْ مَنِي السَّلَامِ

و از طرف من به ارواح پاک ایشان و بدن های مطهرشان سلام برسان

ص: ۶۹۲

وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و درود و رحمت و برکات خداوند بر او و بر همه آنان باد

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

و درود خداوند بر سرور ما (حضرت) و آل او باد

وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا

و سلام زیاد از روی تسلیم

وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ. (۱)

و خداوند ما را کافی و خوب وکیلی است

زیارت سوّم وداع

علامه مجلسی رحمه الله در «بحار الأنوار» فرموده است: هنگامی که خواستی با هر یک ازائمه علیهم السلام وداع کنی بگو:

سَلَامُ اللَّهِ وَتَحِيَّاتُهُ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَى خَيْرِ اللَّهِ وَأَصْفِيَاءِهِ

درود خدا و سلام و رحمت و برکات او بر اختیارشدگان خدا و برگزیدگان

وَأَحِبَّائِهِ وَحُجَجِهِ وَأَوْلِيَاءِهِ مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ

و دوستان و حجّت ها و اولیائش (حضرت) محمد رسول او

وَالِهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ

و آل او امیر مؤمنان (حضرت) علی

الْحَسَنِ الْحُسَيْنِ

امام حسن امام حسین

عَلِيٍّ مُحَمَّدٍ

امام سجاد امام باقر

جَعْفَرِ مُوسَى عَلِيٍّ

امام صادق امام کاظم امام رضا

مُحَمَّدِ عَلِيٍّ حَسَنِ

امام جواد امام هادی امام حسن عسکری

الْخَلْفِ الصَّالِحِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ جَمِيعَانَ السَّلَامُ وَالرَّحْمَةُ.

و جانشین شایسته اش که بر او و بر همه آنان سلام و رحمت خدا باد.

السَّلَامُ عَلَى خَالِصَةِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ

سلام بر بنده خالص و گزیده خدا از میان آفریدگانش

وَصَفْوَتِهِ مِنْ بَرِيَّتِهِ

و برگزیده او از میان موجوداتش

وَأَمْنَائِهِ عَلَى وَحْيِهِ

و امینان او بر وحیش

وَحُجَجِهِ عَلَى عِبَادِهِ

و حجّت های او بر بندگانش

وَحُزْنَانِهِ عَلَى عِلْمِهِ

و خزانه داران او بر علمش

ص: ٦٩٣

١- ٨٠. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ٢/٢٧٥ المزار الكبير: ٥٣٥ بحار الأنوار: ١٠٢/١٣٣.

وَعَلَيْهِمْ مِنَ اللَّهِ دَائِمُ الصَّلَوَاتِ

و بر آنان از طرف خداوند درودهای همیشگی و پیوسته

وَزَاكِي الْبَرَكَاتِ وَنَامِي التَّحِيَّاتِ.

و برکات پاکیزه و فزاینده و تحیات بالنده.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ مَوَالِيَّ أَيْمَتِي وَقَادَتِي

سلام بر شما (ای) سروران و پیشوایان و زمامداران من

وَنِعْمَ الْمَوَالِي وَالْأَيْمَةُ وَالْقَادَةُ أَنْتُمْ

و شما خوب سرور و پیشوا و زمامدارانی هستید

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ

و سلام بر شما

وَالسَّلَامُ لَكُمْ مِنِّي قَلِيلٌ

و سلام من برای شما اندک است

السَّلَامُ عَلَيْنَكُمُ الْيَاسِينَ

سلام بر شما (ای) خاندان پیامبر

سَلَامًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا مُتَتَابِعًا سَرْمَدًا

سلام فراوان پاک مبارک پی در پی جاوید

دَائِمًا أَبَدًا

پایدار و همیشگی

كَمَا أَنْتُمْ أَهْلُهُ

آن گونه که شما سزاوارید

مِنِّي وَمِنْ وَالِدَيَّ وَأَهْلِي

از طرف من پدر و مادرم اهل و عیالم

وَوَالِدِي وَإِخْوَتِي وَأَخَوَاتِي

و فرزندانم و برادرانم و خواهرانم

وَمِنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

و از طرف همه مردان و زنان مؤمن

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ

زندگان و مردگان آنان

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ سَلَامٌ مُودِعٍ لَا سَمِّ وَلَا قَالٍ وَلَا مَالٌ

سلام بر شما سلام وداع کننده ای که از زیارت شما نه خسته شده و نه افسرده گشته و نه ملول گردیده

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

و رحمت خدا و برکات او

عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

بر شما اهل بیت که او ستوده و باشکوه است

غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ

نه از شما روی گردانم

وَلَا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ

و نه منحرفم

وَلَا مُؤَثِّرٍ عَلَيْكُمْ

و نه کسی را بر شما ترجیح می دهم

وَلَا زَاهِدٍ فِي قُرْبِكُمْ

و نه بی اعتنایی به نزدیک بودن با شما

وَلَا اَبْتَعِيَ بِكُمْ بَدَلًا

و نه کسی را جایگزین شما می نمایم

وَلَا عَنْكُمْ حَوْلًا

و نه از شما برمی گردم

وَلَا اتَّخِذُ بَيْنَكُمْ سُبُلًا

و نه دیگری را در بین شما راه خود قرار می دهم

وَلَا اشْتَرِي بِكُمْ ثَمَنًا.

و نه شما را به بهایی می فروشم.

لَا جَعَلَهُ اللَّهُ اخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمْ

خداوند این دیدار را آخرین زیارت از شما

وَتَعْظِيمِ ذِكْرِكُمْ

و بزرگداشت یاد شما

ص: ۶۹۴

وَتَفْخِيمِ أَسْمَائِكُمْ

و گرامی داشت نام شما

وَإِتْيَانِ مَشَاهِدِكُمْ وَآثَارِكُمْ

و آمدن به زیارتگاه شما و دیدن آثار شما

وَالصَّلَاةِ لَكُمْ

و درود فرستادن

والتَّسْلِيمِ عَلَيْكُمْ

و سلام کردن بر شما قرار ندهد

بَلْ جَعَلَهُ اللَّهُ مَثَابَةً لَنَا

بلکه آن را پناهگاه ما

وَأَمْنًا فِي دُنْيَانَا وَآخِرَتِنَا

و محل امن ما در دنیای ما و آخرت ما قرار دهد

وَذِكْرًا وَنُورًا لِمَعَادِنَا

و یادآور و روشنی بخش برای معاد ما

وَأَمَانًا وَإِيمَانًا لِمُنْقَلَبِنَا وَمَثْوَانًا.

و باعث امنیّت و ایمان در هر حرکت و سکون ما باشد.

وَجَعَلَنِي اللَّهُ مِمَّنْ انْقَلَبَ عَنْ زِيَارَتِكُمْ وَذِكْرِكُمْ

و خداوند مرا از کسانی قرار دهد که از زیارت شما و یاد شما

وَالصَّلَاةِ لَكُمْ

و درود فرستادن

والتَّسْلِيمِ عَلَيْكُمْ

و سلام کردن بر شما باز می گردد در حالی که

مُفْلِحاً مُنْجِحاً

رستگار کامیاب

غَانِماً سَالِماً مُعَافَاً غَنِيّاً فَآزِراً

بهره مند به سلامت و عافیت بی نیاز و پیروزمند

بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ

به خشنودی خدا و رحمت

وَفَضْلِهِ وَكَفَايَتِهِ

و فضل و کفایت

وَنَصْرِهِ وَأَمْنِهِ

و یاری و امنیت

وَمَغْفِرَتِهِ وَنُورِهِ

و آمرزش و نور

وَهُدَاهُ وَحِفْظِهِ

و هدایت و حفظ

وَكَلَّاءَتِهِ وَتَوْفِيقِهِ وَعِصْمَتِهِ

و نگهداری و توفیق و عصمت او باشد

وَرَزَقَنِي الْعُودَ ثُمَّ الْعُودَ أَبَدًا مَا أَبْقَانِي رَبِّي إِلَيْكُمْ بِنِيَّةٍ وَإِيمَانٍ وَتَقْوَى وَإِخْبَاتٍ

و مرا بازگشت دوباره و پس از آن بازگشت دیگر را همیشه به سوی شما روزی گرداند تا مادامی که پروردگارم مرا باقی داشته است با نیت (نیکو) و ایمان و تقوا و فروتنی

وَنُورٍ وَإِيقَانٍ

و نور و یقین

وَأَزْزَاقٍ مِنْ فَضْلِهِ وَاسِعَةٍ

و از فضل گسترده اش

طَيِّبَةِ دَارَةٍ

روزی های پاک سرشار

هَنِيئَةً مَرِيئَةً

دلنشین گوارا

سَلِيمَةً مِنْ غَيْرِ كَدٍّ

بی عیب بدون زحمت

وَلَا مَنْ مِنْ أَحَدٍ

و بدون منت کسی

وَنِعْمَةً سَابِغَةً

و با نعمت فراوان

وَعَافِيَةً سَالِمَةً

و عافیت کامل.

وَأَوْجَبَ لِي مِنَ الْحَيَاةِ وَالْكَرَامَةِ وَالْبَرَكَاتِ

و واجب گرداند برای من از حیات و کرامت و برکت

وَالصَّلَاحِ وَالْإِيمَانِ

و درستی و ایمان

وَالْمَغْفِرَةَ وَالرِّضْوَانَ

و آمرزش و رضوان

مِثْلَ مَا أُوجِبَ لِأَوْلِيَائِهِ وَصَالِحِي عِبَادِهِ مِنْ زُورِهِمْ وَوَفْدِيهِمْ

مانند آنچه را واجب گردانیده است برای اولیائش و بندگان شایسته از زائران واردشدگان

ص: ۶۹۵

وَمَوَالِيهِمْ وَمُحِبِّيهِمْ

اردمندان دوستانشان

وَحَزْبِهِمْ وَشِيعَتِهِمْ

و حزب و گروه ایشان و شیعیان شان

الْعَارِفِينَ حَقَّهُمْ

آن ها که معرفت به حق آنان دارند

الْمُوجِبِينَ طَاعَتَهُمْ

اطاعت شان را واجب می دانند

الْمُدْمِنِينَ ذِكْرَهُمْ

دائم در یاد آن ها می باشند

الرَّاعِبِينَ فِي زِيَارَتِهِمْ

مشتاق زیارت شان هستند

الْمُنْتَظِرِينَ أَيَّامَهُمْ

دوران ایشان را انتظار می کشند

الْمُطِيعِينَ لَهُمْ

مطیع و فرمانبردار آنانند

الْمُتَقَرِّبِينَ بِذَلِكَ إِلَيْكَ وَإِلَيْهِمْ.

و به این وسیله به درگاه تو و به سوی آن بزرگواران تقرّب می جویند.

اللَّهُمَّ أَنْتَ خَيْرُ مَنْ وَفَدْتُ إِلَيْهِ الرَّجَالُ

خداوندا؛ تو بهترین کسی هستی که اشخاص به سوی او کوچ کنند

وَشَدَّتْ إِلَيْهِ الرَّحَالُ

و در آستانه اش رحل اقامت افکنند

وَصَرَفَتْ نَحْوَهُ الْأَمَالُ

و آرزوها را متوجّه او سازند

وَأَزْتَجِي لِلرَّغَائِبِ وَالْإِفْضَالِ.

و برای رسیدن به خواسته ها و بخشش های فراوان به او امید داشته باشند.

وَأَنْتَ يَا سَيِّدِي أَكْرَمُ مَا تُبِيَّ

و تو ای سرور من؛ گرامی ترین کسی هستی که به درگاهش آیند

وَأَكْرَمُ مَزُورٍ

و گرامی ترین زیارت شده ای

وَقَدْ جَعَلْتَ لِكُلِّ مُلْتَمِسٍ مَا عِنْدَكَ جَزَاءً

و تو به راستی برای هر که خواهان عنایت تو و آنچه نزد تو است جزا و پاداشی

وَلِكُلِّ رَاغِبٍ إِلَيْكَ هِبَةً

و برای هر که مشتاق تو است و به تو روی آورده بخششی

وَلِكُلِّ مَنْ فَرَعَ إِلَيْكَ رَحْمَةً

و برای هر کس به پناهِت آمده رحمتی

وَلِكُلِّ مُتَضَرِّعٍ إِلَيْكَ إِجَابَةً

و برای هر که به سوی تو ناله و زاری می کند اجابتی

وَلِكُلِّ مُتَوَسِّلٍ إِلَيْكَ عَفْوَاً

و برای هر که به تو توسل جسته و عفو و رحمتی قرار داده ای

وَقَدْ جِئْتُكَ زَائِراً لِقُبُورِ أَحِبَّائِكَ وَأَوْلِيَائِكَ

و من برای زیارت قبور پاک اولیاء تو و دوستان تو

وَخَيْرَتِكَ مِنْ عِبَادِكَ

و برگزیدگان از میان بندگانت آمده ام

وَإِفْداً إِلَيْهِمْ

و به سوی آنان کوچ کرده

نَازِلاً بَيْنَهُمْ

و به آستان مبارک ایشان فرود آمده

قاصِداً لِحَرَمِهِمْ

و آهنگ حرم ایشان را دارم

رَاغِباً فِي شَفَاعَتِهِمْ

به شفاعت شان مایل و مشتاقم

مُلْتَمِساً مَا عِنْدَهُمْ

خواهان عنایت شان و آنچه نزدشان هست می باشم

رَاغِباً لَهُمْ

امید به آن‌ها بسته

مُتَوَسِّلًا إِلَيْكَ بِهِمْ

و به وسیله ایشان به درگاه تو توسل جسته ام

وَحَقُّكَ عَلَيْنَا أَلَّا تُخَيِّبَ سَائِلَهُمْ وَوَأَفِدَهُمْ

و سزاوار است که تو گدای ایشان و وارد شده بر ایشان

ص: ۶۹۶

وَالنَّازِلِ بِفِنَائِهِمْ

و آن که به آستان آنان فرود آمده

وَالْمُنِيخِ بِسَاحَتِهِمْ

و در صحن و سرای شان اقامت گزیده

مِنْ حَزْبِهِمْ وَأَشْيَاعِهِمْ

و از حزب و گروه و پیروان آن‌ها است محروم مگردانی

وَوَقَّفْتُ بِهَذَا الْمَقَامِ الشَّرِيفِ

و در این مقام باشرافت (آمده و) توقف کرده ام

رَجَاءَ مَا عِنْدَكَ لِزُورِهِمْ وَالْمُطِيعِينَ لَهُمْ

به امید عنایتی که به زائران و فرمانبرداران ایشان

مِنَ الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ

از رحمت و آمرزش

وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعَامِ

و لطف و بخشش داری

فَلَا تَجْعَلْنِي مِنْ أَخْيَبٍ وَفَدِكَ وَوَفْدِهِمْ

پس مرا از محروم ترین کسانی که نزد تو و نزد ایشان آمده قرار مده

وَأَكْرَمَنِي وَبِالْجَنَّةِ

بهشت را بر من کرامت کن

وَمَنْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ

و با آمرزشت بر من منت بگذار

وَجَمِّلْنِي بِالْعَافِيَةِ

و با عافیت مرا زینت ده

وَأَجِرْنِي بِالْعِتْقِ مِنَ النَّارِ

و بارهایی از آتش مرا پناه بده

وَأَوْسَعَ عَلَيَّ رِزْقَكَ الْحَلَالَ وَفَضْلَكَ الْوَاسِعَ الْجَزِيلَ

و روزی حلال و لطف گسترده زیادت را بر من فراخ گردان

وَأَذْرًا عَنِّي أَبَدًا شَرَّ كُلِّ ذِي شَرٍّ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ.

و همواره شرّ و بدی هر صاحب شرّی از جنّ و انس را از من دور گردان.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي يَا سَادَتِي

پدر و مادرم فدای شما ای سروران من؛

أَتَقَرَّبُ بِكُمْ إِلَى اللَّهِ

به وسیله شما به خدا تقرب می جویم

وَأَتَوَجَّهُ بِكُمْ إِلَى اللَّهِ

و به واسطه شما به خدا روی می آورم

وَأَطْلُبُ بِكُمْ حَاجَتِي مِنَ اللَّهِ

و از خدا به برکت شما حاجتم را می طلبم

جَعَلَنِي اللَّهُ بِكُمْ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

خدا مرا به خاطر شما در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربان (درگاهتان) قرار دهد.

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي

پدر و مادرم و جانم فدای شما؛

تَحَنَّنُوا عَلَيَّ

بر من دلسوزی و مهربانی کنید

وَأَزْحَمُونِي

و رحم کنید

وَأَجْعَلُونِي مِنْ هَمِّكُمْ

و مرا مورد توجه خود قرار دهید

وَأَذْكُرُونِي عِنْدَ رَبِّكُمْ

و از من نزد پروردگارتان یاد کنید

وَكُونُوا عِصْمَتِي

و پناه من باشید

وَصَيِّرُونِي مِنْ حِزْبِكُمْ

و مرا از حزب و گروه خود گردانید

وَشَرِّفُونِي بِشَفَاعَتِكُمْ

و با شفاعت خویش شرافت بخشید

ص: ٦٩٧

وَمَكَّنُونِي فِي دَوْلَتِكُمْ

و در دولت و حکومتان توانا و قدرتمند سازید

وَاحْشُرُونِي فِي زُمْرَتِكُمْ

و در زمره خودتان محشور فرمائید

وَأُورِدُونِي وَحَوْضِكُمْ

در کنار حوض خویش (کوثر) وارد نمائید

وَأَكْرِمُونِي بِرِضَاكُمْ

و با رضایت و خشنودی خویش گرامی دارید

وَأَسْعِدُونِي بِطَاعَتِكُمْ

و به طاعت خویش یاری کنید

وَخَصُّونِي وَبِفَضْلِكُمْ

به فضل و احسان خویش اختصاص دهید

وَاحْفَظُونِي مِنْ مَكَارِهِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و مرا از ناپسندی ها و ناخوش آیندهای دنیا و آخرت

وَشَرَّ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ

(و) از (شرّ انس و جنّ

وَكُلِّ ذِي شَرٍّ بِقُدْرَتِكُمْ

(و) از (شرّ هر دارنده شرّی به قدرت خویش محفوظ بدارید

فَبِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّتِكُمْ

پس به ضمان خدا و ضمان شما

وَجَلَالِ اللَّهِ

و جلال خدا

وَكِبْرِيَاءِ اللَّهِ

و کبریائی خدا

وَمُلْكِ اللَّهِ

و پادشاهی خدا

وَسُلْطَانِ اللَّهِ

و سلطنت خدا

وَعَظْمَةِ اللَّهِ

و عظمت خدا

وَعِزِّ اللَّهِ

و عزت خدا

و كَلِمَاتِهِ الْمُبَارَكَاتِ

و کلمات بابرکتش خود را باز می دارم

أَمْتِنِعْ وَأَحْتَرِسْ وَأَسْتَجِيرُ وَأَسْتَعِيْثُ وَأَحْتَرِزُ

و حفظ می کنم و پناه می برم و کمک می خواهم و نگه می دارم

وَأَهْلِيْ وَوَلَدِيْ وَمَالِيْ وَإِخْوَانِي الْمُوْمِنِيْنَ أَبَدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

و اهل و عیال و فرزندانم و آنچه دارم و برادران مؤمنم را برای همیشه در دنیا و آخرت

مِنْ كُلِّ سُوءٍ

از هر بدی

وَبِكُمْ أَرْجُو النَّجَاةَ

و به وسیله شما نجات را امیدوارم

وَأَطْلُبُ الصَّلَاحَ

و درستی و نیکی را خواهانم

وَأْمِلُ النَّجَاحَ

و موفقیت را آرزو دارم

وَأَسْتَشْفِي مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ

و شفا از هر درد و مرضی را می خواهم

وَأَلَيْكُمْ مَفَرِّي مِنْ كُلِّ خَوْفٍ

و گریزگاه من از هر بیم و هراسی به سوی شماست

وَعَلَيْكُمْ مَعْوَلِي عِنْدَ كُلِّ شِدَّةٍ وَرَخَاءٍ.

و تکیه گاه من در هر سختی و سستی بر شما است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و بر آل محمد درود فرست

كَمَا أَنْتَ وَهُمْ أَهْلُهُ

آن گونه که تو و ایشان شایسته آن هستید

وَأَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ دَعَا إِلَيْهِ

و مرا در هر خیری که به سوی آن دعوت کردند

وَدَلُّوا عَلَيَّ

و بر آن راهنمایی نمودند

وَأْمُرُوا بِهِ

و به آن دستور دادند

ص: ۶۹۸

وَرَضُوا بِهِ

و از آن خشنودند

قَوْلًا وَفِعْلًا

از نظر گفتار و رفتار وارد کن

وَنَجِّنِي بِهِمْ مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ

و به وسیله آنان مرا از هر ناخوش آیندی رهایی بخش

وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ

و از هر بدی خارج کن

وَأَعْصِمْنِي مِنْ كُلِّ مَا نَهَوْا عَنْهُ وَأَنْكَرُوهُ

و مرا از آنچه نهی کرده اند و مورد پسندشان نیست

وَحَافِظُوا مِنْهُ وَحَذِّرُوهُ

و از آن ترسانیده و بر حذر داشته اند مصون بدار و حفظ کن

وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَفَرِّجْنَا بِهِمْ

و در فرج ایشان و فرج ما به وسیله ایشان شتاب کن

وَأَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ

و دشمنان شان را از انسان ها و از جنّ نابود گردان

وَبَلِّغْ أَرْوَاحَهُمْ وَأَجْسَادَهُمْ أَبَدًا مِّنِّي السَّلَامُ

و به جسم و جان پاک و مقدّس ایشان همواره از طرف من سلام برسان

وَأَزِدُّدْ عَلَيْنَا مِنْهُمْ السَّلَامُ

و سلام ایشان را به ما بازگردان

وَالسَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

و سلام و رحمت و برکات خداوند بر همه آنان باد

زیارت چهارم وداع

این زیارت را نیز علامه مجلسی رحمه الله در «بحار الأنوار» برای وداع با ائمه صلوات الله عليهم نقل نموده است:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَةَ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر شما ای سروران اهل ایمان

وَأَيُّمَةَ الْمُتَّقِينَ

و پيشوایان اهل تقوا

وَأَعْلَامَ الْمُهْتَدِينَ

و نشانه ها برای راه یافتگان

وَوَرَثَةَ النَّبِيِّينَ

و وارثان پیامبران

وَسُلَالَةَ الْمُرْسَلِينَ

و فرزندان رسولان

وَقُدُوةَ الصَّالِحِينَ

و مقتدای صالحان

ص: ۶۹۹

۱- ۸۱. بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۵۷.

وَحُجَّجَ اللَّهُ عَلَى الْعَالَمِينَ

و حجّت های الهی بر جهانیان

قَدْ أَنْ لَكُمْ مِنْنِي الْوِدَاعُ

اینک هنگام وداع من با شما

وَحَانَ التَّعْجِيلُ لَهُ وَالْإِسْرَاعُ

و شتاب و سرعت برای آن فرارسیده

لَا مِنْ سَيِّمٍ لَكُمْ

البته نه بخاطر اینکه از دیدار شما خسته شده

وَلَا مَلَلٍ لِلْمَقَامِ عِنْدَكُمْ

و از ماندن نزد شما افسرده و ملول گشته باشم

لَكِنْ لِأَسْبَابٍ مَانِعَةٍ

بلکه بخاطر جهاتی که مانعند

وَمُلِمَّاتٍ عَنِ الْإِقَامَةِ دَافِعَةٍ

و حوادثی که مرا از ماندن باز می دارد

يَتَّضِحُ لَهَا الْإِعْتِذَارُ

عذرآوردن آن را آشکار می کند

وَيَتَعَذَّرُ مَعَهَا اللَّبْثُ وَالْقَرَارُ.

و توقف و درنگ را برای من ناممکن و دشوار می سازد

فَأَسْتَوِدُّعُكُمْ اللَّهُ

لذا شما را به خدا سپرده

وَأَسْأَلُهُ بِكُمْ رِضَاءً

و به واسطه شما رضایت او را مسألت می نمایم

وَدَاعٍ عَازِمٍ عَلَى الْعُودِ إِلَيْكُمْ

(وداع می کنم) وداعی کسی که تصمیم به بازگشت به سوی شما را دارد

مُتَأَسِّفٍ لِّتَعَذُّرِ الْمَقَامِ لَدَيْكُمْ

و به خاطر ناممکن بودن ماندن نزد شما اندوهگین است

وَكَيْفَ لَا يَتَأَسَّفُ عَلَى فِرَاقِ مَشَاهِدِكُمْ الشَّرِيفَةِ الْمُعْظَمَةِ

و چگونه تأسّف نخورد و اندوهگین نباشد بر جدائی از جایگاه شریف و با عظمت حضور نورانی شما

وَبُقَاعِ قُبُورِكُمْ الْمُبَارَكَةِ الْمُكْرَمَةِ

و بارگاه مبارک و گرامی و ارزشمند شما

وَفِيهَا يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ

در حالی که در آن دعا مستجاب

وَيُصْرَفُ الشُّوْءُ وَالْبَلَاءُ

و بد و بلا دور می گردد

وَيُمحِي السَّقَاءَ

و سختی و بدبختی از بین می رود

وَيَشْفِي الدَّاءَ

و دردها درمان می شود

وَبِكُمْ يُؤْمَنُ الْعَذَابُ

و به واسطه شما از عذاب ایمنی می یابند

وَتُهَوَّنُ الصَّعَابُ

و دشواری ها آسان

وَيُنَجِّحُ وَالطُّلَّابُ

جویندگان کامیاب می شوند

وَيُرْجَحُ الثَّوَابُ

و به ثواب و پاداش بیشتر الهی می رسند

وَبِكُمْ تَتِمُّ النِّعْمَةُ

و به سبب شما نعمت تمام

وَتَعْمُ الرَّحْمَةُ

رحمت فراگیر

وَتَنْدَفِعُ النُّقْمَةُ

عقوبت و بلا دور

وَتَنْكَشِفُ الْغُمَّةُ

غم و غصه برطرف

وَتُقْبَلُ التَّوْبَةُ

توبه پذیرفته

وَعُفِرَ الْحَوْبَةُ

گناه آمرزیده

وَتَرْكُو الْأَعْمَالُ

اعمال پاکیزه

وَتَنَالُ الْأَمَالُ

آرزوها برآورده گردد

وَيَتَحَقَّقُ الرَّجَاءُ

امید تحقق یافته

وَتَبْلُغُ السَّرَّاءُ

و به شادمانی رسد

ص: ۷۰۰

وَتُدْفَعُ الضَّرَّاءُ

و ضرر و زیان دفع

وَتُهْدَى الْأَرْأَى وَتَرْشُدُ الْأَهْوَاءُ

آراء هدایت و خواسته ها رشد پیدا کند

وَتَحْصُلُ السِّيَادَةُ

و سروری حاصل

وَتَكْمِلُ السَّعَادَةَ

سعادت کامل

وَيَقْبَلُ الْإِيمَانُ

ایمان قبول

وَيَذُرُّ الْأَمَانُ

و آرامش و اطمینان یابد

وَتَدْخُلُ الْجَنَّةَ

و داخل بهشت شود

وَعَنْكُمْ يُسْأَلُ الْإِنْسُ وَالْجَانُّ.

و در مورد شما و ولایت شما است که از هر انسان و جنّی سؤال شوند.

فَوَا أَسْفَا لِمُفَارَقَةِ جَنَابِكُمْ

چه قدر اندوه و تأسّف می خورم بخاطر جدائی از آستان شما

وَوَا شَوْقَاهُ إِلَى تَقْبِيلِ أَعْتَابِكُمْ

و چه قدر شوق و اشتیاق دارم به بوسیدن درگاه شما

وَالْوُلُوجِ بِإِذْنِكُمْ لِأَبْوَابِكُمْ

و وارد شدن به بارگاهتان با اجازه شما

وَتَعْفِيرِ الْخَدِّ عَلَى أَرِيحِ تُرَابِكُمْ

و مالیدن صورت را بر خاک خوشبوی شما

وَاللِّيَاذِ بِعَرَصَاتِكُمْ

و پناه آوردن به صحن و سرا

وَمَحَالٌّ أَبْدَانِكُمْ وَأَشْخَاصِكُمْ

و محلّ فرود آمدن جسم پاک و پیکر شریف شما

الْمَحْفُوفَةِ بِالْمَلَائِكَةِ الْكِرَامِ

که فرشتگان بزرگوار اطراف آن گرد آمده

وَالْمَتْحُوفَةِ مِنَ اللَّهِ بِالرَّحْمَةِ وَالسَّلَامِ

و رحمت و سلام خداوند گرداگرد آن را فراگرفته است

وَدَدْتُ أَنْ كُنْتُ لَهَا سَادِنًا

دوست داشتم که دربان این آستان بودم

وَفِي جَوَارِهَا قَاطِنًا

و در جوار آن ساکن می شدم

لَا يَزْعَجُنِي عَنْهَا الرَّحِيلُ

بانگ رحیل و کوچ کردن مرا از آن دور نمی گرداند

وَلَا يَفُوتُنِي بِهَا الْمُقِيلُ

و با آن خوابگاه از دستم نمی رفت

لِيَكْثُرَ بِهَا الْإِمَامِي وَاسْتِلامِي لَهَا وَسَلَامِي.

تا دیدار من زیادتر و و استلام سنگهای حرمش که برایم بهتر از حجرالأسود است بیشتر و سلام و درودم فراوانتر می گردید

فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي هَدَانِي لِمَعْرِفَتِكُمْ

اکنون از خداوندی که مرا به معرفت شما هدایت کرد

وَأَكْرَمَنِي بِمَحَبَّتِكُمْ

و با دوستی شما گرامی داشت

وَتَعَبَّدَنِي بِوِلَايَتِكُمْ

و به ولایت شما پایبند

وَنَدَبَنِي إِلَى زِيَارَتِكُمْ

نمود و به زیارت شما فراخواند

الْعُودَ مَا أَبْقَانِي إِلَى حَضْرَتِكُمْ

(می خواهم) تا مادامی که زنده ام به حضور شما بازگرداند

وَالْبِشَارَةَ إِذَا تَوَفَّانِي بِمُرَافَقَتِكُمْ

و چون جانم را گرفت به همراهی با شما

وَالْحَشْرَ فِي زُمْرَتِكُمْ

و محشور شدن در زمره شما

ص: ۷۰۱

وَالدُّخُولَ فِي شَفَاعَتِكُمْ.

و داخل شدن در شفاعت شما مژده ام دهد.

فَيَا لَيْتَ شِعْرِي يَا سَادَتِي كَيْفَ حَالِي فِي رَحْلَتِي

اکنون که در حال رفتن و کوچ کردنم کاش می دانستم حالم چگونه است؟

أَمَغْفُورَةٌ ذُّنُوبِي

آیا گناهانم آمرزیده شده؟

وَمَسْتُورَةٌ عِيُوبِي

عیوبم پرده پوشی شده؟

وَمَقْضِيَّةٌ حَاجَتِي

حاجتم برآورده

وَمُنْجَحَةٌ طَلِبَتِي

و خواسته ام روا گردیده است؟

فَذَاكَ الَّذِي أَمَلْتُهُ

که این آرزوی من است

وَفِي كَرَمِكُمْ تَوَسَّيْتُهُ

و درباره کرم و بزرگواری شما چنین گمانی دارم

فَمَا أَسْعَدَنِي بِكُمْ

پس چه سعادت‌مندم به وسیله شما

وَأَعْظَمَ فَوْزِي بِحُبِّكُمْ

و چه کامیاب و پیروزم با داشتن دوستی و محبت شما

أَمْ رَاحِلٌ بِوِزْرِ مُثْقَلٍ بِهِ ظَهْرِي

یا اینکه با بار گرانی از گناه که پشتم را سنگین کرده

مَحْجُوباً دُعَائِي

بدون اینکه دعایم مستجاب شده باشد

خَائِباً رَجَائِي.

و به امیدم رسیده باشم باز می‌گردم

فَيَاشَقُّوتَاهُ إِن كَانَتْ هَذِهِ حَالِي

که اگر حالم چنین است وای بر من و بدبختی من

وَيَا حَيِّبَةُ أَمَالِي

و وای بر آرزوهای برآورده نشده ام

يَأْبَىٰ ذَٰلِكَ بِرِّكُمْ وَإِحْسَانِكُمْ وَجَمِيلَ وَعْدِكُمْ لِزَائِرِكُمْ وَضَمَانِكُمْ

ولی لطف و احسان شما و نویدها و ضمانت هائی که نسبت به زائرانتان نموده اید چنین چیزی را نمی پذیرد

وَتَأْبَىٰ مَكَارِمَ أَخْلَاقِكُمْ وَطَهَارَةَ شِيَمِكُمْ وَأَعْرَاقِكُمْ

و اخلاق کریمانه و خلق و خوی پاکیزه و سیره محبت آمیز شما از چنین رفتاری به دور است

وَكَرَمِكُمْ عَلَىٰ رَبِّكُمْ

و کرامت شما نزد پروردگار

وَعِنَايَتِكُمْ بِزَائِرِكُمْ وَمُحِبَّتِكُمْ

و عنایتی که به زائر و دوستدار خود دارید

أَنْ يُرَدَّ سَأَالُهُ

باعث می شود که درخواست او رد نشود

أَوْ يُخَيَّبَ لَدَيْهِ أَمَالُهُ

یا محروم نسبت به آرزوهایش نگردد

وَيَأْبَىٰ اللَّهُ إِلَّا تَصْدِيقَ وَعْدِكُمْ وَتَحْقِيقَ الرَّجَاءِ بِقَصْدِكُمْ

و خداوند نمی پسندد مگر آنکه وعده شما را به آنکه قصد و آهنگ شما نموده راست گرداند و امیدش را بر آورد

إِسْعَافاً وَإِكْرَاماً لِقَاصِدِكُمْ

بنخاطر گرمی داشتن و روی آوردن به آنکه به شما روی آورده

وَإِتْحَافاً بِالْخَيْرَاتِ لِرِزَائِكُمْ

و هدیه دادن خیرات به زائران

وَكَذَلِكَ الظَّنُّ بِكُمْ

و گمان ما به شما چنین است

وَالْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِهِ لِشِيعَتِكُمْ.

و امیدی که از فضل و احسان شما نسبت به شیعیانان می رود اینگونه است.

وَأَشْهَدُ اللَّهَ وَأَعْهَدُ عَلَيْهِ

و خدا را گواه می گیرم و بر آن با خدا پیمان می بندم

وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي عَلَى مَا عَاهَدْتُهُ عَلَيْهِ مِنَ الْإِقْرَارِ بِوِلَايَتِكُمْ

و (نیز) شما را گواه می گیرم که من بر آن عهدی که با شما بسته ام در مورد «اقرار به ولایت شما

ص: ۷۰۲

وَالْإِعْتِقَادِ لِفَرْضِ طَاعَتِكُمْ

و معتقد بودن به وجوب اطاعت شما

وَالْإِعْتِرَافِ بِفَضْلِكُمْ

و اعتراف به فضل و برتری شما

وَالْقِيَامِ بِنَصْرِكُمْ

و یاری کردن شما

والتَّقَرُّبِ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ

و به خدا تقرب جستن به دوستی شما

وَالطَّاعَةِ لَهُ بِالْكَوْنِ مَعَكُمْ

و اطاعت فرمان او با بودن با شما» هستیم.

وَهَذِهِ يَدِي عَلَى مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِكُمْ

و این تعهد من است نسبت به آنچه خداوند فرمان داده است از وفا نمودن به عهد و پیمان با شما

وَالْبَيْعَةِ الْوَاجِبَةِ لَكُمْ

و بیعتی که واجب است برای شما

لَا أَبْغِي بِذَلِكَ بَدَلًا

با وجود آن چیزی که بدل و جایگزین آن نمی جویم

وَلَا أُرِيدُ عَنْهُ تَحْوِيلًا.

و هرگز نمی خواهم از آن دگرگون گردم. و

وَأَشْهَدُ أَنَّ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ أَمْرٌ عَازِمٌ وَحَتَمٌ عَلَى الْأُمَّةِ لَازِمٌ

گواهی می دهم که آن از طرف خداوند امری است تصمیم گرفته شده و حتمی و بر امت لازم گشته است

لَا حُجَّةَ لِمَنْ جَهَلَهُ

کسی که نسبت به آن جاهل باشد حجّتی ندارد

وَلَا عُذْرَ لِمَنْ أَهْمَلَهُ

و کسی که نسبت به آن سستی و بی پروائی نماید عذری نخواهد داشت

أَدِينُ اللَّهِ بِذَلِكَ فِي السِّرِّ وَالْإِعْلَانِ وَالذِّكْرِ وَالنِّسْيَانِ

من به آن در پنهان و آشکار و در حال توجّه و فراموشی

وَفِي الْمَمَاتِ وَالْمَحْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأُولَى

و مرگ و زندگی و در دنیا و آخرت

وَعَلَى بُعْدِ الدَّارِ

و دوری از منزلگاه

وَقُرْبِ الْمَزَارِ.

و نزدیکی زیارتگاه معتقدم.

اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَيَبِّئْنِي عَلَى ذَلِكَ حَتَّى أَلْقَاكَ

و مرا بر این امر تا هنگام دیدارت ثابت بدار

وَوَفِّقْنِي لِمَطَاعَتِكَ وَرِضَاكَ

و برای فرمانبرداری و جلب رضایت و خشنودی ات موفق فرما

وَأَنْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي

و به آنچه مرا آموخته ای بهره مند ساز

وَزِدْنِي مِنَ الْخَيْرِ مَا أَلْهَمْتَنِي

و به آنچه از خیر و خوبی الهام نموده ای بیفزای

وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي

و قلبم را پس از آنکه هدایت نموده ای منحرف مگردان

فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ مَا أَوْلَيْتَنِي.

تو سزاوار سپاس و ستایشی بر آنچه عنایت فرموده ای.

فَأَسْأَلُكَ يَا مَنْ لَا تُحْصِي نِعْمَهُ

از تو می خواهم ای آنکه نعمت هایش بی شمار

ص: ۷۰۳

وَلَا يُوَازِي كَرَمُهُ

و کرمش نامتناهی است

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

که بر محمد و آل محمد درود فرستی

وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَةِ أَوْلِيَائِكَ

و این دیدار را آخرین دیدار من برای زیارت اولیائت

وَالْإِلْمَامِ بِمَشَاهِدِ حُجَجِكَ وَأَصْفِيَائِكَ

و عتبه بوسی بارگاه حجت ها و برگزیدگان قرار ندهی

وَأَلْهِمْنِي بِهَا شُكْرَ الْإِيكِّ وَالْإِلْحَاحَ بِمَسْأَلَتِكَ وَدُعَائِكَ

و به برکت این زیارت شکر الطاف و عنایاتت و اصرار ورزیدن در دعا و درخواست گدائی از خودت

را به من الهام فرما

وَاسْتَجِبْ لِي مَا دَعَوْتُكَ

و آنچه دعا کردم برایم مستجاب نما

وَأَعْطِنِي بِفَضْلِكَ كُلِّ مَا سَأَلْتُكَ

و به فضل و احسانت آنچه درخواست نموده عطا کن

وَأَغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً وَاذِعَةً

و مرا ببامرز آمرزشی که بازدارنده از گناه باشد

وَأَزْحَمْنِي بِجُودِكَ

و به جود و کرمت به من رحم کن

رَحْمَةً وَاِسِعَةً يُؤْمِنُنِي بِهَا مِنْ سَخَطِكَ وَالنَّارِ

رحمتی که گسترده و فراگیر باشد و با آن مرا از خشم و غضبت و آتش دوزخت ایمن داری

وَتُسْكِنُنِي بِفَضْلِكَ بِهَا دَارَ الْقَرَارِ مَعَ الْأَيْمَةِ الْأَطْهَارِ

و به لطف خویش در سرای جاودانی در جوار ائمه طاهرین

وَشِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَبْرَارِ.

و شیعیان اهل بیت نیکوکار پیامبر ساکن گردانی.

وَأَجْعَلْنِي مِمَّنْ يَسَّرَتْ حِسَابَهُ

و مرا قرار بده از کسانی که حسابش را آسان می گیری

وَأَحْسَنْتَ إِلَيْكَ مَا بِهِ

و بازگشتش را به سوی خودت نیکو می گردانی

وَمَحَوْتَ سَيِّئَاتِهِ

و گناهانش را نابود

وَضَاعَفْتَ حَسَنَاتِهِ

و خوبی هایش را دوچندان می نمائی

وَحَشْرَتُهُ فِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدِينَ الطَّاهِرِينَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

و در زمره محمد و آل پاک او - که درود تو بر همه آنان باد - محشور می فرمائی

وَأَغْفِرْ لِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

و پیامرز پدر و مادرم و همه مؤمنان را به رحمت بی کرانت ای مهربانترین مهربانان.

ص: ۷۰۴

۱- ۸۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۰۴.

زیارت پنجم وداع

علامه مجلسی رحمه الله در «بحار الأنوار» فرموده است: در زیارت وداع بگو آنچه روایت شده از امام صادق علیه السلام که در وداع با پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود یعنی بگو:

لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ.

خداوند این سلام را آخرین سلام من بر شما قرار ندهد.

و اگر خواستی بگو: اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِیَّ اللّٰهِ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای ولیّ خدا و رحمت خداوند و برکات او بر تو باد.

اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ اٰخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِيْ اِبْنِ نَبِيِّكَ

خداوندا! این زیارت را آخرین دیدار من و آخرین زیارت من از پسر پیامبرت

وَ حُجَّتِكَ عَلٰی خَلْقِكَ

و حجّتت بر آفریدگانت قرار مده

وَاجْمَعْنِيْ وَاِيَّاهُ فِيْ جَنَّتِكَ

و مرا با او در بهشت قرین گردان

وَاحْشُرْنِيْ مَعَهُ وَفِيْ حِزْبِهِ

و با او و در حزب و گروه او محشور فرما

مَعَ الشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِيْنَ

با شهیدان و اشخاص صالح و شایسته

وَ حَسَنَ اَوْلِيَّاكَ رَفِيْقًا

و آنان خوب همراهان و همدمانی هستند

وَأَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَسْتَرْعِيكَ

و شما را به خدا می سپارم

وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ

و می خواهم که مرا مراقبت و نگهداری کنی

أَمِنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ

و بر شما سلام و درود می فرستم به خدا و رسول و آنچه آورده ای

وَدَلَّلْتَ عَلَيْهِ

و مرا بر آن راهنمایی فرموده ای ایمان آورده ایم

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. (۱)

پس نام ما را با گواهان بنویس.

کلام مرحوم علامه مجلسی ظهور در اختصاص این زیارت به وداع با حضرت امام رضا علیه السلام ندارد.

ص: ۷۰۵

۱- ۸۳. بحار الأنوار: ۱۰۲/۵۰ و در البلد الأمين: ۴۰۰ با اختلاف.

زیارت ششم وداع

در کتاب «المزار الکبیر» روایت کرده است: هنگامی که خواستی وداع کنی بگو:

سَلَامٌ عَلَیْكَ يَا مَوْلَايَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای مولای من و رحمت خدا و برکات او بر تو باد

أَنْتَ لَنَا جَنَّةٌ مِنَ الْعَذَابِ

تو برای ما سپری از عذاب هستی

وَهَذَا أَوَانٌ أَنْصِرَافِي عَنْكَ

و اکنون زمان بازگشت من فرارسیده

غَيْرَ رَاغِبٍ عَنْكَ

در حالی که از شما روی برنگردانده

وَلَا مُسْتَبَدِّلٍ بِكَ

و کسی را جایگزین شما نساخته

وَلَا مُؤَثِّرٍ عَلَيْكَ

و دیگری را بر شما ترجیح نداده ام

وَلَا زَاهِدٍ فِي قُرْبِكَ

و در نزدیک بودن با شما بی اعتنا نیستم

وَقَدْ جُدْتُ بِنَفْسِي لِلْحَدَثَانِ

و به تحقیق جان خود را در برابر حوادث روزگار قرار دادم

وَتَرَكْتُ الْأَهْلَ وَالْأَوْلَادَ وَالْأَوْطَانَ

و اهل و عیال و اولاد و سرزمین خود را رها کرده ام

فَكُنْ لِي شَافِعاً يَوْمَ حَاجَتِي وَفَقْرِي

پس شفیع من باش روز نیازمندی و تهیدستی ام

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنِّي وَالِدِي وَلَا وَلَدِي.

روزی که نه پدرم و نه فرزندم مرا بی نیاز می کند.

أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي قَدَّرَ رَحِيلِي إِلَيْكَ أَنْ يُنْفَسَ بِكُمْ كُرْبَتِي

از خداوندی که کوچ کردنم را به سوی شما مقدر فرمود می خواهم که به وسیله شما اندوهم را برطرف کند

وَأَسْأَلُ وَاللَّهِ الَّذِي قَدَّرَ عَلَيَّ فِرَاقَ مَكَانِكَ أَنْ لَا يَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ رُجُوعِي إِلَيْكَ

از خداوندی که دوری از مکان تو را بر من مقدر فرمود می خواهم که این زیارت را آخرین دیدار و آخرین رجوع من به سوی شما قرار ندهد

وَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَبْكَى عَلَيَّ عَيْنِي أَنْ يَجْعَلَهُ لِي سَنَدًا وَذُخْرًا

و از خداوندی که چشم مرا بر شما گریان نمود می خواهم که آن را برای من پشتوانه و ذخیره قرار دهد

وَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَرَانِي مَكَانَكَ

و از خداوندی که مکان و جایگاه شما را به من نشان داد

ص: ۷۰۶

وَهَدَانِي لِلتَّسْلِيمِ عَلَيْكَ

و برای سلام کردن بر شما

وَزِيَارَتِي إِيَّاكَ أَنْ يُورِدَنِي حَوْضَكُمْ

و زیارتتان هدایت کرد می خواهم که مرا در کنار حوض شما وارد کند

وَيَرْزُقَنِي مُرَافَقَتَكُمْ فِي الْجَنَّةِ.

و همراه بودن با شما را در بهشت روزی ام گرداند.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای برگزیده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای امیر و فرمانروای مؤمنان

وَوَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و وصی و جانشین رسول پروردگار جهانیان

وَقَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ

و پیشوای روسفیدان

السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

سلام بر حسن و حسین دو سرور جوانان اهل بهشت

السَّلَامُ عَلَى الْأَيَّمَةِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر امامان - و بقیه امامان را نام می بری (علیهم السّلام) - و رحمت خدا و برکات او (بر آنان باد).

السَّلَامُ عَلَى مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقِيمِينَ الْمُسَبِّحِينَ

سلام بر فرشتگان خداوند که در این مکان اقامت گزیده و تسبیح گویانند

الَّذِينَ هُمْ بِأَمْرِ رَبِّهِمْ يَعْمَلُونَ

آنان که به دستور پروردگارشان عمل می کنند

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

سلام بر ما و بر بندگان شایسته خداوند.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهُ

خداوندا؛ این زیارت را آخرین دیدار من و آخرین زیارت من او را قرار نده

فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِي مَعَهُ وَمَعَ آبَائِهِ الْمَاضِينَ

و اگر قرار دادی مرا با او و همراه پدران گذشته اش محشور فرما

وَإِنْ أَبْقَيْتَنِي يَا رَبِّ فَارْزُقْنِي زِيَارَتَهُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي

و اگر عمری دادی و باقی گذاشتی مرا ای پروردگار من؛ پس همواره تا مادامی که مرا باقی داشته ای

زیارت او را روزیم گردان

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که تو بر هر چیز توانا هستی.

و می گویی:

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَسْتَرْعِيكَ

تورا به خدا می سپارم و از تو نگهداری می طلبم

وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ

و بر تو سلام بازگشت می کنم

أَمَّنًا بِاللَّهِ وَبِمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ.

به خدا و آنچه به سوی آن دعوت کردی ایمان آوردیم.

ص: ۷۰۷

اَللّٰهُمَّ اَكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِيْنَ.

خداوندا! ما را با گواهان بنویس.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِيْ مَوَدَّتَهُمْ اَبَدًا مَا اَبَقَيْتَنِيْ

خداوندا! مودّت و دوستی ایشان را همیشه تا مادامی که مرا باقی داشته ای روزیم گردان

السَّلَامُ عَلٰى مَلَائِكَةِ اللّٰهِ وَرُؤَاۡرِ ابْنِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

سلام بر فرشتگان خداوند و زائران (محترم) پسر رسول خدا

السَّلَامُ عَلَیْكَ مِنِّیْ اَبَدًا مَا بَقِیْتُ دَائِمًا وَاِذَا فَنِیْتُ

سلام من بر تو همواره تا مادامی که باقی هستم و زمانی که از دنیا رفتم

السَّلَامُ عَلَیْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللّٰهِ الصّٰلِحِيْنَ.

سلام بر ما و بر بندگان صالح و نیکوکار خداوند.

و چون از بارگاهش بیرون آمدی تا هنگامی که از چشمت پنهان نگشته است رویت را از آن
برمگردان. (۱)

این وداع را بعضی از بزرگان در باب زیارت های حضرت امام رضا علیه السلام آورده اند ولی ظاهراً
مخصوص وداع با آن حضرت نیست.

زیارت هفتم وداع

مرحوم کفعمی فرموده است: در وداع با آن بزرگواران بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى

سلام بر شما پیشوایان هدایت

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او بر شما باد

أَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهَ

شما را به خدا می سپارم

وَأَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلَامَ

و بر شما درود می فرستم

أَمْنَا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ

ایمان آورده ایم به خدا و به پیامبر و به آنچه از احکام و دستورات آورده اید

وَدَلَّلْتُمْ عَلَيْهِ.

و بر آن رهنمون گشته اید.

اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

خداوندا؛ نام ما را در زمره گواهان ثبت کن

وَلَا تَجْعَلُهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِمْ

و این زیارت را آخرین زیارت از زیارت ایشان قرار نده

ص: ۷۰۸

۱- ۸۴. المزار الكبير: ۶۵۳ بحار الأنوار: ۱۰۲/۴۸. و در روضة الأذکار (مخطوط: ۷۴ و کتاب فی الزیارات والأدعية) مخطوط: (۷۹ با اندکی اختلاف نقل شده است.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

و سلام بر شما و رحمت خدا و برکات او بر شما باد.

زیارت هشتم وداع

هنگامی که خواستی وداع کنی بگو:

قَدْ قَضَيْتُ يَا مَوْلَايَ بَعْضَ الْإِزْبِ مِنْ زِيَارَتِكَ

مولای من؛ بعضی از آداب زیارتت را بجای آوردم

وَلَوْ فَعَلْتُ يَا مَوْلَايَ مَا يَجِبُ عَلَيَّ لَجَعَلْتُ عَرَصَتَكَ دَارَ إِقَامَةٍ

و اگر بخواهم آنچه بر من واجب است انجام دهم باید صحن تو را سرای اقامت خویش قرار دهم

وَلَكِنِّي مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا أَكْدَحُ فِيهَا كَمَا جَرَتْ عَادَةٌ مَنْ مَضَى

ولی چه کنم که از فرزندان دنیا می‌کنم همانطور که عادت گذشتگان بر آن

جاری گشته است

فَأَسْأَلُ اللَّهَ الْبَارَّ الرَّحِيمَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

پس از خداوند نیکوکارِ مهربان می خواهم که بر محمد و آل محمد درود فرستد

وَأَنْ لَا يَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمْ وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ

و این دیدار را آخرین دیدار از زیارت شما و همه مؤمنان قرار ندهد

إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

که او مهربانترین مهربانان است

وَهُوَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و او بر هر چیز توانا است

سپس زیاد دعا کن به آنچه می خواهی که برآورده می شود انشاء الله تعالی. (۲)

مؤلف گوید: مرحوم سید بن طاووس گفتاری درباره وداع با ماه مبارک رمضان فرموده است که بی
مناسبت نیست آن را در اینجا بیاوریم:

ص: ۷۰۹

۱- ۸۵. الجنة الواقية والجنة الباقية (مخطوط): ۷۶.

۲- ۸۶. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۰۷.

ایشان می فرماید: همانا در بعضی از این وداع ها ادعا می کنی که جدا شدن از ماه رمضان و فقدان
آن تو را محزون ساخته و دلت را به درد آورده است به خاطر آنچه از فضل و بهره اش از دست داده

ای پس از تو خواسته می شود که در ادعایت صادق باشی به این که آثار حزن و مصیبت بر چهره ات باشد و آخرین روز آن را با دروغ درگفتار و تباهی در کردار به پایان نرسانی.

و از وظایف شیعیان - بلکه از وظایف امت خاتم الأنبياء صلی الله علیه وآله وسلم - این است که در این زمان ها احساس ترس و بیم داشته باشند و در چنین موقعیت ها تأسّف بخورند بر آنچه ازدوران حضرت مهدی علیه السلام - که جدّ بزرگوارش حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم بشارت و وعده آن راداده - از دست داده اند و اگر آن بزرگوار در میان آنان حضور داشت به وسیله او به سعادت ها می رسیدند تا خداوند خلوص و وفای آن ها را نسبت به ایشان که سبب سعادت دنیا و آخرت شان هستند ببیند و قریب به این مضامین باید بگویند:

أَرَدُّ طَرْفِي فِي الدِّيَارِ فَلَأْرِي

وَجْهَ أَحِبَّائِي الَّذِينَ أُرِيدُ

چشم خود را در گوشه و کنار شهرها می چرخانم ولی نمی بینم چهره آن دوستانی را که می خواهم. در حقیقت مصیبت فقدان آن حضرت بر مردمان متدین از مصیبت فقدان ماه رمضان سخت تر است.

آیا اگر پدر دلسوز یا برادر مددکار همراه و یا فرزند نیکوکار مهربانی را از دست داده بودند برای دوری و فقدان او دچار ترس و وحشت و اضطراب نمی شدند و دلشان به درد نمی آمد؟ در حالی که بهره و منفعتی که از وجود آنان می برند هرگز قابل مقایسه با بهره و انتفاعی نیست که از وجود حضرت مهدی ارواحنا فداه نصیب آنان می شود؛ او که جانشین خاتم پیامبران و امام حضرت عیسی در نماز و فرمانروایی است و از بین برنده انواع بلاها و اصلاح کننده امور همه کسانی است که در زیر آسمان به سر می برند. (۱)

بخش سی ام

هشت زیارت از زیارت های اهل بیت علیهم السلام

که از حضرت امام رضاعلیه السلام نقل شده است

در این بخش هشت زیارت از زیارت هایی را که حضرت امام رضاعلیه السلام بیان فرموده اند نقل می کنیم:

زیارت رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت

ابراهیم بن ابی البلاد گوید: حضرت امام رضاعلیه السلام به من فرمود:

در سلام کردن بر رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم چه می گوئید؟

عرض کردم: آنچه معروف است و آن را روایت کرده اند. فرمود:

آیا می خواهی بهتر از آن را به تو بیاموزم؟

ص: ۷۱۱

عرض کردم: بلی فدای شما شوم. امام علیه السلام به خط مبارک خودش نوشت و آن را بر من خواند در حالی که در محضرش نشسته بودم:

هنگامی که کنار قبر مبارک رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم ایستادی بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گواهی می دهم که معبودی جز خداوند نمی باشد او یکتا است و شریکی برایش نیست

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

و گواهی می دهم که تو محمد بن عبدالله هستی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

و گواهی می دهم که تو فرستاده خداوندی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ

و گواهی می دهم که تو خاتم پیامبران و پایان بخش آنان هستی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتَ رَبِّكَ وَنَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ

و گواهی می دهم که تو وحی الهی و پیام پروردگارت را ابلاغ و برای اُمت خویش خیرخواهی نمودی

وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ

و در راه پروردگارت جهاد کرده

وَعَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و او را تا هنگام رحلت پرستیده ای

وَأَدَّيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ.

و حقی که بر عهده داشتی آن را ادا کردی و پرداخته ای.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُوْلِكَ وَنَجِيْبِكَ

خداوندا؛ بر محمد بنده ات و فرستاده ات و نیک نژادت

وَأَمِيْنِكَ وَصَفِيَّتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ

و امینت و خالص و برگزیده ات از میان آفریدگانت درود فرست

أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى أَحَدٍ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ.

برتر از آنچه بر یکی از پیامبران و رسولانت فرستاده ای.

اَللّٰهُمَّ سَلِّمْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا سَلَّمْتَ عَلٰى نُوحٍ فِي الْعَالَمِيْنَ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد سلام فرست همانگونه که بر نوح در جهانیان سلام فرستادی

وَأَمْنُنْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و بر محمد و آل محمد نعمت بده

كَمَا مَنَنْتَ عَلٰى مُوسَى وَهَارُونَ

همانطور که بر موسی و هارون نعمت بخشیدی

وَبَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

و بر محمد و آل محمد برکت عطا کن

كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى إِبْرَاهِيْمَ وَآلِ إِبْرَاهِيْمَ

همان گونه که بر ابراهیم و آل ابراهیم برکت دادی

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ.

که تو ستوده و باشکوه و باعظمتی.

ص: ۷۱۲

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَتَرَحَّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

و بر محمد و آل محمد مهربانی کن.

اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ

خداوندا؛ ای (پروردگار بیت الحرام) خانه کعبه)

وَرَبَّ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

و پروردگار مسجد الحرام) مسجدی که کعبه در آن است)

وَرَبَّ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ

و پروردگار رکن و مقام

وَرَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ

و پروردگار بلد الحرام (مکه)

وَرَبِّ الْحِلِّ وَالْحَرَامِ

و پروردگار حلّ و حرام (آنجا که خارج از احرام اند و آنجا که در حال احرامند)

وَرَبِّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ

و پروردگار مشعر الحرام

بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْنِي السَّلَامَ. (۱) به روح پاک (حضرت) محمد - که درود خدا بر او و آل او باد - از طرف من سلام برسان.

از یارتِ دیگر رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت

ابن قولویه رحمه الله به سند خود از احمد بن محمد بن ابی نصر روایت کرده است که گفت: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: چگونه کنار قبر رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم بر آن حضرت سلام عرض کنم؟

امام علیه السلام فرمود: می گویی:

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو و رحمت و برکات خدا بر تو باد

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ

سلام بر تو ای محمد بن عبدالله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای انتخاب شده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

سلام بر تو ای دوست خدا

ص: ۷۱۳

۱- ۸۸. بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۵۴ هدیة الزائرین وبهجة الناظرین: ۳۰۶.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای برگزیده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ.

سلام بر تو ای امین خداوند و مورد اعتماد او

أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

گواهی می دهم که تو رسول خدائی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

و گواهی می دهم که تو محمد بن عبدالله هستی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ

و گواهی می دهم که تو برای امت خویش خیرخواهی نمودی

وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

و در راه خدا جهاد کردی

وَعَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و او را تا هنگام رحلت پرستیده ای

فَجَزَاكَ اللَّهُ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ.

پس خداوند به شما جزا و پاداش دهد بهتر از آنچه به پیامبری از طرف امتش مرحمت فرموده است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا! بر محمد و آل محمد درود فرست

أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ

برتر از آنچه بر ابراهیم و آل ابراهیم فرستاده ای

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ. (۱)

که تو ستوده و باشکوه و با عظمتی

زیارت سوّم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در حرم آن حضرت

کلینی رحمه الله به سند خود از بزندی روایت کرده است که گفت: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: چگونه کنار قبر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم بر آن حضرت سلام عرض کنم؟

فرمودند: بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

سلام بر تو ای دوست خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای برگزیده خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ

سلام بر تو ای امین و مورد اعتماد خداوند

أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

گواهی می دهم که تو رسول خدا هستی

۸۹-۱. کامل الزیارات: ۵۸ بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۵۶ مستدرک الوسائل: ۱۰/۱۹۳.

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ

و گواهی می دهم که تو برای امت خویش خیرخواهی نموده

وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

و در راه خدا جهاد کرده

وَعَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و او را تا هنگام فرارسیدن مرگ پرستیده ای

فَجَزَاكَ اللَّهُ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ.

پس خداوند بهترین پاداشی را که به پیامبری از طرف امتش می دهد به شما مرحمت فرماید.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست برتر از آنچه بر ابراهیم و آل ابراهیم فرستاده ای

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (۱)

که تو ستوده و باشکوه و با عظمتی.

زیارت رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم پس از نماز واجب

بزنی گویید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: پس از نماز واجب چگونه بررسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم سلام و صلوات فرستم؟

امام علیه السلام فرمود: می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای رسول خدا و رحمت خدا و برکات او بر تو باد

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ

سلام بر تو ای محمد بن عبدالله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای انتخاب شده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

سلام بر تو ای دوست خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر تو ای برگزیده خداوند

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ

سلام بر تو ای امین و مورد اعتماد خداوند

۱- ۹۰. بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۵۵ هدیة الزائرین و بهجة الناظرین: ۳۰۶ المزار شیخ مفید رحمه الله:
۱۷۲ البلد الامین: ۳۹۳ المصباح: ۶۳۱ وسائل الشیعة: ۴/۱۰۴۷.

أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

گواهی می دهم که تو فرستاده خداوند هستی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

و گواهی می دهم که تو محمد بن عبدالله هستی

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ

و گواهی می دهم که تو برای امت خویش خیرخواهی نمودی

وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ

و در راه پروردگارت جهاد کردی

وَعَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ

و تا هنگام رحلت او را پرستیده ای

فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ.

پس ای رسول خدا؛ خداوند به تو پاداش دهد بهتر از هر پاداشی که به پیامبری از طرف امتش
مرحمت نموده است.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَّآلِ اِبْرَاهِيْمَ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست برتر از آنچه بر ابراهیم و آل ابراهیم درود فرستاده ای

اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ. (۱) که تو ستوده و باشکوه و باعظمتی.

زیارت ائمه علیهم السلام

این زیارت از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده است.

سیدرحمه الله فرموده: هرگاه خواستی یکی از امامان علیهم السلام را زیارت کنی در کنار ضریح متور او بایست و بگو:

اَلسَّلَامُ عَلٰى الْقَائِمِيْنَ مَقَامَ الْاَنْبِيَاءِ

سلام بر کسانی که در جایگاه انبیاء ایستاده اند

اَلْوَارِثِيْنَ عُلُوْمِ الْاَصْفِيَاءِ

و وارث علوم برگزیدگان هستند

اَلسَّلَامُ عَلٰى خُلَفَاءِ اللّٰهِ وَخُلَفَاءِ رَسُوْلِهِ

سلام بر جانشینان خداوند و جانشینان رسول او

اَلسَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا مَنْ هُمْ زِمَامُ الدِّیْنِ

سلام بر شما ای کسانی که شیرازه دین

وَنِظَامُ الْمُسْلِمِينَ

و نظم دهنده امور مسلمين

وَصَلَاحُ الدُّنْيَا

و درستى وضع دنيا

وَعُدَّةُ الْمُؤْمِنِينَ

و باعث سرافرازى اهل ايمان هستيد

ص: ۷۱۶

۱- ۹۱. بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۸۱ هديّة الزائرين وبهجة الناظرين: ۳۱۹ جامع أحاديث الشيعة: ۶/۵۱ مقباس المصاييح: ۴۴.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَصْلَ الْإِسْلَامِ النَّامِي وَفَرَعَهُ السَّامِي

سلام بر شما ای اصل و اساس و ریشه اسلام بالنده و رشدکننده و شاخه بالا رفته و سر بر فلک کشیده آن.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ بِهِمْ تَمَامُ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْحَجِّ وَالْجِهَادِ وَتَوَفُّرِ الْفَيْءِ وَالصَّدَقَاتِ

سلام بر شما ای کسانی که تمامیت نماز و زکات و روزه و حجّ و جهاد و کامل بودن آن ها و برقرار بودن شان و پس اندازکردن غنائم و دریافت وجوهات

وَأَمْضَاءِ الْحُدُودِ الْمُسَمَّيَاتِ

و امضاء و اجرای حدود معین شده

وَالْأَحْكَامَ الْمُبَيَّنَاتِ.

و احکام بیان شده به وسیله ایشان است.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ بِهِمْ تُمْنَعُ الثُّغُورُ حَفْظَ الْأَطْرَافِ

سلام بر شما ای کسانی که به سبب آن ها کناره ها و مرزهای شهرها می شود

وَتَجْرَى أُمُورُ الْخَلْقِ بِإِمَامَتِهِمْ عَلَى الْقَصْدِ وَالْإِنصَافِ

و کارهای مردمان با امامت و پیشوائی ایشان بر مبنای عدل و اعتدال و انصاف جریان پیدا می کند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْمُحَلَّلُونَ حَلَالَ اللَّهِ

سلام بر شما ای حلال کنندگان حلال خدا

وَالْمُحَرَّمُونَ حَرَامَ اللَّهِ

و حرام کنندگان حرام خدا

وَالْمُقِيمُونَ حُدُودَ اللَّهِ

و اقامه کنندگان حدود الهی

وَالدَّابُّونَ عَنِ دِينِ اللَّهِ

و دفاع کنندگان از دین خدا

وَالدَّاعُونَ إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ

و دعوت کنندگان به راه خدا

بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ

با حکمت و پند و اندرز نیکو

وَالْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ.

و حجّت رسا و برهان قاطع.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ فَضْلُهُمْ كَالشَّمْسِ الْمُضِيئَةِ الطَّالِعَةِ

سلام بر شما ای کسانی که از نظر فضیلت مانند خورشید روشنی بخش آشکارید

الْمُجَلَّلَةِ بِنُورِهَا الْعَالَمَ

که به نور خود جهان را روشن ساخته

وَهِيَ فِي الْأُفُقِ بِحَيْثُ لَا تَنَالُهَا الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارُ.

و در افقی است که از حیث بلندی و ارتفاع دست کسی به آن نمی رسد و از جهت زیادی نور هیچ چشمی قدرت دیدن آن را ندارد.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْبُدُورُ الْمُنِيرَةُ

سلام بر شما ای ماه های تابان (شب چهارده)

وَالسَّرِجُ الزَّاهِرَةُ

و چراغ های فروزان

وَالْأَنْوَارُ السَّاطِعَةُ

و نورهای درخشان

وَالنُّجُومُ الْهَادِيَّةُ

و ستارگان هدایتگر

فِي غِيَابِ الدُّجَا

در شدت تاریکی های شب

ص: ۷۱۷

وَطُرُقِ الْبَلَدِ الْقَفْرِ

و راههای شهرهای کویر بی آب و علف

وَلُجَجِ الْبِحَارِ.

و عمق های دریاها.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ حُبُّهُمْ كَالْمَاءِ الْعَذْبِ عَلَى الظَّمَاءِ

سلام بر شما ای کسانی که دوستی و محبتشان مانند آب شیرین گوارا در حال تشنگی

وَالْغَدَاءِ الْمَرِيءِ

و غذای گوارا

النَّافِعِ عَلَى الطُّورِ

و نافع در زمان گرسنگی است

الدَّالُّونَ عَلَى الْهُدَى

شما راهنما و راهبر راه هدایت

وَالْمُنْجُونَ مِنَ الرَّدَى

و نجات بخش از فروافتادن و هلاکت

وَالنَّارِ عَلَى الْيَنَابِقِ لِمْنِ اهْتَدَى وَاصْطَلَى.

و همچون آتش روی تپه و بلندی نشان دهنده راه برای کسی که راه را بجوید و کانون حرارت هستید برای آنکه بخواهد گرم شود.

السَّلَامُ عَلَى الْأَدْلَاءِ فِي الْمَهَالِكِ

سلام بر راهنمایان در پرتگاههای هلاکت

الْمُفَارِقُ لَهُمْ هَالِكٌ

آنکه از شما جدا گردد هلاکت او حتمی است

وَاللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ.

و آنکه همراه شما و ملازم رکاب شما باشد به مقصود می رسد و به حق می پیوندد.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ عُلُوُّهُمْ كَالسَّحَابِ الْهَاطِلِ

سلام بر کسانی که علم و دانش ایشان همانند ابر بارنده

وَالْغَيْثِ الْمَاطِرِ

و باران پیوسته روان

وَالسَّمَاءِ الظَّلِيلَةِ

و آسمان سایه افکن

وَالْأَرْضِ الْبَسِيطَةِ

و زمین گسترده

وَالْعَيْنِ الْغَزِيرَةِ

و چشمه ای جوشنده

وَالْغَدِيرِ وَالرَّوْضَةِ.

و برکه و بستان است.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ هُمْ كَالْأَمِينِ الرَّفِيقِ

سلام بر شما ای کسانی که ایشان مانند امانتداری نرم خو و مداراکننده

وَالْوَالِدِ الشَّفِيقِ

و همچون پدری مهربان و دلسوز

وَالْأُمُّ الْبَرَّةَ بِالْوَلَدِ الصَّغِيرِ.

و به منزله مادری نیکوکار برای بچه صغیر و کوچک هستند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا فَرَجَ الْعِبَادِ فِي الدَّاهِيَةِ

سلام بر شما ای گشایش‌بندگان در سختی‌های عظیم

وَحُجَّتَهُمُ الْوَاضِحَةَ الشَّافِيَةَ.

و حجت آشکار و قاطع و قانع‌کننده ایشان.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَمْنَاءَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ

سلام بر شما ای امینان الهی در میان مردم

وَحُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ

و حجت او بر بندگان

وْخُلَفَاءَهُ فِي أَرْضِهِ.

و جانشینان او در روی زمین.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الدُّعَاةُ إِلَى اللَّهِ

سلام بر شما ای دعوت‌کنندگان مردم به سوی خدا

الذَّابُّونَ عَنْ حَرِيمِ اللَّهِ.

دفاع کنندگان از حریم پروردگار (که آن را از ورود نامحرمان و ناهلان حفظ می کنید).

السَّلَامُ عَلَى الْمُطَهَّرِينَ مِنَ الذُّنُوبِ

سلام بر پاک شدگان از گناهان

ص: ۷۱۸

الْمُبْرَأِينَ مِنَ الْعُيُوبِ.

و مبرا شدگان از هر گونه عیب.

السَّلَامُ عَلَى الْمَخْصُوصِينَ بِالْعِلْمِ الْمَلْهُومِ

سلام بر مخصوصان به علم الهی الهامی

وَالْحِلْمِ الْمَعْلُومِ

و بردباری معروف و شناخته شده

وَالْفَضْلِ كُلِّهِ

و تمام فضل و فضیلت

وَأَهْلِ الْخَيْرِ وَالْبَدْلِ.

و اهل خیر و خوبی و بذل و بخشش.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نِظَامَ الدِّينِ

سلام بر شما ای سامان دهندگان دین

وَعِزَّةَ الْمُسْلِمِينَ

و مایه عزت مسلمانان

وَعَيْظَ الْمُنَافِقِينَ

و خشم منافقان

وَبَوَارِ الْكَاْفِرِينَ.

و هلاکت و نابودی کافران.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ لَا يُدَانِيهِمْ فِي فَضْلِهِمْ أَحَدٌ

سلام بر شما که هیچ کس در فضیلت هم سطح شما نیست و به شما نزدیک نمی گردد

وَلَا يُوجَدُ فِي وَلَايَتِهِمْ بَدَلٌ.

و در ولایت و سرپرستی برای شما جایگزین یافت نمی شود.

السَّلَامُ عَلَى السَّادَةِ الْمِيَامِينِ

سلام بر سروران خجسته

وَمَنْ عَجَزَتْ عَنْ ذِكْرِ فَضْلِهِمُ الْبُلْغَاءُ وَقَصُرَتْ عَنْ وَاِدْرَاكِهِمُ الْفُصْحَاءُ

و کسانی که از ذکر فضیلت شما اشخاص بلیغ - که به خوبی می توانند مقصود خویش را با گفتارشان برسانند - عاجز و ناتوانند از ادراک آن سخن پردازان

وَتَحَيَّرْتُ فِي نَعْتِ فَضْلِهِمُ الْخُطَبَاءُ

نارسا و از توصیف فضل شما خطیبان سخن سرا سرگردانند

وَلَمْ تَنْتَه إِلَيْهِ الْحُكَمَاءُ

و حکیمان به سوی آن راه نمی یابند

وَتَصَاغَرْتُ عَنْ قَدْرِهِمُ الْعُظَمَاءُ.

و بزرگان (بشر) در برابر قدر و منزلت شما کوچک اند.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ هُمْ كَالنُّجُومِ مِنْ يَدِ الْمُتَنَاولِ.

سلام بر کسانی که همچون ستاره از دسترس به دورید.

السَّلَامُ عَلَى الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ لَا يَجْهَلُونَ

سلام بر عالمانی که نادانی ندارید

وَالدُّعَاةِ الَّذِينَ لَا يَنْكِلُونَ.

و دعوت کنندگانی که ترس و ضعف ندارید و هرگز کنار نمی کشید.

السَّلَامُ عَلَى مَعْدِنِ الْقُدْسِ وَالطَّهَارَةِ

سلام بر کانون قدس و پاکی

وَالنُّسْكِ وَالزَّهَادَةِ

و طاعت و زهد

وَالْعِلْمِ وَالْعِبَادَةِ.

و علم و عبادت.

السَّلَامُ عَلَى الْمُخْصُوصِينَ بِدَعْوَةِ الرَّسُولِ

سلام بر مخصوصان به دعوت رسول

وَنَسْلِ الطُّهْرِ الْبَتُولِ.

و نژاد پاک (حضرت زهرا) بتول. سلام

ص: ۷۱۹

السَّلَامُ عَلَى مَنْ لَا يَسْبِقُهُمْ أَحَدٌ فِي نَسَبٍ

بر کسانی که هیچ کس از نظر اصالت نسبی بر شما پیشی نگرفته

وَلَا يُدَانِيهِمْ فِي حَسَبٍ

و از جهت کرامت و شرافت با شما برابری نمی کند

الْبَيْتِ مِنْ قُرَيْشٍ

(شما) از قبیله شرافتمند قریش

وَالذَّرْوَةُ مِنْ هَاشِمٍ

و از نسل شریف و بزرگوار هاشم

وَالْعِثْرَةُ مِنَ الرَّسُولِ

و از عترت پیامبر

وَالرِّضَا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

و مورد رضا و خشنودی خداوند عزیز و والا

شَرَفُ الْأَشْرَافِ

از هر شریفی شریف تر

وَالْفَرْعُ مِنْ بَنِي عَبْدِ مَنْفٍ.

و جدا شده از عبد مناف هستید.

السَّلَامُ عَلَى الْمُصْطَفَيْنِ بِالإِمَامَةِ

سلام بر برگزیدگان به امامت

الْعُلَمَاءِ بِالسِّيَاسَةِ

آگاهان به تدبیر امور جامعه و مصلحت اندیشی

الْمُفْتَرَضِينَ الطَّاعَةَ

و واجب گشتگان اطاعت.

السَّلَامُ عَلَى مَنْ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى لِلْإِمَامَةِ

سلام بر کسانی که خداوند تبارک و تعالی آنان را برای امامت اختیار فرمود

وَشَرَحَ صُدُورَهُمْ لِذَلِكَ

و برای آن شرح صدر و تحمّل لازم را به آنان مرحمت کرد

وَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ يَنَابِيعَ الْحِكْمَةِ

و چشمه های جوشان حکمت را در قلوبشان به ودیعه نهاد

فَلَمْ يَعْيُوا بِجَوَابٍ وَلَمْ يَقْصُرُوا عَنْ صَوَابٍ.

لذا هرگز در پاسخ هیچ سؤالی درمانده نمی شوند و هیچگاه به خطا نمی روند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا السَّادَةُ الْمَعْصُومُونَ الْمُؤَيَّدُونَ الْمُؤَفَّقُونَ الْمُسَدَّدُونَ

سلام بر شما ای سرورانی که از هر گونه اشتباهی مصون و همواره مورد تأیید و یاری پروردگار موفق و استوارید.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَنْ أَمِنُوا الْعِثَارَ وَالزَّلَلَ

سلام بر شما ای کسانی که از هر گونه خطا و لغزش

وَالْخَطَأَ وَالْخَطَلَ

و اشتباه و گول خوردن ایمن هستید

الشُّهَدَاءُ عَلَى الْخَلْقِ

گواهان بر همه خلق

وَالْأُمَنَاءُ عَلَى الْحَقِّ

و امینان بر حق.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ آبَائِكُمُ الْأَكْرَمِينَ

سلام بر شما و بر پدران گرامی شما؛

الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ فَضْلَهُ

آنانی که خداوند فضل خویش را به آن‌ها مرحمت فرموده

وَهَدَىٰ بِهِمْ سُبُلَهُ

و به وسیله ایشان راههای هدایت را نشان داد

وَأَوْضَحَ بِهِمْ مِنَ الدِّينِ مَنَهِجَهُ

و شیوه پیمودن دین را به وسیله آنان آشکار ساخته

وَأَفْتَتَحَ بِهِمْ مُقَفَّلَهُ وَمُرْتَجَهُ

و درها و دروازه‌های بسته را به سبب آنان گشوده است.

«ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ» (۱)

این فضل و بخشش خدا است به هر کس بخواهد عنایت می کند و خداوند دارای فضل و بخشش بسیار است

ص: ۷۲۰

۱- ۹۲. سوره جمعه آیه ۴.

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

و رحمت خدا و برکات او (بر شما باد).

سپس ضریح را بیوس و نماز زیارت و نمازهای دیگری که می خواهی بخوان پس از آن برای آنچه دوست داری دعا کن و از خدا بخواه و بگو:

یا شامِخاً فی بَعْدِهِ

ای بلندمرتبه در دوری اش؛

یا رُتُوفاً فی رَحْمَتِهِ

ای مهربان در رحمتش؛

یا مُخْرِجِ النَّبَاتِ

ای بیرون آورنده گیاه؛

یا مُحْيِيِ الْأَمْوَاتِ

ای زنده کننده مردگان؛

يَا ظَهْرَ اللَّاجِيْنَ

ای پشتیبان پناهندگان؛

يَا جَارَ الْمُسْتَجِيْرِيْنَ

ای پناهنده حمایت طلبان؛

يَا اَسْمَعَ السَّمْعِيْنَ

ای شنواتر از شنوندگان؛

يَا اَبْصَرَ النَّاطِرِيْنَ

ای بیناتر از بینندگان؛

يَا صَرِيْحَ الْمُسْتَصْرِخِيْنَ

ای فریادرس دادخواهان؛

يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ

ای تکیه گاه کسی که تکیه گاه ندارد؛

يَا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ

ای پشتوانه کسی که پشتوانه ای برای او نیست؛

يا ذُخْرَ مَنْ لا ذُخْرَ لَهُ

ای اندوخته کسی که اندوخته ای برای او نیست؛

يا حِرْزَ الضُّعْفَاءِ

ای حافظ و نگهدار ناتوانان؛

يا كَنْزَ الْفُقَرَاءِ

ای گنج تهیدستان؛

يا عَظِيمَ الرَّجَاءِ

ای امید بزرگ؛

يا مُنْقِذَ الْغَرَقَى

ای نجات دهنده غرق شدگان؛

يا مُحْيِيَ الْمَوْتَى

ای زنده کننده مردگان؛

يا أَمَانَ الْخَائِفِينَ

ای ایمنی بخش بیمناکان؛

يا إِلَهَ الْعَالَمِينَ

ای معبود جهانیان؛

یا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ

ای سازنده هر ساخته شده؛

یا جَابِرَ كُلِّ كَسِيرٍ

ای التیام بخش هر شکسته؛

یا صَاحِبَ كُلِّ غَرِيبٍ

ای همراه هر غریب؛

یا مُؤْنِسَ كُلِّ وَحِيدٍ

ای همدم هر تنها؛

یا قَرِيباً غَيْرَ بَعِيدٍ

ای نزدیکی که دور نیستی؛

یا شَاهِدَ كُلِّ غَائِبٍ

ای گواه هر پنهان؛

یا غَالِباً غَيْرَ مَغْلُوبٍ

ای چیره ای که چیزی بر او چیره نیست؛

يَا حَيُّ حِينَ لَا حَيَّ

ای زنده هنگامی که زنده ای نبوده؛

يَا مُحْيِي الْمَوْتِي

ای زنده کننده مردگان؛

ص: ۷۲۱

يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

ای زنده که معبودی جز تو نیست؛

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

که پدیدآورنده آسمان ها و زمینی

أَنْتَ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

تو حسابگر هر کس به آنچه انجام داده و به دست آورده هستی

سپس برای آنچه می خواهی دعا نما. (۱).

زیارت هنگام وداع با هر کدام از ائمه علیهم السلام

این زیارت را - که حضرت امام رضا علیه السلام بیان فرموده اند - برای وداع با هر یک از ائمه علیهم السلام می توان خواند:

برای وداع همان گونه که برای زیارت ایستاده بودی (رو به ضریح مطهر و پشت به قبله) می ایستی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَمْنَاءَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ

سلام بر شما ای امینان الهی در زمین او

وَحُجَجَتُهُ عَلَى خَلْقِهِ

و حجّت های او بر آفریدگانش

وَحُزَانِ عِلْمِهِ

و خزینه های علم او

وَمَوْضِعِ سِرِّهِ

و جایگاه سرّ او

وَبَابِ نَهْيِهِ وَأَمْرِهِ

و باب نهی و امر او

وَصِرَاطُهُ الْمُسْتَقِيمَ

و راه او که راست و مستقیم است.

سَلَامٌ مُودِعٍ لَا سَنِمٍ وَلَا قَالٍ وَلَا مَالٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام کسی که وداع می نماید در حالی که (از زیارت) خسته نشده و افسرده نگشته و ملالت ندارد و رحمت خدا و برکات او (بر شما باد).

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خداوندا؛ بر محمد و آل محمد درود فرست

وَاجْعَلْ غَدْوَنَا إِلَيْكَ مَقْرُونًا بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ

و قرار بده آمدن ما را به سویت مقرون به توکل بر تو

وَرَوَّاحَنَا عَنْكَ مَوْصُولًا بِالنَّجَاحِ مِنْكَ

و بازگشت ما را از خدمتت به رستگاری به وسیله خود

ص: ۷۲۲

۱- ۹۳. مصباح الزائر: ۴۸۵ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۸۷ روضة الأذکار (مخطوط): ۹۵.

وَدُعَاءَنَا لَكَ مَقْرُونًا بِحُسْنِ الْإِجَابَةِ

و دعای ما را برای تو مقرون به اجابت نیکو

وَخُضُوعَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ دَاعِيًا إِلَى رَحْمَتِكَ

و فروتنی باطنی ما را در حضورت دعوت کننده رحمت

وَاعْتِرَافَنَا بِذُنُوبِنَا شَفِيعًا إِلَى عَفْوِكَ

و اعتراف ما را به وسیله گناهان ما راه شفاعت به سوی عفو

وَأَنْقِطَاعَنَا إِلَيْكَ سَبَبًا إِلَى غُفْرَانِكَ

و آمدن ما را به سوی وسیله آمرزش

و زيارت ما را با اولیایک مَشْفُوعَةً بِالْقَبُولِ مِنْكَ

و زیارت ما را برای اولیای شفاعت شده با قبولی خود

وَمَرْجَعَنَا مِنْ هَذَا الْحَرَمِ الشَّرِيفِ إِلَى خَيْرِ مَرْجَعٍ

و برگشت ما را از این حرم شریف بهترین بازگشت

إِلَى جَنَابِ مُمَرِّعٍ

به آستانه سرسبز پر نعمت

وَسَعَةٍ وَدَعَةٍ

و فراخی و توانگری و رفاه

وَحِفْظٍ وَأَمَانٍ وَسَلَامَةٍ شَامِلَةٍ لِلنَّفْسِ وَالْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ وَالدِّينِ وَالْإِخْوَانِ.

و حفظ و امنیّت و سلامتی که جان و مال و فرزند و اهل و عیال و دین و برادران را فراگیر باشد.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِزِيَارَةِ سَادَاتِنَا وَأَيِّمَتِنَا

خداوندا؛ قرار مده این دیدار ما را آخرین دیدار از سروران و پیشوایان مان که بر ما واجب کرده ای

الْمَفْرُوضِ عَلَيْنَا طَاعَتُهُمْ وَمَعْرِفَتُهُمْ وَالرُّجُوعِ إِلَيْهِمْ وَالْكَوْنُ مَعَهُمْ.

اطاعت و شناخت و رجوع به ایشان و بودن با آنان را.

اللَّهُمَّ فَاشْهَدْ بِنَا قَدْ أَجَبْنَا دَاعِيكَ

خداوندا؛ تو شاهد باش که ما دعوت کننده ات را اجابت کردیم

وَلَبَّيْنَا مُنَادِيكَ

و منادی تو را لبیک گفتیم

وَأَمْتَلْنَا أَمْرَهُ

و فرمانش را اجرا نمودیم

وَأَقْتَفَيْنَا أَثَرَهُ.

و راه او را پیمودیم.

اللَّهُمَّ فَاکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

خداوندا؛ ما را در زمره گواهان بنویس.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِزِيَارَتِهِمْ وَذِكْرِهِمْ

خداوندا؛ این حضور از ما را آخرین حضور برای زیارت ایشان و یادشان

وَالصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ

و درود فرستادن بر آنان قرار مده

وَأَرْزُقْنَا ذَلِكَ أَعْوَاماً كَثِيرَةً

و سال های متوالی ما را روزی کن

فَإِذَا تَوَفَّيْتَنَا فَاشْهَدْ بِأَنَا سَامِعُونَ مُطِيعُونَ

و چون از دنیا رفتیم گواهی بده که ما شنیدیم اطاعت کردیم

ص: ۷۲۳

مُؤْمِنُونَ

ایمان آوردیم

مُصَدِّقُونَ غَيْرَ مُكَذِّبِينَ

تصدیق نمودیم و تکذیب ننمودیم

مُقَرَّرُونَ غَيْرَ جاحِدِينَ

اقرار کردیم و انکار نکردیم

وَلَا مُرْكٍ مُسَلِّمُونَ

و تسلیم فرمانت

وَبِحَبْلِكَ مُعْتَصِمُونَ

و چنگ زننده به ریسمانت بودیم

وَلَا يَمْتَنَّا طَائِعُونَ

و از امامان خویش فرمان بردیم

وَلَا مُرِهِمْ وَحُكْمِهِمْ خَاضِعُونَ

و در برابر امر ایشان و حکم شان سر فرود آوردیم

لَا مُسْتَكْبِرِينَ وَلَا مُتَكَبِّرِينَ

گردنکشی نکردیم و تکبر نورزیدیم

وَبِمَا رَضِيتَ لَنَا رَاضُونَ

و به آنچه برای ما پسندیدی خشنود بودیم

وَلَمَّا أَعْطَيْتَنَا اخِذُونَ

و آنچه ما را عطا کردی گرفتیم

وَلَا نَعْمِكَ شَاكِرُونَ

و برای نعمت هایت سپاسگزاری نمودیم.

وَزِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ إِلَيْنَا

(خداوندا؛) و از فضل خویش بر ما بیفز

وَأَلْهَمْنَا شُكْرَكَ لِمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيْنَا

و شکر نعمت هایت را به ما الهام فرما

امین رَبَّ الْعَالَمِينَ

اجابت کن دعای مرا ای پروردگار جهانیان

وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ

و درود و سلام پیوسته ما بر شما اهل بیت

إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

که او ستوده و باشکوه است

وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ مَا هَطَلَ غَمَامٌ

و رحمت خدا و برکات او و الطاف او همواره تا ابری می بارد

وَهَتَفَ حَمَامٌ

و کبوتری آواز می خواند

وَتَعَاقَبَتِ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامُ.

و شب ها و روزها از پس یکدیگر می آیند بر شما باد

سپس زیاد دعا کن و آنگاه در حالی که - إن شاء الله - مورد آمرزش و رحمت پروردگار قرار گرفته

ای بازگرد. (۱)

۹۴ - ۱. مصباح الزائر: ۴۸۸ بحار الأنوار: ۱۰۲/۱۸۷ روضة الأذکار (مخطوط): ۹۸.

زیارت حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و سایر ائمه علیهم السلام

زیارت حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و سایر ائمه علیهم السلام (۱)

«حسن بن علی و شاء گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد زیارت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پرسیدم که آیا همانند زیارت امام حسین علیه السلام است؟

فرمود: بلی. (۲)

حسن بن محمد قمی از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

هر کس قبر پدرم را در بغداد زیارت کند همانند آن است که قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم و امیرالمؤمنین علیه السلام را زیارت کرده باشد؛ با این تفاوت که برای رسول خدا و امیرالمؤمنین علیهما السلام فضل و برتری ثابت است. (۳)

ابن سنان گوید: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: کسی که قبر پدر شما را زیارت کند چه پاداشی دارد؟

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود:

بهشت پاداش آن است پس او را زیارت کن. (۴)

حسن بن بشار واسطی گوید: از حضرت امام رضا علیه السلام پرسیدم: کسی که قبر پدر شما را زیارت کند چه ثوابی برای او است؟

حضرت فرمود:

ص: ۷۲۵

۱- ۹۵. این زیارت از حضرت امام رضا علیه السلام درباره حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام وارد شده و در روایت دیگر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده که حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام خواندن این زیارت را در حرم حضرت امام حسین علیه السلام دستور دادند (بحار الأنوار: ۱۰۲/۸)؛ ولی همان گونه که خواهیم گفت این زیارت را در تمام مشاهد مقدسه می توان خواند.

۲- ۹۶. الکافی: ۴/۵۸۳ ح ۲.

۳- ۹۷. الکافی: ۴/۵۸۳ ح ۱.

۴- ۹۸. التهذیب: ۸/۸۲ ح ۳.

آن حضرت را زیارت کن.

عرض کردم: چه فضیلتی در آن است؟

فرمود: زیارت او فضیلتی مانند فضیلت زیارت پدرش یعنی رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم دارد.

عرض کردم: من بیمناکم و برایم داخل شدن در حرم مطهر آن حضرت ممکن نیست چه کنم؟

فرمود: از آن طرف جسر (پُل) بر او سلام بگو و زیارت کن. (۱) - (۲)

شیخ صدوق رحمه الله به سند خود از علی بن حسان روایت کرده است که گفت: از حضرت امام رضا علیه السلام در مورد آداب زیارت مرقد پاک حضرت موسی بن جعفر علیه السلام سؤال شد امام علیه السلام فرمود:

در مساجدی که اطراف آن است نماز بخوانید و در هر زیارتگاهی کفایت می کند که بگویید:

السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَأَصْفِيَاءِهِ

سلام بر اولیاء خدا و برگزیدگان او

السَّلَامُ عَلَى أُمَنَاءِ اللَّهِ وَأَحِبَّائِهِ

سلام بر امانتداران الهی و دوستان او

السَّلَامُ عَلَى أَنْصَارِ اللَّهِ وَخُلَفَائِهِ

سلام بر یاران پروردگار و جانشینان او

السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ

سلام بر محل ها و جایگاه های شناخت خداوند

السَّلَامُ عَلَى مَسَاكِنِ ذِكْرِ اللَّهِ

سلام بر خانه ها و منزلگاه های یاد خدا

السَّلَامُ عَلَى مُظْهِرِي أَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ

سلام بر آشکارکنندگان خواسته ها و نخواستہ های خداوند

السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ

سلام بر دعوت کنندگان (مردم و فراخوانان آنان) به سوی خداوند

السَّلَامُ عَلَى الْمُسْتَقْرِّينَ فِي مَرْضَاتِ اللَّهِ

سلام بر اهل ثبات و پایداری در آنچه مورد رضایت خداوند است

السَّلَامُ عَلَى الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

سلام بر خالصان در فرمانبرداری خداوند

ص: ۷۲۶

۱- ۱۰۰. روضة الأذکار (مخطوط): ۶۴.

۲- ۹۹. التهذيب: ۶/۸۲ ح ۴ بحار الأنوار: ۱۰۲/۵ ح ۲۵.

السَّلَامُ عَلَى الْأَدِلَّةِ عَلَى اللَّهِ

سلام بر نشان دهندگان و بهترین دلیل ها بر خداوند

السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهُ

سلام بر آنان که هر کس آن ها را دوست بدارد در حقیقت خدا را دوست داشته

وَمَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ

و هر کس با آن ها دشمنی کند در حقیقت با خدا دشمنی نموده

وَمَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ

و هر کس آنان را بشناسد در حقیقت خدا را شناخته

وَمَنْ جَهَلَهُمْ فَقَدْ جَهَلَ اللَّهَ

و کسی که آنان را نشناسد در حقیقت خدا را شناخته

وَمَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ

و کسی که با آن ها همراه باشد و پیوندد در حقیقت با خدا پیوسته

وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ.

و کسی که از آن ها جدا باشد در حقیقت از خدا جدا گشته است.

أَشْهَدُ اللَّهَ أَنِّي سِلْمٌ لِمَنْ سَأَلَكُمْ

خدا را گواه می گیرم که من با کسی که سر سازش با شما دارد در صلح و صفا و سازش

وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ

و با کسی که با شما در جنگ و مبارزه است ناسازگار و در نبردم

مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلَانِيَتِكُمْ

به پنهان شما و آشکار شما ایمان دارم

مُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ

در همه این ها امر خود را به شما واگذار نموده ام

لَعْنَةُ اللَّهِ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

خداوند لعنت کند دشمن شما آل محمد را از جنّ و انسان از پیشینیان و آیندگان

وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ

و به سوی خداوند از همه آنان بیزار می جویم

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ الطَّاهِرِينَ.

و درود خدا بر (حضرت) محمد و آل پاک او باد.

مرحوم شیخ صدوق فرموده است: خواندن این زیارت برای هر امام جایز است.

پس از زیارت بر پیغمبر و اهل بیت او علیهم السلام زیاد صلوات فرستاده و نام آنان را ببرید و از دشمنان شان بیزاری جسته و لعن و نفرین کنید و آنچه می خواهید برای خود و مردان و زنان مؤمن

دعا کنید. (۱)

ص: ۷۲۷

۱- ۱۰۱. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۷۶ المصباح: ۶۶۹) با تفاوت (مستدرک الوسائل:

۱۰/۳۵۴ وسائل الشیعة: ۱۰/۴۳۱ بحار الأنوار: ۱۰۲/۸) با اختصار (و ص ۱۲۶.

زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام

اشاره

اکنون زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام را - که از حضرت امام رضا علیه السلام روایت شده - نقل می کنیم سپس با بیان مطلب مهمی کتاب را به پایان می رسانیم:

مرحوم علامه مجلسی گوید: در بعضی از کتب زیارت دیدم که علی بن ابراهیم از پدرش از سعد از حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام روایت کرده است که فرمود:

ای سعد؛ آیا نزد شما از ما خاندان قبری است؟

عرض کردم: آری فدایت شوم؛ مرقد پاک فاطمه دختر موسی بن جعفر علیهما السلام است.

امام علیه السلام فرمود: هر کس او را در حالی که شناخت به حَقّش دارد زیارت کند سزاوار بهشت است. هر گاه برای زیارتش رفتی در قسمت بالای سر - مقابل قبله - بایست و سی و چهار مرتبه «اللَّهُ أَكْبَرُ» سی و سه مرتبه «سُبْحَانَ اللَّهِ» و سی و سه مرتبه «الْحَمْدُ لِلَّهِ» بگو سپس بگو:

السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ

سلام بر آدم برگزیده خداوند.

السَّلَامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ

سلام بر نوح پیامبر خداوند

السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ

سلام بر ابراهیم دوست ویژه خداوند.

السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ

سلام بر موسی هم سخن خداوند.

السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ

سلام بر عیسی روح خدا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

سلام بر تو ای رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ

سلام بر تو ای بهترین آفریده خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ.

سلام بر تو ای دوست خالص خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ

سلام بر تو ای حضرت (محمد بن عبدالله پایان بخش پیامبران

ص: ۷۲۸

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

(سلام بر تو ای امیر و فرمانروای مؤمنان

عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ

(حضرت) علی بن ابی طالب وصی و جانشین رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

سلام بر تو ای (حضرت) فاطمه سرور زنان جهانیان.

السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطَيَّ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ

سلام بر شما ای دو سبط پیامبر رحمت

وَسَيِّدَيَّ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و دو سرور جوانان اهل بهشت (امام حسن و امام حسین)

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای (حضرت) علی بن الحسین

سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَقُرَّةِ عَيْنِ النَّاطِرِينَ

سرور عبادت پیشه گان و روشنی چشم بینندگان

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای (حضرت) محمد بن علی

بَاقِرِ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ

شکافنده علم و دانش پس از پیامبر

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای (حضرت) جعفر بن محمد

الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ.

راستگوی نیکوکار امین.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ

سلام بر تو ای (حضرت) موسی بن جعفر

الطَّاهِرَ الطُّهْرَ

پاک پاکیزه

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرَّضَا الْمُرْتَضَى

سلام بر تو ای (حضرت) علی بن موسی الرضا پسندیده شده

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ نِ التَّقِيِّ

سلام بر تو ای (حضرت) محمد بن علی مظهر تقوا

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ

سلام بر تو ای (حضرت) علی بن محمد

النَّقِيِّ النَّاصِحِ الْأَمِينِ

پاک خالص شده و خیرخواه بی آرایش امین

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ

سلام بر تو ای (حضرت) حسن بن علی

السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ.

سلام بر وصی و جانشین پس از او.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَسِرَاجِكَ وَوَلِيِّ وَلِيِّكَ وَوَصِيِّ وَوَصِيِّكَ

خداوندا؛ درود فرست بر جلوه گاه نورت و چراغ تابنده ات و آنکه ولایت و سرپرستی دارد از طرف ولایت و وصایت و جانشینی دارد از طرف وصی ات

وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ.

و حجت توست بر همه آفریدگانت

ص: ۷۲۹

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ

سلام بر تو ای دختر رسول خدا

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ فَاطِمَةَ وَخَدِيجَةَ

سلام بر تو ای دختر فاطمه زهرا و خدیجه کبری

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

سلام بر تو ای دختر امام حسن و امام حسین

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای دختر ولی خدا

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا أُخْتَ وَلِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای خواهر ولی خدا

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا عَمَّةَ وَلِيِّ اللَّهِ

سلام بر تو ای عمه ولی خدا

السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای دختر (حضرت) موسی بن جعفر و رحمت خدا و برکاتش بر تو باد.

السَّلَامُ عَلَيْكِ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّةِ

سلام بر تو خدا میان ما و شما در بهشت آشنایی برقرار کند

وَحَشَرْنَا فِي زُمْرَتِكُمْ

و ما را در زمره شما محشور فرماید

وَأُورِدْنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ

و در کنار حوض پیامبرتان وارد گرداند

وَسَقَانَا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

و با جام جدتان از دست (حضرت) علی بن ابیطالب سیراب فرماید.

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ.

درود خدا بر همه شما باد.

أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِينَا فِيكُمْ السُّرُورَ وَالْفَرْجَ

از خدا می خواهم که شادمانی و گشایش را در مورد شما (با ظهور امام زمان علیه السلام) به ما نشان دهد

وَأَنْ يَجْمَعَنَا وَإِيَّاكُمْ فِي زُمْرَةِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و ما و شما را در زمره و گروه جدتان (حضرت) محمد گرد آورد که درود خدا بر او و آل او باد

وَأَنْ لَا يَسْلُبْنَا مَعْرِفَتَكُمْ

و معرفت شما را از ما نگیرد

إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٍ

که او اختیاردار توانا است.

أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ

تقرب می جویم به درگاه خدا به وسیله دوستی شما

وَالْبَرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ

و بیزاری از دشمنانتان

والتَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ

و تسلیم بودن در برابر حق

راضياً بِهِ

در حالی که به آن خشنودم

غَيْرِ مُنْكَرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ

نه انکارکننده ام و نه از پذیرفتن آن خودداری می نمایم

وَعَلَىٰ يَقِينٍ مَا أَتَىٰ بِهِ مُحَمَّدٌ

و بر آنچه (حضرت) محمدصلی الله علیه وآله وسلم آورده است یقین دارم

ص: ۷۳۰

راضٍ.

وَبِهِ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَرِضَاكَ وَالِدَارَ الْآخِرَةِ.

و به آن راضی و خشنودم. به آن وسیله خرسندی تو را - ای سرور من خداوندا؛ - و رضایتت را و سرای آخرت را خواهیم.

يَا فَاطِمَةُ اِشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ

ای فاطمه برای من در مورد بهشت شفاعت کن

فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأناً مِّنَ الشَّأْنِ.

که همانا برای تو نزد خدا شأن و مرتبه ای است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ

خداوندا؛ من از تو می خواهم که به خوبی و خوشبختی به کار من و عمرم پایان دهی

فَلَا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ

و این (فکر و اعتقاد و ایمانی) را که در آن به سر می برم از من نگیری

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

و هیچ توانایی و نیرویی جز به وسیله خداوند بلندمرتبه بزرگ میسر نیست.

اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا

خداوندا؛ دعای مرا به اجابت برسان

وَتَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَعِزَّتِكَ وَبِرَحْمَتِكَ وَعَافِيَتِكَ

و آن را با کرمت و عزتت و رحمتت و عافیتت بپذیر

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَسَلِّمْ تَسْلِيماً

و درود و سلام فراوان خداوند بر (حضرت) محمد و همه آل او باد

يا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

ای مهربان ترین مهربانان

نگاهی کوتاه به عظمت مقام حضرت فاطمه معصومه علیها السلام

کسی که زیارت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام نصیبتش می شود اگر به مقام والای ولایت آن بزرگوار معرفت داشته باشد و با حالت شناخت و معرفت آن حضرت رازیارت نماید بهشت بر او واجب می شود.

معنای فرمایش حضرت امام رضا علیه السلام - که فرمودند: «بهشت بر کسی که به مقام حضرت معصومه علیها السلام شناخت داشته باشد واجب می شود» - این است که مقام ولایت حضرت معصومه علیها السلام آنچنان مهم و کارساز است که شخص زائر با خواندن زیارت در حال معرفت به مقام عظیم آن حضرت در پناه حصن حصین و دژ محکم مقام ولایت قرار می گیرد؛ به این جهت از سرنگون شدن در جهنم سوزان حفظ شده و در بهشت برین جای خواهد گرفت.

ص: ۷۳۱

۱- ۱۰۲. بحار الأنوار: ۱۰۲/۲۶۵.

این گونه زائران که دارای معرفت و شناخت مقام باعظمت بانوی دو جهان هستند سزاوار راه یافتن به بوستان های بهشت هستند؛ زیرا به خاطر آگاهی و معرفتی که دارند زیارتشان مورد قبول و پذیرش درگاه الهی قرار می گیرد.

گروهی دیگر از زائران بارگاه ملکوتی حضرت فاطمه معصومه علیها السلام معرفت و آشنایی چندانی با مقام بس والای آن حضرت ندارند ولی با شور و شوقی که در نهادشان نسبت به مقام اهل بیت

علیهم السلام وجود دارد خود را به این بارگاه رسانده و با شرمساری از آن حضرت خواستار ورود به بهشت می شوند و با شفاعت آن بزرگوار راهی بهشت برین می شوند.

بنابراین این گروه نیز همچون گروه اول از حضرت معصومه علیها السلام می خواهند که سبب ورود آنان به بوستان های بهشت گردد.

هر روز هزاران نفر از راه دور و نزدیک به زیارت آن حضرت نائل می شوند و هر سال میلیون ها نفر به بارگاه با عظمت آن بزرگوار روی می آورند اما در این میان چه تعداد از زائرین حضرت معصومه علیها السلام از شخصیت و عظمت آن بزرگوار آگاه هستند؟ و چند نفر با مقام معنوی و قدرت ولایت آن حضرت آشنا می باشند؟

متأسفانه شخصیت بسیار با عظمت شفیعه روز قیامت حضرت معصومه علیها السلام برای جامعه شیعه - آنگونه که باید - شناخته نشده است.

فخرالواعظین مرحوم سید محمدباقر خلیلی در کتاب «جئات ثمانية: ۸۵۸» و مورخ نامی مرحوم سپهر در «ناسخ التواریخ: ۷/۳۳» روایت نموده اند که حضرت امام رضا علیه السلام درباره فضیلت زیارت حضرت معصومه علیها السلام فرمودند:

من زار المعصومة بقم (فی قم) کمن زارنی.

کسی که (خواهرم) معصومه را در قم زیارت نماید مثل کسی می باشد که مرا زیارت نموده است.

ص: ۷۳۲

این روایت به خوبی گویای عظمت شخصیت حضرت معصومه علیها السلام می باشد.

توجه به روایتی که درباره ظهور شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در روز قیامت است - و در زیارت آن بزرگوار به آن اشاره شده - ما را تا حدودی با عظمت شأن و مقام آن حضرت آشنا می کند.

حضرت امام صادق علیه السلام می فرمایند:

... وتدخل بشفاعتها شيعتى الجنة بأجمعهم. (۱)

... و به وسیله شفاعت او (حضرت فاطمه معصومه علیها السلام) شیعیان من همه وارد بهشت می شوند.

بنابر این روایت در روز پرهیاهوی رستاخیز و قیامت توده های عظیم مردم باوساطت و شفاعت حضرت معصومه علیها السلام به سوی هشت درب بهشت روان می گردند. ما همه در زیارت آن بزرگوار خدمت شان عرض می کنیم:

یا فاطمة؛ اشفعی لی فی الجنة.

ای فاطمه؛ برای من بهشت را شفاعت کن.

یک نکته مهم درباره شفاعت نمودن حضرت فاطمه معصومه علیها السلام

در اینجا به بیان نکته ای مهم درباره حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و شفاعت آن بزرگوار از دوستان و شیعیانشان می پردازیم:

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام از دو جهت دارای شخصیت عظیم معنوی می باشند:

۱ - انتساب آن بزرگوار به ائمه طاهرین علیهم السلام و مقام قرب و نزدیک بودن نسب آن حضرت به معصومین علیهم السلام؛ زیرا حضرت معصومه علیها السلام دختر امام خواهر امام عمه امام نوه امام و... می باشند. در زیارت آن حضرت می خوانیم:

ص: ۷۳۳

۱- ۱۰۳. سفینه البحار: ماده «فطم».

السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ... السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ.

۲ - علاوه بر مقام قرب ظاهری و نسبت نزدیک حضرت فاطمه معصومه علیها السلام بامعصومین علیهم السلام آن بزرگوار از نزدیک بودن و قرب معنوی بسیار عجیب برخوردارند.

این نکته قابل توجه و دقت است که در میان امام زادگان عظیم الشأن از نظر نسبت ظاهری و قرب نسبی افراد زیادی همانند حضرت معصومه علیها السلام می باشند؛ ولی از نظر قرب معنوی و شخصیت عظمت روحی همچون حضرت معصومه علیها السلام نیستند.

نکته جالب توجه این است که این مقام باطنی و قرب معنوی حضرت معصومه علیها السلام سبب دارابودن مقام شفاعت آن حضرت می باشد.

با توجه در زیارت آن بزرگوار و مطالبی که حضرت امام رضا علیه السلام درباره شخصیت حضرت معصومه علیها السلام در ضمن این زیارت بیان فرموده اند به این حقیقت می رسیم که: حضرت معصومه علیها السلام علاوه بر دارابودن شخصیت عظیم معنوی از نظر انتساب به خاندان وحی شخصاً نیز دارای مقام ولایت می باشند.

حضرت امام رضا علیه السلام پس از بیان نسبت آن حضرت به معصومین علیهم السلام برای این که به همگان بفهمانند حضرت معصومه علیها السلام از مقام عظیم شفاعت برخوردارند به این نکته استدلال نمی کنند که آن حضرت از نسب نزدیک به ائمه هدی علیهم السلام برخوردارند بلکه دستور می دهند که زائران به این تعبیر «یا فاطمة؛ اشفعی لی فی الجنة» از آن حضرت تقاضای شفاعت نمایند.

جالب توجه است که این جمله با «یا بنت رسول الله» یا با جمله «یا بنت امیرالمؤمنین و...» شروع نشده است که شفاعت خواهی زائران از حضرت معصومه علیها السلام به خاطر این باشد که آن بزرگوار دخت گرامی رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم یا دخت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و سایر معصومین علیهم السلام یا خواهر و عمه امام علیه السلام هستند؛ بلکه با جمله «یا فاطمة؛ اشفعی» درخواست شفاعت از حضرت معصومه علیها السلام می شود که بالطافتی که حضرت امام رضا علیه السلام در این تعبیر بکار برده اند به ما می فهمانند که مقام عظیم شفاعت ایشان برای همه نه به خاطر انتساب آن حضرت به خاندان وحی علیهم السلام؛

ص: ۷۳۴

بلکه آن بزرگوار شخصاً دارای این مقام بزرگ می باشند.

جالب توجه است که برای روشن شدن این حقیقت فرازهای زیارت را این گونه ادامه می دهند: «فإنَّ لک عند الله شأنًا من الشأن» که این جمله برای بیان این واقعیت است که آن حضرت در نزد خداوند برخوردار از شأنی از شئون قرب الهی و ولایت می باشند.

بنابراین همان گونه که در این زیارت می بینیم با این که فرازهایی از این زیارت بایان جمله هایی همچون دختر رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم و امیرالمؤمنین علیه السلام و... و یا خواهر و عمه امام علیه السلام به توصیف حضرت معصومه علیها السلام پرداخته ولی آنگاه که نوبت به شفاعت

خواهی از آن بزرگوار می رسد تعبیر زیارت عوض می شود و به جای استفاده از عبارات گذشته نام آن حضرت برده می شود و از آن حضرت تقاضای شفاعت و ورود به بهشت برین می شود.

این نکته سزاوار دقت است: همان گونه که حضرت فاطمه معصومه علیها السلام می توانند در روز قیامت مردم را از صحنه پرخطر قیامت نجات داده و آن ها را روانه بهشت نمایند همینطور در عصر غیبت نیز آن بزرگوار این شأن و مقام را نزد خداوند دارد که مردم را از گرفتاری های زمان غیبت نجات داده و با وساطت و شفاعت به درگاه خداوند بزرگ همه را از نابسامانی ها نجات داده و واسطه گشوده شدن درب بهشتِ ظهور امام عصر ارواحنا فداه شوند.

بدیهی و واضح است وقتی حضرت فاطمه معصومه علیها السلام دارای این مقام و عظمت باشند چهارده معصوم علیهم السلام نیز به طریق اولی برخوردار از این مقام می باشند.

بنابراین زائرین محترم لازم است به این نکته توجه داشته باشند که هنگام تشرّف به مکان های بزرگ معنوی نه تنها برای نجات خود بلکه برای نجات جهان و جهانیان و ظهور قدرت ولایت در سراسر گیتی دعا کنند؛ و این درخواست را در سرلوحه خواسته ها و حاجت های خود قرار دهند تا این شاء الله شاهد حکومت جهانی حضرت بقیّة الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه باشند و در همین دنیا نظاره گر بهشتِ موعود شوند.

ص: ۷۳۵

ص: ۷۳۶

منابع و مصادر کتاب

قرآن کریم

- «الف»

أبواب الجنّات فى آداب الجمعات:

تأليف: آية الله سيّد محمد تقى موسى اصفهانى مؤسسہ الإمام المهدي عليه السلام - قم

اخبار و آثار حضرت امام رضا عليه السلام:

تأليف و تحقيق: دانشمند محترم آقاى عزيز الله عطاردى كتابخانه صدر - تهران

الإشراف:

تأليف: عالم جليل القدر مرحوم شيخ مفيد ناشر: المؤتمر العالمى لألفية الشيخ المفيد رحمه الله

إقبال الأعمال:

تأليف: عالم جليل القدر سيّد بن طاووس رحمه الله مؤسسہ مطبوعاتي اعلمى - بيروت

الأمان من أخطار الأسفار والأزمان:

تأليف: عالم جليل القدر سيّد بن طاووس رحمه الله مؤسسہ آل البيت عليهم السلام - قم

الأنوار النعمانيّة:

تأليف: محدّث خبير مرحوم سيّد نعمة الله جزائرى انتشارات مكتبه بنى هاشمى - تبريز

ايجاج الأحزان فى وفاة غريب خراسان:

تأليف: عالم جليل القدر شيخ عبدالرضا أوالى بحرانى از علمای قرن دهم هجرى قمرى با تحقيق

و... دكتور محمد ابراهيم المير انتشارات انصارى - قم

ص: ۷۳۷

«ب»

بحار الأنوار:

تأليف: علامه محمدباقر مجلسی رحمه الله منشورات مکتبه اسلامیه - تهران

البلد الأمين:

تأليف: عالم بزرگوار شیخ ابراهیم کفعمی مؤسسہ اعلمی - بیروت

بهجة النظر:

تأليف: محدث خبیر سیّد هاشم بن سلیمان بحرینی تحقیق و تصحیح: عبدالرحیم مبارک آستان
قدس رضوی - مشهد مقدس

«ت»

تحفة الزائر:

تأليف: مرحوم علامه مجلسی نسخه عکسی

تحفه طوسیّه:

تأليف: مرحوم محدث قمی انتشارات فؤاد - تهران

تفسیر القمی:

تأليف: ابوالحسن علی بن ابراهیم قمی از اعلام قرن ۴ - ۳ ق با تصحیح آقای سیّد طیب موسوی
جزائری منشورات مکتبه الهدی - نجف اشرف

«ث»

الثاقب فى المناقب:

تأليف: فقيه عمادالدين طوسى معروف به ابن حمزة از اعلام قرن ششم تحقيق: نبيل رضا علوان
مؤسسہ انصاريان - قم

ثواب الأعمال:

تأليف: عالم جليل القدر شيخ صدوق رحمه الله منشورات مطبعه حيدريه - نجف اشرف
ص: ۷۳۸

«ج»

جامع احاديث الشيعة:

تأليف: حجة الإسلام والمسلمين حاج شيخ اسماعيل معزى ملايرى ناشر: مؤلف - قم
جامع الأثر:

تأليف: حجة الإسلام والمسلمين آقاى سيد حسن آل طه مؤسسہ نشر اسلامى - قم
جمال الأسبوع:

تأليف: عالم جليل القدر سيد بن طاووس رحمه الله مؤسسہ آفاق - تهران
جنات الخلود:

تأليف: عالم بزرگوار امامى خاتون آبادى چاپ سنگى

جَنّات ثمانية:

تأليف: فخرالواعظین مرحوم سیّد محمدباقر خلخالی ترجمه: آقای محمدرضا انصاری قمی
انتشارات دلیل ما - قم

الجَنَّة الواقية والجَنَّة الباقية (مخطوط):

تأليف: عالم بزرگوار ابراهیم بن علی العاملی الكفعمی رحمه الله از مخطوطات مؤسسہ كاشف
الغطاء - نجف اشرف شماره مخطوط ۱۷۹۰

«خ»

خواصّ آیات قرآن کریم:

تأليف: آية الله محمدتقی بن محمدباقر نجفی اصفهانی کتابفروشی فلسفی - تهران

«د»

دعبل شاعر امام رضا عليه السلام:

تأليف: دکتر حسین چوبین مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی - دزفول

ص: ۷۳۹

الدعوات:

تأليف: عالم شهیر قطب الدین راوندی رحمه الله مؤسسہ الإمام المهدي عليه السلام - قم

«ذ»

ذخيرة الآخرة:

تأليف: عالم جليل القدر عليّ بن محمّد بن عليّ بن عبدالصمد سبزواری از علمای قرن ششم
هجری به کوشش آقای رسول جعفریان انتشارات انصاریان - قم

«ر»

رساله أربعة أيام:

تأليف: عالم نامی مرحوم میرداماد ناشر: دبیرخانه کنگره آقا حسین خوانساری - قم

روضه الأذکار (مخطوط):

تأليف: حاجی محمّد بن محمّد التبریزی از مخطوطات مؤسسه کاشف الغطاء - نجف اشرف رقم

مخطوط ۱۱۳۳

روضه الواعظین:

تأليف: علامه ابن فثال نیشابوری از اعلام قرن پنجم و ششم هجری منشورات الرضی - قم

«ز»

زاد المعاد:

تأليف: مرحوم علامه مجلسی مکتبه اسلامیّه - تهران

«س»

سفينة البحار:

تأليف: مرحوم محدث قمی انتشارات فراهانی - تهران

ص: ٧٤٠

«ص»

صحيفة الإمام الرضا عليه السلام:

تحقيق و نشر: مؤسسہ الإمام المهدي عليه السلام - قم

الصحيفة الصادقية:

تأليف: آية الله شيخ احمد بحراني قطيفي تحقيق: دار المصطفى صلى الله عليه وآله وسلم - قم

صحيفة مهديّة:

تأليف: سيّد مرتضى مجتهد سيستاني نشر الماس - قم چاپ دهم

«ع»

عدّة الداعي:

تأليف: عالم ربّاني احمد بن فهد حلّي رحمه الله منشورات مكتبه وجداني - قم

عيون اخبار الرضا عليه السلام:

تأليف: عالم جليل القدر مرحوم شيخ صدوق از منشورات المطبعة الحيدريّة - نجف اشرف

«ف»

فتح الأبواب:

تأليف: عالم جلیل القدر سیّد بن طاووس رحمه الله مؤسسه آل البيت عليهم السلام - قم

فرهنگ اصطلاحات روز:

تأليف: دکتر محمد غفرانی و دکتر مرتضی آیت الله زاده شیرازی انتشارات امیر کبیر - تهران

فرهنگ دانشگاهی:

تأليف: آقای احمد سیّاح انتشارات اسلام - تهران

فقه الرضا عليه السلام:

منسوب به حضرت امام رضا عليه السلام تحقيق: مؤسسه آل البيت عليهم السلام - قم نشر: المؤتمر

العالمی للإمام الرضا عليه السلام - مشهد مقدّس

ص: ۷۴۱

فلاح السائل:

تأليف: عالم جلیل القدر سیّد بن طاووس رحمه الله منشورات دار الإسلامیّه - بيروت

«ق»

قطره ای از فضائل دریای اهل بیت عليهم السلام (ترجمه کتاب شریف القطرة):

تأليف: مرحوم علامه سیّد احمد مستنبت نشر حاذق - قم

«ک»

کامل الزیارات:

تألیف: محدث خبیر جعفر بن محمد بن قولویه رحمه الله نشر الفقاهه - قم

کتاب فی الزیارات والأدعية (مخطوط):

تألیف: بعض الأصحاب از نسخه های خطی مؤسسه کاشف الغطاء - نجف اشرف شماره مخطوط

۶۷۰

«گ»

گنجینه لغات:

تألیف: دانشمند محترم آقای نصرالله آژنگ انتشارات گنجینه - تهران

«م»

مجموعه الأدعية (مخطوط):

تألیف: بعض الأصحاب از مخطوطات مؤسسه کاشف الغطاء - نجف اشرف شماره مخطوط ۱۸۷۲

المجموع الرائق من ازهار الحدائق:

تألیف: محدث بزرگوار سیّد هبة الله موسوی وزارت ارشاد - تهران

ص: ۷۴۲

المحاسن:

تأليف: محدث جليل القدر احمد بن محمد بن خالد برقى رحمه الله از منشورات مكتبة الحيدرية
- نجف اشرف

المزار:

تأليف: عالم جليل القدر مرحوم شيخ مفيد مؤسسه الإمام المهدي عليه السلام - قم

المزار الكبير:

تأليف: عالم بزرگوار ابو عبدالله محمد بن جعفر مشهدى نشر قیوم - قم

مزار:

تأليف: عالم جليل القدر آقا جمال خوانسارى ناشر: دبیرخانه کنگره آقا حسين خوانسارى - قم

مستدرک الوسائل:

تأليف: مرحوم محدث نوری تحقیق: مؤسسه آل البيت عليهم السلام - قم

مسند الرضا عليه السلام:

تأليف: داود بن سليمان الغازي از اعلام قرن سوم تحقیق: آقای سيد محمد جواد حسینی جلالی

انتشارات دفتر تبلیغات - قم

المصباح:

تأليف: عالم جليل القدر ابراهيم عاملى كفعمى رحمه الله منشورات مؤسسه أعلمی - بيروت

مصباح الزائر:

تأليف: عالم جليل القدر سيّد بن طاووس رحمه الله مؤسّسه آل البيت عليهم السلام - قم
مصباح المتهجّد:

تأليف: شيخ الطائفة ابو جعفر محمّد طوسي رحمه الله مؤسّسه فقه الشيعة - بيروت
المعجم الذهبي:

تأليف: دكتر محمّد تونجي توزيع دار الروضة - بيروت
مفاتيح الجنان:

تأليف: مرحوم محدّث قمى كتابفروشى محمّد حسن علمى - تهران
ص: ٧٤٣

مفتاح الفلاح:

تأليف: عالم بزرگوار بهاء الدين عاملى مؤسّسه نشر اسلامى - قم
مقباس المصاييح:

تأليف: مرحوم علامه مجلسى چاپ سنگى
مكارم الأخلاق:

تأليف: محدّث نامى شيخ حسن بن فضل طبرسى منشورات مؤسّسه نشر اسلامى - قم
منتهى الآمال:

تأليف: مرحوم محدّث قمی انتشارات هاتف - مشهد مقدّس

مهج الدعوات:

تأليف: عالم جليل القدر سيّد بن طاووس رحمه الله دارالكتب اسلاميّه - تهران

«ن»

ناسخ التواريخ:

دانشمند شهير مرحوم عبّاس قلى خان سپهر انتشارات كتابفروشى اسلاميّه - تهران

نزّهة الزاهد:

تأليف: يكي از اعلام قرن ششم اهل قلم - تهران

«و»

وسائل الشيعة:

تأليف: محدّث بزرگوار شيخ حرّ عاملی رحمه الله از منشورات دار احياء التراث الإسلامی - بيروت

«ه»

هدية الزائرین وبهجة الناظرین:

تأليف: مرحوم محدّث قمی انتشارات دهقان - تهران

ص: ٧٤٤